TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. **P_MSS_1196**

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

A
191

Epistolario
di
S. Girolamo
e d'altri

1196

[illegible]

V.

Epistole in hoc volumine annotate / per modum / capitulorum / hic reducuntur . ut facilius unaqueque epla reperiatur.

Simbolum a beato Jeronimo compositum et pp. damaso missum. — cte 1.
Epistola damasi pape ad Jeronimum — cte 2
Epistola Jeronimi ad damasum papam — cte 3
Omelia prima origenis super cantica . translata a beato Jeronimo — cte 7
— cte 12
...ma — cte 17
— cte 17
...iij — cte 19
— cte 20
...interpretandi — cte 22
...apostatam — cte 27
— cte 31
...nii — cte 31
...ichim — cte 31
...libros paralipom... — cte 35
— cte 40
...ech — cte 46
...ronimus differant — cte 45
— cte 48
...humilitate et prudentia — cte 49
...munionis — cte 51
— cte 54
...augmentum beate marie — cte 56
— cte 65
— cte 66
— cte 67
...urbis Rome — cte 72
...istule de greco in latinum — cte 74
...ebreo ... — cte 75
— cte 76
Epistola Jeronimi ad ... — cte 76
Epistola Jeronimi ad eustochium — cte 92
Epistola Jeronimi ad damasum pp. de ... euangelice parabole filiis — cte 92

V. Cod. cart. in fol. di fogli 370 numerati, con Indice verso la metà del sec. XV. Legato in tavola coperta di cuojo rosso con borchie e bolzoni di bronzo ai piatti. È senza titolo, però contiene Epistole B. Hieronimi. Appartenne a Nicolò de Cassinis (di famiglia Udinese) come si legge al primo foglio del testo.

Dono del Prof. Cav. G. A. Pirona
28 Giugno 1888.

Epistole in hoc volumine annotate / per modum capitulorum / hic reducuntur. ut facilius unaqueque epistola reperiatur.

Simbolum a beato Jeronimo compositum et pape Damaso missum — car. 1
Epistola Damasi pape ad Jeronimum — car. 2
Epistola Jeronimi ad Damasum papam — car. 3
Omelia prima Origenis super cantica translata a beato Jeronimo — car. 7
Omelia secunda Origenis — car. 12
Epistola Damasi pape ad Jeronimum de osanna — car. 17
Responsio Jeronimi de osanna — car. 17
Scriptura sancti Jeronimi de seraphin — car. 19
Epistola Jeronimi ad Amandum episcopum — car. 20
Epistola Jeronimi ad Pamachium de optimo genere interpretandi — car. 22
Epistola Epiphanii episcopi ad Johannem constantinopolitanum — car. 27
Epistola Jeronimi ad Tranquillinum — car. 31
Epistola Pamachii et Occeani ad Jeronimum — car. 31
Epistola Jeronimi ad Occeanum et Pamachium — car. 31
Epistola [illegible] ad Avitum de omnibus erroribus in libris periarchon — car. 35
Epistola Jeronimi ad Occeanum — car. 40
Epistola Jeronimi ad Evangelum de Melchisedech — car. 46
Epistola Jeronimi ad Evangelum, quantum presbiter et diaconus differant — car. 45
Epistola Jeronimi ad Exuperancium — car. 48
Sermo Jeronimi de quatuor virtutibus, sapientia, fortitudine et prudentia — car. 49
Epistola Jeronimi ad Dardanum de terra promissionis — car. 51
Epistola Jeronimi ad Lucianum hereticum — car. 54
Liber Jeronimi adversus Helvidium de perpetua virginitate beate Marie — car. 56
Epistola Jeronimi ad Vigilantium — car. 65
Epistola Jeronimi ad Riparium episcopum — car. 66
Liber Jeronimi adversus Vigilantium — car. 67
Epistola Jeronimi ad Magnum oratorem urbis Rome — car. 72
Prefatio Rufini librorum periarchon quos transtulit de greco in latinum — car. 74
Apologia Rufini ad Anastasium romane urbis episcopum — car. 75
Epistola Jeronimi ad Rufinum — car. 76
Epistola Jeronimi adversus Rufinum — car. 76
Epistola Jeronimi ad Eustochium — car. 92
Epistola Jeronimi ad Damasum papam de duobus evangelice parabole filiis — car. 92

Epistola Ieronimi ad augustinum — — — — c. 99
Epistola Ieronimi ad alipium et augustinum — — c. 99
Epla Ieronimi ad marcellinum et anapsichiam — — — c. 100
Disputacio Ieronimi et augi de orie aie — — — c. 101
Epla Ieron ad pp damasum de nouo noie trium ypostasion — — c. 106
Liber Ieronimi de libro ysaie pphete — — c. 107
liber augi ad Ieron super q tota lege pualet et offe. de . . . — c. 112
Epla Ieronimi ad rusticum de penitentia — — — c. 117
Epla Ieronimi ad desiderium — — — — c. 121
Epla Ieron ad Rufinum de iudicio salois i sttoz puub — — c. 121
Epla Ieronimi ad vitalem pbrum de salome et achaz — — — c. 122
Epla Ieronimi ad florentinum de ortu amicitie — — c. 124
Epistola eiusdem ad eundem — — — — c. 124
Epla Ieri ad castricianum ut dampnate ab omnit ne committeret — c. 125
Epistola Ieronimi ad sabinianum dyaconum lapsum — c. 125
Epla Ieronimi ad Iulianum dyaconum aquilegie — — c. 129
Epla Ieronimi ad marcum ypodyaconum aquilegie — — — c. 129
Epla Ieronimi ad paulum senem monachum . . . — — c. 130
Epla Ieronimi ad cromacium iouinum et eusebium — — — c. 130
Epla Ieronimi ad crisogonum monachum — — c. 131
Epla Ieronimi ad Antonium monachum — — — c. 132
Epla Ieri ad theodosium et ceteros anachoritas . . . — — c. 132
Epla Ieri ad minenum et alexandrum monachos de capitulis . . . monemur non . . . — — — — c. 132
Epistola Ieronimi ad cyprianum — — — — c. 139
Liber apologeticus Ieronimi ad pammachium — — — c. 139
Epistola Ieronimi ad pammachium — — c. 147
Epla Ieronimi ad paulinum et marcellam — — — c. 148
Epla Ieronimi ad domnionem — — — c. 149
Epla Ieronimi ad virgines hemonenses — — — c. 151
Epla Ieronimi ad demetriadem virginem prima — — c. 151
Epla Ieronimi ad marcellam de quibusdam nominibus novi testamenti — — c. 161
Responsio Ieronimi ad galgasiam — — c. 162
Questio undecim algasie et responsio Ieronimi — — — c. 165

[illegible]
Epla Jeronimi ad nep[illegible]nuz de uita [illegible] — — c 169
[illegible] 173
Epla Jeronimi a[d] Rusticuz monachuz — — c[illegible]
[illegible] 192
Obiurgacio Jeronimi ad eustochiuz [illegible] p[ro] susane [illegible] — c[illegible]
[illegible]
Ep[illegible] ad marcellaz de blesilla [illegible] [illegible] c 200
Ep[la] Jeronimi ad pauliaz [illegible] filie — — — c 201
[illegible]
Epla Jeronimi a[d] oceanuz — — — — c 211
Epla Jeroni[mi] [illegible]
Epla Jeronimi ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
Epla Jeronimi ad amicum [illegible] [illegible]
Epla Jeronimi ad heliodorum mon[achum]
Epla Jeronimi ad [illegible] de [illegible] [illegible] 242
Epla Jeronimi a[d] pamachium de dormitione paul[ine] c 252
[illegible] ad marcellam [illegible] [illegible] — c[illegible]
Epla Jeronimi a[d] [illegible]llaz — c 25[illegible]
Epla [illegible] Jeronimi ad [illegible] c 256
[illegible] ad ma[illegible] [illegible] — — c 2[illegible]
Epla Jeronimi ad agerunchiaz [de] monogamia — — c 2[illegible]2
[illegible] Jeronimi ad [illegible] c[illegible]
Epla Jeronimi ad marcellaz [illegible]
Epla Jeronimi ad [illegible] c 26[illegible]
Epla Jeronimi de [illegible] — — — — c 269
Epla Jeronimi ad [illegible] — — c 271
Prefacio [illegible] Jeronimi ad [illegible] et filiaz [illegible]
Epla Jeronimi ad [illegible] et filiaz [illegible] — — — c 272

[illegible] Ieronimi ad [illegible] de omnibus [illegible] [illegible]
Epistola [illegible] ad damasum papam — [illegible]
Epistola Ieronimi ad marcellam — carta 290
Epistola Ieronimi ad marcellam [illegible] apost. [illegible]
[illegible]
Epistola Ieronimi ad [illegible] de morte [illegible] — carta 293
[illegible]
Epistola Ieronimi ad marcellam de [illegible] — carta [illegible]
Epistola Ieronimi ad paulam et eustochium de ipsalterio [illegible]
Epistola Ieronimi ad marcellam de hebraicis nominibus et [illegible] — — carta 290
[illegible]
Epistola Ieronimi ad [illegible] de [illegible] — — carta 290
Epistola Ieronimi ad marcellam de [illegible] [illegible] carta 291
Epistola Ieronimi ad marcellam [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] duarum mulierum [illegible] [illegible] 291
Epistola Ieronimi ad [illegible] et [illegible] — [illegible] carta 2[illegible]
Epistola [illegible] pro paule [illegible] a beato Ieronimo — — — carta 29[illegible]
Questiones x. Ieronimi ad algasiam — carta 300
Questio [illegible] algasie [illegible] Ieronimi — — — carta 310
Questio prima et solutio carta 311
Questio 3a et solutio — carta 312
Questio [illegible] et solutio — carta 313
Questio [illegible] et solutio — — — carta 314
Questio [illegible] et solutio carta 31[illegible]
Questio [illegible] et solutio — — carta 31[illegible]
Questio [illegible] et solutio carta 31[illegible]
Questio x. et solutio — — — — carta 319
Epistola Ieronimi ad marcellam carta 320
Epistola Ieronimi ad marcellam viduam — — — carta 321
Epistola damasi pape ad Ieronimum [illegible]
Epistola Ieronimi ad damasum papam — carta [illegible]
[illegible]
Epistola Ieronimi ad paulum [illegible] — — carta [illegible]
Expositio [illegible] — — — carta 32[illegible]

[illegible] tini ad Ieronimum
Ep(isto)la Iero[illegible] ad augustinum — 32
[illegible] — car. 333
Ep(isto)la augu[illegible] Orosium — 33
[illegible] augustini ad [illegible] — car. [illegible]
Epistola [au]gustini ad Ieronimum — — car. 336
[Epis]tola Ieronimi ad augustinum — — car. 33[illegible]
Epistola au[gus]tini ad Ie[ronimum] — — — car. 339
[illegible] Ep(isto)la Augustini ad Ieronimum — car. [illegible]
Rep[licatio] [illegible] ep(isto)la Ieronimi ad augustinum — car. 3[illegible]
Ep(isto)la Augustini ad Ieronimum de origine a(n)i(m)e — car. 343
Epistola Ieronimi ad augustinum — 3[illegible]
Ep(isto)la Ieronimi ad augu[stinum] — — car. 356
[illegible] augustini ad Ieronimum — car. 35[illegible]
Ep(isto)la augu[stini] ad optatum de or[igine] a(n)i(m)e — car. 364
Ep(isto)la ad [illegible] augustinum [illegible] psalmo. 9[illegible] — car. 36[illegible]
Epistola Ieronimi ad [illegible] — car. 375
[illegible] in [illegible] ordo — car. [illegible]
[illegible]
[illegible] ordo
Quartus [illegible] [illegible] subdiacono — — — car. 37[illegible]
[illegible] ordo [illegible] [illegible] — — car. 379

(Cor[illegible]

Nicholao delchalini

Simbolum fidei a beato Jeronimo compositum et directo
Pape Damaso ab eodem missum

Credimus in Deum Patrem omnipotentem cunctorum visibilium, et invisibilium conditorem. Credimus et in Deum Jesum Xstum per quem creata sunt omnia: verum Deum unigenitum, et verum filium non factum, aut adoptivum sed genitum. et unius cum patre substantie. Atque ita per omnia equalem Deo Patri ut nec tempore nec gradu, nec potestate esse possit inferior tantumque esse confitemur illum qui est genitum quantum esse ille qui genuit. Non autem quia dicimus semper a Patre Filium divina, et ineffabili generatione aliquod tempus ascribimus. Sed nec Patrem aliquando cepisse nec filium. Non enim aliter confiteri possumus eternum Patrem nisi confiteamur etiam coeternum filium. Ex Filio Pater dicitur et qui semper Pater fuit semper habuit Filium. Credimus, et in spiritum Sanctum Deum verum ex Patre procedentem, Equalem per omnia Patri, et Filio voluntate, potestate eternitate Substantia. Nec est prorsus aliquis in Trinitate gradus, nichil quod inferius, superiusve dici possit. Sed tota deitas sui perfectione equalis est. Ut exceptis vocabulis que proprietatem personarum indicant quicquid de una persona dicitur de tribus dignissime possit intelligi. Atque ut confutantes Arium unam eandemque dicimus trinitatem esse substantiam, et unum in tribus personis fatemur Deum, ita impietatem Sabellii declinantes tres personas expressas sub proprietate distinguimus non ipsum sibi Patrem, ipsum sibi filium, ipsum Spiritum Sanctum esse dicentes. Sed aliam Patris aliam Filii, aliam Spiritus Sancti esse personam. Non enim nomina tantummodo sed etiam nominum proprietates id est personas vel ut greci exprimunt ypostases hoc est substantias nominum confitemur. Nec Pater Filii aut Spiritus sancti personam excludit aliquando. Nec rursus Filius aut Spiritus Sanctus Patris nomen personamque recipit. Sed Pater semper Pater est. Filius semper Filius, Spiritus Sanctus semper Spiritus Sanctus. Itaque Substantia unum sunt personis ac nominibus distinguntur. Ipsum autem Dei Filium qui sine initio eternitatem cum Patre et Spiritu Sancto possidet. Dicimus in fine seculorum perfectum nostre nature hominem suscepisse ex Maria semper Virgine, et Verbum carnem esse factum assumendo hominem non permutando Deitatem. Nec ut quidam sceleratissimi opinantur spiritum Sanctum dicimus fuisse pro semine, sed potentia et virtute Creatoris operatum. Sic autem confitemur in Christo unam filii esse personam. Ut dicamus duas perfectas atque integras esse personas. i. deitatis et humanitatis, que ex anima continetur et corpore. Atque ut condemnamus Fotium, qui solum, et nudum hominem confitetur in Christo. Ita anathe-

[illegible] Apollinarem, et qui similes qui dicunt Dei Filium minus aliquid de humana [illegible]
[illegible] natura [illegible] vel in carne, vel in anima vel in [illegible] plum hominem. Hic propter
[illegible] assumptus est, factus dissimilem quem absque solo peccati macula, quae naturaliter nobis
nobis contrahitur [illegible] conformem, [illegible] quoque similiter execramur Eutychianam, qui
novo [illegible] asserere conantur a tempore [illegible] carnis omnia esse [illegible] in hominem
[illegible] et [illegible] esse humanitatis in Deum esse transfusa, ut [illegible] nulla [illegible]
[illegible] ut videatur hac confusione utraque exinanita substantia deitatis scilicet et
humanitatis, et a proprio statu in aliud esse mutata

me.

propter

nouer

m, om

xcen

[illegible];

of

[illegible]

[illegible] omnia. Verum deum unigenitum, et verum dei filium, non factum aut adoptivum sed genitum, et unius cum patre substancie. Atque ita per omnia equalem deo patri, ut nec tempore nec gradu nec potestate esse possit inferior. Tantumque esse confitemur illum qui est genitus, quantus est ille qui genuit. Non autem [illegible] [illegible] tempus ascribimus; sed nec patrem [illegible] cepisse, nec fil[illegible] [illegible] patrem, nisi [illegible] [illegible] pater fuit, semper habuit filium. Credimus et in spiritum sanctum deum verum ex patre procedentem [illegible] per omnia patri et filio voluntate, potestate, eternitate, substancia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] equalis est, [illegible] ex ceptis vocabulis que proprietates personarum indicant, quicquid de una persona dicitur, de tribus dignissime posse intelligi. Atque ut confundentes Arrium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] personas expresse sub [illegible] distinguimus, non ipsum sibi patrem, ipsum sibi filium, ipsum sibi spiritum [illegible] esse dicentes, sed alium patrem, alium filium, [illegible] spiritum sanctum esse personam. Non enim nomina tantummodo sed etiam nominum proprietates, id est personas, vel ut greci exprimunt ypostases, hoc est substancias possidemus confitemur. Nec pater filii aut spiritus sancti personam aliquando excludit, nec rursus filius aut spiritus sanctus patris nomen personamque [illegible] sed pater semper pater est, [illegible] semper filius [illegible] spiritus sanctus semper [illegible] substancia unum sunt [illegible] [illegible] dei filium qui absque initio eternitatem cum patre et spiritu sancto possidet [illegible] in fine [illegible] nostre nature hominem [illegible] semper virgine, et verbum carnem esse factum, assumendo hominem, non permutando [illegible] [illegible] erat sive operante spiritu sancto dicimus [illegible] pro semine, sed potencia ac virtute creatoris [illegible] [illegible] in Christo unam filii esse personam, ut dicamus duas perfectas atque integras esse substancias, id est deitatis et humanitatis que ex anima continetur et

[illegible] co [illegible] ut [illegible] formam [illegible] et [illegible] confiteri [illegible]
[illegible] anathematizamus Apollinarem et eius similes qui dicunt Dei filium minus
aliquid de humanitate assumpsisse [illegible]
[illegible] hominem [illegible]
[illegible] non est [illegible] formam
[illegible] similiter [illegible] assumpsit [illegible]
[illegible] suscepit omnia que sunt [illegible] in hominem [illegible]
et [illegible] que erant humanitatis, sed deum esse [illegible] ut quod nulla [illegible]
[illegible] est [illegible] substantia
deitatis [illegible] et humanitatis et [illegible] in aliud esse mutata [illegible]
[illegible] omnes [illegible] ut non deum vere [illegible] credunt [illegible]
[illegible] deitas impassibilis
permaneret. Passus enim filius non putative sed vere omnia que scriptura
[illegible] id est esuriem, sitim, lassitudinem, dolorem, mortem et cetera. Tamen huius [illegible]
illud passus est quod pati poterat, id est non secundum illam substantiam que assum-
psit sed secundum illam que assumpta est. Ipse enim dei filius secundum deitatem suam
impassibilis est ut Pater, invisibilis ut Pater, incommutabilis ut Pater.
[illegible] visibilem hominem [illegible]
eius [illegible] secundum suam substantiam deitas [illegible] nichil passa est ut tota
[illegible] impassibilem vere est [illegible] Mortuus ergo est dei filius [illegible]
[illegible] quod mori poterat. Resurrexit tertia die, ascendit in
celum, sedet ad dexteram dei Patris manente ea natura carnis in qua natus et
passus est, in qua etiam resurrexit. Non enim exinanita est humanitatis substantia
sed glorificata in eternum cum deitate mansura. [illegible]
potestate, que in celo sunt et in terra. [illegible]
ac mortuorum, et iustos remuneret, et puniat peccatores. Resurrectionem
[illegible] credimus ut dicamus nos in eadem in qua nunc sumus veritate mem-
brorum esse reparandos, qualesque semel post resurrectionem fuerimus effecti
in perpetuo permansuros. Bonorum esse vitam [illegible] sed premia pro labore
[illegible] peccatoribus esse supplicia. Baptisma
unum tenemus [illegible] sacramentum [illegible] in infantibus [illegible]
[illegible] rebaptizandos [illegible] homines [illegible]

credimus salvari. Novum et vetus testamentum recipimus in eo librorum numero quem sancte catholice ecclesie tradit auctoritas. Animas vero creari credimus quas ab ipso factas dicimus. anathematizantes eos qui animam quasi partem divine dicunt esse substantie. Eorum quoque condempnamus errorem qui eas ante peccasse vel in celis conversatas fuisse dicunt quam in corpora mitterentur. Execramur etiam eorum blasfemiam qui dicunt impossibile aliquid homini a deo esse preceptum et mandata dei non a singulis sed ab omnibus in commune posse servari. vel qui primas vel qui secundas nuptias cum manicheis aut tercias cum cathafrigis dampnant. Anathematizamus etiam illos qui dei filium necessitate carnis mentitum esse dicunt. et eum propter assumptum hominem non omnia facere potuisse que voluit. Ioviniani quoque dampnamus heresim qui dicit nullam in futuro meritorum esse distantiam. nosque eas ibi habituros esse virtutes quas hic neglexerimus. Liberum sic confitemur arbitrium. ut dicamus nos semper dei indigere auxilio. et tam illos errare qui cum manicheis dicunt hominem peccatum vitare non posse quam illos qui cum Ioviniano asserunt hominem non posse peccare. Uterque enim tollit arbitrii libertatem. Nos vero dicimus hominem et semper peccare et non peccare posse. ut semper nos liberi confiteamur esse arbitrii. Hec fides est papa beatissime quam in catholica ecclesia didicimus. quamque semper tenuimus. in qua si minus perite aut parum caute aliquid forte positum est. emendari cupimus a te qui petri et fidem et sedem tenes. Si autem hec nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur. quicumque me maculare voluerit se imperitum vel malivolum vel etiam non catholicum non me hereticum comprobabit.

Incipit epistola damasi pape ad sanctum Ieronimum presbiterum.

Dormientem te et longo iam tempore legentem potius quam scribentem questiunculis ad te missis excitare disposui. non quo et legere non debeas. hoc enim velud cottidiano cibo alitur et pinguescit oratio. sed quo lectionis fructus sit iste si scribas. Itaque quoniam et heri tabellario ad me remisso nullas te iam epistolas habere dixisti. exceptis hiis quas aliquando in heremo dictaveras. quasque tota aviditate legi atque descripsi. et ultro pollicitus es te furtivis noctium operis aliquas posse dictare. libenter accipio ab offerente quod rogare volueram. etiam si negasses. Neque vero ullam puto digniorem disputationis nostre confabulationem fore quam si de scripturis sermocinemur inter nos. id est ut ego interrogem. tu respondeas. Qua vita nichil puto in hac luce iocundius. quo anime pabulo

mella superantur. Quam dulcia inquit propheta guttura meo eloquia tua super mel
ori meo. Nam et ideo ut ipse precipuus orator homines a bestiis differunt
quod loqui possumus. Qua laude dignus est qui in ea re ceteros superarit in qua
homines bestias antecellunt. Accingere igitur et michi que subiecta sunt dissere servans
utrumque moderamen ut nec proposita solutionem desiderent nec epistole brevitatem.
Fateor quippe tibi eos quos michi iam pridem Lactantii dederas libros ideo non libenter
lego, quia et plurime epistole eius usque ad mille versuum spatia tenduntur et raro
de nostro dogmate disputant. Quo fit ut et legenti fastidium generet longi-
tudo et si qua brevia sunt scolasticis magis sint apta quam nobis de metris
et regionum situ et philosophis disputantia. Quid sibi vult quod in genesi
scriptum est omnis qui occiderit Cain septem vindictas exsolvet. Si fe-
cit deus omnia valde bona quare Noe de mundis et immundis [illegible] precepit
cum immundum nichil esse bonum possit. Et in novo testamento post visionem
que Petro fuerat ostensa dicenti: Absit a me domine quia commune et immundum
numquam introivit in os meum, vox de celo respondit: quod deus mundavit tu commu-
ne dixeris. Cur deus loquitur ad Abraam quod quarta progenie filii Israel
sint de Egypto reversuri et postea Moyses scribit: quinta progenie exierunt
filii Israel de terra Egypti. Quod utique nisi exponatur videtur esse contrarium.
Cur Abraam fidei sue signum in circumcisione suscepit. Cur Ysaac vir iustus et
deo carus non illi cui voluit sed deceptus errore benedixit.

¶ Explicit epistola Damasi ad Jeronimum. Incipit epistola Jeronimi
ad papam Damasum de quinque ab eo sibi questionibus.

Beatissimo pape Damaso, Jeronimus. Postquam epistolam tue sanctitatis
accepi, confestim accito notario ut exciperet imperavi. Quo ad
officium preparato [illegible] sermo noster [illegible] cogitatione [illegible] lati-
tabat et ego linguam et ille articulum movebamus, cum subito Hebreus intervenit deferens
non pauca volumina que de synagoga quasi lecturus acceperat. Et illico: habes
inquit quod postulaveras. Meque dubium et quid facerem nescientem ita
festinus exterruit ut omnibus pretermissis ad scribendum transvolarem. Quod
quidem usque ad presens facio. Verum quia heri diacono ad me misso ut putas epistolam
ut ego [illegible] commentariolum te expectare dixisti. Breves responsiones ad ea
desiderans que singula magnorum voluminum prolixitatem indigent. Duabus

tantum questiunculis pretermissis. non quo non potuerim et ad illas aliquid
respondere. cum ei eloquentissimus vir Tertullianus noster et Novatiano lati-
no sermone sint editi. et si nova voluerimus afferre. sit latius disputandum.
certe expecto quid placeat. utrum ne epistolari brevitate mihi tibi velle digeri
aut singulorum libros condi. Nam et origenes in quarto Pauli ad Romanos tomo de
circumcisione magnifice disputavit. et de mundis atque immundis animalibus
in levitico plura disseruit. ut si ipse invenire nichil possem. de eo tamen fontibus
mutuarer. Et ut verius loquar Didimi de spiritu sancto librum in manibus habeo.
quem translatum tibi cupio dedicare. ne me estimes tantummodo dormitare qui lectionem
sine stilo somnium putas. Ante laus itaque problematibus que epistole tue subiecta sunt.
quid michi videretur annexui. veniam postulans et festinationis pariter et
morarum. festinationis. quia ad unius lucubratiunculam dictare volueris mihi
opus dierum. tarditatis. quia alio opere detentus non statim ad interrogata respon-
di. Quid sibi vult quod in genesi scriptum est. omnis qui occiderit cain. septem
vindictas exsolvet. Antequam de questione dicamus. rectum videtur ut editiones inter-
pretum singulorum cum ipso hebraico digeramus. quo facilius sensus scripture
possit intelligi. Hebraice. vaiomer lo Adonay lachen cholhoregh cain sobathaim io
camo. Aquila. et dixit ei dominus propterea omnis qui occiderit cain septu-
pliciter ulciscetur. Symmachus. Et dixit ei dominus non sic. sed omnis qui occiderit
cain. ebdomade sive septimus vindicabitur. Septuaginta et theodotio. Et dixit
dominus. non sic. sed omnis qui occiderit cain septem vindictas exsolvet. Postquam
cain occiderat fratrem. interrogatus a domino ubi est abel frater tuus. contumeli-
ose respondit. Nescio; numquid custos fratris mei sum. Quam ob rem maledictione damnatus
ut gemens et tremens viveret super terram. nolui veniam deprecari. sed peccata
peccata congeminans tantum putavit nephas. ut a domino non posset ignosci.
denique respondit domino. Maior est causa mea quam ut dimittar. vel plus peccavi quam
ut merear absolvi. Ecce eicis me hodie a facie tua. abscondar et ero gemens
et tremens super terram. Et erit omnis qui invenerit me occidet me. Cum
inquit a conspectu tuo. et consuetudine familiari lucem ipsam terre non sustinens
abscondar ut latitem. Eritque omnis qui invenerit me occidet me.
Dum ex tremore corporis et furiate mentis agitatu eum esse intelligunt qui
merebatur interfici. Verum deus nolens eum compendiosa morte finiri
cruciatum nec tradens pene qua se ipsum dampnaverat. ait. Non sic

[illegible] extimas morteris. et mortes pro [illegible]
vsque ad septimas generationes. et consciencie tue flamme torqueberis. ita
ut quicumque te [illegible] [illegible] intelligentiam, aut in septima generatione.
tione. aut sep[illegible] o te liberet cruciatu. [illegible] ipse qui occiderit cain septem
ultionibus subiacendus sit. Et vii. vindictas que in cain tanto [illegible] [illegible]
soluat interfecto. occidens eum qui uite fuat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] inter libera [illegible] ad dominum. Causa incendii domum tuam. et
[illegible] [illegible] dissipaui. Interfice me. [illegible] [illegible] [illegible]
morieris et breues morte supplicia. verum longo tempore custodieris ad uitam.
[illegible] infelicitatem in hac luce uersaberis, ut quicumque te occiderit, beneficium
prestet occiso. dum te de tam multis liberet cruciatibus. Et precium hebrei quidem
[illegible] hic nobis sensus uidetur. de eo autem quod aquila posuit septempli
[illegible] et simmachus ebdomada. sive vii. ulciscetur. Maiorum nostrorum ista
sententia est qui putant in vii generatione, a lamech interfectum cain.
Adam quippe genuit cain. cain genuit enoch. enoch genuit cainan
cainan genuit malaleel. malaleel matussalem. matussalem lamech.
qui septimus ab adam non sponte ut in quodam hebreo uolumine scribitur
interfecit cain. ut ipse postea confitetur. quia uirum occidi in uulnere
meo. iuuenem in liuore meo. quia septies uindicabitur de cain. de la
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cain in septima generatione inter
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dederit [illegible]
obscura arbitror remansisse. Nunc illud quod non interrogaueras
dum aliud agimus increpuit, que sint. lxx. vii. uindicte que in lamech
exsoluende sint. Aiunt ab adam usque ad christum generationes lxxvii. lege
[illegible] euangelistam et inuenies ita esse ut dicimus. Sicut ergo septima
generatione cain peccatum est dissolutum. non enim uindicabit deus bis in id
ipsum. et qui semel recepit in uita sua, non eosdem cruciatus luet
in morte. que quos est passus in uita. ita et lamech peccatum
[illegible] [illegible] [illegible] sanguinis qui effusus [illegible] christi soluetur aduentu
[illegible] tollit peccata mundi. qui lauit amictum suum in sanguine
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de edom ad celum [illegible]
[illegible]

tus principes uestras et introibit rex glorie. et cetera. Referebat mihi
quidam [illegible] cum [illegible] apocrifum librum [illegible] [illegible] et lamech progenie
reperta. que diluuio delete sunt. et in hoc numero de lamech factam esse
uindictam quod genus ipsius usque ad cataclismum perseuerauit. Alij de Cain septem
uindictas [illegible] supplicantur. primum eius asserunt fuisse peccatum
[illegible] dividere nescierit [illegible] fratri [illegible] dei [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] negauerit [illegible]
[illegible] damnauerit. maior mea culpa est quam ut dimittar. Septimum
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] qui imminentem mortem lacrimis distulerunt. et dicunt illum a
clementissimo deo ideo usque ad [illegible] fuit [illegible]
[illegible] et longe uite merore compulsus penam ageret. ut [illegible]
[illegible] septuaginta [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] quem supra [illegible] qui [illegible]
cain [illegible] [illegible] supplicia transeunte liberet pena quod
autem qui et de euangelio interrogationem [illegible] domine quotiens
peccabit in me frater meus dimittam ei usque septies. dicit ei yhesus. non
dico tibi usque septies sed usque septuagies septies. et putant morem
[illegible] [illegible] [illegible] sabbati [illegible] quando enoch [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illam [illegible]
[illegible] sequuntur. In aduentu christi mortis atque peccati [illegible] consummatum
[illegible] opiniones [illegible] [illegible] [illegible] septimum
annum remissionis. et quinquagesimum iubilei. et quadringentesimum non
[illegible] quod nolunt intelligi septuagies septies. multis modis inter
pretantur. asserentes ob hanc causam. quinquagesimi et quingentesimi
numerum factum in euangelio positum debitorem. et quinquagesimum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] origenes [illegible] librum in genesi de hac materia questione dictum.
[illegible] deus loquitur ad abraam. quod quarta progenie filij israel essent de egipto

[illegible] moyses stabit. Quinta aut progenie [illegible] de [illegible]
[illegible] a egipto. hoc ut problema cum legisses. apud me tamen eius esse. et quesiuerit
[illegible] exodum patrum. Reperi locum in quibus scriptum est quod uidentur [illegible]
[illegible] de [illegible] estimabam [illegible] sub [illegible] opera [illegible]
[illegible] et multa sunt alia. Illam et matusalem xiiii annis post diluuium uixisse
scribitur. nec tamen archam ingressus est [illegible] et [illegible]
[illegible] abraam scendo mei. quia peregrinum erit semen tuum in terra non sua.
et insuitutem redigent eos et affligent et humiliabunt annis quadrin
gentis. Postea moyses stabit in exodo. Et factum est [illegible] omnis populus domini de terra egipti. [illegible] aaron. et rursum
[illegible] portat in humeris. cum xvi. fecerit, et amplius reperiatur annorum.
[illegible] grandes iuuenes [illegible] Roboam
filius salomonis quadragesimo primo etatis sue anno, regni sumpsit exordium
et regnauit in ierusalem annis xvii. cum utique post eum xvi anno regnare incipiens
[illegible] et xl. filium generasse [illegible] et multa [illegible]
mens sollicitus uoluerem. aperuit michi ostium qui habet clauem dauid, et introduxit me in cubiculum suum. Posuit me in foramine petre, ut post spinam sentem
post tortos meos motus, post incendium ignorancie quo urebar. [illegible]
[illegible] amiserat. Inueni quem quesiuit anima mea.
tenebo eum et non dimittam. Et cum non uideatur scriptura inter se contraria.
[illegible] egressi sunt [illegible] generatione [illegible]
de terra egipti. Replica genealogiam leui. Leui genuit caath. caath genuit
amram. Amram genuit aaron. aaron genuit eleazar. eleazar genuit
finees. [illegible]
[illegible] aaron egressus est egipto. A caath usque ad eleazar computantur
generationes quatuor. licet quidam uelint ab amram incipere et ad finees
[illegible] peruenire. Et non uolens disputare nunc ostendere
quomodo [illegible] generatione egressi sunt filij israel de terra egipti. [illegible]
et ordo minuetur. Iuda genuit phares. phares genuit esrom. esrom
[illegible] aram genuit aminadab. aminadab genuit naason. naason
genuit salmon [illegible] naason
princeps tribus iuda, in deserto describitur, cuius filius salmon terram repromissionis intrauit. Computa a phares usque ad naason. et inuenies

generationes quinque. tamen et si nonnulli uel in titulo leui ostendimus. Ceterum
initium faciant. et ad salmon usque peruenerant. Puto problema dissolutum.
Quod si displicet. ad compendium ueniamus. ut dicamus in hebreo non esse diuersum.
Aquila namque non contentiosius ut quidam putant sed fideliter uerbum inter-
pretatur ad uerbum. In eo loco ubi lxx posuerunt. quinta autem generatione ascenderunt
filii israel de terra egypti. ita transtulit. [illegible] ascenderunt [illegible]
tum. i. armati ascenderunt filii israel de terra egypti. licet pro quo armati diximus
[illegible] grecum sermonem ambiguitatem instructi [illegible] supellectilem
qua egyptios spoliauerunt possit intelligi. Estimanti curiositates esse finem
tas maior querendi ardor exoritur. et ad similitudinem [illegible] dissoluere
undique et ferre non [illegible] quinta generatione. et aquila [illegible]
armatos. Volumen hebreum replico quod [illegible] penoles iuxta modulum
[illegible] et ipsos caracteres sollicite attendens scriptum reppererio. uamus mamone
[illegible] munitum. In reliqua interpretatione discordant. omnis pugna
[illegible] est [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]. Utrum autem quinque
an munitos sonet. Et quidem quinque hoc sermone dici negare non possumus. Verum
quinque plurali numero. non quinta. ut illi interpretati sunt singulari. Sed
nec generatio inuenitur adiuncta. que lingua hebrea dor dicitur. Si enim quinta
generatio sermone legeretur illorum. amesa dor. Nunc autem amousim. i. quinque
uiro quinquaginta tantum scriptum sit. et sit [illegible] semper. Quinta autem ascenderunt
filii israel de terra egypti. Quod quia minus uidebatur intelligi. adiuncta ge-
neratio est. Aquilam non ut ceteros. et in hoc maxime loco [illegible] transtulisse omnes
Iudea ex [illegible]. et synagogarum [illegible] uniuersa subsellia [illegible]
liber sermo. et eisdem litteris scriptus. [illegible] apud eos et uocem et intelligentias
[illegible] [illegible] quod dicimus [illegible]
pastores et amatores eisdem litteris scribuntur. Res. ain. iod. mem. Sed pastores roim.
amatores reim. leguntur. Unde euenit ut ubi inter [illegible] cum amatoribus
suis [illegible] [illegible] amatoribus pastorum nomen
sit immutatum. Et si hoc molestum lectori est. si de hebreis disputantes non debemus
[illegible] argumenta quaerere. nec ex flumine tulliane eloquentie ducen-
dus est [illegible] nec aures [illegible] [illegible] et scholaris declamatoris multi-
[illegible] et ordinare [illegible] et nulla lucubratione [illegible] non est
[illegible] semper [illegible] obscura [illegible] non [illegible]

fiendebat. sunt alii dicti laudentur ut volunt. et inflans [illegible] spumantia verba
[illegible] sufficit [illegible] et ut [illegible]
perplexitate [illegible] amplificatione. Cum Isaac vir iustus et deo carus, non illi
[illegible] sed [illegible] [illegible] indixerit. Differentiam [illegible]
[illegible] maioribus nostris super hoc loco sunt interpretata pretereo, non quod
opinionis eorum non adquiescam. Sed quoniam hoc tantum queris, quare vir iustus
[illegible] quid ignoraverit, et contra suam fecerit voluntatem. Ad quod distincta est
Responsio. Nullus hominum excepto qui ob nostram salutem carnem est dignatus induere
[illegible] plenam habuit scientiam et certissimam veritatem. denique [illegible] cognoscit
[illegible] prophetat. et nunc per speculum videt in enigmate. et quid [illegible]
oportet orare nescire nos dicit. quia cum venerit quod perfectum est, tunc quod
ex parte destruetur. Samuel propheta omnium [illegible] in [illegible] ad ungendum
regem missus est [illegible] maximum [illegible] [illegible] coram domino christo eius.
Et dixit dominus ad samuel. noli respicere faciem eius neque staturam, quoniam
reprobavi eum. Nec non quomodo videt deus homo videt. homo enim videt in
facie, deus autem inspicit cor. Et per singulos semper [illegible] usque ad Dan[illegible]
[illegible] helizeus quoque qui dupliciter glorificatus est spiritu. cuius ossa vitam ex animo
cadaveri reddiderunt. cum sunamitis ad eum venisset in montem, et ad
pedes eius flebiliter corruisset. giezi prohibente ne faceret, ait. dimitte
eam, quia anima eius in amaritudine est. Et dominus abscondit a me. et non
nunciavit michi. Plura sunt [illegible] ut exemplis debeamus docere. sanctos
[illegible] a deo [illegible] scire [illegible] a domino revelata sunt. Ignorare
autem eos que eis revelata non fuerunt. Et ad singulas visiones zacharias
atque daniel [illegible] angelum. et [illegible] deprecatur. [illegible]
[illegible] que sunt illa que videant. Unde non mirum est. et Isaac [illegible] max[illegible]
[illegible] nescisse quid faceret [illegible] magis eo tempore [illegible] filium
[illegible] debitum [illegible] qui [illegible] fieri posset [illegible]
misso illo qui innocenter habitabat domi, vellet efficere. et [illegible] magis [illegible]
[illegible] voluntate. [illegible] fuisse. [illegible]
[illegible] vox quidem vox Iacob est manus autem manus esau. [illegible]
non intelligeret [illegible] esse filium. qui ad [illegible] fieri [illegible]
[illegible]. Quoniam autem pollicitus sum et de eo quid significaret in figura
[illegible] Hippolitus [illegible] patrem et [illegible] nostrum.

non plurimum discrepat. Non quod per omnia expositis sit, sed quod posse
occasiones prebere lectori ad intelligentiam latiorem. Isaac portat ymaginem
dei patris. Rebecca spiritus sancti. Esau prioris populi et diaboli. Iacob
ecclesie sive christi. Senuisse Isaac consummationem orbis ostendit. Oculos caligasse
fidem perisse de mundo. et religionis lumen ante eum neglectum esse significat.
Quod filius maior vocatur, acceptio legis est iudeorum. Quod escas eius atque capturam
diligit pater, homines sunt ab errore salvati, quos per doctrinam iustus quisque
venatur. Sermo dei benedictionis est promissio, et spes regni futuri. In quo
cum christo sancti sunt regnaturi, et verum sabbatum celebraturi. Rebecca plena
spiritu sancto et sciens quid audisset, antequam pareret, quia maior serviet minori.
Magis autem forma spiritus sancti, que futura erat noverat in christo, in Iacob
ante meditatur. Loquitur ad filium minorem. Vade ad gregem, et accipe mihi
inde duos edos. Prefigurat carneum salvatoris adventum. In quo eos vel
maxime liberaret, qui peccatis tenebantur obnoxii. Etenim in omnibus
scripturis hedi pro peccatoribus accipiuntur. Quod duos iubetur afferre, duorum
populorum significatur assumptio. Quod teneros, dociles et innocentes anime.
Stola vel vestimentum esau, fides hebreorum et scriptura quibus gentilium
indutus est populus. Pelles que eius brachia circumdant sunt, peccata utriusque
sunt plebis, que christus in extensione manuum crucis secum pariter affixit.
Quod ysaac querit a iacob cur tam cito venerit, admiratur velocitatem credentium
fidei. Quod cibi delectabiles offeruntur, hostia placens deo salus est peccatorum.
Post esum sequitur benedictio et eius odore universe resurrectionis et regni
aperta voce pronunciat. Quomodo etiam adorent eum fratres sui, et serviant
credentes ex israel. Quia vero iniquitas est inimica iusticie, esau interfectionem
comminatur, et necem fraudulenter excogitat, dicens in corde suo. Appropinquabunt
dies passionis patris mei et occidam iacob fratrem meum. Diabolus futuros
iudeorum in eum ante premeditatus. Esau manifestissime ostenditur tempus sue
interfectionis ostendens. Appropinquant inquit dies passionis ut interficiam
fratrem meum. Qua postquam rebecce .i. pacientie nunciavit vero fratris insidias.
Qua vocato iacob precepit ei ut mesopotamiam pergeret et inde acci
vehere
peret uxorem de genere laban fratris matris sue. Quomodo etiam fratris
dolos fugiens, mesopotamiam tendit iacob, ita et christus iudeorum incredulitate
compulsus proficiscitur in galileam. Inde sibi ex gentibus sponsam suscepturus ecclesiam.

quod superdiximus. Illorum autem dicimus non venisse dominum, nisi ad oves perditas domus Israel, nec voluisse panem accipere filiorum et dare eum canibus, et benedictionem primam Iudeorum populo detulisse. cuius [illegible] eloquia dei, et repromissio, et legislatio, et ordo testamenti. Verum quia illi credere noluerunt, ad nos ob amorem populi benedictionem esse translatam, neque tam maiorem filium penitus fuisse despectum. quorum postquam intravit plenitudo gentium, tunc omnis Israel salvus erit.

Explicit. Incipit prologus eiusdem beati Ieronimi ad eundem papam Damasum, et positione Origenis super cantica canticorum.

b Beatissimo pape Damaso, Ieronimus. Origenes cum in ceteris libris omnes vicerit, in cantico canticorum ipse se vicit. Nam decem voluminibus explicitis, que ad viginti versuum milia pene perveniunt, primum septuaginta interpretes, deinde Aquilam et Symmachum, Theodotionem, et ad extremum quintam editionem quam in Actii littore invenisse se scribit, ita magnifice apteque disseruit, ut [illegible] mihi videatur in eo completum esse quod dicitur: Introduxit me rex in cubiculum suum. Illud itaque opere pretermisso, quia ingentis est otii, laboris et sumptuum, tantas res tam digno opere in latinum transferre sermonem, hos duos tractatus quos in morem cotidiani eloquii parvulis adhuc lactentibus composuit, fideliter magis quam ornate interpretatus sum, [illegible] non verba offerens. Cui [illegible] veritas ista sunt illa estimanda, que magna sunt, cum sic possint placere que parva sunt.

Explicit prologus.

Incipit omelia prima Origenis super cantica, translata a beato Ieronimo presbitero [illegible].

Quomodo didicimus per Moysen esse quedam non solum sancta, sed et sancta sanctorum, et [illegible] sabbata, sed et sabbata sabbatorum, sic nunc docemur, scribente Salomone, esse quedam non solum cantica, sed et cantica canticorum. Beatus quidem et is qui ingreditur sancta, sed beatior qui ingreditur sancta sanctorum. Beatus qui celebrat sabbata, sed beatior qui sabbatizat sabbata sabbatorum. Beatus [illegible] intelligit cantica et canit ea. Verum quippe in [illegible] canit. Sed multo beatior ille qui canit cantica canticorum. Et sicut is qui ingreditur in sancta, pluribus adhuc indiget ut valeat ingredi in sancta sanctorum, et qui sabbatum [illegible] quod a domino populo institutum est, multis adhuc [illegible] probatus est. Et idcirco ut [illegible] reperitur qui omnia que in scripturis continentur cantica peragrans valeat ascendere ad cantica

canticorum. Egredi te oportet ex Egipto et egressum de terra Egipti pertransire mare Rubrum, ut possis primum canticum canere dicens. Cantemus domino gloriose enim magnificatus est. Licet autem primum dixeris canticum, adhuc longe es a cantico canticorum. Perambula terram deserti spiritualiter, donec pervenias ad puteum quem foderunt reges, ut ibi secundum canticum canas. Post hec veni ad viciniam sancte terre, ut super Jordanis ripam constitutus, canens canticum Moysi dicens. Attende celum et loquar, et audiat terra verba oris mei. Rursum sub Jesu Nave milites, et terram sanctam hereditate possideas, et apes te prophetet, et apes te iudicet. Delbora quippe apes interpretatur, ut possis et illud carmen, quod in libro Judicum iudicum continetur, accipere. Ad Regnorum deinceps volumen ascendens. Veni ad canticum quando David fugit de manu omnium inimicorum suorum et de manu Saul et dixit. Dominus firmamentum meum et fortitudo mea, et refugium meum et liberator meus. Perveniendum tibi est ad Ysaiam, ut cum illo dicas. Cantabo canticum dilecto vinee mee. Et cum universa transieris ad altiora conscendere, ut possis anima decora cum sponso, et hoc canere canticum canticorum. Quot ex personis constet interim sum. Orantibus autem nobis, et revelante domino in his michi videor invenisse personas: virum et sponsam, cum sponsa adolescentulae, cum sponso sodalium greges. Alia a sponsa, alia a sponso. Non nulla a iuvenculis, quedam a sodalibus sponsi. Congruum quippe est ut in nuptiis adolescentularum sit multitudo cum sponsa, iuvenum turba cum sponso. Hec omnia noli foris querere, noli extra eos qui predicatione evangelii salvati sunt. Christum sponsum intellige, ecclesiam sponsam sine macula et ruga, de qua scriptum est, ut exhiberet sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam, neque rugam, aut aliquid eiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. Eos vero qui cum sint fideles, non sunt tamen eiusmodi quales superius prefatus est, sed iuxta modum adepti videntur esse salutem. Animadverte credentium animas et adolescentulas esse cum sponsa. Angelos vero et eos qui pervenerunt in virum perfectum, intellige viros esse cum sponso. Inde ergo michi videntur quattuor ordines. Sponsum et sponsam, duos choros sibi respondentes. Sponsam canere cum iuvenculis, sponsum canere cum sodalibus. Et cum hec intellexeris, audi canticum canticorum, et festina illud intelligere. Et cum sponsa dicere ea que sponsa dicit, ut audias que audivit et sponsa. Si autem non potes dicere cum sponsa que dixit, ut audias ea que dicta sunt sponse, festina vel cum sponsi sodalibus fieri. Porro, si et illis inferior es

[illegible] ... [illegible] ... sermo[illegible] ... [illegible]

[illegible] parat et epithalamio sunt sponse. canuo et gentiles epithalamion [illegible] dicere, et istius generis carmen assumptum est. Epithalamio sunt canticorum canticorum. Primum sponsa orat et statim in medio precibus auditur. videt presentem sponsum, videt adolescentulas suo comitatui copulatas. deinde respondet eis [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... sponse deprecantis auditur. Osculetur me ab osculis oris sui. Quorum iste sensus est. Quomodo michi sponsus meus mittit oscula per moysen. mittit oscula per prophetas. iam ipsius cupio ora contingere. Ipse veniat, ipse descendat. [illegible] ... osculetur me ab osculo oris sui. Et qui talis est ut compleatur super eam prophetia illud in quo dicitur: adhuc te loquente dicam ecce adsum. Sponsam ergo pater exaudit. mittit filium [illegible] ... [illegible] ... orare desinit. et ad ipsum [illegible] loquitur [illegible] ... [illegible] ... et odor unguentorum tuorum super omnia [illegible] ... [illegible] ... venit [illegible] ad sponsam et [illegible] ... [illegible] ... et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... et ego [illegible] unguentis, et ad me [illegible] unguenta [illegible] ... [illegible] apostolus dicit: Christi bonus odor sumus in omni loco. Nos autem hoc audimus [illegible] ... [illegible] loquitur. [illegible] erant et [illegible] ... est odoris [illegible] ... [illegible] unguenta. quorum typos reperies in exodo. In [illegible] ... galbanum [illegible] ... [illegible] unguentorum [illegible] unguenti [illegible] ... et deus qui celum fecit ac terram, loquitur ad moysen [illegible] ... [illegible] ... [illegible] unguentariorum deus docet [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... aliquid [illegible] nocent [illegible] ... [illegible] ... audire [illegible] ... non novit. et desiderat nosse. omni labore contendere [illegible] non iuxta carnem et sanguinem [illegible] quo [illegible] ... A [illegible]

videntur dicam spirituali amplexu [illegible] vel amore. Siquidem est, et spiritualis [illegible]
Et quoniam est quidem carnalis alius, et alius spiritualis. et alia carnis ponere [illegible]
dua [illegible]. sicut est unde amor carnis [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
ideo exordium habens. et nemo potest duobus amoribus possidere. [illegible]
[illegible] est. amorem [illegible] non capis. Si omnia corporalia desperanti non dico
[illegible] et sanguinem. [illegible] et possessiones. [illegible]
[illegible]. [illegible] pertransiorunt. [illegible] omnia [illegible] et ad [illegible]
[illegible]. anima tua obligata est. neque [illegible] maiorem amore retinens. potes
amores capere spirituales. Ista locum [illegible] quia evenit [illegible] ut de amore
spirituali aliqua dicamus. Expedit autem nobis salomonis auctoritate [illegible].
et magis illius qui psalomonem loquebatur, de sapientia. ita dicens. Ama
illam et servabit te. arripe illam et exaltabit te. honora illam ut te amplexatur. Est autem spiritualis amplexus. atque unam [illegible] ut [illegible]
sponsam alteri omnino amplexus [illegible]. [illegible] possit dicere quod
[illegible] est. Sinistra eius sub capite meo et dextera illius
amplexabitur me. [illegible] ergo [illegible] est [illegible]
imperativum modum, [illegible] ponere. ut ibi. Pater noster qui es in celis
sanctificetur nomen tuum. [illegible] sanctificetur. Et nunc est [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] sponsum
venit delibutus unguentis. Nec aliter ad sponsam potuit pervenire. nec
[illegible] patrem ad nuptias filium destinare. [illegible] venit
unguentis. [illegible] illam [illegible]. venit [illegible] odoribus inspirans, et audit
[illegible] sonat vox tua [illegible] [illegible] eamdem [illegible]
[illegible] [illegible] nuncupat. Quando [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible].
Quando [illegible] [illegible] et [illegible] communione perficitur [illegible]
[illegible] ut [illegible] sed [illegible]. [illegible] sponsa [illegible]
ad sponsum, quia nuptiale carmen [illegible] [illegible] ut [illegible].
[illegible] ut in [illegible]. [illegible] nominat dicens. [illegible]
tua super [illegible]. Communica ut sponsa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] bona [illegible] tua super [illegible] [illegible] ad sponsum [illegible]

[illegible] meliora sunt ubera tua vino et odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Non sine [illegible] sponsus venit unctus unguentis. [illegible] et ad mensam suam [illegible] sponsam suam venire dignabitur. [illegible] oportet esse formosam, ut illum dentes ad se attrahat ut descendere faciat ad terras. ut veniat ad amatam quali pulcritudine decoranda est. quali debet amore fervere. ut [illegible] loquam [illegible]
[illegible] genu tue. [illegible] manus tue. [illegible] venter tuus. [illegible] humeri tui. [illegible] pedes tui [illegible] domini disputabimus [illegible]
et singularum [illegible] [illegible]
[illegible] anime similiter [illegible] [illegible]
[illegible] intelligo [illegible] bona [illegible] super [illegible]
et odor unguentorum tuorum super omnia aromata. [illegible]
aromata salomonis. et plures alii aromata possederunt. [illegible]
habuerunt [illegible] non [illegible] [illegible]
Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Ego arbitror [illegible]
[illegible] aromata et [illegible] et singuli [illegible]
[illegible] unguenta [illegible] odore [illegible] [illegible] fecit [illegible]
odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Unguentum effusum
[illegible] sacramentum est. [illegible] nomine [illegible] venit [illegible]
et unguentum [illegible] effusum. In [illegible] mulier accepit [illegible]
[illegible] unguentum [illegible] [illegible] perfidi. diligenter
[illegible] super caput fuderit [illegible] [illegible] super
[illegible] et ea [illegible] non dicitur fuisse [illegible] super caput eius fudisse [illegible]
[illegible] et invenies in evangelica lectione non fabulas et narrationes ab
evangelistis [illegible] conscripta. Impleta est tota [illegible] odore unguenti
domus. [illegible] referendum est [illegible]
[illegible] ad caput [illegible] domus [illegible] odore repletam [illegible]
[illegible] mundus [illegible] [illegible] et domus
[illegible] mundi huius [illegible] et hunc [illegible]
[illegible] domus ad adventum [illegible] odore repleta [illegible]
[illegible] penitentiam [illegible] et [illegible] caput [illegible] unguenti odore [illegible]
[illegible] unguentum effusum nomen tuum. [illegible] quomodo [illegible]
[illegible] odorem longe lateque [illegible] [illegible] nomen [illegible]

Nunc uero in universo mundo Jesus nominatur, in omni mundo praedicatur dominus. Oleum
unguenti enim effusum est nomen eius. Non moysi nomen audimus, quod prius
iudaeorum claudebatur angustiis. Neque enim graecorum quispiam meminit eius. Neque
in ulla gentilium litterarum historia de illo seu ceteris scriptum aliquid inuenimus. Sed
statim ut Jesus radiauit in mundo, eduxit secum legem et prophetas. Et uere
completum est: unguentum effusum nomen tuum. Propterea iuuenculae dilexerunt
te. Quia propterea sanctum nomen dei diffusum est in orbem terrarum. Agnitione
sponsionis nomen effusum. Unguentum effusum est nomen tuum. Hoc dixit sponsa
adolescentulas aspiciens. Adhuc sponsum sponsa rogabat et adhuc sponsa sponsum
cominus loquebatur, nec dum adolescentulae aderant. In mediis uero sermonibus
[illegible] et sponsae [illegible] propterea iu
uenculae dilexerunt te et attraxerunt te. Adolescentulae inquiunt: Trahe nos.
Post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Quam pulchre sponsi pedisequae non di
cunt [illegible] sponsa non uult [illegible] sed iuncta lateri ingreditur.
Apprehendit dexteram sponsi et manus eius sponsi dextera continetur.
Famulae uero ingrediuntur post eum. Sexaginta sunt reginae et lxxx concubinae
et iuuenculae quarum non est numerus. Una est columba mea, perfecta mea.
Una est matri suae. Electa est ei quae concepit illam. Post te ergo in odorem unguentorum
[illegible] curremus [illegible] et illud [illegible]
omnes quidem currunt, unus autem accipit brauium. Brauium christus est. At deinde
adolescentulae quas post amoris exordium foris stare cognoscimus iuxta illud
exemplum: Amicus autem sponsi stans et audiens eum gaudio gaudet propter
uocem sponsi. Tale quiddam et adolescentulae sustinent. Introeunte sponso
foris stantes remanent. Sponsa uero sponsa perfecta sine macula, sine ruga,
in sponsi cubiculum, in regium penetrale ingressa reuertitur ad iuuenculas
et nuntiat eis quae sola conspexerat, dicitque: Introduxit me rex in cubiculum
suum. Non ait: introduxit nos plures in cubiculum suum. Plures foris rema
nent. In cubiculum sola ingreditur sponsa ut uideat thesauros tenebro
sos et absconditos. Renuntiat que iuuenculis: Introduxit me rex in cubi
culum suum. [illegible] adolescentulae [illegible] incipientium [illegible]
Ingressa sponsa cubiculum sponsi, et uidentes diuitias [illegible]
[illegible] [illegible]: Exultabimus et laetabimur in te.
[illegible] sponsae [illegible] laetantur. Non est aemulatio in uirtutibus. Amo

Iste [illegible] indiget. Amor [illegible] sine timore [illegible]. Exultabimus et letabimur in te. Diligemus
ubera tua. Illa [illegible] maior est [illegible] ubera lacte [illegible] et loquitur exultatis.
bona ubera tua super vinum. Iste [illegible] que exultationem et leticiam deferunt. adolo
scentule quippe [illegible] deferunt [illegible] et diximus exultabimus et letabimur [illegible]
genimus. non diligemus. sed diligemus ubera tua super vinum. De his loquar ad
sponsam. equitas diligit te. Laudant sponsam. nomen illi equitatis a [illegible]
[illegible] imponentes. equitas diligit te. Rursum ad adolescentulas sponsa re
spondet. Nigra sum et formosa filie ierusalem ut tabernacula cedar ut pelles
salomonis. Ne intueamini me quod ego sum denigrata quia decoloravit me sol.
Formosa quidem est [illegible] invenire quomodo formosa sit sponsa. Querimus
an quomodo nigra et sine candore sit pulcra. Penitentiam egit apertis. [illegible]
et largita est [illegible] et ideo formosa cantatur. Que [illegible] nec dum [illegible]
sorde purgata nec dum lota est in salute. nigra dicitur sed in atro colore
non [illegible] candida [illegible] et ab [illegible]
[illegible]
[illegible] perfectio misterium describitur non [illegible] legitur. [illegible]
[illegible]
[illegible] significans [illegible]
[illegible]
[illegible] intelligere [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. Quomodo [illegible] intelleximus quomodo et nigra
formosa sit sponsa. Si autem et tu non egeris penitentiam. cave ne anima tua nigra di
catur et turpis. et duplici fedicate turperis. Nigra [illegible] peccata [illegible]
[illegible] penitentiam [illegible] nigra [illegible]
anima tua [illegible] antiqua delicta. [illegible] penitentiam non habebit aliquid ut ita dicam
[illegible]. Et quam ethiopem nominavi solo tetram picturam [illegible]
[illegible] Aaron et maria murmurant quia moyses ethiopissam
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nigra sum sed formosa prevenit manus eius deo. Pulcre prevenit. Quod enim in euange[illegible]
[illegible]
et hominibus ipsi [illegible] in deserto [illegible] gentibus [illegible] adventum
[illegible]
[illegible] dic [illegible] plus [illegible] me [illegible] diligere [illegible]
filie israel [illegible] et sponsam cubiculum videns intrantem [illegible]
subito nigram vocatam et formosam. qui nos [illegible] ut cognoscamus deum [illegible]
cantica canticorum [illegible] ut [illegible]
[illegible] audire [illegible] quando vox salvatoris intonantis audiatur. Regina
[illegible] et [illegible] homines generationis huius. quia venit a finibus
[illegible] sapientiam salomonis [illegible] salomone hic. [illegible]
Regina austri venit a finibus terre ecclesiam et condempnat homines generationis huius. [illegible]
[illegible] de [illegible] venit [illegible] audire sapientiam salomonis [illegible]
[illegible] salomone [illegible]
[illegible] sicut tabernacula [illegible] salomonis [illegible]
[illegible] tabernaculum [illegible] sponse [illegible]
[illegible] nigra sum [illegible] ut tabernacula [illegible]
[illegible] salomonis [illegible] tabernaculum ornamenta [illegible]
[illegible] salomon [illegible]
[illegible] formosa filie ierusalem ut tabernacula
[illegible] ut pelles salomonis. Ne intueamini me quia ego sum denigrata. [illegible]
[illegible] filiorum [illegible]
[illegible] et dicit. ne intueamini me [illegible]
[illegible] ne intueamini [illegible]
[illegible] a calore [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut solis dignitas [illegible] illud [illegible] lumen [illegible] delicto [illegible]
[illegible] israel [illegible]
[illegible] filii matris mee pugnaverunt adversum me. Considerandum quomodo
[illegible] pugnaverunt adversum me. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] filios [illegible]
[illegible] hoc [illegible] sponsa [illegible] canticis ait. [illegible]

[illegible] ut me custodes invenerunt. vineam meam non custodivi. Ego ecclesia, ego sponsa, ego sine macula, plurimarum custos fui posita vinearum, a filiis matris mee, qui contra me aliquando pugnaverant. Qua sollicitudine curisque distracta, dum plures [illegible] vineas, vineam meam non servavi. Inter [illegible] hoc de Paulo, et alio quamvis sanctorum, qui dominus sit salute solliciti, et videbis quomodo vineas suas non custodierint [illegible] quo ut alios lucrifaceret, ipse in quadam divina presentia [illegible] cum esset liber ex omnibus, se ipsum servum fecit, ut omnes lucrifaceret. Fuit tamen inquit infirmus, ita fortius videns videns. hic [illegible] sub lege erant [illegible] et [illegible] dicatur, vineam meam non custodivi. Deinde incipit sponsus, qui [illegible] [illegible]. Et frequenter hoc isto carmine facit [illegible] nisi [illegible] pervenire. non [illegible] Sic dum [illegible] et sponsum in adventare [illegible] ut [illegible] [illegible] Quo nisi non [illegible] invenire non potuit quod querebat. [illegible] ad [illegible] est adventuz. et non [illegible] venit. [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Et hoc crebro fiat. donec [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. Indica mihi quem diligit anima mea ubi pascis, ubi cubes in meridie. Non [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] Aliud [illegible] [illegible] quando in flore [illegible] [illegible] luce [illegible] [illegible] Indica mihi quem diligit anima mea ubi pascis, ubi cubas in meridie. [illegible] [illegible] ubi meridies est. Apud Joseph meridie fratres prandium celebrant. Angeli meridie Abrahe [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et invenire [illegible] [illegible] non fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et dignus [illegible] ut ad meridiem [illegible] perveniat. et videat ubi pascat, ubi cubat sponsus. Indica mihi quem diligit anima mea ubi pascis, ubi cubas in meridie. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caritate. et dum te quero, [illegible] [illegible] [illegible]. Et quia aliorum [illegible] fame [illegible] ora [illegible]. [illegible] [illegible] formosa. et [illegible] [illegible] vineas non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Indica mihi quem diligit anima mea ubi pascis, ubi cubas in meridie. ne quando fiam [illegible] cooperta super greges sodalium tuorum. Ut ista non [illegible] et non fiam cooperta, ut ora non [illegible] et ad alios [illegible] pervenies. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quos [illegible]. Ideirco indica mihi ubi te [illegible] [illegible] in meridie. ne forte fiam sicut cooperta super greges sodalium tuorum. Post hec [illegible] sponsus [illegible] et dicit. Nisi cognoveris te [illegible] [illegible]

Regis es sponsa et formosa · et amica fratris formosa · Et quidem ego me [illegible]
[illegible] [illegible] non habere maculas aut rugas · Aut forte quia pater non cognovisti ·
et tuam [illegible] dignitatem · [illegible] [illegible] inter feminas · Quemadmodum ista est · si non
cognoveris temetipsam o pulcra inter mulieres · egredere [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] non [illegible] omnium · non ignoro · sed hedos tuos · Stantem grege oves a dextris
[illegible] · Si non cognoveris temetipsam o pulcra inter mulieres [illegible]
[illegible] vestigiis gregum · et pasce edos tuos in tabernaculis pastorum · Investigiis
inquit pastorum novissima sequere · non inter oves sed inter edos tuos · cum quibus
[illegible] non [illegible] meam · [illegible] [illegible] pastore · Equitatui meo in curribus
pharaonis assimilavi te · Quasi intelligere o sponsa quem statum te debere
cognoscere cui te comparaverim · et tunc videbis talem te esse quam turbari non
debeas · cum tuam speciem cognoveris · Quid est igitur equitatui meo in curribus
pharaonis assimilavi te · [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
eius salus · Assimilata es ergo equitatui meo in curribus pharaonis · Quantum differt meus
equitatus qui [illegible] dominum et demergo in fluctibus pharaonem et exercitum eius
et [illegible] eius et equos eius et currus eius · Tantum differt equitatus meus
ab equis pharaonis · tanto melior es omnibus [illegible] tu sponsa · Unaquaeque anima
omnibus [illegible] que non [illegible] · [illegible] per ecclesiastica anima es / omnibus animabus es
melior · Si non es melior · non es ecclesiastica · Equitatui meo in curribus pha-
raonis assimilavi te proxima mea · Deinde pulcritudines sponse spiritali amore
describit · Gene tue ut turturis · [illegible] [illegible] · et genarum rubore [illegible]
[illegible] · Pulcritudo quippe mulierum in genis dicitur esse conspicua · Itaque et nos
pulcritudinem anime in genis intelligamus · Labia non eius et linguam et medium
genarum reducimus · Collum tuum monile · Ornamentum quod solet virginum
pendere collo · et nuncupatur [illegible] · Item sine decore hoc tuum ipsum
collum est ornamentum · [illegible] hoc sit sponsus · in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obdormivit · Vox de [illegible] [illegible] audire · [illegible]
[illegible] [illegible] dormiente · [illegible] sponse sponsi sodales angeli · et [illegible]
[illegible] · Nos tibi aurea ornamenta facere non possumus · Non enim
[illegible] sumus ut sponsus tuus qui aureum tibi monile largiatur · Nos sim-
ilitudine auri facimus · non enim [illegible] aurum · et hoc [illegible] [illegible] est, per [illegible]
[illegible] [illegible] argentea faciamus · Similitudines auri faciemus cum vermiculatis
[illegible] argenti · [illegible] non omni [illegible] · sed donec sponsus tuus surgat de accubitu ·

[illegible]

dum in illo parueruit, ubi nos aurum. ipse fuerit argentum. ipse enim meliorum, se ipse honorabit. Et eris uere dives in sponsi domo. sponsa formosa. cui gloria in ipsa perpetuum amen.

Explicit amicha. Incipit [illegible]

Omnes animi motiones universitatem [illegible] deus creavit ad bonum sed
pro usu nostro fit sepe, ut res que bone sunt per naturam, dum male hiis abutimur
nos ad peccata deducant. Omnes de anime motibus amor est [illegible] [illegible]
sapientiam amemus et veritatem. Quando non amor noster in perversa convertit. ama
[illegible] et [illegible]. [illegible] spiritus [illegible] amatoria verba can
[illegible] et [illegible] motum anime [illegible] et naturam [illegible] admonitoria trans
[illegible] illud. Ama illam et servabit te. exalta illam et exaltabit te. Viri dilig
ite uxores vestras, ait apostolus. Sed non stetit in eo quod diceret viri diligite uxores
vestras. [illegible] in honestate. [illegible] placentes deo
docuit quomodo viri uxores suas amare deberent. Inferens, Viri diligite uxores
vestras. sicut et Christus ecclesiam. Et hec [illegible] in themo cor. que postea [illegible]
diximus. Quia amica sponsi, dum rex in recubitu suo esset. Regina [illegible] domini
[illegible] et ut [illegible] Leonis. Sponse promisisset donec rex [illegible]
[illegible] auri et argenti [illegible] non aurum [illegible], ut sponsus. Et
quidam aliquibus illis sponsi passio predicata est. Non irrationabiliter ad hec
sponsa [illegible]. et [illegible] dispensatione [illegible] passionis intelligens [illegible] quod
audierat [illegible] [illegible] argenti donec rex in
[illegible] suo est. ait. Nardus mea dedit odorem suum. [illegible] fru
[illegible] in medio uberum meorum demorabitur. Quod [illegible] [illegible]
donec rex in recubitu suo [illegible]. Nardus mea dedit odorem suum.
[illegible] [illegible] venit mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici
[illegible] [illegible]. de qua nunc michi sermo est. [illegible]
[illegible] Matheus [illegible] et Johannes et [illegible] de [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] cuius nomen [illegible] Johannes [illegible].
[illegible] habens alabastrum unguenti nardi pistici preciosi et effudit
super caput Ihesu. deinde [illegible] hoc indignantes non [illegible] discipulis. [illegible]
[illegible] [illegible] denarios et dari pauperibus. Unde
[illegible] salvator. semper pauperes habetis vobiscum [illegible] non [illegible]
[illegible] unguentum [illegible] hoc [illegible] sepulturam meam fecit. Amen dico
[illegible] hoc [illegible] et quod hec fecit in memoriam eius.

In figura ergo istius que nunc loquitur, nardus mea dedit odorem suum. Illa
super caput domini fudit unguentum. Et Marcus: Assumens nardum, vel postea caput
ipsius plenum odore perfudit, postquam audivit effusi. Nardus mea dedit odorem
suum, et ipsum tempore audire [illegible]. quia ubicumque predicatum fuit hoc
evangelium in toto mundo dicetur et quod hec fecit in memoriam eius. Tu quoque frater bonitatis
[illegible] predicato. Quando autem hoc facies? Si fratris fueris ut apostolus et dixeris
[illegible] bonus odor sumus deo in omni loco, in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt.
bona opera tua nardus sunt. Si vero [illegible] vitiata tua [illegible] odore fetebunt.
Dicat quippe penitens. Computruerunt et corrupte sunt cicatrices mee, a fa-
cie insipientie mee. Non de nardo proprie enim nunc spiritui [illegible] dicere, neque de hoc [illegible] In
[illegible] propter unguentum, sed de nardo spirituali, de nardo quidem
odor [illegible] Fasciculus mirre [illegible] sive stille. Fasciculus meus mihi. Gutta unguenti
[illegible] galbanum. In exodo legimus precepto domini thimiama et sacerdotale [illegible]
efficiunt. [illegible] videris salvatorem meum [illegible] aut humilia dependentem
videbis quod licet magna et maiestate divina ad nos modica [illegible] stilla
destillavit. Debet stilla et [illegible] dicens. Et certe despicit [illegible] huius
congregandus congregabitur Jacob. Et sicut [illegible] lapis erat
precisus e monte sine manibus nostri moderne salvatoris adventus. Neque enim
totus mons fuit qui descendit ad terras. Nec caperet humana fragilitas
totius montis magnitudinem [illegible] lapis ex monte lapis offensionis,
et petra scandali descendit in mundum. Est preterea alium intellectum stilla nuncupat.
[illegible] quippe ut omnes gentes [illegible] stillam [illegible] Is qui dominus
salutis factus est omnia, [illegible] stilla [illegible] fieret liberandus. [illegible] salute
[illegible] et ille exinanivit semetipsum formam servi accipiens.
[illegible] stultus et non sapiens. Et ille factus est [illegible] [illegible]
fatuum dei sapientius fieret hominibus. Nos infirmi [illegible] infirmum dei fortius hominibus
factum est. Quid [illegible] omnes gentes, vel stilla [illegible] et ut [illegible]
[illegible]. [illegible] factus est stilla, ut [illegible] aromata [illegible] odor stille [illegible]
redderet. [illegible] illud. Mirra et stilla et [illegible] ab omnibus [illegible]
[illegible]. Et [illegible] te filie regum in honore tuo. [illegible] in xliiii [illegible]
[illegible]. [illegible] fasciculus ille [illegible] meus mihi. Considerandum [illegible]
[illegible] ad [illegible]. fasciculus ille [illegible]
[illegible] nomine [illegible] que hic loquitur de [illegible]. Nos sumus ex [illegible]
congregatio [illegible] idest synagoge. Duo quippe

sorores sunt. ecclesia et synagoga. Saluator quoque noster ut diximus filius synagoge so-
roris. Uir eius sponsus ecclesie. Fratellus est sponse sue. Fasciculus ille frater meus
[illegible] mihi. In medio uberum meorum commorabitur. Quia ut [illegible] Cor sicut hospitium In
[illegible] cordis. in medio uiarum. in [illegible] [illegible] est quod
inde canitur. In medio uberum meorum commorabitur. quoniam non fuerint fracte mamme tue.
In medio caret habitabit sermo diuinus. Decebat in carmine nuptiali mammas potius
appellare quam pectus. Et perspicuum est [illegible] ad expositionem eius quod dicit In medio uberum
meorum commorabitur. sit assumptum. si non fracte fuerint mamme tue. In medio uberum
tuorum commorabitur sermo diuinus. Cum dixi si non fuerint fracte mamme tue. de
ezechiele. In eo quod loco, [illegible] [illegible] corrupitur [illegible] dicit ad eam.
[illegible] fracte sunt mamme tue. Castarum ubera non franguntur. sed meretricum ubera
laxas pellibus [illegible]. Pudicarum et castarum sunt ubera, et uirginali robore cu
mentia. suscipiunt sermonem sponsi et dicunt. In medio uberum meorum commora-
bitur. botrus cypri frater meus mihi. Immutum est sermonis ingenium. et quasi cypri
in floratione [illegible]. Cum autem. botrus cypri in florationis frater meus mihi. Non omnibus
est botrus cypri. sicut cum flore sit dignus. Alie [illegible] sola que nigra est
et formosa in floris decore se probet. Botrus cypri frater meus. sed in adiumento
michi. ut doceret non omnibus cum esse botrum cypri. Uideamus in amore [illegible]
[illegible] et sponse. In uineis engaddi. quod interpretatum oculus temptationis. In
uineis igitur oculi temptationis. botrus cypri frater meus temptationis oculus in [illegible]
est. [illegible] inde in temptatione moramur in hoc mundo. Et temptatio est uita humana
super terram. [illegible] uersamur. In uineis sunt engaddi. quia autem [illegible]
[illegible] [illegible] agricola transferemus. Nec dubites ex [illegible]
de engaddi uineas ad loca meliora transferri. Agricola [illegible] ad transferendum.
uineam nostram meditatione [illegible] uineam [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] operuit montes umbra eius. et [illegible] et hec quidem que
[illegible] [illegible] de sponso. significant amorem eius et [illegible] be-
[illegible] quo in medio uberum et in cordis [illegible] sponsus
[illegible] commoretur. Rursum sponsa ad eam sermo dirigitur et dicit. Ecce
sponsa proxima mea. Ecce sponsa oculi tui columbe. Illa quoque dicit ad sponsum.
sponsum frater meus non adiungit et proximus meus. hic [illegible] [illegible] ad eam.
Ecce speciosa. adiungit et proxima mea. [illegible] autem et illa non dicit Ecce
[illegible] [illegible] mihi. sed [illegible] ecce sponsus. [illegible] ille non solum speciosus.

qui dicit · sed speciosa es proxima mea · sponsa si longe fuerit a sponso, non est speciosa ·
tunc pulcra fit, quando dei verbo iungitur · et merito nunc docetur a sponso, ut
proxima sit et a suo latere non recedat · ecce speciosa proxima mea · ecce speciosa ·
Incipis quidem esse speciosa ex eo quod proxima michi es · postquam ceperis esse speciosa ·
[illegible] adiungimento proxime abscondites speciosa · ecce speciosa proxima mea ·
ecce speciosa · videamus et aliam laudem speciose · ut et nos emulemur spon-
se fieri · Oculi tui columbe · Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam · iam
mechatus est eam in corde suo · oculos non habet columbe · Gravius non oculos non habet
columbe · domum fratris tui ingrediaris infelix · non fuerunt illud quod in proverbiis
et precepit · In domum autem fratris tui ne intres infelix · pro eo quod [illegible] infelix
interpretatus sunt aquile sororem [illegible] veritates · [illegible]
· i · similem posuit · Qui autem habet oculos columbe · videt terram, et miram promeret ·
videns ipse terra · mirum operatur · porro aures videt terram · et qui [illegible]
et puris intuetur oculis · Noli ergo michi dicis tantum carnis oculis intelligere
que dicta sunt · licet et de his intelligere non inutile sit · sed ingrediens ad inte-
riora cordis tui et alios oculos mente perquirens · qui et a deo a [illegible]
illuminantur · Mandatum ipse dei illuminans oculos in mente · Labora ergo [illegible] ·
ut scias intelligas spiritualia que dicta sunt · et spiritus sanctus qui in specie descendit columbe ·
audias et oculi tui columbe · si intelligis legem spiritualiter · oculi tui columbe sunt ·
si intelligas evangelium ut se vult intelligi evangelium et predicari ·
videns vulnus omnem langorem et infirmitatem non solum eo tempore quo carnaliter
fuit fuisse medicatum sed hodie medicantem · et non tantum tunc ad
homines descendisse · sed hodie descendere et esse presentem · ecce enim vobiscum sum
omnibus diebus · Usque ad consummationem seculi · oculi tui columbe sunt · E [illegible]
ciosa proxima mea · ecce speciosa · oculi tui columbe · has de sponsa audi-
[illegible] laudes · sponso vicem in laudibus tribuit · Non quo ei quod non habet
suo preconio largiatur · sed intelligens decores eius atque conspiciens ait
[illegible] sponsa [illegible] ubi [illegible] Ambrosius · [illegible]
[illegible] in quo sponsus cum sponsa [illegible] · et in [illegible] corporis [illegible]
[illegible] est · Secundum illud in evangelio paralitici qui iacebat in lecto
et ante in domum suam sublato grabato, voce missus est salvatoris · [illegible]
[illegible] suo debile priorum membrorum corporis iacebat · ad postea dei
[illegible] solidatum est · sic ergo intelligo · Tolle grabatum tuum [illegible]

Dom[illegible] ne [illegible] de[illegible] descendebat. hic
delectulis imperaret. et consurgentes ab egrotatione sua si lectulo non pate-
retur abscedere. Tolle inquiens grabatum tuum et vade in domum tuam.
Et tu quasi a salvatore sanatus. tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Sic
ut ad te veniat ad sponsam veneret sponsus. et in eo totum fuerit declinatus
dicat. Ecce [illegible] pulcher es dilecte mi et decorus. declinatio nostra umbrosa
Ecce sponsus fructiferus. Ipse et speciosus est et umbrosus. Ubi est umbra sol
non urit te neque luna per noctem. Trabes domorum nostrarum cedrine. [illegible]
[illegible] videntur [illegible] dicere [illegible] tempore [illegible]
superius primo prefatus est, domos cedrinas trabibus intextas, et cypressis
contignatas. siquidem pro trabe ascendit cypressus. pro urtica ascendit myrtus.
Requirens quasi cur natura ista sint ligna. et cedrum imputribilem, et
cypressum odoris optimi deprehendens. Labora ita et tu contignare do-
mum tuam. ut de te quoque possit dici. Trabes domorum nostrarum cedrine, et conti-
gnationes nostre cypressi. Post hec sponsus loquitur. Ego flos campi et
lilium convallium. Propter me qui in valle eram descendit in vallem, et in valle
veniens factus sum lilium. [illegible] ligno vite quod plantatum est in paradiso dei
totius campi i. totius mundi, et universe terre flos factus est. Quid enim
[illegible] est flos mundi ut [illegible] nomen eius
[illegible] ipsum loquatur. Ego flos campi et lilium convallium. Et hec quidem
de semet ipso. deinde sponsam laudans ait. Sicut lilium in medio spinarum.
sic proxima mea in medio filiarum. Sicut lilium spinis non valet comparari
[illegible] semper extollitur. Eadem ratione proxima mea super omnes filias. lilium
est in medio spinarum. Ista audiens sponsa [illegible] reddit sponso et sentiens
[illegible] amantem. In maiores laudantis erumpit. Consurgentes quippe odor
licet suaviter spiret, et sensum demulceat. non tamen commode est ut
suave sit ad edendum. Est autem aliquid quod optime et [illegible] odore
ut saturet dulcore delectet et [illegible] odorantem. Tale est malum.
et istiusmodi nature est. ut ipse sapore respondeat. Ideo volens non solum
[illegible] dulcores eius sponsa laudare ait. Sicut malum
in lignis silve. sic fratruelis meus in medio filiorum. Omnia ligna omnes arbores
ad comparationem sermonis dei silve infructuose estimantur. Ad Christum
[illegible] quod dixerit. et infructuosa sunt omnia. Que enim possit

... vero iam fructifera. Cetera ligna que videbantur fructibus ante
... ad comparationem adventus eius infructuosa monstrata sunt. Ideo dicit malus
in lignis silvarum, sic fratruelis meus in medio filiorum. In umbra eius concupivi et se-
di. Pulchre non ait in umbra eius ... sed in umbra eius concupivi, et non solum
concupivi sed sedi. Siquidem in principio non possumus ad eo proprius conferre sermonem. Verum
etiam in ... ut ita dicam quadam maiestatis illius umbra perfruimur. Unde
et in prophetis legitur: Spiritus faciei nostre Christus dominus, cui diximus: in umbra eius
vivemus in gentibus. Et ab umbra ad umbram alia transmigramus. Sedentibus
enim in regione et in umbra mortis lux orta est eis. Et transimus ab umbra
mortis ad umbram vite. Semper enim huiusmodi sit profectus, ut in exordio de-
sideret quispiam saltem in virtutum umbra consistere. Ego puto id et nati-
vitatem Iesu ab umbra cepisse, et non in umbra sed in veritate finiri. Spiritus
sanctus superveniet in te, et virtus altissimi obumbrabit tibi. Nativitas ergo ab umbra sumpsit exor-
dium. Non solum autem in Maria ab umbra eius nativitas cepit, sed et in te
si dignus fueris nasci sermo dei. Fac igitur ut possis capere in umbra eius,
et cum umbra fueris dignus effectus, veniat ad te, ut ita dicam, corpus
eius ... umbra nascitur. Nam in modico fidelis est et in maioribus erit fidelis.
In umbra eius concupivi et sedi. Vides ergo non semper in umbra stetit, sed in-
ad meliora transgreditur dicens: Et fructus eius dulcis in gutture meo. Ergo
... desideravi in umbra eius requiescere. Sed postea ... me ... uberiora
etiam fructu eius ... et fructus eius dulcis in gutture meo. Introducite
me in domum vini. Foris stetit sponsus, et ab sponsa susceptus est. In medio autem
... illud requiem. Proxime inveniale non sit ... ut sponsus ...
... merceantur. Multitudinem foris in parabolis loquitur ... multe ad
... foris nos sumus. Introducite me in domum vini. Ecce sto
foris manens, ecce sto ad hostium et pulso. Si quis mihi aperuerit ingrediar
ad eum, et cenabo cum eo, et ipse mecum. Introducite me. Et nunc eadem dicit
sponsa ... loquitur. Introducite me. ... ecclesie catecumine
loquitur: Introducite me non ... in domum sed in domum vini. ...
... [illegible] ... et sic introducite in domum vini
sponsus. Verbum sapientie ... dies ... ...
... Introducite me in domum vini, ordinate in me caritatem. Elegantius
... et ordinate. Plurimorum quippe inordinata est caritas. Quod ipso

deorum diligere. diligunt in ordo qui ipso sunt in uno. Et quod ordinat amare quo
amant vero. et superius terram in caelo. Et est in plerisque multis ordo pervertitur
ignoratum quia caritas ordinata est. Volo ad intelligendum hoc quod dictum est. ordinavit in me
caritatem. alia exempla replicare. Sicut secundum hominem humanus diligere patrem. filium filiam.
Sicut secundum hominem divinus diligere proximum. Nec dicat aliquis ne diligas liberos. ne parentes
caritate ungantur. Sed quid dicit? Ne inordinatam habeas caritatem. ne primum patrem
aut matrem. deinde me diligas. ne filium aut filiam plusquam me. dominus commemorat. Qui
amat patrem aut matrem plusquam me. non est me dignus. Qui amat filium aut filiam super
me. non est me dignus. Recole sententiam tuam de patris et matris fratris et affini.
considera quales apud sermones dei. et utrum caritatem habeas. Etiam deprehendes
te magis filium et filiam diligere quam deum. magis te parentes amare quam deum.
Quis ergo ita probat in nobis. ut perspicuam et primam inter omnes sermo-
nes dei habeat caritatem. qui in gradu post liberos ponat. Iuxta hunc modum
ama uxorem tuam. Nullus enim aliquando suam carnem odio habuit. Sed amat ut car-
nem. Et erunt inquit duo in carne una. non in uno spiritu. Ama deum. Sed
ama illum, non ut carnem et sanguinem. sed ut spiritum. Qui enim adheret deo
unus spiritus est. Inordinata est caritas interfirme. Ut autem post deum. ceteri
vero nos ordo ponatur. Primum mandatum est ut diligamus parentes. secundo
et filios. tertium ut domesticos nostros. Si autem filius malus est. et domesticus
bonus. domesticus in caritate filio collocetur. et ita fiet ut sanctorum
ordinata sit caritas. Magister gentium et dominus in evangelio. Precepta de
caritate continens. ad communicandam dilectionem, plurimum aliquid apposuit. Et
dedit intelligentiam ordinis. hic est quod possit audire sponsam dicentem. ordi-
navit in me caritatem. diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota mente
tua. et ex tota anima tua. et ex tota virtute tua. et diliges proximum tuum ut te
ipsum. non proximum ex toto corde. ex tota anima. ex tota virtute et ex tota mente.
Rursum dicit. diligite inimicos vestros. et non apposuit. ex toto corde. Q-
uia est inordinatus sermo divinus. nec impossibilia precepit. non dili-
gite inimicos vestros ut vos met ipsos. Sed tantum diligite inimicos vestros. sufficit
quod diligimus. et odio non habemus. Proximum autem ut te met ipsum. Deum vero. deum
ex toto corde. et ex tota anima. et ex tota mente. et ex tota virtute. Si hec intelligis
et intellecta compleveris. tunc ad sponsi sermone pervenitur. Introduxit
me in domum vini. ordinavit in me caritatem. Quis ergo e nobis caritas est

ordinate.

ordinate. Confirmate me in unguentis. Unus de interpretibus ponit ...
... hec autem sponsa loquitur. Stipate me in malis. In quibus malis? hoc mali
in lignis silve. ita fructus meus in medio filiorum. Ideo in malis vel stipate me quia vulnerata
caritatis ego. Quia vulneratur est in decorem caritate vivimus a[illegible]
amoris accepit. alius terrena cupidine vulneratus est. in cum nuda memoria
..., et probe te iaculo electo. iaculo formoso. Sagittas suas sagittavit [illegible]
[illegible] ymo ut in [illegible]
[illegible] quid loquatur. Posuit me ut sagittam electam. et in pharetra sua
servavit me. et dixit mihi. magnum est tibi hoc vocari puerum meum. Intellige sagittam
quid dicat. Et quomodo adeo sit electa. O beatum hoc iaculo vulnerari. Hac
sagitta fuerant vulnerati illi, qui inter se invicem confitebantur. Nonne cor nostrum ardens
erat in via cum aperiret nobis scripturas. Sicut ammonemur. Fulcite me floribus [illegible]
[illegible] vulnerata caritatis ego. [illegible]
et [illegible] Leva eius sub capite meo [illegible]
sub capite meo. et dextera eius amplexabitur me. [illegible]
[illegible] Intellectus [illegible]
[illegible] longitudo [illegible]
[illegible] et gloria. [illegible] leva eius sub [illegible]
[illegible] Nonne fiet [illegible]
[illegible] leva eius sub capite meo. [illegible]
[illegible] Ingerebam [illegible]
[illegible] Noli querere temporalia. Noli
[illegible] temporalia pro omni subito [illegible]. Noli querere temporalia. Noli
[illegible] aliunde requiem querere. Habe sponsus levam sub capite tuo. et dic.
leva eius sub capite meo. quam cum habueris. omnia tibi que sunt in leva tribuuntur. divitie
[illegible] et gloria. et dextera eius amplexabitur me. [illegible]
[illegible] longitudo [illegible] et anni vite in dextera eius. et [illegible]
vite et multorum dierum [illegible] super terram bonam quam dominus deus dat tibi. Adiuro
vos filie Iherusalem in [illegible] et [illegible]. [illegible] adiurat sponsa filias Iherusalem
[illegible] et suscitaveritis eam. [illegible] Sunt aliquas dormit in nobis o filie Iherusalem
o adolescentule. que [illegible] non dormit. quia vulnerata sit caritate. In nobis autem
[illegible] et adolescentule et filie Iherusalem dormit caritas sponsi. Adiuro
vos filie Iherusalem per [illegible] et non [illegible] pro [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] in nos condere. [illegible]

[illegible] caritate . [illegible] aut sicut alibi dicitur iustitia dormit [illegible] [illegible] dormit
[illegible] [illegible] dicitur . Iustitia dormit [illegible] . sic dilectio dormit in
[illegible] iuxta quod [illegible] . [illegible] frequenter in loco . et in amicis [illegible] . [illegible]
[illegible] , et his qui corde [illegible] dubio dormiunt [illegible] . Vigilat [illegible] . dormit
[illegible] [illegible] fluctuant . [illegible] [illegible] [illegible] adveniat [illegible]
vigilanter [illegible] . 21 . [illegible] sic [illegible] vigilantes tanquam . [illegible] [illegible]
[illegible] . spiritu [illegible] incipiunt . [illegible] [illegible] . in dormitione
[illegible] . mors . et desperatio est . [illegible] [illegible] [illegible] ,
et [illegible] agni . [illegible] agni . [illegible] odor [illegible] plenus , quem benedixit dominus .
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] . Vox [illegible]
ecce iste venit saliens in montibus . hic [illegible] exortans [illegible]
[illegible] adventus . [illegible] venit . et [illegible]
[illegible] . [illegible] adventus [illegible] [illegible] monstrat et [illegible] .
ecce hic venit saliens super montes . Intellige [illegible] [illegible]
[illegible] videat [illegible] contemplatur adventus . [illegible] sapientiam
[illegible] [illegible] et dicat non [illegible] . Ecce hic venit [illegible]
[illegible] [illegible] ecce hic venit . [illegible] dei [illegible]
[illegible] quodammodo et ego dico . ecce hic venit . [illegible] non [illegible] vallis
[illegible] humiliationem . Quo venit [illegible] saliens super montes . transiliens super colles .
[illegible] montes . salit [illegible] dei . [illegible] est mons . [illegible] colles [illegible] a
monte . transilit super te . [illegible] pulchra et [illegible] [illegible] . salit
super montes , qui maiores sunt . transilit super colles , qui minores sunt . Non tran
silit super montes . non salit super colles . Ecce hic venit saliens super montes [illegible]
[illegible] super colles . Similis est dilectus meus capreae aut hinnulo cervorum
in montibus bethel . hec duo animalia [illegible] frequenter nominantur . et quo
amplius admireris . [illegible] iuncta [illegible] . [illegible] ut [illegible] manducabis .
[illegible] [illegible] capream et cervum . [illegible] [illegible] [illegible]
cervus et caprea . Quodammodo [illegible] . cognita sibi et [illegible] [illegible] animalia .
[illegible] [illegible] [illegible] . cervus [illegible] [illegible] est . [illegible]
est [illegible] dignitate [illegible] . [illegible] [illegible] plenam [illegible] [illegible] .
[illegible] . Oremus deum ut nobis [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
et [illegible] . [illegible] nos [illegible] [illegible] . Quid [illegible] dicimus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animalium .

disputant ex hystoria Gabriel, nomen accreverit. Ideo m. q. [illegible] videat. i. ox. [illegible]
[illegible] appellatus est. Cornus non [illegible] [illegible]
est. ita ut ipsum narium eos extrahat de cavernis. et [illegible] [illegible] veneni. cum
pabulo delectetur. Sic [illegible] salvator meus caprea [illegible] [illegible] cornus,
[illegible]. [illegible] naribus sunt opera. Interficit [illegible]. [illegible] fortitudines
[illegible]. Ideo dicitur. Tu contrivisti capita draconum super aquas. Tu confregisti capita
draconis. Similis est dilectus meus capree et hinnulo cervorum. super montes [illegible]
dei. bethel. quod interpretatur domus dei. Non omnes montes domus dei sunt. [illegible]
[illegible]. Inveniuntur quidam et alii montes [illegible] et insurgentes adversus [illegible]
[illegible]. montes [illegible] et [illegible]. [illegible] similis est dilectus meus capree an
hinnulo cervorum super montes bethel. Iste mons ecclesia est. mons domus dei. et
[illegible] Montis similis capree et hinnulo cervorum super montes bethel. [illegible]
[illegible] appropinquasse [illegible], qui ante super montes versabatur et colles. assimilatur
[illegible]. et [illegible] ad te et ad alias adolescentulas advenisse [illegible].
dicit. Ecce hic stat post parietem nostrum. [illegible] Parietem et forte [illegible]
-tione dei, [illegible] post parietem nostrum, respiciens per fenestras. [illegible] fenestra [illegible]
et sensus [illegible] sensus. Alia fenestra alius est sensus et [illegible]
[illegible]. [illegible] sensus non [illegible] dominus. [illegible]
per fenestras et [illegible] exemplum.
[illegible] inveniuntur [illegible] ut legimus in Ieremia.
Ecce mors ascendit per fenestras vestras. Quando videns mulierem ad concupiscendum
eas. Iam mors ascendit per fenestras [illegible] per [illegible]. Intellige quod in medio laq
-ueorum ambulas. et [illegible] machinas [illegible] imminentes. omnia [illegible] plena
sunt. diabolus laqueis [illegible]. [illegible] autem venerit [illegible] dei et [illegible]
[illegible] de [illegible] dicens. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Laqueus
contritus est et nos liberati sumus. Benedictus [illegible] qui fecit celum et terram. [illegible] [illegible]
[illegible] nobis [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. nec [illegible] posse [illegible].
venit ad [illegible] assumens corpus humanum. quod [illegible] fortitudinibus
[illegible]. [illegible] disrupit et laqueos. Ecce hic stat post parietem nostrum
respiciens per fenestras. [illegible] per [illegible]. Cum [illegible] dicit [illegible]
[illegible] meus et dicit. Surge propera amica mea. [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] Veni ad me [illegible] mea. Surge veni formosa mea. [illegible]

mea. columba mea. Cur ait surge. cur propera. Ego uero in sanie fabie [illegible]
Ego fluctus qui tibi debebantur excepi. Tristis est anima mea usque ad
mortem. Surrexi amoreque tuo mortis aculeos. et infernum [illegible]
Ideo dico tibi surge. ueni proxima mea. sponsa mea. columba mea. Iam enim hiems
transiit. pluuia abiit et recessit. flores apparuerunt [illegible] Ego amore tuo [illegible]
[illegible] tranquillitatem reddidi. Et quia [illegible] dispensatione [illegible]
exurgunt et uoluntate patris [illegible] et propria atque [illegible] flores
[illegible] in terra. tempus putationis aduenit. Sermo [illegible] ueritate est. Omnes
enim [illegible] ait in me manentem. et afferentem fructum. [illegible] mundat
ut fructum maiorem afferat. [illegible] et [illegible] que [illegible]
[illegible] afferentem. Tempus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra.
[illegible] purificationis assumere par turturum. aut duos pullos columbarum. Nam
[illegible] et numquam dictum est preparatum par [illegible] columbarum. Sed
par turturum et duos pullos columbarum. Columba [illegible] est. [illegible] autem [illegible]
[illegible] et cum multis [illegible] non possit. [illegible]
[illegible] assumptione significat [illegible] que semper in montium iugis et in arbore
[illegible] moratur. [illegible] ad homines [illegible] columba
[illegible] Denique saluator ad hominem est dignatus assumere. et uenit
ad terras. multi sunt circa Iordanem [illegible] erant. [illegible] non
in turture [illegible] Sed columba sit [illegible] hominum multitudine. [illegible]
mansuetior [illegible] Turtur autem uidetur. ubi grana [illegible] quendam
intelligere [illegible] in montibus et desertis. et ibi [illegible] sermones dei.
Vox ergo turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos. [illegible] domino
[illegible] parabolas. Cum iam ramus eius tener fuerit et folia [illegible] scitote
quia iuxta est estas. [illegible] dei eloquium [illegible] hieme [illegible] passion[illegible]
[illegible] appropinquasse messem. et ait ficus protulit grossos suos. Vinee flo
rentes. dederunt odorem. Et iam [illegible] in flore [illegible] aduenit. Et
[illegible] Surge ueni proxima mea speciosa mea columba mea. Hec
[illegible] exposuimus sponsa non audientibus adolescentulis. Sed sola sponsa audiens
[illegible] columba [illegible] iam audire sermonem loquentes ad sponsam. Surge ueni
proxima mea columba mea. et ueni columba mea sub tegmine petre. Et
moyses in tegmine petre ponitur ut uideat posteriora dei in tegmine [illegible]
murale. Primum ueni ad id quod ante murum est. Et postea poteris

interiore ubi murus est petre. Ostende mihi faciem tuam. Sermo ad presentem diem, filia
dicuntur ad sponsam. Nec dum enim habebat fiduciam, ut revelata facie gloriam dei con-
templaretur. Quando iam ornata est, atque composita, dicitur ei: Ostende mihi faciem
tuam; nec dum erat vox eius ita suavis ut mereretur ei dici: Audire me fac vo-
cem tuam. Quando ergo didicit loqui tacere et audivit Christum et scit quid loquatur, et suavis
facta est vox eius sponso, secundum mensuram profectus, suavis fiat ei postulatio mea; tunc ideo
sponsus affatur. Et audire me fac vocem tuam, quia vox tua suavis est. Si aperuerimus
os verbo dei, dicet nobis sponsus: vox tua suavis est, et aspectus tuus speciosus.
Quapropter consurgentes deprecemur deum, ut digni efficiamur post sermone-
[illegible] in Christo Iesu cui est gloria et imperium in secula seculorum amen.

Explicit omelia [illegible].

Incipit epistola damasi pape ad presbiterum Ieronimum de osanna.

Dilectissimo filio Ieronimo damasus episcopus salutem in domino. Commen-
tatorum legerem greco latinoque sermone in evangeliorum interpre-
tatione a nostris, id est orthodoxis viris olim ac nuper scripta. De eo quod legitur
osanna filio david non solum diversa sed etiam contraria sibi met proferre. Studii
ergo dilectionis tue deposco, ut ardenti illo strenuitatis ingenio abscisis
opinionibus ambiguitatibusque subplosis, quid se habeat apud hebreos vivo
sensu scribas, ut de hoc sicut et de multis tibi cura nostra in Christo Iesu gratias
referant. Explicit. Incipit responsio Ieronimi ad eundem
papam damasum de osanna.

Multi super hoc sermone diversa finxerunt, e quibus noster Hylarius
in commentariis mathei ita posuit: osanna hebraico sermone significa-
tur redemptio domus david. Primum redemptio lingua hebrea ex hoc interpre- ephot
tatur, deinde domus beth, david vero in hoc loco non esse nomen insertum omnibus patet.
Alii opinati sunt osanna gloriam dici. Porro gloria chaboth appellatur. Non-
nulli gratiam, cum gratia thoda sive anna nuncupetur. Restat ergo ut omissis opinionum
rivulis ad ipsum fontem unde ab evangelistis sumptus est recurramus. Nam quomodo
illud nomen in grecis neque in latinis codicibus possumus invenire, ut ostenditur
id quod dictum est per prophetas: quoniam Nazareus vocabitur, et ex egipto filium meum,
ita et nunc in hebreis codicibus veritas exprimenda est. Unde in hanc vocem
vulgus et maxime osanna inter se parvulorum turba protulerit, dicente
matheo: Turbe autem que precedebant et que sequebantur clamabant dicentes.

osanna filio dauid. benedictus qui uenit in nomine domini. osanna in excelsis. Marcus
non ita posuit: Clamabant dicentes osanna benedictus qui uenit in nomine
domini. Benedictum regnum patris nostri dauid: osanna in excelsis. Iohannes quoque eodem modo posuit.
Et clamabant osanna benedictus qui uenit in nomine domini rex israel. Solus lucas
[illegible] osanna non posuit. In sequenti interpretatione pars consentiens: benedictus
qui uenit rex in nomine domini, pax in terra et gloria in excelsis. Igitur ut dicamus
ipsa hebrea uerba ponenda sunt. et omnium interpretum opinio digerenda.
quo facilius quid super hoc sentiendum sit ex retractatione ceterorum ipse pro
lector inueniat. In cxvii psalmo ubi nos legimus: o domine saluum me fac. o
domine bene prosperare. Benedictus qui uenit in nomine domini. In hebreo legunt anna
adonay. osanna. anna adonay. aslicha. baruc. abbabasem. adonay. Quod
aquila, symmachus, theodotio, et quinta editio, ne quid in latino mutare uideamur,
ita exprimunt: [illegible]
[illegible]
Sola sexta editio cum interpretibus lxx ita congruit ut ubi ceteri posuerunt ω δη
illi posuerunt ω. et quod osanna quod nos corrupte propter ignorantiam dicimus osanna
saluifica siue saluum fac exprimatur omnium interpretatione signatum est. Nunc
considerandum quid sine adiectione saluandi solus anna sermo significet. Sciendum
in hoc loco quod dicatur anna. et primum quidem ac postremum eiusdem litteris scribitur aleph
un he. Symmachus quoque in cxvi psalmo qui omnium interpretatione apertior
solet nobis manifestiorem habuerat intellectum: In cxv psalmo. Vide o domine
libera animam meam. Ita interpretatus est. obsecro domine libera animam meam.
Ubi autem lxx ω et ille obsecro transtulerunt, aquila et ceteris editionibus [illegible]. Interpretantibus
in hebreo scribitur anna. uerum ita ut in principio aleph sit non heth.
A quo non miramur si ex aleph scribitur anna. Significat obsecro. Si
autem ex heth cum coniunctione siue interiectione que apud grecos ponitur [illegible]
[illegible] interpretationem latino sermo non exprimit. Sed quia hec minu
ne et huiusmodi disputationis [illegible] patiuntur ac [illegible]
[illegible] ad explanandum [illegible]
[illegible] prophetat [illegible] sinagoge iudeorum [illegible] legebatur [illegible]
et pluris honor erat: hoc uersu esse assumptos quia illo qui reuertebantur de genere
dauid [illegible] israel dicentes dauid [illegible]
uerunt hedificantes: hic factus est in caput anguli. A domino factus est istud, et est

mirabile in oculis nostris. Hec est dies quam fecit dominus, exultemus et letemur in ea. O domine sal-
vum me fac. o domine bene prosperare. benedictus qui venit in nomine domini. benediximus vos de domo domini. deus dominus et illuxit nobis.
Unde et evangelistae eadem memorant pharisaeos et scribas hac indignatione
commotos quod viderent populum prophetiam psalmi intelligere completam. et clamantes parvulos osanna
filio david dixisse ei. audis quid isti loquuntur. et yhesum respondisse eis. numquam legistis
ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem. octavi psalmi affirmationem
firmantem. Et ideo quidem quod facile exprimi potest. benedictus qui venit in nomine
domini [illegible] et verbum [illegible]. de verbo vero osanna quia
in grecum non poterant transferre [illegible] sicut in alleluia et in amen et
[illegible] ipsum hebreum posuerunt dicentes osanna. lucas igitur
qui inter evangelistas greci sermonis eruditissimus fuit. quippe ut medicus et qui
in grecis evangelium scripsit [illegible] proprietatem [illegible] transferre non posse. melius
arbitratus est tacere quam id ponere quod legenti faceret questionem. Ad summam
[illegible] latinam habemus interiectiones quasdam ut exultando
dicamus vah. et admirando papae. et in dolendo heu. et quando silentium
volumus imperare strictis dentibus spiritum coartamus et cogimus in sonandum
ita hebrei inter reliquas proprietates lingue sue habent interiectionem. ut quando
volunt dominum deprecari ponant verbum petentis affectu et dicant
verbum anna domine. quod lxx dixerunt o domine. [illegible] salvifica
interpretatur. anna interiectio deprecantis est. [illegible] ex duobus velis verbum
[illegible] facere. dices osianna. sive ut nos loquimur osanna media
vocali littera elisa. sicut facere solemus in versibus. ut est conticuere. quando me ne
[illegible] desiderio [illegible] mem [illegible]. aleph [illegible]
sequentis [illegible] invenies exclusit. [illegible]
[illegible] originem [illegible] in psalmo o domine salvum me fac
o domine bene prosperare. benedictus qui venit in nomine domini. iuxta hebreum
sensum legere poterimus. obsecro domine salvum me fac. obsecro domine
[illegible] in nomine domini. [illegible]
[illegible] hebreo sermone [illegible]
[illegible] populi. osanna barrama. [illegible] in excelsis. [illegible]
[illegible]
[illegible] inebriatus est gladius meus in celo.
hoc interim iuxta mediocritatem sensus mei breviter [illegible] dictavi.

[illegible] sciat beatitudo tua in huiusmodi disputationibus molestiam legendo non debere [illegible] scripturas [illegible] in [illegible] certa [illegible] rationes, sicut et ceteris similiter monstrauimus. Ex magis gloriam obuentare laborare [illegible] et [illegible] accomodare sermonem [illegible] aliena lingua [illegible]

Pars quedam cuiusdam epistole beati Jeronimi de seraphin et nomine forcipe accepto de altari in [illegible].

Septuaginta et [illegible] de seraphin. Aquila et theodocion. Et uolauit me unus de seraphin. Cotidie ad nos dirigitur seraphin. [illegible] cotidie ingemiscentium atque dicentium: O miser ego quoniam compunctus sum, ora purgantur, et cum a peccatis fuerint liberata, preparant se ministerio dei. Quod autem ceteri interpretes pro missus est uolauit dixerunt, intellige uelocitatem diuini sermonis [illegible] super eos qui digni fuerint [illegible] iudicantur. Inter interpretes diuersitas est. Septuaginta, aquila et theodocion seraphin neutro genere transtulerunt. Simachus masculino. [illegible] sexum esse in uirtutibus dei, cum et ipse spiritus sanctus secundum proprietates lingue hebree feminino genere proferatur ruha, grece neutro [illegible] latini masculino genere [illegible]. Ex quo intelligendum est quando de superioribus disputatur et masculinum [illegible] femininum [illegible] non tam sexum [illegible] quam idioma sonare lingue. Siquidem ipse deus inuisibilis et incorruptibilis omnibus pene linguis profertur genere masculino, cum in eo non cadat sexus. Illorum quoque [illegible] attamen [illegible] qui in orationibus et oblationibus suis audent dicere qui sedes super cherubin et seraphin. [illegible] super cherubin deum sedere [illegible] super seraphin uero sedere deum nulla scriptura commemorat. Et ne ipsi quidem seraphin circa deum stantia excepto presenti loco in scripturis omnibus inuenimus. Septuaginta: et in manu habebat carbonem quem forcipe acceperat de altari, et tetigit os meum. Aquila et in manu eius [illegible] forcipe [illegible] acceperat [illegible] Theodocion [illegible] in manu eius [illegible] forcipe quem [illegible] de [illegible] et [illegible] os meum. Simmachus: Et in manu eius calculus in forcipe quem tulerat de altari [illegible] ad [illegible] [illegible] ad historiam [illegible] uidentur de [illegible] [illegible] et carbonem de altari [illegible] ad ipsam carbonem descendi [illegible] [illegible]

et ignis mittitur, quem Ieremias ferre non potuit. Quia autem anime nostre organa
peccatis [illegible] dissoluta [illegible] auctore domino in nouum reparantur ut in illas
voces possimus erumpere. Non autem iam non ego, sed gratia dei que in me est. Pro
forcipe ceteros interpretes [illegible] in forcipe [illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible]
gratias debemus accipere. quibus multifarie et multis modis olim deus patribus
nostris locutus est in prophetis. Quod in hebreo pro carbone calculus legitur ceteris quoque
super hoc opinantibus, uidetur mihi sermo diuinus calculi appellatione signari. Sicut
enim calculus genus est lapidis durissimi et rotundi. et omni duritate
leuissimum. Ita sermo dei qui neque hereticorum, neque omnium aduersariorum potest
contradictionibus cedere, calculus dicitur. De hoc calculo sephora puerum filium
circumcidit. Et Iesus secundo purgat animas. et in apocalipsi dominus pollicetur
uincentibus ut accipiant calculum. et scriptum in eo nomen nouum. Verbum
autem mizbeah et lxx. in eo quod antea transtulerunt, idem sonare quod cetera [illegible]
[illegible]. Quem quidem nos carbunculum interpretamur, genus lapidis fulgidi
atque lucentis, quem etiam in xii. lapidibus inuenimus. Sicut ergo calculum pure carbun-
culum, lapidem accepimus, in calculo diuini sermonis veritas et rigor, in carbunculo
lucens doctrina et manifesta monstratur. Eloquia enim domini, eloquia casta, argentum
igne probatum, purgatum septuplum. Et alibi. Mandatum domini lucidum illuminans oculos.
[illegible] [illegible] [illegible] in manu habet, carbonem manu intelligimus operationem, ut ibi. In
manu lingue, mors et vita. Et in psalmo. Cadent in manum gladii. Aut certe
ideo manus apparuit, ut per similitudinem humane forme, deum manus credimus
porrigentis. propheta non timeat. Iuxta quod et [illegible] [illegible] et angelos se in hominum
formas mutasse uidimus, ut metus uidentibus demeretur. Septuaginta.
Et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua et auferet iniquitates tuas, et peccata tua
purgabit. Aquila. Ecce tetigit hoc labia tua, et recedet iniquitas tua et pecca-
tum tuum propitiabitur. Ceteri interpretes in aquile uerba consentiunt. Primum necesse est
ut labia nostra tangantur. deinde cum tacta fuerint. fugetur iniquitas
et cum iniquitas fuerit effugata propitietur dominus. Quod apud nos in cemianno. Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] piaculo pro peccatis nostris. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Audiemus vocem domini dicentis. Quem mittam. Et respondemus. Ecce ego
mitte me. lxx. Et audiui uocem dicentis quem mittam. et quis ibit ad populum hunc.
Aquila. et theodotion. et symmachus. Et audiui uocem domini dicentis. Quem
mittam. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de separatione [illegible] et [illegible] [illegible] alius mini-

[illegible] alius ulterius proferens, dura prophetia sit. In alio loco dicturi sumus. Et ne videremur aliquid praeterisse eorum quae vulgo deuterosin vocant [illegible] [illegible] [illegible] hebraeo sit scriptum et quis ibit nobis. Sicut in Genesi dicitur: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, ita et hic puto dictum, quis ibit nobis. Nobis autem quem alium existimandum est nisi Patri et Filio et Spiritui sancto, quibus vadit quicumque eorum obsequitur voluntati. Et in eo quidem quod unius loquentis sermo ponitur, divinitatis unitas; in eo vero quod dicitur nobis, personarum diversitas indicatur. Legimus in Cantico canticorum: Surge, veni, proxima mea, sponsa mea, columba mea, quia ecce hiems transiit, pluvia abiit sibi. Quando enim anima in cogitatione tranquillitatis [illegible] super petram fundata est, et fides eius altis radicibus fixa est, [illegible] temptationum flatus sibi pertransierunt, et ei non pertransierunt qui temptantur. Notandum autem quod ad id quod Dominus dixerat: Quem mittam et quis ibit nobis, propheta ex parte respondit: Ecce ego, mitte me, et de sequenti tacuit, intelligens nullum hominem dignum esse qui deo [illegible] et omne [illegible] cuius factor esse qui mitteret. Quam humilitatem Dominus advertens, quasi [illegible] putaret iudicium, imperavit prophetae dicens: Vade. [illegible] et dixit: Ecce ego sum, mitte me. Aquila et Theodotion: Ecce adsum, mitte me. Symmachus: Ecce, mitte me. Deus qui vocavit ea quae non sunt quasi sint. Et quidem: Ego sum qui sum. Et alibi: Qui est misit me. Quoniam igitur [illegible] [illegible] omnia quae extra eum sunt non sunt. Unde propheta [illegible] [illegible] Ecce ego sum, licet in latinis codicibus propter interpretum varietatem [illegible] non sit [illegible]. [illegible] observandum ad [illegible] mittere, aut missi sunt [illegible]. Quod est [illegible] amplius, et hanc esse differentiam volunt, ut quicumque mittuntur et prophetae sint [illegible] et apostoli, ad quos non mittuntur sine non [illegible] tantum [illegible]. Quod ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lingua hebraica [illegible] qui [illegible] ullas [illegible] et [illegible] [illegible] legitur [illegible] [illegible] non legantur.

Explicit. Incipit epistola sancti Ieronimi ad Amandum presbyterum de diversis questionibus.

Brevis epistola longas explanare non valet questiones, et in artum multa concludens stringere debet quod sermone dilatatum est. Interrogas quid significet illud in evangelio iuxta Matheum: Nolite solliciti esse de crastino.

Sufficit ei. diei malicia sua. Cristianum in scripturis sanctis fuerunt tempus [illegible] et.
sicut iacob in genesi loquitur. Exaudiet me cras iusticia mea. Et ubi altare extruunt
a duabus tribubus Ruben et gad, et dimidia tribu manasse. Et agito ipse ad eos legatio
mittitur. aut phinees pontifici, Respondissent. Ideo pro altare fecisse, ne cras filii
nostri [illegible] dom. [illegible] deneges. Et multa [illegible] non sermones instrumento. [illegible]
[illegible] fragilitate.
[illegible] futuris nos cogitare [illegible] de [illegible] humane vite fragilitate.
[illegible] modo [illegible] nob [illegible]
[illegible] angustijs cogitare. [illegible] est [illegible] futura [illegible]
[illegible] non [illegible] aut forsitan [illegible] inventa [illegible] [illegible]
quam latinus [illegible] malitiam [illegible] duo significat. et malicia et [illegible]
[illegible] quam cacosin greci dicunt. et hic magis in malicia transferri debuit. [illegible]
[illegible] ostendisse ouis [illegible] nolens [illegible] accipere afflictiones et angustias. [illegible]
maliciam. [illegible] mundus quo mundus in maligno hoc est in malo [illegible]
est. Et in dominica oratione [illegible] libera nos a malo. Et sufficiat nobis [illegible] mali
[illegible] hiis [illegible] certamine, In secundo quesiti loco. de beati apostoli Pauli
[illegible] ad [illegible] [illegible] loquitur. Omne peccatum quod fecerit
homo extra corpus est. Qui autem fornicatur. in corpus suum peccat. Legimus
ergo pauliluz [illegible] et sic ad hec illa veniamus. ne de extremis partibus
et [illegible] cauda capti. totam [illegible] nosse [illegible]. Corpus inquit non
est fornicationi, sed domino. et dominus corpori. deus autem qui dominum suscitabit
et nos cum illo suscitabit per virtutem suam. Nescitis quia corpora vestra membra sunt
christi. Tollens ergo membra christi faciam membra meretricis? absit. An nescitis
quia qui iungitur meretrici. unum corpus est? Erunt enim inquit duo in carne
una. Qui autem iungitur domino. unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat.
Et reliqua. [illegible] apostolus [illegible] disputans, dicit. Esca ventri. et venter
escis. deus autem hec et illa destruet. consequenter venit ad fornicationem.
et [illegible] mater libidinis est. Ventrem [illegible] et [illegible]
[illegible] voluptas genitalium [illegible] libidinis est. [illegible]
[illegible] Omne [illegible] [illegible] homo [illegible]
[illegible] et [illegible] post [illegible] et [illegible]
[illegible] voluptas sola ac libido [illegible]
[illegible] et [illegible]

et post hec que corrigi nequimus cogitamus. Corpus sit materia delinquendi. Aliter:
Cetera peccata forinsecus sunt; quecumque gerimus in alios agimus. Fornicatio non
solum propriam fornicantis, sed et corpus maculat. Ac propter hoc [illegible] in [illegible] [illegible]
derelinquet homo patrem et matrem, et adherebit uxori sue, et erunt duo in carne
una. [illegible] in [illegible] omni corpus efficitur et peccat in corpus suum. Ad templum
[illegible] fiat [illegible] [illegible] meretricis. Dicamus et aliter. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccare in corpus, aliud in corpore. Furtum, homicidium, et cetera preter
fornicationem, peccata manu administrante extrinsecus. Fornicatio sola in corpore nostro
exercetur a nobis non in corpus in alio, sed per propositum ministerium. Sunt autem super hoc pas-
siones. Sed qui ita differunt, aiunt, quod sicut sanctitas simplicitas, uxor
viri corpus sit. Et quoniam sive fornicatus peccat in corpus suum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fornicatione [illegible] et facit etiam non peccante [illegible] commixtione [illegible]
[illegible]. Reperi nuper epistolam commentariolo breviter [illegible] in qua hec Iudicia fere-
bantur. Quemadmodum ab eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivo adultero et
sodomita et alio [illegible] [illegible] [illegible]. Post absque communione [illegible] [illegible]
vivente adhuc eo, quem prius reliquerat. Quod legens illius [illegible] [illegible]
ad excusandas excusationes in peccatis. Omnes enim homines [illegible] [illegible] [illegible]
et quod sponte facimus voluntate, ad nature referimus necessitatem. Quomodo si
dicat adolescens: vim patior corporis, me ad libidinem ardor impellit. [illegible]
virgina membrorum genitalium et compositio corporis femineos querit amplexus.
Et rursum si homicida: [illegible] in egestate inquit eram. Indigebam cibo, tegmine
corporis non habebam. Ideo alienum sanguinem fudi, ne ipse fame et frigore
[illegible]. Responde itaque femine que [illegible] sue [illegible] [illegible] [illegible]. Non
[illegible] sed apostoli [illegible]. An ignoratis fratres, scientibus enim legem loquor, quia
lex dominatur homini quanto tempore vivit. Mulier enim que sub viro est, vivente viro
iuncta est legi; si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri. Ergo
vivente viro adultera erit si duxerit alium virum. Et in alio loco: Mulier alli-
gata est quanto tempore vivit vir eius. Si autem dormierit vir eius, liberata est, cui
vult nubat, tantum in Domino. Omnes autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
diffinivit, vivente viro, adulteram esse mulierem si alteri nupserit. Nolo michi
[illegible] raptoris violentiam, matris [illegible] [illegible] [illegible] cateruas [illegible]
[illegible] [illegible] contemptum, damna rei familiaris. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licet
adulter sit, licet sodomita, licet flagitiis coopertus, et ab uxore [illegible] hec

gratiam derelictus, maritus est reputatus, an alterum virum accipere non licet. Non
hoc apostolus contra auctoritatem decernit. Christo ipso loquente, ex verba secutus est, qui ait in evan
gelio: qui dimittit uxorem suam excepta causa fornicationis, facit eam mechari. et qui
dimissam acceperit, adulter est. Animadverte quid dicat. qui dimissam acceperit
adulter est. Sive ipsa dimiserit virum, sive a viro dimissa sit, adulter est qui eam accepit.
Unde et apostoli gravem coniugii sarcinam intelligentes, si ita est inquiunt, non ex
pedit homini uxorem accipere. Ad quos dominus: Qui potest inquit capere capiat.
statimque pro exemplo trium eunuchorum virginitatis infert beatitudinem, que
nulla carnis lege retinetur. Neque enim satis advertere potui, quid sit quod dicere
voluit, alio viro per vim accepto. Congregata scilicet multitudine, nolentem rapuit.
et virum vetita postea non raptorem ipsa dimisit. Legat libros Moysi et
in virgine desponsata viro si in civitate fuerit oppressa. Et nisi clamaverit
puniri quasi adulteram. Si autem in agro, innoxiam esse a scelere et violentum legibus
subiacere. Ergo et ista soror, que ut dicit vim passa est vel adultero iungeretur
si vult Christi corpus accipere et non adultera reputari, agat penitentiam. ita dumtaxat
ut secundo viro, qui non appellatur vir sed adulter, amplius non copuletur. Quod si
ei durum videtur et semel dilectum non potest derelinquere nec preferre
domino voluptatem, audiat apostolum clamantem: Non potestis calicem domini bibere et cali
cem demoniorum. Non potestis mense domini communicare et mense demoniorum. Et in alio loco:
Que communicatio luci ad tenebras, que conventio Christo ad Belial? Rem novam loquor, ymmo
non novam sed veterem, que veteris testamenti auctoritate firmatur. Si reliquerit secun
dum virum et reconciliari priori voluerit, non potest. Scriptum est enim in Deuteronomio: Si
acceperit homo uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam in conspectu eius propter aliquam
feditatem, scribet libellum repudii et dabit ei et dimittet eam de domo sua, et cum
egressa alterum maritum duxerit et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii
et dimiserit de domo sua, aut certe mortuus fuerit, non poterit prior maritus
recipere eam in uxorem, quia polluta est et abhominabilis facta est coram domino.
Ne peccare facias terram tuam quam dominus deus tuus tibi tradidit possidendam.
Unde obsecro te ut consoleris eam, ymmo provoces ad salutem. Putride carnes ferro
indigent et cauterio. Nec est medicine culpa, sed vulneris, cum crudelitate
clementi non parcit medicus, ut parcat, et sevit ut misereatur. Propositio [illegible]
fuit de eadem apostoli epistola, ubi de resurrectione disputans venit ad eum locum in quo ait:
oportet autem eum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Cum autem

[illegible] ut duom, quin pre[illegible] ei qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta ei fuerint omnia, tunc ipse filius subiectus erit ei qui sibi subiecit omnia, ut sit deus omnia in omnibus. Et miror te hoc a me querere voluisse, cum hylarius pictaviensis episcopus, vndecimum librum contra arrianos hac questione et solutione compleverit. Tamen saltem pauca dicamus. Omne in hoc scandalum est, cur filius predicatur esse subiectus. Quid est turpius sive inferius, patri subici, quod sepe predicatum est, et in psalmo cantatum est: nonne deo subiecta erit anima mea. An [illegible] respondet [illegible] omnes [illegible] subiectus sit [illegible] nemo venit ad patrem, nisi per me. Et cum exaltatus fuero omnia traham ad me. Christus in his qui fideles sunt, subiectus est patri, quia omnes credentes, immo omne genus hominum, eius ipsius membra reputantur. In his autem qui increduli sunt, id est iudeis et ethnicis, et hereticis insubiectus dicitur, quia pars membrorum eius non est subiecta fidei. In fine autem mundi cum omnia membra regnantem viderint christum, id est corpus suum, etiam [illegible] corpore suo [illegible] omne corpus [illegible] deo [illegible] ut sit deus omnia in omnibus. Non ait ut sit pater omnia in omnibus, sed ut sit deus omnia in omnibus, quod nomen [illegible]. Et tam ad patrem quam ad filium [illegible] humanitas subiectionis [illegible] mansuetudinem et clementiam quam greci philantropiam vocant, per omne hominum genus. Porro quod ait ut sit deus omnia in omnibus, hoc sensu accipiendum est: dominus et salvator nunc omnia non est in omnibus, sed pars [illegible] in david [illegible] in ysaya [illegible] in paulo [illegible] in [illegible] virginitas, in [illegible]. Cum autem omnium rerum finis advenerit, tunc omnia in omnibus erit, ut singuli sanctorum omnes virtutes habeant, et sit christus totus in cunctis.

Explicit.

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Pamachium de optimo genere interpretandi.

P[illegible] communis [illegible]
[illegible]
[illegible] de omnibus [illegible]
[illegible] be[illegible] defen[illegible]

nosti cunctas que iudeis sunt consuetudines et questiones. Legerat enim illud
Iesu: Beatus qui in aures loquitur audientis, et noverat tantum oratoris
verba proficere quantum iudicis prudentia cognovisset. Unde et ego beatum
me in hoc duntaxat iudico quod apud eruditas aures imperite
lingue responsurus sum que obicit mihi vel ignorantiam vel mendacium, si aut
nescivi alienas litteras vere interpretari aut nolui. Quorum alterum error, alterum
crimen est. Ac ne forsitan accusator meus facilitate qua cuncta loquitur et impu
nitate qua sibi licere omnia putat me quoque apud vos argueret ut papam
Epiphanium criminatus est, hanc epistolam misi que te et per te alios qui nos amare
dignantur rei ordinem doceat. Ante hoc ferme biennium miserat Iohanni
episcopo supradictus papa Epiphanius litteras arguens eum in quibusdam dogmatibus
et postea clementer ad penitentiam provocans. Harum exemplaria certatim Palestine
rapiebantur vel ob auctoris meritum vel ob elegantiam scriptionis. Erat in mona
steriolo nostro vir apud suos haud ignobilis Eusebius Cremonensis, qui cum
hec epistola per multorum ora volitaret et mirarentur eam pro doctrina et puritate
sermonis docti pariter et indocti, cepit a me obnixe petere ut sibi eam in
latinum verterem et propter intelligendi facilitatem apertius explicarem. Greci enim
eloquii penitus ignarus erat. Feci quod voluit. Accitoque notario raptim
celeriterque dictavi, ex latere in pagina breviter annotans quem intrinsecus
sensum singula capita continerent. Quippe et hoc ut sibi soli facerem obnixe
flagitaverat. Postulavique ab eo mutuo ut domi haberet exemplar nec facile
in vulgus proderet. Res ita anno et sex mensibus transiit donec supradicta inter
pretatio de scriniis eius novo prestigio Ierosolimam commigravit. Nam quidam
pseudomonachus vel accepta pecunia ut perspicue intelligi datur vel
gratuita malitia ut incassum corruptor nititur persuadere, compilatis car
tis eius et sumptibus Iudas factus est proditor deditque adversariis latrandi contra me
occasionem, ut inter imperitos concionentur me falsarium, me verbum non expressisse
de verbo, pro honorabili dixisse carissimum et maligna interpretatione, quod nefas
dictu sit, [illegible] noluisse transferre. Hec
et istiusmodi nuge crimina mea sunt. Ac primum antequam de translatione respondeam, volo
interrogare eos qui malitiam prudentiam vocant: unde apud vos exemplar epistole?
quis dedit? qua fronte profertis quod scelere redemistis? Quid apud homines
tutum erit, si nec parietibus quidem et scriniis nostra possumus secreta celare [illegible]

tribunalia iudicum, hoc vobis animo [illegible], Reges legibus subiugavit, qui etiam pro
utilitate fisci, novas delatoribus penas statuunt, et si convincat [illegible] dam
[illegible] auctorem. Lucrum [illegible] placet, voluntas displicet. Dudum [illegible]
[illegible] in [illegible] exeunt [illegible]
[illegible] . [illegible] notario [illegible]
[illegible] qui falsitatis litteras [illegible].
Vincitur, pueros tradit, et adeos quos [illegible] [illegible] polluit
Romanum [illegible] . [illegible] in [illegible]
[illegible] dixit fabricius. qui [illegible]
[illegible] ad [illegible] . [illegible]
[illegible] quod [illegible] . quod inter bella et gladios servatum
est, hoc nobis inter monachos et sacerdotes Christi intutum est fuit. Et
audet [illegible] et [illegible] et
dicere. [illegible] quod [illegible] . [illegible]
[illegible] defensio. [illegible] non [illegible] , [illegible] quod sibi
[illegible] . [illegible] Annas et [illegible] Iudam. [illegible] ad
[illegible] . Volo [illegible] meos [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] me
[illegible] communibus, et qui armatus ad pugnandum sagittas reponet. [illegible]
[illegible] malitia [illegible] nec dialectica [illegible]
[illegible] nesciant. [illegible] clientes, et ut [illegible]
[illegible] . auro ad [illegible] . [illegible] quod [illegible] me falsarium
[illegible] crimine accusando [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] respondes
[illegible] . [illegible] . [illegible] . et [illegible] defensione
[illegible] . [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible] defensio.
[illegible] non [illegible] . [illegible] nec [illegible]
[illegible] nolim. [illegible] ille qui accusatur. [illegible]
[illegible] . et [illegible]
[illegible] alterum
[illegible] . et [illegible] non [illegible]
[illegible] nec [illegible]

nec aliud dogma effectus faciunt non intelligendo ut nichil intelligant.
et dum alieni sermonis volunt redarguere suum produnt. Et ego enim non
solum fateor, sed libera voce profiteor me in interpretatione grecorum absque
scripturis sanctis, ubi et verborum ordo misterium est, non verbum e verbo, sed
sensum exprimere de sensu. Habeoque huius rei magistrum Tullium, qui Protha-
goram Platonis, et economicum Xenofontis, et Eschinis et Demosthenis duas
contra se orationes pulcherrimas transtulit. Quanta in illis pretermiserit,
quanta addiderit, quanta mutaverit, ut proprietates alterius lingue suis pro-
prietatibus explicaret, non est huius temporis dicere. Sufficit michi ipsius
translatoris auctoritas, qui ita in prologo earundem orationum locutus est: Putavi michi
suscipiendum laborem utilem studiosis, michi quidem ipsi non necessarium. Converti enim ex
Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes inter seque contrarias,
Eschinis et Demosthenis; nec converti ut interpres, sed ut orator, sententiis isdem
et earum formis tamquam figuris, verbis ad nostram consuetudinem aptis. In quibus non
verbum pro verbo necesse habui reddere, sed genus omnium verborum vimque servavi. Non
enim me ea annumerare lectori putavi oportere, sed tamquam appendere. Rursumque
in calce sermonis: Quorum ego, ait, orationes sicut spero ita expressero, virtutibus
utens illorum omnibus, id est sententiis et earum figuris et rerum ordine, verba persequens
eatenus, ut ea non abhorreant a more nostro. Que si e grecis omnia conversa
non erunt, attamen ut generis eiusdem sint elaboravimus. Sed et oratius
vir acutus et doctus hoc idem in arte poetica erudito interpreti precipit:
nec verbum verbo curabit reddere fidus interpres. Terentius Menandrum,
Plautus et Cecilius veteres comicos interpretati sunt. Numquid herent in verbis
ac non decorem magis et elegantiam in translatione conservant? Quam vos veritatem
interpretationis, hanc eruditi κακοζηλίαν nuncupant. Unde et ego
doctus a talibus ante annos circiter viginti, et simili tunc quoque errore deceptus,
certe hoc michi a vobis obiciendum nesciens, cum Eusebii χρονικόν in
Latinum verterem, tali inter cetera prefatione usus sum: Difficile est alienas lineas
insequentem non alicubi excidere, et arduum ut que in alia lingua bene dicta sunt
eundem decorem in translatione conservent. Significatum est aliquid unius verbi proprietate,
non habeo meum quo id efferam, et dum quero implere sententiam, longo ambitu vix
brevis vie spatia consummo. Accedunt yperbatorum anfractus, dissimilitudines
casuum, varietates figurarum, ipsum postremo suum et ut ita dicam vernaculum

linguae genus. si adverbum interpretor absurde resonat. si ob necessitatem aliquid
in ordine et in sermone mutavero ab interpretis videbor officio recessisse. et post
multa que nunc persequi ociosum est. et hoc addidit. Quod si cui non videtur lingue
gratiam interpretatione mutari. homerum ad verbum exprimat in latinum. plus
aliquid dicam. eundem in sua lingua prose verbis interpretetur. videbit ordinem
ridiculum. et poetam eloquentissimum vix loquentem. Verum ne meorum scriptorum parva
sit auctoritas. quamquam hoc tantum probare voluerim me semper ab adolescentia non verba sed sententias
transtulisse. Qualis super hoc genere prefatiuncula sit in libro quo beati antonii vita
describitur. ipsius lectione cognosce. Ex alia in aliam linguam adverbum expressa
translatio sensus operit. et veluti leto gramine sata strangulat. Dum
enim casibus et figuris servit oratio. quod brevi poterat indicare sermone. longo
ambitu circumacta vix explicat. Hoc igitur ego vitans ita beatum antonium te petente
transposui. ut nichil desit ex sensu. cum aliquid desit ex verbis. Alii sillabas
aucupentur et litteras. tu quere sententias. dies me deficiet si omnium qui ad sensum
interpretati sunt testimonia replicavero. Sufficit in presenti nominasse hylarium
confessorem qui omelias in iob. et in psalmos tractatus plurimos in latinum vertit
e greco. nec assedit littere dormitanti. et putida rusticorum interpretatione se torsit.
Sed quasi captivos sensus in suam linguam victoris iure transposuit. Nec hoc mirum
in ceteris seculi vel ecclesie viris. cum lxx interpretes et evangeliste atque apostoli idem in
sacris voluminibus fecerint. legimus in marco dicentem dominum thabita cumi statimque
subiunctum est. quod interpretatur puella tibi dico surge. Arguat evangelistam mendacii
quare addiderit tibi dico. cum in hebreo tantum sit. puella surge. Sed ut
emphaticoteron faceret. et sensum vocantis et imperantis exprimeret.
addidit tibi dico. Rursum in matheo. redditis a proditore iuda xxx argenteis et empto
ex eis agro figuli scribitur. Tunc impletum est quod scriptum est per ieremiam prophetam
dicentem. Et acceperunt xxx argenteos pretium appretiati quod appretiaverunt filii
israel. et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus. hoc in ieremia penitus
non invenitur. sed in zacharia aliis multo verbis ac toto ordine discrepante.
Vulgata quippe editio ita se habet. Et dicam ad eos. si bonum est coram vobis date
mercedem michi aut renuite. et appenderunt mercedem meam xxx argenteos. dixit
dominus ad me. pone illos in conflatorio. et considera si probatum sit sicut probatus sum
ab eis. Et tuli xxx argenteos. et misi eos in domo domini in conflatorio. Quantum
distet ab evangeliste testimonio lxx translatio perspicuum est. Sed et in hebreo

· simpsis ideo sit · ubi posita sunt · et pene dulsa · Et dixi ad eos · si bonum
est in oculis vestris, afferte mercedem meam · et si non quiescite · Et appenderunt mercedem
meam xxx · argenteos · et dixit dominus ad me · proice illud ad statuarium decorum
[illegible]
in domo domini · Sentiant apostolum falsitatis · quod nec cum hebraico nec cum lxx · congruat
[illegible]
Reprehendant hoc de vodissemus et dicere · in arce fuit non umbra et sillas a veritate ·
[illegible]
quod Iohannes evangelista sumpsit, iuxta hebraicam veritatem · Videbunt in quem compunxerunt ·
[illegible]
quod interpretati sunt latini, aspicient ad me pro his que illuserunt · sive insultaverunt ·
Discrepat evangelistae · lxx · interpretum nostraque translatio · et tamen sermonis varietas
spiritus unitate concordat · In matheo quoque legimus · dominum predicantem apostolis fugam
et hoc ipsum zacharie testimonio confirmantem · Percutiam
pastorem et oves dispergentur · At in lxx et in hebreo multo aliter est · Non enim
ex persona dei dicitur · ut evangelista vult · sed ex prophete deum patrem rogantis · percute
pastorem · et dispergentur oves · In hoc ut arbitror loco iuxta quorundam prudentiam
evangelista piaculi reus est · quod ausus sit prophete verba ad dei referre personam ·
Scribit supradictus evangelista ad angeli monitum tulisse ioseph parvulum et
matrem eius · et intrasse egiptum · et ibi mansisse usque ad obitum herodis · ut
impleretur quod dictum est a domino per prophetam · Ex egipto vocavi filium meum · hoc nostri
codices non habent · sed in osee propheta iuxta hebraicam scribitur veritatem · quia puer
israel et dilexi eum · et ex egipto vocavi filium meum · Pro quo et in eodem
loco · lxx · transtulerunt · quia parvulus est israel · et dilexi eum · Et ex egipto
[illegible] filios eius · Num omnino repudiandi sunt · quia istum locum qui ad christi maxime
pertinet sacramentum aliter transtulerunt · an danda potius venia ut hominibus
iuxta iacobi sententiam dicentis · multa peccamus omnes · et si quis in verbo non offendit
iste perfectus est vir · et potest refrenare omne corpus · Illud quoque quod in eodem
evangelista scriptum est · et veniens habitavit in civitate que dicitur Nazareth
ut impleretur quod dictum est per prophetas · quia Nazareus vocabitur · respon-
deant logodedali et fastidiosi estimatores omnium tractatorum ubi legerint
discant · in ysaia positum · nam in eo loco ubi nos legimus et transtulimus
exiet virga de radice iesse · et flos de radice eius ascendet · in hebreo

[illegible] in Ysaia scriptum est. Exiet virga de radice Iesse, et nazareus
de radice eius crescet. Cur hoc omiserunt LXX, si non licet verbum transferre pro verbo?
Sacrilegium est, vel celasse vel ignorasse misterium. Transeamus ad cetera. Neque enim
epistole brevitas patitur diutius in singulis immorari. Idem Matheus loquitur:
Hoc autem totum factum est, ut compleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem: Ecce virgo
in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel. Quod
LXX transtulerunt: Ecce virgo in utero accipiet et pariet filium, et vocabitis
nomen eius Emmanuel. Si verba calumniamur, utique non est idem habebit et accipiet,
nec vocabunt et vocabitis. Porro in hebreo ita scriptum legimus: Ecce virgo
concipiet et pariet filium, et vocabit nomen eius Emmanuel. Non Achaz qui argue-
batur infidelitatis, non Iudei qui erant dominum negaturi, sed vocabit, inquit,
ipsa que concipiet, ipsa virgo que pariet. In eodem evangelista legimus Herodem
ad adventum magorum fuisse turbatum, scribasque et sacerdotes ab eo interrogatos
ubi Christus nasceretur respondisse: In Bethleem Iude.
Sic enim scriptum est in propheta: Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in
ducibus Iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel.
Hoc exemplum in vulgata editione sic fertur: Et tu Bethleem domus Ephrata,
modicum es ut sis in milibus Iuda. Ex te mihi egredietur ut sit princeps in Israel. Quanta
sit inter Matheum et LXX verborum ordinisque discordia, magis
admiraberis si hebraicum videas, in quo ita scriptum est: Et tu Bet-
leem Ephrata, parvulus es in milibus Iuda. Ex te mihi egredietur qui sit
dominator in Israel. Considera gradatim que ab evangelista sint posita: Et tu
Bethleem terra Iuda. Pro terra Iuda in hebraico Ephrata, in LXX domus
Ephrata. Nequaquam minima es in ducibus Iuda. In LXX legitur: modicum
es ut sis in milibus Iuda; in hebreo: parvulus es in milibus Iuda. Sensusque
contrarius est, LXX sibi in hoc dumtaxat loco et hebraico concordantibus. Evangelista
enim dixit quod non sit parvulus in ducibus Iuda, cum e regione sit positum: parvulus
quidem es et modicus; sed tamen de te parvulo et modico egredietur dux in Isra-
hel, secundum illud apostoli: Elegit infirma mundi deus ut confundat fortia. Porro quod
sequitur: qui regat vel qui pascat populum meum Israel, aliter in propheta esse
perspicuum est. Hec replico non ut evangelistas arguam falsitatis, hoc
quippe impiorum est, Celsi, Porphirii, Iuliani, sed ut reprehensores meos
arguam imperitie, et impetrem ab eis veniam ut concedant michi in simplici

[illegible] Marcus discipulus Pe-
tri ita suum orditur evangelium. Principium evangelii Iesu Christi sicut scriptum est in Ysa-
ia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam. Vox clamantis
in deserto parate viam domini, rectas facite semitas eius. Hoc exemplum de duobus de duobus
prophetis compositum est, de Malachia videlicet et Ysaia. Nam primum quod dicitur
ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam, in Malachiae fine
positum est. Sequens autem quod infertur vox clamantis in deserto etc. in Ysaia legimus.
Et quomodo Marcus statim in principio voluminis sui posuit: sicut scriptum est
in Ysaia propheta, ecce mitto angelum meum, quod non scribitur in Ysaia ut diximus,
sed in Malachia novissimo duodecim prophetarum. Solvat hanc quaestiunculam imperita prae-
sumptio, et ego erroris veniam deprecabor. Idem Marcus inducit ad Pharisae-
os salvatorem loquentem. Numquam legistis quid fecerit David, quando ingressus est
domum dei sub Abiathar pontifice et panes propositionis comedit, quibus
non licebat vesci nisi solis sacerdotibus. Legamus Samuelem sive ut in communi habetur titulo
Regnorum libros. Ibique repperiemus non Abiathar scriptum esse, sed Abimelech pontificem,
qui postea a Doech cum ceteris sacerdotibus Saulis iussione percussus est. Pergamus
ad apostolum Paulum. Scribit ad Corinthios. Si enim cognovissent, numquam dominum
gloriae crucifixissent. Sed sicut scriptum est: quae oculus non vidit nec auris
audivit, nec in cor hominis ascenderunt quae praeparavit deus diligentibus se. Solent
in isto loco apocryphorum quidam deliramenta sectari et dicere quod de Apocalypsi
Eliae testimonium sumptum sit, cum in Ysaia iuxta Hebraicum ita legatur: a saeculo
non audierunt, neque auribus perceperunt, oculus non vidit deus absque te
quae praeparasti expectantibus te. Hoc LXX multo aliter transtulerunt: a saeculo non
audivimus, neque oculi nostri viderunt deum absque te, et opera tua vera, et facies
expectantibus te misericordiam. Intelligimus unde sumptum sit testimonium, et tamen apostolus
non verbum expressit e verbo, sed [illegible] eundem sensum aliis
sermonibus indicavit. In epistola ad Romanos idem apostolus exemplum de Ysaia propheta sumens,
ecce inquit ponam in Syon lapidem offensionis et petram scandali, discordat
a translatione veteri et tamen cum Hebraica veritate concordat. In LXX enim contrarius
sensus est: non ut lapidi offensionis occurretis, neque ut petrae ruinae, cum apostolus
quoque Petrus Hebraeis Pauloque consentiens ita posuerit: Incredulis autem lapis offen-
sionis et petra scandali. Ex quibus universis perspicuum est apostolos et evangelistas
in interpretatione veterum scripturarum sensum quaesisse non verba, nec magnopere ordi-

deorsum membris cecatis. et intellectu Re partiens. lucas vero apostolus et
evangelista scribit stephanum primum martyrem [illegible] narrantem. Iacob
cum abraham descendit Iacob in egyptum, et defunctus est ipse et patres nostri, et translati sunt in
sichem et positi sunt in sepulcro quod emit abraham pretio argenti a filiis emor
filii sichem. hic locus in genesi multo aliter invenitur. quod scilicet abraham emit
ab ephron hetheo filio seor iuxta hebron quadringentis dragmis argenti speluncam
duplicem. et agrum circa eam. sepelivitque in ea saram uxorem suam. atque in eodem libro
postea legimus revertentem de mesopotamia iacob cum uxoribus et filiis suis po-
suisse tabernaculum ante salem urbem sichimorum, que est in terra chanaan, et
habitavit ibi. et emit partem agri in quo habebat tentoria ab emor patre
sichem. centum agnis. et statuit ibi altare. et invocavit deum israel. abraham
non emit specum ab emor patre sichem, sed ab ephron filio seor. nec sepultus in sichem
sed in ebron. quae corrupte dicitur arboc. duodecim autem patriarche non sunt sepulti in
arboc, sed in sichem, qui ager non est emptus ab abraham sed a iacob. differo solu-
tionem illius, ut obtrectatores mei querant et intelligant non
verbi scripturis considerandum, sed sensuum [illegible]
[illegible] est. [illegible] dominus est loquitur [illegible]
[illegible] quod interpretatur deus meus deus meus quare me dereliquisti. quid [illegible]
[illegible] ut lxx translatores interposuerunt [illegible]
[illegible] deus deus meus respice in me quare me dereliquisti. [illegible]
[illegible] nichil [illegible]. [illegible]
et ame non [illegible] celeritate dictantis [illegible] verba
[illegible]. Longum est nunc revolvere quanta lxx de suo addiderint. quanta
dimiserint, que in exemplaribus ecclesie obelis asteriscisque distincta sunt. illud
enim quod legimus in ysaia. Beatus qui habet semen in syon et domesticos in Ie-
rusalem. solent hebrei deridere, cum audierint. nec non et in amos
post descriptionem luxurie. stantia putaverunt hec et non fugientia.
[illegible] sensus rhetoricus, et declamatio tulliana. [illegible] quid faciemus ad
[illegible] non [illegible] si [illegible]
mittuntur [illegible] opus est. [illegible] vel aste-
risci ut diximus testes sunt. vel nostra interpretatio, si diligenti lectore
[illegible] et in iure lxx [illegible] vel
quia prima est. et ante xpisti facta adventum. vel quia ab apostolis in abs tu ab hebreis

nō discrepant [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ratione que apud nos placuit. sin autem iuxta ordinem. apud [illegible]

[illegible]runt. Et ut infinita preteream, et ostendam tibi vir omnium no[illegible]

[illegible]anissime et xpianorum nobilissime, huiusmodi falsitates in eplē translat[illegible]

Reprehendunt. ipsius eple ponam cum greco sermone principium, ut ex uno

mine intelligantur omnia. [illegible] Quod ego ita uertisse me memini. Oportebat nos dili

[illegible]

mendacia. Primum [illegible] dilectus ē nō dilectissimus. deinde, [illegible]

[illegible] superbia. Non enim dixit [illegible]. sed [illegible]

quorum alterum timorem, alterum arbitrium sonat. Totumque [illegible]

[illegible] nō abuti in superbiam. tuum est. Quid ais o lumen litterarum et nostrorum tempo

[illegible]arche. qui de uniuersis scriptoribus sententias fertis. Ergo frustra [illegible]

studuimus, et sepe manum ferule subduximus. Egredientes de portu statim

impegimus. Igitur [illegible]

tu quicumque reprehensor es. tu me obsecro emenda preceptor. et uerbum

de uerbo exprime. debueras inquit dicere. Oportebat nos dilecte

nō estimatione clericorum ferri. hec est plautina eloquentia. hic lepos atticus.

et musarum ut dicunt eloquio comparandus. Completur in me tritum [illegible]

[illegible] et impensas, qui bouem mittit ad ceroma. hec

nō est illius culpa, cuius sub persona alius agit trage[illegible]

magistrorum eius qui illum magna mercede nil [illegible]

[illegible]

[illegible] nescio. et alterius sapientis te ipsum intellige. Ueneration[illegible]

[illegible] uerbosa rusticitas, sed sancta simplicitas. Qui in sermone imitari se

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

omnes latratus et diversorum animi fremitus despiciunt, et mentes gladios

[illegible]

[illegible] si non expressi dolorem modum. Nam qui falsarius vocor, et inter muli-

[illegible] et textrina, dilanior: contentus sum crimen abnuere non referre.

Unde arbitrio tuo cuncta permitto, [illegible]

[illegible] que [illegible]

suffecit amicum instruxisse carissimum, et in cellula latitantem diem exspe-

ctare iudicii. Optoque si fieri potest, et si adversarii siluerint, commentarios potius

[illegible] quam Demosthenis et Tullii philippicas scribere. Explicit.

Incipit epistola beati Epiphanii Salamine Cypri episcopi

ad [illegible]

[illegible] de greco in latinum.

Domino dilectissimo fratri Iohanni episcopo [illegible]

dilectissime clericatus honore non abuti in superbiam, sed custodia man-

datorum dei et observatione diligentissima [illegible]

[illegible] dicere non prodesse [illegible]

[illegible] non potest, cum non solum contractione et [illegible] et sermone pro

[illegible] nos et [illegible]

in extremos fines terre [illegible] non nominis. Et ubi est ille

timor quem nos debere illo timore committere, cum dicat dominus [illegible] qui

[illegible] iudicio [illegible]

gratias quid tibi placuit. Scribebantur cum epistole sublime iuxta veniam

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] mihi [illegible]

[illegible] ne viderentur quasi durantia et opera antique fidei [illegible]

ordinavimus diaconum et postea ministraverit [illegible]

[illegible]

[illegible] sacerdotio [illegible] et ubi [illegible]
[illegible] nihil aliud quam curam videntur impendere. Et nemo propter alienam
[illegible] tamen [illegible] nulla [illegible]
Et considerandum quid fuerit, et quo tempore, et quomodo, et in quibus, et quis fuerit [illegible]
[illegible] multitudo sanctorum fratrum in monasterio consisteret, et sancti presbiteri Ieronimus
[illegible] humilitatem nollent debita nomini suo exercere sacrificia
[illegible] laborare in hac parte ministerii, que christianorum precipua [illegible]
[illegible] dei non possetis [illegible] omnes sacerdotes nollet [illegible]
[illegible] episcopi [illegible] et [illegible]
[illegible] diaconibus monasterii, et [illegible]
[illegible] monasterio [illegible] et nulla [illegible]
[illegible]
[illegible] diaconum [illegible]
[illegible] timorem dei, et [illegible] ut ministraret [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ministraret [illegible]
[illegible] difficultate [illegible] ordinavimus [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] in ordine presbiteri. Post hec [illegible]
[illegible] monasterii [illegible] et [illegible]
[illegible] animi multos eorum quos audistis, [illegible] qui sibi [illegible]
[illegible] et [illegible] pro [illegible]
[illegible] monasterii [illegible] opportunitate [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] manifesto [illegible]
[illegible]
[illegible] ordinaverunt [illegible] quos [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] admonerent [illegible] videbant ecclesias [illegible]
[illegible] grandis esset et late patens provincia, ordinarent presbiteros, et [illegible]
ecclesie providerent. Numquam autem ego ordinavi diaconissas, et ad alienas mis

prouincias. necnon fieri quoque uectigalia perpendere. Quidquid tibi iniunctum est. [illegible]
[illegible] innumeris. et laceratis [illegible] nos propter deum. quod in edificatione [illegible] non [illegible]
[illegible] facturum [illegible] et unum [illegible] admiratus sum per [illegible] loquens est [illegible]
[illegible] per [illegible] et abbates monachorum gregorium mandasse [illegible] ne
[illegible] ordinarent. et ergo non potuit [illegible] dicens. Numquid [illegible] sum aut [illegible]
nos ignoro. Audiuit ueritatem in simone dei [illegible] hoc non audisse [illegible] nosse [illegible] nec
istius simonis penitus recordari. Suspicatus autem sum ne forsitan inter multa [illegible]
non [illegible] et [illegible] [illegible] gregorium, supremus [illegible] et zenonem
[illegible] qui [illegible] est. [illegible] gregorius respondit se hoc penitus ignorare
[illegible] aut dixit. et [illegible] per [illegible] nostro [illegible] transitione loqueretur [illegible]
[illegible] [illegible] ordinaturus [illegible] episcopi [illegible] [illegible]
[illegible] ego autem [illegible] nec audiui unquam, nec respondi. Unde dilectissime
non te preueniat furor. nec occupet indignatio, nec frustra mouearis.
[illegible] diceris te ueritas [illegible] ut [illegible] oratione [illegible] uideatur. [illegible]
[illegible] dominum precatur dicens. ne declines cor meum in uerba [illegible]
[illegible] admiratus sum [illegible] quidam qui solent [illegible]
[illegible] potius [illegible] et his que audierunt semper addere, ut tristitias et
[illegible] fratres [illegible] te [illegible] turbauerunt, et dixerunt tibi, [illegible]
[illegible] sanctam deo solemus [illegible] dicere. [illegible]
[illegible] credat. noli putare nos in tantum rusticos ut hec [illegible] aperte [illegible]
[illegible] cum [illegible] meos semper [illegible] tamen ut simpliciter [illegible]
[illegible] alienas [illegible] ne te uideremur [illegible] dilectissime. [illegible]
[illegible] orones [illegible] mysterior. et [illegible] custodi
illum qui predicat ueritatem. Sed certe [illegible] domine et custodi
[illegible] [illegible] simonis [illegible] et [illegible]
[illegible] obsecro te dilectissime. et [illegible] me [illegible]
[illegible] et tibi ut [illegible] sicut [illegible] ab
[illegible] et [illegible] Video [illegible] omnis
omnis [illegible] indignatio [illegible] dixerunt uos [illegible] et [illegible]
[illegible] et ueritatem audire non debere. [illegible] nos [illegible]
[illegible] monerer. [illegible] et tristitiam atque lacrimas
[illegible] non audistis. [illegible] et alios [illegible]
[illegible] interrogant. [illegible] intelligo. [illegible] omnis indignatio et [illegible]

Et ideo comminamini quod mittatis adversum me epistolas, ut hunc illumque sermo vester dis-
cerneret, et vestras defensiones hereticos adversum me odia suscitantes. Simplicitas ca-
ritatem quam in nos contulimus. Instantium ut faciatis nos penitentiam agere quam vobis
communicavimus. Ita Origenis errores et dogmata defendis. Simpliciter loquar:
hoc oculum quod scandalizatum est nec oculo nostro parcimus, ut non effodiamus eum si nos scan-
dalizaverit, nec manui nec [illegible] forte scandalum fecerit. Et nos [illegible]
sive oculi nostri sive manus sive pedes fuimus, similia sustinebimus. Quis enim christia-
norum possit equo animo sustinere, et eorum qui fidem suam bonis operibus exornant,
ut audiant Origenis doctrinam atque consilium, et evidenter blasphemiam illius predicationis:
[illegible] posse filium videre patrem, [illegible] spiritus sanctus videre filium [illegible]
[illegible] invenitur, his verbis legimus. Et [illegible] Origenes: Sicut
enim inconveniens est quod possit filius videre patrem, sic inconsequens est opinari quod
spiritus sanctus possit videre filium. Illud quoque quis Origene [illegible] quod anime
angeli fuerint in celis, et postquam peccaverunt in supernis deiectas esse in istum mundum,
et quasi tumulos et sepulcra [illegible] in corpora sic religatas penas antiquorum
luere peccatorum, et corpora credentium non templa Christi esse, sed carceres dampna-
torum. Ex hinc veritatem hystorie allegorie depravans mendacio, infinita verba
multiplicat, et simpliciores quosque [illegible] persuasione supplantans. Nunc asse-
rit animas iuxta grecam ethimologiam ideo vocatas, quod de celestibus ad inferiora
venientes calorem pristinum amiserint. Nunc corpus [illegible] iuxta grecos
demas, id est vinculum, sive iuxta aliam speciem cadaver dici, quod [illegible] de celo [illegible]
[illegible]. Apleriorem autem [illegible] gentium sermonis supellectile corpus [illegible] hoc
est memoriam interpretari, eo quod ita animam [illegible] habeat, quomodo sepul-
crum et tumuli cadavera mortuorum. Et si hoc verum est, ubi est fides nostra, ubi precio-
num resurrectionis, ubi apostolica doctrina, que in ecclesiis Christi hucusque perdurat? [illegible]
[illegible] et ad filios eius: Crescite et multi-
plicamini et replete terram. Iam non erit benedictio sed maledictio iuxta Origenem,
[illegible] animas et de sublimi [illegible] dignitate facit ad infe-
[illegible]. Quasi deus genus humanum non posset aliter [illegible] nisi [illegible]
[illegible] angeli peccaverint, et tot [illegible] sint [illegible] quot in terra nativitates.
[illegible] est doctrina ipsorum [illegible] valere-
in evangelio detonantis. Egregie Origenes scripsit et loquitur, ut non dicam
[illegible] discipulos suos [illegible] ne [illegible]

q(ue) interius aut peculiar(ite)r [illegible] i(n) mu(n)du(m). Et q(uod) istiusmodi nugas et delectamenta
solent [illegible] et illud [illegible] est. Ast(er)
[illegible] dicens [illegible] humiliatus ego deliqui. Et illud: Revertere a(n)i(m)a mea
in requiem tuam [illegible] Educ de carcere a(n)i(m)am meam [illegible] confiteor
domino in regione vivorum. Et alius [illegible] tempus [illegible] dominus q(uod)
ille [illegible] temptatione [illegible] quod facit [illegible] omnium
[illegible] et hominum [illegible] sic scriptum numero lxx.
[illegible] assumens [illegible] ut prim(um)
[illegible] significat [illegible]
[illegible] docens ne [illegible] doctor [illegible]
[illegible] diabolum [illegible] fuit. Et ad eundem [illegible]
[illegible] et [illegible] regna celorum. Prefatus [illegible] quem [illegible] et [illegible] hoc
[illegible] ut [illegible] et petrus et Johannes apl(u)s et [illegible]
[illegible] et Jeremias et [illegible] diaboli [illegible]
[illegible] cum expositione [illegible] pelliceas [illegible] argu-
mentis, ut [illegible] pelliceas, humana et corpora [illegible] cum [illegible]
[illegible] ut [illegible] pelliceas [illegible] et
[illegible] tunicas pelliceas [illegible] est [illegible] ad [illegible]
[illegible] loquatur. Et p(ro) hoc ita est [illegible] aut pelliceas tunicas. Et [illegible]
[illegible] et [illegible] allegorice [illegible].
[illegible] et [illegible] ut non assumptum est id
quod [illegible] testatur. Et sicut deus corpore [illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] illi [illegible] et [illegible]
[illegible] de arbore [illegible]
genera [illegible] argumentationibus [illegible] huius [illegible]. Sicut
[illegible] manifestissime [illegible]
[illegible] non [illegible] originem [illegible]. Et [illegible]
[illegible] differentia. Et [illegible]
[illegible] intelligibilis [illegible]
[illegible] non [illegible] sic [illegible]
[illegible] et [illegible] paradisum. Et
[illegible] et [illegible]

[illegible] et flumen egredie[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] geon
[illegible] aquas [illegible] Hic est Geon
quem Ieremias demonstrat dicens. Quid tibi et vie egypti, ut bibas aquam geon
turbidam [illegible] et de magno flumine [illegible] aquas [illegible]
sanguine [illegible] sorbere [illegible] non aquas spirituales. Sibi autem flumina [illegible] et
[illegible] et [illegible] Deus [illegible]
[illegible] flumina et [illegible] aqua [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in corpore [illegible] et non [illegible] fantasmate, et post ruinam
[illegible] Origenes [illegible] postea corpus [illegible] Legimus
[illegible] ad terram [illegible]
[illegible] et postea addidit et [illegible]
[illegible] et alibi paradisum. Illas [illegible] prestigias quis non statim abinat atque
[illegible] dicente Origene [illegible] non esse aquas
[illegible] que super terram sunt
[illegible] demones et quomodo legimus
[illegible] cataractas celi, et aquas [illegible] diluuium [illegible]
[illegible] et [illegible] aquarum [illegible] furor hominum [illegible]
[illegible]
[illegible] abinas legem [illegible] ab errore [illegible]
[illegible] scriptura testatur [illegible]
aut [illegible] loquitur et cor eius [illegible] intelligit. [illegible]
et [illegible] membris meis [illegible] quas [illegible] habeo. [illegible]
orans [illegible] dicatur nonne odientes te domine odiui. et super in-
[illegible] inimici et digna odio Origenis [illegible] et [illegible]
et [illegible] et non [illegible] et alia [illegible]
[illegible] Origenis [illegible] disputare. Nichil [illegible] Origenis
[illegible] aliquas res [illegible] et [illegible] odium [illegible]
[illegible] sed ut propheta [illegible] dolor et [illegible]
[illegible] non minimam et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

ludit. et ipse eius dixit. et congregamur sicut arenarum capacitates. Quando fiat
liberet deus, et sanctum spiritum quia ardens est. et omnes fides quam tenuit et exprimit
[illegible] et plures [illegible]
aut duo, quod contraria fide puta multe heresies abortee sunt ab ecclesia. Ecce magno [illegible]
heretici habebitur, qui tamen perversi sunt, et tam mala dogmata contra
fidem [illegible] dei et ecclesie hoste [illegible]
perdidit ymaginem dei adam. in hoc in nullo penitus loco scriptura consentit. Et [illegible]
[illegible] nunc omnia que in mundo sunt fuerunt [illegible] adam [illegible] hominum
[illegible] dominantur et subiecta sunt [illegible]. Nunc
enim [illegible] sunt [illegible] sine [illegible] homines [illegible] ymaginem
ymaginem dei. Contingens omni [illegible] divina gratia [illegible]
[illegible] adam donavit. et [illegible] ne [illegible]
[illegible] audeat dare [illegible] gratia dei. et [illegible]
ymaginem dei [illegible] et tempore [illegible]
[illegible] et non [illegible] et adam dei non [illegible] ymaginem
[illegible] et iusta adam [illegible] et cognovit [illegible] uxorem
[illegible] et peperit ei filium [illegible] et vocavit nomen eius
[illegible] ymaginem [illegible]. Post annos [illegible]
ymaginem suam, et ostendens quam gratiam [illegible] hominibus perseveraret [illegible]
[illegible] et ne [illegible] ego [illegible] de manu omni
[illegible] ad ymaginem dei fecit hominem. Post [illegible]
usque ad abraham. et ab abraham usque ad david [illegible] manentes [illegible] xx [illegible]
generationes [illegible] annos [illegible] c. x. 2 [illegible]
[illegible] hominibus [illegible] ambulare [illegible] et [illegible]
[illegible] Veruntamen in ymagine pertransit omnis homo. Nec non post
[illegible] salomone filio eius, legimus tale quiddam super dei ymaginem [illegible]
[illegible] in sapientia quod [illegible] Creavit [illegible] hominem
[illegible] ymaginem [illegible] et [illegible] c. xi. [illegible] in novo
[illegible] non [illegible] hominem ymaginem dei, [illegible]
et [illegible] dominum [illegible] nominemus [illegible] nos, ne [illegible]
[illegible] hominem ymaginem [illegible] dei. [illegible]
hominem [illegible] incorruptibilem [illegible] quippe [illegible]
[illegible] et [illegible] homines. [illegible] dei [illegible]

Hinc est quod [illegible] et ad doctrinam eius [illegible] per predicationem [illegible] docet nos
quod homo ad ymaginem et similitudinem dei conditus est divinus. Vir non debet nutrire comam
cum gloria et ymago dei sit. Imaginis [illegible] pro capillatio [illegible]
[illegible] glorie [illegible] [illegible] Propter [illegible] [illegible]
[illegible] sancta [illegible] [illegible] posse sufficere [illegible] testimonia [illegible].
[illegible] ut non gravamus aliquid [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] honorem et magis [illegible] deo [illegible] et non [illegible] orare [illegible]
[illegible] quidam eorum dicunt quod ymago dei [illegible] ab illo
[illegible] [illegible] filius dei corpus habiturus esset [illegible]
et [illegible] ymaginem. Alii [illegible] alii [illegible] ista [illegible]. Sic quod homo ad yma-
ginem dei [illegible] omnibus hebreorum morem. [illegible] quos opor-
-tebat tamen effigiem [illegible] [illegible] loquitur deus. Et credentes
[illegible] filios fieri [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] homines [illegible] ad ymaginem et simili-
-tudinem [illegible] qui hoc [illegible] multo [illegible] implicarunt. et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod in [illegible] hominibus ymago dei [illegible]
[illegible] homo ad ymaginem dei [illegible] est. [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] filii
dei sumus et nondum [illegible] qualis futuri sumus. Novimus autem quia cum ille [illegible]
[illegible] similes ei erimus. Videbimus enim [illegible] est. Hoc enim est gloria quam ibi [illegible]
[illegible] sanctis [illegible] et [illegible] gloria [illegible]
[illegible] gloriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] valde, et radiabat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
-mus lapidatur, et faciem habebat angeli, quam ab omnibus cernebatur. Hoc autem
quod in [illegible] [illegible] et intelligendum [illegible]
Omnis qui sanctificat semetipsum, inter beatos numerabitur, beati enim
mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. [illegible] hoc [illegible] habeamus [illegible]
[illegible] animam tuam et [illegible] [illegible] murmurare. Dicit enim scriptura divina
Nolite murmurare ad [illegible] [illegible] murmuraverunt et [illegible]
perierunt. [illegible] [illegible] et diligenter [illegible] et [illegible].

Deus autem pacis praestet nobis iuxta suam clementiam, ut conteratur sathanas sub pedibus
christianorum, et abiciatur omnis occasio perversitatis, ne scindatur in nobis vinculum
caritatis et pacis, et recte fidei predicatio. Preterea audivi quosdam mur-
murare contra me, quia quando simul pergebamus ad sanctum locum qui vocatur Bethel
ut ibi collectam tecum ex more ecclesiastico facerem, et venissem ad villam que dicitur
Anablatha, vidissemque ibi preteriens lucernam ardentem, et interrogassem quis locus
esset, didicissemque esse ecclesiam, et intrassem ut orarem, inveni ibi velum pendens
in foribus eiusdem ecclesie tinctum atque depictum et habens ymaginem quasi Christi vel san-
cti cuiusdam. Non enim satis memini cuius ymago fuerit. Cum ergo hoc vidissem, in ecclesia
Christi contra auctoritatem Scripturarum hominis pendere ymaginem, scidi illud, et magis dedi consilium
custodibus eiusdem loci ut pauperem mortuum eo obvolverent et efferrent. Illique
contra murmurantes dixerunt: Si scindere voluerat, iustum erat ut aliud
daret velum atque mutaret. Quod cum audissem, me daturum esse pollicitus sum
et illico esse missurum. Paululum autem more fuit in medio, dum quero optimum
velum pro eo mittere; arbitrabar enim de Cypro mihi esse mittendum. Nunc autem misi
quod potui reperire, et precor ut iubeas presbitero illius loci suscipere velum
a latore quod a nobis missum est, et deinceps precipere in ecclesia Christi istiusmodi
vela, que contra religionem nostram veniunt, non appendi. Decet enim honestatem tuam
hanc magis habere sollicitudinem, ut scrupulositatem tollat, que digna est ecclesia
Christi et populis qui tibi crediti sunt. Palladium vero Galatam, qui quondam
carus nobis fuit, et nunc misericordia Dei indiget, cave, quia Origenis heresim
predicat et docet; ne forte aliquos de populo tibi credito ad perversitatem
inducat erroris. Explicit.

Incipit epistola sancti Jeronimi ad Tranquillinum
quomodo Origenes legi debeat.

Quod ora prius vincula quedam corporum per olim ambigebam, nunc probavimus, dum et
michi sermo tuus heret animo, et ego tibi Christi amore coniungor. Vere
enim et simpliciter candidissimo pectori tuo loquor: ipsa sedula et muti api-
ces litterarum inspirant in nos tue mentis affectum. Quod autem ais Origenis multos er-
rore deceptos, et sanctum filium meum Oceanum illorum insanie repugnare: et
doleo simplices et gaudeo. Dum autem perplantati sunt [illegible], a te [illegible]
[illegible] et quia meam parvitatem queris [illegible]
[illegible] penitus respuendus sit, an pro[illegible] quosdam legendus ex parte.

Ego origenem propter eruditionem sic interdum legendum arbitror quomodo tertullianum [illegible] novatum arnobium et apollinarem et nonnullos ecclesiasticos scriptores grecos pariter et latinos ut bona eorum eligamus [illegible] contraria [illegible] omnia probate quod bonum est tenete [illegible] in [illegible] [illegible] pravitate [illegible] subiacere [illegible] qui dicunt bonum malum et malum bonum [illegible] dulce et dulce amarum. Nec enim propter doctrinam eius prava suscipienda sunt dogmata nec propter dogmatum pravitatem [illegible] commentarios [illegible] sanctas [illegible] penitus respuenda sunt. [illegible] inter se amatores eius et obtrectatores [illegible] modum [illegible] nec [illegible] modum [illegible] procedere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diaconus [illegible] te salutat. Explicit.

Epistola pamachii et oceani ad ieronimum.

Sanctus aliquis ex fratribus [illegible] ad nos [illegible] [illegible] volumen quod venarcon [illegible] in latinum [illegible] [illegible] [illegible] catholice dicta existimamus [illegible] libris eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opus dignerim [illegible] [illegible] ad fidem [illegible] ab ipso auctore edita [illegible] [illegible] ad defensorem eius interpolata sunt [illegible] et que omnia in hoc [illegible] quas [illegible] catholicam regulam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] publice in prefatione operis [illegible] tantum nomine [illegible] sanctitatis expressit [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible] dissimulavis [illegible] [illegible]

Explicit. Incipit [illegible]

Schedule quas misistis honorifice me [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Rome et in toto pene orbe boni homines [illegible] meo nomine [illegible] [illegible] et tantum me diligunt ut [illegible] me heretica esse non [illegible]

[illegible] distantes et criminibus respondebo. Neque enim mihi prodest male
dicentem remaledicere, et adversarios talione mordere. cum preceptum malum pro
malo non reddere. Sed vincere in bono malum. Saciari obprobriis. et altius scribenti
[illegible] obiciunt mihi quare Origenem aliquando laudaverim. Ni fallor duo
sunt in quibus eum laudavi. Prefatiuncula ad Damasum in omelias cantici
[illegible] et prologus in libro hebraicorum nominum. Quid ibi de dogmatibus ecclesie dicitur
[illegible] de patre et filio, et spiritu sancto. quid de carnis resurrectione. quid de anime statu, atque
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non fidem. philosophum, non apostolum. Quod si volumus scire quid de Origene
meum putetis iudicium, legant in ecclesiasten commentarios. Relegant in epistolam ad Ephesios
tria volumina et intelligent me semper eius dogmatibus contraisse. Que enim
stulticia est. sic aliquid laudare doctrinam, ut sequaris et blasphemias. Et
[illegible]
eruditi et ardentis viri delectemur ingeniis. mutantur autem eo magis [illegible]
[illegible] fecit [illegible]
eusebius texuit ystoriam. Alter eorum dimidiatam partem introducit economiam
Alter impietatis arrii apertissimus propugnator. Ve inquit ysaias qui dicunt
bonum malum et malum bonum. qui faciunt amarum dulce, et dulce amarum.
Nec bona adversariorum, si honesta quid habuerint, detrahenda sunt. nec amicorum
laudanda sunt vitia. Et unumquodque non personis sed rebus pondere iudicandum est.
Mordetur et lucilius quod incomposito currat pede. et tamen sales eius leporesque lau
dantur. Dum eram iuvenis, miro discendi ferebar ardore, nec iuxta quorumdam
presumptionem ipse me docui. Apollinarem laodicenum audivi antiochie fre
quenter et colui. Et cum me in sanctis scripturis erudiret, numquam illius contentiosum
super dogma suscepi. Iam canis spargebatur caput, et magistrum potius quam discipulum
decebat. Perrexi tamen alexandriam, audivi didimum. in multis ei gratias
ago. Quod nescivi didici. quod sciebam illo docente non perdidi. Putabant me
homines finem fecisse discendi. Veni rursum iherosolimam et bethleem. Quo la
bore? quo pretio baraninum nocturnum habui preceptorem. Timebat enim iudeos
et mihi alterum exhibebat nicodemum. Horum omnium frequenter in opusculis meis

facio mentionem. Certe apollinaris et didimus heresis sue dogma contrarium est. Superat
me ergo [illegible] [illegible] dumtaxat quia [illegible] [illegible] [illegible]. Glor[iam] ex-
-pedit odisse homines, et gentem aliquam detestari: miro odio adversus [illegible].
[illegible], hodie autem [illegible] christianis [illegible] in synagogis [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] dominum [illegible] [illegible] [illegible] et uidet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Grande tamen [illegible] [illegible] [illegible].
et forte magistrum didimum. et tamen nolo [illegible] [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible]
-[illegible] [illegible] est. Nichil preter honorem et salutationem [illegible]. [illegible] [illegible]
et [illegible]. Arguitis postquam heresim defenderem. ubi prauum origenis
dogma laudaverim. In lectione ysaie in quo duo seraphim clamantia describuntur.
illo interpretante [illegible], et [illegible] [illegible], nonne [illegible] [illegible] [illegible] expositionem in [illegible]
testamento mutaui. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] opuscula
mea et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me librorum illius super ceteros homines. ut mea omnium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] libros eius fateor. Et ideo errores non [illegible], quia [illegible]
[illegible] que [illegible]. credite experto. quia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
illud dogmata [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]
origenem. [illegible] legendo [illegible] est. [illegible] fateor et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. origenista [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible]. nunc
esse [illegible]. [illegible] [illegible] adducimini ad fidem. [illegible] me in defensione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negantem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible], nolle [illegible] dogmata [illegible]. [illegible] [illegible] est non facile [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] eloquia tua, ut non peccem tibi. Et [illegible] [illegible] iusto. qui loquitur [illegible]
veritatem in corde suo, et [illegible] qui domestici fidei sunt. Ex quo intelligi volunt nos
qui [illegible] [illegible] [illegible] sunt, debere audire [illegible]. ne [illegible] atque lactentes solidi
oris cibo [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible] [illegible] origenis fide
[illegible] [illegible] [illegible] liber in quo platonis sententia nostrum dogma [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Quid tibi faciam in [illegible] me [illegible] [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et dicunt. [illegible] nobis ista [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et omnis [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] [illegible]

[illegible] et qui negant non [illegible] credunt, credant [illegible] sequentia stillo. [illegible] ut max-
cauent ne quam contra auctores suum eorum scripta teneantur. Facile dicunt cum iuramento, quod
pascha alio soluant periurio. Ac subscriptione tergiversantur. Quaerunt [illegible] sub[illegible]
[illegible] non possit [illegible] [illegible] quod nemo damnauit illum. Illa [illegible] a [illegible]
statutum est, ut dum totus orbis [illegible] damnandi [illegible] nentes differatur. Con-
gitauimus quomodo magis damnabimus quod synodus nicena non tetigit. Illa enim dam-
nauit Arrium. Damnasset utique et Origenem, si illud dogmata reprobasset. [illegible]
[illegible] [illegible] omnes prius morbos debere curare. et [illegible] [illegible] [illegible]
negandi magestas est, quare in illa synodo [illegible] silentium fuit. De Arrio tan-
tum, non de Origene contentio erat; de filio, non de spiritu sancto. Confessi sunt quod negabatur,
tacuerunt de quo nemo quaerebat. Quamquam latenter et Origenem fontem Arrii per-
cusserunt. Damnatos enim eos qui filium de [illegible] negant [illegible] [illegible] illum [illegible] Arrium [illegible]
damnauerunt. Eadem [illegible] ergo [illegible] non Valentinus nec Marcion nec [illegible]
nec Manicheus damnari debuerant, quia synodus nicena eos non nominat, quos
ante synodum fuisse non dubium est. Quod si cum urgentur venerint, et [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] strophas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quae [illegible] [illegible] et aduersarii [illegible]
[illegible] ut alit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] strophe [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] resurrectionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible] corpora sunt celestia et terrestria
et aer iste et aura tenuis, [illegible] natura [illegible] corpora nominantur. Corpus
ponunt non carnem, ut ortodoxus corpus audiens carnem putet, hereticus
spiritum recognoscat. Hec est eorum prima decipula. Que si deprehensa fuerit
[illegible] alios dolos, et innocentiam simulant, et malitiosos nos uocant, et
se simpliciter credentes aiunt. Credimus resurrectionem futuram corporum.
Hoc si [illegible] [illegible], vulgus indoctum putat se [illegible] sufficere, maxime [illegible]
et in symbolo credit. Interroga ultra [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
Audisti resurrectionem carnis. Quid queris amplius? et [illegible] studio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] si [illegible] frontem et [illegible]
[illegible] [illegible] digitis [illegible]. [illegible] [illegible] resurrectionem [illegible] [illegible] [illegible]
gitur, quae incedit et loquitur. Primo rident, deinde annuunt. [illegible]
nomine [illegible] capillos et dentes, [illegible] [illegible] uentrem, manus et pedes, ceteraque

veritas ex integro resurrectio exhibeat: tunc non resurrectionem tenere non possunt. Christi-
anorum ora solventes: tonsores nobis necessarios et placentas et medicos ac sutores
ingerunt. ultroque interrogant utrum credamus et genitalia utriusque sexus
resurgere. nostras genas hyrtas feminarum leves fore. et habitudinem corporis pro
maris ac femine distinctione diversam. Quod si dederimus statim expetunt vulvam
et ventrem, et cetera que inventre sunt et subventre. Singula membra negant.
Et corpus quod constat ex membris dicunt non resurgere. Non est huius temporis contra
istud dogma disserere pestiferum. Rethoricam iactare sermones. Non michi dives Ciceronis lingua
suffitiat. non fervens Demosthenis oratio animo ut possit innuere sermonem.
Singulorum hereticorum fraudulentias ponere, qui verbotenus resurrectionem fa-
tentes animo negant. solent enim mulierculae eorum mammas tenere, ventrem
applaudere. lumbos et femina et pura attrectare maxillas, et dicere: Quid
nobis prodest si fragile corpus resurgit? futurae resurrectionis angelorum
habebimus et naturam. Dedignantur videlicet in carne et ossibus resurgere quibus
resurrexit et Christus. Et fac me errasse in adolescentia, et philosophorum, id est
gentilium studiis eruditum. in principio fidei ignorasse dogmata christiana
et hoc putasse in apostolis quod in Pitagora et Platone, et Empedocle legeram,
cur parvuli in Christo atque lactentis errorem sequimini. Cur adeo impietatem
discitis, qui nec dum pietatem noveratis. Vel post naufragium tabula est
miseris simpliciter confiteri. Imitati estis errantem. imitamini et correctum.
Erravimus iuvenes. emendemus senes. Iungamus gemitus et lacrimas
copulemus. Ploremus et revertamur ad dominum qui fecit nos. Non expec-
temus diaboli penitentiam. Vana est illa presumptio et in profundum
gehenne trahens. Hic aut redditur vita, aut amittitur. Si Origenem numquam
sequutus. frustra infamare me cupitis. Si discipulus eius fui, imitamini
penitentem. Credidistis confitenti, credite et neganti. Sed ista inquit ut ais
noveras, quare eum laudasti in opusculis tuis? Et hodie laudarem, nisi nos
eius laudaretis errores. Non michi displiceret ingenium, nisi quibusdam
eius placeret impietas. Et apostolus precepit: Omnia legentes, et que
bona sunt retinentes. Lactantius in libris suis et maxime in epistolis suis
ad Demetrianum. spiritus sancti omnino negat substantiam et errore iudaico.
dicit eum ad patrem referri vel ad filium, et sanctificationem utriusque persone
sub eius nomine demonstrari. Quis me interdicit ut hic ne legam divinum

omnium eius libros · et ubi ora gentes inserit · formidine et pavore sententia detra-
henda est? Apollinaris contra Porphyrium egregia scripsit volumina · probo laborem
viri licet fecerit in pluribus dogma condemnam · Confitemini et vos in quibus
errare Origenem et mutuum non faciam · dicite eum male sensisse de filio peius de
spiritu sancto · animas vero de caelo lapsas impie protulisse · resurrectionem carnis verbo tenus
confiteri, assertione destruere · post multa saecula atque unam de omnibus restitutionem futuram
idipsum fore Gabrielem quod diabolum · Paulum quod Caiphan · virgines quod
prostibula · Cum haec repudiaveritis et a censoria virgula praeciseritis a fide ecclesie
tuto legam cetera nec venena iam metuam quia antidotum prebibero · non
mihi nocebit si dixero · Origenes autem in ceteris libris omnes vicerit, in cantico
canticorum ipse se vicit · Nec formidabo fuisse quondam doctorem ecclesiarum
adolescentulus nominari · nisi forte accusare debui · cur legatur opusculum tuis
feceris, et dixerim in prologo · Si quis autem interpres istos hereticus est · Cave lector
ne legas · fuge viperam · aut si legere volueris · scito a malis hominibus corrupta
esse quae transtulisti · tu timere non debes · Ego enim omnia quae fuerant viciata compre-
hensa est aliis verbis dicere · Ego qui interpretor catholicus sum · hic autem inter-
pretor hereticus est · Denique et vos satis simpliciter et sermone at non malicia re-
periri senserit pendentes parvam Rhetoricam, et philosophias oratorum ... libros ...
[illegible] · ... et alios carmen transferre uni-
in necessitate legentibus scrupulum · Sed totus qui auctoris vitam disputarent et in
ceteris libris eius coniecturas patres facerent quoniam · Ego callidus qui omne callum
silens quod volui, et dissimulans crimina, non feci invidiam criminoso ·
... et medici grandes morbos non esse curandos · sed dimittendos natura
ne medela languentem exasperet · Centum et quinquaginta prope anni sunt ex
quo Origenes mortuus est · et Romae quis latinorum unquam ausus est transferre
libros eius de resurrectione ... Romanorum ... prophane opus
scripsit voluit infamare · Nec disertiores sumus Hilario · nec fideliores Victorino
qui eius tractatus non ut interpretes, sed ut auctores proprio operi transtulerunt · Nuper
sanctus Ambrosius sic examenon illius compilavit · ut magis Hippoliti sententias Basiliique
sequeretur · Ego ipse autem emulatores esse vos dicitis · et adversarios talpe caprearum
in me oculos ponitis · si invidiam feci erga Origenem · interpretatus eius homilias
quos supradixi libros · ut mala eorum latinis nota facerem · Sed nunc
sunt et multis legantur admonere volui · Non enim quo me eorum ... omnib

quorum minor ingenia. Ipse prius admiserit Origenes, irascerentur nobis fautoribus
suis. Et cum verbis diceret: oderunt me fratres in mundo. Vult aliquis laudare
Origenem, laudet ut laudo. Magnus vir ab infantia, et vere martyris filius. Ale-
xandriae ecclesiasticam scholam tenuit, succedens eruditissimo viro Clementi presbytero.
Voluptates in tantum fugit, ut zelo Dei, sed non secundum scientiam, ferro truncaret genitalia.
[illegible] avaritiam. Scripturas memoriter tenuit, et in studio [illegible]
diebus sudavit ac noctibus. Mille et eo amplius tractatus quos in ecclesia locutus
est edidit. Innumerabiles praeterea commentarios, quos ipse appellat thomos, et quos
nunc praetereo, ne videar operum eius indicem texere. Quis nostrum potest tanta
legere, quanta ille conscripsit? Quis ardentem in scripturis animum non miretur? Si
quis Iudas zelotes opposuerit nobis errores eius, audiat libere: Interdum
[illegible] dormitat [illegible]. Verum [illegible] longo fas est [illegible] somnum.
Non imitemur eius vitia, cuius virtutes non possumus sequi. Erraverunt in fide alii
tam Graeci quam Latini, quorum non necesse est proferre nomina, ne videamur eum non sui merito
sed aliorum errore defendere. [illegible] sed
[illegible] non [illegible] simpliciter
[illegible] credendo. [illegible] simpliciter
[illegible] ut certe dicere [illegible]
[illegible] quamquam [illegible] audire
[illegible] mortis [illegible]
[illegible] ad hoc tantum [illegible] definiat errore
Origenem sic fuisse incolumem, ut nihil omnino errasse dicamus. Quamquis [illegible]
[illegible] Romanis [illegible] fidem [illegible]
[illegible] laudata est. [illegible] quod [illegible]
recipimus. Cur profers in medium, quod Petrus et Paulus edere noluerunt?
Usque ad hunc diem sine ista doctrina Christianus fuit. Illam teneo
senex fidem, in qua puer natus sum. Pelusiotas nos appellant, et luteos
et animales, et carneos, quia non percipimus ea quae spiritus sunt. Illi fruantur [illegible]
[illegible] est. [illegible]
[illegible] non de [illegible] in [illegible]
[illegible] inimicum
[illegible] nisi forte [illegible]
dicentem: Amate inimicos vestros, benefacite his qui persequuntur vos.

[illegible] ... Amo ... non ... [illegible]
tiones que iudicandas fore esse novit. Amo illam que Christo in martirio creditur.
[illegible] Aliud rursum quod [illegible] ... et nauce
nostri libros esse violatos. Quod incredibile sit hinc probari potest. Quis pruden-
tior, doctior, eloquentior Eusebio et Didimo assertoribus Origenis inveniri potest?
Quorum alter sex voluminibus [illegible] eundem vt se sensisse confirmat.
Alter per eius errores nititur excusare, ut tamen illud esse fateatur; non scriptum negans
sed sensum scribentis edisserens. Nudiustertius que ab hereticis addita sint, Didimus
ut benedicta defendit. Solus scilicet inventus est Origenes, cuius scripta in toto orbe pa-
riter falsarentur; et qui ad Mitridatis litteras omnis Asie uno die [illegible] deno-
minatos cives Romanos iugulaverunt. Si unus violatus est liber, num universa eius opera
diversis et locis et temporibus edidit simul corrumpi potuerunt? Ipse Origenes
in epistola quam scribit ad Fabianum Romane urbis episcopum penitentiam agit cur talia
scripserit, et causas temeritatis in Ambrosium refert, quod secreto edita in publicum
protulerit. Et quidam nunc [illegible] aliena esse que displicent.
Porro quod Pamphilum proferunt laudatores eius, gratias illis ago meo nomine
condignum me putaverunt, quem cum martire calumpniarentur. Si enim
ob inimicos Origenis libros eius dicitis esse violatos ut infamaretur,
cur mihi non licuit ob amicos eius et fautores [illegible] pro nomine [illegible]
nominum quilibet testimonio martiris ad infamiam vindicaret. Ecce vos
emendatis in Origenis libris quod ille non scripsit, et martirem creditis alium
librum quem ille non edidit? Vos in edito opere [illegible] corrigitis; ille [illegible] nichil
[illegible] edidit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Pamphili [illegible] voluerit [illegible]
-lus et falsa docere me poterat. Numquam credas quod doctus vir, primos
in genere suo [illegible] et infamie dedicaverit. Et [illegible] a [illegible]
[illegible] excusationem. Non enim defenditur id quod in crimine est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible]
pro Origene defensione. [illegible] [illegible] mille forme [illegible]
[illegible] Pamphili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operis [illegible]
[illegible] approbare Origenem [illegible] [illegible]. Eusebius et Pamphi-
lus [illegible] inter se [illegible] ut [illegible] et [illegible]
nomen [illegible]. Quomodo igitur inter se [illegible] [illegible] [illegible]

in toto opere suo, Origenem catholici dogmatis probet? Et Pamphilus martyr
[illegible] · que potuerint sint defensores? Et quo [illegible] Didymum [illegible]
[illegible] impugnatur [illegible] membra [illegible]
[illegible] · Accusamus [illegible] ut Pamphilum sit secundum martyrem · Quare
in [illegible] martyrium [illegible] · Et quomodo inquis Origenes dignus fuit
[illegible] ut martyrio deleret errorem? Vel unam [illegible] sanguinis sui effusione
purgaret · Quum in toto orbe [illegible] quos vivens [illegible]
peccatis defendamus quos [illegible] · Prius pecca-
tores fuerunt · Hec, fratres amantissimi, ad epistolam vestram celeri sermone dictavi
[illegible] Et [illegible] laudaverit [illegible]
existimatione [illegible] fide · Hoc mihi prestiterunt amici mei · Vel [illegible]
[illegible] si respondero, inimicus iudicor · [illegible] utraque [illegible]
[illegible] et lenius est · Simultates [illegible] blasphemia
[illegible] non moratur · Quid autem laboris in transferendis libris [illegible], a
[illegible] sustinuerim, vestro iudicio derelinquo · dum et mutare quippiam
de greco non [illegible] · et eadem [illegible] nequaquam [illegible]
[illegible] nostri [illegible] · Explicit ·

Incipit epistola beati Ieronimi ad Avitum de erroribus Origenis in libris Periarchon ·

Inter annos circiter decem · sanctus vir Pammachius ad me cuiusdam schedulas misit que Origenis Periarchon interpretata volumina continerent · immo viciata · hoc magnopere postulans · ut grecam veritatem firmaret latina translatio · et in utramque partem, sive bene sive male dixisset ille qui scripsit · absque interpretis patrocinio Romana lingua cognosceret · Feci ut volui, misique ei libros · Quos cum legisset exhorruit · Et recludens scrinio, ne prolati in vulgus multorum animos vulnerarent · A quodam fratre qui habebat zelum dei, sed non secundum scientiam, ad legendum rogatus ut traderet, quasi statim redditurus, propter angustiam temporis fraudem non potuit suspicari · Qui acceperat legendos, adhibitis notariis opus omne descripsit · Et multo celerius quam promiserat codicem reddidit · Eademque temeritate et ut levius dicam inepta quod male subripuerat pluribus aliis credidit · Et quia difficile grandes libros et de rebus misticis disputantes, notarum possunt signare compendia · presertim que furtim celeriterque dictantur · Ita in illis confusa sunt omnia, ut et ordine in plerisque et sensu careant · Quamobrem petis Avite karissime · Ut novum ad te

exemplar eorum quod ad me olim translatum et nulli alii traditum a perverso ingenio fratre
... ipse editum est. Animadverte quod petisti. Scito ita ut quaedam detestanda sibi in eis esse
complurima. Et iuxta sermonem domini inter scorpiones et colubros incedendum. Ut est illud
in primo volumine: Christum filium dei non natum esse sed factum. Deum patrem per naturam in-
visibilem etiam a filio non videri. Filium qui sit ymago invisibilis patris comparatum patri
non esse veritatem. Apud nos autem qui dei omnipotentis non possumus scire veritatem
imaginariam veritatem videri. Ut maiestas ac magnitudo maioris quodammodo
circumscripta sentiatur in filio. Deum patrem esse lumen incomprehensibile. Christum
collatione patris splendorem esse perparvum, qui apud nos pro imbecillitate nostra magnus
videatur. Duarum statuarum maioris et parvule, unius que mundum impleat
et magnitudine sua quodammodo invisibilis sit, et alterius que sub oculis cadat,
ponit exemplum. Priori patrem, posteriori filium comparans. Deum patrem omni-
potentem appellat bonum et perfecte bonitatis, et filium non esse bonum, sed auram
quandam et ymaginem bonitatis, ut non dicatur absolute bonus, sed cum additamento,
pastor bonus et cetera. Tertium dignitate et honore post patrem et filium
asserit spiritum sanctum. De quo cum se ignorare dicat utrum factus sit an infectus, in po-
sterioribus quid sentiret expressit: nihil absque solo deo patre infectum esse con-
firmans. Filiumque minorem a patre eo quod secundus ab illo sit, et spiritum sanctum inferiorem
a filio in sanctis quibusque versari. Atque hoc ordine maiorem patris fortitudinem esse quam
filii et spiritus sancti. Et rursum maiorem filii fortitudinem esse quam spiritus sancti. Et
consequenter ipsius sancti spiritus maiorem esse virtutem ceteris que sancta dicuntur. Cum
venisset ad rationabiles creaturas et dixisset eas per negligentiam ad terrena
corpora esse delapsas, etiam hoc addidit: Grandis negligentie atque desidie est in tan-
tum unumquemque defluere atque evacuari, ut ad vitia veniens irrationabilium
iumentorum possit crasso corpore alligari. Et in consequentibus: Quibus inquit
[illegible] ponit alios esse in numero sanctorum et sub
servitio dei, alios ob culpam suam de sanctimonia corruentes in tantam negligentiam
corruisse, ut etiam in contrarias fortitudines verterentur. Rursumque nasci
ex fine principium et ex principio finem, et ita cuncta variari, ut et
qui nunc homo est possit in alio mundo demon fieri. Et qui demon est, si negli-
gentius egerit, in crassiora corpora religetur, id est homo fiat. Sicque permiscet
omnia, ut de archangelo possit diabolus fieri, et rursum diabolus in angelum
[illegible]. Qui non fluctuaverint et motae pedibus nequaquam omnino corruerint [illegible]

subiacentur dispensandi et regendi atque meliora gubernandi. Primatibus, potestatibus, thronis, dominationibus. Et forsitan ex his hominum constabit genus in illo [illegible] cum mundus [illegible] [illegible] et terra noua fient. Qui uero non fuerint [illegible] [illegible] generis hominum [illegible] ad [illegible] statum, fient diabolus et angeli eius et pessimi demones. Ac pro uarietate meritorum in singulis multa diuersa officia sortientur. [illegible] demones ac rectores tenebrarum in alio mundo uel mundis si uoluerint ad meliora [illegible] fieri homines. Et sic ad antiquum redire principium. Ita dumtaxat ut [illegible] supplicia atque tormenta, que uel multo uel breui tempore [illegible] sustinuerunt [illegible] hominum crudiori corpore, rursus ueniant ad angelorum fastigia. Ex quo consequenter ratione monstrari omnes rationabiles creaturas ex omnibus [illegible] non semel et subito [illegible]. Nam angelis futuros et demones [illegible] negligentia. Et rursus demones si uoluerint capere uirtutes [illegible] ad angelicam dignitatem. Corporalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnium [illegible] [illegible] corpora, quod non est [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] corpus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], quid de spiritu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et lune et astra [illegible] animantia [illegible] [illegible] nos homines [illegible] [illegible] his [illegible] [illegible] corporibus, que [illegible] et pinguia. Sic et celi [illegible] [illegible] talia uel [illegible] [illegible] corpora [illegible] uel [illegible] uel [illegible] [illegible]. Et demones [illegible] [illegible] [illegible] corpore [illegible]. Omnis creatura [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. Et [illegible] liberari [illegible] filiorum dei. Ac ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod diximus [illegible] [illegible]. Infine atque consummatione mundi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animo, et rationabiles creature alias [illegible] [illegible] in ordine obseruare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habeant [illegible]. Et [illegible] [illegible] uirtutes possunt capere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad meliorem statum [illegible] et [illegible] et [illegible] uoluntates. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut et angeli homines uel demones. Et rursus ex his homines uel angeli fiant. [illegible] [illegible] [illegible] sermone [illegible]. [illegible] diabolum non incapacem [illegible] [illegible] et tamen nec [illegible] uelle [illegible] [illegible]. [illegible] sermone latissime disputauit. [illegible] [illegible] aut [illegible] demones quos [illegible] [illegible] natura, [illegible] uoluntate. [illegible] et negligentia et [illegible] [illegible] [illegible]. Et pro dolore [illegible] et ignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

et magnis hiet ac fluctibus, et corpus assumere huius et illius pecoris. Ut nobis non solum in adventu sed et pessima corpora sint timenda. et ad extremum ne timeremus pythagorea dogmata [illegible], Post hanc nephandam disputationem qua lectoris animum vulneravit. hec inquit iuxta nostram sententiam non sint dogmata, sed quesita tantum atque proiecta, ne penitus intractata viderentur. In tercio autem libro mundos esse innumerabiles non iuxta epicurum, uno tempore plurimos et sui similes, sed post alterius mundi finem, alterius esse principium. et ante hunc nostrum mundum. et post hunc alium futurum. et post illum alium. Rursusque ceteros per ordinem. Et addubitat utrum futurus sit mundus alii mondo ita ex omni parte equalis. Ut nullo inter se distare videantur. Andante nunc nunquam mundus alii mundo penitus indistinctus et similis sit futurus. Rursumque post modicum. Si omnia inquit ut ipse disputationis ordo compellit sine corpore vixerint consumetur corporalis universa natura et redigetur in nichilum, que aliquando facta est de nichilo. Et erit tempus quo usus eius iterum necessarius sit. Et infra. Sin autem ut ratione et auctoritate [illegible] corruptivum hoc induerit incorruptionem. et mortale hoc induerit immortalitatem. absorbebitur mors in victoriam [illegible] et [illegible] corporea tolletur e medio, in qua sola possunt mores operari et per [illegible]. [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erimus sine corpore, quando et nos [illegible] subiecti [illegible]. Et [illegible] subiecti sunt omnes deo, omnes depositura sint corpora. Et tunc corporalium rerum universa natura solvetur [illegible]. Que si secundo necessitas postularit, ob lapsum rationabilium creaturarum rursus existet. Deus enim [illegible] ut intelligant plenam [illegible] non ex [illegible] fortitudine. sed ex dei gratia consecutos. Et [illegible] arbitror pro [illegible] diversos mundos fieri. et [illegible] similes [illegible] contendunt. Et iterum [illegible] de fine pergitur: [illegible] et [illegible] sit lector inquirat. Aut [illegible] corpore vivemus [illegible] subiecti [illegible] subiciemus deo, et deus fuerit omnia in omnibus. Aut [illegible] subiecti [illegible] subiciemur deo. et [illegible] tantum [illegible] omnis substantia [illegible] in optimam qualitatem. Et [illegible] [illegible] simplicioris nature est. Aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

i nichil. Illa n̄o qua antiloncā ipā tenetur et angitur, vocabitur terra bona
non n̄o et altera spera q̄ hanc ipsā terram circumambit vertigine et diceb[illegible] aliud
etiā florē habitaculo [illegible]. Cum hoc dicat, nōne manifestissime gentium
sequitur mores et philosophorum de [illegible] [illegible] ingenii exprimere.
Et i eodē libro. Restat ut invisibilis sit deus, si aūt invisibilis p[illegible] est. [illegible]
[illegible] [illegible] erit. Et i p[illegible]enoribus. Nulla alia [illegible] q̄ [illegible] corporis [illegible]
humani. [illegible] et geminanā similitudinē [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illa de qua [illegible] loquitur. Nemo tollet aīam meā a me. [illegible] ego pono
eam a me ipso. Et i alio loco. Vnū cū infinita cautione tractandū est, ne forte cū
animē salutē fuerint [illegible], ad beatam vitam peruenerint, aīe esse
desistant; sicut .n. venit dominus atq; saluator querere et saluū facere
quod perierat, ut periisse desistat. Sic aīa [illegible] [illegible] et [illegible] salus
venit dīs [illegible] salua facta fuit aīa [illegible] [illegible]. Illud [illegible] Paulus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliquid ne sint [illegible] et erit ipsius [illegible] [illegible] n̄o [illegible].
[illegible] [illegible] fuerit aliquid n̄o aīa, et forte ipsius [illegible] [illegible] aīa [illegible].
Et [illegible] de aīa tractatur. Hoc [illegible]. [illegible] idest, mens corruens facta
est aīa, et [illegible] aīa instructa virtutibus, mens fiet. Quod et de anima
etiam [illegible], possumus inuenire [illegible] antiqua peccata, cū i deteriori
[illegible] [illegible] damnatum. et [illegible] [illegible] [illegible] n̄o [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sol' aīa ut quod[illegible] [illegible] appellari [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] aūt [illegible] luna
[illegible] et [illegible] corpus [illegible]. de luna et stellis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] ob [illegible] [illegible]
n̄o [illegible] [illegible] [illegible] voluntate. a quo i hec officia [illegible] sunt. [illegible]
[illegible]. tormenta q̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], n̄o [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] peccatorū. quādo dei virtute et potentia omnis memoria delic-
torum ante oculos n̄ros ponitur. Et velut ex quibusdā seminibus i aīa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et quicquid fecerant i vita vel turpe vel
impium. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] depingitur. Ac [illegible] voluptate
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] stimulis cōfoditur. Et itaq;
Nisi forte corpus hoc pingue atq; terrenū caligo et tenebre nominan[illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] hoc mund[illegible] [illegible] [illegible] fiet [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] et exordia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] defendit. Et i fine [illegible] voluminis de [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] cuius [illegible] ut [illegible] tempore [illegible] quando fiunt in [illegible] et [illegible] ad perfectum [illegible] [illegible] fortissimos [illegible] facie ad faciem. Filiusque [illegible] [illegible] aliud vas in honore, aliud vas in contumeliam fit virtute [illegible] et [illegible] in seculo odio habita sit. et que in [illegible] supplantaret et [illegible]. Et rursus ut alie anime fierent in honorem, alie in contumeliam, materiarum causas [illegible] merita precessisse. Et in eodem loco iterum. Nos autem [illegible], vas quod in honore fuit fabricatum, si non dignum vocabulo suo opus fecerit, in alio seculo fiet vas contumelie. et rursum vas [illegible] quod precedente culpa contumelie nomen acceperat, si in ipsa vita corrigi voluerit, in nova creatione fiet vas sanctificatum et utile domino, in omne opus bonum paratum. Statimque subiungit. Ego arbitror posse quosdam homines a parvis incipientes ad tantam nequitiam pervenire, si tamen noluerint ad meliora converti, et vitia mutare peccata, ut et contrarie fortitudines fiant. Et rursum ex inimicis contrariisque virtutibus, in tantum quosdam per multa tempora vulneribus suis adhibere medicinam, et fluentia prius delicta constringere, ut ad locum transeant optimorum. Et quod sepius diximus in infinitis perpetuisque seculis in quibus anima subsistit et vivit, sic non nullas, sic non nullas earum ad peiora corruere, ut ultimum malitie locum teneant. Et sic quosdam proficere ut de ultimo malitie gradu ad perfectam veniant consummatamque virtutem. Quibus dictis conatur ostendere, et homines i. animas fieri posse demones, et rursum demones in angelicam redire dignitatem. Atque in eodem volumine. Et hoc requirendum quare humana anima nunc ab his nunc ab aliis virtutibus adiuta moveatur. Et putat quorundam merita [illegible] venire quam in corpore ista venirent. ut est illud Iohannis exultantis in utero matris sue, cum ad vocem salutationis Marie indignam se confabulatione eius [illegible] fatetur. Statimque subiungit. Et e contrario parvuli et pene lactentes malis replentur spiritibus. Et divini atque harioli [illegible] tantum ut etiam Phitonis [illegible] quedam a tenera etate possideat. Quos derelictos esse a providentia dei, cum nichil tale fecerint ut huiusmodi insaniam sustinerent, non est eius qui nichil vult absque deo fieri, et omnia illius iustitia gubernari. [illegible] Nobis autem [illegible] placet. Et ante hunc mundum alium fuisse mundum, et post istum alium futurum. [illegible]

huius mundi alius sit futurus? Audi Ysaiam loquentem: Erit celum novum et terra
nova, que ego facio permanere in conspectu meo. Sed et quod ante fabricam istius mundi
alii mundi preteriti fuerint, audi Ecclesiasten: Quid est quod fuit? Ipsum quod
erit. Et quid est quod factum est? Ipsum quod futurum est. Et non est omne novum sub sole,
quod loquatur et dicat: Ecce hoc novum est. Iam enim fuit in seculis que fuerunt
ante nos. Quo testimonio non solum fuisse, sed et futuros mundos esse testatur. Non
quod simul et pariter omnes fiant, sed alius post alium. Statimque subiungit: dimisit
habitaculum et terram requiem apud superos estimo intelligi. In qua creature ratio-
nabiles commorantes antequam ad inferiora descenderent, et de invisibilibus ad visibilia
commigrarent, ruentesque ad terras crassis egere corporibus indigerent, antiqua
beatitudine fruebantur. Unde conditor deus fecit eis congrua humilibus locis corpora
et mundum istum visibilem fabricatus est, ministrosque ob salutem et correptionem
eorum qui ceciderant misit in mundum. Ex quibus alii certa obtinerent loca et mundi
necessitatibus obedirent, alii iniuncta sibi officia per singula quibus tempora noverit artifex
deus sedula mente tractarent. Et ex his sublimiora mundi loca sol et luna et
stelle, que ab apostolo creatura dicuntur, acceperunt. Que creatura vanitati subiecta e-
st, eo quod crassis circumdata corporibus et aspectui pateat. Et tamen non sponte subiecta est
vanitati, sed propter voluntatem eius qui eam subiecit in spe. Et iterum: Alii vero in singulis
locis atque temporibus que solus artifex novit, mundi gubernacula regunt, quos angelos
eius credimus. Et post pauculum: Quem rerum ordinem totius mundi regit providentia,
dum alie virtutes de sublimioribus corruunt, alie paulatim labuntur in terras. Iste
voluntate descendunt, alie precipitantur invite. He sponte suscipiunt ministeria,
ut ruentibus manum porrigant, ille coguntur ingrate, et tanto vel tanto tempore in suscepto
- pro officio perseverant. Et iterum: Ex quo sequitur ut ob varios motus varii
creentur et mundi. Et post hunc quem incolimus alius multo dissimilis mundus fiat.
Nullusque alius diversis casibus et profectibus, vel virtutum premiis, vel vitiorum
suppliciis, et in presenti et in futuro, atque in omnibus et novis et veteribus temporibus potest
merita dispensare et ad unum rursum finem cuncta pertrahere, nisi solus conditor
omnium deus, qui scit causas propter quas alios dimittat propria frui voluntate,
et de maioribus ad minima paulatim delabi, alios incipiat visitare, et gradatim
quasi manu data ad pristinum retrahere statum, et in sublimioribus collocare. Cumque
de fine disputare cepisset, hoc intulit: Quia ut crebro iam diximus principium
rursum ex fine nascitur, queritur utrum et tunc futura sint corpora

In fine corporeae aliquam indigam sit, et reducta in nihil fuerit. Et incorporalem vitam sine
corporalibus credenda sit, qualis et dei nouimus. Nec dubium est, quin per omnia corpora
ad mundum istum sensibilem pertineant, quae appellantur ab apostolo visibilia. Futura sit vita
eorum incorporalium incorporalis. Et in nono ..., quod ab eodem apostolo dicitur: omnis
creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum dei. Sic intelligimus
ut primam creaturam rationabilium et incorporalium esse dicamus, quae non serviat corruptioni,
eo quod non sit vestita corporibus; et ubicumque corpora fuerint statim corruptio subsequatur.
Postea autem liberabitur a servitute corruptionis, cum receperint gloriam filiorum dei, et deus
fuerit omnia in omnibus. Et in eodem loco: Ut autem incorporeum finem omnium rerum esse credamus,
illa nos salvatoris oratio provocat in qua ait: Ut quemadmodo ego et tu unum sumus, sic et
isti in nobis unum sint. Etenim scire debemus quid sit deus et quid sit futurus in fine
salvator. Et quomodo sanctis similitudo patris et filii repromittitur, ut quomodo illi in se
unum sunt, sic et isti in eis unum sint. Aut enim putandum est omnium deum
vestiri corpore, et quemadmodo nos carnibus sic illum quibuslibet materiis circumdari, ut similitudo
vitae dei in fine sanctis possit aequari; aut si hoc indecens est, maxime apud eos
qui vel ex minima parte dei sentire cupiunt maiestatem, et ingenitae atque omnia
excedentis naturae gloriam suspicari, e duobus alterum suscipere cogimur: ut aut de
speremus similitudinem dei, si eadem semper corpora sumus habituri, aut si beatitudo nobis
eiusdem cum deo vitae promittitur, eadem qua vivit deus nobis conditione vivendum est. Ex
quibus omnibus comprobatur quid de resurrectione sentiat, et quomodo omnia corpora interitura confirmet,
ut simus absque corporibus, quomodo prius fuimus, aut in crassis corporibus vestiremur.
Item in quarto de rationabilibus creaturis disputans, ut vel angelos daemones vel daemones
angelos sive homines futuros esse monstraret. Et in secundo ex omnibus rebus talem
finem affirmat. Nec dubium est quin post quaedam intervalla temporum rursum materia
subsistat et corpora fiant, et mundi diversitas construatur propter varias volun-
tates rationabilium creaturarum, quae post perfectam beatitudinem usque ad finem omnium
rerum paulatim ad inferiora delapsae, tantam malitiam receperunt, ut in contrarium
verterentur, dum nolunt servare principium et incorruptam beatitudinem possidere.
Nec hoc ignorandum, quod multae rationabiles creaturae usque ad secundum et tertium et
quartum mundum servent principium, nec mutationi in se locum tribuant; aliae
vero tam parum de pristino statu amissurae sint, ut paene nihil perdidisse videantur;
et nonnullae grandi ruina in ultimum praecipitandae sint barathrum. Novitque
dispensator omnium deus in conditione mundorum singulis abuti iuxta meritum, et

[illegible] et civitates quibus mundi gubernacula sustentantur et fulciantur. [illegible] incunt [illegible] et [illegible] se recte requirerit. In alio mundo [illegible] fabricandus est, fiat diabolus, principium plasmationis domini. ut illud [illegible] ex angelis qui exordium [illegible]. [illegible] dictis quid [illegible] conatur [illegible] in hoc mundo homines [illegible] in alio mundo [illegible] diabolos et demones [illegible] [illegible]

[illegible] qua omnem naturam corpoream et spiritalia corpora [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest [illegible] ad extremum [illegible] [illegible] omnia [illegible] ut [illegible] natura corporea [illegible] substantia [illegible] omnibus melior est [illegible] divinam [illegible] qua nulla est melior [illegible] [illegible] [illegible] et spiritu [illegible] in isto mundo qui moriuntur [illegible] animo et anima [illegible] [illegible] apud [illegible] obtinent loca. [illegible] [illegible] inferna [illegible] [illegible] loca et [illegible]. Et quia [illegible] [illegible] de isto mundo ad justitia [illegible] [illegible] superiora [illegible] ad [illegible] prudentia [illegible] [illegible] in nativitate [illegible] singularis [illegible] que [illegible] terra [illegible] nascuntur [illegible] ut de justis [illegible] meliora [illegible] ad superiora [illegible] et humanum corpus [illegible] ut de melioribus [illegible] [illegible] de [illegible] sunt. [illegible] et ea loca que supra sunt in firmamento [illegible] [illegible] ad meliora [illegible] alie que [illegible] ad firmamentum usque delapse sunt. nec tamen [illegible] ut ad loca inferia [illegible] [illegible] quibus [illegible] firmamentum [illegible] [illegible] superioris celi et inferioris et hanc terram quam incolimus [illegible] [illegible] firmamentum inferius [illegible] et [illegible] inferiorem qui sub nobis [illegible] alium [illegible] ut [illegible] infernus [illegible] est [illegible] celum [illegible]. [illegible] [illegible] omnium [illegible] ad [illegible] [illegible] adversariorum fortitudinem [illegible] bella [illegible] non [illegible] [illegible] exercitantur ad [illegible]. Et [illegible] [illegible] non possunt [illegible] [illegible] ratione et ordine, et potentia repugnandi, in libro numerorum legimus

Quare dixisset iux[ta] Johannis apocalipsis evangelium sempiternum .i. futurum [illegible]
[illegible] evangelium [illegible] xpi [illegible] lege [illegible]
[illegible] intulit [illegible] pro salute hominis xpum [illegible]
[illegible] et [illegible] loco [illegible] [illegible] tam [illegible]
[illegible] propter hominibus homo factus est, ut homines liberaret . sic
et pro salute hominum [illegible] quod [illegible] et [illegible]
Quod ne forsitan [illegible] sempiternum [illegible] [illegible] ipse [illegible]
[illegible] umbram evangelii umbra legis impleverit . sicut omnis lex exemplum
et umbra est ceremoniarum celestium . diligentius requirendum [illegible]
intelligimus legem [illegible] et ceremonias [illegible] plenitudine
non [illegible] [illegible] evangelium [illegible] quod in [illegible] a [illegible]
legimus [illegible] [illegible] [illegible] evangelii [illegible]
est et [illegible] mundo [illegible] Quod [illegible]
domini salvatoris inquirere volumus [illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] passionem [illegible] in [illegible] et non [illegible]
[illegible] domini [illegible] destructionem eorum que sua passione destruxit . [illegible]
[illegible] in [illegible] loco [illegible] aliquis [illegible] [illegible]
[illegible] generis illud passione [illegible] blasphemus de filio
[illegible] filium [illegible] [illegible]
[illegible] comprehendere . [illegible] in [illegible]
[illegible] in filio et [illegible]
[illegible] ut non solum [illegible] [illegible]
[illegible] cognovit . non possumus dicere [illegible] comprehendat
filius patrem . [illegible] omnia comprehendit . [illegible] omnia [illegible] et filius . Ergo
et filium comprehendit . [illegible] quibus pater comprehendit filium
et filius patrem non [illegible] comprehendere . [illegible]
[illegible] quomodo [illegible]
[illegible] est [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] et in cognitione filio patrem [illegible]
[illegible] in filio [illegible] abel [illegible]
[illegible] hoc [illegible] [illegible]
[illegible] naturam [illegible] corpore [illegible]
[illegible] et [illegible] in melioris [illegible]

[illegible]

[illegible] C [illegible]

[illegible] cum nulla depravatione lapsum sit ad meliora correxerit [illegible] et hac primus persone variatione. Et ne penitus putaremus [illegible]

omnes rationabiles creaturas, id est patrem et filium et spiritum sanctum, angelos, potestates, dominationes, ceterasque virtutes, ipsumque hominem, secundum animae dignitatem, unius esse substantiae: intellectualem inquit rationabilemque naturam [illegible]

[illegible] interior homo, qui ad ymaginem et similitudinem dei conditus est [illegible] unius esse substantiae addidit verbum quodam modo [illegible] et qui talia loco filium et spiritum sanctum [illegible] videatur naturam omnipotentis dei [illegible] habeant [illegible] et spiritu sancto commutatos [illegible] et propria non laudasse [illegible] et omnes qui adversum Arrium et Eunomium [illegible] de interpretatione [illegible] legat prius hunc librum et antequam ingrediatur [illegible] C Explicit [illegible]

C Incipit epistola Jeronimi [illegible]

N [illegible] fore putabas ut indulgentia principis [illegible] et [illegible] ex cunctis [illegible] evangelio [illegible] ecce ego bonus [illegible] egypti [illegible] et [illegible] in anima [illegible] non posset purgare [illegible]

profundas [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] atque animi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · Quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aliquos nō por [illegible] · [illegible] Iohēs baptā, et digito et voce xp̄m demonstrans · Ecce agnus dei · [illegible] · per [illegible] · [illegible] ad [illegible] ipso [illegible] [illegible] [illegible]
nō [illegible] · Aut [illegible] ostendendi [illegible] nō [illegible] [illegible], quos [illegible] ignorent [illegible] ·
[illegible] [illegible] sunt, [illegible] [illegible] [illegible] liberat [illegible] · [illegible] potentiam
[illegible] dei imbecillitate [illegible] · [illegible] de omnipotente credere, [illegible] impotentis [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · infirmitas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] affirmant · Quorū sunt ista
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] xpūs · homo erat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] baptizatum, alteram [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
et [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] in cathalogo [illegible] xp̄m [illegible]
[illegible] [illegible] ordinatum [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] · nō [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dicitur prologo [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] · [illegible]
[illegible], et cum [illegible] [illegible] nescirē · [illegible] nō est [illegible] · [illegible] aliud
proposuit · In baptismate bona opera dimittuntur an mala [illegible] [illegible]
simpliciter respondi · peccata dimitti · cū me [illegible] [illegible] [illegible]
michi inde cornua [illegible], et ostendere [illegible] [illegible] dilatare · [illegible]
[illegible] [illegible] nō est peccatum · baptismus autē peccata dimittit · quas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] Stephani · [illegible] [illegible] ut re
spondeas · baptismus hominem facit novum an nō · [illegible] dedit [illegible] novum
[illegible] [illegible] [illegible] · Ex toto novum facit, an ex parte · respondit ex toto ·
[illegible] [illegible] · Nichil ergo veteris homīs in baptismate [illegible] ·
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] · [illegible] baptismus novum [illegible] [illegible]

– exuto novum creat. in lege veteris hominis renuntiatur. non potest novus tyro statim, quod
nuncupari quondam fuit. Primum principalis nostri commutat. vox tua insonan[illegible]
[illegible] atque loqui nesciret, tacere non potuit. Rub[illegible] aut frons, pallore [illegible]
genae, tremere labia, horrere lingua, saliva siccari. et plus timore
[illegible] Numquid legisti ab apostolo unius uxoris [illegible]
[illegible] et illud non tempora definivit. [illegible]
[illegible] et [illegible] reddere [illegible] interrogatiunculas [illegible]
[illegible] baptizatos in apostolus elegit in episcopatum an catechu-
menos. [illegible] respondere noluerit. [illegible] et fides ac tertio
[illegible] nimio flore in lapide [illegible] est. [illegible] ad
auditores. Nichil interest o bone [illegible] in domin[illegible]
[illegible] quod facilius est [illegible] inmunda [illegible]
non cathecuminos in clerum allegit, sed fideles. fidelis autem est qui [illegible] ordinatur.
[illegible] cathecuminis non imputantur [illegible] et
[illegible] optabat tantum. et qui principes terra
[illegible] Apostolus [illegible] Paulus [illegible]
pulat [illegible] et naufragos [illegible] evomebat. [illegible]
[illegible] Timotheum [illegible] ad titum. [illegible]
[illegible] Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo
[illegible] Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo
[illegible] episcopum irreprehensibilem esse. unius uxoris virum. sobrium. prudentem. ornatum. ho-
spitalem. doctorem. non vinolentum. non percussorem. sed modestum. non litigiosum.
non cupidum. domum suam bene regentem. filios habentem subditos cum omni castitate.
Si quis autem domui sue preesse nescit. quomodo ecclesie dei diligentiam
adhibebit? Non neophitum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli.
Oportet autem eum et testimonium habere bonum, ab his qui foris sunt, ut non in
obprobrium incidat, et laqueum diaboli. Ad titum. [illegible] hec mandata
ponuntur. huius rei gratia reliqui te crete. ut ea que desunt [illegible]
et constituas per civitates presbiteros. sicut ego tibi disposui. Si quis est sine crimine
unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxurie, aut non subditos.
Oportet enim episcopum esse sine crimine tamquam dei dispensatorem. non superbum.
non iracundum. non vinolentum. non percussorem. non turpis lucri cupidum. sed hospitale-
benivolum. prudentem. iustum. sanctum. continentem. obtinentem eum qui secundum doc-
trinam est fidelem sermonem. ut possit exortari in doctrina sana. et contradicentes
revincere. Interim episcopi presbiteri, quia apud veteres idem

[illegible] [illegible] [illegible] Socrates iubentur mono-
-gami in clerum allegi. Certe de baptizatis ipsissimo est. Nemo dubitat. Et quomodo
omnia que in ordinatione queruntur episcopi non preiudicant in ordinando,
[illegible] in Christo baptisma fuerit [illegible] et non quod fuerit, quasi
solum nomen uxoris impediat, quod solum peccatum non fuit? Dicis: Quia peccatum
non fuit, idcirco non est dimissum in baptismate. Rem novam audio: quia peccatum
non fuit, in peccatum reputabitur? Omnia scorta et publice colluvionis sordes, im-
-pietas in deum, parricidium et incestus in parentes, atque in alterutrum extraordinaria volu-
-ptas utriusque sexus, mutata natura, Christi fonte purgantur: uxoris
inherebunt macule, et lupanaria thalamis preferentur? Ego non tibi
imputo meretricum examina, exoletorum greges, effusionem sanguinis, et instar
suis in omni ceno libidinum volutabra: et tu mihi uxorem mortuam de sepulchro
protrahis, quam idcirco accepi ne facerem quod fecisti? Audiant ethnici
[illegible] de quibus condicio nostra complentur. Audiat cathecuminus
quisquis fidei candidatus, ne uxores ducant ante baptisma, ne honesta iungant
matrimonia. Scotorum et Atticotorum ritu ac de re publica Platonis promiscuas uxores
communes liberos habeant; immo caveant qualecumque vocabulum coniugis, ne
postquam in Christo renati fuerint, [illegible] concubinas et meretrices
quam uxores habuerint. [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] exhibuerit [illegible]. Audiat
monitorem dominum: Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis
eicere festucam de oculo fratris tui. Vere scribarum et phariseorum similes, culicem
liquantes et camelum glutientes, decimantes mentam et anetum, et
dei iudicia pretermittentes. Quid simile uxor et scortum? Imputatur infelicitas
mortis, libido meretricia coronatur. Ille si prior uxor vixisset [illegible]
[illegible] est. Tu passim caninas nuptias iungeres. Quid potero opponere? Si prius
[illegible] in matrimonium copulatus, non possem [illegible]
[illegible] uxorem optavit liberos, tu in meretrice sobolem perdidisti. [illegible] nature et
[illegible] obsequens: Crescite et multiplicamini et replete terram; ubi
[illegible] tu subitaneo ad coitum publica [illegible] [illegible]. Ille
[illegible] verecundo pudore celavit, tu quod non videbat impudenter
[illegible]. Scriptum est: Honorabiles nuptie et cubile imma-
[illegible] [illegible]. Fornicatores autem et adulteros iudicabit deus. Et a continuo

corrumpet illum deus. Omnia inquit nobis in baptismate condonata sunt crimina, nec
post indulgentiam iudicis metuenda severitas [illegible] apostolo. Et hoc quidem fuistis, sed abluti estis,
sed sanctificati estis in nomine domini nostri ihesu christi et in spiritu dei nostri. omne et [illegible] condonatur. Et quero
quomodo me sordes lote sunt et me [illegible] sordidatem. Nec dicas ait sordidatas sordes in eodem
statu mansisse quo fuerant. Si enim sordes fuissent lote utique fuissent ut mee. Rogo quid est
[illegible] et animam omni [illegible] quod non est peccatum peccatum est. [illegible] non
est sordida est. Non dimittit deus qui non habuit quod dimitteret. et qui non dimittit [illegible]
[illegible] non fuit. Quantam enim habeat baptisma et aque in christo sanctificate gratiam
[illegible] post [illegible] iuxta vulgare proverbium [illegible] nodo malus
[illegible] est. hoc quod dicit unius uxoris virum, [illegible] aliter [illegible]
[illegible] congregati [illegible]
et exemplo [illegible] uxores
[illegible] sacerdotes [illegible]
ne [illegible] sacerdotes. ne [illegible]
[illegible] singuli [illegible] uxores habeant. Ne [illegible]
est quod dicimus, accipe et aliam explanationem in verbis sola [illegible] non voluntatem leg
[illegible]
[illegible] debere accipi. et hoc in [illegible] synodo [illegible] ne de alia
ad aliam [illegible] ne virginali [illegible]
[illegible] filiis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mulieres
[illegible]
[illegible]
[illegible] dominum
[illegible] Non hoc inquit apostolus [illegible]
[illegible] uxorem [illegible]
[illegible] uni viro virginem castam exhibere [illegible]
[illegible] ambiguitatem [illegible]
[illegible] voluntas est inquit, et [illegible]
[illegible] interpretatio. [illegible]
[illegible] ante baptismum [illegible]

[illegible] ... sup uxore duxit ... unam [illegible] debeat ... respondebit posterioris ... et concubinam habuit non uxorem ... [illegible] ... dotales tabule et iura dotalia, non conjugia ab apostolo condemnantur ... multos in domo [illegible] ... ducere ... cetera ... [illegible] ... cives ... quorum ... dicatur ab imperatore stolam meruerint ... christo colla submittent et in [illegible] ... accipere cogentur ... [illegible] ... eadem temeritas sanctitate non quiverit ... cum romanis legibus ... mutabuntur. Vide ne hoc quod dicitur unius uxoris virum, sic unius mulieris possit intelligi, ut ad ritum magis referatur quam ad dotales tabulas. Hec universa perstrinximus non quia vere et simplici intelligentie respondunt, sed ut doceamus te scripturas [non] ita intelligere ut scripte sunt, nec evacuare baptismum salvatoris, et totum veteribus sacramentum irritum facere. Reddamus quod paulo ante promisimus, et dicamus aquarum laudes, et baptismi predicemus. Nudus mundus nec dum sole rutilante, nec pallente luna, nec astris micantibus, informem et incompositam materiam abyssi magnitudine et deformibus tenebris continebat. Solus spiritus dei in aurige modum super aquas ferebatur, et nascentem mundum in figura baptismi parturiebat. Inter celum et terram medium extruitur firmamentum, et iuxta hebraicum sermonem [illegible] id est celum, samaim, ex aquis sortitur vocabulum. Et aque que super celos sunt in laudes domini separantur. Unde et in ezechiele propheta super cherubin videtur cristallum extentum, id est compacte et densiores aque. Primum de aquis quod vivit egreditur, et pennatos fideles de terra ad celum levat. Fabricatur homo de limo, et inter utrasque manus dei aquarum sacramenta versantur. Plantatur paradisus in eden, et unus fons in quattuor principia dividitur. Qui postea egrediens de templo, et contra solis ortum vadens, amaras aquas mortuasque vivificat. Peccat mundus, et sine aquarum diluvio non purgatur. Statimque columba spiritus sancti expulso alite teterrimo ad noe quasi ad christum in iordane devolat, et ramo refectionis ac luminis pacem orbi annuntiat. Pharao cum exercitu suo nolens populum dei exire de egypto, in typo baptismatis suffocatur. Et in psalmis de interfectione illius scribitur: Tu confirmasti in virtute tua mare, tu contribulasti capita draconum in aquis, tu confregisti caput draconis magni. Unde et reguli et scorpiones arentia queque sectantur, et postquam ad aquas venerint, ydrophobas et limphaticos faciunt. Amara mutantur. Ramo ...

tinas. et lxx palme apostolorum dulcorans legis gurgites inveniuntur. Abraam et
Ysaac puteos fodiunt et repugnant allophili. et bersabee. [illegible] in canticis
signatum salomonis nomine [illegible] a fontibus. Rebecca invenitur ad puteum. [illegible]
primo aquas supplantatoris ostiolo salutatur. Moyses per filias sacerdotis madian
aperto puteo [illegible] vindicat. Precursor domini in aquis fontium iuxta salim
[illegible] intervenientibus [illegible] sine perfectio. christo [illegible] parat. Ipse salvator post baptis-
[illegible] et sanctificatis in lavacro iordanis aquis signum [illegible] inquit predicare-
primum signum ex aquis facit. Samaritana vocatur ad puteum. Credentibus in-
-vitantur ad potum. Nichodemo dicit occulte. nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto. non intrabit in regnum celorum. Cum ab aquis cepit finitur in aquis.
latus quoque patens lancea. et baptismi atque martirii pariter sacramenta fundunt.
Post resurrectionem apostolos mittit ad gentes. precipit eis ut baptizent eas in
misterio trinitatis. Venit et facti populum iudeorum. et statim ad baptismum
[illegible]. Antequam parturiat parit syon et nascitur gens simul. Paulus
persecutor ecclesie et lupus rapax beniamin ananie cui promittit caput
[illegible] aperitur qui curet baptismo cecitatem. Eunuchus candacis
regine ethiopum lectione prophetica, et baptismati preparatur. Mutat contra naturam
ethiops pellem suam. et pardus varietates suas. Qui iohannis [illegible] baptisma
[illegible] nesciebant. Iterum baptizantur. ne quis putaret ex gentibus
aquas sine spiritu sancto ad salutem posse sufficere. Vox domini super aquas, dominus
Super aquas multas. dominus diluvium inhabitare facit. dentes eius sicut grex
detonsarum que ascenderunt de lavacro. omnes gemellis fetibus. et infe-
-cunda non est in eis. Quia non est infecunda nec sterilis. Omnes habent ubera lacte redundantia
que cum apostolo possunt dicere. filioli mei quos iterum parturio. donec christus for-
metur in vobis. Lac vobis potum dedi non escam. [illegible] de baptismi gratia sa-
-natur. Ipse avertet et miserebitur nostri. demerget iniquitates nostras, et proiciet
in profundum maris omnia peccata nostra. quoniam in lavacro omnia peccata merguntur sicut
[illegible] super natat. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. [illegible]
[illegible] debitores qui dimittimus et nos hunc aliud canticum [illegible]. Beatus vir cui non im-
-putabit dominus [illegible]. Audiamus et ezechielem filium hominis quomodo de eodem [illegible]
[illegible] cum homo factus est filius. Assumam vos de gentibus, et aspergam super vos aquam
mundam et mundabimini ab omnibus inmundiciis vestris. et dabo vobis cor novum et
spiritum novum. Ab omnibus [illegible] mundabo vos sordibus. [illegible]

Corde emundantur, quo homines mundiae non congruant. Dabo vobis cor novum, et spiritum
novum. In Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium, sed nova creatura. Unde
et cantamus canticum novum, et veterem hominem deponentes non ambulamus in vetustate
litterae sed in novitate spiritus. Hic est calculus novus, in quo novum nomen scribitur, quod nemo
scit legere nisi qui illud accepit. Quotquot enim baptizati sumus in Christo Iesu, in morte illius
baptizati sumus. Consepulti ei sumus per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit
Christus a mortuis per gloriam patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. Totiens
novitatem legimus, et tam maculosum nomen uxoris non potest ulla novitate deleri.
Consepulti sumus Christo in baptismate, et resurreximus per fidem operationis Dei qui suscitavit eum
a mortuis. Cum essemus mortui in delictis, et in praeputio carnis nostrae, convivifi-
cavit nos in illo, donans omnia delicta, delens quod adversum nos erat cyrogra-
-phum decretis, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit e medio, affigens illud cruci. Omnia
nostra cum Christo mortua sunt. Confixa cyrographo, vetera peccata deleta sunt. Solum
nomen vivit uxoris. Dies me deficiet si cuncta quae ad potentiam baptismi pertinent
de scripturis sanctis voluero digerere, et nativitatis secundae, immo in Christo primae
ponere sacramenta. Antequam dictandi finem faciam, iam enim lucubratio me hiemalis
excitare coepit. Volo paucissima capitula, in quibus futuri episcopi vita describitur, exponere
exponere, ut aperte noverimus non in solo uxoris elogio, sed in omnibus quae praecipit doctorem
gentium perspiciamus. Simul obsecro ne quis me in suggillationem temporis nostri
sacerdotum super praepositorum existimet, sed in ecclesiae utilitate. Sicut enim oratores
et philosophi describunt quales velint esse perfectum oratorem et philosophum, non
faciunt iniuriam Demostheni et Platoni, sed res ipsas absque personis definiunt, sic
in descriptione episcopi et in eorum expositione quae scripta sunt, quasi speculum sacerdo-
tii ponitur. Iam in potestate et conscientia singulorum est quales se ibi aspiciant, ut
vel dolere ad deformitatem, vel gaudere ad pulchritudinem possint. Si quis episcopa-
tum desiderat, bonum opus desiderat. Opus, non dignitatem. Laborem, non
delicias. Opus per quod humilitate decrescat, non intumescat fastigio. Oportet
ergo episcopum irreprehensibilem esse. Idipsum ad Titum: Si quis est sine crimine.
Omnes virtutes in uno sermone comprehendit, et paene rem contra naturam exigit.
Si enim omne peccatum etiam in otioso verbo reprehensione dignum est, quis est ille
qui absque peccato, id est sine reprehensione, vixerit in mundo. Sed futurus pastor ecclesiae
talis eligitur, ad cuius comparationem recte grex ceteri nominentur. Definiunt
rhetores oratorem, quod sit vir bonus dicendi peritus. Ante vita, post lingua

irreprehensibilis queritur. ut doctrinam vita suppeditet. Perdit enim auctoritatem docendi cuius
sermo opere destruitur. Unius uxoris virum, de hoc supra diximus. Nunc ut [illegible]
[illegible] prompta sit in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] administrare [illegible]
[illegible] ebrietate [illegible]
et ut pompa officii exhibens [illegible] augeat semper et [illegible] sit. Est autem [illegible]
prudenter expellendi eos qui sub nomine simplicitatis se excusant. Stultitiam
sacerdotum. Ubi enim cerebrum sanum fuerit, omnia membra in uno [illegible].
Ornatum [illegible] id est qui [illegible] non habet [illegible]
[illegible] virtutibus pollet ornatus est. [illegible] et aliud intelligi potest
[illegible] capud est artis docere quod facias. [illegible]
[illegible] et [illegible] ut et sermone
[illegible] et [illegible]
et [illegible] ornatus omnes se [illegible] et mulieres [illegible]
[illegible] modo ornatus [illegible]
[illegible]. Si autem doctrina [illegible] et [illegible] prompta sit
[illegible] et [illegible] redditur. Innocens enim et absque sermone conversatio
quantum exemplo prodest tantum silentio nocet. Nam latratu canum baculoque
pastoris luporum rabies deterrenda est. Non vinolentum non percussorem. [illegible]
ubi mora occurrerit. Dicamus quales esse debeant. Dicamus quales esse non
debeant sacerdotes. Vinolentia scurrarum est et comessatorum. Venter enim
mero estuans cito despumat in libidines. In vino luxuria. In luxuria voluptas
in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur vivens mortuus est. Qui
inebriatur et mortuus et sepultus est. Noe ad unius hore ebrietatem nudat
femora sua que per sexcentos annos sobrietate contexerat. Loth per temulentiam ne-
sciens libidini miscet incestum. Et quem Sodoma non vicerat, vina vicerunt.
Percussorem autem [illegible] corpus ad flagella. Et maledicentibus
ne remaledicant. Sed modestum. Duobus malis unum opposuit bonum. Ut ira-
cundia et ira modestia refrenentur. Non litigiosum. non avarum. Nichil
[illegible] impudentius arrogantia rusticorum qui garrulitatem auctoritatem putant. Et para-
ti semper ad lites in subiectum sibi gregem tumidis tonant. Avaritiam [illegible]

... erat et primi doctoris. nihil coram deo [illegible] et [illegible]
qui se frigore rumperentur a solo aspiciebat, et pretiosum victum atque vestitum nihil
se aliud nec habere nec velle gloriabantur. Denique ad Tymotheum scribens apostolus
corporis lucri cupiditatem apertissime notat, domum suam bene regentem, non ut opes
augeat, non ut regias paret epulas, non ut [illegible] [illegible]
[illegible] ad ista pertinent, et super [illegible]
non [illegible] [illegible]
[illegible] exigit. filios habere subditos cum omni castitate [illegible]
[illegible] templi cum mulieribus [illegible] et [illegible]
[illegible] putantes [illegible] est [illegible] erat [illegible]
Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Miror tantam
quorundam hominum caecitatem esse ut de temporibus ante baptisma disputare, et
rem in baptismo mortuam, immo cum Christo vivificatam, in calumniam trahere, cum tam apertum
evidentemque praeceptum nemo custodiat. Heri catechumenus, hodie pontifex; heri
in amphitheatro, hodie in ecclesia; vespere in circo, mane in altari; dudum fautor
histrionum, nunc virginum consecrator. Num ignorabat apostolus tergiversationes nostras et
argumentorum ineptias nesciebat? Qui dixit unius uxoris virum, idem commendat
irreprehensibilem, sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem,
modestum, non vinolentum, non percussorem, non litigiosum, non avarum, non
neophytum. Ad omnia claudimus oculos, solas videmus uxores. Quod autem ait
ne in superbiam elatus incidat in iudicium diaboli, quis non exemplo verum probet?
Ignorat momentaneus sacerdos humilitatem et mansuetudinem rusticorum,
ignorat blanditias christianas, nescit se ipsum contempnere. De dignitate
transfertur ad dignitatem. Non ieiunavit, non flevit, non mores suos saepe reprehendit
et assidua meditatione correxit, non substantiam pauperibus erogavit. De
cathedra quodammodo ad cathedram, id est de superbia ad superbiam. Iudicium autem
et ruinam diaboli nulli dubium quin arrogantia sit. Incidunt in eam qui in
puncto horae nec discipuli sunt et magistri sunt. Oportet autem eum et testimonium
habere bonum ab his qui foris sunt. Quale principium, talis et clausula.
Qui in reprehensionibus est, [illegible]
[illegible]
pontifex [illegible] ut qui religionem detrahunt, vitae eius detrahere non audeant. [illegible]
[illegible]

uel tanto omnium hominum odio uiuere : ut non extorqueant pecunia, quod minime impetrant gestibus. Hec sibi ornare solliciti timore perquirere. Hec magis ecclesie custodire debebant. Hos in sacerdotibus eligendis canones obseruare non iuxta gratiam et simultates dispensantemque semper auctoritatem, in ... legem ... Video quosdam ... concubinam ... et hoc ante baptismum nichil ... obici posse. Qui precepit non mechandum : ipse dixit et non occides. Si non mechamur, sed occidimus transgressores legis sumus. Qui totam legem seruauit et offendit in uno, fit omnium reus. ... Nos ab eo omnia que post baptismum precepta sunt requiramus. Preterea quod non licet : et obiciunt quod concessum est.

Item Jeronimus ad Euangelum. qualiter presbiter et diaconus differunt.

Legimus in ysaia. Fatuus fatua loquatur. Audio quemdam in tantam erupisse uecordiam, ut diaconus presbiteris id est episcopis anteferret. Nam cum apostolus perspicue doceat eosdem esse presbiteros quos episcopos. quid patitur mensarum et uiduarum minister ut supra eos se tumidus efferat. ad quorum preces corpus Christi sanguisque conficitur. Queris auctoritatem? audi testimonium. Paulus et thimotheus serui Jhesu Christi omnibus sanctis in Christo Jhesu qui sunt in philippis cum episcopis et diaconibus. Vis et aliud exemplum? in actibus apostolorum ad unius ecclesie sacerdotes ita paulus loquitur. Attendite uobis et cuncto gregi in quo uos spiritus sanctus posuit episcopos ut regeretis ecclesiam domini quam acquisiuit sanguine suo. At ne quis contentiose in una ecclesia plures episcopos fuisse contendat. audi et aliud testimonium in quo manifestissime comprobatur eundem esse episcopum atque presbiterum. Propter hoc reliqui te crete ut que deerant corrigeres et constitueres presbiteros per ciuitates sicut et ego tibi mandaui. Si quis est sine crimine unius uxoris uir. filios habens fideles non in accusatione luxurie. aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse, quasi dei dispensatorem. et ad thimotheum. Noli negligere gratiam que in te est que data est tibi per prophetiam per impositionem manuum presbiterii. Sed et petrus in prima epistola. presbiteros qui in uobis sunt precor compresbiter et testis passionum Christi et future glorie que reuelanda est particeps. regere gregem Christi et inspicere non ex necessitate sed uoluntarie iuxta deum. Quod quidem grece significantius dicitur [illegible] unde et nomen episcopi tractum est. Parua tibi uidentur tantorum uirorum testimonia? Clangat tuba euangelica filius tonitrui quem Jhesus amauit.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

xpm Faciuferet. Nam et alexandrie, a marco Euangelista usque ad [illegible] [illegible] epos, pbri semper vnu de se electum, et in excelsiori gradu [illegible] [illegible] [illegible] aut diaconi eligant de se quem industrium nouerint, et archidiaconu vocent. Quid [illegible] [illegible] ordinatione [illegible] quod pbr non faciat. Nec altera Romane urbis ecclesia, altera totius orbis estimanda est, et gallie et britanie, et africa, et persis, et oriens, et India, et omnes barbare nationes. vnum xpm adorant, vnam obseruant regulam veritatis. [illegible] orbis maior est urbe. Vbicumque fuit [illegible] [illegible] [illegible] constantinopoli, siue Regii, siue alexandrie, siue tanis [illegible]

[illegible] vel inferiorem epum facit. Ceterum [illegible] [illegible] quomodo Rome ad testimonium diaconi [illegible]

[illegible] Quid mi profers vnius urbis consuetudinem. Quid paucitatem [illegible] [illegible] et [illegible] in leges ecclesie uindicas. Omne quod rarum est plus appetitur. Pulegium apud indos pipere preciosius est. Diaconos paucitas honorabiles, pbros turba contemptibiles facit. Ceterum in ecclesia Rome pbri sedent, et stant diaconi. licet paulatim increbrescenti [illegible] inter pbros, absente epo, sedere diaconum uiderim. et in domesticis [illegible] benedictiones pbris dare. Discant qui hoc faciunt non se recte facere et audiant aplos. Non est dignum ut relinquentes uerbum dei, ministremus mensis. Sciant quare diaconi constituti sint. Legant acta [illegible] [illegible] Recordentur conditionis sue. Pbr et epus, aliud etatis, aliud [illegible] est nomen. Vnde et ad titum et timotheum, de ordinatione epi et diaconi dicitur. De pbris omnino reticetur. [illegible] [illegible] Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex pbro ordinetur diaconus, ut pbr maior diacono comprobetur [illegible] [illegible] [illegible] aut si ex diacono ordinatur pbr, nouerit se [illegible] minorem, sacerdotio esse maiorem. Et ut sciamus tradi[illegible]

[illegible]

M[illegible]

[illegible]

... veraciore contrarius sit, cuiusquam ... [illegible]
maturo, nec de hominibus aestimandum. Et ad extremum ausus est ... [illegible]
[illegible]
... panem vinumque protulerit ... [illegible]
... quattuor regibus reportatae accipere ... contingere noluit. Respon-
... quid michi de scriptore uel de questione uideatur ... [illegible]
dissimulare sententiam ... [illegible]
... tractatum ... in quo quodcunque dixissem reprehensores haberem ... [illegible]
... [illegible] ... paginula ... [illegible]
... [illegible] ... testimonio ... [illegible]
... [illegible] ...
... in qua multiplici sermone disputans ... [illegible]
[illegible]
... [illegible] ... Et ut de hominibus
... in magistro ipse primus ... ad Apollinarem ... Eusebium Caesariensem
... [illegible] ... et ... Antiochene ecclesie ...
... et ... bonum animum ... deprehendi hore omnium
... [illegible] ... ad ... spatium ...
... [illegible] ... Regem urbis Ierosolime ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... et legalibus ceremoniis ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... legerimus, quod ipse et oblator munerum fuerit et sacerdos.
... filius Noe ... Et ait ... Iob non fuisse de
genere Levi ... [illegible] ... aliud Hebrei autument. Quoniam ait Noe

mediatus, domo sua et nudat[us] [illegible] amediano filio [illegible] cum
et cum [illegible] iudeorum sanpson amator meretricis, et tempore dalile, multo pluree
in [illegible] moriens [illegible] occiderat, ut [illegible] Pastiones. Omnem [illegible]
[illegible]
[illegible] sacerdos fuit et non de genere iudeorum, [illegible]
filii dei dignus dicitur in centesimo nono psalmo [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] fuit et sacerdos [illegible] sacerdotio, [illegible]
[illegible] sacerdotium acceperunt. [illegible]
[illegible] oleo exultacionis, et [illegible]
[illegible] et sanguinis victimas [illegible], et [illegible]
[illegible]
sacramentum, et multa alia que [illegible] brevitas non [illegible]. Preterea [illegible]
[illegible] tractatum [illegible] hebreos [illegible] non nulli [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible]
[illegible] hostium [illegible] nomine [illegible]
[illegible] autem apostolus [illegible] aaron sacerdocium [illegible] iudeorum et [illegible]
[illegible] melchisedech [illegible] et [illegible]
[illegible] nullorum [illegible] auctorem. Et [illegible] sacerdocio,
[illegible] de agar [illegible], et monte syna [illegible]
[illegible] et [illegible] et difficultatem
[illegible] quo [illegible] et inter[illegible]bilis.
[illegible] non potuerit interpretari, [illegible] non fuit. hebreos [illegible]
[illegible] non [illegible] fidelior omnibus [illegible] sacramentis. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] foramine [illegible]
[illegible] populi et [illegible] et hoc [illegible] tota disputacio, [illegible]
[illegible] et aaron, sacerdos fuit melchisedech [illegible]. Cuius [illegible]
[illegible] moriens, et futuris [illegible] iudeorum, [illegible]

tonis quod cumque in laudes me[illegible] ad [illegible] typum [illegible]. [illegible]
[illegible] sacramenta sunt. hec lege in [illegible] uoluminibus et [illegible]
[illegible] spatia [illegible]
[illegible]
[illegible] melech saleh. heli [illegible]
[illegible]
[illegible] cum [illegible] fluuius [illegible] et eo tempore quo [illegible]
annos. [illegible] Sem post diluuium anno [illegible] genuit
[illegible]
[illegible] genuisse phalech. [illegible] phalech [illegible] anno [illegible] genuit [illegible]
[illegible]
[illegible] genuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
abraham [illegible] annos. [illegible] abraham [illegible] anno [illegible]
[illegible] anno [illegible] ad [illegible] abraham [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] abraham [illegible]
[illegible]
[illegible] abnepotem [illegible]
[illegible]
[illegible] largitatem [illegible]
[illegible]

probat que. Et quia apostolus in epistola sua ad hebreos apertissime definiat non abraha [illegible]
[illegible] sacerdotii decimas dimittere quas [illegible] [illegible] ponticum.
Salem autem ut Josephus et nostri omnes asserunt ipsa est Hierusalem. nomen
ex graeco hebraeoque compositum. quod absurdum esse peregrine lingue mixtura demonstrat [illegible]
[illegible]
[illegible] similitudinem Romanorum [illegible] orbis [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] interpretatur charitas. [illegible]
[illegible]
[illegible] de oppido metropolis [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] verbum [illegible] primus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] ut angelum [illegible]
[illegible]
est id quod in typo dei corporis sacerdotium finem non habeat. Et ipse rex et
sacerdos nobis [illegible] donaverit. Et primus genus regale et sacerdotale [illegible]
[illegible] nunquam [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
melchisedech. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] ... amo [illegible] [illegible]
[illegible] Studiis amorem erat. Ergo post longam exortationem, unum quadam
[illegible] ... plurimis
[illegible] ... opportune est impleri. [illegible] studia omnis
et reperium. Ergo quod opportunitatem unge profuit [illegible]

[illegible]

[illegible]

L[illegible] ... gratiani amoris [illegible]
et in ingenio in corpore, [illegible] ...
adiumentis et sedem militari, agat [illegible] ... et operatione hominis
[illegible] ... uincat [illegible] homines qui formatus [illegible]
[illegible] ... officium [illegible] et precor ut in omnibus [illegible]
[illegible] ... sub [illegible] prudentie tue [illegible]
[illegible] ... apostolus [illegible]. Conuerte cor meum, ne [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ... est. Qui [illegible] est. [illegible]. Qui
[illegible] ergo [illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ... Nouerat semel [illegible]
[illegible] ...
[illegible] ... qui dicit in euangelio
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ... uola, ne alas [illegible]
[illegible] ...
[illegible] adhuc [illegible] dare. Sed [illegible] quem [illegible]
[illegible] ... diuitias [illegible] omnia [illegible]
et dare pauperibus [illegible] ... Signatio tua aut diuitis est
et debet facere quod preceptum est. aut adhuc [illegible] et non [illegible] que
[illegible] quod rogatura est. [illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] euangelio [illegible] duo minuta misit in gazophilacium
cunctis [illegible] diuitibus, quia totum [illegible] dedit. Et tu [illegible]

[illegible]

T[illegible] ... omnes carum in opera distribuit. fortitudinem, iustitiam, sapientiam ... prudentiae ... Videlicet ... ordine. Deus qui fecit ... sua et erexit orbem in sapientia sua et ipsa prudentia ... in terra mea ... est ... ad ... terra eo. Nam ... dei, quia absque ea impossibile nobis est ... carni ... fuerunt mortua ... Sequitur ... spiritu gesta carnis mortificantur ... est ... iustitia ... datissima ... in ... fortitudine dei ... mundi ... ad orbem terrarum ... habitatio ... habitaculum ... pro ... non habet ... et ... plena est deo ... Spiritu ... differentiis et ... in ... proportione ... homines. Pater et filius et spiritus sanctus ... tres spiritus postulat david. Spiritum principalem ... Spiritus ... Principalis spiritus pater est ... spiritus ... et ... spiritus ... est ... in ... et labore ... et ... sapientia a titulo praescribitur salomonis. Ideo ergo ... laborio ... vigatur. ... ardentibus

[illegible] ... cadit [illegible] Petra
[illegible] ... feruit [illegible]
[illegible] indiget [illegible]
[illegible] lunam et [illegible] consequenter [illegible] crescens [illegible]
Quaemadmodum est in orbe isto aut crescentiam [illegible] accidit. Cum autem accidit [illegible]
[illegible]
[illegible] aut luna [illegible]. Omnis [illegible] in orbe [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
prudentiam expedit. Non [illegible] saepientia [illegible] exemplo [illegible]
in proverbiis dictum. Animus [illegible] fundamenta [illegible] aut autem caelos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et prudentiam eius intelligere cum doctrina est. Et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] prudentia [illegible] qui extendi [illegible] non [illegible]
[illegible] et arborum similes et nunc de celo. [illegible] illud quod in alio libro [illegible]
est. Qui extendit celum ut pellem. Extenditur autem [illegible]
[illegible]
[illegible] de eo quod prudentia celum firmavit. Et nunc ad firmamentum eos qui celestium
[illegible]
[illegible] non [illegible] ad [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] imaginem [illegible]
in [illegible] celestium et quae imaginem [illegible]. Non [illegible]
in celum et [illegible] Generat [illegible]

[illegible] vena [illegible]
thesaurizat ea terra, et nō [illegible]. Sumamus hec que dñs ineffabili gratia [illegible]
[illegible]
nubes ab extremo terre. Augustinus disputans in psalmo [illegible] et deus
[illegible] quod quo deus [illegible] nubes ab extremo terre. Quod quidem nos cogimur
retractare. ut et hi qui audierunt plenissime eorum que fuit [illegible]
et hi qui aut nō [illegible] fuerunt aut oblivioni [illegible] [illegible] sermonis agros
[illegible] tunc per [illegible] [illegible]. dicimus autem [illegible] nubes. Et
cum hoc quod scriptum est. veritas tua usque ad nubes, nō potest referri ad
[illegible] nubes, [illegible] nubes est [illegible] grandem
[illegible] terant [illegible]
[illegible]
[illegible] condensato aere [illegible] dicuntur. si nō fuerit pluvia, nō [illegible]
[illegible] aut [illegible] regionē umbrē. [illegible] no
[illegible] libro legimus. qm̄ in toto [illegible] nubes
[illegible]
[illegible] atque ita post nubes globatus. Nubes [illegible]
[illegible] pluviā [illegible], cur
[illegible] nubes [illegible]
[illegible] [illegible] nubes est. [illegible]
nubes erat. et [illegible] nubes loquebatur. Attendite celum et loquar, et
audiat terra sermones ex ore meo. Expectetur ut pluvia verba mea
et descendat ut ros eloquium meum. [illegible] nubes [illegible]
Expectetur ut pluvie verba mea. et descendat ut ros eloquia mea.
[illegible] nubes [illegible] ut imber [illegible] gramina, et pruina [illegible] quia
nomen dñi invocavi. [illegible] ut nubes [illegible]
[illegible] percipe terra, [illegible] dominus locutus est. Et [illegible] nubes
[illegible] et [illegible] alios nubes [illegible]
[illegible]
[illegible] nubes videamus [illegible] nubes ab extremo terre.
[illegible]
[illegible]
[illegible] novissimos ostendit, quasi [illegible]. [illegible]

[illegible] mundo [illegible]
promovetur pluvia [illegible] factus fuit [illegible]
[illegible] nubes a finibus terre [illegible]
[illegible] ventus [illegible]
[illegible] nubes [illegible] ad suas [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] nubes ab extremo terre [illegible]
[illegible] naturalium causarum [illegible]
[illegible]
[illegible] cum fulgure [illegible] a mugire tonitrua [illegible]
[illegible] et fulgura [illegible]
[illegible] nubes erat [illegible]
[illegible] fulgura [illegible]
[illegible]
[illegible] fulgores [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] nubes [illegible] et [illegible]
[illegible]
de thesauris suis [illegible] qui [illegible] terras [illegible] thesauris [illegible]
[illegible] et non hominum naturam [illegible] et que ratione [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible] invenire thesauros [illegible] thesauri [illegible]
in quo [illegible] thesauri [illegible]
[illegible] alius [illegible] alius [illegible] alius [illegible]
[illegible]
[illegible] nubes [illegible]
pluvia [illegible] et [illegible] ventos de thesauris suis [illegible] et nos [illegible]
[illegible] ad hos thesauros [illegible] et [illegible] plures [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

... portiuncule parti minime [illegible] ... [illegible] autem hoc [illegible]
... sit infatuatus omnis homo a sciencia, comparatione scientie [illegible]
... inscientia est ... [illegible] ... non
[illegible]
[illegible] ... ad illam celestem [illegible] ... ad illum [illegible]
... intellectu stultitia reputatur ... Ideo infatuatus est omnis homo
[illegible]
... congruum erat ... et alta profunditas
[illegible]
... [illegible] ... mundus [illegible] ...
[illegible]
... stultum factum dei ... [illegible]
... [illegible] linguas [illegible]
... [illegible] omnem sapientiam
... [illegible] ... multum [illegible]
[illegible]
non capit locus ... ad illam sapientiam [illegible] est ... [illegible] hoc
... hominis factum dei est ... [illegible] factum dei, sapie[illegible]
omnibus ... [illegible] hominibus non [illegible] sapientibus ... dicat [illegible]
[illegible]
... sapientia est ... mirabile quiddam [illegible]
[illegible] sapientia mundi stultitia est apud deum ... Et infatuavit deus sapientiam
[illegible]

Arguatur. Negaret [illegible] dei [illegible]
[illegible] dependere [illegible] vero [illegible]
necessarium fuit. Quod factum [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] posse [illegible]
quomodo factum dei [illegible] fui [illegible] mundi. [illegible]
[illegible] putor [illegible] insipiente [illegible] ut [illegible]
[illegible] disputatis interrogor. Nunquid [illegible] opus
est [illegible] ad illum stultum coarguendum dialetice artis calliditate [illegible]
[illegible] argumentum adhibere? Nonne ad [illegible] [illegible] modo
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible] dei [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] semper [illegible]
[illegible] factus est. Et [illegible]
[illegible]
est [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]

Item [illegible] beati Ieronimi ad Dardanum de terra repromissionis.

Q[illegible] mores nobilissime [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] psalmo [illegible]
[illegible]
[illegible] habitabat [illegible] terra [illegible] omnes [illegible]
non sol[illegible] finibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Et ne forsitan
[illegible] querit illa terra quam videre cupie-
bat, iuxta sermonem demonstrat dicens: Credo videre bona domini in terra viventium

[illegible] anime que [illegible] non est terra uiuentium. i. abraham,
ysaac et Iacob, de quibus dominus in questione resurrectionis dicit: non est
deus mortuorum sed uiuentium. Vere terra et regio mortuorum de qua in ps
[illegible] anima que peccauerit ipsa morietur. et non mortui laudabunt
te domine. sed nos qui uiuimus benedicimus domino. Et in resurrectione [illegible]
[illegible] sunt domine saluatori dicente apostolo: hoc enim dicimus uobis in [illegible]
domini, quia nos qui uiuimus, qui relinquimur in aduentu domini, non preueniemus
eos qui dormierunt. de hiis et Ieremias loquitur. Reliquiarum super
terram probantur, quorum remittit, credo uidere bona domini ad spirituales nos
[illegible] bona Rex alia [illegible]
[illegible]
[illegible] fiat [illegible]
uiuentium bona illa querebat, que nec oculus uidit nec auris [illegible]
nec in cor hominis ascenderunt que preparauit deus dil[igentibus] [illegible]
aut in euangelio dicitur beati mites quoniam ipsi possidebunt terram. [illegible]
[illegible] uidetur esse gratum. non enim terre possessio mansuetorum [illegible]
[illegible] descendit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fortium, et uiolentorum qui sunt ad bella [illegible]. donatur
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. accingere gladio tuo super femur tuum po
[illegible] et pul[illegible] et prospere et regna. propter [illegible] et [illegible] et [illegible]
et de[illegible] [illegible]. Et qui in psalmo alio loquebatur: [illegible]
[illegible] [illegible] mansuetos domine. Et [illegible] an
[illegible] [illegible] quia humilis sum et mansuetus corde. [illegible]
et mores omnium hominum qui erant super terram [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mansuetos
bona domini preparantur. quamuis aduentum in carne domini saluatoris, nec abraham
nec ysaac, nec Iacob, nec prophete. et alii iusti terram [illegible] potuerunt. [illegible]
[illegible] et abraham licet [illegible] cum lazaro uidetur apud inferos, et
Iacob [illegible] [illegible] lugens et gemens, descendam ad infernum. [illegible]
[illegible] paradisus est. dicamus ad athletam. Hodie mecum eris in paradiso.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
primus adam perdidit. et secundus adam inuenit. Immo ab illo [illegible] [illegible]

[illegible] adam usque ad moysen sub [illegible] lex [illegible]
[illegible]
[illegible] gamus mala [illegible] beatos uos dicent [illegible]
[illegible] uoluntaria [illegible]
[illegible] placauit deo [illegible]
[illegible] abscondens simones [illegible] et apparebit [illegible]
[illegible] glorioso [illegible] que est terra [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nomine et tam multis [illegible]
[illegible] quid dicat [illegible]
[illegible] est [illegible]
et illud [illegible] est [illegible] Et hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

racemus · et superaddat nos docent auctoritas · Sanctos fuisse terre / quam videat [illegible] peregrinos [illegible]
[illegible] ego sum [illegible] peregrinus [illegible]
[illegible] peregrinatio mea prolongata est · habitavi cum habitantibus cedar multum accola fuit anima mea · habitavit autem [illegible] terre [illegible]
[illegible] repromissionis terre [illegible] idque [illegible] repromisso dicente deo tibi dabo terram [illegible] et semini tuo [illegible] terram [illegible] peregrinus [illegible] thara · et [illegible] postquam mortuus est pater eius / migravit in terram quam nos nunc habitamus [illegible] possessionem [illegible] repromisit dare ei [illegible] et semini eius [illegible] terra [illegible] habebat cum ad illam intelligentiam / ut quod non est dari parentis / redditur [illegible] hebreos · fide qui vocatur abraham [illegible] obedivit [illegible] et egressus est nesciens [illegible] fide demoratus est in terra repromissionis [illegible] habitans cum ysaac et iacob coheredibus eiusdem promissionis · expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor deus est · Et iterum de abel et enoch / noe / abraham dixisset / intulit · iuxta fidem mortui sunt omnes [illegible] repromissionibus [illegible] et confitentes quia peregrini et advene erant super terram · [illegible] hec [illegible]
[illegible] terram [illegible] egressi erant [illegible] ut revertentur · Nunc autem meliorem desiderant · i · celestem [illegible] memoratio [illegible] quin [illegible] repromissionem [illegible] non [illegible] perfecti fierent · [illegible] celestem [illegible] et multo [illegible] angelorum [illegible] propheta [illegible] fiet [illegible] sicut [illegible] illud [illegible] est · hanc epistolam / quam inscribimus ad hebreos / non solum

[illegible] grec[illegible] [illegible]
[illegible] plerique [illegible] arbitrantur · et nostri
[illegible] ecclesiastica [illegible] et cotidie ecclesiarum lectione celebrari · [illegible]
[illegible]
[illegible] et tamen nos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] solent · quippe qui et gente [illegible] exemplis [illegible]
[illegible] qui hanc terram [illegible] nobis
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad bersabee que vix c lx · milium in longitudinis spatio tenditur · Neque enim [illegible]
[illegible]
[illegible] et hoc dico [illegible]
quinque palestine civitates · gazam · ascalonem · geth · et accaron · azotum · idu[illegible]
[illegible] amorreorum plaga [illegible] ierosolima [illegible]
et agarenos · [illegible]
[illegible]
[illegible] bethleem [illegible] milia [illegible]
[illegible] plena [illegible] barbarorum [illegible]
[illegible] poeta [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] longitudo et latitudo terrae · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] antiochiam [illegible]

... nunc tyberiadis appellatur et iordanis qui usque in finem salinarum quod
nos mortuum dicimus, transiordanem ubi duarum tribuum possessio est, ruben
gad et dimidie tribus manasse. Ego faciebam hec, tu promissa non tradita
desideras; si mandata dei, et in preceptis illius ambulasses, et non pro
deo colluisses beelfegor et baalim, beelzebub et chamos. Quos quia
pretulisti deo omnia que tibi promissa fuerant perdidisti. Et in euangelio promit
tuntur regna celorum que instrumentum vetus omnino non nominat. Sed
[illegible] que promissa sunt, nequaquam erit culpa in promittente sed in hiis
qui promissum accipere non meruerunt. Ubi enim opera ponuntur ad cultum
[illegible] opera promittuntur [illegible] quod promissum est [illegible]
[illegible]
[illegible] diversarum urbium alienigenas commemorat, quos [illegible]
non autem expellere de urbibus et finibus suis. [illegible] ipsa metropolis [illegible]
[illegible]
expellere non valuerant, sed manserunt [illegible]
in tantum ut ubi templum domini conditum est, in area orne fuerit iebusei. et [illegible]
[illegible] lxx milia latomorum et lxxx milia [illegible] c. l. milia [illegible]
[illegible]
[illegible] Nec hoc dico [illegible] terre iudee, ut [illegible]
[illegible]
[illegible] spiritalis. Sed ut doceamus populum iudeorum qui synagoge [illegible]
latitudinem [illegible]
[illegible] ostendat terram repromissionis lacte et melle manantem. [illegible]
[illegible]
[illegible] terre repromissionis [illegible]
[illegible]
[illegible] deleam populum istum, et faciam te in gentem magnam. Et [illegible]
[illegible] Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre
et [illegible]. Parum tibi est ut sis puer meus, ad suscitandas
tribus iacob. et feces israel convertendas. Dedi te in lucem
gentium ut sis salvator universe terre. Ex quo perspicue demonstratur
omnia illi populo in umbra et typo et ymagine [illegible]
[illegible] autem et nobis, in quos fines seculorum devenerunt. [illegible]

scelera omisisti. Conclu[illegible] unde sicut in [illegible] eo quod fuerit [illegible]
ydolatriam. cuius sunt [illegible] mittat [illegible] deum. et inspice iudiciis. et
[illegible] aut de familiam moabitarum [illegible]
[illegible] sub regibus offendisti deum,
et omnis tua provincia babilonia vastante deleta est. per lxx. annos [illegible]
[illegible]
[illegible] templum sub dario rege
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ierosolimis. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] deos. Quomodo [illegible] deos [illegible] est
[illegible] spacia tempore [illegible] adducatur [illegible]
[illegible] expectatum [illegible]
[illegible] oculos [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] habemus
[illegible] ad finem mundi [illegible]
[illegible] plenitudo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tumultuaria et brevi lucubratione dictavi [illegible]
[illegible]
[illegible] quorum [illegible]
[illegible] ¶ [illegible]

¶ [illegible]

N[illegible]

gaudiorum plene [illegible] [illegible] [illegible] — ut tanto amore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nunc [illegible] fides [illegible]
ad [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et nos [illegible]
[illegible] [illegible] domini. [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] motum [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] longam fugiens et [illegible] Expectabam [illegible] qui palmam
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] Post [illegible] ne [illegible]
[illegible] ne [illegible] ne fimbriam [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] timore [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ne campestria [illegible] et amena hortorum [illegible] a non [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]. [illegible] multorum est [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] coronare. [illegible] [illegible]
[illegible] lacrimas [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] flentis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]

a [illegible]

quaz monstrauo tibi. Relinquit caldeam. Relinquit mesopotamiam. Quet
quod nescit. ne perdat quem inueniat. Non enim dubitatus est simul se hec
et patriam et dominum. Beatum [illegible] hec dauid opere ostendat. Aduena [illegible]
apud te et peregrinus sicut omnes patres mei. Hebrei [illegible] peregrinus atque [illegible]
dum non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et patri ibant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] sunt. [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
affines atque cognatos qui in ipso copulati sunt. Mater inquit mea et
fratres mei hi sunt, qui faciunt uoluntatem patris mei. Habes [illegible]
[illegible] non [illegible] de coniugio romanas de feminina [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adolescens [illegible] [illegible] [illegible]
familiares [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]. Joseph [illegible]
egypti effugere non potuit. Adolescens ille [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nudus euasit.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. loquitur sapientissimus [illegible]
[illegible] tangit picem inquinabitur ab ea. [illegible] [illegible]
et [illegible] possessionum [illegible] [illegible] operatione deuicta est. [illegible] ubi
[illegible] non [illegible]. Que enim participatio [illegible] cum iniquitate. [illegible]
[illegible] ad tenebras. Aut [illegible] ad belial. Que pars fideli
cum infideli. Non potestis inquit dominus deo seruire et mamone. Aurum
deponere insipientium est non perfectorum. fecit hoc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Se [illegible] offerre deo [illegible] [illegible] et [illegible]. qui duo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domino tradiderunt et mercatur audire. Sedebitis super .xii.
[illegible] iudicantes .xii. tribus israel. Hoc et [illegible] [illegible] quo animo
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
abundantia tua multorum sustentauit inopiam ut et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] redundarent. facite uobis amicos de iniquo mamona
[illegible] [illegible] [illegible] in eterna tabernacula. [illegible] [illegible] [illegible]
temporum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possessionibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pretium atque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

Redemptio animae viri propriae divitiae. Possumus quidem divitias proprias intelligere quae non de alieno, non de rapinis sunt, iuxta illud: honora Dominum de tuis iustis laboribus. Sed melior est illa intelligentia, ut divitias proprias cognoscamus thesauros absconditos, quos nec fur perfodere nec latro violare possit eripere. Opuscula mea, quae non pro merito, sed pro humilitate tua desiderare te dicis, ad praesens tuis hominibus dedi et scripta vidi in chartaceis codicibus et frequenter admonui, ut conferrent diligentius et emendarent. Ego enim tanta volumina prae frequentia commeantium et peregrinorum turbis relegere non potui, et ut ipsi probavere fratres, longo tempore incommodo vix diebus quadragesimae quibus ipsi proficiscebantur respirare coepi. Unde si paragrammata repereris vel minus aliqua descripta sunt quae sensum legentis impediant, non mihi debes imputare, sed tuis et imperitiae notariorum librariorumque incuriae, qui scribunt non quod inveniunt, sed quod intelligunt, et dum alienos errores emendare nituntur, ostendunt suos. Porro Iosephi libros et sanctorum Papiae et Polycarpi volumina falsus ad te rumor pertulit a me esse translata, quia nec otii nec virium est tantas res eadem in alteram linguam exprimere venustate. Origenis et Didymi pauca transtulimus, volentes nostris ex parte ostendere quid graeca doctrina retineret. Canonem Hebraicae veritatis, excepto octateucho quem nunc in manibus habeo, pueris tuis et notariis describendum dedi. Septuaginta interpretum editionem et te habere non dubito et ante annos plurimos diligentissime emendatam studiosis tradidi. Novum testamentum graecae reddidi auctoritati. Ut enim veterum librorum fides de Hebraeis voluminibus examinanda est, ita novorum graeci sermonis normam desiderat. De sabbato quod quaeris, utrum ieiunandum sit, et de eucharistia an accipienda cotidie, quod romana ecclesia et Hispaniae observare perhibentur, scripsit quidem et Hippolytus vir disertissimus et carptim diversi scriptores e variis auctoribus edidere. Sed ego illud te breviter admonendum puto, traditiones ecclesiasticas, praesertim quae fidei non officiant, ita observandas ut a maioribus traditae sunt, nec aliorum consuetudinem aliorum contrario more subverti. Atque utinam omni tempore ieiunare possimus, quod in Actibus Apostolorum diebus Pentecostes et die Dominico apostolum Paulum et cum eo credentes fecisse legimus. Nec tamen manichaeae haereseos accusandi sunt, cum carnales cibos non debeant praeferri spiritalibus. Eucharistiam vero ...

et pungentem conscientiam semper amorem. et praemissam audire dicentem qui lacerat
et iubente quem prauus est dominus. et cor eius cantem. Eructauit cor meum
uerbum bonum. Ille hordeaceos et festis diebus triticeos panes et sexta
in quadragesima dierum ferias aufert, sed una aqua priuatur [illegible] in
conspectu et Vetusta maiorum leges [illegible] dicuntur. duo pallia
et ampliorem decem uestibus uel tunicam uel saccum dando [illegible]. Ecce
insignia paupertatis et cotidiani symboli, ac pretio, tibi et sorori tuae
[illegible]. [illegible] apta [illegible] et [illegible]. et reducere hoc [illegible]
usque ualde obscurissimas quas nunc hystorica explanatione dedimus quoniam.
ut [illegible] mea opuscula uideris, totiens annua dulcissimum [illegible]
nauigationem quam [illegible] per [illegible] partes. Et quia non est in homine uia
eius et a domino gressus hominis diriguntur. (et [illegible]) ad
sine impedimento. [illegible] [illegible] [illegible] litterarum [illegible]
[illegible]. et absentes [illegible] semper [illegible] litterarum [illegible]
sentiamus.

Incipit liber sancti Ieronimi de aduersus heluidium
de perpetua uirginitate sanctae mariae.

Nuper rogatus a fratribus ut aduersus libellum cuiusdam heluidii responderem
facere distuli non quia difficile fuerit hominem rusticanum et uix primis
imbutum litteris ueritatis assertione conuincere. sed ne respondendo dignus fieret
qui uinceretur. huc accedebat quod homo turbulentus et solus in uniuerso
mundo sibi et laicus et sacerdos qui ut ait ille loquacitatem facundiam
existimat et maledicere omnibus bonae conscientiae signum arbitratur. accepta
contraria disputandi amplius inciperet blasphemare et quasi de sublimi loco
in toto orbe [illegible] [illegible] metus ne ueritate non possit [illegible] [illegible].
Sed haec omnia [illegible] iustae tacendi causae [illegible] [illegible] qui ad
eius rabiem mouebantur, iustius sunt cessaturae. Sed ad radices infructuosae
arboris euangelica securis est admouenda et cum infructuosis foliorum [illegible]
[illegible] et discat aliquando [illegible] [illegible]. Igitur sanctus [illegible]
[illegible] ut mariae uirginitatem [illegible] per meum ore defendat.
inuocandus dominus ihesus ut [illegible] uteri hospitium quod decem mensibus
habitauit [illegible] ab omni concubitus suspicione tueatur. [illegible] deus pater [illegible]
[illegible] ut mater filii sui uirgine ostendat fuisse post partum.

- [illegible] non capiunt [illegible] desiderium eorum. Non ha-
bentibus contumeliis [illegible]
[illegible]
[illegible] posuisse [illegible]. Prima
[illegible] fuit [illegible]. Christi autem generatio sic erat. Cum
esset desponsata mater eius Maria Joseph, priusquam convenirent inventa est
in utero habens de spiritu sancto. Joseph autem vir eius, cum esset iustus et nollet eam tra-
ducere, voluit occulte dimittere eam. Haec eo cogitante, ecce angelus domini
in somnis apparuit ei dicens: Joseph fili David, ne timeas accipere Mariam
uxorem tuam. Quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est. Etc. [illegible] habes
desponsatam non commendatam ut dicitur, et [illegible] non ob aliud desponsatam
[illegible]. Neque [illegible] evangelista dixisset, priusquam
convenirent. [illegible] nemo [illegible] diceret antequam [illegible]. Et inde
ab angelo uxorem appellatam atque coniunctam. [illegible] nunc quod scriptura
[illegible]. Exurgens inquit Joseph a somno fecit sicut praecepit ei
angelus domini. Et accepit uxorem suam et non cognovit eam donec
peperit filium. [illegible] impietatis [illegible] est
[illegible]. [illegible] dicamus. desponsatam
[illegible] uxorem [illegible] est [illegible]
[illegible] desponsatam [illegible]. Et
[illegible] inquit desponsatam [illegible]
[illegible] maritali vinculo copulatam [illegible]
[illegible] evangelista dixisset priusquam convenirent [illegible] nemo [illegible]
[illegible] antequam [illegible] fidem [illegible]
[illegible] temeritatis [illegible] Paulus dicere [illegible]
- [illegible] non posse [illegible]
[illegible]. Denique [illegible]
[illegible] Helvidius autem [illegible]
[illegible] morte [illegible] est. Statim autem Paulo post vincula ad Hispa-
- nias [illegible] Helvidio [illegible] agenda post mortem [illegible]
[illegible] inferno autem [illegible]
de ante ppositione [illegible] sicut [illegible] tamen [illegible]
- [illegible] ostenderet. nec [illegible] cogitata [illegible]

Interuenerit [illegible] que [illegible] fuerint [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tempus [illegible] et [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] fuerat [illegible] [illegible] oscula [illegible]
[illegible] nuptiarum [illegible] est [illegible]. In
[illegible] aut [illegible] alio [illegible] ioseph [illegible]
[illegible] et [illegible] deprehenderat. Non [illegible] ut [illegible]
dominus [illegible] cum [illegible] maria conuenisse [illegible] partum [illegible]
[illegible] [illegible] ioseph. ne timeas
accipere mariam uxorem tuam. Et [illegible] exurgens autem ioseph a sompno, fecit sicut
precepit ei angelus domini. et accepit uxorem suam, nullus debet mouere quasi
[illegible]
[illegible] uirginem de
[illegible]
sponsatam uiro [illegible] et [illegible] dormierit cum ea. moriatur. [illegible]
[illegible]
[illegible] et dormierit cum ea [illegible]
[illegible] et lapidabuntur lapidibus et morientur
adolescentula eadem quia non [illegible]
[illegible] et eradicabitis malignum ex uobis ipsis. [illegible]
[illegible] homo [illegible] desponsata [illegible] et non [illegible]
[illegible] et homo aliquis [illegible]
[illegible] desponsata [illegible]
[illegible] appellatur [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] in genealogia [illegible]
[illegible] ut [illegible]
ut [illegible]
illo [illegible] de sancto [illegible] spiritu [illegible]. [illegible]
[illegible] fuisse [illegible] et non magis quam adulteram [illegible] plus [illegible]
[illegible] omnium [illegible] accidentaliter [illegible] argumentum
[illegible] et [illegible] in hebreo [illegible]
[illegible] uirginem [illegible] in hebraica [illegible]
[illegible] ipsa [illegible]
[illegible] audite [illegible]

nui estimabant ioseph. Itaque ut et euangeliste opinionem [illegible]
que uera hystorie lex est. patrem eius dicunt saluatoris. ut ibi. Et nomen
[illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible]
illius et mater admirantes super his que dicebantur de eo. Et iterum. Et ibant
parentes eius per omnes annos in ierusalem in die sollempni pasche. Et cum consummassent
diebus cum redirent remansit puer ihesus in ierusalem, et non cognouerunt
parentes eius. [illegible] modo
[illegible] hos, quesierunt non cognouisse. quid de ioseph loquitur ipsa mater. Fili quid
fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te. Nonne [illegible]
[illegible]
patrem dicunt. patrem maria asseruit. Non quo ut putauerunt iudicauit uere
ioseph pater fuit saluatoris [illegible] ut pater [illegible]
ab omnibus estimaretur. Et antequam ab angelo moneretur ioseph fili dauid
ne timueris accipere mariam coniugem tuam. quod enim in ea natum est de spiritu
sancto est. cogitabat occulte dimittere eam, tamen putat non esse, qui
[illegible] dormiuit [illegible]
putatum est. cur ioseph pater dominum, cur maria copulata sit coniugi
[illegible] et hoc breuiter [illegible] cur fides eius [illegible] dicuntur. Sed
[illegible] huic questiunculo respondeamus, et ad reliqua [illegible]
[illegible] ioseph
[illegible] et angelus domini et accepit uxorem [illegible]
[illegible] peperit filium et uocauit nomen eius ihesum. [illegible]
[illegible] cognouisset dominum [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] quo
[illegible] fiebat [illegible]
[illegible] cogitare
[illegible] patrem, cur cognomine filii [illegible] generatio differebat. Et ad
[illegible] exempla [illegible] more [illegible]
[illegible] uentilans, et longe [illegible] ad ostendenda [illegible]
[illegible] Quod nos [illegible] respondemus. et [illegible]

[illegible] per nonne [illegible] prius [illegible] plat[illegible] [illegible] Et [illegible] qd
[illegible] cognoscendo [illegible] quidē est Respondendū. ipse differunt. nil
dubium [illegible] sepe [illegible] ut ibi. Remanet [illegible]
[illegible] et nō [illegible] [illegible] intendunt [illegible] et quomodo
[illegible] [illegible] amor. [illegible]
[illegible] fungatur [illegible] differunt [illegible]
[illegible] ut [illegible] quoniā loquitur [illegible]
[illegible] donec ponam [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] salvator [illegible] evangelio ad apostolos. Ecce ego [illegible] nobiscum
[illegible] ad consumationem [illegible] seculi. Ergo post consumationem [illegible]
[illegible] dominus [illegible] et tunc [illegible] xy [illegible]
[illegible] [illegible] aulus [illegible] primo ait
[illegible] de [illegible] [illegible] fine [illegible] traderit [illegible]
regnum deo et [illegible] destruxerit omnem [illegible] et omnem [illegible]
oportet autem regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus [illegible]. Omnia [illegible]
[illegible] sub [illegible] homine [illegible]. Non negamus [illegible]
[illegible] sibi [illegible]
[illegible] oportet [illegible] regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.
[illegible] regnaturus est dominus donec inimici [illegible] sub pedibus [illegible]
[illegible] sub pedibus [illegible] regnare [illegible] magis regnare
[illegible] sub [illegible]. David [illegible] gradibus [illegible]
sicut oculi [illegible] domini [illegible] ad [illegible]. Ergo
[illegible] oculos habet ad dominum [illegible] [illegible]
misericordia [illegible] quia alio loco dicit Oculi mei [illegible]
[illegible] salutari [illegible] super hoc [illegible]
et omnes [illegible] testimonio [illegible] adhuc [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] iacob [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] iacob [illegible]
[illegible] et [illegible] hodiernum diem [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et nemo [illegible]
nos [illegible] [illegible]

[illegible] tempo. [illegible] queritur [illegible] quod [illegible] est [illegible] ad illa [illegible] etatem,
qua libri editi sunt [illegible] post illos dies [illegible] annos [illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] post [illegible] et [illegible] non fuit
[illegible] complerentur et donec. Cum post [illegible] ydioma, et nobis[illegible]
[illegible] intelligentia [illegible]
[illegible]
[illegible] sepulcrum eius potuit ignorari, multo magis [illegible] iuxta
[illegible] de ioseph [illegible]
[illegible] magos [illegible]
[illegible] post [illegible] potuit [illegible].
[illegible] ioseph [illegible]
angelum audierit dicentem: [illegible] natum est: [illegible] est. Ad quod nos [illegible]
[illegible] audierat: Ioseph fili david, ne timeas accipere mariam uxorem tuam. Pro
[illegible] ne relinqueret ne adulteram [illegible] uxorem. Numquid et [illegible]
[illegible] fuisset [illegible]. Et [illegible]
[illegible] plurium [illegible]
[illegible] uxore non [illegible] attingere nec [illegible]
[illegible] dixit ad eos: nolite timere. Ecce
[illegible] vobis gaudium magnum quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie salvator
qui est christus dominus in civitate david [illegible] multitudo [illegible]
[illegible] et super terram pax in hominibus bone voluntatis. [illegible]
[illegible] dominus
[illegible] annam [illegible]
[illegible] herodis angelos viderat [illegible] miracula [illegible] cognoverat.
[illegible]
[illegible] ioseph [illegible]
[illegible]
[illegible] non solum [illegible]
[illegible]
[illegible] et omnes et veteres et nove scripture [illegible]

manent in lamina [illegible] multo [illegible] manare
videnda et [illegible] ... hec ergo apud me nuge sunt et argumentationes [illegible] et disputatio magis curiosa q̄ sacra. Numquid nō poterit
[illegible] diceret et accepit uxorem suam et nō fuit amplius cum ea [illegible]
[illegible] sicut de thamar dixit et iudas. Aut defuerunt matheo verba quibus
id quod volebat intelligi posset effari. Non cognovit eam donec peperit
filium. Post partum ergo cognovit. cuius cognitionem usque ad partum distulerat [illegible]
[illegible] est. [illegible] nunc [illegible] comprobabo. Volo in aliquod [illegible]
et [illegible]. Volo dicas mulier que semen concepit et pepererit
[illegible] immunda erat septem diebus. Post hos dies [illegible] et purgationis que
[illegible] mundicietur. Et octavo die [illegible] et xxxiii. diebus
sedebit in sanguine puro et omne sanctum nō tanget. et reliqua. Tamen
[illegible] iosepha [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quomodo [illegible]
nō cognovit eam donec pepererit filium [illegible] purgationis [illegible] [illegible]
ginta [illegible] diebus tamen [illegible] differre. [illegible]
[illegible] pepererit [illegible] uxorem. [illegible]
[illegible] ut evangelista matheus [illegible]. [illegible] ut hec de matre [illegible] et
[illegible] est estimandum. Nulla ibi obstetrix nulla ibi mulier [illegible]
[illegible]. Ipsa pannis involvit infantem. ipsa et mater et obstetrix fuit.
[illegible] cum [illegible] in [illegible] nō erat [illegible]
[illegible] ipsa pannis [illegible]
infantem et [illegible] nō [illegible]
[illegible] nō fuit [illegible]. [illegible]
quod [illegible] nō cognovit eam donec peperit
filium. Ad tertiam veniendum est questionem. ut [illegible] disputationis
[illegible] filios [illegible]
[illegible] iosepha [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] et peperit filium suum primogenitum [illegible]
[illegible] primogenitum nō [illegible] filius. [illegible]
[illegible] filius. [illegible]
[illegible] est [illegible] nō [illegible] primogenitus est unigenitus [illegible]

est non post quem et alii, sed post quem nullus. Omne, inquit, dominus ad Aaron, quod
aperit vulvam ab omni carne, quae offertur domino, ab homine usque ad pecus, erit
tuum; verumtamen pretio redimant primogenita hominum et primogenita pecorum immun-
dorum. Definit sermo dei quid sit primogenitum: omne, inquit, quod aperit vulvam.
Alioquin, si non est primogenitus nisi is quem sequuntur et fratres, tamdiu sa-
cerdotibus primogenita non debentur, quamdiu et alia fuerint procreata, ne forte
partu postea non sequente, unigenitus sit, et non primogenitus. Redemptio
inquit eius erit ... a mense, aestimatio quinque siclis, secundum siclum sanctum; viginti
oboli. Tantum primogenita vitulorum et primogenita ovium et primogenita ca-
prarum non redimes, quia sancta sunt. Cogit me sermo dei ut omne masculinum
quod aperuerit vulvam a domicilio matris et ... si de primogenitis fuerit
masculum, dem sacerdoti. Possum respondere et dicere: Quid me in unius
mensis stringis articulo? Quid primogenitum vocas, quem utrum sequantur
ignoro? Exspecta donec nascatur secundus. Nichil debeo sacerdoti, nisi et ille fuerit
procreatus per quem is qui ante natus est incipiat esse primogenitus. Nonne
mihi ipsi apices loquerentur, et me stultitiae redarguerent, cum dicerent primogenitum esse
qui aperiat vulvam, non qui habeat et fratres? Denique probare ... quem
... utrum unigenitus an et primogenitus fuerit. Utrum ne et ipse sub legem
primogeniti et legis fuerit conditione. Ambigui non potest, cum de purgatione scriptura
sic loquitur: Et postquam completi sunt dies purgationis eorum secundum legem Moysi,
duxerunt eum in Ierusalem ut offerrent eum domino, sicut scriptum est in lege domini:
quia omne masculinum quod aperit vulvam sanctum domino vocabitur, et ut darent hostias
secundum quod dictum est in lege domini, par turturum aut duos pullos columbarum. Si haec
lex tantum ad primogenitos pertinet, primogeniti autem esse non possunt, nisi quos fratres
... qui des... ignorabant. Si tenetur lege
primogenita etiam illo quem fratres alii non sequuntur. Colligitur primogenitum
eum vocari qui vulvam aperiat, et ante quem nullus sit, non eum quem fratres
primogenitus subsequantur. Moyses probat in Exodo: Factum est autem in media nocte
in terra, et dominus percussit omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenito
Pharaonis qui sedet super thronum eius usque ad primogenitum captivae
quae est ad lacum, et omne primogenitum pecoris. Respondeo mihi, qui tunc a vastatore inter-
fecti sunt primogeniti, primogeniti an et unigeniti? Si primogeniti tantum
illi vocantur quibus fratres sunt, ergo ab percussione unigeniti liberati sunt.

[illegible] aut et [illegible] ex propria filii [illegible]. Ut hic [illegible] agnitos et unigenitos
morituros [illegible] aut unigenitos liberabis a pena et subdulis [illegible]. aut si ap-
ostolus [illegible] ingratus. obaudientes et unigenitos primogenitos appella[illegible]
[illegible] nomina proprio fuit [illegible] primogenitis nomine [illegible]. Fratres domini
in euangeliis nominari ut ibi. Ecce mater eius et fratres eius stabant foris,
querentes loqui cum eo. et alibi. Post hec descendit capharnaum, ipse et mater
eius et fratres eius. et alibi. Dixerunt ergo ad eum fratres ipsius transi hinc et uade
in iudeam, ut et discipuli tui uideant opera tua que facis. Nemo enim in occulto aliquid
facit et querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta te ipsum mundo
Iohannes deinde infert: neque enim fratres eius credebant in eum. Et ueniens in patriam
suam docebat eos in synagoga eorum ita ut mirarentur et
dicerent: Unde huic omnis hec sapientia et uirtutes? Nonne hic est fabri
filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph
et Symon et Iudas, et sorores eius omnes apud nos sunt? Lucas in actibus apostolorum
refert: Hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione cum mulieribus et
Maria que fuit mater Ihesu et fratribus eius. Paulus quoque apostolus [illegible]
[illegible] ueritatis, post annos tres [illegible]. Deinde autem post reuelationem [illegible]
[illegible] uidi Petrum et Iacobum fratrem domini. Et rursum alio loco. Numquid
non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem
sorores circumducendi, sicut et ceteri apostoli, et fratres domini, et Cephas? Et ne
forte aliquis [illegible] testimonium non admitteret, qui eorum nomina fuerunt illius
dixerunt publicanos affirmans, in fratribus errore decipitur, quos supra est nisi dominus
[illegible] deinde [illegible] et [illegible] nominibus ab euangelistis et ex
alio nominari. et [illegible] fratres domini filios Marie [illegible] sequitur.
Erant autem ibi mulieres multe a longe
[illegible] que secute fuerant Ihesum a galilea ministrantes ei. Inter quas
erat Maria Magdalene et Maria Iacobi et Ioseph et mater filiorum
Zebedei. Et Marcus. Erant autem et mulieres de longe aspicientes, inter quas
erat Maria Magdalene et Maria Iacobi minoris et Ioseph mater et Sa-
lome. [illegible] post modicum et alie multe que simul ascenderant cum eo Ierosolimam. Necnon
et Lucas. Erant autem Maria Magdalene et Iohanna et Maria Iacobi, et
cetere cum eis. Hec iterum replicamus, ne [illegible] et clamant [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible]

sed lubricam disputationem omittam. Ecce inquit Iacobus et Ioseph filii Mariae, quos
Iudaei appellaverunt fratres. Ecce Maria Iacobi minoris, et Ioseph mater, minoris
autem Iacobi ad distinctionem maioris qui erat filius Zebedei sicut et Marcus in
alio loco ponit. Maria autem Magdalene, et Maria Iacobi et Ioseph viderunt
ubi poneretur et transacto sabbato emerunt aromata, et venientes adun-
gerent eum. Et ignorat, quam imperitum sit et ineptum, hoc sentire de Maria
sic cum aliae feminae circa sepulchrum visae fuerint, matrem domini cum ceteris
aut alteram eam Mariam nescio quam confingamus. Praesertim cum evangelium
Iohannis testetur eam illic praesentem fuisse, quando dominus pendens in cruce ut viduam
et matrem Iohanni commendaret. Aut numquid et evangelistae falluntur et fallunt
ut eam Mariam matrem dicerent, quos Iudaei fratres vocaverunt. O furor caecus
et in perniciem tuam mens vesana. Dicis ad crucem domini matrem eius fuisse praesentem
dicis Iohanni discipulo commendatam et [illegible] quasi non ex tua sententia quattuor
filios et innumeras filias quarum consortio frueretur. Confusam [illegible]
[illegible] quod scriptura non loquitur. Et iam omnia evangelia [illegible]
ponas solus et Iohannes non explicat. Dicas [illegible] praeterea ad crucem domini
eam fuisse praesentem, ne [illegible] videretur. et tamen [illegible] mulie-
res fuisse scribit. Ignoscenda nescienti, qui videre [illegible]. Audi itaque
Iohannem [illegible] ipsa quid dicat. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et
soror matris eius Maria Cleophae et Maria Magdalene. Nulli dubium
est duos fuisse apostolos Iacobi vocabulo nuncupatos, Iacobum Zebedei et Iacobum
Alphei. Istum nescio quem minorem Iacobum, quem Maria mater fuisse [illegible] nec tamen mater
domini scriptura commemorat, aut apostolus est aut non. Si apostolus est, Alphei filius
est et credit in Iesum, et non erit de illis fratribus de quibus scriptum est:
Neque enim fratres eius credebant in eum. Si non est apostolus sed tertius nescio quis
Iacobus, quomodo est frater domini putandus, et quomodo tertius ad distinctionem
maioris appellabitur minor, cum maior et minor non inter tres sed inter duos
soleant praebere distantiam, et frater domini apostolus sit Paulo dicente: Deinde
post annos tres veni Ierosolimam videre Petrum, et mansi apud eum diebus
quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem domini. et in eadem epistola
et cognita gratia quae data est mihi, Petrus et Iacobus et Iohannes qui videbantur
columnae esse. Ne autem hunc Iacobum putes illius esse Zebedei, lege actus apostolorum,
iam ab Herode fuisse interemptum. Restat conclusio ut Maria ista quae Iacobi

minoris et Ioseph mater fuit uxor alphei. et soror marie matris domini, quam
[illegible] cleophe Iohannes euangelista cognominat [illegible] a patre sive a gentilitate
familie aut quacumque alia causa ei nomen imponens. Quam autem [illegible] alia [illegible]
alia uideatur [illegible] mater Iacobi minoris mater et hec maria cleophe.
[illegible] scripture consuetudine eadem homines diversis nominibus appellari. Raguel
socer moysi [illegible] gedeon [illegible] [illegible] nomine [illegible]
[illegible] ierobaal [illegible]. Ozias [illegible] azarias nominatur. Mons
thabor itabirium dicitur. Rursum hermon phenices cognominant Sanior et
amorreus cognominant eum sanir. Eadem autem plaga tribus nominibus appellatur
Nageb theman [illegible] lege cognoscite. Petrus quoque dicitur et cephas. Iudas
Iacobi [illegible]. In alio euangelio taddeus dicitur. Multaque alia [illegible] ad [illegible]
[illegible] lector [illegible]. [illegible]
[illegible] ut fratres domini appellentur alii maternae [illegible] [illegible]
[illegible] non credentes [illegible] Ioseph [illegible]
[illegible] alii domini [illegible] [illegible]
mariam cleophe, uxorem alphei. hanc dicunt [illegible] Iacobi minoris [illegible]
est domini [illegible] ut [illegible] appellasset. et non aliorum [illegible]
matris. alterius nouisset [illegible]. Verum in hac [illegible]
[illegible] fuit maria cleophe. illa maria iacobi et ioseph [illegible]
domini. Et si Iude aut fratres domini dicti sunt [illegible] non erant fratres [illegible]
[illegible] modis [illegible] fratres dici. [illegible] natura, gente, cognatione.
affectu. Natura ut esau et iacob. [illegible] patriarche. Andreas et petrus, iacob
et Iohannes. Gente, quo communi uoce fratres [illegible]. ut in deutronomio.
[illegible] emeris fratrem tuum qui est hebreus, vel que est hebrea. seruiet tibi sex annis
et [illegible] dimittes eum liberum [illegible]. Et [illegible]. Constitues eum regem super
te [illegible] quem elegerit dominus deus tuus [illegible] ex fratribus tuis [illegible]. Non
[illegible] alienigenam qui non est frater tuus. Et rursum.
Non uidebis [illegible] fratris tui [illegible] negligas ea. [illegible]
[illegible] fratri tuo. [illegible] si non appropinquat [illegible]. Et si non appropinquat
[illegible] frater tuus [illegible] colliges ea [illegible] tuam. et erunt
[illegible] frater tuus [illegible] ea frater tuus [illegible]. Paulus [illegible]
optabam enim ipse ego anathema esse a christo pro fratribus meis cognatis [illegible]
[illegible] israelite. [illegible] cognatione [illegible] uocantur [illegible]

·i· [illegible]. Quas Latini parthicas interpretantur. cum optima radice, multa
germina iuxta diffundit. ut [illegible]. dixit autem abraham ad Loth. ne [illegible]
inter me et te et inter pastores meos et pastores tuos, quia fratres nos sumus. Igitur
et elegit sibi loth regionem iordanis. et recessit loth ab oriente. et [illegible]
[illegible] a consortio suo. Sed cum loth non est frater sed abraham. sed filius fratris
Aram. Thara quippe genuit abraham, et nachor. et aram. et aram genuit
loth. et [illegible]. abraham [illegible] erat annorum lxxv. cum exiret de charan. Et
assumpsit abraham sarai uxorem suam et loth filium fratris sui. [illegible]
[illegible] fratres [illegible] [illegible] cum autem audisset abraham
captum [illegible] loth fratrem suum numerauit uernaculos suos ccc.xviii. et
cum eis nocturno tempore [illegible] adiuuit. Et [illegible] omnem equitatum
Sodomorum et loth fratrem suum reuocauit. Sufficiat [illegible] que [illegible]
[illegible]: sed ne [illegible] [illegible] sublimia animi euoluas. [illegible]
[illegible] ne querulus [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iacob Isaac filius et
Rebecce cum fugiens iram fratris mesopotamiam peruenisset, amouit et
[illegible] lapidem de ore putei. et adaquauit oues Laban fratris matris sue. Et
osculatus est iacob Rachel. Et [illegible] uoce sua fleuit. Et indicauit
Rachel quod frater esset patris eius. et quod filius Rebecce esset. Ecce hic [illegible]
[illegible] qua propter sororis filius appellatur. Et [illegible]. dixit autem abraham
ad iacob. quia frater meus es. non gratis [illegible]
Explens [illegible] cum ignorante socero [illegible] filiis quos [illegible]
reuerteretur ad patrem. Consecutus est eum Laban in monte galaad. Et idola
que Rachel occultabat, quesita non inuenisset a patre. Respondit Iacob
et dixit ad Laban. Que culpa mea est, et quod delictum meum quod persecutus
es me, et quod scrutatus es omnia [illegible] mea. quid inuenisti de omni
substantia tua? Pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis. et iudicent
inter duos nos. [illegible] unde quin [illegible] Iacob et Laban. qui non fuerunt
[illegible] [illegible] frater Iacob [illegible] erat, et Laban filius batuel. [illegible]
[illegible] Rebecca [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Sed ne [illegible] ad optimam [illegible]
[illegible] [illegible] qui in duo [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] bonum et [illegible]

caritate fratres invenimus et parentes. Narrabo inquit nomen tuum fratribus meis. et alibi.
Vade dic fratribus meis. Vado ad patrem meum. et omnes homines communi ex deo
nati pari inter nos germanitate coniungimur. dicite his qui oderunt vos. fratres
nostri vos estis. Et apostolus ad Corinthios. Si quis frater nominatur fornicator
aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum
eiusmodi nec cibum sumere. et cetera his similia. Interrogo nunc iuxta
quem modum fratres in Evangelio domini appellantur. iuxta naturam? Sed scriptura
non dicit nec Marie eos vocans filios nec Ioseph. iuxta gentem? Sed absurdum
est paucos ex Iudeis vocatos esse fratres cum omnes qui ibi erant Iudei
fratres potuerint appellari. iuxta affectum humani iuris et spiritus? Verum sed
magis fratres quam apostoli quos dominus erudiebat quos matrem vocabat et fratres. aut
si omnes quia homines fratres. stultum fuit nuntiare quasi proprium ecce fratres tui
querunt te cum generaliter omnes homines hoc iure sint fratres. Restat igitur
ut iuxta superiorem expositionem fratres eos intelligas appellatos cognatione non
affectu non gentis privilegio non natura. quomodo Loth Abrahe quomodo
Iacob Laban est appellatus frater. quomodo et filie Salphaad acceperunt inter
fratres suos. quomodo et ipse Abraham Saram sororem suam habuit uxorem. et
ait. Vere soror mea est de patre sed non de matre. id est fratris est filia non sororis.
Alioquin quale est ut Abraham vir iustus patris sui filiam coniugem sumpserit
cum in primis hominibus scriptura historiam referens ipsum tempus non nominet malens
intelligi quam proferri et deus legem postea sanciat comminetur qui acceperit
sororem suam de patre vel de matre sua. et viderit turpitudinem eius, et
ipsa viderit turpitudinem illius. obprobrium est. exterminabuntur coram filiis
generis sui. turpitudinem sororis sue detexit. peccatum suum accipient.
Imperitissime hominum ista non legeras et toto scripturarum pelago derelicto
ad iniuriam virginis tuam rabiem contulisti. in exemplum eius quem fabule
ferunt. cum vulgo esset ignotus et nihil boni posset facinoris excogitare.
quo nobilis fieret dyane incendisse templum. et nullo prodente sacrilegium
ferunt ipse per medium populum cucurrisse clamitans se incendium subiecisse.
Querentibus Ephesiorum principibus cur hoc facere voluisset. Respondisse
ut quia bene non poterat male omnibus innotesceret. Et hic quidem Grecorum narrat
historia. Tu vero templum domini corporis succendisti. tu contaminasti sacrarium
[illegible] ex quo vis quadrigam fratrum et sororum congeriem generare.

deinde cum iudeis uoce formata dicens: nonne hic est fabri filius? Nonne mater
eius dicitur maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph, et Symon et Iudas, et
sorores eius omnes apud nos sunt? [illegible]
[illegible] quis dispendere putabat [illegible]
et quod uolebat [illegible] Ego ipse qui contra te scribo, cum
in eadem tecum urbe consistam, albus ut aiunt, aterne sis, nescio. Pre-
termitto uitia sermonis, quibus omnis liber tuus scatet. Taceo ridiculum
exordium. O tempora, o mores. Non quero eloquentiam, quam ipse non habens
in fratre Craterio requisisti. Non inanem flagito lingue nitorem. Animi quero
puritatem. Apud christianos enim soloecismus est magnus et uitium. Turpe quid
aut narrare aut facere. Ad calcem uenio. et te cornuta interrogatione [illegible]
[illegible] nichil egeris, eodem modo dictos eius fratres quo
Ioseph dictus est pater. Ego inquit et pater tuus dolentes querebamus te.
Mater hec loquitur non iudei. et ipse euangelista refert: et erat pater
eius et mater admirantes super his que dicebantur de eo. Et his similia
que iam enarrauimus, [illegible] parentes uocantur. Nisi forte de exempla-
rium uarietate causeris, qua tibi stultissime persuasisti grecos codices
esse falsatos. Ad Iohannis euangelium uenio. In quo planissime scribitur:
Inuenit Philippus Nathanael et ait illi: Quem scripsit moyses in lege
et prophete, inuenimus Ihesum filium Ioseph a Nazareth. Certe hoc in tuo
codice continetur. Responde mihi Ihesus est filius Ioseph, quem constat de spiritu sancto
generatum. Uere Ioseph pater fuit? [illegible] non uidebis.
An [illegible] Eodem modo estimentur et fratres quo estimatus est et pater.
[illegible] euangelium [illegible]
et [illegible] Tertullianum in testem
uocas et Uictorini Petabionensis uerba proponis. Et de Tertulliano
quidem nichil amplius dico quam ecclesie hominem non fuisse. de Uictorino uero assero
quod et de euangelio: fratres eum dixisse Domini, non filios Marie. Fratres autem
eo sensu quo superius exposuimus, propinquitate non natura. Uerum nugas terimus
et fonte ueritatis omisso, opinionum riuulos consectamur. Numquid
non possum tibi totam ueterum scriptorum seriem commouere: Ignatium, Poli-
carpum, Hireneum, Iustinum Martyrem, multosque alios apostolicos et elo-
quentissimos uiros qui aduersus Ebionem et Theodotum, Ualentinum

[illegible] que sileo [illegible]
[illegible] regula respondere
quã diutius immorando volui extendere. In[illegible] nunc impetu sacro[illegible] quo tu
[illegible]
[illegible] psalt[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] iacob [illegible]
[illegible] ipse dei [illegible]
Quod si hoc illis turpe videtur, superest ut non credant deum progenitum a vir
gine natum. Turpius est enim iuxta eos deum per virginis pudenda genitum
[illegible]
[illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] solito [illegible]
[illegible]
prob[illegible] [illegible] quanto [illegible]
pro me passus est, tanto illi plus debeo. Et cum omnia replicaverit, nichil cruce
contumeliosius proferes, quam profitemur et credimus. et in qua de hostibus trium
phamus. Sed ut hec que scripta sunt non negamus, ita ea que non sunt scripta
[illegible] de virgine [illegible] legimus [illegible]
[illegible] non credimus, quia non legimus. Nec hoc ideo dicimus quo nuptias dam
nemus. Ipsa quippe virginitas fructus est nuptiarum. Sed quod nobis de patri
[illegible] Despumet enim, hac estimatione
[illegible] [illegible] superes [illegible]
[illegible] iacob et [illegible]
[illegible] quandam temeritatem [illegible] virginem
non permansisse [illegible] virginem fuisse
[illegible] virgo [illegible]
[illegible] formata non [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] virginem permansisse [illegible]
[illegible] de [illegible] virginitatis et nuptiarum [illegible]
[illegible] ne [illegible] virginem [illegible]
[illegible]
[illegible] mulierum [illegible]

pro conditione temporum, alie eos tunc subiacuisse sententie, et alie nos
in quos fines seculorum devenerunt. Tunc lex illa precurrit: Crescite et mul-
tiplicamini, et replete terram. et maledicta sterilis que non parit semen
in Israel. nubebant omnes et nubebantur. et derelictis parentibus fiebant
una caro. Quando vero vox illa personuit, tempus breviatum est. Reliquum est
ut qui habent uxores sic sint quasi non habentes: adherentes domino, unus cum eo ef-
ficimur spiritus. quare? quia qui sine uxore est cogitat ea que dei sunt, quomodo pla-
ceat deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est que sunt huius mundi, quomodo
placeat uxori. Divisa est mulier et virgo. Que non est nupta cogitat
que sunt dei, ut sit sancta corpore et spiritu. Nam que nupta est, cogi-
tat que sunt mundi, quomodo placeat viro. Quid imperatis? cur ... re-
pugnatis? Vas electionis hoc loquitur. divisa est dicens mulier et virgo.
Vide quante felicitatis sit, que et nomen sexus amisit. Virgo iam mulier
non vocatur. que non est nupta, cogitat que sunt domini, ut sit sancta
corpore et spiritu. Virginis definitio, sanctam esse corpore et spiritu. quia nichil prodest
carnem habere virginem, si mente quis nupserit. Que non nupta est, cogitat que
sunt mundi, quomodo placeat viro. Idem tu putas esse diebus et noctibus
vacare orationi, vacare ieiuniis, et ad adventum mariti expolire faciem.
gressum frangere, simulare blanditias? Illa hoc agit, ut turpior appa-
reat, ut nature bonum infuscet iniuria. hec ad speculum pingitur, et in
contumeliam artificis conatur pulchrior esse quam nata est. Inde infantes gar-
riunt, familia perstrepit, liberi ab osculis, liberi a collo dependent. com-
putantur sumptus. impendia preparantur. hinc cocorum accincta manus
carnes terit. hinc textricum turba commurmurat. Nuntiatur interim
vir venisse cum sociis. Illa ad hirundinis modum lustrat universa penetra-
lia. si thorus rigeat, si pavimenta verrerint, si ornata sint po-
cula, si prandium preparatum. Responde quaeso inter ista ubi sit dei cogi-
tatio. Et hee felices domus. Ceterum ubi tympana sonant, tibia cla-
mitat, lira garrit, cimbalum concrepat, quis ibi dei timor? Parasitus
in contumeliis gloriatur. Ingrediuntur exposite libidinum victime et
tenuitate vestium nude impudicis oculis ingeruntur. his infelix
uxor, aut letatur et perit, aut offenditur, et maritus in iurgia con-
citatur. hinc discordia seminarium repudii. Aut si alia invenitur

domus in qua ista nō fiant, que tamen [illegible] est. Ipsa dispensatio domus
liberorū educatio, necessitates mariti, correctio servulorum, que a xpi
cogitatione nō avocent? Defecerunt aut Sarre fieri muliebria. Propterea
quod dicitur ad Habraam: omnia quecumque dixerit tibi Sara, audi vocem eius. Que
nō est in partus anxietatibus et dolore, que desinentibus menstruis mulieris
officiis mulier esse desistit, a dei maledictione fit libera. Nec est ad virum
conversio eius, sed e contrario vir subicitur ei, et domini ei voce precipitur: Omnia
quecumque dixerit tibi Sara, audi vocem eius. Et sic incipiunt vacare orationi.
Quamdiu enim in coniugio debitum solvitur, orandi pretermittitur instantia. Nō nega-
mus viduas, nō negamus maritatas sanctas mulieres inveniri, sed
que uxores esse desierint, que in ipsa necessitate coniugii imitantur virginum
castitatem. Hoc enim quod apostolus breviter xpo in se loquente testatus est: Nupta co-
gitat que sunt mundi, quomodo placeat viro. Nobis fecit hic campum inge-
ingenue derelinquens. Neque enim [illegible] necessitatem imponit aut laqueum,
sed id quod honestum est suadet, volens omnes esse sicut seipsum. Et quidem dicere
tamen preceptum dni nō habeo, [illegible] ultra homines est, et quodammodo
impudens erat adversus naturam cogere, alioquin diceret vos esse sicut
angelos. Unde et virgo maioris est premii, quod id contemnit quod si fecerit
nō delinquit. Nichilominus in sequentibus infert: Consilium autem do, tamquam
misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter
instantem necessitatem, quia bonum est homini sic esse. Que est ista necessitas? Ve pregnan-
tibus et nutrientibus in illa die. Ideo silva succrescit ut postea succidatur.
Ideo ager seritur ut metatur. Iam plenus est orbis, terra nos nō capit.
Cotidie bella secant, morbi subtrahunt, naufragia absorbent, et
nichilominus de terminis litigamus. De hoc mundo sunt illi qui agnum sequuntur,
qui vestimenta sua nō coinquinaverunt. Virgines enim permanserunt.
[illegible] quid significet coinquinaverunt, ego nō audeo exprimere, ne
[illegible] calumnietur. Quod aut ais quasdam esse virgines taber[illegible]
ego tibi plus dico esse in his et adulteras. Et ut magis mireris, clericos esse
caupones et monachos impudicos. Quis nō statim intelligat nec
tabernariam virginem nec adulterum monachum nec clericum posse esse cau-
ponem. Numquid [illegible] virginitatis culpa est? [illegible] virginitatis [illegible]
[illegible] Ego autem ut proponis aliis pretermissis, ad [illegible] venias

me fictionis exacuant dentes. nescio an corpore, quod scio spiritu virgo non permanet.
Rhetoricati sumus et in morem declamatorum paululum lusimus. Tu nos hortandi
coegisti, qui iam evangelio coruscante eiusdem ut esse gloriae virginem et
maritatam. Et quia rebitos veritatis patiuntur adversarios, ut iam meo et
ad maledicta quaerunt. Solent enim et homo et mulier ubi fuerit, quorum digiti
male optant in angulis. Id dico, praeveniens, glorior in tua fore quia in
eodem quo maxime detraxisti ore me laceres. Et carminum facundiam, tunc
domini pariter expiatur et mater. Explicit.

Incipit epistola Ieronimi ad Vigilantium.

Iustum quidem fuerat nequaquam tibi litteris satisfacere, qui tuis auribus non
credidisti. Neque enim poteris credere scribenti, qui vivo sermoni non accommodasti fidem. Sed quia Christus nostri humilitatis exemplar se ipsum tribuit, et
osculum proditoris et latronis vitam in patibulo suscipiens, eadem igitur et
absens significo, quae in praesentia locutus sum. Ita me Origenem legisse et legere, sicut
Apollinarium et ceteros tractatores quorum in quibusdam libros ecclesia non recipit.
Non quo omnia dicam esse damnanda quae in illorum voluminibus continentur, sed quo
quaedam reprehendenda confitear. Verum quia operis mei est et studii multos
legere, ut ex plurimis diversos flores carpam, non tam probaturus omnia
quam quae bona sunt electurus, assumo multos in manum meam ut a multis multa cognoscam,
secundum illud quod scriptum est: Omnia legentes, quae bona sunt retinentes. Unde satis miror
te voluisse Origenis mihi obicere dogmata, cuius in plerisque errores usque
ad hanc aetatem penitus ignoras. Ego haereticus? Et cur me quaeso haeretici
non amant? Tu orthodoxus, qui contra sententiam tuam et ore mendaci aliud praedicaveras,
aut invitus subscripsisti et praevaricator es, aut volens et haereticus. Dimisisti
Aegyptum, cunctas provincias reliquisti in quibus sectam tuam libera
fronte defendunt, et elegisti me insectandum, qui omnia contra ecclesiae dogmata
publica voce condemno. Origenes haereticus. Quid ad me, qui illum in plerisque
haereticum non nego? Erravit de resurrectione corporis, erravit de animae statu,
de diaboli paenitentia, et quod his maius est, Filium et Spiritum sanctum
Seraphim esse testatus est. Si errasse eum non dicerem et haec cotidie non anathe
matizarem, essem erroris illius socius. Neque enim ita debemus bona eius recipere,
ut mala quoque cogamur suscipere. At idem et Scripturas in multis bene inter
pretatus est, et prophetarum obscura disseruit, et tam novi quam veteris revelavit

Revelavit maxima sacramenta. Ego quae bona sunt transtuli, et mala aut amputavi
aut correxi aut tacui. Arguendus sum cur per me latini bona eius habeant, et
ignorent mala? Si hoc crimen est, arguatur confessor Hilarius qui psalmorum interpre-
tationem et homilias in Iob ex libris eius id est ex graeco in latinum transtulit. Sit in
culpa eiusdem confessionis Vercellensis Eusebius qui omnium psalmorum commentarios
haeretici hominis vertit in nostrum eloquium, licet haeretica praetermittens optima quaeque
transtulerit. Taceo de Victorino Pictabionensi et ceteris qui Origenem in expla-
natione dumtaxat scripturarum secuti sunt et expresserunt, ne non tam me defen-
dere, quam socios criminis videar quaerere. Ad te ipsum veniam. Cur tractatus
eius in Iob descripseris, in quibus contra diabolum et de stellis caeloque disputans
quaedam locutus est quae ecclesia non recipit? Tibi soli licet [illegible]
[illegible] de graecis et latinis tractatoribus ferre sententiam, et quasi censoria vir-
ga alios eicere de bibliothecis, alios recipere, et cum tibi placuerit me vel catholicum
vel haereticum pronuntiare? Nobis non licebit perversa respuere et damnare quod
saepe damnavimus? Lege in epistolam ad Ephesios libros meos, lege cetera opuscula
mea, et maxime in Ecclesiasten commentarios, et liquido pervidebis me ab adole-
scentia numquam alicuius auctoritate detentum acquievisse haereticae pravitati. Non
parum est scire quod nescias. Prudentis hominis est nosse mensuram suam, nec
zelo diaboli concitatum, imperitiae suae cunctum orbem testem facere. Scilicet gloriari cupis
et in patria tua iactitas me non potuisse respondere eloquentiae tuae, et acumen
in te Chrysippi formidasse. Christiana verecundia teneor et cellulae meae latebras nolo
mordaci sermone laxare. Alioquin proferrem [illegible]
[illegible] ridiculos de nocte cantantium. Sed haec aliis aut loquenda
aut ridenda dimittam. Ego quasi christianus cum christiano loquens obsecro te, frater, ne plus
velis sapere quam sapis, ne vel innocentiam vel simplicitatem tuam vel certe ea quae tu
et tu non intelligis [illegible] stilo [illegible] contra te chartam
praebeas. Aliud a parvulo didicisti, aliis assuetus es disciplinis. Non est eiusdem
hominis et aureos nummos et scripturas probare, degustare vina et prophetas vel
apostolos intelligere. Me lacerans, sanctum fratrem Oceanum in culpam haereticorum vocas, tibi et
tibi Vincentii et Pauliniani et fratris Eusebii [illegible] displicet. Sanctus est
Oceanus Romani generis disertissimus, cum testimonio et prudentiae vel...
credi. Recordare, quaeso, illius diei, quo me de resurrectione et veritate corporis
praedicante, ex latere subsultabas et applodebas pede, et orthodoxum conclamabas.

Postquam navigare coepisti, et ad intimum cerebrum tuum sentinae putredo pervenit, tunc nos hereticos recordatus es. Quid faciam? Credidi sancti presbyteri Paulini epistolis, et illius super nomine tuo non putavi errare iudicium. Et licet statim accepta epistola [illegible] [illegible] sermonem tuum intelligerem, et tamen rusticitatem et simplicitatem magis in te arbitrabar quam vecordiam. Nec reprehendo sanctum virum. Maluit enim apud me dissimulare quod noverat, quam portitorem clientulum suum [illegible] accusare. Sed memet ipsum [illegible] qui [illegible] potius [illegible] in meo iudicio, et oculis [illegible] mentis, aliud scriptum credidi quam videbam. Cessa obtundere me [illegible] et voluminibus tuis [illegible] notarios [illegible] et [illegible] et sententiis, qui te adeo forsitan laudant, ut lucrum [illegible] facias. Si hoc oratorie [illegible] tradi te grammaticis atque rhetoribus. Disce dialecticam, sectis instruere philosophorum. Et cum omnia didiceris, saltem tunc tacere incipias. Quamquam stultum faciam, in hoc ipso omnium magistros quaerere, et cui modum imponere, qui loqui nescit et tacere non potest. Verum est illud apud Graecos proverbium: [illegible] [illegible] Ergo vox et nomen tibi [illegible] [illegible] [illegible] dormitas, et profundissimo non tam somno stertis quam lethargo. Inter ceteras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Anima quam assumpsit corpus Adam cum diabolo ante [illegible] cohibeat natum virginem, ut a monte, hoc est a diabolo, hominem [illegible] [illegible]. O praedicandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praesentiarum habeas quaestio non dicam catholicorum sed hereticorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cum sperare ero similis altissimo. Age poenitentiam et sparso in pare et cinere, et tantum ... lacrimis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quamquam post priorem epistolam, quam ante biennium dederam, [illegible] agas poenitentiam, [illegible] sanctissimum [illegible] [illegible] [illegible]

ut audias et taceas. ut intelligas et [illegible]

Incipit epistola beati Ieronimi ad Riparium presbiterum de [illegible]

Acceptis primum litteris tuis, non respondere superbie est. Respondere temeritatis. De his enim rebus interrogas, quas et proferre et audire sacri[illegible] [illegible] vocatur nomine nam dormitantius melius vel verius diceretur. os fetidum rursus aperire, et et pudorem spurcissimum contra sanctorum martirum proferre reliquias. Et nos qui eas sus[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... potius pejorantur ... [illegible] non angelos, non archangelos, non seraphin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honoramus autem reliquias martirum, ut eum cuius sunt martires adoremus. [illegible] [illegible] Ergo [illegible] [illegible] [illegible] et omnium martirum basilicas [illegible] [illegible] [illegible] ydolatrie insignia [illegible] quod [illegible] [illegible] ut doleat. nec [illegible] caput, et perpetuo cerebrum, vel humor aliquando [illegible] subvertantur: Ergo et domini corpus in [illegible] [illegible] angelica [illegible] [illegible] atque sepulcro prebebant [illegible] [illegible] sompniaret, ymo eructaret in inmundissima crapula. Et in iuliano [illegible] ut destrueret, aut in templa converteret [illegible] [illegible] et non virga apostoli, et virga ferrea confringeret vas in [illegible]. et traderet in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat. [illegible] videbas furem et currebas cum eo, et cum adulteris portionem tuam [illegible]

In alio loco: In matutino interficiebam omnes peccatores terre, ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem. [illegible] Nonne odientes te Domine oderam, et super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos. Si non sunt honorande reliquie martyrum, quomodo legimus: Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius? Si ossa eorum polluunt attingentes, quomodo Heliseus mortuus mortuum suscitavit, et dedit vitam corpus quod iuxta legem pollutum erat? Ergo omnia castra Israelitici exercitus et populus Dei fuere immunda, quia Ioseph et patriarcharum corpora portabant in solitudine, et ad sanctam terram immunda ossa portabantur? Ioseph quoque, qui in typo precessit Domini, sceleratus fuit, qui tanta ambitione Iacob in Hebron ossa portavit, ut immundum patrem avo et atavo sociaret immundis, et mortuum mortuis copularet? O precidenda lingua a medicis, ymo insanum curandum caput, ut qui loqui nescit discat aliquando reticere. Ego vidi hoc aliquando portentum, et testimoniis Scripturarum quasi vinculis Hypocratis volui ligare furiosum. Sed abiit, excessit, evasit, erupit, et inter Hadrie fluctus Cottiique regis Alpes in nos declamando clamavit. Quicquid enim amens loquitur, vociferatio et clamor est appellandum. Facit me forsitan cogitatione reprehendere quod in absentem invehar. Fateor tibi dolorem meum: sacrilegium tantum patienter audire non possum. Legi enim zelotypiam Finees, austeritatem Helie, et zelum Symonis Cananei, Petri severitatem Ananiam et Saphiram trucidantis, Paulique constantiam, qui Elimam magum viis Domini resistentem eterna cecitate damnavit. Non est crudelitas pro Deo pietas. Unde et in lege dicitur: Si frater tuus et uxor que est in sinu tuo depravare voluerit a veritate, sit manus tua super eos, et effunde sanguinem eorum, et auferes malum de medio Israel. Iterum [illegible] immunde sunt reliquie? Et quid Paulus apostolus ait, ut tumulum Stephani cum tanta turbis ambitione prosequerentur, et facerent ei planctum magnum, ut illorum luctus in gaudium verteretur? [illegible] vigilias [illegible] fecit. [illegible] hoc vocabulum, qui vult dormire, Vigilantius, et non audiat Salvatorem dicentem: Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate et orate, ut non intretis in temptationem. Spiritus promptus, caro autem infirma. Et in alio loco propheta dicit: Media nocte surgebam, ut confiterer tibi super iudicia iustitie tue. Dominum in evangelio legimus pernoctasse [illegible]

clausos orare. vel non vigilasse. ut illis pro pollentibus terra quieverit.
custos ecclesie crederet. et magistratus et civitas terrerentur. Loquitur
paulus. orationi instate. vigilantes in ea. Et in alio loco. in vigiliis
frequenter. dormiat itaque Vigilantius et ab exterminatore egyptiorum cum
egyptiis dormiens suffocetur. Nos dicamus cum david, non dormitabit neque
obdormiet qui custodit israel, ut veniat ad nos sanctus et hir, qui interpretatur
vigil. Et si quando propter peccata nostra dormierit, dicamus ad eum
Exurge quid dormitas domine? Excitemus illum, et navicula fluctuante
clamemus magister salvos nos fac, perimus. Plura dictarem, nisi
epistolaris brevitas verecundie nobis terminum imponeret. et si mihi libros ipsius
ad nos voluisses mittere cantilenas ut scire possemus ad que rescribere
deberemus. Nunc autem aerem verberavimus et non tam illius infidelitatem
a nivibus pater quam nostram fidem aperuimus. Ceterum si voluerit longiorem nos
adversus eum librum scribere, mitte nenias illius et ineptias. ut Ioannem
baptistam audiat predicantem. Iam securis ad radices arborum posita est.
Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur.

Explicit. Incipit liber sancti Ieronimi adversus Vigilantium.

Multa in orbe monstra generata sunt. Centauros et sirenas
ululas et onocrotalos in ysaia legimus. Iob leviathan et behemoth.
mistico sermone describit. Cerberum et stimphalidas, aprumque erimanthium
et leonem nemeum. chimeram atque ydram multorum capitum narrant
fabule poetarum. Cacum describit virgilius. triformem gerionem hyspanie
prodiderunt. Sola gallia monstra non habuit, sed viris semper fortibus et eloquentissimis
abundavit. Exortus est subito Vigilantius seu verius dormitantius
qui immundo spiritu pugnet contra christi spiritum. et martirum neget sepulchra vene-
randa. damnandas esse vigilias dicat. numquam nisi in pascha alleluia cantandum.
continentiam, heresim, pudicitiam libidinis seminarium. Et quomodo Euphor-
bus in pythagoram renatus esse perhibetur. sic in isto Ioviniani mens prava
surrexit. ut et in illo et in hoc diaboli respondere cogamur insidiis. Cui
iure dicetur, semen pessimum para filios tuos occisioni peccatis patris
tui. Ille romane ecclesie auctoritate damnatus inter fasides aves et carnes suillas
non tam emisit spiritum quam eructavit. Iste caupo calagurritanus et in perversum
propter nomen viculi mutus quintilianus miscet aquam vino. Et de artificio

pessimo sue venena perfidie catholice fidei sociare conatur. Impugnat virginitatem
odisse pudiciciam, in convivio secularium, contra sanctorum jeiunia proclamat. dum inter phialas
philosophatur, et ad placentas liguriens, psalmorum modulatione mul
cetur, ut tantum inter epulas David et Ydithun, Asaph, et filiorum Chore, cantica audire
dignetur. Hec dolentis magis effudi animo quam ridentis, dum me cohibere non possum
et iniuriam apostolorum ac martyrum surda nequeo aure transire. Pro nephas, episcopos
sui dicitur sceleris habere consortes, si tamen episcopi nominandi sunt, qui non ordinant diaco
nos nisi prius uxores duxerint. Nulli celibi credentes pudiciciam, ymo ostendentes
quam sancte vivant qui male de omnibus suspicantur, et nisi pregnantes uxores viderint
clericorum, infantesque de ulnis matrum vagientes, Christi sacramenta non tribuunt.
Quid facient orientis ecclesie, quid Egypti et sedis apostolice, que aut vir
gines clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint mariti [illegible]
desistunt. Hec docuit dormitancius libidinis frena permittens, et
naturalem carnis ardorem, qui in adolescentia plerumque fervescit, [illegible]
tantibus duplicans, immo extinguens coitu feminarum, ut nichil sit quo distemus
a porcis, quo differamus a brutis animantibus, quo ab equis [illegible]
est. [illegible] in feminas facti sunt, unusquisque ad uxorem proximi sui
hinniebat. Hoc est quod loquitur per David spiritus sanctus. Nolite fieri sicut equus et
mulus, in quibus non est intellectus. [illegible]
In freno et camo maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te. [illegible]
[illegible] ut ipsius verba ponentes, ad singula respondere nitamur. Fieri enim potest
ut rursum malignus interpres dicat fictam a me materiam, cui rhetorica decla
matione responderem, sicut illa quam scripsi ad Galliam, inter matrem et filiam
discordantes. [illegible] Riparius
et Desiderius [illegible] qui parochias suas [illegible]
[illegible] per fratrem Sisinnium [illegible] evomuit
[illegible] qui favent vitiis suis, illius blasphe
miis acquiescunt. Est quidem imperitus et verbis et [illegible]
[illegible] non potest defendere. [illegible] et mulieres [illegible]
[illegible] et nunc ad [illegible]
[illegible] ne nos [illegible]
[illegible] ad litteras respondisse. Nimirum respondere [illegible]
[illegible]

Pompeius edomita hispania et ad triumphum redire festinans de pyrenei
iugis deposuit et in unum congregavit unde et convenarum urbs nomen accepit
[illegible] huc usque latrocinatur contra ecclesiam dei et de [illegible] arrebacis celtiberisque
descendens incurrit galliarum ecclesias portatque nequaquam vexillum christi sed
insigne diaboli. Fecit hoc idem pompeius et in oriente ut [illegible] piratis latronibus
et [illegible] superatis sui nominis inter ciliciam et [illegible]
[illegible] hec urbs hodie servat scita maiorum et nullus in ea
ortus est dormitantius. gallie vernaculum hostem sustinent et hominem moti
capitis atque ypocratis vinculis alligandum sedentem cernunt in ecclesia et inter
cetera verba blasphemie ista quoque dicentem. Quid necesse est tanto honore non solum
[illegible] sed etiam adorare illud nescio quid quod in modico vasculo transferens
colis. Et rursum in eodem libro. Quid pulverem linteamine circumdatum
adorando osculatis. et in consequentibus. prope ritum gentilium videmus sub pre-
textu religionis introductum in ecclesiis sole adhuc fulgente moles cereorum
[illegible] et ubicumque pulvisculum nescio quod in modico vasculo pretioso lintea-
mine circumdato osculantes adorant. Magnum honorem prebent huiusmodi
homines beatissimis martiribus quos putant de vilissimis cereolis illu-
strandos quos agnus qui est in medio throni cum omni fulgore maiesta-
tis illustrat. Quis enim o insanum caput aliquando martires adoravit? quis
hominem putavit deum? Nonne paulus et barnabas cum a licaonibus
iupiter et mercurius putarentur et eis vellent hostias ymolare sciderunt
vestimenta sua et se homines dixerunt? non quod meliores non essent mortuis
hominibus iove atque mercurio sed quod sub gentilitatis errore honor eis deo
debitus deferretur. Quod et de petro legimus qui cornelium se adorare cupientem
[illegible] manu sublevavit et dixit. Surge nam et ego homo sum. Et audes
dicere illud nescio quid quod in modico vasculo transferens colis. Quid est illud
nescio quid? scire desidero. Expone manifestius ut tota libertate blas-
-phemes. Pulvisculum ait nescio quod in modico vasculo pretioso linteamine circum-
-datum. Dolet martirum reliquias pretioso operiri velamine et non vel
pannis vel cilicio colligari vel proici in sterquilinium ut solus vigilantius
ebrius et dormiens adoretur. Ergo sacrilegi sumus quando apostolorum basi-
licas ingredimur? Sacrilegus fuit constantius imperator [illegible] qui sanctas
reliquias andree luce et timothei transtulit constantinopolim [illegible]

demones rugiant, et habitatorem uigilantii diabolum se sentire presentem...
sacrilegus dicendus est et nunc augustus archadius qui ossa beati samuelis longo
post tempore de iudea transtulit in traciam. omnes episcopi non solum sacrilegi sed fatui
iudicandi qui rem uilissimam et cineres dissolutos in serico et uase aureo
portauerunt. stulti omnium ecclesiarum populi qui occurrerunt sanctis reliquiis et tanta
letitia quasi presentem uiuentemque prophetam cernerent susceperunt. ut de palestina usque
calcedonem iungerentur populorum examina, et in christi laudes una uoce reso
narent. uidelicet adorabant samuelem et non christum. cuius samuel et leuita
et propheta fuit. mortuum suspicaris et idcirco blasfemas. lege euangelium
deus abraham deus ysaac deus iacob. non est deus mortuorum sed uiuorum. si ergo
uiuunt honesto iuxta te carcere non clauduntur. ais enim uel in sinu abrahe
uel in loco refrigerii uel subter aram dei animas apostolorum et martirum consedisse
nec posse de suis tumulis et ubi uoluerint adesse presentes. senatorie uidelicet di
gnitatis sunt. ut non inter homicidas teterrimo carcere sed in libera honestaque
custodia in fortunatorum insulis et campis eliseis recludantur. tu deo leges
pones. tu apostolis uincula inicies. ut usque ad diem iudicii teneantur custodia.
nec sint cum domino suo de quibus scriptum est. sequuntur agnum quocumque uadit.
si agnus ubique. ergo et hii qui cum agno sunt ubique esse credendi sunt. et cum diabolus
et demones toto uagentur in orbe et celeritate nimia ubique presentes sint
martires post effusionem sanguinis sui ara operientur inclusi. et inde exire
non poterunt. dicis in libello tuo quod dum uiuimus mutuo orare possumus. post
quam mortui fuerimus. nullius sit pro alio exaudienda oratio. presertim cum martires
ultionem sui sanguinis obsecrantes impetrare nequiuerint. si apostoli
et martires adhuc in corpore constituti possunt orare pro ceteris quando de se adhuc
debent esse solliciti quanto magis post coronas uictorias et triumphos.
unus homo moyses sescentis milibus armatorum impetrat a deo ueniam. et
stephanus imitator domini sui et primus martir in christo pro persecutoribus ueniam
deprecatur. et postquam cum christo esse ceperint minus ualebunt. paulus apostolus
ducentas septuaginta sex sibi dicit in naui animas condonatas. et postquam resolutus esse cepit cum christo
tunc ora clausurus est. et pro his qui in toto orbe ad suum euangelium credi
derunt mutire non poterit. meliorque erit uigilantius canis uiuens
quam ille leo mortuus. recte hoc de ecclesiaste proferrem. si paulum in spiritu mortuum
confiterer. denique sancti non appellantur mortui sed dormientes. unde et lazarus

qui repromissionis erat, dormisse prohibetur. Et apertius venit Thessalonicenses de
dormientibus consolatur. Tu vigilans dormis, et dormiens scribis et proponis mihi
librum apocryphum, qui sub nomine Esdre a te et similibus tuis legitur. Ubi scriptum est
quod post mortem nullus pro aliis audeat deprecari. Quem ego librum numquam legi.
Quid enim necesse est in manus sumere quod ecclesia non recipit? nisi forte balsamum mihi et
Barbelum, et thesaurum Manichei, et ridiculum nomen Leusiborae proferas. Et
quia ad radices Pyrenei habitas, vicinusque es Hiberie, Basilidis antiquissimi heretici
et imperite scientie incredibilia portenta prosequeris, et proponis quod totius
orbis damnatur. Nam in commentariolo tuo quasi pro te faciens de Salomone sumis
testimonium, quod Salomon omnino non scripsit, ut qui habes alterum Esdram habeas
et alterum Salomonem. Et si tibi placuerit, legito fictas revelationes omnium patri-
archarum et prophetarum. Et cum illas didiceris, inter mulierum textrina cantato,
immo legendas propone in tabernis tuis, ut facilius per has nenias vulgus
indoctum provoces ad bibendum. Cereos autem non clara luce accendimus,
sicut frustra calumniaris, sed ut noctis tenebras hoc solatio temperemus
et vigilemus ad lumen, ne tecum dormiamus in tenebris. Quod si aliqui per imperitiam
et simplicitatem secularium hominum, vel certe religiosarum feminarum, de quibus
vere possumus dicere: Confiteor zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, hoc pro honore
martyrum faciunt, quid inde perdis? Causabantur quondam et apostoli quod periret
unguentum, sed Domini voce correpti sunt. Neque enim Christus indigebat unguento,
nec martyres lumine cereorum. Et tamen illa mulier in Christi honorem hoc fecit, de-
votioque mentis eius recipitur. Et quicumque accendunt cereos secundum fidem suam habent
mercedem, dicente apostolo: Unusquisque in suo sensu abundet. Idolatras appellas
huiusmodi homines? Non diffiteor omnes nos qui in Christo credimus de ydolatrie errore.
Non nascimur enim, sed renascimur christiani. Et quia quondam colebamus ydola, /
nunc Deum colere non debemus, ne simili eum videamur cum ydolis honore vene-
rari? Illud fiebat ydolis, et ideo detestandum est; hoc fit martyribus, et
ideo recipiendum est. Nam et absque martyrum reliquiis per totas orientis ecclesias
quando legendum est evangelium accenduntur luminaria iam sole rutilante,
non utique ad fugandas tenebras, sed ad signum letitie demonstrandum. Unde
et virgines ille evangelice semper habent accensas lampades suas. Et ad apostolos
dicitur: Sint lumbi vestri accincti, et lucerne ardentes in manibus vestris.
Et de Iohanne baptista: Ille erat lucerna ardens et lucens. Ut sub

— corporalis illa lux ostendebatur, de qua in psalterio legimus: lucerna pe-
dibus meis verbum tuum et lumen semitis meis. Male facit ergo episcopus Romanus, qui super mortuorum
Petri et Pauli, secundum nos ossa veneranda, secundum te vilem pulvisculum, offert domino
sacrificia, et tumulos eorum Christi arbitratur altaria? Et non solum unius urbis, sed
totius orbis errant episcopi, qui cauponem Vigilantium contemnentes ingrediuntur
basilicas mortuorum, in quibus pulvis vilissimus et favilla nescio qua iacet,
in linteamine colligata, ut polluta omnia polluat, et quasi sepulchra phari-
— saica foris dealbata sint, cum intus immunda habeant sordes. Et post haec
de gutture tenebroso suo spurcitiam evomens, audet dicere: Ergo
cineres suos amant anime martirum, et circumvolant eos, semper-
que presentes sunt, ne si forte aliquis precator advenerit, absentes audire
non possint. O portentum in terras ultimas deportandum. Rides de reli-
quiis martirum, et cum auctore huius heresis nomine Eunomio ecclesiis
Christi calumniam struis, nec tali societate terreris, ut eadem contra nos loquaris
que ille contra ecclesiam loquitur. Omnes enim sectatores eius basilicas apostolorum et martirum
non ingrediuntur, ut scilicet mortuum adorent Eunomium, cuius libros maioris
auctoritatis arbitrantur quam evangelia, et in eo credunt lumen
veritatis, sicut alii heretici Paracletum in Montanum venisse contendunt,
et Manicheum ipsum dicunt esse Paracletum. Exhibit adversum heresim tuam que olim
erupit contra ecclesiam, ne et in hoc quasi repertor novi fallaris glorieris. Ter-
tullianus vir eruditissimus volumen insigne, quod Scorpiacum vocat rectissimo
nomine, quia arcuato vulnere in ecclesie corpus venena diffundit. Que
appellabatur Caina heresis, et multo tempore dormiens vel sepulta nunc
a Dormitantio suscitata est. Miror quod non dicas nequaquam perpetranda
martiria, cum deus qui sanguinem taurorum hircorumque non quereat,
multo magis hominum non requirat. Quod cum dixeris, immo et si non dixeris,
ita habebitur quasi dixeris. Qui enim reliquias martirum asseris esse calcandas, pro-
hibes sanguinem fundi, qui nullo honore dignus est. De vigiliis et per-
noctationibus in basilicis martirum sepe celebrandis in altero libro, quem
ante ferme biennium sancto Ripario presbytero scripsimus, respondi breviter.
— Si ideo eas estimas respuendas, ne sepe videamur Pascha celebrare
et non sollemnes post annum exercere vigilias, ergo et die dominico non sunt deo
offerenda sacrificia, ne resurrectionis domini crebro Pascha celebremus et

Inclinamus nō tamen peccabis ꝗ puerima. Erro aut̄ [illegible] in nocte [illegible]
fornacium mulierum qui precantes [illegible] de phenice nō est religiosus inter
reputandus. qz in vigiliis paschalis aliquid fit plerumqz minime. et cū
[illegible] culpa nō [illegible] religionem. qui omē vigilias vellent orare
ut in [illegible] ut in [illegible] domibus. Ubi [illegible] fides inde [illegible] nō destruxit. Et [illegible]
ergo vigilias male aliorum vigilie nō destruent. [illegible] vigilias
[illegible] qui [illegible] dormiunt. Quod [illegible] fuerit [illegible] est nō [illegible]
malū esse. si frequentius fiat. dum si alia [illegible] est. nō ex eo qz sepe [illegible]
ex eo quod fit aliquādo culpabile est. Non vigilent itaqz diebus paschalibus [illegible]
[illegible] adultorum desideria [illegible] ne orationes [illegible] uxor [illegible]
ne [illegible] nō posset [illegible]. Ardentius appetitur quicquid est [illegible]
nō possum vniversa percurrere [illegible] litterē [illegible] delicate [illegible]
aliquid [illegible]. Argumētantur ꝗ signa, atqz q̄ in baptismo [illegible] fiunt, et
dicit eas incredulis [illegible] nō [illegible] quērat [illegible] fiant et
[illegible] qua [illegible] sunt. Cū ergo signa sint infidelium. [illegible] et doct
[illegible] credere noluerunt. signis adducantur ad fidē. Et dominus [illegible]
[illegible] faciebat. Et tamen nō [illegible] [illegible] qz illi infideles
erant. [illegible] admirati erant. qz [illegible] fuerit potentie [illegible]
[illegible] et ad fide [illegible]. [illegible] nolo in [illegible]
infideles sunt. ꝗ Respondi quomodo [illegible] et familia nemo
qua tamen sit [illegible] [illegible]. [illegible] infelicissime [illegible]
[illegible] quid doleas. quid timeas. [illegible] qui [illegible]
[illegible] sepe [illegible] est [illegible] imo [illegible] torquentur.
et qui in [illegible] dissimulat [illegible]. Nisi forte [illegible]
[illegible] porphirii [illegible] demoniacis
et [illegible]. et nō [illegible] demonis [illegible] tormenta.
[illegible] ingreditur [illegible] et [illegible] fabricio. [illegible]
[illegible] multos [illegible] et [illegible] supplicat. [illegible]
[illegible] impossibilitatis [illegible] et [illegible] quod [illegible] et
[illegible] loqueris. [illegible] et [illegible]
[illegible] numerum [illegible] aut [illegible] plauti amphitruonis.
quo dormiente [illegible] adultero [illegible] noctis [illegible]
ut [illegible] fortitudinis herculis nascetur [illegible]

obscuritate et contemptu ex numero dormientium et somno liquentior fuerat
et spumator lagene. Effrenatis oculis vinum et post vinum cum tubicine
tintinnoniis, noctis medio omnem de somno exterruit. Tu prudentissime
et sapientissime mortalium nudus orabas et referebas nobis Adam
et Evam de paradiso. Et illi quidem apertis oculis erubuerunt nudos se esse
cernentes, et verenda texerunt arborum foliis. Tu et tunica et fide nudus,
subitoque timore perterritus et aliquid habens nocturne crapule, sancti
omnis obscenam partem corporis ingerebas ut tuam iudicares prudentiam.
Tales habet adversarios ecclesia: hi duces pro martyrum sanguine dimicant.
Huiuscemodi oratores contra apostolos perorant, immo tam rabidi canes contra Chri-
sti latrant discipulos. Ego confiteor timorem meum, et forsitan de supersti-
tione descendat. Quando iratus fuero et aliquid mali in meo animo
cogitavero et me nocturnum fantasma deluserit, basilicas martyrum
intrare non audeo. Ita totus et animo et corpore pertremisco. Rideas
forsitan et muliercularum deliramenta subsannes. Non erubesco earum
fidem que primae viderunt dominum resurgentem, que mittuntur ad apostolos, que
in matre domini salvatoris sanctis apostolis commendantur. Tu ructato cum
secularibus hominibus, ego ieiunabo in feminis, immo cum religiosis viris qui pudi-
ciciam vultu preferunt et pallida iugi continentia ora portantes Christi
ostendunt verecundiam. Videris mihi dolere et aliud: ne si inoleverit apud
Gallos continentia et sobrietas atque ieiunium, taberne tue lucra non
habeant, et vigilias diaboli ac temulenta convivia tota nocte exer-
cere non possis. Preterea hisdem ad me relatum est epistulis quod contra auctoritatem
apostoli Pauli, immo Petri, Iohannis et Iacobi, qui dexteras dederunt Paulo
et Barnabe communicationis, et preceperunt eis ut pauperum memo-
res essent, tu prohibeas Ierosolimam in usus sanctorum aliqua sumptuum
solatia dirigi. Videlicet si ad haec respondero, latrare incipias me meam
causam agere, qui tantam cunctis largitatem donasti ut nisi venisses Iero-
solimam et tuas vel patronorum tuorum pecunias effudisses, omnes
periclitaremur fame. Ego hoc loquor quod beatus apostolus Paulus in
cunctis pene epistulis suis loquitur et precepit in ecclesiis gentium ut per unam
sabbati, hoc est die dominico, omnes conferre debeant que Ierosolimam in sanctorum
solatia dirigantur, et vel per discipulos suos vel per quos ipsi probaverint. Et

Adiciam

si dignum fuerit, ipse aut dirigat aut perferat ad [illegible]
[illegible] post annos aut plures. Elemosinas
[illegible] et oblationes et vota, in quibus invenerunt
[illegible]
[illegible] ab [illegible] videre [illegible]
in sanctis pauperibus dare cupiebat, qui suas pro Christo facultates relin-
quentes, ad domini servitutem tota mente conversi sunt. Longum est nunc
si de omnibus epistolis eius omnia testimonia revolvere voluero, in quibus hoc
agit, et tota mente festinat, ut Ierosolimam et ad sancta loca credentibus
pecunia [illegible]. Non ad avaritias
congregandas, sed ad imbecillitatem corpusculi sustentandam et frigus atque
inediam declinandam. Hac in Iudea usque hodie perseverante consuetudine, non
solum apud nos, sed et apud hebreos, ut qui in lege domini meditantur
die et nocte et partem non habent in terra nisi solum deum, synagogarum et totius
orbis foveantur ministeriis, ex equalitate dumtaxat, non ut aliis refrigerium
et aliis tribulatio, sed ut aliorum abundantia aliorum sustentet inopiam.
[illegible] nec pauperes [illegible]
[illegible] sustentandi [illegible]. Nec nos negamus cunctis pauperibus etiam
iudeis et samaritanis, si tanta sit largitas, stipes porrigendas. Sed
apostolus docet faciendam quidem ad omnes elemosinam, sed maxime ad domesticos
fidei. De quibus et salvator in evangelio loquebatur: facite vobis amicos de
mammona iniquitatis, qui vos recipiant in eterna tabernacula. Numquid isti pau-
peres, inter quorum pannos et illuviem corporis flagrans libido dominatur, possunt ha-
bere eterna tabernacula, qui nec presentia possident nec futura? Non enim simpliciter
pauperes, sed pauperes spiritu beati appellantur, de quibus scriptum est: Beatus qui
intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum dominus. In vulgi pauperibus
sustentandis nequaquam intellectu sed elemosina opus est. In sanctis pauperibus
beatitudo est intelligentie, ut ei tribuat qui erubescit accipere, et cum acceperit
dolet, metens carnalia et seminans spiritualia. Quod autem asserit melius eos
facere qui utantur rebus suis et paulatim fructus possessionum pauperibus
dividant, quam illos qui possessionibus venundatis semel omnia largiantur,
non a me ei, sed a domino respondebitur: Si vis perfectus esse, vade et vende
omnia que habes et da pauperibus, et veni, sequere me. Ad eum [illegible]

qui vult esse perfectus, qui cum apostolis patrem, naviculam et rete dimittit.
Illum [illegible] et in laude. Si indiges [illegible] tradiderit. Quod et nos facimus
dummodo sciamus prima secundis et tertiis preferenda. Nec a nostro studio monachi
deterrendi sunt a te lingua vipere et morsu sevissimo, de quibus argumentaris
et dicis: Si omnes se recluserint et fuerint in solitudine, quis celebrabit ecclesias?
Quis seculares homines lucrifaciet? Quis peccantes ad virtutes poterit cohortari?
Hoc enim modo si omnes tecum fatui sint, sapiens esse quis poterit? Et virginitas non erit
approbanda. Si enim omnes virgines fuerint, nuptie non erunt. Interibit
humanum genus. Infantes in cunis non vagient. Obstetrices absque mercedibus
mendicabunt. Et grandissimo rigore solus atque contractus Dormitantius vigi-
labit in lectulo. Rara est virtus, nec a pluribus appetitur. Atque utinam hoc
omnes essent quod pauci sunt, de quibus dicitur: Multi vocati, pauci electi. Et vacui essent
carceres. Monachus autem non doctoris habet sed plangentis officium, qui vel se
et mundum lugeat, et Domini pavidus prestoletur adventum. Qui sciens
imbecillitatem suam et vas fragile quod portat timet offendere, ne impingat
et corruat atque frangatur. Unde et mulierum maximeque adolescen-
tularum vitat aspectum, et in tantum castigator sui est, ut etiam que tuta sunt
pertimescat. Cur inquies pergis ad heremum? Scilicet ut te non audiam, non
videam, ut tuo furore non movear, ut tua bella non patiar, ne me capiat
oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Re-
spondebis: Hoc non est pugnare sed fugere. Sta in acie, adversariis armatus
obsiste, ut postquam viceris coroneris. Fateor imbecillitatem meam. Nolo spe pu-
gnare victorie, ne perdam aliquando victoriam. Si fugero, gladium devitavi. Si
stetero, aut vincendum michi est aut cadendum. Quid autem necesse est certa
dimittere et incerta sectari? Aut scuto aut pedibus mors vitanda est. Tu qui
pugnas et superari potes et vincere. Ego cum fugio non vincor. Fateor quod fugio,
sed ideo fugio ne vincar. Nulla securitas est vicino serpente dormire. Potest
fieri ut me non mordeat, tamen potest fieri ut aliquando me mordeat. Matres
vocamus sorores et filias, et non erubescimus vitiis nostris nomina pietatis
obtendere. Quid facit monachus in cellulis feminarum? Quid sibi volunt
sola et privata colloquia et arbitros fugientes oculi? Sancta dilectio impa-
tientiam non habet. Quod de libidine diximus, referamus ad avaritiam et ad
omnia vitia que vitantur solitudine. Et idcirco urbium frequentias declinamus

ne facere compellamur, que nos non tam natura cogit quam voluntas. Hec ut dixi
sanctorum patrum Beati unius noctis lucubratione dictavi festinante admodum
sancto presbitero et apud fratrem Efigenia egyptum me properante. Alioquin et ipsa
materia apertam habuit blasfemiam, que indignationem magis scribentis quam
testimoniorum multitudinem flagitaret. Et si dormitantem in me Vigilantius maledicta
vigilaverit et eodem ore blasfemo quo apostolos et martires lacerat, etiam me
putaverit detrahendum, huic nequaquam illi brevi lucubratiuncula, sed tota nocte
vigilabo, et sociis illius immo discipulis et magistris, qui nisi tumentes viros viderint
feminarum maritos earum ministerio altaris indignos.

Explicit liber adversus vigilantium.
Incipit epistola eiusdem ad magnum oratorem urbis Rome.

Sebesium nostrum tuis monitis profecisse non tam epistola tua quam ipsius penitudine
didicimus. Et mirum in modum plus correptus placuit quam erraverat offendit. Certaverunt
inter se indulgentia parentis et filii pietas, dum alter preteritorum
non meminit, alter in futurum se officia pollicetur. Unde mutuo nobis congratulandum
est, cum nos filium recepimus, tu discipulum conservasti. Quod autem queris in calce
epistole, cur in opusculis nostris secularium litterarum interdum ponamus exempla
et candorem ecclesie ethnicorum sordibus polluamus, breviter responsum habeto.
Numquam hoc quereres, nisi te totum Tullius possideret, si scripturas sanctas legeres,
si interpretes earum omisso Vulcatio evolveres. Quis enim nesciat et in Moyse et
prophetarum voluminibus quedam assumpta de gentilium libris, et Salomonem philosophis
Tyri et proposuisse nonnulla, et alia respondisse. Unde in exordio proverbiorum
commonet, ut intelligamus sermones prudentie, versutiasque verborum, parabolas,
et obscurum sermonem, dicta sapientium et enigmata, que proprie dialecticorum
et philosophorum sunt. Sed et Paulus apostolus in epistola ad Titum Epimenidis poete abusus
versiculo est: Cretenses semper mendaces, male bestie,
ventres pigri. Cuius heroici hemistichium postea Callimachus usurpavit.
Nec mirum si apud latinos metrum non servetur ad verbum [illegible]
[illegible] eadem lingua versus in prosam vix coheret. In alia quoque epistola
Menandri ponit senarium: Corrumpunt bonos mores confabulationes
pessime. Et apud athenienses in martis curia disputans, Aratum testem
vocat: Ipsius enim et genus sumus, quod grece dicitur [illegible]
[illegible] et est clausula versus heroici. Ac ne parum hoc esset, ductor

xriani exercitus et orator invictus pro xpo causam agens etiam inscriptionem fortui
tam arte torquet in argumentum fidei. Didicerat enim a vero David extorquere de
manu hostium gladium et Goliae superbissimi caput proprio mucrone truncare. Legerat in Deuteronomio Domini voce praeceptum mulieris captivae radendum caput supercilia omnes pilos et ungues corporis amputandos et sic eam habendam in coniugio. Quid ergo mirum si et ego sapientiam saecularem propter eloquii venustatem et membrorum pulchritudinem de ancilla atque captiva Israhelitin facere cupio et si quidquid in ea mortuum est idolatriae voluptatis erroris libidinum vel praecido vel rado et mixtus purissimo corpori vernaculos ex ea genero Domino Sabaoth. Labor meus in familiam xpi proficit. Stuprum in alienam auget numerum conservorum. Osee accepit uxorem filiam Debelaim id est dulcedinum et nascitur ei de meretrice filius Iezrahel qui vocatur semen Dei. Ysaias novacula acuta barbam et crura peccantium radit. Et Ezechiel in typo fornicantis Ierusalem tondet caesariem suam ut quidquid in ea absque sensu et vita est auferatur. Cyprianus vir eloquentia pollens et martyrio Firmiano narrante mordetur cur adversus Demetrianum scribens testimoniis usus sit prophetarum et apostolorum quae ille ficta et commenticia esse dicebat et non potius philosophorum et poetarum quorum auctoritati ut ethnicus contraire non poterat. Scripserunt contra nos Celsus atque Porphyrius. Priori Origenes alteri Methodius Eusebius et Apollinaris fortissime responderunt. Quorum Origenes octo scripsit libros. Methodius usque ad decem milia procedit versuum. Eusebius et Apollinaris xxv et xxx volumina condiderunt. Lege eos et invenies nos comparatione eorum imperitissimos et post tanti temporis otium vix quasi per somnium quod pueri didiceramus recordari. Iulianus Augustus septem libros in expeditione Parthica adversum xpianos evomuit. Si contra hunc scribere tentavero puto interdices mihi ne rabidum canem philosophorum et stoicorum doctrinis id est Herculis clava repercutiam. Quamquam Nazaraeum nostrum et ut ipse solebat dicere Galilaeum statim in proelio senserit et mercedem linguae putidissimae conto ilia perfossus acceperit. Iosephus antiquitatem approbans iudaici populi duos libros scribit contra Appionem Alexandrinum grammaticum et tanta saecularium profert testimonia ut mihi miraculum subeat quomodo vir Hebraeus et ab infantia sacris litteris eruditus cunctam Graecorum bibliothecam evolverit. Philonem quid loquar quem vel alterum vel iudaeum Platonem critici pronuntiant. Curram per singulos.

Quadratus apostolorum discipulus et atheniensis ecclesie pontifex nonne adri-
ano principi eleusine sacra invisenti librum pro nostra religione tradidit, et
tante admirationi omnibus fuit ut persecutionem gravissimam illius excellens
sedaret ingenium. Aristides philosophus vir eloquentissimus eidem principi
apologeticum pro christianis obtulit contextum philosophorum sententiis quem imitatus
postea iustinus et ipse philosophus antonino pio et filiis eius senatuique
librum contra gentes tradidit, defendens ignominiam crucis et resurrectionem christi
tota predicans libertate. Quid loquar de militone sardensi episcopo,
quid de apollinare ecclesie sacerdote, dionisioque corinthiorum episcopo, et tatiano
et bardisane et hireneo photini martyris successore, qui origines heresium
singularum et ex quibus philosophorum fontibus emanarint multis
voluminibus explicaverunt. Pantenus stoice secte philosophus ob precipue
eruditionis gloriam a demetrio alexandrie episcopo missus est india, ut christum
predicaret apud brachmanas et illius gentis philosophos. Clemens
alexandrine ecclesie presbyter meo iudicio omnium eruditissimus octo scripsit stro-
matum libros, et totidem ypotiposeon, et alium contra gentes, pedagogi
quoque tria volumina. Quid in illis indoctum, immo quid non de media philosophia est?
Hunc imitatus origenes x scripsit stromatheas, christianorum et philosopho-
rum inter se sententias comparans, et omnia nostre religionis dogmata de platone et
aristotele, numenio cornutoque confirmans. Scripsit et miltiades contra
gentes volumen egregium. Ypolitus et apollonius romane urbis senator
propria opuscula condiderunt. Extant et iulii africani libri qui temporum
historias, et theodori qui postea gregorius appellatus est, viri apostolicorum signorum atque
virtutum, et dionisii alexandrini episcopi, anatholii quoque laodicene ecclesie sacerdotis,
nec non presbiterorum pamphili, pierii, luciani, malchionis, eusebii quoque emiseni et
triphylii cyprii et asterii scythopolite ac serapionis confessoris, titi bostrensis
episcopi, cappadocumque basilii, gregorii, amphilochii, qui omnes in tantum philosophorum
doctrinis atque sententiis suos refersere libros ut nescias quid in illis prius
admirari debeas, eruditionem seculi an scientiam scripturarum. Veniam ad latinos.
Quid tertulliano eruditius, quid acutius? Apologeticus eius et contra gentes libri
cunctam seculi continent disciplinam. Minucius felix causidicus romani fori
in libro cui titulus octavius est, et in altero contra mathematicos, si tamen inscriptio
non mentitur auctorem, quid gentilium litterarum dimisit intactum? Septem libros adversus

septem Arnobius edidit. Eiusdem discipulus Lactantius qui de ira dei et de opificio dei duo volumina condidit. Quos si legere volueris, et dialogorum Ciceronis in eis epitomen reperies. Ad martyrem Victorinum. In libris suis licet desit eruditio, tamen non deest eruditionis voluntas. Cyprianus quod idola non sint dii, qua brevitate, qua historiarum omnium scientia, quorum verborum et sensuum splendore perstrinxit. Hilarius meorum temporum confessor et episcopus duodecim Quintiliani libros et stilo imitatus est et numero, brevemque libellum quem scripsit contra Dioscorum medicum, quid in litteris possit ostendit. Juvencus presbiter sub Constantino historiam domini salvatoris versibus explicavit, nec pertimuit evangelii maiestatem sub metri leges mittere. De ceteris vel mortuis vel viventibus taceo, quorum in scriptis suis et vires manifeste sunt et voluntas. Nec statim prava opinione fallaris contra gentes hoc esse licitum, in aliis disputationibus dissimulandum, quia omnes pene omnium libri exceptis his qui cum Epicuro litteras non didicerunt, eruditionis doctrineque plenissimi sunt. Quamquam ego illud magis reor, quod dictanti venit in mentem, non te ignorare quod semper a doctis viris usurpatum est, sed per te mihi proponi ab alio questionem, qui forsitan propter amorem historiarum Salustii Calpurnius cognomento Lanarius sit. Cui queso ut suadeas, ne vescentium dentibus edentulus invideat et oculos caprearum talpa contempnat. Dives ut cernis ad disputandum materia, sed iam epistole angustia finienda est.

Incipit prefatio Rufini presbiteri librorum periarchon quos de greco transtulit in latinum.

Scio quam plurimos fratrum scientie scripturarum desiderio succensos poposcisse ab aliquantis eruditis viris et grecarum litterarum peritis ut Origenem Romanum facerent et latinis auribus eum donarent. In quo etiam confrater et collega noster Jeronimus ab episcopo Damaso deprecatus homelias duas de cantico canticorum transtulit in latinum. Ex prefatione ita illo opere ornate magnifice planus est, ut cuivis legendi Origenem et avidissime perquirendi desiderium commoveret, dicens illius anime convenire quod dictum est: Introduxit me rex in cubiculum suum. Asserens eum cum in ceteris libris omnes vicerit, in cantico canticorum ipse se vicit. Pollicetur sane in ipsa prefatione se et ipsos in cantica canticorum libros et alios quam plurimos Origenis Romanis auribus largiturum. Sed ille ut video, stilo proprio placens rem maioris glorie sequitur, ut pater verbi sit potius quam interpres. Nos ergo rem ab illo ceptam quidam fratrum

et probatam · sed non equis eloquentie viribus tanti viri ornare possumus dicta · Unde
vereor ne vitio meo id accidat, ut vir quem ille alterum post apostolos ecclesie
doctorem scientie merito comprobavit · per inopiam sermonis nostri longe se inferior videatur ·
Quod ego sepe considerans · tacebam · nec deprecantibus me frequenter in hoc
opus fratribus annuebam · Sed tua vis fidelissime frater Machari, tanta est · ut eam
obsistere ne imperitia quidem possit · Propter quod ne ultra tam gravem paterer
exactorem · contra propositum cessi · et tamen lege atque ordine ut quantum fieri potest
in interpretando sequar regulam precessorum et eius precipue viri cuius superius fecimus
mentionem · Qui cum ultra septuaginta libellos origenis quos homeliticos appellavit
aliquantos etiam de thomis in apostolum scriptis transtulisset in latinum · in quibus cum aliqua
offendicula inveniantur in greco · ita elimavit omnia interpretando atque purgavit ut
nichil in illis quod a fide nostra discrepet latinus lector inveniat · Hunc ergo et
nos licet non eloquentie viribus, discipline tamen regulis in quantum
possumus sequimur · observantes scilicet ne ea que in libris origenis a se ipso
discrepantia inveniuntur atque contraria proferamus · Cuius diversitatis causam plenius tibi in
apologetico quod pamphilus pro libris ipsius scripsit edidimus · bre-
vissimo libello superaddito · in quo evidentibus ut arbitror probationibus corruptos
esse in quam plurimis ab hereticis et malivolis libros eius ostendimus · et precipue istos
quos nunc exigis ut interpreter · id est periarchon quod et de principiis, et de prin-
cipatibus dici potest · qui sunt revera alias, et obscurissimi et difficillimi ·
De his enim rebus ibi disserit · de quibus philosophi omni sua etate disserentes in-
venire potuerunt nichil · Hic vero noster quantum potuit id egit ut creaturas
fidem et creatorem dei piam rationem quam illi ad impietatem traxerant · ad pie-
tatem converteret · Sicubi ergo nos in libris eius aliquid contra id invenimus
quod ab eo in ceteris locis fideliter definitum fuerat diffinitum velud adulteratum
hoc et alienum · aut pretermisimus · aut secundum eam regulam protulimus quam ab ipso
frequenter invenimus affirmatam · Si qua sane velut peritis iam et scientibus
loquens, dum breviter transire vult obscurius protulit · ut manifestior fieret
locus, ea que de eodem in aliis eius libris apertius legeramus · adicimus
explanationi studentes · nichil tamen nostrum diximus · Sed licet in aliis locis
dicta sua tamen sibi reddidimus · Hoc autem ideo in prefatione commonui ne forte
calumniatores iterum se criminandi putent invenisse materiam · Sed
videant quid perversi et contentiosi homines agant · Nobis interim tantus labor

tamen orantibus vobis deus [illegible] . Verum praesens nostra est non ut calumniantium ora quod Deo non [illegible] forte in hac parte claudere, sed ut proficere ad scientiam uerum volentibus materiam praeberem. Illud sane omnem qui hos libros vel descripturus est vel lecturus contestor coram deo patre et filio et spiritu sancto atque convenio per futuri regni fidem, per resurrectionis ex mortuis sacramentum, per illum qui paratus est diabolo et angelis eius aeternum ignem, sic non illum locum aeterna hereditate possideat, ubi est fletus et stridor dentium et ubi ignis eorum non moritur, nec addat aliquid huic scripturae, nec auferat, nec inserat, nec immutet, sed conferat cum exemplaribus unde scripserit, et emendet ad litteram et distinguat, et inemendatum vel non distinctum codicem non habeat, ne sensuum difficultas si distinctus codex non sit, maiores obscuritates legentibus generet. Explicit.

Incipit apologia eiusdem Rufini presbyteri, quam premisit ad Anastasium Romane urbis episcopum.

Audivi quosdam cum apud beatitudinem tuam controversias, sive de fide, sive de aliis nostro animo quaestionibus commoverent, etiam mei nominis fecisse commemorationem. Et tua quidem sanctitas velut ab infantia canonicis percepta traditionis regulis instituta de absentibus nobis et in fide et in caritate dei consistentibus, calumniantibus non accommodavit auditum. Verumtamen quoniam aestimationis meae fama pervenit, et quem putarem ut qui ipse post xxx ferme annos parentibus redditus sum, et durum satis atque inhumanum erat, si tam cito desererem eos quos tam tarde revisebam, simul et quia me longinqui itineris labor fragiliorem reddidit ad iterandos labores, litteris meis satisfactionem beatitudini tuae, non ut de sancta mente tua quae ullo quoddam veri sacrarium aliquid inquinari non recipit, maculam suspicionis abstergerem, sed ut aemulis ad lapidem meum, si forte oblatrarent, baculum quendam confessionis meae, quo ambigerent, offerrem. Quamvis fides nostra persecutionis haereticorum tempore, cum in sancta Alexandrina ecclesia degerem [illegible] et exiliis quae pro fide inferebantur, probata sit, tamen et nunc si quis est qui vel temptare fidem nostram cupit vel audire vel discere, sciat quod trinitatem ita credimus ut unius naturae sit, unius deitatis, unius eiusdemque virtutis atque substantiae, nec inter patrem et filium et spiritum sanctum sit prorsus ulla diversitas, nisi quod ille pater est, et hic filius, et ille spiritus sanctus. Trinitas

[illegible] veritas [illegible] substantia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] figura et corpus [illegible] et spiritus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nullo omnino [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corpus [illegible] persone. et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gloria [illegible]
[illegible] corpus animale, [illegible] corpus spirituale. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mala. [illegible] homines [illegible] sint [illegible] corporibus [illegible]
demones [illegible] diabolus [illegible] causa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] diabolus et omnes angeli [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] negant [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ignis [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] questiones esse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de hac questione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corpore [illegible] humanum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] infundatur. [illegible] [illegible]
confirmabant. [illegible] Latinos Tertullianum [illegible] ut Lactantium
[illegible] et alios non nullos. Alii asserunt [illegible] formatis [illegible] corporibus
[illegible] [illegible] animas [illegible] Alii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] animas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia deus creavit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et Origenes [illegible] non nulli aliorum [illegible] Ego
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

aliquid debet sonare non [illegible] sed deo [illegible] quo per [illegible]
[illegible] Ego [illegible] et legi [illegible]
[illegible] ignora [illegible] [illegible] [illegible] deum [illegible]
[illegible] et corporum [illegible] [illegible] uisio [illegible] disputatum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] legere [illegible] temporum. [illegible]
[illegible] solo amore [illegible] aliquid est quod supplicare [illegible]
[illegible] ad interpretem detorquetur [illegible] habet [illegible]
[illegible] [illegible] scripsi uerba [illegible] [illegible]. Que ergo ipse scripsi
[illegible] aliqua non est mea. Cuius culpa [illegible] non est mea. [illegible]
[illegible] [illegible] mea [illegible] ut [illegible] possem
[illegible] dimittere [illegible] [illegible] [illegible]
origenis [illegible]. [illegible] ab aliis [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nemo ergo mihi opponat [illegible]
[illegible] sancte ac uenerabilis patris et [illegible] [illegible]. Nemo [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible]. Ubi enim [illegible]
et [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible] Origenis [illegible] defensor [illegible]
nec [illegible] neque [illegible]. [illegible] hoc idem opus [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] fiat [illegible]
debet [illegible]. [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] culpa a primis
[illegible]. Ego enim [illegible] fidem, quam [illegible] [illegible] quam [illegible]
Romana et alexandrina et aquileiensis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] habeo. Et [illegible]
credit quisquis ille est anathema sit. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sola
[illegible] et [illegible]. Explicit.

Beatus Jeronimus ad Rufinum.

Quod te Romae moratum [illegible] sermo [illegible] nec dubito spiritum parentum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] exhibebat. Nemo magis
[illegible] dolore quod nos [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
dominus [illegible] [illegible] amicitias nullis [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] omni cautione [illegible]. ne [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et videtur quasi remordere potius quam mordere. Vera amicitia quod sentit dissimulare
non debet. De fratre nostro [illegible] presbitero [illegible] in epistola tua [illegible]
[illegible]. In qua obiectionem tuam apte ego [illegible] [illegible] scriptam in libris
qua [illegible] et stultus patet. Potera ego et qui sepissime figuratas
controversias declamaui aliquid [illegible] [illegible] et meo nomine laudari.
Sed absit a me, ut quod reprehendo [illegible] imiter, quem [illegible] [illegible]
ut et obiectum crimen effugere, et amicum [illegible] [illegible] est. Nec lopus [illegible].
[illegible] obsecro te ut [illegible] aliquem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bona sit quam [illegible] aut mala. Quibus non indigent [illegible] amplius [illegible],
quia mala [illegible] multitudo non [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] expostulare [illegible] [illegible] publice [illegible]. Sed [illegible]
me [illegible] amicitias [illegible] colere. Et non [illegible] plurima [illegible] alta
[illegible] lapides. Alta tenere [illegible] frater meus Paulinianus [illegible] de
[illegible] est. Et [illegible] in aquilegie, apud quam papa Romanum
videris. Germanus [illegible] Rufinum ob causam [illegible] per Romam Mediolanum
[illegible] et [illegible] [illegible] animo et obsequio [illegible] videret. [illegible]
[illegible] significaverimus, ne mordeamus [illegible] consumamini ab invicem.
Iam tue moderationis [illegible] et [illegible] nullam [illegible] impatientibus [illegible] ne
non omnes [illegible] similes [illegible] qui possint figuratis laudibus [illegible]

Incipit epistola beati Ieronimi ad sanctum Rufinum presbiterum aquilegensem.

Lectis litteris [illegible] videntur me [illegible] [illegible] et laudari [illegible]
[illegible] [illegible] colligere [illegible] et [illegible]. [illegible] litteris ad [illegible]
[illegible] [illegible] intelligere [illegible] Salomonis [illegible] completum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fatuus [illegible] prudentie, [illegible]
que [illegible] [illegible] [illegible]. Et Ysaias. Fatuus [illegible] fatua loquetur. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] accusatoris volumina [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quippe et [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dulce [illegible] [illegible]. [illegible] obsecro [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Ergo nullum scandalum facio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quid me [illegible].

[illegible] oqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] credunt . expelli et [illegible] [illegible] monasterio . collo [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] vero modo [illegible] non est [illegible] ut [illegible]
scandala . [illegible] panem [illegible] . Utrum ego et [illegible]
[illegible] et [illegible] me [illegible] indigeat a nullus ignorat . [illegible]
[illegible] ignorantes [illegible] [illegible] et furor [illegible] [illegible] . Sed absit
ut imitator [illegible] et [illegible] reprehendo [illegible] faciam . [illegible]
[illegible] [illegible] malus homo [illegible] cordis [illegible] profert [illegible]
[illegible] . Ex abundantia cordis os loquitur . Habete interim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc [illegible] Non [illegible]
[illegible] gladios [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] . [illegible] ab apostolo . non nos met [illegible]
[illegible] . [illegible] scriptum est n. [illegible] et ego [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] ab illo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] carbones ignis congregabis super caput eius . [illegible] ipse
[illegible] [illegible] ultionem [illegible] non [illegible] . Et tamen [illegible]
[illegible] postulare [illegible] liber . [illegible] monachorum , [illegible]
imitator [illegible] [illegible] ordine ? que [illegible] homicida [illegible]
[illegible] salvatore [illegible] ut verberantem maxillam preberes alteram [illegible]
[illegible] Respondit [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] quid me [illegible] [illegible] , [illegible] et [illegible]
[illegible] . [illegible] omnium [illegible] . homicidium pessimorum . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et apostoli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . Et [illegible] eos
[illegible] . [illegible] evangelium [illegible] ? Nonne [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] predicaret in evangelio ? Et tamen [illegible]
[illegible] [illegible] . et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ? Nonne [illegible] [illegible] libera [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . Vos [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ordinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] litteras et
[illegible] [illegible] . [illegible] admonitionem [illegible] [illegible]

noluisse respondere, et [illegible] facere simulatam et mutuam in bono malum. Sed qm
[illegible] vero. Respondere compellor, ne videar tacendo crimen agnoscere.
et lenitatem meam male conscientie signum interpreteris. dialectica dicito quam
nostro. [illegible] officina et meditatione probatum. [illegible] terminos
[illegible] prodere mai[illegible]. Tu me et prohibes et cogis ad respondendum. [illegible]
[illegible] moderabor et obiecta diluam, et accusatoris temperare. Quid [illegible] non
[illegible] qui est paratus ostendere [illegible] quatuor vestigia [illegible] tue [illegible]
illos eruditissimos libros quos ante [illegible] legere [illegible]. Dicis te accusatione mea
[illegible] non adversarios [illegible] non ad ostenta
tionem [illegible] ad edificationem [illegible] loquendi est [illegible]
ad me fama pervenit [illegible] pro [illegible] [illegible]
disseminavit [illegible] tuis et amatorum [illegible] [illegible]
carmina pervenerunt. Et audes dicere te non ad ostentationem [illegible]
[illegible] loqui. Quid desinis [illegible] tanta confingis [illegible]
[illegible] de [illegible] mereris. Saturam de mimo. qui [illegible] monte [illegible]
[illegible] et gladios quos defigas [illegible] tanto ante [illegible]
[illegible] in [illegible] laudes meas
legerent [illegible] ut panegyricam tuam per angulos et plateas, ac mulierculam
[illegible] sancta [illegible]. Hec edificatio [illegible]
[illegible] modestus es. Sic pudens ut cum [illegible] de occidente venientes in tui
maledicta narraverint, ita memoriter et [illegible] ut ego cogerer
[illegible] [illegible] opinionis [illegible]
[illegible] orbe [illegible] clipeo [illegible] Fecisti [illegible]
[illegible] auro [illegible] notarium [illegible] de meis [illegible]
[illegible] emendatis [illegible]
[illegible] possent [illegible] quemadmodum [illegible] amici
[illegible] quem [illegible] magis [illegible] comparatus. Non te
pudet [illegible]. Ego auro [illegible] tuum [illegible] Et quis tantus [illegible]
[illegible] ut audeam [illegible] pugnare [illegible] ut subito [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] adeone obdurasti frontem ut [illegible]
[illegible] et [illegible] mendacio [illegible] quicquid finxeris
tibi credendum putes. [illegible] Bethleem [illegible] Eusebius [illegible] est
[illegible] laudatarum [illegible] cum [illegible] et [illegible] Fabiole [illegible]

et vere christianus et prudentis animi [illegible] est codex, quem ille numquam viderat [illegible] testimonia [illegible] [illegible] offenderit [illegible] simplex [illegible] innoxius sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] videt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullus ad [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] fuit [illegible] nullis [illegible] ad modum [illegible] Et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] me non [illegible] [illegible] nec [illegible] christianum. Quid enim [illegible] et [illegible] scandala [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et amicis non sunt, dominus est alterius voluntatis. [illegible] [illegible] [illegible] reprehendo. [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] Quid enim homo latinus de interpretatione graeca potuit immutare, aut quid [illegible] [illegible] [illegible] omnia et [illegible] [illegible] aut [illegible] vel addere novis. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] facere. [illegible] [illegible] humanam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae falsari non [illegible] [illegible] nichil in illis [illegible] [illegible] falsitatis. Quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala et bona [illegible]. Ubi autem tota disputatio [illegible] et [illegible] rationabiles creaturae [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] principio [illegible] [illegible] [illegible] Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. hoc autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et nullum ad [illegible] erant [illegible] [illegible] ab eusebio falsatum [illegible]. Aut ego [illegible] aut [illegible] et [illegible] videtur. [illegible] nec ad [illegible] erant [illegible], error eorum, non eusebio [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] eusebium. quid [illegible]

prcurrendo i emendatas, et nec dū ad purū digestas, i publicū ꝓtrupisti. Ea
[illegible] et nō emendate similes [illegible] falsitate. Nullus inquis eos hab-
-bat libros, aut admodū pauci. Immo sermone ꝯtra dulpitasti, si nullus eos
habebat nimis apud paucos erant. Si pauci habebant, cur nullum supple-
mentum? Cū aut dicas a [illegible] paucos fuisse. et te eos ꝯtenteris, [illegible]
sit ꝑ nullus [illegible], [illegible] quod [illegible] notarium tuum
die nocte notasse. Cum aut datū sit. ubi. quando. aut cui datū. [illegible]
[illegible] abierit ace, et tanti facinoris [illegible] alieno opere [illegible]. Crede mihi mag
illud uerum sit apud amicos tuos. et cupio et [illegible] dicta exemplaria
[illegible] congruunt atque concordant. ut ne puncto quidem ab aliis discrepar-
de [illegible] Ueniente est de [illegible] aliis exemplaribus quod nullus emendauit. [illegible]
[illegible] erat [illegible]. Et emendandos errores tuos iā alii ponderent.
Et [illegible] nō [illegible] sit [illegible], et quod tibi i articulo [illegible]
[illegible] primas [illegible], [illegible], et [illegible]
[illegible] apparet [illegible] oratione eloquens [illegible]
arte [illegible] nō [illegible]. [illegible] ordine [illegible], et ipsa ut loquitur [illegible]
[illegible]. Eloquentiam [illegible], et [illegible] laudasti [illegible]
et eam nimis laudarem, [illegible] tullius [illegible] multa iactantia [illegible]
[illegible]. [illegible] eloquentiam meam, qui [illegible], laudatam nō [illegible]
[illegible], [illegible] nō [illegible] [illegible] palmam. [illegible]
ut [illegible] laudantem [illegible]. [illegible] aut [illegible]
[illegible] ut [illegible] comprehenderem, quā nemo [illegible]
[illegible]. [illegible] nolim ostendere, [illegible] qui [illegible] nō [illegible]
quid [illegible] annos [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] dissimilitudinem et [illegible] bene [illegible] 26
[illegible]. Nec tibi ut [illegible] adhibeo, [illegible] athenis [illegible]
[illegible], et plagas. [illegible] docere [illegible]. [illegible] quasi fulmine eloquentie tue
[illegible] doctrine, omnes tractatores ferre nō possunt et ingenii acumine
[illegible] meos. [illegible] ut [illegible] tuos [illegible]. [illegible]
[illegible] semel. [illegible]
i arte eloquentie [illegible] nobis qui aliquid [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] philosophus rhetor. grammaticus. [illegible] lingue. [illegible]
modo. et [illegible] quia [illegible] grece latinorum sermonis [illegible].

ut et [illegible] [illegible] Guarinum [illegible] et Epiphanium [illegible]
[illegible] qui quinque linguis [illegible] et amasium tuum loquitur. Simulque amicorum, qua
temeritate, quam tantorum doctorum virorum audeas dicere, in qui [illegible] disputationarum
oculos [illegible] quoniam donatus de venia [illegible] et non parvo pudore
[illegible] argendus? Quod cum legissem et me putarem [illegible] sermone [illegible]. qui
enim sermone non potest iste [illegible]. et suspicarer eum aliquid meorum platurum
et [illegible]. [illegible] Ante biduum quam mihi [illegible] baiulus, [illegible]
[illegible], qui in me declinasti. Vidi [illegible] quod mirareris et dicis quoniam venia do-
natus es [illegible] non parvo pudore [illegible] contingendus. Nisi forte
pro angustia temporis non potuisti ea in ordine digerere. aut aliquem de eruditis
[illegible] erat qui in opusculis meis gemmarum [illegible] ornamenta per-
quireret. [illegible] scribis, [illegible] a me missum [illegible] codicem, quem tamen magno
[illegible] operavi. Et nunc similitudinis vestigiis loqueris. Invitas te nolui [illegible] festi-
nante eo qui [illegible] vindicabat [illegible] ad te quam ad alios [illegible] tuis [illegible]
[illegible] scribere. Et [illegible] audacter [illegible] imperitia tua. Semel [illegible]
[illegible]. [illegible] fuit [illegible]
Nec reprehendit [illegible] codicem [illegible]. [illegible] equaliumque
sit emptio, pretii annumeratio. Et festinante eo qui ad te [illegible] sordi-
dissime [illegible] tantum [illegible] respondebo. [illegible]
[illegible] et barbarum. [illegible] impudenter [illegible]
[illegible] ad me tantum [illegible] scribis ut me [illegible]. emendatum [illegible]
[illegible] et aliis [illegible]. cur libros a me
[illegible] et legendos [illegible] tuos toto orbe dispergis? [illegible]
Sillogismus tuus quo me [illegible] conaris et loqueris? [illegible]
[illegible] emendare [illegible] scribis. nichil [illegible]-
gine quem [illegible], non ad me scripsisti. Et ego [illegible] respondebo sermonibus
[illegible] magis [illegible] docte. [illegible] non [illegible].
[illegible] ad quem non scripsisti [illegible] lectores. et omnes non [illegible]
[illegible] impudentiam [illegible], immo malitia. qua et serpens [illegible] fuit
[illegible] paradiso, ut a me [illegible] admonitionem flagitas, quem [illegible]
[illegible] et non te pudet [illegible] apologiam [illegible].
[illegible] Pugionem [illegible]. et tibi [illegible] religionis et
[illegible] et dicis. [illegible]

alys·

aliis et non me potius redarguis? Hoc vocatur inter rhetores [illegible]. Quicquid enim me non
fecisse convinceris ad te non retorqueri? Quid si quis pugnis aliquem calcibusque col
lidens, si ille pati noluerit, dicat ei: nonne tibi [illegible] est qui te percusserit
in maxillam praebe ei et alteram? Quid ergo bone vir tibi praeceptum est ut meum mihi
oculum effodias? Et si paululum me commovero evangelii mihi praecepta cantabis. Sic
Graece totius argumentum [illegible] storia [illegible]. Et vulpecularum insidias, quas [illegible] ..
implicemus? de quibus et ecclesie clamant. Quasi Ulixes in deserto [illegible]
nunc Ierusalem. Ausculta quid feceris. Ita me [illegible] laudasti, ut tibi
crederentur michi laudes tue, et si me alienum tanto laudatore diceres
[illegible] iudicarer: postquam impuli crimina, laudes tuas et absque [illegible]
[illegible] timoris respondi calumniis, non criminatori, atque ut me catholicum
ac te infamari probarem. Invectus es in hereticos. [illegible] fuisse et lu
culentissimos libros contra me edis. Quos tu legendos et cantandos omnibus
tradidisses, currunt ad me de Italia et urbe Roma atque Dalmatia scripta
venerunt, quibus me laudator [illegible] ornasset praeconiis tuis
dico ad obiecta respondi et me non [illegible] hereticum totis viribus probare
conatus sum. Misisti hos ipsos apologie mee libros [illegible] et recentes epistola
plenam iniuriis ad eos quos tu vulneraveras, et venena tua nostri sequuntur
antidotum. [illegible] mittis michi priores libros, et Romanos epistolas
plenam iniuriarum et criminum. Quid me vis facere bone amice? [illegible]
videbor crimen agnoscere. Eloquere, feris me gladiis tuis, et accusatores
non iam catholicos sed Novatianos criminaris. Quid feci? quid commerui?
In quo te lesi? te nominavi hereticum? aut tuis laudibus dixi indignum?
Si hereticorum fraudulentias et perversa aperto sermone destruxi? Quid
ad te? aut et catholicum [illegible] te iactas, cum libenter me ad
[illegible] qui me defendis? num mea defensio tua accusatio est? Aut iste
[illegible] orthodoxus esse non potes? nisi me hereticum comprobaris? Quid te iuvat
vulneris mea? aut que est ista prudentia? Accusatus ab aliis
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et ego cessabo defendere. Quod [illegible] audientium [illegible]
Ceterum apud hereticos digladiari. Ipsi enim ambo catholicos [illegible]

dimittamus hereticorum patrocinium et nulla erit inter nos contentio. Eodem
feruore quo origenem ante laudauimus, nunc damnatum toto orbe damnemus. Jun
gamus dexteras, [illegible] copulemus et [illegible] orientis [illegible] triumpha
[illegible] [illegible] [illegible]. errasse nos iuuenes, emendemus senes.
Si frater es, meam gaude correctionem; si amicus sum, de questione tua debeo
gratulari. [illegible] inter nos [illegible] fuerit, uidebimur fidem rectam [illegible]
dicere non uoluntate. Inimicitiae nostrae nobis tollunt testimonium uerae penitentiae.
Si [illegible] credimus et uolumus et nolumus, ex quo firmas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hereticos pariter odimus et utrique eque
damnamus errorem, quid contra nos tendimus, cum eadem oppugnemus, eadem defen
damus? Ignosce mihi quod origenis eruditionem et studium scripturarum
antequam eius heresim plene nossem, in iuuenili etate laudaui. Et
ego tibi dabo ueniam quod apologiam librorum eius cano capite scripsisti. Ante [illegible]
[illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] nos immanis [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] medicat
[illegible] nos parat [illegible] fulmina [illegible] non [illegible] uideremus. Et quis
tibi credit homini ueracissimo, ut negociator orientalium mercium, qui et hinc
deportata [illegible] [illegible] et ibi emere [illegible] [illegible] aduexerit
[illegible] [illegible] [illegible] fuit ut [illegible] et [illegible] nos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peruenirent. [illegible] [illegible] [illegible]
forte non fuit in prouincia qui meas emendaret nenias. et ideirco omne
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est, ut non dicam uidere. Si longe [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eloquentia [illegible] aut [illegible] [illegible] dicto [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] latino
sermone transferrem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et quasi nebulo ut per nos [illegible] [illegible]
ob duri frontis impudentiam ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Nos [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] ut aliorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] propinquit

et quid vel sibi vel aliis videatur edisserant. Et hoc non solum sanctarum interpre-
tes scripturarum, sed etiam saecularium explanatores faciunt, tam Latinae linguae quam
Graecae. Tu in libris periarchon id probare ostendere non potes. Arguet enim te prae-
-fatiuncula tua in qua polliceris te devitaturum mala, et quae ab haereticis addita fuerant
optima reddidisse, ut quicquid vel bonum vel contrarium dixeris iam non eius sit qui
quem transfers, sed tibi qui interpretatus es, quia forte haereticorum errores emen-
dare debueris et Origenis mala proferre invenimus. Sed de hoc quia nos verbum
adiecit, ante tibi respondebimus, quam tua scripta legeremus. De Pamphili libro nos
ridiculosa ut ex scribis quasi ridicula in nos forte accidit. Ut ergo Eusebii Caesarie-
nsis illum esse non Pamphili, ad extremum dixisti quem me ante annos plurimos hoc pu-
-tasse Pamphili fuisse, et a te exemplar huius voluminis mutuasse. Vide quantum
timeam cachinnos tuos, ut et nunc eadem iterem. De tuo codice quasi Pamphili
exemplar accepimus. Credidi monacho, non putavi tantum scelus a te posse con-
-fingi. Postea vero quam per interpretationem tuam quaestionem in Origenis toto orbe commota
in quaerendis exemplaribus diligentior fui, et in Caesariensi bibliotheca Eusebii volu-
mina repperi. Apologiae vero pro Origene sex. Quae cum legissem, primum librum
eum deprehendi quem tu solum sub nomine martyris edidisti de Filio et Spiritu Sancto
in bonam partem plerisque blasphemiis commutatis, et hoc ut Didymum vel te vel alium
fecisse nostro quem quod apertissime in libris periarchon fecisse convinceris. Maxime
cum idem Eusebius, ut ante dixi, in duobus libris doceat Pamphilum nihil pro-
prii operis edidisse. Dic ergo et tu a quo exemplar acceperis, nec in ad pulverem fugientem
nomen mortuos aliquos nomines, ut quia auctorem ostendere non potes, illum
pertrahas qui non possit respondere. Si autem rivulus iste de tuis fluxit fonti-
bus, quid sequatur me tacente nemo dubitat. Verum fac ab alio quoque acceperis.
Cur haeretici Origenis librum sub titulo et auctoris vocabulo immutatum
in Latinam linguam vertisti, ut testimonio martyris omnis Origenis scripta
crederentur propria sanctione tanti auctoris et testis? Nec tibi sufficit doctis-
-simi viri apologiam scribere, et propria volumina pro defensione edis, quae per multos
disseminas: tuo etiam libros periarchon aliis egregie, et hos ipsos praefatione
commendas dicens, non nulla in his ab haereticis depravata, quae tu de aliorum
librorum Origenis lectione correxeris. Ecce frater laudas, ne tu amicorum mores
auspicia sequeris, Origenis hypocrita. Fallens eloquentiam meam fers in caelum
ut fide ... dicimus. Fratrem et collegam vocas et imitatorem te mihi ...

confiteris. Cur quam tu translatus Origenis [illegible] omelias et non nullos tomos
in psalterium. In quibus per totam Ecclesiam ut [illegible] illius que a fide catholica
discrepent lacius lector inveniat. Nunc eosdem libros hereticos nominaris, et dispo-
stilo auctor predicaveras proposito [illegible] agnitas qui profide huc atque im-
-mutat. Quis eo [illegible] calumniatori martyris. Ego quid dico hereticum non fuisse
nec scripsisse librum, qui ab omnibus reprehenditur. An tu volumine hominis ariani
titulo immutato pro nomine martyris edidisti. non est sufficiens scandalum graie
in illud et in latinorum auribus ingerat et inclitum martyrem tua gloria [illegible]
-latione deformes. Tu quidem alia mente fecisti, non ut martyrem argueres. non
ut me accusares, sed ut Origenis pravos sensus defenderes. At tu scito Roma-
nam fidem [illegible] huiusmodi prestigias non recipere. [illegible]
[illegible] annunciat, quod semel [illegible] est. Pauli autem auctoritate munitam non posse mutari.
Ergo frater sine arte [illegible] ne mali [illegible]. Quae [illegible]
ut tu forsitam persuadere conaberis, et tam credidisti hereticum hominem
[illegible] martyris. Multa titubaverit, et Romanam simplicitatem tanto [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut [illegible]
pro effuso proprio sanguine, oravis fidei [illegible]. Dic precor. invenit librum
putavit martyris. Ne timeas periculum. [illegible] urgebo. Non queramus a quo
acceperis. vel mortuorum ac innominato vel in [illegible] ab ignoto homine
[illegible] Non enim dampnationem tuam querimus sed [illegible]
[illegible] quae [illegible] hereticus fuit. [illegible] de [illegible] compede
ut [illegible] pede. Insuto [illegible] indicis quod ad martyrem [illegible]
[illegible]. propono [illegible] quod nomine [illegible] quod
nullus accusat. [illegible] peruniat
[illegible] interpretans [illegible] aufermo [illegible] quedam addere [illegible]
[illegible] ipse respondes. [illegible] et [illegible] dico. [illegible] primisti
[illegible] aut [illegible] de Origene [illegible] de Apollinare quedam
[illegible] ipso scriberet. et non de Origene [illegible] aut [illegible] Eusebio [illegible]
[illegible] aut [illegible] Philippi. et [illegible]
[illegible] i [illegible] meis [illegible]
[illegible] de Apollinare. [illegible] in [illegible] ipso posuit. Et [illegible] Apollinaris
sunt et Origenis, que sub aliorum nomine [illegible] quomodo [illegible]
[illegible] in [illegible] aliud [illegible] aliud [illegible] dicitur. quibus per [illegible].

aliquid et quidam ego contra Apollinarem et Didimum et explanatio-
[illegible] et dogmata tam magna diversitate ut in uno capitulo duas pono
sententias. [illegible] reddendus sum [illegible] Nunc autem
[illegible] ut ab aliis [illegible] ut addiderit
vel mutaverit et [illegible] qui consilio [illegible] interrogavit. bona [illegible]
transtuli [illegible] frustra simulas [illegible] et interrogatione [illegible]
[illegible] examinari. Ego non [illegible] inter
[illegible] Victorinus, Hilarius [illegible]
[illegible] translationem [illegible]
monio [illegible] me [illegible] et [illegible]
[illegible] ea que ab eodem hereticis addita fuerant [illegible]
putant. et [illegible] bona [illegible] ab [illegible]
vel addidisti aut origenis erant aut [illegible] que longe [illegible] bona [illegible]
multa in eis mala negare non potes. [illegible] ad me. Origenis [illegible]
[illegible] ea tantum que ab hereticis addita fuerint [illegible]
hereticorum mala [illegible] et origenis [illegible] Nonne [illegible]
et [illegible] origenis mala [illegible] [illegible] damna[illegible] et
ex parte [illegible] non mala sed bona. et [illegible] fidei [illegible]. Hec sunt
[illegible] laudasti [illegible]
[illegible] bona [illegible] an mala [illegible] et [illegible] argumen-
tans [illegible] optima [illegible]
nomine [illegible] sed [illegible] bona [illegible] hereticorum [illegible] mala
[illegible] laudasti et non [illegible]
statim audias. Cur ergo que mala sunt [illegible] laudasti
quod in [illegible] simulas. Cur que mala erant ad [illegible]
[illegible] mala [illegible] non doctus est [illegible] Sed [illegible]
lector. non ut sequatur errores [illegible] non [illegible]
[illegible] et audi [illegible] autor [illegible]
[illegible] in quibus
[illegible] interpres [illegible]
non [illegible] interpres fuit [illegible]
[illegible] non haberent quod et [illegible] in transferendis [illegible] Sed
[illegible] autori [illegible]
et bona et mala non interpretatus [illegible] deluso [illegible].
[illegible] pessima et optima reliquisse [illegible]
hoc est quod [illegible] propter [illegible] et [illegible] non
[illegible] simplicitate lectoris, et [illegible]
[illegible] abutare simplicitate [illegible]

Scripturum lecturus sum, brevibus putes, ut ea vulnera que putruerunt sanas, sano
corpori te imponere emplastra non videant. Deridemus tergiversationem: quid
sentias iam in apologia tua didicimus nullo membro involuto nec aliud corporis
para desertum. Hec est illa simplicitas pura et aperta confessio quam ab omnibus
Ytalie oppidis [illegible] suspiratur. Inde clericis dicentibus me dubitare de te an
liber non Pamphili fuerit. Et tu miror quomodo [illegible] Roma nuper
episcopi [illegible] quod [illegible] communicant. Scribis quod me accepisse [illegible]
[illegible] quod papa Theophilus expositionem fidei nuper ediderit que ad nos nondum
pervenit, et polliceris quicquid ille scripserit te secuturum. Ego me scio
non novi, nescio quomodo umquam [illegible] damnasse. Gratulatione ad Anastasium [illegible]
et [illegible] qualia fuerint [illegible] ut certa declines, et adeo non [illegible]
[illegible]. Duas synodicas et paschalem eius epistolam contra Origenem et eius disci-
pulos, et alias adversum Apollinarem et eumdem Origenem, per hoc ferme
biennium interpretatus sum et in edificationem ecclesie legendas nostre lingue
hominibus dedi. [illegible] et tamen [illegible]
dicas te omnibus [illegible], caue ne [illegible] magna, et [illegible]
et offendas quamplurimos qui me Latinos [illegible] vocant, ne [illegible]
[illegible] ad te [illegible] exstabant, ut [illegible]
fide [illegible] ut non mutatio [illegible] Que [illegible]
[illegible] ad nos [illegible] et post [illegible] more tuo loquens et [illegible]
[illegible]. Ego [illegible] Alexandria [illegible] quod [illegible]
[illegible]. Nunc dicas [illegible] habes, ne ultra aliquid quo [illegible]
me [illegible] indignatus si [illegible] in te [illegible]
[illegible] et [illegible] luditur, [illegible]
[illegible]. [illegible] quod [illegible] Theophili [illegible]
communione [illegible] et [illegible] tuo credo qui [illegible] que ille
damnavit [illegible] et omnibus studiis defenderis. [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] respondendo [illegible]
[illegible] aliorum miseriis et [illegible]
[illegible] aliena monstrare. Nonne tibi videtur ille [illegible]
[illegible] [illegible] mercandi [illegible] pol-
liceri. Sic [illegible] dragmam, perdiditque [illegible] legis [illegible]

Ego ego te lesam et quorundam et dicas conivere ad maledictorum infamiam pro-
noverat. Quid amicitie hoc latine ut nudares aemulationis et obducta vulnera
pectoris dolore rescinderes. Numquid semper dignus est communionis. Tu fratrem
non deberes? Aut ego fratrem aut illud verum est quod plurimi iactitant com-
-munistarum istos ille receperit, et sub occasione sui inimicos retinere. Si ipse
Theophilus patris desiderat et nostros patres pontificum communione suscipi. Quid
dentur ditis nos vel damnantur? Quid de papa Anastasio, de quo nulli ut
[illegible] novum videtur ut tante urbis sacerdos ut innocentibus primatum fecit
poneret, ut desperaret? Nec hoc dico quod de operibus eius [illegible] aut eorum culpa
statuta scandali. Ergo quisque suo periculo faciat quod sibi videtur. Et
ipse noverit quomodo domino iudice iudicandus sit. Nobis in monasterio hospitali-
-tas cordi est, omnesque ad nos venientes leta humanitatis fronte suscipimus.
Veremur enim ne Maria cum Ioseph locum non inveniat in diversorio. Ne nobis dicat
Iesus exclamans: hospes eram et non suscepistis me. Solos hereticos non re-
-cipimus, quos vos soletis recipere. Propositum quippe nobis est pedes la-
vare venientium, non merita discutere. Recordare frater sermonis eius, et
pectoris quod flagella sensuerunt. Memento carceris, tenebrarum, exilii, me-
tallorum, et non indignaberis hospitio transeuntes esse susceptos. An ideo tibi
rebelles videmur quia calicem aque frigide in nomine Christi sacientibus por-
-rigimus? Ergo frater contra illum et nos plus amare et tu odisse plus de-
-bes? In rectorum facito nuper fugatos de Egypto et Alexandria [illegible]
amare abstulit, et huic noluit copulari, ut quorum ceteri domus doctor sima
fieret et consensu. Quos iste repulit, committit, abicit, dicunt se non esse
immunem fidei, nec contra bella suscepisse, quod prius receptum dolorem fuisse
non presidio, nec alterius aperuisse innotescunt, sed sua probare voluisse. Impium
patris post suis (?) sacerdotum imperatoris [illegible], quod quale sit novit
[illegible] commemorare. Quid tibi videtur de hiis quos damnatio Palestina conci-
[illegible]. Non autem communionem et ipsum Theo-
et fratrem [illegible] in uno homine persequuntur. Nemo autem
philum nullum alium tester nomine [illegible] quem amo [illegible] sum tecum
[illegible] ad me semper dictum, cum eo tempore non ignoras quo in eius [illegible]
[illegible] et cottidie missis tabellariis summum eius amicum nostrum et familiaritatem
[illegible] factitabo, et eorum impudentiam semper [illegible] ut illo
[illegible] nos odia gaterez (?) et [illegible] dolor fidei fieret exemplo. Ergo [illegible]

et nullius sapientie opus ac [illegible] pariter et vere in super animum [illegible] in nos
induas. Discipuli mei ut prius tibi Rome insidias pararent, et furarentur schedulas
tuas dormienti furati sunt. Quis primus Theophilum ad expellendos de Egypto heretici-
-cos? quis regum potentia? Cuius orbis inter parte ostendit? Et gloriaris te ab adole-
scentia Theophilum fuisse auditorem et discipulum, cum et ille antequam episcopus fieret
pro humilitate sui [illegible] numquam docuerit, et tu postquam ille episcopus factus est Alexan-
-drie non fueris. Et audes dicere impugnatores meos magistros meos, nec accuso nec
muto. Quod fuerunt est [illegible] [illegible] questionem tuam, nec damno, ut crimi-
-naris, institutores meos, sed metuo illud Isaie: Ve qui dicunt malum bonum et
bonum malum, qui ponunt tenebras lucem et lucem tenebras, qui dicunt amarum
dulce et dulce amarum. Tu autem dum inter mulsum magistrorum et venena
[illegible] bibis, amaro calice [illegible] [illegible] sanguinem. Et si in fide errave-
-runt non [illegible]. In viginti annis [illegible] nemine qui fuimus nostro. Ubi enim
[illegible] [illegible] apud Alexandriam cum Anatolio [illegible]. [illegible] [illegible] epistolas
numquam omnino respondes, et eadem licentia, immo impudentia qua putabas
omnes tuis sermonibus credituros, addis. Quid testimonium de stupris [illegible]
in uxore [illegible] [illegible] [illegible] ore non [illegible]. Non vides [illegible]
qui tacendo amplius criminaris? Et quia non habes quod obicias, simulas
verecundiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui mentiens, in tue aure
peperasti. Quod est illud testimonium de stupris, quod de tuo illo pudentissimo
ore non exeat, aut quis in sanctis libris potest turpe memorari? Si eru-
bescis loqui, scribe saltem, ut vos pravitatis [illegible] sermo convincat. [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
re. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tuam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ego in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] accusabat qui
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] laudes et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] novi amicos tuos. [illegible] [illegible] omnes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible]
Ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et turbavi. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] a me [illegible] [illegible]. [illegible] habeo a te debuisse [illegible]

mitti ut missa est. Turpem incusatum mendacii reus. Etiam si tu tibi ipse dictes de tuo
fine non dubitas, a dicte nobis [illegible] testibus, aut [illegible] ubi tu scias
testimonium et [illegible] Romae ut [illegible] praestare ut opidum [illegible]
more [illegible]. Si tamen ficta epistola [illegible] ut [illegible] in Romanae ecclesiae
[illegible] non requiris, ut [illegible] deprehenderis ab eo non datam omni [illegible]
[illegible] crimine reum teneas et nequaquam [illegible] in [illegible]
[illegible] fortissime me et splendidissimo [illegible] Romam [illegible] est
[illegible] ab eo exemplar petere cui missa est, et non ab eo qui
misit et de oriente exportare testimonium quod [illegible]
in [illegible]. Vide [illegible] Romae et [illegible] apud [illegible] expositionem [illegible]
et innocentia [illegible]. [illegible] ut in [illegible] expositionem fidei
[illegible] quam omnis ut [illegible] publice Italia [illegible] et [illegible]
[illegible] litteris [illegible] tuos. [illegible] ut epistolas [illegible] ad orientem mitteret. Et
[illegible] tibi [illegible] dum nescio [illegible]. [illegible] libros Origenis
[illegible] a te esse translatos. et Simplicium Romanae ecclesiae [illegible]
[illegible]. ut [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible]. Et quo
[illegible] maiore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me
testimonio [illegible]. Non [illegible] quod tibi impingit [illegible]
[illegible]. [illegible] et [illegible]
[illegible] ab eo [illegible] [illegible]
[illegible] non est non est meus liber. Et [illegible]
[illegible] abstulit. Nunc ego edidi immo nec edidi. [illegible]
[illegible] et tu [illegible] inimicus [illegible] negligentes amici fuerunt. ut omnium
[illegible] ab eo [illegible] [illegible]. [illegible] et non
[illegible] immo [illegible] paginas [illegible]
[illegible] tuus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in domino dormientis [illegible]
et [illegible] Anastasii dicta [illegible]. [illegible] ut [illegible]
[illegible] ignorante aut [illegible] aut forte non scripsit. Et [illegible]
[illegible] totius orbis testimonium. quod [illegible] nostrum videtur [illegible] orbis [illegible]
ardor. vel innocentia [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] interpretatione [illegible] [illegible]. [illegible] ad accusantes respondi
non audeo. et tantum Romanae urbis iudicium fugis, ut magis obsidionem
barbarorum [illegible] urbis [illegible]. [illegible] [illegible]

Ego spectabo fruticeta. Rhetorica ad orientem tecum quis misit, manibus tuis Ana-
stasius tantis te ornat floribus ut cum ea leteris magis te velle defende-
re quam nos propias accusare. Similiter epistola immemorabiles illas prudenciam tuam
et sales atticos et gratiam eloquii demonstrant. Ab aliis appeteris, alios criminaris,
confoderis, et quasi me furibundus iactitas et loqueris. Numquid et ego non
possum enarrare tu quomodo de urbe discesseris? Quid de te in patria iudicatum sit,
quid postea secutum, quid iuraveris, ubi navem conscenderis, quam sancte periuraveris
iuramento poteras pandere. Sed plura sunt que statui reticere. Hec pro more
ornamenta verborum. Et post ista si quid tibi adversum dixero, statim me
detractionem et gladios comminaris. Et interim homo eloquentissimus, cadis in
rhetorica, et simulas te parcere quod dicis, ut qui obiecta probare non potes
ut prerelicta facias criminosa. Hec est tua tota simplicitas. Sic amicos parcis
et [illegible] te ad tribunalia iudicum ut accusatorum criminum, in diem pacis obie-
cis. Vis nosse profectionis mee de urbe ordinem? Narrabo breviter.
Mense aut augusto flantibus zephiris cum sancto Vincencio presbitero et ado-
lescente fratre et aliis monachis qui nunc Jerosolime commorantur navim
in Romano portu securus ascendi maxima me sanctorum frequencia prosequente.
Veni Regium, in Scilleo littore paululum steti ubi veteres didici fabulas, et
precipitem pellacis ulixis cursum et Sirenarum cantica et insaciabilem
Caribdis voraginem. Cumque mihi accole illius loci multa narrarent, darentque
consilium ut non ad Prothei columnas sed ad Ione portum navigarem, illum fugien-
cium et turbatorum, hunc securi hominis esse cursum, malui per Maleas et
Cicladas Cyprum pergere. Ubi susceptus a venerabili episcopo Epiphanio
cuius tu testimonio gloriaris, veni Antiochiam ubi fruitus sum communione
pontificis confessorisque Paulini et deductus ab eo media hieme et gra-
-vissimo frigore intravi Jerosolimam. Vidi miracula, et que ad me prius
fama pertulerat oculorum iudicio comprobavi. Inde contendi Egyptum. Lustravi
monasteria Nitrie et inter sanctorum choros aspides latere perspexi. Protinus
concito gradu Bethleem meam reversus sum, ubi adoravi presepe et cuna-
bula salvatoris. Vidi et famosissimum lacum. Nec me ocio et inercie tradidi, sed
multa didici que ante nesciebam. Quid autem de me Rome iudicatum sit,
et quid postea scriptum [illegible]. Presertim cum habeas testimonium
pontificalium. Et ego non debeo nec [illegible] similiare [illegible]

dictare mendacio · Quod si pro criminibus digne dici sim · Unde quaeso te amore ·
generalem parvam praedicat a me romanum esse aut aliorum criminis protulerit omnium
quam inter pompa sunt · mea crimina conflabo · numquid et ego non possum personae
tuae disputare · cuius aetatis fuerit · Credo · quo tempore navigaveris · ubi videris
quibus interfueris · Quod absit · ut quod inter reprehendo faciam · et in ecclesiastica
disputatione aniliium iurgiorum deliramenta consignem · Hoc solum praedicere
tibi dixisse sufficiat · ut caveas in alterum dicere quod in te statim retorqueri
queat · In sancti Epiphanii nomine miratur me tergiversatum · Et post
consulum et praefectorum nomina · negas eum non potuisse scribere · quomodo … videre
non potuisse eum mori · qui paulo ante mortuus est · ut arator sit …
praesumptio quae post tantam excommunicationem · ex nostro … convertit · sed non
fuerunt synodi · si enim fuerunt synodi … utique nobis … haere
ticum post unam et alteram commonitionem devita apostolus docuit · cum utique ante
quam haereticus atque damnetur ecclesiastica … Sed … tibi
non venit … quadam prudentia commoveris · In laudes Epiphanii
prorumpis · Sic est illud … ΑΝΤΙΠΟΚΟΛΟΦΗ ΗΕΕ · Sic non per multa
Origenis libros de patribus cantant · quem omnium gentium linguae praedicatione
super Origenem … putat · qui ideo eum legi prohibet ne alii eius
scientiam cognoscant · Lege epistolam eius et epistolas … in ipsa epistola · Ecce quomodo
haereticum ne … testimonium · Et non immemor nunc ac laudatus et mirabiliter
de epistola Epiphanii · Te autem frater liberet Deus et sanctum populum Christi qui tibi
creditus est · et omnes fratres qui tecum sunt · et maxime Rufinum presbyterum ab haeresi
Origenis et aliis haeresibus et perditione earum · Si enim propter unum verbum aut duo
quae contraria fidei sunt · multae haereses abiectae sunt ab ecclesia · quanto magis hic inter
haereticos habebitur · qui tanta perversa et tam mala dogmata contra fidem
adinvenit · et ecclesiae hostis exstitit · Hoc est sancti viri testimonium · Sic a beato
ornatus sic laudatus incedis · Ista est epistola quam discipuli tui cupiebant numquam
auro plurimo · ut calumniatoris interpretatoris ut me appellasses …
… ab honorabili carissimum translatione · Grandia de … cum
… moderatione · et sic medius incedo ut …
… nec Anastasius quidem nec Epiphanius suppresserunt · ut ipse
… et … nec … audiam · … iudicium
… et non … suppresserunt ·

quia de innocente et absente tacere non poterunt. nec ipsum verum hec mala
conficta sunt ut ostendatur ore gladium et opusculo venenum dedisse. cetera autem et dolum
in quo tradit suasisse. hec sunt argumentationis et hec sunt verba disputationis tue. Ipse
te adversum te explicas. et orbis agnoscit et autenticam ad manus tuas nunc per-
venimus. Et miror quo pudore, ymo qua impudentia neges quod verum
est et non ambigitur. Ergo potuit contra Epiphanium qui te partem dedit. et in eo cordi
dolum suavit. Cur non convenimus [illegible] quod primum monuit quod voluerit convertere
et ad veram fidem reducere, et illud opusculum non restituere. ut proditorem fidei
[illegible] et postquam se intellexit casso labore sudare. nec velle
mutare voluntatem. nec [illegible] quod [illegible] litteris [illegible]
tale aut et contra papam Anastasium disputes. ut qui [illegible] hec explanat et pro-
gratie scribere non potuerit. Vereor ne tibi statim iniuriam suspiceris. Nostro
quidem homo acutus et prudens ad has ineptias devolveris. ut dum stultos
lectores putas, te stultum esse demonstres. Post egregiam argumentationem,
venis in clausulam. [illegible] solent ista perdere.
[illegible] nobis pacem [illegible], et a tergo vipera venenis armata terreris.
Et hec eadem prudentia ymo declamatio. Nam [illegible] esse volui. [illegible]
[illegible] vos
esse catholicos. non ut nos contra hereticos. Volo tamen scire que sint illa vipera
venenata que post tergum vestrum hos [illegible] conqueremini. [illegible]
[illegible] quos [illegible] nos Romam venit
Paulinianus et Eusebius post annum [illegible] navigationis [illegible]
[illegible] familiari [illegible]
capitis missi sunt. Numquid nosse potuimus te ingredientem Romam [illegible] nobilis
[illegible] ut omnes ad unam famam
questiones non fama solveret sed interpretatio [illegible]
[illegible] opusculum venenatum [illegible] famosissimum opus [illegible]
[illegible] Novum calumnie genus. [illegible]
[illegible] nec [illegible] de pudore
ut [illegible] heresim [illegible] et rumore [illegible] famam
futuram fidei ardore [illegible]. Quo non erumpat [illegible]
[illegible] et nos [illegible] Quod apostolorum nomine
dictum est [illegible] et [illegible]

est Innocentia. Iuxta . lxx . si exemplar non suppetit ad alios prohoemium meo . [illegible]
conductum me amabis in clara transmisisti et mittere alios eadem omnia [illegible]
cur nostris [illegible] . Et miror quomodo [illegible] non [illegible] notitia
quemcumque . ut quod alius in asterisco [illegible] est . [illegible] dicere .
[illegible] ne [illegible] eius [illegible] posse [illegible] sibi [illegible] -
[illegible] transferre [illegible] . in [illegible]
[illegible] et aliud [illegible] legendum [illegible]
ab [illegible] non licet . [illegible] . Editionem antiquam diligentissime emend-
datam ante annos plurimos meae linguae hominibus dedi . ad [illegible]
[illegible] que [illegible] . ut [illegible]
[illegible] non [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] et [illegible]
[illegible] . [illegible] et [illegible]
qua in Iudaea [illegible] et [illegible] . [illegible]
- [illegible] . [illegible] . [illegible] -
nec dolere [illegible] apud me [illegible] . cur
[illegible] Alexandriam Aegyptum et [illegible] -
- [illegible] . [illegible]
[illegible] . Et quia [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] . xxx . annos [illegible] -
[illegible] . [illegible] . [illegible]
[illegible] . Et [illegible] quos mag-
[illegible] ut [illegible] .
[illegible] quod [illegible] . et [illegible] quaererent . Quod [illegible]
[illegible] non [illegible] . [illegible] . calumniam . detractionem . [illegible]
[illegible] et [illegible] . et os quod [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] et [illegible] ut [illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] quod [illegible] . [illegible] . [illegible]
[illegible] odore [illegible] . In laude et detractione [illegible]
[illegible] . [illegible] argumentatur . Et tibi liceat [illegible]
et [illegible] . quorum et in [illegible] et [illegible] .
quos [illegible] . [illegible] sapientissime et [illegible]

carendo non omnes homines unum laudare. aliis et aliis tempore [illegible]
[illegible] approbare et improbare. Donec experiar ut quod non [illegible]. Prudentum
lector intelligat. Marcellianos laudando ingenium, sed damnamus heresim. In-
-genio miramur stili splendorem et tamen dogmatum falsitatem non probamus.
In [illegible] et memoriam; laudamus et [illegible] sinceritatem fidei puritatem. sed
[illegible] que originem mali credidit. nos ab eo [illegible]. Magdalenam enim non [illegible]
[illegible] sed [illegible]. Gramaticum audit afrum [illegible] [illegible] eruditis-
-simum et [illegible] peremptorie putaverat. [illegible] longe [illegible]
[illegible] opprimeret. [illegible] facundia [illegible] fretus memoriam et collegam
dicas eloquentissimum fide [illegible] preclarae [illegible]. [illegible] detrahere non
patitur. [illegible] ut liber. [illegible] testimonia [illegible].
cum fratres et collegas diversa [illegible] dignum fateor. Cum eloquentiam
[illegible] inspicere ultra non [illegible]. [illegible] [illegible]
et non [illegible]. Extra hec ita gaudent in me reprehendere [illegible]
non [illegible] et [illegible]. Ergo supputatores illi pennas [illegible]. et
[illegible] in me reprehenderent, quod prius laudaverant. et me non [illegible]
[illegible] et laudanda [illegible] et [illegible].
Transit ad altare statim et [illegible] [illegible]. atque [illegible]
[illegible] ignorare ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] quod [illegible]. que [illegible]
que [illegible] differentia [illegible] omnino [illegible]
[illegible] augmenta [illegible]. [illegible] [illegible].
[illegible] oblitus [illegible] illos [illegible] [illegible]. [illegible] qua in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] labores: [illegible] hominum [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].
quid tamen [illegible] [illegible] [illegible]. ut [illegible]
[illegible] nomine [illegible]. [illegible] aliqua [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] philosophantur. [illegible] me. [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible]. [illegible]. [illegible] mare [illegible]. quid flumina [illegible].
[illegible] aut [illegible]. fulgura et tonitrua [illegible] [illegible].
[illegible] me [illegible]. totum [illegible] ignorare. et
[illegible] tantarum rerum ignorantie [illegible]. [illegible]

paginas humore meo irrigatas, non intelligis videre nos caliginem tuam et
ariditatem. Nos ut tu prolixus videaris esse et apud imperitos eloquentie
doctrine gloriam vindices, totam in principio oppono. ut frustra socrates ad inter-
rogationes dixerit: Si quis nos, nescit ad nos. Ergo si tibi zenonis velim dicere,
et formica pusillum animal et punctum ut ita dicam corporis sex pedes
habeat, cum elephantus tanta moles quattuor pedibus incedat. quare serpentes
et colubri ventre labantur et pectore. cur vermis ille, qui vulgo mil-
-lepeda vocatur, tanto pedum agmine scateat. de animarum statu quaeris, non potero.
Quaeris a me quid de animarum statu sentiam, ut cum responsum fuero statim invadas. et
si dixero, ecclesiastica auctoritate dictum, deus quotidie operatur animas et in corpore eas mittit
nascentium, illico magistri tendiculas proferes. Et ubi est iustitia dei, ut de
adulterio incestuque nascentibus animas largiatur? ergo cooperator est malorum ho-
minum et adulteris generantibus corpora ipse fabricatur animas. quasi si semen
germinat in acceptis. quod furto dicatur esse sublatum, et non in eo est culpa qui furatus
furatus est. Idcirco et terra non debeat gremium praebere seminibus, quia fur
in mundum ea proiecerit manu. Hinc est et illa tua iactantia interrogans quare
moriuntur infantes, cum pro peccato acceperint corpora. Extat liber didy-
-mi ad te, quo percontanti tibi respondit, non eos multa peccasse, et ideo
corporum carceres tantum eos tetigisse sufficere. Origenis magister et tuus eo
tempore quo a me ad eum ista quaereres, tres explanationum in osee prophetam libros
ad me me rogante dictavit. Ex quo apparet quid te, quid me docuerit.
Exigis ut respondeam de natura rerum. Et certe loquor, possum tibi ut Lucretii
opiniones iuxta epicurum et aristotelis iuxta peripateticos, ut platonis atque zenonis
iuxta academicos et stoicos dicere. Et ut ad ecclesiam transeam, ubi norma est veritatis,
multa et geneseos et prophetarum libri et ecclesiastes nobis huiuscemodi quaestionibus
suggerunt. Sed si per ignorantiam, nostri et ceterarum rerum ignorantiam propo-
-nere tua omnium rerum ignorantia asserit, et calumniatoribus quaerentibus cur ali-
quid impudenter respondere, num ignotum erit. Orientem complectitur
et orientalium et occidentalium Lunaris orbis stratum nemerat peripateticus.
Cum magnus ille homo qui nobis splendida rethoricae rerum. Ergo si de oriente noveris,
cum disputaveris, errarer ad inter illos mathematicos et omnes romani
quid de finem dixerit ignorarer. Quaero ante quid de astrologia et caeli puto
cursu cum plena navis tanta iam illam [illegible] fuerit peripateticus. non [illegible]

moriente dormis. Te multo tempore fatius dormit. quod roma nescierit. Instruunt egyptios
quod ytalia nunquam non fuit. quibus ad te ecclesiasticos tractatores eius [illegible]
et primus. Secundum prosequatur origenes. alterum contra tertullianus et lactantius. tertium
de lactantio acerrime [illegible]. Tertiam quam nos simplices et fatui homines
quam non intelligimus. Quod si ita sit, iniustus animo arguatur deus. Et post hec
[illegible] te nescire quid verum sit. dic oro te, putas ne extra hec tria esse
aliquid in quo veritas sit, et inter istas medium. an de tribus secundum esse
[illegible] ut [illegible] an [illegible]
[illegible] et aut mendacia [illegible]
[illegible] est et reliqua duo falsa, aut [illegible] ignorantia [illegible]
[illegible] veris [illegible] dissimulas ut [illegible] tutum sit [illegible] noluero
[illegible] fit [illegible] ambo [illegible]
[illegible] infere. [illegible] tempore [illegible]
[illegible] romano [illegible]. Et [illegible]
[illegible]. dum [illegible]
[illegible] oriente oblitus es. Et [illegible] clamitas. et aquilegie atque
alexandrie [illegible] quod sit deus [illegible]
[illegible] ut unum deus an diabolus animas [illegible] et non
[illegible] anime aut corpora sunt quod nil [illegible] et egerunt aliquid [illegible]
quod sunt crassis operibus [illegible] an [illegible]
[illegible]. [illegible] omnes flagitant. et ad illa respondes [illegible]
[illegible]. fumosos meos frequenter [illegible] me [illegible] quod
[illegible] vulgus inducere. tu [illegible]
fumeus imo fulmineus. qui loquendo fulminas et flammas
ore [illegible] non potes. atque ut ille [illegible] autor [illegible]
in [illegible] ore [illegible] anhelitu [illegible] ut flammas [illegible]
[illegible]. ita [illegible] ut nobis alter salamoneus omnia [illegible]
et nos fumosos arguis de quibus forte sciatur qui tangit montes et
fumigant. nec intelligis. qui fumus in propheta significat [illegible] et
[illegible] oculorum [illegible] amaritudinem fumi [illegible] ferre non [illegible]. [illegible]
[illegible] aut [illegible] me [illegible] adcedere [illegible]. et ex magna [illegible]
[illegible] horis [illegible]. Nunc breviter dixisse sufficiat te
[illegible] adormiente qui nunquam vigilans [illegible]. [illegible] summo [illegible]

puellis et virginibus xpi dixi seculares libros nō legendos, et me ī
sompnis commonitum promisisse ne legerem. Quamvis Romane urbi venelatoe
promissa q(uo)d pollicetur et aliud efficiat. mathematicorum, venerat solvere
questiones, et solvit fidem xpianorum. Que divitiis et egerem, advectam
atque tyrenum plenus vineret velis ī Romano portu, naufragium fecit. Nō
te pudet huiusmodi deliramenta convitiere, et in similia obicienda ī propo-
nere: Esto alius dote somnium viderat gloriosum, verecundie tue fuit
et prudentie dissimulare quod videras. et nō quasi magno testimonio
alterius somno gloriari. Vide quid inter tuum et meum sit somnium. Ego
me humiliter correctum refero, tu iactatorem laudatum esse congemuis. Nec
dicere potes nichil mea referre que viderit. cum insinulentissimos libros
suus. hac te ad interpretandum dicas ratione commotum, ne vir illustris de
te somnium perderet. Hic est omnis conatus tuus. si me precum docuis
eu hereticus nō eris. Venio ad gravissimum crimen in quo post reconci-
liatas amicicias me infidelitatis accusat. Fateor inter cetera maledicta que
vel obicit vel minatur. nichil tam a me repellendum est quam fraus dolus
infidelitas. Peccare enim hominis est, insidias tendere diaboli. Ergo ideo
in anastasi immolato agno dexteras iunximus ut tuas Rome studiosas
furaremur. ut immissi canes commentarias cedulas te dormiente cor-
roderent. Et hoc credibile est, ante nos desinatores perasse quam
crimen admitteres. qualiter noveramus quid in animo volveres, et
quid deesse somniaturus esses. Ut impleretur in te proverbium ... et
sus doceret minervam. Si cupiebam ego adlatrandum mittere qui docet
bis ... te, et ceterorum rabiem concitare. Nō iste est qui et me hereticum ...
amicicie iudicabat. cum cum suis finisset damnatione dogmatis origenis
... numquid cum videre cupis es, ne aut damnares quod
volebas aut aperte resisteres. ... invidiam subires. In idem
... esse nō poterit, qui accusator tuus est. Antequam sanctus epiphanius
veniret Ierosolimam, et ore quidem et osculo tibi pacem daret. mala autem
et dolos in suo corde servaret. ... tui epistolas dicta-
remus, ut hereticum probaret, quem osculis orthodoxum comprobaret. Archadius
contra te latrabat Ierosolimis. Et si cito abisset, pervenisset bambinum nō
litteratum, sed dextre tue, quo tu canes abigere consuevisti. Cur in

fictitiis meis laudibus subscripsisti. Et cum in interpretatione mea aliquid
in libros periarchon stilum fingere. Aut certe errasse ut homo debuisti me
privatis litteris commonere. et ipse mihi blandiri. Quomodo et ego tibi
nunc in epistulis meis blandior. hec tota mea culpa est. quare suspicionem
laudum acceptarum purgare me volui. Et hoc sine invidia nominis tui. ut
quod tu plus accusabas, ad malos referrem, non tibi heresim obiciens, sed
a me repellens. Numquid scivi quod irasceris. si contra hereticos scriberem?
Dixeras te de origenis libris heretica sustulisse. fautorem te hereticorum
iam non esse credebam. et ideo non intellexi te in hereticos incitatum. In quo quia
vehementior fui, ignosce michi. putavi quod et tibi placerem. furto, et
insidiis ministrorum meorum dicis schedulas tuas in publicum fuisse prolatas
que latebant in cubiculo. et apud eum plures erant qui rem gestam in
vulgarat. Et quomodo supra dixeratis. quod aut nullus eas haberet aut admodum
pauci ut in cubiculo tuo latebant? qua re apud eum erant qui [illegible]
[illegible] miserant. [illegible] temporis fuerant. occultandas susceperant.
ergo non latebant tantum in cubiculo tuo. nec fuerunt eas pauci quos habuisse
[illegible] es. furto sublatas dicis. et [illegible] emptas magna pecunia
et infinitis mercedibus criminaris. In una re et ipsa epistola contraria loqueris.
et dissonantia mentiendi. Tibi licet accusare. mihi defendere non licebit. Quando
criminaris amicum non cogitas. quando respondeo. tunc tibi iura amicitie in
mentem veniunt. dic oro te celandas schedulas tuas cur proderes? Si ut
celares cur scripsisti? si ut proderes cur celabas? sed ideo reprehendendus
sum quia accusatores tuos amicos meos non cohercuerim. Vis tibi proferam
litteras eorum in quibus me [illegible] arguunt quod te sciens hereticum tacuerim.
dum pacem ecclesie probo. Intestina ecclesie bella suscepi. Tu discipulos
[illegible] et [illegible] in epistolis laudibus
[illegible] Hoc [illegible] ut plus
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] si defendere voluero. hoc plus [illegible] ut me
[illegible] accusent. [illegible] in laudatorem tuam ut non [illegible]
[illegible] . [illegible] et quod tu in me ante laudabas vehementer
[illegible] . [illegible] ut [illegible] accusatores [illegible]
[illegible] nec [illegible] . [illegible]

doleas et ingratias agere. Tu emendator dicis noxia esse per detruncationes. Medicina
reposuisti. Ego vero ut in greco perlegebantur expressi. Ex quo tua appareret fides et mea
ac te interpretatus es heresis. Cernebatur in dextris auctor in opere prompte.
Respondeo eminenter ne sit tamen operis aperuisse uideatur. Consona omnes uoce posce-
-bant, ut origenis uersutias proderem. ut uenena hereticorum Romanis auri-
bus cauenda monstrarem. Quid hoc ad iniuriam tuam pertinet? Non solum periarchon
ex istos libros. et alios huius operis non sentias proponis. Numquid et tu de xxx mun-
-prenditus es, quia ut post editionem tuam aliis transferre non liceret. Etiam et ego
multos ut dicis hecloges de greco in latinum transtuli. Sub ipsorum auctoritate libros
eos uertendos, ut uolueris. Et bona enim et mala suo imputantur auctori.
Quod et tu facere, si dixisses, te amputasse heretica et optima transtulisse.
Nunc est nodus tuus, quem soluere non potes. Dixit fecisti ut homo prauorum dam-
-naciam. Sed quid facies de apologetico tuo, quem pro origene scripsisti operibus? Quid
de uolumine eusebii in quo cum multa mutaueris et sub nomine martyris
heretici hominis scripta transtuleris, tam uitiata posuisti, que ecclesiastice fidei non con-
-ueniunt. Tu enim latinos libros in grecum uertas, nos dicere non oportuit. Pro-
-fiteboris quod in alio opere respondisti, in quo me non aspergas, uideris per te
in iniuriam tuam transferre quod uertebas. ut te uel imperitum uel pro dolo damnat
stares. Nunc illud nouum querimonie genus. Doles tibi tacere et respondentem
in quo me accusas primum. Dicebatur ad iniuriam sermonem tuam Rome publicari.
Postulabant omnes huius urbis a me remedium, non quo ego illius meminissem.
Sed cum peterent et me aliquid arbitrabantur. Tu amicus eras, qui ista
transtuleras. Quid me uis facere? Obedire magis deo oportet quam hominibus. Dum
custodire fidem an furtum celare oportuit. Dixit te non ex [illegible]. Sed et ergo tamen
accipienda omisi, quod nullam feci mei nominis mentionem. Pro me non
ornasses egregiis laudibus. Potueram aliquid me suffragante et dudum oriundum
ne turpes interpretationes transferrem. Tu me amice tuo opusculo ut ait dux
in hoc opere perderem. ut proferre in medium quod candidus debuit deuorare.
Et tamen lapsus amicitie intra meam paruam. Et quidem in me fuit si me defendi.
ut te non accusarem. Tu nimium suspiciosus et querulus, qui dicta in hereticos
ad tuas refers contumelias. Qui praeter amicus tuus esse non possum, nisi et hereticorum
amicus fiero. Leuius tuas inimicitias quam illorum amicitias sustinebo. Nominatim
me putas perstrinxisse modestum, ut epistolam ad te meo nomine opponerem. Si

olim rhetorem quo bonus esse videar et modestus, quam tu numquam omnino perspexeris. Hec
res per facile potuit probari. Multi Rome eius exemplaria habent. Ad hoc accedit terminum
cum tibi eam mittere noluerunt sciens que de meo nomine facturus. Et que tu dudum
apostolo christiano atque nephanda confingeres. Ego simpliciter respondens quid ad timerem. Illi non
crediderunt ei quem primum noverant deridentes et meo errori et tue con-
scientie. Et simul argumentaris quod si talem tibi epistolam scripsissem, non debueram
contra te in alio libello multa mala scribere. Hic est verus error tuus, et hec
iusta querimonia, quod quo nos in hereticos dicimus, tu in te dictum confingis. Et nisi
illius veneratione te putas esse violatum. Anne ideo hanc tibi non damus, quia
hereticorum cerebro lapidem illudimus? Et ut veram epistolam non proferas, vox papae Ana-
stasii amici dicas fraude putaverat, de qua tibi ante respondi. Quam si suppo-
sitam esse non credis, cur nos ubi apostoli eius nos dignas falsatum. Genus autem eius est
ut [illegible] sui quos amici de te epistolam probant. Frustra falso falsum arguere nitimur,
cum epistolam veram veram esse docemus. In excusando mendacio
tuo quid clericus esse voluisti. Et ne sermonia Origenis libros perferas. Pytha-
gore mihi conscriptos monimenta. Ubi est illa fiducia qua inflato bucca
creberrime iactabas te que in aliis non recte Origenis legeras emendasse in libris
Periarchon, et non aliena sed sua reddidisse? Rufinus de tanta librorum silva
homini sufficere ac periculum proferre non potes. Si putas bene fumum, ne nebule.
Quas dum in me criminaris, inter cogitandum dissipatas cognoscis. In fracta
acumine deceptus, si maiorum vulnera que imperitia dicas, me negare que imprim-
sunt, ut cum montes aureos polliceris, funus ne scortum quidem nummum de tue
sacculo tuo proferas. Iusta ergo in me odia recognosco, et vera in nos debaccatur
infamia. Nisi enim ego quod non est audacter expresserim, tu videbaris habere quod
in nos Pythagore mihi libros flagitas. Cuius enim, ut dixi, illum extare non inveni-
nomen in epistola mea quia criminaris, hoc ubicumque, si fateor meretricem in adolescenti-
a et philosophorum, id est gentilium studiis eruditum, in principio fidei ignorasse
dogmata christiana, et hoc putasse in apostolis quod in Pythagora et Platone
et Empedocle legeram, de dogmatibus eorum non de libris locutus sum, quos
poteram in Cicerone, Bruto, ac Seneca discere. Lege pro Vatinio
oratiunculam, et alias ubi sodaliciorum mentio fit. Revolve dialogos Tullii,
respice omnem oram Italie que quondam Magna Grecia dicebatur, et Py-
thagoricorum dogmatum incisa publicis litteris era cognosces. Cuius sunt

enim illa chrisa παραγγέλματα · nonne pitagore sunt · in quibus omnia eius dogmata
breviter continentur · et in que latissimo opere philosophus iamblicus commentatus est
imitatus ex parte moderatum virum eloquentissimum et archippum ac lisidem · py-
-tagore auditores · Quorum archippus ac lisides grecie · i · thebis scolas habuere
qui memoriter tenentes precepta doctoris · ingenio pro libris utebantur ·
E quibus illud est · φυγαδευτέον πάσῃ μηχανῇ καὶ περικοπτέον πυρὶ καὶ σιδήρῳ
καὶ μηχαναῖς παντοίαις ἀπὸ μὲν σώματος νόσον ἀπὸ δὲ ψυχῆς ἀμαθίαν
κοιλίας δὲ πολυτέλειαν πόλεως δὲ στάσιν οἴκου δὲ διχοφροσύνην · Quod latinum
ita versum vertere · Fugandasunt omnibus modis et abscindenda langor a corpore
imperitia ab animo luxuria a ventre a civitate seditio a domo discordia et i[n]
commune a cunctis rebus intemperantia · Pytagorum et illa precepta sunt amicorum
omnia esse communia et amicum se ipsum esse alterum duoque tempora maxime in die
observanda mane et vespere · eorum que acturi sumus et eorum que gesserimus · post
deum veritatem colendam que sola homines deo proximos facit · Deinde enig-
-mata que diligentissime aristoteles in suis libris prosequitur · stateram ne
transilias · i · ne pretergrediaris · ut pretergrediare iustitiam · Ignem gladio
ne fodias · iratum et tumidum animum verbis maledictis ne lacessas ·
Coronam minime carpendam · i · leges urbium conservandas · Cor non comedendum
i · merorem de animo proiciendum · Cum profectus fueris ne redeas · i · post
mortem vitam istam ne desideres · Per viam publicam ne ambules · i · ne multorum
sequaris errores · hirundinem in domo ne suscipias · i · garrulos et
verbosos homines sub eodem tecto ne habeas · Oneratis superponendum onus
deponentibus non communicandum · i · ad virtutem incedentibus augenda precepta · tra-
-dentes se ocio relinquendos · Et ut pythagorica dogmata legere me [illegible] aud[i]
quod apud grecos pythagoras primus invenerit · Immortales esse animas ·
et de aliis corporibus transire ad alia · quod autem et virgilius · i · sexto eneidos
volumine sequens loquitur · Has omnes ubi mille rotam volvere per annos ·
letheum ad fluvium deus evocat agmine magno · scilicet immemores supera ut
convexa revisant · rursus et incipiant in corpora velle reverti · [illegible]
fuisse euphorbum · secundo callidem · tercio hermotimum · quarto pirrum · ad extremum
pitagoram · Et post certos temporum circulos · ea que fuerant [illegible]
nec quicquam in mundo videri novum · philosophiam meditationem esse mortis · cotidie de
carcere corporis nitentem animam educere libertatem · μαθήσεις ἀναμνήσεις [illegible]

aureum documentum

discentias reminiscentias esse, et multa alia que plato in libris suis et maxime
in fedone timeoque prosequitur. nam post achademiam et innumerabiles discipulos
sentiens multum sue deesse doctrine venit ad magnam greciam. ibique ab ar-
-chita tarentino et timeo locrensi pytagore doctrina eruditus elegantiam
et leporem socratis cum huius miscuit disciplinis, que omnia nomine commutato
origenes in periarchon suis transtulisse convincitur. itaque si erravi
in adolescentia dixi me ea putasse in academia que in pitagora et platone et em-
-pedocle legeram. non ut tu calumniaris et fingis in pytagore et platonis
et empedoclis libris. sed que in illis fuisse legeram, et aliorum me scripta
eius mihi docuerunt. Et hoc genus elocutionis frequentissimum est. So-
cratis dicam que in socrate legi dogmata putavi vera, non quo socrates, libros
ullos scripserit. sed que legi apud platonem et alios socraticos illius fuisse. Et
rursum imitari volui gesta que in alexandro et scipione legeram, non quod
ipsi sua gesta descripserint. sed quod apud alios legerem. que illos gessisse
mirabar. Itaque etiam si docere non possem ullius pytagore extare monumenta
nec archippus, nec lisia, aliique discipuli predicata conscriberent, non me
tenerent mendacii. quia non libros sed dogmata legisse me dixi, et te frustra
conari in me tuum retorquere voluisse mendacium. Ut vero ego solum librum
pytagore promitto, in sex milia origenis libros perdidisti. Venio ad epilogum
id est maledictum tuum, quo me ad penitentiam cohortaris. et nisi conversus fuero. id est
si accusare desiero mortem minaris interitum. et hoc scandalum redundaturum
in caput meum denuntias. qui te hominem lenissimum et mansuetum mansuetu-
dinis responsione mea, ad inscriptionis infamiam provocaverim. gerere an-
te te tractas crimina. que tibi soli amicissimo sunt confessa. et scis me velut plaustrum
[illegible] coloribus esse pingendum. et debere meminisse quod iaceret ad
pedes eius ne gladio oris tui amputares caput meum. Et post multa in
quibus furibundus exultas. revocas te, et dicis optare pacem, cum denun-
-tiatione dumtaxat, ut de ceteris taceam. id est ut non scribam contra hereticos, nec
audeam respondere accusationi tue. Si hoc fecero, frater ero et collega. et
vir eloquentissimus et amicus ac sodalis. et quod hic maius est, omnia que
de origene transtuli, catholica iudicabis. Sin autem commutero, et me commovero.
tunc et corruptor ero, et hereticus. et tua indignus necessitudine. Hec sic
Scriba mea / Sic me hortaris ad pacem. et ne gemitum quidem, ac lacrimas

dolorum liberas esse credis. Possem et ego tuis te coloribus pingere, et insanire
contra insanientem, et dicere quicquid vel scio vel nescio, et eadem licentia, immo
furore et amentia, vel falsa vel vera congregem, ut et me loqui et te pudeat
audire, et obicere tibi que aut accusantem damnarent aut accusatum. Sed ego secre-
tis duntaxat fidei loco cum fratribus, et quod inpudenter profiteri aut scribere indica-
rit. Sed procul sit a moribus christianis, ut dum aliorum querunt sanguinem, suum
offerant, et sine gladio voluntate homicide sint. Hec tue bonitati, hec
mansuetudini et simplicitati convenit, qui de uno pectore purgatissimo et
odores rosarum et fetores profers cadaverum, et contra preceptum prophetie amarum
dicis esse quod dulce laudaveras. Nec necesse est ut in ecclesiasticis tractatibus
secularium tribunalium ventilemus. Nihil quippe hoc amplius audies quam illud ethni-
cum dixeris: quod vis audies quod non vis. Aut si tibi vile videtur vulgare
proverbium, et homo sapientissimus magis philosophorum et vatum prius delec-
taris, lege Demosthenis: opsoy h kekine pie te poe poctoion te nia coip
paic kenaxoicaic. Hoc primum rogo ab eximia censura tua et sanctitate, cuius tanta
est puritas ut ad presentiam et semicinctia tua demones fugiant, et aliquando
in scribendo parcas. Neque in catholicorum indisputatione sectarum turpitudinem
et adversum quem disputat obiecerit. Certe docuerit magister tuus, cuius insti-
tutus es disciplinis, ut cui respondere non poteras caput amputares, et lin-
guam que tacere non potest secares. Nec magnopere glorieris si facias quod
scorpiones possunt facere et cantarides. Fecerunt hoc et Fulvia in Cice-
ronem et Herodias in Iohannem, quia veritatem non poterant audire, et linguam
veriloquam discriminali acu confodiebant. Canes latrant pro dominis suis: et
tu me non vis latrare pro Christo? Scripserunt multi contra Marcionem, Valentinum, Arrium
et Eunomium: cuius eorum obiecta est turpitudo? Nonne toti in convincenda heresi
incubuerunt? Iste machine hereticorum, id est magistrorum tuorum sunt, ut convicti de per-
fidia ad maledicta se conferant. Sic Eustathius Antiochenus episcopus filios suos repperit
invenit. Sic Athanasius Alexandrine urbis pontifex Arsenii amputavit
manum, qui vivus post mortem fingebatur, vivus postea mon-
stratus est. Talia et adversum nunc magistrum nunc de cuius ecclesie sacerdotem
confingunt, et auro, id est divitiis mundi, oppugnant fidei veritatem. Quid loquar
de hereticis qui licet foris sint tamen se nominant christianos? Adversum impius-
simos et paganos Porphyrii quam scripserit noster. Alius omissa impu-

Inperpetua calumniam obiectione versatus est. Que non cetera conlaturus, sed libelli
debent iudicium attinere. Aut quod referre per causam cedas et crimine purpures. Non novum
est, ut cum periculo tui capitis accuses. Sorte purpure obducto, sumes potius fer,
disparatio tuo. Et scandalum te tunc amittis. quidudum fieri non accipiant semper
criminum ex parato ostendere. Et tamen miror quomodo homo prudens furore preventus
velis in beneficium tribuere. et eduxas detrahere animam meam. et non pre-
-paratus tamen in amoribus animus sibi commorari. Sic ergo me tacere ne accusem
deponere gladium. et ego sumam abiciam. Immo tibi consentire non potero bi-
partitam heresim ut me catholicum non probem. Et ista est causa discordie. mori
possum tacere non possum. Deberem quidem de omni scriptura me infamie liberandi
et divinis verbis in modum David exsurgentes lenire furorem pectoris tui. Sed
contentus ero unius libri paucis testimoniis. et opponam sapientiam stultitie, ut si
humana contemnis saltem divina non negligas. Audi ergo quid dicit et de omnibus
iurgiis ac maledictis et contumeliosis loquatur Salomon. Inperpetuo homo dum
iniuriis cupida sunt. Impii semper oderunt scientiam. Ne fabriceris in amicum
tuum mala et ne inimiceris adversum hominem sine causa. Impii exaltant
contumeliam. Circumde a te pravum os. et iniqua labia longe repelle a te.
Dolus contumeliosus lingua iniqua. manus effundentes sanguinem iusti. et
cor fabricans cogitationes malas. et pedes festinantes ad malefaciendum.
Qui nititur mendaciis pascit ventos. et sequitur aves volantes. dereliquit
enim vias vinee sue. et axes culture sue fecit errare. perambulat aridum
ac desertum, et congregat manibus suis sterilitatem. Ex operibus operatur amici
et qui prosequitur maledicta stultissimus est. Via quidem stulti omnis simplicis recta eorum
et inhonestus est. Per delicta labiorum irruit in laqueum peccator. Iracundia
stultorum recta incipit suo. Stultus eadem die ostendit iram suam. Abhominatio est
domino labia mendacia. Qui custodit os suum servat animam. et qui temerarius
est labiis terrebit semetipsum. Callidus cum contumelia agit astute, et in-
-sipiens expandit maliciam suam. Numquid apud nos sapiens et non invenies
nisi demonstrabis secreta omnia temerarie. Sapiens timendo declinat malum.
insipiens confidens imprudens est. Longanimus vir multus in prudentia est.
pusillanimis valde imprudens est. Qui calumniatur pauperem lacessit
factorem eius. lingua sapientium bona novit. et os stultorum parturit stulti-
ciam. Corruptionis vetere lipas. et immundus est apud deum omnis qui exaltat

corpus · omnis superbus iniustus · non erit impunitus · Qui diligit litem
parat ruinam · Ante generationes preuidet · diuina(?) · et ante tempora mala cogi-
-tatio · Qui offirmat oculos suos cogitat peruersa · et producit labiis omnia mala ·
labia stulti ducunt eum in mala · et audax mortem prouocat · Malignus vir mea
detrimenta patietur · Melior est pauper iustus quam mendax diues · gloria eius
qui auertit se a maledictis · qui autem stultus est talibus se obligat · Noli in te
detrahere ne eradiceris · Sicut est hominum verba mendacis · Visitat impio-
-rum os eius catena(?) · Qui operatur thesauros lingua mendacii · Vana se-
-tatur et veniet in laqueos mortis · In aure stulti noli quicquam dicere ne fortasse
irrideat sapientes sermones tuos · Claua et gladius et sagitta preacuta
sic et vir qui contra amicum suum falsum dicit testimonium · Sicut aues euolant
et passeres, ita maledictum frustra in se proferunt viri · Noli respondere im-
-prudenti ad imprudentiam eius · ne similis efficiaris · sed responde stulto ad stulti-
-tiam eius · ne sibi sapiens esse uideatur · Qui impeditur amicus tuus, cum impro-
-bus, dicit quia ludens feci · Cicatricula carbonum et ligna igni · et sic
maledicus ad tumultum suscitandum(?) · Si te rogauerit inimicus tuus, parcito voce
magna, ne credas ei · Septem nequitie sunt in corde eius · Grauis est lapis et
onerosa harena · sed ira stulti utroque grauior · Crudelis est indignatio
et acuta ira · et zelus impatiens est · Impetum calumniantis ferre quis poterit · et quis
fidit in cordis audacia stultissimus est · Totum iram suam profert insipiens · sapiens
dispensat et reseruat in posterum · Plus mihi placet maior gladios dentes habet et molares ·
ut comedat infirmos de terra et pauperes ex hominibus · Quo(?) doctus exemplis ...
mordere mordentes, nec maledictionis implodere · Malum insaniam excu-
-tere furibundi, et sonum liberi antidotum, uenenato pectori infundere · Si
uenio ne nichil proficiens · id dampnatum antidote appellat · et sic me flamma
-mbus repellat · Alienis sunt peccatores amulia errauerunt ab utero · locuti sunt fla-
-mas(?) ... et cetera ...
sapientes · ... ad mensam ... duc ...
... sicut terra que fluit aufe(?) ... et ... lauda
iustus cum uiderit uindictam impiorum · manus suas lauabit in sanguine peccatoris · et dicet homo si utique
est fructus iusto utique est deus iudicans eos in terra · Ne ... opta prodigiis(?) mane ... oro
te ... diligere · ad ... respondebo · Si panem desideras, arma de-
pone · Si audienti ... ne ... Sed ... nos

tena fides. Cum alio vox sequetur. ¶ Explicit.

¶ Incipit epistola beati Ieronimi ad eustochium
de transmissis muneribus.

P Parva specie sed caritate magna sunt munera accepisse a virgine armillas.
epistolas et columbas. Et quoniam mel in dei sacrificiis non offertur. nimia dulcedo
arte mutata est. et quadam ut ita dicam piperis austeritate condita. Apud dominum
enim nichil voluptuosum, nichil tantum suave placet. nichil quod non habeat mordacis
aliquid veritatis. Pascha Christi cum amaritudinibus manducatur. festus est dies natalis
beati Petri solito comedendus. ita tamen ut scripturarum cardinem iocularis sermo non
fugiat. nec a proposito palestre nostre longius evagemur. Armillis in Ezechiele
ornatur Ierusalem. Baruch epistolas accepit ab Ieremia. In columbe specie spiritus
sanctus illabitur. Itaque ut te aliquid piperis mordeat. et presentis libelli causa
nunc recordens. cave ne operis ornamenta dimittas. que vere armille sunt
brachiorum. ne epistolam pectoris tui scindas, quam a Baruch traditam novacula
rex prophanus incidit, ut ad similitudinem Effrem, propterea audias. facta est Effraim
sicut columba. Nimirum respondebis austere. et quod festo non conveniat dies
talibus epistolam muneribus provocasti. dum dulcibus amara sociata sunt. et ambo verba
respicis. laudes amaritudo comitabitur. Verum ne videar dona minuisse, ac
-cepimus et canistrum cerasis refertum. talibus et tam virginali verecundia
rubentibus. ut ea nunc a Lucullo delata existimarem. Siquidem hoc genus pomi
Ponto et Armenia subiugatis de Cerasunto primus Romam pertulit.
unde et de patria arbor nomen accepit. Igitur quia in scripturis canistrum
plenum ficis legimus. cerasorum vero non invenimus, in eo quod allatum est. predicamus
optamusque te de illis pomis fieri que contra templum dei sunt. Et de quibus deus dicit
quia bona bona valde. Nichil quippe salvator medium amat. et sicut frigidum
non refugiens calidis delectatur. ita tepidos in apocalipsi evomere se
velle loquitur. Unde nobis sollempnis providendum est ut solempnem diem, non tam
ciborum abundantia quam spiritus exultatione celebremus. quia valde absurdum est
nimia saturitate velle honorare martirem. quem scias deo placuisse ieiu
niis. Ita tibi semper comedendum est ut cibum et oratio sequatur et lectio.
Quod si aliquibus displicet, apostoli verba cantato. Si adhuc hominibus placerem, dei
servus non essem. Christi ancilla non essem.

¶ Explicit.

Incipit epistola beati Jeronimi ad damasum papam. de duobus evangelice parabole filijs, prodigo et frugi.

Beatitudinis tue interrogatio disputatio fuit. et sic quesisse. inquirendo viam est dedisse quesitis. Sapientie quippe interrogantis sapientia reputabitur. ais. quis est iste in evangelio pater qui duobus filijs substantiam dividit. qui duo filij. qui maior. qui ve minor. quomodo minor acceptam substantiam cum meretricibus dissipat. fame facta a principe regionis porcis preponitur. siliquas comedit. ad patrem redit. accipit anulum et stolam. et immolatur ei vitulus saginatus. Quis sit maior frater, et quomodo de agro veniens, suscepto fratri invideat. et cetera que in evangelio plenius explicantur. Addis insuper plerosque multos diversa in hac lectione dixisse. et fratrem maiorem iudeum. minorem estimari gentiles. et quero quomodo iudaico populo possit aptari. Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum preterii. et numquam dedisti mihi edum ut cum amicis meis epularer. Et illud. fili tu mecum es semper. et omnia mea tua sunt. Si autem ais de iusto et peccatore voluerimus esse parabolam. iusto non poterit convenire ut de salute alterius et fratris maxime contristetur. Si enim invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum. et imitantur eum qui sunt ex parte eius. Numquam vero iusti tam immanis invidia poterit comprehendi. ut foris stetisset et clementissimo patri frigidus obstiterit. zeloque livore cruciatus letitie domus interesse noluerit. Itaque sicut in ceteris parabolis que non sunt a salvatore dissete quam ob causam dicte sint solemus inquirere. ita et in hac facere debemus. Quare dominus in istiusmodi verba proruperit. et ob quam interrogationem responsionis similitudo prolata sit. Scribe et Pharisei mussitabant dicentes. Quare hic peccatores recipit. et manducat cum illis. Superior quippe sermo comprobat. Erant autem appropinquantes ad eum omnes publicani et peccatores ut audirent eum. Itaque hinc omnis invidia. cur cum his quos legis precepta damnarent. eorum confabulationem atque convivium dominus non vitaret. Et hoc lucas. Ceterum matheus ita scribit. cum autem discumberet in domo. ecce peccatores et publicani venientes discumbebant cum ihesu et cum discipulis eius. Quod videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester. Et audiens dixit. non necesse habent sani medico sed qui male habent. Euntes autem discite quid sit misericordiam volo et non sacrificium. Non veni vocare iustos sed peccatores. Marcus quoque in eadem verba consentit. Sed hoc dixi

[illegible] [illegible] lex que re iustitie tenax ð m[illegible] no[n] relinquit.
Sed quicumque adulter. homicida. fraudator. et ut breviter dicam mortali
[illegible] tenebatur nulla venia vindictam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] videbantur exsolvere. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] inutiles [illegible] erant. non erat qui faceret bonum non erat usque
ad unum. Ubi autem abundavit delictum superabundavit et gratia. et misit
deus filium suum factum ex muliere. qui destructo medio pariete fecit
utraque unum. et austeritatem legis evangelii gratia temperavit. Unde
et paulus ad eius [illegible]. gratia vobis inquit et pax a deo patre. et
domino nostro ihesu christo. Gratia que non ex merito retributa sed ex donante concessa est.
pax vero qua reconciliati deo sumus homines peccatores inimici [illegible]. qui do
nant nobis delicta nostra. et delevit quod erat cyrographum mortis contra
nos affigens illud cruci. et principatus et potestates fecit ostentum
triumphans eas in ligno. Que autem maior potest esse clementia. quam ut filius
dei filius hominis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. parvus ex
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] pannis. subiceretur parentibus.
per singulas adolesceret etates. et [illegible] contumelias [illegible]. alapas et flagella
[illegible]. pro nobis fieret maledictum. ut nos a maledicto legis absolveret.
[illegible] factus obediens usque ad mortem. et illud ore [illegible] quod ante ex persona
mediatoris fuerat deprecatus dicens. Pater volo ut quomodo ego et tu
unum sumus. ita et isti in nobis unum sint. Qui [illegible] ad hoc venerat ut quod
erat impossibile legi. quia nemo ex ea iustificabitur [illegible] [illegible]
[illegible] publicanos et peccatores ad penitentiam [illegible]. communionem
eorum expetens ut in [illegible] docerentur. [illegible] manifestum est [illegible]
[illegible] evangelia [illegible] [illegible] perlegeret. quatinus et cibus eius et
potus et deambulatio et conversa[tio] quam gessit salutem [illegible] pro
curaret. Hoc videntes scribe et pharisei. addicti legis [illegible] [illegible]
dicebant. Ecce homo vorax et vini potator. amicus publicanorum
et peccatorum. [illegible] [illegible] reprehenderant [illegible] [illegible] in sabbatis. [illegible]
[illegible] ut hanc eorum [illegible] clementie [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. ex quibus una [illegible] [illegible] [illegible]. in montibus [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible] pastoris humeris est reducta. Alia dragme quam mulier
[illegible] [illegible] [illegible]. et inventa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

dicens: Congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram. Tertia vero
duorum filiorum, de qua ut disputarem, paucis iussisti. Et de ove quidem et dragma
licet ad unum pertineant intellectum, non est istius temporis disputatio. Hoc
tantum dixisse sufficiat ob id has parabolas esse propositas, ut quomodo in inven-
tione pecoris et dragme letitia est angelorum, et circa immensam ...
sic et in publicanorum peccatorumque penitentia omnium debeant esse letitia, quibus
non sit necessaria penitentia. Unde vehementer admiror Tertullianum in eo libro quem
de pudicitia adversus penitentiam scripsit, et penitentiam veterem opinione nova
dissolvit, hoc voluisse sentire, quod publicanos et peccatores qui cum domino
vescebantur ethnicos fuisse dicat, dicente scriptura: Non erit vectigal pendens
ex Israel. Quasi vero et Matheus non ex circumcisione fuit publicanus. Et ille qui
cum Phariseo in templo orans oculos ad celum non audebat erigere, non
ex Israel fuit publicanus. Et non Lucas memoret: Et omnis populus audiens
et publicani iustificaverunt deum, baptizati baptismo Iohannis. Aut vero
credibile possit videri ethnicum templum ingressum, aut dominum cum ethnicis
iniisse convivium, cum id maxime caveret ne legem solvere videretur. Et
qui primum venerat ad oves perditas domus Israel, Chananee quoque depre-
canti pro filie salute responderit: Non oportet tollere panem filiorum et dare
canibus. Et alibi discipulis preceperit: In viam gentium ne abieritis, et in civitates
Samaritanorum ne intraveritis. Ex quibus omnibus edocemur in publi-
canorum nomine non tam gentilium quam generaliter omnium peccatorum, id est qui erant et de
gentibus et de Iudeis, accipi posse. Ille autem, cum in tantas blasphemias
feminas ... id dogmatis defendebat, quo christianos nollet recipere pe-
nitentes, frustra argumentatus est publicanos Iudeos non fuisse. Nos in pa-
rabola gentilium tantum personas ponere ... Sed ne longum faciam, in presenti
evangelii ... et in modum commentariorum quidem videatur ad singula
... Homo quidam duos filios habuit. Hominem deum dici multis testimo-
niis approbatur. Ut ibi: Duorum hominum testimonium verum est. Ego de me
testimonium dico, et pater qui me misit. In alia parabola pastor, in alia
pater familias nuncupatur. In alia vineam locat. In alia invitat ad nuptias,
et diversis similitudinibus idem significat, ut Iudeorum superbiam reprobet,
et in communione omnium peccatorum sive gentium sive Israel penitentiam probet. Duos
autem ait duos filios, pene omnes scripture ... Iudeorum vocatione ... plene sunt.

nota ...

sacramentis. Et dixit ille adolescentior. Pater da mihi portionem substantie que
me contingit. Substantia dei est omne quod vivimus, sapimus, cogitamus, verba pro-
rumpimus. Hoc deus cuilibet contulit et in communi largitus est. Evan-
gelista dicente. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
Iste est denarius qui ad prandium operandus est. Hec lucerna corporis. Hoc
talentum quod non est in sudario colligendum, id est delicate otiose tractandum,
nec in terra defodiendum terrenis scilicet cogitationibus obscurandum. Qui divisit eis
substantiam. [illegible]
[illegible] dedit mentes proprie voluntatis et ut viveret conscientia non
ex imperio dei sed proposito suo, id est non ex necessitate sed ex voluntate. Hoc virtus
[illegible] ut a ceteris animantibus distaret dum ad exemplum dei [illegible]
[illegible] quod vocamus. Unde et [illegible] indicans. Et
[illegible] Et non post multos dies collectis omnibus
adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam. Si deus ubi-
que [illegible] et terram pugillo. Et Jeremias dicit. Deus appropinquans et
non deus de longinquo. Et David dicit [illegible] predicante
[illegible] filius regione [illegible] et [illegible] non locorum
[illegible] aut esse nos cum deo aut a deo [illegible]. Quod enim
ad discipulos loquitur Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus [illegible] ad opinionem
[illegible] ad deos [illegible] et esse cum domino non merentur dicit
[illegible] non novi vos qui operamini iniquitatem. Recessit ergo iunior filius
cum universa substantia sua et peregre profectus est. Et [illegible]
[illegible] ad [illegible] fluctuatio. [illegible] a deo
[illegible] et moventur pedes eius. Nam postquam
[illegible] homines ab oriente et [illegible]
[illegible]
[illegible] penetrare et [illegible]
[illegible] Et ibi dissipavit substantiam suam vivens luxuriose. Luxuria
inimica deo, inimica virtutibus, perdit omnes substantias suas et ad suas volu-
ptates delinimentis. Futuram cogitare non sinit paupertatem. Cum ergo con-
sumpsisset omnia facta est fames valida per regionem illam. [illegible]
[illegible] cognoscunt. Et [illegible]
[illegible] creaturarum [illegible]

– tates in inmundicia detinens et pro deo ydola colens. nature bona vendidit
omnino sit. et consumptis omnibus cepit egere invenit servitute fovi ur
– rum. Facta est fames valida per regionem illam. Omnis enim qui patrem colunt
absente. famis penurie et egestatis est. famis autem ...
hec est regio de qua dicitur per ysaiam qui habitant in regione umbre mortis lux
fulgebit super nos. Alia est alia regio quam desiderat purus mundo corde in
– veniens quam propheta desiderat dicens. Credo videre bona domini in terra viventium. Et ipse cepit
egere et abiit et adhesit uni de principibus regionis illius desperatione nutrito,
qui ad primam vocem bona et fructus gratia largitur. Principi mundi
huius. diabolo rectori tenebrarum quem nunc principem mundi nominat. nunc iudicem
iniquitatis. nunc draconem. nunc sathan. nunc mammona. nunc perditum. nunc belial.
nunc rugientem leonem. nunc leviathan. nunc behemoth et multis aliis nominibus
divina scriptura cognominat. Quod autem unus de principibus plures esse
intelligendum est quia per ... vocantur aeris et diversorum ... uno. unius
generis nominum ... et ... Qui misit illum in agrum suum ut pa
sceret porcos. Porcus animal inmundum quod ceno et sordibus delectatur
talis est demonum multitudo que per ydola manu facta cruore pecudum et
victimis pascitur, et novissime ... quasi in hostia ipsius hominis
morte satiatur. Misit ergo eum in possessionem suam id est suum officium et famulum
ut pasceret porcos immolans eis ... suas. et cupiebat saturare ventrem
suum de siliquis porcorum. et nemo illi dabat. Id quod ... cum ...
patione ... ad ... Et factum est in te ... ultra ... mulieres,
ante fornicationem tuam. et post te non sunt fornicate. pro eo quod dedisti mercedes
et mercedes tibi non sunt date ... in illo ... [illegible] ... suam
in regione principis ... Et post plures ... ad ...
egestatem ... demonum cibus est ebrietas. luxuria. fornicatio. et
... per ... et tempus non ... dominicum.
... ut ... ad ... Quibus ... superioris
ydolorum ... famem ... habet.
et ... non ... Et ... sua ... Et ...
... ultra ad maiorem abundantiam non ... Quomodo
... multos ydolatras videmus ... Et
... omnium ...

dantur mercedes tuas dedisti mercedes amatoribus tuis. et non accepisti mercedes.
Possumus autem et aliter siliquas interpretari. Demonum cibus est carmina po-
etarum. secularis sapientia. Rhetoricorum pompa verborum. Hec sua omnes suavitate
delectant. et dum aures versu dulci modulamine currente capiunt. animam quoque
penetrant et pectoris interna devinciunt. Verum ubi cum summo studio fuerint
ac labore perlecta. nichil aliud nisi inanem sonum et sermonum strepitum suis lecto-
ribus tribuunt. Nulla ibi saturitas veritatis. nulla iustitie refectio reperitur. Studiosi
earum in fame veri et virtutum penuria perseverant. Huius sapientie typus
et in Deuteronomio sub mulieris captive figura describitur. De qua divina vox
precepit. Ut si israelites eam habere voluerit uxorem. calvitium ei faciat. un-
gues presecet. et pilos auferat. et cum munda fuerit effecta. tunc transeat
in victoris amplexus. Hec si secundum litteram intelligimus. nonne ridicula sunt.
Itaque et nos hoc facere solemus quando philosophos legimus. quando in manus
nostras libri veniunt sapientie secularis. Si quid in eis utile reperimus ad
nostrum dogma convertimus. Si quid vero superfluum de ydolis de amore de
cura secularium rerum. hec radimus. his calvitium inducimus. hec in unguium
more ferro acutissimo desecamus. Unde et apostolus prohibet ne in ydolio
quis recumbat dicens. Videte autem ne hec licentia vestra offendiculum fiat
infirmis. Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in ydolio recumbentem. nonne
conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydolotita. et pe-
ribit qui infirmus est in tua scientia frater. propter quem xpistus mortuus est.
Nonne tibi videtur sub aliis verbis dicere. ne legas philosophos. oratores.
poetas. nec in eorum lectione requiescas. Nec nobis blandiamur. si in
eis que sunt scripta non credimus. cum aliorum conscientia vulneretur. et putemur
probare que dum legimus non reprobamus. Alioquin qualis erit illa ex-
stimemus apud eum qui desperaverit in ydolio operam cessasse. et cum
dixisse perfectum quem putet de ydolatris conducere ... ut deorum
xpistiano sonet Iupiter omnipotens. et me hercule. et me castor. et cetera
magis portenta quam numina. At nunc etiam sacerdotes dei. omissis evan-
geliis et prophetis videmus comedias legere. amatoria bucolicorum versuum
verba cantare. tenere Virgilium. et id quod in pueris necessitatis est
crimen in se facere voluptatis. Cavendum igitur si captivam volumus
habere uxorem. ne in ydolio recumbamus. Aut si ... fuerimus eius amore

decepti

mundemus eam. et omni sordium errore purgemus. ne stan[illegible] habitu
diu tur fame pro nobis christus mortuus est. cum more christiani carmina in
ydolorum laude composita audierit personare. Ipse autem iunior filius dixit. quanti
mercennarii patris mei abundant pane. Ego autem hic fame pereo. Merce-
narius secundum alium intellectum eos accipere debemus ex iudeis qui ob presentia tem-
pora legis precepta custodiunt. Hi iusti sunt et misericordes, non ob
veram iusticiam et ob premium misericordie bonum. sed ut adeo terrene feli-
citatis et longe vite premium consequantur. Qui autem desiderat presentis
merito compellitur ad obsequium preceptorum. ne eorum prevaricationem
aut iusta pena careat commotionis. Porro ubi metus est non est dilectio.
Perfecta quippe dilectio foras mittit timorem. Nam qui diligit non ideo
mandata custodit. quia aut timore penarum, aut premii cupiditate
compellatur. Sed quia hoc iustum est adeo inventum est optimum. Sensus itaque
iste est. Quanti ex iudeis ob presentia tantum bona ab obsequio non rece-
dunt. et ego egestate pereo. Surgens ibo ad patrem meum. Pulchre ait surgens.
Patre enim absente non steterat. Peccatorum iacere. iustorum stare proprium est. Ad
moysen dicitur. Tu vero hic sta mecum. Et in centesimo tricesimo tercio
psalmo, Ecce nunc benedicite dominum omnes servi domini. qui statis in domo domini. Id
benedictionem domini stantes, propheta in domo domini cohortatur. Et dicam illi. Pater
peccavi in celum et coram te. Iam non sum dignus vocari filius tuus. Peccaverat
in celum qui ierusalem celestem reliquerat matrem. Peccaverat coram patre
qui conditore deserto fecerat ligna venerans. Non erat dignus vocari filius
dei qui servus esse maluerat ydolorum. Omnis enim qui peccatum facit ex dia-
bolo patre natus est. Fac me sicut unum de mercennariis tuis. Fac me
inquit sicut eum ex iudeis. qui te ob utilitatem tantum rerum promissa ve-
nerantur. [illegible] mercennariis tuis peccantibus se
[illegible] peccavisti. Et venit vero ad patrem suum. [illegible] ad [illegible]
quando acceperat reddidit portione. Scilicet illud. Statim ut quispiam inge-
miscens salvus erit. Cum autem adhuc longe esset vidit eum pater eius
et misericordia motus est. Antequam dignus operibus et vera penitentia ad patrem
rediret antiquum deus apud quem cuncta futura iam facta sunt. Et
omnia [illegible] ortus futurorum adventum filii dei prevenit adventus.
Et per verbum qui modo carnem sumpsit ex virgine. [illegible]

anticipat. et precurrens incubuit super collum eius. Ante uenit ad eum
[illegible] domum confessionis intrauerit. Incubuit super collum eius. i. corpus suum
[illegible] et [illegible] omnes [illegible] omnes qui [illegible]
eius effecti sunt participes. Ita et iugum suum leue. i. mandatorum suorum
[illegible] amorem [illegible] filius [illegible]
Et osculatus est eum. Iuxta illud quod in cantica canticorum, ecclesia de sponso postulat
[illegible] Osculetur me osculo oris sui. nolo michi diceres primo; sed
nolo per prophetas loquatur. Ipse meum corpus assumat, ipse me osculetur in
carne. ut in [illegible] quod in ysaia scriptum est, hunc sine captiuus. Requiris
quere ad me, habita in saltu. et ibi [illegible] flens coram clamare iubet.
[illegible] pilosa [illegible] [illegible]
significat errorem. [illegible] similitudine [illegible]. Nigra sum
[illegible] filia Ierusalem. Dixit ei filius. Pater peccaui [illegible]
coram te. Iam non sum dignus uocari filius tuus. Dicit se dignum non esse
[illegible] substantia [illegible]
pater suus aliquid largitus, in nomine trepidus ueritatis erumpit. Pater
[illegible] peccaui in celum. Frustra igitur, quidam argumentantur nomini
[illegible] in deum [illegible] uocat. qui se filius nomine se
fatetur indignum. Nisi forte ideo patrem audet uocare, quia plena mente
conuersus est. Dixit autem pater ad pueros suos. Cito proferte stolam primam
et induite eum. [illegible] peccatis [illegible]. Stolam quam [illegible]
[illegible] morale [illegible] non [illegible]
[illegible] regis [illegible]. Et date anulum in manu eius. Signaculum fidei
[illegible] principes [illegible]
principem de tyro [illegible] similitudinem [illegible]. Tu es signaculum
[illegible]
[illegible] hoc signaculo loquitur. Tunc manifesti erunt qui signantur. hoc signa-
[illegible] signat. [illegible]
[illegible] ad Ierusalem [illegible]
[illegible] manus tuas. Rursum ad [illegible]
[illegible] est [illegible]. alius locus signaculi demonstratur [illegible]
[illegible]
[illegible] in medio eorum. [illegible] possit dicere

Signaculum est per quod nos unicuique ... domino. Et calciamenta in pedibus eius.
Nonsi qui pascha ... et nudis pedibus ... celebrare non
... Hec sunt calciamenta de quibus dominus ait: et calciati in ...
Et calciamento in pedibus eius. Nec ubi ... ingrediens plantam ingrediens
invaderet. et per scorpiones et serpentes securus ambularet. ut ...
ad evangelium pacis. ... non ingrediens ... carnes ...
dictum et ... Et ... videns ... patrem ...
... Et afferte vitulum saginatum et occidite et manducemus
et epulemur. quia hic filius meus mortuus fuerat et revixit. perierat et
inventus est. Vitulus saginatus qui adveniente ... immolatur Salvator ...
... cuius cotidie carne vescimur cruore potamur. fidelis enim
lector intelligit ... pinguedine saturati in ructum laudum erumpimus
dicentes. Eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi. unde
... vere non considerantes ... psalmi ...
... hoc ... intelligi. ... autem ... epulemur ... hic filius meus mor
tuus fuit et revixit ... ad eundem ...
in qua dicitur. Sic dico vobis gaudium erit coram angelis dei super uno
peccatore penitentiam agente. Et ceperunt epulari. hoc gaudium cotidie celebrat.
... immolatur. Erat autem
... filius ... Semper ... credentibus immolatur. Erat autem
filius illius senior in agro. ...
...
... defutura ...
vocatione gentium prophetarum. Nunc autem ad seniorem filium sermo transfertur.
...
Et de ... non ...
...
... autem ... hoc repugnat ...
... nobis ...
... Erat autem filius illius senior in agro ...
...
labore desudans ...
...
... hic ... comparat ...
... voluptate ...

adiunctam non potest et affectus circo nequaquam. Vini esse uult cum eis. In huius
vero euangelii parabole operarum consonant in qua prima, tercia, sexta, nona,
hora non ait mihi variis mittuntur ad vineam, et indignantur ob unde-
cime hore operarios coequari. Et cum veniret, et appropinquaret domui
audivit symphoniam et chorum. Illud quod in quodam psalmo supra scribitur
pro melech hoc sensui convenit. Siquidem melech chorus, id est unum canentis
dicitur. Male autem quidam de latinis symphoniam putant esse genus organi,
cum concors in dei laude concentus eo nomine vocabulo significatur. Symphonia quippe
consonantia exprimitur in latinum. Et vocavit unum de pueris et interroga-
vit quidnam esset hoc. Et nunc interrogat Israel quare deus ingentium assum-
ptione letetur, et emulatione cruciatus paternam rationem non potest
voluntatem. Qui ait illi: Quia frater tuus venit, occidit pater tuus
vitulum saginatum quia incolumem illum recepit. Cantatur etiam, quia pari in dei
laudes toto orbe voce consonatur. Salus est gentium. Salus est peccatorum.
letantur angeli, omnis in gaudium creatura consentit. Et de populo dei Israel.
Iratus autem noluit intrare. Irascitur se absente festum esse susceptum. Irascitur
eum venire quem putarat extinctum. Et nunc foris stat Israel. Et nunc
discipulis euangelia in ecclesia audientibus mater eius et fratres foris stant
querentes eum. Egressus autem pater illius cepit rogare eum. Et benignus
et clemens pater. Rogat filium ut leticie domus particeps fiat. Rogat autem
per apostolos euangelii predicatores. e quibus Paulus ait: precamur pro Christo
reconciliamini deo. et alibi: Vobis primum oportebat annunciari verbum dei.
Sed quia indignos vos iudicastis, ecce convertimur ad gentes. Ille autem respon-
dens ait patri suo: Ecce tot annis servio tibi. Pater supplex ad concordiam de-
precatur. Ille iusticiam que in lege est sequens dei iusticie non subicitur. Porro
que maior iusticia dei quam ignoscere penitentibus, filium nuper in redeuntem.
Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum preterivi. Quasi hoc vero
non sit preterire mandatum: salutem alterius invidere, ante deum se iactare
iusticie, cum nemo coram eo mundus sit. Numquid iustificabitur coram te omnis vi-
vens, nec si unius fuerit diei. David confitetur: in iniquitatibus conceptus sum
et in delictis peperit me mater mea. Et in alio loco: Si iniquitates attendis
domine, quis sustinebit. Et hic dicit numquam se preterisse mandatum. Torquens
oculos videatur communicandi tuo [illegible]. Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum

tuum preterii. Hoc est quod divinus apostolus commemorat. Quid ergo dicemus? Quia
gentes que non sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiam. Iusticiam que ex fide est.
Israel vero sectando legem iusticie, ad legem iusticie non pervenit. Quare? Quia
non ex fide, sed quasi ex operibus legis. Venit ergo et apostolus ut diceret, cum ipse eum de
eorum iusticia que ex lege est sine reprehensione versatus sit. Licet michi videatur
magis se iactare Iudeus quam vera dicere. ad exemplum illius pharisei dicentis
deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri homines raptores iniusti adulteri
sicut publicanus iste. oro te nonne tibi videtur ea que ille evangelicus dixit
dicere frater de fratre. hic est qui comedit omnem substantiam suam cum meretricibus. Ad id
autem quod ait mandatum tuum numquam preterii. verius sermo non congruit. Non enim
confirmavit vera esse que dixerat filius. Sed reapse alia ratione convincitur. Fili
tu mecum es semper. Nunc ad ... [illegible] ... et semper ... est iusticia. Si mecum es in
tempore. mecum es lege qua stringeris. mecum es dum ... et [illegible] erudiris.
mecum es. non ... mea voluntate opleres. Sed quia te in longinqua regione abire non passus
sum. mecum ad extremum. Quod ipse quod loquitur filius ad David. Si dereliquerint
filii eius legem meam et in iudiciis meis non ambulaverint. Si iusticias meas
profanaverint et mandata mea non custodierint. Visitabo in virga iniquitates
eorum et in plagis iniusticias eorum. misericordiam autem eorum non auferam
ab eis. Quo testimonio. et ... filius senior gloriatur falsum esse convincitur.
... Iudei iudiciis non ambulant. Et cuius mandata non facit. Et quomodo iste
non faciens ... sine fuisse dicitur. dum ... visitatur in virga. Et
visitatio misericordia non negatur. Nec mirandum ... cum aurum fuisse mentitur a
frater ... ... in die ... quidam impudenter men
tiuntur. Nonne in nomine tuo comedimus et bibimus. Et ... multas ...
demonia eiecimus? Quid non sit et omnia mea tua sunt suo loco congru
entius explicabitur. Et numquam dedisti mihi hedum, ut cum amicis meis epularer.
... in Israel ... est. Tot hominum ... mihi. Et nullus eorum
... exitus salutis. ... Iosias quoniam ... in ... nostro. et nuper
Machabei qui pro ... pugnabant. ... hostium gladiis
interempti sunt. et nullus ... nobis reddidit ... Et ... Roma
no imperio subiacemus. non propheta. non sacerdos. non iustus ... in nobis ...
est nobis. Et ... filio ... gentibus ...
gloriosus sanguis effusus est. ... non ... in

- meretricibus devoratis tribuisti. Numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer.
Ecce Israel. Dic potius ut tecum epularer. Aut potest tibi esse aliqua iocunditas
fratre tuo recumbente convivium? qualem exemplo docere possit. Responso filio iuniori
et pater letatur, et pueris: adducite vitulum et epulemur. non manducate et
epulamini. aut tu ea mente qua invides fratri, qua avaritis frenis appetis, et
semper maior es. non filius absente eo inire convivium. Numquam dedisti mihi hedum.
Numquam pater dictura dat munera. habeo vitulum immolatum. Ingredere manduca
cum fratre. Quid hedum oras cum agnus est missus? Et ne similes te nescire
commissum est. Iohannes tibi eum in heremo demonstravit. Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi. Et pater quidem clemens et omnia benignus te hortatur
ad vitulum, non immolans hedum quem stare fecit ad sinistram. Quando in fine
seculi, ipse tibi est eduli. Immolaturus antichristum. et cum amicis tuis spiritibus
immundis, cuius carne saturandus expleto solacio. Tu confregisti capita
draconis dedisti eum escam populis ethiopum. Cum autem filius tuus hic qui comedit
omnem facultatem suam vivens cum meretricibus venit, occidisti ei vitulum
saginatum. Confitetur et nunc Israel saginatum vitulum fuisse qui occisus est.
Intelligunt venisse Christum, sed torquentur invidia. et nolunt fratrem non perire
salvari. Ipse autem dixit illi. fili, tu mecum es semper et omnia mea tua sunt.
Filium vocat, licet introire nolentem. Quomodo autem dixit illi deus omnia iudeorum
sunt? Numquid angeli, throni, dominationes, ceteraeque virtutes? Omnia ergo
intelligamus legem, prophetas, eloquia divina. Hec ei dedit ut in lege eius
meditaretur die ac nocte. Simul id nota quod sepe exposuimus scripturarum
omnia non ad totum referenda esse. Sed ad partem exponimus. ut ibi. omnes decli
naverunt simul inutiles facti sunt. Et alibi. omnes qui venerunt ante me
fures fuerunt et latrones. Et Paulus ad corinthios: omnibus inquit omnia
factus sum ut omnes lucrifacerem. Et ad philippenses. omnes enim que sua sunt
querunt, non que ihesu christi. [illegible] nichil magis negans credendus est [illegible]
[illegible] epulari autem et gaudere oportet [illegible]
[illegible] mortuus fuerat et revixit. perierat et inventus est. [illegible]
[illegible] et nos vivere [illegible] qui fueramus [illegible]
[illegible] et nunc [illegible] filius [illegible] in superioribus [illegible] et
[illegible] afferetur et quod perierat invenitur. Et [illegible]
[illegible] fine claudentur. dum in isto [illegible] perierat et in[illegible]

[illegible] ut [illegible] diversis [illegible] de eadem peccatorum [illegible]
Et hec quidem in eternum [illegible] dei [illegible]
[illegible] et peccatore [illegible]
[illegible] non ambigitur. Illud est in quo legentis scrupulus
[illegible]. Cur Iudeis salutem [illegible] in [illegible]
[illegible] nec [illegible] domus [illegible]
[illegible]
[illegible] Quomodo enim [illegible]
[illegible] non quo [illegible] maiorum [illegible] hanc minorum
[illegible] et hominum [illegible] iustitia non est [illegible]
Paulus cum [illegible] nos sapiamus. [illegible]
et [illegible]. O profundum divitiarum sapientie et scientie dei [illegible]
[illegible] et [illegible] vie eius. Et alibi. [illegible]
[illegible] et ex parte prophetamus. Et nunc [illegible] in enigmate [illegible]
ad Romanos. Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius
[illegible] omnes [illegible] dei solius perfectam esse iustitiam [illegible]
[illegible] super iustos et iniustos. [illegible] et matutinam;
[illegible] pariter et non merentibus [illegible]
[illegible] et [illegible] ad exemplum [illegible]
[illegible] non poterat. ut volebat. [illegible] et [illegible]
[illegible] humeris reportat. [illegible] errando [illegible]
[illegible] cadere post [illegible], et soli deo [illegible]
[illegible] filiorum Zebedei [illegible] exemplum. [illegible]
[illegible] Principes gentium
sunt. Et [illegible] dicat: [illegible] Principes gentium
dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent [illegible] non ita
erit inter vos. [illegible] voluerit inter vos esse [illegible]
[illegible]. Quomodo filius hominis non venit ministrari sed ministrare [illegible] et
[illegible] Stephano [illegible]. Nulli [illegible], nulli [illegible]
dare animam suam [illegible] Stephano [illegible]
esse blasphemum [illegible] et [illegible] apostolos [illegible]
[illegible] de angelis hec putemus. Sidera quoque non sunt munda [illegible]
et [illegible] angelos suos [illegible]. Et [illegible] psalmus dicit: non iustificabitur
[illegible] omnis vivens. Non ait, non iustificabitur homo

sed omnis iniquus. i. non euangelista, non apostolus, non propheta, ad maiora conscendo. non
angelus, non throni, non dominationes, non potestates ceterique uirtutes. Solus
deus est in quo peccatum non cadit. Cetera autem sunt liberi arbitrii, iuxta quod
et homo ad ymaginem et similitudinem dei factus est. mutamque partem possunt sua
flectere uoluntatem. Si sic hanc sententiam non adduxeris. saltem illud auctoritate
[illegible] [illegible] [illegible]. prima prouidentia operarios mictimus ad uineam. i
et prima hora uocantur adam, abel, seth, tercia noe, in nona moyses.
in undecima gentium populus. cui dicitur. Quid hic statis tota die ociosi.
Et [illegible] respondit nemo nos conduxit. Quia autem extrema hora in qua sit saluatoris
aduentus testis est Iohannes apostolus dicens. filioli nouissima hora est.
et sicut audistis quia antichristus uenit. nunc antichristi multi facti sunt. unde
cognoscimus quia nouissima hora est. Si hec displicet interpretatio se-
cundum [illegible] dixeris. ita enim ut eos qui uocati sunt primi iustos esse fateris. Quod
cum ceteri meliores id inferant. Et quomodo iusti murmurauerunt aduersus patrem
familias dicentes, hi nouissimi uenerunt, et una hora fecerunt, et
equales nobis illos fecisti qui portauimus pondus diei et estus in ardore.
Videntur ergo iuste dicere non equales debere esse mercede eius qui a prima hora
ad uesperam uixerit fideliter. et eius qui una hora sit in labore uersatus. Sed
non uidetur iustitia [illegible] ipse liuore, aut alterius inuideat felicitati. denique et
dominus omnium [illegible] arguit similiter dicens. Aut oculus tuus nequam est
quia ego bonus sum. Unde et ab apostolo solus iustus. solus dicitur immortalis.
Non quod angeli iniusti sint, et mortales. sed quod uere sit immortalis et iustus.
in [illegible] humana iustitia inuenitur. Ut autem in hac sola
parabola qui nunc [illegible] iustitia intelligatur electorum. Arbitror primum quod
cui prima hora electus est. [illegible] qui hora tercia conductus
ad uineam. Rursus hore tercie operarius [illegible] hore operarium antecedit et sexte
hore none hore uincit operarium. Quo sit nouissimo. ne inuideant ac
cadentes iustitiam non requirunt. [illegible] qui hora nona electus est [illegible]
[illegible] qui undecima hora est missus inuenerit. Quorum id [illegible]
diuersum a [illegible] laborem. Ut et primum manus in [illegible] labore [illegible].
[illegible] [illegible] sine subiectione. Et qui hora sexta adductus nouissimo
inuideat [illegible] denarium. i. equalem omnium salutem. Tunc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gloria. Eadem de eo qui tercius [illegible]. et de tercio

fuerit. Omnes tamen [illegible] inter se, non equales labore, et non [illegible] ... premium ... acceperunt. In monasterio enim operario, i. ingentium salute ... et domino [illegible] fecerunt, et sub minori publicis argumentis [illegible]. [illegible] ... non [illegible] iudicante oratio ... qui non possit ... manus [illegible] ... dolentibus oculis ... dictante maxime cum [illegible] rebus non querunt verba ... pambus ... [illegible] ; non plaqueris.

Explicit.

Incipit epistola beati Ieronimi ad Augustinum.

Domino sancto et beatissimo pape Augustino Ieronimus in Christo salutem. Omni quidem tempore beatitudinem tuam eo quo decet honore veneratus sum, et dilexi habitantem in te dominum salvatorem. Sed nunc si fieri potest cumulo aliquid addimus et plena complemus, ut absque tui nominis mentione ne unam quidem horam preterire patiamur, qui contra flantes ventos ardore fidei perstitisti maluistique quantum in te fuit solus de Sodomis exire quam cum pereuntibus commorari. Scit quid dicam prudentia tua. Macte virtute, in orbe celebraris. Catholici te conditorem antique rursus fidei venerantur atque suscipiunt, et quod signum maioris glorie est, omnes heretici detestantur, et me pari persequuntur odio, ut quos gladiis nequeunt voto interficiant. Incolumem te et mei memorem Christi domini clementia tueatur, domine venerande et beatissime papa. Multi utroque claudicant pede, et ne fractis quidem cervicibus inclinantur, habentes affectum erroris pristini, cum predicandi eandem non habeant libertatem. Sancti fratres qui cum nostra sunt parvitate, precipue sancta et venerabilis filia tua, te suppliciter salutant. Fratres tuos dominum meum Alipium et dominum meum Evodium ut meo nomine salutes precor coronam tuam. Capta Ierusalem tenetur a Nabuchodonosor, nec Ieremie vult audire consilia, quin potius Egyptum desiderat, ut moriatur in Taphnis et ibi servitute pereat sempiterna. Explicit.

Item epistola Ieronimi ad Alipium et Augustinum episcopos.

Dominis vere sanctis atque omni affectione venerandis Alipio et Augustino episcopis Ieronimus in Christo salutem. Sanctus Innocentius presbiter, qui huius sermonis est portitor, anno preterito quasi nequaquam Africam reversurus mea ad dignationem vestram scripta non sumpsit. Tamen Deo gratias agimus quod ita evenit, ut nostrum silentium vestris epistolis vinceretis. Michi enim omnis occasio gratissima est per quam scribo vestre reverentie, testem invocans Deum, quod si ... gratissima est, ... per quam scribo vestre reverentie, testes invocans Deum ...

quod si fieri posset assumptis alis columbe vestris amplexibus implicarer. Semper quidem pro merito virtutum vestrarum, sed nunc maxime quia cooperatoribus et auctoribus vobis heresis celestina iugulata est. Que ita infecit corda multorum ut cum superatos damnatosque se sentiant, tamen venena mentium non omittunt. et quod solum possunt nos oderunt, per quos putant se libertatem docende heresios perdidisse. Quod autem queritis utrum rescripserim contra libros aniani pseudo diaconi celedensis qui copiosissime pascitur ut aliene blasphemie frivola verba subministret, sciatis me ipsos libros in scedulis missos a sancto fratre nostro eusebio presbytero suscepisse non ante multum temporis. et ex eo tempore vel ingruentibus morbis vel dormitione sancte et venerabilis filie vestre eustochie ita doluisse ut prope modum contemnendos putarem. In eodem enim luto hesitat, et exceptis verbis tinnulis atque emendicatis nichil aliud loquitur. Tamen multum egimus ut dum epistole mee respondere conatur apertius se proderet. et blasphemias omnibus patefaceret. Quicquid enim in miserabili illa synodo diospolitana dixisse se denegat, in hoc opere profitetur. nec grande est ineptissimis neniis respondere. Si autem dominus vitam tribuerit et notariorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis respondebimus, non ut convincamus heresim emortuam, sed ut imperitiam atque blasphemiam eius nostris sermonibus confutemus. Meliusque id faceret sanctitas vestra ne compellamur contra hereticum nostra laudare. Sancti filii communes albina pinianus et melania plurimum vos salutant. Has litterulas de sancta bethleem sancto presbytero innocentio tradidi perferendas. Neptis vestra paula miserabiliter deprecatur ut memores eius sitis. et multum salutat. Incolumes vos et memores mei Christi domini nostri tueatur clementia domini vere sancti atque omni affectione venerabiles patres. Explicit.

Incipit epistola Ieronimi ad Marcellinum et Anapsicham.

Dominis vere sanctis atque omni officio caritatis venerandis, Marcellino et anapsichie, Ieronimus in Christo salutem. Tandem ex africa vestre litteras unanimitatis accepi, et non me penitet impudentie, qua tacentibus vobis epistolas meas frequenter ingessi ut rescriptum mererer, et vos esse sospites non aliis nuntiantibus sed vestro potissimum sermone cognoscerem. Super anime statu memini vestre questiuncule, ymmo maxime ecclesiastice questionis. Utrum lapsa de celo sit ut pythagoras philosophus omnesque platonici et origenes putant, an a propria dei substantia ut stoici, manicheus et hispana prisci

nia heresis suspicantur. An in thesauro habeantur dei olim condite, ut quidam ecclesiastici stulta persuasione confidunt. An cotidie a deo fiant et emittantur in corpora secundum illud quod in evangelio scriptum est: Pater meus usque modo operatur et ego operor. An certe ex traduce ut Tertullianus, Apollinaris et maxima pars occidentalium autumat, ut quomodo corpus ex corpore sic anima nascatur ex anima et simili cum brutis animantibus conditione subsistat. Super quo quid mihi videatur in opusculis contra Rufinum scripsisse me novi, adversus eum libellum quem sancte memorie Anastasio episcopo Romane ecclesie edidit, in quo lubrica et subdola immo stulta confessione dum auditorum simplicitati illudere nititur sue fidei immo perfidie illusit. Quos libros multis Rufini libris reor sanctum parentem vestrum habere Oceanum. Olim adversus calumnias respondentes. Certe habetis ibi virum sanctum et eruditum Augustinum episcopum qui viva ut aiunt voce docere te poterit et suam immo per se nostram explicare sententiam. Ezechielis volumen olim aggredi volui et sponsionem crebrius studiosis lectoribus reddere. Sed in ipso dictandi exordio ita animus meus occidentalium provinciarum et maxime urbis Rome vastatione confusus est ut iuxta vulgare proverbium proprium quoque ignorarem vocabulum, diuque tacui sciens tempus esse lacrimarum. Hoc autem anno cum tres explicassem libros subitus impetus barbarorum de quibus tuus dicit Virgilius, lateque vagantes Barchei, et sancta scriptura de Ysmael, contra faciem omnium fratrum suorum habitabit, sic Egypti limites, Palestine, Phenicis, Syrie percurrit ad instar torrentis cuncta secum trahens ut vix manus eorum misericordia potuerimus evadere. Quod si iuxta inclitum oratorem silent inter arma leges, quanto magis studia scripturarum que et librorum multitudine et silentio ac librariorum sedulitate, quodque proprium est, securitate et otio dictantium indigent. Duos itaque libros misi sancte filie mee Fabiole quorum exempla si volueris ab ipsa poteris mutuari. Pre angustia quippe temporis alios describere non potui. Quos cum legeris et vestibula videris, facile coniecturam capies qualis ipsa futura sit domus. Sed credo in dei misericordia qui nos adiuvit in difficillimo principio supradicti operis quod ipse adiuvet et in penultimis prophete partibus in quibus Gog et Magog bella narrantur, et in extremis in quibus sacratissimi et inexplicabilis templi edificatio, varietas et mensura describitur. Sanctus frater noster Oceanus cui vos commendastis tantus ac talis est et sic eruditus in lege domini ut absque nostro rogatu instruere vos possit, et nostram super cunctis questionibus scripturarum pro modulo communis ingenii

expirare gratias. Incolumes vos et prima etate florentes propitius dominus noster tueatur omnipotens. domini vere sancti. ¶ Explicit epistola Jeronimi.

Capitulum I ¶ Disputatio de ratione anime.

Quamvis nos ecclesie eloquentia variarum fontes et litterarum omnium fluenta redundent. ac solida [illegible] veritatis [illegible] certa sermo stat memoria [illegible] maior humane mentis attonitus [illegible] impulsu [illegible] dignoscimini [illegible] corporum infirma medentes. [illegible] fontibus [illegible] latices [illegible] ad [illegible] perduxit. Orantes [illegible] cum nullum [illegible] de anima [illegible] librum in catalogo [illegible] anime faciens mentionem. [illegible] de anima vero utrum ex seminis traduce ducatur ita ut ratio [illegible] in [illegible] corpus seminibus [illegible]. In quo aliud [illegible] si genita est aut non genita vel certe si extrinsecus corpori insistitur necne. non satis manifesta predicatione distinguitur. [illegible] in libro anime de [illegible] ad utrumque [illegible] rationem humane anime requirat. cum de anima neque ex seminis traduce ducatur neque [illegible] honorabilior et antiquior corporum origine [illegible] tradiderit ecclesiastica regula [illegible] quod multi nec comprehendere voluerunt alii sentire oportere de anime ratione. [illegible] aliter sentire ut dicere [illegible] sunt [illegible] nullus in suspicione habentur haud novum aliquid [illegible]. Sentiunt autem idem quod Origenes in prefatis opusculis. [illegible] cesariensis et pamphilus martyr basilius et gregorius didimus et rufinus [illegible] omnes esse animas et immortales ac rationabiles liberi arbitrii et voluntatis. [illegible] vita [illegible] tamen eas factas [illegible]. Quidam autem [illegible] simul aut [illegible] alterius [illegible] opinati. Athanasius, hilarius et ambrosius [illegible] deformatis corporibus [illegible] creari animas et infundi. deformato iam corpore [illegible]. Iam vero [illegible] ex traduce venire affirmant [illegible] corporalis [illegible] semine [illegible] minari. [illegible] affirmare solent non aliud dicunt esse animam quam insufflationem spiritus dei. Illas [illegible] in adam. [illegible] dei esse eas [illegible] [illegible] hoc [illegible] regulas et rationis [illegible] dei est [illegible] dei est [illegible]. Insuper [illegible]

de ista contra platonem

unde anima ut multi

p̄t et penis subdenda sit ypocrito. Sz et si sit quod adeptum est in anima nō
viderit, qz necesse est eaz simul cū corpore mori, et esse mortales si simul cū ipso
vel seminata, vel formata, vel nata est. Tunc de illis .i. apollonarius tertullianus
pompeius vindicius lactantius atqz apollinaris, cum sancta quedam ex illis
suo tractatu adeo firmiter dicunt esse animaz .i. illam que prima facta est gratam, et
-creataz omnium hominum fieri animas, etiam ipsi quid aliud contendunt nisi animas
esse mortales? Sicut enim animalia alia ex proprio semine oriuntur. ita etiam de ho-
minibus sentimus ut cū corpore simul in eodem semine etiam ea defendantur.
Quid dicimus de his qui imperfecti adhuc, et devenerunt aborti sunt. et qui non nunquam
etiam ante quam masculorum naturalium receptaculis semina sint protecta depereunt.
In quibus sine dubio invenitur quod simul etiam illa cum nature ratione seminibus
inherebant anime extincte sint pariter et corrupte. Si igitur ex iustitia
-tione dei sit sive ad illam que primo facta est. necesse simul ut cū corporibus
corrumpantur sic eadem corporalibus etiam augentur sumunt sed ipsorum
rationem. Aut enim nichil omnino est rationabili, atque immortali anima perci-
-piunt id quod adhuc in ventre corruptum est, et frivola est illa ratio que affir-
-mat eas in seminis traduce simul cū corporibus seminataz aut non creaverat
nititur ymmo efficere mortale esse animas. Et fides vera utique non recipit
... colloquium apud inferos fuisse. et Laza-
rum ... de Lazaro defunctorum animas, et colloquium apud inferos fuisse. et Laza
-rus ... in beatorum sedibus quiescens. et divitem flagrantem incendiis. Esse namque
animas immortales non tantum divini sed et philosophorum plenissimi sunt libri. Et   gentilium oppinio.
taliter esse theobrotus ambraciota in platonis libro, securae disputanti ... :
cum homicida sibi esse non timuit a se alto ... precipitavit metro dum et illum
post mortem autumat habere iudicium et ... divinitate aliquo ... omnis animas
post corpora cavea ... ferri arbitrantur ad celum. Quod adeo pueri tenuerunt
et ... illos omnes ... sapientes ... iudiciorum ... noluit. ... et
ipse ... Lantadius ut putant doctor ... ipsius se ... ne puduit
occidere occideret. Sic et cato lecto in nocte ad lucernas platonis libro qui ...
immortalitate animi docet, stricto gladio ... manu pectus suum ... ...
perculsit. Videamus preterea ad ... nobilissimas disputationes
non ... nemorosos ... illustrans
explanare. ... Ieronimus ... ...
catholicos ... se ... fieri ... aias ... in ... ...

Pater meus usque modo operatur et ego operor. credere significauit. Augustinus
Augustinus hanc opinionem in octo admodum voluminibus uerbis [illegible]
[illegible] originale uinculum peccati paruulorum qui sine baptismate moriuntur
declarare nititur. Ideo factam in adam et exinde omnium hominum animas existimat
tam suis argumentis quam scripturarum testimoniis ubi est [illegible] anime que ingresse sunt
cum iacob egyptum et egresse de femore eius [illegible] compitur.
[illegible] affectionem [illegible] gaudiosis [illegible] animam et cordium [illegible]
mediis nostrorum temporum unus inter [illegible] colloquium familiariter
[illegible] pretermissa orationis sue serie euidentissimis assertoribus usus est.
[illegible] non sanctus pater ambrosius cuius iam supra [illegible] memorauimus. [illegible]
[illegible] animam cum corpore generari ut anima nascatur ex anima. Quod
nec aliis [illegible]. Aut si certe singule [illegible] potestate [illegible] et ex corporibus
[illegible] nate sunt, post ex una ade anima credibile [illegible] nasci. Et non
[illegible] qui solo deo hoc possibile fuit ut simplicem generaret nec [illegible]
consideretur. Quod tam [illegible] est in causa saluatoris. Hoc non solum apud
gentiles uel iudeos, uerum etiam ab hiis qui christianos se dicunt incredibile [illegible]
[illegible] hanc fidem [illegible] non credunt deum generasse. Nam [illegible] eo tempore quo
seminatur corpus et anima generatur ex anima. de adam costam sublatam legimus
non tamen animam natam ex anima. Et si costa sine [illegible] animam, iam non nata est. Sed [illegible]
[illegible]. Sed nec hoc [illegible] propheta n. zacharias [illegible] qui [illegible]
[illegible] animam hominis in eius. Nec [illegible] ait. Sic
dicit dominus deus qui fecit te et finxit te in utero. Si ergo in utero
fingitur, iam formato corpori tribuitur. [illegible] omnia membra implet
corporis figurata dicitur in corpore. Et sicut aqua [illegible] effigie
[illegible] in uas figurata uidetur ita et anima [illegible] incorporea
et simplex formatur in corpore singula membra uiuificans. Quod
iudex moyses manifestius tradidit dicens. Si quis percusserit mulierem
in utero habentem et abortiuerit si formatum fuit [illegible]. Hoc
[illegible] non [illegible] animam ante formam. Itaque si iam formato corpori datur
non [illegible] corporis nascitur cum semine [illegible]. Nam si cum semine
et anima existit ex anima multe anime cotidie pereunt. Cum semen
[illegible] non [illegible] natiuitatem. Sed [illegible] indubitanter
[illegible] incipiamus [illegible] ade. In adam n. exemplum

[Margin:] [illegible]iniani

datum est ut ex eo intelligatur quia iam formatum corpus accipit animam non potue-
rat animam limo terre admiscere et sic formare corpus. Sed ratio infirmavit
quia primum oportebat domum compingi et sic habitatorem induci. Anima autem
quoniam spiritus est in sicco habitare non potest ideo in sanguine fertur. Cum ergo corporis liniamenta
expleta non fuerint ubi erit anima? An foris vagatur quousque immittatur. Cum Christo
tradat per David eam ut anima incorporis non otiosa vagetur. Sed ex quo datum dicitur
qui aliud putant. Ex mare an ex femina non convenit ordo aliud in exemplo est.
Proponunt enim ex viro anima costa datam et animam. Quod multis rationibus infirmare
docuimus. Unde forte videantur dare ex femina maxime quia salvatorem autem
sine amplexu viri de spiritu sancto natum ex femina. Quod sic arbitrantur
viris dant feminis. Auctoritatem enim eam mutant in femina. Auctoritatem
corporis quam anime ex viro dicant et convertunt se sed
id quod verius est ex muliere dicant id est animam quod eum vivit et masculino id est
corporis. Cum manifestum sit ordine exempla a deo tradita immutari non
posse. Qui ergo animas ex una propagari asserunt et non in corpora iuxta
exemplum primi hominis a deo cotidie fieri anathema sit.

Augustinus Jeronimo.

Sancte frater Jeronime Confugio ad te de hiis in nostro fructuosum esse
nobis velim. Quamvis enim tu multo quam ego sis etate maior tamen et
ipse iam senex consulo. Sed ad discendum quod opus est nulla mihi etas sera
videri potest. Quia etsi senes magis decet docere quam discere. Magis tamen
discere quam quid doceant ignorare.

Jeronimus Augustino.

Beate papa augustine in omni parte ... placet tempore cum nostro
in unum dolore ludamus. Noli igitur annorum estimare nos numero nec
sapientia canis reputes. Sed canos sapientie. Scriptura testante. Cum
... Prudencia est. Non in igitur fidei pensare noluit. nec me ideirco
meliorem putes qui prior in Christi exercitu cepi militare.

Augustinus Jeronimo.

Hec que igitur quam mihi peto exponere ac disserere non graveris. Questio de
anima multos movet in quibus et me esse offiteor. Nam quid de anima
firmissime teneam non tacebo.

¶ . Jeronimus . Augustino .

m Mentis nos[illegible] et verum magnus ex toto [illegible] virtus [illegible] omnis [illegible] ut patris familie [illegible] predicare . sed velle fateri credam profero magnum [illegible] . comitem [illegible] . [illegible] apertum . [illegible] invenit . distamus [illegible] que nobis gratia [illegible] paulo .

¶ . Augustinus .

c Certus sum contra alios nulla dei culpa nulla dei necessitate sed propria sua voluntate in peccatum esse collapsum . Nec liberari posse de corpore mortis huius , etsi sue voluntatis virtute tamquam sibi ad hoc sufficiente sed ipsius corporis morte sed gratia dei per Christum Iesum dominum nostrum .

¶ . Jeronimus .

a Anima immortalis invisibilis et incorporalis est . Quam creatorem dico anime corporis sublimis ut eo certo tempore puniatur et supplicia sentiet quando resumpti corporis receperit , cum quo peccavit , cum ipso puniatur .

¶ . Augustinus .

d Dicunt conceptio humana per procedere divinis sex diebus quasi lactis sit similitudinem . Sequentibus novem diebus convertatur in sanguinem . Deinde xii diebus solidatur . Reliquis xviii formatur usque ad perfecta lineamenta omnium membrorum . Et hinc iam reliquo tempore usque ad tempus partus magnitudine augetur .

¶ . Jeronimus .

s Sicut novus [illegible] et aie ingredientes in [illegible] et sonoras offsius et venerum varietates in ventre pregnantis , quomodo [illegible] corpus hominis in diversas effigies [illegible] variatur et [illegible] homine . aliud molescit in carnem aliud durescit in ossibus aliud in venis palpitat , aliud ligatur in nervis . ita dei opera scire non poteris qui factor est omnium .

¶ . Augustinus .

d De anime propagatione utrum ex illa una que primo homini data est per creare propagentur . an ipsis [illegible] quibus nove etiam [illegible] fiant . an aliquibus [illegible] ut mittantur divinitus in ponte lavanti corpora . que nam sit [illegible] docere desidero .

¶ . Jeronimus .

s Super anime statu memini vestre questiuncule ymo maxime ecclesiastice

questio [illegible]

in corpus hominis utrum lapsa de celo sit ut Pytagoras philosophus omnesque Platonici et Origenes putant. An a propria dei substantia, ut Stoyci, Manicheus et Hispana Priscilliani heresis suspicantur. An in thesauro dei habeantur olim condite ut quidam ecclesiastici stulta persuasione confidunt. An cotidie a deo fiant et mittantur in corpora, secundum illud quod in evangelio scriptum est: Pater meus usque modo operatur et ego operor. An certe ex traduce ut Tertullianus, Apollinaris et maxima pars occidentalium estimant, ut quomodo corpus ex corpore sic anima nascatur ex anima, et simili cum brutis animantibus conditione subsistat.

Augustinus.

Hoc certe sentis quod singulis animas singulis nascentibus etiam modo deus faciat. Cui sententie ne obiciatur quod omnes creaturas sexto die consummaverit deus et septimo requieverit, adhibes testimonium ex evangelio: Pater meus usque nunc operatur.

Jeronimus.

Quid enim ambiguitatis in deo est ut dulce intelligentie tribuatur occasio; constat super hoc nulla contentio est.

Augustinus.

Hoc ergo quod doceas queso, doce quod teneam; et dic michi si anime singillatim in singulis hodieque nascentibus fiunt, ubi in parvulis peccent ut indigeant in sacramento Christi remissione peccati, peccantes in Adam ex quo caro est propagata peccati. Aut si non peccant, qua iustitia creatoris ita peccato obligantur alieno cum ex eo propagatis membris mortalibus inseruntur, ut eas nisi per ecclesiam subventum fuerit damnatio consequatur, cum in earum potestate non sit ut eis possit gratia baptismatis subveniri.

Jeronimus.

Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero, locuti sunt falsa. [illegible] ut nati sunt publicanorum [illegible] in similitudinem prevaricationis Ade [illegible] et forma futuri. Illud enim quod in volumine Iob scriptum est: Nunquid mundus erit homo coram deo aut in operibus suis irreprehensibilis vir? Si adversus famulos suos non credit, et in angelis suos pravum quid repperit, quanto magis qui habitant domos luteas, e quibus et nos de eodem luto sumus. Nullus enim absque peccato. Nec si unius diei fuerit vita eius. Si enim stelle non sunt munde in conspectu dei, quanto magis vermis et putredo, et hi qui peccato offendentis Ade [illegible]

tenentur obnoxii.

Augustinus.

Quero te quomodo hec opinio defendatur, qua creduntur anime non ex illa una primi hominis fieri omnium, sed sicut illa una uni, ita singulis singule. Ea vero que dicuntur adversus hanc opinionem facile puto me posse refellere. Sicut est illud quod eam quidam videntur urgere quoniam consummaverit deus omnia opera que fecit sexto die et septimo die requievit, si novas adhuc animas creat. Quibus si dixerimus quod in evangelio scriptum est: Pater meus usque nunc operatur, respondent operari eum dictum est instituta administrando non nova instituendo.

Jeronimus.

Hic locus apud imperitos et scripturarum sanctarum meditationem [illegible] et [illegible] non habentes videtur opinioni mee prima fronte blandiri, verum diligentius facile solvitur. Et cum testimonia scripturarum aliis contraria auctoritatis testimoniis nec sibi invicem sancti spiritualitate locorum et verborum videantur esse contraria. Preterea id quod scriptum est λόγικος χ [illegible] in ore catholicorum [illegible] sermo quo tua tendat asserto. Sed hec in [illegible] disserendum est, ne dum inspicimus questionibus questiones obscura audientibus intelligentiam relinquamus.

Augustinus.

Verum est quod a rebus que non erant instituendis requievit. At hoc [illegible] et non solum gubernando que fecit verum etiam aliquid non quod nondum erat sed quod iam creaverat numerosius creando usque nunc operatur. Vel sic ergo vel alio quolibet modo [illegible] ab eo quod nobis obicitur de requie dei ab operibus suis ne propterea non credamus nunc usque fieri animas novas non ex illa una sed sicut illa una [illegible] quod [illegible] nunc anime [illegible] quos nolunt [illegible] dixerimus respondere. [illegible] hic [illegible] ut omnia ut flagellari.

Jeronimus.

Superquo quid tibi videretur [illegible] quod Rufinus olim [illegible] me [illegible] libellum quem sancte memorie Anastasio episcopo Romane urbis dedit in quo lubrica et subdola immo stulta confessione [illegible] auditorum [illegible] illudere nititur sue fidei immo perfidie illusit.

Augustinus.

Quod in libro adversus Rufinum scripsisti quosdam sicut pie calumniari

quo deum dare animas adulterinis conceptibus uideatur indignum. Sed conantur
astruere mentis gesta ante corpus uite animas qui ad ergastula huiusmodi meru-
isse perducta. Non me mouet multa cogitantes quomodo hec possit calumnia
refutari. Et quippe respondi non esse meum semente in furto concepte dicatur
esse sublatum. Sed ideo cum frumenta furatus est nec ideo terram non debuisse
gremio suo semina confouere quia sator immundus ea proiecit manu elegan-
tissima similitudo est. Quam et antequam legisses nullas in doctrina ista de adul-
terinis fetibus. In hac questione fecerat angustias, generaliter inuenimus bona mul-
ta deum facere ... de nostris malis peccatisque nostris. Animalis autem cuiuscumque
creatio si habeat prudentes piosque consideratores ineffabiles laudes creatori
commendat. Quanto magis creatio non cuiuslibet animalis sed hominis. Si autem
causa creandi queratur, nulla citius et melius respondetur. nisi quia omnis
creatura bona est. et quid dignius quam ut bona faciat bonus deus quem nemo
potest facere nisi deus? Hec et alia que possum contra uel pro isto aduersus
eos qui hanc opinionem qua uidimus ... sicut illa uena singulis
dei labefactare conantur. Jeronimus.

Antonius orator egregius in cuius laudibus tullius personat. Dixit se
audisse multos. eloquentem adhuc neminem. Non est michi ora-
tor ... pueros
... pauos solent inuenire ...
aures decipere. sed simpliciter dic quid sentias.

Augustinus.

Cum ad penam uentum est paruulorum, magnis mihi crede coartor
angustiis nec quid respondeam prorsus inuenio. Non solum eas penas
dico quas post hanc uitam illa damnatio quo necesse est trahatur si de corpore
exierint sine christiane gratie sacramento. sed eas ipsas que in hac uita
... enumerare si uelim ... tem-
pus ... nobis ... ante oculos ... angore dolorum
... exempla deficiant. languescunt egritudinibus, torquentur doloribus
fame et siti cruciantur debilitantur membris priuantur sensibus
uexantur ab immundis spiritibus. demonstrandum est utique quomodo ista sine
ulla sua mala causa iuste patiantur. Non enim dici fas est. aut ista
ignorante deo fieri. aut cum non posse resistere facientibus. aut iniuste
ista uel facere uel permittere. Jeronimus.

Diuersis testimoniis comprobatur eadem ... in ...

prestigias quibus unum eundemque hominem rerum varietate mutata in marte
veneremque producunt. Hec qui prius rigidus et truculentus incessat postea
[illegible] in mulierem formari.

¶ Augustinus.

Cum te invitum scripsero, nichil aliud quam veniam deprecabor.

¶ Ieronimus.

Queso ut patienter audias. Non enim de adversario victoriam sed contra
mendacium quero invenire veritatem.

¶ Augustinus.

Numquid nam sicut animalia irrationalia recte dicimus in corpore data na-
turis [illegible] minoribus. Et si maiora [illegible] sicut apertissime in evangelio videmus
porcos ad usum desideratum [illegible] demonibus. Sic et de homine recte possumus
dicere. Animal est enim rationale et mortale animal rationale in illis membris
[illegible] afflictionibus penas luit. Deus bonus est. Deus iustus est. Deus
omnipotens est. Hoc dubitare omnino dementis est. Tantorum igitur malorum
que fiunt in parvulis causa iusta dicatur. Nempe cum maiores ista patiuntur
solemus dicere aut sicut in Iob merita examinari aut sicut in Herode
peccata puniri. Et secundum exemplis que Deus manifesta esse voluit
alia que obscura sunt hominibus conicere ac credere. Sed hoc in maioribus. De
parvulis autem quid respondeamus edissere si penis tantis nulla [illegible]
sunt punienda peccata. Nam virtutis nulla est in illis etatibus examinan-
da iustitia.

¶ Ieronimus.

Sedit curiositas animo omnium mentem suam ad sapientiam requirendam
et ultra licitum se extendens volunt causas rationesque cognoscere. Quare
parvuli corripiantur a demone, cur naufragia et [illegible] et [illegible] per
[illegible]. Utrum et hec et his similia casu evenerint an iudicio Dei. Et
si casu ubi providentia, si iudicio ubi iustitia Dei.

¶ Augustinus.

Doce igitur quid sentire quid dicere debeamus ut constet nobis ratio no-
varum animarum singulis corporibus singularumque factarum.

¶ Ieronimus.

Vides [illegible] commonitus [illegible] et si nichil [illegible] per [illegible] de ista dispu-
tatione [illegible]. Hec enim longa disputatione [illegible] est.

¶. Augustinus.

a Damnationem in parvulos cum ... requiro ... dare nobis animam si nove fiunt singulis ... quale singulis videatur esse nullum in illa etate peccatum, nec adeo damnari aliquem credo quem videt nullum habere peccatum. An forte dicendum est in parvulo carnem tantum esse peccatricem, animam vero novam fieri, que pro dei precepta vivente in adiutorio gratie Christi, et ipsi etiam edomite et subiugate possit incorruptionis meritum comparari.

¶. Jeronimus.

b Demus operam ut perniciosissima heresis de ecclesiis auferatur, que semper simulat penitentiam, ut docendi in ecclesiis habeat facultatem, ne si aperta se luce prodiderit, foras expulsa moriatur.

¶. Augustinus.

c Querenda causa atque reddenda est quare damnentur anime, si nove creantur singulis quibusque nascentibus, si preter Christi sacramenta moriantur parvuli. damnari enim eas si preter hoc de corpore exierint, et sancta scriptura et sancta est testis ecclesia. Unde illa de animarum novarum creatione sententia si hanc fidem fundatissimam non oppugnat, sit et mea; si oppugnat, non sit et tua. Nolo michi dicatur pro hac sententia debere accipi quod scriptum est: Qui finxit spiritum hominis in ipso, et qui finxit singillatim corda eorum. Aliquid fortissimum atque invictissimum requirendum est, quod nos non cogat deum credere ullarum animarum sine culpa aliqua damnatorem. Nam vel tantumdem valet vel plus est forsitan creare quam fingere, et tamen scriptum est: Cor mundum crea in me deus. Nec ideo putari potest anima hoc loco optare se fieri priusquam aliquid esset. Sicut ergo iam existens creatur in novatione iustitie, sic iam existens fingitur conformatione doctrine. Nec illud quod in Ecclesiaste scriptum est ... convertatur in terram pulvis sicut fuit, et tamen caro de qua hoc dictum est ad hominem non revertitur ex quo propagata est, sed ad terram unde primus homo factus est. Sic et spiritus ex illius unius spiritu propagatus non tamen ad eum revertitur, sed ad dominum a quo illi datus est. Verum quia hoc testimonium ita pro istis sonat ut non omnino contra hanc opinionem quam defendi volo videatur esse contrarium, admonendam tuam credidi prudentiam, ne talibus testimoniis ex his angustiis me eruere coneris. Nam licet nemo faciat optando ut verum sit quod verum non est, tamen si fieri posset optare ut hec sententia vera esset, sicut opto ut si vera est abs te

aquidissime atque munitissime defendatur.

Ieronimus.

Preposita testimonia que non de anima [illegible] sed de ipsis libris asponia sunt. Reuertatur puluis in terram suam unde sumptus est. et spiritus reuertatur ad dominum qui dedit illum. Excepto sancto Adam qui putant magis animi corporis [illegible] et non adeo sed a corporum parente generari. Cum non caro reuertatur in terram et spiritus reuertatur ad deum qui dedit illum. Manifestum est deum patrem animarum esse, non homines.

Augustinus.

Illas vero opiniones, quod ex una fiant omnes anime, nec disputare volo [illegible] sit. et ut una istarum de qua nunc agimus sincera est [illegible] defendat [illegible] nos non sit. Cuius uti desideres. Rogo. ut [illegible] expertum ut pro dignis nobis auferat ignorantiam tamen [illegible] minime meruero, patientiam ut petam a domino deo nostro.

Ieronimus.

Iuxta beatum apostolum unusquisque in suo sensu abundat. Alius quidem sic alius autem sic. Porte scamnum dici potuit et subtilis ingenio [illegible] [illegible] fontium ac [illegible] atque diffusum est. Sed quero [illegible] tuam utrumque paratiorem tui candidare ingenii. Nos enim [illegible] eruditionis causa dixerimus. Certum enim et maxime heretici [illegible] inter nos diuersas uiderint. de animi calumniabuntur. Fautore [illegible] quod non deceret est te amare. suscipere. colere. mirari. magis deum qui mea de-
-fendere.

Augustinus.

Qui animas ex una propagari asserunt quam deus primo homini dedit atque ita eas ex parentibus trahi dicunt. Tertulliani opinionem sequuntur. [illegible] ergo non spiritus sed corpora esse contendunt. et corpulentis seminibus ex-
-oriri. quo peruersius quid dici potest.

Ieronimus.

Qui dicunt [illegible] animas fieri que nate sunt et non corpori [illegible] ex [illegible] hominis a deo [illegible] fieri anathema sint.

Augustinus.

Quis negat non conditum [illegible] omnium creaturarum creatorem deum. atque [illegible] [illegible] cuiquam aptissime [illegible] Sine ulla quippe ambiguitate [illegible] prophetas dicit. Omnem flatum ego feci [illegible] [illegible] [illegible]

Ieronimus

Dominus in evangelio. Videte inquit ne contempnatis unum ex his pusillis. Dico
enim vobis quia angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in celis est. Magna
dignitas animarum ut unaquaeque habeat ab ortu nativitatis in custodiam sui angelum
delegatum. Suffragat nobis memorata credulitas et [illegible] tandem firmatur oratio
[illegible] favente deo fieri quod [illegible] quod [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] hominis et [illegible] salvatoris a deo [illegible] [illegible] [illegible] for-
mato corpori dari. Totumque [illegible] breviter [illegible] salubri. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] perfirmatione ad fines usque [illegible] atque [illegible] inge-
nioli mei [illegible] est magis. [illegible] [illegible] pinguedinis [illegible] [illegible]
[illegible] et ieronimum assistentes [illegible] dextra levaque candelabro [illegible]
duorum celi luminarium cognitionem [illegible] tradidi. De quo plurimis eorum opu-
[illegible] [illegible] [illegible] vigilantia et sagaci [illegible] investigata [illegible]
dicta. [illegible] [illegible] alternis [illegible] fieri. quid tam [illegible]. quid tam
[illegible]. quid tam catholicum. quid [illegible] [illegible]. ad instructionem omnium. [illegible]
vel [illegible] hereticos [illegible] qui [illegible] adversus nos [illegible] [illegible]. Quid
tam [illegible] [illegible] catholicorum virorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] invenientur. quid laudes eloquio [illegible]
[illegible] sapientiorum proferamini et non magis [illegible] [illegible]. sicut in
prefatione comprehendi quasi [illegible] fluviorum [illegible] [illegible].
[illegible] fluentis sanctorum. Explicit.

Epistola beati Ieronimi ad papam Damasum de novo
nomine trium ypostasium.

Quoniam vetusto oriens inter se populorum furore collisus indiscissam domini
tunicam et desuper textam minutatim per frusta discerpit et Christi vineam
exterminant vulpes. Ut inter lacus contritos qui aquam non habent difficile
ubi fons signatus et ortus ille conclusus sit possit intelligi. Ideo mihi
cathedram Petri et fidem apostolico ore laudatam censui consulendam. Inde nunc
mee anime postulans cibum unde olim Christi vestimenta suscepi. Neque vero tanta
vastitas elementi liquentis et interiacens longitudo terrarum me a pre-
ciose margarite potuit inquisitione prohibere. Ubicumque fuerit corpus
illuc congregabuntur et aquile. Profligato a sobole mala patrimonio
apud vos solos incorrupta patrum servatur auctoritas. Ibi cespite terra

fecundo dominici seminis puritate centenos fructus refert. Hic obruta in sulcis frumenta in lolium avenasque degenerant. Nunc in occidente sol iustitie oritur. In oriente autem lucifer ille qui ceciderat supra sidera posuit tronum suum. Vos estis lux mundi, vos sal terre, vos vasa aurea et argentea. Hic testacea vasa vel lignea virgam ferream et eternum operiuntur incendium. Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, tamen invitat humanitas. A sacerdote victime salutem, a pastore presidium ovis flagito. Facessat invidia, Romani culminis recedat ambitio. Cum successore piscatoris et discipulo crucis loquor. Ego nullum primum nisi Christum sequens beatitudini tue, id est cathedre Petri, communione consocior. Super illam petram edificatam ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in Noe archa non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro facinoribus meis ad eam solitudinem commigravi que Syriam iuncto barbarie fine determinat, nec possum sanctum Domini tot interiacentibus spatiis a sanctimonia tua semper expetere, ideo hic collegas tuos egyptios confessores sequor et sub onerariis navibus parva navicula delitesco. Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit. Hoc est qui Christi non est, Antichristi est. Nunc igitur pro dolor post Nicenam fidem, post Alexandrinum iuncto pariter occidente decretum trium ypostaseon ab Arrianorum presule et campensibus novellum a me homine Romano nomen exigitur. Qui ista queso apostoli prodidere? Quis novus magister gentium Paulus hec docuit? Interrogamus quid tres ypostases posse arbitrentur intelligi. Tres personas subsistentes aiunt. Respondemus nos ita credere. Non sufficit sensus, ipsum nomen efflagitant, quia nescio quid veneni in sillabis latet. Clamamus: si quis tres ypostases ut tria enypostata, hoc est ut tres subsistentes personas non confitetur, anathema sit. Et quia vocabula non ediscimus, heretici iudicamur. Si quis autem ypostasin usian intelligens non in tribus personis unam ypostasim dicit, alienus a Christo est. Et sub hac confessione vobiscum pariter cauterio unionis inurimur. Discernite obsecro si placet. Non timebo tres ypostases dicere, si iubetis. Condatur nova post Nicenam fides et similibus verbis cum Arrianis confiteamur orthodoxi. Tota secularium litterarum schola nichil aliud ypostasim nisi usian novit. Et quisquam rogo ore sacrilego tres substantias predicabit? Una

et deus sola natura que vere est. Ad id enim quod subsistit non habet aliunde
sed suum est. Cetera que creata sunt, etsi videntur esse non sunt, quia aliquando
non fuerunt, et potest rursus non esse quod fuit. Deus solus qui eternus est,
hoc est qui exordium non habet, essentie nomen vere tenet. Ideo et ad Mo-
ysen de rubo loquitur: Ego sum qui sum. Et rursum: Qui est misit me.
Erant utique tunc angeli, celum, terra vel maria. Et quomodo commune
nomen essentie proprium sibi vendicat deus? Sed quia illa est perfecta natura
et in tribus personis deitatis una subsistit, que et vere una natura est, quisquis
tria esse, hoc est tres ypostasis dicit, sub nomine pietatis tres naturas co-
natur asserere. Et si ita est, cur ab Arrio parietibus separamur, perfi-
dia copulati? Iungatur cum beatitudine tua Ursinus, cum Ambrosio so-
cietur Auxentius. Absit hoc a Romana fide. Sacrilegium tantum religiosa
corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere unam substantiam, tres personas subsistentes,
perfectas, equales, coeternas. Taceantur tres ypostasis si placet, et una
teneatur. Non bone suspicionis est cum in eodem sensu verba dissentiunt. Suf-
ficiat nobis memorata credulitas. Aut si rectum putatis tres ypostasis
cum suis interpretationibus debere nos dicere, non negamus. Sed mihi credite, ve-
nenum sub melle latet. Transfigurabit se angelus Sathane in angelum
lucis. Bene interpretantur ypostasim, et cum id quod ipsi exponunt habere se dicant,
[illegible] sudicior. Quid tam anxie unum nomen tenent? Quid sub ambi-
guo sermone latitant? Si sic credunt ut interpretantur, non damno quod
retinent. Si sic credo ut illi sentire se simulant, permittant mihi verbis
meum sensum loqui. Quamobrem obtestor beatitudinem tuam per crucifixum mundi
salutem, per homousyan trinitatem, ut mihi epistolis tuis sive tacendarum
sive dicendarum ypostaseon detur auctoritas. Et ne forte obscuritas in
quo dego loci fallat baiulos litterarum, ad Evagrium presbiterum, quem optime
nosti, dignare scripta transmittere. Simul etiam cui apud Antiochiam debeam
communicare significes, quia Campenses cum Tarsensibus hereticis copulantur,
nichil aliud ambiunt quam ut auctoritate communionis vestre fulti tres
ypostases cum antiquo sensu predicent.

Item alia ad Damasum papam eiusdem Ieronimi
de libro Ysaie prophete.

Et factum est in anno quo mortuus est Rex Ozias. Vidi dominum s[edentem]

dentem super solium excelsum et elevatum, et cetera. Antequam de visione dicamus per-
tractandum videtur quis fuerit ozias, quot annis regnaverit, cui in ceteris
gentibus fuerit contemporaneus. Et de ipso quidem, ut in Regnorum et Paralipomenon libris legimus,
fuit vir iustus, et fecit rectum in conspectu domini, edificans templum, aque-
ductum fabricans, offerens vasa, et propter meritum adversarios superans,
quod maximum pietatis indicium est, et multos prophetas habuit. Hic quamdiu vixit
Zacharias sacerdos cognomento intelligens, placuit deo, et cum
omni veneratione delubrum ingressus est. Postquam vero zacharias obiit, volens
per se offerre donaria, sacerdotales ordines non tam pie quam audacter invasit,
et reclamantibus levitis et ceteris sacerdotibus: non es tu ozias rex, sed non
sacerdos, audire noluit. Statimque lepra perfusus in fronte est, iuxta prophetam
eorum dicentem: imple domine facies eorum ignominia, qua corporis
parte sacerdos auri lamina protegebatur, quam in ezechiel dominus iubet tan-
quam in precipuo signari, de qua david exultat dicens: signatum est super nos
lumen vultus tui domine. In qua allophilus petram funde lapidis percu-
tit. Regnavit ozias annis LII, quo tempore apud Latinos amulius, apud
athenienses agamestor XI imperabant. Post cuius mortem ysaias propheta
hanc visionem vidit, id est eo anno quo Ro-
mulus Romani imperii conditor natus est, sicut manifestum esse
poterit his qui voluerint legere temporum librum quem nos in latinam
linguam ex greco sermone transtulimus. Sequitur: Et factum est in anno quo
mortuus est rex ozias, vidi dominum sedentem super solium excelsum et elevatum.
Premissa historia spiritalis sequitur intellectus. Quod cum historia ipsa
explicata est, vivente leproso rege, et quamdiu in re est, sacerdotium usurpante,
ysaias videre non potuit visionem. Quamdiu leprosus rex tenuit principatum, propheta
oculos non levavit ad celum, non ei sunt reserata celestia, non apparuit dominus
sabaoth, nec in misterio fidei ter nomen sanctitatis auditum est. Quando autem ille mortuus
est, consulta que profertur sermo monstravit, aperto se lumine prodidit.
Tale quiddam et in exodo scriptum est: dum pharao vixit, populus israel expletus
lateris paleacumque opere oppressus non suspiravit ad dominum. Dum ille re-
gnavit, nemo quesivit deum patrum hebreorum, ysaac et iacob. Quando autem
ille mortuus est, suspiraverunt filii israel, ut scriptura dicit, et ascendit
clamor eorum ad dominum. Cum iuxta historiam tunc magis ...

-erunt, et ante prophetare cum inciperet. Ezechielem prophetantem, Falias filius ba-
naie moriebatur. et postquam ex[illegible] [illegible] cecidi in faciem meam et
clamavi voce magna et dixi heu heu heu domine adonay. In consummationem tu facis
reliquias israel. Si ergo in lingua magna et oratione et plurima creatur
huiusmodi essentie fortitudines. Videor, quomodo illius [illegible] [illegible]
videat ut [illegible], et in primum corruat. Non regnet ergo peccatum in vestro
mortali corpore. Regnante peccato [illegible] [illegible] [illegible]. in mortali
corpore [illegible] [illegible]. pro [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. Vidi dominum sedentem super thronum excelsum et elevatum. Videt
et daniel sedentem dominum, sed non super thronum excelsum et elevatum. Et david
et alibi vox divina dicens [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible], in valle io-
-saphat. interpretatur domini iudicium. Cum veritas est [illegible] [illegible], videt dominum
sedentem in valle iosaphat. non in colle non in monte sed in valle et in valle
videtur. Cum [illegible] et ysaie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] super thronum excelsum
et elevatum. Hoc autem et aliud [illegible] [illegible] monte [illegible] regnat thronus
et elevatus. [illegible] [illegible]. Quando autem
dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] video excelsum thronum eius. Quando autem
[illegible] quomodo genus dispensat humanum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. video humilem et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
Vidi dominum sedentem super thronum excelsum et elevatum. et plena domus a ma-
-iestate eius. et seraphim stabant in circuitu eius. [illegible] ante me [illegible]
[illegible] hunc locum exponentes dominum super thronum sedentem. dominum [illegible] et [illegible]
-raphim [illegible] ex utraque parte [illegible] [illegible]. dominum [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] interpretati sunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] est vera [illegible]. [illegible] [illegible] falsa [illegible].
[illegible] [illegible] iohannes evangelista in hac [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] et [illegible]. Nam cum de [illegible] diceret iudeorum, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ysaias. [illegible]
[illegible] [illegible] et non [illegible] et [illegible] [illegible] et non [illegible]
[illegible] et non [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de eo.
[illegible] [illegible] [illegible] gloriam [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] in throno [illegible] ut [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] et non intelligetis [illegible] [illegible] [illegible] ut evangelista intelligit. [illegible]
Unde [illegible] colligitur non posse seraphim ypium intelligi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adversus iudeos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dicat. Bene spiritus sanctus locutus est per ysaiam prophetam ad patres vestros dicens. Vade
ad populum istum et dic. Aure audietis et non intelligetis et videntes videbi-
tis et non percipietis. Incrassatum est enim cor populi huius et auribus suis graviter
audierunt et oculos suos clauserunt ne quando videant oculis et auribus audiant.
et corde intelligant. et convertantur, et sanem illos. Michi autem propter dispensationem non fuit
timor cum maior et minor et spiritus sanctus patre verbo et filio. Ne alia spiritus sancti verba esse quam filii.
[illegible] filium vidisse quam spiritum sanctum. Sequitur. Et plena domus a maiestate eius.
domus dei quae tercium est gratia plena gloriatur. Hec non quae decorum est. ne
[illegible] gloria et forte sub psalmiste sensum dicentis. Domini est terra
et plenitudo eius. Nos quidem dicamus eos plenos in terra gloria eius qui possunt dicere.
Nos omnes ex plenitudine eius accepimus. Hanc domum sapientes mulieres edifi-
cant. et insipientes dissipant manibus. De ista et ysaias loquitur. Et erit
in novissimis diebus preparatus mons domus domini in summis montium. et elevabitur
super colles. Hec est domus dei viva et alibi preparata sicut paulus. Et iterum nov-
atur. Et moyses quidem fidelis in tota domo eius tamquam famulus in testimonium
eorum quae dicenda erant. Christus vero ut filius super domum eius. quae domus sumus nos
si tamen principium substantie eius usque ad finem firmum teneamus. De hac
et ad tymotheum loquitur. Hec autem scribo ut scias quemadmodum te in domo dei
oporteat conversari, quae est ecclesia. Sequitur. Et seraphim stabant in circuitu
eius. sex ale uni et sex ale alteri. Et duabus quidem velabant pedes. et du-
abus velabant faciem. et duabus volabant. et clamabant alter ad alterum. Sanctus.
Sanctus sanctus. dominus deus sabaoth. plena est omnis terra gloria eius. Volumus
scire que sint seraphim. stantia in circuitu dei. que sex ale unius et sint
ad invicem xii. quorum duabus velant faciem, et duabus pedes et duabus volant. cum
ipsi in circuitu dei stare dicantur. aut quomodo stent in circuitu cum duo sint.
et volent. quid sit invicem ad alterutrum clament et sanctum nomen
ingeminent. quomodo sit domus plena gloria. et non terra eius dicatur.
Que cum non minimum pulverem moveant. et prima statim fronte difficul-
tatem interpretationis obiciant. in commune dominum deprecemur ut michi quoque de altari
carbo mittatur. et omni peccatorum sorde detersa. primo possim dei sacramenta
aspicere. deinde narrare quod videro. Seraphim sicut in interpretatione nominum
hebreorum invenimus aut incendium. aut principium oris eorum interpretantur.
Queramus quod sit incendium. Salvator ait. Ignem veni mittere in terram. et

quid nolo ut ardeat. duo discipuli quibus in itinere scripturas dominus aperuerat.
a moyse et omnibus prophetis incipiens. postquam eum in fractione panis cognoverunt
eum dixerunt ad alterutrum. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in
via et aperiret nobis scripturas. Et in deuteronomio, deus noster ignis consumens est
consumens. et in ezechiel legitur. a renibus usque ad pedes videtur igneus. Et
eloquia domini eloquia casta argentum igne examinatum. probatum septuplum.
Et multa alia que si de scripturis omnibus voluero replicare. prolixum est. Ergo
querimus ubi sit hoc altare saluare. Nulli dubium quin in templo voluminis
ex quorum lectione universa hominum vitia purgantur. de eo vero quod sequitur
ne perdam principium oris eorum quod ponit ad scripturas referre. vereor ne perdam
principium oris eorum. quod ponit ad scripturas referre. Initium oris
et communis eloquii. Et hoc omne quod loquimur. hebrea lingua qua vetus
notabil. testamentum scriptum est, universa antiquitas tradidit. Postquam vero in
fabricatione turris per offensam dei linguarum diversitas attributa est. tunc
sermonis diversitas uel varietas in omnes nationes dispersa est. Igitur et
altare et initium oris in duobus advertitur testamentis. Que utraque duo
forcipe non mirum est. cum forcipe ipse distatur. sex ale uni. et vi. alteri.
Victorinus noster xii. apostolos interpretatus est. Nos possumus et xii. lapides altaris
quos ferrum non tetigit. et xii. gemmas ex quibus sacerdotis insigne diadema
constructum est accipere. quas et ezechiel memorat. et apocalipsis non
tacet. Quorum quid verum sit. deus viderit. quid veri simile in sequentibus expo
-nemus. Sequitur. Et duabus quidem velabant faciem. et duabus velabant pedes.
et duabus volabant. Velabant faciem non suam sed dei. Quis enim eius scire potest
principium. Quid antequam istum conderet mundum, in rerum fuerit eternitate.
quando thronos. dominationes. potestates. angelos. totumque mysterium celeste condiderit.
Sequitur. Et duabus velabant pedes eius. non suos sed dei. Extrema enim eius quis scire
queat. Quid post consummationem seculi sit futurum. Quid postquam genus humanum
fuerit iudicatum que sequatur vita. An rursum alia futura sit terra.
et post transactionem alia rursum elementa. vel alius mundus, solque condendus sit.
Priora annuntiate mihi et novissima que futura sunt. et dicam quia dii
estis. ait ysaias significans nemine posse, quid ante mundus fuit et
quid post mundum futurum sit enarrare. Et duabus volabant. Media tantum
cognoscimus que ex scripturarum nobis lectione panduntur. quando mundus factus sit.

mundo plasmatus homo · ante diluvium · ante lex data sit · Set ex primo homine · huius
spatia temporum completa sunt · Et in extremo tempore dei filius pro nostra salute suscepit
carnem · Etenim a duobus illa duo seraphin in suis verbis [illegible] · Et clamabant
alter ad alterum · Videte vos filii ut alter ad alterum · Quia [illegible] in veteri legimus testamento
hoc idem et in novo repperimus · Et quod in novo fuit [illegible] · hoc ex veteris testamenti
auctoritate docuimus · Nichil in illis discordat nichil diversum est · Et dicebant · Sanctus
sanctus sanctus dominus deus sabaoth · In ambobus testamentis predicatur trinitas ·
Quod autem sabaoth et salvator noster [illegible] · [illegible] exemplum · in xxiiii
psalmo · Intuentes qui domino ministrabant [illegible] fortitudines [illegible]
ut ascenderet dominus ianuas [illegible] · Tollite portas principes vestras · [illegible] et
[illegible] attollite porte [illegible] · et introibit rex glorie · [illegible]
[illegible] carnem [illegible] novo [illegible] interrogant · Quis est
iste rex glorie · [illegible] respondent · dominus virtutum ipse est rex glorie ·
Quod in hebreo [illegible] · dominus sabaoth · [illegible] et [illegible]
dominus virtutum et dominus omnipotens [illegible] · In hebreo [illegible] dominus
sabaoth · quod aquila [illegible] dominum [illegible] · dominus [illegible]
[illegible] est · [illegible] · ios · he · ioth · he · [illegible] duplicata ineffabile
[illegible] et gloriosum dei nomen efficiunt · Plena est universa terra gloria eius ·
hoc adhuc [illegible] dominum salvatoris · cuius [illegible] terram
[illegible] · et [illegible] lumine [illegible] · [illegible]
et elevatum est superliminare [illegible] · legimus in veteri testamento
[illegible] dominus moysi et aaron ad ostium tabernaculi [illegible]
[illegible] in [illegible] · [illegible] nostra [illegible] est
[illegible] rex in tabernaculum [illegible] · [illegible]
ad terram superliminare illud · [illegible]
A [illegible] fumo · [illegible] glori[illegible] dei · [illegible]
legimus elevatum est · [illegible]
[illegible] interpretari [illegible] elevatum [illegible] · Et domus impleta
est fumo · deus [illegible] est · et hic [illegible] monte [illegible]
[illegible] ad [illegible] dispicientibus · Et plenus
omnis mons fumo · [illegible] in psalmis [illegible] qui tangit montes et fumigant ·
Exigne ergo quam tota [illegible] · [illegible]
[illegible] et ut ita [illegible] fumi natura [illegible] · [illegible]

carentes dicimus. Ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. et nunc videmus
per speculum in enigmate. Et seraphim stabant in circuitu eius. VI. alarum et VI. alae
alii. Quidam grecorum [illegible] seraphim virtutes quasdam
in celis esse exponunt. que ante tribunal dei assistentes laudant eum et in diversa
ministeria mittantur. maximeque ad eos qui purgatione indigent. et ob antiqua
peccata aliqua ex parte suppliciis purgari merentur. Quod autem scriptum est. [illegible]
superliminare et domus impleta est fumo. signum est templi iudaici destru-
-endi et incendii universe ierusalem. [illegible] in [illegible] [illegible]
in septima parte [illegible]. Nam superliminare sublatum illo tempore predicant
quando velum templi scissum est. et universa domus israel errore nubis confusa. quando
iosephus refert sacerdotes ex adytis templi virtutum celestium audisse voces.
Transeamus ex his sedibus. Et [illegible] ego plura dicturus me
gaudeo, et qui hebreum sermonem ita elimavit ut inter hebreos eos chaldeus
estimetur. Longe alia via ingressus est. [illegible]
[illegible] vidisse seraphim [illegible] dominum [illegible] et ne [illegible] seraphim
[illegible] [illegible]. [illegible] et captivitatis ierusalem. [illegible]
[illegible] facta est. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. usque ad sedechiam, qui extremus regnavit. et qui [illegible]
in babylone ductus est. fuisse reges XI. et XII. godoliam, quem constituerat
rex babylonis super terram. quem interfecit ysmael filius nathanie inter
medias epulas. [illegible] [illegible]. et hanc [illegible] XII. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. sicut in non nullis exemplaribus invenitur. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] XII. regibus [illegible] tantum iustos fuisse oziam.
ioatham. ezechiam. et iosiam. Cum sublimes [illegible] captivitatis
glorificare audiant deum. [illegible] [illegible]. [illegible] domini sabaoth. [illegible]
[illegible] peccata velari [illegible]. et alios qui in captivitatem ducti sunt [illegible]
velare vestigia. Superliminare [illegible] sublatum. et domum impletam fumo.
[illegible] [illegible] incensionem templi. et incendium templi exponit. Et quia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] altaris carbo [illegible] est. et labia purgata. [illegible]
[illegible] passione. qua post manasse interfectus est rege. Et tunc vere purgatus
labiis dixit ad dominum. Ecce ego mitte me. Et dixit. Omnis ego [illegible]
compunctus sum. donec ozias vivit. non intelligis o ysaia. [illegible]

corpus non compungeris. non moueris. Quia ille mortuus est. nisi inaduertenter
immunda habet labia. tunc illi signum cognoscit in sermone dei. Sciendum autem et
quod compungatur et post operationem predicationis dignius officiatur. Quia nam
cum non et immunda labia habeat, et in medio quoque populi immunda labia habentis habitet.
Ysaias ut diximus tamen in sermone peccaverat. ideo sola labia habebat in
munda. non compunctus. Ego vero qui et oculis video adgnoscendis. et manu
scandalizor. et pede et omnium membrorum parte dampnatus. habeo omnia
inmunda. Et quia semel spiritu baptizatus tunicam pollui, gratia baptismatis purgante
id est ignis indigeo. Non est ut quidam putant in prophetarum verba simplicia.
plurimum misterii absconditum est. Aliud littera aliud misterium sermo significat. Ecce
dominus in evangelio cingitur linteo. Velut in ministerio pedes discipulorum
operatur. Cum fungitur ministerio. Nos ut doceat humilitatem. ut nos
invicem ministremus. non abnuo. non inficior. Quid est quod vero Petro recusanti
dicit. Si lavero pedes tuos non habebis partem mecum. et ille respondit. domine
non solum pedes sed et manus et caput. Ascensurus dominus ad celum sic
agit ut homines vero quia in substantia adhuc habebant peccatorum sordes, pedes
volens nunc eos abluendo ponit liberare. Ut eos propheticus sermo
conveniret. Quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona. et
ymitari valeat illud ecclesie dictum. Lavi pedes meos. quo inquinabo eos.
Ut in [illegible] post resurrectionem pedes [illegible] pulvis. in propria cum exirent
civitate, in testimonium laboris quod eorum itineris pedum pulverem excusserint. Sicut
in libro ut Moyses. gentibus ut gentiles. Ut in [illegible] vestigia [illegible] pro
dominetur. Sed ut ad propositum redeamus cum a prophetia purgatio intelligebat
verbi. Quia Ysaias tamen in sermone peccaverat. Labia habebat inmunda.
Et quoniam [illegible]. quod opera in templo [illegible] non corrupuerat. in [illegible]
[illegible] liberatio ipsius designatur. Labia habebat inmunda.
In medio quoque populi inmunda labia habentis habitat. Ysaias qui compunctus est
et [illegible] Purgatione dignus efficitur. Nos autem qui non solum
[illegible] agimus penitentiam sed nescimus quod et labia habeat inmunda purgationis
remedium non meremur. Providendum igitur post hoc opus non plus ut [illegible]
[illegible] sed [illegible] moriamur. Providendum quoque post hoc opus
quod et hoc in sermone ac [illegible] parte [illegible]. Et [illegible] Et rege dominum
sabaoth ego vidi. Aiunt [illegible] Ysaiam [illegible] intercepit [illegible]

Quomodo autem moyses posteriora dei uiderit. si hic dominum sabaoth oculis carnalibus
uidisse se probat. cum ipso deo dicente. nemo faciem meam uidebit et uiuet.
Quos interrogamus quomodo si deus in lege aliis prophetis in uisione et somnio dicat
apparere. moysi autem facie ad faciem colloquatur. et quomodo sit illa sententia nemo faciem meam
uidebit et uiuet. cum facie ad faciem se ad moysen locutum esse fateatur. Respon-
debunt utique iuxta possibilitatem humanam deum uisum non ut est. sed ut
uoluit se uideri. Quibus et nos dicimus eodem modo, ab ysaia esse uisum.
astante summi. ut moyses deum aut uiderit aut non uiderit. Si uidit. uidit
ergo et ysaias, qui uidisse se dominum [illegible] interfectus a nobis, quia deus uideri
potest. Si non uidit. interfectus et moyses cum ysaia. quorum uterque mendax
reus est. dicens se uidisse eum qui uideri non potest. Quemadmodum oppositiones
eius [illegible] per moysen poterunt intellectum. etiam nos ad ysaie [illegible]
uisionem. Sequitur. Et missus est ad me unus de seraphin. et in manu sua
habebat carbonem quem forcipe sumpserat de altari. et tetigit os meum
et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua. et abstulit iniquitates tuas et peccata tua
purgauit. Si omnes editiones quas superiora exposuimus, siue duo testamenta
intelligere uoluimus siue aliquas comparationes in celestibus uirtutibus [illegible]
comparationes futuri. umbram quandam ueritatis fuisse prefiguratam nunc [illegible]
seraphin. Nos qui primam partem sequimur. euangelicum testimonium mittimus in
ad monstratam. quod his ipse utraque mandata. i. et noua et ueteris testamenti agnitum forcipe.
in duorum preceptorum arte comprehendit. et tactis labiis quicquid fuit
ignorantie sub quo peccatores nos labia interpretamur [illegible]. Purgationis sine [illegible]
[illegible] ueritate. hec sunt forcipes iacob in scala aspiciat. hic est gradus [illegible]
hec duo minuta que mulier mittit in domum dei. hic stant duos denarios [illegible]
qui more [illegible] [illegible] et [illegible] redditur. hec duplici [illegible]
[illegible] ueritate. carbo comprehensus mittitur ad prophetam. quem et [illegible]
[illegible] psalmo [illegible] dicens. Domine libera
animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Et post interrogationem
[illegible] quid detur tibi. aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam. [illegible]
[illegible] potentis acute cum carbonibus desolatoriis. [illegible]
uere [illegible] desolatorio carbo qui linguam [illegible] a [illegible] [illegible] est.
de quo et in ysaia dicitur. habes carbones ignis sedebis super eos. hi
[illegible] in adiutorium. Et audiui uocem domini dicentis. Quem mittam et

quis ibit ad populum istum? Et dixi: Ecce ego mitte me. Et ait: Vade et dic
populo huic: Aure audietis et non intelligetis. Interrogat dominus et verba domini non
iubentis, quem debeat mittere, et quis iturus sit ad populum. Cui finalis propheta
respondit: Ecce ego mitte me. Et post pollicitationem iubetur ut dicat: Vade et
dic populo huic: Aure audietis et non intelligetis, et cernentes aspicietis et
non videbitis. Et cetera que vobis propheta in fine cantavit. Audivi hoc in loco non
paruas hebreorum disputationes, cuius paucam ponam ut sensum hominis addiscas.
Aiebant de moyse et ysaia, quis melius fecerit requiramus. Utrum ne mo-
yses qui cum a deo mitteretur ad populum ait: Precor domine non sum dignus. Et
rursum: Provide alium quem mittas. An ysaias qui cum non fuisset electus, ultro
se obtulit dicens: Ecce ego mitte me. Nec ignoro dicebat periculosum esse de sanctorum
meritis disputare, et aliquid esse minus vel plus differre velle. Sed eo quem
dominus coronavit. Sed quia vos dixit querite et invenietis, pulsate
et aperietur vobis. Etiam nos non ut de aliquo detrahamus sed ut scripture
sensum sequentes, ad cuius nos dirigamus exempla, debemus inquirere quod post
post factum querimus. Cum moyses humanitate adeptus est, humilitate cor prefecit, ac
mansuetudine qui se indignum iudicans ministerio dei maior effectus sit. Ysaias
vero qui ultro se obtulit incipiens prophetare amaritudinis cepit: aure audietis et n[on]
intelligetis etc. Ob quod multa perpessus et ab omni populo pro insano habitus et
iterum cum vox divina diceret clama, sciens ex superiori facilitate se ipsum offe-
rens peccasse non ait ecce ego mitte me. Sed interrogavit quid illud esset quod
clamare deberet. Et dixit: quid clamabo? Cui simile est illud in iheremia:
Accipe calicem meri huius de manu mea. Et potionabis omnes gentes ad quas
ego te mittam. Et bibent et vomerent et insanient et cadent a facie
gladii quem mittam in medio earum. Quod cum audisset propheta non renuit, non
secutus exemplum moysi dicere: Precor domine non sum dignus. Et provide
alium quem mittas. Sed amator populi sui et putans quod ex potu calicis ini-
mice gentes interficerentur et ruerent, calicem meri libenter accepit. Non
intelligens in omnibus gentibus etiam Ierusalem comprehendi. Denique in-
ter nationes, et accepi ait calicem de manu domini et potionavi
omnes gentes ad quas misit me dominus. Et Ierusalem et civitates iuda
et reges eius et principes eius, ad ponendum eas in desolationem et inuium
et sibilationem. Utroque propheta licet impleverit, et diversus ordo perveniens sit.

Quod in alio loco dicat [illegible]. Seduxisti me domine et seductus sum. tenuisti me et potuisti. factus sum in derisum tota die. Ex [illegible] in [illegible] sanationem.
Et e contrario qui alterior est ipse ultra profert. Prophetam non tam suo merito quam misericordia dei confitetur. Postquam a seraphim audierit. Ecce tetigit hic labia tua et abstulit iniquitates tuas. et peccata tua purgavit. [illegible] et
[illegible] in ministerium dei qui accitus liberum [illegible] se [illegible] fide.
Moysen vero quia [illegible] eruditus fuit disciplinis. et inter [illegible] egyptio
[illegible] aliqua comparatione [illegible]. Unde et vox ad eum de rubo facta precepit. ne accesseris huc solve calciamenta de pedibus tuis. locus enim in quo
stas terra sancta est. Et mittit sibi adversus magos. adversus pharaonem
[illegible] reges [illegible] esse tamen. se excusasse dicitur. Precor domine
non sum dignus. Pro quo in hebreo habetur incircumcisus labiis lxx interpretibus ponunt quod
[illegible] verbum de verbo exprimentibus. Ex quo manifeste intelligitur utramque [illegible]
incircumcisus labiis. unde se obtulisse ministerium. Et moysen ad hunc [illegible]
labiis. tam grande ministerium [illegible]. Iure audietis. et non intelligetis.
et cernentes aspicietis. et non videbitis. Totus hic locus sicut salvator dicit
in evangelio. ad id pertinet temporis quo ipse dignatus descendere ad terras.
et signa iudeis non intelligentibus operatus est. Et quia opera ad finem capituli
explanatio multiplex sequitur. Et [illegible] iam [illegible]. Sufficiat
dictantis sufficiat. quia et oratio que non [illegible] manus stilo expolitur. dum
per se inculta est. [illegible] multo molestior fit. et tedium mihi [illegible] afferret.
et oculorum dolore cruciatur auribus tantum studeamus et lingua. Explicit.
Incipit liber beati augustini ad sanctum ieronimum de eo quod scriptum est qui totam legem servaverit offendat autem in uno factus est omnium reus.

Quod ad te scripsi honorande mihi in christo frater ieronime. querens de anima
humana. si nascentibus singulis nove singule nunc usque fiunt. ubi peccati
vinculum contrahant. quod per sacramentum gratie christi etiam in infantibus credimus esse
solvendum. cum in non parvum volumen procederet. Nolui illa
nos dubitatione onerare. Sed quod urget acrius. multo minus est negligendum. Pro
quo peto et per deum obsecro. ut exponas mihi quod multis existimo profuturum.
aut si iam vel a te vel ab alio quo expositum habes dirigas nobis. quomodo
accipiendum sit quod in epistola Iacobi apostoli est. Quicumque enim totam legem servaverit
offendat autem in uno. factus est omnium reus. Que res talis ac tanta est.

ut et si hinc tibi non iam olim sapienti me multum peniteat, De agenda namque vita presenti
cura quomodo ad vitam perveniamus eternam, non preterita perscrutanda quam penitus
demersit oblivio. Sicut est illud quod de anima querendum putavi. hec inquiratur.
Eleganter aliud dictum esse narratur, quod huic rei satis apte convenit. Cum quidam ruisset
in puteum ubi tanta aqua erat ut eum magis exciperet ne moreretur quam
suffocaret ne loqueretur. Accessit alius. Eoque viso admirans ait. Quomodo
huc cecidisti. Obsecro inquit cogita quomodo hinc me liberes non quomodo huc ceciderim queras.
Ita quoniam fatemur et fide catholica tenemus de reatu peccati tamquam de puteo
etiam parvuli infantis animam per gratiam liberandam. satis est ei quod modum quo salva
fiat novimus. etiam si numquam quomodo in malum illud devenerit inveniremus.
Sed ideo putavi esse querendum ne forte ex illis opinionibus incarnationis
anime aliquam teneamus incaute, que liberandam prorsus animam parvuli
contradicat, negans eam esse in isto malo. Hoc ergo firmissime retento quod anima
parvuli de reatu peccati liberanda est. nec alio modo liberanda nisi gratia dei
per Iesum Christum dominum nostrum. si possumus etiam ipsius mali causam nosse et originem.
vaniloquis non disputatoribus sed litigatoribus paratius instructiusque resistimus.
Si autem non possumus non ideo latet misericordie principium. Ideo pigrescere non
debet officium, Adversus eos autem qui sibi videntur scire quod nesciunt.
hoc securiores sumus quod hanc ignorantiam nostram non ignoramus. Aliud est enim
quod nescire malum est. Aliud quod sciri vel non potest vel non opus est vel
ad vitam quam querimus indifferens est. Hoc vero quod de litteris apostoli Iacobi
nunc requiro in hac ipsa qua vivimus et ut semper vivamus deo placere
studemus actione versatur. Quomodo ergo intelligendum est obsecro te. Quicumque
totam legem servaverit offendat autem in uno factus est omnium reus. Itane
qui furtum fecerit, immo vero qui dixerit diviti sede hic, pauperi autem tu sta illic.
et homicidii et adulterii et sacrilegii reus est. Quod si non est quomodo
qui in uno offendit factus est omnium reus. An illud quod dixit de divite et pa-
-upere ad ista non pertinet. aliorum si alius multis offenderit. factus est omnium reus.
Et intelligendum est, Unde venerit ista sententia. et de illa superiora scripture.
unde connexa dependeat. Fratres nolite in personarum acceptione habere fidem do-
mini nostri Iesu christi glorie. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens
in veste candida. Introierit autem et pauper in sordido habitu. et intendatis
in eum qui indutus est veste preclara. et dicatis tu sede hic bene. pauperi

aut: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum · nonne iudicatis apud vosmet ipsos · et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites et heredes regni quod promisit deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem · propter illum scilicet cui dictum est: Tu sede hic bene. Ac deinde sequitur eamdem ipsam latius versans sententiam et explicans · Nonne inquit divites per potentiam opprimunt vos et trahunt ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen · quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturam: diliges proximum tuum sicut te ipsum · bene facitis · Si autem personas accipitis · peccatum operamini · redarguti a lege quasi transgressores. Vide quemadmodum transgressores appellat, qui dicunt diviti · sede hic · et pauperi sta illic. Unde ne putarent contemptibile esse peccatum in hac una re legem transgredi · secutus adiungit · Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno · factus est omnium reus · Qui enim dixit non moechaberis · dixit et non occides · Quod si non occides · moecharis autem · factus es transgressor legis · Propter illud quod dixerat · redarguti a lege quasi transgressores · Que cum ita sint, consequens videtur nisi alio modo intelligendum ostendatur · ut qui dixerit diviti sede hic · et pauperi sta illic · huic non honorem debitum deferens · et idolatra · et blasphemus et adulter, et homicida · et ne quod longum est commemorare · reus omnium criminum iudicandus est · offendens enim in uno · factus est omnium reus · At enim qui unam virtutem habet · omnes habet · et qui unam non habet · nullam habet · Hoc si verum est · confirmatur ista sententia · Sed ego eam exponi volo non confirmari · que per se ipsam apud nos omnibus philosophorum auctoritatibus firmior est · Et illud quidem de virtutibus et vitiis si veraciter dicitur · non est consequens ut propter hoc omnia peccata sint paria · Nam illud de inseparabilitate virtutum · nisi forsitan fallor · si tamen verum memini · quod vix memini · omnibus philosophis placuit · qui easdem virtutes et agende vite necessarias esse dixerunt · Hoc autem de paritate peccatorum soli Stoici ausi sunt disputare contra omnem sensum generis humani · quam eorum vanitatem in Ioviniano illo qui in hac sententia Stoicus erat · in aucupandis autem et defensandis voluptatibus Epicureus · de scripturis sanctis dilucidissime convicisti · in qua tua suavissima et praeclarissima disputatione · satis evidenter apparuit · non placuisse auctoribus nostris · vel ipsi veritati que per eos locuta est · omnia paria esse peccata · Quomodo autem fieri possit ut etiam si hoc de virtutibus verum est · non tamen ideo cogimur fateri equalitatem omnium

deceptorum. Quam rem adiuvante domino aperire conabor. Quod si effecero,
probabis. ubi autem defecero. tu supplebis. Certe hic perspicis quod unam
virtutem si fuerint omnes habere. et omnes deesse cui una defuerit. Quapropter prudentia
nec ignava. nec iniusta nec intemperans potest esse. Nam si aliquid horum fuerit, pru-
-dentia non erit. Porro si prudentia tunc erit, si et fortis et iusta et temperans
sit, profecto ubi fuerit, ceteras habet secum. Sic et fortitudo imprudens esse
non potest, ut intemperans. ut iniusta. Sic temperantia necesse est, ut prudens,
fortis, et iusta sit. Sic iustitia non est, si non sit prudens, fortis, temperans.
Ita ubi est vera aliqua earum. et alie similiter sunt. Ubi autem alie desunt,
vera illa non est. etiam si aliquo modo similis esse videatur. Sunt enim ut scis quedam
vitia virtutibus aperta discretione contraria. ut imprudentia prudentie. Sunt autem quedam
tantum, quia vitia sunt ideo contraria. quadam tamen specie fallaci similia. ut eidem prudentie
non imprudentia sed astutia. Nunc enim eam dico astutiam que in malitiosis in-
-telligi et vocari solet. non sicut loqui nostra scriptura consuevit. que sepe astutiam
in bono ponit. Unde est. Astuti ut serpentes. Et illud. Ut det innocentibus astutiam.
Quamvis et apud illos Romane lingue disertissimus dixerit. Neque illis tamen ad cavendum,
dolus aut astutia deerant. astutiam ponens in bono. Sed apud illos rarissi-
-mum. apud nostros autem frequentissimum est. Itemque in partibus temperantie. manifestis-
-sime contraria est effusio parsimonie. Vitium quod tenacitas dici vulgo solet. vi-
-tium est tamen parsimonie simile. non natura. Sed fallacissima specie.
Item dissimilitudine manifesta contraria est iniustitia iustitie. Solet autem quasi
imitari iustitiam vindicandi libido. sed vitium est. Ignavia fortitudini
perspicue contraria est. duritia vero distat natura. fallit similitudine. Constantia
pars est quedam virtutis huius. Ab hac inconstantia longe abhorret et indicio
perspicuo declinat. pertinacia vero constantia dici affectat. et non est quia illa est virtus
hoc vitium. Ut ergo non iterum eadem commemorare necesse sit. exempli gratia pona-
-mus aliquid unde cetera intelligi. Catilina ut de illo scripserunt qui nosse potuerunt.
frigus. sitim. famem ferre poterat. eratque patiens inedie. algoris.
vigilie. supra quam cuiquam credibile est. ac per hoc et sibi et suis magna
preditus fortitudine videbatur. Sed hec fortitudo prudens non erat. mala
enim pro bonis eligebat. Temperans non erat. corruptelis enim turpissimis
fedabatur. Iusta non erat. nam contra patriam coniuraverat. Et ideo nec for-
-titudo erat. sed duritia se ut stultos falleret. nomine fortitudinis palliabat.

Nam si fortitudo esset . ne [illegible] . quietas esset . quare virtus esset . [illegible]
[illegible] in suspicionibus [illegible] numquam relinquerentur. Quare scriptum quietis
[illegible] virtuti ipse primus omnia sunt ubi unum esset . aut nulla gent.
nomina non esset . Necessarium est respondere . propterea [illegible] virtute duo
[illegible] opponi solent . et quod vitiorum [illegible] est . et quod proprie similitudinem
[illegible] . [illegible] ratione . quia fortitudo non erat . [illegible] . cum
[illegible] alias non habebat similis videtur . Sed non ignavia fuit .
ubi exercitatio avaritiae gravissimas molestias [illegible] atque tollerandi .
[illegible] quam [illegible] est . fuit . Ergo [illegible] . Sed fortitudini
[illegible] . ignavia opponitur ipsa duritie . quia laborum [illegible] studiorum [illegible]
[illegible] fortitudo neglegebat . Verumtamen quia sunt audaces qui timidi
non sunt . et [illegible] audacia . cum sit utraque [illegible]
[illegible] virtute fortis est . nec timore audet . nec [illegible] timet .
cogimur vitia fateri plura esse virtutibus . Cum aliquando virtuti vitio [illegible] .
vel amore laudis . amor [illegible] . Aliquando [illegible] . ut plura [illegible] .
[illegible] . Sicut qui [illegible] fuit . [illegible] modum [illegible] . et [illegible] et
ambitione [illegible] . Possunt itaque vitia [illegible] virtutis [illegible] .
et ideo plura sunt . [illegible] fuit . quam [illegible] dicit .
[illegible] omnia quaecumque [illegible] . Nunc enim omnia [illegible] .
Sed aliquando [illegible] plura [illegible] . vel plura [illegible]
[illegible] ita se habeant . diligentius [illegible] . Non . n . et ista divina
[illegible] virtutis [illegible] . [illegible] . Itaque multi
[illegible] . [illegible] hoc [illegible] . multi [illegible] studii
[illegible] vita [illegible] . [illegible] . non [illegible] a quo d. -
[illegible] . Ergo [illegible] quemadmodum [illegible] . non [illegible] a quo d. -
[illegible] nomina [illegible] . [illegible] mulierem quae [illegible] .
[illegible] et [illegible] . et quae [illegible] sit
[illegible] . si hoc [illegible] et [illegible] . [illegible] pudicitiam [illegible] . vel [illegible]
[illegible] , non [illegible] pudicitiam . aut pudicitiam [illegible] . [illegible] esse [illegible] .
[illegible] et maritum qui hoc [illegible] . Et [illegible] plures [illegible]
[illegible] alio [illegible] , esse nomine [illegible] . Et [illegible] quibuscumque [illegible] .
[illegible] pudicitia [illegible] feminae [illegible]
[illegible] . non [illegible] . non [illegible]
[illegible] . non [illegible] . [illegible] nullum esse [illegible] . [illegible]
esse [illegible] . [illegible] omnes ibi esse nullum esse [illegible]
[illegible] . Quis ergo [illegible] aliquo modo . i . fomite quodam vel [illegible] [illegible]

et clamet qui super pectus domini recumbebat. Si dixerimus quia peccatum non habemus nos ipsos decipimus, et veritas in nobis non est. Neque hoc quod te dicimus contendere est. [illegible] relegere dico. Magna quidem [illegible] propterea respondendo [illegible] Iovinianum. contra hoc [illegible] diligenter [illegible] ubi etiam [illegible] sunt [illegible] Iovinianum [illegible] quod scriptum est. In multis enim offendimus omnes. Non enim ait offendunt sed offendimus. cum illo loco [illegible] et cum hoc loco dicit. Qui autem totam legem servaverit offendat autem in uno. factus est omnium reus. ibi non in uno sed in multis. nec in quibusdam sed omnes dixit offendere. Absit autem ut quisquam fidelis existimet tot milia servorum dei [illegible] qui veraciter dicunt se habere peccatum ne se ipsos decipiant et veritas in eis non sit. nullam in se habere virtutem. cum virtus magna sit sapientia. dixit autem ipsa sapientia homini. Ecce pietas est sapientia. Absit ergo ut dicamus tot ac tantos fideles et pios homines dei non habere pietatem. quam greci vel eusebiam. vel expressius et plenius theosebiam vocant. Quid autem est pietas nisi dei cultus. et unde ille colitur nisi caritate. Charitas igitur de corde puro et conscientia bona et fide non ficta. magna et vera virtus est. quia ipsa est et finis precepti. Merito dicta est fortis sicut mors. sive quia nemo eam vincit sicut mortem. sive quia in hac vita usque ad mortem est mensura caritatis. sicut dominus ait. Maiorem hanc caritatem nemo habet. quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. vel potius quia sicut mors animam avellit a sensibus carnis. sic caritas a concupiscentiis carnalibus. Huic subpedita scientia cum est utilis. Nam sine illa inflat. Ubi autem illa edificando impleverit. nihil ibi scientia inane quod inflet inveniet. Utilem porro eam definiendo monstravit. ubi cum dixisset Ecce pietas est sapientia. continuo subiunxit. Abstinere autem a malis est scientia. Cur ergo non dicamus qui hanc virtutem habet habere omnes. cum plenitudo legis sit caritas. An quanto magis est in homine tanto est magis virtute preditus. quanto autem minus tanto minus inest ei virtus. quia ipsa est virtus. et quanto minor est virtus. tanto maius est vitium. Ubi ergo illa plena et perfecta erit. nihil ex vitio remanebit. Proinde mihi videntur stoici falli qui proficientem hominem in sapientia nolunt omnino habere sapientiam. sed tunc habere cum fuerit omnino perfectus. non quia illum provectum negant. sed nisi ex profundo quodammodo emergendo repente emineat in auras sapientie liberas. nulla ex parte esse sapientem. sicut enim nihil interest ad hominem [illegible]

preferendum. iterum ac iam tandem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primum
[illegible] [illegible]. per illos qui veniunt ad sapientiam perfectam [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. si et totam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] incipiunt. non iam [illegible]. nec [illegible] [illegible]
[illegible]. Sibi autem incipiunt [illegible] [illegible] totam. nec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Hec similitudo [illegible] [illegible]
et sapientia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] apparatione [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] sapientia [illegible] [illegible]. non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Sed illa post ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] sapientia comparatur. [illegible] ista similia [illegible] [illegible] in
intelligibilia duo [illegible]. Non itaque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inspiratur. Sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] paulatim [illegible] illuminatur. [illegible] [illegible]
plenissima fiat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] luminis afflatum. tanto magis [illegible] magis [illegible] [illegible]. [illegible]
quod [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] quo [illegible]. [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible]
[illegible] [illegible] omnes [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] sunt
[illegible] [illegible]. [illegible] maius. alius minus. et nemo hic vivit sine
peccato. et hic alius maius. alius minus. [illegible] autem [illegible].
[illegible] quid ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. cum [illegible]
quid [illegible] [illegible] vellem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad id quod
[illegible]. [illegible] quod. [illegible] [illegible] meam [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] est cum [illegible] [illegible] omnis [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] non est. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] nulla [illegible]. [illegible] [illegible] est. [illegible] non est [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] quod [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] anime [illegible]. [illegible] [illegible] membra. non
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] illuminat [illegible]
[illegible] [illegible]. aliud omnino [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est.
[illegible] magis. [illegible] minus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
aliam non [illegible]. aliam magis. aliam minus [illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible]

est in isto amas [illegible] quamdiu hic homo vivit [illegible] et aliqua in alio [illegible] in illo
[illegible] pertinet ad caritatem, que pietas est; et in ipso bono homine, qui maiorem
habet pudicitiam quam iustitiam(?), et maiorem hodie quam heri, si proficit; et adhuc
non habet continentiam, et habet non parvam misericordiam. Et ut generaliter breviterque
complectar, quam de virtute habeam notionem, quod ad recte vivendum attinet:
virtus est caritas, qua id quod diligendum est diligitur. Hec in aliis ma-
ior, in aliis minor, in aliis nulla est; plenissima vero, que iam non possit augeri,
quamdiu hic homo vivit, est in nemine. Quamdiu autem augeri potest, profecto
illud quod minus est quam debet, ex vitio est. Ex quo vitio non est iustus in terra qui
faciat bonum et non peccet. Ex quo vitio non iustificabitur in conspectu Dei omnis
vivens. Propter quod vitium, si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus,
et veritas in nobis non est. Propter quod etiam quantumlibet profecerimus, necesse est
nobis dicere: Dimitte nobis debita nostra, cum iam omnia in baptismo dicta, facta, cogita-
ta dimissa sint. Videt itaque qui recte videt, ubi et quando et unde speranda
sit illa perfectio, cui non sit quod adici possit. Si autem precepta non essent, non
utique esset ubi se homo certius inspiceret, et videret unde averteretur,
quo conaretur, unde gratularetur, quid precaretur. Magna est ergo
utilitas preceptorum, si libero arbitrio tantum detur, ut gratia Dei amplius hono-
retur. Que si ita se habent, unde fit omnium reus, si in uno offendat, qui
totam legem servaverit? An forte quia plenitudo legis caritas est, qua Deus
proximusque diligitur, in quibus preceptis caritatis tota lex pendet et prophe-
te, merito fit reus omnium qui contra illam facit, in qua pendent omnia? Nemo autem
peccat nisi adversus illam faciendo; quia non adulterabis, non homicidium
facies, non furaberis, non concupisces, et si quod est aliud mandatum, in hoc
sermone recapitulatur: In eo, Diliges proximum tuum tamquam te ipsum. Dilectio
proximi malum non operatur: plenitudo autem legis caritas. Nemo autem
diligit proximum nisi diligens Deum, et hoc quantum potest eidem proximo impendens,
quem diligit tamquam se ipsum, ut et ille diligat Deum. Quem si ipse non
diligit, nec se nec proximum diligit. Ac per hoc qui totam legem servaverit,
si in uno offenderit, fit omnium reus, quia contra caritatem facit, unde
tota lex pendet. Reus itaque fit omnium, faciendo contra eam in qua pendent om-
nia. Cur ergo non dicuntur paria peccata? An forte quia magis facit contra caritatem
qui gravius peccat, minus qui levius? Et hoc ipso quo admittit, fit quidem

omnium reus . sed gravius peccat . ut plura peccans . magis reus . tanto
maiore quidem reatu quanto amplius . tanto minore quanto minus peccaverit . tamen etiam
qui in uno offenderit reus omnium . ni peccatum fecit in qua pendent omnia . Que nostra
sunt . eo modo et illud absolvitur quod ait homo in apostolico genere . In multis enim offend-
omnes . omnes enim offendimus . sed alius gravius . alius levius . quanto quisque
maius minus ne peccavit . tanto in peccato omittendo maior . quanto in aliquibus
deo et proximo minor . et rursus tanto minor in peccato perpetrando quanto
maior in dei et proximi dilectione . Tanto itaque plenior iniquitas . quanto inanior
caritatis . Et hic perfecta omnino in caritate . quamdiu hic vivitur ex infirmitate .
Nec sane quemquam arbitror putandum est leve esse peccatum in personarum acceptione habere fidem
domini nostri Iesu Christi . Si illam distantiam sedendi ac standi ad honores ecclesiasticos re-
feramus . Quis enim ferat eligi divitem ad sedem honoris ecclesie . contempto
paupere instructiore atque sanctiore . Si autem de cotidianis consessibus loquitur
quis non hic peccat . si tamen peccat . cum apud se intus ita iudicat .
ut ei tanto melior quanto ditior videatur . Hoc enim videtur significasse .
Nonne iudicatis apud vosmetipsos . et facti estis iudices cogitationum iniquarum .
Lex itaque libertatis . lex caritatis est . de qua dicit . Si tamen legem perficitis
regalem secundum scripturas . diliges proximum tuum sicut te ipsum . bene facitis . Si autem
personas accipitis . peccatum operamini . redarguti a lege tamquam transgressores .
Et post illam sententiam ad intelligendum difficillimam . de qua satis dixi quod
dicendum putavi . eandem legem libertatis commemorans . Sic loquimini inquit .
et sic facite . sicut per legem libertatis incipientes iudicari . Et quia quod
paulo ante dixit . novit quam in multis offendimus omnes . suggerit dominicam
tamquam cotidianam cotidianis et pro levioribus tamen vulneribus medicinam . Iudicium
enim inquit sine misericordia illi qui non fecit misericordiam . Hinc enim et dominus . Dimittite
inquit et dimittetur vobis . date et dabitur . Superexaltat autem misericordia iudicio .
Non enim est adversa iudicio . sed superexaltat . quia plures per misericordiam colliguntur . sed qui
misericordiam prestiterunt . Beati enim misericordes . quia ipsorum miserebitur . Et hoc utique
iustum est ut dimittatur eis . quia dimiserunt . et detur eis quia dederunt .
Inest quippe deo et misericordia iudicanti . et iudicium miseranti . Propter quod ei dicitur .
Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine . Nam quisquis velut nimium iustus
iudicium sine misericordia quasi securus expectat . iram iustissimam provocat . Quod timens
ille dicit . Ne intres in iudicium cum servo tuo . Unde dicitur populo contumaci . Quid

ullus meorum iudicio contendere. Cum enim rex iustus sederit in throno, quis gloriabitur
castum se habere cor? aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato? Que igitur spes est,
nisi super exaltet misericordia iudicium? Rursum quod illos qui minas fecerunt uexant dicendo
dimitte nobis sicut et nos dimittimus. et sine murmuratione dando. hylarem enim
datorem diligit deus. Denique prius Jacobus in epistola sua de iniquo opere loquitur, ut de
[illegible] illa prima terruerunt compleatur. cum admonet quod etiam peccata condempna
sine quibus hic non uiuitur. condempnans remediis expientur. Ne homo qui cum in uno
offenderit, fit omnium reus, in multis offendendo. quia in multis offendimus omnes.
Magnum aggerem reatus sui, minutatim collectum, ad tribunal tanti iudicis
perueniat. et eam quam non fecit misericordiam non inueniat. Sed uero dimittendo atque dando
mereatur sibi dimitti peccata. reddique promissa. Multa dixi. quibus tibi tedium
fortassis inferrem. qui hec que tibi exponas. non expectas dicere. quia doceri consuesti.
Quam autem est in eis, quantum ad rem ipsam pertinet. Nam quali eloquio explicata
sint. non nimis curo. Siquid ergo in eis est quod eruditionem offendat tuam.
queso ut rescribendo admoneas. et me corrigere non graueris. Infelix enim ...
qui non tantos et tam sanctos tuorum studiorum labores. et digne honorat. et
domino deo nostro, cuius munere tales es, gratias agit. Unde cum libentius
debeam a quolibet discere quod ignoro. [illegible] quoslibet docere quod
[illegible] nescius absit. hoc caritatis debitum flagito. cuius doctrina, in nomine
et adiutorio domini tam in latina lingua, ecclesiasticis litteris adiuta est. [illegible]
nusquam antea potuerunt. maxime tamen istam sententiam. Quamquam totam legem
seruauerit, offendat autem in uno. factus est omnium reus. si quo alio modo exponi melius
posse nouerit sanctitas tua. per dominum obsecro ut id nobiscum communicare
digneris. Explicit.

Incipit epistola sancti Jeronimi ad Rusticum
de penitencia.

9 ( )uod ignotus ad ignotum audeo scribere. sancte ancille Christi Hebibie et filie
mee coniugis tue Artheme. immo sororis ex iugo. atque [illegible] fecit depre
catio. Que nequaquam propria salute contenta. tuam et ante quesiuit et querit. Et
mutue [illegible] sue auerit salutem. Imitata apostolos andream et philippi
apostolorum [illegible]. Quorum uterque inuento a deo filii symonem et amicum
nathanael inuenire desiderat. ut alter eorum mereatur audire. Tu es symon
filius iohannis. tu uocaberis cephas. quod interpretatur petrus. Alter donum dei.

horum · in lingua nostra sonat nathanael · Christi ad se loquentis testimonio publi-
catur · Ecce vere israelita in quo dolus non est · Comprehendunt quedam et loth cum
filiabus salvatum [?] · Et de incendio sodome et gomore, pene solum usque
erumpens educere eam quam pristinis usque temporibus aspera · Sic et trepida despe-
ratio respiciendo post tergum, et hoc in salis statue titulo condempnatur · et ardore
fides prima muliere posita tertium segor liberat cunctantem · denique post sodo-
mitas valles ac tenebrosas derelinquentes, ad montana conscendit · ortus
est ei sol in segor · que interpretatur parvula · ut parva fides loth, que ma-
iora non poterat, saltem minora servaret · Neque enim · gomore quondam
et errore habitator · statim ad meridiem potuit pervenire · in qua habraham
amicus dei cum angelis suscepit deum · et ioseph fratres pascit in egypto · spon-
sa eorum audit a sponso · ubi pascis · ubi cubas in meridie · Samuel quondam
plangebat saul · quia superbie vulnera penitentie medicamine non curabat · Et
paulus lugebat corinthios · qui fornicationis maculas lacrimis delere
nolebant · Unde et ezechiel librum devorat scriptum intus et foris carmine ·
planctu · et ve · Carmine super laude iustorum · planctu super penitentibus ·
Ve super his de quibus scriptum est · cum venerit impius in profundum malorum con-
tempnit · Quos condempnat ysaias dicens · Vocabit dominus sabaoth in die illa
fletum · et planctum · et decalvationem · et accinctionem cilicio · ipsi autem
fecerunt letitiam et exultationem · mactantes vitulos · et occidentes oves
ut comederent carnes dicentes · manducemus et bibamus · cras enim mori-
emur · De quibus et ezechiel loquitur · Et tu fili hominis dic domui israel · Sic
locuti estis dicentes · Errores nostri · et iniquitates nostre super nos erunt · Et in
ipsis contabescimus · et quomodo salvi esse poterimus · dic eis · vivo ego dicit dominus ·
Nolo mortem impii · sed ut convertatur a via sua · Et iterum · [?] [?] [?]
[?] · Quare moriemini domus israel · nichil ita offendit deum quam desperatio
meliorum · horrere peccatoribus · licet ipsi desperando incredulitatis iudicium sit · Qui
enim desperat salutem · non putat futurum esse iudicium · Quod si metueret, bonis
bonis operibus iudici se prepararet · Audiamus per ieremiam loquentem deum · Con-
verte pedem tuum a via aspera · et guttur tuum a siti · Et iterum · numquid qui cadit non
resurget · aut qui aversus est · non revertetur · Et per ysaiam · Quando conversus in-
gemueris · tunc salvus eris · et scies ubi fueris · Hec non proposui ego [?]
[?] · [?] · Et quamvis boni viri [?] habeant
[?] mala · [?] [?] [?] [?] ·

cura deuotissime. clariusque fit lumen operatio tenebrarum. Ezechiel quoque
sugit libro. ex corde et spiritu. conuertimini inquit et redite ab iniquitatibus
vestris domus israel. et non erunt vobis in tormentum impietates. proicite
omnes impietates vestras, quibus impie egistis aduersum me. et facite vobis
cor nouum et spiritum nouum. Et quare moriemini domus israel? Nolo enim mortem per
euntis dicit dominus. Cui et consentaneo loquitur. Viuo ego dicit dominus.
nolo mortem peccatoris. sed ut conuertatur a via sua et viuat. Nec minus
pendula dei remissione desperet. et simul peccatorem animus destinatus. non
adhibeat curationes consilii. quod nequaquam estimat posse curari. ideirco
curare se debet. ut sicut non eciam delinquendo permittitur deo. reddendo tamen pena palate /
lucranti. quam debitam iustus penitens et dicit. Conuerte nos deus salutaris
noster. et auerte furorem tuum a nobis. et illud. domine in voluntate tua prestitisti
decori meo fortitudinem. Auertisti faciem tuam et factus sum conturbatus. Post [illegible] enim.
feditatem delictorum meorum uirtutem decoris mutaui. Infirmitatem meam
tua gratia roborasti. Et ut audio psalmistam. persequar inimicos meos et
comprehendam illos. et non conuertar donec deficiant. ut qui te ante fugiebam, et
inimicus eram. tua comprehendar manu. Nec cesso persequendo donec deficiat
anima mea pessima, et redeat ad uirum meum pristinum. qui mihi dabat /
linteamina mea. et oleum. et similam. et alebat me pinguissimis cibis.
Quam ideirco deseruit atque reliquit vias meas pessimas. ut eam inueniret
coram qua dicit in euangelio. Ego sum via, et vita, et veritas. Audi prophetam
loquentem. Qui seminant in lacrimis in gaudio metent. Euntes ibant et
flebant. portantes semina sua. Venientes autem venient in exultatione portantes
manipulos suos. Et loquere cum eo. Lauabo per singulas noctes lectum meum.
lacrimis stratum meum rigabo. Et iterum. Sicut desiderat ceruus ad fontes
aquarum. ita desiderat anima mea ad te deus. sitiuit anima mea ad deum
fontem viuum. quando veniam et apparebo ante faciem dei. Facte sunt lacrime mee
panes per die et nocte. Et in alio loco. Deus deus meus ad te de luce vigilo.
sitiuit anima mea in te quam multipliciter tibi caro mea. In terra deserta in uia et in
aquosa. sic in sancto apparui tibi. Quamquam enim te sitierit anima mea. tamen
multo re plus caro mea labore quesiui. et tibi in sancto apparere non
potui in priusquam terra deserta aruisset et in uia aduersariis potentibus
et absque humore et humano ullo libidinis remorarer.

Fleuit et

dominus noster civitatem ierusalem . quia non egissent penitentiam . Et petrus tertio negavit
amaritudine abluit lacrimarum . impleuit quia illud ieremie . Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei . plangit et ieremias populum penitentiam non agentem dicens .
Quis dabit capiti meo aquam . et oculis meis fontem lacrimarum . et plorabo
interfectos populi mei die et nocte . Cur autem plangat et defleat . sequenti sermone
demonstrat . Nolite flere mortuum . neque plangatis eum . Flete plorantem qui
egreditur et non revertetur ultra . Nequaquam super gentiles plangendus est cuius ingressus
qui in ecclesia non fuerunt . et semel mortui sunt . de quibus salvator dicit .
dimitte mortuos ut sepeliant mortuos suos . Sed eos qui per scelera atque peccata
egrediuntur de ecclesia et nolunt ultra redire ad eam damnatione uitiorum .
[illegible] et adversos catholicos . qui nunc et tumentes ecclesie numquam penitentur
Loquitur sermo propheticus dicens . Educ super nos profecto lacrimas . Impletur
illud apostoli . gaudere cum gaudentibus . flere cum flentibus . Sic dura corda pec-
-cantium vestris lacrimis provocatis ad fletum . ne perseverantes in malicia
audiant . Ego plantavi te vineam fructiferam omnem veram . quomodo conversa es
in amaritudinem vitis aliene . Et iterum . Ligno dixerunt pater meus
es tu . et lapidi . tu me genuisti . et verterunt ad me dorsa . et non faciem
suas . Et est sensus . Noluerunt ad me converti ut agerent penitentiam . Sed
cordis duritiam in iniuriam meam sua terga adverterunt . Quam obrem et dominus
loquitur ad ieremiam . Vidisti que fecerit aversatrix israel . Abiit sibi super omnem
montem excelsum . et sub omni ligno frondoso . et fornicata est ibi . et dixi
postquam fornicata est haec omnia . ad me revertere . et non est reversa . Clementia mira
dei . contra duritiam . Quia et post tanta scelera nos provocat ad salutem .
et respice quod volumus ad meliora converti . Si reliquerit inquit uxor virum suum
et alii nupserit . et voluerit postea redire ad eum . numquid suscipiet eam . et
non detestabitur . Pro quo scriptum est iuxta hebraicam veritatem . quod in grecis et
latinis codicibus non habetur . Et tu reliquisti me . tamen convertere . Et
suscipiam te dicit dominus . Itaque quia in cunctis temporibus sermo divinus loquitur
sermonibus . Convertimini qui profundum consilium cogitatis et iniquum filii israel .
Revertere ad me . et redimam te . Ego deus . et non est alius preter me . Iustus et
salvator non est absque me . Convertimini ad me et salvi eritis . omnes fines
extremi terre . Revertimini filii et [illegible] . et agite penitentiam qui
erravistis . Convertimini corde . et memores estote priorum operum . qui ego primum te

et nō est alius absque me · Scribit et iohel · Convertimini ad me in toto corde vrō ·
in ieiunio et lacrimis et planctu · et scindite corda vrā · et nō vestimenta vrā ·
quia benignus et misericors est dominus · et agens penitentiam super malicia · Quanto
autem sit misericors · et quam ut eis loquar nunc · et ineffabilis clemencie ·
[illegible] nos docent paucis loquitur deus · Quid tibi faciam · offeram quomodo te
[illegible] [illegible] audi nos · quid faciam · Sicut adamantem posui te · et [illegible] [illegible]
Conversum est cor meum in me · conturbata est penitudo mea · non faciam furorem irae
meae · [illegible] et david loquitur in psalmo · non est in morte qui memor
sit tui · in inferno autem quis confitebitur tibi · et in alio loco · Delictum meum notum tibi
et iniusticiam meam non abscondi · dixi pronunciabo contra me iniusticiam meam domino ·
et tu dimisisti impietatem cordis mei · Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore
oportuno · Veruntamen in diluvio aquarum multarum ad ipsum non approximabunt ·
[illegible] magnitudo sit fletuum ut aquarum diluvio [illegible] · Quos gemitus
et [illegible] cum lacrimas non [illegible] [illegible] mei · [illegible] in illo [illegible] · quia
et veritas [illegible] [illegible] · Iusticia et pax osculate sunt · Sed et misericordia et
veritas [illegible] · misericordia et pax [illegible] ad salutem · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] psalmi quinquagesimi · cum ingressus est david ad bethsabee
uxorem urie ethei · et nathan propheta [illegible] · Respondit David · peccavi ·
[illegible] audire et dominus abstulit a te peccatum · Adulterio [illegible] iungebat
homicidium · et tamen [illegible] ad lacrimas · miserere mei deus · secundum magnam misericordiam
tuam · Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam · Magnum enim
peccatum magna indigebat misericordia · [illegible] iungit et dicit · multum lava me ab
iniquitate mea · et a peccato meo munda me · quoniam iniquitatem meam ego cognosco · et delictum
meum contra me est semper · Tibi soli peccavi · [illegible] · cum alium non timebam · et malum coram te feci
ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris · Conclusit enim deus omnia sub peccato · Ut omnibus
misereatur · [illegible] [illegible] · ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in
[illegible] · et dicit · [illegible] [illegible] et [illegible] ad te [illegible] · [illegible] et
[illegible] [illegible] · ut qui [illegible] fuit [illegible] [illegible] · et dixerit · [illegible]
[illegible] ab [illegible] iniquitatem [illegible] · non [illegible] · Achab rex [illegible]
[illegible] naboth [illegible] possidet · et iezabel [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] · Sic dicit dominus · occidisti et possedisti ·
et [illegible] in loco quo linxerunt canes sanguinem naboth · ibi lingent

^ [illegible]

Sanguinem tuum. et iezabel canes comedent ante muros iezrael. Quod
cum audisset achab · scidit vestimenta sua et posuit saccum super carnem suam
ieiunavitque et dormivit in sacco. Factusque est sermo domini ad helyam dicens:
quia reversus est achab ad faciem meam · non inducam malum in diebus eius. Unum peccatum
achab et iezabel · et tamen conversi achab ad penitentiam · pena differtur in posteros.
et iezabel in scelere perseverans · unum in vitio condempnatur. Loquitur et dominus
in euangelio. Viri niniuite surgent in iudicio cum generatione hac. et con-
dempnabunt eam · quia egerunt penitentiam ad predicationem ione. Non enim veni
vocare iustos, sed peccatores ad penitentiam. dragma perit, et tamen invenitur in-
-strante. Nonaginta novem oves relinquuntur in solitudine. et una ovis que
aberraverat, pastoris humeris apportatur. Unde et letitia angelorum est super
uno peccatore agente penitentiam. Quanta felicitas ut de salute nostra exultent
celestia. Unde dicitur: penitentiam agite · appropinquabit enim regnum celorum. Nulla
in medio spatium, mors et vita quia contraria sunt. et tamen per penitentiam copulantur. Luxu-
-riosus filius totam perdiderat substantiam. et pater aperte, vix porcorum cibis indi-
sustentabat. Revertitur ad patrem · ymolatur vitulus saginatus · stola prima
et anulum · ut se recipiat vestimentum quod dudum perdiderat. Et audire me-
-retur: candida sint semper vestimenta tua. Et propter saginatum dei
proclamet ad dominum: pater peccavi in celum et coram te. et regnalis
(?) dicat ad eum: Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Iustitia iusti
non liberabit eum in quacumque die peccaverit. et iniquitas impii non nocebit
ei quacumque die conversus fuerit. Convertimini ad me dicit dominus et vivetis.
nec preterita considerat sed futura. sic tamen vetera crimina novella que per se
mutentur. Septies cadit iustus et resurgit. Si cadit, quomodo iustus? Si
iustus, quomodo cadit? Sed iusti vocabulum non amittit, quia per penitentiam semper resurgit.
Et non solum septies, sed septuagies septies delinquenti per monstratur ad
penitentiam peccata donantur. Cui plus dimittitur, plus diligit. Unde et illa
-tricis pedes salvatoris lavat ... et crine detergit. et in typum ecclesie de gen-
-tibus congregate meretur audire: dimittuntur tibi peccata tua. Pharisei
iustitia superbia perit. et publicani humilitas confessione salvatur. Per
ieremiam ostenditur deus. Ad summam loquitur contra gentem et regnum ut eradicem
et destruam et disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo
quod locutus sum adversus eam, agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi

et faciet ea. Et ad primum loquar super gentem et regnum ut edificem et ut plantem
illud. Si fecerit malum in conspectu meo ut non audiat vocem meam. penitentiam agam
super bono quod locutus sum ut facerem ei. Statimque infert. Ecce ego fingo contra vos
malum. et cogito contra vos cogitationem. Revertatur unusquisque a via sua mala. et
dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerunt. desperavimus. Post cogitationes
enim nostras ibimus. et unusquisque post pravitatem cordis sui mali faciemus. Communis
ipse loquitur in evangelio. Ecce hic positus est in ruinam et resurrectionem multorum.
in ruinam scilicet peccatorum. et in resurrectionem eorum qui agunt penitentiam. Apostolus scribit ad co-
rinthios. Auditur inter vos fornicatio. et talis fornicatio qualis nec inter
gentes quidem. Ita ut uxorem patris aliquis habeat. Et vos inflati estis. et non
magis luctum habuistis. ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit. Et in
secunda ad eosdem epistola. ne abundantiori tristitia pereat. qui eiusmodi
est. Rogo vos enim. et obsecro ut confirmetis super illum caritatem. et qui multi ante pe-
ccaverant. penitentiam consequantur. Nullus enim mundus a sorde. nec si unius
diei fuit vita eius. Numerabiles autem anni vite illius. Astra quoque ipsa non sunt munda
in conspectu eius. Et adversum angelos suos perversum quid excogitavit. Si in
celo peccatum. quanto magis in terra. Si delictum in his qui carent temptatione cor-
porea. quanto magis in nobis qui fragili carne circumdamur. ut cum apostolo dicamus.
Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. non enim habitat in carne
mea bonum. nec agimus quod volumus. sed quod nolumus. ut aliud animi desiderio aliud
carne facere cogatur. Quod si quidam iusti appellantur in scripturis. et non solum iusti, sed
et in conspectu dei. iuxta illam iustitiam appellantur iusti, iuxta quam supradictum est.
Septies cadet iustus, et resurget. et iuxta quod iniquitas iniqui non nocebit
ei. quacumque die conversus fuerit. Denique et zacharias pater iohannis qui scribitur
iustus peccavit in eo quod non credidit. et statim silentio condempnatur. Et iob qui
iustus et immaculatus. ac sine querella in principio voluminis sui scribitur.
postea et dei sermone et confessione sua peccator arguitur. Et abraam, ysaac et
iacob prophete quoque et apostoli nequaquam caruere peccato. Si purissimum triticum habuit
mixtas paleas. quid de nobis dici potest. de quibus scriptum est. quid paleis ad fru-
mentum dicit dominus. et tamen palee futuro reservantur incendio. et zizania hoc tempore
mixta sunt segetibus frumentorum. Donec veniat qui habet ventilabrum in manu
sua et purgabit aream. ut triticum congreget in horrea. et quisquilias ge-
henne ignibus concremet. Et hec omnia que per pulcherrima statuarum pictura depinge

in unum locum uolui congregare · et de speciosissimis floribus coronam tibi texere pingere
quam imponas capiti tuo et assumas pennas columbe · et uoles et requiescas ·
et clementissimo benedictus patri · Narrare nunc incipiam quodam tua · nunc soror atque
opera · ergo prouectum apostoli ex tempore abstinuistis uos ab opere nuptiarum · hoc ita
certus orationi · etiam turpium [illegible] qui in sibulo nostra fluctuant · immo ut
aperiens loquar cum [illegible] · Illam autem audisse a domino cum moyse · tu uero hic sta mecum et
dixisse de domino · statuit supra petram pedes meos · tuam domum quam fundamenta fidei
solida non habeat · per diabolum turbationem gradisse · postquam uero perstare in domino et pium
tibi hospitium non negare · ut cui prius coniunctus fueras corpore · nunc nomini copuleris
qui enim adheret domino unus spiritus est · Cumque uos rabies barbarorum, et imminens
captiuitas separaret · sub iuris iurandi testificatione pollicitum, hoc ad sancta
transeuntem · loca uel statim · uel postea sequereris · et saluares animam tuam, quam iuxta
fueras negligentia perdidisse · Redde igitur quod presente domino respondisti · Incerta est uita
mortalium · ne ante rapiaris · quam tuam implens promponeris · Imitare eam quam
docere debueras · Proh pudor fragilior sexus uincit seculum · et robustior superatur
a sexu · tanti dux femina facti est · et non sequeris eam · in cuius salute credidas
est fidei · Quod si pro te rei familiaris tenet cura · ut scilicet mortes amicorum et
omnium uideas · et ruinas urbium atque uillarum · saltem inter captiuitatis mala
et feroces hostium uultus et communie tue infinita naufragia · tenere tabulam
[illegible] · et memento sororis tue · que tuam cotidie suspirat salutem · cum legatus in-
[illegible] immo non uacua · quam pretia perdidisti · ista parte in loca uenerabilibus [illegible]-
tionis, et crucis · et in cunabulorum domini saluatoris · in quibus pridie bagne-
tionis, [illegible] saltem sui
tui nominis recordatur · te cum ad se orationibus trahit · ut [illegible] tuo uelis saltem sui
salutis fide · Iacebat quondam paraliticus in lectulo · et sic erat omnibus iacentibus
dissolutus · ut nec pedes ad ingrediendum · nec manus mouere posset ad [illegible]dum ·
et tamen perferatur ab aliis et redditus pristine sanitati · ut portaret lectulum
cum suum a lectulo portabatur: Et te quoque absentem corpore presentem fide offert
germana tua domino saluatori · et dicit cum chananea · filia mea male uexatur
a demonio · Ego enim appellabo animam tuam filiam anime nostre · quam pignus nescit dissipatum.
a demonio · Ego enim appellabo animam tuam filiam tuam · [illegible] calentes sumere solidos cibos ·
quam te quam paruulum atque lactentem, et nec dum [illegible] alimenta demonstrat · hoc posset domino
imitat ad hec infirmae · et nutrias tibi alimenta demonstrat · hoc posset domini
in [illegible] · Omnium gratie omnis pudicitia · querere fratrum tuum · qui in mandatum tua non prius
oblitus · ?   Explicit epistola ad Rufinum ·

Item epistola beati Ieronimi ad Desiderium.

Lecto sermone dignationis tue, quem ad me non opinantem tua benivolentia transmisit, gavisus sum super testimonio honesti et eloquentissimi viri. Sed in memet reversus dolui indignum tantis laudibus atque preconio exprimi. Porro quod honorari fugis, scis enim dogma nostrum humilitatis tenere vexillum, et per yma gradientes ad summa nos tendere. Quomodo igitur ego iste sim quem predicas, ut eruditionis merear testimonium, utinam ab eo palma eloquentie deferatur qui scribendo disertissime detrahit ne scriberem. Verumtamen audendum est, ut christianus, qui non querit que sua sunt sed proximi, reddat salutationis officia, qui lectioni implere non valet presentie. Gratulor nobis et sancte atque venerabili sorori tue Serenille, que ... calcatis fluctibus seculi ad Christi tranquilla pervenit. Quidquid hoc munus vocabulo etiam inter nos destinatum sit. Legimus enim quod Daniel appellatus desideriorum vir et amicus Dei, quod mysteria eius scire desideraverit. Itaque quod venerabilis Paula mecum desiderat ut faciam, nomine suo hortor vos et precor per Domini caritatem ut nobis vestros tribuatis aspectus. Et portionem saltem locorum tanto ditetis munere. Certe si opera displicuerint, adorasse ubi steterunt pedes Domini pars fidei est, et quasi recentia nativitatis crucis ac passionis vidisse vestigia. Opusculorum meorum que plurima evolaverunt de nidulo suo et temerario editionis honore vulgata sunt, nichil misi, ne eadem forsitan que habebas mitterem. Si quid ex eis placuerit mutuari, vel a Marcella, que manet in Aventino, vel a Loth temporum nostrorum Domnione viro sanctissimo accipere poteris. Ego autem operiens presentiam tuam, aut totum dabo cum adveneris, aut si hoc alique impedierint difficultates, quecumque precepta fuerint libens mittam. Scripsi librum de illustribus viris ab apostolis usque ad nostram etatem, imitatus Tranquillum Grecumque Apollonium. Et post cathalogum plurimorum me quasi in calce voluminis quasi abortivum et minimum omnium christianorum posui, ubi necesse fuit usque ad xiiii. annum Theodosii principis, que scripserim breviter annotare. Hunc librum cum a supradicto sumpseris, quecumque de his minus habere, paulatim tibi scribam si volueris.

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Rufinum presbyterum Rome de iudicio Salomonis in persone [illegible].

Multi in utramque partem crebro fama mentitur, et tam de bonis contraria quam de malis bona falso rumore concelebrat. Unde et ego gaudeo quod pro te

timonio erga me sanctitatis tue · et amore fratris eusebii · nec dubito quin
me publice predicante · beatitudinem tuam prudentie iudicium permisso · Itaque obsecro
ut magis memineris mei · et dignum tua laude facias · Et primum ad officium
provocatus · et in tempore in respondendo partes date sint · non venit de inertia in
animos · sed de ignorantia · quoniam fateor · precommunisti sermonem tuum · Interpretationem
Iudicium salomonis super iurgio duarum mulierum meretricum · quantum ad simplicem hy-
-storiam pertinet · perspicua est · quod puer annorum .xii. contra etatis sue mensuram
de intimo humane nature iudicat affectu · Unde et admiratus est · et perti-
-muit illum omnis israel · quod solum cum manifesta non fugerent · qui tam prudenter
abscondita deprehendisset · Quantum ad typicos pertinet intellectus dicente apostolo
hec omnia in figura contingebant illis · Scripta sunt autem de nobis in quos fines
seculorum devenerunt · quidam contrarium autumant super synagoga et ecclesia
sentiendum · et ad illud apostoli dicta referenda · quod prius et posterius · tunc
in israel quod ingenium presto · verus salomon .i. pacificus regnare cepit ·
Quod autem adultere et meretrices synagoga et ecclesia in scripturis dicantur · nulla
dubitatio est · et hoc prima fronte videtur esse blasphemum · Verum cum legamus
ad prophetam osee verbum · qui accepit uxorem fornicariam · et generat filios forni-
cationis · et de iude adulteria · et ad ezechiel qui ierusalem quasi meretri-
cem arguit · quod prostituta sit amatoribus suis · et divaricaverit omni transeunti pedes ·
lupanarque in loco celebri construxerit · adiungimus xpistum ideo venisse
ut meretrices donaret matrimonio · et de duobus gregibus unum ovile faceret ·
medioque pariete destructo in eadem caulas · oves prius morbidas congre-
-garet · hee sunt due virge que iunguntur in ezechiel · et de quibus per zachariam dominus
refert · Et assumpsi mihi duas virgas · unam vocavi decorem · et alteram vocavi
funiculos · et pavi gregem · Mulier quoque illa meretrix in evangelio que xpisti pedes
lacrimis lavat · crine detergit · ut cui peccata omnia dimittuntur · quam
formam pingit ecclesie de gentibus congregate · Et ideo in prima fronte replicamus
ne cui videatur incongruum si meretrices dicantur · quare contra salomonis
iudicio filii possessione donata est · prudens querat auditor · quomodo
meretrix sit ecclesia · que non habet maculam · neque rugam · non dicimus ecclesiam per-
-mansisse meretricem · sed fuisse · Nam et in symonis leprosi domo · salvator recubuit
in convivio · utique non quia leprosus erat eo tempore · quo habebat hospitem
salvatorem · sed quia leprosus ante fuerat · Matheus quoque in cathalogo apostolorum

Publicanus dicitur. non quod permanserit publicanus vel maiori dignitate. sed quia prius
fuit publicanus. ubi enim superabundaverunt delicta. superabundavit gratia. Simul et
considera quid dicat ecclesia contra synagogam calumniatricem. Ego et mulier hec habitabamus
in domo una. Post resurrectionem enim domini salvatoris. una de utroque populo ecclesia con-
gregata est. Et quam eleganter peperi iam apud eam in cubiculo. Ecclesia enim de gentibus
que non habebat prius legem et prophetas. peperit in domo synagoge. non egressa est de cubi-
culo. sed ingressa. Unde dicit in cantico canticorum. Introduxit me rex in cubicu-
lum suum. Et iterum. Et quod non cognovisti assumens introducam te, in domo matris mee.
et in cubiculum eius que concepit me. tertia autem die. Postquam ego peperi peperit et
hec. Si consideres pilatum lavantem manus atque dicentem. mundus sum a sanguine
iusti huius. Si centurionem ad patibulum confitentem. Vere hic erat filius dei. Si
eos qui per philippum dominum videre desiderant. haud ambiges primam
peperisse ecclesiam. Et postea natum populum iudeorum pro quo dominus precabatur. pater
ignosce eis. quod enim faciunt nesciunt. Una namque die crediderunt iij. et alia die.
5 milia. Et eramus simul. multitudinis omnium credentium erat cor unum et anima
una. Nullusque alius in domo nobiscum. exceptis nobis duabus. Non blaspheman-
tium iudeorum. non gentilium ydolis servientium. Mortuus est autem filius muli-
eris huius nocte. Dum enim legis sequitur observantiam. et gratie evangelii iugum
[illegible] doctrine copulat. tenebrarum errore coopta est. Dum [illegible] cum mater
sua dormiens. que non potuit dicere. ego dormio et cor meum vigilat. Media
nocte consurgens tulit filium de latere ecclesie dormientis. et ipsum collocavit propter
legem totam apostoli ad galathas epistolam. Et animadvertis quod filios ecclesie [illegible]
[illegible] synagoga retinet. et dicit apostolus. filioli mei quos iterum parturio
donec christus formetur in vobis. Vivum tulit. non ut possideret. sed ut occideret.
Non enim amore fuit hoc filii. sed emule odio. et suum mortuum plagis [illegible]
[illegible] in sinu eius posuit. Longum est si velim per singula currere. quomodo [illegible]
[illegible]. et ecclesiasticos viros intellexit ecclesia non esse suum filium, qui tenebat
in lege. et filium cognovit. quem in sinu non videbat. [illegible] iurgium erat est
presente rege. altera dicente. filius meus mortuus est. meus autem vivit. altera
respondente mentiris. filius meus autem vivit. et filius tuus mortuus est.
[illegible] in hunc modum garriebant coram rege. venit rex salomon qui manifeste
[illegible] describitur. sed psalmum lxxi[us] qui titulo salomonis inscribitur.
Sed nulla dubitatio est quin cuncta que dicantur. non salomoni [illegible]. sed

xpi quenuat maiestatem. simulat ignorantiam. et humanos per dispensationem
affectus non mentiatur. sed meliis affert affectus. sicut et in alio loco. nos populus
christianus. et de muliere fluentem sanguine. quis me tetigit. Gladium posuit de quo
dixerat. nolite putare quod venerim pacem mittere in terram. non veni pacem mittere sed
gladium. veni enim dividere hominem contra patrem suum. et filiam contra matrem suam et nurum
contra socrum suam. Et inimici hominis domestici eius. et rumpat naturam nature dominus.
vultis sit utriusque voluntate. viventem filium in lege gratiaque dividere. non quod
sit potest. sed quod ad arguendam calumniam sinagoge. hoc ideo se dicat. illa autem
nolebat ecclesie filium in gratia vivere nec postquam mortuus Lazari. ubi enim habet
divid... mortuum sicut ut possideat. sed ut vivificat. ecclesia autem sit gratia est
homo ... vivit. sed vivat saltem apud adversariam. ne inter lege dimpus
et gratiam salvatoris oratione fiunt. unde dicit apostolus. Ecce ego paulus dico vobis
quod si legem cosmaris. xpistus vobis nichil proderit. hec pro nubilo allegorie dixi. sed
ceterum optime novit prudentia tua. non easdem regulas esse in prologo
combris. quam et in hystorie littere. At simbus predictis ... et sapienti
lectori frivolum videatur esse quod et propius. culpam in auctorem ... Nos enim
et hec ipsi in lectulo decumbentes. longas egrotationes ... notario
celeriter absconda dictavimus. non ut invenimus materiam. sed ne et in principio
amicicie aliquid imperanti videremur negare. Tam nobis adeo propositum.
amicitie aliquid imparem videremur negare. ... nos ad ... propositum.
ut de xl. mensibus quibus iugi langore confectus sum. vix aliquid digni vere prece
voluntati. et in morte separatus oro spiritus corpus non fluat. non enim eodem lepore
dictavimus quo scribimus. et in altero propositum ... stilus ... digna legi sunt
scriptura. in altero quidquid in buccam venerit. celeri sermone evolvimus. Caminum
libentius vidi. cum te narrante ... qui siffilo et pinulorum manus dextere.
verum in pulveres dies. quo ista dictavi. vulnus patimurim. ¶. Explicit.

¶ Incipit epistola beati Jeronimi ad vitalem presbiterum
de salomone et achaz.

Zeno nauclerus per quem michi tue sanctitatis litteras cum transmisisse.
... et brevem cedulam beati viri fratris amabilis reddidit. polita munuscula
... in benedictionibus et tuis et
sanctitatis. Cartam maiorem quod carie fuit. ut in benedictionibus et tuis et
... desiderio fidelis exspectavit. in tremenda epistula negligentes appareret. Neque enim
... falli debitor. scrupulus dictans. in toto quem homines tantus sermo inter
... oberrant. ... dissolvendo ... autem sanctus filius meus

[illegible] diacono reddidit. In una [illegible] depromis in chronica tibi causis quod
Salomon et Achaz xi. annorum filios genuisse dicantur. Quod cum xii. annorum Salomon
puer ipse accepit imperium. et xl. annis regnavit in Ierusalem. filiusque eius
Roboam cum xli. annum ageret etatis patri successit in regnum. perspicuum est.
xi. annorum fuisse Salomon. patrem quod decimum [illegible] ageret usque ad patrem et matrem [illegible].
Rursum Achaz filius Ioatham. cum xx esset annorum. rex constitutus est super duabus tribubus
scilicet Iuda et Beniamin. Regnavitque xvi. annis. Quo mortuo. Ezechias eum
vicesimum et quintum annum etatis ageret. filius eius successit in regnum. Ergo quidem
inveniatur Achaz xi. sive xii. anno Ezechiam filium procreasse. Et si quid in historiis
contra LXX. interpretes. aut hebraica veritas. confugere debemus ad solita
presidia. et artem lingue tenere vernacule. Nunc vero cum et ipsius auctoritas
et ceterorum interpretum pari auctoritate consonat. non [illegible]. Si tempus
in difficultas. Quis enim crederet mortalium ut xi. annorum puer filium generaret.
multa et alia dicuntur in scripturis que videntur incredibilia. et tamen vera sunt.
Neque enim valet natura contra nature dominum. aut potest vas figulo dicere. quare me
ita fecisti. Aut si non licet [illegible] prodigiorum atque portentorum potest. legem
nature facere non posse. Nam et nostra etate duplex [illegible] natus est de duorum
capitum. quattuor manuum. uno ventre. et duobus pedibus. omnes homines [illegible]
[illegible] est. legamus veteres hystorias et maxime grecas et latinas. et inveniemus
[illegible] [illegible] contra errorem portentuosas soboles [illegible] in [illegible]
[illegible] ac [illegible] expiatas. Audivi deo teste non mentior quandam
mulierculam cum [illegible] nutriret infantem. et [illegible] [illegible]. et nutricis
officio fungeretur. [illegible]. Puellus autem [illegible] ad decimum iam pervenit
annum [illegible] [illegible] [illegible] in igne [illegible]. [illegible]
libidine [illegible] ad coitum [illegible] infantem. Prima [illegible] nocte [illegible]
nocte. et ceterum [illegible] [illegible]. Nec [illegible] duo menses fuerunt
[illegible] et [illegible] femine [illegible] [illegible]. Quid plura. dispensatione dei fuit
[illegible] ut que contra naturam simplicitate parvuli in contemptu dei abutebatur. aliena
[illegible] deprehenderetur. dicente sermone quo dicitur. nichil occultum est quod
non manifestetur. Simul consideremus quod [illegible] scriptura et Salomonem et
Achaz [illegible] et impietatis arguit. [illegible] cum esset de stirpe David
[illegible] [illegible] [illegible] ut LXX. haberet uxores. et
trecentas concubinas. et adolescentulas. et postea passus. quorum non erat

numerus. Neglectoque deo patrum, extirpaverat ydola gentium plurimarum. et fuit
non ut david pater eius amator domini, sed amator mulierum. misit ad regem
assyriorum auxilium postulans. et in tempore angustie sue auxit contemptum in dominum.
immolans diis damasci victimas percussoribus suis. et in omnibus urbibus iuda extruxit
aras ad cremandum thus. atque ad iracundiam provocavit dominum deum patrum suorum.
Interim ut diripuisset vasa dei atque confracta, clausit ianuas templi dei.
et fecit sibi altaria in universis angulis ierusalem. ambulavitque in viis regum
israel. et statuas fecerit baalim. et adolevit incensum in valle filiorum ennom.
et lustraverit filios suos in igne, iuxta ritum gentium quas interfecit dominus
in adventu filiorum israel. Et quo perperam cum homines a parva etate libidini
deditos in natura eorum facile demonstrari, quia ea tempore vexare cepit. quod
natura non patitur. ad primam id dici potest. quod in regno david salomon cum xii etatis
annos, solium patris obtinuit. et postea quod scriptura reliquit. inveniunt iiii [illegible]
david regnante iam filio, aliquot annos. qui quidem non salomoni imputentur.
mortuo autem patre. post filius regnavit annis xl. quos cum parente regnavit.
atque una et initium regni salomonis. et postquam solus ipse regnavit. adhuc
-storiam demonstratur. non tamen eos annos ut ille, licet tum, et duorum annorum [illegible]
communia. Cum autem audiveris quod regnantibus filiis. patribus quoque viventibus. non filiis
tempore regum eorum. sed parentibus imputentur. lege opus regnorum volumine.
et invenies ozias rex iuda. postquam lepra percussus est. habitavit in domo se-
parata. et filius eius ioathan imperium rexerit. iudicaveritque populum terre
usque ad diem mortis patris sui. et tamen post mortem illius. cum xxv et quinque erat annorum,
xvi annos regnasse dicatur. quos solus ipse regnavit. Quod de salomone in-
ter david. et de achaz similiter intelligendum est. qui ionathe filio ozie [illegible]
fuit. Audivi quandam hebreorum huiusmodi narrare fabulam. iuxta preteritum
ysaie. quam inter x visiones interpretatur eius. quod mortuo achaz, philis-
tia letata sit. et scriptura postea comminatur et dicat. Ne leteris philistea
omnis tu. quia comminuta est virga percussoris tui. de radice enim colubri egre-
dietur regulus. et semen eius absorbens volucrem. hoc est de achaz natus est e-
zechias. Quod si intelligi voluit non statim post patris mortem, sed filium in proprio
gnatum. sed in additionibus [illegible] ut ambigua interius, aut certe commentatoribus maius.
et hinc inde consurgentibus dubiis. Romani eius fuisse declarant. in libris obscuris
diversas ponunt opiniones. ut non tam scribere quam loqui et corrigere videar.

Titum arguit interminabiles genealogias et iudaicas fabulas prohibens, de quibus
nasci mihi videtur innumeras questiones. Videant postea heretici in littera et in scripturis
errores, et annorum fidem calumniari, cum manifestissime consonant. Littera occidit,
spiritus autem vivificat. Relege omnes et veteris et novi testamenti libros, et tantam
annorum reperies dissonantiam, et numerum inter Iudam et Israel, id est inter regnum
utrumque confusum, ut huiuscemodi herere questionibus non tam studiosorum quam otiosorum homines
videantur. Munuscula tua libenter atque missa suscepi. Et impendio precor
ut in amore quo nos appetere cepisti, ad finem usque perdures. Non enim cepisse
sed perfecisse virtutis est. Nostra vicissim per diaconum missa suscipe.

Explicit epistola ad Vitalem.

Incipit epistola beati Ieronimi ad Florentium de ortu amicicie.

Quantus beatitudinis tue rumor diversa populorum ora compleverit, hinc
poteris estimare, quod ego te ante incipio amare quam nosse. Ut enim apostolus ait:
quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium, ita e contrario
tue dilectionis fama dispergitur, ut non tantum laudandus sit ille qui te amat,
quam scelus putetur facere ille qui te non amat. Pretermitto alias innumerabiles actiones
tuas in quibus Christum sustentasti, pavisti, vestisti, visitasti. Heliodori fratris
ac adiuta necessitas multorum quoque ora laxare. Quibus gratiis, quo ille pre-
conio commoda atque officia referebat, ita ut ego ille ardentissimus,
quem intollerabilis langor afflixerat, pennatis ut aiunt pedibus caritatem tuam
cuperem et vero te salutarem et in amplexus ruerem. Gratulor itaque tibi et nascentem
amiciciam ut dominus federare dignetur precor. Et quia frater Rufinus qui cum sancta
Melania ab Egypto Ierosolimam venisse narratur, individua mihi germanitatis caritate
conexus est, queso ut epistolam meam huic tue epistole copulatam ei reddere non
graveris. Noli nos ex eius estimare virtutibus. In illo conspicies expressa sanctitatis
insignia. Et ego cinis et vilissima pars luti et iam favilla dum adhuc vegetor, satis
habeo si splendorem morum eius imbecillitas oculorum meorum ferre sustineat.
Ille modo se lavit, mundus est et tamquam nix dealbatus. Ego cunctis peccatorum sordibus
inquinatus diebus ac noctibus opperior cum tremore reddere novissimum qua-
drantem. Sed tamen quia dominus solvit compeditos et super humilem et
trementem verba sua requiescit, forsitan et mihi in sepulchro scelerum iacenti
dicat: Ieronime, veni foras. Sanctus presbyter Evagrius plurimum te salutat,
et Martinianum fratrem iuncto salutamus obnixe, quem ego videre desiderans

catena languoris innecto. — Explicit.

Incipit epistola eiusdem Jeronimi ad eundem.

1 In ea mihi parte heremi commoranti que iuxta Syriam Saracenis iungitur tue
dilectionis scripta perlata sunt. Quibus perlectis ita reaccensus est animus Jerosolimam
proficisci ut pene nocuerit proposito quod profuit caritati. Nunc igitur quo valeo pro me tibi
litteras represento et si corpore absens amore et spiritu impendio. Exposcens ne
nascentes amicitias que Christi glutino coheserunt aut temporis aut locorum diversitas di-
-vellat. Quin potius federemus eas reciprocis epistolis. Ille inter nos currant, ille
se obvient. ille nobiscum loquantur. Non multum perditura erit caritas si tali
sermone fabuletur. Rufinus autem frater ut scribis nec dum venit. Et si ve-
-nerit non multum proderit desiderio meo cum eum iam visurus non sim. Ita
enim et ille longo intervallo separatus est ut huc non possit excurrere. Et ego
arrepte solitudinis terminis arceor ut cepisse mihi iam non liceat quod volui.
Obsecro et ego obsecro et ut tu petas plurimum quero ut tibi beati Rethicii
augustudunensis episcopi commentarios ad describendum largiatur, in quibus can-
-ticum canticorum sublimi ore disseruit. Scripsit mihi et quidam de patria supra-
dicti fratris Rufini Paulus senex Tertulliani suum codicem apud eum esse quem vehe-
menter reposcit. Et exinde quaeso ut eos libros quos me non habere brevis subditus
edocebit librarii manu in charta scribi iubeas. Interpretationem quoque psalmorum
davidicorum et prolixum valde de synodis librum sancti Hilarii quem ei apud Treveros
manu mea ipse descripseram eque ut mihi transferas peto. Nosti hoc esse christiane
anime pabulum si in lege Domini meditetur die ac nocte. Ceteros hospites recipis
solacio foves sumptibus iuvas. Michi si rogata prestiteris cuncta
largitus es. Et quoniam tribuente Domino multis sacre bibliothece codicibus abundamus.
impera mutuo quecumque vis mittam. Nec putes mihi grave esse si iubeas. Habeo
alumnos qui antiquarie arti serviunt. Neque vero beneficium pro eo quod postulo
polliceor. Heliodorus frater mihi indicavit te multa de scripturis querere nec in-
-venire. Aut si omnia habes incipiet caritas nihil plus petere. Magistrum
autem Pueri tui de quo dignatus es rescribere. quem plagiatorem esse eius non
dubium est. sepe magnus vir dum adhuc Antiochie esset me pene corripuit.
cum ille respondit. Ego nihil timeo. dixit a domino pro fuisse dimissus
et pro nobis placet. cum hic est transmittere cum quo velles. In hoc dubitare
me non permitte. si hominem vagum non pena longius fugere. Qua propter quia ego

in hac solitudine constitutus, non possum agere, quod iussisti. Ergo carissimum mihi quaestum,
ut tam tui quam mei causa instanter negotium peragatur. ¶ Explicit.

¶ Item epistola sancti Ieronimi ad Castricianum. Quod de caecitate
quae ei contingit, non debeat contristari.

Sanctus filius meus Heraclius diaconus cum veniret, pervidendi me causa super
pedes venisse, et iam Pannonias, id est terrenum animal, Adriatici
maris fretus, et Egei atque Ionii subire discrimina. Et si te vir frater retinuisset,
affectus voluntatem opere complesses. Habeo itaque gratias et in amicitiis tuae affectio-
nem. In amicitiis enim non res quaeritur, sed voluntas, quia alterum et ab inimicis saepe
praebetur, alterum sola charitas tribuit. Simulque obsecro ne imbecillitatem
corporis quam sustines de peccato aestimes evenisse. Cum et apostoli suspi-
cantes de eo qui natus est caecus ex utero, interrogarent Dominum Salvatorem:
iste peccavit an parentes eius, ut sic nasceretur, audiunt: nec hic nec pa-
rentes eius, sed ut manifestarentur opera Dei in illo. Quotos enim cernimus ethnicos,
atque Iudaeos, haereticos, atque diversorum dogmatum homines, volutari in
caeno libidinum, madere sanguine, feritate lupos, rapinis milvos vincere,
et nihilominus flagellum non appropinquare tabernaculo eorum, nec eos cum hominibus
verberari, et ideo superbire contra Deum, et transire usque ad caelum os eorum. Cum
e contrario sanctos viros sciamus aegrotationibus, miseriis et egestate torqueri,
et forsitan dicant: Ergo frustra iustificavi animam meam, et lavi inter innocentes
manus meas. Statimque reprehendantur a semetipsis: Si narravero sic: Ecce
nationem filiorum tuorum reprobavi. Si caecitatis causam putas esse peccatum
[illegible] quod interdum medici remediant, insimulabis Ysaac,
qui in tantum luminis expers fuit, ut ei quem nollet deceptus errore benediceret.
Accusa et Iacob cuius caligaverant oculi, et cum interioribus oculis et
prophetali spiritu longe post futura prospiceret, et Christum cerneret de stirpe
regia esse venturum, Effraym et Manasse videre non poterat. Quid inter
reges Iosia sanctius? Egyptio mucrone interfectus est. Quid Petro
Pauloque sublimius? Neronianum gladium cruentaverunt. Et ut de hominibus
taceam, Dei filius sustinuit ignominiam crucis. Et tu beatos putas qui
felicitate huius saeculi et deliciis perfruuntur? Magna ira est quando peccantibus
non irascitur Deus. Unde et in Ezechiel ad Ierusalem: Iam amplius non irascar
tibi. Zelus meus recessit a te. Quem enim diligit Dominus corripit, et castigat

omnes filium quem recipit. Non erudit pater nisi quem amat. non corrigit magister disci-
pulum nisi eum quem ardentioris cernit ingenii. Medicus si cessaverit curare desperat.
Et si responderis quod Lazarus recepit mala in vita sua. liber noster. tormenta pararet
ut futura in gloria repromittitur. Non enim vindicabit dominus bis in idipsum. Iob sanctus
et immaculatus et iustus in generatione sua. cum tanta perpessus sit. ipsius volumine
continetur. Et ne videar recolendo historias. longum facere. et epistole mensuram
excedere. breve tibi fabulam referam. que infantie mee temporibus accidit. Sanctus
Anthonius cum a sancto athanasio alexandrie episcopo propter confutationem hereti-
corum in urbem esset accersitus. et isset ad eum Didimus vir eruditissimus captus
oculis inter ceteras sermocinationes quas de scripturis sanctis habebant. cum eius
admiraretur ingenium. et acumen animi collaudaret. sciscitatus ait. Num
tristis es quod oculis careas corporeis. Cum ille pudore reticeret. secundo tertioque
interrogans. tandem elicuit ut merorem animi simpliciter fateretur. Cui Antonius.
Miror ait prudentem virum. eius rei dolere damno quam formice et musce
et culices habeant. et non letari illius possessione. quam sancti soli et apostoli meru-
erunt. Ex quo perpendes quod multo melius sit spiritu videre quam carne. Et
illos oculos possidere. in quos festuca peccati non possit incidere. Nos licet
hoc anno non veneris. tamen non desperamus adventum tuum. Et si sanctus
diaconus portator litterarum. tuis rursum amplexibus fuerit iunctus. et illo
comitatus huc veneris. libenter principium dispositionis morarum magnitudine
fenoris duplicari.   ¶ Explicit.

¶ Epistola beati Jeronimi presbiteri. ad Sabinianum diaconum.
Lapsum.

.f. Samuel quondam lugebat Saulem. quia penituerat dominum quod unxisset eum
Regem super israel. Et paulus corinthios. in quibus audiebatur fornicatio. qualis
nec inter gentes. Et cum lacrimis et fletibus commonebat dicens. Ne rursum veniens
humiliet me deus apud vos. et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt.
et non egerunt penitentiam super immunditiam quam gesserunt in impudicitia et forni-
catione. Si hoc propheta et apostolus nulla labe maculati. clementer in ceteros mone-
bant. quanto magis ego ipse peccator. pro te debeo facere peccatore. qui non
erubescis post ruinam. et oculos ad celum levare. Postremo dives pro nichilo ...
Porro tu plenus deliciarum. et superbie proterviam prorumpens. tremens labiis
in profundum. deum venerari ... ipso prius libidini. gloriaris in crimine tuo.

et qui pinguis hostia in mortem paratam saginaris. Imitaris eorum vitam, quorum
tormenta non metuis. Ignorans quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit.
Secundum autem duritiam tuam et cor impenitens. Thesaurizas tibi iram in die ire.
Propterea indurantur durissimi Pharaones corda sua, quia non statim percutiuntur. Differens
ad penam dominus. Et ille dilatus est. et x plagas non qui ab irato deo. Sed aperte commo-
nente pertimuit. donec in perversam acta penam, populum quem dimittere pro defensio-
ne [illegible] et ingredi auderet Maria. [illegible] sola docere potuit timorem
[illegible], cum cui [illegible] dementia [illegible]. Dixerat ille. Non novi dominum. neque dimittam
Israel. Quis tu imitaris loquens. Visio quam hic videt in dies longos est.
et in tempora longa iste prophetat. Propter hoc dicit [illegible] propheta. Hec dicit adonay dominus.
Non prolongabitur ultra amplius omnes sermones mei quos [illegible] loquar. [illegible] loquar
verbum et faciam. Et psalmista David de impiis et de prelatis, quorum tu non pares mo-
[illegible] os. qui [illegible] felicitatem fuerunt et dixerunt. Quomodo cognovit deus.
et si est scientia in excelso. Ecce ipsi peccatores abundantes in seculo obtinuerunt divi-
tias. [illegible] lapsus pede et fluctuans [illegible] Ergo sine
causa iustificavi cor meum. et lavi inter innocentes manus meas. [illegible]
[illegible] emulatus sum super iniquos [illegible] pacem peccatorum videns. Quia non
est respectus morti eorum. et firmamentum in plaga eorum. In laboribus hominum
non sunt. et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos superbia eorum operti
sunt iniquitate et impietate sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas
eorum. transierunt in affectum cordis. Cogitaverunt et locuti sunt mala.
iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in celum os suum. et lingua eorum
pertransivit super terram. [illegible] omnis [illegible] proprio. Se-
[illegible] et corpore. [illegible] apostolus. [illegible]
et [illegible] ad aliam. non [illegible] non plagas [illegible] pateris.
et cum hominibus [illegible]. [illegible] non [illegible].
[illegible] superbia. et [illegible] luxuria. et quasi ex a-
[illegible] pingui et quodam adipe [illegible] mortifera. non te [illegible]
[illegible] nec umquam post expletam libidinem [illegible]. Transisti in
affectum cordis. et nec [illegible]. Cogitas nefanda
de fide dei. [illegible] in alto loquaris. et ponis in celum os tuum.
[illegible] qualescumque [illegible] blasfemant. [illegible] familias [illegible]
[illegible]. Non est discipulus super magistrum. nec servus super dominum.

piaz. Et hec i viridi ligno talia fiunt. in me arido ligno quid fiet. ec. Uale
quidem. Excelarchia [illegible] stantibus [illegible] de ore tuo loquitur. dixerunt.
Uanus est qui seruit deo. Et quid plus. quia custodimus mandata eius. et quoniam
[illegible] supplicantes in facie domini omnipotentis. Et nunc nos [illegible] dicimus [illegible]
Redificantur omnes qui faciunt iniquitatem [illegible] deo. et salui facti sunt. Quod vero
die [illegible] dominus [illegible]. et quid inter iustum et iniustum futurum sit. multo ante
prenuncians ait. Et conuertimini et uidebitis quid sit inter iustum et iniustum. Inter
seruientem deo et non seruientem deo. Hec non [illegible] forte uideantur. et qui [illegible]
- dys et literis [illegible] et humanis litteris delectaris. [illegible] non ista [illegible]
prenimia [illegible] fortitudine [illegible] [illegible]. [illegible] verbo [illegible].
Et [illegible] amos. et in tribus et in iiii. impietatibus non [illegible] eum dicit
dominus. Quoniam [illegible]. damascus gaza. tyrus. ydumea amanites. et [illegible]
- te. [illegible] ad se [illegible] [illegible] destinans. ut diceret aliquando [illegible].
audire [illegible]. [illegible] est deus. [illegible] [illegible]
dicens. in tribus et in quatuor impietatibus non auertam eos. Scelerum est
inquit mala cogitare. uelle peccare. et [illegible] mea misericordia benignus [illegible].
[illegible] et opere peccatum implendum sunt. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et post [illegible] malo [illegible] peccatorum. [illegible] mortem. Non enim [illegible]
opus habent medico. sed male habentes. [illegible] manum porrigo. et [illegible]
in sanguine suo. ut [illegible] lauetur exhortor. [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible]. et fracto nauigio tabulam [illegible] [illegible] [illegible]. non [illegible].
[illegible] super [illegible] non auertam eum dicit dominus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non uult statim punire peccantes. Et
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad se [illegible] ait.
[illegible] [illegible] manduca [illegible] [illegible]. Et [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible] libri. Et [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. et [illegible]. [illegible]
ad te ponet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delictum. [illegible] ad sanctos [illegible]
addere canticum [illegible]. non est [illegible] [illegible] [illegible] in ore peccatoris.
[illegible] [illegible] similes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tradiderunt se [illegible] [illegible]

iumentorum et bestiarum. et his quidem loquitur qui putant omnia morte finiri. Et
nihil esse post mortem. Audiant. tempestas de coelo ... non veniet super nos.
vorax ille quem propheta devorat. omnis fiet [illegible] est. In quibus et penitentie
restinguitur. et nimis [illegible] et maledictionis desperatio. Unde ita repugnat
deo contra impenitens. Vehementius est quod veniam consequi non potest. Si enim
pene [illegible] et ipse peccatum, qui peccare desinunt. et ille flectit iudicem qui rogat.
Impenitentis autem nimis ad iracundiam provocat indicantes potius desperationis
[illegible] est quod mederi nequeat. Porro ut gratias deum cottidie peccatores
ad veniam provocare. qui se rigide penituerint. de clemente eius senserunt et
iudicem senserunt. Audi ysaie verba divinitus. Et vocavit inquit dominus
die illa ad fletum et planctum magnum et decalvationem capillorum. Ipsi vero fecerunt
letitiam et exultationem. mactantes vitulos et immolantes oves. Ut come-
derent carnes et biberent vinum dicentes. manducemus et bibamus. cras enim
moriemur. Post hec vero et [illegible] auditas scriptura commemorat dicens.
Et revelata sunt hec in auribus domini sabaoth. Non remittetur vobis peccatum hoc donec
moriamini. Qui enim peccato mortui fuerint, tunc eis remittetur peccatum. Quod
quidem in peccato iacuerint non dimittetur. Paret apostolus et ait. Credo et futurum
et iudicium. Recordare a quo sis diaconus ordinatus. Nec mirum si iudicium
eius hominem tamen in homine eligendo potuisse falli. Cum et deus peniteret
quod Saul in regem unxerit. et in xii apostolis Iudas proditor sit repertus. Et de
diaconi ordinis in septem Nicolaus Antiochenus immunditiarum omnium et ne-
farias heresis auctor exstitisse referatur. Non tibi illa nunc replico. quod
plurimas virgines violasse narraris. quod nobilium violata matrimonia
publico cesa sint gladio. quod plurimarum impurus et alius [illegible].
[illegible] per [illegible] quod fuit eorum [illegible] in apostolorum memoria. Hec
[illegible] est [illegible] et adulterium [illegible] est. Infelicissime mortalium
in speluncam illam. in qua dei filius natus est. et veritas de terra orta est. et
terra dedit fructum suum. de stupro ut diceres ingrederis. Non timuisti ne
de presepe infans vagiret. ne puerpera virgo te videret. ne mater domini con-
templaretur. Angeli clamant. Pastores currunt. stella de celo rutilat. magi
adorant. Herodes terretur. Ierosolima conturbatur. et tu cubiculum vir-
ginis deceptor irrepis. Paveo o miser. et tota mente ac corpore
contremisco. ponere ante oculos volens opus tuum. [illegible]

[illegible] uagi [illegible] personabat. et in diuersarum gentium linguis [illegible]
[illegible] canebat. [illegible] quoddam prestiterit dum nunc alteras
amatorias epistolas fallebas. quas postea illa mirabilis [illegible] flexo adoratura
genu inueniret et legeret. Et stabat de [illegible] in choro [illegible] et im-
pudicas nutibus loquebaris. [illegible] non possum ulterius progredi. prorumpunt
[illegible] ante [illegible] et indignationem pariter ac dolore [illegible] meatu [illegible]
[illegible] mare [illegible] eloquentie [illegible] torrens flumen demosthenis
[illegible] muti [illegible] et tua lingua torpesceret. Inuenta est [illegible]
nulla eloquentia explicare queat. [illegible] est [illegible] non [illegible]
[illegible] nec [illegible] possit effari. [illegible] et [illegible] mona
[illegible] ut [illegible] uidua [illegible] et [illegible] renunciantes omnes
delicias [illegible] consilarunt. [illegible] monasteriorum [illegible] offerat desperandum
non incerto [illegible] uoluntate [illegible] pariter ac [illegible]
Nec [illegible] quod [illegible]
[illegible] pene nescitur ab omnibus. hoc autem [illegible] causam de [illegible]
est in naturam. ne [illegible] non adeunt. [illegible] oleum nec capite [illegible]
non [illegible] et [illegible]
ordinarentur [illegible] in [illegible]
manu. Importuna illa [illegible] quosdam obsidos [illegible] capi[illegible]
[illegible] et anguum dotale pignus deportas. Iurasti te
nullam permulit amaritudinem. [illegible] et [illegible]
[illegible] testaris. Nichil [illegible] in ore [illegible]
[illegible] amplexus sis. [illegible] dote [illegible] renetario [illegible]
non [illegible] plus [illegible] que te uoluntate tantum et animo [illegible]
que in spelunca cum uirgine [illegible] caligauerunt oculi tui. lingua torpuit.
[illegible] brachia. pectus intremuit. [illegible]
[illegible] in qua [illegible] consecrata est post [illegible] et [illegible]
dominice sacramenta in quibus [illegible] se in monasterio uicturam spoponderat.
[illegible] accepere ut [illegible] noctibus dormiture [illegible] moneretur in
spelunca. deinde accepere usque mane fenestre [illegible]
[illegible] uobis communes non [illegible]
[illegible] diligentia domini ut [illegible] uirgine [illegible]
[illegible] et [illegible] uoluntate. [illegible]

nocte facultas nobis fuit colloquendi. Oriebatur et ut prea dicta sol in uito.
exanguis, marcidus, pallidus, ut omnem suspitionem careres, euangelium quasi
diaconus lectitabas. Nos pallorem ieiunii putabamus et exangue os
in institutum ac morem tuum qui offertur angelis mirabamur. Iam tibi et spetiale
pauor deponeres mitram, parabantur. Iam iter dispositum, destinata nauigia,
condicta dies, fuga animo pertractata. Et ecce angelus ille cubiculi matris domini,
cunarum domini custos, et infantis Christi gerulus, coram quo tanta faciebas, ipse
te prodidit. O funestos oculos meos! O diem illam omni maledictione dignissimam,
in qua epistolas tuas huc usque retinemus, consternata mente legi. Que ibi
turpitudines, que blanditie, quanta de prodicto stupro exultatio. Hoc ne
diaconum non dicam loqui, scortum uoluisse? Ubi, miser, illa didicisti, qui in ecclesia
te nutritum esse iactabas? Nisi quia in sede episcopi iurans te numquam pudicitiam iussisse di-
aconum. Si negare uolueris, manus tua te redarguet, ipsi apices proclama-
bunt. Habeo quod lectum scelestis, non possum tibi ingerere que conscripsisti. Iacens
itaque aduolutus genibus meis comminaris ut tuus [illegible] sanguinis deprecaris.
Et o te miserum, neglecto iudicio dei, me tantum quasi uindicem times. Ignoui,
fateor. Quid enim tibi aliud possum facere? Christianum oratus sum ut faceres penitentiam,
et in cilicio et cinere uolutareris, ut solitudines peteres, et uiueres in mo-
nasterio, ut dei misericordiam iugibus lacrimis impetrares. At tu bone spei columne
zelantis stimulis inflammatus, factus es michi in arcu peruersum. Et in me ex
uirorum sagittas iactas. Inimicus tuus sum, ueritatem dicens. Non doleo de
maledictis. Quis enim nesciat nichil in flagitiosum tuo ore laudari? De-
plango quod tu ipse non plangis, qui te non sentis mortuum, qui quasi gladiator
paratus libitine in proprium funus ornaris. Dentes puluere teris. Raros in
rubente caluaria digeris capillos. Saginata ceruix, toroso adipis in-
tumescens, nec que fracta est inclinatur. Super hoc unguentis fragras.
mutas balneas, et contra renascentes pilos pugnas. Per forum ac platheas
nitidus et politus amator incedis. Facies meretricis facta est tibi. Nescis eru-
bescere? Conuertere, miser, ad dominum, ut ad te deus conuertatur. Age penitentiam,
ut et ipse agat penitentiam super omnibus que locutus est malis, ut faceret tibi. Quid
neglecto uulnere tuo alios niteris infamare? Quid me bene tibi et sedule
consulentem quasi freneticus medicum laceras? Esto, ego flagitiosus sum, ut uulgo
iactitas. Saltem meum age penitentiam. Minimo opus ut simulas, imitare lacrimas

criminosa. Ubi nunc [illegible] virtutes tue sunt. An malorum tuorum putas solacium
quia multos nunc similes [illegible] de oculis lacrime fletum et [illegible]
[illegible] fulgidus et formosus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de Jerosolimis descendens
et in latrones incidisti [illegible] et Samaritanus [illegible] vulnera [illegible]
[illegible] mortuus [illegible] in sepulcro [illegible] et [illegible]
[illegible] quos salvator [illegible] domum [illegible]
et [illegible] longe [illegible] in tenebris et in umbra mortis.
lux orta est eis. Qui postquam [illegible] dominum cognoverunt [illegible]
mare [illegible] fili David miserere nostri. [illegible] et [illegible]
[illegible] vestimenta [illegible] cum [illegible] [illegible]
et [illegible] tangat [illegible] perturbet [illegible]
[illegible] sic [illegible] et [illegible] mater tua. [illegible]
[illegible] ysopo et mundaberis. lavabis te et super nivem dealbaberis. Quid
[illegible] et [illegible] illa quam [illegible] annos [illegible]
[illegible] post [illegible] [illegible] est. [illegible] Quod ad eum
[illegible] [illegible] [illegible] Quid longius [illegible] a [illegible]
et [illegible] in [illegible] fluctuans. nec [illegible]
[illegible] cave ne [illegible] madianite fornicantes [illegible]
[illegible] virginem [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] plangit et mortuum. clamat [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] dei. et [illegible]
Sanguis naboth. et [illegible] israel. [illegible] est [illegible] dei. et [illegible]
[illegible] dignam [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] paulisper. et
[illegible] deus. [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] diaconus [illegible]
[illegible] nec [illegible] pro filio. nec filium pro patre puniri.
[illegible] [illegible]. Et samuel habuit filios qui [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et iniquitates. et non
[illegible] a timore dei. et [illegible]
sacerdos [illegible] fuit. [illegible] habuit filios qui [illegible]
[illegible] in tabernaculo dei. et [illegible]
[illegible] dei [illegible] [illegible]
et. [illegible] sacerdotum dei [illegible] est. [illegible]

nimium lenis in paucos ostendit deus. Tantumque habet te episcopi tui misericordia liberare. Et timendum sit, ne iustus te de solio suo corruens. Per nec irremeabilis. Oza cum tetigit archam domini quam portare ipse debuerat, qui ruentem sustentare voluit, et percussus est. Quid de te futurum putas qui stantem archam domini precipitare conatus es? Quanto episcopus qui te ordinavit probabilis est, tanto amplius tu detestandus, qui tantum hominem fefellisti. Solemus mala domus nostre sicut novissimi ac liberorum et coniugum vitia, vicinis canentibus ignorare. Noverat te omnis ytalia, cuius ante altare christi tunc ingemiscebant. Nec tu tam callidus eras, ut prudentia tua vitia celares. Sic estuabas, sic rubebant te et lascivientem huc atque illuc rapiebat voluptas, ut quasi quosdam triumphos palmasque vitiorum de expletis libidinibus sublevares. Denique inter gladios barbarorum et barbarum maritum et mariti potentis exorbias. Impudicitie flamma te rapuit. Non timuisti in illa domo adulterium facere, in qua cum iudice leges vim te poterat ulcisci. Ducebaris ad ortulos, ad suburbana protraheris, tu libere et in sancte te agis, ut absente marito uxorem te putes. Non adulteras. Sed per quosdam cuniculos diu latentes erumpis. Romam occultus ingrederis, latitas inter sanitas latebras, et ad primum mariti nuntium, quo nomine et expulsoris hannibal defendi, navigio te credis. Intantum tante fuge celeritas fuit, ut tempestatem terra duceres tutiorem. Venisti ut tuam chirum. Inde te velle Ierosolimam transcendere, et futurum domino pollicens. Quis non susciperet eum qui se monachum promittebat? Presbyterum ignorans tragedias tuas episcopi tui commendaticias ad certos sacerdotes epistolas legeres. Tu autem ipse transfigurabas te in angelum lucis, et ministrum sathane ministrum iustitie simulabas. Sub veste ovium latebas lupus, et post adulterium hominis adulter christi esse cupiebas. Hoc ideo scribi ut toti romane orbi mores qui ... brevi pingerem tabella, et quasi ... ante oculos ponerem non mutatum domini ... misericordiam clementiam, ... oratias ... animos delictorum. Turpi crucifigens sibi met ipsi filium dei et ostentui habens, et non legens ... irrigatur. Terra ... mentes sepe super se bibens imbrem, et generans herbas opportunam illis a quibus colitur, accipit benedictionem a deo. Proferens autem spinas et tribulos, reproba est, et maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.

Item Epistola eiusdem Ieronimi ad Iulianum diaconum aquilegie.

a Antiquus sermo est. mendaces faciunt ut nec vera dicentibus credatur.
Quod mihi ego a te obiurgatus de silentio litterarum accidisse video. dicis saepe
misisse. sed negligentia baiulorum factum. Respondebis: omnium non scribentium vetus
ista excusatio est. dicam non recepi. quae epistolas finxit. dicis. hinc illud quod
plurimas contendas me tibi dedisse. et illi qui non reddiderunt negabunt.
et erit inter absentes incerta cognitio. Quid igitur faciam. sine culpa veniam
postulo. Rectius arbitrans pacem loco motus petere. quam aequo gradu certa-
mina gerere. Quamquam me iugis tam corporis aegrotatio quam animae aegritudo
consumpsit. ut morte imminente nec mei paene memor fuerim. Quod ne fal-
sum putes oratorio more post argumenta. testes vocabo. Sanctus frater
Heliodorus hic affuit. qui cum mecum heremum vellet incolere. meis sceleribus
fugatus abscessit. Verum omnem culpam praesens verbositas excusabit. Nam ut ait
Flaccus in satira. omnibus hoc vitium est cantoribus. Inter amicos rogati ut
numquam cantent. iniussi numquam desistant. Ita te de meis fratribus obruam litteris.
ut eorum proprias rogare nesciam. Sororem filiam in Christo tuam gaudeo te Domino
nuntiante in eo permanere quod coeperat. hic enim ubi nunc sum non solum quid agat
in patria. sed an ipsa patria perstet ignoro. Et licet me sinister Hiberae excetrae
ore dilaniet. non timebo hominum iudicium. habiturus iudicem meum Deum. Si fractus
illabatur orbis. impavidum ferient ruinae. Quaeso ergo te ut apostolici memor
praecepti quo docet opus manens permanere debere. et tibi a Domino praemium multipli
salute paries. et me de eo in communi gloria crebris reddas sermonibus laetiorem.

Explicit epistola ad Iulianum.

Incipit epistola beati Ieronimi ad Niceam hypodiaconum Aquilegie.

Turpilius comicus tractans de vicissitudine litterarum. sola inquit res
est quae homines absentes praesentes facit. Nec falsam dedit quamquam in re non vera
sententiam. Quid enim est ut ita dicam tam praesens inter absentes quam per epistolas et allo-
qui et audire quos diligas. Nam et rudes illi Italiae homines quos Cassos Ennius
appellat. qui sibi ut in Rhetoricis Cicero ait. victum fero more quaerebant.
ante cartae et membranarum usum. aut in dolatis ex ligno codicillis. aut
in corticibus arborum mutua epistolarum alloquia missitabant. Unde et portitores
eorum tabellarios. et scriptores a libris arborum librarios vocavere. Quanto igitur
expolito iam artibus mundo id non debemus omittere quod sibi praestiterunt.
apud quos erat cruda rusticitas. et qui humanitatem quodammodo nesciebant.

Ecce beatus romanus cum sancto eusebio non plus natura quam morum equalitate germano
litteris me provocant officio. Tu modo a nobis abiens recentem amiciciam. scindis potius
quam dissuis. quod prudenter lelius vetat. nisi forte ita tibi exosus est oriens, ut litteras
quoque tuas huc venire formides. Expergiscere. expergiscere. evigila de sompno. presta
unam carte sceduiam caritati. Inter delicias patrie. et comunes quas habuimus pere-
-grinationes. aliquando suspira. Si amas scribe. si irasceris. iratus licet scribe.
Magnum et hoc desiderii habeo solamen. si amici litteras vel indignantis.
accipiam.) Explicit.

Epistola beati Jeronimi ad paulum senem
concordie.

Homine vite brevitas dampnatio delictorum est. Et in ipso sepe limine ex orien-
-dio mors secuta nascentem. labentem cotidie in vicium secula profitetur. Nam cum primum
paradisi colonum viperinis nexibus prepeditum coluber deduxisset ad terras. Eter-
-nitas mortalitate mutata in nongentos et eo amplius annos, secundam quodam-
-modo in mortalitatem maledicti hominis distulerat eloquium. Exinde paulatim
recrudescente peccato totius orbis naufragium gygantum adduxit impietas.
Post illud ut ita dixerim purgati baptismum mundi in breve tempus hominum
vita contracta est. Hoc quoque spatium sceleribus nostris semper contra divina pugnan-
-tibus pene perdidimus. Quotus enim quisque aut centenariam transgreditur
etatem. aut non ad eam sic pervenit ut pervenisse peniteat. sicut
quoque in libro psalmorum scriptura testatur. Dies vite nostre lxx. anni. si autem multum.
lxxx^ta^. et quod amplius est labor et dolor. Quorsum ais ista tam alto repetita
principio. et ita procul accepta ut merito quis nos oraciano de nobis possit
sale ludere. et gemino bellum troianum orditur ab ovo. Nempe ut senectutem
tuam, et caput ad similitudinem christi candidum dignis vocibus predicem. Ecce
iam centenus etatis circulus volvitur. et tu semper domini precepta custodiens
future beatitudinis vite per presentia exempla meditaris. Oculi puro lumine
vigent. pedes imprimunt certa vestigia. auditus penetrabilis. dentes candidi.
vox canora. corpus solidum et succi plenum. canicies cum rubore discrepat.
vires cum etate dissentiunt. Non memorie tenacitatem ut in plerisque cernimus
antiquior senecta dissolvit. non calidi acumen ingenii frigidus sanguis obtun-
-dit. non contractam rugis faciem arata frons asperat. non denique tremula manus
per curvos cere tramites errantem stilum ducit. Future resurrectionis

virum in te nobis dominus ostendit. ut puerum nam cum esse quem ceteri adhuc viventes
premoriuntur in carne. iustitie qui in adolescentiam in aliena etate mentiris. At
etiam multis istam corporis sanitatem etiam peccatorum evenire videamus. tamen
illis hoc diabolus ministrat ut pereant. tibi dominus prestat ut gaudeas. doctissime
quondam grecorum. de quibus pro flacco agens luculentus tullius ait. Ingenita levitas
et erudita vanitas. Regum suorum vel principum laudes accepta mercede dicebant.
hoc ego faciens nunc pretium posco plaudendi. Et ne putes modica esse que deprecor
margaritam de evangelio postularis. Eloquia domini eloquia casta argentum igne exa-
minatum. probatum terre. purgatum septuplum. scilicet commentarios fortunatiani
et propter notitiam persecutorum aurelii victoris hystoriam. simul et epistolas novatiani.
ut dum scismatici hominis venena cognoscimus, libentius sancti cypriani martyris
bibamus antidotum. misimus interim tibi id est paulo seni paulum seniorem. in quo
propter simpliciores quosque in vertendo in multum sermone laboravimus. Sed nescio quomodo
etiam si aqua plena sit. tamen eundem odorem lagena servat. quem dum rudis esset imbuta
est. Si hoc munusculum placuerit. habemus et alia condita. que cum plurimis
orientalibus mercibus ad te, si spiritus sanctus afflaverit navigabunt. ¶ Explicit.

¶ Incipit epistola beati ieronimi ad cromatium iovinum et eusebium.

Non debet carta dividere quos amor mutuus copulavit. nec per singulos
officia mei sunt partienda sermonis. cum sic vos invicem ametis. ut non minus
tres caritas iungat quam duos natura sociavit. quin potius si rei conditio pa-
teretur sub uno litterule apice nomina indivisa concluderem. Vestris quoque ita me
litteris provocantibus ut et in uno tres et in tribus unum putarem.
Nam postquam sancto evagrio transmittente in ea ad me heremi parte delate sunt. que
inter syros ac saracenos vastum ducit limitem. sic gavisus sum ut illum diem
romane felicitatis. quo primum marcelli apud nolam prelio post cannensem pugnam
hannibalis agmina conciderunt. ego vicerim. Et licet supradictus frater sepe me
visitet. atque me ita ut sua in christo viscera foveat. tamen longo a me spacio se-
iunctus. non minus mihi reliquit abeundo desiderium quam attulerat. veniendo [illegible]
Nam cum vestris litteris fabulor. illas amplector. ille mecum loquuntur. ille hic
tantum latine sciunt. hic enim aut barbarus semisermo discendus est. aut
tacendum est. Quotienscumque carissimos mihi vultus note manus referunt impressa
vestigia. totiens aut ego hic non sum. aut vos hic estis. Credite amori
vera dicenti. et cum has scriberem vos videbam. De quibus hoc primum queror

cur sit interiacentibus spaciis maris atque terrarum tam procul optatam mutuo. Si ex
ira meam cum vobis ut scriberetis nisi non scripsistis. cartam defuisse non credo nisi
ministrante commercia. Et si aliqui ptolomeus maria clausisset. aut rex attalus
membranas a pergamo misit. ut penuriam carte pellibus pensaret. Unde pergame-
narum nomen ad hunc usque diem tradente sibi invicem posteritate servatum est.
Quid igitur arbitrer? baiulum festinasse? quamvis longe epistole una nox sufficiat. An
vos aliqua occupatione detentos? Nulla necessitas maior est caritate. Restat e duobus
ut aut vos piguerit. aut ego non meruerim. E quibus malo vos incessere tardi-
tatis, quam me condemnari non merentem. Facilius enim negligentia emendari potest
quam amor nasci. Bonosus ut scriptum est filius ichthyos, id est piscis, aquosa petit. Nos
pristina contagione sordentes quasi reguli et scorpiones arentia queque sectamus.
Ille iam calcat super colubri caput. Nos serpenti terram ex divina sententia comedenti
adhuc cibus sumus. Ille iam potest summum graduum psalmum ascendere; nobis adhuc
in primo ascensu flentibus, nescio an dicere aliquando contingat: levavi oculos meos ad
montes unde veniet auxilium michi. Ille inter minaces seculi fluctus in tuto insule,
id est ecclesie gremio sedens, ad exemplum iohannis librum fortasse devorat. Ego in
scelerum meorum sepulchro iacens, et peccatorum vinculis colligatus, dominicum
de evangelio expecto clamorem: Ieronime veni foras. Bonosus inquam, quia secundum
prophetam omnis diaboli virtus in lumbis est, trans eufratem tulit lumbare su-
um, id est in foramine petre abscondens, et postea scissum inveniens, canit: Domine
tu possedisti renes meos. Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Me vero nabucho-
donosor ad babilonem, id est confusionem mentis mee, cathenatum duxit. Ibi
michi captivitatis iugum imposuit. ibi circulum ferri in naribus meis innectens, de canticis syon
cantare precepit. Cui ego dixi: Dominus solvit compeditos. Dominus illuminat cecos.
Et ut breviter ceptam dissimilitudinem finiam. Ego veniam deprecor, ille expec-
tat coronam. Soror mea spiritualis iuliani in christo fructus est. Ille plantavit, vos rigate,
dominus autem incrementum dabit. Hanc michi ihesus pro eo vulnere quod diabolus inflixerat
prestitit, vivam reddendo pro mortua. Huic ego ut ait gentilis poeta, omnia
etiam tuta timeo. Scitis ipsi lubricum adolescentie iter, in quo et ego lapsus
sum, et vos non sine timore transitis. Hoc illa vel maxime ingrediens omnium
fulcienda est preceptis, omnium est sustentanda solaciis, id est crebris vestre sanctitatis
epistolis roboranda. Et quia caritas omnia sustinet, obsecro ut etiam a papa va-
leriano ad eam confortandam litteras exigatis. Nostis puellares animos his rebus

plerumque solidari. Et eo magis igitur curae est maioribus. In mea enim patria. Vidua rusticitatis vernacula deus venter est, et de die vivitur. Sanctior est ille qui ditior est. Accessit huic patelle iuxta tritum domini sermonem proverbium dignum operculum. Lupicinus sacerdos. Secundum illud quoque de quo semel in vita cachinnavit risisse Lucilius. Similem habent labra lactucas, asino carduos comedente. Videlicet ut perforatam navem debilis gubernator regat, et caecus caecos ducat in foveam, talisque sit rector, quales illi qui reguntur. Matrem communem quae cum vobis sanctitate sociatur, in eo vos praevenit quod tales genuit, cuius vere venter aureus potest dici, eo salutamus honore quo nostis. Una quoque suspiciendas cunctis sorores, quae sexum vincere cum saeculo, quae oleo ad lampades largiter praeparato sponsi operiuntur adventum. O beata domus in qua moratur Anna vidua, virgines prophetissae, geminus Samuel nutritus in templo. O tecta felicia in quibus cernimus Machabaeorum martyrum coronis cinctam martyrem matrem. Nam licet cotidie Christum confiteamini, dum eius praecepta servatis, tamen ad privatam gloriam publicam hanc vobis accessisse confessionem, quod per vos ab urbe vestra Arriani quondam dogmatis virus exclusum est. Et miramini forsitan quod in fine iam epistole rursus exorsus sim. Quid faciam? vocem pectori negare non valeo. Epistole brevitas compellit tacere, desiderium vestri cogit loqui. Praepropero sermone confusa turbatur oratio. amor ordinem nescit. Explicit.

Epistola sancti Jeronimi ad Crisogonum monachum.

Qui circa te affectus meus sit, carissimus ambobus Heliodorus tibi poterit fideliter nuntiare, qui non minore te diligit amore quam diligo. Ut ego semper in ore meo tuum nomen sonem, ut ad recordationem confabulationis nostrae totus exsiliam, in operis recordatione humilitatem admiror, virtutem efferam, praedicem caritatem. Verum tu quod natura leviores instituis sunt, ne utrumque scriptum monumentum prior et me praedat quem oculis videre desiderat. Ita nos nec respondendo venimus obliti illam epistulam quam in corde sapientiore ... non rarum petimus litteras ... amicis ut dumis cervos exagitant. Et ille quidem quasi venator sine fine sub frondentibus captantes arboribus inmo fugaces capreas aut timidos cervos animal comprehendit. Cum rabido saepius ore dilaniantemque frustra praedandi hostem, per multum saepe famem ... et tam diu memoriae perdat. Ipsum vero ... pascitur. ... sanguine pasta feritas ... visceribus distenta ... cum saturitate perdidit oblivio. Tardius ... quid capiat. Donec memoria recordatur ... Tu vero ... crebro ... finem ... exordio ...

amitto cum quod teneas. Nisi forte negligentie semper conscia tota accuses tunc non haberes quod scriberes, cum nos debueritis scribere cum tu non haberes ad quos.

¶ Brevis epistola Jeronimi ad Antonium monachum.

Dominus noster humilitatis magister disceptantibus de dignitate discipulis unum apprehendit parvulum dicens. Quicumque vestrum non fuerit conversus sicut infans non potest introire in regnum celorum. Quod ne tantum docere nec facere videretur implevit exemplo. Dum discipulorum pedes lavat. Dum traditorem osculo excipit. Dum loquitur cum samaritana. Dum ad pedes sibi sedente maria de celorum disputat regno. Dum ab inferis resurgens primum mulierculis apparent. Sathanas autem ex archangeli fastigio non aliam ob causam nisi contrariam humilitati superbiam ruit. Et iudaicus populus primas sibi cathedras et salutationes in foro vindicans deputato ante in stillam situle gentili populo commutatur delet. Contra sophistas seculi et sapientes mundi Petrus et Jacobus piscatores mittuntur. Qua de causa et scriptura ait. Superbis deus resistit humilibus dat gratiam. Vide frater quale malum sit quod adversarium habet deum. Ob quod in evangelio et phariseus arrogans spernitur et humilis publicanus auditur. Decem iam ni fallor epistolas plenas tam officii quam precum misi cum tu ne mutire quidem dignaris, et domino loquente cum servis frater cum fratre loqui dedignaris. Loquerer nimis mihi crede contumeliose. Quod de me nisi stilum verecundia prohibuisset. tunc lapsus in iracundiam ut lacessitus rescriberem ut irascens. Sed quoniam et irasci hominis est. et iniuriam non facere christiani. ad antiquum morem revertens rursus precor, ut et diligentem te diligas, et conservo sermonem conservus impertias. Vale in domino.

¶ Item epistola beati Jeronimi ad Theodosium et ceteros anachoritas in heremo commorantes.

Quam vellem nunc vestro interesse conventui. et admirandum consortium. licet isti oculi non mereantur aspicere tota cum exultatione complecti. Spectarem desertum omni amenorum civitate. Viderem desolata ab accolis loca quasi ad quoddam paradisi instar sanctorum cetibus obsideri. Verum quia hec mea fecere delicta ne consortio beatorum insereretur obsessum omni crimine caput. Idcirco obsecro quia vos impetrare posse non ambigo ut me de istius seculi tenebris vestro liberetis oratu. Et ut ante dixi coram. et nunc per litteras votum indicare non cesso. quod mens mea ad id studii omni cupiditate rapiatur. Nunc vestrum est ut voluntatem sequatur effectus. Meum est ut velim et possim.

Ergo ita fit quasi a cuncto grege morbida oberrans ovis. et nisi me bonus pastor ad
sua stabula humeris impositam reportet, lababunt gressus. et in ipso cona-
-mine vestigia concident assurgentis. Ego sum ille prodigus filius qui omni quam
mihi pater crediderat portione profusa. necdum me ad genitoris genua prostravi...
nec dum coepi prioris a me luxuriae blandimenta depellere. Et quia paululum
non tam desivi a vitiis quam coepi velle desinere, nunc me novis diabolus retibus
ligat. nunc nova impedimenta proponens. maria undique circumdat et undique
pontum. nunc in medio constitutus elemento. nec regredi volo. nec progredi possum.
Superest, ut oratu vestro sancti spiritus aura me provehat. et ad portum optati
litoris prosequatur. Explicit.

Incipit epistola ad Minervium et Alexandrum monachos.
De apostoli dictis. omnes quidem dormiemus. non omnes
autem immutabimur.

In ipso iam profectionis articulo sancti filii nostri Sisinnii quae ad vos scripta
detulerat. haec qualiacumque sunt dictare compellor. nec possum urgentem celare
prudentiam. et obsecro ne hoc dictum referatis ad gloriam. quum pro ad
plenam necessitudinem dumtaxat vobis quasi amicis loquor. Multas sibi fratrum
ac sororum de vestra provincia ad me detulit quaestiones. quarto me respondere pu-
-tabat ad quas [illegible] [illegible] largissimo spatio me responsurum puta-
-bam. Siquidem furtivis noctium lucubratiunculis ad plerasque dictaveram. et ex-
-pletis aliis. me ad vestram quae ad difficilem est reservavi. subito superveniens asseruit
se illico profecturum. cuius cum rogarem ut differret iter. liberam recepit [illegible]
obtendere. monasteriorum Egypti necessitates. nihil non plenas aquas. [illegible]
mediam. ut ipse offensae esset in dominum illius ultra velle retinere. Itaque [illegible]
et stamina utraque et telas quae mihi ad vestram amicam [illegible] vobis [illegible]
transmisi. ut quid [illegible] deest vestro texatur eloquio. Prudentiae vestrae
et eruditi et de canina ut aut [illegible] facundia. ad [illegible] distinctionem
transmigrasse. Nec mihi magno apud vos labore opus est. quasi philosophi
[illegible] narrant fabulae. Cum dominum simul [illegible]
dixeram. iam intellexerat. Itaque et ego tempore cohortatus. singulorum vobis
qui in sacras scripturas commentariolos reliquerunt. [illegible] et in [illegible]
plerasque interpretatus sum. ut et me liberem quaestione. et vobis veterum [illegible]
[illegible] imitatur auctoritas. qui in legendo singulos ac probandos [illegible]

meae voluntati, sed vestro adquiescens desiderio. Quaeritis quod semper dictum sit
et quod in prima ad corinthios epistola Pauli apostoli sit legendum. omnes quidem dormie
mus. non omnes autem immutabimur. aut iuxta aliqua exemplaria, non omnes
dormiemus. omnes autem immutabimur. Utrumque enim in graecis codicibus inve
nitur. Super quo theodorus eracleotes, que urbs olim perinthus vocabatur.
in commentariis apostoli sic locutus est. omnes quidem non dormiemus. omnes autem im
mutabimur. Enoch enim et helyas mortis necessitate superata. ita ut erant
in corporibus de terrena conversatione ad celestia regna translati sunt. Unde et
cuncti qui sic opinationis atque iudicii in corporibus reperiendi sunt. cum aliis
sanctis qui ex mortuis resurrecturi sunt. rapientur in nubibus obviam christo in
aera. et non gustabunt mortem. erunt quippe cum domino gravissima mortis
necessitate calcata. Unde ait apostolus. omnes quidem non dormiemus. omnes autem
immutabimur. Qui enim ex mortuis resurrexerint. et in nubibus viventes rapti
fuerint transibunt ad incorruptionem. et mortalitatem in inmortalitatem mutabunt.
non in tempore non in longo spatio. sed in athomo et in puncto temporis atque
momento quo palpebra oculi moveri potest. in novissima tuba. Canet enim
et adventu resurrectio mortuorum. ut vivi quos in corporibus suis consumma
tionis tempus invenerit. mortuos de inferis resurgentes prevenire non
valeant. Quod manifestius Paulus edisserens ait. Canet enim tuba. et
mortui resurgent incorrupti. et nos immutabimur. Oportet enim corru
ptibile istud induere incorruptionem. et mortale hoc induere inmortalitatem
et possit in aera rapi pergere, ut iugiter ut in celorum regno maneat perpetuum.
Diodorus tarsensis episcopus licet eodem sensu de capitulo in sequentibus breviter anno
tavit in eo quod dictum est. et mortui resurgent incorrupti. et nos immu
tabimur. Si enim incorrupti resurgent mortui. haut dubium, quin et ipsi
in meliora mutati. quid necesse fuit dicere. et nos immutabimur.
Unde hoc voluit intellegi. quod ut corruptio communis sit omnium. immu
tatio autem sanctorum. qui non solum incorruptionem et inmortalitatem
sed et gloriam consequuntur. Apollinaris licet aliis verbis eadem que
theodorus asserit, quosdam non esse morituros. sed de presenti vita rapien
dos in futuram. ut mutatis glorificatisque corporibus sint cum christo
quod nunc de enoch et helia credimus. Didimus non pedes sed ulnas in
origenis sententiam tendens. contraria ingreditur. Ecce mysterium vobis loquor.

Omnes quidem dormiemus .i. moriemur. non omnes autem immutabimur. Quod ita
dixerunt. quasi non indigeret resurrectio interprete. nec obscuritatem haberet
in sensibus. Nunc paulus post multa que de resurrectione locutus est intulisset.
Ecce mysterium vobis dico. Omnes quidem dormiemus .i. moriemur non omnes
autem [illegible] immutabimur. [illegible] in non nullis codicibus scriptum sit. Non quidem
omnes dormiemus. omnes autem immutabimur. Est considerandum an et quod pre-
missum est omnes immutabimur possit convenire quod sequitur. Mortui resurgent
incorrupti. et nos immutabimur. Si enim omnes immutabuntur et hoc commune
cum ceteris est. superfluum fuit dicere et nos immutabimur. Quamobrem ita le-
gendum est. omnes quidem dormiemus. non omnes autem immutabimur. Si enim in adam
omnes moriuntur. et in morte dormitio est. omnes ergo dormiemus .i. mori-
emur. dormit autem iuxta illud. [illegible]. suscitarium qui mortuus est
spe resurrectionis future. Omnisque qui dormit expergiscitur. Sed tamen cum
non subita vis mortis oppresserit. et mors somno fuerit copulata. Quamquam omnes
ita dormierint lege nature. soli sancti et anima in melius mutabuntur.
ita ut incorruptio omnium resurgentium sit. gloria autem atque mutatio [illegible]
sanctorum. Atque sequitur iuxta grecos in athomo. [illegible]
[illegible] in momento. et in ictu qui
in mora oculi. Idcirco prefati diximus ita explanavit simul omnium resurrectiones
[illegible] Quando enim dicit in puncto temporis et in mora oculi atque
momento futuram omnium resurrectionem. contra [illegible] resurrectionis [illegible]
-dit fabulas. ut alii primi alii novissimi [illegible]. Athom[um]
autem punctum temporis est. quod secari et dividi non potest. Unde et epicurus
athomis mundum struit. et [illegible] conformat. Ictum oculi sive motum quem
greci [illegible]. tanta velocitate transcurrent ut pene sensum videntis effu-
giat. Hoc et in plerisque codicibus pro [illegible] .i. ictu ut motu [illegible] legitur.
Hoc sentire debemus quomodo levis pluma. ut stipula. aut tenue arboris folium.
vento flatuque portatur. et de terra ad sublime transfertur. sic ad nutum
et adventum dei omnium mortuorum corpora movebuntur parata ad adventum
iudicis. Quodque iungit et dicit. in novissima tuba canet enim et mortui
resurgent incorrupti et nos immutabimur. oportet enim corruptibile hoc induere
incorruptionem. et mortale hoc induere immortalitatem. [illegible]
sententiam. ut clangore tube aut voce [illegible] quod

scriptum est. quia tuba exalta vocem tuam ut extra omnium resurrectionem. unde est quod
legitur in evangelio: Tu autem cum facis elemosinam, noli tuba canere ante te. hoc
est abscondite fac misericordiam et in secreto. ne videaris de altitudine mentis gloriari.
Querimus autem cur ad novissimam tubam mortuos scripsit resurrecturos. quando enim
novissima dicatur, utique alie precesserunt. In apocalipsi Iohannis vii angeli describuntur
cum tubis. et singulis clangentibus primo et secundo et tercio et quinto vero
aliud per singulos actum esse indicatur. Novissimo autem id est septimo clarius voce strepitum perso-
nante mortui resurgent et corpora que prius fuerunt corruptibilia incorrupta re-
surgent. Ubi post novissima tuba apponit apostolus aliud consequens. canet enim et
mortui resurgent incorrupti. nos autem immutabimur. cum dicit nos. aliis se et
eos qui tunc sunt, post mortuos esse significat. Illud quoque intelligendum est quod dicit mortuos
qui resurgent incorrupti esse corpora mortuorum. eos autem qui dicuntur esse mutandi.
alias debere accipi, qui in maiorem gloriam fuerint commutati. et pervenient in unum
[illegible] Alii vero asserunt mortuos debere intelligi
peccatores, qui resurgent incorrupti ut possint eterna sustinere supplicia.
Eos autem qui commutandi esse sanctos qui de virtute in virtutem et de gloria transferuntur
in gloriam. Unde et ad incorruptionem mortuorum subiungit. oportet enim corruptibile hoc
induere incorruptionem. Ad id autem quod dixit nos immutabimur, id est adiungit. et
mortale hoc induere immortalitatem. aliud est enim immortalitas. aliud incorruptio.
sicut aliud est mortale. aliud corruptibile. Quicquid autem mortale est, et corruptibile
est. sed non quod corruptibile statim et mortale. Corruptibilia quippe sunt corpora
que carent anima. et tamen non sunt mortalia. que numquam fuere vita. quod ipse sciendum
est. Unde signanter apostolus corruptioni incorruptionem, et mortalitati immortali-
tatem [illegible] copulavit. [illegible] quod vocabatur prius
[illegible] Vox Eusebius Pamphili [illegible]
[illegible] libro ponens sibi hanc eandem questionem latius disputavit. et utrumque
complectens, quod inter se videtur esse contrarium. post principium quod [illegible]
locutus est. dicamus primum de eo quod magis in pluribus codicibus invenitur.
Ecce misterium dico vobis. omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur.
Misterium dicit ut attentiores faceret auditores. de resurrectione plenius disputaturus.
dormitio autem mortem istam que communis est omnium significat. Unde rectissime po-
suit quod omnes dormiemus. id est moriemur. sicut supra dixit. Sicut in Adam
omnes moriuntur. ita et in Christo omnes vivificabuntur. cum quod omnes [illegible]

Audite sacramenta que dico. Omnes quidem moriemur, sed non omnes immutabimur. canet
enim tuba haud dubium quin angelicus septimus, et mortui resurgent incorrupti.
Qui autem corrupti erunt mortui, quomodo non immutabuntur? cum corruptio in incorruptionem mutatio
sit. Sed hec immutatio qua Paulus mutandus est et sic sit, glorificatio intelligitur.
Incorruptio autem ideirco omnium est omnium, quia ideo impassibiliores erunt peccatores
ut ad tormenta perpetua sint, et non moriantur et corruptibili corpore dissolvantur.
Legimus in eadem epistola aliud differente claritatem diversitatem resurrectionis. non
in natura corporum, sed in varietate glorie. Denique alii resurgunt ad penas perpetuas,
alii ad gloriam sempiternam. Alia enim claro celestium, alia dicitur, alia terre-
-torum. et corpora celestia et corpora terrestria. Sic inquit erit et resurrectio
mortuorum. Cui sententie magis adquiescit ecclesia ut omnes communi morte mori-
-amur. et non omnes mutemur in gloriam iuxta illud quod Daniel scribit: multi dormientes
in pulvere terre resurgent, alii in gloriam eternam, alii in confusionem et obprobrium
sempiternum. non resurgent in eternam gloriam in quam Paulus et qui cum eo sunt
mutabuntur. Que cum ita se habeant et sic intellecta sint a nobis, eorum tantum
immutationem pertinere qui resurgent in gloriam. Peccatorum autem et infidelium
qui mortui appellantur et resurgent incorrupti nequaquam immutationem, sed
penas perpetuas esse dicendas. Transeamus ad secundam lectionem que sic fertur in
plerisque codicibus: Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur. Ex qua
non nulli asserunt multos vivos in corporibus reperiendos, et si non dormiant omnes
non ideo esse morituros. Si autem non moriantur omnes, non omnes resurrecturos. Resurgere
enim proprie dicitur qui prius moriendo cecidit. Unde et Paulum volunt strari
in prima epistola ad Thessalonicenses: Nos qui vivimus, qui residui sumus vel erimus
in adventu domini non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus
in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo. et mortui in Christo
resurgent primi. Deinde nos qui vivimus qui residui sumus simul cum illis
rapiemur in nubibus obviam domino in aera. Et sic semper cum domino erimus. Et ex his
dictis probare conantur Paulum et qui cum eo scribebant epistolas putasse se
non esse morituros, sed reperiendos sic opinationis in corpore. Quod si verum
est, erravit Paulus et humana estimatione deceptus est. Sic arbitratus
est se immortalem in corpore, quod falsum rerum exitus approbavit. Hoc intel-
-lexerant et ipsi Thessalonicenses, sacramenta sermonis mystici nescientes,
et incertis rumoribus fluctuabant, dicebantque: Si Paulus moriendus est.

in corde. proximus est dies iudicii. cui occurrit eos [illegible] compescens. Rogo vos fratres per adventum domini nostri Iesu Christi et nostre congregationis in ipsum. ut non cito moveamini a mente. neque terreamini, neque per spiritum. neque per sermonem. neque per epistolam tamquam per nos missam, quasi instet dies domini. Nequis vos seducat ullo modo. Quoniam nisi venerit discessio primum. et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis. qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus. aut quod colitur ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Non meministis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis. Ad quorum dictis [illegible] agit ut eos revocet ab errore. ne putent diem iudicii appropinquare. et ex quo scripserat nos qui vivimus qui residui sumus in adventum domini non preveniemus eos qui dormierunt. Aut intelligant quod [illegible] noluit [illegible] qui scripsit. Non enim possibile fuit ut qui ad Timotheum scribebat. Ego iam delibor et tempus resolutionis mee instat. putaret se in carne permansurum. et numquam esse moriturum. et de vita terrena statim ad regna celestia transiturum. Presertim cum ad Romanos scribens eadem dixerit. Quis me liberabit de corpore mortis huius. Et ad Corinthios. habitantes in corpore peregrinamur a domino. Magis autem volumus peregrinari de corpore et esse cum deo. Qui hec dicebat itaque noverat se esse moriturum. Melius est ergo spiritualiter sentire quod scriptum est. et dormitionem in presenti loco non mortem accipere, per quam anima a corpore separatur. sed peccatum post fidem et offensam dei. dormitionem [illegible] De qua et ad Corinthios loquitur. Ideo inter vos multi infirmi sunt et dormiunt plurimi. Et in alio loco. Ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Qui enim mortui sunt non sunt perpetua morte perituri. Quia non mortali crimine detinentur sed levi modicoque peccato. Unde et alius sanctus vir excitare cupiens loquebatur. Ne forte obdormiam in morte. Est enim somnus peccati qui ducit ad mortem. et est alia delicti dormitio que morte non stringitur. Qui ergo [illegible] ea vita que dicit ego sum vita. et cui vita nostra abscondita est cum Christo in deo. et numquam ab ea fuit separatus. nec ad mortem [illegible] pertraxit. Iste de viventibus et semper viventibus esse dicetur. De quibus et [illegible] in evangelio Iohannis [illegible] testatur. Qui credit in me non morietur. et omnis qui vivit et credit in me non morietur in eternum. Unde et apostolus [illegible] qui dedicat [illegible] Omnes itaque non dormiemus. Qui enim omni custodia servat cor suum. et ad Christi precepta vigilat. mandatique eius memor est dicentis. Vigilate quia nescitis qua hora fur veniat. et in alio loco. Ne dederis

somnu

Somnum oculis tuis: et palpebris tuis dormitationem. ut saluus fias. quasi
caprea de manibus. et quasi auis de laqueis. Item non dormiet. Sunt ergo quidam non
dormiunt qui semper in christo uiuunt et uigilant. Sequitur ut nequaquam omnes dormiant.
et quomodo omnes inmutentur non inmutatione glorie. que iustis dabitur. sed ea inmu-
tatione qua corruptibiles de incorruptibiles efficiuntur. ut illi [illegible]. illi [illegible].
[illegible] tempestiua. Quod et si dormierit aliquis in christo. et negligentie som-
no obdormierit debet audire quod scriptum est. Numquid qui dormit non
resurget? Qui uero non dormit sed uigilat et semper uiuit in christo. de uita in uitam transiet.
que rapietur in nubibus. ut semper cum domino sit. De ipsiusmodi dormientibus lazarus
erat. de quo dominus ait. Lazarus amicus noster dormit. De hoc dormiente dicebat
ad martham. Qui credit in me. etiam si mortuus fuerit uiuet. et omnis qui uiuit
et credit in me non morietur in eternum. Cui enim tota in christo mente confidit. etiam
si ut homo lapsus. si mortuus fuerit in peccato. fide sua uiuit in eternum. Alioquin
mors ista communis credentibus et non credentibus debetur equaliter. et omnes
pariter resurrecturi sunt. alii in confusionem eternam. alii ut eo qui credunt. in
sempiternam uitam. Et si [illegible] ut qui credit in christo non morietur. et etiam
si mortuus fuerit uiuat in eternum. Quod iuxta corporalem mortem excepto enoch et
helia. nulli concessum proprium est. Sed autem fidei magnitudine semper uiuunt in christo.
non dormient. non morientur. sed ymitatores erunt uite apostolice. qui absque
ulla culpa uixerunt in lege iustitie. et ad fidem domini transierunt. credentes
in eo qui uocatur et resurrectio. numquam dormiere. numquam mortui sunt. Anima enim que
peccauerit ipsa morietur. Sicut ergo anima que peccat uiuente corpore mortua est.
et eadem die qua peccauit dormit in morte. dicente ecclesiaste. qui peccat mortuus
est extunc. Sic anima que non peccat spiritualiter. etiam si corpus mortuum fuerit. uiuet
in eternum. Hoc autem mendum quod maior conueniat ueritati ita legere. Omnes quidem
dormiemus. non omnes inmutabimur. Maxime cum sequitur mortui resurgent
incorrupti. et nos inmutabimur. Si enim omnes sunt inmutandi iuxta alteram
lectionem. quomodo postea dicitur. et mortui resurgent atque incorrupti. et primum auctore
et nos inmutabimur. Quando autem dicit nos. sanctos secum significat. Quemadmodum
quoniam intelligendum sit. in quo in epistola ad thessalonicenses scribit. hoc enim uobis
dicimus in uerbo domini. quia nos qui uiuimus qui residui sumus. in aduentu domini
non preueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in uoce archan-
geli. et in tuba dei descendet de celo. et mortui qui in christo sunt resurgent primi.

deinde nos qui vivimus qui reliqui sumus simul cum illis rapiemur in nubibus obviam
Christo in aera, et ita semper cum domino erimus. De quo capitulo actis disputatio plenius non
placet. Hoc dicendum est quid videatur aliis. Theodorus Heracleae et Diodorus qui
[illegible] sequuntur [illegible]. Quorum Diodorus hoc exponit. Residuos atque viventes Paulus
apostolus vocat. Non quo velit intelligi se et alios resurrectionis tempore residuos.
Sed nos dixit pro eo quod est iustos, de quorum et ego sum numero. Ipsi enim rapi-
-entur obviam Christo et non peccatores. Viventes autem non iuxta tropologiam gentes
accipimus, qui peccato non mortui sunt, sed omnes quos in corpore adventus Christi
invenerit. Quod autem sequitur, non praeveniemus eos qui dormierunt, neque
ad peccatores referre debemus. Neque enim peccatores cum iustis rapientur obviam Christo,
sed eos quos mors dissolverat. Verum ad ista paucis et aliis temporis calumniam
facio, cum ipse manifestissime scribat cum residui sumus in adventu domini. Quod
[illegible] autem residuos ideo diximus salvatoris. Sicut in diebus Noe ducebant uxores
et nubebant, et repente venit diluvium et tulit omnes, sic erit adventus
filii hominis. Quibus sermonibus apparet in fine mundi multos vivos et adhuc
in corporibus reperiendos. Sequitur: In iussu in voce archangeli et mortui
resurgent primi. Et hoc rursus salvator loquitur in evangelio. Media autem
nocte sponsum venire, cum utique viventes in corpore deprehendet. Cum
duo erunt in lecto uno, unus assumetur et alius relinquetur. Quibus dictis
ostenditur media nocte futuris omnibus consummationem mundi esse venturam.
Origenes in tertio volumine [illegible] expositionis Pauli ad thessalonicenses pri-
-mae, plurima et vario prudentique sermone disseruit. Hoc intulit de quibus nulla
dubium est et certatum plerumque liberasse. Quid est ergo quod scribunt thessalonicensibus
in libro dei Paulus et Silvanus et Timotheus: nos qui vivimus qui residui sumus
in adventu domini non praeveniemus eos qui dormierunt. Qui sunt isti viventes qui residui
erunt. Utique Paulus non ab hominibus neque per hominem apostolus et carissimus
eius filius in fide Timotheus et Silvanus qui illis erat et sermone et virtutibus
copulatus. Et hoc non solum secundum quemque Pauli et gratiam et [illegible] similes [illegible] dici
potest. Nos qui vivimus, quorum corpus mortuum est propter peccatum, spiritus autem vita
propter iustificationem, et quorum mortificata sunt membra super terram, ita ut nequaquam
concupiscat caro adversus spiritum. Sed enim adhuc desiderat [illegible]. Et quia vivit
desiderat. Et non sunt mortificata membra eius super terram. Sed si mortificata sunt,
nequaquam adversus spiritum concupiscunt quae mortificatione [illegible] subiecta [illegible] desideratum [illegible]

derunt. Sunt ergo qui vita carnere spiritu, et ad meliora translati sunt magis vivunt.
deposito mortis corpore, et maiorum omnium sentiunt. sic quod mortificationes
ipsi in corpore suo circumferunt, et nequaquam vivunt iuxta carnem, sed iuxta spiritum.
vivunt in eo qui vita est, et vivit in eis christus. de quo scriptum est. Vivens sermo
dei et efficax, qui est dei virtus et dei sapientia. Vivunt enim in quibus vivit virtus
dei omni humana fragilitate deposita. et in quibus vivit sapientia que abscondita
est in deo. et in quibus vivit et operatur iustitia. christus enim factus est nobis non
solum iustitia ex deo sed et sapientia, et omne quod virtus est. Et siquidem superius eos
se adormientibus et in christo mortuis qui hac fronte vitam separarent. unde
-batur superflua annotatio. Et ex hoc uno loco assumptum testimonium non valeret.
Nunc vero eodem tempore procedere et superius. et in prima ad corinthios loquitur: omnes
non dormiemus, omnes autem immutabimur. In momento, in ictu oculi, in novis-
-sima tuba. canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti, et nos immuta-
-bimur. hoc quod in priori loco scriptum est in tuba dei descendet de celo. commemora-
tum quod ad corinthios scribitur. In novissima tuba canet enim. Illi autem quod ad thes-
-salonicenses legitur. et mortui in christo resurgent primum. hoc quod ad corinthios
scriptum est. et mortui resurgent incorrupti. Porro quod sequitur. deinde nos
qui vivimus qui residui sumus in illud respondet. et nos immutabimur. Quod
utrumque sic intelligi potest. nos qui vivimus qui residui sumus in adventu domini. et nos quoque
immutabimur, et non sumus ex his qui appellantur mortui. sed vivimus ideo ad-
ventum domini non in morte sed in vita prestolamur. quia de israelitico genere sumus. Aut
electi sunt de nobis reliquie de quibus olim dominus loquebatur. dereliqui mihi septem milia
virorum qui non curvaverunt genua ante baal. In iohannis quoque evangelio,
viventium et non viventium duplex ordo describitur. Omnis qui credit in me non
morietur in eternum. Viventes ita intelligimus ut iam ante dictum est dormientes.
et in christo mortuos illos credantur. qui nunc vel in christo vivunt. cum petro mortui
sunt. Sunt autem reliquie, et electio gratie appellantur viventes. qui non ita
crediderunt, nec de israelitica nobilitate generati sunt, dormientes, et mortui ap-
-pellabuntur in christo. Sunt qui hunc locum ita edisserunt. Eum appellant quamvis
petro sunt mortui. Illi autem permanserunt. et ideo qui permanserunt mortui sunt. Et
postea quam ad penitentiam putarunt antiqua delicta mortui appellantur. qui
permanserant. Ipsi autem mortui. quia viventia ad deum mente [illegible] sunt. porro qui
vivunt et habent testimonium fidei et nec dum [illegible] in promptu [illegible] qui et

de alys quidā melius cogitant · ut nō absq̄ hīs qui iusti p̄ ozonentur: Tēo hēbūt
beatitudines quo fruuntur bono conpetente · et uiuūt et blēti p̄ ī aduentu dn̄i
saluatoris · Siquidē clemens est deus, et uult salutē oīuā eos q̄ dormierunt
et p̄ mortem p̄ · nō puenient illos · neq̄ soli sapient̄ ī nubibus · sed uiȳ
exemplum euangelie parabole · Vinī denarium · Vineā q̄ mercedem · et hī
decime hore operarij · et p̄me q̄ ī uineā missi p̄ · salutis accipient · Nec
hoc uiam uidentur iniustum · ut serui labor uerū p̄mui equaretur · [illegible]
· hoc dubitatus est eorum q̄ post multā sunt renati · et eorum qui nunq̄ mortis
uiderūt errorem · De his puto dicitur · Quis est hō q̄ uiuat et nō uideat mortē ·
Timet de morte aliāq̄ mortē · Neq̄ enī ut q̄dā putant quis p̄o q̄ est nullus
inuenitur · Sz q̄ dicitur quis putas iuxta illud qd̄ scriptum est · Quis sapiens
et intelliget hec · et ī alio loco · Dn̄e quis habitabit ī tabernaculo tuo · Et iterum
Quis cognouit sensum dn̄i · Responsio q̄ erunt de uiuentibus pauci, qui aduentum
dn̄i uideant, i[illegible] deus uerbum ē neq̄ ī subtilitate carnis · Sz ī gloria
triumphantis · Et considerandum dīcit · primum dormientes appellare · de ind-
ī p̄ mortuos quos uiuentes preterire nō poterunt · qui enī nō custodierit
hoc qd̄ scriptum est · ne dederis somnum oculis tuis · et palpebris tuis dor-
mitationem, ut saluus fias sicut caprea de uinculis · et sicut auis de laqueis ·
dormiet et culpabilis sopor et turpis est · cuius dormitatio transibit in
mortem · sicut .n. moritur q̄ uigilat · sic q̄ dormit facit īmortis · et mortis
corpet similitudine · Qui aut̄ dormitionem sequatur mors, et prima ad eū
[illegible] explī docere nos poterit · ī quarta scriptum est · Nunc aut̄ propius principe
expmoratus pimire dormientium · q̄ p̄ hominē mors et p̄ hominē resurrectio
mortuorum · ī p̄ pauculum · non omēs dormiemus · Sz oēs immutabimur,
ī momento, ī ictu oculi · ī nouissima tuba · Canet .n. et mortui resurgent incorrupti
et nos immutabimur · Cum q̄ hec de dormitione dicantur et morte · et
illud legamus ī aplo · Surge qui dormis · et exurge a mortuis et illuminabit
[illegible] facia̅m deo iacob · Vnusquisque dicit ī corde
suo · Si ascendam sup̄ stratum meum · Si dedero somnum oculis meis · et pal-
pebris meis dormitationem · donec inueniam locum dn̄o · haud dubium
quin ī aīa sua tabernaculum deo iacob · Et deus ī illo etiā sede quiescat ·
Agitur · quia ipē dn̄s ī iussu et ī uoce · descendet .n. missus apte · nō
diuersitate uirtutis · Sz dispensatione iudicis · Et descendet ad eos qui ·

decorus in uerbo dei et spiritu et uitae atque uita. Et quam mortui sunt ad a-
signatam descendit tamen non sunt ab eo auersi. Opere in. uocantur in xpo. Qui autem
uiuunt hoc sunt priuilegium, quamquam tam plurimos. Attamen ultimam agmen
et mortuorum in xpo et uiuentium pariter rapientur in nubibus obuiam domino.
ut non eum reperient donec ad terrena descendit. Quia uita illius et contubernio
in sublimibus perfruantur. Quantam uero clementia ut potentia non solum ma-
festa est. Primo ad mortuos usque descendit. et in ipsa morte sua signa uiuentium.
passionis et sanguine de latere eius profluxit. deinde sic quod primo duximus uoce archan-
geli precedente et praeparante sibi uiam in hac qui possunt ad terre uiuam. Quod ut
audiamus intelligere. primi aduentus mysteria recolamus. Scriptum est de iohanne
qui precursor eius fuit. quod in heremo dixerit. Ego uox clamantis in deserto. et
reliqua. Sed clamauit ipse in deserto. Parate uiam domino. Rectas facite
semitas eius. Ob quod premium. audiamus uerba. Omnis uallis
implebitur. et omnis mons et collis humiliabitur. et erunt praua in directa
et aspera in uias planas. et uidebit omnis caro salutare dei. Hoc autem ideo
quia uerbum caro factum est, et habitauit in nobis. Tunc autem necessario uox iohannis prae-
cessit. sed uox archangeli praeparantis uiam. non in deserto huius solitudinis ueniet.
sed ei qui est apud patrem uerbum dei. Et quod nunc praedicatur in deserto ut
audiuit assumpta homo praetereunte et uideret harundinem uento agitatam.
de qua fit et tibie et uocans eius cum in choro puerorum dulci sonat mo-
dulamine canentium in plateis atque dicentium atque dicentium. cantauimus
uobis et non saltastis. Nunc autem in uoce archangeli praecedente dominum desuper
descendentis de caelis. et in clarissima tuba omnium quique credentium ut ad filium ui-
ad sacerdotalia ministeria prouocatur. legimus in numerorum libro sacerdotes dei
tubas quae ante hostias proferret. Si autem magna est uox angeli et tube et ar-
changeli. Quanto maior erit tube dei ? ... primum dormientium et mortuorum
in xpo. deinde etiam qui uiuunt et residui sunt. et promouit dei uoluntati aduentum
fortassim simplicius tube clangor dormientes qui mortui in xpo notum est. Uox
autem archangeli et tube dei his qui uiuunt. et in primam eius resurgant. Uideamus
quid possit intelligi et id quod sequitur. simul cum illis rapiemur. Quo uerbo
ostendit eos subito ad meliora transferri. Et ideo raptum uoluisse per dicere.
ut uelocitatis transeuntes tempus cogitantes excederet. Quod et in alio uidemus
uerbi ueritate signauit. Scio in xpo hominem ante annos quattuordecim. siue in corpore nescio.

rum esse corporis nescio. deus scit. Raptum huiusmodi usque ad tertium celum. Et scio huiusmodi
hominem sive in corpore sive extra corpus nescio, deus scit, quia raptus est in paradisum
et audivit verba ineffabilia que non licet homini loqui. Aliis enim proficientes et ut ita
dicam gradientes ad maiora crescebant donec fieret ipse id quod speratum est. Magis
valde nimis. et [illegible] legimus. Paulus autem vas electionis tertium
celum raptus ascendit. et idcirco audit verba ineffabilia. Quomodo autem hi qui
rapiuntur in nubibus rapiantur obviam Christo diligenter considerandum est. Legimus nubes
prophetas quibus precepit deus ne pluerent super Israel imbrem, qui impleverunt mensuram
patrum suorum. et finis est legis et prophetarum usque ad Iohannem baptistam. Et quos deus tunc
posuit primum apostolos, secundo prophetas. Non solum apostoli prophete sed apostoli nubes intelligendi
sunt. Ysaias loquitur ad Christum ascendentem super nubes leves et [illegible] super
prophetas et apostolos. et assumptis alis columbe, quorum doctrina ad [illegible] publice
occurrit. non dico corpore, sed in aere et spirituali intelligentia consummatam. Occurrentes
autem in spiritalibus et terrena dimittentes, pro illo sunt dormientes, pro isto morientes
sive viventes. et in illo primam resurrectionem [illegible] in illo erit. et fruetur verbo dei
et sapientia, veritate atque iustitia. Hec celeri sermone dictavi quid crederem
in hoc dumtaxat fuerit loco. et quibus argumentis suas vellet probare sententias.
vere [illegible] explanationes. Neque enim tanta est in eo perspicuitas animi, ut michi
gaudeam et invidorum tantis morsibus pateo, contra eorum qui nos in domino repre-
hendunt. Nec iuxta Pythagore discipulos preiudicata doctoris opinio, sed doctrine
ratio ponderanda est. Si quis autem contrarie factionis immurmurat, quare eorum
explanationes legam quorum dogmatibus non acquiesco, sciat me illud apostoli libenter
audire: Omnia probate, et quod bonum est tenete. Et salvatoris verba dicentis:
Estote probati nummularii, ut si quis nummus adulter est et figuram Cesaris
non habet, nec signatus est moneta publica, reprobetur. qui autem Christi faciem claro
prefert lumine, in cordis nostri marsupium recondatur. Si enim dialecticam precepero
voluero, aut philosophorum dogmata, et ut ad nostra redeam, sanctam scripturam
non [illegible] ecclesie viros interrogare debeo, quorum alia gratia est. Et
unusquisque in suo sensu habundat. Et beatus qui in domo magna vasorum patris fami-
lias diversitas multa dicatur. Et eos qui dicunt didicisse ab artifice, et in lege
domini meditantur die ac nocte. Ego enim in adolescentia et in extrema etate profiteor
et Origenem et Eusebium Cesariensem viros esse doctissimos, sed errasse in
dogmatum veritate. Quod contrario de Theodoro, Arrio, Apollinare. Por

-primus dicere. At tamen in explanationibus scripturarum, sudoris pro nobis memo-
-riam reliquerunt. Interea aurum queritur et de fluviorum illuvie splendens confertur
glarea. Pactolusque dicior est auro quam fluento. Cur me lacerant dentibus et
ad ipsum splendorem crassi sues grunniunt? Quibus omne studium est, immo gratie
propositum aliena carpere, et sic veterum defendere scripta ut probent fidem pras-
-sumptum proprium et antiquos legere, probare singula, retinere que bona sunt, et a fide
ecclesie catholice non recedere. Volens et aliquas questiunculas respondere, et vel
mea vel aliena dictare extemporio affectu per sermonem admonitus sum, ut et ad
-uos et ad ceteros suos fratres qui nos amant digniantur litteras mittere. Cohibe-
-bo me gradum, et cuncta comes fuit, futuro me operi reservabo, ut et uos-
reparare parum. Et factum ac simile corpusculum onus posset ferre mo-
-deratum. Illud autem breviter in fine commoneo, hoc quod in latinis codicibus legitur: Omnes
quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur, in grecis voluminibus non haberi,
sed vel omnes dormiemus, non omnes autem immutabimur. Aliorum cum semper
sit, ut supra diximus. Explicit.

Item epistola eiusdem Jeronimi presbiteri ad Cyprianum.

Frater charissime Cypriane, tuo prenostens, quia per scribatur extrema
littera que appellatur mim, exprimit dexteram, sicut est illud: in nomine beniamin,
quod interpretatur filius dextere. Sin autem mem habeat, dierum ut dicas sonat. Est autem
quod interpretatur filius dextere. Numerum annorum dierum nostrorum, quos in hoc seculo vivere nos dominus stat-
-uit. Numerum annorum dierumque nostrorum, quos in hoc seculo vivere nos dominus
ostende nobis ut paremus nos adventui tuo, et contempto errore mortalium
ad te peregrini festinemus. Cupiamusque presentiam tuam et ad te festinemus corde sa-
-piente. Nichil enim ita decipit humanum genus, quam dum ignorant spatium vite sue
longiorem sibi per hec possessionem repromittunt. Unde et illud egregie dictum
est: Nullum tam senem esse et sic decrepite senectutis, ut non se adhuc uno
plus anno vivere suspicetur. Ad hunc sensum pertinet et illud quod dicitur: Memento
mortis tue et non peccabis. Qui enim se cotidie recordatur esse moriturum, contempnit
presentia et ad futura festinat. Hoc est quod et David in alio loco precatur dicens:
Ne auferas me in dimidio dierum meorum, priusquam abeam et non subsistam.
Quod ita exponitur: Ne eo tempore me facias mori quando adhuc putabam me esse
victurum, et veniam corrigendi perdam. Si enim hoc fecerit, inveniet in delictis meis
me esse confessum. Non quod spem resurrectionis neget, sed quod dicto se neget velle confiteri,
apud quem omnes qui in inferis profecerint, pro nichilo computantur. Siquidem

Interpretatur sumus eruditi corde in sapientia. Aquila transtulit curis gradiemur. Hieronymus ambigu-
-itate demonstrata ... dicens ... comparatos significat. Convertere
domine usquequo, et deprecabilis esto super servos tuos. lxx. similiter. Quia agimus penitentiam
et sentimus vite nostre brevitatem, ad te corde sapienti cupimus convenire. Et tu domine
convertere ad nos. Peccatis enim nostris longe recessisti, et dimisisti nos ut ambularemus
in voluntatibus et cogitationibus nostris. Quod autem infert usquequo, illam sibi intelligentiam
quam in xii psalmo diximus. Usquequo domine oblivisceris me in finem. Qui enim in angustia
constitutus est, ferre ei videtur angustias, et postea in tempore desideratur ut cito
adiutorem dominum sentiat. et neque quod iratum videtur sibi placatum. Imple nos ma-
-tutina misericordia tua, et laudabimus et letabimur in omnibus diebus nostris. Symmachus:
Repleti sumus mane misericordia tua et exultavimus et delectati sumus in omnibus diebus nostris. Pre-
-terea pene omnes hanc sunt lxx. consuetudinem, ut quod apud hebreos in futuro ostenditur,
hoc illi quasi iam factum referant. Hic igitur non ut illi voluerunt, dicunt se impletos esse
matutina misericordia dei, atque letatos. alioquin si hoc factum erat, quomodo postea deprecatur
et dicunt, Respice in servos tuos et in opera tua? Sed totum quod postulant ideo de-
-precantur ut mereantur matutinam misericordiam eius. Quam cum fuerint consecuti, la-
-udabunt deum atque letabuntur in cunctis diebus vite sue. Videtur autem mihi resurrectionis
Christi eterne vite primordia deprecari dicens: Imple nos misericordia tua matutina. Quod
quidem et in septimi psalmi titulo sonat, Christo ad mysterium sanctum et ad resurrectionem
eius pertinens. Inscribitur pro assumptione matutina. Letifica nos pro diebus quibus affli-
-xisti nos. et annis in quibus vidimus mala. lxx. letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala.
Ut Lazarus qui recepit mala sua in vita sua. Iam in hebraice etiam quinque
... mala autem non ea appellat a quibus omnes sunt ... pro afflictione posita et an-
-gustie, quorum malus pars afflixit ... et dicamus in evangelio
scribitur: sufficit diei malitia sua. Iusto quidem hoc solo promittenti ...
... ut morborum curandis fuimus afflicti tanto post resurrectionem
in futura maiora premia consequemur. Videre autem non dixit sustinuimus
mala, sed vidimus omnia. Quis est homo qui vivat et non videat mortem? Quae
non tam ad destructionem corporis referenda est, quam ad similitudinem ... dicitur.
... apparent opera tua.
et gloria tua super filios eorum. Opera in servis suis ipse dominus operatur ... Nec
... qui postulat salvare ... est. Sed et gloria filiorum, id est filiorum dei. Filios
autem non tam illos qui de eorum stirpe generati sunt, quam discipulos debemus accipe-

de quibus et Paulus loquebatur. filioli mei quos iterum parturio. unde et Iohannes apostolus
sed mira puerorum iuvenum patrum proficientium per singulos scribit ad parvulos. scribit ad iuvenes.
scribit ad patres. Et sit decor domini dei nostri super nos. et opus manuum nostrarum fac sta-
-bile super nos. et opus manuum nostrarum confirma. l(ittera) xx. et sit splendor domini dei
nostri super nos. et op(era) ma(nuum) no(strarum) di(rige) su(per) n(os) et o(pus) ma(nuum) n(ostrarum) di(rige). Nobis sit qui hoc arbitrium
eorum potestate plaudentes ideo per dei gratiam putant operantes non habeat vos facere
ut non faciat bona sed mala. Et hic beatus Moyses. post repetitionem quam posuimus
dicens: Impleti sumus mane misericordia tua et laudabimus et letabimur in omnibus diebus
nostris. neque surrexisse contentus est. sed eterne vite premia operantes postulat. ut
decor domini dei sui sit super eos qui surrexerunt. et splendeant in animabus credentium
et opera manuum eorum ipse dirigat. faciat quoque confirmet. ipseque confirmet quando
in se conditur bonum. sicut enim humilitas deprecantis meretur premia. ita superbia
confitentis dei auxilio deseritur. ... Explicit.

Incipit liber apologeticus beati Ieronimi presbiteri
ad Pamachium.

1 Quod ad te huc usque non scripsi. causa fuit silentium tuum. Verebar enim ne si
tacenti scriberem. molestum me magis quam officiosum putares. Nunc autem provo-
-catus dulcissimis litteris tuis. et huiuscemodi vero. que me ad philosophiam nostri dog-
-matis provocarent. condiscipulum quondam et sodalem et amicum obviis ut aiunt ulni-
-s excipio. defensoremque meorum opusculorum paro. si tamen prius te placatum iudicem
habuero. ymo si oratores meos super omnibus que in me arguunt instruxero. Et enim et
Tullius tuus et ante illum in brevi et solo volumine scripsit antonius. primam causam
esse victorie. diligenter causam pro qua dicturus es discere. Reprehendunt me quidam
quod in libris quos adversus Iovinianum scripsi nimius fuerim. vel in laudem virginum.
vel in suggillatione nuptiarum. et aiunt condempnationem quodammodo esse matrimonii
in tantum pudiciciam predicare. ut nulla posse videatur inter uxorem et virginem
comparatio derelinqui. Ego si bene problematis memini inter Iovinianum et nos
ista contentio est. quod ille exequet virginitati nuptias. nos subiciamus. ille
vel parum. vel nichil. nos multum interesse dicamus. Denique idcirco te post dominum
faciente dampnatus est. quia ausus est castitati matrimonium comparare. Aut si
idipsum virgo putatur et nupta. quare hoc Roma audire
non potuit. Virgo a viro non virgo a patre. ... Aut
mea sententia laudanda est. aut Ioviniani. Si reprehendor quod nuptias ...

gnitatem subito. Laudetur ipse qui praedicat. Si autem damnatus est quem aequalem putabat, damnatio eius mei operis testimonium sit. Si isti homines indignantur in minori gradu esse quam virgines, miror clericos et monachos continentes non laudare quod faciunt. Castrant se ab uxoribus suis, ut imitentur virginum castitatem. et id ipsum volunt esse maritatas quod virgines. Aut iungantur iterum uxoribus suis, quibus renunciaverant. aut si se abstinuerint, etiam tacentes confitebuntur melius esse, quod nuptiis praetulerunt. An rudis in scripturis et nunc primum sacra volumina legens lineam et ut ita dicam tenue discrimen inter virginitatem et nuptias servare non potui. Scilicet nesciebam dictum. Noli esse iustus multum. et dum unum latus protego in altero vulneratus sum. atque ut manifestius loquar. dum contra Iovinianum presso gradu pugno, a manicheo mea terga confossa sunt. Nonne queso statim in principio operis mei ista praefatus sum. Nec nos Marcionis et Manichei dogma sectantes nuptiis detrahimus, nec Taciani principis encraticarum errore decepti omnem coitum spurcum putamus. qui non solum nuptias sed et cibos quos deus creavit ad utendum damnant et reprobant. Scimus in domo magna non solum vasa esse aurea et argentea, sed et lignea et fictilia. Et super fundamentum Christi quod Paulus architectus posuit, alios superedificare aurum et argentum lapides preciosos. alios e contrario fenum, ligna, stipulam. Non ignoramus honorabiles nuptias. et cubile immaculatum. legimus primam dei sententiam, crescite et multiplicamini et replete terram. Sed ita nuptias recipimus, ut virginitatem que de nuptiis nascitur praeferamus. Numquid argentum non erit argentum si aurum argento preciosius est. Aut arbori et segeti contumelia est si radici et foliis culmo et aristis poma preferantur et fructus. Ut poma ex arbore, frumentum ex stipula, ita virginitas ex nuptiis. Centesimus et sexagesimus et tricesimus fructus quamquam de una terra et de una semente nascatur, tamen multum differt in numero. Triginta referuntur ad nuptias. Nam et ipsa digitorum coniunctio et quasi molli osculo se complexans et federans, maritum pingit et coniugem. Sexaginta vero ad viduas, eo quod in angustia et tribulatione sint posite. Unde et superiori digito deprimuntur. Quantoque maior est difficultas expertae quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto maius et premium. Porro numerus centesimus, quaeso diligens lector attende, de sinistra transfertur ad dexteram. et iisdem

quidem digitos. sed non eadem manu, quibus plena nupte significantur et vidue, cir-
culum faciens exprimit virginitatis coronam. Oro te qui hec loquitur damnat
nuptias? Aurum virginitatem. argentum diximus matrimonium. Centesimum.
et lx.um et xxx.um fructum. de bona terra exposuimus. et de uno semine generari.
licet multum differat in numero. et unquam tam insanus lector erit ut
non ex meis dictis sed ex suo me sensu iudicet? Et certe multo clemen-
tiores erga coniugia fuimus omnibus pene latinis et grecis tractatoribus.
qui centesimum numerum ad martyres referunt. sexagesimum ad virgines.
tricesimum ad viduas. Atque ita fit iuxta illorum sententiam ut de bona terra et
patris familias semine excludantur mariti. Sed certe, ut in principio cautus
in reliquis forsitan imprudens fuerim. Nonne post partitionem opusculi cum
ad questiones veneremus statim in illis usi sumus? Sequimur virgines, et
continentes. maritos et digamos, ut conatus meos orationibus adiuvent.
contrarium in commune Iovinianus hic hostis est. Quorum ergo orationibus in opere
et auxilio adiutores mihi operis precor, eos possum manichei errore damnare.
Curramus ad reliqua. Neque enim cogit parvum brevitas diutius in singulis
immorari. Interpretantes illud apostoli testimonium. Uxor sui corporis non
habet potestatem sed vir. Similiter et vir corporis sui non habet potestatem. sed uxor. et
subiunximus. Omnis hic questio de his est qui in matrimonio sunt an eis liceat
uxores dimittere. Quod et dominus in evangelio prohibuit. Unde et apostolus.
bonum est ait homini uxorem vel mulierem non tangere. Quasi in tactu eius periculum
sit. quam qui eam tetigerit non evadat. Unde et Ioseph quia tangere illum
volebat egyptia. fugiens de manibus eius pallium abiecit. Sed quia semel
duxit uxorem. nisi ex consensu se non valet abstinere. nec dare repudium.
non peccanti. Reddat coniugi debitum, quia sponte se alligavit ut reddere
cogeretur. Qui enim dicit esse preceptum ne dimittantur uxores. et quod
asserunt, quod deus coniunxit homo non separet. hic potest dici nuptias con-
demnare? Et rursum in consequentibus. Sed unusquisque ait proprium donum habet
ex deo. Alius quidem sic. alius autem sic. Quam sententiam nos exponentes.
hec iunximus. Quid inquit velim perspicuum est. Sed quia in ecclesia diversa sunt
dona concedo et nuptias. ne videar dampnare naturam. Simul considera
quod aliud donum virginitatis sit. aliud nuptiarum. Si enim eadem esset merces
nuptiarum et virginum. nunquam diceret post preceptum continentie.

Sed unusquisque proprium habet donum ex deo. alius quidem sic. alius autem sic. Ubi proprietas sin-
-gulorum est. ibi alternis partium diversitas. Concedo et nuptias esse donum dei. Sed
inter donum et donum magna diversitas est. Denique et apostolus de quodam post
incestum penitente. E contrario igitur. donate et consolamini. et si cui quid donastis.
et ego. At ne putaremus donum hominis contempnendum. addidit. Nam et
ego quod donavi si quid donavi. propter vos in persona Christi. Diversa sunt dona Christi.
Unde et Joseph in typo eius. variam habebat tunicam. et in psalmo xliiij.
legimus. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Et Petrus apostolus.
Quasi coheredes ait multiformis gratie. quod significantius grece dicitur
ποικίλης id est varie. Rogo que est ista contentio claudere oculos ne apertis-
-simi lumen videre. Ecclesia diximus dona diversa. et aliud donum virginitatis
et aliud nuptiarum. et post paululum. Concedo nuptias esse dei donum. Sed inter do-
-num et donum magna diversitas est. et quod dei donum vocat apertissima prudentia
damnare dicimur? Porro si Joseph in typo domini accipitur. tunica eius varia
atque subnexa. in virginibus viduis continentibus ac maritatis est. Et post
eodem quo cepimus. que dextera Christi est. cum reginam habet consociatam. que
in vestitu deaurato circumdata varietate diximus. Sed et in sequentibus
de digamia disputantes. cum id temporis locuti sumus. hic totus ad virtutes
non aversa non pertinet. Dicit enim unius viri uxorem excepta causa for-
nicationis non repudiandam. uno marito vivente alteri non nubere. aut certe viro
suo debere reconciliari. et in alio loco. mulier igitur alligata est quanto tempore
vir eius vivit. quod si dormierit vir eius. liberata est. cui vult nubat. tantum
in domino. id est Christiano. Qui secundas nuptias tertiasque concedit in domino. primas cum
ethnico prohibet. Respondeant quaeso obtrectatores mei et videant me secundas
et tertias nuptias concessisse in domino. Qui secundas et tertias non negavi. primum
potui damnare matrimonium? In eo quoque loco ubi interpretamur. capitulum apostoli. Cir-
-cumcisus aliquis vocatus est. non adducat preputium. In preputio vocatus est. non cir-
cumcidatur. licet quidam prudentissimi scripturarum contrarium. hic de circumcisione
et servitute dicta esse contendant. nonne apertissime federa suavitatis nuptiarum
diximus. Qui in preputio quis vocatus est non circumcidatur. habebat igitur uxorem
cum crederet. non habeat ea quia putaret dimittendam. quia in pace nos vocavit
deus. Circumcisio nichil est. et preputium nichil est. sed observatio mandatorum
dei. Nichil enim prodest absque operibus celibatus et nuptie. cum etiam fides ...

xpianorum est, si opa non huit, mortua e dicit. Et hac lege virgines que veste
et unionis univire i patrem aucant ordine numerari. Et post rawinium
fuit vocat' es. non pt i ture. sz et si potes liber fi, magis utere. Etia
si habes igit uxorem, et illi alligatus es, et solvis debitum. et non habes tui
corporis potestatem. .ut manifestius loquar, servus uxoris es. noli propter
hoc hrc tristitiam. ut de amissa virginitate suspires. Sed etia si potes causas
aliquas invenire discidii, ut libertate pudicitie perfruaris. noli salutem tua
cu alterius interitu querere. habeto paulisper uxorem. nec praecurras morantem.
Expecta dum sequitur. si egeris patienter. quam mutabitur i sororem. In eo qui
loco ubi tractavimus. cur dixisset paulus. de virginibus aut. dni preceptum non
hbo. ostendimus aut de i tanta mens operius adno, ut sim fidelis. Ita virginitatem
extulimus, ut nuptiarum ordinem servaremus. Si virginitate dominus imposuisset.
videbatur nuptias damnare. et hominum auferre seminarium. Unde et ipsa vir-
-ginitas nascitur. Si precidisset radicem. quomodo fruges quereret. Nisi ante fun-
-damenta iecisset. quomodo ratione hedificium exstrueret. et opertura tecta desup
culmen imponeret. Si radices nuptie. si virginitatem fructum diximus.
Si fundamentum matrimonium. et hedificium, ut culmen, perpetuam castitatem. quis qui
ut tam invidus, ut tam animo obtrectator vivet erit. ut i eade domo hedificium
et culmen videat. et fundamentum quod hedificium et culmen portat ignoret.
Porro i alio loco ponitur apli testimonium i quo ait. alligatus es uxori. noli
querere solutionem. Solutus es ab uxore. noli querere uxorem. Ubi ipsa subiecit.
querere solutionem. Solutus es ab uxore. Reddo in meum, et tu teneo tuum. Si alligatus
sit unusquisque meum terminos suos. Reddo in meum, et tu teneo tuum. Si alligatus
es uxori. ne illi des repudium. Si solutus sum ab uxore. non queram uxorem.
Sicut ego non solvo coniugia si semel ligata sunt. Ita tu non liges quod solutum e.
Sed et i alio testimonio quod de virginitate et de nuptiis ponimus. aperti-
-ssime declaratur. Non imponit nobis apostolus laqueum. nec cogit esse quod no-
-lumus. Sed suadet quod honestum est et decorum. et intente facit servire dno.
et semper esse sollicitum. et expectare paratam dni voluntatem. Sed cum quod im-
-peraverit. quasi strenuus et armatus miles statim impleat quod preceptum e.
et hoc faciat sine ulla distentione. Que data e per ecclesiasten hominibus huius mundi.
ut ~~dividunt~~ distendantur i ea. In fine quoque comparationis nuptiarum et virginum disputa-
-tione mea hoc sermone conclusimus. Ubi bonum. et melius est. Ibi boni et
melioris non unum est premium. Et ubi non unum premium. Ibi utique dona diversa.

simul certe quod inter nuptias et virginitatem quantum inter non peccare et bonum facere. immo ut levius dicam. quantum inter bonum et melius. Porro in sequentibus cum diceremus finita disputatione coniugiorum et virginitatis et inter utrumque cauto moderamine preceptorum nec ad sinistram nec ad dexteram declinaret. sed via regia gradientur. et illud impleret ne sis multum iustus. Rursus monogamiam digamie comparans. et quomodo nuptias subdiderat virginitati. ita digamiam nuptiis subdidit. nonne perspicue ostendimus quid sit in scripturis dextra et quid sinistra. et quid significet ne sis multum iustus. quod dudum sinistra sit. si iudeorum et gentilium sequamur libidinem et semper estuemus ad coitum. dextra si manicheorum sequamur errorem. et simulata pudicitia impudicitie retibus implicemur. Via autem regia sit ita appetere virginitatem, ut nuptie non damnentur. Preterea quis tam iniquus meorum opusculorum iudex erit. ut prima matrimonia damnare me dicat. cum etiam de secundis dixerim. Concedit apostolus secundas nuptias. sed volentibus, sed his que se continere non possunt. ne luxuriate in Christo nubere velint. habentes damnationem quia primam fidem irritam fecerunt. et hoc concedit quia multe abierunt retrorsum post sathanam. Ceterum beatiores erunt si sic permanserint. et statim subiungit apostolicam auctoritatem secundum meum consilium. Porro ne auctoritas apostoli quasi hominis levior videretur. addidit. Puto autem quod et ego spiritum dei habeam. ubi ad continentiam provocat. ubi non hominis sed spiritus dei consilium est. ubi autem nubendi concedit veniam, spiritum dei non nominat. sed prudentie librat consilium. ita singulis relaxans, ut unusquisque ferre possit. propositisque testimoniis, quibus apostolus secundas concedit nuptias. statim subiecimus. Quomodo virginibus ob fornicationis periculum concedit nuptias. et excusabile facit, quod per se non appetitur. ita ob eandem fornicationem concedit viduis secunda matrimonia. melius est enim licet alterum et tertium unum virum nosse quam plurimos. id est tolerabilius est uni homini prostitutam esse quam multis. Cesset calumnia. de secundo hic et de tertio et quotiescumque libet matrimonio disputavimus. non de primo. Ne quis vero quod diximus tolerabilius est uni homini prostitutam esse quam multis. ad primum maritum referat. cum omnis nobis de digamia et trigamia fuerit disputatio. secundum apostolum disputamus. omnia licent. sed non omnia expediunt. Non damno digamos. immo nec trigamos. et si dici potest octogamos. plus aliquid inferam et scortatorem recipio penitentem. Quicquid equaliter licet equali

lance pensandum est. Subsibilat calumniator meus dicens me prima damnare
matrimonia. quis legit nos damnasse digamos aut trigamos. Aliud est non damnare
aliud praedicare. aliud est veniam dare aliud laudare virtutem. Si autem durus in eo videor
quod dixi continentiam aequaliter licet aequali lance pensandum est. Puto non me reum
delorum iudicabit et rigidum qui [illegible] tota virginitati et nuptiis alia trigamus
et octogamus. et [illegible] legem [illegible] christum in carne virginem ipsi non
-nogamum qui unam uxorem [illegible] ut praedicamus primo testatus est. et condicionem
nuptias condemnare. damnat dicto nuptias. quod hic primo est. mulieres. nonne
est. sacerdotes de Aaron, et Eleazar, et Finees stirpe generatos. qui nimirum et ipsi
uxores habuerint. Recte nobis opponeretur [illegible] errore encratitarum contendimus
matrimonia reprobanda. Tatianum encratitarum principem qui abicit matrimonia semper -
pendimus. et vere nuptias damnamus? Referimus virgines et viduas co-
paro. quid de nuptiis sentimus? et quo tres gradus virginitatis viduitatis
-torum virginitate et coniugio fecimus. [illegible] ipsa que scripta sunt. Non negamus beatas
esse viduas que ita post baptismum manserint. nec illarum detraho merito que
cum viris in castitate perdurant. Sed sicut hec maioris apud deum premii sunt
quam nupte coniugali officio fungentium. ita et ipse equo [illegible] animo virgi-
-nitatem sibi preferri. Ad galathas vero testimonium apostoli ponentes ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro. [illegible] infirmitatem in aliud. Ope-
ra legis et nuptie sunt. Unde et maledicuntur in ea qui non habent filios. Sunt
concedentur in evangelio aliud est indulgentiam infirmitati tribuere. aliud
et virtutibus premia polliceri. Ecce post primas nuptias quam gradu in evan-
-gelio. quod in eo gradu in suo officio permanentes premia castitatis accipere non possunt.
Quod si indigne accipiunt maritis non in [illegible] scriptura [illegible]. immo
episcopi et presbyteri et diaconi et universo choro sacerdotali [illegible]
cognoverunt hostias offerre non posse si opere fungantur coniugali. Sed et in eo
loco ubi de apocalypsi testimonium posuimus. nonne manifestum est quod de virginibus
et viduis et coniugibus sensimus? hi sunt qui cantant canticum novum. quod
nemo potest cantare nisi qui virgo est. hi sunt primitie dei et agni. et sine
macula. si virgines primitie dei sunt. ergo vidue et in matrimonio continentes
erunt post primitias. id est in secundo et tertio gradu. viduas ponimus et conti-
-nentes et heretico furore dicimur damnare nuptias. in multis sunt que per
librum cautio moderamine de virginitate. de viduis de nuptiis. Apponi

Sed brevitatis studio unum adhuc ponam testimonium. cui non fero Adamantium
meum cum quam [illegible] reprobare voluit aut contradicere? Nam cum proposuisset
quod dominus Jesus ad nuptias in Chana galilee vocatus [illegible] s. [illegible]
i. semel iuit ad nuptias. semel docuit esse nubendum. Et tunc virginitati
poterit officere si nuptias post virginitatem et viduitatis castimoniam
non in gradu tertio poneremus. Nunc autem cum hereticorum sit damnare coniugia
et dei spernere conditionem. Quicquid de laude dixerint nuptiarum libenter
audimus. Ecclesia enim non damnat matrimonia sed subicit. nec abicit.
sed dispensat. Sciens sicut supra diximus in domo magna non solum esse
vasa aurea et argentea. sed et lignea et fictilia. et alia esse in honorem.
alia in contumeliam. et quicumque se mundaverit eum futurum esse vas honorabile
et necessarium in omne opus bonum paratum. Quicquid igitur dixerit de laude
nuptiarum libenter audimus. laudari nuptias libenter audimus. et
nuptias condemnamus? Ecclesia matrimonia non damnat sed subicit. Ve-
litis nolitis. maritum subicit virginitati et viduitati etiam nuptias.
Sed nuptias in suo opere permanentes subicit non damnat. nec abicit sed
dispensat. In potestate vestra est si velitis secundum pudicitie gradum scan-
dere. Quid indignamini si in tertio stantes nolitis ad superiora properare.
Igitur cum totiens et tam crebro lectorem admonuerim. et per singula pene
tractatuum milia [illegible] maior [illegible] me ita suscipere nuptias ut
[illegible] continentes. viduas. virgines. ac preferrem. Debuerat prudens
et benignus lector etiam ea que videntur dura estimare doctoris. et
non in uno atque eodem libro condemnare me dulces [illegible] protulisse. Quis enim
tam hebes et sic in scribendo rudis. ut idem laudet et damnet. hedifi-
cata destruat. destructa hedificet. et cum adversarium vicerit. suo novissime
sine mucrone feriatur. Si rusticani homines et vel rhetorice vel diale-
tice artis ignari detraherent michi. tribuere veniam imperitie. nec ac-
cusationem reprehenderem. ubi non voluntatem in culpam cernerem sed ignoran-
tiam. Nunc vero cum diserti homines et liberalibus studiis erudita magis velint
ledere quam intelligere. brevem sine responsum habeant. corrigere debere
eos peccata non reprehendere. Patet campus. stat de contra acies. ad-
versarii dogma manifestum est. et ut virgilianum illud inferam
illum aspice qui venit. Respondeant adversario. Nihil teneant modum

. i. disputa

in disputando · aliter in agro in docendo · et me in libris suis quid ille preter
misfun[..] vel addi dexterum docuerit · Reprehensores non audio · Sequor magistros ·
Pyrrian · Delicata doctrina est ictus dictare de muro · et cum ipse unguentis delibutus sis
cruentum militem accusare formidinis · nec hoc dicens statim iactantie reus fio quasi
certantibus dormientibus solus certaverim · Sed dico cauto eos pugnare
qui me viderint vulneratum · Nolo tale certamen in quo te tantum protegas · et
torpente dextra · sinistra clipeum circumferas · Aut feriendum tibi est aut
cadendum · Non possum te existimare victorem nisi adversarium videro trucidatum ·
legimus o eruditissimi viri in scholis pariter · et aristotelica illa de gorgie
fontibus manantia simul didicimus · plura videlicet esse genera dicendi · et inter
cetera aliud esse gymnasticos scribere · aliud dogmaticos · In priori vagam esse
disputationem · et adversario respondentem · nunc hec nunc illa proponere · argu
mentari ut libet · aliud loqui · aliud agere · panem ut dicitur ostendere · lapidem
tenere · In sequenti autem aperta frons · et ut ita dicam ingenuitas necessaria est · Aliud
est querere · aliud diffinire · In altero pugnandum · in altero docendum est · Tu me
stantem in prelio et de vita periclitantem · studiosus magister doceas · Noli
ex obliquo · et unde non putaris vulnus inferre · Directo percute gladio ·
Turpe tibi est hostem dolis ferire · non viribus · Quasi non et hec ars summa pugna
-rum sit · aliud minitari et aliud percutere · legite obsecro vos demostenem · le
-gite tullium · ac si forsitan rethores vobis displiceant · quorum est verisimi
lia magis quam vera dicere · legite platonem theofrastum xenofontem ari
stotilem · et reliquos qui de socratis fonte manantes · et diversis cucurrere
rivulis · Quid in illis apertum quid simplex est? Que verba non sensuum?
Qui sensus non victorie? Origenes methodius eusebius apollinaris
multis versuum millibus scribunt adversum celsum et porfirium · Considerate
quibus argumentis · et quam lubricis · problemata diaboli spiritu contexta sub
-vertant · et qui interdum coguntur loqui non quod sentiunt · sed quod neces
-se est dicunt adversus eos qui dicunt esse gentiles · taceo de latinis scriptoribus
tertulliano cypriano minutiano victorino lactantio ylario ne non tam
me defendisse quam alios videar accusasse · paulum apostolum proferam · quem
quotienscumque lego videor mihi non verba audire sed tonitrua · legite epistolas eius
et maxime ad romanos · ad galathas · ad ephesios · in quibus totus
in certamine positus est · et videbitis eum in testimoniis que sumit de veteri

testamento? quam artifex? quam prudens, quam dissimulator sit eius quod agit. Videntur verba simplicia et quasi innocentis hominis ac rusticani, et qui nec facere nec declinare noverit insidias. Sed quocumque respexeris fulmina sunt. Heret in causa, capit omne quod tetigerit, tergum vertit ut superet, fugam simulat ut occidat. Calumniemur ergo illum, atque dicamus ei: testimonia, quibus contra iudeos vel ceteras hereses usus es, aliter in suis locis, aliter in tuis epistolis sonant. Videmus exempla captiva servire tibi ad victoriam, que in suis voluminibus non dimicant. Nonne nobis loquitur cum salvatore: aliter foris, aliter domi loquimur? Turbe parabolas, discipuli audiunt veritatem. Phariseis proponit dominus questiones et non edisserit. Aliud est docere discipulum, aliud adversarium vincere. Mysterium meum michi, mysterium meum michi et meis. Et vos indignamini quod Iovinianum non docui sed vicerim? Immo indignantur hi qui illum anathematizatum dolent, et cum audent quod sunt, accusant quod se simulent. Quasi vero rogandus fuerit ut vinceretur, et non invitus ac repugnans in vincula ducendus. Et hec dicerem, si cum aliquid studio vincendi in disputatione aliquid locutus fuissem, et quasi viri fortes in controversiis solent facere, culpam primo removerem. Nunc vero cum interpres magis apostoli fuerim quam dogmatistes, et commentatoris sim usus officio, quicquid durum videtur, magis imputetur ei quem exposuimus, quam nobis qui exposuimus. Nisi forte ille aliter dixit, et nos simplicitatem verborum eius maligna interpretatione detorsimus. Qui hoc arguit, de ipsa scriptura probet. Diximus: Si bonum est mulierem non tangere, malum est ergo tangere. Nichil enim bono contrarium est nisi malum. Si autem malum est et ignoscitur, ideo conceditur ne malo quid deterius fiat. Et certe utrasque ad propositione altius aspice. Hec ideo publicamus, quia apostolus dixit: Bonum est homini mulierem non tangere; propter fornicationem autem unusquisque uxorem habeat. Et unaquaeque suum virum habeat. In quo differunt mea verba a sententia apostoli? Nisi forte in eo quod ille pronuntiat, ego dubito; ille definit, ego sciscitor; ille aperte dicit: Bonum est homini mulierem non tangere; timide ego quero: si bonum est mulierem non tangere? Si dubitantis est, non confirmantis. Ille dicit: Bonum est non tangere; ego quid bono contrarium esse possit adiungo. Statimque infero consequenter ac videte apostoli prudentiam. Non dixit: Bonum est uxorem non habere, sed bonum est mulierem non tangere, quasi et in tactu periculum sit; quasi qui illam tetigerit non evadat. Videtis ergo non de coniugibus nos

exponere, sed de totius comparationis disputare. Quod ad comparationem pudicitiae et
virginitatis et angelicae similitudinis, bonum sit homini mulierem non tangere. Vanitas
vanitatum dicit ecclesiastes, vanitas vanitatum et omnia vanitas. Si omnes creature
bone et a bono creatore condite, quomodo universa vanitas? Si terra vanitas, numquid
celi et angeli, troni, dominationes, potestates ceteraeque virtutes? Sed quae per se bona
sunt, ut a bono creatore condita, ad comparationem maiorum vanitas appellantur.
Verbi gratia lucerna lampadis comparatione pro nichilo est. Lampas stelle col
-latione non lucet. Stellam lune confer et ceca est. Lunam soli iunge, non rutilat.
Solem Christo confer, et tenebre sunt. Ego sum inquit qui sum. Omnis igitur creatura si deo
conferatur non subsistit. Ne tradas igitur, Hester, hereditatem tuam his qui non sunt, dis
ydolis scilicet et demonibus. Et certe erant ydola demones, quibus ne traderetur
orabat. In Iob quoque legimus Baldad dixisse de impio: Avellatur de taber
-naculo suo fiducia eius, et calcet super eum quasi rex interitus. Habitent in taber
-naculis illius socii eius qui non est. Haut dubium quin diabolus qui cum habeat
socios, non autem haberet si non esset, tamen quia deo periit non esse dicitur. Ergo et
hanc comparationis sensum malum esse mulierem tangere, licet uxoris
nulla facta sit mentio. Si bonum est non tangere, et [illegible]
frumentum, nuptias ordeum. Formentoes [illegible] bubulus [illegible].
Sequitur: frumentum et ordeum [illegible] est. Unde et in evangelio maior tibi
ordearios panes [illegible] frumentarius [illegible]. Dominus [illegible] et [illegible]
menta [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] virginitatem et nuptias dixit [illegible]
[illegible] non sit coinquinata. [illegible] omnes [illegible]
non permanserunt ad comparationem purissime et angelice castitatis et
[illegible] esse pollutos. Quod sicut apertum et [illegible]
videtur. Tantum nos inter virginitatem et nuptias [illegible] distantia [illegible]
inter frumentum et ordeum est. [illegible] de [illegible] et [illegible]
[illegible] de virginitate et nuptiis disputantes [illegible]
ita [illegible] amplius [illegible] ut studia integritatis extinguerent [illegible]
-tione [illegible] [illegible] remedia descendit. [illegible]
[illegible] nuptie [illegible] demonstrasti [illegible]
[illegible] ut non desperarent et [illegible]
[illegible] et ipse quia dominus Iesus [illegible] panes ordeacios [illegible]

deficerent. cuius corpus purum ut ad regnum tendent demonstrat. Et in con
sequentibus. Non ergo copula nuptialis quasi culpa vitanda: sed quasi necessitatis sarcina
declinanda est. Lex enim astringit uxorem ut in laboribus et sordibus filios generet.
Conversio eius ad virum sit ut ei [illegible] dominetur. Ergo laboribus et doloribus
in generatione filiorum addicitur nupta non vidua. et [illegible] [illegible] producere
[illegible] non virgo. Et in alio loco. Pretio igitur empti estis. nolite fieri servi
hominum. Videtis quam evidens coniugii sit definitio servitutis. et post pauca.
Si ergo bonum coniugium: sed ut malum. quid est quod nequeat se [illegible] [illegible]
sed perdere. Consulta a nos de virginitate et nuptiis. Lato sermone diffu
dum est. [illegible] [illegible] [illegible] in paucis multa [illegible]. Vir
ginitatis [illegible] [illegible] [illegible] nuptias [illegible] incontinentie predicantur.
Et significant a maioribus ad minora descendens. Virginibus bravium superne
vocationis ostendit. nuptas ne in via deficiant consolatur. Alios laudat
alios non despicit. Continentia ordo [illegible] [illegible] corpori operatur. Et
[illegible] multo minorem distantiam inter frumentum esse et ordeum. quam inter
[illegible] [illegible]. De nuptiis dicit quasi necessitatis sarcina declinande.
et diffinitionem esse evidentissime servitutis. et multa alia que in meo libello
de virginibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est. me nichil
novum de virginibus [illegible] [illegible]. Sed maiorum in omnibus secutum esse senten
tiam [illegible] [illegible] ecclesiasticis dogmatibus disputarunt. quorum
[illegible] [illegible] negligentiam. [illegible] [illegible] diligentiam. Veniet
[illegible] mariti qui dixit. Oro te quale illud bonum est quod orare prohibet
quod corpus Christi accipere non permittit. Quamdiu impleo mariti officium. non impleo
continentis. Iubet idem apostolus alio loco ut semper oremus. Si semper orandum est.
nunquam ergo coniugio serviendum. quia quotienscumque uxori debitum reddo. orare
non possum. [illegible] [illegible] est. [illegible] illud apostoli [illegible]
[illegible] fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi.
[illegible] apostolus dicit. quod cum uxore [illegible] orare non posse. [illegible]
ad continentiam cohortatur. ne impediantur orationes vestre. Quod hic apostolus
[illegible] est. Quid commorem. Quid [illegible]. Si turbide et nebulose
[illegible] fluunt. non est culpa fontis. Interrogo aliquem qui [illegible]
[illegible] adverte. Quale illud bonum est. quod corpus Christi accipere non permittit
Ad hoc breviter respondebo. Quid est maius orare an corpus Christi accipere

Quod si corpus Christi. Si prohibetur quod minus est et impeditur, multo magis quod
maius est. Diximus in eodem volumine panes propositionis ex lege non potuisse
comedere David et pueros eius, nisi se triduo mundos a mulieribus responderent,
non utique meretricibus quod damnabatur ex lege, sed uxoribus quibus licito
iungebantur; et populum quando accepturus erat legem in monte Syna triduo
dierum iussum esse abstinere ab uxore. Scio Rome hanc esse consuetudinem ut
fideles semper Christi corpus accipiant, quod nec reprehendo nec probo; unusquisque
enim in suo sensu habundat. Sed ipsorum conscientiam convenio qui eodem die post
coitum communicant, et iuxta Persium noctem flumine purgant.
Quare ad martyres ire non audent? Quare non ingrediuntur ecclesias? An
alius in publico, alius in domo Christus est? Quod in ecclesia non licet, nec domi
licet. Nichil deo clausum est, et tenebre quoque lucent apud eum. Probet se
unusquisque, et sic ad corpus Christi accedat. Non quod dilata communionis unus
dies aut biduum sanctiorem efficiat christianum, ut quod hodie non merui
cras vel perendie merear; sed quia doleo non communicasse me corpori
Christi, abstineam me paulisper ab uxoris amplexu, ut amori coniugis
amorem preferam Christi. Durum est et non ferendum. Quis hoc sustinere
potest? Qui potest sustinere sustineat; qui non potest, ipse viderit. Non nostrum
est quid unusquisque possit aut velit, sed quid scripture precipiant
dicere. Illud quoque in commentariolis meis eiusdem apostoli capitulum in quibus disse-
rui nequaquam puto ei quod sequitur, ut vacetis orationi, et iterum
revertimini ad idipsum, apostolum velle hoc et non propter maiorem sanctitatem concedere
[illegible]. Ne temptet vos satanas propter incontinentiam vestram. Pulchra
[illegible] indulgentia, et iterum ad idipsum quod erubescit suo vocare nomine quod
temptaturus sit satanas, quod causa sit incontinentia. Laboramus quasi obscurum
dissimulare, cum exposuerit se ipse qui scribit. Hoc autem dico iuxta indulgentiam,
non iuxta imperium. Et mussitamus adhuc nuptias non vocari indulgentiam sed
preceptum, quasi non eodem modo et secunde et tertie matrimonia concedantur et relaxantur.
Quid hic locutus sum quod aplius non dixerit? Nimirum illud quod erubescit
suo vocare nomine. Ego arbitror quod dicat ad idipsum et reliqua vestram tacet
suo vocare nomine, ut verecunde ostenderet. Anne sequitur quod ne
non eum nominare palam voluit. Sed nunc unde ostendere: An [illegible] sequitur quod ne
temptet profecto sathanas, quod causa sit incontinentia? Nonne aliquid verborum ordine
idipsum est. Ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram? An quia [illegible]

et mussitamus adhuc nuptias non vocare indulgentiam sed preceptum. Quod si dixeris
est imperium, apostolo dicente: hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum preceptum.
et non hunc quem excerpsimus de posteriore ordine, nec sensum nec verba mutavi. Transe-
amus ad reliqua. Epistolaris enim brevitas festinat oratio. Dico inquit apostolus in-
nuptis et viduis: bonum est eis si sic permanserint ut ego. Si autem non se continent
nubant. Melius est enim nubere quam uri. Quod semel nos per interpretationem sumus. Postquam
nuptis concesserat usum coniugii et ostenderat quid vellet, quid ve concederet, tran-
sit ad innuptas et viduas, et sui ponit exemplum, et felices vocat si sic permanse-
rint. Si autem se non continent nubant. Id ipsum quod supra dixit: propter fornicationem
autem, et ne temptet vos Sathanas propter incontinentiam vestram. Redditque causam cur
dixerit si non se continent nubant: melius est enim nubere quam uri. Ideo melius
est nubere, quia peius est uri. Tolle ardorem libidinis, et non dicet melius
est nubere. Melius semper ad comparationem deterioris respicit, non ad simplicitatem
incomparabilis per se boni. Velut si dicatur: melius est unum oculum habere quam nullum,
et post paululum cum apostropham fecit ad apostolum inquit: Si propter nuptie
bone, non erat tamdiu operire. Si dicit amplius bonum est nubere. Suspecta
est mihi bonitas eius rei quam magnitudo alterius mali malum esse cogit inferius.
Ego autem non levius malum, sed simplex per se bonum volo. Vult autem apostolus innuptas
et viduas absque coitu permanere, et ad exemplum sui provocat, et felices vocat si sic
permanserint. Si autem se continere non possunt, et ardorem libidinis non castitate incontinentia
nolunt quam fornicatione restringere, melius est potius nubere quam uri. Ad quod
... melius est nubere quia peius est uri. Non ... comparatione proferentes.
Si interpretamur apostoli melius est nubere quam uri, id est melius maritum ducere
quam fornicari. Si enim ut fornicari bonum est dormire, tunc bono malum preferemus.
Si autem nubere melius quod malo prefertur, non est germane et verae integritatis,
nec est ... quam angelis comparatur. Si dicto melius est virginem esse quam nuptam,
bono melius praetuli. Si vero alterum gradum fecero melius est nubere quam fornicari,
ibi non bono melius, sed malo bonum praetuli. Multa diversitas est inter melius
quod nuptias, et inter quod fornicationem antecedit. Obsecro te quid in hac
disputatione peccavi? Propositum mihi erat non ad meam voluntatem scripturam
trahere, sed hoc dicere quod scripturas velle intelligebam. Commentatoris officium
est non quid ipse velit, sed quid sentiat ille quem interpretatur exponere. Alioquin
si contra dixerit, non tam interpres erit quam adversarius eius quem nititur explanare.

Certe ubicumque est scriptura non interpretor. et libere de meo sensu loquor. Arguat
me quilibet durum aliquid dixisse in nuptias. Quod si non repperit. quidquid ut austerius videtur
et ut ita dicam durius. id non praecessoris auctoritati sed interpretis officio deputetur. Illud vero
forte quis possit quod nunc reprehenditur. Quare exponentes capitulum apostoli
in quo de coniugibus propter tribulationem carnis habebunt huiusmodi. diximus
nos ignari putabamus nuptias saltem carnis habere laetitiam. Si autem nubentes
et in carne tribulatio est. sola in qua videbantur habere delicias. quid erit reliquum
propter quod nubant. cum et in spiritu et in anima, et in ipsa carne tribulatio sit. Ecce
hic condemnatio matrimonii est. si infantium vagitus: filiorum mortes. uxor
abortiva. damna domus. et cetera huiusmodi tribulationes exponimus nuptiarum. Dum
adviveret sanctae memoriae Damasus. librum contra Helvidium de beatae Mariae virginis
perpetua virginitate scripsimus. in quo necesse nobis fuit ad virginitatis beatitudinem praedicandam
multa de molestiis dicere nuptiarum. Num vir egregius et eruditissimus in scripturis
et virgo ecclesiae virginis doctor, aliquid in illo sermone reprehendit. In libro quoque
ad Eustochium multo duriora de nuptiis diximus. et nemo super hac re laesus
est. Immo quisque castitatis amator. praeconium pudicitiae intenta aure captabat. lege
Tertullianum. lege Cyprianum. lege Ambrosium. et cum illis me vel accusa. vel
libera. Inventi sunt plautinae familiae. et studii tantum ad detrahendum. qui in eo
se doctos ostentare voluerunt. si omnibus detraherent. et in una atque eadem causa cum
et me et adversarium. id est utrumque reprehendant. sed cum de duobus alterum necesse sit
vincere. amborum victos se ostendant. Porro de digamis et trigamis diffinivi,
dixeram melius est licet alterum et tertium virum unum nosse quam plurimos.
id est tolerabilius est uni homini prostitutam esse, quam plurimis. Nonne statim
cum hoc dicerem subieceram: Denique et illa in evangelio Samaritana sextum
maritum se habere dicens, arguitur a domino quod non sit vir eius. Ego certe nunc
libera voce proclamo non damnari in ecclesia digamiam immo nec trigamiam.
et ita licere quinto et sexto et ultra, quomodo et secundo marito nubere. Sed quomodo
non damnantur hae nuptiae, ita nec praedicantur. Solacia miseriae sunt non laudes
continentiae. Unde et alio loco dixi. Cum unus maritus capitur, nihil
refert prior sit an secundus. dum sit monogamia. Omnia licent. sed
non omnia expediunt. Non damno digamos. immo nec trigamos. et si dici potest
nec octogamos. Habeat quilibet octavum maritum, et esse desinat prostituta. Verum
et ad illum locum venio quo arguor, quare dixerim de secundo die tacuisse in hebraica veritate.

Ideo secundo non addidit sicut in primo et tertio et reliquis, vidit deus quia bonum est.
statimque subiciens, ut nobis intelligentiam dereliquit non esse bonum duplicem
numerum, quia ab unione dividat et praefigurent foedera nuptiarum. Unde et in-
-archa Noe omnia animalia quaecumque bina ingrediuntur immunda sunt. Impar numerus
est mundus. Nescio vero quid reprehendant. Iterum de secundo die utrum quia
bonum est, et scriptum non esse diximus. Aut quia etiam si scriptum non est aliorum
interpretum quoque vobiscum simpliciter pariter scriptum non esse, in secundo die vidit deus
quia bonum est. Non meum accipiant testimonium, sed Hebraeorum, et ceterorum
interpretum, Aquilae dico, et Symmachi et Theodotionis. Si autem scriptum non est
cum in ceteris diebus scriptum sit, aut reddant aliquam probabiliorem causam, quare
non scriptum sit, aut si non repperiunt, ingratis suscipiant quod a nobis dictum est.
Porro si in archa Noe omnia animalia quae bina ingrediuntur immunda sunt, impari
numero est mundus. Et hoc scriptum esse nemo dubitat. Quare scriptum sit edisserant.
Si autem non edisserunt, quod a me expositum est, velint nolint suscipiant.
Aut proferant meliores epulas, et meo quamvis vere, aut qualicumque convi-
-vio gratias agant. Paene nunc commemorandum mihi est quanti scriptorum de impari
numero disputaverint. Clemens, Hippolytus, Origenes, Dionysius, Eusebius,
Didymus, nostrorumque Tertullianus, Cyprianus, Victorinus, Lactantius, Hilarius.
Quorum Cyprianus de septenario, id est impari numero disserens, quid et quanta dixerit
ad Fortunatum, liber illius testimonio est. An forsitan Pythagoram et Archytam
Tarentinum et Publium Scipionem in sexto de republica de impari numero disputan-
-tes. Et si hos audire noluerint, contritores mei grammaticorum scolas iussa
faciam reclamare: numero deus impare gaudet. Grande piaculum. Eudoxe
et cetera. Si eos audire non possunt, cum mundiorem intrarent ... diximus
ad nuptias. Et paterer numerum imparem publicum. Et veteri testamento
totum evangelium dictum deprimere monstraremus. Certa quae in libro meo ... posita
sunt. Ut leviora puto, ut ad eundem primum pannona (?) ... respondere
noui ... magnitudines. Et tuo videor ingenio detrahere.
Quod vulgus cave meo ... hoc ... voce praedicare
me non damnasse nuptias, nec damnare. Respondisse adversario, non maiores
insidias formidasse. Comprimetur autem in illo fuero, non a se (?) ... quia magis
miror quod non ... Ingenua et verecunda confessio est, quo usque ...
... Nunquam quia gravi corpore terrae ... heroo.

ximum non minor volatus? Nec columbam predico qui gradiatur iter liquidum.
tolerent, neque commovet alas. Nullus se decipiat, nemo blando adulatore
precipitet. Prima est virginitas a prima nativitate, secunda virginitas
a secunda nativitate. Non est meus sermo, antiqua sententia est. Nemo potest duobus
dominis servire, carni et spiritui. Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus adversus carnem.
Hec invicem sibi adversantur, ut non que volumus illa faciamus. Quando
aliquid tibi asperum videtur in meo opusculo, non ad me sed ad scripturas respicias, sed ad scri-
-pturas sancti ... tracta per verba. Christus virgo, mater virginis nostri virgo
perpetua mater et virgo. Ihesus enim clausis ingressus est hostiis, et in sepulcro
eius quod erat novum, et in petra durissima fuerat excisum, nec ante quisquam nec
postea positus est. Ortus conclusus, fons signatus, de quo fonte flumen
ille manat iuxta Amos qui irrigat torrentem, vel funium vel spinarum.
funium peccatorum quibus ante alligabamur, spinarum que suffocabant sementem patrisfami-
-lias. Hec est porta orientalis, et ut Ezechiel semper clausa et lucida, et
operiens in se vel ex se proferens sancta sanctorum, per quam sol iustitie et pontifex noster
secundum ordinem Melchisedech ingreditur et egreditur. Respondeant mihi
quomodo Ihesus clausis ingressus sit hostiis, cum palpandas manus et latus
considerandum, et ossa carnemque monstraverit, ne veritas corporis fan-
-tasma putaretur. Et ego respondebo quomodo sancta Maria sit et mater et virgo.
Post partum virgo, mater antequam nupta. Igitur ut dicere ceperamus, Christus virgo,
virgo Maria, utriusque sexus virginitatis dedicavere principia. Apostoli vel
virgines vel post nuptias continentes. Episcopi presbyteri diacones aut virgines eli-
-guntur, aut vidui, aut certe post sacerdotium in eternum pudici. Quid nos
ipsos illudimus et irascimur, si incitamentorum ... ad coitum perpetua pudicitie
denegentur? Volumus epulari, comedere, uxorum herere complexibus,
et in numero virginum et viduarum regnare cum Christo? Idem igitur premium
habebit fames et ingluvies, sordes et munditie, saccus et sericum?
Et Lazarus recepit mala in vita sua, et dives ille purpuratus, crassus
et nitidus, fruitus carnis bonis dum adviveret, sed diversa post mortem
tenent loca; miserie delicie, delicie miserie commutantur. In nostro arbitrio est
vel Lazarum vel divitem sequi. Explicit.

Incipit epistola eiusdem Jeronimi ad Pammachium.

Christiani interdum pudoris est etiam apud amicos tacere, et humi

- litteras tuas magno silentio conplare quam retractando veteres amicitias Ambi-
-tionis crimen incurrere. Qua diu tacuisti tacui. nec expostulare umquam
super hac re volui ne non amicum querere sed potentiorem viderer expetere.
Nunc autem provocatus officio litterarum primas per partes habere temptabo.
et non tam scribere quam rescribere. ut et verecunde hucusque tacuisse. et
verecundius locum coepisse cognoscas. De opusculis meis contra Iovinianum
quod et prudenter et amanter feceris exemplaria subtrahendo. optime nov-
i. Sed nichil profuit ista diligentia. cum aliquanti ex urbe venientes mihi
eadem lectitarent. que se Rome excepisse referebant. In hac quoque provincia iam
libri fuerant divulgati. et ut ipse legisti, nescit vox missa reverti.
Non sum tante felicitatis quante plerique huius temporis tractatores. ut nugas
meas, quando voluerim, emendare possim. statim ut aliquid scripsero, aut ama-
-tores. aut invidi. diverso quidem studio. sed pari certamine in vulgus
nostra disseminant. Et vel in laude vel in vituperatione nimii sunt. non
meritum stili. sed proprium stomachum sequentes. Itaque quod solum facere
potui apologeticon ipsius operis [illegible] misi. Quod cum legeris
aut tu pro nobis aliis satisfacies. aut [illegible], ita apud
[illegible] in qua de virginitate et nuptiis disputat. aliis differere com-
-pelleris. Nec hoc quasi dico. quod te ad respondendum provocem. [illegible] litteris
[illegible]. Sed alios qui nos lacerant. ut facere compellas. Noverint
[illegible]. videntur [illegible]. possunt me non reprehendere sed docere. et aliquid
[illegible]. magis opus illorum comparatione mea interpretatio negligetur.
Lege queso te et diligenter apostoli verba considera. et tunc videbis me propter calu-
-mniam declinandam. multo plus quam ille voluit. in maritos fuisse clementem.
Origenes, Dionysius, Pierius, Eusebius Cesariensis, Didimus, Apollinaris
hanc epistulam latissime interpretati sunt. Quorum Pierius cum sensum apostoli venti-
-laret atque dissereret. et proposuisset illud exponere. volo autem omnes
esse sicut me ipsum, adiecit. Quod hic [illegible] divinam conti-
-nentie [illegible]. Denique amici quos [illegible]
memoriam [illegible] et [illegible] fuere. et [illegible]
[illegible] provincie. [illegible] totius urbis [illegible].
Iudicio pontificis et [illegible] voluntate [illegible] congruere. omnis [illegible]
[illegible] sacerdotum. [illegible] quos [illegible]

de hebreo sermone in grecum . et dolorem in libro paralipomenon . . . . . .
cetera clausa armario non tenere transtuli nuper vos in linguam nostram . aut
emendare in sancta mea virtute confirmare mea patres mutuari . lego eundem
[illegible] et latinis . et veteres editiones nostre translationi compara . et legendo probabis
grecum et latinum . et veterem editionem nostra translatione compara . et liquido probabis
quam distet inter veritatem et mendacium . aliquam audeas ammoneamus in omnibus
[illegible] . Ego prius de eo loquar . Samuel quoque et Malachim . id est . iiij . Regum novos . et
xij . Ego prius de eo . . . . humanas scripturas . . .
si legere volueris . . . probabis quante difficultatis sit . . . . .
et interpretatus sum . . . apud grecos . . . . . .
orationis labuntur . apud nos stare . . . . . . oratio quam
. . . ratione . . . . . . ne loquar . . . . . .
. . . si sit eloquium . . . . fugit . . . non
. . . philosophorum . . . . loquatur
omnium gentium .

Explicit . ad pammachium .

Incipit epistola beati Ieronimi ad pammachium et marcellam

Rursum orientalibus vos locupleto mercibus . et alexandrinas opes romam vere transmitto . deus ab austro veniet . et sanctus de monte pharan . umbra condensa . unde et sponsa letatur in cantico canticorum dicens . in umbra eius cupivi et sedi . et fructus illius dulcis in faucibus meis . vere nunc completur . . . . . . in die illa erit altare domino in medio terre egypti . ubi abundavit peccatum superabundavit gratia . qui pueros christum fovebant adventum fidei calore defendunt . . . pullos herodis . . . . . manus . . . . . blasphematiz . . . alexandrie . . . orbe repulit tota orbe fugat . . . theophilus . ad hunc . . . . . . ubi nunc . . . amore dei nomen invenit . . . . ubi . . . . prima hominis . . . . ubi . . . . theophilum . . . . . . errores . . . . impudentia . . . . de terra . . . . et eloquentia . et . . . . loquitur . . . . aut . . . . . . generatio aut . . . . nunc aut nonnulli . . . . non . . . . genus . . . nos . . . . negant non . . . . iste dolor . . . .

micantes gladios lacerata corpora rivos sanguinis profluentes unguium tor-
quentium dolores. et belli horrorem pax Christiana commutat. Soli [illegible] huius generis
peccatores. qui contrarias non valent ferre. et quod sermone coguntur dicere
mente condempnant. Et si quando aperta blasphemia publicis auribus fuit revelata
et viderint se ab audientibus circumfremere. tunc simplicitate simulata
dicunt audisse se primum [illegible] magnum dicere. aut nescierint. Cuius eorum
[illegible] inveniantur. non negant quod litteris ostenditur. Quid nunc est [illegible]
ponderi. mutare loca. et diversas lustrare regiones. Et clarissimum
Domini nostri [illegible] discipulos rapidiore dispergere. Si vera cognitionis
[illegible] errores ardorem. ardore fidei communicant. Quid maledictorum pannos
sine fide ornamus. et eorum [illegible] auctorum fidem respirare non valeo.
Num certe nos heretici non sumus. si nos quidem [illegible] crediderint
peccatores. Et nos impietatis fundum non habebimus. Si nostras potuerimus
in nostra aure monstrare. Quid post illi [illegible] perfidiam, vel Ethio-
pissa. et Pardi varietas. si in uno corpore novus apparuit. En papa
Theophilus contra Origenes arguit licentiae hereticum esse. nec errorem defendunt
aut fingunt. ab hereticis immutata. Multorumque dicunt libros similiter de-
pravatos. ut illum non sua fide. sed aliorum teneantur erroribus. Certe hoc
[illegible] hereticos [illegible] sunt. qui iniusto se nos odio persequuntur, mentem sanitatis
turbarunt. et venena serpentis irremediabili dolore testantur. Vos [illegible]
[illegible] lumina accipite. Et grecum et latinum [illegible] hoc anno compositum. ne [illegible]
[illegible] intrant. modo [illegible] vel addita vel mutata. Inania laborasse me
fateor. ut verborum eloquentiam [illegible] interpretationis venustate superarem. Et
intra diffinitas [illegible] currens. nec in amoenia [illegible] eloquentie illius
fluenta non perdere. easdem [illegible] sermone translatum. Quod utrum non
ostendere possim. uno in loco derelinquo. Quartam [illegible] paschalem
[illegible] primo credentes hortatur ad dominicam pascha celebrandam. In fine eius
tere apollinarem et origenem iugulat. in capitulo .i. extremo. [illegible] ad penitentiam
provocatur. Grande autem hic [illegible] Origenes dictum est. et [illegible]
annis copia continetur. et hec quam in annis brevitas. prudentia dicere plura
non debuit. [illegible] apollinarem [illegible] fides. et [illegible] non caret
subtilitate dialectica. [illegible] Origenes [illegible] conclusione confodit.
[illegible] quod in greco placuit in latino non displicuit. et [illegible]

miratur et fodiat in loco geminum Roma suspirat. Predicationemque cathedre
ostendit evangelice in cathedra apostoli post quam predicatione confirmet. Quamque ce-
lebri sermone vulgatum sit beatum dominum papam Anastasium eodem fervore. qui eodem
in illo est. attrahentes hereticos in foveis suis perpetuam. eorum littere docent.
damnandum in occidente. quod in oriente damnatum est. Cum multos invi[illegible]
annos ut hereticos [illegible] plantaria [illegible] longo tempore arc-
-tam morlantur.) ¶ Explicit.

¶ Incipit epistola beati Jeronimi ad domnionem.

Littere tue et amorem sonant pariter et querellas. Amorem quo sedulo
monentis, etiam que tuta in nobis sunt pertimescentis. Querelam eorum qui non amant,
et occasionem offensionis in peccatis querunt ad illum fratrem suum. et in filii in nomine
sue ponunt scandalum. Scribis eos in monasterio quemdam domino. de conventu. de
platheis. circumforaneum monachum. rumigerulum. triviatum. vafrum. et ineptum
ad detrahendum. qui per trabem oculi sui festucam alterius nititur eruere contionari ad-
-versum me. Et libros quos contra Iovinianum scripsi canino dente rodere. lace-
-rare. convellere. hunc dialecticum urbis vestre et plautine familie columnam
non legisse quidem cathegorias aristotelis. non periermenias. non topica. non
saltem ciceronis. [illegible] sed inter imperitorum circulos. mulierculasque convivia.
[illegible] sillogismos. [illegible] texere et quasi sophis-
-mata nostra callida argumentatione dissolvere. Stultus ego qui me putaverim hec
absque philosophis scire non posse. qui meliorem stili partem eam legerim que deleret
quam que scriberet. Frustra ergo alexandri verti commentarios. nec gratis me doctus magister
[illegible]. Introduxit ad logicam. Et ut humana contempnam
sine causa gregorium nazanzenum et didimum in scripturis sanctis catheristas habui.
Nichil mihi profuit hebreorum eruditio. Et ab adolescentia usque ad hanc etatem cotidiana
in lege prophetis evangeliis apostolisque meditatio. Invenitur homo absque preceptore
perfectus. [illegible] qui eloquentia
tullium. argumentis aristotelem. prudentia platonem. eruditione aristarcum. multi-
-tudine librorum calcenterum. didimum scientia scripturarum. omnes sui temporis
vincerent tractatores. Denique dicitur materiam poscere. et ad dextram et ad dextram
aliquid [illegible]. in utramque partem. hoc est et pro iustitia et contra iustitiam disputare.
liberatus est mundus de periculo. et hereditarie al centum iuzales cause de
barathro erute. quod hic forum negligens. ad ecclesias se transtulit. Cuius hoc

volentem fuisset innoxium? Quae enim opera non huius fuisset oratio, cum coepisset in digi-
tos partiri causam et plogismorum suorum retia tendere? Nam si ad colaphos pedem
intendisset oculos, rugasset frontem, iactasset manum, barbam tornasset, nebulas
illico ante oculos offudisset imperitis. Nec mirum si me et absentem, et iam diu
ab usu latinae linguae semigraeculum barbarumque homo latinissimus et
facundissimus superaret, cum Iovinianum, Iesu bone, qualem et quantum virum,
cuius nemo scripta intelligeret, qui sibi tantum caneret et musis, eloquentiae suae
mole oppressit. Quaeso ergo te frater, ut moneas eum ne loquatur contra prophetas,
suum, ne castitatem habitu pollicens, verbis destruat, ne virgo sit matrimonia
commendet, ne maritos virginibus comparet, et frustra ad-
versus homines doctissimos tanto furore digladiatus sit. Audio praeterea
eum virginum et viduarum cellulas circumire, et adducto supercilio de sacris
inter eas litteris philosophari. Quid in secreto, quid in cubiculo, mulieircu-
las docet? Ut hoc sciant virgines esse quod maritatas? Ut florem aetatis
non negligant, ut comedant et bibant, ut balneas adeant, mundi-
tias appetant, unguenta non spernant? An magis pudicitiam et ieiunia
et illuviem corporis? Certe illa praecipit, quae plena virtutis sunt. Fate-
atur ergo publice quod domi loquitur. Aut si et domi eadem docet, quae
publice, a puellarum consortio separandus est. Non erubescit iuvenem et
monachum, ut sibi videtur, disertum, cuius de ore veneres fluunt, qui tantae
in communicando elegantiae sit, ut comico sale et lepore conspersus sit, lustrare
nobilium domos, haerere salutationibus matronarum, religionem nostram pugnam
facere, et fidem Christi contentione subvertere verborum. Atque hic noster, fratrem pro detra-
here? Longe per circuitus ut arbitratus est. In multis enim offendimus omnes. Et
sciamus in verbo non peccat, hic perfectus est vir. Debuit vel arguere vel interrogare
per litteras, quod vir eruditus et nobilis fecit Pammachius. Cui ego respondi
ut potui, et epistola longiore disserui, quo unumquodque sensu dixerim. Imi-
tatus saltem tuam fuisset verecundiam, qui ea loca quae scandalum quibusdam facere
videbantur, excerpta de volumine per ordinem digessisti, postulans ut vel
emendarem vel exponerem. Et non tantae me putes esse dementiae, ut in
uno eodemque libro et praeputium et circumcisionem receperim. Vivat qui paratus
est, peccat non peccando, commentatur se et non loquendo et disputando, sed
tacendo et sedendo noverunt. Legant Ieremiam dicentem: Bonum est

viro cum portaverit iugum domini ab adolescentia sua. sedebit solus et tacebit.
quia levavit super se iugum. Aut si certe non scriptores corporis a tergo singula-
-tim recitans se eruditum putat. et Iovinianum solus intelligit. Est quippe
proverbium: balbum melius balbi verba cognoscere. omnes commentatores appellans
a telo iudice. Ipse quidem Iovinianus omnia litteris subtilissime pertractavit. Cum me su-
perant esse non est ratio que spirare. Nolo enim ille respondeat ut ille. quorum
me auctoritas opinione vincit. Docere non potest. Conbibat quem me iure cur ego lingua
intelligo. quem cum inter omnes homines simul uncorum. Ego cum bene novi.
Ex proposito ... in silentium assurgat. quo turbine torqueat hastam. Fortis
est, et in disputando nodosus et tenax. et qui obliquo et acuminato pu-
gnat capite. Ferre de nocte usque ad vesperam quam nos in plateis clamavimus.
habet latera et ad latera robur. et valde corpulentus est. Videtur mihi
auditor multum dogmatis et ... Proterea tamen erubescit, nec considerat
quid scriptum dicat. et infantium opiniones ... eloquentie ...
et dictata. Quoniam me iste ... stomachari facit et addiscere ad-
-colens. quoniam aspexit et ... Sed hec vulgaria sunt.
et a quolibet disputatoribus mea possunt fieri. Ad liberos pueros admonen-
-dum in posteros transmittenda. Loquamur ... ut de nobis tantus lector
iudicet. Ut quoniam ego dispulsorem gregem suo ... per ... hoc nomine gnatonia
ille formonica vocantur. Non est grande domnion garrire per angulos et
medicorum tabernas. ac de mundo ferre sententiam. hic bene dixit. ille male. iste
scripturas novit. ille delirat. iste loquax. ille infantissimus est. Ut de omnibus
iudicet. ad hoc nullo meruit ... quomodolibet passim ... super ...
et congerere maledicta. non ... est. et paratus sum adhuc
moveat manum. et sicut ... commoveat se. Et quid ... ...
det nobis orationes ... dissuadentium ... ... respondere. ...
lapis ... Et nos didicimus litteras. et nos sepe manum ferule subtraximus.
Et de nobis ... dici potest: fenum habet in cornu. longe fuge. Sed magis volumus
esse discipuli eius qui ait: dorsum meum ad flagella posui. et faciem meam
non averti a confusione sputorum. Qui cum malediceretur. non remaledixit.
Et post alapas. crucem. flagella. blasphemias. novissime pro crucifigentibus
se deprecatur dicens. Pater ignosce illis. quod enim faciunt nesciunt. Et ego
ignosco errori fratris. Intelligo eum diaboli arte deceptum esse. Inter mulierculas

[illegible] et cloacis in triviis. Postquam Romam mea opuscula pervenerunt, quasi
aemulum exhorruit. De me quoque captavit gloriam, ut non esset in terris qui non eius
eloquentia displiceret. Ceteros hic morum (?) ... non patet. Concedit ymo quod
non honorat, quod metuit. Voluit, inquit, homo peritissimus ut veteranus miles
uno rotatu gladii utrumque perimere, et ostendere populis quicquid ipse vellet
hoc scriptura pensaret. Dignetur igitur non sermonem suum mittere, et non reprehendendo
sed docendo garrulitatem nostram corrigere. Tunc intelliget aliam vim fori esse, aliam
triclinii. Non eque inter fusa et calathos puellarum et inter eruditos viros
de divine legis dogmatibus disputari. Nunc libere et impudenter iactat
et vulgus et perstrepit: damnavit nuptias, et inter uteros tumentes infan-
tium vagitus et lectulos maritorum audit apostolum dicentem (?) tacet. Sic me solum
in invidiam vocet. Cum autem ad libros venerit, et vestigia pedum contulerit, et
vel proposuerit aliquid de scripturis, vel audierit responsum, tunc probabit. Tunc
haerebit, tunc conticiscet (?). Longe ... subulci non aderunt. Seta pro-
pha non gemmunt (?). Et nos tela vos ferrum haud debile dextra spargimus,
et nostro sequitur de vulnere sanguis. Porro si non vult docere, et tantum
maledicta agendum putat, audiat tot intercurrentibus terris, fluctibus, [illegible]
[illegible] et hoc clamoris mei. Non damno nuptias, non damno coniugium. Et
ut verius sententiam meam teneat: volo omnes qui propter nocturnos forsitan
metus soli dormire non possunt uxores ducere. Explicit.

Item epistola beati Ieronimi ad virgines Hemonenses.

Parvitas carthule indicium solitudinis est, et ideo longum sermonem brevi spa-
tio coartavi, quia et vobiscum volebam plurimum loqui, et angustia scedule
cogebat tacere. Nunc igitur ingenio est victa paupertas. Cognoscite
litterae, si confabulatio longa est. Et tamen in hoc necessitatis articulo audite
caritatem, cum me nec penuria prohibere valuit scribere nec silere.
Ignoscite, obsecro, dolenti; dico enim lesus, dico lacrimans et irascens.
Unum quidem aperiam, tamen vobis tribuentis officium [illegible]. Scio quod nulla
communicatio lucis et tenebris est, nulla cum angelis Dei et peccatore
societatio. Attamen et meretrix Domini pedes lacrimis lavat, et de
dominorum mensa canes edunt. Et ipse salvator non venit iustos vocare
sed peccatores. Non enim egent sani medico. Et magis vult penitentiam pec-
catoris quam mortem, et errantem oviculam suis humeris refert. Et pro-

- dignum filium revertentem excepit laetus pater. Quum vero apostolus ait: Tu quis es qui alienum servum iudicas? Suo domino stat aut cadit. Et qui stat videat ne cadat. Et invicem onera vestra portate. Aliter sorores hominum livor: aliter Christus iudicat. Non eadem sententia est tribunalis eius et anguli murmurantium. Multae hominibus viae videntur iustae, quae postea reperiuntur pravae. In testaceis vasculis thesaurus saepe reconditur. Petrum ter negantem amare in suum locum restituere lacrimae. Cui plus dimittitur, plus amat. De toto grege siletur, et ob unius morbidae pecudis salutem angeli laetantur in caelo. Quod si cui videtur indignum, audiat a domino: Amice si ego bonus quare oculus tuus nequam est?

Explicit.

Item epistola eiusdem Ieronimi ad Demetriadem virginem. Prima.

Inter omnes materias quas ab adolescentia usque ad hanc etatem, vel mea [illegible] manu [illegible] nihil presenti opere difficilius. Scripturus enim ad Demetriadem [illegible] virginem [illegible] prima in orbe romano, si cuncta virtutibus eius congrua dixero adulari putabor. Si quedam subtraxero, ne incredibilia videantur, damnum laudibus eius mea faciet verecundia. Quid igitur faciam? Quod implere non possum, negare non audeo. Tanta est avie eius et matris insignium feminarum in iubendo auctoritas, in petendo fides, in extorquendo perseverantia. Neque [illegible] novum, et precipuum, [illegible] flagitant aut ingenium [illegible] materias [illegible] saepe [illegible] est. Sed ne [illegible] mee, pro virili parte desit testimonium, in eius [illegible] pectus [illegible] sententia [illegible] magis laudanda, [illegible] puellarem animi sui ardore superaret. [illegible] procul sit obtrectatio, facessat invidia. Nullum in ambitione sit crimen. Ignoti ad ignotam scribimus, dumtaxat iuxta faciem corporis. Alioquin interior homo pulchre sibi cognitus est. Illa notitia qua apostolus Paulus Colossenses multosque credentium noverat, quos ante non viderat. Quanti sit apud me meritum, immo miraculum virginis [illegible] hinc estimari [illegible] in expositione templi Ezechielis, quod opus in omnibus scripturis sanctis sit difficillimum est, et mea parte [illegible] sancta [illegible]

et thimiamatis altare destribitur. [illegible] parump hoc [illegible]
[illegible] ut de altari transferez ad alta[illegible]. Et hostiaz vivaz placentez
deo, ac sine ulla macula, eterne pudicitie consecra[illegible]
[illegible] vonitate [illegible]
[illegible]. et illud apostoli [illegible]
nos omnes [illegible]
gina adorons [illegible]
[illegible] et mulieres [illegible]
Indutus fuit et Joseph, et regum quodaz [illegible]
fuit. [illegible] introduxit me rex
[illegible] Omnis
gloria filie regis [illegible]. [illegible] oratio dabit aliquid
[illegible]
[illegible] ad prelium [illegible]
[illegible] imperatoris [illegible]
[illegible]
et [illegible] dabit. [illegible] abams
et [illegible]. et omi [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] et
[illegible] et [illegible] san
guinis [illegible] aut [illegible] erit qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible]. Virgo filius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nes. [illegible]
[illegible]

[illegible] nobiles non divitiis potentiores. Et homines cogitant [illegible]
[illegible] fortitudo [illegible] feminae [illegible]
[illegible] puellas [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] oculos suas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Anna filia Phanuelis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quo [illegible] magnitudine [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] immunditiae [illegible] mulieris men-
[illegible] feminae [illegible]
[illegible] quis de littore Galliarum ad Hispanias [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peracta
[illegible] et [illegible] noctemque habens [illegible]
[illegible] se [illegible] constituo. Quid [illegible] [illegible] Cur
publicam [illegible] pauperis defendis? libertatis [illegible] [illegible]
iudicia. [illegible] metuis quid facies [illegible]
[illegible] Que mori unicuique [illegible] quomodo sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
paciebantur. ceterum [illegible] [illegible] [illegible] amor
sue et etatem [illegible] et [illegible] et [illegible] castitatis martirio
coronavit. Nostra [illegible] [illegible] virginitates
[illegible] [illegible] tremuisti manus [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]. video te capitur et pudicitia
tua [illegible] me [illegible] [illegible] [illegible] vulnus.
[illegible] [illegible] [illegible] tanto [illegible] [illegible] quondam
orbis caput romani imperii sepultum est. et in [illegible] littere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tibi fortuna [illegible]. Rumpe moras [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Assume scutum fidei. loricam iusticie
galeam salutis. [illegible] ad [illegible]. [illegible] et [illegible] pudicitia
[illegible] [illegible]. Quid metuis [illegible]. [illegible] formidas [illegible]
Forsitan et ipse nollet [illegible] te nolle [illegible] credunt. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] impedimentum [illegible]. [illegible] [illegible]
et graves [illegible] uniones. ardentesque gemme [illegible]
[illegible]. [illegible] tunica [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] gaudio [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] credit, quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] neque narrare [illegible]. [illegible] dicendo [illegible] [illegible] [illegible]

explicandas mirabilis gaudii magnitudine. Et [illegible]

[illegible] gratiarum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] flere gaudio. [illegible]

manu attollere. amplexarique trepidantes. Agnoscere [illegible]

[illegible] suas. et gratulari ad nobilem familiam, virgo

[illegible] suas nobiliores fierent. [illegible]

[illegible] romane [illegible] mitigaret. [illegible]

[illegible] Quasi [illegible]

[illegible] exemplum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

rupta urbis Rome [illegible]

[illegible] romanos [illegible] in [illegible]

[illegible] et communes [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] apud nostros [illegible] Romanus

[illegible] gaudio. [illegible] sunt galli [illegible]

auro [illegible] nobilibus. et [illegible] romani [illegible]

[illegible]

[illegible] urbis [illegible] gloria [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] urere [illegible]

[illegible] furore. [illegible]

quar ponsar hominis / sua tantum provincia nouerat · [illegible]
[illegible] nisi [illegible]
et non videre filii [illegible] deformes · et aliquo memoro [illegible]
[illegible] degeneris non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] liberis [illegible] · Quod [illegible] urbe
[illegible] filios [illegible]
[illegible] ad omnem copiam filiorum [illegible]
[illegible] providerit · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
omnium dignitatum et generis nobilitatis in orbe romano [illegible]
[illegible]
[illegible] venerabiles fuit / quam [illegible] provinciam ·
[illegible]
[illegible] / foret in urbe [illegible] · nunc
[illegible] dicitur possessiones · et [illegible] annos
[illegible]
[illegible]
[illegible] emere [illegible] tanta nobilitate vendente · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] orbis · [illegible]

i volumine Job. [illegible] iste sequente venit aliquis [illegible].
et procedere. temptatio sive ut melius [illegible]
militia hominis est vita super terram. [illegible]
[illegible] militia [illegible] futuro [illegible]
coronemur. nec [illegible] hominibus [illegible]
temptatus est. et de vobis [illegible] temptatio [illegible] temptatur
[illegible]
[illegible]. Et frontes [illegible] parentes [illegible]. parentem pro
[illegible]. [illegible] autem non [illegible]. et [illegible]
[illegible] non separabit [illegible]
in [illegible]. In [illegible]
[illegible]
ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] nostras [illegible]
In [illegible] nichil [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible] quoniam [illegible] non [illegible]. et [illegible]

animi semper in vitio patet. Cur contrarium faciam. prudentia tacita pro qua pro hoc
mercata sit. cum et ille partem sit dignatus accipere. qui totum potuit auferre.
Et tamen quod cuncti negare non ausa sit. quam se intelligebat sub nomine piratae vi
rginitatis tyranno fuisse. Sentio me inimicorum patere morsibus. quod adulari
videar nobilissimae et clarissimae feminae. qui accusare non poterunt. si
me scierint hucusque tacuisse. Neque enim laudavi in ea antiquitatem generis
divitiarum et potentiae magnitudinem viro vivente vel mortuo. quod alii for
tasse mercennaria oratione laudaverint. mihi propositum est stilo ecclesiasti
co laudare aviam virginis meae. et gratias agere. quod voluntatem eius sua
adiuverit voluntate. Alioquin cellula monasterii cibus vilis vestisque
contempta et aetas vicina iam morti breviusque temporis viaticum. Carent
omni adsentationis infamia. denique in reliquis partibus. omnis mihi sermo ad vir
ginem dirigetur et virginem nobilem non minus sanctitate quam genere. cuius quan
to sublimius ascensus est. tanto lapsus periculosior. Illud te nata deo
pro omnibus una praemoneam. et repetens iterum iterumque monebo ut animum tuum sacrae
lectionis amore occupes. nec in bona terra pectoris tui sementem lolii avenarum
que suscipias. ne dormiente patrefamilias qui est Noys. id est animus deo
semper adhaerens inimicus homo zizania superseminet. sed semper loquaris.
in noctibus quaesivi quem dilexit anima mea. Ubi pascis. ubi cubas in meridie.
Et adhaesit post te anima mea. me suscepit dextera tua. Illudque ieremiae.
Non laboravi sequens te. neque enim est dolor in iacob nec labor in israhel. quando
eras in saeculo ea quae erant saeculi diligebas. polire faciem purpurisso
et cerussa ora depingere. ornare crinem et alienis capillis turritum
verticem struere. ut taceam de inaurium pretiis. candore margaritarum
rubri maris profunda testantium smaragdorum virore. cerauniorum flammis
iacinctorum pelago. ad quae ardent et insaniunt studia matronarum. nunc autem
quia saeculum reliquisti et saeculo post baptismum gradu inisti pactum cum ad
versario tuo dicens ei. Renuntio tibi diabole et saeculo tuo et pompe
tuae et operibus tuis. serva foedus quod pepigisti. Et esto consentiens pactum
que custodiens cum adversario tuo dum es in via huius saeculi ne forte tradat
te iudici et de suo aliquid usurpasse convincat tradatque ministro qui
ipse est inimicus et vindex et mittaris in carcerem. et in tenebras ex
teriores quae quanto a vero lumine separant. tanto nos maiore horrore cir
cumdant. et non inde exeas nisi solvas novissimum quadrantem id est minimum

agere delictum. quia et precioso uerbo redditur summe honorem inde pulchre
hec dictasti non infausto contra te uaticinio. sed pandi cantici more-
toris officio. caue ne intra que tractasti formidantis. Si spiritus inquit potestatem
habentis ascenderit super te. locum tuum ne dimiseris. quia in procinctu et in acie
stamus semper ad pugnam vult nos loco mouere hostis. et de gradu rece-
dere. sed solidanda uestigia sunt et recendum statuit super petram pedes me-
os. et petra refugium leporibus. quod multi [illegible] legunt. uel por-
cum et fugarum. et peccatorum sentibus [illegible]. Si uero ihesus spinis co-
ronatus est. et nostra delicta portauit. et pro nobis doluit ut de sentibus
et tribulationibus feminarum ad quas dicitur in anxietatibus et doloribus paries
mulier. et ad uirum conuersio tua et ipse tui dominabitur. Rose uirginitatis et
lilia castitatis nascentur. vel nec et sponsus pascitur inter lilia et inter eos
qui uestimenta sua non coinquinauerunt. Virgines enim permanserunt. audi
ecclesiasten preceptum. candida sint semper uestimenta tua. et ipsum auctorem uirginitatis
et principem loquentem confidenter. Ego flos campi et lilium conuallium. preterea
congruus lepor est qui in persecutionibus de ciuitate fugit in ciuitatem. nec ti-
ment illud propheticum [illegible] fuga anne. Montes aut excelsi ceruis. quo colu-
bri albus sunt. quos educunt pueri paruulis de foramine. quia pardus et edus
requiescunt simul. et bos et leo comedunt paleas. ut neque bos dis-
cat feritatem sed leo doceat mansuetudinem. Reuertamur ad propositum testimo-
nium. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te. locum tuum ne dimiseris.
post quod sequitur. quia curatio quiescere facit peccata maxima. quis uer-
siculus hunc habet sensum. Si in cogitationes tuas coluber ascenderit.
omni custodia serua cor tuum et cum dauid canito. ab occultis meis munda
me domine. et ab alienis parce seruo tuo. et ad peccatum maximum quod opere perpetratur
nequaquam peruenies. sed incentiua uiciorum statim in mente iugulabis. et paruu-
los babilonios allides ad petram. in qua serpentis uestigia non reperiuntur.
caueque domino promittis. si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero et
emundabor a delicto maximo. hoc est quod et alibi scriptura testatur. Peccata
patrum reddam in tertia et quarta generationem. ut cogitationes uestras mens nostra
decretum non statim puniat. sed reddat in posteris. id est in malis operibus et
in delictorum perseuerantia. quod loquitur per amos. Super tribus et quatuor impie-
tatibus illius ciuitatis. non ne auersabor eam. hec tibi sunt quasi de prato pulcher-
rimo scriptorum scripturarum paruos flores carpisse sufficiat pro communitione

tum. ut claudas cubiculum pectoris et crebro signando signaculo frontem tuam munias. ne exterminator egypti in te locum reperiat. Sed primogenita que apud egyptios fuerunt in mente tua saluet et dicas cum propheta. paratum cor meum deus paratum cor meum cantabo et psallam. Exsurge gloria mea exsurge psalterium et cythara. quia assumere iubet et tempus multis peccatoribus confossa vulneribus. ut agant penitentiam. et maculas pristine seditatis cum petro amaris abluant lacrimis. Verum nos ignorem penitentiam. ne facile peccemus. Illa quasi secunda post naufragium miseris tabula sit. in virgine integra servetur navis. Aliud est querere quod perdideris. Aliud possidere quod numquam amiseris. Unde et apostolus castigabat corpus suum, et in servitutem redigebat. ne aliis predicans ipse reprobus inveniretur. corporis sui ex persona generis humani inflammatus ardoribus loquebatur. miser ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. ... Scio quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Velle enim adiacet mihi. ut faciam autem bonum non invenio. Neque enim quod volo bonum. sed quod nolo malum hoc facio. Et iterum. qui in carne sunt deo placere non possunt. Vos autem non estis in carne sed in spiritu. si tamen spiritus dei habitat in vobis. post cogitationum diligentissima cautione ieiuniorum tibi arma sumenda sunt. Et canendum cum david. humiliavi in ieiunio animam meam. et cinerem sicut panem manducavi et cum molesti essent mihi induebar cilicio. Eva per cibum eiecta est de paradiso. helias quadraginta dierum exercitatus ieiunio igneo curru rapitur ad celum. Moyses quadraginta diebus ac noctibus familiaritate et sermone dei perfruitur. et in se verissimum probat. non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore dei. Salvator humani generis qui virtutum et conversationis sue nobis reliquit exemplum post baptismum statim assumitur a spiritu ut pugnet contra diabolum et oppressum eum atque contritum tradat discipulis conculcandum. Unde et apostolus loquitur deus autem conterat sathanam sub pedibus vestris velociter. et tamen hostis antiquus post quadraginta dierum ieiunium per cibum molitur insidias et dicit. si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. In lege mense septimo post clangorem tubarum decimo die mensis indicitur totius hebree ieiunium. et exterminatur anima illa de populo suo que saturitatem pretulerit continentie. In iob scriptum est de dracone virtus eius in lumbis eius et fortitudo illius super umbilicum ventris. Adversum iuvenes et puellas. etatis ardore abutitur et inflammat rotam nativitatis nostre. et implet illud osee. omnes adulterantes. sicut clibanus corda eorum que dei misericordia et ieiuniorum frigore restinguntur.

Hec sunt ignita diaboli iacula que simul et vulnerant et inflammant et
a rege babilonis tribus pueris preparantur qui succendit fornacem cubitis xl viiii cu-
bitorum habens et ipse vii ebdomadas, ad perditionem quas dominus obser-
vari iusserat ad salutem. Sed quomodo ibi quartus speciem habens quasi filii hominis
immensos mitigavit ardores et inter camini estuantis incendia docuit
flammas calorem amittere et aliud oculis comminari aliud prebere tactui
sic et in animo virginali rore celesti et ieiuniorum frigore calor puellaris
extinguitur et humano corpore angelorum impetratur conversatio. Quamobrem
et vas electionis de virginibus se dicit domini non habere preceptum quia contra naturam
ymo ultra naturam est non exercere quod nata sis interficere in te radicem
tuam et sola virginitatis poma decerpere nescire thorum omnem virorum horrere
contactum et in corpore vivere sine corpore. Neque vero inmoderata tibi imperamus
ieiunia et enormem ciborum abstinentiam quibus statim corpora delicata fran-
guntur et ante egrotare incipiunt quam sancte conversationis iacere fundamen-
ta. philosophorum quoque sententia est
quod latinus ita potest sermo resonare. Moderatas esse ~~vitiorum~~ virtutes modum
atque mensuram inter vitia reputari. Unde et unus de vii sapientibus ne quid
ait nimis quod tam celebre factum est ut comico quoque versu expressum sit. Sic
debes ieiunare ut non palpites et respirare vix possis et comitum tuarum
vel porteris vel traharis manibus. sed ut fracto corporis appetitu nec in lectione
nec in psalmis nec in vigiliis solito quid minus facias. Ieiunium non perfecta virtus
sed ceterarum virtutum fundamentum est et sanctificatio atque pudicitia sine qua
nemo videbit deum. gradus prebet ad summa scandentibus. nec tamen si sola
fuerit virginem poterit coronare. Legamus evangelium sapientium et stultarum
virginum quarum alie cubiculum ingrediuntur sponsi alie bonorum operum oleum
non habentes extinctis lampadibus excluduntur. Latus est super ieiuniis cam-
pus in quo et nos sepe cucurrimus et istorum proprii habent libri. Ad quos
te mittimus lectionem ut discas quid boni habeat continentia et quid econtrario
mali saturitas. Imitare sponsum tuum. esto avie matrique subiecta. Nullum
virorum et maxime iuvenum nisi cum illis videas. nullum scias quem ille nesciant.
Secularis quoque sententia est. Eadem velle et eadem nolle ea demum firma
amicitia est. Ut appeteres virginitatem ut Christi precepta cognosceres. ut scires
quid tibi expediret quid eligere deberes illarum te exempla docuerunt. Domestica
instituit conversatio ut non solum tuum putes esse quod tuum est. sed et earum

que suam uite consecrasset pudicitiam et honorabilium nuptiarum cubilisque
immaculati preciosissimum germinaverit te florem, qui perfectos afferet fructus
si humiliaveris te sub potenti manu dei . et scriptum semper memineris .
Superbis deus resistit humilibus autem dat gratiam . Ubi autem gratia non operum re-
tributio sed donantis est largitas . ut impleatur dictum apostoli non est vo-
lentis neque currentis sed miserentis dei . Et tamen velle et nolle nostrum
est . ipsumque quod nostrum est sine dei miseratione non nostrum est . Eunuchorum quoque
tibi et puellarum ac famularum mores magis eligantur, quam vultuum elegantia
quia in omni sexu et etate et ~~tam~~ truncatorum corpora violentia pudicitia
animi consideranda est que amputari nisi christi timore non potest . Scurrilitas atque lasci-
via te presente non habeat locum . Numquam verbum inhonestum audias . aut si
audieris non irascaris . Perdite mentes hominum uno frequenter levique sermone
temptant claustra pudicitie . Videre et videri secularibus derelinque . gra-
vitas tuam personam decet . Catonem quoque illum dico censorium et urbis quondam vestre
principem, qui in extrema etate grecas litteras non erubuit discere nec et marcum
desperavit senex discere . Semel tamen in tota vita risisse, ridicula fuit illa affe- crassum
ctata severitas et gloriam querens auraque popularem . Nos affectus et perturba-
tiones quamdiu in hoc tabernaculo corporis huius habitamus et fragili carne cir-
cumdamur moderari et regere possumus . amputare non possumus . Unde et psalmi-
sta dicit . Irascimini et nolite peccare . quod apostolus disserens evolvit sol non
occidat super iracundiam vestram . quia et irasci hominis est, et finem iracundie ponere
christiani . Superfluum reor te monere contra avaritiam, cum generis tui sit et habe-
re et calcare divitias et apostolus doceat avaritiam esse ydolorum cultum, dominusque
respondeat sciscitanti magistro bone quid boni faciens vitam eternam possidebo . Si
vis esse perfectus vade vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesau-
rum in celis et veni sequere me . Apostolicum fastigium est perfecteque virtutis
vendere omnia et pauperibus distribuere et sic levem atque expeditum cum christo ad
celestia sublevari . Nobis immo tibi diligens credita est dispensatio quamquam
in hoc omni etati omnique persone libertas arbitrii derelicta sit . Si vis inquit
esse perfectus . non cogo non impero . sed propono palmam ostendo premia tuum est
eligere si volueris in agone atque certamine coronari . Et consideremus quam sa-
pienter sapientia sit locuta Vende que habes . Cui ista precipiuntur ? nempe illi cui
dictum est Si vis esse perfectus non partem bonorum tuorum vende sed omnia . Cumque

vendideris. quod sequitur et da pauperibus non diuitibus non propinquis non ad lu
xuriam sed ad necessitatem. siue ille sacerdos siue cognatus sit et affinis
nichil in illo aliud consideres nisi paupertatem. laudent te esurientium viscera.
non ructantium opulenta conuiuia. In actibus apostolorum quando domini nostri adhuc ca
lebat cruor et feruebat recens in credentibus fides. vendebant omnes posse
ssiones suas et precia earum ad apostolorum deferebant pedes, ut ostenderent pecu
nias esse calcandas. dabaturque singulis prout opus erat. Ananias et Saffi
ra dispensatores timidi, ymo corde duplici et ideo condempnati quia post uo
tum obtulerunt quasi sua et non ei cui semel ea uouerant. partemque sub
stantie quasi alienae sibi reseruarunt metuentes famem quam vera fides non timet.
presentem meruere vindictam non crudelitate sententie sed correctionis exemplo.
denique et apostolus petrus nequaquam imprecatur eis mortem ut stultus philosophus
calumniatur sed dei iudicium prophetico spiritu annunciat ut pena duorum homi
num sit doctrina multorum. Ex eo tempore quo virginitati perpetue consecrata es
tua non tua sunt, ymo uere tua, quia christi esse ceperunt. que auia matreque viuen
tibus ipsarum arbitrio dispensanda sunt. sin autem obierint et somno sanctorum re
quieuerint. scio enim illas hoc optare ut te habeant superstitem, cum etas
maturior fuerit et uoluntas grauior firmiorque sententia. facies quod tibi visum
fuerit. ymo quod dominus imperat. scitura nichil te habituram nisi quod in bonis
operibus erogaueris. Alii edificent ecclesias. uestiant parietes marmorum
crustis, columpnarum moles aduehant. earumque deaurent capita. preciosum
ornatum non sentientia ebore argentoque ualuas et gemmis aurata et
aurata distinguant altaria. non reprehendo non abnuo. vnusquisque in
suo sensu abundet. meliusque est hoc facere quam repositis opibus incubare.
sed tibi aliud propositum est, christum uestire in pauperibus visitare in languentibus.
pascere in esurientibus. suscipere in his qui tecto indigent, et maxime in dome
sticis fidei virginum alere monasteria seruorumque dei et pauperum spiritu habere
curam qui diebus et noctibus seruiunt domino tuo qui in terra positi imitantur angelorum
conuersacionem et nichil aliud loquuntur nisi quod ad laudes dei pertinet. habentesque
victum atque uestitum hiis gaudent diuitiis qui plus habere nolunt. si tamen seruant
propositum. Alioquin si amplius desiderant, his quoque que necessaria sunt probantur indigni.
Hec ad virginem diuitem et virginem nobilem sum locutus nunc tantum ad virginem
nunc loquar. idest non ea que extra te sed intra te sunt considerans. preter psalmo
rum et orationis ordinem, quod tibi hora tercia sexta nona ad uesperum media noctis

et mente semper est excitandum. Statue quot horis sanctam scripturam ediscere debeas,
quanto tempore legere non ad laborem sed ad delectationem et instructionem anime. Cumque
hec finieris spatia et frequenter te ad figenda genua sollicitudo anime suscita-
verit, habeto lanam semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad
torquenda subtegmina in alveolis fusa vertantur. Aliarumque neta aut in globum
collige aut texenda compone; que texta sunt respice, que errata reprehende, que
facienda constitue. Si tantis operum varietatibus fueris occupata, numquam tibi dies
longi erunt, sed quamvis estivis tendantur solibus, breves videbuntur in quibus aliquid
operis pretermissum est. Hec observans et te ipsam salvabis et alias, et eris ma-
gistra sancte conversationis, multarumque castitatem lucrum tuum facies. Scriptura
dicente: In desideriis est omnis anima ociosi. Nec ideo tibi ab opere cessandum est
quia deo propitio nulla re indiges, sed ideo cum omnibus laborandum est, ut per occa-
sionem operis nichil aliud cogites nisi quod ad dominum pertinet servitute.
Simpliciter loquar: quamvis omnem censum tuum in pauperes distribuas, nichil
apud Christum erit preciosius nisi quod manibus tuis ipsa confeceris, vel in usus proprios vel
in exemplum virginum ceterarum, aut quod avie matrique offeras, maiora
ab eis in refectionem pauperum precia receptura. Pene preterii quod precipuum est.
Dum esses parvula et sancte ac beate memorie Anastasius episcopus Romanam
regeret ecclesiam, de orientis partibus hereticorum seva tempestas simplici-
tatem fidei que apostoli voce laudata est polluere et labefactare conata est.
Sed vir ditissime paupertatis et apostolice sollicitudinis statim noxium perculit
caput et sibilantia hydre ora compescuit. Et quia vereor, ymo rumo-
re cognovi, in quibusdam adhuc vivere et pullulare venenata planta-
ria, illud te pio caritatis affectu premonendum puto, ut sancti Innocentii,
qui apostolice cathedre et supradicti viri successor et filius est, teneas fi-
dem, nec peregrinam quamvis tibi prudens callidaque videaris recipias. So-
lent enim huiuscemodi per angulos mussitare et quasi iustitiam dei querere:
Quare illa anima in illa nata est provincia? Quid cause extitit ut alii de christianis
nascantur parentibus, alii inter feras et sevissimas nationes, ubi nulla
dei notitia est? Cumque hoc quasi scorpionis ictu simplices quosque percusserint
et fistulato vulnere locum sibi fecerint, venena diffundunt. Putasne
frustra infans parvulus et qui vix matrem risu et vultus hylari-
tate cognoscit, qui nec boni aliquid fecit nec mali, demone corripitur, morbo

opprimitur ecclesia et ea sustinet que videmus impios homines non sustinere et
sustinere deos (?) victos. Sin autem iudicia sequuntur domini vera iustificata in
semetipsis et nemo apud deum iustus est, ipsa hoc compellimur ut cre-
damus animas fuisse in celestibus. Et propter quedam antiqua peccata damnatas
in corporibus humanis et ut ita loquamur sepultas nos in valle lacrimarum pe-
nas luere veterum peccatorum. Unde et propheta dicat: Priusquam humiliarer
ego peccavi, et: Educ de carcere animam. Et: Iste peccavit ut cecus ex utero
nasceretur an parentes eius, et cetera his similia. Hec impia et scelerata
doctrina olim in Egypto et in Orientis partibus insibilavit, et nunc abscondite
quasi in foveis viperarum apud plerosque versatur, illarumque partium polluit puritatem
et quasi hereditario malo serpit in paucis ut perveniat ad plurimos. Quam certus
sum quod si audieris non recipias. Habes enim apud quos [illegible]
nomina doctrine est. Intelligis quid loquar. [illegible] dabit enim tibi dominus in omnibus intel-
lectum. Nec statim [illegible] sermonis [illegible] et multo his nequiorem
quia [illegible] redire [illegible] nomen [illegible] videre [illegible]
commonuisse [illegible] prioribus operibus instruerem. Vicarius non hereticus respondet.
Ceterorum omnes fraudulentas [illegible] et [illegible] subvertere
[illegible] in alio opere deo adiuvante [illegible] quod si volueris propterea
libenter [illegible]. Ultimas enim [illegible] merces et [illegible]
[illegible] heresie que semper [illegible] maiora sit. Solet dicere plerosque et
[illegible]. Utrum solitaria an cum multis vita sit melior, quarum prior
preferatur [illegible] quae sine [illegible] abstrahat ab
hominum frequentia sordidis et impuris cogitationibus pateant et pleni [illegible]
[illegible] [illegible] lacerant [illegible] linguas suas ut clericis
vel aliis monachis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lentes
[illegible] et sagitte et lingua eorum gladius acutus. Quanto magis
[illegible] mutabilis sit [illegible] [illegible] subito [illegible]
[illegible] nova ego [illegible] utrosque [illegible] abstinentia et
[illegible] sanitate [illegible] fuisse vexatam precipueque [illegible]
[illegible] et [illegible] habitantes cellulis ita ut nescirent [illegible] agerent [illegible]
[illegible] verterent [illegible] quid loqui quid tacere deberent. Certe [illegible] [illegible]
litterarum [illegible] tractatibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solam
[illegible] absque notitia [illegible] [illegible] iuxta veteris elogium [illegible]
tacere non possunt docent quae [illegible] non intelligunt et [illegible] [illegible]

afient creditores sibi assumunt [illegible] alii [illegible] in magistros magistra [illegible]
discipuli. Bonum est igitur obedire maiori et parere preceptis et per regulas
scripturarum vite sue tramitem ab aliis discere, non preceptore uti pessimo scilicet
presumptione sua. De talibus feminis et apostolus loquitur que circumferuntur
omni vento doctrine semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes.
Matronarum maritis ac servulis fruetur et tibi consortia declinetur, ne sollicitent
animum et audiat quid vel maritus uxori vel uxor locuta est viro. Venenata
sunt huiusmodi confabulationes [illegible] dampnatione [illegible] a
presumenti apostolus fecit ecclesiastici: corrumpunt mores bonos colloquia
mala. Cum tabernaculum duxeris [illegible] nequaquam [illegible]
satura [illegible] graves feminas [illegible] maxime [illegible] tibico
[illegible] [illegible] probata est [illegible] sermo moderatus [illegible] verecundia.
[illegible] lasciviam puellarum que ornant capita crines a fronte demit-
tunt ut cutem poliunt utuntur limentis, astrictas habent manicas ve-
stimenta sine rugas soccosque crispantes ut sub nomine virginali vendibilius
pereant. Nam mores et studia dominarum plerumque ex ancillarum et comitum
moribus [illegible] illa sit pulchra illa amabilis illa habenda inter
sodales que nesciat [illegible] negligit forme bonum et pudicitie
[illegible] non pectus nec colla denudat nec pallio revolutio cervicem
aperit [illegible] celat faciem et vix uno oculo [illegible] necessarius est patere
[illegible]. Dubito an loquar [illegible] nomine [illegible] crebro sit dicendum et
[illegible] hoc [illegible] timere debeam quod ista forsitan nesciat et vix audierit [illegible]
[illegible] considerem [illegible] [illegible] [illegible] pueros et calami-
stratos [illegible] mitras [illegible] pellicias [illegible] est non
bene [illegible] quasdam pestes et venena pudicitie [illegible]
[illegible] ut taceam de ceteris [illegible] visitatio et se informat et aliud
ut etiam si nichil mali operis perpetretur [illegible] hoc fit [illegible] maximum malum [illegible]
[illegible] maledictis et morsibus ethnicorum. Nec hoc dominabus dicimus [illegible]
[illegible] reprehendit [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] censura descivit ut periculosius sit lascivis puellis ad
[illegible] ad publicum procedere que vivunt in monasterio et [illegible]
[illegible] est numero [illegible] sine matre procedunt.

de ignavie co[n]tubarp crebro incipit una scrofa q[ue] totum inuadat et lacerat [illegible]
ci[us] carnibus et more saturet, mobilis oues [illegible] remiunt [illegible]
pore famelis deuoratu. Scio g[ra]tias virgines q[ui] dico fe[ce]r[un]t [illegible]
quictam pedum domi cohibent nec tue [illegible] ad hita
da custodia et publicu[m] penitus deuitabi[n]t ante annos circiter [illegible]
ginitate sua da [illegible] liberu[m] [illegible] necesse fuit in rei [illegible] vita [illegible] isteri
ctiore virginis q[ua]s monebam habe[re] [illegible] putefacere [illegible] mo [illegible]
dit plurimos. Dum vnusq[ui]sq[ue] inde intell[i]ge[n]s [illegible]
torem libent[er] audiunt, sed [illegible] cuius [illegible] est [illegible]
[illegible] armasse [illegible] exclamatu[m] et vulg[ari]ter est [illegible]
mostrasse. liber manet [illegible] pteriunt [illegible]
ad uiduas [illegible] alijs opusculis [illegible]
tu est. ut aut [illegible] in anolis repetit [illegible]
[illegible] noceant certe et beat[us] [illegible] uolum [illegible]
dedit et multi alii tam [illegible] modo q[ue] certo [illegible]
atq[ue] singulis precipue [illegible] agnes vita laudata est. Si hoc [illegible]
[illegible] virginitatem et [illegible] indigent [illegible]
[illegible] eligere debeat [illegible] suadasset et [illegible] scorpiones
et colubros [illegible] ut [illegible] lumbis calcantibusq[ue] pedibus [illegible]
[illegible] manu facilis [illegible] et inter venena [illegible] possu
musq[ue] [illegible] peruenire aquas et terras repromissio[n]is intrare
et ad domu[m] dei ascendere ac dicere [illegible] dilexi decore[m] [illegible]
et locu[m] habitacionis [illegible] una petii a d[omi]no [illegible]
ut in habitem in domo d[omi]ni o[mn]ib[us] diebus vite mee. felix illa [illegible] et beata vir
ginitas [illegible] corde [illegible] amore [illegible] est sapientia castitas paciencia atq[ue]
iusticia ceteraq[ue] virtutes nullus alius [illegible]
[illegible] suspirat [illegible] uidere desiderat [illegible] uideat nolit dimittere [illegible]
[illegible] et celestis [illegible] familie [illegible]. [illegible] non be[ne]
se agentiu[m] nomine infamat [illegible] est ut aut nubat [illegible]
se non possunt continere [illegible] continere si nolunt nubere [illegible]
[illegible] plurimu[m] [illegible] oratio ut
[illegible] quia incepta [illegible] suspectas [illegible]
et [illegible] querunt [illegible] ut [illegible] licentius [illegible]
faciantq[ue] q[uo]d uolunt et [illegible] plurimarum. [illegible]

et patimur et si aureus nummus adfulserit inter bona opera reputamus. finem
iungo principio. nec semel ~~monuisse~~ monuisse contentus sum. ama scripturas
sanctas et amabit te sapientia. dilige eam et servabit te. honora illam et amplexabitur te. hec monilia in pectore et in auribus tuis hereant. nichil aliud
noverit lingua tua nisi Christum. nichil possit sonare nisi quod sanctum est. Avie tue tibi
semper ac matris tue dulcedo versatur quarum imitatio forma virtutis est;

Epistola beati Jeronimi ad Marcellam.
De quinque questionibus novi testamenti.

Magnis nos provocas questionibus et torpens otio ingenium, dum
interrogas doces. Prima tua interrogatio fuit, que sint illa que nec
oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascenderunt que
preparavit deus diligentibus se. Et quomodo rursus dicit apostolus [illegible]
[illegible] revelavit deus per spiritum suum. Et si revelatum est apostolo, intel-
ligere debeamus, quod et ille aliis revelaverit. Atque breviter est
responsio. Non debere nos querere quid sit illud quod nec oculus vidit
nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. Si enim ignoratur, [illegible]
[illegible] potest. [illegible] in futuro non re[illegible] in presenti. Spes
enim que videtur non est spes. [illegible] pars nostra. Quomodo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] loquere quod auditum non
[illegible] [illegible] humana. [illegible] non
potest. Expone quod cogitatio non comprehendit humana. [illegible]
semper [illegible] est. [illegible] et auris
carnali et cogitatione mortali non possint [illegible] comprehendi.
Et si [illegible] [illegible] nomen [illegible]
Et Johannes epistola [illegible] nunc filii dei sumus [illegible]
[illegible] est quod futuri sumus. Quando videbimus eum sicuti est [illegible]
[illegible] et [illegible] non tamen sequitur ut ipse aliis revel-
averit. [illegible] audivit et [illegible] verba [illegible] aliis nar-
rare non potest. Aut si narravit, neque ineffabilia sunt.

Secunda questio

Secunda questio fuit. [illegible] legisti [illegible] in [illegible]
[illegible] agni [illegible] a dextris, et hedi qui a sinistris [illegible], atque
gentiles, et non [illegible] boni et mali. Non memini me hoc aliquando dixisse
[illegible] non [illegible] in errore [illegible]. Quamvis [illegible] subito [illegible]
[illegible] in [illegible] volumine [illegible] super hoc [illegible]
[illegible]. Et non plus super hoc [illegible] [illegible] donec [illegible]
[illegible] [illegible] separant. Quod [illegible]
nunc [illegible].

Tercia questio.

Tercio interrogasti quod dicat apostolus [illegible] adventu domini salvatoris [illegible]

[illegible] uenire omnes in uictores. Ita et nō [illegible] abusive quidam
dormierunt dicere noster uerum ac contrarie [illegible] et nō ante monachum
[illegible] et dominus noster mortuus sit. et enoch atque helias quos iuxta apochalipsim [illegible]
morituri esse dicuntur. ne. s. ullus sit qui nō gustauerit mortem. Hec ergo uox
[illegible] in corpore fuerint depre-
hensi in eisdem corporibus occurrant ei. ita tamen ut ingloriosum et corruptibile et mor-
tale in gloriam et incorruptionem et immortalitatem mutetur. ut qualia corpora
sumptura fuerint in talem gloriam etiam uiuorum corpora transmutentur. Unde
dicit in alio loco apostolus. Nolumus expoliari sed superuestiri. ut absor-
beatur mortale hoc a uita, ne. s. corpus ab anima separetur. Sed anima habitante
in corpore, fiat in celestium quod ante ingloriosum fuit. De enoch autem et helia
quos uenturos apochalipsis refert. et esse morituros. nō est istius
temporis disputatio. cum omnis liber aut spiritualiter intelligendus sit ut nos esti-
mamus. aut si carnales interpretationes sequimur. Iudaicis fabulis
adquiescendum sit. ut rursum hedificetur ierusalem. et hostie offerantur in
templo. et spirituali cultu imminuto. carnales obtineant cerimonie.

· Questio quarta ·

a 1a Quaeritur quod querit quomodo in iohannis euangelio post resurrectionem dicatur
[illegible] magdalene. noli me tangere. nondum enim ascendi ad patrem meum.
Et rursum in matheo promitur sit. ut ad uestigia saluatoris mulieres pro-
uoluerint. cum utique nō sit [illegible] ante ascensum ad patrem pedes et nō
tangere. Maria magdalene ipsa est. a qua vii. demonia expulerat.
ut ubi habundauerat peccatum superhabundaret gratia. Que quia dominum ortolanum
putabat et quasi cum homine loquebatur. et querebat uiuentem cum mortuis.
Recte audiuit noli me tangere, et est sensus: nō mereris mea tangere
uestigia. nec adorare quasi dominum. nec eo tenere pedes. quem nō estimas
surrexisse. [illegible] ad patrem meum. Cetere autem mulieres que pedes
tangunt dominum confitentur. et merentur eius tenere uestigia. quem
ad patrem ascendisse confidunt. Quamquam et pro eadem muliere in diuersis euangeliis
et [illegible] et nō tenuisse referantur. facile solui potest. cum prius
[illegible] et postea nō [illegible] quia ea que errorem confessione
mutauerat. Quod et de lazaro intelligi potest. cum et alius euangelista
[illegible] affirmasse. aliud narrare aliud esse confirmat.

Questio quinta.

Extrema media ambiebat. Utrum vero resurrectionem Christi dictis diebus cum disci-
pulis conversatus sit, et nunquam alibi fuerit, an latenter ad celum ascenderit atque
descenderit. Et nichilominus apostolis suam presentiam non negarit. Si deum
dei filium consideres, de quo sermo est, et illum esse qui loquitur: nonne celum
ei thronus est, terra autem scabellum pedum meorum. Et rursum alibi:
qui tenet palmo celum, et terram pugillo. De quo canit David: Quo ibo
a spiritu tuo, et quo a facie tua fugiam? Si ascendero in celum, tu ibi es; si de-
scendero ad infernum, ades. Et si habitavero in extremis maris, etenim ibi
manus tua deducet me, et continebit me dextera tua. Perfecto non ambiges
etiam ante resurrectionem filium in humano corpore habitasse dominum salvatorem, ut et
in utero esset, et celum clauderet, atque in omnibus infinitus esset, et eum
cum fugio .i. ut certa penetraret interiora, et contineret exteriora. Sed
cum esset igitur illud verbum [illegible] corporis parvitate finiri, quae non [illegible]
et tamen qui deus erat etiam in filio hominis totus erat. Divina quippe natura et dei
sermo in partes secari non potest, nec locis dividi, sed cum ubique sit totus
ubique est. Erat ergo uno eodemque tempore et cum apostolis xl diebus et cum angelis,
et in patre, et in extremis finibus maris erat, et in omnibus locis versabatur:
cum Thoma in India, cum Petro Rome, cum Paulo in Illyrico, cum Tito in Creta,
cum Andrea in Achaia, cum singulis apostolis et apostolicis viris in singulis
cunctisque regionibus. Quod autem dicitur deserere quosdam, vel non deserere, non
nature illius mutatio (?) vertitur, sed eorum merita demonstrantur, apud
quos esse dignatur.

Questio octava Algasie.

Quid est quod in epistola ad Romanos scribit apostolus: Occasione accepta peccatum
per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam.

Responsio Jeronimi ad Algasiam.

Ponamus totum testimonium, et singula ut auxilio dei, differentes quid
nobis videatur, simpliciter indicemus, non preiudicantes suo sensu,
quid velit intelligere, sed mentem suam breviter explicantes. Quid igitur dicemus?
lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi nisi per legem. Nam concu-
piscentiam nesciebam, nisi lex diceret: non concupisces. Occasione autem accepta
peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum

mortuū erat · Ego aūt uiuebam sine lege aliqn̄ · Sȝ cū uenīt mandatū, peccatū
reuixit · Ego aūt mortuus sum · Et inuentum est m̄ mādatum qd̄ erat ad uitā
ad uitā hoc ē ad mortem · Peccatū n · occōne accepta p mandatum seduxit
me · et p illud occidit · Itaq; lex q̄dē sancta · et mandatum iustum et bonum ·
Quod g° bonū est m̄ · mors est · Absit · Sȝ ut peccatū appareat pecc̄m
p bonum m̄ opatum ē mortem · ut fiat supra modū peccans peccatum p
mandatum · Scimus cȝ lex spūalis est · Ego aūt carnalis sum · uenūdat⁹
sub peccō · Quod n · operor ignoro · Nō n · quod uolo hoc ago · Sȝ qd̄ odi
illud facio · Si aūt quod nolo hoc facio, consentio legi qȝ bona est · Nūc
aūt iam nō opor illud · sȝ quod habitat i me peccatum · Scio n · qȝ nō habitat
i me · hoc ē i carne mea bonum · Velle n · adiacet michi · pficere aūt
bonū nō īuenio · Non n · qd̄ uolo facio bonum · Sȝ quod nolo malum hoc ago ·
Si aūt quod nolo facio bonum ego hoc facio · nō iam ego opor illud · Sȝ
quod habitat in me peccatum · Inuenio g° legem uolenti m̄ facē bonum
qȝ m̄ malum adiacet · Cum delector n · legi dei sedm̄ interiorem hominem ·
Video aūt aliam legem i mēbris meis repugnantem legi mentis mee ·
et captiuū me ducentem i lege peccī · q̄ est i mēbris meis · Infelix
ego homo · quis me liberabit de corpore mortis huius · gratia dei
p dnm̄ nrm̄ ihm̄ xpm̄ · Lex n̄ medicina n ē sȝ mortis · Sȝ ostendit uulne
ra morti fera · unde hiis mali homines abutuntur ad mortem et ut se
intersiciant · uel inficientur inimicis · Sȝ lex data ē ut peccatorum
uenena monstraret · et homines male libertate sua abutentes · q
prius ferebantur impudica et uncaque libertate · freno legis stre
ngeat · et modestie doceatur prouidere ornatis · Ita ut seruiant i nouitate
spūs · et nō i uetustate litte · Sed omnino sub pcepto · q prius sine moz
brutorum animalium fecimus · manducemus et bibamus · cras enim moriemur ·
Quod p subintrante lege q docet quid facere · et phibet quod nō fieri debeant
sine nīo et tormentis fecimus · s · nā legalia · Videtur lex causa esse
peccati · ā dum phibet concupiscentiam quidam eam inflammare quo p nc · sicut
ipse dicit · Quicquid licet minus desideratur · contrario · quod
nō licet fortius accedit desideriis · Vnde et uetus · comparauerat prophetas
uel uehementer · solonē pposite negat · ne tam prohibere q̄ monere
uideretur · Igitur ipse ait oleptores, et legum precepta calcantes · Videt

et omnino delictorum · dum per omne studium prohibendo quod non vult fieri legit
eos universis mandatorum · ut per viros atque legem peccantes non teneamur
criminibus · Hoc dixerim · legem que per moysen data est · intelligentes · verum et
in consequentibus scriptum est · lex dei · et lex carnis atque membrorum · que pugnat
adversus legem mentis mee · et captivum nos ducit in legem peccati · propter
quatuor leges contra se dimicantes in uno loco scriptura et cognosce · non atque
tantum et arbitror · Si sequitur quot genera legis in scripturis sanctis et omnino
-rentur · Dicitur lex que per moysen data est ad galathas · quotquot enim ex
operibus legis sunt sub maledicto sunt · Scriptum est enim · maledictus omnis qui
non permanet in omnibus que scripta sunt in libro legis ut faciat ea · et
rursum in eadem epistola · lex propter prevaricatores posita est donec veniret semen
cui repromissum est disposita per angelos in manu mediatoris · Et iterum · itaque
lex pedagogus fuit noster in christo · ut ex fide iustificemur · postquam autem venit
fides, nequaquam ultra sub pedagogo sumus · omnes enim filii dei estis
per fidem que est in christo ihesu · Hystoria quoque que precepta non continet · Sed quid factum
sit refert · ab apostolo lex appellatur · dicite michi qui sub lege vultis esse · non
audistis legem? Scriptum est enim quia abraam duos filios habuit · unum de ancilla ·
alterum de libera · Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est · Qui autem de libe-
-ra per repromissionem · Sed et psalmum legem appellant · ut compleretur sermo qui in lege
eorum scriptus est · quia oderunt me gratis · Itemque dicit apostolus · in lege
vocat · in lege scriptum est · quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic ·
et nec sic me exaudient dicit dominus · Quod iuxta hebraicum et aquilam · in
ysaiam reperitur · appellatur lex et mystica scriptura · Rursum et lex
naturalis est · Et extra hec omnia, naturalem legem scriptam in cordibus nostris
apostolus docet · Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt · legis
isti legem non habentes ipsi sibi sunt lex · qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis
testimonium illis reddente conscientia ipsorum · Ista lex que in corde scribitur omnes continet
nationes · et nullus hominum est · qui hanc legem nesciat · Unde omnis mundus sub
peccato · et universi homines prevaricatores legis sunt · et ideo iustum iudicium
dei est · scribitur in corde humani generis · Quod tibi fieri nolueris alteri ne feceris ·
Quis enim ignoret homicidium · adulterium · furta · et omnem concupiscentiam
esse malum · ex eo quod ea nolit sibi fieri · Si enim malum esse nesciret · numquam sibi
doleret illata · per hanc naturalem legem · et cain cognovit peccatum suum

dicens: maior causa mea est quam ut dimittar. Et adam et eua cognouerunt peccatum suum et propterea absconditi sunt sub ligno uite. Vnde raro dicit ante quam lex daretur moysi, simulat lege nature pura anima ostenditur et dicit: dominus iustus, ego autem et populus meus impii. Hanc legem nesciunt paruuli. Ignorant infantia et peccato absque mandato non tenentur lege peccati. maledicunt patri et parentes uerberant. et quia nec dum acceperunt legem sapientie, mortuum est in eis peccatum. Cum autem mandatum uenerit, hoc est tempus intelligentie, appetentis bona et uitantis mala, tunc incipit peccatum reuiuiscere, et ille mori, reusque esse peccati. Atque ita fit ut tempus intelligentie quod dei mandatum cognoscit ut peruenianus ad uitam, operetur in nobis mortem, si agamus negligentius. et occasione sapientie seducat nos atque supplantet et ducat ad mortem. non quo intelligentia peccatum sit. lex enim intelligentie sancta et iusta et bona est. sed per intelligentiam peccatorum atque uitiorum in peccatum nascitur. et per neglegentiam peccatum est non nouerat. atque ita factum est, ut quod in premio datum est meo uitio mutetur in malum. Et ut yperbolice dicam nouam uerbo-rum ad explicandum sensum meum, peccatum quod prius absque intelligentiam absque peccato erat, per preuaricationem mandati incipiat in esse peccatum. Quidam quod sit ista concupiscentia de qua lex dicit: non concupisces. alii putant illud esse mandatum quod in decalogo positum est: non concupisces rem proximi tui. Nos autem proprie omnes per-turbationes anime significatas putamus. quibus merimus et gaudemus, timemus et concupiscimus. Et hoc apostolus uas electionis, cuius corpus erat templum spiritus sancti, et qui dicebat: An experimentum queritis eius qui in me loquitur christus. Et in alio loco: christus nos redemit. et cetera. Viuo autem non ego, uiuit uero in me christus. non de se loquitur, sed de eo qui uult post peccata agere penitentiam. Et sub persona sua fragilitatem describit conditionis humane, que diuersorum hominum motus et passiones pugnatur in se, bella perpetitur. Interior homo consentit et probat et naturali lege, quod bona sit, et sancta et iusta et spiritualis. Exterior uero inquit carnalis sum, uenundatus sub peccato. quod enim operor nescio, et non quod uolo hoc ago, sed quod odi. Sin autem operor sanctum quod non uolo, et operatur quod odi, ondit bonum esse mandatum, et non se operari quod est malum. Sed habitans in mea carne peccatum. hoc est uitia corporis et desideria uoluptatis, que per posteros et sobolem insita est humanis corporibus. et per fines suos concupiscentie uertitur in peccatum. et unusquisque opera[illegible] et amplior pu

trahat iuventus virorum. quomodo et in sermone et in calore corporis saepe
loquatur cogitet. et patiatur quod non vult. Nolo   faciat, ne sanctos
viros videar accusare. et quibus   C. Erat ille homo verus immaculatus,
iustus, dei cultor, recedens ab omni opere malo. Et de Zacharia et Helizabeth. /
Erant iusti ambo in conspectu dei ambulantes in omnibus mandatis et iustificationibus domini absque que-
-rella. Et Timotheus est apostoli. estote perfecti, sicut et pater vester caelestis perfectus est. nisi
cum hic apostolus imperaret, non putaret homines esse posse perfectos. A. Forte hoc dicamus quod Timotheus
ab omni malo conscientiae purgatur et erroribus pueritie. et unius lascivientis etatis.
transitum ad correptionem atque virtutes. Iustitia dicitur que in Zacharia et Helizabeth
iudicatur fortis esse. Concupiscentia vero que nunc habitare in membris meis dicitur,
ad aetatem intelligimus. Et apostolus non pueris praecipitur. Secundam aetatis robustae
virum intelligimus. Et apostolus non pueris praecipitur. perfectionem, quam et nos confitemur in etate esse perfecta. Nec hoc
ut adquirant perfectionem. quam et nos confitemur in etate esse perfecta. Nec hoc
dicentes adulamur uiciis. Sed auctoritates scripturarum sequimur. Et apud salomonem grandius
homo absque peccato. et conclusit deus omnia sub peccato ut omnibus misereatur.
absque eo solo qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Unde
et per salomonem dicitur: Serpentis vestigia non inveniuntur in petra.
Et ipse de se dominus. Ecce inquit venit princeps mundi huius. et in
me nihil invenit. id est nullum operis sui vestigium. Observant enim iubet
nobis ne opprobremur hostibus ... et ne abominemur
egiptium. qui et ipsi quondam in egipto fuimus. et deinde ut latro pharao
cum extruximus civitates. Et ex captivitate ducti fuimus in babylonem. Cogi-
tatum ... videretur externa despicere
viciam quam in membris meis morabatur. Scriptum ... imperio
in mortalitate omnes homines diaboli laqueis teneri. Dominus ipse
apostolus. Immo sub peccato minus quam apostolus loquebatur: Agere gratias salvatori
qui redemit nos sanguine suo. et sordes in baptismo deposuit. Et
novum ipse assumpsit vestimentum. et mortuo vetere homine natus sit
novus homo qui dicat: Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis
huius. Gratia dei per Ihesum Christum dominum nostrum. cum me de mortis corpore libe-
-ravit. Quod autem non videtur, per hoc quod hoc apostolum et alios dixi.
Exprimat quomodo daniel quem iustum fuisse novimus. quasi de se dicat
... depreciatur in peccatis nostris. Inique fecimus. Iniuste gessimus. Impie
egimus. Et recessimus et declinavimus a mandatis tuis et iudiciis. Et non
... servos tuos prophetas. qui locuti sunt in nomine tuo ad reges nostros. et

principes et reges. et ad omnem populum terre. tibi domine iustitia. nobis autem confusio. Illud quoque quod in xxxi. psalmo dicitur. peccatum meum tibi feci cognitum. et ini-
-quitatem meam non abscondi. dixi confitebor adversum me iniustitiam meam domino.
et tu remisisti impietatem peccati mei. pro hac orabit ad te omnis sanctus
in tempore oportuno. non david et iusto viro. et ut simpliciter loquar prophete
cunctos vota narrantur sed peccatori congruit. cum ergo iustus post peccata penitentiam
talia praedixisset. adeo meretur audire. Intelligere te faciam. et docebo te
in via hac qua ambulabis. confirmabo super te oculos meos. In tricesimo quoque
vii. psalmo cui titulus est in commemorationem. ut doceat nos semper
peccatorum nostrorum memores esse debere. et agere penitentiam. tale quid legimus.
non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. quoniam iniquitates mee elevate
sunt super caput meum. quasi onus grave gravate sunt super me. compu-
-truerunt et putruerunt cicatrices mee a facie insipientie mee. Afflictus
sum et incurvatus sum usque ad finem. Totus hic psalmus lamentis et suspirationibus.
et confessionibus. immo omnis epistola ad romanos. nimiis obscuritatibus obvoluta
est. Et si voluero cuncta disserere. non unus mihi liber. sed magna et
multa erunt scribenda volumina.

Questio Undecima Algasie.

Quid sit quod idem apostolus ad thessalonicenses scribit. Nisi discessio venerit
primum. et revelatus fuerit homo peccati.

Responsio Ieronimi.

1 In prima ad thessalonicenses scripserat. De temporibus autem et momentis fratres
non necesse habetis ut vobis scribamus. Ipsi enim diligenter scitis. quia dies domini
sicut fur in nocte ita veniet. cum enim dixerint pax et securitas. tunc repenti-
-nus superveniet eis interitus sicut dolor in utero habentis. et non effugient. super
hoc enim ad eos scripserat. hoc vobis dicimus in verbo domini. quia nos qui
vivimus qui residui sumus. in adventum domini non preveniemus eos qui
dormierunt. quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo. et mortui qui in christo sunt resurgent primi. deinde
nos qui vivimus qui reliqui sumus. simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo
in aera. et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis. Quod
audientes thessalonicenses non intellexerunt quos sibi viventes apostolus
diceret. Et qui dicantur residui. qui cum illo rapiantur in nubibus obviam domino.

... dormiant [illegible] cum domino adhuc sunt in corpore. Et antequam gustent mortem, [illegible] ipsum in
maiestate venientem. Quod audiens apostolus rogat eos et adiurat per adventum
domini nostri Ihesu Christi, ut non cito moveantur, neque per spiritum, neque per sermonem,
neque per epistolam tamquam ab eo missam, quasi instet dies domini. Duo autem sunt
adventus domini salvatoris [illegible] doceant [illegible] et [illegible]
[illegible] fidem. [illegible] veniet, et postea [illegible]
[illegible] in gloria. Nos vero [illegible] que [illegible] opiniones [illegible]
[illegible]. Et quomodo venturus antichristus [illegible] loquitur [illegible]
[illegible] abominationis [illegible]
[illegible] qui in Iudea sunt fugiant ad montes.
[illegible] non descendat tollere aliquid de domo sua. Et iterum: Tunc
si quis vobis dixerit ecce hic Christus aut illic, nolite [illegible]. Surgent
enim pseudochristi et pseudoprophete, et dabunt signa magna et prodigia
ita ut in errorem inducantur etiam electi si fieri potest. Ecce predixi vobis.
Si ergo dixerint vobis ecce in deserto, nolite exire. Ecce in penetralibus,
nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret in occidente,
ita erit et adventus filii hominis. Et deinde: Tunc apparebit signum
filii hominis in celo et videbunt filium hominis venientem in nubibus
celi cum virtute multa et maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce
magna, et congregabunt electos eius a quatuor ventis [illegible]
[illegible] ad minores [illegible]. [illegible] de antichristo loquitur ad iudeos: Ego veni
in nomine patris mei et non recepistis me. Si alius venerit in nomine proprio,
illum recipietis. [illegible] vel [illegible] non intelligentes [illegible]
[illegible] que per [illegible] ut aliquorum [illegible]
[illegible] evangeliorum verba de antichristo [illegible]
[illegible] in illud tempus interpretantium moveat atque turbaret [illegible]
maiestate sua tunc [illegible] venturum. Cum e contrario [illegible] apostolus
et [illegible] ante adventum antichristi debeant [illegible]. Ut [illegible] facta [illegible]
[illegible] homines peccati et filius perditionis qui
adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur, et in templo
dei sedeat [illegible]. Nisi inquit venerit discessio primum, quod grece
dicitur apostasia, ut omnes gentes que romano imperio subiacebant
recedant ab eo, et revelatus fuerit homo peccati, id est antichristus, [illegible] omnium

complices eius cognominant. homo peccati in quo omnium peccatorum fons est et filius
perditionis, id est diaboli. [illegible] unum corpus [illegible] qui adversatur Christo.
Et ideo vocatur Antichristus. Et extollitur super omne quod dicitur deus
et adoratum [illegible] super omnes [illegible] et [illegible] suo [illegible]
[illegible]. Et in templo dei, id est [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ostendens se tamquam ipse sit Christus
et filius dei. [illegible] fuit Romanum [illegible] deficiant, et Antichristus
processit, Christus non veniet. Cum ideo ita dictum est, ut Antichristus
[illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible] potestatem [illegible] aperte [illegible]
[illegible] per [illegible] et [illegible] non [illegible] non esse venturum
[illegible] Antichristus. Et nunc quid detineat scitis ut reveletur in
suo tempore. [illegible] ut Antichristus [illegible] non veniat [illegible]
[illegible] et [illegible] aperte [illegible] Romanum Imperium destruendum, quod
tunc [illegible] imperant [illegible] putant. [illegible] Iohannes
[illegible] purpurato [illegible] nomine blasfemie, id est Rome
[illegible] aperte audaciam [illegible] non veniet Antichristus [illegible]
Romanum deleatur Imperium. [illegible] oriente [illegible]
[illegible] videbatur. Quod sequitur [illegible] mysterium iniquitatis operatur,
tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur
ille iniquus. [illegible] tempus [illegible] malis atque peccatis quibus Nero
[illegible] [illegible] mundum [illegible] Antichristi [illegible] adventus.
Et quod ille operaturus est, postea in isto ex parte opletur, tantum ut Roma
num Imperium [illegible] nunc [illegible] gentes tenent. [illegible] et de medio fiat.
Et tunc Antichristus veniet, filius iniquitatis, quem dominus [illegible] spiritu oris sui
[illegible] et [illegible] maiestate imperio, cuius [illegible]
non [illegible] non in [illegible] non in [illegible] angelis.
[illegible] ut ille [illegible] interficietur Antichristus. Et quomodo tenebre
solis fugant adventu [illegible] illustrationis adventus sui, cum dominus destruet.
[illegible] [illegible] Christo. Et sicut in Christo [illegible]
[illegible] fuit corporaliter, ita in Antichristo omnes erunt fortitudines et
[illegible] et [illegible] mendacia. [illegible] signis dei que operabatur
per Moysen magi [illegible] mendacia. Et [illegible] Moysi [illegible]
[illegible]. [illegible] mendacium Antichristi [illegible] [illegible]. Seducunt

aut̃ et⁹ mēdax e possīonē aīme [illegible]. Et et tanta [illegible] potuit omnium. [illegible]
[illegible] deus cum omnib; que [illegible]. signa atq; prodigia [illegible] [illegible]
si fi⁹ [illegible] dei. [illegible] quod opponi potuit ante
[illegible] ordinatur. [illegible] Fiunt [illegible] omnia nō p̃ia virtute sz [illegible]
dei [illegible] iudeos. ut qui noluerunt c[re]dere veritati [illegible]
et xp̄m. [illegible] i [illegible]. et ipse dicat ego
sum veritas. [illegible] orta e. [illegible]
q̃ veritati et [illegible] nō [illegible]. ut salvatore [illegible] salui fie
[illegible] illos deus nō operatōe. sz illam operatione. i. fontem
[illegible] et ipse et patrem eius.
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aut̃ ideo [illegible]
[illegible] xp̄o [illegible] [illegible]
[illegible]. i. antixp̄m [illegible] sunt.

Incipit epistola bti Jeronimi ad desiderium de xv. lectoribus.

Quis nunc amator mi frat[er] desideri. Ut tibi quasi lumina[illegible]
[illegible] qui toto firmamento [illegible] refulgent. Pauca de [illegible]
[illegible] nobis [illegible] obscuritatibus. a qua carnales mentes intelligentia
impediunt ad splendorem [illegible] potu

Et michi similit sunt angustie. Si enim voluero aliquem [illegible] reprehendere.
adversarios atq; inimicos [illegible] [illegible]. Si aut̃ noluero. [illegible]
[illegible] inveniet. [illegible] voluntatem [illegible] multorum [illegible]
[illegible] videtur. [illegible]
[illegible] laudari meruit. Sed [illegible]
[illegible] amore [illegible]. ut [illegible] Augustini
[illegible] volans [illegible] quasi aquila. et ea que [illegible]
[illegible] sunt nō [illegible] multa alior[um] [illegible]
[illegible] et aquarum [illegible]. Qui [illegible]
[illegible] paulatim ad superiora et maiora [illegible]

festinat. Rarus aut primus prudens [illegible] inquit. Hos autem paulo sunt
infimi atque minores. Sed inferiora congregare invenimus nobis tamen
bene agitur. [illegible] Romanorum [illegible] [illegible] magna et
[illegible] [illegible] adaque mortalia attendunt [illegible] sermone [illegible]
ore [illegible] loquitur. Si enim aliqua suis [illegible] credisse potuissent [illegible]
ab eo [illegible] messis exorta est magna. Origenes amantius [illegible]
ac maiora cogitans [illegible] ingenium non sufficiens [illegible] et
ut [illegible] ardore cogitasset. [illegible] cum [illegible]
[illegible] non potuisset. Ruina magna illic devolutus est. Et
[illegible] parasset doctas [illegible] [illegible] inceptas. mu-
[illegible] vitas [illegible] vitam perduxit. Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cantus [illegible] potuit. Melior omnibus in bonis
[illegible] in malis. alia [illegible] vitam [illegible] sunt. multi alios [illegible]
[illegible] discipulos multa [illegible] suo nomine [illegible] testantur.
Eusebius Cesariensis clarus [illegible] [illegible] novi testamenti
multo [illegible] [illegible] agrens condemnatus [illegible] canones iiii
evangeliorum et xi libros hystorie ecclesiastice [illegible] novum testamentum
narrant [illegible] et [illegible] breviarium. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testantur. et nos [illegible] [illegible] vestigia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] domum [illegible]
[illegible] [illegible] accipiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]. vix [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
narrare [illegible] narrantur. Ambrosius frater [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] in profundum ingreditur. fructus de alto [illegible]
videtur. et omnes [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] firme
sunt columne. Didimus [illegible] multas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] non [illegible] multa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Paulinus [illegible] est [illegible] [illegible]. et non erat
[illegible] [illegible]. et fructum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ideo eius
[illegible] [illegible] [illegible] non indulgent. Vera [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est. de [illegible] etiam et multi [illegible] [illegible] disputationis [illegible]
[illegible] pene [illegible] orbe annunciata est. Que omnes ecclesie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Fontem dulcem tamen multis amaritudinis malicie commiscuit. Iovi-
nianus tota fame et corde cupo [illegible] cum dulcissimo felle commixto multos
potavit. Et grecas sententias potius cauponum propinans perfecte
proposuit. [illegible] me quasi in omnibus laboriosus assidue questionibus [illegible]
[illegible] multos orientales [illegible]
diligenter [illegible] in danielis ebdomadibus invenirent. [illegible]
[illegible] cum omni [illegible] sermone [illegible] et nulla omnibus [illegible]
in toto orbe [illegible] facta est in [illegible] vituperabiles [illegible]
fortiterque [illegible] difficilia ingredere conatus est. et quasi per undas maris
navigare non potuit. [illegible] impetum currentis aque natare non [illegible]
[illegible] que [illegible] obstare non poterant. Ideo [illegible] ultra
[illegible] Hylarius urbis Pictavorum Aquitanie episcopus factione
Saturnini Arelatensis episcopi de synodo Biterensi in Frigiam relegatus. xii.
adversus Arrianos confecit libros. et alium librum de synodis quem ad
Galliarum episcopos scripsit. et in psalmos commentarios primum videlicet et secundum
et a centesimo octavo decimo usque ad extremum. in quo opere imitatus
Origenem nonnulla de suo addidit. Est eius ad Constantium libellus quem
vivens Constantinopoli porrexit. et alius in Constantium quem post mortem eius
scripsit. Et liber adversus Valentem et Ursatium historiam Ariminensis
et Seleuciensis synodi continens. et ad prefectum Salustium sive contra Dioscorum.
Et liber hymnorum et misteriorum alius. Et commentarios in Matheum. et trac-
tatus in Iob. quos de greco Origenis ad sensum transtulit. et alius ele-
gans libellus contra Auxentium. Et nonnulle epistole ad diversos. Aiunt eum scri-
psisse et in cantica canticorum. sed a nobis hoc opus ignoratur.
Mortuus est Pictavis Valentiniano et Valente regnantibus. Dama-
sus Romane urbis episcopus elegans in versibus componendis ingenium habuit. multaque
et brevia metro edidit. et prope octogenarius sub Theodosio principe mortuus
est. Gregorius Nazanzenus episcopus vir eloquentissimus. preceptor meus quo
scripturas explanante didici. ad triginta milia versuum omnia opera sua com-
posuit. e quibus illa sunt de morte fratris Cesarii. laudes Athanasii. laudes
Maximi philosophi post exilium reversi. quem falso nomine quidam Herona superscripserunt.
quia est et alius liber vituperationem eiusdem Maximi continens. quasi non licuerit eundem
laudare et vituperare pro tempore. Et liber exametro versu virginitatis et nuptiarum

contra se dissentium adversum eunomium libri duo · et de spiritu sancto liber
unus · contra iulianum imperatorem liber unus · Secutus est autem polemo-
-nium dicendi caracterem unusquisque se exprimit in loco suo ordinans · Fuit
monachus se exercens distentus · hoc tamen ferme peraguntur sub theo-
-dosio principe ·   · Explicit ·

Incipit epistola ieronimi ad nepocianum ·
de vita clericorum ·

Petis a me karissime nepotiane litteris transmarinis et crebro pe-
-tis ut tibi brevi volumine digeram precepta vivendi · et qua ratione
is qui seculi militia derelicta · vel monachus ceperit esse · vel clericus · re-
-ctum christi tramitem teneat · ne ad diversa viciorum rapiatur diverticula ·
Dum essem adolescens · immo pene puer · et primos impetus lascivientis
etatis heremi duritia refrenarem · scripsi ad avunculum tuum sanctum
eliodorum exortatoriam epistolam plenam lacrimis querimoniisque · et
que deserti sodalis monstraret affectum · Sed in illo opere · pro etate tunc
lusimus · et calentibus adhuc studiis rhetorum atque doctrinis · quedam
scolastico flore depinximus · Nunc iam cano capite · et arata rugis
fronte · et instar boum pendentibus a mento palearibus · frigidus
obsistit circa precordia sanguis · Unde et in alio loco idem poeta canit ·
Omnia fert etas / animum quoque · Et post modicum · Nunc oblita mihi tot car-
-mina musa · vox quoque merim iam fugit ipsa · Ac ne de gentili tantum litte-
-ratura proferre videamur · divinorum voluminum sacramenta cognosce ·
david annos natus lxx · bellicosus quondam vir · senectute frigescente non
poterat calefieri · Queritur itaque puella de universis finibus israel abi-
-sag sunamitis · que cum rege dormiret · et senile corpus calefaceret ·
Nonne tibi videtur si occidentem sequaris litteram · vel figmentum esse de mimo
vel attellanarum ludicra · frigidus senex obvolvitur vestimentis · et
nisi complexu adolescentule non tepescit · vivebat adhuc bethsabee · supererat
Abigail · et reliquae uxores et concubine · quas scriptura commemorat ·
Omnes quasi frigide repudiantur · et in unius adolescentule tantum grande-
-vus calescit amplexibus · Abraam david multo senior fuit · et tamen
vivente sara · aliam non quesivit uxorem · Isaac duplices david annos
habuit · et cum rebecca iam vetula numquam refrixit · Taceo de prioribus

ante diluvium virgo. et post nongentos annos. non dico feminis sed pene
iam arvuerunt dentibus. neque parvulorum quesiere amplexus. certe
Moyses dux israelitici populi c. xx. annos habuit. et sephoram non mu-
-tavit. Que est ista Sunamitis ista uxor et virgo. tam fervens ut
frigidum calefaceret. tam sancta ut calentem ad libidinem non provocaret.
Exponat sapientissimus salomon patris sui delicias. et pacificus bel-
-latoris viri narret amplexus. Posside sapientiam. posside intelligentiam.
Ne obliviscaris et ne declinaveris a verbis oris mei. Ne derelinquas
eam et apprehendet te. Ama illam et servabit te. Principium sapientie
posside sapientiam. et in omni possessione tua. posside intelligentiam. Circunda
illam et exaltabit te. honora illam. et amplexabitur te. ut det capi-
-ti tuo coronam gratiarum. Corona quoque deliciarum protegat te. Omnes pene
virtutes corporis mutantur in senibus. et crescente sola sapientia. de-
-crescunt cetere. Ieiunia. chameune. hinc illuc discursus. Peregrinorum
susceptio. deffensio pauperum. instantia orationum. et perseverantia.
visitatio languentium. labor manuum. unde prebeantur elemosine.
Et ne sermonem longius traham. cuncta que per corpus exercentur. fracto
corpore minora fiunt. Nec hoc dico quod in iuvenibus. et adhuc solidioris
etatis. his dumtaxat qui labore et ardentissimo studio vite quoque sanctitate
et orationum assidua frequentia sapientiam optinuerunt frigeat sapien-
-tia. que in plerisque senibus etate marcescit. Ergo adolescentia multa corporis bella
sustinet. et inter incentiva vitiorum. et carnis titillationes. quasi
ignis in lignis viridibus suffocatur. et suum non potest explicare fulgorem.
Senectus vero eorum qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt. et
in lege domini meditati sunt die ac nocte. etate fit doctior. usu tritior. pro-
-cessu temporis sapientior. et veterum studiorum dulcissimos fructus metit.
Unde et sapiens ille vir grecie demosthenes. cum expletis c. vii. annis
se mori cerneret. dixisse fertur. dolere se quod tunc egrederetur e vita
cum sapere cepisset. Plato octogesimo primo anno scribens mortuus est.
Et socrates lxxxx. et viiii. annos in docendi scribendique dolore laborem
complevit. Taceo ceteros philosophos pittagoram. democritum. xenocra-
-tem. zenonem. cleantem. qui iam etate longeva in sapientie studiis flo-
-ruerunt. Ad poetas venio homerum. hesiodum. simonidem. thesicorum. qui

grandes natu, emerserunt nescio quid et solito dulcius. vicina morte cecinerunt.
Sophocles cum propter nimiam senectutem, et rei familiaris negligentiam a fi-
liis accusaretur amentie. Edipodis fabulam quam nuper scripserat. recitavit
iudicibus. et tantum sapientie in etate iam fracta specimen dedit. ut seve-
ritatem tribunalium in theatri favorem verteret. Nec mirum cum etiam cato
censorius. et romani generis disertissimus. iam et senex grecas litteras nec eru-
buerit, nec desperaverit discere. Certe homerus refert quod de lingua
nestoris iam vetuli et pene decrepiti. dulcior melle oratio fluxerit. Sed
et ipsius abisag nominis sacramentum, sapientiam senum indicat ampliorem.
Interpretatur enim. pater meus superfluus. vel patris mei rugitus. Verbum
superfluum ambiguum est. et in presenti loco virtutem sonat. quod amplior sit
in senibus et redundans. ac larga sapientia. In alio loco superfluus. quasi non
necessarius ponitur. Abisag autem, id est rugitus proprie nuncupatur. cum maris fluctus
resonant. et ut ita dicam de pelago veniens fremitus auditur. Ex quo
ostenditur habundantissimum et ultra humanam vocem divini sermonis
in senibus tonitruum commorari. Porro sunamitis in lingua nostra coccinea
dicitur, ut significet calere sapientiam. et divina lectione
fervere. Quod licet domini sanguinis indicet sacramentum, et
et fervorem ostendit sapientie. Unde et obstetrix illa in genesi coccinum
ligat in manu phares. qui ab eo quod parietem divisisset duos populos
ante separantem. divisor. i. phares vocatus est nomen. Et raab me-
retrix in typo ecclesie resticulam misteria sanguinis continentem. ut iericho
pereunte salvaretur. appendit in fenestra domus sue. et in alio loco. de
viris sanctis scriptura commemorat. hi sunt qui venerunt de calore domus
patris recab. Et dominus noster in evangelio. Ignem inquit veni mittere super
terram. quem volo ut ardeat. Qui in discipulorum corde succensus cogebat
eos dicere. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via.
et aperiret nobis scripturas. Quorsum hec tam longo repetita principio.
Ne a me queras pueriles declamatores sententiarum flosculos. verborum
lenocinia. et per fines capitulorum singulorum, acuta quedam, breviterque conclusa.
que plausus et clamores excitent audientium. Amplexetur me modo
sapientia. et abisag nostra que numquam senescit in meo requiescat sinu. In-
polluta est virginitatisque perpetue. que et similitudinem marie cum cotidie generet

. semper .

semperque parturiat. Iuvenis ipse. Hinc Rex dicit apostolus spiritu
ferventes et in eternum cum domino predicantes. Qui in fine mundi quando
iuxta prophetam Zachariam insipiens pastor esse cepit sapientia deficiente,
refrigescit caritas multorum. Audi igitur ut beatus Ciprianus ait: non
disertia sed fortia. Audi fratrem collegio, patrem senio, qui te a cunabulis fidei
usque ad perfectam perducat etatem, et per singulos gradus proprie vivendi con-
stitutione interdictos erudire. Ego quidem ab avunculo tuo beato Heliodoro
qui nunc pontifex est Christi, te et didicisse que sancta sunt, et cotidie
discere, normamque eius vite exemplum habere virtutum. Ergo et nostra
qualiacumque sunt suscipe, et libellum hunc libello illius copulato, ut cum
ille te monachum erudierit, hic clericum doceat esse perfectum. Igitur clericus
qui Christi servit ecclesie, interpretetur primum vocabulum suum, et nominis diffi-
nitione prolata, nitatur esse quod dicitur. Kleros, id est cleros. Sic enim cleros
grece sors latine appellatur, propterea vocantur clerici, vel quia de sorte sunt
domini, vel quia ipse dominus sors, id est pars clericorum est. Qui autem vel ipse pars domini est vel
dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut et ipse possideat dominum
et ipse possideatur a domino. Qui dominum possidet, et cum propheta dicit: Pars
mea dominus, nichil extra dominum habere potest. Quod si quippiam aliud habuerit
preter dominum, pars eius non erit dominus. Verbi gratia: si aurum, si argentum,
si possessiones, si variam supellectilem, cum istis partibus dominus fieri pars eius non dignabitur.
Si autem ego pars domini sum et funiculus hereditatis eius, nec accipio partem
inter ceteras tribus, sed quasi levita et sacerdos vivo de decimis, et altari
serviens altaris oblatione sustentor, habens victum et vestitum, his contentus
ero, et nudam crucem nudus sequar. Obsecro itaque te et repetens iterum
iterumque monebo, ne officium clericatus genus antique milicie putes,
id est ne lucra seculi in Christi queras milicia, ne plus habeas quam quando
clericus esse cepisti, et dicatur tibi: Cleri eorum non proderunt eis.
Mensulam tuam pauperes et peregrini et cum illis Christus conviva noverit.
Negociatorem clericum et ex inope divitem et ex ignobili gloriosum quasi
quandam pestem fuge. Corrumpunt mores bonos confabulationes pessime.
Tu aurum contemnis, alius diligit; tu calcas opes, ille sectatur; tibi cordi
est silentium, mansuetudo, secretum; illi verbositas, attrita frons, fora
placent et platee ac medicorum taberne. In tanta morum discordia que

potest concordia? Hospitiolum tuum aut raro aut numquam mulierum pedes terant. Omnes puellas et virgines Christi aut aequaliter ignora aut aequaliter dilige. Ne sub eodem tecto manseris, nec in preterita castitate confidas. Nec Sampsone fortior, nec David sanctior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper quod paradisi colonum de possessione sua mulier eiecerit. Egrotanti tibi sanctus quilibet frater adsistat et germana vel mater aut probate quelibet apud homines fidei. Quod si huiuscemodi non fuerint consanguinitatis castimonieque persone, multas anus nutrit ecclesia, que et officium prebeant et beneficium accipiant in ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat elemosyne. Scio quosdam convaluisse corpore et animo egrotare cepisse. Periculose tibi ministrat cuius vultum frequenter attendis. Si propter officium clericatus aut vidua a te visitatur aut virgo, numquam domum solus introeas. Talesque habeto socios quorum contubernio non infameris. Si lector, si acolitus, si psalmista te sequitur, non ornentur vestibus sed moribus, nec calamistris crispent comas, sed pudicitiam habitu polliceantur. Solus cum sola secreto et absque arbitro vel teste non sedeas. Si familiarius aliquid est loquendum, habet nutricem maiorem domus, virginem, viduam vel maritatam; non est tam inhumana ut nullum preter te habeat cui se audeat credere. Caveto omnes suspiciones, et quicquid probabiliter fingi potest, ne fingatur ante devita. Crebra munuscula et sudariola aut fasciolas et vestes ori applicatas et degustatos cibos blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet. Omnes delicias et lepores et risu dignas urbanitates et ceteras ineptias amatorum in comediis erubescimus, in seculi hominibus detestamur; quanto magis in clericis et in monachis, quorum et sacerdotium proposito et propositum ornatur sacerdotio. Nec hoc dico quod aut in te aut in sanctis viris ista formidem, sed quod in omni proposito, in omni gradu et sexu et boni et mali reperiantur, malorumque condempnatio laus bonorum sit. Pudet dicere: sacerdotes ydolorum, mimi et aurige et scorta hereditates capiunt; solis clericis et monachis hoc lege prohibetur, et prohibetur non a persecutoribus sed a principibus christianis. Nec de lege conqueror, sed doleo cur meruerimus hanc legem. Cauterium bonum est, sed quo mihi vulnus ut indigeam cauterio? Provida severaque legis cautio, et tamen nec sic refrenatur avaritia. Per fideicommissa legibus illudimus, et quasi maiora sint imperatorum scita quam Christi,

leges timemus. et evangelia contemnimus. Sit honor sine ...
i. gregos ... na. quae illos genuit. nutrit et ...
nos infirmos ... gloria episcopi est pauperum o-
pibus providere. ignominia omnium sacerdotum propriis studere divitiis. Natus
in paupere domo et tugurio rusticano qui vix milio et cibario
pane rugientem saturare ventrem poteram. nunc similam et mella fastidio.
novi et genera et nomina piscium in quo litore concha lecta sit.
calleo saporibus avium discerno provincias. et ciborum me raritas ac
novissime damna ipsa delectant. Audio praeterea in senes et anus absque
liberis quorundam turpe servitium. ipsi apponunt matulam. obsident
lectum. purulentias stomachi et flegmata pulmonis manu propria
suscipiunt. Pavent ad introitum medici. trementibusque labiis an
commodius habeant sciscitantur. et si paululum senex vegetior fuerit.
periclitantur. simulataque laetitia. mens intrinsecus avara torquetur.
timent enim ne perdant ministerium. et vivacem senem Mathusale annis comparant.
O quanta apud dominum merces. si non in praesenti pretium sperarent.
Quantis sudoribus hereditas cassa expetitur. minori pretio ... labore
margaritum Christi emi poterat. Divinas scripturas saepe lege. immo
numquam de manibus tuis sacra lectio deponatur. disce quod doceas. obtine eum
qui secundum doctrinam est fidelem sermonem. ut possis exhortari in doctrina sana. et
contradicentes revincere. permane in his quae didicisti. et credita sunt tibi
sciens a quo didiceris. paratus semper ad satisfactionem omni poscenti te ra-
tionem de ea quae in te est spe. Non confundant opera tua sermonem tuum. ne cum in ecclesia
loqueris tacitus quilibet respondeat. cur ergo haec quae dicis ipse non facis. deli-
catus magister est qui pleno ventre de ieiuniis disputat. accusare ava-
ritiam et latro potest. Sacerdotis Christi mens osque concordent. Esto subiectus
pontifici tuo et quasi animae parentem suscipe. Amare filiorum. timere servorum est.
Et si pater sum inquit ubi est honor meus. Et si dominus ego sum. ubi est
timor meus. Plura tibi in eodem viro observanda sunt nomina. monachum.
pontificem. avunculum tuum. qui in omnibus quae sancta sunt docuit. Illud
etiam dico quod episcopi sacerdotes se sciant esse non dominos. Honorent
clericos quasi clericos. ut et ipsis a clericis quasi episcopis honor deferatur.
Scitum illud est oratoris Domitii. Cur ego te inquit habeam ut principem.

cum tu me non habeas ut senatorem. Quod Aaron et filios eius, hoc esse
episcopos et presbyteros noverimus. Unus Dominus, unum templum, unum sit
etiam ministerium. Recordemur semper quid apostolus Petrus praeci-
piat sacerdotibus: Pascite eum qui in vobis est gregem Domini, provide-
ntes non coacto sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia,
sed voluntarie, neque ut dominantes in clericis, sed forma facti gregi
et ex animo, ut cum apparuerit princeps pastorum, percipiatis immar-
cessibilem gloriae coronam. Pessimae consuetudinis est in quibusdam
ecclesiis tacere presbyteros et praesentibus episcopis non loqui, quasi
aut invideant aut non dignentur audire. Et si alii fuerit
revelatum sedenti, prior taceat. Po-
testis enim per singulos prophetare, ut omnes discant et omnes consolentur. Et
spiritus prophetarum prophetis subiectus est. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis. Gloria
patris est filius sapiens. Gaudeat episcopus iudicio suo, cum
tales Christo elegerit sacerdotes. Docente te in ecclesia non clamor
populi, sed gemitus suscitetur; lacrimae auditorum laudes tuae sint.
Sermo presbyteri scripturarum lectione conditus sit. Nolo te declamatorem esse
et rabulam garrulumque sine ratione, sed mysteriorum peritum et sacra-
mentorum Dei tui eruditissimum. Verba volvere et celeritate
dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere indoctorum hominum est.
Attrita frons interpretatur saepe quod nescit, et cum aliis persuaserit,
sibi quoque usurpat scientiam. Praeceptor quondam meus Gregorius Nazianzenus
rogatus a me ut exponeret quid sibi vellet in Luca sabbatum deuteropro-
ton, id est secundoprimum, eleganter lusit: Docebo te, inquiens, super hac re
in ecclesia, in qua mihi omni populo acclamante cogeris invitus scire quod nescis;
aut certe si solus tacueris, solus ab omnibus stultitiae condemnaberis. Nihil
tam facile quam vilem plebiculam et indoctam contionem linguae volubilitate
decipere, quae quicquid non intelligit plus miratur. Marcus Tullius,
ad quem pulcherrimum elogium est Demosthenes tibi praeripuit ne esses primus
orator, tu illi ne solus, in oratione pro Quinto Gallio quid de favore
vulgi et de imperitis contionatoribus loquatur attende: His autem ludis
loquor quae sum ipse nuper expertus unus quidam poeta dominatur, homo
perlitteratus, cuius sunt illa convivia poetarum ac philosophorum, cum facit

euripidem et menandrum inter se. Et in alio loco socratem et epi-
curum disserentes, quorum etates non annis sed seculis scimus fuisse
disiunctas. Verba ista quotiens plausus et clamores movent. Consilium con-
discipulos sit in theatro. qui simul [illegible] cerunt. Vestes pul-
las eque vita ut candidas. Ornatus et sordes pari modo fugiende sunt,
quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. Non absque amictu lineo
incedere, sed pretium vestium linearum non habere laudabile est. Alioquin
ridiculum et plenum dedecoris est, referto marsupio, quod
sudarium orariumque non habeas gloriari. Sunt qui pauperibus
parum tribuunt, ut amplius accipiant, et sub pretextu ele-
mosine querunt divitias, que magis venatio appellanda est quam
elemosina. Sic bestie, sic aves, sic capiuntur et pisces. Mo-
dica in hamo esca ponitur, ut matronarum in eo sacculi protrahantur.
Sit episcopus cui commissa est ecclesie cura. quem dispensationi [illegible]
[illegible] relinquat. [illegible] non [illegible] quod [illegible] imprudenter per-
quam deus. Nam et genus arrogantie est. clementiorem te videri velle
quam pontifex est. Non omnia [illegible] omnes. Alius in ecclesia [illegible]
est. alius lingua. alius manus. alius pes. auris. venter. et
cetera. Lege pauli epistolam ad corinthios. ubi diversa membra unum
corpus efficiunt. Nec rusticus et simplex frater ideo se sanctum putet
quia nichil noverit. Nec peritus et eloquens in lingua estimet sanc-
titatem. Multoque melius est e duobus imperfectis rusticitatem sanctam habere
quam eloquentiam peccatricem. Multi edificant parietes. et columnas
ecclesie subtrahunt. marmora nitent. auro splendent laquearia.
gemmis altare distinguitur. et ministrorum christi nulla electio est. Neque vero
mihi aliquis opponat dives in iudea templum. mensas. lucernas. thuribula.
patellas. scyphos. mortariola. et cetera de auro fabrefacta. Tunc hec
probabantur a domino cum sacerdotes hostias immolabant. et sanguis pe-
cudum erat redemptio peccatorum. Licet hec omnia precesserunt in figura. Scripta
sunt autem propter nos in quos fines seculorum devenerunt. Nunc vero cum paup-
ertatem domus sue pauper dominus dedicaverit. cogitemus crucem et quam por-
tare debemus. et divitias lutum putabimus. Quid miramur quod christus
vocat iniquum mammona. Quid suscipimus et amamus quod petrus se non

tice testatur. Aliquando enim non litteras sequimur et in auro et in diuersis
simplex nos delectat hystoria cum auro obsuemus et cetera. Ducant
pontifices uxores uirgines. Qui uero bone mentis sit, quamuis corpore sit
et deformis est, ponitur sacerdotio. Lepra corporis anime uicijs
prefertur. Crescamus et multiplicemur et repleamus terram. Non
immolemus agnum, nec pascha mysticum celebremus, quia hec absque templo
fieri lege prohibentur. Figamus Domini mense tabernaculum, et solempne
ieiunium ouantia concrepent. Sed si per omnia spiritualia spiritualibus comparantes
cognoscimus cum Paulo quia lex spiritualis est, et Dauid uerba cantantes: Re-
uela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Sic intelligamus
ut Dominus quoque noster intellexit, et interpretatus est sabbatum. Aut aurum
reprobemus cum ceteris superstitionibus Iudeorum. Aut si aurum placet,
placeant et Iudei quos cum auro aut probare nobis necesse est aut dam-
nare. Conuiuia tibi uitanda sunt secularium, et maxime eorum qui
honoribus tument. Turpe est ante fores sacerdotis Domini crucifixi et
pauperis et qui cibo quoque uescebatur alieno lictores consulum et milites ex-
cubare, iudicemque prouincie melius apud te prandere quam in palatio.
Quod si obtenderis facere te hec ut roges pro miseris atque subiectis, iudex
seculi plus defert clerico continenti quam diuiti, et magis sanctitatem tuam ue-
neratur quam opes. Aut si talis est qui non audiat clericos pro quibusdam tribu-
lantibus nisi inter calices et salas, libenter carebo huiusmodi beneficio. Et Christum
rogabo pro iudice, qui magis subuenire potest quam iudex. Melius est enim confidere
in Domino quam confidere in homine. Melius est sperare in Domino quam sperare in principibus.
Numquam uinum redoleas, ne audias illud philosophi: Hoc non est osculum por-
rigere sed propinare. Uinolentos sacerdotes et apostolus damnat et uetus
lex prohibet: Qui altario seruiunt uinum et siceram non bibant. Sicera
hebreo sermone omnis potio nuncupatur que inebriare potest, siue illa que
frumento conficitur siue pomorum succo, aut faui decoquuntur in dulcem
et barbaram potionem, aut palmarum fructus exprimuntur in liquorem coctisque
frugibus aqua pinguior coloratur. Quicquid inebriat et statum mentis
euertit, fuge similiter ut uinum. Nec hoc dico quod a nobis Dei creatura
damnetur, siquidem et Dominus uini potator appellatus est, et Thimotheo
dolenti stomachum modica uini sorbitio relaxata est. Sed et ordinem

et etatis et valitudinis et corporum qualitates exigunt comparandi. Et
si absque vomitu decoquo et adolescentie inflammor calore et temulento sanguine
fumulentis valide sum corpore. libenter careo poculo in quo suspicio
veneni est. Pulcre dicitur apud grecos. et nescio utrum apud nos eque
resonet. pinguis venter non gignit sensum tenuem. Tantum tibi ieiuniorum
impone. quantum ferre potes. Sint tibi pura. casta. simplicia. moderata.
et non superstitiosa ieiunia. Quid prodest oleo non vesci et molestias quasdam
difficultatesque ciborum querere. caricas. piper. nuces. palmarum
fructus. similam. mel. pistacia. Tota hortorum cultura vexatur. ut
cibario non vescamur pane. Et dum delicias sectamur. a regno celorum retrahimur.
Audio preterea quosdam contra rerum hominumque naturam. aquam non bibere. nec
vesci pane. sed sorbitiunculas delicatas. et contrita holera. betarumque
succum non calice sorbere. sed concha. Pro pudor. non erubescimus istiusmodi
ineptiis. nec tedet superstitionis. Insuper etiam famam abstinentie in deliciis querimus.
Fortissimum ieiunium est aqua et panis. Sed quia gloriam non habet.
et omnes pane et aqua vivimus. quasi publicum et commune ieiunium non
putatur. Cave ne rumusculos hominum aucuperis. ne offensam dei
populi laude commutes. Si adhuc inquit apostolus hominibus placerem. Christi servus
non essem. Desiit placere hominibus. et servus factus est Christi. Per bonam et malam
famam. a dextris et a sinistris. Christi miles graditur. Nec laude extollitur. nec
vituperatione frangitur. nec divitiis tumet. nec contrahitur paupertate.
et leta contempnit et tristia. Per diem sol non urit eum. neque luna per noctem.
Nolo te orare in angulis platearum. ne rectum iter precum tuarum frangat
aura popularis. Nolo te dilatare fimbrias. et ostentui habere philacteria.
et conscientia repugnante pharisaica ambitione circumdari. Hinc deprehende
et intellige quid tractat evangelium. In cordis cubiculo, et clauso ostio. Melius
Et quid magis tacendo loquar. Dicit scriptura quam inter fideles moni lectores glorientur. Omnia
includis oraculo hoc in corde portare. quam corpore. Et dominus hic favor. Non
aspectibus hominum. Vis scire quales dominus querat ornatus. Habeto prudentiam.
iustitiam. temperantiam. fortitudinem. His plagis celi includere. Hec te
quadriga velut auriga Christi. ad metam concitum ferat. Nichil
hoc monili preciosius. Nichil hac gemmarum varietate distinctius. Ex omni
parte decoraris. cingeris. atque protegeris. Et ornamento tibi sunt et tutamini.

[illegible] vertuntur in [illegible]. Cave ne aut linguam aut aures habeas prurientes,
id est ne aut ipse aliis detrahas aut alios audias detrahentes. Sedens inquit
adversus fratrem tuum detrahebas et adversus filium matris tuae ponebas scan-
dalum. Haec fecisti et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis. Arguam te
et statuam illa contra faciem tuam. Parce detractioni linguae. Custodi sermones tuos
et scito quia cuncta quae de aliis loqueris tua sententia iudicaris. In his ipse
deprehenderis quae in aliis arguebas. Neque vero illa iusta est excusatio: Re-
ferentibus aliis iniuriam facere non possum. Nemo invito auditori libenter
refert. Sagitta in lapidem numquam figitur, interdum resiliens percutit dirigentem.
Discat detractor dum te videt non libenter audire non facile detrahere.
Cum detractoribus ait Salomon ne miscearis, quoniam repente veniet perditio
eorum. Et ruinam utriusque quis novit? Tam scilicet eius qui detrahit quam illius
qui aures accommodat detrahenti. Officii tui est visitare languentes, nosse
domos, matronas ac liberos earum, et nobilium virorum non ignorare
secreta. Officii tui sit non solum oculos castos servare, sed et linguam.
Numquam de formis mulierum disputes, nec quid in alia domo agatur, quod
~~agatur~~ talia per te noverit. Hippocrates adiurat discipulos suos antequam
doceat, et in verba sua iurare compellit. Extorquet sacramento silen-
tium, sermonem, incessum, habitum moresque describit.
Quanto magis nos quibus animarum medicina commissa est, omnium Christianorum
domos debemus amare quasi proprias. Consolatores potius nos in maeroribus
suis quam convivas in prosperis noverint. Facile contemnitur clericus qui saepe
vocatus ad prandium non recusat. Numquam petentes, raro accipiamus
rogati. Beatius est magis dare quam accipere. Nescio quomodo, etiam ipse qui
deprecatur ut tribuas, cum acceperis viliorem te iudicat. Et mirum in modum,
si rogantem contempseris, plus te postea veneratur. Praedicator continentiae nuptias
ne conciliet. Qui apostolum legit: Superest ut et qui habent uxores sic sint quasi
non habentes, cur virginem cogit ut nubat? Qui de monogamia sacerdos
est, quare viduam hortatur ut bigama sit? Procuratores et dispensa-
tores domorum alienarum atque villarum quomodo possunt esse clerici, qui proprias
iubentur contemnere facultates? Amico quippiam rapere furtum est,
Ecclesiam fraudare sacrilegium est. Accepisse pauperibus erogandum et esu-
rientibus plurimis vel cautum velle esse vel timidum, aut quod apertissimi

scelerosus est. aliquid dixisse prodigere. omnium predonum crudelitatem superat.
[illegible] famis rotantes. et in mediis gentium nostris [illegible] Audivi de
fratribus quod a [illegible] cum terminibus dimisistis [illegible] divinis largitorem
et ponite qua [illegible] Nolo pro occasione mea. famulus [illegible]
plenus sit. Nemo me [illegible] [illegible] vestrum. opus dispensatorem ut
quod nihil [illegible]. Desistite me [illegible]. Lapidarius [illegible]
[illegible] quem [illegible] [illegible] post [illegible]. [illegible] bethleem
ora [illegible]. et effodiendum me unguibus omnium [illegible]. [illegible] enim nihil
[illegible] fuit. ne omnium [illegible] [illegible] [illegible] aut
[illegible] nos nostre [illegible] addamus nos maledicorum tella et torquenda. [illegible]
operto [illegible]. et dominant maledicentes. Non enim ut addiscerem. sed
ut animos [illegible]. nec [illegible] q [illegible]. sed ne [illegible]
[illegible]. neque illos [illegible]. sed [illegible] [illegible] iudices sumus.
[illegible] [illegible] seculo [illegible] tollere. neque primus [illegible].
Nullum [illegible]. nullus [illegible] [illegible] est. [illegible]
[illegible]. [illegible] divino [illegible] est. Si [illegible] [illegible]
primus ipse [illegible] [illegible] sit [illegible]. Explicit.

Incipit epistola beati Ieronimi ad occeanum. qualiter
clerici vivere debeant.

Ieronimus eusebius Ieronimi. occeano suo salutem. deprecatus es
ut tibi breviter exponerem qualiter clerici debeant vivere. quamquam me plurimi
maledicorum cuneus expoliant. quia non [illegible] [illegible]. tamen [illegible] hinc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. humanus sermo est. et omni acceptione dignus.
si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. oportet enim episcopum irre
prehensibilem esse. et reliqua. totum comprehendit esse cavendum ut
irreprehensibilem ponit. Quomodo [illegible] alterum reprehendet cum
ipse qui accepit potestatem [illegible] doceat sit reprehensus. Ex episcopo
gradus ceteri clericorum condiscunt. quomodo debeant vivere in [illegible]
vita morali. [illegible] [illegible] debent [illegible] sacerdotes [illegible] in
[illegible] gradus [illegible] consecuti [illegible] testimonio sacerdotum [illegible]
expurgere. Precipue illud assequor attentius esse [illegible]. [illegible]
[illegible] sunt clericorum mulierum frequentes accessus. [illegible]
reprehensibiles exhibet clericos. [illegible] cum feminis qui ad

altare cum domino fabulatur. De conventu in publico. De agro rustica clamores
ac venitores cotidie graviter lacerabunt. Qui contra dispositum sit dei
cum feminis habitare contendit. Et quia ut arbitror gravissime reprehensibilis
invenitur. testimonio bono caret. Numquam in choro apostolorum femine assistunt.
prohibentur virgines morari que de genere tuo non sunt. diligo eas extremo
ordine. frequenter visita. vinctus ministerio clericorum. Neque sedeat
taliter ac solus ingrediens maculis testimonium tuum. Illud est adiiciendum ei
sicut qui uxorem duxeris. lex te non prohiberet habitare cum coniuge. Cum
uxorum enim consortio cuiusmodi ad regimen sacerdotis promoventur. Maxime
cum apostoli preceptum hoc habeant. Unde uxores virum ad honorem dei
catus eligendum. de non salutaria precepta non ita constringunt. Aliter
coniugati. aliter virgines admonentur. ecclesiastici omnis sublime mini-
sterii. feminarum cum aliis nullo pacto convicta proprie prohibeo.
Ianua diaboli. via iniquitatis. scorpionis percussio. nocivum genus
est feminarum. cum proximat scintilla. incendit ignem. Flamigero
igne peccatum femina operatur parit serpentes. exuritque fundamenta
montium. Ego vidi qui cum viris femine habitant. Visitarium non
deerit diaboli. opus auctorari est admirando dominum. ferreas mentes
libido domat. Si alligaverit quis ignem in sinu. et vestimenta eius
non comburentur. Aut si quis ambulaverit super carbones ignis
et pedes eius non combureret. quoniam credo. non potest toto corde cum domino
habitare qui feminarum accessibus copulatur. Sic dicit. Qui ambulat
simpliciter ambulat confidenter. bene et digne. Sic et oportet
testimonium bonum habere. ex his qui foris sunt. Licet coram domino innocens
tamen coram hominibus bona providenda sunt. quia et astuciores sunt filiis lucis
filii. cognoscuntur. Cum ante hoc crimine non imputatur. Cum per
hanc diabolus te conv. luce te devoravimus morsibus tradidisti. Si agapetam
consortium non dimisisti. benignus es. gaudeo. pudicus es. falsum est.
Si pudicitiam queris. feminam quam bene videris querentes. incede dili-
gentius non corporali frequentia. ornatum non vestis tenera clerum facit
aut sacerdotem. Sed castitas
devotionem honoris
custodit. honor
boni operis famam confirmat. Sacerdotis apostolice
decet ut ceteros cleri vestri gradus. Ut supra dictum est a feminis segregari.

Sic ergo gratiam mediocris eandem nullo pacto dimittere. memento tha-
-mar quomodo ab amnon fratre proprio corrupta sit. Ydropicum precor si locum [illegible].
Unius tabernaculi quercatio non est. non facile tollitur carnis delectatio.
de duobus enim quod unus desiderat. Siloam non potest attemptare.
Femoris qui veri castitatis collocat arma. construit in mulieribus castra
pudoris. honore copulatur. Potuit enim et maria mater domini de thoro
aptorum non discedere si liceret. Tecla post temptationem passionis. Ana-
-stasie cum paulo prohibetur patrem parere. Nemo miles cum uxore pergit
ad bellum. Non invideo charitati. sit tibi nam castis virginibus longinqua
dilectio. Tunc in bono te merito collocabis. et famam meliorabis. Si
congregationes constituis puellarum. pulsus tempore in ebdomada semel
visitatione. ad benedicendum congregationem [illegible]. si non pulsus ne
Remigerum linguis te lacerantibus lacereris. Alienam enim cupiunt vitam
destituere vitam. non piam. propterea digne [illegible] corum preceptum ver-
-borum. et monita humilitatis cum fratribus affectum calamo imperante
expressimus. Salvatorem lege. Iam vero Josephus dominum altius non est
Sacerdos. Pauca de reliquis apostoli testimoniis. quantum dominus donat expo-
-nam. Sufficiunt superiores cause que dicte sunt. Verum ne aliquis minus
intelligens ad episcopos sentiat apostolum esse locutum. quid de diaconibus ad thi-
-motheum scriptum sit. quid de prius additum commemorare delectat.
Si preterea nihil non est. superiores explanare sententiam. Unius uxoris
virum et nova et vetus precepto sacerdotum [illegible] eligendos. Que di-
-caminos de ministerium [illegible] aplicuerunt. pro assirunt. Mona-
-bina fuit illa. hec uxor. Quia non hec [illegible] fornicaria fecit. Ista
[illegible] in hac [illegible] uxor affirmaretur. [illegible] tabulis non fecit.
[illegible] alia fuit. Nullo pacto bigamos. ut [illegible] cathenis [illegible].
[illegible] subire ministerium. [illegible] est de [illegible]. [illegible]
debeant sacerdotes. sicut [illegible]. Et dixit dominus ad moysen. Sacerdos
uxorem accipiat virginem de [illegible] patrum suorum. Viduam et et destitutam.
[illegible] animo [illegible] derelictam non accipiat. [illegible] sapiente
dicto moysi. quia nec uxor debet sacerdotis digama invenire. ne honorem
honorem polluat sacerdotis. sicut [illegible] uxoris [illegible]. Sic [illegible]
mandat uxorem. Si quis clericus monogamus fuit. et uxor eius digama.

Nolite eum ministerio applicare · digamus .n. dixit Apostolus · hec sua precepta
idem apostolus de ordinandis clericis dedit · Et quod liber fine expectat · Nec per
duas aut tres paucas dei ancille morerentur: solum ad eas ingredi queat
sacerdotem · Et amens hec precepta non observavit · Jocus est aie pie · Ut per
potentiam monita aliquis clericus a gravioribus apicibus que fecerit amare ·
Contra · Sed synodales regulas quomodo · et precepta patrum in mira
diffinita et elegantem · Iam vero consuetus precepta fugerat et relinquerit ·
Sicut summus maximum lucrum · Adhuc talis ab ecclesia anathematizandus pro-
germinant .n. femine nonnas cum clericis habitantes · et ecclesiam infectum
tanto muris patiuntur · Pronephas · dolor est dicere · Sed ventura non
dicet · Nos isti nubere noluerunt · non clericis · Sed per nuptias genus
novum uxorum · et adnas quid pertinet · amatheza confitemus · bonum non
est in ecclesia · Clericorum uxores femine longe sunt · Monachi ut clerici
solitudo facit · non publicum · Quid te virginalis delectat alloquium · cum
sanctimonialibus in fide frequentia in ecclesia · ut impudice · si eos quos
diligunt viderint ridentibus oculis salutatores tenera verba perdidit ·
Deinde cum salutaverint · gerens dei viros preterire volentes viderint ·
contemptores pios indicant et rapiunt · Ordinatur deinde pater filio ·
dostae nonnas · solus clericus habitare non valet · post patris sororem praedicte
quasi nova lettica disponitur · Inter pocula turbant urbana convivia ·
Illa vero lamentum simulat · Cum pectus gemens indicans · Lege Jeremiam ·
qualis docet et solitarie · ait .n. Sedebit solitarius et tacebit · Bonum est
viro · cum levaverit iugum ab adolescentia sua · Et quod ipsius apostoli Christo
comes ibat ordine · Maria in penetralibus angelus solam invenit · non
cum agapetis loquentem · et illa ad virile[illegible] intellectum trepidavit · Jam quam formosa
es mulier · quid vero dispersas frequentius salutari · et nos [illegible]
duplicato famam potius · in vitam femini et clerici · Cum ministerio ecclesie
Christi ordinatam · mortificata consuetudo · et delicias premineos fabulosa
calamitas · Contra per hospitalitatem apostolus docet · hospes meus percurrere · Ille
apostolus te in domum debere vocari · non tres · Sunt ad consolandum tuam.
Cum virgo quod dixi · Indecentissimum ordinem vita [illegible] commemorasse
filiorum · quod transitus pius martirii · qualis virginem monachus et
castitatis professam suspiciens visitare · Illa noluit · Sed opponimus ...

ac per fenestram respiciens · ait pro viro · Ubi pastor ara · qui auro nunquam fuit
corrupta · gratias agit deo primus maximus · qui talibus inducta moribus castitatem
custodierit voluntatem · Et omnes laudes eius leviter letus · hucusque suscipiat
de feminis dictum · Consumata quippe virginum causa · transeamus
ad reliqua · hospitales precepit apostolus curam ordinandum · hoc proprio,
pater habraam et loth · angelos susceperunt · qui hospitium dilexerunt · sic et
onesiforus paulum doctrine fontem suscepit · ... sunt ·
et necessitatis ... potest ... apud se panem non comedat · Sequitur ·
Non percussorem · non in puglis desperet animo irdus · Sed qui continentiam non
primat singulorum · Sed modestum · Non litigiosum · Non improbat · domum
suam bene regentem · Qui honorabile erit · Si domum de ea deserabatur ·
ledit sacerdotis opiniones in plebe · qui leviter et male loquitur ...
Super omnia hoc precepit debere boni testimonium ... gloriose ·
ut bonorum operum testificatio ... confirmetur affectu · Explicit.

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Rusticum monachum.

Nichil christiano felicius · cui promittitur Regnum celorum · Nichil labori-
Ep. osius · qui cotidie de vita periclitatur · Nichil fortius · qui vincit diabolum ·
Nichil imbecillius · qui a carne superatur · Utriusque rei exempla sunt plu-
rima · Latro credidit in cruce · et statim meretur audire · Amen dico tibi
hodie mecum eris in paradiso · Iudas de apostolatus fastigio in proditionis tarta-
ra labitur · et nec familiaritate convivii · nec intinctione buccelle · nec
osculi gratia frangitur · ne quasi hominem traderet quem filium dei noverat · Quid
samaritana vilius? non solum ipsa credidit · et post sex viros unum
invenit dominum · messiam cognovit ad fontem · quem in templo iudeorum
populus ignorabat · Fit auctor multorum salutis · Et apud ...
... · ... sustentat · ... Salomone sapientius?
... amoribus mulierum · Bonum est sal · Nullum sacri-
ficium absque sale a ... suscipitur · Unde et apostolus precipit · Sermo
vester sale sit conditus · Quod si infatuatum foras mittitur · Infantium
... quo solet
... pinguissimum · Hic dicit
... ut ... frontis ... magna ... · ...
... et adolescentie ... pubertatis ...

perfecti autem contrario gradum sta[illegible] · Reliberum quid [illegible] pro quod
repradens · nec plus regi glorie · post uictoriam · in ignominie post
[illegible] · non mireris puerum [illegible] · nec laborandum
[illegible] uestium pulcritudinem florum · quid infelix lilia habeant
[illegible] · quid rosa ueneranda [illegible] · Quid uile purpura
[illegible] · quid [illegible] respondeat pictura gemmarum · Jam
[illegible] dnō siluaz teres · Jaz totum atque solarium cum petro apostolo
[illegible] · gerentem in tectis Cornelij saturatur fide · et famem
incredulitatis eorum genitum responde restringit · atque in lapide quatuor angulos
quadrangulo de celo descendit · ad terras docet · et docet omnes homines
posse saluari · Purpuram quam uiderat in specie candidissimi linthea-
-minis in superna transferre · et nebulam turbas detersit [illegible] superit ·
ut uolluntatio dni expleatur · hic mundo corde · qui ipsi deum uidebunt.
Omnia quod a peritissima mari mandare tibi cupio quod qui docti nauta
post multa naufragia · rudem conor instruere uectorem · Illud in [illegible] ut in quo
littore pudicitie pirata sit noueris · Ibi caribdis et radix omnium
malorum auaritia · ubi scilei obtrectatorum canes · de quibus apostolus loquitur
ne mordentes inuicem mutuo consumamini · quomodo in media tranquill-
-itate securum libicis interdum uitiorum sirtibus obruamur · que uenena-
torum animantium desertum huius seculi nutriant · Nauigantes Rubrum mare
in quo optandum nobis est · ut uerus pharao cum suo mergatur exercitu ·
multis difficultatibus ac periculis ad urbem maximam peruenitur · Utroque
littore gentes uage · immo belue habitant ferocissime · semper soliciti ·
semper armati · totius anni uehunt cibaria · latentibus saxis · uadisque
durissimis plena sunt omnia · Ita ut speculator et doctor in summa arbor-
[illegible] · et inde regende et circumflectende nauis dictata prebeat · felix
cursus est si post sex menses supradicte urbis portum teneant · a quo se incipit
aperire occeanus · per quem uix anno perpetuo ad indiam peruenitur · et ad Gan-
gem fluuium · quem phison sancta scriptura commemorat · qui circuit omnem
terram euilath · et multa genera pigmentorum de paradisi dicitur fonte
deuehere · ubi nascitur carbunculus et smaragdus · et margarita
candentia · et uniones quibus nobilium feminarum ardet ambitio · montesque
aurei quos adire propter griphas et dracones · et immensorum [illegible]

non ita hominibus impossibile est. Ut videatur nobis [illegible] audere [illegible]
audaciam. Quae sint ista proprium est. Si negociatores seculi tanta sustinent
ut ad incertas perituras que divicias perveniant. et servent cum anime discrimine
quae multis periculis quesierunt. quid Christi negociatori faciendum est. qui venditis
omnibus querit preciosissimam margaritam. qui totis substantie sue opibus emit
agrum in quo repperiat thesaurum. quem nec fur effodere. nec latro
possit auferre. Scio me offensurum esse quamplurimos. qui generales de vitiis
disputationes in suas referunt contumelias. et dum irascuntur. suam indicant
conscientiam. multoque peius de se quam de me iudicant. Ego enim neminem
nominabo. nec veteris comedie licentia certas personas eligam atque perstringam.
Prudentis viri est. ac prudentium feminarum. dissimulare immo emendare
quod in se intelligunt. et indignari sibi magis quam michi. nec in monitorem
maledicta congerere. qui et si hisdem teneatur criminibus. certe in eo melior
est, quod sua ei mala non placent. Audio religiosam te habere matrem multorum
annorum viduam. que aluit et nutrivit te infantem. ac post studia Gal-
liarum, que vel florentissima sunt misit Romam. Non parcens sumptibus. et
absentiam filii spe sustinens futurorum. ut ubertatem gallici nitoremque sermonis
gravitas condiret romana. Nec calcaribus in te sed frenis uteretur. Quod et
in disertissimis viris grecie legimus. qui asianum tumorem attico siccabant sale.
et luxuriantes flagellis vineas falcibus reprimebant. ut eloquentie
torcularia. non verborum pampinis. sed sensuum quasi uvarum expressionibus
redundarent. Hanc tu suspice ut parentem. ama ut nutricem. venera-
re ut sanctam. nec aliorum imiteris exemplum. qui derelinquunt suas et alienas
appetunt. quorum dedecus in propatulo est. sub nominibus pietatis que-
rentium suspecta consortia. Novi ego quasdam iam maturioris etatis.
et plerasque generis libertini adolescentibus delectari. et filios querere
spirituales. paulatimque pudore superato per ficta matrum nomina erumpere
in licentiam maritalem. Alii sorores virgines deserunt et extraneis vi-
duis copulantur. Sunt que oderunt suos et non suorum palpantur affectu.
quarum impatientia indicium animi nullam recipit excusationem. Et cassa pudicitie
velamenta quasi aranearum fila disrumpunt. Videas nonnullos accinctis
renibus pulla tunica. barba prolixa. a mulieribus non posse discedere.
sub eodem manere tecto. simul inire convivia. ancillas iuvenes [illegible]

in ministerio. Et sub vocabula rusticarum omnia esse matrimonii. Nec
culpa est quondam nominis simulator religionis immo sit. Cum minimo
offenso generantur cum eam videant omnium displicere que omnibus bonis non
placent. Tu vero si monachus esse vis et non videri. Habeto curam non
rei familiaris cui renunciando hoc esse cepisti sed anime tue. Sordes
vestium candide mentis indicia sunt. Vilis tunica contemptum prebet
animi. dummodo ne animus tumeat. ne habitus sermoque dissentiant.
Balnearum fomenta non querat qui calorem corporis ieiuniorum cupit fri-
gore extinguere. Que et ipsa moderata sint. ne nimia debilitent stoma-
chum. et maiorem refectionem poscentia erumpant in cruditatem que
parens libidinum est. Modicus ac temperatus cibus et carni et anime
utilis est. Matrem ita vide ne per illam alias videre cogaris. quarum
vultus cordi tuo hereant. et tacitum vivat sub pectore vulnus.
Ancillas que illi in obsequio sunt. tibi scias esse in insidiis. quia quanto vilior earum
conditio. tanto facilior ruina est. Et Iohannes baptista sanctam matrem habuit. pon-
tificisque filius erat. et tamen nec matris affectu nec patris opibus vincebatur.
ut in domo parentum cum periculo viveret castitatis. Vivebat in heremo. et
oculis desiderantibus christum. nichil aliud dignabatur aspicere. Vestis aspera
zona pellicea. cibus locuste. mel silvestre. et omnia virtuti et conti-
nentie preparata. Filii prophetarum quos monachos in veteri testamento legimus.
edificabant sibi casulas propter fluenta iordanis. et turbis urbium derelictis.
polenta. et herbis agrestibus vivebant. Quamdiu in patria tua es. ha-
beto cellulam pro paradiso. Varia scripturarum poma decerpe. his utere
deliciis. harum fruere complexu. Si te scandalizat oculus. pes. manus tua.
proice ea. nulli parcas. ut soli parcas anime tue. Qui viderit inquit dominus
mulierem ad concupiscendum eam. iam mechatus est eam in corde suo. Quis gloriabitur
castum se habere cor. Stelle non sunt munde in conspectu dei. quanto magis homines
quorum vita temptatio est. Ve nobis qui quotiens concupiscimus. totiens for-
nicamur. Inebriatus est inquit gladius meus in celo. multo amplius
in terra. que spinas et tribulos generat. Vas electionis. in cuius christus
sermo resonabat. castigat corpus suum et subicit servituti. et tamen
cernit naturalem ardorem sue repugnare sententie. ut quod non vult
agere compellatur. et quasi vim patiens vociferatur. et dicit. Miser

Ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. et tute arbitraris
absque lapsu et vulnere posse transire. ni omni custodia servaveris cor tuum.
et cum salvatore dixeris. mater mea. et fratres mei hi sunt qui faciunt volun-
-tatem patris mei. Crudelitas ista pietas est. Immo quid tam pium
quam sanctam matrem sanctum filium custodire. optat et illa te vivere et non videre
ad tempus. ut semper cum xpo te videat. Anna non sibi samuelem sed taber-
-naculo genuit. filii Ionadab qui vinum et siceram non bibebant. qui ha-
bitabant in tentoriis. et quas nox compulerat sedes habebant. scribuntur
in psalmo quod primi captivitatem sustinuerint. quia exercitu chaldeorum
vastante iudeam. urbes intrare compulsi sint. Viderint quid alii sentiant.
unusquisque enim suo sensu ducitur. michi oppidum carcer. et solitudo
paradisus est. Quid desideramus urbium frequentiam. qui de singularitate
censemur. Moyses ut preesset populo iudeorum. xl annis eruditur in
heremo. pastor ovium hominum factus est pastor. Apostoli de piscatione lacus
genesareth. ad piscationem hominum transierunt. Tunc habentes patrem rete.
naviculam secuti sunt dominum. [illegible] omnia reliquerunt. portantes cotidie
crucem suam. et ne virgam quidem in manu habentes. Hoc dico ut etiam si clericatus
te titillat desiderium. discas quod possis docere. et rationabilem hostiam
offeras xpo. ne miles ante quam tiro. ne prius magister sis quam discipulus. Non est
humilitatis mee neque mensure iudicare de clericis. et de ministris ecclesiarum
sinistrum quippiam dicere. habeant illi ordinem et gradum suum. quem si
tenueris quomodo tibi in eo vivendum sit. editus ad nepotianum liber docere te
poterit. Nunc monachi incunabula moresque discutimus. et eius monachi qui
liberalibus studiis eruditus in adolescentia iugum xpi collo suo imposuit. Primumque
tractandum est. utrum solus an cum aliis in monasterio vivere debeas.
Michi placet ut habeas sanctorum contubernium. nec ipse te doceas. et absque
doctore ingrediaris viam quam numquam ingressus es. statimque tibi in partem
alteram declinandum sit. et errori pateas. plusque aut minus ambulans
quam necesse est currens lasseris. moramque faciens obdormias. In solitudine
cito surrepit superbia. et si parumper ieiunaverit. hominem non viderit.
putat se alicuius esse momenti. oblitusque sui unde et quo venerit. intus
corde. lingua foris vagatur. Iudicat contra apostoli voluntatem alienos
servos. quo gula voluerit porrigit manum. dormit quantum voluerit

nullius veretur, facit quod vult, omnes inferiores se putat, crebriusque
in urbibus quam in cellula est, et inter fratres simulat verecundiam, qui platearum
turbis colliditur. Quid igitur? Condemnamus vitam solitariam? Minime, quippe
quam saepe laudavimus; sed de ludo monasteriorum huiuscemodi volumus egredi
milites, quos heremi dura rudimenta non terreant, qui specimen conversationis
suae multo tempore dederint, qui omnium fuerint minimi, ut primi omnium fierent,
quos nec esuries aliquando nec saturitas superavit, qui paupertate laetantur, quorum
habitus, sermo, vultus, incessus doctrina virtutum est, qui nesciunt
secundum quosdam ineptos homines daemonum oppugnantium contra se portenta
confingere, ut apud imperitos et vulgi homines miraculum sui
faciant et exinde lucra sectentur. Vidimus nuper et planximus
Croesi opes unius morte deprehensas, urbisque stipes quasi in usus pauperum
congregatas, stirpi et posteris derelictas. Tunc ferrum quod latebat
in fundo supernatavit aquam, et inter palmarum arbores myrrae amaritudo
monstrata est. Nimirum talem et socium habuit et magistrum, qui egentium
famem suas fecit esse divitias, et miseris derelicta in suam miseriam detinuit;
quorum clamor tandem pervenit ad caelum, et patientissimas dei vicit aures,
ut missus angelus pessimo Nabal Carmelo diceret: Stulte, hac nocte
auferent animam tuam a te; quae autem parasti cuius erunt? Volo ergo te et
... causas animae quas supra exposui non habitare cum matre. Et propter has vel maxime, ne aut
offerentem delicatos cibos renuendo contristes, aut, si acceperis, oleum
igni adicias; et inter frequentiam puellarum per diem videas quod noctibus
cogites. Numquam de manu et oculis tuis recedat liber; psalterium
ad verbum discatur; oratio sine intermissione, vigil sensus nec vanis cogi-
tationibus patens; corpus pariter et animus tendatur ad dominum. Iram vince
patientia; ama scientiam scripturarum, et carnis vitia non amabis. Nec
vacet mens tua variis perturbationibus, quae si pectori insederint, do-
minabuntur tui, et te deducent ad delictum maximum. Facito aliquid operis,
ut te semper diabolus inveniat occupatum. Si apostoli habentes potestatem
de evangelio vivere laborabant manibus suis, ne quem gravarent, et
aliis tribuebant refrigeria, quorum pro spiritualibus debebant metere carnalia,
cur tu in usus tuos cessura non praepares? Vel fiscellam texe iunco,
vel canistrum lentis plecte viminibus; sarriatur humus; areolae aequo limite

dividantur. In quibus cum holerum iacta fuerint semina. vel plante
per ordinem posite aque ducantur irrigue: ut pulcherrimorum versuum
spectator assistas. Ecce supercilio clivosi tramitis undam elicit. Illa
cadens raucum per levia murmur saxa ciet. scatebrisque arentia temperat
arva. Inserantur infructuose arbores vel gemmis vel surculis. ut parvo
post tempore laboris tui dulcia poma decerpas. Apum fabricare alve-
aria. ad quas te mittunt Salomonis proverbia. et monasteriorum
ordinem. ac regiam disciplinam in parvis disce corporibus. Texantur et lina
capiendis piscibus. scribantur et libri. ut et manus operetur cibum. et
animus lectione saturetur; in desideriis est omnis ociosus. Egyptiorum
monasteria hunc morem tenent. ut nullum absque operis labore suscipiant.
non tam propter victus necessitatem quam propter anime salutem. ne vagetur perniciosis
cogitationibus mens. et instar fornicantis Ierusalem omni transeunti di-
varicet pedes suos. Dum essem iuvenis. et solitudinis me deserta val-
larent. incentiva vitiorum. ardoremque nature ferre non poteram.
Quem cum crebris ieiuniis frangerem: mens tamen cogitationibus estuabat. Ad quam
edomandam cuidam fratri qui ex Hebreis crediderat. me in disciplinam
dedi. ut post Quintiliani acumina. Ciceronis fluvios. gravita-
temque Frontonis. et lenitatem Plinii. alphabetum discerem. stridentia
anhelantiaque verba meditarer. Quid ibi laboris insumpserim. quid
sustinuerim difficultatis. quotiens desperaverim. quotiens cessaverim. Et
contentione discendi rursus inceperim. testis est conscientia tam mea. qui passus
sum. quam eorum qui mecum duxerunt vitam. Et gratias ago domino. quod de amaro
semine litterarum dulces fructus capio. Dicam et aliud quod in Egypto
viderim. Grecus adolescens erat in cenobio: qui nulla continentia v. Ho.
nulla operis magnitudine: flammam poterat carnis extinguere. Hunc pericli-
tantem pater monasterii hac arte servavit. Imperat cuidam viro gravi
ut iurgiis atque conviciis insectaretur hominem. Et post irrogatam iniuriam
primus veniret ad querimoniam. Vocati testes pro eo loquebantur qui
contumeliam fecerat. Flere ille contra mendacium. quod nullus crederet veritati.
Solus pater defensionem suam callide noverat opponere. ne abundantiori tristitia
absorberetur frater. Quid multa? Ita annus ductus est. Quo expleto interro-
gatus adolescens super cogitationibus pristinis. an adhuc molestie aliquid pateretur:

Propterea inquit vivere mihi non licet et Socratici libri sunt ... fuit
... quo adiutore ... philosophi seculi solent amorem veterem
amore novo quasi clavum clavo expellere. Quod et Assuerus septem
principibus fecisse perhibetur, ut Vasthi reginae desiderium aliarum puel-
larum amore compensarent. Illi vitium vitio, peccatumque peccato
medicantur. Nos amore virtutum vitia superemus. Declina a malo
et fac bonum, quaere pacem et persequere eam. Nisi oderimus malum, bonum
amare non possumus. Quin potius faciendum est bonum ut declinemus a malo.
Pax quaerenda est, ut bella fugiamus. Nec sufficit eam quaerere, nisi
inventam fugientemque omni studio persequamur, quae exsuperat omnem
sensum, in qua habitatio Dei est, dicente propheta: Et factus est in pace locus
eius. Pulchre persecutio pacis dicitur, iuxta illud Apostoli: Hospitalitatem
persequentes, ut non levi et perfunctorio sermone, et ut ita loquar, summis
labiis hospites invitemus, sed toto mentis ardore teneamus, quasi auferentes
secum de lucro nostro et compendio. Nulla ars absque magistro discitur. Etiam
muta animalia et ferarum greges ductores sequuntur suos. In apibus
principes sunt, grues unam sequuntur ordine litterato. Imperator unus,
iudex unus provinciae. Roma ut condita est, duos fratres simul reges habere
non potuit, et parricidio dedicatur. In Rebeccae utero Esau et Iacob
bella gesserunt. Singuli ecclesiarum episcopi, singuli archipresbyteri, singuli archi-
diaconi, et omnis ordo ecclesiasticus suis rectoribus nititur. In navi unus
gubernator, in domo unus dominus, in quamvis grandi exercitu unius
signum expectatur. Et ne plura replicando fastidium legenti faciam, per haec
omnia ad illud tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum, sed
vivere debere in monasterio sub unius disciplina patris consortioque multorum,
ut ab alio discas humilitatem, ab alio patientiam, hic te silentium,
ille doceat mansuetudinem. Non facias quod vis, comedas quod iuberis,
habeas quantum acceperis, vestiaris quod acceperis, operis tui pensum persolvas, subiciaris cui non
vis, lassus ad stratum venias, ambulansque dormites, et necdum
expleto somno surgere compellaris. Dicas psalmum in ordine tuo, in quo
non dulcedo vocis, sed mentis affectus quaeritur, dicente Apostolo: Psallam
spiritu, psallam et mente, et cantantes in cordibus vestris Domino. Legerat enim esse
praeceptum: Psallite sapienter. Servias fratribus, hospitum laves pedes.

patris iniuriam tacitus. Prepositum monasterii timeas ut dominum, diligas
ut parentem. Credas tibi salutare quicquid ille preceperit. Nec de maiorum
sententia iudices, cuius officii est obaudire et implere que iussa sunt, dicente
Moyse: Audi Israel et tace. Tantis occupatus negotiis nullis vacabis
cogitationibus, et dum ab alio transis ad aliud, opus tantum mente habebis illud
solum mente teneberis quod agere compelleris. Vidi quosdam qui postquam renun-
ciavere solo vestimentis dumtaxat et vocis professione non rebus, nichil
de pristina conversatione mutasse. Res familiaris magis aucta quam imminuta.
Eadem ministeria servulorum, idem apparatus convivii. In vitro et patella fic-
tili aurum comeditur, et inter turbas atque examina ministrorum nomen
sibi vindicant solitarii. Qui vero pauperes sunt et tenui substantiola, vi-
dentur sibi scioli. Pomparum ferculis similes procedunt ad publicum, ut ca-
ninam exerceant facundiam. Alii sublatis in altum humeris, et intra se
nescio quid cornicantes, stupentibusque in terram oculis tumentia verba tru-
tinant, ut si preconem addideris, putes incedere prefecturam. Sunt
qui humore cellarum immoderatisque ieiuniis, tedio solitudinis ac nimia
lectione dum diebus ac noctibus auribus suis personant, vertuntur in melan-
coliam, et ypocratis magis fomentis quam nostris monitis indigent. Plerique
artibus et negotiationibus pristinis carere non possunt, mutatisque nominibus
institorum eadem exercent commertia, non victum et vestitum, ut apostolus
precipit, sed maiora quam seculi homines emolumenta sectantes. Et prius quidem
ab edilibus quos agoranomos greci appellant, vendentium coercebatur
rabies, nec erat impune peccatum. Nunc autem sub religionis titulo
exercentur iniusta compendia, et honor nominis christiani frau-
dem magis facit quam patitur. Quodque pudet dicere, sed necesse est, ut
saltem sic ad nostrum erubescamus dedecus. Publice extendentes manus
pannis aurum tegimus, et contra omnium opinionem plenis sacculis morimur
divites, qui quasi pauperes viximus. Tibi cum in monasterio fueris, hec non
licebit, et inolescente paulatim consuetudine, quod primum cogebaris,
velle incipies, et delectabit te labor tuus, oblitusque preteritorum semper
priora sectaberis, nequaquam considerans quid alii mali faciant, sed quid
tu boni facere debeas. Neque vero peccantium ducaris multitudine, et
te pereuntium turba sollicitet, ut tacitus cogites: Quid ergo omnes peribunt.

in in urbibus habitant. Certe illi fruuntur publicis rebus, ministrant ecclesiis,
adeunt balneas, unguenta non spernunt, et tamen in omnium flore dispersi.
Ad quod et ante respondi, et nunc breviter respondebo, me in presenti opusculo
non de clericis disputare, sed monachum instituere. [illegible] clericis omnium vita
[illegible]. Ita ergo age et vive in monasterio, ut clericus esse merearis,
et adolescentiam tuam nulla sorde commacules, ut ad altare Christi quasi de thalamo virgo
[illegible] [illegible]. [illegible] foris bonum testimonium, feminae nomen tuum noverint,
et vultum tuum nesciant. Cum ad perfectam etatem veneris, si tamen comes
vita fuerit, et te vel populus vel pontifex civitatis in clericum elegerit,
[illegible] in [illegible]. Et inter ipsos sectare meliores, quia in omni conditione
et gradu optimis mixta sunt pessima. Ne ad [illegible] cito prosilias,
et levi ducaris insania. Multo tempore disce quod doceas. Ne credas laudatoribus
tuis, immo irrisoribus aurem ne libenter accommodes, qui cum te adula-
tionibus foverint, si subito respexeris, aut ciconiarum deprehendas post
te colla curvari, [aut] asini, aut estuantem canis protendi linguam. Nulli detra-
has, nec in eo te sanctum putes, si ceteros laceres. Accusamus sepe quod facimus,
et contra nosmet ipsos diserti in nostra vitia invehimur, muti de eloquentibus iudi-
cantes. Testudineo Grunnius incedebat ad loquendum gradu, et per intervalla
quedam vix pauca verba carpebat, ut eum putares singultire, non proloqui.
Et tamen cum mensa posita librorum exposuisset struem, adducto supercilio contrac-
tisque naribus ac fronte rugata, duobus digitulis concrepabat, hoc signo
ad audiendum discipulos provocans. Tunc nugas meras fundere, et
adversum singulos declamare. Criticum diceres esse Longinum, censoremque Ro-
mane facundie, notare quem vellet, et de senatu doctorum excludere. Hic bene
nummatus plus placebat in prandiis. Nec mirum si qui multos inescare
solitus erat, [illegible] facto cuneo circumstrepentium garrulorum
procedebat in publicum. Intus Nero, foris Cato, totus ambiguus,
ut ex contrariis diversisque naturis unum monstrum novamque bestiam diceres
esse compactam, iuxta illud poeticum: Prima leo, postrema draco,
media ipsa chimera. Numquam ergo tales videas, nec huiuscemodi hominibus
applicueris. Nec declines cor tuum in verba malitie, et audias prophetam:
Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tue ponebas
scandalum. Et iterum: Filii hominum dentes eorum arma et sagitte.

et alibi. Molliti sunt sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula. Et apostolus
in canonica [illegible]. Si mordet serpens in silentio, sic qui fratri suo occulte
detrahit. Audiens vero non detrahenti [illegible] quibus [illegible] fratrem portat. Ad
excusandas excusationes in peccatis. ita [illegible] [illegible]
[illegible] mea. Scriptum enim est. Noli errare. deus non irridetur. Illa
[illegible] in fame. Salomon loquitur in proverbiis. Ventus aquilo
dissipat nubes. et facies tristis linguam detrahentem. Sicut enim
[illegible] non [illegible] in [illegible]
et vulnerat [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
Et alibi. Qui mittit in altum lapidem recidet in caput eius. Ita detractor
in [illegible] sine videre audientis immo nec audientes [illegible]. [illegible]
[illegible] nec [illegible] sanguinis. [illegible]. Pallet vultus
[illegible] labia. [illegible]. Unde [illegible] sapiens cum detractoribus
[illegible] ne commiscearis. quoniam repente veniet perditio eorum. et ruinam
utriusque quis novit. [illegible] colloquium. [illegible] sapienter. [illegible]
[illegible] nec querit [illegible]. Timotheus [illegible]. Ad-
[illegible] non [illegible] a [illegible] non [illegible]. [illegible] aut. [illegible]
[illegible] ut [illegible] habeant. Non est [illegible] de perfecta etate [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] et honorat [illegible] [illegible]
[illegible] perfecta [illegible] et [illegible] annorum maturitatem, puerorum
quia homines sumus. et [illegible] [illegible] annorum maturitatem
[illegible] labimur. Si me vis corrigere delinquentem. [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Corripiet me iustus in misericordia. et
increpabit me. oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.
Quem enim diligit deus corripit. castigat autem omnem filium quem recipit.
et [illegible] clamat [illegible]. [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]. quid enim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. immo detractoribus tuis [illegible]
vulnera. et [illegible] [illegible]. Et singulis [illegible]
[illegible] [illegible] hoc est non [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
audire non [illegible] [illegible]. [illegible] in malo [illegible]
[illegible] et publicanos. hec apostolus loquitur. Ut adolescentiam [illegible] et
linguam et aurem [illegible] [illegible]. Ut [illegible] [illegible] [illegible]

et macula quasi pudicam virginem exhibeas castum tam mente quam corpore.
ne solo nomine glorieris et absque oleo bonorum operum extincta lampade
excludaris a sponso. Habes ibi sanctum doctissimumque pontificem proculum qui viva
et presenti voce nostras scedulas superet. cotidianisque tractatibus iter tuum dirigat.
nec patiatur te in partem alteram declinando viam relinquere regiam. per quam israel ad terram
repromissionis properans se transiturum promittit. Atque utinam exaudiatur vox ecclesie
confitentis. domine pacem da nobis. omnia enim dedisti nobis. Utinam quod renunciamus seculo volun-
tas sit non necessitas. et paupertas habeat expetita gloriam non illata cruciatum.
Ceterum iuxta miserias huius temporis. et ubique gladios sevientes.
satis dives est qui non indiget pane. nimium potens est qui servire non cogitur.
Sanctus exsuperius tholose episcopus vidue sareptensis imitator esuriens
pascit alios. et ore pallente ieiuniis fame torquetur aliena. omnemque
substantiam christi visceribus erogavit. nichil illo ditius. qui corpus domini canistro vi-
mineo sanguinem portavit in vitro. qui avariciam eiecit e templo. qui absque
funiculo et increpatione cathedras vendentium columbas id est dona spiritus
sancti mensasque subvertit mamone et nummulariorum era dispersit.
ut domus dei domus vocaretur orationis. et non latronum spelunca. Huius e vicino
sectare vestigia. et ceterorum qui virtutum illius similes sunt. quos sacerdotium et
humiliores facit et pauperiores. Aut si perfecta desideras. exi cum abraam
de patria tua et cognatione tua. et perge quo nescis. Si habes substantiam. vende
et da pauperibus. si non habes. grandi onere liberatus es. Nudum christum nudus
sequere. durum grande difficile. sed magna sunt premia.

Finitur epistola sancti Jeronimi ad Rusticum.
Incipit epistola eiusdem ad eustochium virginem filiam
sancte paule de virginitate servanda.

2. Audi filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populum tuum
et domum patris tui. et concupiscet rex decorem tuum. In quadragesimo iiii psalmo deus ad
animam loquitur humanam. ut secundum exemplum abrahe exiens de terra sua
relinquat chaldeos qui quasi demonia interpretantur et habitet in regione viven-
tium. quam alibi propheta suspirat dicens. Credo videre bona domini in regione vi-
ventium. Verum non sufficit tibi exire de patria tua nisi obliviscaris populi et domus
patris tui. et carne contempta sponsi iungaris amplexibus. Ne respexeris
retro inquit. nec steteris in tota circa regione. in monte salvum te fac.

ne se te comprehenderis. Non expedit tibi ipsi [illegible] respicere post tergum. nec
de agro reverti domum. nec post christi tunicam ad tollendum aliud vestimentum
tecta descendere. grande miraculum. Pater filiam cohortatur ne memineris
patris. Vos de patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. dicitur
ad iudeos. et alibi. Qui facit peccatum de diabolo est. Tali primo parente gene-
rati nigri sumus. et post penitentiam nondum culmine virtutis ascenso dicimus. Nigra sum et formosa
filia Ierusalem. Exivi de domo infantie mee. oblita sum patris mei. renascor in christo
quid pro hoc mercedis accipio? sequitur. et concupiscet rex decorem tuum. hoc ergo
illud est magnum sacramentum. Propter quod relinquet homo patrem et matrem
et adherebit uxori sue. et erunt ambo iam non ut ibi in una carne
sed in uno spiritu. Non est sponsus tuus arrogans non superbus. ethiopissam duxit
uxorem. Statim ut volueris sapientiam veri audire Salomonis et
ad eum veneris. confitebitur tibi cuncta que novit et inducet te rex in cubiculum
suum. Et miro modo colore mutato sermo tibi conveniet. Que est ista
que ascendit dealbata? Hec ideirco dico mi domina eustochium. dominam quippe vocare
debeo sponsam domini mei ut ex ipso principio lectionis agnosceres non me
nunc virginitatis laudem esse dicturum. quam probasti optimam et secuta es
nec enumeraturum molestias nuptiarum quomodo uterus intumescat.
infans vagiat. cruciet pelex. domus cura sollicitet. et omnia que putantur
bona mors extrema precidat. Sunt enim et maritate ordine suo. hono-
rabiles nuptias. et cubile immaculatum. Sed ut intelligeres nec exeuntem
de sodoma timendum esse loth uxoris exemplum. Nulla in hoc libello adulatio
adulator quippe blandus inimicus est. Nulla erit rethorica pompa sermonis que
que te etiam inter angelos statuat. et beatitudine virginitatis exposita
mundum provocat sub pedibus tuis. Nolo tibi venire superbiam de proposito sed
timorem. Si onusta incedis auro. latro vitandus est. Stadium est hec vita
mortalibus. hic contendimus. ut alibi coronemur. Nemo inter serpentes et
scorpiones securus ingreditur. Inebriatus est inquit dominus gladius meus
in celo. et in terra arbitraris iterum. que tribulos generat et spinas quam serpens
comedit? Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed
adversus principatus et potestates huius mundi et rectores harum tenebrarum
et adversus spiritualia nequitie in celestibus. Magnis inimicis circumdamur. hostium
vallati plena sunt omnia. Caro fragilis. et cinis futura post modicum.

pugnat solus cum pluribus. Cum autem fuit dissoluta et venerit princeps huius
mundi et invenerit in eo nichil. Tunc vere audies psalmistam non timebis
a timore nocturno. a sagitta volante per diem. a negotio perambulante in tenebris
[illegible] demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille et decem milia
a dextris tuis. ab incursu et demonio meridiano. Ad te autem non appropinquabit.
[illegible] te multitudo turbaverit. et ad singula incitamenta viciorum ceperis
[illegible]. et dixerit cogitacio tua quid faciemus. Respondebit tibi heliseus. Noli
timere. quoniam plures nobiscum sunt quam cum illis. et orabit et dicet. domine aperi oculos
puelle tue ut videat. Et apertis oculis videbis currum igneum qui te ad
[illegible] in celum sustollat. Et tunc leta canemus. anima nostra quasi passer erepta
est de laqueo venantium. Laqueus contritus est. et nos liberati sumus. Cum [illegible]
in fragili corpusculo detinemur. quamdiu habemus thesaurum istum in vasis fic-
tilibus. et concupiscit spiritus adversus carnem. et caro adversus spiritum. nulla est
certa victoria. Adversarius noster diabolus tamquam leo rugiens. aliquem de-
vorare querens circuit. Posuisti autem domine tenebras et facta est
nox. In ipsa pertransibunt omnes bestie silue. catuli leonum rugientes. ut
[illegible] et querant a deo escam sibi. Non enim diabolus homines infideles.
non eos qui foris sunt. et quorum carnes rex in olla succendit assirius. de ecclesia
[illegible] rapere festinat. Escas eius secundum abacuch. electe sunt. Job subvertere
cupit. et devorato iuda. ad cribrandos apostolos expetit potestatem.
Non venit salvator pacem mittere super terram. sed gladium. Cecidit
lucifer qui mane oriebatur. Et ille qui in paradiso deliciarum nutritus est.
meruit audire. Si exaltatus fueris ut aquila. inde te detraham dicit
[illegible]. Dixerat enim in corde suo. Super sidera celi ponam sedem meam. et ero
similis altissimo. Unde cotidie ad eos qui per scalam iacob somnians
descendunt. loquitur deus. Ego dixi dii estis. et filii excelsi omnes.
Vos autem ut homines moriemini. et sicut unus de principibus cadetis.
Cecidit enim primus diabolus. et cum stet deus in synagoga deorum, imo
dio autem deos discernit. apostolus eos qui dii esse desinunt scribit. Cum
enim in vobis sint dissensiones et emulationes. nonne homines estis.
et secundum hominem ambulatis. Si apostolus vas electionis. et
[illegible] in evangelium christi. castigat corpus suum et servituti subicit ne aliis predicans

ipse reprobus inveniatur. et tamen videt aliam legem in membris suis repugnan
tem legi mentis sue. et captivantem se in lege peccati. Qui post nuditatem.
ieiunia. famem. carcerem. flagella. supplicia. in semet reversus ex
clamat. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Tu
te putas securam esse debere. Cave queso ne quando de te dicat deus. Virgo
Israel cecidit. non est qui suscitet eam. Audenter loquar. cum omnia
possit deus. suscitare virginem non potest post ruinam. Valet quidem liberare
de pena. sed non vult coronare corruptam. Timeamus illam prophetiam ne
in nobis compleatur. Virgines bone deficient. Attende quid dicat.
virgines bone deficient. quia sunt et virgines male. Qui viderit inquit
mulierem ad concupiscendum eam. iam mechatus est eam in corde suo. Perit
ergo et mente virginitas. Iste sunt virgines male. et virgines carne
non spiritu. Virgines stulte. que oleum non habentes excluduntur a sponso.
Si autem et ille que virgines sunt. ob alias tamen culpas virginitate corporis
non salvantur. quid fiet illis que prostituerunt membra christi et muta
verunt templum spiritus sancti in lupanar. Illico audient. Descende sede
in terra virgo filia babylonis. sede in terra. non est thronus filie caldeorum.
Non vocaberis ultra mollis et delicata. accipe molam. mole farinam.
discooperi velamentum tuum. denuda crura tua. transi flumina. Revelabitur
ignominia tua. apparebunt obprobria tua. Et hoc post dei filii thalamos. post
oscula fratruelis et sponsi. Illa de qua. quondam sermo propheticus concinebat.
Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate nudabitur.
et posteriora eius ponentur in facie eius. sedebit ad aquas solitudinis. Et po
sito vase divaricabit pedes suos omni transeunti. et usque ad verti
cem polluetur. Rectius fuerat hominis subisse coniugium. ambulasse per plana.
quam ad altiora tendentem. in profundum inferni cadere. Non fiat obsecro
civitas meretrix. fidelis syon. ne post trinitatis hospitium ibi demones saltent.
et syrene nidificent et hericii. Non solvatur fascia pectoralis. sed statim ut
libido titillaverit sensum. aut blandum voluptatis incendium. dulci nos
calore perfuderit. erumpamus in vocem. dominus auxiliator meus est non
timebo quid faciat mihi caro. Et cum paululum interior homo inter vicia
atque virtutes ceperit fluctuare. dicito. Quare tristis es anima mea. et
quare conturbas me. spera in deo. quoniam confitebor illi. salutare vultus mei

nec deus meus. Nolo sinas cogitationes crescere. nichil in te babylonium. nichil confusionis adolescat. dum parvus est hostis interfice. Nequitia elidatur in semine. Audi psalmistam loquentem. filia babylonis misera. beatus qui retribuet tibi retributionem tuam. beatus qui tenebit et allidet parvulos tuos ad petram. Quia enim impossibile est in sensum hominis non irruere notum medullarum calorem. ille laudatur. ille predicatur beatus. qui statim ut ceperit cogitare. interficit cogitatus eius. et elidit eos ad petram. Petra autem est christus. O quotiens in heremo constitutus et in illa vasta solitudine que exusta solis ardoribus horridum monachis prestat habitaculum. putavi me Romanis interesse deliciis. Sedebam solus. quia amaritudine repletus eram. horrebant sacco membra deformia. et squalida cutis situm ethiopice carnis obduxerat. Cotidie lacrime. cotidie gemitus. et si quando repugnantem somnus imminens oppressisset. nuda humo vix ossa herentia collidebam. de cibis vero et potu taceo. cum etiam languentes aqua frigida utantur. et coctum aliquid accepisse luxurie sit. Ille igitur ego qui ob gehenne metum tali me carcere ipse damnaveram. scorpionum tantum socius et ferarum. sepe choris intereram puellarum. pallebant ora ieiuniis. et mens desideriis estuabat. in frigido corpore. et ante hominem suum iam carne premortua. sola libidinum incendia bulliebant. itaque omni auxilio destitutus. ad ihesu iacebam pedes. rigabam lacrimis. crine tergebam. et repugnantem carnem ebdomadarum inedia subiugabam. Non erubesco infelicitatis mee. quin potius plango non esse quod fuerim. Memini me clamantem diem crebro iunxisse cum nocte. nec prius a pectoris cessasse verberibus. quam domino rediret increpante tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi cogitationum mearum consciam pertimescebam. et michimet iratus. et rigidus solus deserta penetrabam. Sicubi concava vallium. aspera montium. rupium prerupta cernebam. ibi mee orationis locus. ibi illud miserrime carnis ergastulum. et ut ipse michi testis est dominus. post multas lacrimas. post celo oculos inherentes. nonnunquam michi videbar interesse agminibus angelorum. et letus gaudensque cantabam. post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Si autem hec sustinent illi qui exeso corpore solis cogitationibus oppugnantur. quid patitur puella que deliciis fruitur? Nempe illud apostoli. vivens mortua est. Si quid itaque in me potest esse consilii. si experto creditur. hoc primum moneo. hoc obsecro ut sponsa christi vinum fugiat pro

- veneno · per adiuvet adolescentiam vina arma [illegible] demonum · Non sic [illegible] --
quatit · inflat superbia · delectat ambitio · facile aliis caremus vitiis · Hic hostis
intus inclusus est quem quocumque pergimus nobiscum portamus inimicum · Vinum et
adolescentia · duplex incendium voluptatis · Quid oleum flamme addimus ·
Quid ardenti corpusculo fomenta ignium ministramus · Paulus ad Timotheum
Iam noli ingiter aquam bibere · sed vino modico utere · propter stomachum · et fre-
-quentes tuas infirmitates · Vide quibus causis vini potio concedatur · ut ex hoc
stomachi doloris frequens medeatur infirmitas · Et ne nobis forsitan
de egrotationibus blandiremur modicum precepit · [illegible] media [illegible]
[illegible] · ut apostolus [illegible] · Sed ne [illegible]
-tate superbus evangelii predicandi non posset implere dispensationem ·
Alioquin se [illegible] commemorat · et vinum in quo est luxuria · et bonum est
hominum non bibere · et carnes non manducare · Noe vinum bibit · et in-
-ebriatus est rudi ad huc seculo · Et tunc primum plantata vinea · inebri-
-are vinum forsitan nesciebat · Et ut intelligas scripture in omnibus sacra-
-mentum · margarita quippe est sermo dei · et ex omni parte forari potest · [illegible]
ebrietatem nudatio femorum subsecuta est · [illegible] luxuria · [illegible]
venter [illegible] · et sic cetera membra [illegible] · Manducavit enim populus
et bibit · et surrexerunt ludere · Loth amicus dei in monte salvatus · [illegible] de
tot milibus populi solus iustus inventus · inebriatur a filiabus suis · Et licet
[illegible] putarent genus hominum defecisse · et hoc facerent liberorum
magis desiderio quam libidinis · tamen virum iustum [illegible] sciebant · nisi ebrium
[illegible] · denique quid fecerit ignoravit · et quamvis voluntas non sit
in crimine · error in culpa est · Inde nascuntur Moabite et Amonite
inimici Israel · qui usque ad quartam et decimam generationem · et usque in eternum
non ingrediuntur ecclesiam dei · Helias cum Iezabel fugeret · et sub quercu
lassus iaceret · veniens angelus ad eum [illegible] · et dixit ei Surge
et manduca · Et respexit et ecce ad caput eius panis [illegible] · et vas
aque · Numquid non poterat deus conditum ei merum mittere · Et [illegible]
-lectos cibos et carnes et [illegible] mutare · Helisaeus filios [illegible]
[illegible] · et herbis agrestibus [illegible] alens · [illegible]
audit clamorem · mors in olla homo dei · Non iratus est coco · Lautiores
enim mensas [illegible] non habebat · sed farina desuper iactata amaritudinem

dinem dulcorauit: eadem nos uirtute qua moyses mutauit aquam amaram
in dulcedinem. Nec non et illos qui ad se comprehendendum venerat: oculis
pariter ac mente cecatos: cum samariam nescios induxisset: quibus eos
esurientes refici imperauit auscultat. Pone eis panem et aquam et manducent
et bibant: et remittantur ad dominum suum. Potuit et danieli de
regis ferculis opulentior mensa transferri. Sed abacuch ei messorum
prandium uehit arbitror rusticanum. Unde et desideriorum vir appellatus
est: quia panem desiderii non manducauit et uinum concupiscentie non bibit.
Innumerabilia sunt in scripturis responsa diuinis: que gulam damnent: et
simplices cibos probent. Verum quia nunc non est propositum de ieiuniis
disputare: et uniuersa exequi proprii est tituli et voluminis. Hec sufficiant pauca
de plurimis. Alioquin ad exemplum horum poteris tibi ipsa colligere. quomodo
primus e paradiso homo ventri magis obediens quam deo. in has lacrimarum
deuolutus est valles. Et ipsum dominum in fame sathanas temptauerit
in deserto: et apostolus clamitet esca uentri: et uenter escis. deus autem et
hunc et illas destruet. et de luxuriosis quorum deus uenter est. id
enim colit unusquisque: quod diligit. Ex quo sollicite prouidendum est: ut quos
saturitas de paradiso expulit: reducat esuries. Quod si volueris respon-
-dere te nobili stirpe generatam: semper in deliciis: semper in plumis uersatam.
non posse a uino et esculentioribus cibis abstinere. nec his legibus uiuere
districtius: respondebo. Viue ergo lege tua quia dei non potes: non quod deus
uniuersitatis creator et dominus intestinorum nostrorum rugitu et inanitate uentris
pulmonumque delectetur ardore. Sed quod aliter pudicitia tuta esse non possit. n
[illegible] ob deo carus: et testimonio illius immaculatus et simplex
uocatus. quid de diabolo scribitur. Virtus eius in lumbis: et potestas eius in
umbilico. Honeste uiri mulierisque genitalia: immutatis sunt appellata
nominibus. Unde et de lumbis dauid super sedem eius promittitur esse sessurus.
Et lxxv et quinque anime introierunt in egyptum: que exierunt de femore Jacob.
Et postquam colluctante deo latitudo femoris eius emarcuit: a liberorum
opere cessauit. Et qui pascha facturus est: accinctis mortificatisque lumbis:
facere precipitur. Et ad Job dicit deus: accinge sicut uir lumbos tuos.
Et iohannes zona pellicea accingitur. Et apostoli iubentur accinctis lumbis tenere
in manibus lucernas euangelii. Ad ierusalem uero que respersa sanguine in campo

Inveniuntur erroris. In Ezechiele dicitur: non est par combustionis tuae. Omnis quia adversarium nostrum diaboli virtus in lumbis est, omnis in umbilico eius fortitudo. Vis certe certa esse ut dicimus? Accipe exempla. Samson leone fortior et saxo durior, et qui unus et nudus mille persecutus est armatos, in Dalile mollescit amplexibus. David secundum cor domini electus, et qui venturum Christum sancto saepe ore cantaverat, postquam ambulans super tectum domus suae Bethsabee captus est nuditate, adulterio iunxit homicidium. Ubi et illud breviter attende quod nullus sit etiam in domo tutus aspectus. Quamobrem ad dominum penitens loquitur: Tibi soli peccavi et malum coram te feci. Rex enim erat, alium non timebat. Salomon per quem se cecinit ipsa sapientia, qui disputavit a cedro Libani usque ad hysopum quae exit per parietem, recessit a domino, quia amator mulierum fuit. Et ne aliquis sibi de sanguinis propinquitate confideret, in illicitum Thamar sororis Ammon frater exarsit incendium. Piget dicere quot cotidie virgines ruant, quantas de suo gremio mater perdat ecclesia, super quae sidera superbus inimicus ponat thronum suum, quot petras excavet et habitet coluber in foraminibus earum. Videas plerasque viduas antequam nuptas infelicem conscientiam mentita tantum veste protegere. Quas nisi tumor uteri et infantium prodiderit vagitus, erecta cervice et ludentibus pedibus incedunt. Aliae vero sterilitatem praebibunt et necdum sati hominis homicidium faciunt. Nonnullae cum se senserint concepisse de scelere, aborti venena meditantur. Et frequenter etiam ipse commortue trium criminum reae ad inferos perducuntur, homicide sui, Christi adultere, necdum nati filii parricide. Iste sunt que solent dicere: omnia munda mundis. Sufficit mihi conscientia mea. Cor mundum desiderat deus. Quare me abstineam a cibis quos creavit deus ad utendum? Et si quando lepide et festive volunt videri et se mero ingurgitaverint, ebrietati sacrilegium copulantes aiunt: Absit ut ego me a Christi sanguine abstineam. Et quam viderint pallentem atque tristem, miseram et monacham et Manicheam vocant. Et consequenter. Tali enim proposito ieiunium heresis est. Hec sunt que per publicum notabiliter incedunt, et furtivis oculorum nutibus adolescentium greges post se trahunt, que semper audiunt per prophetam: Facies meretricis facta est tibi, impudorata

est ei. Purpura tantum in veste sit tenuis, et laxius ut crines decidant ligatum caput. Soccus vilior, et per humeros maforte volitans, stricte manice brachiis adherentes, et solutis genibus fractus incessus. Hec est apud illas tota virginitas. Habeant istiusmodi laudatores suos, et sub virginali nomine carius pereant. Libenter talibus non placemus. Pudet dicere, pro nefas! Triste sed verum est. Unde in ecclesias agapetarum pestis introivit? Unde sine nuptiis aliud nomen uxorum? Immo unde novum genus concubinarum? Plus inferam. Unde meretrices univire? Eadem domo, uno cubiculo, sepe uno tenentur et lecto, et suspiciosos nos vocant si aliquid existimemus. Frater sororem virginem deserit, celibem spernit virgo germanum, fratrem querit extraneum, et cum in eodem proposito esse se simulent, querunt alienorum spirituale solacium, ut domi habeant carnale commercium. Istiusmodi homines in proverbiis Salomonis arguit deus dicens: Alligabit quis ignem in sinu suo et vestimenta eius non comburet? Aut ambulabit super carbones ignis et pedes illius non ardebunt? Explosis igitur et exterminatis his que nolunt esse virgines sed videri, nunc ad te mihi omnis dirigatur oratio, que quanto prima Romane urbis virgo nobilis esse cepisti, tanto tibi amplius laborandum est, ne et presentibus bonis careas et futuris. Et quidem molestias nuptiarum et incerta coniugii de domestico exemplo didicisti, cum soror tua Blesilla etate maior, sed proposito minor, post acceptum maritum septimo mense viduata est. O infelix humana conditio et futuri nescia! Et virginitatis coronam et nuptiarum perdidit voluptatem. Et quamquam secundum pudicitie gradum teneat, tamen quas illam per momenta sustinere estimas cruces, spectantem cotidie quod ipsa perdiderit? Et cum difficilius experta careat voluptate, minorem continentie habere mercedem? Sit tamen et illa secura, sit gaudens: centesimum et sexagesimum fructus de uno sunt semine castitatis. Nolo habeas consortia matronarum, nolo ad nobilium accedas domos, nolo frequenter videas quod contempsisti virgo esse volens. Si sibi solent applaudere mulierculae de iudicibus viris et in aliqua positis dignitate, si ad imperatoris uxorem concurrit ambitio salutantium, cur tu facias iniuriam viro tuo? Ad hominis coniugem dei sponsa quid properas? Disce in hac parte superbiam sanctam; scito te illis esse meliorem. Neque vero earum te tantum cupio declinare congressus que maritorum inflantur honoribus, quas eunuchorum greges sepiunt, et in quarum vestibus attenuata in filum metalla texuntur, sed etiam eas fuge quas viduas necessitas fecit, non quo mortem optaverint maritorum, sed quo datam occasionem pudicitie libenter amiserint. Nunc vero tantum veste mutata, pristina non mutatur ambitio. Precedit caveas basternarum ordo semivirorum, et rubentibus buccis cutis farsa distenditur, ut eas putes maritos non amisisse sed querere. Plena adulatoribus domus, plena conviviis. Clerici ipsi quos in magisterio esse oportuerat doctrine

pariter et

pallore et timoris · osculantur capita matronarum · et extensa manu ut benedicere
eos putes velle si nescias · pretium accipiunt salutandi · Ille interim que sacer-
dotes suo vident indigere presidio eriguntur in superbiam · et quia maritorum experte
dominatum · viduitatis preferunt libertatem · caste vocantur et nonne
et post cenam dubiam apostolos somniant · Sint tibi socie quas ieiunia attenuat · quibus
pallor in facie est · quas et etas probavit et vita · que cotidie in cordibus suis ca-
nunt · ubi pascis ubi cubas in meridie · que ex affectu dicunt · cupio dissolvi
et esse cum Christo · Esto subiecta parentibus · imitare sponsum tuum · Rarus sit
egressus in publicum · martyres tibi querantur in cubiculo tuo · Numquam causa deerit
procedendi si semper quando necesse est processura sis · Moderatus sit cibus et numquam venter
expletus · plurime quippe sunt · que cum vino sint sobrie · ciborum largitate sint
ebrie · Ad orationem tibi nocte surgenti · non indigestio ructum faciat · sed ina-
nitas · Crebrius lege · disce quamplurima · Tenenti codicem somnus obrepat · et
cadentem faciem pagina sancta suscipiat · Sint tibi cotidiana ieiunia · Et
refectio saturitatem fugiens · Nichil prodest biduo triduoque transmisso · vacuum
portare ventrem · si pariter obruatur · si compensatur saturitate ie-
iunium · illico mens repleta torpescit · et irrigata humus spinas libidinum
germinat · Si quando senseris exteriorem hominem florem adolescentie suspirare et
[illegible] in lectulo compositam dulcis libidinum pompa concluserit ·
arripe scutum fidei · in quo ignite diaboli extinguuntur sagitte · Omnes
adulterantes · quasi clibanus corda eorum · At tu Christi comitata vestigiis · et sermonibus
eius intenta · dicito · Nonne cor nostrum ardens erat in via cum aperiret nobis Ihesus
scripturas · Et illud · Ignitum eloquium tuum · et servus tuus dilexit illud · Difficile
est humanam animam aliquid non amare · et necesse est ut in quoscumque mens nostra
trahatur affectus · Carnis amor spiritus amore superatur · desiderium desi-
derio restringatur · quicquid inde minuitur · hinc crescit · Quin potius
semper ingemina et dic · In lectulo meo per noctes quesivi quem dilexit anima
mea · Mortificate ait apostolus membra vestra super terram · Unde et ipse confidenter aiebat · vivo
autem iam non ego · vivit vero in me Christus · Qui mortificat membra sua et in ymagi-
ne perambulat · non timet dicere · Factus sum sicut uter in pruina · Quicquid enim in me
fuit humoris excoctum est · et Infirmata sunt in ieiunio genua mea et oblitus sum
manducare panem meum · A voce gemitus mei adhesit os meum carni mee · Lavabo
[illegible] per singulas noctes lectum meum · lacrimis stratum meum riga-

Vigila et fac sicut passer in solitudine . psale spiritu psale mente . benedic anima mea
domino et ne obliviscaris omnes retributiones eius . Qui propiciatur omnibus iniqui-
-tatibus tuis . qui sanat omnes infirmitates tuas . et redimit de corruptione
vitam tuam . Cum mortis recordaberis dic . quia cinerem sicut panem manducabam . et
potum meum cum fletu miscebam . An non flendum est non gemendum . cum me serpens
sponsus invitat ad illicitos cibos . cum de paradiso virginitatis eiectum . tunicas
vult vestire pellicias . Quas helyas ad paradisum rediens proiecit in terram dans .
Quid tibi et voluptati que in brevi perit . Quid cum hoc dulci et mortifero carmine
syrenarum . Nolo te illi subiaceri sententie qua in hominem est illata dampnatum . In do-
-loribus et anxietatibus paries mulier . lex ista non mea est . et ad virum
conversio tua sit . Conversio illius ad maritum est quia virum non habet sponsum . Et ad ex-
-tremum . morte morieris . finis iste coniugii . meum propositum sine sexu est .
Habeant nupte suum tempus et titulum . michi virginitas in maria dedicata
est . Sicut aliquis . Et audes nuptiis detrahere que a domino benedicte sunt . Non
est detrahere nuptiis . cum illis virginitas antefertur . Nemo malum bono comparat .
glorientur et nupte . cum virginibus sunt secunde . Crescite ait et mul-
tiplicamini et replete terram . Crescat et multiplicetur ille qui repleturus est terram .
Tuum agmen in celis est . Crescite et multiplicamini . hoc expletur edictum
post paradisum et nuditatem et ficus folia auspicantia pruriginem nuptiarum .
Nubat et nubatur ille qui in sudore faciei comedit panem suum . cui terra tribulos
generat . et spinas . cuius herba sentibus suffocatur . Semen meum centena
fruge fecundum est . Non omnes capiunt verbum dei . sed quibus datum est . Alium
eunuchum necessitas faciat . me voluntas . Tempus amplexandi . et tempus
abstinendi manum a complexu . Tempus mittendi lapides . et tempus colligendi .
Postquam de duritia nationum generati sunt filii abrahe . ceperunt sancti lapides
volui super terram . pertranseunt quippe mundi istius turbines . et in curru
dei rotarum celeritate volvuntur . Consuant tunicas qui inconsutilem
desursum tunicam perdiderunt . Quos vagitus delectat infantium . Fruntur
suas exordio fletu lugentes quod nati sunt . Eva in paradyso virgo fuit .
post pellicias tunicas initium sumpsit nuptiarum . Tua regio paradysus
est . Serva quod nata es et dic . Revertere anima mea in requiem tuam . Et ut
scias virginitatem esse nature nuptias . post delictum . virgo nascitur christus
de nuptiis . fructum reddens quod in radice perdiderat . Exiet virga de radice

iore. et flos de tali radice ascendet. Virga mater est [illegible] flos filius [illegible]
[illegible] sine semine. nulla ex [illegible] germine [illegible]te. et ad [illegible] tunc
dei [illegible] fecunda. Virgo flos speciosus est divine. Ego flos campi et lilium
[illegible] et in alio loco [illegible] predicamus ab inferis de more [illegible]
[illegible] significante quia Virgine nascituri eo de virgine. et in
ipso [illegible] nascitur [illegible]. ut [illegible] finis [illegible] capite meo. et dextera
eius amplexabitur me. In hoc tempore congruit voluntate etiam illud quod
[illegible] q hoc [illegible] bina [illegible] simul [illegible] sunt. Impar numerus est mundus.
Quod moyses et ihesus nave nudis [illegible] pedibus [illegible] iudeos.
[illegible] sine calciamento. [illegible]. et vinculis pellium ad pre
dicationem novi evangelii destinantur. De mulieribus vestimentis [illegible]
forte dimissa calligas non [illegible] quas tolleret. [illegible] poterat hec dicere
quod prohiberat [illegible]. Laudo nuptias. Laudo coniugium. Sed [illegible] nuptias
virgines generant. Lego de spinis rosam. Aurum de terra
margaritam. Nunquid qui arat tota die arabit. Nonne et laboris
sui fruge letabitur. Plus honorantur nuptie. quando [illegible] de illis na
[illegible] plus amatur. Quid [illegible] mater filie tue. [illegible] lacte nutrita
[illegible] plus [illegible]. nullam virginem [illegible]
[illegible] inveneris. [illegible] Deum. nullam virginem [illegible]
victam [illegible]. Indignaris quia noluit [illegible] uxorem sed virginis [illegible]
[illegible] prestitit. Socrus dei esse cepisti. De virginibus [illegible]
[illegible] preceptum domini non habeo. Quare quia et ipse ut esset virgo
[illegible] preparatum non [illegible]. Quare [illegible] quia cum [illegible]
non fuit imperii sed sponte voluntatis. Neque enim audiendi sunt. qui eum [illegible]
uxorem [illegible] sunt. [illegible] differentias et quadras [illegible]
[illegible] intulerit. Volo autem omnes esse sicut me ipsum. Et infra. Dico
autem innuptis et viduis. Bonum est illis si sic permaneant. sicut et ego.
Et in alio loco. Nunquid non habemus potestatem mulieres circumducendi. sicut et ceteri
apostoli. Quare quod non habet domini de virginitate preceptum. Quia maioris
est mercedis. quod non cogitur et offertur. Quia si fuisset virginitas
imperata. nuptie videbantur ablate. et durissimum erat contra naturam
cogere angelorum vitam ab hominibus exigere. Et id quoddam modo dampnare
quod conditum est. Alia fuit in veteri lege felicitas. beatus qui habet semen
in syon et domesticos in ierusalem. et maledicta sterilis que non pariebat.
Et filii tui sicut novelle olivarum. in circuitu mense tue. Et [illegible]

diuitiarum et non erit infirmus in tribubus tuis. Nunc dicatur: Ne te lignum
[illegible] aridum. nos Loth pro filiis et filiabus in [illegible] reperiemus.
Nunc ostendamus paupertatem. et Lazarum diuiti preferamus in purpura. Nunc
cum [illegible] fortior est. Vicimus et orbis. et ut de temporis taceam
sola erat benedictio liberorum. Sarra et Abraham iam senex Cetura
copulatur. et Iacob mandragoris commercit. Et conclusam uuluam
in ecclesie figura Rachel [illegible] aperuit. [illegible] li increpata
est [illegible] mensibus impleta est. Virgo Helias. uirgo [illegible]. Virgino
multi filii prophetarum. Ieremie dicitur. Et tu ne accipias uxorem. Sanctificatus
in utero. captiuitate propinqua uxorem prohibetur accipere. Aliis uerbis
idipsum apostolus loquitur. Existimo hoc bonum esse propter instantem necessitatem.
quoniam bonum est homini sic esse. Que est ista necessitas. que aufert gaudia
nuptiarum. Tempus breuiatum est. Reliquum est ut et qui habent uxores
sic sint quasi non habeant. In proximo est Nabuchodonosor. promouit se leo
de cubili suo. Quid mihi superbissimo regi seruitura coniugia? Quid paruulos
quos propheta plorat dicens. Adhesit lingua lactentis ad faucem ipsius
[illegible] paruuli postulauerunt panem. et qui frangeret eis non erat. In
- ueniebatur ergo ut diximus in uiris tantum hoc continentie bonum. et in
doloribus iugiter Eua pariebat. Postquam uero uirgo concepit in utero. et peperit
nobis puerum. cuius principatus in humero eius. deum fortem patrem
futuri seculi soluta maledictio est. Mors per Euam. uita per Mariam. Ideo
[illegible] uirginitatis donum fluxit in feminas. quia cepit a femina.
statim ut filius dei ingressus est super terram. nouam sibi familiam in
- [illegible]. ut qui ab angelis adorabatur in celo. haberet angelos et in terris.
Tunc Olofernis caput Iudith continens amputauit. Tunc Aman qui
interpretatur iniquitas suo igne combustus est. Tunc Iacobus et Iohannes relicto
patre et rete et nauicula. secuti sunt saluatorem. affectum sanguinis
et uincula seculi. et curam domus pariter relinquentes. Tunc primum audi-
- tum est. Qui uult uenire post me. deneget semet ipsum. et tollat crucem
suam et sequatur me. Nemo enim miles cum uxore pergit ad bellum. Dis-
- cipulo ad sepulturam patris ire cupienti non permittitur. Vulpes foueas
habent. et uolucres celi nidos ubi requiescunt. filius autem hominis non habet
[illegible] apud Roma[illegible]. Ne forte contristeris. si angusti mansisti. [illegible]

uxore est, sollicitus est de his quae domini sunt, quomodo placeat deo. Qui autem
cum uxore est, sollicitus est quae sunt huius mundi, quomodo placeat uxori.
Divisa est mulier et virgo. Quae non est nupta cogitat quae sunt domini ut sit
sancta et corpore et spiritu. Nam quae nupta est, cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat
viro. Quantas molestias habeant nuptiae et quot sollicitudinibus vin-
-ciantur, in eo libro quem adversus Helvidium de beatae Mariae perpetua vir-
-ginitate edidimus, puto breviter expressum. Nunc eadem replicare fa-
-stidium est. Et si cui placet, de illo potest haurire fonticulo. Verum
ne penitus videar omisisse, nunc dicam quod apostolus sine intermissione
orare nos monet; et qui in coniugio debitum solvit, orare non potest.
Aut oramus semper et virgines sumus, aut orare desinimus ut
coniugio serviamus. Et si nupserit, inquit, virgo, non peccat; tri-
-bulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Et in principio libelli praefatus
sum de angustiis nuptiarum aut nihil omnino me aut pauca
dicturum; et nunc eadem admoneo, ut si tibi placet scire quot mole-
-stiis virgo libera, quot uxor astricta sit, legas Tertullianum ad
amicum philosophum, et de virginitate alios libellos, et beati Cypri-
-ani volumen egregium, et papae Damasi super hac re versu prosaque
composita, et Ambrosii nostri quae nuper ad sororem scripsit opuscula. In quibus
tanto se effudit eloquio, ut quidquid ad laudes virginum pertinet
exquisierit, ordinaverit, expresserit. Nobis diverso tramite properandum est:
virginitatem non tantum efferimus, sed servamus. Nec sufficit scire quod bo-
-num est, nisi custodiatur attentius quod electum est: quia illud iudicii est,
hoc laboris; et illud commune cum pluribus, hoc autem cum paucis. Qui
perseveraverit, inquit, usque in finem, hic salvus erit; et multi vocati,
pauci autem electi. Itaque obtestor te coram deo et Christo Iesu et electis
angelis eius, ne vasa templi quae solis sacerdotibus videre concessum est, fa-
-cile in publicum proferas, ne sacrarium dei quisquam profanus aspiciat.
Ozias arcam quam non licebat attingens subita morte prostratus est. Neque
enim aureum vas et argenteum tam carum deo fuit quam templum corporis virginal-
-is. Praecedit umbra, nunc veritas est. Tu quidem simpliciter loqueris, et ignotos
quosque blanda non despicis; sed aliter impudici vident oculi; non norunt
animae pulchritudinem considerare, sed corporum. Ezechias thesaurum dei ost

Assyrii. sancta sanctorum non debuerunt videre quod operiret. denique frequentibus bellis
Iudea convulsa. vasa primum domini capta atque translata sunt. Et inter epulas
et concubinarum greges. quia palma viciorum est honesta polluere bal
thasar potat in phialis. Ne declines aurem tuam in verba mala. Sepe enim
indecens aliquid loquentes temptant mentis arbitrium. si libenter audias virgo
quod dicitur. si ad ridicula queque solvaris. Quicquid dixeris laudant.
quicquid negaveris negant. Facetam vocant et sanctam. et in qua nullus
sit dolus. ecce vere ancilla christi dicentes. ecce tota simplicitas. non ut
illa horrida. turpis. rusticana. terribilis. et que ideo forsitan maritum
non invenit. quia invenire non potuit. Naturali ducimur malo. et adula
toribus nostris libenter favemus. et quamquam nos respondeamus indignos et calidus
rubor ora perfundat. tamen ad laudem suam intrinsecus anima letatur. Sponsa
christi archa est testamenti intrinsecus et extrinsecus deaurata. custos legis domini.
Sicut in illa nichil aliud fuit nisi tabule testamenti. ita et in te nullus sit
extrinsecus cogitatus. Super hoc propiciatorium quasi super cherubin sede
re vult dominus. Mittit discipulos suos ut in te sicut in pullo asine sedeat.
curis te secularibus solvit. ut paleas et lateres egypti derelinquens
moysen sequaris in heremo. et terram repromissionis introeas. et nemo
sit qui prohibeat. non mater. non soror. cognata. germanus. dominus te necessariam
habet. Quod si voluerint impedire. timeant flagella pharaonis. qui
populum dei ad colendum eum nolens dimittere. passus est illa que scripta sunt.
Ihesus ingressus templum. omnia que templi non erant proiecit. Deus enim
zelotes est. et non vult domum patris fieri speluncam latronum. Alioquin
ubi era numerantur. ubi sunt cavee columbarum. et simplicitas
enecatur. ubi in pectore virginali secularium negociorum cura estuat.
statim velum templi scinditur. sponsus consurgit iratus et dicit.
Relinquetur vobis domus vestra deserta. Lege evangelium. et vide quomodo maria ad pedes
domini sedens marthe studio preferatur. Et certe martha sedulo hospitali
tatis officio domino atque discipulis convivium parabat. Martha inquit
martha sollicita es. et turbaris erga plurima. Pauca autem necessaria
sunt aut unum. Maria bonam partem elegit. que non auferetur ab ea. Esto
et tu maria. cibos preferto doctrinam. sorores tue cursitent. et querant
quomodo christum hospitem habeant. Tu semel cum seculi honore proiecto. Sede ad

pedes domini et dicens. Inveni eum quem querebat anima mea. tenebo eum et
non dimittam eum. Et ille respondebat. Una est columba mea. perfecta mea.
Una est matri sue. electa genitrici sue. celestis videlicet Jerusalem. Semper te cubicu-
li tui secreta custodiant. Semper tecum sponsus ludat intrinsecus. Oras
loqueris ad sponsum. legeris et ille loquetur. Et te cum somnus oppresserit.
veniet post parietem. et mittet manum suam per foramen. et tanget ven-
trem tuum. et tremefacta consurges. dices. Vulnerata caritate ego sum.
Et rursus ab eo audies. Ortus conclusus soror mea sponsa mea. ortus
conclusus fons signatus. Cave ne domum exeas. et ne velis videre
filias regionis alienae. Licet fratres habeas patriarchas. et israel parente
leteris. Dina egressa corrumpitur. Nolo te sponsum querere per plateas.
nolo circumire angulos civitatis. Dicas licet surgam et circuibo civita-
tem in foro et in plateis. queram quem dilexit anima mea. et interroges custo-
des. Numquid quem dilexit anima mea vidistis. Nemo tibi respondere dignabitur.
Sponsus in plateis non potest inveniri. Arta et angusta via est. que
ducit ad vitam. Denique sequitur. Quesivi eum et non inveni. vocavi eum et
non respondit mihi. Atque utinam non invenisse sufficeret. Vulneraberis.
nudaberis. et gemibunda narrabis. Invenerunt me custodes qui cir-
cumeunt civitatem. percusserunt me et vulneraverunt me. tulerunt pallium
meum michi. Si autem hoc exiens patitur illa que dixerat. Ego dormio et cor
meum vigilat et fasciculus stactes fratruelis meus michi in medio uberum
meorum commorabitur. quid de nobis fiet que adolescentule sumus.
que sponsa intrante cum sponso remanemus extrinsecus. Zelotipus est Ihesus.
non vult ab aliis videri faciem tuam. Excuses licet atque causeris. Adducto
velamine ora contexi et quesivi te et dixi. Annuncia mihi quem dilexit
anima mea ubi pascis. ubi cubas in meridie. ne quando fiam sicut operta super
greges sodalium tuorum. Indignabitur. tumebit et dicet. Si non cognoveris
te o pulchra in mulieribus. Egredere tu in vestigiis
gregum et pasce edos tuos in tabernaculis pastorum. Sis licet pulchra et
inter omnes mulieres sponsi tua diligatur aspectus. nisi te cognoveris
et omni custodia servaveris cor tuum. nisi oculos iuvenum fugeris. Egredieris
de thalamo meo. et pasces edos qui statuendi sunt a sinistris. Itaque mi
Eustochium filia. domina. conserva. germana. aliud enim etatis. aliud meriti. illud

religionis .[illegible] et nomen . Audi ysaiam loquentem . Populus meus intra
cubiculum tuum : claude ostium tuum . Abscondere paululum aliquantulum donec per
transeat ira dei . Foras clamantes virgines stulte . Tu interius
esto cum sponso . Quia si ostium clauseris . et secundum euangelium preceptum . in occulto ora
veris patrem tuum . veniet et pulsabit et dicet . Ecce ego sto ante ianuam
et pulso . Si quis michi aperuerit . intrabo et cenabo cum eo . et ipse mecum . Et
tu statim sollicita respondebis . Vox fratruelis mei pulsantis . Aperi michi
soror mea . columba mea . perfecta mea . Neccesse est ut dicas . despoliaui
me tunica mea . quo induar illam . Laui pedes meos . quo inquinabo illos .
Illico exurge et aperi . ne te remorante pertranseat . et postea conqueraris
dicens . Aperui ego fratrueli meo . fratruelis meus pertransiit . Quid enim
necesse est . ut cordis tui ostia clausa sint sponso . aperiantur diabolo . clauda
tur diabolo . Et illud . si spiritus potestatem habentis ascenderit super te . locum tuum
ne dimiseris . Daniel in cenaculo suo neque enim manere poterat in humili fene
stras ad ierusalem apertas habuit . Et tu habeto apertas fenestras . sed vnde lumen
introeat . vnde videas ciuitatem dei . Ne aperias fenestras de quibus dicitur . mors
intrauit per fenestras vestras . Illud quoque tibi vitandum est cauendum . ne vane glorie
ardore capiaris . quomodo inquit . Ihesus potestis credere . gloriam ab
hominibus accipientes . Vide quale malum sit . quod qui habuerit non potest crede
re . Ne dicamus . Quia gloriatio mea est . Et qui gloriatur . in domino glorietur . Et
si adhuc hominibus placerem . christi seruus non essem . Et michi autem absit gloriari nisi in cruce
domini nostri yhesu christi . per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo . Et illud . [illegible]
laudabimur tota die . et in domino laudabitur anima mea . Cum facis elemosinam
deus solus videat . Cum ieiunas leta sit facies tua . Vestis nec satis munda nec
satis sordida . et nulla diuersitate notabilis . nec ex ea omnia [illegible] turba
circumstet . et digito demonstreris . frater est mortuus . soror est
corpusculum deducendum . caue ne dum hec sepius facis . [illegible] moriaris .
Nec satis religiosa velis videri . nec plus humilis quam necesse sit . Nec gloriam
fugiendo queras . plures enim paupertatis misericordie atque ieiunii arbitros declinantes . In
hoc ipso placere cupiunt . quod placere contempnunt . Et mirum in modum laus dum vitatur appeti
tur . Ceteris perturbationibus quibus mens hominis gaudet et tristatur sperat et metuit . plures
inuenio alienos . hoc vicio pauci admodum sunt qui caruerunt . et ille est optimus qui
in pulcro corpore [illegible] venustate sordes aspergitur . Nec tamen moneo te . ne de divi

-ceris gloriens. ne de generis nobilitate te iactes. ne te ceteris preferas. Ego novi hu-
militatem tuam. Scio te ex affectu dicere. Domine non est exaltatum cor meum. neque elati sunt
oculi mei. Novi et apud te et apud matrem tuam superbiam per quam diabolus cecidit locum
penitus non habere. Unde tibi de ea scribere superfluum est. Stultissimum quippe est docere quod noverit
ille quem doceas. Sed ne hoc ipsum tibi iactantiam generet quod seculi iactantiam contempsisti. ne
cogitatio tacita subrepat. ut quia in auratis vestibus placere desisti. placere co-
neris in sordidis. et quando in conventum fratrum veneris. ut potius humi sedeas. scabello
te causeris indignam. vocem ex industria quasi confecta ieiuniis tenues. et deficientis
imitata gressum humeris innitaris alterius. Sunt quippe nonnulle exter-
minantes facies suas ut appareant hominibus ieiunantes. que statim ut aliquem viderint
ingemiscunt. dimittunt supercilium. et operta facie vix unum oculum liberant
ad videndum. Vestis pulla. cingulum sacceum. sordidis manibus pedibusque. Venter
solus quia videri non potest estuat cibo. His cotidie psalmus ille cantatur. Dominus
dissipavit ossa hominum sibi placentium. Alie virili habitu veste mutata erube-
scunt feminae esse quod natae sunt. crinem amputant. et impudenter erigunt eunuchinas.
Sunt que ciliciis vestiuntur. et cucullis fabrefactis ut ad infantiam redeant imitantur
noctuas et bubones. Sed ne tantum videar disputare de feminis. Viros quoque fuge
quos videris cathenatos. quibus feminei contra apostolum crines. hircorum barba
nigrum pallium et nudi in patientiam frigoris pedes. Hec omnia argumenta
sunt diaboli. Talem olim anthimum. talem nuper Sophronium Roma con-
gemuit. Qui postquam nobilium introierint domos. et deceperint mulierculas
oneratas peccatis semper discentes. et numquam ad scientiam veritatis pervenientes
tristitiam simulant. et quasi longa ieiunia furtivis noctium cibis protrahunt.
Pudet reliqua dicere. ne videar invehi. potius quam monere. Sunt alii de mei
ordinis hominibus loquor. qui ideo ad presbyterium et ad diaconatum ambiunt.
ut mulieres licentius videant. Omnis his cura de vestibus. si bene oleant
si pes laxa pelle non folleat. Crines calamistri vestigio rotantur. digiti
de anulis radiant. et ne plantas humidior via spargat. vix imprimunt
summa vestigia. Tales cum videris sponsos magis estimato quam clericos. Quidam
in hoc omne studium vitamque posuerunt. ut matronarum nomina domos moresque
cognoscant. E quibus unum qui huius artis est princeps breviter strictimque describam.
quo facilius magistro cognito discipulos recognoscas. Cum sole festinus exurgit. salutandi
ei ordo disponitur. viarum compendia requiruntur. et pene usque ad cubicula

dormientium sonet in orationis igitur · si pusillum videbis · si multum deginis · paulo
deinde hec appareant. Laudet · admiratur · attentat · et scelus indigere ·
convenimus non eam impetrat quam extorquet · et singula metuunt verecundiam
verbis offendere · [illegible] summa castitas · primum semina · presidium in dotibus
probat · · et alteri genere pepanum · vulgo papiro nominatur · ordinaria et papy-
et iam reclamatum. Quoniam et dum · unum ipsum est · quod novum ipsumit · auc-
ditor · aut exaggerator est fame · Et quia per horum monita mutat · tu idem
[illegible] aut illum matris Regis puero esse germanum · varius callidus hostis pugnat
in paradiso · Sapientior erat coluber omnibus bestiis quas creavit dominus deus super
terram · unum et apostolus · non ingerit [illegible] disputans. Nec attentare [illegible]
parte mundicie [illegible] vano · Quid igitur · perquid dispensatio dubitas · [illegible] que
[illegible] · [illegible] · fama non [illegible] · et posset dici · desponsam [illegible]
[illegible] virgine castam exhibere christo · Aut si non est qui posset exponere · [illegible]
in aliquo notare [illegible] periculo [illegible] · [illegible] in medio laqueorum ambulas · Et nisi te
veraciter virgines castitatis [illegible] in ipso mortis limine coronam perdidere
[illegible] · atque ancillule [illegible] · Et virgines ad [illegible] · [illegible]
[illegible] et domina · unum sponsus [illegible] · simul [illegible] · [illegible] simul [illegible]
[illegible] dulcis [illegible] · [illegible] et alie · honor virginum [illegible]
[illegible] · [illegible] infirmiore [illegible] · quippe · [illegible] ·
[illegible] · et [illegible] · [illegible] fugiens [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·
[illegible] et [illegible] domos [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] collega mala · nulla illis
[illegible] · et [illegible] · [illegible] · et dicit · [illegible]
[illegible] · et [illegible] · Et [illegible] filii tui [illegible] atque [illegible]
[illegible] · ac [illegible] · hec [illegible]
[illegible] · [illegible] ·
Nec [illegible] · aut [illegible] ·
Non [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] ·
[illegible] et [illegible] · [illegible] in [illegible]
[illegible] · et [illegible] · [illegible] · [illegible]

si te uideret in ydolio recumbentem. Et hec omnia munda mundis. et
nichil ferendum quod ad [illegible] [illegible]. Non tamen simul bibere non
debemus calicem christi et calicem demoniorum. Referam tibi mee infelicitatis
historiam. Cum ante annos plurimos domo parentibus sorore cognatis
et quod his difficilius est consuetudine lautioris cibi [illegible] propter celorum regna
[illegible] Iherosolimam militaturus pergerem. bibliotheca quam mihi
Rome summo studio ac labore confeceram carere omnino non poteram. Itaque miser ego
lecturus Tullium ieiunabam. post noctium crebras uigilias. post lacrimas
quas mihi preteritorum recordatio peccatorum ex imis uisceribus eruebat.
Plautus sumebatur in manibus. Si quando in memet reuersus prophetas legere cepissem
sermo horrebat incultus. et quia lumen cecis oculis non uidebam non oculorum putabam culpam esse
sed solis. Dum ita me antiquus serpens illuderet in media ferme quadragesima medullis
infusa febris corpus inuasit exhaustum. et sine ulla requie quod dictu quoque incre-
dibile sit sic infelicia membra depasta est ut ossibus uix hererem. Interim parantur
exequie. et uitalis anime calor toto iam frigente corpore in solo tantum te-
pente pectusculo palpitabat. cum subito raptus in spiritu ad tribunal iudicis pertrahor. ubi tantum lu-
minis et tantum erat ex circumstantium claritate fulgoris. ut proiectus in terram sursum
aspicere non auderem. Interrogatus de condicione christianum me esse respondi. Et ille qui
residebat mentiris ait. ciceronianus es non christianus. ubi thesaurus tuus ibi et cor
tuum. Illico obmutui et inter uerbera nam cedi me iusserat. conscientie magis
igne torquebar. illum mecum uersiculum reputans. In inferno autem quis confi-
tebitur tibi. Clamare tamen cepi et heiulans dicere. miserere mei domine
miserere mei. hec uox inter flagella resonabat. Tandem ad presidentis genua pro-
uoluti qui astiterant precabantur. ut ueniam tribueret adolescentie et errori
locum penitentie commodaret. exacturus deinde cruciatum si gentilium litterarum libros
aliquando legissem. Ego qui in tanto constrictus articulo uellem etiam maiora promittere deiurare
cepi. et nomen eius obtestans dicere. Domine si umquam habuero codices seculares si legero
te negaui. In hec sacramenti uerba dimissus reuertor ad superos. et mirantibus cunctis
oculos aperio tanto lacrimarum imbre perfusos. ut etiam incredulis fidem facerent ex
dolore. Nec uero sopor ille fuerat aut uana somnia quibus sepe deludimur.
Testis est tribunal illud ante quod iacui. testis iudicium triste quod timui. ita mihi numquam contingat
in talem incidere questionem. liuentes fateor habuisse me scapulas. plagas sensisse post somnum.
et tanto dehinc studio diuina legisse. quanto non ante mortalia legeram.

quod tibi vitandum est malum. si aliena non appetas. hoc enim et publice leges puniunt.
Sed quo tua que tibi sunt aliena non serves. Si in alieno inquit fideles non fuistis.
quod vestrum est quis dabit vobis? Aliena nobis auri argentique sunt pondera. nostra
possessio spiritualis est. de qua alibi dicitur. Redemptio anime viri proprie divitie. Nemo potest
duobus dominis servire. Aut enim unum odiet. et alterum diliget. aut unum patietur.
et alterum contempnet. Non potestis deo servire et mamone. id est divitiis. Nam
gentili syrorum lingua mammona divitie nuncupantur. Cogitatio victus spine
sunt fidei. Radix avaritie. cura gentilium. At dicis. Puella sum delicata
et que meis manibus laborare non possim. Si ad senectutem venero. si egrotare cepero.
quis mei miserebitur? Audi ad apostolos loquentem yhesum. Ne cogitetis in corde vestro
quid manducetis. neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca.
et corpus plus quam vestimentum? Respicite volatilia celi quoniam non serunt neque
metunt. neque congregant in horrea. et pater vester celestis pascit illa. Si
vestis defuerit. lilia proponantur. Beatos audies pauperes et esurientes. Si quis
afflixerit dolor. legito. Propter hoc complaceo mihi in infirmitatibus meis. Et datus est
mihi stimulus carnis mee angelus sathane. qui me colaphizet ne extollar.
Letare in omnibus iudiciis dei. Exultaverunt filie iude in omnibus iudiciis tuis domine.
Illa tibi semper in ore vox resonet. Nudus exivi de utero matris mee. nudus et redeam.
Et nihil intulimus in hunc mundum. neque auferre quid possumus. At nunc plerasque videas
armaria stipare vestibus. tunicas mutare cotidie. et tamen tineas non posse
superare. Que religiosior fuerit. unum exterit vestimentum. et plenis arcis pannos
trahit. Inficiuntur membrana colore purpureo. aurum liquescit in litteras. gemmis co-
dices vestiuntur. et nudus ante fores earum Christus emoritur. Et cum manum ege-
nti porrexerint bucinant. cum ad agapem vocant. preco conducitur. Vidi nuper nomen
taceo. ne satiram putes. nobilissimam mulierum romanarum in basilica beati Petri
semiviris antecedentibus propria manu ut religiosior putaretur. singulos nummos
dispertire pauperibus. Interea ut usu nosse perfacile est. Anus quedam annis pannisque
obsita precucurrit ut alterum nummum acciperet. Ad quam cum ordine pervenisset.
pugnus porrigitur pro denario. et tanti criminis reus sanguis effunditur. Radix
malorum omnium est cupiditas. Ideoque ab apostolo idolorum servitus appellatur. Quere
primum regnum dei. et hec omnia apponentur tibi. Non occidet dominus fame animam
iustam. Iunior fui et senui. et non vidi iustum derelictum. neque semen eius querens
panem. Helias corvis ministrantibus pascitur. Vidua sareptana [illegible]

ni filius nocte moritura apothecas parat opulentes · et merci in modum com-
pleto, quam Alexander conterat aes · Petrus apostolus argentum inquit et
aurum non habeo · quod autem habeo hoc tibi do · In nomine domini iesu christi surge et ambula · Nunc
multi licet sermone taceant · opere loquuntur · fidem et misericordiam non habeo · quod
autem habeo aurum et argentum hoc non do · habentes igitur victum et vestitum
his contenti simus · Audi iacob in sua oratione quid postulet · Si fuerit dominus deus mecum
et custodierit me ... in hac via per quam ego iter facio · et dederit mihi panem ad man-
ducandum et vestem ad induendum · tantum necessaria deprecatus est · Et post
annos xx dives dominus et ditior pater ad terram revertitur chanaan · Infinita de
scripturis exempla suppeditant · quae avaritiam doceant esse fugiendam · Verum quia nunc
ex latere de ea dicitur · et suo si christus annuerit volumini reservatur · quid ante non
plures annos nitrie gestum sit referamus · Unus de fratribus parcior magis quam avarior
nesciens xxx argenteis dominum venditum · centum solidos quos lina texendo quesierat
moriens dereliquit · Initum est inter monachos consilium · nam in eodem loco circiter
quinque milia divisis cellulis habitabant · quid facto opus esset · Alii pau-
peribus distribuendos esse dicebant · alii dandos ecclesie · nonnulli parentibus re-
mittendos · [illegible] · Macharius vero et pambo et ysidorus · et ceteri quos patres vocant ·
sancto loquente spiritu decreverunt infodiendos esse cum eodem dicentes ·
Pecunia tua tecum sit in perditione · Nec hoc crudeliter quisquam factum putet · tantus
per totam egyptum cunctos terror invasit · ut unum solidum dimisisse sit crimi-
nis · Et quoniam monachorum fecimus mentionem · et te scio libenter audire que sancta sunt · aurem paulisper
accommoda · Tria sunt in egypto genera monachorum · cenobite quod illi sauhes gentili
lingua vocant · nos in commune viventes possumus appellare · Anachorite ·
qui soli habitant per deserta · et ab eo quod procul ab hominibus recesserint nuncupantur ·
tertium genus est quod dicunt remnuoth · deterrimum atque neglectum · et quod in nostra
provincia aut solum aut primum est · Hi bini vel terni nec multo plures simul
habitant · suo arbitratu ac dicione viventes · et de eo quod laboraverint in medium
partes conferunt ut habeant alimenta communia · Habitant autem quamplurimum in urbibus
et castellis · et quasi ars sit sancta non vita quicquid vendiderint maioris est pretii ·
Inter hos sepe sunt iurgia · quia suo viventes cibo non patiuntur se alicui esse
subiectos · Revera solent certare ieiuniis · et rem secreti victorie faciunt ·
Apud hos affectata sunt omnia · laxe manice · caligae follicantes · vestis
grossior · crebra suspiria · visitatio virginum · detractio clericorum · et

quando festior dies venerit saturantur ad vomitum. his igitur quasi quibusdam pestibus
exterminatis. veniamus ad eos qui plures in commune habitant. id est
quos coenobium diximus. Prima apud eos confederatio est. obedire maioribus
et quicquid iusserint facere. divisi sunt per decurias, atque centurias, ita ut
novem hominibus decimus praesit. et rursum decem praepositos sub se centesimus
habeat. Manent separati sed iunctis cellulis. Usque ad horam nonam insti-
tutum est ieiunium nemo pergit ad alium exceptis his quos decanos
diximus: ut si cogitationibus forte quis fluctuat illius consoletur alloquiis.
Post horam nonam in commune concurrunt psalmi resonant. scripture ex
more recitantur. et completis orationibus cunctisque residentibus. medius quem
patrem vocant incipit disputare. quo loquente. tantum silentium fit ut
nemo ad alium respicere. nemo audeat excreare. dicentis laus in
fletu est audientium. tacite volvuntur per ora lacrime. et ne in singultus
quidem erumpit dolor. cum vero de regno Christi. de futura beatitudine de gloria cepit
annuntiare ventura videas cunctos moderato suspirio, et oculis ad celum
levatis intra se dicere. Quis dabit mihi pennas sicut columbe. et volabo
et requiescam. Post hec concilium solvitur. et unaqueque decuria cum
suo parente pergit ad mensas. quibus per singulas ebdomadas vicissim
ministrant. nullus in cibo strepitus est. nemo comedens loquitur. vivitur
pane, leguminibus et holere. que sale et oleo conduntur. vinum tantum senes
accipiunt. quibus cum parvulis sepe fit prandium. ut aliorum fessa sustentetur
etas, aliorum non frangatur incipiens. dehinc consurgunt pariter. et
hymno dicto. ad presepia redeunt. ibi usque ad vesperam cum suis unusquisque loquitur
et dicit. vidistis illum et illum quanta in ipso sit gratia. quantum silentium. quam
moderatus incessus. si infirmum viderint consolantur. si in dei amore
ferventem cohortantur ad studium. Et quia nocte extra orationes publicas
in suo cubiculo unusquisque vigilat circumeunt cellulas singulorum
et aure apposita quid faciant diligenter explorant. Quem tardiorem
deprehenderint non increpant. sed dissimulato quod novit eum sepius visitat.
et prius incipiens. provocant magis orare quam cogunt. opus diei
statutum est. quod decano redditum fertur ad oeconomum qui et ipse per
singulos menses patri omnium cum magno reddit tremore rationem. a quo etiam cibi
cum facti fuerint degustantur. et quia non licet cuiquam dicere tunicam et sagum

ceteraque unicuique distincta non habeo. Ille ita universa moderatur, ut nemo quod
postulet, nemo dehabeat. Si vero quis ceperit egrotare, transfertur ad
exedram latiorem, et tanto senum ministerio confovetur, ut nec deli-
-tias urbium nec matris querat affectum. Dominicis diebus orationi
tantum et lectionibus vacant. Quod quidem et omni tempore completis opusculis fa-
-ciunt. Cotidie aliquid de scripturis discitur. Ieiunium totius anni equale est,
excepta quadragesima, in qua sola conceditur districtius vivere. Pen-
-tecoste cene mutantur in prandium, quo et traditioni ecclesiastice
satisfaciant, et ventrem cibo non onerent duplicato. Tales philoso-
phus Platonici sermonis imitatur. Tales Iosephus Grecus Livius
in secunda iudaice captivitatis historia essenos refert. Verum quia nunc
de virginibus scribens pene superflue de monachis disputavi, ad
tercium genus veniam, quos anachoritas tercium genus vocant,
et qui de cenobiis exeuntes excepto pane et sale amplius ad deserta
nil perferunt. Huius vite auctor Paulus, illustrator Antonius. Et ad supe-
riora conscendam, princeps Iohannes Baptista fuit. Talem quoque virum Iere-
-mias propheta describit dicens: Bonum est viro cum portaverit iugum ab
adolescentia sua. Sedebit solitarius et tacebit, quoniam sustulit super se
iugum, et dabit percucienti se maxillam, saturabitur obprobriis,
quia non in sempiternum abiciet dominus. Horum laborem et conversationem
in carne non carnis alio tempore, si volueris, explicabo. Nunc ad
propositum redeo, qui de avaricia disserens ad monachos veneram.
Quorum tibi exempla proponens non dicam aurum et argentum et ceteras opes,
sed ipsam terram celumque despicies, et adunata Christo cantabis:
Pars mea dominus est. Post hec, quamquam apostolus semper orare
nos iubeat, et sanctis etiam ipse sompnus oratio sit, tamen divisas horas
orandi habere debemus, ut si forte aliquo fuerimus opere detenti, ipsum nos ad officium
tempus admoneat. Horam terciam, sextam, nonam, diluculumque et vesperam nemo qui
nesciat. Nec cibi sumantur nisi oratione premissa, nec recedatur a mensa
nisi referantur gratie creatori. Noctibus bis terque surgendum, revolvenda
de scripturis que memoriter tenemus. Egredientes hospicium armet
oratio, regredientibus de platea oratio occurrat ante quam sessio, nec
prius corpusculum requiescat quam anima pascatur. Ad omnem actum [illegible]

manus pingat crucem. Nulli detrahas, nec adversus filium matris tue po-
nas scandalum. Tu quis es ut alienum servum iudices? Suo domino stat aut
cadit. Stabit autem: potens est enim deus statuere illum. Nec si biduo ieiunaveris,
putes te non ieiunante esse meliorem. Tu ieiunas et irasceris; ille come-
dit et forte blanditur. Tu vexationem mentis et ventris esuriem rixando
digeris; ille moderatius alitur et deo gratias refert. Unde cotidie
clamat Ysayas: Non tale ieiunium elegi, dicit dominus. Et iterum: In diebus
ieiuniorum vestrorum inveniuntur voluntates vestre, et omnes qui sub po-
testate vestra sunt stimulatis. In iudiciis et litibus ieiunantes percu-
titis pugnis humiliorem. Ut quid mihi ieiunatis? Quale illud potest esse ie-
iunium, cuius iram non dico nox occupat, sed luna integra derelinquit? Te
ipsam considerans, noli in alterius ruina, sed in tuo opere gloriari. Nec illarum
tibi exempla proponas, que carnis curam facientes, possessionum reditus et
cotidianas domus impensas supputant. Neque enim undecim apostoli Iude proditione
sunt fracti, nec Phygelo et Alexandro facientibus naufragium, ceteri
a cursu fidei substiterunt. Nec dicas: illa et illa suis rebus fruitur:
honoratur ab omnibus, fratres ad eam conveniunt et sorores. Numquid ideo
virgo esse desiit? Primum dubium an virgo sit talis. Non enim quomodo
videt homo, videt deus. Homo videt in facie, deus in corde. Deinde etiam
si etiam corpore virgo est, an spiritu virgo sit nescio. Apostolus autem
ita virginem definivit, ut sit sancta et corpore et spiritu. Ad extremum
habeat sibi gloriam suam. Vincat Pauli sententiam, deliciis fruatur et vivat.
Nos meliorum exempla sequamur. Propone tibi beatam Mariam, que tante exti-
tit puritatis ut mater domini esse mereretur. Ad quam cum angelus Gabri-
el in viri specie descendisset dicens: Ave Maria gratia plena dominus
tecum, consternata et perterrita, respondere non potuit. Numquam enim a viro
fuerat salutata. Denique nuntium discit et loquitur, et que homines for-
midabat, cum angelo fabulatur intrepida. Potes et tu esse mater domini. Acci-
pe tibi thomum magnum novum, et scribe in eo stilo hominis velociter spolia detra-
here. Et cum accesseris ad prophetissam, et conceperis in utero, et pepereris filium,
dic: A timore tuo domine concepimus et doluimus, et peperimus spiritum salu-
tis tue quem fecimus super terram. Tunc et filius tuus tibi respondebit
et dicet: Ecce mater mea et fratres mei. Et mirum in modum, ille quem

magnitudine pectoris cui paulo ante desponsus. que innocentie cor-
dis tui signaueras. postquam sponsa ex nostris esse ceperit. postquam denudauerit prin-
cipatus et potestates et affixerit eas cruci. conceptus adoleuit. et maior
effectus uocari te incipit hic de matre. Grandis labor. sed et grande pre-
mium. esse quod martires. esse quod apostoli. esse quod xpus est. Que quidem om-
nia tunc prosunt cum in ecclesia fiunt. cum in una domo pascha celebramus.
si archam ingredimur cum noe. si pereunte iericho. Raab meretrix iusti-
ficata nos continet. Ceterum uirgines quales apud diuersas hereses. et
quales apud impurissimum manicheum esse dicuntur. scorta sunt estimande
non uirgines. Si enim corporis earum auctor est diabolus. quomodo possunt honorare
plasmationem illam plasmationem hostis sui. Sed quia sciunt ... uirginale uocabulum
gloriosum. sub ouium pellibus lupos tegunt. xpm mentitur antixps.
et turpitudine uite falso nominis honore conuestiunt. gaude soror
gaude filia. gaude uirgo. quod alie simulant. tu uere esse cepisti. Hec
omnia que digessimus. dura uidebuntur ei qui non amat xpm. Qui autem
omnem seculi pompam pro purgamento habuerit. et uana duxerit uniuer-
sa sub sole ut xpm lucrifaciat. qui commortuus est dno. et conresurrexit.
et crucifixerit carnem cum uitiis et concupiscentiis. libere proclamabit.
Quis nos separabit a caritate xpi. Tribulatio. an angustia. an persecutio.
an fames. an nuditas. an periculum. an gladius. Et iterum. Certus sum autem
quia neque mors. neque uita. neque angelus. neque principatus.
neque instantia. neque futura. neque fortitudo. neque excelsum. neque pro-
fundum. neque alia creatura poterit nos separare a caritate dei que
est in xpo ihu dno nro. Dei filius pro nra salute hominis factus est filius.
Decem mensibus in utero ut nascatur expectat. fastidia sustinet. cruentus
egreditur. Inuoluitur pannis. blanditiis deridetur. Et ille cuius
pugillo mundus includitur. presepis continetur angustiis. Taceo quod usque
ad tricesimum annum ignobilis parentum paupertate contentus est. uerberatur
et tacet. crucifigitur. et pro crucifigentibus deprecatur. Quid igitur retribuam
dno pro omnibus que retribuit michi. calicem salutaris accipiam et nomen dni
inuocabo. preciosa est in conspectu dni mors sanctorum eius. hec est sola digna retributio
cum sanguis sanguine compensatur. Et redempti cruore xpi. pro redemptore libenter
occumbimus. Quis sanctorum sine certamine coronatus est. Abel iustus occiditur

Abraham uxorem periclitatur amittere. Et ne in immensum volumen extendar,
curre et invenies singulos adversa perpessos. Salomon solus in deliciis fuit,
et forsitan ideo corruit. Quem enim diligit deus corripit; castigat autem
omnem filium quem recipit. Nonne melius est brevi tempore dimicare, ferre vallum,
arma sumere, lassescere sub lorica et postea gaudere victorem, quam
impatientia unius hore servire perpetuo? Nihil amantibus durum est, nullus difficilis
cupienti labor. Respice quanta Iacob pro Rachel pacta uxore sustinuit. Et
servivit, inquit scriptura, Iacob pro Rachel annis vii. et erant in conspectu eius
quasi pauci dies. Unde et ipse postea memorat: In die urebar estu
et gelu nocte. Amemus et nos Christum et eius queramus amplexus. Et
facile videbitur omne difficile, brevia putabimus universa que longa sunt. Et
iaculo illius vulnerati per horarum momenta dicemus: Heu me quia peregrinatio
mea prolongata est. Non sunt enim condigne passiones huius mundi ad futuram gloriam
que revelabitur in nobis. Et tribulatio patientiam operatur, patientia probationem,
probatio autem spem, spes autem non confundit. Quando tibi grave videtur esse quod
sustines, Pauli secundam epistolam ad Corinthios lege. In laboribus plurimis,
in carceribus habundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis quin-
quies quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum, semel lapidatus
sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundo maris fui. In itineribus
sepius, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex
gentibus, periculis in civitate, periculis in deserto, periculis in mari, periculis in falsis
fratribus, in laboribus, in miseriis, in vigiliis multis, in fame, in siti, in ieiuniis, in frigore
et nuditate. Quis nostrum saltem minimam portionem de catalogo harum posset sibi
vindicare virtutum? Ob hoc ille postea confidenter aiebat: Cursum consummavi,
fidem servavi. Superest mihi corona iustitie, quam retribuet mihi dominus. Si cibus insul-
sior fuit, contristamur et putamus nos deo prestare beneficium cum aqua-
tius bibimus. Calix frangitur, mensa subvertitur, verbera sonant, et aqua
tepidior sanguine vindicatur. Regnum celorum vim patitur, et
violenti rapiunt illud. Nisi vim feceris, celorum regna non capies. Nisi
pulsaveris importune, panem non accipies sacramenti. Annon tibi videtur vi-
olentia cum caro cupit esse quod deus est, et unde lapsi sunt angeli
conscendere, angelos iudicatura conscendere? Egredere quaeso paulisper e corpore
et presentis laboris ante oculos tuos pinge mercedem, quam nec oculus

vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Qualis erit illa dignitas cum Maria mater Domini choris occurret comitata virgineis, cum post Rubrum mare et submersum cum suo exercitu Pharaonem, tympanum tenens praecinet responsuris: Cantemus Domino, gloriose enim honorificatus est, equum et ascensorem proiecit in mare. Tunc Tecla in nostros leta volabit amplexus. Tunc et ipse sponsus occurret et dicet: Surge et veni, proxima mea, speciosa mea, columba mea, quia ecce hiems transiit, pluvia abiit sibi. Tunc et angeli mirabuntur et dicent: Que est ista prospiciens quasi diluculum, speciosa ut luna, electa ut sol? Videbunt te filie et laudabunt regine et concubine predicabunt. Tunc et alius castitatis chorus occurret. Sara cum nuptis veniet, filia Phanuelis Anna cum viduis. Erunt in diversis gregibus carnis et spiritus matres tue. Letabitur illa quod genuit, exultabit ista quod docuit. Tunc vere super asinam Dominus ascendet, et celestem ingredietur Ierusalem. Tunc parvuli de quibus in Ysaia Salvator effatur: Ecce ego et pueri quos dedit mihi Deus, palmas victorie sublimantes, consono ore cantabunt: Osanna in excelsis. Tunc centum quadraginta quatuor millia in conspectu throni et seniorum tenebunt citharas et cantabunt canticum novum. Et nemo poterit scire canticum illud nisi numerus definitus. Hi sunt qui cum mulieribus non se coinquinaverunt, virgines enim permanserunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Quotienscumque te vana seculi delectaverit ambitio, quotiens in mundo aliquid videris gloriosum, ad paradisum mente transgredere. Esse incipe quod futura es, et audies a sponso tuo: Pone me sicut signaculum in corde tuo, et sicut signaculum in brachio tuo. Et opere pariter ac mente munita clamabis et dices: Aque multe non potuerunt extinguere caritatem, et flumina non cooperient eam.

Finitur epistola sancti Ieronimi ad Eustochium.

Domni Ieronimi presbiteri. De lapsu Susanne virginis.

Nunc loquor ad te anime [illegible] homo peccatrix primum confitetur. Et ubi celans mala sua [illegible] detegitur et nolens publicatur. Quid ago Susanna? quid cogitationibus estuas? quid non erumpis in voces, et [illegible] ardores ut aliquod solatium capias? Hoc plane, hoc erit quod [illegible] quoddam egritudinis mee [illegible] dignitas [illegible]. Nam et volens tumida partum cum fuerit [illegible], evaporans [illegible]

Audite me omnes qui prope estis et qui longe qui timetis dominum et qui
celesti gaudio congaudetis et estis collugentes sicut scriptum est
gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus. Vos inquam appello quorum animum
[illegible] sermone et non [illegible] lugentes pro voce ingeminat
Advertite vestra verba oris mei et [illegible] ex iusto dolore procedant in [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] meum [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nostre
nomine [illegible] dicere [illegible] sapiens et [illegible]. [illegible] [illegible]
-dinis accepit dolorem et cepit [illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible] dei
maculavit. hinc omnis anima christiana grave vulnus excepit. quod
datum est [illegible] canibus et margarite misse sunt ante porcos. [illegible]
enim hominibus nomen [illegible] est [illegible] et abominationi et [illegible]
[illegible] [illegible] est nostrum castitatis. hinc [illegible] anime mee. hinc
[illegible] dolor. et unum malum bona plurima [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] totam lucem pene obscuravit [illegible]. [illegible] [illegible]
vocem et flebilem dicam. Audite me omnes [illegible] et videte dolorem meum.
Iuvenes mei et virgines mee [illegible] [illegible]. [illegible] enim [illegible]
est [illegible] ubi [illegible] captive ducuntur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. que caput
[illegible] et causa malorum est. que multiplicatur [illegible] cum gloria virginitatis
nomen [illegible] [illegible]. Nefas enim est [illegible] [illegible] non castam. et [illegible] [illegible]
quod non est. Unde [illegible] quid primum. quid ultimum dicam. bona [illegible]
memorem que [illegible] an mala defleam [illegible] [illegible]. Eras [illegible] in
paradiso dei [illegible] [illegible] [illegible] eras sponsa christi. eras [illegible]
dei. eras [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] eras. [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible]. quod non es quod fuisti. Incedebas in [illegible] tamquam columba
illa de qua scriptum est. penne columbe deargentate et posteriora
dorsi eius in [illegible] auri. splendebas ut argentum. fulgebas ut aurum
[illegible] [illegible] [illegible]. Eras tamquam stella in manu domini nullum [illegible]
nullas [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. facta est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facta est [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible]
-dinis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diaboli. [illegible] [illegible] [illegible]
ut columba. [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]. que fulgebas ut [illegible]
[illegible] virginitatis [illegible]. [illegible] [illegible] facta est [illegible] [illegible]. etiam

et indignorum pedibus conculcaris. que fueras stella radians in manu domini velut de alto ruens celo extincta conversa es in carbonem. Ve tibi misera. et iterum ve. que tanta bona pariter propter exiguum temporis luxuriam perdidisti. Quam tibi spem apud christum dominum reliquisti. Quid memorem? tollens fecisti membra meretricis. Quis te sociis tuis visitabit cum deus repudiavit. qui se aggregatoribus et perditis longe facit. Sed revertamur ad humana ut illa divina nostrant. Aspice quos possis? quem presentem appropinquare non horreat? Ipsi oculos et poteris erige frontem si audes. et aliquem sororem fiducialiter intuere. Nonne tua facie conscientia commissi tamquam plumbum inclinat et premit. nonne tenebre ante oculos tuos et dura caligo versantur. Nonne timor et tremor animam tuam et membra quassant. Sed ergo homines interne constitutos. et aliud forsitan delicti obnoxios non potero intueri; tam gravi confusione repulsa. quid facies coram castis apostolis? Quid facies coram helia et daniele. et tantis operatis prophetis? Quid facies coram maria et tecla et agnete. et immaculato choro puritatis? Quid denique facies coram angelis sanctis? Nonne splendore et claritate immaculatorum domini fulminibus percussa comburens. Sed dictura es forsitan. non potui sustinere. quia carnem fragilem circumferebam. Respondet tibi beata tecla cum innumerabilibus sororibus. Et nos eandem carnem amicte fuimus. nec tam plenum propositum castitatis nostre aut fragilitas carnis potuit mutare; aut sevitia tyrannorum pervaria comminata. Sed vere femina non potest corrumpi caro si mens ante fuit corrupta. Damnabit ergo in crimine dictam que ardorem precedit in crimine. Sed dices. Nolui hoc malum, nam passa sum violentiam. Respondebit tibi illa fortissima susanna cuius tu nomen fallaciter baiulabas. Ego inter duos viros posita. inter duos unam iudices presbiteros sola inter plures nemoris constituta. vinci non potui quia non volui. Tu ab uno ineptissimo adolescente et in media civitate quando vim potuisti ferre. si quia vitio viciari voluisti. Quis denique tuas voces audivit? Quis obiurgationes sensit? Ut autem hec omittam. certe post illatam tantam violentiam. detegere prius non debuisti. Esset enim excusatio infelicitatis. cet omne me pena purgans. pro honore pudicicie me deduxisses in publicum. Erubuisti forsitan ne te violatam multi cognoscerent. Et ut quod timuisti ille non erat timor. sed ut tacendo cum adultero crimen celares. Esto autem pudor prohibuit confiteri. Quid de fida simphonie dicas? quod dextra? quid

Immo nobis ululare vociferare ut clamoribus debuisti.

de frequenti commeatu foeditatis. Cesset cesset iam violentie figmentum,
cesset iam roboris argumentum. Clamant membra illa dicata Christo, celestium ...
tui inferiori polluenda conubio. Horret animus meminisse debeant. Cum ad imum pre-
lectus pervenimus. Nam et medicus quamvis sit fortis animo, cum tam altum secat
vulnus, puto ex parte aliqua sustinebit horrorem. Heu perdita, iam nec
intelligis omnes tibi excusationis penitus esse exclusas. Iam ne sentis quantum
tibi mali in carne et in anima nefaria libido cumulavit. Non istam de te opi-
nionem tue expectaverat virtutis, qui te ad singularem gloriam computabat.
Non hunc luctum et has lacrimas exitii ad nativitatem crediderat mater
que voluntatis tue gemitus prelatam virginitatem solabatur. Non fructus tui non pro-
-res hos ex te dedicatos expectabant, quos omnes quasi uno gladio tui
sceleris gravius sauciasti. Si fuisses communi sorte defuncta, flerent te ad
modicum post desiderium parentes, gratularentur audientes quod immacu-
-latam premiserant virginem hostiam domino vivam, precatricem eorum delictorum.
At nunc plangunt mortuam et non mortuam, lugent vivam et non vivam,
pre amissa gloria virginitatis, vivam dedecore turpitudinis. Ingratus
est pater tuus ... excruciatus. ... quo vero mater ex quo
in tantum misere infelicitatis passa est, nec tamen modum pro dolore reserunt. Nisi
hoc plane solum videntur habere solatium, quod te nec pater compulit, nec
mater coegit ut virginitatem proficereris, quam et ultro professa es. Nam
cum tu multas tibi difficultates tuus genitor proponeret, cum ardentem iterum
-suande virginitatis ingereret, te non solum parentis sensisse, verum et revo-
cationes et dictas duxisse terribiles. Ingratus quo mercedem sperabat ... quod
non tuo proposito consentiret. In tantum tibi misera intelligis pondus iudicii
accrescere, et non sufficit quod ultro promisisti. Ecce nubis te sponso ille
neque dominus coniugavit. Cum tibi venerit in mentem ille quem deseruisti, qui
tanta te caritate pasceret, ut tantam animae tue faceret oblivionem. Non es
memorata sancti diei dominice resurrectionis, in quo divino altari te obtulisti
velandam. In tanto talium solemni conventu ecclesie inter lumina neo-
phytorum, inter candidatos regni celestis, sicut regina regi nuptura pro-
-cessisti. Non es memorata qualis ad te die illo sermo sit adhortatio ista. Vide
filia, intuere o virgo. Quis ad sponsa tuum et decorem domini sic aucte
... te oportet fidem, quam subeantur ... pollicemus.

Semper cogita quam virginitatem tuam spoponderis. Fateris te oportet san
guinem fundere. [illegible] caritatem. Sic tamen in illo die operationis
medietas et proprietatem patronus ergo [illegible] anime recta es. Ubi cu
[illegible] [illegible] non atramento [illegible] [illegible] [illegible]
amen. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] feminis [illegible]
[illegible] humana [illegible] ostendo. Nam si inter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] femina viro commixta [illegible]
non sine magno [illegible] peccaret adulterium. Quid [illegible] hec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et operantibus [illegible] copula [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Nescio an possit [illegible] mors [illegible] pena cogitan-
[illegible] [illegible]. melius est nubere quam uri. Hoc dictum ad non [illegible]
pertinet ad [illegible] velatam [illegible] spopondit se Christo. et [illegible] [illegible]
[illegible] accepit. Que nupsit. Nam in mortali [illegible] est [illegible]. Etiam
[illegible] nubere communi lege adulterium perpetrat. ancilla mortis ef
ficitur. [illegible]. quod dicere dicendum est [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et fingere se esse quod non est [illegible] habitu virgo. [illegible]
non virgo. [illegible] adultera. et [illegible] et [illegible]. Sed ad te [illegible] [illegible]
[illegible] oblivioni tantorum [illegible] bonorum es. et spectaculum tantorum facta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible] [illegible]
virginalis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. quando oculos tuos non
[illegible] [illegible] aures tuas non penetrabat in [illegible] [illegible]
cantus. [illegible] non [illegible] celestium [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apostolus fugite fornicationem. Quoniam peccatum quod fecerit homo
extra corpus est. qui autem fornicatur [illegible] [illegible] peccat. [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] demonstrat. Nam [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. glorificate deum in corpo
re vestro. Et iterum dicit. fornicatio autem et omnis immunditia [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] omni adulatione [illegible]
[illegible] [illegible]. hoc inquit [illegible] intelligentes quia omnis fornicator
[illegible] [illegible] non erit heres in regno Christi et dei. Hec tanta et tam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illud opus [illegible] tua
membra [illegible] mortificata te oblivio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] libido [illegible]. [illegible] [illegible]
demergebat. et [illegible] [illegible] [illegible]

locum tabulis separatum in quo in ecclesia stabas recordari debuisti ad quem re-
ligiosae et nobiles matronae certatim currebant tua oscula cupientes quae
sanctiores et digniores erant. Nonne vel illa praecepta recogitare debuisti quae oculis tuis
cotidie parietes ingerebant: Divisa est mulier et virgo. Quae non est nupta
sollicita est quae domini sunt quomodo sit sancta corpore et spiritu. Tu autem in contrarium
apostolum vertens dictum ita agens ut nec corpore esses sancta nec spiritu: corpore
quidem fornicando spiritu autem virginitatem mentiendo. Proh pudor: solet famam
subsequi factum, tua autem ad malum fama praevenit. Nam ante triennium
rumor quidam et suspicio de te fuisse dicebatur cum sinceritatem praetendebas vin-
dictam de maledictis in ecclesia publice postulabas. Quos etiam ego sustinuisse
eos vidi cum pro tua sustulit opinione labores. Rancientes singulos
constringentes singulos ut ad delatorum infamiam veniremus. Grave enim erat
nobis et omnibus bonis intolerabile de dei virgine vel turpe aliquid dici. Nec
veri[ta] es nec hoc ante oculos habuisti ne veniret in mea confusione
et eos fratres infamares qui pro tua opinione laborabant. Multa audacia nimium
vana ut te conscientia tua non terreret ut simulata virginitate pu-
tares te etiam deum posse decipere. Sed ille qui dixit nihil occultum quod non reveletur
et vos igitur fecistis in occulto ego autem faciam in manifesto. Ille qui non mentitur furtivum
opus protraxit in publicum et in conspectu solis huius tenebrarum vestrarum opera denudavit. O
quid grande facinus crudelior in auctore et cupiens moderari non invenit modum. Oblita pro-
positi oblita parentes oblita castitatem tuam oblita gloriam virginitatis oblita timoris
diligentis cum parentes oblita promissionem regni oblita terribile iudicium amplexata es
corruptionem et praetulisti fructui confusionis finem in mortis sempiternum et in-
teritum perpetuum. Et certe non habes quod de nostra negligentia conqueraris. Quodcumque
enim ad officium pastoris pertinuit et tibi et omnibus non negatum est. dilectio spiritualis adhibita
commonitio sancta non defuit. Oblita domum patris ut propheta dicit ad monasterium virginale
transisti: inter tot posita non dicam tuta esse debueras si voluisses sed etiam
aliis tutelam dare potuisses. Sed fecisti hoc et alia vincta fecisti omnium opprobrium
quod et alias correpta et consummata pariter decantares. Seminavi semen vitam
seminavi in petrosa. Aut enim ex corde tuo dictamea volucres id est daemones ra-
puerunt aut malignis cogitationibus suffocata sunt aut invenit nimio ardo-
re. Ecce me ... aedificare aurum argentum lapides pretiosos. Inveni
sed ligna fenum stipula ... laborans. Dicam et ego cum propheta

[illegible] fuit ps q colliget stipulas in messe. Et quod peius est danandum [illegible]. oro
te ista pfectiam tolerabis. Nec [illegible] ua [illegible] por fro camiasti. quas [illegible] de pro
pecto pro peniteri fecisti. Ita labia tu [illegible] p quitas sit ua om blasfemans: [illegible]
Inos generatas os puz. et adiunxis eternaz [illegible]. Synagoga uidere prius [illegible].
[illegible]. Dicite a [illegible] mala augustus [illegible]
audebo punnas prius [illegible] sua punita est. [illegible] nom dni [illegible] no
blasfemare [illegible] tunc quo et [illegible]. rotas tibi [illegible] iudicium [illegible] faas
esse uulnerata [illegible] esse psitam. Cupio plesse. [illegible] no possuz.
quoniam caput in dolore. totum cor in mesticia est a peccato [illegible] ad cap. [illegible]
[illegible]. Non est malagma [illegible]. Infirmitas [illegible] omne humane medicine
[illegible] auxilium. [illegible] bonum [illegible] iusta indignacione [illegible], te omi
depopulacione [illegible]: omi tormentorum genere [illegible]. uidetur morte
multandaz aut ignibus cremandaz. Ego tamen que me grauiora [illegible]
tormenta: et sine fine [illegible] manere [illegible]: non temporales [illegible]
sed eternos [illegible] uolo [illegible] non [illegible].
[illegible] diuina [illegible]. Solum enim et [illegible] est
Remedium. illud est diuina uox [illegible] mysteris [illegible]. Nolo inquit
mortem peccatorum: [illegible] ut conuertantur et uiuant. Et iterum post hec dixit. Co-
uertere ad me. numquid resina non est in galaad. aut medicus non est ibi? Quare
non [illegible] hec [illegible] peniam [illegible]. [illegible]
[illegible] ad penitentiam [illegible]. Penitudo que est uena. [illegible] uulneratis [illegible]
uena medicamenta. [illegible] et qualis uena est penitentia. que aut [illegible]
[illegible]. aut [illegible]: [illegible] hec [illegible] adulterum est. [illegible]
[illegible] fit [illegible] facta dicitur in [illegible]. et [illegible] molem.
[illegible] est [illegible] magnitudo. [illegible] non [illegible]. hec [illegible]
[illegible] agitur. [illegible] tibi ante oculos ponas [illegible] gloria [illegible]. et de quo libro
[illegible] nomen tuum delendum sit: et [illegible] scriptores
[illegible] fletus est oculorum: et [illegible] sine fine. [illegible] hec [illegible] fide [illegible]
[illegible] et gehenne ignis
[illegible] quia non est [illegible] baptisma [illegible]
[illegible] nec aliud est remedium [illegible] unicum baptisma [illegible]
[illegible] laborem in [illegible] eius [illegible]. [illegible] ab eternalibus [illegible]
[illegible]. Ergo hec tamen cogitans et [illegible] tractans [illegible] esto [illegible],
[illegible] huius [illegible]. et [illegible] memoria te [illegible] est. [illegible]

posse remunerare cogita. De indignationibus tibi accipe ... ut facias. et mores ac membra
singula digna castigatione puniantur. Amputentur crines qui per inanem gloriam occasionem
luxurie prestiterunt. Defluant oculi lacrimas, quia masculum non simpliciter
conspexerunt. Pallescat facies que quondam rubuit impudice. Totum denique corpus
in cilicio et ieiuniis maceretur, cinere aspersum et durum cilicio. et quantum prius
male sibi de turpitudine placuit, tantum nunc sit vindicata tamen cura. Ieiuniis et
anxietatibus, et orationibus vigilans, et ... ad terram ... cubiculum
oculi ... quia umbra corporis ... malum ... impium. [illegible]
vita talis actio penitentie, si fuit perseverans, audebit sperare. et si non gloriam
certe penam evacuationem, dicit enim Deus: Convertimini ad me, et ego
convertar ad vos. Convertimini ex toto corde vestro, in ieiunio et fletu et planctu,
et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Quam prius enim misericors est. Sic enim
magnus ille David iustificatus est. Sic Ninive ... illa civitas. Ut
merito dicatur: doleat caput ... Peccator ergo qui sibi non pepercit, a Deo veniam
merebitur. Et si futuras penas gehenne ... in hoc brevi vite spatio com-
pensabit, ... ab eterno iudicio liberabit. Grandi plage alta et pro-
lixa opus est medicina. Grande scelus grande habet necessariam satisfactio-
nem. Non est ... iacet non ... homo ... ostenditur
et venitur. At ubi ... mala sua ... detegitur, et nolens publica-
tur, ... grande scelus est. Quod enim ... negare non poteris. Et ideo
fortius est dolendum, quia peccatum est forte. ... fomites pecca-
torum, quale ... mundus ... corporis humani non ...
... gratia, si non infidelitate gravaretur. Quantum vis et qualis
vis curatum ad ... sufficient. ... longior vita. Dum
ne ... penis eterni ignis ... Sed ... et agone
penitentie ... fortiter. Invenire tamen naufragus tabule ...
te posse de profundo animo ... In hoc penitentie ... iure. Nec
... ab humano die post ... quia ... quando hoc tibi
... voluit ... in ... ab ipso solo te invenire in die iudicii prop-
itium Redemptorem.

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Marcellam exhortatoria.

Ambrosius, quo chartas, sumptus, notarios ministrante, tam innumerabiles
libros vere Adamantius et noster Chalcenterus explicavit, in quadam epistola quam

ad audiendas orationes respirat. Verum nunquam sine odore origine prece [illegible]
[illegible]. nunquam venisse sentimus. [illegible] ex parte [illegible] primaret.
sed [illegible] esse ut noctiorum. ut et lectio orationes prosequeretur. et [illegible]
[illegible] nos venisse [illegible] tale [illegible] finem. [illegible] p[er] [illegible] hora legimus [illegible]
[illegible] optamus. [illegible] fame deficientes. continentes [illegible]. et
quasi post multum laborem mundanis turpis negotiis occupamur. [illegible]
[illegible] prandia / quod onerata mens [illegible]. [illegible] vere
frequentias salutanda. quia autem [illegible] condicio ad alios pergimus. aut ad nos
[illegible] salutandi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alteros expectamus. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] anima [illegible]. et [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible]. talis nos [illegible] et occupat et [illegible]. cum
[illegible] anni [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] nobis [illegible]
imponit. nunc [illegible] [illegible] in annos multos durantia [illegible]. [illegible]
[illegible] evangelii [illegible]. [illegible] hac nocte repetent animam
[illegible] parasti [illegible] erunt. [illegible] non ad [illegible] tanti [illegible]
ate. [illegible] parasti. [illegible] erunt. [illegible] [illegible] pes. [illegible]
delicias [illegible]. [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible] familiari [illegible] solet
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] damnum ut sepe [illegible] familiari accidit solet
fuit nuntiatum. multo merore [illegible]. letamur ad nuntius. [illegible]
contristamur. [illegible] cum [illegible] bono homine animorum [illegible] [illegible] fames. [illegible]
deum [illegible] clare. [illegible] in [illegible] tua imagines eorum dissipa. cum omnis
ad ymaginem et similitudinem dei [illegible]. [illegible] [illegible] pronas [illegible]
[illegible] [illegible]. et quomodo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ostentat. nunc [illegible] [illegible]
frangitur. nunc tremulus in [illegible]. [illegible] et nos [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] similitudines [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fluctuando. et navis [illegible] nunc [illegible]
[illegible] [illegible]. non [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intimus. [illegible] [illegible] panis. et [illegible]
[illegible] manibus [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] non aborationem [illegible]. non [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
floribus [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

frigus fuit et brumales nives, ligna non emam, calidius vigilabo vel dormiam. certe quantum ad me pertinet, vilius non algebo. habeat sibi Roma suos tumultus, harena saeviat, circus insaniat, theatra luxurient, et quia de nostris dicendum est, matronarum cotidie visitetur senatus. nobis adherere deo bonum est, et ponere in deo spem nostram, ut cum paupertatem istam celorum regna mutaverint, erumpamus in vocem: quid enim mihi restat in celo, et a te quid volui super terram? quo scilicet cum tanta reperiamus in celo, parva et caduca quesisse nos doleamus in terra.

Epistola Jeronimi ad Marcellam de blasphemia in spiritum sanctum irremissibili.

Brevis questiuncula quam misisti et aperta responsio est. Scriptum enim dico quod in evangelio scribitur: quicumque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei, qui autem dixerit in spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Novatianus affirmat non posse peccare in spiritum sanctum nisi eum qui christianus fuerit et postea negaverit. Manifestum est iudeos qui eo tempore blasphemabant peccato blasphemie non teneri, quippe qui improbi coloni interfectis prophetis de nece domini cogitabant, et in tantum erant perditi ut ad salvandos eos se dei filius venisse responderit. Unde de toto ipsius scripture ordine convincendi sunt, non his irremissibilem dici esse blasphemiam, qui tormentis avulsi et variis cruciatibus divinum denegassent, sed his qui cum videant in virtutibus opera dei calumpniantur et clamitent demonis esse virtutem, et omnia signa que facta sunt non ad divinam magnificentiam sed ad diabolum pertinere. Unde et salvator toto respondendi hoc agit argumento ut doceat non posse sathanam ejici a sathana, et regnum ejus in se esse divisum. Cum enim diaboli studium sit dei ledere creaturam, quo modo dici potest voluntatis sue sanare languentes et se ipsum de obsessis fugare corporibus? Probet itaque Novatianus aliquem eorum qui sacrificare compulsi sunt ante tribunal iudicis respondisse omnia que in evangelio scripta sunt non a filio dei sed a Belzebub principe demoniorum esse perfecta, et tunc approbare poterit irremissibilem in spiritum sanctum esse blasphemiam. Verum autem et acutius aliquid interrogemus: respondeant quid sit contra filium hominis dixisse et in spiritum sanctum blasphemasse. Ego autem dico unum atque illud eos qui christum in persecutione negaverunt, contra filium hominis dixisse et non in spiritum sanctum blasphemasse. Cum enim interrogatur an christianus sit, et respondet

non esse respondit. Unde negando xpistum non se filium hominis. Cum ergo non fuit in-
-ventus. Sicut autem xpistum negando negavit et spiritum edisserat hereticus quod non
potuit xpistum qui filium hominis denegavit. Aut si potius genus in hoc loco
evangeliis verum putat. Verisimile est negasse factum mendo. Cum
negaret vel apostolus eo tempore cum ancille interrogatione perterritus dominum ne-
-gavit. Filium hominis an ipsum xpistum videtur commisisse peccatum. Si id quod
a nobis dicimus. Et diaboli voluerit interpretari non xpistum cum negasse
sed hominem. mendacem facit salvatorem. qui se ipse est filium dei negandum.
esse dixerat. Sicut autem negavit filium dei vere et amare flevit. et
primam negationem una postea confessione delevit. Manifestum est pec-
-catum in spiritum sanctum id non posse dimitti quod dicat blasphemiam. Et cum videns
in virtutibus deum occasione calumniatur ex factis. Docuit quoque aliquem
negatorem occasione negasse xpistum. et nec Petri tradunt negatorem
venia non posse aperiri peccatum. Quia aliud est tormentis cedere et
se xpistianum negare. aliud xpistum diabolum dicere. Sicut in ipsis sermonibus
atque sanctus domino loca poterunt demonstrare. Fuerat quidem plura
disserendum. Sed quia et animus cum ad verum suspendatur occurrerunt
vincant nec negare non possimus. et non statim respondere. ad modum
verum est arrogantis latam disputationem brevi sermone comprehendimus ut non
tam epistolam quam commentariolum dictaremus.)

Item epistola ad Marcellam de egrotatione Blesille.

Abraham temptatur in filio. et fidelior invenitur. Ioseph in egyptum
venditur ut patrem pascat et fratres. Ezechias vicina morte terretur. ut
fusus in lacrimas XV. annorum spatio propagetur. Petrus apostolus dominica
passione concutitur. ut amare flens audiat: Pasce oves meas. Paulus
lupus rapax. et beniamin adolescentior in extasi cecatur ut videat et
repentinis tenebris circumdatus dominum vocat. quem dudum ut hominem
persequebatur. Ita et nunc mi Marcella Blesillam nostram vidimus
ardore febrium per XXX. ferme dies iugiter estuasse. ut sciret reiciendas
delicias corporis quod paulo post vermibus exarandum sit. Venit
et ad hanc dominus Ihesus tetigitque manum eius. et ecce surgens ministrat ei.
Redolebat aliquid negligentie. et divitiarum fasciis colligata in seculi iacebat
sepulcro. Sed infremuit Ihesus. et conturbatus in spiritu clamavit dicens. Blesilla

exi foras. Que vocata surrexit et egressa cum domino vescitur. Iudei
minentur et tumeant, querant occidere suscitatam, soli apostoli glorientur.
Scit se vitam suam ei debere qui reddidit, scit se eius amplexari pedes, cu-
ius paulo ante iudicium pertimescebat. Corpus pene iacebat exanime et
anhelos artus mors vicina quatiebat. Ubi tunc erant auxilia propinquorum?
Ubi verba omni inaniora fumo? Nichil tibi debet o ingrata cognatio, que mundo
periit et Christo revixit. Qui christianus est gaudeat, qui irascitur non se
esse indicat christianum. Vidua que soluta est in vinculo maritali nichil
aliud necesse habet nisi perseverare. At scandalizat quempiam vestis fuscior. Scan-
dalizet et Iohannes quo inter natos mulierum maior nemo fuit, qui
angelus dictus ipsum quoque dominum baptizavit, qui camelorum vestitus teg-
mine zona pellicea cingebatur. Cibi displicent viliores? Nichil vilius
est leguminibus. Ille christianos scandalizent oculos que purpurisso et quibusdam fucis
ora oculosque depingunt, quarum facies gypsee et nimio candore
deformes ydola mentiuntur, quibus si forte improvidens lacrimarum stilla
eruperit, sulco defluit; quas nec numerus annorum potest docere
quod vetule sunt, que capillis alienis verticem struunt et preteritam iuven-
tutem in rugis anilibus poliunt, que denique ante nepotum gregem trementes
virguncule componuntur. Erubescat mulier christiana si nature cogit
decorem, si carnis curam facit ad concupiscentiam, in qua qui sunt secundum
apostolum Christo placere non possunt. Vidua nostra ante morosius ornabatur
et die tota quid sibi deesset querebat ad speculum; nunc loquitur confidenter:
Nos autem omnes revelata facie gloriam domini speculantes in eandem imaginem
transformamur a gloria in gloriam quasi a domini spiritu. Tunc crines an-
cillule disponebant et mitellis crispantibus vertex artabatur innoxi-
us; nunc neglectum caput scit se tantum sufficere quod velatur. Illo tempore plu-
marum dura mollities videbatur, et in extructis thoris iacere vix
poterat; nunc ad orandum festina consurgit et modulata voce ceteris alleluia
preripiens prior incipit laudare dominum suum. Flectuntur genua super nudam humum
et crebris lacrimis facies cerussa ante sordidata purgatur. Post orationem
psalmi concrepant et lassa cervix, poplites vacillantes in somnumque
vergentes oculi nimio mentis ardore vix impetrant ut quiescant. Pulla
est tunica minus cum humi iacuit sordidatur. Soccus vilior [illegible]

Pa[illegible] matronarum [illegible] urgetur. Cingulum non auro gemmisque di-
stinctum, sed laneum et tota simplicitate purissimum, et quod possit
magis adstringere vestimenta quam scindere. Si huic proposito invideat
scorpius, et sermone blando de illicita rursus arbore comedere per-
suadeat, illidenda est ei pro solea anathema, et in suo morienti pulvere di-
cendum: vade retro, Sathanas, quod interpretatur adversarius. Adversarius quippe Christi est et anti-
christus, cui praecepta displicent Christi. Oro te, quid tale umquam quale apostoli
fecimus, ut merito scandalizentur? Patrem senem, navim et rete
dimittunt. Publicanus a theloneo surgit et sequitur salvatorem. Volebat
discipulus reverti domum et prius suis renuntiare: magistri voce prohibetur.
Sepultura non datur patri, et pietatis genus est impium esse pro domino. Nos
quia serica veste non utimur, monachi iudicamur; quia ebrii non sumus
nec cachinno ora dissolvimus, continentes vocamur et tristes. Si
tunica non canduerit, statim illud de trivio: impostor et Graecus est. Ca-
villentur vafriora licet, et pingui aqualiculo farsos circumferant
homines: Blesilla nostra ridebit, nec dignabitur loquacium ranarum
audire convicia, cum dominus eius dictus sit Beelzebub.

Incipit epistola beati Ieronimi ad Paulam de morte filie

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum, et plorabo
non, ut Ieremias, vulneratos populi mei, nec ut Iesus miseriam Ierusalem,
sed plorabo sanctitatem, misericordiam, innocentiam, castitatem, plorabo omnes
pariter in unius morte virtutes? Non quo lugenda sit illa, quae abiit, sed quo
nobis impatientius sit dolendum, quod talem videre desivimus. Quis enim
siccis oculis recordetur viginti annorum adolescentulam tam ardenti fide
crucis levasse vexillum, ut magis amissam virginitatem quam mariti
doleret interitum? Quis sine gemitu transeat orandi instantiam,
nitorem linguae, memoriae tenacitatem, acumen ingenii? Si Graece au-
disses loquentem, Latine eam nescire iudicares. Si in Romanum sonum lingua
se verterat, nihil omnino peregrinum sermo redolebat. Iam vero, quod in Ori-
gene illo Graecia tota miratur, in paucis non dicam mensibus, sed diebus
ita Hebraeae linguae vicerat difficultates, ut in discendis canendisque
psalmis cum matre contenderet. Humilitas vestium, non ut in plerisque, tumorem
animi arguebat; sed interiore mente se deiciens inter ancillarum virgines

altum, animamque nichil medium inter eo [illegible] dimovebatur quod neglectum [illegible] videbat. Vacillabant egrotatione gressus, et pallentem [illegible] faciem vix collum tenue sustinebat, et tamen aut prophetam aut evangelium semper in manibus. Lacrime ora complentur. Singultus obsecrant vocem, et herentem linguam ultra Christi nomen non laxant. Et suum spiritum sentiens ad Dominum exequeret, et germanam in osculo val-lavit extremis propinquorum. Hec extrema verba mandabat: Ora-te dominum Yhesum ut michi ignoscat, quia implere non potui quod volebam. Secura esto, o mi Blesilla, confidenter proferens verba que diximus. Nulla est sera conversio. Vox hec primum dedicata est in latrone: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Postquam autem sarcina carnis abiecta, ad suum anima revolavit auctorem, et antiquam possessionem diu peregrinata conscendit, ex more parantur exequie, et nobilium ordine precedente, aureum feretro velamen obtenditur. Videbatur michi tunc clamare de celo: Non agnosco vestes; amictus iste non meus est, hic ornatus alienus est. Sed quid agimus? Matris prohibitura lacrimas ipse plango. Confiteor affectus meos, totus hic liber fletibus scribitur. Flevit et Yhesus Lazarum, quia amabat illum. Non est optimus consolator quem proprii vincunt gemitus, cuius visceribus emollitis fracta in lacrimas verba desudant. Testor, mi Paula, Yhesum quem Blesilla nunc sequitur, testor sanctos angelos cuius quorum consortio fruitur, eadem me dolorum pati tormenta que pateris, patrem esse spiritu, nutricium caritate, et interdum dicere: Pereat dies illa in qua natus sum; et: Heu me, mater, ut quid me genuisti virum qui iudicer in omni terra; et illud: Iustus es, Domine, verumtamen iudicia loquar ad te. Quid est quod via impiorum prosperatur? Et: Mei autem pene moti sunt pedes, quia zelavi [illegible] videns. Et dixi: Quomodo cognovit Deus, et si est scientia in excelso? Ecce ipsi peccatores et abundantes in seculo obtinuerunt divitias. Sed rursum illud occurrit: Si narravero sic, ecce generationem filiorum tuorum prevaricatus sum. Nunquid et in meam mentem non hic sepe fluctus illiditur: Quare senes [illegible] vivunt [illegible], cum adolescentia et pueritia immaturo flore carpuntur? Quid cause est ut sepe bimuli trimulique et ubera materna lactentes a demonio corripiantur, repleantur lepra, morbo regio devorentur, et e contrario impii, adulteri

homicide · sacrilegi · vegeti · atque fluere de pia in deum iamicare blasfemat. Lapsarum iustitia patris non respondet ad filium · Et aut q perraueat ipsa non notum? Aut remanet votis illa prima peccata patrum · filios oportet respicere? Iniquum sit longeum patris innumera delicta innocentis infantiam rependere. Et dixi: ergo sine causa iustificaui cor meum · et laui inter innocentes manus meas; et factus sum flagellatus tota die. Estimabam ut cognoscerem hoc · ut cognoscerem · tantum dicit et propheta. Et posui ut cognoscerem · hoc labor est in conspectu meo donec ingrediar in sanctuarium dei et intelligam in nouissimis eorum. Iudicia dei abyssus multa. Et o profunditas diuitiarum sapientie et scientie dei · quam inscrutabilia iudicia eius · et inuestigabiles uie eius · bonus est deus · Et omnia que bonus facit bona sint necesse est · ordinatio rogatur · plango quod accidit · Sed quia sic placuit deo · eque animo sustinebo · Unicus raptus est filius · dixi quod pro deo · eque animo sustinebo · tolerabile · et sustulit ille quod dederat · amici me consolabuntur · negauerunt · vacabo amicis · nichil aliud nisi diuinum cogitabo · Imminebit super hec et dira pugnus · langor · et infirmitas · extremam expectabo mortem · et breue putabo malum · quod finis melior subsequitur · Consideremus quid hoc etiam ille psalmus sonat: Iustus es domine · et rectum iudicium tuum · Hoc non potest · nisi ille qui ad omnia que patitur magnificat dominum · et pro nihilo imputatur · Exultauerunt enim filie iude in omnibus iudiciis domini · Si iuda confessio interpretatur · confitetur autem omnis in omnibus iudiciis domini · qui se credere dicat in ipso · In omnibus et iudiciis diuina credens est · necesse est ut qui se credere dicat in ipso · Langueo · et in hoc laudans gaudeat · Sanus sum · gratias refero creatori · Languo · et in hoc lauda diuinam uoluntatem · Quando enim infirmor · tunc fortior sum · Et uirtus in infirmitate perficitur · Patitur et apostolus aliquid quod non uult · Sufficit tibi gratia mea · Et ad reuelationem dominum deprecatur · Sed dixit · Sufficit tibi gratia mea · Et ad reuelationum humiliandam superbiam monetur quod humane imbecillitatis · et humilitudine triumphantur · quibus in carne nostra omnes adhuc ponitur · Per singulas acclamationes culusque hominem te memento · Et dolemus quod mortuum · Ad hoc caro aut diximus sit quo quasi parcellum est · Abraam · moyses · ysaias · petrus · iacobus · non nati sumus ut maneamus eterni · Et nos et iohannes · paulus electionis uas · et super omnia dei filius moritur ·

Indignamur aliquem exire de corpore? quod ob hoc forsitan raptus est, ne ma-
-litia immutaret intellectum eius. Placita enim erat deo anima eius, propter hoc prope-
-ravit educere eum de medio iniquitatis, ne longo vite itinere devius ob-
-erraret anfractibus. ingratus moriatur. Sed ille quem gehenna suscipit,
quem tartarus devorat, in cuius penam eternus ignis operatur. Nos quorum exitum
angelorum turba comitatur, quibus obviam xpistus occurrit, gravemur magis
si diutius in tabernaculo isto mortis habitemus. quia quamdiu hic moramur
peregrinamur a domino. Illa nos cupido teneat. Heu me, quia pere-
-grinatio mea prolongata est, habitavi cum habitantibus cedar, multum
peregrinata est anima mea. Si cedar tenebre sunt, et mundus iste fit tene-
bre, quia lux lucet in tenebris, et tenebre eam non comprehenderunt, gratulemur
blesille mee, que de tenebris migravit ad lucem, et inter fidei incipientis ardorem
consummati operis percepit coronam. Revera si plangere desideramus, et ut deus
quis avertat, delicias vite istius cogitantem mors immatura rapuisset,
plangenda erat, et omni lacrimarum fonte deflenda. Nunc vero cum propitio xpisto
ante quattuor ferme menses, secundo quodammodo propositi baptismo lota sit, et
ita deinceps vixerit, ut calcato mundo semper monasterium cogitaret,
non ne vereris ne tibi salvator dicat. Irasceris paula, quia filia tua mea fa-
cta est filia. Indignaris de iudicio meo, et rebellibus lacrimis facis iniuriam
possidenti. Scis enim quid de te, quid de ceteris tuis cogitem. Cibum tibi
nego, non ieiuniorum studio, sed doloris. Non amo frugalitatem istam. Ieiunia
hec adversarii mei sunt. Nullam animam recipio, que nolente me separatur
a corpore. Tales stulta philosophia martyres habeat, zenonem, cleombro-
tum, catonem. Super nullum requiescit spiritus meus, nisi super humilem et quie-
tum et trementem verba mea. Hoc est quod in monasterio promittebas, quod habitu
matronis ceteris separato, quasi religiosior videbaris. Mens ista que
plangit, vestium sericarum est. Interciperis, et emoreris, et quasi
non in meas manus ventura sis, crudelem iudicem fugis. Fugerat aliquando
et ionas animosus propheta, sed in profundo maris meus fuit. Si viventem crederes
filiam, numquam plangeres ad meliora migrasse. Hoc est quod per apostolum iussi, ne super
dormientibus in similitudinem gentium contristemini. Erubesce, ethnice com-
paratione superaris. Melior diaboli ancilla quam mea est. Illa infidelem maritum
translatum fingit in celum, tu meam tibi filiam commorantem aut non credis

aut non novi. Sed dicis: quomodo lugere me prohibes, cum et iacob ioseph in sacco fleverit, congregatisque ad se omnibus propinquis noluerit consolari dicens: descendam ad filium meum lugens in infernum. Et david absalon operto capite planxerit. Repetens: fili mi absalon, fili mi absalon, quis dabit ut moriar pro te absalon fili mi. Moyses quoque et aaron ceteris sanctorum sollempnis est luctus exhibitus. Perfacilis ad ista responsio est. Luxisse iacob filium quem putabat occisum, ad quem et ipse erat ad inferos descensurus dicens: descendam ad filium meum lugens in infernum, quia necdum paradisi ianuam christus effregerat, necdum flammeam illam rumpheam et vertiginem presidentium cherubim sanguis eius extinxerat. Unde et habraham licet in loco refrigerii tamen apud inferos cum lazaro scribitur. Et david iuste flevit filium parricidam, qui alium parvulum postquam ut viveret impetrare non potuit, quia sciebat non peccasse non flevit. De moyse vero et aaron quibus ex veteri more sit planctus exhibitus non mirandum est, cum et in actibus apostolorum iam evangelio coruscante super stephano fecerint ierosolime fratres planctum magnum. Et utique planctus magnus non in plangentium congregatione ut tu estimas, sed in pompa funeris et exequiarum frequentia intelligendus sit. Denique de iacob scriptura sic loquitur: Et ascendit ioseph sepelire patrem suum, et ascenderunt cum eo omnes pueri pharaonis et seniores domus eius, et seniores omnes terre egypti, et omnis domus ioseph et fratres eius, et post parvulum. Et ascenderunt cum eo quadrige et equites, et facta est castra grandia nimis. Id est deinde: Et planxerunt eum planctu magno forti nimis. Planctus iste solemnis non longo tempore implevit lacrimas, in funeris monstrat ornatum, id est ante modum. Idcirco et moysen fletus esse manifestum est. Neque vero satis comparare laudare mystica et divinum tempus in libris in pompatibus ammirari. Quid vero velit quod moyses plangitur, et ihesus nave vir sanctus sepultus refertur, et tamen fletus esse non scribitur? Nempe illud quod in moyse, id est lege veteri, omnes sub peccato adam tenebantur elogio, et ad inferos descendentes consequenter lacrime prosequebantur, ut apostolus ait: Et regnavit mors ab adam usque ad moysen etiam super eos qui non peccaverunt. In ihesu vero, id est in evangelio, per quem paradisus est apertus, mortem gaudia prosequuntur. Flent usque hodie iudei, et nudatis pedibus in cinere volutati atque sacco incubant. Ac ne quid desit superstitioni ex ritu vanissimo phariseorum, primum cibum,

lentis decoxit, vendentes quasi edulio primogenita perdiderunt. Et merito.
quia in resurrectionem Domini non credentes antichristi parantur adventui. Nos vero qui Christum
induimus, et facti sumus iuxta apostolum genus regium et sacerdotale, non debemus
super mortuos contristari. Et dixit, inquit, Moyses ad Aaron et Eleazar et Ythamar
filios eius qui relicti erant: Caput vestrum non denudabitis, et vestimenta non scindetis,
ne moriamini, et super omnem synagogam veniat ira. Nolite igitur scindere ve-
stimenta et luctum ostendere gentilium, ne moriamini. Mors nostra peccatum est.
Et quod forsitan crudele alicui videatur, sed fidei necessarium est, precepto Levitico
scribitur quando sacerdos magnus ad patrem, matrem, fratres atque liberos ire
mortuos prohibeatur, ne videlicet anima Dei sacrificiis vacans et tota in illo mini-
sterio occupata aliquo impediatur affectu. Nonne aliis verbis idipsum in evan-
gelio precipitur, ut non renuntiet domui discipulus, ut mortuo patri non
exhibeat sepulturam? Et de sanctis, inquit, non exiet, et non contaminabit sanctificatum
Dei eius, quia sanctum oleum unctionis Dei super eum est. Certe postquam credidimus
in Christo, et oleo unctionis eius accepto illum portamus in nobis, non debemus exire
de templo, id est de proposito Christiano, non foras egredi incredulitatis, scilicet gentilium,
misceri, sed esse semper intrinsecus, id est voluntati Domini ministrare. Hec idcirco me
ignorantiam Scripturarum auctoritate proferre in luctu, ut videaris rationabi-
liter errare. Et ad hoc prioribus quam sanctam deceret quae nunc Christianam. Nunc
vero Christianam tota renuntiasse te mundo, et abiectis calcatisque deliciis, orationi,
ieiuniis, lectioni vacare te dicere. Cui adolescentulae? Exi, inquit, de terra tua
et de cognatione tua, ut Chaldeos et Mesopotamiam derelinquens, terram repro-
missionis intro eas. Cui omnes facultates aut pauperibus dilargita es, aut filiis ante
mortem mundo mortua dederis, miror te ea facere, que si faceret altera, rep-
rehensione digna videretur. Redit tibi in memoriam confabulatio eius, blanditie,
sermo, consortium, et cur hec cuncta non potiaris: ignoscimus matris lacrimis.
Sed modum querimus in dolore. Si parentem cogito, non reprehendo quod plangis.
Si Christianam et monacham, istis nominibus mater excluditur. Recens vulnus
est, et attactus iste quo blandior non tam curat quam exasperat. Attamen,
quod tempore mitigandum est, cur ratione non vincitur? Nam et Noemi famem fugi-
ens in terra Moab cum marito perdit et filios, et cum propriis esset auxiliis desti-
tuta, Ruth alienigena a latere non recedit. Videte quid mereatur afflicte

ingressa spatium. Ex quo Dominus Christus exoritur ... [illegible] sustinuit
et videbis te nimium delicatam, ereptis in celum oculis, inter ruinas domus,
penas vulneris, innumeras orbitates, et ad extremum uxoris insidias invic-
tam tenuisse patientiam. Scio quid responsura sis: hoc illi quasi iusto
ad probationem Domini. Et tu e duobus elige quod velis: aut sancta es
et probaris, aut peccatrix et iniuste quereris, minora sustinens quam merueris.
Quid vetera replicem? Presentia exempla sectare. Sancta Melania nostri temporis
inter christianos vera nobilitas, cum qua tibi Dominus mihique concedat in die sua habere
partem, calente adhuc mariti corpusculo et necdum humato duos
simul filios perdidit. Rem sum dicturus incredibilem, sed Christo teste non falsam.
Quis illam tunc non putaret more lymphatico, sparsis crinibus, veste
conscissa, lacerum pectus invadere? Lacrime gutta non fluxit; stetit
immobilis, et ad pedes advoluta Christi, quasi ipsum teneret, arrisit: Expeditius
tibi servitura sum, Domine, quia tanto me onere liberasti. Sed forsitan superatur
in ceteris? Quin immo qua illos mente contempserit, in unico postea filio probat, cui
omni quam habebat possessione concessa, ingruente iam hieme Ierosolimam
navigavit. Parce, queso, tibi; parce filie iam cum Christo regnanti; parce salti(m)
Eustochio tue, cuius parva adhuc etas et rudis, pene infantia, te magistra
regitur. Sevit nunc diabolus, et quia cernit unam de tuis liberis triu-
mphantem, obrutum se dolens querit in remanente victoriam, quam in preeunte
[illegible]. ... Pietas impietas in Deum est. Abraham unicum
filium letus interficit, et tu unam de pluribus quereris coronatam? Non
possum sine gemitu eloqui quod dicturus sum. Cum de media pompa funeris
te exanimem referrent, hoc inter se populus mussitabat: Nonne illud est quod sepius
dicebamus? Dolet filiam ieiuniis interfectam, quod non vel de secundo eius mat-
rimonio habuerit nepotes. Quousque genus detestabile monachorum non
urbe pellitur, non lapidibus obruitur, non precipitatur in fluctus? Matronam
miserabilem seduxerunt, que quam monacha esse noluerit, hinc probatur quod nulla
gentilium ita suos umquam filios fleverit. Qualem putas ad istas voces Christum
habuisse tristitiam? Quomodo exultasse Sathanam, qui nunc tuam animam eripere festi-
nans, et pii tibi proponens doloris illecebram, dum ante oculos tuos filie
imago versatur, cupit matrem simul necare victricem, et solitudinem
sororis invadere debilitate. Non ut terream loquor, sed ut [illegible]

sit dominus, inquis, cum [illegible] adflevit [illegible] [illegible]. Scio
[illegible] sunt lacrime plene sacrilegio, incredulitatis, que non habent modum, que usque ad
vicinam mortis accedunt. Ululatis et exclamatis, et quasi quibusdam facibus
accense, quantum in vobis est, vestri homicide estis. Sed ad tales clemens Iesus ingreditur et
dicit: quid ploratis? non est mortua puella, sed dormit. Rideant illi:
[illegible] ista incredulitas Iudeorum est. Si et tu ad sepulcrum volueris filie
volutari, increparis ab angelo: quid queritis viventem cum mortuis? Quod
quia Maria fecerat Magdalene, postquam vocantem dominum et clamantem agnovit,
idcirco provoluta genibus audit: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem
meum. Id est: non mereris tangere resurgentem, quem mortuum estimas in
sepulcro. Quas nunc Blesillam nostram estimas pati cruces, que ferre tor-
menta, quod Christum videat sibi iunctam? Clamat nunc illa voce lugenti:
si umquam me amasti, mater, si ubera tua me nutrierunt, si tuis sum instituta mo-
nitis, ne invideas glorie mee, nec hoc agas ut a nobis in perpetuum separemur.
Putas esse me solam? Habeo pro te Mariam matrem domini. Multas hic video
quas antea nesciebam. O quam melior est iste comitatus! Habeo Annam quondam
in evangelio prophetantem, et quo magis gaudeas, tantorum annorum laborem ego
in tribus mensibus consecuta sum. Unam palmam castitatis accepimus. Misereris
mei quia mundum reliqui? At ego vestri sortem doleo, quos adhuc seculi carcer
includit, quos cotidie in acie proeliantes nunc ira, nunc avaritia, nunc
libido, nunc variorum incentiva viciorum pertrahunt ad ruinam. Si vis ut mater
mea sis, cura placere Christo. Non agnosco matrem meo domino displicentem.
Loquitur illa et alia multa que taceo, et pro te dominum rogat, mihique ut de
eius mente securus sim veniam impetrat peccatorum, quod monui, quod hor-
tatus sum, quod invidiam propinquorum ut salva esset excepi. Itaque dum spiritus hos artus
regit, dum vite huius fruimur commeatu, spondeo, promitto, polliceor:
illam mea lingua resonabit, illi mei dedicabuntur
labores, illi sudabit ~~ingenium~~ ingenium. Nulla erit pagina que non Ble-
sillam sonet. Quocumque sermonis nostri monumenta pervenerint, illa cum meis
opusculis peregrinabitur. Hanc in mea mente defixam legent virgines, vidue,
monachi, sacerdotes. Breve vite spatium eterna memoria pensabitur.
Que cum Christo vivit in celis, in hominum quoque ore victura est. Transiet et preteriet
[illegible] [illegible] [illegible] amore [illegible] indicavit. Ante paucos

eustochyum nomen media ponetur. Nunquam in meo monstrata est libro. Audiet
me semper loquentem cum sorore cum matre.

Incipit epistola sancti Jeronimi ad thesifontem.

Non audacter ut falso putas, sed amanter studioseque fecisti. ut nova mihi
questione mitteres. que ante litteras meas plerosque in oriente decepit. ut per
simulatam humilitatem superbiam discerent. et dicerent cum diabolo in celum ascendam
super sydera celi ponam thronum meum. et ero similis altissimo. Que enim alia potest esse
maior temeritas quam dei sibi non dicam similitudinem sed equalitatem vendicare.
et brevi sententia omnium hereticorum venena complecti. que de philosophorum et maxime
pytagore et zenonis principis hereticorum fonte manarunt. Illi enim
que greci appellant pathe nos perturbationes possumus dicere. egritudinem videlicet
et gaudium et spem et metum. quorum duo presentia. duo futura sunt.
asserunt extirpari posse de mentibus et nullam fibram radicemque viciorum
in homine omnino residere meditatione et assidua exercitatione virtutum.
Adversum quos et peripatetici qui de aristotelis fonte descendunt for-
tissime disputant. et achademici novi quos tullius sequitur. et
eorum non dico res que nulle sunt sed umbras et vota subvertunt.
Hoc est enim hominem ex homine tollere. et in corpore constitutum esse sine
corpore. et optare potius quam docere. dicente apostolo. Miser ego homo quis
me liberabit de corpore mortis huius. Et quia epistolaris brevitas non
potest omnia comprehendere. strictim tibi intimanda perstringam. Unde et illud
virgilianum est. hinc metuunt cupiuntque dolent gaudentque. Neque auras
despiciunt clause tenebris et carcere ceco. Quis enim potest aut non gestire
gaudio aut merore contrahi. aut spe extolli. aut timore terreri.
Unde et gravissimus poeta flaccus scribit in satyra. Nam vitiis nascitur
sine nemo. optimus ille est qui minimis urgetur. Pulchre quidam nostrorum
ait. Philosophi patriarche hereticorum ecclesie puritatem perversa macula-
vere doctrina. ut nesciant illud dictum de humana fragilitate. Quid glo-
riaris terra et cinis. Presertim cum apostolus dicat. Video aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis mee. et ducentem me in captivitatem. Et iterum.
Non enim quod volo hoc ago. sed quod nolo illud operor. Si quod non vult operatur
quomodo potest stare hoc quod dicitur posse hominem sine peccato esse si velit. Qua
ratione potest esse quod velit cum apostolus asserat se quod cupiat implere non posse.

[illegible]remus quaeramus qui sint illi quos a b[illegible] peccato putent nova stropha
claudere aspiciunt veritatem. Se non eos dicere qui sint illi fuerint. Sed qui
esse possint egregii doctores. dicunt esse posse quod numquam fuisse demonstrant
dicente scriptura. Omne quod futurum est iam fuit et in priori tempore. Neque nunc
enim necesse est nunc per singulos scripturarum et quasi in corpore pulcherrimo naevos
[illegible] et maculas demonstrare. quod plerique nostrorum simpliciter faciunt.
ut paucas sententiolas scripturarum possint hereticorum et perversi philosophorum
-rum argumenta quaerere. Ubi enim dicit vas electionis conclusit deus omnia sub peccato
ut omnium misereatur. Et alio loco. omnes enim peccaverunt et indigent gloria dei.
Ecclesiastes quoque quem scripsit ipsa sapientia. libere protestatur et dicit. non est homo iustus super terram
qui faciat bonum et non peccet. et iterum. Si peccaverit populus non est enim homo qui non peccet. et quis gloriabitur
castum se habere cor. et non est mundus a sorde. nec unius diei fuit vita eius. Unde et david. Ecce enim in iniquitatibus
conceptus sum et in delictis peperit me mater mea. Et in alio psalmo. non iustificabitur in conspectu tuo omnis
homo vivens. Quod testimonium sub nomine pietatis nova argumentatione deludit. dicunt enim
ad comparationem dei nullum esse perfectum. Sic scriptura hoc dixit. Neque enim ait non iustificabitur
ad comparationem tui omnis vivens. Sed non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.
Quando enim dicit in conspectu tuo, hoc intelligi vult. quod et qui hominibus sancti videntur, deo pro
a scientia notitiae nequaquam sancti sint. homo enim videt in facie. deus in corde. Si autem inspici-
ente deo et omnia contemplante cui cordis archana non fallunt nullus est
iustus. perspicue ostenditur hereticos non homines in excelsa sustollere. Sed dei
[illegible] derogare. multaque alia in scripturis sanctis voluero congregare
non dicam epistole sed voluminis excedam modum. Nichil novi afferunt qui
in mirationem sui applaudentes perfidia. simpliciter quidem indoctos decipiunt.
ecclesiasticos viros qui in lege domini die ac nocte meditantur decipere non valent.
[illegible] eos pudeat et pro [illegible] quaerunt. posse hominem sine peccato esse si velit.
quod greci dicunt. estin anamarteton. Et quia hoc ecclesiastici ponentes aures ferre
non possunt. simulant se sine peccato quidem dicere, sed anamarteton. Sicut non au-
[illegible] quod aliud sit sine peccato. aliud anamarteton. et non grecus sermo qui
[illegible] composito est duobus verbis sermo latinus expressit. Sed absque peccato dicere. estin
[illegible] et anamarteton esse [illegible] diffitere. Dicant quod eos quid anama-
rteton predicant. sine [illegible] fine. Nisi enim quid intrinsecus discipulos tuos doceas. aliud
[illegible] commemores. et aliud velle opera. Nobis quoque alienis et idiotis loqueris per
parabolas. tuis autem mysteria confiteris. Et hoc mutans scripturam scire fratres [illegible].

que dixit cum turbis in parabolis loquebatur [illegible] et ad discipulos domo dicit vobis
datum est nosse misterium regni celorum, illis autem non est datum. Quod ut dicam apertius
et exordium [illegible] et [illegible] tuorum nomina. Ut [illegible]
[illegible] in ore gloriaris omnes electos suos quos inter [illegible] plato-
nis in celestibus collocat, dicat omnia carere vitio, nec posse peccati [illegible]
[illegible] eos virtutum culmina transcendisse ut eternis [illegible] illudat.
Priscillianus in Yspania pars Manichei de cuius turpitudine [illegible] te discipuli
verbum perfectionis et scientie sibi temere vendicantes soli cum solis clau-
duntur mulierculis, et illud eis inter coitum amplexusque decantant:
Tum pater omnipotens fecundis imbribus ether coniugis in gremium lete descendit,
et omnes magnus alit magno commixtus corpore fetus. Que quidem partem habent gnostice
hereseos de Basilidis impietate venientem. Unde et vos asseritis eos qui absque legis
scientia sunt peccata vitare non posse. Quid loquar de Priscilliano qui et seculi
gladio et totius orbis auctoritate damnatus est? Evagrius Ponticus
Hiborita, scribit ad virgines, scribit ad monachos, scribit ad eam cuius nomen ni-
gredinis testatur perfidie tenebras, edidit librum et sententias περι απαθειας,
quam nos impassibilitatem vel imperturbationem possumus dicere, quando numquam animus
ulla cogitatione et vitio commovetur, et ut simpliciter dicam, vel saxum
vel deus est. Huius libros per Orientem grecos et interpretante discipulo eius
Rufino latinos plerique in Occidente lectitant. Qui librum quoque scripsit quasi
de monachis multosque in eo enumerat qui numquam fuerunt, et quos fuisse
describit Origenistas ab episcopis damnatos esse non dubium est, Ammonium videlicet
et Eusebium et Euthimium et ipsum Evagrium, Or quoque et Ysidorum et multos
alios quos enumerare tedium est. Et iuxta illud Lucretii: Ac veluti pueris
absinthia tetra medentes cum dare conantur, prius ora circum [illegible] dulci
mellis flavoque liquore. Ita ille unum Iohannem in ipsius libri posuit principio,
quem et catholicum et sanctum fuisse non dubium est, ut per illius occasionem ceteros quos
posuerat hereticos ecclesie introduceret. Illam autem temeritatem, immo insaniam
eius quis digno possit explicare sermone, quod librum Xysti Pytagorei, hominis
absque Christo atque ethnici, immutato nomine Xysti martiris et Romane ecclesie episcopi
prenotavit? In quo iuxta dogma Pytagoricorum, qui hominem exequant deo et de
eius dicunt esse substantia, multa de perfectione dicuntur, ut qui volumen
philosophi nesciunt, sub martiris nomine bibant de aureo calice Babilonis.

donatam in ipso volumine. nulla prophetarum. nulla patriarcharum. nulla apostolorum.
nulla Christi fit mentio. ut episcopum et martyrem sine Christi fide fuisse ostendat. Unde
et usque [illegible] in ecclesias contraria testimonia. Fecerat hoc et ante
primus sub martyris nomine. ut librum primum de sex libris defensionis Origenis
Eusebii Caesariensis. quem fuisse Arianum nemo qui nesciat. nomine Pamphili
martyris praenotaret. quo scilicet egregia illa .iiii.or Origenis ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ (periarcon) volumina
latinis infunderet auribus. Videamus et alium nostri erroris principem cuius doctri-
na Origenis ramusculus est. In eo enim psalmo ubi scriptum est. ut de ventre
usque et usque ad noctem erudierunt me renes mei. Asserit virum sanctum de quorum
et tu numero es. ad virtutum venisse summitatem. ne in nocte quidem ea patiatur que
hominum sunt. nec cogitatione vitiorum aliqua titillari. Nec erubescunt
de societate talium. Renuunt eorum nomina. quorum blasphemias sequuntur. Iovini-
-ani secunda quaestio. tui ingenii disciplina est. Cui quod illi responsum est. tibi respon-
-sum credito. Nec fieri potest ut diversus sit eorum exitus. quorum est una senten-
tia [illegible] sciant quod volunt misere mulierculae oneratae peccatis que circumferuntur omni vento
doctrinae. semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. et aliis muliercularum sociis pru-
rientes auribus et ignorantes quid audiant. quid loquantur. Quid vetustissimum caenum quasi
novam suscipiunt temperaturam. que iuxta Ezechiel linivit parietem absque temperamento. qui superve-
niente veritatis pluvia dissipatur. Simon magus haeresim condidit. Helene meretri-
-cis adiutus auxilio. Nicolaus antiochenus omnium immunditiarum repertor. choros
duxit femineos. Marcion Romam praemisit mulierem. que decipiendos sibi animos
praepararet. Apelles Philumenem suarum comitem habuit doctrinarum. Montanus immundi
spiritus praedicator multas ecclesias per Priscam et Maximillam nobiles et opulentas
feminas primum auro corrupit. deinde haeresi polluit. Dimittam vetera
ad viciniora transcendam. Arrius ut orbem caperet. sororem principis ante decepit.
Donatus per Africam ut infelices quosque foetentibus pollueret aquis Lucillae
opibus adiutus est. In Hispania Agape Elpidium mulier virum caecum caeca duxit
in foveam. successoremque sui Priscillianum habuit. Zoroastris magi studiosissimum
et ex mago episcopum. cui iuncta Galla. non gente sed nomine germanam huc illucque
currentem alterius et vicinae haereseos reliquit heredem. Nunc quoque mysterium
iniquitatis operatur. Duplex sexus utrumque supplantat. ut illud propheticum
cogamur assumere. Clamavit perdix. congregavit que non peperit. faciens
divitias suas non cum iudicio. In dimidio dierum derelinquent eum. et in no

ussimum est erit insipiens. Illud autem quod ad decipiendos quosque postea hunc gregem
coaptarunt: non absque dei gratia, cum prima legentes fronte decipiat. Interdum
inspectum est et diligentissime ventilatum decipere potest. Ita enim dei gratiam
ponunt ut non per singula opera eius nitamur et regamur auxilio, sed
ad liberum referant arbitrium et ad preceptum legis, ponentes illud ysaie:
legem enim in adiutorium dedit deus; ut ipso deo referende sint gratie quod tales
nos condiderit qui nostro arbitrio possimus et eligere bona et vitare
mala. Et non intelligunt ista dicentes quod per os eorum intolerabilem blas
femiam diabolus [illegible]. Si enim ideo tantum dei est gratia quia nos condidit
voluntatis et [illegible] arbitrio contenti sumus nec ultra eius indigemus auxilio,
ne si indiguerimus liberum frangatur arbitrium, cessat necesse ultra
orare debemus nec illius clementiam precibus flectere ut accipiamus cotidie
quod semel acceptum in nostra est potestate. Istiusmodi homines tollunt
orationem et per liberum arbitrium non homines propria voluntate sed dei potentie
[illegible] et iactant quod nullius ope indigent. Tollantur et ieiunia omnisque
[illegible] continentia. Quid enim necesse est laborare ut accipiam per industriam quod semel
[illegible]. Quid enim disputabit
[illegible] potestatis [illegible] prolixe [illegible]
[illegible] et [illegible] et apostolus vas electionis prolixe [illegible]
et non ut [illegible] sillogismorum spineta decurrens. Philosophantur et disputant
nichil ago absque dei auxilio et per singula opera eius est omne quod gesso
non ego qui laboro, sed dei in me auxilio coronabitur. Frustraque dedit arbitrium
potestatem, quod implere non possum nisi ipse me semper adiuvet. Destruit enim volu
tas qui alterius ope indiget. Sed liberum dedit arbitrium deus. Quod aliter
liberum non erit nisi fecero quod voluero. Ac per hoc aut utor semel potestate
que mihi data est, ut liberum servetur arbitrium, aut si alterius ope indigeo, liber
[illegible] in me [illegible] destruetur. Quis hec dicat, qua non [illegible]
[illegible] hereticorum venena non superat? Aiunt se per arbitrii libertatem [illegible]
[illegible] nec ultra necesse habere deum, et ignorant scriptum: Quid habes quod non accepisti?
Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis? Magnas agit deo gratias
[illegible]
Ita dumtaxat agimus [illegible] conlatorem. Namque nos nichil esse nisi quod donavit
in nobis ipse servavit, dicente apostolo: non est volentis neque currentis sed mi
serentis dei. Velle et currere meum est, sed ipsum meum [illegible] [illegible] auxilio

[illegible]
[illegible] pat[er] n[oste]r ubi m[ihi] ex [illegible] p[ro] largitor semp[er] donato
est. no[n] m[ihi] sufficit q[uo]d p[ri]mo dedit, n[on] q[uod] dedit. Peto ut accipiam. et cu[m] accepe[ro]
[illegible] peto. quantu[m]cu[m]q[ue] ad accipiendu[m] sufficia[m] dei, n[on] ille desinit in dando. nec ego
[illegible] i[n] accipiendo. Quo plus bibero. tanto plus sitio. leg[itur] n[am]. psalmiste uox can
[illegible] gustate et uidete [illegible] et dulcis est dominus. Omne [illegible] cum [illegible] gustus est
[illegible]. Et cu[m] me putauero ad calce[m] peruenisse [illegible] [illegible]
[illegible] oie timor d[omi]ni. q[ui] expellit[ur] atq[ue] destr[uitur] caritate. [illegible]
[illegible] i[m]perfectos esse noverint. Et uos inquit cu[m] omnia feceritis [illegible]
[illegible] utiles sumus. q[uo]d debuimus facere fecimus. [illegible] [illegible]
[illegible] explere no[n] potuer[it]. Unde et ap[osto]lus [ex] parte accepisse. et [ex] parte
[illegible] sicut et [illegible] preteritoru[m] obliuiscor et futuru[m] [illegible]
extendere. Qui [enim] preteritoru[m] obliuiscuntur et futura desiderant. o[stendunt] se p[er]fecto[s]
no[n] esse [con]tentos. Quod aute[m] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Audi
[illegible] [illegible] arbitrio destruere[nt] libertate[m]. qui male eo abutuntur ad d[omi]n[u]m
[illegible] largitore[m]. [illegible] ille q[ui] [illegible] [illegible] g[rati]as. et q[ua]ntu[m] [illegible]
fluit riuulo ad fonte[m] refert. [illegible] dicat [illegible] d[omi]ne. [illegible]
[illegible] dedisti m[ihi] arbitriu[m] libertate[m] ut facia[m] quod uoluero.
Quid reputas te ingenuo ut nichil possis facere, [nisi] tu i[n] me tua dona [con]plectas
[illegible] ut dei g[ra]tia ad celestia [illegible] referas. et no[n] in singulis op[er]ib[us]
[illegible] dei g[rati]as. ne s[ub] liberu[m] arbitriu[m] uideatis amittere. et cu[m] d[omi]n[u]m
[illegible] ad[illegible] ho[m]i[n]u[m] queras auxilia. Audite q[ues]o. audite
sacrilegu[m]. Si inquit uoluero curuare digitu[m]. mouere manu[m]. sedere.
[illegible]. ambulare. discurrere. sputa iacere. duob[us] digitulis naris purga
menta decutere. releuare aluu[m]. urina[m] digerere. semp[er] m[ihi] auxiliu[m]
de[i] [illegible] [illegible] [illegible] vino [illegible] ap[osto]lu[m] [illegible]. Siue
manducatis. siue bibitis. siue aliud quid agitis. omnia i[n] nomine d[omi]ni agite.
Et illud Iacobi. Age nu[n]c q[ui] dicitis hodie et [cras] [pro]ficiscemur in illa[m] ciuitate[m]
et faciemus ibi annu[m] unu[m] et negociemur et lucremur. q[ui] nescitis de crastino. Que
e[st] n[am] uita ur[a]. aura e[st] n[am] [illegible] p[ar]ulu[m] apparens [illegible] dom[inus] [illegible] [illegible] q[uod] d[ic]e
[illegible]. si dominus uoluerit et uixerimus faciamus hoc aut illud. Nu[n]c aute[m]
exultatis i[n] sup[er]bijs u[est]ris. omnis ista [illegible] gloriatio pessima e[st]. [illegible]
putas et dictum arbitrij libertate[m]. si addi[illegible] [illegible] g[rati]as. [illegible]

pendas nouitas et dicas . dam in psalmo . cum ipse [illegible] in age veli
meos . dum uideo in quaque fere carnaria . vnumquemque suo arbitrio [illegible] pro re
nata arbitrio . non cum auxilium dei . et [illegible] factore non indiget . quod videbit ieremias non
in homine maledictus . et a domino [illegible] cor [illegible] faciat dicunt dei esse iniuria
et tamen nullum perfici . per ea cum auxilio operentur . [illegible] . fratres
ad difficilia . aliter [illegible] . perfici [illegible] . et [illegible] in psalmo canit
in fingens laborem in precepto . et [illegible] donationem mortem [illegible]
[illegible] . et dominus in euangelio . intrate per angustam portam et [illegible]
[illegible] et orate perfici [illegible] . erant difficilia [illegible]
diare facilia dei mandata esse quod nullus impleuit ? non intelligens [illegible]
se pugnare primas . aut enim facilia sunt et infinita cum multitudo hominum [illegible]
[illegible] . aut difficilia . et tamen dispositi esse sanctis quod distat [illegible] colere et
[illegible] . aut possibilia esse mandata et recte adeo data . aut impossibilia . et
hoc dicens aut possibilia esse mandata et recte adeo data . aut impossibilia . nunquid propter
non ideo esse culpam qui accipere mandata sed deo qui dedit impossibilia . nunquid propter
in deus ut esset quod deus est . ut nichil interesset inter et dominum creatorem . ut minus
esset angelorum fastigio . ut haberet quod angeli non habent . de illo [illegible] quod peccatum
non fecit nec dolus inuentus est in ore eius . si hoc et in commune cum ipso est . quod ille
habuit proprium . Alioquin pro tua sententia destructo . asseris posse hominem esse sine peccato
si uelit . et post grauissimum sompnum ad decipiendos rudes [illegible] . frustra conaris
adiungere non absque dei gratia . si enim per se semel homo potest esse sine peccato . quod necesse est dei
adiungere . non absque dei gratia . si enim per se homo potest esse sine peccato . quid necesse fuit adiungere posse quod
gratia [illegible] illa gratia nichil potest facere . quod necesse fuit dicere . posse quod
ne peccet . potest igitur esse sine peccato . uere esse perfectus si voluit . [illegible] non
[illegible] esse sine peccato . aut quasi perfectus [illegible] sufficit ei uelle . et [illegible]
[illegible] esse sine peccato . [illegible] nullus [illegible] qui noluit esse sine peccato . [illegible] sine peccato
[illegible] . et omnes cupiunt esse absque peccato . et in hoc ingratus [illegible] . ut quod nullum [illegible]
[illegible] sine peccato perfecte perfectus . omnis sine peccato esse posse [illegible] . [illegible]
[illegible] mandata dedit deus . et qui hoc negat [illegible] quo hec per intelligenciam [illegible]
[illegible] apertissime docet . ait enim . Quod erat impossibile legis in quo [illegible]
[illegible] panem . [illegible] in similitudine carnis peccati . et de peccato
[illegible] peccatum in carne . et iterum . ex operibus legis non iustificabitur omnis caro . [illegible]
ne de lege tantum [illegible] putes et non de omnibus mandatis que sub uno legis nomine
continentur . idem apostolus dicit . condelector enim legi dei secundum interiorem hominem .
uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee . et captiuantem

me in lege peccati que est in membris meis. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore
mortis huius? gratia dei per yhesum xristum dominum nostrum. Cur hoc dixerit, alio sermone demon-
strat. Scimus enim quia lex spiritualis est. ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.
Quod enim operor non cognosco. non enim quod volo operor. sed quod odi illud facio. Si autem quod
nolo illud facio. consentio legi quoniam bona est. Nunc autem nequaquam ego operor illud, sed
quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea bonum.
Velle enim adiacet mihi, operari autem bonum non invenio. Non enim quod volo bonum hoc facio.
Sed quod nolo malum hoc ago. Si autem quod nolo ego hoc facio. nequaquam operor illud, sed quod
habitat in me peccatum. Reclamabis et dices. Manicheorum dogma nos sequi. et
eorum qui de diversis naturis ecclesie bella commovent asserentium malam esse naturam
que immutari nullo modo possit. hoc non mihi, sed apostolo imputa. qui novit aliud esse
deum. aliud esse hominem. aliam carnis fragilitatem. aliam spiritus fortitudinem.
caro enim desiderat adversus spiritum. spiritus adversus carnem. et hec invicem sibi
adversantur. ut non que volumus ipsa faciamus. A me numquam audies malam
esse naturam. Sed quomodo sit fragilitas disserenda. ipso qui propter docen-
dictamus. interroga eum quare dixerit. non enim quod volo hoc operor. sed quod odi malum
illud facio. Que necessitas illud impedit voluntatem. que tanta vis odio digna precipit
facere quod nolebat? Respondebit tibi. O homo quis es tu qui respondeas deo? Numquid
dicit figmentum figulo. quare me fecisti sic? Annon habet potestatem figulus luti de eadem
massa aliud quidem vas facere in honorem. aliud in contumeliam? Obice deo fortiorem
calumniam. quare adhuc in utero contineret esau et iacob dixerit. Iacob dilexi.
esau autem odio habui. Accusa eum iniquitatis. cur achar filius charmi de ierico-
tina preda aliqua furatus sit, et tanta milia hominum illius uno vitio cesa sint.
ob scelera filii heli peccaverunt, et omnis pene populus extinctus archaque
sit capta. David peccavit ut numeraret populum. et cur pro eo israel tanta
hominum cesa sunt milia. Et ad extremum quod solet nobis obicere congerronibus
tui porphirius. quare clemens et misericors deus ab adam usque ad moy-
sen. et a moyse usque ad adventum xristi passus sit universas gentes perire igno-
rantia legis et mandatorum dei. Neque enim britannia fertilis provincia tyran-
norum et scotice gentes. omnesque usque ad oceanum per circuitum barbare nationes
moysen prophetasque cognoverant. Quid necesse fuit venire in ultimo tempore et non priusquam
innumerabilis periret hominum multitudo. Quam questionem beatus apostolus ad ro-
manos scribens prudentissime ventilat. Ignorans hoc et dei gratie

sponte · dixisti et tu ita nescire quod queris · contende deo pontificem tu · nec iam te in-
-diget defensore · Ecce mirabilis qui tuas exemplo contumelias qui illud semper
lego · gratia salvum fieri operis · et beati quorum remisse sunt iniquitates · et quorum tecta sunt pecca-
ta · de mea fragilitate loquar · novi me multa velle que facere non possum · et tu impleri non posse ·
Spiritus enim fortitudo ducit ad vitam · sed carnis fragilitas consilium ad mortem · et
audio dominum commemorantem · vigilate et orate ne intretis in temptationem · Spiritus
promptus est · caro autem infirma · Crit. blasfemas · et ignorantium auribus in-
geris nos liberum arbitrium condemnare · damnetur ille qui damnat · ceterum
nos ab eo differimus brutis animalibus quod liberi arbitrii conditi sumus · sed ipsum liberum
arbitrium ut diximus dei nititur auxilio illiusque per singula ope indiget quod
vos non vultis ut qui semel liberum habet arbitrium deo adiutore non egeat ·
liberum arbitrium dat liberam voluntatem · et non statim ex libero facit deum
qui nullius ope indiget · Crit. turpe quod perfectam et deo equalem in homine iustitiam dicitis
et peccatorem esse confitemini · respondeo tu velis an nolis errore victus · Si vis quod
huius vitae tua non imples quod desideras · Si autem non vis contemptorem te praeceptorum
dei esse demonstras · Si contemptor es utique et peccator · Si peccator · audi
scripturam tibi loquentem · peccatori dixit deus · quare tu enarras iustitias meas · et
assumis testamentum meum per os tuum · tu autem odisti disciplinam et proiecisti verba
mea retrorsum · Dum ergo non vis facere praeceptum dei · et novus apostolus
orbi terrarum · facienda et non facienda decernis · ergo non est ita ut loqueris ·
Aliud in tua mente versatur · Cum enim te dicis peccatorem · et posse hominem esse sine peccato
contendis · illud vis intelligi te quidem sanctum esse et omni errore vacuum · sed per humilitatem
nomen assumere miserorum · ut alios tu laudes · et te detrahas · Illud quoque argumentum stul-
tissimum quod posuisti in dictis huius libri · aliud est esse · aliud esse posse · Esse non est
positum in nostra potestate · esse autem posse generaliter dici · Licet alius non fuerit tamen posse esse qui esse
voluerit · Rogo quae est ista argumentatio · posse esse quod numquam fuit · posse fieri quod
nullum fecisse testeris · id aliis tribuere quod an futurum sit ignores · et dare nescio
cui quod in patriarchis prophetis et apostolis fuisse negas comprobare · Audi ecclesiasticam
simplicitatem quam rusticitatem · aut imperitiam ut vobis videtur · loquere quod
sentis · publice praedica quod secreto discipulis loqueris · Qui enim dicis te iure
arbitrii libertatem · quare non libere quod sentias loqueris · Aliud audiunt [illegible]
[illegible]orum tuorum secreta · aliud ceterorum populi · Et enim magis indoctum non pos-
[illegible]charorum tuorum onera portare · nec capere solidum cibum quod infantes ·

Latere otiosorum est. Nec diu supprimi. et ominaris multorum scriptorum tuorum fulmina
certe. hoc timore perterriti non audetis ora reserare. et non quae creditis libera voce
proferre. sed nos respondere cogamini. et aperte aliquid dicite. quod proferre
potestis. et loquimini. ut loquimini. ut clamatis. Nolo vobis licere quod negatis. quod semel
proposuistis. Ecclesiae victoria est. vos aperte dicere quod sentitis. Aut enim idem respon-
-suri estis quod et nos loquimur. et nequaquam eritis adversarii sed amici. aut
contraria nostro dogmati dicetis. et eo vincimus quod omnes cognoscent ecclesiae quid
sentiatis. Sententias vestras prodidisse. superasse est. Patet prima fronte blasphemia.
Non necesse habet vinci. quod statim professione blasphemium est. Comminamini nobis responsionem
quam vitare nullus potest. et quod omnino non probit. Cum nostro quod dicunt puniet.
et responsiones plurimos. forsitan vestra dicatis. Et fuerunt ingenii vestri acumine stulti.
Eunomiani. Ariani. et Macedoniani. nominibus separati. impietate concor-
-des nullum nobis laborem faciunt. Loquuntur enim quod sentiunt. Sola haec haeresis
est. quae publice erubescit loqui. quod secreto docere non metuit. Magistrorum
silentia, per rabies discipulorum. quod audierunt in cubiculis. in tectis prae-
-dicant. ut si placuerit auditoribus quod dixerunt. referatur ad gloriam magistri.
Si displicuerit. culpa sit discipuli non magistri. Ideo crevit vestra haeresis. et
decepistis plurimos. maximeque eos qui adhaerent mulieribus. et putant se pec-
care non posse. quia semper docetis. semper negatis. et audire meremini illud
propheticum. gloria illis in patribus et parentibus. Da illis domine. quid dabis illis?
vulvam sine liberis et ubera arentia. Fervet animus. non possum verba cohibere.
Epistolaris angustia non patitur longi operis magnitudinem. Nullius in hoc opusculo
nomen contingitur. adversus magistrum perversi dogmatis locuti sumus. Qui
si iratus fuerit atque rescripserit suo quasi mus prodetur indicio. Ampliora in vero certamine
vulnera perceperimus. Multa anni sunt quod ab adolescentia usque ad hanc aetatem
diversa scripsi opuscula. semper hoc studium ut auditoribus loquerer quod publice in ecclesia
didiceram. nec philosophorum argumenta sectarer. sed apostolorum simplicitati adquie-
-scerem. sciens scriptum. Perdam sapientiam sapientium. et prudentiam prudentium
reprobabo. et fatuum dei sapientius est hominibus. Cum haec ita se habeant. provoco adver-
-sarios. ut omnes retro cartulas excutiant. et siquid in meo ingeniolo vitii repe-
-rerint proferant in medium. Aut enim bona erunt. et contradictorum calumniae
Aut reprehensibilia et agnoscam errorem. malens emendare quam perseverare in
pravitate sententiae. Et tu igitur doctor egregie aut defende quod locutus es. et

sententiarum

sententiarum uarietate animum distrahi eloquio subsequenti: neque enim negare quod loquens es. aut per artem errasti. quod homo liberi arbitrii et discordantium inter se fidei concordiam in mente conueniat. tunica saluatoris et familiaribus fuisse conspersa. quorum inter se crimina iurgia. et fides atque letitia quo alii tuo nomine. alii christi appellantur. inmutare ionam et dicere. excipite me de ista tempestate. tollite et mittite me in mare. ille humilitate proiectus est in profundum. ut in typum domini gloriosius surgeret. tu superbia ad astra quasi tollens. ut deus eloquatur uisus. uidebam sathan de celo cadentem. Quorum autem . . . parus pro iusti appellantur. et zacharias et elizabeth. iob iosaphat et iosias et multi alii nominibus quorum scriptura conscripta est. . . . inprimis ope plenus . . . gratiam debent dicturus sum. . . . hoc breuiter . . . suffi-ciat. quod iusti appellentur. non quod omni uitio careant. sed ex maiori parte . . . demum et zacharias plenus condemnatur. et iob suo sermone re-prehenditur. et iosaphath et iosias qui iusti absque dubio scripti sunt. . . . narrantur quod domino displicuerit. . . . alter impie auxilium tulit et correptus est [illegible] domini ore audire [illegible] [illegible] [illegible] quid dictandum [illegible] quod nobis fantasia [illegible] mouens est. [illegible] [illegible] ne punit aut multum tres homunculos . . . fantasiam . . . heresis. aut ut . . . infamiam [illegible] diabolice et . . . turpitudo [illegible] congregare [illegible] et nutrire aduersarios . . . aliud lingua profitere-tur manus . . . aliud comprobentur.

Incipit alia eiusdem.

Praesumptionem meam . . . conarer. . . . similitudinem et caritas. et . . . esset . . . nolle ea tuis auribus intimare. . . . non de inuidia est neque de errore, neque de dolo, hoc plane . . . ne . . .

mediocritatis meae · dnī illa desponsas / quae pro affatu [illegible] tuo [illegible]
paruulo ad exponenda in fine noui testamenti lacrimis [illegible] porrigunt · donec
aut pro p̄modū an̄ per alios eruditus in ea proficiat omnis solidioribus
roboretis · Audiui ergo tunc te aliquos quos compare nosse te credo · ob hoc
filium dei illum descendisse de caelis / ut assumpto nouo homine humanum
genus quod in adam iacebat · erigeretur in xp̄o · tamen in nouo homine per obe-
dientiam restauretur salutis · quam in ueteri per inobedientiam perditam acciderat ·
Uerum quoniam sicut omnia quae modo narrata uidentur ut in his sunt incorpore
sunt non materiae corporales · Et quia corporalia ex corporalibus generari
omnino non possunt · manifestum est incorporea ex incorporalibus nasci · Et si omnia
corporales quae inobedientiae remedium est ex incorporali anima quam ratione
praedicare · Manifestum est omnia ex anima non ex corpore materia procedere ·
qua ratione colligimus uocationem naturae quae uocatur dignationem · eius
non uoluntatis [illegible] ostendi · Itaque auaritia quod eo [illegible] credens
accepit · anima magis [illegible] ostenditur · Et utrumque sine purgationes [illegible] in ea
constat · et idcirco mentionem debet afferre · Uerum ut ea quae dicimus
manifesta reddamus firmemus · euidentia de scripturis exempla ponamus ·
Apostolus in apostolo ait · Xp̄s dilexit ecclesiam · et tradidit semetipsum pro
ea ut eam sanctificaret · et mundans lauacro aquae in uerbo uitae / ut exhiberet eam
sibi gloriosam et immaculatam · Pauli et [illegible] mundari dixit · Ecclesia uero
nos sumus / si tamen sine ruga et macula · ut perspicitur uniuersi · corporalis
corpus · et uniuersa spiritualis purgantur · Anima uerbo et aqua · corpus
aqua solum mundatur · Adiuncta · Anima [illegible] sordibus et
concupiscentiis [illegible] euangelium [illegible] pura diuina · Pharisaee enim
munda prius quod intus est · ut fiat mundum et id quod foris est · Et si uere a
culpa natura [illegible] sit anima quae sic erit uere munda · si ita [illegible]
habeant puriores liquores · Calix enim aureus sit · et ornatus
gemmarum ac splendore pulchritudinis / qui si se uenena contineat · nonne pro-
pter metallorum letalis pocula intus obsistunt · et micante specierum
nitores amarescendo necabit · [illegible] ne assumpto longius me uoluntas
[illegible] spiritualia me [illegible] uerbis diuinis probabo · ut hoc
quod dico non ex humano sensu inuenitur · aut ingenio ipso excogitari
putetur · sed diuinis sententiis uideatur esse astructum · In euangelio [illegible]

dominus ad discipulos ait: Vos autem mundi estis propter sermonem meum quem audistis
Non dixit propter quod loti estis tantum, sed propter sermonem meum quem audistis.
Ideoque mundi estis. Omnis quidem lotos faciebat esse, sed non omnium [illegible]
munda esse probabat. quia inter eos erat iudas, qui aque purgationem
animi malitia sordidabat. propter [illegible] quamvis cum aliis lotus aqua fuisset, in-
mundus dum pravus perhibetur. cuius exemplo evidenter manifestatur
[illegible] illum [illegible] dei gratiam percipere. quam eo ordine quo scriptura
docuit [illegible]. Nam si aliquis corporetenus lavatus esse se credat, pagan[us]
et ideo non sit regnum [illegible]. [illegible] fuisse [illegible]. [illegible] non [illegible]
[illegible] est [illegible] manentem. [illegible] in nova [illegible]
[illegible]. Certum quomodo corpus sordidum si aqua non est ablutum, permanet
immundum. Ita [illegible] fuit [illegible] divino [illegible] corruptum
[illegible]. Ergo [illegible] corpus aqua mundatur. qua ratione [illegible]
est spiritus. si quod minus est iam tenetur [illegible]
capit. [illegible] quem integram habeat [illegible] media [illegible]
esse [illegible] solo corpore esse salvatur. [illegible]
possibilius sit ante resurrectionis tempus animam sine corpore vivere. quam
corpus sine anima stare. Si quis duobus oculis laboret [illegible] pedibus, et utram
[illegible] in potestate medicinam, et [illegible] ut oculo uno sanato
ab altero [illegible] medicinam prohibere. nonne [illegible] et medici
[illegible] et omnium [illegible] condemnandus est. Sed dicat aliquis: si [illegible]
[illegible] labore [illegible]. quod gratia nihil prestat. Nos quidem [illegible]
[illegible] gratiam dei [illegible] ingratum. ne fidem [illegible] vocat [illegible].
[illegible] causa salutis [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] adiutorem [illegible]
[illegible] gratia que gratis peccata dimittit. [illegible]
et [illegible] [illegible] in apostolorum actibus probat dicens.
[illegible] corde. [illegible] [illegible] testimonio indulgentie non minus
[illegible] baptismum [illegible]
[illegible] autem ille est [illegible] ex toto corde credidit. Et si ex toto
cordis [illegible] baptismum [illegible]
non sufficit baptismus [illegible] non attingit. et ne [illegible]
[illegible] cordis [illegible] quo [illegible] mundari [illegible]. quia si aqua

contineri sit ille qui reddidisse se dicat. qua membra corruptionis diluuntur. Et incorruptionem qua gloriatur anima non requirit. Iam non indebitum corpori decet redonari. sed corpori reddidisse. quod nequaquam sit posse ratione ulla creditur. Ut sancti spiritus inhabitare corpus permanere [illegible] iudicatur. Unde gaudens de prudentia tua. que pro benignitate sibi inspecta impositum fieri non alio honore pateretur. Rogo ut ad institutionis plenitudinem, verbum domini, hoc est evangelium diligenter legas. ex quo spiritum ampliorem eius quam reddidit [illegible] capias. ut possis in omnibus [illegible]. eius fructus sis. Nam si non diuine leges et discipline [illegible] scia difficile quoque possis [illegible]. Non enim sed in nimium sermo probabit. ait ysaias. qui non didicerit iustitiam dei veritatem non faciet. Item de hoc ipso in libro sapientie. Et quis erit estimatus inter filios hominum. si abfuerit ab eo sapientia tua. in nichilum computabitur. Vani sunt enim omnes homines quibus non est scientia legis dei. Unde dominus in evangelio [illegible] qui ait si se [illegible] respondit. Erratis nescientes scripturas. ostendens in summa [illegible] nebula et tenebris [illegible] eos que [illegible] lucernam i. diuine legis scientiam nollet [illegible] sua [illegible] repellentes. pro [illegible] a domino repelluntur. sicut scriptum est. [illegible] scientiam repulisti. repellam et ego te. In illo pariter nos non [illegible] committamus. ne nos exclamet ysaias. Ve qui prudentes sunt apud semetipsos. et in conspectu suo [illegible]. Unde et apostolus ait. Si quis vero videtur sapiens esse in hoc seculo. stultus fiat ut sit sapiens. sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum. propterea [illegible] humana sapientia gloriantur. Sapientie enim non crediderunt [illegible] et sapientia dei. Est sapientia hominum non negamus. sed [illegible] alia impelluntur [illegible]. quia sapientia humana que stultitia reprehenditur. et apostolus [illegible] definitur. Ianua mortis et materia [illegible] comprobatur. sicut scriptum est [illegible]. Simul insipiens et stultus peribunt. Insipiens qui dixit in corde suo non est deus. Et stultus qui [illegible] ore fatetur in actione [illegible]. [illegible] non proderit. sicut scriptum est. Melior est puer pauper et sapiens. quam rex stultus et senex qui nescit [illegible] providere. [illegible] est mihi [illegible]. Si ergo scripturas ad hoc [illegible] [illegible] mortalitatis [illegible] momentum hominis [illegible] et [illegible] laborans [illegible] [illegible] conatus [illegible] [illegible] et plus se magis

qui dei nolit gubernari sapientia. divinam legem postposita. propria consilia dei
consiliis anteponat. hanc propheta clamat timore [illegible]. Sed despicientibus
legem domini timor. fovea. et laqueus. Sicut enim pluma [illegible] in [illegible]
ita qui dereliquerunt legem laudant impietatem. qui autem diligunt legem accen-
-dunt contra eum. Beatus vir qui in lege eius die ac nocte meditatur. Cumque
autem [illegible] quam sermonis dei eloquia tractare. [illegible]
sermonem est. tanto de memoria et [illegible] est. Quae non immerito divinus
sermo et collaudat. et more [illegible] divinis praefert dicens. Super aurum [illegible]
sapientiam. melius est enim eam acquirere quam aurum et argentum [illegible] preciosior est
lapidibus preciosis. Et omne aurum in comparatione illius arena est exigua, et tamquam lu-
tum estimatur argentum ab illa. Verbum in exhortatione sapientie dicitur [illegible]
necnos forte contineat nos [illegible] apostolus doctorem legis praeferre [illegible]
Respondebimus oportere primus nosse quid iussum sit quid prohibitum.
ut mentem utrumque [illegible]. Alioquin ante [illegible] mandati impossibile
est nosse quid fiat. Temerarium sane est si nudam voluntatem legis nobis
putemus posse sufficere. Unde et apostolus legimus fuisse sub lege [illegible]
dicentes. his qui sub lege erant quasi sub lege essem [illegible]. Et alibi. Invicem
onera vestra portate. et sic implebitis legem Christi. [illegible] Christi
passione redempti. Et quanto [illegible] ut redemptoris sui [illegible]
[illegible] nullo modo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fidem qua deo [illegible]
[illegible] amore [illegible] et agnitio dei [illegible] gratiam
[illegible] est [illegible] mandatum et non fidem [illegible]
[illegible] terram [illegible] in mala [illegible] et me non cognove-
runt dicit dominus. Unde et beatus apostolus Iohannes [illegible] qui se dicit
nosse eum. et mandata eius non custodit. mendax est. et in hoc veritas non est.
Et iterum. omnis qui peccat non videt eum nec cognovit eum. Et [illegible]
non in uno mandatorum [illegible] peccat [illegible] ille qui [illegible]
negligit. [illegible] plus peccat qui [illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] oblationum [illegible] et [illegible]

hostiam indignam pro cordia maculata. dicente domino. Si offers munus tuum ad altare
et illic recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te. relinque illic munus
tuum. Omnem oblationem et hostiam preponere est obedientia mandatorum, dicente
propheta: Ecce dicto obediencia melior est quam sacrificium, et obauditio quam adipem
arietum. Et alibi: [illegible] bone [illegible] in [illegible]. In tempora sunt a [illegible] deum magis
quam immolare hostias. Et [illegible] qui conservat legem multiplicat oblationem.
Sacrificium salutare est attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate. et
propiciationem litare sacrificiis super iniusticiam. Non nos blandiri debemus in [illegible]
iustorum. si in prohibitorum transgressione perimus, in transgressionis
minimum sufficit meritum tollat. quod non minus tempore aspero. Sed utriusque
testamenti divina exempla probabunt. Ubi invenimus et dei amicos
[illegible] errorem bonorum [illegible] suorum munificentiam perdidisse.
Sic adam cum diabolo fraude credidit seductus, post familiaritatem et col-
loquium dei, unius pomi cupiditate separatus, perdidit paradisum. Et quia
per transgressionem [illegible] preceptum perimitur. Sic uxor loth [illegible] angelorum
[illegible] retro respiciens. in figmentum salis [illegible] muta-
ta est. Sic samson [illegible] quam gazabilia fecit gratiam perdidit. alios
[illegible] consulitur. Sic infelicissimus iudas [illegible] post
signorum gloriam [illegible] amore [illegible]
[illegible] tribunal [illegible]. [illegible] Et ne nobis [illegible]
narum [illegible] fraudulentiam periculum imminere putemus. [illegible]
nistramur ananiam et saphiram non de aliena appetita pecunia, sed de
sua timide erogata dampnatos. Rogo post tot documenta tot mortis unde
in nobis crescit impunitas delinquendi. cum hic [illegible] quod
tantum in [illegible] operatur audiam. ut cum [illegible] homines [illegible] cum
[illegible] punitos. Et nos [illegible] et in pluribus
delinquentes. [illegible] dampnatos fore credimus. [illegible]
[illegible] nunquam sit deum [illegible] qui non tantum ad qualitatem pec-
cati respicit. sed [illegible] propter quod [illegible]
qualis sit quod videtur. [illegible] Excluditur
[illegible] illa [illegible] qua in [illegible] illi qui religiosi et
sapientes [illegible] dici solent. Sufficit nobis ut non cri-
minalia peccata maiora faciamus. Fallo enim est ommisso minorum-

delictorum. Qui dum animali sapientia occupant animos, spiritualem
intelligentiam et consuetudinem divine legis ignorant. Quod sepe pec-
-catum ostendit, quod nobis non videtur esse peccatum. et quod illis pietatis
fuit, in nos opus impietatis ostendimus. Saul et Iosias utique
reges fuere populi israel, et dum misericordiam his quos deus oderat
prestiterunt, dei offensam in opere pietatis incurrunt. E contrario
Finees filiique Levi gratiam dei humana cede, et suorum parricidio
meruerunt. Videas quantum ab humanis sensibus procul impietas
distet a divina sententia. ut nobis interdum celestis iudicii
dispensationem nescientibus iniusta videantur. que per causam earum
iusta satis et recte facta probantur. Rursum ea que nostro iudicio [illegible]
probantur, apud deum plerumque [illegible] et ingrata videntur. Quis
enim prius Abraham esse innoxium nolens filium mactare, humano iudi-
-cio non crederetur insanus. Et [illegible] qui in tantum dicitur divine im-
-mitatur [illegible]. hominum pena damnaretur. Episcopus ephesiorum angelus
in apocalipsi nuncupatus. quia nomen [illegible] pa[illegible] inter [illegible] victorias [illegible]
[illegible] retinebat. et in ipsis passionibus divine [illegible] [illegible]
in calore paululum tepescet. ad penitentiam revocatur. dicente scriptura. Nam
opera tua et [illegible] tuam. et quia non [illegible] [illegible] maiorem. Sed habeo adversus
te pauca quia caritatem tuam [illegible] reliquisti. memento unde cecideris et age
penitentiam. Consideremus quo [illegible] capit [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] in negligentia observancias. vel quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in deo. [illegible] [illegible] non amat xpistum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ait. abneget semet ipsum sibi et tollat crucem suam et sequatur
me. Oportet per multas tribulationes intrare regnum celorum. [illegible]
cum vos maledixerint. et persecuti fuerint et dixerint omne malum adversum vos.
gaudete et exultate quia merces vestra copiosa est in celis. Future [illegible] gloria
[illegible] [illegible] in comodis [illegible]. xpistianis vexilla. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
-phea [illegible] [illegible] non pompis sed [illegible] reportantur. [illegible] [illegible] viri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. non munera. [illegible] non nobilitati.
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] generatione. ut [illegible]
pauperes [illegible]. [illegible] [illegible]. qui [illegible] fuit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

cum angelis stabis. Turpe est inter pexos senatores atque gramaticos scolasti-
cam voluntariam pro humilitate delectum, ubi simplicitas est ostentum. displi-
cet amicus, si post ambitionem habitus cultus plebeia et ignobilia indu-
menta mutentur. Sed si hominibus placere vellem, ait apostolus, Christi servus non
essem. Et propheta in psalmo: quoniam deus dissipat ossa eorum qui hominibus placent. Confu-
si sunt quoniam deus sprevit illos. Certum bona est humana offensio, per quam
invenitur servus Christi. Nam principia est amicitia saeculi dei patris offensio. Scriptum
est: Quicumque voluerit amicus esse huius mundi, inimicus dei constituetur.
Dicat unusquisque quod vult. Ego interim de me, pro sensu meo putare,
[illegible] operimur et confundimur coram peccatoribus super terram, quia coram angelis
gloriae Dei. Ut autem videamus quem deus voluit demonstrare, Isaias vir
in gente nobilissimus, qui socer Ezechie regis fuisse refertur, iussu dei
deposito cilicio nudus incedit. nec tamen deditus corporis pudore detentus
est, quia munus dei sequeretur. quia nihil honestius est homini quam crea-
tori suo parere in domine. Johannes baptista nobilis et in deserto et repro-
matus, cilicium asperitate habitum et locustas elegit ad cibum, quem non
vetus omnia, non paupertas inopia, ad suam gloriam vel onerosa. Sola futuri
saeculi beatitudine trahebatur. Multi iam sperant, et adhuc stulti et increduli, et
tenuem fidem sequuntur. Non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram
gloriam quae revelabitur in nobis. Inde Paulus oculo intus futura contemplans
dicebat: Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio,
an fames, an periculum, an gladius? Illos patibula non terrent, nos volu-
ptates. Illi catenas [illegible] innovant, nos aurum argentum amicos.
Illi in carceribus vincti, nos in tricliniis delicati. Illi in nervo positi, deum
puro corde et sincera cogitatione laudantes, nos in ipsa forte ecclesia, et
forensibus calumniis cogitamus. Et cum omnibus aequaliter legis data gratia, con-
tra gehenna seu regnum promissa sunt, alii de divitiis, alii de virtute me-
ditantur. Cum dictum sit generaliter omnibus: dominum deum tuum adorabis, et illi soli
servies. Aliis innocentia, vita, castitate, ieiunio, deo fideliter et sine cessa-
tione servientibus. Nec nos adultos [illegible] duos cupimus. Dicente
Iesu evangelii sententia: omnis qui facit peccatum servus est peccati. Et huius amator
vanitatis servus, si gloriae, si superbiae, si ambitionis, aut pompae. Cum illos
servum meae voluntatis imperio dicto parere non possum. Nemo duobus dominis

neminem fuisse [illegible] [illegible] est . Non enim ut dicit apostolus . empti estis precio
magno glorificate et portate deum in corpore uestro . [illegible] [illegible] [illegible] uestro [illegible]
nos conuenit [illegible] [illegible] in [illegible] publico [illegible] [illegible] homines custodiri . Ut tanto
[illegible] in [illegible] [illegible] esse in [illegible] . [illegible] maiori est periculo operatur . Sed
[illegible] quod [illegible] [illegible] in [illegible] qui redempti sunt sanguine christi .
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salutis christi
sanguinem [illegible] . alii qui [illegible] [illegible] magis probant [illegible] .
[illegible] [illegible] pudore [illegible] aut laboris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . cum
[illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] fuerint sollicitando omnes in [illegible] . [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
christi . [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] annonas . [illegible] in [illegible] [illegible]
laborauit . dignus enim est operarius mercede sua . [illegible] et hoc dignum est
ut [illegible] [illegible] operis [illegible] [illegible] [illegible] opera laboris impendat . Nemo mili-
-tans deo implicat se negotiis secularibus . ut ei placeat cui se probauit .
[illegible] [illegible] . Unde satis timeo ne forte in illa [illegible] die [illegible] [illegible] tribunal
[illegible] unusquisque [illegible] [illegible] reddendum est . [illegible] [illegible] magis negotiis [illegible]
in [illegible] laborauerint . [illegible] [illegible] [illegible] dicatur . [illegible] [illegible] [illegible]
et ille [illegible] tota deuotione [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] est .
[illegible] [illegible] euangelio [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] sollicitudinem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinem [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] in [illegible] [illegible] . [illegible] dicit aug . ista [illegible] ad paucos pertinet .
quos deus ad hoc [illegible] officium [illegible] . [illegible] [illegible] est . multi uocati
pauci electi . hoc [illegible] [illegible] . et audiat [illegible] quisquis es . qui
ista [illegible] . [illegible] electio est . [illegible] est et uocatio . [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] paucos [illegible] erat electurus . [illegible] [illegible] uocatos illum
[illegible] [illegible] . quem deus [illegible] [illegible] . et [illegible] [illegible] quem deus electos
[illegible] [illegible] non [illegible] . Quod [illegible] . [illegible] bona ad nos pertinet hac [illegible] [illegible]
mala . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible] . [illegible] [illegible] laudent . [illegible]
hec [illegible] apostolus . [illegible] . quod deus [illegible] hunc mundum . [illegible]
[illegible] paucos quos deus electos [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] responsio [illegible] .
[illegible] paucos apostolus in [illegible] [illegible] [illegible] uocatos [illegible] appellat . Sic
[illegible] [illegible] ad Romanos loquitur [illegible] . omnibus qui sunt Rome in cari-
-tate dei uocatis sanctis . [illegible] [illegible] [illegible] christi . Iustum est ut [illegible] [illegible]
mandata custodiant . [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]

i baratrum uastissimum. quod est paratum diabolo et angelis eius et mundo. Ex
omnibus haud non inuentis gehenne penis promittitur. Omnes debemus caute sui-
gentia, et cauere prohibita et explere precepta. Scimus quod multe sunt
apud patrem in celestibus mansiones. Et mansionum istarum iustiores mansiones deser-
-uire. Sicut et stellam stella differt amplius et clariorem. Et stellam cum stella non lapi-
des operantur. quia terrenus lapis in celestibus stellas esse non potuit. Sic
nec peccator inter iustos in regno celorum. Sicut quidem gradus inter iustos in celo.
sicut et inter peccatores pene. Et quamuis alia omnes a fratres factum [illegible] tormenta
cruciabunt. Ita et in regno alia [illegible] ut alios alios faceret, cum
omnia factus est. alia cum quibus se comparare non potuit, laterem gloria manebit.
Et ut experientiam parcus est, qui dei mandata custodiunt. Vere quam pauci sunt
qui dei credunt in ultimum iudicium! Ecce ab umbrato repente celo solis claritas
nis aspectibus denegetur. et resolutis in naturas humilitates nubibus pluuie
terris immineant. Si tonitrus ut assolet clamitans, uel tam pro terre toni-
-trua [illegible]. Et hinc inde fulgurum iacula [illegible] terribiliter obiecta
coruscent. Quasi et [illegible] ista gangant pauemus. contremiscimus
et [illegible] ad terram deposita superbia [illegible] [illegible]. Quid facient in illa
die miseri quando [illegible] celo cum angelis [illegible] dominus totus adueniet.
quando cadentibus de super stellis. sol in tenebras et in sanguinem luna mutetur. cum
montes sicut cera liquescent. quando terra ardebit et arescent flumina. quando
confundentur contra rerum naturam, consumpto omnium humore ariditate in aquis
ignis operitur. quando peccatores dicent montibus cadite super nos. et collibus tegite
nos. quando uocabunt homines mortem et mortem non uenit. quando
[illegible] [illegible] in [illegible]. Et [illegible] homines concupiscent. [illegible]
[illegible] [illegible]. quod lugubri [illegible] dicit [illegible]. Aspexi
terram et ecce non erant luminaria. Vidi montes et ecce erant trementes.
et uniuersos colles turbari [illegible]. et ecce non erat homo. Et omnia uolu-
-cres celi pauebant. Vidi et ecce carmelus desertus. Et omnes ciuitates
destructe sunt a facie domini. et a facie ire indignationis eius. et [illegible]
Verum ne [illegible] diaboli hec ad terrorem non ad utilitatem dominum crederemus:
de [illegible] futura probantur. quando talia [illegible]. in sodomis. in egipto.
in ierosolimis sepe ob delicta hominum facta leguntur. et apud quos hunc hor-
-rendum [illegible] et peccatoribus [illegible] in [illegible] memorie. humiles erant.

mortuos suscitantes · et nos post omnes erigimur · quod peccando cotidie nos
met ipsos occidimus · non respicientes in nobis flebilem infirmitatem nature · que
nec in adversis fortis est · nec in prosperis cauta satis · Si intemperate cibos sumimus
aut immoderate potus accepimus levem corpori febriculam accersit · deinde acrius
affligimur · suspiramus · Nulla cura nunc seculi · nulla villarum · Nemo de
patrimonio cogitat · nemo de foro · Omnes calumnie · omnia lucra in periculo
corporis conquiescunt · Currimus ad medicos · et pro remedio carnalis salutis
munera · aurum · argentum · interdum et manubia erogamus · et pene totum
patrimonium aut negligimus aut donamus · ut consulamus vite omnia perituro ·
Et pro sua salute omnis ad mortem homo negligens est · Omnis avarus illic
omni frugalitate largiorem animum tenaciter constringit · Scimus pro meliori
voluntate et copiosior largitas deberet operari · Et cum scriptura dicat
nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt · nos pro mundana
concupiscimus · sic amamus · quasi aliquid nascentes in mundum intulimus · aut
recedentes de isto nobiscum auferre possimus · Nemo ad brevitatem temporis nostri
ad nature respicit conditionem · Nemo considerat · nemo recogitat vana esse
omnia que aliquo fine clauduntur · Si autem contigerit ut [illegible] languidi
constantes · aut clericus · aut sacerdos · aut levita dei fuerit · advocatur ·
Rogatur ut oret · et cum se [illegible] periculo promptius videat · nonnullis in tempore
supplicatur · ut pro eius commeatu vite largiorem obtineat · Sic
cum [illegible] quam mortem timemus [illegible] eligimus et [illegible] :
[illegible] post mortem est [illegible] · Nobis iam et lazarus pauper
[illegible] in regnum · et dives in hac vita pomposus [illegible] in penis ·
Et cum pro domino aut [illegible] mortis [illegible] · aut creature [illegible] · aut media
[illegible] misericordia [illegible] providente obliviscentes
in [illegible] omnia permutantur · amor in [illegible] · gratia [illegible]
et [illegible] qui nichil [illegible] incommoda sentimus · aut [illegible] ad talia [illegible]
-amus · rebellamus · efferimur · et [illegible] ad [illegible] vite nec penitet
[illegible] lacrimas [illegible] · [illegible] peccata non [illegible] cumulamus · legamus
[illegible] et [illegible] negligentibus [illegible] apud [illegible] ante [illegible]
[illegible] cui morituro [illegible] ad [illegible] vitam [illegible] · et [illegible]
[illegible] · [illegible] munere [illegible] no [illegible] · non [illegible] ·
[illegible] · [illegible] domino [illegible] vite [illegible] · [illegible] exhibent ·

Cure, ac tu honorabilis et dilectissime pater, per nouam gratiam omnis latinarum
ecclesia detersa est. Age, caue, curre, festina. Age ut in populi utilitate perficias.
Caue ne quod accepisti bonum securus et negligens custos amittas. Curre
ut non negligas. Festina ut citius comprehendas. Egit Paulus iam per
cathenam pro euangelii annunciatione carceres. Nudum se exposuisse
dicebat. Et quamuis hora vi. hoc est media etate diem vineam operatur
dei ferendus opifex et fidelis. Aliorum longam dubietatem languidum
vincat teporem. Dum tempus habemus seminemus in spiritu, ut messem spiritualibus
colligamus. Nec attendamus ad paleas quas ventilabrum ex tunc operibus
auferet. Similiter dominus quentur conveniat. Et hic propheta vaticinium. Discernet
inter iustum et iniustum, et inter seruientem deo et non seruientem. Sicut et alibi
dominus dicit: Ecce qui seruiunt mihi epulabuntur, vos autem esurietis. Ecce qui
bibunt in letitia, vos non confundimini. Non vos inherens vindicte
dies et retributionis inueniat, qui imminet ac uenturus est, ut quali fuimus
conditione [illegible] et perpetuam [illegible] probatur. Quamquam omni die [illegible]
videndi locus factis operibus preparatur. Consideremus quod in hac terra ho-
spites sumus, et peregrinorum more [illegible] nouissimus habitamus. Vos enim
de hoc mundo non estis, dicitur nobis. Quid ergo in aliena hereditate [illegible], quod tribuamur?
Nemo in deteriori et aliena patria plus eligit possidere quam in sua. De his tamen
solicitudinem habere debemus et curam, que nobiscum transferre possimus. Am-
bient terrena gentiles quibus celestia non debentur. Concupiscunt presentia
qui futura non credunt. Christiani diuine hereditatis cui diuinitas deus non debet
egre ferre quasi minus acceperint habeant qui auctorem omnium possident.
Ecce ut accipiatur in cordibus dei honorem [illegible] operibus colant. Sermone
et cogitatione fateantur, ut in aduentu eius non cum [illegible] et con-
temptoribus puniantur, sed cum sanctis et dei timentibus honorentur, coro-
nentur. Hoc sane prudentiam tuam precor ne me hoc putes pre-
sumptionis aliquid comparatione dictasse. Ego te christianum volo esse, non mo-
nachum dici, et uirtutem proprie laudis possidere. Magis per nomen alienum
quod frustra alacrius in turba monachorum nominatur, qui agricola solitarie
commendantes legitime deputentur. Accipe ergo fili mi ea simplicitate et
ueritate qua dicimus, quia non querimus hominum gloriam, que tristis est
et salutis; nec ad hoc loquimur ut humanas amicitias aucupemus.

ne nostre adulationis sermone et nos et alios decipiamus. nec ut nos non
homines aliquid videamur: sed ut apud deum homines magna mer-
-cantur. De quibus autem eius uerba pariter loquar quae turbulentius movebas
ego simpliciter respondere nolebam. quia bellanti dexteram pacis dare non poteram
licet et posterius forte videatur iustius aliquid in fine epistole retractare.
Iuram ad christianos non tam ordo queritur quam perfectus. pauca que forte
fore nostra credidi subnectenda. donec dilectus quem ut assolet te moveant
prius qui iussus cum patre venerit omni admonitione tractare. dixisti
enim ni fallor. hoc iure te mala malis reddere. et cum iurantibus iurare debere.
quod aliquando iuravit dominus: aut mala malis reddidit. Ergo veniam nostro omnia
nobiscum loquentur fuerunt. et hoc commemorent. ne comparatione famulorum domini
videatur iniuria. Alioquin forsitan reclamantem incipimus, cur non cum angelis
sed de mulieribus generamur: ut cur mortalium vitam dicitur terra non respicit. iuravit
sed pro scriptore dominus qui nos iurare prohibuit. nec statim eos qui timeo blas-
-phemare debemus quod alios vetuerit quod ipse faciebat. Sed dico nobis
potest. Iuravit dominus quia dominus: autem iurare nemo prohibebat. nobis
quia servis iurare non licet. quia dominum iurare lege vetamur. Verum ne
in eius exemplo scandalum patiamur. ex quo tempore nos iurare noluit.
nec ipse iuravit. et qualiter de iuramento cum brevi sermone sanctum est.
ita et ad iudicem negotium. hinc cuiusque principium facile perspici posse sufficit.
Sed aliud nunc tempus gratie in quo plenitudo perfectionis advenit. aliud fuit legis
aliud prophetarum dicente domino. Audistis quia dictum est antiquis non occidetis.
Ego autem perfectiora de his in ordine evangelii suggessi. quo loco lector
inveniet. Ex quo enim filius dei filius hominis factus est. Ex quo vetus fermentum
iudaice traditionis fuit nova conspersio. ex quo agnus non in figura sed in veritate
comeditur. ex quo apud nos littera transivit facta sunt omnia nova. ex quo
ipsum se imaginem terreni hominis deposuit et assumere fecit celestis.
Ex quo moritur levitudo. ex iurantibus omnia cum christo.

Incipit epistola beati Jeronimi ad Demetriadem
virginem sacratam.

Si summo ingenio parique fretus scientia officium scribendi facile me im-
plere posse crederem. tamen tam arduum hoc opus ingredi sine magna
difficultatis timore non possem. Scribendum est tamen ad Demetriadem virginem

et virginem nobilem virginem divitem et quod his maius est ardore fidei nobili-
tatem divitiasque calcantem · quam utique propter insignis admirationem virtutis et laudare
omnibus facile · ita docere difficile est · Cui enim ratio docere possit in eius laude cele-
branda · que summo loco nata in summis opibus deliciisque nutrita · tantis tamque variis
vite huius blandimentis velut tenacissimis quibusdam vinculis irretita subito erupit et cun-
cta que simul corporis bona animi virtute mutavit · que florem adhuc ipsum in-
euntis etatis quodam fidei gladio id est voluntate succidit · et crucifigens cum
Christo carnem suam vivam sanctamque hostiam consecravit deo · ac nobilissimi san-
guinis posteritatem virginitatis amore contempsit · prona autem et facilis
dicendi via est · que ipsa ubertate materie currentis orationis accedit · sed
nobis alio magis tenore pergendum est · quibus propositum est institutionem virginis
non laudem scribere · nec tam partas eius virtutes exprimere quam pandere · magisque
reliquam ordinare vitam quam ordinatam predicare · Est autem difficillimum cui eius
propositum facere · in qua cupiditas tanta discendi est · tantusque perfectionis ardor
ut ei quelibet perfecta doctrina par esse vix possit · contempsit enim repenteque mi-
randas mundi opes gloriamque respuit · cunctis voluptatibus renuntiavit · quas
denique contempsit vite presentis illecebras · Et ideo contenta non est communi hoc
mediocrique genere vivendi · et consuetudine ipsa multorum sanctitatem recusat · novum
aliquid et inusitatum requirit · proprium ac singulare quoddam flagitat · non
nunc conversionem suam · in seculo cupit esse mirabilem · in seculo nobilis · apud
deum cupit esse nobilior · et quam pretiosa requirit in moribus · quam contempsit in seb-
nunc etiam tam devote mentis ardorem · hanc tante perfectionis sitim · quod unquam
satiabit flumen ingenii · que vis aliqua orationis · que copia tantum exprimere
valeat posse · Totum paratum est virgo verbis implere · Nobis vero donanda est
venia qui ad ornandum Christi tabernaculum quasi caprarum pilos offerimus ·
Nec veremur ne temere scribendo ad tante nobilitatis virginem usi nec
moribus tradamus invicte · scribimus enim petente sancta matre ad immo iubente ·
idem ac nos mandantis litteris miro cum desiderio ac flagitante · que facile
ostendit · quo studio · quantaque cura celeste germen celeste plantaverit
dum illud sollicite cupit ab aliis irrigari · Timoris igitur temeritate et
ab ambitione liberi · proposito incumbemus operi · Nec de mediocritate
diffidimus ingenii · quod credimus et fide matris et merito virginis
adiuvari · Exordium in de institutione morum · et sancte vite comparare

dicendum est. Soleo prius humane nature vim qualitatemque monstrare.
et quid efficere possit ostendere. ac iam inde audientis animum ad species incitare
virtutum. Ne nichil prosit ad ea vocari que sibi forte impossibilia esse pre-
sumpserit. Nequaquam enim virtutum viam valemus ingredi nisi spe comite du-
camur. Siquidem apud te omnis conatus perit consequendi desperatione. Quem
ego exhortationis ordinem cum maxime in epistolis tenuerim. tunc hic maxime
observandum puto. ubi eo plenius nature bonum declarari debet. quo instituen-
-da est vita perfectior. ne tanto remissior sit ad virtutem animus ac tardior
quo minus se posse credat. Et dum quod inesse sibi ignorat id se existimat
non habere. Proferenda semper in noticiam ea res est, quantum bonum natura
possit. cum quantum esse probatur implendum est. Hec igitur prima sanctitatis
ac spiritalis vite fundamenta iaciantur. ut vires suas virgo agnoscat
quas demum bene exercere poterit cum eas se didicerit habere. Optima enim animi
incitamenta sunt cum docetur aliquis posse quod cupiat. Nam et in bello
exhortatio maxima est et plurimum auctoritatis habet. que pugnatorem de vi-
ribus admonet. Primum itaque debes nature humane bonum de eius auctore
metiri, deo scilicet, qui cum universa mundi et que intra mundum sunt opera bona et valde
bona fecisse referatur. quanto putas prestantiorem ipsum hominem fecit.
cuius causa omnia etiam intelligitur condidisse. Quem dum ad ymaginem et
similitudinem suam facere disponit antequam faciat. qualem sit facturus os-
tendit. Deinde cum subiecerit ei universa animalia. cuique etiam ostendit dominum.
que vel mole corporis. vel virium magnitudine vel armis dentium. multo
valentiora homine fecerit. satis declarat quanto pulchrius sit homo ipse
... nature sue intelligere dignitatem. cum forma
... quem deus ... voluit ... nature sue ... reliquit.
... Nec enim nudum illum ac sine presidio reliquit.
nec diversis periculis voluit exponere infirmum. Sed quem inermem extrinsecus
fecit. melius intus armavit. ratione scilicet atque prudentia. ut per intellectum
vigoremque mentis quo ceteris prestabat animalibus factorem omnium solus agnosceret.
et inde serviret deo unde aliis dominabatur. Quem tamen iustitie executorem dominus volu-
ntarium esse voluit non coactum. Et ideo reliquit eum in manu consilii sui. po-
suit ante eum vitam et mortem, bonum et malum. et quod placuerit ei dabitur
illi. Unde etiam in deuteronomio legimus. vitam et mortem dedi ante faciem tuam.
benedictionem et maledictionem. elige tibi vitam ut vivas. Hic iam providendum est.

ne forte illud remordeat nos quod temere improbatum vulgus offendit. Et ideo non vere bonum factum hominis putes, quia et facere malum possit. Nec ipsa naturae violentia astringatur ad immutabilis boni necessitatem. Nam si diligentius retractes et ad subtiliorem intellectum cogas animum, hinc tibi melior status hominis ac superior apparebit, unde putatur inferior. In hac enim gemini itineris distinctione, in hac utriusque libertate partis, rationabilis animae decus positum est. Hinc inquam totus naturae nostrae honor consistit, hinc dignitas, hinc denique optimi quique laudem merentur, hinc premium. Nec esset omnino illa virtus in bono perseverantis, si is ad malum transire non potuisset. Volens namque deus rationabilem creaturam voluntarii boni munere et liberi arbitrii potestate donare, utriusque partis possibilitatem homini inserendo proprium eius fecit esse quod velit, ut boni ac mali capax naturaliter utrumque posset et ad alterutrum voluntatem deflecteret. Neque enim aliter spontaneum habere poterat bonum, nisi aeque etiam malum habere potuisset. Utrumque nos posse voluit optimus creator, sed unum facere, bonum scilicet, quod et imperavit, malique facultatem ad hoc tantum dedit, ut voluntatem eius ex nostra voluntate faceremus. Quod cum ita sit, hoc quoque ipsum quod etiam mala facere possumus, bonum est. Bonum inquam, quia boni partem meliorem facit. Facit enim utramque voluntariam sui iuris, non necessitate devinctam, sed iudicio liberam. Licet quippe nobis eligere, refutare, probare, respuere. Nec est quod rationabilis creatura ceteris praeferatur, nisi quod cum omnia alia conditionis tantum ac necessitatis bonum habeant, hec sola habet etiam voluntatis. Sed plerique impie non minus quam imperite, cum super statum hominis queruntur, verentur dicere quod reprehendentes opus domini, talem illum aiunt debuisse fieri, qui omnino facere non posset malum. Dicit itaque figmentum ei qui se finxit: quid me fecisti sic? Et improbissimi hominum dum dissimulant de se ipsis administrare quod sunt, aliter se fuisse malunt. Et qui vitam suam emendare nolunt, videantur emendare velle naturam. Cuius bonum ita generaliter cunctis institutum est, ut in gentilibus quoque hominibus qui sine ullo dei cultu sunt, se nonnunquam ostendat ac proferat. Quam enim multos philosophorum et audivimus et legimus et ipsi vidimus castos, tolerantes, pudicos, modestos, liberales, abstinentes, benignos, et honores simul mundi et delicias respuentes, et amatores iustitiae non minus quam scientiae. Unde quaeso hominibus alienis a deo

ista que

Ista que dixi, vel omnia in una, vel singula in singulis haberi videamus,
cum omnium una natura sit, exemplo suo invicem se ostendunt omnia in omnibus es-
se posse, que vel omnia in omnibus vel singula in singulis inveniuntur. Et si etiam
sine deo homines ostendunt quales a deo facti sunt, vide quid xpiani facere
possint, quorum in melius per xpm instituta natura est, et qui divine quoque gratie
iuvantur auxilio. Age iam ad anime nostre secreta veniamus. Se ipsum unus-
quisque attentius respiciat, interroget quid de hoc sentiant ipse cogitationes.
Ferat etiam de nature bono ipsa conscientia. Instruamur domestico magisterio animi
et mentis, bona non aliunde magis quam ab ipsa mente discamus. Quid
illud obsecro est, quod ad omne peccatum aut erubescimus aut timemus, et
culpam admissam nunc rubore vultus nunc pallore monstramus, ac trepidante
animo etiam in minimis delictis testem fugimus, conscientia remordemur.
E diverso autem in omni bono leti, constantes, intrepidi sumus. Idque si occultum est,
palam etiam fieri volumus. Nisi quia testimonio est se ipsam natura, que hoc nobis dedit
bonum suum, quo et malum displicat, et dum in bono tantum opere confidit,
quod probum est docet ostendere. Hinc illud est quod frequenter occulto etiam latente
auctore sceleris conscientie tormenta deserviunt, et latentem reum conscientia intus
pena persequitur, nec ullus potest culpe impunitatis esse locus, dum fit
reatus ipse supplicium. Hinc est e contrario innocens etiam inter ipsa tormenta
fruitur conscientie securitate, et cum de pena metuat, de innocentia glo-
riatur. Est enim, inquam, in animis nostris naturalis quedam, ut ita dixerim, sanctitas,
que velut in arce animi presidens exercet boni malique iudicium. Et ut ho-
nestis rectisque actibus favet, ita sinistra quoque opera condempnat, atque ad con-
scientie testimonium diversas partes domestica quadam lege diiudicat.
Nec ullo prorsus ingenio aut fucato aliquo argumentorum colore decipit.
Ipsis nos cogitationibus fidelissimis et integerrimis testibus aut
arguit aut defendit. Huius legis scilicet ad Romanos meminit apostolus,
quam omnibus hominibus insitam velut in quibusdam cordis tabulis scriptam esse
testatur. Cum enim, inquit, gentes que legem non habent naturaliter que legis sunt
faciunt, huiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus
legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente eis conscientia eorum, et inter
se invicem accusantium cogitationum aut etiam defendentium. Hac lege usi sunt
omnes quos inter Adam atque Moysen sanctos vixisse et placuisse deo

[illegible] quorum et exempli causa aliqua proponenda sunt, ut facile intelligatur quantum sit nature bonum, cum eam legis ante docuisse iustitiam [illegible] homines. Abel primus hanc magnam [illegible] ita divinum promeruit [illegible] cum et offerret hostiam tam grate sacrificium eius acceptum deo sit ut fratrem in invidiam concitaret. Quem iustum in Evangelio dominus ipse commemorans ore suo perfectionem eius exposuit. Omnes enim virtutum species uno iustitie nomine continentur. Beatum Enoch ita placuisse deo legimus, ut eum [illegible] mortalium [illegible] et in mundo [illegible] de mundi habitatione transferret. Noe iustus in generatione sua, et perfectus asseritur. Cuius sanctitas eo magis est admirabilis quo toto prorsus a iustitia declinante mundo solus iustus inventus est, nec ab alio sanctitatis sumpsit exemplum, sed ipse prebuit, et ideo toto orbis imminente naufragio, solus ex omnibus meruit audire: Intra tu et domus tua in archam, quia te vidi iustum in generatione ista coram me. [illegible] iustus [illegible] qui et corpore [illegible] est et iustus corde. Melchisedech sacerdos dei legitur [illegible] ex hoc facil[illegible] [illegible] multo [illegible] sacramentum [illegible] signavit [illegible] sacrificium panis et vini mysterium corporis et sanguinis Christi [illegible] sacerdotii sui typo Christi sacerdotium figuravit. Cui apte dicitur: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Nam et quod benedixit abraam [illegible] patriarcham [illegible] iudeorum pater est per fidem gentium [illegible] figuram. Qui per fidem suam et iudeis donavit benedictionem et gentibus. Loth quoque sanctus noe virtutem [illegible] inter tot peccantium [illegible] ut illum [illegible] non [illegible] exemplum ita hic tota illa [illegible] habitabat regione peccante [illegible] multitudinis [illegible] Unde et beatus petrus ait: visu et auditu iustus erat et inter pessimos positus mala eorum et oculis [illegible] et auribus [illegible] simili exemplo, ut ille diluvio, ita hic exceptus incendio. Quid Abraam [illegible] quid ysaac et iacob memorem, qui perfecte impleverunt domini voluntatem? ut hinc possimus estimare, quam familiari quadam et propria dignitate eorum se dominum voluit nominari. Ego sum inquit deus abraam et deus ysaac et deus iacob. hoc nomen meum est in sempiternum et memoriale in generationes generationum. Ioseph fidelis domini famulus perfectus a puero [illegible] magis iustus ostenditur [illegible]

Ismaelitis [illegible] additus [illegible] uenditus [illegible] debuit adorandum.
deinde egyptio d[omi]no traditur. Post hec ingenue anime [illegible]
[illegible] et [illegible] in non peccando non [illegible] ob [illegible]
[illegible] quo [illegible] et castitatis [illegible] uirgo [illegible]. Con-
cupiscitur a d[omi]na femina adolescens. nec ad concupiscentiam prouocatur. Rogat
et effugit. Donis [illegible] et blanditiis et supplicat [illegible]
Amator dei [illegible] amore non uincitur. Castitatem [illegible] nec etiam adole-
scentie [illegible]. nec diligentia auctoritas. Contra frequenter [illegible]
[illegible] adolescentis [illegible] [illegible] manu [illegible]
apprehendit [illegible] uerbis hortabatur ad crimen nec [illegible] hinc uitat.
Sed ut illa uerbis, ita [illegible] refert. Nam cum frequenter rogatus negabat.
tunc comprehensus aufugit. Et ante quam illud euangelium legeretur, ut [illegible]
qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est in corde suo.
Ille non aperte [illegible] sed ipso pene [illegible] prouocatus a femina. Feminam
non concupiuit. castitatis uirtutem [illegible] est. nunc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] malitiam [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] odio [illegible] caritatem. Et cum uideret fratres
[illegible] inimicos ex fratribus [illegible] cognosci nollet. dilectionis
[illegible] pro dolore testatus est. [illegible] singulos et [illegible]
parentum colla perfundens. [illegible] caritatis lacrimis abluebat. [illegible]
[illegible] germano [illegible] dilexit amore. nec [illegible]
illum est a quo ad necem fuerat [illegible]. non cogitauit ad [illegible] germanitatis
pro [illegible] bona [illegible] apostoli preceptum sub nature
[illegible] lege compleuit. [illegible] Iob [illegible] famosissimo illo athleta dei. [illegible]
[illegible] oues et funditus deleta [illegible]. Post filiorum ac filiarum
omnium [illegible] ad ultimum [illegible] diabolum corpore [illegible] Auferuntur
omnia que [illegible] possidebat. [illegible] bona repente [illegible]
[illegible] clarescant. Omnibus [illegible] uelut indumentis [illegible]
[illegible] ac fortius nudus [illegible]. Et [illegible] que [illegible] dampnationem
[illegible]. [illegible] tolerando supplicia [illegible]. [illegible] tale [illegible]
[illegible] est. Num [illegible] considerasti [illegible] meum Iob. Non est enim similis ei
[illegible] interris. homo sine querela [illegible] deum [illegible] abstinens [illegible]
[illegible]. Nec [illegible] [illegible] [illegible]

timebit dominum · et unde eius pondus ferre non poterit · nec audebat alicui
[illegible] que ita semper a deo credebat · dicebat quoque · securus sum · non enim
reprehendit me cor meum in omni vita mea · clamat quoque dominus inimicos prophetae et
[illegible] · dicit psalmista · si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique · et si dixi in
corde meo [illegible] est · nec de evangelio illud commemorat · omni petenti
te tribue · et iam ille dicebat · si foris stetit peregrinus · ostium meum viatori patuit · janua mea
semper [illegible] · nudum legitur illud apostoli · dominum qui mitis est et equum fecimus
prestare · et confidens clamabat ad dominum · si fuo nomen · si ancillam [illegible]
omnia tu pro domino · primus in idem [illegible] prophetae · sunt nec publice
[illegible] neque spare in terra divitias · et huius ille divitias · ut se
[illegible] monstraret · in divitiis inquit non confidebam · nec in lapide precioso ·
et hoc non verbis cantum · sed rebus quoque probavit · cum enim omnia perdidit
non doluit · dicebat enim per singula · dominus dedit · dominus abstulit · sicut domino placuit
ita factum est · sit nomen domini benedictum in secula · nudus enim egressus sum de utero matris mee
nudus revertar illuc · quo animo [illegible] possideamus aliquid · docemur cum id amittimus
et cupiditate fruendi caret dolor [illegible] · que in carendo non habet
neque [illegible] cupiditatem habet · querimus an evangelica · evangelium · et apostolica
an apostolica precepta discipulorum apostolorum · qui apertos omnes divitias nature
et immediate · ex eo quod eos possunt · [illegible]
ille thesaurus ait · que nos semper [illegible] · et quoque possideri nolunt · nec
[illegible] nos credimus · post multa que de natura dicuntur · [illegible] exemplis
[illegible] ac probavimus · et ne contrario ad ipsius [illegible]
tetur · quod aliqui iniqui fuerunt · [illegible] testimoniis · qui peccantes
semper omne voluntatis gravant · non excipiunt voluntatem nature · in
genesi legimus · symeon et levi fratres consummaverunt iniquitatem suam ex voluntate
sua · ad jerusalem dominus locutus est · propter quod dimiserunt legem meam
meam quam dedi ante faciem eorum · et non exaudierunt vocem meam · sed abierunt
post voluntatem cordis sui mali · ac rursus ait propheta · et peccastis deo et
non negastis vocem eius · et in mandatis illius · et in legitimis et testimoniis
eius ambulare noluistis · propterea in haec dicit dominus · si volueritis
et audieritis me · que sunt bona terre manducabitis · si autem nolueritis neque audieritis
me · gladius vos consumet · et rursum · omnes vos in occisione
decidetis quia vocavi vos et non respondistis · locutus sum et neglexistis · et

sinistre malum ante conspectum meum. et quod nolebam elegistis. Ipse quoque in evangelio
dominus ait. Ierusalem Ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te
missi sunt. quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina con-
gregat pullos suos sub alas et noluisti. Ubi velle videmus et nolle. eligere
et refutare. ibi non vis nature. Sed libertas intelligitur voluntatis. Plena sunt utri-
usque testamenti volumina. huiuscemodi testimoniis. quibus tam bonum omne quam mal-
um voluntarium comprobatur. que nos interim preterimus causa brevitatis. maxime
cum tu ipsa sacre lectioni dedita. ipsa uberius fonte potes. Neque
vero nos ita defendimus nature bonum. ut eam dicamus malum non posse facere. quam
utique boni ac mali capacem etiam profitemur. Sed ab hac tantum eam iniuria vin-
dicamus. ne eius vitio ad malum videamur impelli. qui nec bonum sine voluntate
faciamus nec malum. Et quibus liberum est unum semper agere cum semper
utrumque possimus. Unde enim alii iudicaturi sunt. alii iudicandi. nisi quia in
eadem natura dispar est voluntas. Et quia cum omnes idem possimus diversa faciamus.
Idque ut clarius lucere possit. aliqua exempla sunt proferenda. Adam de paradiso eicitur.
Enoch de mundo rapitur. In utroque dominus libertatem arbitrii ostendit. Ut enim
placere potuit ille qui deliquit. ita potuit peccare iste qui placuit. Non enim
a iusto deo aut ille puniri meruisset. aut hic eligi. nisi uterque utrumque potuis-
set. Hoc de Cain et Abel fratribus. hoc et de Iacob et Esau geminis intel-
ligendum est. ad quendam plane voluntatis causam esse. Sed in eadem natura
merita diversa sunt. Et Sodomorum incendia Loth sanctitas iudicavit. Nec illud
est parvi argumenti ad probandum nature bonum. quod primi illi homines per tot annorum
spacia. absque admonitione legis fuerunt. Non utique quod deus aliquando creature sue
curam non habuerit. Sed quod se talem fecisse sciebat hominum naturam. ut eis pro lege
ad exercendam iustitiam sufficeret. Denique quamdiu recentior adhuc natura
vivebat. nec humane rationi velut quandam caliginem longus
usus peccandi obduxit. sine lege dimissa natura est. Ad quam dominus nimiis iam
vitiis obrutam. et quadam ignorantie rubigine infectam. limam legis ad-
movit. ut eius frequenti admonitione expoliretur. et ad suum posset
redire fulgorem. Neque vero alia nobis causa difficultatem bene faciendi facit. quam
longa consuetudo vitiorum. que nos infecit a parvo. paulatimque per multos
corrupit annos. et ita postea obligatos sibi et addictos tenet. ut vim
quodammodo videatur habere nature. Omne illud opus. quo negligentie dom-

id est adiuvante eruditione sumus. a mali cui studuimus, cui ad sacramentum
rudimentae innocentiae contraria duravetur. nunc nobis resistit. quae nos vero
et nova voluntate impugnat saepius vetus. Et miramur cur nobis poni-
atem difficilem, nescientes quod ab alio gratiis ostenditur qui nulla compunctione
bonum fecerimus, cum malum tamen diu didicimus. Hoc de naturae bono cursim quod in alio
opere disputavi. Ostendi idem frequenter a nobis fuit, ut per planiorem viam ad perfectam
iustitiam tenderemus, quod eo faciamus tamen posse quod in ea nichil appa-
ruerit mirabile cum cognoverimus. Nam si etiam ante legem ut diximus, et multo
ante Domini nostri Salvatoris adventum, iuste quidam vixisse et sancte referantur, quanto
magis post illustrationem adventus eius nos id posse credendum est, qui instructi
sumus per gratiam et in meliorem hominem renati sumus, qui sanguine eius expiati atque
mundati, illius exemplo ad perfectam iustitiam incitati. Meliores illis esse debemus
qui ante legem fuerunt, meliores et his qui fuerunt sub lege, dicente apostolo: Peccatum
enim vobis non dominabitur, non enim estis sub lege sed sub gratia. Et de his hic suffi-
cient ut puto dixisse. Nunc iustitiam virginei propositi quae ex utroque sexu semper
dotata et non communi et gradu bonum morum dignitate tractetur.

Prima igitur virginis cura et primum studium sit scire voluntatem Domini sui, et quid
placeat, quidve displiceat, diligenter inquirere, ut secundum apostolum rationabile
Deo reddat obsequium, totiusque vitae suae cursum possit ordinare. Impossibile
est enim cuiquam placere, cui quid placeat ignorat, cavendumque est ne etiam
in obsequendo non offendat, qui quomodo obsequi debeat ante non didicerit. Et licet maius
est voluntatem Dei facere quam nosse, necessitate tamen prius est nosse quam facere. Illud enim merito,
hoc ordine. Unde nobis dicit et apostolus: Noli ignorare. Itemque alibi: Propterea
nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quae sit voluntas Domini. Initium
obedientiae est, quid praecipiatur velle cognoscere, et pars est obsequii didi-
cisse quid facias. Scripturae itaque divinae, per quas solas potes plane
Dei intelligere voluntatem, prohibent quaedam, praecipiunt quaedam, conceduntur aliqua, non-
nulla suaderi. Prohibentur mala, praecipiuntur bona, conceduntur
media, perfecta suadentur. In duobus illis quae priora sunt, peccatum
omne concluditur. Praeceptum enim continetur imperium, et non solum prae-
cepti et prohibiti ipsius iubentis est. Generaliter namque omnibus mandatur iustitia,
quam Salvator in evangelio breviter quidem, sed plenissime comprehendens ait: Quae-
cumque vultis ut faciant vobis homines bona, haec et vos facite illis. Hoc est

Et dicit apostolus: Qui autem ignorat ignorabitur

ut nichil mali inferamus alicui et perficiamus omne quod bonum est. quae
volumus haec ab aliis in nos utrumque servari. Haec sententia aequo iure praeceptum uni-
-versos tenet. nec ulli omnino transgredi licet quod omnibus imperatum est. Ve-
-tita atque contemptus dei est. ut facere prohibita. vel iussa non facere. duo vero reliqua
quae sequuntur. quorum unum conceditur. suadetur aliud. in nostra potestate dimissa sunt. ut
aut concesso minori gloria utamur. aut ob maius praemium etiam ea quae
nobis permissa sunt respuamus. Concedunt quidem nuptiae. carnium usus. et
vini. sed horum omnium abstinentia consilio perfectionis suadetur. Ad virginita-
-tis honorem praecipue licentia nuptiarum et contemptu indulgentiae virtutem
abstinentiae clariorem facit. Contempsisti virgo coniugium licitum tibi. contempsisti
contemptione maioris praemii amore flagrans. novisti deo non imperatam
sed laudatam virginitatem. et consilio apostoli legem tuam fecisti laborem. Certaminis
ingressa campum non tam laborem cursus quam bravium victoriae cogitasti. legeras
credo illud evangelium de qua castitate canonum. et ipsius te domini sermo ad amorem
suadendae virginitatis attenderat. qui pauci super hac parte ipsa rei ma-
-gnitudine ac difficultate laudavit. et voluntariis spadonibus regna cae-
-lorum promittens ait. Qui potest capere capiat. Remittit itaque tam magnam
rem hominum arbitrio. non impero. non impono. sed offero. neminem ad hoc cogo. sed provoco. Sed et
doni tantum honorare videatur. non solum tam virgo dicitur. sed et cum dici-
-tur utique propria virginitatis palma promittitur. Et apostolus. de virgini-
-bus praeceptum domini non habeo. consilium autem do. dicit itaque. dicit apostolus
quaerens eius quae simul clamitat praecepta perfectionis sequitur. apostolus benedic-
-tionis aggressa propria sua generale mandatum dixi. idemque nunc repeto.
specialiter intentia iusticiae omnium debent omnes. virgo. vidua. nupta. summus. medius.
et imus gradus. aequaliter iubentur implere praecepta. nec a lege solvitur
qui propositi legem facere promittit. quis nimio nullus magis illicita vitare debet quam
qui recipit quae licebant. nec quicquam ita se mancipat polluitur simplicia ut
qui recipit quae licebant. nec quisquam ita se manciparit ... et dum amplius vitatur frui
illecebra amore perfectionis propositum mandata ostendit. Et dum amplius ... demum qui tante ope-
-ris praeceptum est. ostendit minus quam permissum esse qui noluit. demum qui tante ope-
obedientiae perfectione ut et apostolum dicentem libenter audiat. quod debeat audire
praeceptum illa maxime perfectionis est. ista necessitatis. de virginitate dicit.
qui potest capere capiat. de iusticia non dicitur qui potest facere faciat. Sed
omnis arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur. Con-

-sidera queso. Quantum a psalmo distat imperium. Ibi aliquos excipit, hic omnes generaliter
comprehendit. Ibi premium promittit, hic penam. Ibi invitat ut facias, hic non facientibus
comminatur. Recte igitur optima ratione distinguens animadverte quid offeras, animadverte
quid debeas. Immo quecumque iam debes, et virginitatem quam ultro obtulisti Deo,
et iustitiam quam ipse precepit, integrum votum persolve. Ille plenius Deo placet,
cui ita aliquid voluntarium operis exercet, ut tamen etiam imperata perficiat, qui non facit
aliud pro alio, sed utrumque; nec mutat, sed addit consequenter. Nec earum te exempla
decipiant, que sibi de sola castitate plaudentes, ut suas voluntates etiam ante
Dei voluntatem habeant, quasi castitatis bonum non cum iustitia, sed pro iustitia offerre vo-
lunt, et in compensationes peccatorum premium virtutis annumerant, atque pro premio
impunitatem petunt. Vere impudentior vecordia coronandas esse se putant, cum regni
celorum [illegible], quibus mandatorum transgressione aditum clausere celorum. Non enim
omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in regnum celorum, sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum. Meminerint stultas virgines
a sponsi ianuis repellendas, [illegible] eis: nescio vos. Illorum virgines esse
de quibus ipse Dominus ait: Multi mihi dicent in illa die: Domine Domine, nonne in
nomine tuo demonia eiecimus, et in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor
illis: Amen dico vobis, nescio vos; discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Tibi
non longa est alia via ingrediendum quam per amorem [illegible] cogitando que Dei sunt
[illegible] exhibere vos virginem. Quae pura tam sancta sit corpore et spiritu apostolus ad-
monet. Et [illegible] lampades, [illegible] operum splendidis oleum. Et sapientibus
iuncta virginibus in sponsi obviam [illegible]. Fugienda est lata illa via que multorum
ad mortem euntium comitatu teritur, et adeunda est arta angusti illius itineris quod paucis
ad regnum callis inveniendus est. Deposuisti iam impedimenta vel maxime et omnes corporalis
vite curas vel retardent vel [illegible] prima [illegible] Respuisti omnes voluptates,
possessionis avaritiae illecebras, delicias, [illegible] seculi cupidinem. Et cum Paulo
potes dicere: Mihi mundus crucifixus est et ego mundo. Cuius tantum [illegible] est, qualis debet
esse perfecto? [illegible] nunc autem [illegible] intelligimus [illegible]
[illegible] repulisti [illegible] nuda [illegible] moriturum
virginitas [illegible]
[illegible]
[illegible] omnium [illegible] et honore [illegible]
[illegible] ne quis te [illegible] neque mors

[illegible] sapient · nec aures nostras humanis preferamus. Et illis quae ante
diximus · non erat tunc ut aut tu vos vinceres · aut nemo te · Cuncta enim
illa foris petuntur · et quicquid aliunde portatur alienum est · hec uero in potestate
nostra sunt et uere nostra · quae non extrinsecus veniunt, sed in ipso corde gignuntur · Illa in-
nec omnes qui querunt inveniunt · nec qui inveniunt possident · Quia ut commodat
ita et eripere ea casus potest · Hec autem et omnes qui querunt inveniunt · et qui inveniunt [illegible]
[illegible] timet · Ista enim sola bona sunt · quae prius voluntate non inveniuntur · [illegible]
nec perdimus · [illegible] per que merito preponantur aliis · Immo hic magis
non corporalis nobilitas, atque opulentia rerum intelligitur [illegible] · Spi-
ritualis divitias nullus [illegible] potest · In his ergo iure lau-
danda est · In his [illegible] quae et ante et [illegible]
in ipsa vita ista est · quae tamen non habeat [illegible] · et in qua [illegible]
in hoc tamen debeat permanere quod cepit · nec ullo augmento desiderio ad
maiora contendat · et cum in omnibus [illegible] non sanctus homines
hic tantum [illegible] frequentissimum intereruntur · [illegible]
[illegible] · et [illegible] puris confidentes [illegible] ad maiora [illegible]
-retinemus · considerare pudet quantus sit fervor in [illegible] · qua cura singula [illegible]
studia hominum [illegible] ad [illegible] nitantur · litterarum ardor nulla [illegible]
etate [illegible] · Immo ut [illegible] uelut [illegible] · ipsa magis [illegible]
inflamatur · divitiarum amor insanabilis est · Explere nemo honorum
cupido · Tales hic sine fine sunt sine [illegible] · Nos divinam sapientiam
[illegible] divitias · immortales honores · [illegible] dissimulatione neglegimus ·
et spirituales divitias aut non attingimus [illegible] · aut [illegible]
nos putamus esse saciatos · [illegible] nos divina sapientia ad suas invitat epulas ·
qui edunt me adhuc esurient · et qui me bibunt adhuc sitient · Nullusquam
[illegible] fastidium · Tanto
[illegible] epulis · nec aliquando [illegible]
unusquisque [illegible] tanto avidior erit · quanto inde plus hausit · dominus
in evangelio · Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam · quoniam ipsi saturabuntur ·
[illegible] hic [illegible] iustitiam · [illegible] iustitiae
[illegible] · et ita nobis [illegible]
[illegible] · Considerandus [illegible] est · Et hoc
[illegible] · Iam
omnibus [illegible]
[illegible] debeat · que maioris [illegible] desiderio plus

facere proposita tui ut alios agere novum est. Apostolus definiens virginem, longe
eam separavit a nupta. et diversis studiis singularitatis meritum coniugiique distin-
xit. Innupta inquit et virgo cogitat que dei sunt quomodo placeat deo. ut sit sancta
et corpore et spiritu. Que autem nupta est, cogitat que sunt mundi quomodo placeat viro
suo. Que corpore et spiritu sancta est, nec in membris, nec in mente delinquit. Delin-
quere autem non in causa tantum castitatis est. Ex cetera quacunque parte iustitie.
Quomodo enim virgo corpore, virgo sit spiritu. et nichilominus aut manibus, aut oculis
aut auribus peccet. aut lingua. quo corpore sancta dicenda est, de dulce sit
vel odio irritata, vel invidia. vel avaritia. vel iracundia sit. cuius spiritum
obtinet Sathanas. Et si nupta que tenetur amore coniugis cogitat quomodo pla-
ceat viro suo, quantum liberius relinquat, que variis mundi secta curis.
facilius ad voluntatem dei respiciat. tamen disparitas comparare se non potest.
quid virgo faciat. que soluta ab omnibus huius mundi impedimentis ac libera
soli Christi sanctitatis dedicata est. Cunctis itaque propositi tui congruentes
emulare mores. et pro tua deo copulari per leve ac suave Christi iugum portans
et levius vite facere. nunc maxime in bona vita vitam impende. nunc sunde vel
calentes semper bone conversationis fidem novus adhuc ardor decendat. et in tenera
adhuc etate, facilius seculi exstirpatione opus inolescat. Quicquid in te
primum duxeris hoc manebit. Et ad principiorum morem regulam reliqua vita
decurrerit. Finis in ipso exordio cogitandus est. qualis ad illum ultimum
diem pervenire cupias. talis iam nunc esse conare. Consuetudo est, que aut
vicia aut virtutes alit. quorum in his plurimum valet, cum quibus ab ineunte
etate simul acreverit. Optimum sit ad instructionem morum primam quamque anni-
tur etatem. ipse lentum adhuc et molle. Et quod facile formari queat. atque ad
arbitrium volentis trahi. Et in teneris vero rebus cernis acquiescere omne
quod tenerum est. Novellas adhuc et vix firme radicis arbusculas, quo
ad omnem ductum sequaces sunt. In quamcunque partem flectere facile est. que nata
plerumque curvata, cito ad arbitrium colentis corriguntur. Tenera et prime
adhuc etatis animalia sine labore domari solent. Quanto animo maiori
libertate disposita sunt. tanto facilius ut colla iugo. ut frenos ora suscipiunt.
Ipsi quoque literarum studia teneris melius infiguntur ingeniis. Ideoque reminis
inherere infantibus solet quod primo percepit visu. Sic in se plurimum etiam in bene
vivendi ratione valet. dum adhuc mollis est etas et animus cum facilis.

exercenda bona consuetudo et usque meditatione firmanda est. occupandum est
operis vestri [illegible] et pro observationis usu altius mittendum est. [illegible] ad professionis fastigium
ascendit. et longe consuetudinis [illegible] adornari [illegible] facilitate. et [illegible]
[illegible] mirantur [illegible] et [illegible] ipse [illegible] natum esse quod dicitur. Respiciatur [illegible]
[illegible] amamatis expertem [illegible] nouum et [illegible] pro esse
natum putabunt. [illegible] fuerint [illegible] et [illegible] minus
[illegible] de fauore [illegible] nec [illegible] abstinente etate
formauerint [illegible] una accepit. [illegible] uictoriam [illegible] laude putant. Quanta
egregia ergo dominum fides in professione tua maxime claruit. cum te iam nuptiis
destinatam simul atque [illegible] dies erunt. mira omnino [illegible] celestis
-te ad id quod elegeras cohortatus est. et [illegible] prorsus [illegible] uoluntatis
tue auctoritatem firmauerunt. [illegible] noti [illegible] qui mirentur [illegible]
in altissimo dignitatis [illegible] uiderant de nullo [illegible] aliquam letari
[illegible]. Nichil enim ita magnum [illegible] preclarum. [illegible] uiderant. [illegible]
[illegible] generi tuo quod longa retro etate non habuit. licet ediderit [illegible]
[illegible] memorabiles [illegible]. et amplissimi orbis fastigium illustris fami-
-lie nomina frequens adierit. nichil [illegible] hoc tuo honore fuit
[illegible] non corporali [illegible] memorie immortalis ipsius est. [illegible]
-perunt illi theatrales [illegible] orbe [illegible] mira acclamandi opinione
[illegible] uideo [illegible] longe [illegible] maior est
gloria [illegible] gaudium [illegible] angelorum letitia. preterea non mireris [illegible]
[illegible] Habuit uirgines [illegible] uenator et auriga dicantur
[illegible] pauperes [illegible] Ad populum eorum [illegible] orbis [illegible]
[illegible] domina [illegible] potuit [illegible] et [illegible]
[illegible] crudelis [illegible] solum [illegible] sanguine
[illegible] mittuntur. [illegible]
[illegible] ad te [illegible] castitate. [illegible] deo [illegible]
[illegible] offeras deo. [illegible] ad [illegible] castitate [illegible] uulgata est prouectos.
futuras. hec professionis tue gloria rumore celebri uulgata est prouectos.
et ita ad [illegible] orbis. [illegible] ingenti gaudio [illegible]
ad [illegible] homines [illegible] poterant. id [illegible] uidere optarit. multum his [illegible]
multum fame tue [illegible] esse [illegible] nescio quid audire desiderat. [illegible]
[illegible] professionis tue cognouere uirtutes. [illegible] expectat. [illegible]
[illegible] ora [illegible] et ad [illegible] tuum con-
[illegible]

sedisse mundum · Caue ne pro tantorum ciui offendantur · ne minus in te inueni
ant quam requirant · Verum quid ego tecum de hominibus ago · cum quibus dete expectationem
ad exhortationem tuam traxi · deus ipse omnium virtutum auctor cum omni angelorum
militia certamen tuum expectat · contra te diabolum dimicantem parat
contra te coronam et [illegible] premium ornamentum victorie sue.
hunc tanto spectaculo · Vide quem animum · quam debeas habere virtutem · et quam
tantummodo magnum ideo de expectatione in dignitate mentem · hec itaque tibi in
[illegible] sit · sit in omnibus actionibus intentio
omnis bellum virtute dominari · et adversum diaboli castra omnia pro pre
dei vivere · nec tantum in declinare vitia sed virtutem complere. Neque enim sufficit
a malis abstinere nisi operata fuerit a bonis · cum lex dei duplici mandatorum
genere distincta sit · et mala prohibens bona imperet · atque abstinentiam
preceptum sine vetat · Non enim tantum ille servus contempnit dominum qui prohibita
facit · sed qui iussa non fecerit · dicta a nobis paulo ante sententia est · Omnis
arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur · et blandimur nobis
si a malis fructibus non gravemur · quod dampnandi simus pro a bonis steriles mane
simus · iuxta eiusdem intelligentiam ardentem vides palmitem fructum non
ferentem in filio · et quam acceptum talentum in sudario abscondit · qui inutilis servus
et ne quis domini adnotavit [illegible] non auxit redarguere est · Non ideo
aliqua minus contempnenda sunt mandata que leviora sunt · Cum enim maxima illa que minima
a domino imperata sunt · et contemptus cuiuscumque precepti in dei contumelia est · Unde hoc
paulus clamat et dicit · Omnia facite sine murmuratione et hesitatione
ut sitis sine querela simplices · et sinceri sicut filii dei · Immaculati in medio
[illegible] prave et perverse · inter quos lucetis sicut luminaria in hoc mundo · Fre
quentius hic virgo paulum · et pretiosissimas margaritas quibus exornanda est proponam
et singula apostoli verba perpende · omnia inquit facite · Non enim quod arbitrium nostrum quedam
ex mandatis dei debemus eligere · sed generaliter universa complere · nec aliqua [illegible]
[illegible] tamquam minima contempnenda sed divina · omnia [illegible]
honore · Nullum quippe mandatum dei contemptibile nobis videri potest · [illegible] auctoris
sine murmuratione et hesitatione · Servos et ignobiles dominos palam contempni videmus
omnium · [illegible] ad minima [illegible] solere · et [illegible] nobiles
iam ne admittitur · quoniam potentiorum domini · tanto studiosius honorant summi et
sunt · cum quo se dissimiliora servire libenter audiunt · Certe ad regem ipsum

ita omnes [illegible] et tyranni obedientiam [illegible] ut ea operari iubet. [illegible]
[illegible] et se reddunt [illegible] [illegible] in nullo
ad [illegible] ita prudenter [illegible] beneficiis [illegible]. Nobis vero
Deus ipse aeterna illa maiestas ineffabilis et inaestimabilis potestas sacras
litteras et venerandos apices [illegible] mittit, et non statim
cum gaudio et veneratione suscipimus nec pro summo ducimus beneficio, cum tanti et tam illustris
potestatis imperium, maxime cum non iubentis gratiam commodum sed utilitatem obe-
-dientis quaerat. Sed e contrario fastidio [illegible] ac [illegible] more
[illegible] ad Deum reclamamus et dicimus: Durum est, arduum est, non possumus,
homines sumus, fragili carne circumdamur. O caeca insania, o profana temeritas.
Duplici ignorantia accusamus Deum scientiae ut videatur nescire quod fecit, ne-
-scire quod iussit, quasi oblitus fragilitatis humanae cuius auctor ipse est impo-
-suerit homini mandata quae ferre non possit. Simul vero pro nefas ascribimus iniquitatem
iusto, pio crudelitatem, dum eum primo impossibile aliquid praecepisse conquerimur,
deinde pro his damnandum ab eo putamus hominem quae vitare non potuit. Ex quod
[illegible] sacrilegum est, videatur Deus non tam salutem nostram quaesisse quam
poenam. Itaque apostolus sciens nihil iustitiae ac maiestatis eius impossibile
esse praeceptum, aufert a nobis vitium murmurationis, quod tunc utique nasci solet
cum aut iniqua putantur quae iubentur aut iubentis minus digna persona est. Quid
[illegible] et de vitio naturae opponimus fragilitatem? Nemo magis
mensuram nostrae virium novit quam qui ipsas nobis vires dedit, nec quisquam
melius quantum possimus intelligit quam qui nobis ipsum posse donavit. Nec
impossibile aliquid voluit imperare quia iustus est, nec damnaturus est hominem
pro quo vitare non potuit quia pius est. [illegible]
[illegible] quod etiam
Deus eligendo [illegible] [illegible] et nihil
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

hoc est dicere. Cuius infinitatos cingat virtutum multitudo. et innumera antexempla virorum. vos tamen ita celestis nativitatis memores esse debetis. ut inter multos unusquisque omne malum vitetis. inter quos luceatis ut sicut luminaria in hoc mundo. Et iuxta quod in evangelio legimus. tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. comparatur vita primo. ut qui in futuro solis fulgore donandi sunt. hic iam proprii [illegible] claritate resplendeat. nunc loco [illegible] optandus est. Sicut ad corinthios idem apostolus supponens ait. Alia claritas solis. alia claritas lune. alia claritas stellarum. Stella autem a stella differt in claritate. Sic et resurrectio mortuorum dispares sunt in regno celorum pro singulorum meritorum mansiones. dispares enim opera dispar prorsus facit premiorum. Quibus ergo aliquis hic [illegible] fuerit. tanto ibi fulgebit amore. [illegible] ad omnem morem perfectionis tendimus mente [illegible] et ad celeste primum [illegible] vitam parat. Resplendet [illegible] clarissimum [illegible] in modum [illegible] virginis. et futuri premii magnitudinem de novitate [illegible] ubi fortior [illegible] bonus [illegible] cum maiore [illegible] non [illegible]. Nec timemus ne [illegible] vitia retrahant. et maligna diaboli semina in [illegible] [illegible]. Tanta si est illi qui longo [illegible] [illegible] natura. [illegible] propriam [illegible]. Et [illegible] volu-
-tate [illegible] opertudinem [illegible] optime [illegible] pessime sunt. Et magis [illegible] illa [illegible] a quibus non [illegible] est. cum non tantum [illegible] pollenda sunt [illegible]. [illegible] non [illegible] facilius est. [illegible]
-pia semel deponere. Nec ista eorum tanta [illegible] est. ut ea debeant [illegible] [illegible]. [illegible] sit delectationis illecebra et [illegible] [illegible] dulcissima [illegible]. [illegible] noxie [illegible] maxime homines decepit. [illegible] voluptate. [illegible] ac libido. Et deponere eo difficilius est. [illegible] dulcius. Et tamen hec [illegible] delectatione [illegible] [illegible] calcari videmus. ut tota etate virgines [illegible] [illegible] ab [illegible]. [illegible] Longum [illegible] et [illegible] [illegible] libidinis et castitatem ac temperantie [illegible]. et [illegible] [illegible] mutaverunt. [illegible] non [illegible] longe [illegible] nichil [illegible] multi [illegible] [illegible]. [illegible] facilior. [illegible] a quibus [illegible]. [illegible] delectationis [illegible] invidia. [illegible] [illegible] [illegible] et alienas felicitates [illegible] ab odio

merendis carpas. nam horrendos nec tenebras et offusa in hoc horro em-
quinium homines ardens merenti non eo quo nisi uult nomen [illegible]
ouare [illegible] secundo tiroz suus afert. que semper similis ex
creatur semper sapientie. ita ab omni alio a mente dea [illegible]
[illegible] iam [illegible] similiter per singula. inuenies tot non
tormenta. amor mat. quam et facilius una pomis. quo nulla [illegible]
licuit nos uoluptate. quanto illud difficilius. ipso duci. in de
[illegible] labore [illegible] ad [illegible] diuino [illegible] ipso est deo. et
[illegible] sunt hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] carere. frana [illegible]
-nio uigilissime [illegible] fomenta [illegible] contemnere. necessarias res negle-
corpori. et unum [illegible] inferre [illegible] da tam [illegible] magnitudinem animi
et unde quid non posse efficere [illegible] non pudor qualia delectatione [illegible]
cum [illegible] ordine [illegible] uiz nature [illegible] [illegible] omnio [illegible] pessimus.
a qui uoluptates corporis [illegible] amore [illegible] turpi amore
[illegible] tormenta [illegible] [illegible] ita malis [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
posse deponi. Quod hoc ipso consilium. [illegible] nova [illegible] [illegible]
[illegible] difficiles et laboris plenas [illegible] aggredior et facilioza non posse [illegible]
credo. [illegible] maxima [illegible] ardens. [illegible] et de [illegible] [illegible]
-sus [illegible]. et [illegible] ad plana [illegible]. [illegible] fugio quod delectat.
et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] hoc [illegible] sunt, qui [illegible] uoluntatem [illegible]
[illegible], id solum [illegible] quod laude facilius inuenit. quod [illegible] [illegible] in
famam. morum [illegible] bona [illegible] [illegible] sunt negligunt. [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ut [illegible] eo gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gloriam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. cui sepe [illegible] quod
[illegible] placet. et qui [illegible] [illegible] [illegible] iudicatus est. abstinentia [illegible]
[illegible] [illegible] ieiunium eo magis deo grata sunt [illegible] offerunt, ut [illegible] in
-alijs [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] sint [illegible] uirtutum. [illegible]
ad [illegible] que apud deum illustrata est dignitate. [illegible] baptismum, [illegible] filia [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] uirginitatis sponsa [illegible] [illegible]. [illegible]
hic [illegible] honor et ad sollicitudinem [illegible] [illegible] amoneat. [illegible] nullus [illegible]
[illegible] debet negligentie locus [illegible] preciosa seruanda sunt. [illegible] quem [illegible]
[illegible] custoditur [illegible]. multo [illegible] auro gemma maiori sollicitu-
dine possidetur. et [illegible] grandiora magna [illegible] seruantur. [illegible] et [illegible]

Si te ipsam bene custodire cupis debes honorem tuum semper pariter cogitare.
Tanto enim se unusquisque negligentius servat quo se existimat viliorem.
Non considerans quam magis nobis proficit divinis et frequenter filiorum dei nomen
imponitur. ut illud dicitur per prophetam. et ego ero vobis in patrem. et vos eritis
mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens. et apostolus dicit. Estote ergo imitatores
dei sicut filii karissimi. Et beatus iohannes inquit. karissimi nunc filii dei sumus, et nondum
apparuit quod erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. quoniam vide-
bimus eum sicuti est. ut qui habet hanc spem in eo. sanctificat se sicut et ille sanctus
est. Vult nos docere celestis dignitatem qua donati sumus frequenter in genere.
et honorem nostrum peccatis pudorem facere. Unde etiam ipse dominus ad perfectionem nos
configurare vocans ait. diligite inimicos vestros. benefacite hiis qui oderunt
vos. et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii patris vestri qui
in celis est. Non est enim quod sic homines deo faciat amabiles ut pietas mitis et
bonitas que tanta in christiano esse debet, ut etiam in malis habundet. debes imitari
benivolentiam qui solem suum oriri facit super bonos et malos. et pluit super
iustos et iniustos. Hoc itaque ut imprimis adipiscaris, ut nomine ut in verbo saltem
noceas, ut in omnibus ambiguitatem potius prodesse studeas. et ne unquam quemquam mali
Reddens pro malis bona apostolo dicente [illegible]. Numquam detractio ex ore tuo
[illegible] procedat. Vilium satis hominum est et suam laudem querentium alios viles
facere. et ex alterius vituperatione se laudari putant. et quia suo merito placere non possunt.
placere volunt in comparatione peiorum. Parum dicimus. non solum ipsa non detrahas.
sed ne detrahenti quidem aliquando credas. Pessimum hoc est vitium quod
alterum vile facit videri. non minus auribus quam lingua fugias detractionem.
Scripture memor esto que dicit. non eris consentaneus cum derogantibus adversus
principem tuum. et non accipias super illo peccatum. Et alibi. Sepi aures tuas spi-
nis. et noli audire linguam nequam. Accusator enim auditor qui facit detrac-
torem. Qui si audit aures vultu contrahat. oculos abnuendo contineat. male
loquentes etiam tacens arguit, ut discat non libenter dicere quod didicit non
libenter audiri. Sollicitudinem ori tuo custodiam pone. Non est enim quicquam
in nobis quo facilius peccare possimus quam lingua. Unde et sanctus iacobus dicit ipse est
perfectus qui non offendit in verbo. et scriptura dicit. mors et vita in manibus
lingue. Consuetudinem atque maledicere aut iurare lingua tua nesciat. quia
os quod mentitur occidit animam. et qui maledicunt. regnum dei non possi-

debent iuxta apostolum. Et iurare christianis ipse prohibuit. Ait enim. Ego autem dico vobis non iurare omnino. Et iterum. Sit autem sermo vester est. est. non. non. Quod autem amplius est a malo est. Apostolus breviter omnia vitia resecans ait. Omnis sermo malus de ore vestro non procedat. Sed siquis bonus ad edificationem fidei ut det gratiam audientibus. Sit autem sermo virginis verecundus. modestus et rarus. nec tam eloquentia preciosus quam pudore. Mirentur omnes tuam te tacente verecundiam. loquente prudentiam. Dulcis ac blandus semper alloquium. Ornet iuxta cum gravitate suavitas. cum pudore sapientia. Sit arta atque librata sua quam oportunitate gratissima. Silentium ubique raro. nec usquam omnino virginis os loquatur ut tacuisse melius sit. Cum ingenti cautela debet loqui. cui non plus [illegible]. Sed cum ceteris sermo utendus est. Summa est cura. summa notitia sit vitia virtutes distinguere. Que quam sepe contraria sibi sint. aliqua tamen vicio tanta iunguntur similitudine ut discerni omnino vix possint. Quam multi enim cupiditati liberalitatis [illegible] [illegible]. adulationem pro humilitate supponunt. crudelitatem prudentie am-plectuntur vice. et stultitie simplicitatis nomen imponunt. atque falsa ac pessima decepti similitudine. vitiis pro virtutibus gloriantur. Et ideo hec omnia subtilissima intelligentia debetis separare. Contraque illecebras cum puro animo dimicando nusquam [illegible] [illegible]. [illegible] hu-militatem in qua non sit superbia [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] sequuntur. Proclive est enim [illegible] [illegible] [illegible]. salutare submissius. manus et genua deosculari. inclinato in terram capite oculisque deiectis. humilitatem ac mansuetudinem polliceri. lenta voce [illegible] sermones infringere. suspirare crebrius et ad omne verbum peccatorem ac miseram se clamare. Et [illegible] levi sermone offensus sit [illegible] attollere supercilium. levare cervicem et delicatum illum oris sonum insano fervente clamore mutare. Aliam nos humilitatem christus docuit. qui nos ad exemplum suum hortatur et dicit. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Qui cum malediceretur non maledicebat. cum pateretur non comminabatur. Quam nobis humilitatem brevis petrus insinuat. Omnes concordes inquit [illegible] non reddentes malum pro malo. neque maledictum pro maledicto. [illegible] omnia figmenta verborum. Cessent simulati gestus. et [illegible] sermo [illegible]. Verum humilem patientiam ostendit iniuria. Nullus igitur vestrum in mente sua sit [illegible]. nichil sibi reputet. nichil arrogans. nichil [illegible] [illegible]

quemque humilitate subdimus. Hoc loquitur propheta. Sed ante aliud iracundiae vitium cave; et cum [illegible] et vementer furiosos motus iram in iram excitabit animus. Hoc est seminarium odii. Tantum mentem tuam impleat dei timor, ut indignari non omnino non audeas, et iram metu vincas. Beatus apostolus mundans animam nostram, eamque in habitaculum dei praeparans, clamat et dicit: omnis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia auferatur a vobis cum omni malitia. Adulatores et inimicos cave, quorum sermones super oleum molles, et ipsi sunt iacula. Corrumpunt enim bonos mores [illegible] animas, et male credulas mentes blandiendo vulnerant [illegible]. [illegible] nos in iram contra [illegible] et ultimo fine [illegible] nec [illegible]. Ingratitudinem (?) omnes [illegible] nos [illegible]. ut officium putemus illudere, quodque ipsi ab aliis libenter accipimus, id alteris quasi quoddam munus offerimus. et per [illegible] laudes, eos a quibus laudari volumus ante laudamus. Saepe adulantium [illegible] ad fauces, et [illegible] mentis faventes, oximundaque (?) fucum [illegible] nos ducimus, et ut facile laudibus praedicamur, nec cogitamus quod ipsi sumus, sed quod ab aliis esse videamur. Consuetudo pollicita haec est, ut neglecta veritate mentis, de sola opinione curemus. qui testimonium vitae nostrae, non a conscientia sed a fama petimus. beata mens est quae perfecte hoc vitium vincit, et nec adulatur alicui, nec adulanti credit. Quae nec decipit alterum, nec ipsa decipitur. tantumque malum non facit aliquando nec patitur. [illegible] omnino fugiatur. Conscientiam tuam si certe scis deo patere, in multitudine separari puta. nunquam aliud corde teneas, aliud ore proferas. Quicquid pudet dicere, pudeat et cogitare. [illegible] est. [illegible] necessaria est ieiuniorum et abstinentiae virtus. [illegible] animo [illegible] corporis inest. non manducare itaque carnem, neque bibere vinum, apostolo laudatum est. et quicquid aliud quod inflammare corpus potest. Quod fomentum suggerit voluptati, castitatis amore fugiendum est. Nec tamen ita magno inediae labore gravari te volumus, ut sub ipso stationem succumbas. Quod multi dum nimio fervore incohant, rationem vitae nunquam non habent. Subito conciderunt, et paene ante debilitatem quam initium de proposito pro [illegible]. Optimus in omni re modus, et laudabilis [illegible] mensura. [illegible] non frangendum regendum est. Sint ergo moderata et pura simplicia in omni vitae veritate ieiunia, quae ita attenuent corpus, ne animam elevent, ne haec [illegible]

-uitas gignat superbiam · et uitia de uirtute nascantur. Ego inquit cum mihi molesti essent
induebar cilicio et humiliabam ieiunio animam meam. Vestis abiecta · non cultior · ieiu-
-nii lassitudo extinguere debent non nutrire superbiam. Eis vero medicare uulne-
-ra facilius et inde gemma ledat quam uni ea iam curanda sunt. Aut quod superetur spes sa-
-lutis si ipsa animae remedia sint venena. Laborem ieiunii tui misericordie
opera commendet · et abstinentia tua [illegible] refectio sit pauperum. Dominus loquitur
per prophetam · misericordiam volo et non sacrificium. In evangelio quoque legimus · Beati
misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Ad hanc ipso curam tua
tua circa materiam suscipiant. Ille has partes sibi agant · ille thesaurum
tuum in celum ferunt · illarum est esurientes alere cibo · vestire nudos · visi-
tare infirmos · peregrinos tecto suscipere · et omnem se pius pro pauperum
[illegible] quicumque. Ecce hic fructus [illegible] filiis nostris minimis. In fructus
tibi maxime dum in proprio manifestat [illegible] ab omnibus occupationibus [illegible]
est · omne studium omnemque curam in ordinandis moribus exhibenda. Vobis tua
curare debes et totam occupare mentem · ut non dimittere te sentias esse et dominam ·
Nobilitatis ad hoc tantum memineris · ut eam claritate generis · morum sanctitate
vincas · et cum nobilitate corporis animi ... nobilitatem perficias · Ornatius
illa nobilitate glorieris · qua filios dei et coheredes Christi facit · Ad quam si
aspiras · dum recogis gaudium tuum esse · Scit maior est. Respicis dico quod nunc est
gloriari · Omnis illa saecularis generis dignitas · et illustre antiqui sanguinis
decus ad animam transferantur · ille clarius · ille generosius · qui sic nobilis
domus [illegible] · ille integram nobilitatem suam fundare se putet · si dedignetur seruire
vitiis ab eisque non superari · Nam quo in quo superatur · huius et seruus est · Quid
enim ... hac animi servitute indignius · quando nec merito · quam in quo aut dominatur
... aut regnat invidia · quam crucians avaritia possidet · aut capitum
odium · aut regnat invidia · quam iracundia possidet · Non est quod de aliis te nobi-
-litate generis blandiaris et excellentiorem te putes. Sciamus · multo indignius est
fratrem · ut autem certe de meritis nobilitant. Non est quod de aliis de nobi-
-litate generis blandiaris et excellentiorem pro his fateamus · multo indigniore
nunc fuisse corpore · Superfluum arbitror te monere quod in quo sit ipso
cedendo debeas esse · quod facta · cum hoc etiam gratias abundantia ho-
nostas donavit · et facile intelligas · Id est multo magis in hac uita
esse seruandum · quod maxime feminam decet · Illud amoneo ut ipsis salu-
-tationibus quae in cubiculo tuo exhibende sunt, certissimum modum ponas ·
non sint nimie, neque cotidiane · ne non tam officium quam inquietudinem parare

videantur. Et quamquam omne vite tue tempus divino debeas operi consecrare, et nulla prorsus
spirituali profectui vacuam esse conveniat, cumque in lege domini die ac nocte meditandum
sit, debet tamen certis aliquibus determinari et constitui horarum numerus, quo plenius
deo vaces, et qui te ad summam animi intentionem velut quadam lege compellat. Opti-
mum quidem est huic operi matutinum deputari tempus, id est meliorem diei partem. Et
usque ad horam tertiam animam cotidie in celesti agone certantem hoc velut spirituali
quodam palestre exercere gymnasio. His tu per singulos dies horis, interio-
re domus parte clauso cubiculo tuo ora. Adhibe etiam interdum solitudinem, et
et remota paulisper ab omnibus propius deo iungere. Assertionum tuarum reddita
lectionis fructum et orationis ordine. Nichil enim in hoc genere magis agere debes
quam animam divinis eloquiis pascere, et quantum ei pro tempore sufficere possit dare. Hoc
enim velut cibo pingui saginare. Ita scripturas sanctas lege, ut semper me-
mineris dei illa verba esse, qui legem suam non solum sciri sed etiam impleri iubet.
Nichil enim prodest facienda didicisse et non facere. Optime interius lectionem divinis
sereas et adhibeas precationibus. Ut ibi velut ad ymaginem suam anima respi-
ciat, et ut feda queque corrigat, et pulchra plus ornet. Lectionem frequenter
interrumpat oratio, et animam iugiter adherentem deo grata vicissitudo sancti operis
accendat. Nunc te quidem ordo instruat celestis hystorie, nunc sancti David oblec-
tet intentio, nunc Salomonis erudiat sapientia, nunc ad amorem domini inar-
pandos invitent prophetarum. Nunc evangelica et apostolica perfectio te Christo in omni
sanctitate coniungat. Que paranda sunt memorie penitus inserere, eaque iugi
meditatione conserva. Que maturanda sunt frequenter revolve. Ut divinum hor-
tulum et celestis stola, et mores virginis simul ornent, et semper ora-
dantem te cum sapientia simplicitatem. Non scriptura dicat: qui querunt deum, invenient
sapientiam cum iustitia. Sit autem ipsa lectio temperata, cum fine optimo, non lassitudo
donat. Nam et immoderata ieiunia, et ardor abstinentie, et enormes inor-
dinate orationes vigilie intemperanter corrumpuntur. Itemque nimietate sui perdunt
ut hic ipse postea dici nec mediocritas sua possint. Ita studium lectionis in superhen-
sione intemperans cadit. Quod laudabile in ingenio suo, fit de nimietate sui
culpabile. Generaliter quidem sed breviter arcuimus dicendum est, id est ne quid nimis. Rebus
quemquam modum excessisse vitium est. Magna enim magna virtus, et quam grandi
studio constat perfecte vite ratio, optimaque sapientie est. Quicquid quo
intemperanter modo et ad omnem artem tendendum oportet, nichil fiat quod

fuisse peniteat. Intra breve hore spacium mutatur habitus. Ieiunare. abstinere. psallere. non tam studio operis sunt quam voluntate. quilibet incipiens. statim ut voluit ad istam perfectionem [illegible] [illegible] [illegible] facere possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutes [illegible] firmare [illegible] grandi studio et longo [illegible] studio. [illegible] [illegible] [illegible] generamus. et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] patientia. mansuetudo. pietas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] et maiore [illegible] facit. id semper [illegible] id semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio opus est. [illegible] maior est ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virgines quae se nuptiis [illegible]. et indulgentiam apostoli magis quam [illegible] [illegible] malunt. magis amplectuntur incontinentiae remedium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amorem [illegible] magis [illegible] singulis circa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapides capitis honore [illegible] suspendere [illegible] [illegible] [illegible] ornatus monilibus [illegible] [illegible] gemmas a collo [illegible] [illegible] [illegible] non minore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aque lavacro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad pulcritudinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semper ornetur decore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semper [illegible] [illegible] et nupte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et nupte [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia illius ornamenta [illegible] [illegible] [illegible] flos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulcra deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramento [illegible] virginis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulcritudo [illegible] monilia [illegible]

tuam muniunt mansionem. et quippe te ornare deo. et contra diabolum armare poterit. que plene interdicit quodcunque vicium ad animam ingredi. et si ultimum propugnacula non resistant. non nos repellit loco et omnino de hoste fit dign. Propter quod nos scriptura adhortatur et dicit. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris. Abeo tamen tempore quo semel per regimentis professionem domino consecrata es. adversarium tecum erunt odium. Et que actiona [?] proprius dampnis est. et simpliciter dicit [?] qui postmodum dolet. Scandi [?] et opus est vigilancie. [?] Et tanto sollicitius cavendus humanus. est apostolum dicitur esse cupiditas [?]. Cantabit vacuus viator et nudus non timet latronis insidias. Securus a nocturnis furibus dormit pauper, etiam si claustra non muniat. divitum vero opes sue latronis semper ymaginantur occurrere. et tanta sollicitudine nocturnum somnum adimunt. Unde quia divitie tue celestis thesaurus. ista multo ne indigent ceterum custodia. Quanto ditior es tanto debes esse vigilantior. qui plus possidet, plus debet timere ne perdat. Invidere non cessat auctor invidie. et qui semel adeo ipse proiectus est. tanto maiore livore torquetur. Cum aliquem apud deum videt clariorem. qui invidit eius paradisum. quomagis invidet tibi regna celorum. Quamvis [?] ille nunc errare. ut beatus petrus ait. devorandum te circuit in modum rugientis leonis ingreditur. vel more dolo si hostis universa perlustrans. explorat omnes aditus anime tue. dum sit aliquid infirmum et minus tutum per quod possit irrepere. Scrutatur nunc ille omnia et singula que ea perscrutans querit vulnera. Quam tu insidias sollicite debes providere. ut cum paulo non ignores astucias eius. Qui cum terribiles diaboli potestates principatusque describat. Nos nichilominus hortatur ad pugnam. hostiumque fortitudinem prodit. ut augeat sollicitudinem militum. Non enim vult esse nos timidos sed paratos. denique non fugam suadet sed arma suggerit. Propterea inquit accipite armaturam dei. ut possitis resistere in die malo. et in omnibus perfecti stare. Ac tam singula spiritualis pugne instrumenta tradens. addit et dicit. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti loricam iusticie et calciati pedes in preparatione evangelii pacis. in omnibus assumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. et galeam salutis assumite. et gladium spiritus quod est verbum dei. per omnem orationem et obsecrationem. Et qui de hoc bello vult se feliciter triumphare. perspice ter arma pauli. et tenens orationem [?] certam presume victoriam. hec .n.

sicut omnia instrumenta possideas. Contra paulus ad solum spirituale. nec pa
uescis diabolum cum toto exercitu suo. cadent enim a latere tuo mille et decem milia
a dextris tuis. ad te autem non appropinquabunt. beatus quoque Jacobus ille christi miles eiusdem
uirtutis non minore uoce auctoritate de hoc bello uictoriam pollicetur. sub-
diti inquit estote deo. Resistite autem diabolo et fugiet a uobis. Ostendit
quomodo resistere debeamus diabolo si uidelicet subditi simus deo. ut faciendo
uoluntatem ut diuinam eius mereamur gratiam, et facilius nequam spiritui
auxilio eius [illegible] resistamus. Nequaquam contra nos pugnat [illegible]. nec publica
nobis fronte congreditur. [illegible]
[illegible] aduersarius [illegible]
[illegible]
[illegible]. procul autem [illegible]
[illegible] non [illegible] dant [illegible]
[illegible] non [illegible] fugerunt. [illegible]
cogendo sed suadendo nocere. non [illegible]
[illegible] etiam draconem dicitur. Quam [illegible] cor eius sathanas men
tiri te [illegible]. Quod [illegible] impulerit. [illegible]
[illegible] uoluntate fecerit. [illegible] condempnatur [illegible]
[illegible] praeparatum est. [illegible] meruisset a domino [illegible]
[illegible] uicta est [illegible] potuisset ipsa [illegible]. quid nequissimi [illegible]
illa ut [illegible] calliditas. et [illegible] plena fingere cogitationibus [illegible]
et nouellis [illegible] intelligi [illegible] memoriam
ut [illegible] amara cognouerit.
[illegible] et impias cogitationes [illegible]
[illegible] cogitat [illegible]
[illegible] arbitretur [illegible] puriorem animam [illegible]
[illegible] amaret. [illegible]
[illegible] obseruando [illegible] et [illegible] opposito
[illegible] maxime [illegible]
[illegible] diligendum est. illuminandi diuinis eloquiis animum. et [illegible] dei
[illegible] diabolum [illegible]. fugit ille ab ea anima quam
[illegible] diuinis illuminat. [illegible]
[illegible] nostri spiritus non potest ferre. et [illegible] beatus

illud apostolus consulens omnibus dicit contra innumera gladio comparavit . et autem [illegible] atque pfruz ut [illegible] [illegible] custodia dicit nere . cogitationes pravas . et ad primum animi motum vel probare vel reprobare quod cogitat . vel bonas cogitationes eligat . vel statim extinguat malas . hic namque fons est boni et origo peccati omnium ingenio dicitur in cogitatione principium est . quia unusquisque opus velut quandam in cordis tabula depingat antequam faciat . nam prius ille actus . prius premonstratur vel operatur aut disponitur . et cogitationum omnium deprehenditur quod futurum est . videmus brevi in uno momento quod ista quis cogitet . cogitationum negligentia [illegible] vel opera [illegible] agitur . in cogitatione ante dictavit . unde et dominus in evangelio dicit . de corde hominis procedunt cogitationes male . adulteria . fornicationes . homicidia . furta . falsa testimonia . avaritia . nequitia . dolus . impudicitia . oculus malus . blasphemia . superbia . stultitia . hec sunt que coinquinant hominem . Omnis igitur sollicitudo [illegible] omni intentione debet esse custodia . ibi et maxime oportet observare peccatum ubi nasci solet . studiumque ad primam temptationis repugnare faciens . et malum antequam crescat extinguere [illegible] expectandum augmentum [illegible] que timeri debet [illegible] . et que tanto facilius vincitur quanto citius repugnatur . [illegible] clamat scriptura divina . omni custodia serva cor tuum . quia ex ipso vite exitus . distinguendis [illegible] illas cogitationes quibus voluntas favet . quas cum delectatione complectitur . et inter cogitationes que tenuis umbre modo pervolare videntur . Debes quoque tantummodo vel transeundo monstrare quas [illegible] [illegible] pugnanti animo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et suggestio demonstrant . sed . [illegible] peccatum omnino [illegible] anima est . Inter autem cum ad [illegible] anima volutatur . vel luctatur . [illegible] [illegible] [illegible] consentiendo [illegible] repugnando et dominando . et acquirendo de pugnatione victoriam . [illegible] a quo tantum in cogitatione peccatum est . [illegible] suggestioni consensum [illegible] . que malum prius blande fovet . quod effectus [illegible] [illegible] cogitatio etiam si ex aliquo impedita [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] actione omnino adimpleatur [illegible] [illegible]

euangelio legimus. quidextit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est in corde suo. Apud deum autem nota sunt omnia antequam fiant. uoluntas [illegible] opere [illegible] sed [illegible] Scribes [illegible]
[illegible] et malis cogitationibus [illegible] diuinis autem
[illegible] a dilectione legis [illegible]
[illegible] quod semper [illegible]
[illegible] legem [illegible]
[illegible] ad [illegible] diuine legis [illegible]
[illegible] et [illegible] in corde [illegible]
ut non [illegible] [illegible] specialibus [illegible]
[illegible] illuminatis
[illegible] fundamenta sunt.
[illegible] non [illegible] non acquirit noua [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] condiuimus [illegible]
[illegible] uiuendi [illegible] Christiano [illegible]
[illegible] ad [illegible]
peruenit. Tamen [illegible] ad [illegible]
[illegible] deprehendimus [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] uoluimus non [illegible]
[illegible] est. beatus apostolus [illegible] uiuens deo [illegible] quidam
[illegible] Gabat [illegible] ego [illegible] non
[illegible] quem [illegible]
[illegible] braunit [illegible]
[illegible] dei [illegible] Paulus ille uas electionis [illegible] Christum
[illegible] uiuo iam non ego. uiuit uero in me [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] est, ut in fine uite Pauli principio [illegible] ergo in hunc
[illegible]
[illegible] et [illegible]
deo [illegible]
[illegible]

[illegible] solet, nisi cum parum reportavit.
Et nunc unum solacium pro laboribus. Sic durus agricola in aratro cum capite
et vinitores cum glebis violento vomere incidisse se gaudet. [illegible]
[illegible] in modum ipsa operis difficultate leviorem esse pergens de labore [illegible]
Sic negociator avidus contraria aspera ponit, portare aucupis pugnas fabiciorum.
[illegible] Denique in omni labore ac periculo lucrum cogitat et lassitudinem [illegible]
obliviscitur et timorem. Considera ergo magnitudinem [illegible] tui. Si [illegible]
[illegible] immensum est. Post adepta [illegible] post [illegible]
interitum. Post famulos et amicos [illegible]
[illegible] mandatum [illegible] [illegible] Post hoc
angelorum donanda [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Quid [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] labore [illegible] [illegible]
[illegible] apostolus. Nulle inquit sunt condigne passiones huius temporis ad futuram
gloriam que revelabitur in nobis. [illegible] Digni ut sumus, ut pati possimus, [illegible]
hoc tempore [illegible] ad immortalitatem sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tribulationis
[illegible] supra modum in sublimitate eterni glorie pondus operatur in nobis.
[illegible] honores [illegible] [illegible] vita [illegible]
[illegible] Et hec omnia [illegible] [illegible] non [illegible]
sunt tamen [illegible] Amittunt enim hec illa [illegible]
[illegible] [illegible] maximus honoribus, ac
[illegible] [illegible] fastigio [illegible]
Et eos [illegible] aliud [illegible] homines esse putabant [illegible]
[illegible] [illegible] mundo stabile
[illegible] firmum est. Quid porro non [illegible] et [illegible] et caput non
[illegible] [illegible]
[illegible] abire [illegible] relinquendum [illegible] Nam et [illegible]
[illegible] morte [illegible] est. Et [illegible]
[illegible] mille annos, et ad extremum [illegible]
voluptate nominamus. Quale hoc ergo dixi ad finem [illegible]
[illegible] a quo [illegible] non fuisse. [illegible]
iam [illegible] umbra [illegible]

huius ad terram. Et adducet dominum tenuis [illegible] in terra cum omne quod videt.
[illegible] ibi et [illegible] decrepitus sentire potest. [illegible] dicitur in psalmo. dies mei
sicut umbra declinaverunt. et ego sicut fenum arui. [illegible] sic potuit dicere.
[illegible]
[illegible] transactionem [illegible] [illegible]
et [illegible] vite [illegible] [illegible] contemplatione [illegible] [illegible]
[illegible] maiore [illegible] [illegible] et [illegible] tota die parate [illegible]
[illegible] gloria [illegible] est. [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] multos
[illegible] [illegible] [illegible] ut ait ipse [illegible] [illegible] Quid [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Adveniet autem dies domini ut fur [illegible]
[illegible]. elementa vero calore solventur. cum omnia hec dissolvenda
sint. quales oportet nos esse in sanctis [illegible] et [illegible] expectantes
et [illegible] [illegible] [illegible] dei. quo [illegible] [illegible] solventur et [illegible]
ignis [illegible] [illegible] [illegible] factum est. et [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clamore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobilitatis ordo. [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] et timore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia et [illegible]
omni [illegible] [illegible]. et equalis fuit [illegible] pavor. [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quibus futura vita [illegible] [illegible] mortales timemus [illegible]. et
[illegible] [illegible] clangore terribili tuba [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] clamore [illegible] simul
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
terre [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dies ille [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in nubibus [illegible] [illegible] [illegible] et maiestate. [illegible]
[illegible] [illegible] nos et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] nobis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de mundi non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible]
fine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confirmatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non timore. [illegible]
tempus [illegible]. exultatione [illegible] [illegible] non timore.

chorum inuita choris. et cum comitata virginum . sponso obuiam subulabis et dices. Inueni quem quesiuit anima mea. Nec [illegible]
[illegible] immortalitatis gloria. et incorruptionis splendore donanda es. cum
[illegible] futura es apostolo dicente. Cum ipse dominus in iussu et uoce archangeli. et
[illegible] descendet de celo. et mortui [illegible] qui
[illegible] simul [illegible] in illis nubibus obuiam
deo in aera. et ita semper cum domino erimus. Hoc sit quod tua cura sit. hoc studii
hec in virginis corde uoluantur. [illegible] labor. [illegible]
[illegible] ponatur. [illegible] uigilet. nullus labor
durus. Nullum tempus longum uideri debet. quo gloria eternitatis
acquiritur.

Incipit epistola beati Jeronimi a[illegible] de fictis amicis
qui sibi [illegible] detrahebant.

Si tibi putem a me gratias referre posse. non sapiam. Potens est
deus super persona mea sancte anime tue restituere quod meretur. Ego enim
indignus nec estimare umquam potui nec optare [illegible]
affectum. Et licet me sceleratum quidam putent. et omnibus flagitiis obrutum
et pro peccatis meis et hec parua sint. tu tamen bene facis quod ex tua mente etiam malos
bonos putas. Periculosum quippe est de seruo alterius iudicare. et non
facilis uenia. praua dixisse de rectis. Veniet ueniet illa dies. et mecum
dolebis ardere non paucos. Ego probrosus. ego uersipellis et lubricus.
ego mendax et sathane arte decipiens. Quid est tutius. hec uel credi-
disse [illegible] an etiam de noxiis credere noluisse. Osculabantur
mihi manus quidam [illegible] dolebant labiis.
corde gaudebant. Videbat dominus et subsannabat eos. et miserum me cum
eis futuro seruabat iudicio. Alius incessum meum calumniabatur et risum.
ille uultui detrahebat. hec in simplicitate aliud suspicabatur. Pene certe tri-
ennium cum eis uixi. Multa me uirginum crebro turba circumdedit.
[illegible] sepe disserui. lectio assiduitatem. as-
siduitas familiaritatem. familiaritas fiduciam fecerat. Dicant. quid
umquam in me aliter senserint quam quod christianum decebat. Pecuniam cuiusquam accepi.
Munera uel parua uel magna non spreui. In manu mea es alicuius insonuit.
[illegible] nihil obicitur nisi sexus meus. et hoc numquam obicitur nisi cum Jerosolimam

pena per hec habet. Ita residerit [illegible] ... cur non credis negantibus idem
et ipse vero in fine. Facinus presentem conductu nostri loquebatur. Et
... dicam ... exprimimus ... que fuisse. Non est facilius accusare
quod aut fictum libentius auditur aut non fictum ut fingatur impellitur.
Inter quos domini patris paulo nostri ... in urbis studia ... omnium
... indicio dignus summo ... bone memorie
... erat. Sicuti ... habebat similis et ...
... domum aliquid ... ingressus fuit ... vestes ...
... nitentes gemme, picta facies, auri ... capitum ... Nulla
fuit aliqua domi ... quam ... posset edomare ... non ...
... qualis ... facies ... pene ... quam ... nos
... domini ... sepe ... dependit. ... continuum
... fuit ... evangelium. ... vita ... Nulla
... potuit aliqua ... mansuetudine ... Spe ...
... omnes ...
... defuncte ... o ... cui
... Nulle aut femine ... pene
... sancta ... fatentibus pignoribusque ...
... paula et melania ... quem ... ve ...
... domini qui ... pectare ... novellum ... vite ...
unguenta ... et ... frontes. ... luxuria
... famosi ...
... et ... Nunc in sacco et cinere ... non
... dum ... et ... dependent ...
... videri ... et in gehenna ignis ... sunt ... capent
... applaudente ... his ... applicat ... Nunc non
... videri ... non ... et ... trabe
... domo ... et
... in alieno oculo ... Lavant ... et
... omnibus ...
... pene ... dubitantur ... amenis ... ubi ... causa ...
... multitudo ... Tu ad magne ... et de
... putat. ... Ego faba ventrem impleo. ... de
... cineres ... gloriosus ...
... pinguescitur. ...
... gregis. ... inclamant ... dolor ...
... desiderans ... dolebunt ... vina ...
... potant aquam frigidam ... optimas, quicquid

in presenti non fueris, comedens devorabis. Ille futura desiderat et credit
vera esse, que sperat. Esto inepte, et manifesta quadam lascivia corporis per-
-cipit, quid ad te? Nobis e contrario tua vita displicet. Bono tuo crassus
sis; me macies delectat et pallor. Tu tales miseros arbitraris, nos te
miserabiliorem putamus. Par pari refertur gratia, et invicem nobis videmur
insanire. Hec, mi domina Asella, cum iam navem conscenderem, raptim flens do-
lensque conscripsi. Et gratias ago deo meo, quod dignus sim quem mundus oderit.
Ora autem ut de Babylone Ierosolimam regrediar, ne mihi dominetur Nabuchodo-
-nosor, sed Iesus filius Iosedech. Veniat Ezras, qui interpretatur adiutor,
et reducat me in patriam meam. Stultus ego qui volebam cantare canticum
domini in terra aliena, et deserto monte Syna Egypti auxilium flagitabam.
Non recordabar evangelii, quia qui de Ierusalem egreditur, statim incidit in
latrones, spoliatur, vulneratur, occiditur. Sed licet sacerdos de-
-spiciat atque levites, Samaritanus ille misericors est, cui cum diceretur:
Samaritanus es et demonium habes, demonium renuens Samaritem
se non negavit, quia quem nos custodem, Hebrei Samaritem vocant.
Maleficum quidam me garriunt: titulum fidei servus agnosco. Magum
vocant et Iudei dominum meum. Seductor et apostolus dictus est. Temptatio
me non apprehendit nisi humana. Quotam partem angustiarum perpessus sum, qui
crucis milito? Infamiam falsi criminis imposuerunt; sed scio per bonam et malam
famam perveniri ad regna celorum. Saluta Paulam et Eustochium, velit
nolit mundus, in Christo meas. Saluta matrem Albinam, sororem Marcellam,
Marcellinam quoque et sanctam Felicitatem, et dic eis: Ante tribunal Christi simul stabimus;
ibi parebit qua mente quis vixerit. Memento mei, exemplum pu-
-dicitie et virginitatis insigne, fluctusque maris tuis precibus mitiga.

Incipit epistola beati Ieronimi presbiteri ad Paulinum, de institutione monachorum vel clericorum.

Bonus homo de bono cordis thesauro profert ea que bona sunt, et ex
fructibus arbor cognoscitur. Metiris nos virtutibus tuis, et parvos magnus
extollis, ultimamque partem convivii occupas, ut patrisfamilias iudicio pro-
-vehamur. Quid enim in nobis aut quantulum est, ut docti vocem mereamur
preconium, ut illo ore quo religiosissimus princeps defenditur, humilitas
nostra laudetur? Noli, frater karissime, estimare nos numero, nec sapientiam

annos reputare. Sed mores sapiente Salamone testante. cani hominis prudentia
eius. Nam et moysi lxx. viros iubetur eligere, quos ipse sciret esse
presbiteros. non utique etate sed prudentia iudicandos. Et Daniel adhuc puer
et longevos iudicat atque impudicos senes etas lasciva condempnat.
Noli in quam fidem pensare temporum. nec me ideo meliorem putes quia prior
in exercitu Christi ceperim militare. Paulus apostolus vas electionis de per-
-secutore mutatur. novissimus in ordine. primus in meritis est. quia
extremus licet. plus omnibus laboravit. Iudas qui quondam audierat
tu autem homo dux meus et notus meus in domo dei ambulavimus cum consensu
proditor amici et magistri salvatoris arguitur voce. et nodum informis
laquei trabe nectit ab alta. Econtrario latronem crux mutat paradiso. et facit
homicidii penam martirium. Quanti hodie diu viventes portant funera
sua. et quasi sepulcra dealbata plena sunt ossibus mortuorum. subitus calor
longum vincit teporem. Denique et tu audita sententia salvatoris. si vis
perfectus esse. vade et vende omnia que habes et da pauperibus. et veni sequere
me. verba vertis in opera. et nudam crucem nudus sequens. expeditior et
levior scandis scalam Iacob. Tunicam mutas cum animo. nec pleno
marsupio gloriosas sordes appetis. sed puris manibus et candido
pectore pauperem te et spiritu et operibus gloriaris. Nichil est enim grande
tristi et lurida facie vel simulare vel ostentare ieiunia. possessionum
redditibus abundare et vile iactare palliolum. Crates ille thebanus
homo quondam ditissimus cum ad philosophandum athenas pergeret. magnum
auri pondus abiecit. nec putavit se posse et virtutes simul et divi-
tias possidere. Nos suffarcinati auro Christum pauperem sequimur. et sub pre-
-textu elemosine pristinis opibus incubantes. quomodo possumus aliena fi-
-deliter distribuere. qui nostra timide reservamus? plenus venter de ieiuniis disputat.
Non Ierosolimis fuisse. sed Ierosolimis bene vixisse laudandum est. Illa expe-
-tenda est civitas. non que occidit prophetas et Christi sanguinem fudit. sed
quam fluminis impetus letificat. que in monte sita celari non potest. quam matrem
sanctorum apostolus clamitat. in qua se municipatum cum iustis habere letatur.
Neque vero hoc dicens me ipsum inconstantie redarguo. damnoque quod
facio ut frustra videar ad exemplum Abrahe et meos et patriam reliquisse. sed
non audeo dei omnipotentiam angustis finibus concludere. et artare parvo ter-

loco quem non capit celum et angusti dei credentur. non locorum difficultatibus sed fidei
merito ponderantur. Et veri adoratores neque in Ierosolimis neque in monte
Garizim adorant patrem. quia deus spiritus est. et adoratores eius in spiritu et ve-
ritate adorare eum oportet. Spiritus autem spirat ubi vult. Domini est terra et plení-
tudo eius. Postquam [illegible] velum [illegible] rupto ... in universo orbe celum floret et fit ...
et multi de oriente et occidente venientes recubuerunt in sinu abraam. deinde notus
tantum in iudea deus. et in Israel magnum nomen eius. Sed in omnem terram exivit sonus
apostolorum. et in fines orbis terre verba eorum. Salvator ad discipulos loquens
cum esset in templo. Surgite inquit abeamus hinc. Et ad iudeos Relinquetur
vobis domus vestra deserta. Si celum et terra transibunt. utique transibunt omnia
que terrena sunt. Et crucis igitur et resurrectionis loca his prosunt qui portant crucem
suam et cum christo resurgunt cotidie. qui dignos se ostendunt tanto habitaculo.
Ceterum qui dicunt templum domini. templum domini. templum domini. audiant apostolum. vos
estis templum domini et spiritus sanctus habitat in vobis. Et de Ierosolimis et de Britan-
nia equaliter patet aula celestis. Regnum enim dei intra vos est. Antonius
et cuncta egypti et mesopotamie. ponti. capadocie. et armenie. exa-
mina monachorum non viderunt Ierosolimam. et patet illis absque hac urbe
paradisi ianua. Beatus hylarion cum palestinus esset et in palestina
viveret. uno tantum die vidit Ierosolimam. ut nec contemnere loca sancta
propter viciniam. nec rursus dominum loco claudere videretur. Ab hadriani temporibus
usque ad imperium constantini per annos circiter centum lxxx. in loco resurrectionis simulacrum
iovis. in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentibus posita cole-
batur. Existimantibus persecutionis auctoribus quod tollerent nobis fidem resurr-
ectionis et crucis. si loca sancta per idola polluissent. Bethleem nunc nostram et
augustissimum orbis locum. [illegible] lucus inumbrabat thamuz id est adonidis. et in specu ubi quondam christus
parvulus vagiit. veneris amasius plangebatur. Cur inquies hec tam longo
repetita principio. videlicet ne quicquam fidei tue deesse putes. quia Ierosolimam
non vidisti. nec nos idcirco meliores existimes quod huius loci habitaculo
fruimur. Sed sive hic sive alibi equalem te pro operibus tuis apud dominum
nostrum fore mercedem. Porro ut simpliciter motum mentis mee fatear.
considerans et propositum tuum et ardorem quo seculo renuntiasti. differentiam
in locis arbitror. si urbibus et frequentia urbium derelicta in agello habitas.

et Christum queras in solitudine et ores solus in monte cum Iesu. Sanctorum tamen
locorum vicinitatibus perfruaris, id est, ut et urbe careas et propositum monachi
non amittas. Quod loquor non de episcopis, non de presbyteris, non de clericis loquor,
quorum aliud officium est; sed de monacho et monacho quondam apud seculum nobili,
qui idcirco pretium possessionum suarum ad pedes apostolorum posuit, docens pecu-
niam esse calcandam, ut humilis et secretus vivens semper contempnat quod
semel contempsit. Si crucis et resurrectionis loca non essent in urbe celeberrima,
in qua curia, in qua aula militum, in qua scorta, mimi, scurre, et omnia
que solent esse in ceteris urbibus, vel si monachorum turbis solummodo frequen-
taretur, expetendum revera huiuscemodi cunctis monachis esset habitaculum.
Nunc vero summe stultitie est renuntiare seculo, dimittere patriam, urbes deserere,
et monachum profiteri, et inter maiores populos peregre vivere quam eras vic-
turus in patria. De toto huc orbe concurritur, plena est civitas universi generis
hominum, et tanta utriusque sexus occupatio, ut quod alibi ex parte fugiebas,
hic totum sustinere cogaris. Quia igitur frater me interrogas per quam viam incedere debeas,
revelata tecum facie loquar. Si officium vis exercere presbyteri, si episcopatus te
vel opus vel forte honor delectat, vive in urbibus et castellis, et aliorum salutem
fac lucrum anime tue. Sin autem cupis esse quod diceris, monachus, id est solus, quid
facis in urbibus, que utique non sunt solorum habitacula, sed multorum? Habet unumquodque pro-
positum principes suos. Romani duces imitentur Camillos, Fabricios, Regu-
los, Scipiones. Philosophi proponant sibi Pitagoram, Socratem, Platonem, Ari-
stotilem. Poete emulentur Homerum, Virgilium, Menandrum, Terentium.
Historici Tucididem, Salustium, Herodotum, Livium. Oratores Lysiam, Gracchos,
Demosthenem, Tullium. Et ut ad nostra veniamus, episcopi et presbyteri habeant ad exemplum
apostolos et apostolicos viros, quorum honorem possidentes habere nitantur et meritum.
Nos autem habeamus propositi nostri principes Paulos, Antonios, Iulianos, Hila-
riones, Macarios. Et ut ad Scripturarum auctoritatem redeam, noster princeps Helias, nos-
ter Heliseus, nostri duces filii prophetarum, qui habitabant in agris et solitudinibus,
et faciebant sibi tabernacula prope fluenta Iordanis. De his sunt et illi filii Re-
chab, qui vinum et siceram non bibebant, qui morabantur in tentoriis,
qui Dei per Ieremiam voce laudantur, et promittitur eis quod non deficiat de stirpe
eorum vir stans coram Domino. Hoc puto et LXX psalmi titulus significare,
filiorum Ionadab, et eorum qui primi in captivitatem ducti sunt. Iste est Ionadab

[illegible] Rechab, qui in Regnorum libro scribitur currum ascendisse Iehu. Et huius filii qui
in tentoriis semper habitantes ad extremum irruptione chaldei exercitus
[Ierosol]imam intrare compulsi. Primam captivitatem sustinuisse dicuntur, quod post
solitudinis libertatem urbem quasi carcerem sint perpessi. Obsecro itaque te ut qui [illegible]
[illegible] ligatus es vinculo et non vinctus expedito pergis gradu. Quid hic
facies [illegible] et omnia [illegible]
[illegible]
[illegible] interdumque pisciculos pro summis ducas deliciis. Qui Christum desi-
derat et illo pane vescitur, non querit magnopere quam de pretiosis cibis
stercus conficiat. Quicquid post gulam non sentitur, idem tibi sit quod panis et legumen.
[illegible]
[illegible]. Semper in manu tua sacra sit lectio. Frequenter orandum, et flexo
corpore mens erigenda ad dominum. Crebre vigilie, et ventre vacuo sepius
dormiendum. Rumusculos et gloriolas et palpantes adulatores quasi
hostes fuge. Pauperibus et fratribus refrigeria sumptuum manu tua ipse distribue. Rara
est in hominibus fides. Non credis verum esse quod dico? cogita Iude loculos.
Vilem vestitum tumenti animo non appetas. Secularium et maxime potentium
consortia devita. Quid tibi necesse est ea videre crebrius, quorum contemptu mo-
nachus esse cepisti? Uxor precipue tua matronarum declinet colloquia. Nec
inter sericas vestes et gemmas [illegible] feminarum [illegible]
et doleat aut miretur, quia alterum penitentie, alterum iactantie
seminarium est. Cave ne in fidelis et famosus tuorum quondam dispensator
alienam pecuniam dispensandam accipias. Intelligis quid loquar. Dedit enim tibi
dominus [illegible]. Habeto simplicitatem columbe, ne cuiquam machi-
neris dolos, et serpentis astutiam, ne aliorum supplanteris insidiis. Non
multum distat in vitio aut decipere posse aut decipi christianum. Quicumque tibi
aut semper aut crebro de nummis loquitur, excepta elemosina que indif-
ferenter omnibus patet, institorem potius habeto quam monachum. Preter victum
et vestitum et manifestas necessitates nihil cuiquam tribuas, ne
filiorum panem canes comedant. Verum christi templum anima credentis est:
illam exorna, illam vesti, illi offer donaria, in illa christum suscipe. Que
utilitas est parietes fulgere gemmis, et christum in paupere fame mori?
Iam non sunt tua que possides, sed dispensatio tibi credita est. Memento Ananie et

rapuere. Illi [illegible] [illegible] impudenter
[illegible] immoderato iudicio [illegible] pauperibus. Et
[illegible]
[illegible]
[illegible] grande est non videri. Et [illegible] quomodo [illegible]
[illegible]
[illegible] monuit. malens [illegible] facultate mea [illegible]
[illegible] in quo ego lapsus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aliquid quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nocte [illegible]. Hoc autem
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nullo alio [illegible]
[illegible] magis in opere [illegible]

nichil doctius · nichil latinius · eius praeterem voluminibus ·
Tertullianus creber est in sententiis · sed difficilis in loquendo · Beatus ciprianus
instar fontis purissimi dulcis incedit, et placidus · Et cum totus sit in
exortatione uirtutum occupatus · persecutionis angustiis scripturas
diuinas nequaquam disseruit · Inclitus uictorinus martirio coronatus, quod
intelligit eloqui non potest · Lactantius quasi quidam fluuius eloquentie tulliane
utinam tam nostra affirmare potuisset quam facile aliena destruxit · Arnobius
inequalis et nimius est · et absque operis sui partitione confusus · Sanctus
hilarius gallicano coturno attollitur · et cum grecie floribus adornetur
longis interdum periodis inuoluitur · et a lectione simpliciorum fratrum
procul est · Taceo de ceteris uel defunctis uel adhuc uiuentibus, super
quibus in utramque partem post nos alii iudicabunt · Ad te ipsum ueniam
[illegible] · sodalem et amicum meum · amicum antequam notum · et probabo
ne assentationem in familiaritudine suspiceris · qui potest uel errare me
estimatio uel amore ledi quam amicum adhuc uere decipere · Magnum habes
ingenium et infinitam sermonis supellectilem · et facile loqueris et
pure · facilitasque ipsa et puritas mixta prudentie est · Capite
enim sano · omnes sensus uigent · Huic prudentie et eloquentie si
accederet uel studium uel intelligentia scripturarum · uiderem te breui
arcem tenere nostrorum et ascendentem cum ioab tecta syon · canere in domatibus
quod in cubiculis cognouisses · Accingere quaeso te accingere · nichil sine magno
uita labore dedit mortalibus · Nobilem te ecclesia habeat, ut prius
senatus habuit · Para tibi diuitias quas cotidie eroges · et numquam defi
ciant · Dum uiget etas · dum adhuc caput nigrum est, antequam subeant
morbi tristisque senectus · et labor et dure rapiat inclementia mortis
Nichil mediocre contentus sum · totum summum totum perfectum desidero ·
Sanctum uigilantium presbiterum qua auiditate susceperim · melius est ut ipsi
us uerbis quam meis discas litteris · Cur a nobis tam cito profectus sit · et nos
reliquerit non possumus dicere · ne ledere quempiam uideamur · tamen
[illegible] et festinantem parumper retinui · et gustum ei amici
cie nostre dedi · ut a te discas quid in nobis desideres · Sororem communem et
et tam deo militantem ut te salutare uolo ·

Explicit epistola beati Jeronimi ad Julianum ·

De vigoribus (?) opusculum.

[H]uius meus frater tuus Antonius tempore iam perfectionis ardentio
[illegible] parati; cum tarde dedisset et cito abstulisset ... in omnem tempore
same pariter vita [illegible]. Verum [illegible] reddere debitum est. Et maxi-
ma de aliquid nugarum cumulatiorum sermone perfectum. Iam dudum [illegible]
-mate communis pudoris [illegible]. et nobilem invenire [illegible]
durum primam parturiens [illegible]. et cum illo apposito [illegible]
[illegible] quod vel auctor edita velox consequeretur manu et lingue [illegible]
-lentates [illegible] ut [illegible] eius adorem. Itaque [illegible] diu
genitam [illegible] temeritate longum ad te presentem [illegible]
tibi nudam offitiis voluntatem. De [illegible] et epistola [illegible]
-sumus [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] illa animus [illegible]
de oratione [illegible] in [illegible] effusam [illegible]. et ore [illegible]
[illegible]. divina [illegible]. [illegible] tamen [illegible]
[illegible] et nec [illegible] [illegible]. et [illegible] atque [illegible]
[illegible] eloquium [illegible]. ad [illegible] gravitatis confugimus ubi
vulnerum vera medicina est. [illegible] vera [illegible]. In quibus [illegible]
unicum filium [illegible]. [illegible] non est [illegible]
puella [illegible] dormit. Ubi et [illegible] mortuus ad vocem [illegible]
diu ligatus egreditur. Audio te [illegible] duas virgines [illegible]
[illegible] funeribus. et pudicissimam [illegible] dilectissimam con-
iugem tuam [illegible] [illegible]. [illegible] sola [illegible]
[illegible] liberos ad [illegible] subita [illegible] dormitione subtractas. Quasi
a naufragus in littore Latinus [illegible]. et [illegible] eloquio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morderatur. con-
[illegible] familiaris [illegible] [illegible] [illegible] et in
-somnium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et unica filia [illegible]
[illegible] [illegible] claris nobilissimum [illegible]
[illegible] [illegible] magnis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pugna [illegible] [illegible]
[illegible] grandia [illegible] fortissimi [illegible]
[illegible] beatus Job post malorum [illegible] uxor pessima [illegible]

[illegible] si disceret blasphemare. hoc sublata est omnia ut insipiam sola
[illegible] Illud autem est mirari mandatum. [illegible]
[illegible] mortuorum filiorum domum suam ruinam [illegible]
et capillos vestibus ut penitus monstraret affectum. prostratus in terram
adoravit et dixit. Nudus egressus sum de utero matris mee. nudus et revertar.
Dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit ita factum est. sit nomen domini
benedictum. Tu ut paratissime videas, inter [illegible] et con-
-solantes amicos. [illegible] perdidit ille simul omnes di-
-vitias. et [illegible] malorum nuncios, ad singulas plagas fortis-
-simus immobilis. explens ipse illud [illegible] poete. Si fractus illabatur
orbis impavidum ferient ruine. Tibi maior [illegible] est. et talem
te [illegible] fieri potes. Nec dum enim [illegible]. Et tamen
ad [illegible] cunctis dimicatur. [illegible] et [illegible] subito
[illegible] non peccavit coram domino.
[illegible] insipiens. exultans deus in victoriam famuli sui.
et illius patientiam, prius dicens triumphum, dixit ad diabolum. Numquid considerasti
tu famulum meum Iob. quia non est quisquam similis illi super terram. homo
innocens et verax dei cultor et abstinens se ab omni malo. et adhuc perse-
-verat in innocentia. Unde addidit ad me. perstitit in innocentia. quasi di-
-ceret [illegible] malis innocentiam non dolere. et in hoc ipso fidei perfe-
-ctam [illegible] iuste sustinere quod patitur. Ad que respondens diabolus
domino ait. Corium pro corio et omnia que habet homo dabit pro anima sua. Sed mitte
de manum tuam et tange ossa et carnes eius [illegible]. callidissimus
[illegible] et [illegible] malorum, novit alia esse que [illegible]
et a philosophis [illegible] ἀδιάφορα [inu fora]. hoc est indifferentia nominatur. ne-
-rum quam amissione [illegible] non esse [illegible] quamquam [illegible] et de-
-creata cogunt dolere prudentem. Unde auctor [illegible] predicatores. et
[illegible] nonnumquam debere laudari, quod nichil deest. [illegible] tota [illegible] debeat
cum pro corio pro anima obtulerit filiorum et deposuerit [illegible]
[illegible] fruatur corporis sanitate. Unde intelligat prudentia tua usque ad
hunc terminum pervenisse temptationes tuas et dedisse te corium pro corio. [illegible]
[illegible] omnia que habeas parum esse pro anima. nec [illegible] autem [illegible]
[illegible] manum dei. nec tactas carnes. nec ossa confracta. Ad quorum dolorem

naturale est non ingemuit et statim deo benedixit propter quem maledicere.
vult [illegible] ingerit in [illegible] honorem [illegible] dicitur deo et [illegible] et idcirco
laudatur a domino. [illegible] aut dominus athletam suum immo verum fortissimum
[illegible] in [illegible] extremo [illegible] certamine [illegible] probare. cum [illegible] tradito illum non
tantum [illegible] ipsius custodi. Ergo [illegible] datur in diabolo potestatem
et anime sanitas reservatur, ne per illud possideret. In quo [illegible] est
[illegible] iudicium. non est culpa peccantis. sed eius [illegible] statim [illegible]
[illegible]. Laudent te alii [illegible] diabolum [illegible]
[illegible] quod licet [illegible] mortes tuorum filiorum. [illegible] in Christo sic
[illegible] ignorare [illegible] mutamus. et [illegible]
[illegible] reddiderit. ut non sentiret dolorem orbitatis tue
[illegible] convulsa sentiret. sed ad [illegible]
[illegible] tuas non [illegible] mortuam sed [illegible] dedi-
-stis. Ego te nequaquam adulatione decipiam nec subita laude pro-
-plantem. loquarque illud potius quod tibi audire conducet. Fili accedens
ad servitutem dei, prepara animam tuam ad temptationem. Et cum omnia feceris dicito
[illegible] inutiles [illegible]. fecimus quod facere debuimus. [illegible] liberos quos ipse dederat.
[illegible] ancillam quam nimis [illegible] commodaverat. non amittes
[illegible]. sed gratias age quod dedit. Quod quondam dives adolescens
omnia que in lege scripta sunt se implesse iactabat. ad quem dominus in
[illegible] unum tibi deest. si vis perfectus esse. vade vende omnia
[illegible] et da pauperibus et veni sequere me. Qui omnia se fecisse di[illegible]
in primo certamine divitias vincere non potuit. Unde et difficile dives
[illegible] regna celorum. que expeditos et alacri [illegible]
[illegible] desiderant. Vade inquit et vende non partem substantie sed universa
que possides. et da non amicis, non consanguineis, non propinquis, non
uxori, non liberis. plus aliquid addam. Nichil tibi ob metum inopie reserva-
-re ne cum anania dampneris et saphira. sed da cuncta pauperibus. et fac
tibi amicos de iniquo mamona qui te recipiant in eterna tabernacula.
ut me sequaris ut dominum. mundi possessionem non habeas. ut pos-
-sis dicere cum propheta. Pars mea dominus. ut verus levita nichil de
terre hereditate possideas. Et hoc hortor. si vis esse perfectus. si
apostolice dignitatis, si sublata cruce Christum sequi. si apprehenso aratro non

Reverti retergum. si in sublimissimo tecto positus obstina vestimenta
ordinis. et ut evadas egyptiam dominam seculi pallia derelinque.
Inde et helias ad celorum regna festinans non potest ire cum pallio. Sed
mundi in mundo vestimenta dimittit. Sed hoc aiis apostolice dignitatis est.
et eius qui vult esse perfectus. Cur autem et tu nolis esse perfectus. Cur qui
in seculo primus es. non et in christi familia primus sis. An quia uxorem habes.
Habuit et petrus. et tamen cum rete eam et naviculam dereliquit. Provi
dentissimus dominus. et omnium salutem desiderans. malensque penitentiam
peccatoris quam mortem. abstulit tibi etiam hanc excusationem. ut non
illa te retrahat ad terras. sed tu eam sequaris ad paradisi regna
tendentem. bona liberis paras que te ad dominum precesserunt. ut precor
non in divitias sororis conferat. sed in redemptionem anime tue atque alimenta
inopum. hec monilia filie tue a te expetunt. his gemmis ornari capita
sua volunt. Quod vestiarium erat in serico in vilibus pauperum tunicis
reponatur. Repetunt a te partes suas. Iuncte sponso nolunt videri pa
uperes et ignobiles. sua ornamenta desiderant. Nec est quod te excuses
nobilitate. et divitiarum pondere. Respice sanctum virum pammachium
et ferventissime fidei paulinum presbyterum qui non solum divitias sed
se ipsos domino obtulerunt. qui contra diaboli tergiversationem nequaquam pellem pro
pelle. sed carnes et ossa et animas suas domino consecraverunt. qui te et exemplo
et eloquio .i. et opere et lingua possunt ad maiora provocare. Nobilis
es. et illi. sed in christo nobiliores. divites et honorati. et illi. immo
ex divitibus pauperes et inglorii. et ideo ditiores et magis incliti
quia pro christo pauperes et inhonorati. Et tu quidem bona facis. per te dicis
ubique ministrare. tribuere monachis. ecclesiis offerre quamplurima. sed
hec abiudicanda indumenta sunt militie tue. contempsit aurum. crates et multi
philosophi. Crates vero ut ceteros plerosque mittam innumerarum possessionum pon
dus proiecit in pelagus. Ite hinc in profundum male cupiditates. ego vos mergam
ne vos mergar a vobis. Philosophus glorie animal et popularis aure
vile mancipium totam semel sarcinam deponit. et tu te putas in
virtutis culmine constitutum si partem rerum offeras. corpus vult dominus. no
stram vult placentem deo. Te igitur non tua. Et ideo variis temptationibus
commonet te. quem multis plagis et doloribus erudivit israel. Et

quem diligit dominus corripit. flagellat autem omnem filium quem recipit. pauper
cula vidua duo era misit in gazofilacium. et quia totum obtulit quod
habebat. omnes divites in oblatione munerum dei superasse completur. que non ponde
re sed offerentium voluntate pensantur. Ut multas erogaveris censum tuum
ut quidam tua gaudeant liberalitate. tamen multo plures sunt quibus nichil
dedisti. Neque enim darii opes et croesi divitie explere valent pau
peres mundi. At si te ipsum domino dederis et apostolica virtute perfectus seq
uaris salvatorem. tunc intelliges ubi fueris et in exercitu xpi quam ex
tremum tenueris locum. Non planxisti filias mortuas. nec paternum
[illegible] latine a timore plorate sunt. Quanto maior Abraham
qui unicum filium voluntate iugulavit et quem sciebat mundi futurum
heredem iudicarat et non desperat etiam post mortem esse victurum. Iepte obtulit filiam
virginem et idcirco in enumeratione sanctorum ab apostolo ponitur. Nolo tibi
ea offeras deo que fur potest rapere. hostis invadere. proscriptio tollere.
que et accedere possunt et recedere. et instar undarum et fluctuum apparentium
tibi a dominis occupantur. atque ut uno cuncta sermone comprehendam. que nolis nolis
in morte dimissurus es. illud offer. quod tibi nullus hostis possit auferre.
nulla eripere tyrannides. quod tecum pergat non ad inferos immo ad re
gna celorum et ad paradisi delicias. Extruis monasteria. multus
a te per insulas dalmatie sanctorum numerus sustentatur. Sed melius
faceres si et ipse sanctus inter sanctos viveres. Sancti estote quia ego
sanctus sum dicit dominus. Apostoli gloriantur quod omnia dimiserint et
secuti sunt salvatorem. et certe preter rethia et navem nichil eos le
gimus dimisisse. et tamen testimonio futuri iudicis coronantur. com
nantur. quia se offerentes unum dimiserant quod habebant. hec loquor
non ut sugillatione operum tuorum vel ignorem liberalitatem et ele
mosinas [illegible] a quo nolim te inter sodales esse monachorum. et inter
monachos placere. totumque a te expectaret aut auctore mentem divino vel
tui debitum. si hunc consilio meo vel amicorum vel apostolico vel germanus
reputantur. et te ad delicias splendentis vite revocat. Intelligo eum
non detrahendo anima sed delicias [illegible] cogitare. et omnes opes tantaque
[illegible] una subita morte finiri. Octo et sex annorum intra xx. dies mag
filias amisisti. et exoratum tenes [illegible] posse vivere. Cum ut ceteras

longa tendatur audi et David: dies vite nostre lxx anni. Quod si amplius
lxxx et amplius eorum labor et dolor. Felix et omni dignus beatitudine
quem senectus Christo servientem occupat, quem extrema dies salvatori invenit
militantem, qui non confundetur cum loquitur inimicis suis in porta, cui in introitu
paradisi dicetur: Recepisti mala in vita tua, nunc autem hic letare. Nec enim ulci-
scetur Dominus bis in idipsum. Dives purpuratus gehenne flamma suc-
cipitur; Lazarus pauper et plenus ulceribus, cuius carnes putridas lam-
bebant canes, et vix de micis mense locupletis miserabilem sustentabat
animam, in sinu Abrahe recipitur, et tanto patriarcha parente leta[illegible]
[illegible]
[illegible]
ad delicias. Vir utrosque [illegible]
[illegible]
monitor noster non talis fuit qualem te esse desidero. [illegible]
innere in medio corruisse. Illud breviter respondebo non meum esse quod dico [illegible]
[illegible]
cum simus futuri [illegible] Et athlete nostri victoribus fortiores sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] Jacob ditissimi p[illegible]
filius, solus et nudus in baculo suo pertransit Jordanem [illegible]
[illegible] et qui delicatissime a Rebecca matre fuerat educatus, lapidem
ad caput pro pulvinulo utitur, vidit scalam de terra ad celum et [illegible]
[illegible] ascendentes et descendentes, et desuper Dominum innitentem scale
lassis manum porrigentem ut ascendentes ad laborem suo provocaret
aspectu. Unde et vocatur locus iste Bethel, id est domus Dei, in qua
cotidie ascenditur atque descenditur. Et enim sancti corruunt si fuerint ne-
[illegible] et peccatores pristinum recipiunt gradum si lacrimis [illegible]
[illegible]
[illegible]
-ione per sacramenta [illegible]
-tiam plura dictare cupiebam [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] meditatur · [illegible] · et [illegible] ut [illegible]
[illegible] dom[illegible] · [illegible] exempla [illegible] ·
vere [illegible] peregrinationis molestias sustinet · et sit tamen [illegible]
dux femina facti ·

[illegible] Heliodorum monachum ·

Quanto studio et amore [illegible]
conscium mutue caritatis pectus agnoscit · Quibus lamentis · quo dolore ·
quo gemitu · te abeuntem prosecutus sim · iste quoque litere [illegible]
lacrimis cernis interlitas · Verum tu quasi parvulus delicatus · contemptum ro-
gantis per blandimenta fovisti · et ego incautus quid tunc agerem nesciebam ·
Tacerem? Sed quod ardenter volebam · moderate dissimulare non poteram ·
Impensius obsecrarem? Sed audire nolebas · [illegible] similiter non amabas [illegible]
[illegible]
[illegible] · Quoniam [illegible]
[illegible] · [illegible] · et ego me [illegible]
[illegible] · Nolo [illegible]
[illegible] · Nolo [illegible]
[illegible] nomine · [illegible]
omnia [illegible] · [illegible]
[illegible] est [illegible] pauper est · Sed quid ago? [illegible]
[illegible] blandimenta [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] hiemes [illegible]
[illegible]
[illegible] omnia
[illegible] ad
[illegible] non [illegible]
[illegible] · galeam [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]. licet parvulus ex collo pendeat nepos. licet sparso crine et scissis vestibus ubera quibus te nutrierat mater ostendat. licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus est in hac re esse crudelem. Veniet veniet postea dies quo victor revertaris in patriam, quo Hierusalem celestem vir fortis coronatus incedas. Tunc municipatum cum Paulo capies. tunc et parentibus tuis eiusdem civitatis ius petes. Tunc et pro me rogabis qui te ut vinceres incitavi. Neque vero nescio qua te dicas nunc compede prepediri. Non est nobis ferreum pectus nec dura precordia. Non ex silice natos Hyrcane nutriere tigrides. Et nos per ista transivimus. Nunc tibi blandis vidua soror heret lacertis. Nunc illi cum quibus adolevisti vernaculi aiunt. Cui nos servituros relinquis? Nunc et gerula quondam iam anus, et nutritius, secundus post naturalem pietatem pater, clamitat: morituros expecta et sepeli. Forsitan et laxis uberum pellibus mater, arata rugis fronte antiquum referens mamma, lallare congeminet. Dicant si volunt et grammatici. In te omnis domus inclinata recumbit. Facile rumpit hec vincula amor Christi et timor gehenne. At scriptura precipit parentibus obsequendum. Sed quicumque eos supra Christum amat perdit animam suam. Gladium tenet hostis ut me perimat, et ego de matris lacrimis cogitabo? Propter patrem militiam Christi deseram, cui sepulturam Christi causa non debeo, quam etiam omnibus eius causa debeo? Domino passuro timide consulens Petrus scandalum fuit. Paulus retinentibus se fratribus ne Hierosolymam pergeret, respondit: Quid facitis plorantes et conturbantes cor meum? Ego enim non solum ligari, sed et mori in Jerusalem paratus sum pro nomine domini nostri Jhesu Christi. Aries iste pietatis quo fides quatitur evangelii muro retundendus est. Mater mea et fratres mei hi sunt quicumque faciunt voluntatem patris mei qui in celis est. Si credunt in Christum faveant mihi pro eius nomine pugnaturo. Si non credunt mortui sepeliant mortuos suos. Sed hec, ais, in martirio. Erras frater, erras, si putas umquam christianum persecutionem non pati. et nunc maxime oppugnaris, si te oppugnari nescis. Adversarius noster tamquam leo rugiens aliquem devorare querens circuit, et tu pacem putas? Sedet in insidiis cum divitibus ut interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem respiciunt. Insidiatur in occulto sicut leo in spelunca sua, insidiatur ut rapiat pauperem. Et tu frondose

[illegible] umbraculo · molles [illegible] corporis · Inde me
[illegible] luxuria · Inde avaritia [illegible] · Inde venit [illegible]
[illegible]
in templum [illegible] · [illegible] nomina [illegible]
[illegible] corporis · [illegible]
[illegible] examinato pondere [illegible] minora [illegible]
[illegible] Immo [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Tamen et [illegible]
[illegible] mortificat in [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] et avaritia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sacrilegium et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] nostre [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] tamen [illegible] figurare [illegible]
[illegible] ista [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] vade [illegible] omnia [illegible] et da
pauperibus et veni sequere me. Tu autem [illegible] te [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] nichil [illegible] aut [illegible] non [illegible]
[illegible] fore deo [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] bona [illegible]
non [illegible] deum [illegible] dominus [illegible] [illegible] duobus dominis [illegible]
[illegible] et [illegible] ille [illegible]
[illegible] et tollat [illegible] et [illegible]
[illegible] arbitrium [illegible] quomodo
[illegible] ille [illegible] nichil [illegible] ut [illegible]
[illegible] multas [illegible] [illegible] hoc [illegible] cum ipsa
[illegible] summa [illegible] [illegible] nemo [illegible]
ipsa [illegible] [illegible] [illegible] Neque [illegible]
ne [illegible] [illegible] non [illegible] Ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] Ubi [illegible]
Ibi [illegible] nulla [illegible] nullam ibi [illegible] [illegible] [illegible] aliquid
[illegible] fit ab eo [illegible] [illegible] non potest [illegible]
Ex hac [illegible] illa [illegible] monachus [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] dominus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] clamor [illegible] quo
[illegible] domini [illegible]
[illegible] alia [illegible] alia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad altare [illegible] non possum [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] me [illegible]
[illegible] in die [illegible] et [illegible] lege [illegible] non [illegible]
[illegible]

[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] nunc ne turbarentur . an [illegible] de cetera [illegible] de
[illegible] ore [illegible] . [illegible] ad [illegible] pia [illegible] candidum [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] lapidum . [illegible] [illegible] deperdat bonum quod deperdat . [illegible]
ita . [illegible] [illegible] . oportet [illegible] an [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . pudicum . [illegible] . ornatum . hospitalem . docibilem . non [illegible] . non [illegible] .
[illegible] . et [illegible] qui [illegible] [illegible] . non minore [illegible] gradu adhibuit [illegible]
[illegible] . diacones similiter pudicos . non bilingues / non multo vino deditos / non turpi
[illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] et [illegible] ministrent nullum [illegible] [illegible] .
[illegible] [illegible] [illegible] ingreditur ad [illegible] . nichil [illegible] [illegible] ut statim
audiat / amice [illegible] intus . et illo [illegible] dicunt [illegible] / tollite illum ligatis
manibus et pedibus . et mittite eum in tenebras exteriores / ubi erit fletus et stridor dentium . [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . idem [illegible] [illegible] [illegible] .
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et clamore [illegible] . [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deponitur [illegible]
altare et [illegible] non [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] denarium [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] bonum opus [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] corporis domini et sanguinis .
[illegible] [illegible] . [illegible] . [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible]
nicolaum [illegible] . quem [illegible] ut [illegible] . apocalipsis [illegible] . [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] nicolaitarum [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] . et [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] daniel [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . david [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] amat plurimum . [illegible]
[illegible] . [illegible] minore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] omne [illegible] [illegible] . [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hominibus [illegible] . non [illegible] [illegible] stare loco [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . ne forte veniat [illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible]
sal ad nichil [illegible] [illegible] [illegible] foras et [illegible] [illegible] . [illegible]

[illegible] Regabit [illegible] lapides quibus regnum est. [illegible] exemplo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] O desertum Christi floribus vernans. O solitudo in qua illi nascuntur lapides
de quibus in apocalipsi civitas regis magni extruitur. O heremus familiari deo gaudens.
Quid agis frater in seculo qui maior es mundo. Quamdiu te tectorum umbre premunt. Quamdiu
fumosarum urbium carcer includit. Crede michi nescio quid plus lucis in heremo
aspicio. Libet sarcina carnis abiecta ad purum etheris volare fulgorem.
Paupertatem times. Sed beatos Christus pauperes appellat. Labore terreris. Nemo athleta
sine sudore coronatur. De cibo cogitas. Sed fides famem non timet. Super
nudam metuis humum exesa ieiuniis membra collidere. Sed dominus tecum iacet.
Squalidi capitis horret inculta cesaries. Sed caput tuum Christus est. Infinita heremi
vastitas terret. Sed tu paradisum mente deambula. Quotienscumque illuc cogita-
tione conscenderis totiens in heremo non eris. Scabra sine balneis attrahitur
cutis. Sed qui in Christo semel lotus est non illi necesse est iterum lavari. Et ut breviter
ad cuncta apostolum audias respondentem. Non sunt condigne passiones huius seculi
ad superventuram gloriam que revelabitur in nobis. Delicatus es frater si et hic
vis gaudere cum seculo et postea regnare cum Christo. Veniet veniet illa dies qua
corruptivum hoc et mortale incorruptionem induat et immortalitatem.
Beatus servus quem dominus invenerit vigilantem. Tunc ad vocem tube pavebit terra cum
populis et tu gaudebis. Iudicaturo domino lugubre mundus immugiet. Et tribus
ad tribum pectora ferient. Potentissimi quondam reges nudo latere palpitabunt.
Exhibebitur cum prole sua vere tunc igneus Iupiter. Adducetur et cum suis stultus
Plato discipulis. Aristotilis argumenta non proderunt. Tunc tu rusticanus et pauper
exultabis et ridebis et dices. Ecce crucifixus meus. Ecce iudex qui obvolutus
pannis in presepio vagiit. Hic est ille operarii et questuarie filius. Hic est qui
matris gestatus sinu hominem deus fugit in Egiptum. Hic vestitus coccino. Hic sentibus coro-
natus. Hic magus demonium habens et Samarites. Cerne manus Iudee quas fixeras.
Cerne latus Romane quod foderas. Videte corpus an idem sit quod dicebatis clam nocte
tulisse discipulos. Ut hec tibi frater dicere ut his interesse contingat
quando nunc labor durus est aggrediendus.

U[illegible]

[illegible]

ait discite a me quia mitis sum et humilis corde. Gloriae famae appetitionem
dicamus et non invidiam aliorum in angustia obstinatam. [illegible] aule nos inspirare
[illegible] et subornatione [illegible] amicitiae volentium quaerere. Quod
[illegible] non putabit qui fuerit et pauper. [illegible] ne [illegible] in [illegible]
ne sub praetextu misericordiae esse iniustum et iudicamus. Omnium [illegible] non hominum
sed rerum pondere iudicandum est. Nec divitiis obsunt opes, si eis bene utantur.
nec pauperes egestas commendabiliorem facit. Sic et Gedeon et inopia [illegible]
non carent. Scriptura nobis testimonium, et Abraham patriarcha, et cotidi-
-diana exempla suppeditant. Quorum alter primus divitiis amicus dei fuit. Alii
cotidie sceleribus deprehensi penas legibus solvunt. Alloquimur igitur
pauperes divitem. nescit nisi quod possidet. Neque enim marsupium et divi-
-tiarum [illegible] die puritatem. Loquimur ad eam cuius [illegible] et nu-
-tritus nominis. quam nobis fama commendat. [illegible] venerabiliorem pudicitiam
adolescentia fecit. Quae [illegible] flevit. Ut exemplum
coniugii dederit. Sic [illegible] ut eum perfectum crederet non amissum.
Orbitatis magnitudo religionis occasio fuit. [illegible] sic
[illegible] ut ipso [illegible] noverit. Cum [illegible] ad eam scribimus quam
ignoramus. Triplex [illegible] causa est. Prima qua professio [illegible]
christianos suorum loco diligimus. et [illegible] eorum nostra est [illegible]. Altera qua
patre defuncto [illegible] fuit. extrema quia et
[illegible] filio meo [illegible] rogante [illegible] quia [illegible]
-velatam [illegible] et [illegible] ad quos [illegible]
[illegible] pudorem negantis ut
[illegible] quid me facere oporteret. Aliis for-
-tasse [illegible] augusta et [illegible]
[illegible] ut ei [illegible]
nobilissima quaereret. et [illegible] dissimulante. Sic voluit
[illegible] reddere. [illegible] ut [illegible]
[illegible] palacii et [illegible] militia [illegible]
[illegible] ut se ad Christum crederet [illegible] historia
Cornelium centurionem cohortis Italicae [illegible] deo. Ut angelum
[illegible] et omne ministerium [illegible] angustiis [illegible]
[illegible] ad [illegible] primum [illegible]

baptizatus salutem gentium dedicavit. Exemplum est decio. Erat vir quidam
in Cesarea nomine Cornelius centurio cohortis que dicitur Italica. Religiosus
et timens deum cum omni domo sua, faciens elemosinas multas plebi
et orans deum semper. Surgit de illo deo hoc nomine commutato in ebredio mo
vendico. Sic religiosus fuit et amator pudicitie ut virgo sortiretur
uxorem. Sic timens deum cum universa domo sua, ut oblitus dignitatis sue
operarius cum monachis commisceret et clericis. tantasque elemosinas faciebat
in publico, ut soror esset pauperum atque debilium compendio operari. Certe
sic semper orans deum, ut illi quod optimum esset eveniret, superioris
ne malitia immutaret intellectum eius, quia placita deo erat anima illius. Possum
et ego possum vere propter eo abusum apostoli vere dicentes. In dignitate co-
gnovi [illegible] quia non est personarum acceptor deus sed in omni populo qui timet deum et operatur
iustitiam acceptus est illi. Mutato nomine mutavit [illegible] . et
Mattheus. et apparitorum cetibus [illegible] habitu alterius. Alii militabant
[illegible] nichil preter aliud vile palliolum. fuscaque tunica. corporis
[illegible] et simulata paupertas. [illegible] dignitatem operibus destruant.
[illegible] in evangelio de alio centurione domini testimonium. Non inveni
tantam fidem in Israel. Et ut ad superiora veniam Joseph in egestate
et divitiis dedit exemplum virtutis [illegible] et duos domus sue liberavit
sine [illegible] ornatus insignibus sic deo carus fuit ut pene
omnes [illegible] ducatum [illegible]. pater fieret. Daniel et tres pueri
[illegible] babilonie opibus et erant [illegible] cunctis, ut [illegible]
nabuchodonosor deo mente serviret. Mardocheus et Hester per purpuram
[illegible] et gemmas. superbiam humilitate vicerunt. tantaque fuere meriti
ut captivi victoribus imperarent. Hec illo tendit oratio, ut ostenderem
me [illegible] regalis sanguinis et affluentiam divitiarum atque insignia
[illegible] [illegible] virtuti [illegible] contrarie. [illegible] despexit sapiens
et despexit et pecunia. Nec statim [illegible] testimonium putemus id
necesse [illegible] nobis [illegible] [illegible] regnum celorum et iterum dico
vobis [illegible] per foramen acus transire [illegible] et [illegible].
[illegible] publicanus [illegible] commemorat [illegible]
[illegible] salvatus videbatur. [illegible] hodie [illegible] domui [illegible]
[illegible] apostoli [illegible] ad Timotheum. divitibus [illegible] no

superbire. neque sperare in incerto divitiarum, sed in deo vivo qui prestat nobis omnia habundanter ad fruendum. bene agere, divites fieri in operibus bonis, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam. Didicimus quod cameli in introire possunt per foramen acus, quando animal tortuosum deposito onere sarcinarum, assumunt sibi pennas columbe et requiescunt in ramis arboris que de sinapis semente succreverunt. legimus et in ysaia camelos madian et epha et saba aurum et thus adferre domini ierusalem. Et in typo horum camelorum ysmaelite negociatores aromata, et resinam, et stacten [illegible] in galaad. et aurum uniuersorum [illegible] egyptum deferunt. Tales sunt [illegible] felicitatis sunt ut emant et uendant ioseph et [illegible] ex commonium eorum [illegible] mittat per [illegible] et [illegible] plenum [illegible] [illegible] ponderum foramini [illegible] non valere. Ergo [illegible] non [illegible] illud [illegible] [illegible] divites [illegible] incidunt in temptationem, et laqueum diaboli et desideria multa, [illegible] et [illegible] largitio et [illegible] ille [illegible] dederant in [illegible] pauperum [illegible]. [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] et uende omnia [illegible] et da pauperibus. et ueni sequere me. Et [illegible] hanc sententiam implere non poterat. [illegible] uxorem et paruulos et multam familiam [illegible] faciebat [illegible] de iniquo mamona qui se [illegible] in eterna tabernacula. nec semel [illegible] [illegible] [illegible] ferrum [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aliorum [illegible] quam habundantiam [illegible]. Ut postea illorum divitie [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ipsi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sed audita [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] in me [illegible] [illegible] more [illegible] [illegible] lingua [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] panis [illegible] [illegible] ubi divitie [illegible]. ubi divitie [illegible], ubi nulla [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] colligitur fidele et testimonium [illegible] non habet [illegible]. [illegible] ne quis [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] elemosinas. [illegible] et [illegible] [illegible] magnum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] elemosina [illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible] [illegible]. quas [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible]

cunctis nullos erat liberos voluptate superatus Cum hominum dispositio illa
non terreat · videbat autem legem in membris suis repugnantem legi mentis mee Et
captivum me ducentem in lege peccati · Ad cuius membra iuventutis · eiusdem dictum est
nutritus in palatio · contubernalis et condiscipulus augustorum · quorum mense ministrat
orbis terrarum et maria serviunt · inter rerum omnium habundantiam · in primo etatis flore
tante verecundie fuit · ut virginalem pudorem vinceret · Et ne levem quidem
ipse obscenis rumoribus fabulam daret · Deinde puerorum suorum propinquus · socer · con
sobrinus · sedemque in amborum conditus erudiret · quod nos in apertorum mercede spoli
galiat · non est inflatus superbia · non ceteros homines adducta fronte contempsit ·
Sed ut amaretur ab omnibus amarent ut fratres venerabatur ut dominos
et in illorum salute suam salutem positam fatebatur · ceterisque autem eorum et univer
sis ordinem palatii quo regalis frequentatur ambitio · per eum dignitate spon
debat · ut qui sibi inferiores erant officio · se pares arbitrarentur · diffi
cile enim est gloriam virtute superare · et ab his diligi quos precedas · Quis videns
non hunc ambulans cum cantate est · quis pupillus non in eo reperit patrem · Tota orie
tis ecclesia · ad huius imperium viros ac laborantium desideria offerebant · Quicquid
ab imperatore poscebat · elemosyna in pauperes fieri · captivorum · misericordia in
calamitosis erat · Unde et vivi conaverat libenter impetrabat · et probat non unum sed
plurimis subveniret · Quid ultra differimus · Omnis caro fenum · et omnis gloria
eius quasi flos feni · Talia cum tanta · in terram parvam · dormivit in domino · et appositus
est ad patres suos · plenus dierum et lumine · et nutritus in senectute bona · cani
enim hominis sensus sapientia est · In brevi etate tempora multa complevit · Reliquit nobis
ex illo dulcissimos liberos · Uxor · heres pudicitie parva est · Nebridius parvus
patrem querentibus exhibet · sic oculos · sic ille manus · sic ora ferebat ·
parvula virgine cum matre inter alio · et similitudo morum proveniu cum
cupientis habitantes nos angustie in patre inspat · lungitur et eis manu
sparsit et lilium calamus · ebur florent · ostrum miscerant · sic refert
iuvere prius · ut ad venustatem preponderet · Sic inter mixta pingit si
militudine · ut in uno corpore utriusque cognoscas · In guantis est et mu
lieula ut hec ex parte omnium propinquorum · tamen tenere non dedignatur aug
ustus habet tenere · in primis alitur · Certatim ad se omnis rapiunt · per de
oscula · heret · in brachiis singulorum · garrula · atque balbutiens · lingue
offensione fit dulcior · hec que salvina quos nutrit · in ambitu eu abhorrens

tenere te credas. Ecce hereditas domini filii merces fructus ventris. Pro uno homine duos filios recepisti. Auctus est numerus castitatis. Quicquid debebas marito redde filiis. Amore patrum absentis dispendium tempera. Non est parvum apud deum meriti filios bene educare. Audi apostolum commonentem. Vidua eligatur non minus annorum lx. que fuit unius viri uxor in bonis operibus habens testimonium. si filios educavit. si hospicio suscepit. si sanctorum pedes lavit. si afflictis habundanter prebuit. si omne opus bonum subsecuta est. Didicisti cathalogum viduitatis tue. quid debeas nomini tuo. quibus virtutibus pudicicie gradum possideas. Nec te commoveat quod sexagenaria eligitur vidua. et putes adolescentulas ab apostolo reprobari. Et te erudi cum ab eo qui discipulo dixerat. Nemo adolescentiam tuam contempnat. non contemnebatur propter etatem. Alioquin omnes que ante lx. annos in viduitate sunt. hac lege accipiunt maritos. Ergo viduis qui instituebat ecclesiam et omni ordini providebat. Inopum pauperum quorum cura cum barnaba fuerat demandata. Illas vult ecclesie opibus sustentari. que propriis manibus non queant laborare. que vere vidue sunt. quas et etas probat et vita. Heli sacerdos offendit deum. ob vicia liberorum. Ergo e contrario placatur deus virtutibus eorum. si permanserint in fide et caritate et sanctificatione cum pudicicia. O Timothee te ipsum castum custodi. Absit ut sinistram suspicionem de te presbiter suspicaretur. Propter hoc Susanna lubricam etatem monuisse pietatis est. Quo sic tunc generi non est propter puellaribus annis debent intelligere. Vidua que in deliciis est. vivens mortua est. Hoc vas electionis loquitur et dicito sufficit thesauro. qui confidere aiebat. An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus. Hoc ille proclamat qui libere professus est fragilitatem humani corporis fatebatur. Non enim quod volo bonum hoc ago. sed quod nolo malum. Et iterum castigo et redigo in servitutem corpus meum, ne aliis predicans ipse reprobus inveniar. Si ille timet. quis nostrum potest esse securus. Si david amicus dei et salomon amatus eius victi sunt ut homines. ut et nunc nobis ad cautionem. et penitudinis ad salutem exempla prebeant. quis in lubrica via lapsum non metuat. Procul sint a conviviis tuis phasides aves. crassi turtures attagen ionicus. et omnes aves quibus amplissima patrimonia avolant. Nec ideo te carnibus vesci non putes si suum leporum cervorum et quadrupedum animantium esculentias reprobes. Non enim hec pedum numero sed suavitate gustus iudicantur. Scimus ab apostolo dictum. omnis creatura dei

bona est, et nichil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sed idem apostolus: bonum
est vinum non bibere et carnem non manducare. Et in alio loco: nolite inebriari
vino in quo est luxuria. Omnis creatura dei bona est. Predicat quod mulieres
pollicite pudicitiam quo placeant viris, comedant carnes, que carnibus serviunt, cur[illegible]
ferventer dispumant in coitum, que ligate maritis generationi ac liberis dant operam.
Quarum uteri portant fetus, earum et intestina carnibus impleantur. Tu vero
que in tumulo mariti sepelisti omnes pristinas voluptates, que lita purpurisso
et cerussa faciem pro friccione ad lacrimas diluisti, que pulla tunica nigris
calceolis candidas vestes et auratos soccos [illegible] nichil habes
necesse aliud nisi perseverare. Ieiunia, pallor et sordes gemme tue sint. Plu-
marum mollicies iuvenilia membra non foveat, balnearum calor novum ado-
lescentule sanguinem non incendat. Audi quid ex persona vidue continentis ethnicus
poeta decantet: Ille meos primus qui me sibi iunxit amores abstulit, ille habeat
secum servetque sepulcro. Si tanti vilissimum vitrum, quanti preciosissimum mar-
garitum? Que communi lege nature damnat omnes gentilis vidua voluptates,
quid expectandum est ancilla christiana, que pudicitiam suam non solum ei debet
qui defunctus est, sed ei cum quo regnatura est? Quaeso te ne generalia monita
et commonentes puellas primo vel suspicione et iniurie moveant. Et dubi-
tius me obiurgantis animo [illegible] non timentis [illegible]
a metu. Bonorum odor in feminis fama pudicicie est. Et quasi flos pulcherrimus
cito ad levem marcescit auram levique flatu corrumpitur, maxime si et etas
consentiat ad vitium et maritalis desit auctoritas, cuius umbra tutamen uxoris
est. Quid facit vidua inter familie multitudinem, inter ministrorum greges?
Quos nolo contempnat ut famulos, sed ut viros erubescat. Certe si am-
biciosa domus haec officia flagitant, preficiat his senem honestis moribus, cuius
honor domine dignitas sit. Scio multas clausis ad publicum foribus non caru-
isse infamia servulorum, quos suspectos faciebat aut cultus immoderatior aut im-
pudicus aut crassi corporis nitor aut etas apta libidini aut ex conscientia
[illegible] genus(?) [illegible] dissimulare frequenter erumpit
in publicum et conservos in suos despicit. [illegible] dominam sit. Ut
omni diligentia custodias cor tuum et caveas quamvis grande dote fingi potest. Non
[illegible] non [illegible] feminam. Non cantores
[illegible] venenata dulcedo [illegible] iuvenes voluptatis et [illegible] nichil

dextram fomentatur · nichil est tam sanctum quod non molle nigatur · habeto tecum sodales
et virginum choros · habeto inter sexus solatia · Exancillarum quoque moribus domine
iudicantur · certe cum tecum habeas sanctam matrem et latino iuncta servet virgo
est · non debes periculose externorum consortia querere · dominam sanctitate
generis · semper in manibus tuis sententia divina sit lectio · et tam crebre
orationes sint ut omnes cogitationum sagitte quibus adolescentia percuti solet ·
huiusmodi clippeo repellantur · difficile est immo impossibile
perturbationum initiis carere quas significantius greci pro
patheias vocant · nos ut ad verbum transferamus eloquio · ante passiones possumus
dicere · concupiscentiam vitiorum omnium titillent animos · et quasi in medio illis
nostrum iudicium sit · et abiicere cogitata · ut refertur · Dominus et nature dominus in
evangelio loquebatur · De corde exeunt cogitationes male · homicidia · adulteria ·
fornicationes · furta · falsa testimonia · blasphemie · Ex quo perspicuum est iuxta alterius libri testi-
monium · proclive esse cor hominis ab adolescentia ad malum · et inter opera carnis et
spiritus que apostolus paulus enumerat · mediam aciem fluctuare · nec hec ad illa
capientem · nam vitiis nemo sine nascitur · optimus ille est qui minimis urgetur ·
... velut de egregio in sermone reprehendens corpore nevos · hoc est quod
usque ad iram significat · Turbatus sum et non sum locutus · et in eodem
volumine · Irascimini et nolite peccare · Et iuxta doctrinam
ad nullum negligentie · iam te motibus ... irascimur debemus · ira enim
viri iustitiam dei non operatur · Quod de bona perturbatione dictum est · Referamus
ad ceteras · sicut irasci hominis est · et iram non perficere christianum · sic omnis
caro concupiscit que carnis sunt · et quibusdam illecebris ad mortiferas
animam voluptates trahit · sed nostri est voluptatis ardorem maiore in amorem
restringere · et lascivientem iumentum freno inedie subiugare · ut
non libidinem sed cibos querat · ac desideret · et ... moderamine
... alterius opere portet incessum · Quorsum ista · ut scias te non
... et passionibus humanis ... subiacere · De eodem ...
... in ... libro dicitur ·
nec regum purpuras timet · nec mendicantium spernit squalorem · Mul-
torum ... stomachum ... dolore ... mentem · ... parare ...
... nec statim ... blandimentum ·
... remedia · cavendum est ... dolore ... · Illud

et integram me et saluis membris totum salutis intrare. Aliud nudum ho-
rebie et credo ut Auctum ... ad extrema scripta coludi. Restat ut dicam
digamie indulgentiam. nec noverit illud apostoli: melius est nubere quam uri.
Scilicet quod peius est uri. et preterea non erit bonum nubere. Prorsus procul a
columnie. Scimus honorabiles nuptias, et cubile immaculatum. Etiam de pa-
radiso expulsus adam, unam uxorem habuit. Primus lamech maledictus
et sanguinarius. et de cain stirpe descendens, unam costam divisit in duas.
et plantarium digamie primus diluvii pena subvertit. Verum illud
apostoli, quod fornicationis metu indulgere compellitur scribens ad timotheum.
Volo adolescentulas nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam
occasionem dare adversario maledicti gratia. et statim subiecit:
Iam enim quedam abierunt retro sathanam. Ex quo intelligimus illum non
stantibus coronam, sed iacentibus manum porrigere. Vide qualia sint secunda
matrimonia que lupanaribus preferuntur. quia deviaverunt quedam post
sathanam. Ideo adolescentula vidua que se non potest continere, vel non
vult, maritum potius accipiat quam diabolum. Pulcra nimirum et appeten-
da res, que sathane comparatione suscipitur. Fornicata est quondam et Ierusalem.
et divaricavit pedes suos omni transeunti. In egypto primum devirginata
est et ibi fracte sunt mamme eius. Que cum ad desertum venisset. et moysen
ductorem impatiens, quasi estu libidinis furibunda diceret: isti sunt dii
tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. accepit precepta non bona, et iusti-
ficationes pessimas in quibus non vivet sed punietur. Quid ergo mirum si et
lasciviens vidua ... in luxuriate fuerit ... habens
damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. concedit digamie precepta
non bona, et iustificationes pessimas, ita prius indulgens maritum ut tam-
en ... ut pateat quod non tam viros datos quam adulteros a putanis
... filia ... in ... et ... ut posteriorum oblita, in priora
te extendas. Habes ... Iudith de hebreorum historia,
et annam filiam phanuelis ... claritate. que diebus et noctibus serviebant
in templo et orationibus atque ieiuniis thesaurum pudicicie conservabant.
Unde et altera in typo ecclesie diabolum capite truncavit. altera sal-
vatorem mundi primo suscepit. Sacramentorum ... futurorum. Unum in
calce sermonis ... ut brevitatem libelli non de inopia eloquii ... dramatis

sterilitate. Sed de pudoris magnitudine ... accendunt. In ... nostro ... diu ingerere auribus. Et oculum ... pr... meo

Epitaphium Nepotiani presbiteri ad Heliodorum episcopum.
A beato Jeronimo editum.

Grandes materias ingenia parva non sufferunt. Et in ipso conatu ultra vires ausa succumbunt. Quantoque maius fuerit quod dicendum est, tanto magis obruitur qui magnitudinem rerum verbis non potest explicare. Nepotianus meus, tuus, noster, immo Christi, et quia Christi, idcirco plus noster, reliquit senes, et desiderii sui iaculo vulneratos intolerabili dolore confecit. Quem heredem putabamus, funus tenemus. Cui iam meum sudabit ingenium? Cui litterule placere gestient? Ubi est ille ergodioctes noster (diversi operis ... [interlinear]) et cigni ... amore vox suavior. Stupet animus, manus tremunt, caligant oculi, lingua balbutit. Quicquid dixero, quia ille non audit, mutum michi videtur. Stilus ipse quasi sentiat, et cera subtristior vel situ obducitur. Quotiensque nitor in verba prorumpere et super tumulum epitaphii huius flores spargere, toties implentur oculi, et renovato dolore totus in funere sum. Moris quondam fuit ut super cadavera defunctorum in contione pro rostris ... liberi laudes ... et instar lugubrium carminum ad fletus et gemitus audientium pectora concitarent. En rerum in nobis ordo mutatus est, et in calamitatem nostram perdidit sua iura natura. Quod exhibere ... iuveni senes debuerant, hoc iuvenis exhibemus senes. Quid igitur faciam? Iungam tecum lacrimas? Sed apostolus prohibet, et christianorum mortuos dormientes vocat. Et dominus in evangelio: Non est mortua puella, sed dormit. Lazarus quia dormierat suscitatus est. Letor et gaudeo quia raptus est, ne malicia mutaret intellectum eius ... quia placita erat deo anima illius. Sed invito et repugnante ... ... genas lacrime fluunt ... inter ... ... Epicedium ... ... frangit affectus. Amore amara ... ... et amore ... ... discordes. ... ... suas ... ... Jonas ... ... Ille ... ... dilecta ... ...

ero morsus tuus inferne. Illius morte tu mortua es. Illius morte nos vivimus.
devorasti et devorata es. Dum assumpti corporis sollicitaris illecebra. et
avidis faucibus predam putas. Interiora tua adunco dente confossa sunt. Gratias
tibi christe salvator tua agimus creatura. quod tam potentem adversarium nostrum dum
occideris occidisti. Quis ante te miserior homine. Qui eterno mortis terrore prostratus
vitam ideo acceperat ut periret. Regnavit enim mors ab adam
usque ad moysen in eos qui non peccaverunt in similitudinem prevaricationis ade.
Si abraam isaac et iacob in inferno. quis in celorum regno. Si amici tui sub
pena offendentis ade. et qui non peccaverant alienis peccatis tenebantur
obnoxii. quid de his credendum est. qui dixerunt in corde suo non est deus. qui
corrupti et abhominabiles facti sunt in vanitatibus suis. qui corrupti et
abhominabiles facti sunt in voluntatibus suis. qui declinaverunt simul inu-
tiles facti sunt. non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Et si lazarus videtur
in sinu habraam locoque refrigerii. quid simile infernus et regna celorum. Ante
christum abraam apud inferos. post christum latro in paradiso. Et idcirco in resurrectione
eius multa dormientium corpora surrexerunt. et visa sunt in celesti ierusale-
m. Tuncque completum est illud eloquium. Surge qui dormis et elevare et illuminabit te christus.
Iohannes baptista in heremo personat penitentiam agite. appropinquabit enim regnum celorum.
A diebus iohannis baptiste regnum celorum vim patitur. et violenti diripiunt illud.
Flammea illa rumphea custos paradisi. et presidentia foribus cherubin christi restinc-
ta et reserata sunt sanguine. Nec mirum hoc nobis in resurrectione promitti. quoniam
qui in carne non secundum carnem vivimus. municipatum habemus in celo. Et
hic adhuc positis dicitur interea. regnum dei intra vos est. Adde quod ante
resurrectionem christi notus tantum erat in iudea deus in israel magnum eius nomen. Et
ipsi qui noverant eum tamen ad inferos trahebantur. Ubi tunc toto orbe
homines ab india usque britaniam. a rigida septentrionis plaga usque ad fer-
vores atlantici oceani tam innumerabiles populi. et tantarum gentium
multitudines. quam varie linguis et habitu tam vestibus et armis. piscium
ritu et locustarum. et velut musce et culices conterebantur. Absque notitia
enim creatoris sui omnis homo pecus est. Nunc vero passionem christi et resurrectionem eius cunctarum
gentium voces et littere sonant. Taceo de hebreis grecis et latinis
quas nationes fidei sue in crucis titulo dominus dedicavit. Immortalem animam
et post dissolutionem corporis subsistentem quam pytagoras somniavit democritus n...

reddidit. In obsidione Carthaginis filium Scipio devoraverant [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homines immo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fregerunt [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nec [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] angustias. [illegible] [illegible]
non timeo [illegible] [illegible] ad infantiam [illegible] [illegible] [illegible]. et Anaxagore [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] sciebam me genuisse mortalem. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolorem [illegible] [illegible] [illegible]. Platonis. Diogenis.
[illegible]. Carneadis. Posidonii. ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible]. et Xenophontem [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] coronatus [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] filium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. deposuit coronam [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] memorem
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] capitolium [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] abstinere sepeliri. [illegible] Paulus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Pretermitto [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible].
[illegible]. [illegible]. atque [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iacob Et David [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] in evangelio [illegible] [illegible]. Iudeorum [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eo libro quem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ne videamur [illegible]

et obvia quondam calcare vestigia. Scimus quidem nepotianum nostrum esse cum christo
et sanctorum mixtum choris. et quod hic nobiscum eminus aestimabat tractatibus et in exa-
minatione quaerebat ibi videntem comminus dicere. Sicut audivimus sic et
vidimus in civitate domini virtutum, in civitate dei nostri. Sed desiderium absen-
tiae eius ferre non possumus. non illius sed nostram vicem dolentes. Quanto ille feli-
cior tanto nos amplius in dolore quod tali caremus bono. flebat et soror
lazarum quem resurrecturum noverat. et ut veros hominis exprimeret
affectus, ipse salvator ploravit quem suscitaturus erat. Apostolus quoque eius qui
dixerat cupio dissolvi et esse cum christo. et alibi: mihi vivere christus est et mori
lucrum. gratias agit quod epaphras de morte ad vitam redditus sit
ne haberet tristitiam super tristitiam. non incredulitatis metu sed desiderii caritate.
Quanto magis tu et avunculus et episcopus. hoc est et in carne et in spiritu pater
doles avulsum tibi viscus tuum et quasi a te divulsum suspiras. Sed obsecro ut dolori
adhibeas in dolore modum memor illius sententiae. ne quid nimis. obligatoque parumper
vulnere audias laudes eius cuius virtute semper laetatus es. nec doleas
quod talem amiseris sed gaudeas quod talem habueris. Et sicut hi qui in brevi tabella
terrarum situs pingunt, ita in hoc isto volumine cernas adumbratas
non expressas eius imagines. suscipias a nobis non vires sed voluntatem.
Praecepta sunt rhetorum ut maiores eius qui laudandus est et eorum gesta altius
repetantur. sicque ad ipsum per gradus sermo veniat. quo videlicet avitis
paternisque virtutibus illustrior fiat. et aut non degenerasse a bonis aut me-
diocres ipse ornasse videatur. Ego carnis bona quae semper et ipse contempsit
in animae laudibus non requiram. nec me iactabo de genere, id est de alienis bonis
cum et abraam et ysaac sancti viri ismaelem et esau peccatores genuerint.
et e regione iepte in catalogo iustorum ab apostolo numeratus de me-
retrice sit natus. anima quae peccaverit ipsa morietur. Ergo et quae non
peccaverit ipsa vivet. Nec virtutes nec vitia parentum liberis im-
putantur. Ab eo tempore censemur ex quo in christo renascimur. Paulus persecutor
ecclesiae et mane lupus rapax beniamin ad vesperam dedit escam
ananiae ovi submittens caput. Sic et nepotianus noster quasi tenellus
vagiens et rudis [illegible] nobis quasi de iordane nascatur. Alius
forsitan scriberet [illegible] eremum dimiserit. et me
carissimum sodalem suum blanditiis provocaverit ut primum si fieri posset

cum parvulo in sua domo nepotem in nova repperisset ... Gallice nepotem dulcissimum
conspiceres. Sic est enim, deque eo quidem vaticinatus prius. Licet parvulus in
collo penderet Nepos. Referet tamen alius quomodo in palatio militans sub chlamyde
et candenti lino corpus eius cilicio triverit. et stans ante mundi potestates
lurida ieiuniis ora portaverit. quomodo adhuc sub alterius indutus armis
alteri militaverit. et ad hoc habuerit cingulum ut viduis. pupillis. oppressis.
miseris subveniret. Mihi non placent istae dilationes imperfectae servitutis dei.
Et centurionem Cornelium ut lego iustum, statim audio baptizatum. Verumtamen
tamen velut incunabula quaedam nascentis fidei comprobemus. ut qui sub
alienis signis devotus miles fuit donandus laurea [illegible]. post proprio regi
cepit militare. Balteo deposito. habituque mutato. quicquid castrensis pec-
unii fuit. in pauperes erogavit. Legerat enim. qui perfectus vult esse
vendit omnia quae habet et det pauperibus et sequatur me. Et iterum non potestis
duobus dominis servire. deo et mammone. Excepta vili tunica et operimento
pari. quo tantum corpus frigus excluderet. nihil sibi amplius re-
servavit. cultus ipse provinciae morem sequens. nec munditiis nec sordibus
notabilis erat. Cumque arderet cotidie aut ad Egypti monasteria per-
gere aut Mesopotamie invisere choros. vel certe insularum Dalmatie quae altino
tantum freto dividuntur. solitudines occupare. avunculum pontificem deserere
non audebat. tanta in illo cernens exempla virtutum. domique habens unde
disceret. In uno atque eodem et imitabatur monachum et episcopum venerabatur.
Non ut plerosque accidere solet assiduitas familiaritatem. familia-
ritas contemptum illius fecerat. sed ita eum colebat quasi parentem. ita ad-
mirabatur quasi cotidie novum cerneret. Quid multa? fit clericus
et per solitos gradus presbyter ordinatur. Ihesu bone qui gemitus, qui eiulatus
quae cibi interdictio. quae fuga oculorum omnium. Tunc primum et solum avunculo
iratus est. querebatur se ferre non posse et iuveniliter aetate in-
congruam sacerdotio causabatur. Sed quanto plus repugnabat. et tanto magis
omnium in se studia concitabat. et merebatur negando quod esse nolebat.
eoque dignior erat quo se clamabat indignum. Vidimus Timotheum nostri
temporis. et in nobis sapientiam. electum a Moyse presbyterum. quem ipse sciret
esse presbyterum. Igitur clericatum non honorem intelligens sed onus. prima cura
fuit ut humilitate superaret invidiam. deinde ut nullam sui obscoeni

ipse rumoris fabulas daret. ut cum mordebantur ad etatem eius
superaret adolescentiam. subvenire pauperibus. visitare languentes. pro
vocare hospitio. lenire blanditiis. gaudere cum gaudentibus. flere cum
flentibus. cecorum baculus. esurientium cibus. spes miserorum. solamen
lugentium fuit. ita in singulis virtutibus eminebat. quasi ceteras non
haberet. inter presbyteros et coequales primus in opere. extremus in ordine. quicquid
boni fecerat. ad avunculum referebat. si quid forte aliter evenerat quam putabat.
illum nescire. se errasse dicebat. in publico venerabatur episcopum. domi patrem
noverat. gravitatem morum hylaritate frontis temperabat. gaudium in
risu non chachinno intelligeres. viduas et virgines christi honorabat ut matres
hortabatur sorores cum omni castitate. iam vero postquam domum se contulerat. et
relicto foris clerico duritie se tradiderat monachorum. creber in orationibus
vigilans in precando. lacrimas deo. non hominibus offerebat. ieiunia in aurige
modum pro lassitudine et viribus corporis moderabatur. mense avun
culi intererat. et sic apposita quaeque libabat. ut et superstitionem fugeret.
et continentiam reservaret. sermo eius et omne convivium de scripturis aliquid
proponere. libenter audire. respondere verecunde. recta suscipere. prava
non acriter confutare. disputantem contra se magis docere quam vincere. et ingenuo pu
dore qui ornabat etatem. quid cuius esset simpliciter confiteri. atque in hunc
modum eruditionis gloriam declinando eruditissimus habebatur. illud
aiebat tertulliani. istud cypriani. hoc lactantii. illud hylarii est.
sic minutius felix. ita victorinus. in hunc modum est locutus arnobi
us. me quoque pro sodalitate avunculi diligebat [illegible] proferebat in mediu.
lectione quoque assidua. et meditatione diuturna. pectus suum bibliothecam
fecerat christi. quotiens ille transmarinis epistolis deprecatus est ut aliquid ad
se scriberem. quotiens nocturnum de evangelio petitorem et interpel
latricem viduam in me expressit. cumque ego silentio magis quam lit
teris denegarem. et pudore reticentis. pudorem suffundere postu
lantis. avunculum mihi opposuit precatorem vel deprecatorem. qui et liberius
pro alio peteret. et pro reverentia sacerdotii facilius impetraret. feci
ergo quod voluit. et brevi libello amicitias nostras eterne memorie consecravi.
quo suscepto. cresi opes et darii divitias se vicisse iactabat. illum
oculis. illum manibus. illum sinu. illum ore retinebat. cumque in strato fre-

- Audiens audierat [illegible] prouectus [illegible] divina pagina [illegible]
- [illegible] peregrinorum et amicorum quippiam venerat. [illegible]
super servo testimonio. et [illegible] episcopalis erat dimunctis mode-
rata et [illegible] [illegible] ut in [illegible]
placere vel displicere [illegible] videretur. Unde sit fervor et amore
dei [illegible] meditatio. [illegible] legem [illegible]
[illegible] nummum addant nummo et [illegible] suffocantes matronarum
opes venantur obsequio. sunt ditiores monachi quam fuerant seculares.
possidebant opes sub christo paupere. quas sub locuplete diabolo non [illegible]
rant. et suspirat eos ecclesia divites quos tenuit mundus [illegible]
mendicos. Nepotianus noster aurum calcans scedulas consectatur. Sed
sicut sui in carne contemptor est. et paupertate incedit ornatior. Ita
totum ecclesie [illegible] ornatum. De operatione [illegible] priorum [illegible]
[illegible] Sed et in [illegible] ostenditur [illegible]
[illegible] terra. [illegible] elefantorum. [illegible]
- [illegible] sed et in [illegible]
formam [illegible] et [illegible] quorum magis
[illegible] Roma [illegible] sollempnitatem [illegible]
[illegible] eque et in maioribus et in minoribus tanta est [illegible] pro
- [illegible] Erat ergo sollicitus si niteret altare.
si parietes absque fuligine. si pavimenta tersa. si ianitor creber in por-
ta. si vela semper in ostiis. si sacrarium mundum. si vasa luculenta. et in omnes [illegible]
[illegible] pia sollicitudo disposita. Non minus. non maius negligebat offi-
cium. Ubicumque quereres eum in ecclesia invenires. Nobilem virum quondam Fabium
miratur antiquitas. qui etiam Romane scriptor hystorie est. sed magis ex
- pictura quam litteris nomen invenit. et Beseleel nostrum [illegible]
et spiritu [illegible] scriptura testatur. [illegible] filium mulieris [illegible]
tabernaculi dei [illegible] supellectilem fabricati sunt. Quomodo [illegible]
[illegible] et uberes agri [illegible] nimia ubertate luxuriant. Ita sollertia
ingenii et mens plena virtutibus [illegible] dividebatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] patrum [illegible] [illegible] [illegible]
Itaque laborem [illegible] et studium [illegible]. Quare [illegible] talia [illegible]
[illegible] qualis finis erit. Miserabilis humana conditio et sine [illegible]
omne ad nihilum [illegible] quod te subtrahis. quid tergiversor oratio. quasi enim
mortem illius differre possimus, et vitam facere longiorem. Sic timemus ad [illegible]
[illegible] pervenire. Omnis caro fenum, et omnis gloria eius flos feni. Ubi
nunc decora illa facies, ubi totius corporis dignitas, qua velut in pulchro indumento
[illegible] vestiebatur. Marcescebat pro dolor flante austro lilium et
purpura viole in pallorem sensim migrabat. Cum estuaret febribus, et
venarum fontes hauriret calor, lasso anhelitu tristem avunculum conso
labatur. letus erat vultus, et universis circa plorantibus solus ride
bat. proicere pallium. manus extendere. videre que alii non videbant
et quasi in occursum se erigens. salutare venientes. Intelliges eum non
emori. sed emigrare, et mutare amicos. non relinquere. Volvuntur
per ora lacrime. et offirmato animo, non queo dolorem dissimulare quem
patior. Quis crederet in tali illum tempore nostre necessitudinis recordari.
et luctante anima studiorum scire dulcedinem. Apprehensa avunculi manu. Hanc
inquit tunicam qua utebar in ministerio Christi mitte Ieronimo dilectissimo mihi. etate pa
tri collegio. et quicquid a te nepoti debebatur affectus, in illum transfer quem mecum
pariter diligebas. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] amore [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ille [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnes sapientum vitam medi
tationem esse mortis. Laudant hoc philosophi. et in celum ferunt. Sed multo fortius
[illegible] [illegible] gloriam. Aliud est [illegible] [illegible]. Aliud nunc mori
[illegible]. Aliud mori in [illegible]. Ille moritur [illegible] ad gloriam [illegible]
[illegible] aliquam [illegible] et si [illegible] longevos
[illegible] nongentos vite [illegible] annos. ut ante diluvium vivebat humanum genus. et
Matusale nobis tempora donarentur. tamen nichil esset preteritum longitudo que esse desisset. Et enim
inter eum qui decem vixit annos. et eum qui mille. postquam idem vite finis advenerit. et irrevocabilis

mortis nostre in pactu omne [illegible] est. si qui magis senex onustus peccatis
fiat pro statu. Optima queque dies miseris mortalibus evi prima fugit. subeunt
morbi tristisque senectus et labor et dure rapit inclementia mortis. Novi [illegible]
varii [illegible] est multa mortalium mala. Non est [illegible] multi fuerunt
in lapide et in [illegible] [illegible] [illegible] antiquitas. Et herodius [illegible] nata-
[illegible] omnium [illegible]. gaudet in funere. prudentia [illegible] omnium plebs [illegible]
[illegible] regi aut stat loco [illegible] lacrimam plebi [illegible] hone [illegible] non [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] opo [illegible] regi. [illegible] nolentes [illegible]. [illegible] volentibus. Ille [illegible]
[illegible]. hic [illegible] donatur. Ille [illegible] custodit ad mortem. hic [illegible]
[illegible]. [illegible] omnium [illegible]. [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Quicquid fortis. id [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ne [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. aut [illegible] cogantur delinquere. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] lacrimas [illegible].
ne [illegible] [illegible] in corpore [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] putatur
[illegible]. [illegible] est non [illegible] [illegible] non [illegible] mortem. [illegible]
[illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] mortis dolore. [illegible] et
[illegible] et ratione [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] calamitates ut non [illegible] plangendus sit quia hac [illegible] [illegible]. qui
[illegible] et qui [illegible] [illegible] [illegible]. Constantinus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] ad pugnam.
in [illegible] moriens. magno dolore [illegible] reliquit imperium. Iuli-
anus [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] operatus. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] in gallia [illegible]. [illegible] Romanos [illegible] [illegible]
nes [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] omnibus [illegible] sit humana potentia. Valentinianus
[illegible] [illegible] [illegible] et multas [illegible] [illegible] vomitu sanguinis
[illegible] est. huius germanus Valens gothico bello [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et mortis [illegible] et [illegible]. Gratianus ab [illegible] [illegible]. et ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] Valentinianus, et pene puer [illegible].
[illegible] [illegible]. [illegible] multo sanguine [illegible]. [illegible] ab urbe [illegible]
[illegible] [illegible]. et cadaver [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

in proelio maximo eugenio. qui dum rerum potirentur terrori generibus
omnes captos stetisse ante ora victorum. et quod potentissimis quondam miserrimum est, prius
ignominia servitutis quam hostili mucrone confossos sunt. Dicat aliquis regum talis
condicio est et feriunt summos fulgura montes. Ad privatas venio dignitates
nec de his loquar qui excesserunt biennium. Atque ut ceteros praetermittam. sufficit nobis
duorum nuper consularium diversos exitus scribere. Abundantius egens et pauper Sidone exulat.
Rufini caput pilo Constantinopolim gestatum est. et abscisa manus dextera ad dedecus in-
satiabilis avaritiae ostiatim stipes mendicavit. Timasius praecipitatus repente
de altissimo dignitatis gradu evasisse se putat. quod inglorius vivit Assem.
Non calamitates miserorum sed fragilem humanae condicionis narro statum. Horret
animus temporum nostrorum ruinas prosequi. Viginti et eo amplius anni sunt
quod inter Constantinopolim et Alpes Iulias cotidie Romanus sanguis effunditur.
Scythiam. Thraciam. Macedoniam. Dardaniam. Daciam. Thessaloniam. Achaiam. Epiros. Dal-
matiam. cunctasque Pannonias. Gothus. Sarmata. Quadus. Alanus. Hunni.
Vandali. Marcomanni. vastant. trahunt. rapiunt. Quot matronae quot
virgines Dei. et ingenua nobiliaque corpora his belluis fuere ludibrio.
Capti episcopi. interfecti presbyteri. et diversorum officia clericorum. Subversae ecclesiae. ad
altaria Christi stabulati equi. martyrum effossae reliquiae. Ubique luctus. ubique
gemitus. et plurima mortis imago. Romanus orbis ruit. et tamen
cervix nostra erecta non flectitur. Quid putas nunc animi habere Corinthios. Athenienses.
Lacedaemonios. Arcadas. cunctamque Graeciam. quibus imperant barbari. Et certe pau-
cas urbes nominavi. in quibus olim fuere regna non modica. Immunis
ab his malis videbatur Oriens. et tantum nuntiis consternatus. Ecce tibi anno
praeterito ex ultimis Caucasi rupibus immissi in nos non Arabiae. sed septentrionis
lupi. tantas brevi provincias percurrerunt. Quot monasteria capta. quantae
fluviorum aquae humano cruore mutatae sunt. Obsessa Antiochia. et urbes
reliquae quas Halys. Cydnus. Orontes. Eufratesque praeterfluunt. Tracti
greges captivorum. Arabia. Phoenix. Palaestina. Aegyptus timore
captivae. Non mihi si linguae centum sint. oraque centum. ferrea vox. omnia
poenarum nomina percurrere possim. Neque enim historiam proposui scribere. sed
nostras breviter flere miserias. Alioquin ad haec merito explicanda et Thucydi-
des et Sallustius muti sint. Felix Nepotianus qui haec non videt. felix qui
ista non audit. Nos miseri qui aut patimur aut patientes fratres nostros

[...]tute perspicimus. et tamen nec uolumus. eosque qui hec uiderent flere
potius quam beandos putamus. olim offensum sentimus, nec placamus deum.
Nostris peccatis barbari fortes sunt. nostris uitiis romanus superatur exercitus.
Et quasi non hoc sufficeret cladibus plus pene bella ciuilia quam hostilis mucro
consumpsit. Miseri israelite ad quorum comparationem nabugodonosor seruus
dei scribitur. Infelices nos. qui tantum displicemus deo ut per rabiem barbarorum
illius in nos ira deseuiat. Ezechias egit penitentiam. et centum octoginta quinque
milia assiriorum ab uno angelo una nocte deleta sunt. Iosaphat laudes domino
concinebat et dominus pro laudante superabat. Moyses contra amalech non
gladio sed oratione pugnauit. Si erigi uolumus prosternamur. pro pudor
et stolida usque ad incredulitatem mens. Romanus exercitus uictor orbis et dominus
ab his uincitur. hos pauet. horum terretur aspectu. qui ingredi non ualent.
qui si terram tetigerint. se mortuos arbitrantur. et non intelligimus prophetarum uocem.
Fugient mille uno persequente. Nec amputamus causas morbi ut morbus pariter
auferatur. statimque cernamus sagittas pilis. tiaras galeis. caballos
equis cedere. Excessimus consolandi modum. et dum unius mortem flere pro-
hibemus totius orbis mortuos planximus. Xerxes ille rex potentissimus qui
subuertit montes. maria constrauit. cum de sublimi loco infinitam hominum mul-
titudinem et innumerabilem uidisset exercitum. flesse dicitur. quod post centum annos
nullus eorum quos tunc cernebat superfuturus esset. O si possemus in talem ascendere
speculam de qua uniuersam terram sub nostris pedibus cerneremus. Iam tibi ostenderem
totius mundi ruinas. gentes gentibus et regna regnis collisa. alios torqueri. alios
necari. alios obrui fluctibus. alios ad seruitutem trahi. hic nuptias. ibi
planctum. illos nasci. istos mori. alios affluere diuitiis. alios mendicare.
et non xerxis tantum exercitum. sed totius mundi homines qui nunc uiuunt in breui
spatio defuturos. Vincitur sermo rei magnitudine. et minus est omne quod
dicimus. Redeamus igitur ad nos. et quasi de celo descendentes paulisper nostra
uideamus. Sentimus obsecro te quando infans. quando puer. quando iuuenis.
quando robuste etatis. quando senex factus sis. Cotidie morimur. cotidie commu-
tamur. et tamen eternos esse nos credimus. Hoc ipsum quod dicto. quod scribi-
tur. quod relego. quod emendo de uita mea tollitur. Quot puncta notarii. tot meorum
damna sunt temporum. Scribimus atque rescribimus. transeunt maria epistole et fin-
dente sulcum carina per singulos fluctus etatis nostre momenta minuuntur.

Dum sumus licet quod nos amore sociamur. Caritas patiens est. benigna est. Caritas
non zelatur. non agit perperam. non inflatur. omnia sustinet. omnia credit.
omnia sperat. omnia patitur. Caritas numquam excidit. Hoc semper vivit in pectore.
Ob hunc Nepotianus noster absens praesens est. et per tanta terrarum spatia di-
visos utraque complectitur manu. Habemus mutuae obsides caritatis. Jungamur
spiritu, stringamur affectu. et fortitudinem mentis, quam beatus papa Chromatius
ostendit in dormitione germani. nos [illegible] in filio. Illum nostra pagella
decantet. [illegible] Quem corpore non valemus, recordatione
teneamus. Et cum quo loqui non possumus, de eo loqui numquam desinamus.

Item epistola Jeronimi ad Pammachium
de dormitione Pauline.

Sanato vulneri et in cicatricem post dolorem coeunti si medicina colorem
reddere voluit. dum pulchritudinem corporis quaerit. plagam doloris renov-
-at. Ita et ego serus consolator qui importune per biennium [illegible] ve-
-reor ne nimis importunius loquar. et attrectans vulnus corporis tui
quod tactu et ratione curatum est. commemoratione exasperem. [illegible]
[illegible] quae sicuti [illegible] et Byzantium regnum lacte nutrita
possit [illegible] nomen [illegible] rosam et
pupillam [illegible] in [illegible] fundatur orbis et tota [illegible] filiorum
praedatur ambitio [illegible] maritum videat [illegible]
et propinquum [illegible] est. Sed bon[illegible]
[illegible] sanctus. Languor [illegible] plus [illegible]
in agro terrae bonae [illegible] centesimum. sexagesimum et tricesimum
[illegible] mulieribus et sanguine et virtute [illegible] tria [illegible]
[illegible] Paula [illegible]
[illegible] Paulina [illegible] matrimonii nobile [illegible] filia [illegible]
[illegible] viderat [illegible] Et ut quadrigi
[illegible] una [illegible] feminae [illegible] respondent [illegible]
[illegible] Pammachius [illegible] cognatus [illegible] ma-
[illegible] vocabula non [illegible] hunc oro[illegible] romani
[illegible] et [illegible] quos et [illegible]
[illegible] ad palmam tenditur [illegible]
[illegible] non opportunos flagelli

verbera. Sed ad nostras hortamenta ferventes. Dicamus aliquid et de philosophis.
Quattuor distinctas virgines describunt Stoici ita sibi invicem nexas et mutuo co-
herentes, ut qui unam non habuerit omnibus careat: prudentiam, iustitiam, forti-
tudinem, temperantiam. Has quattuor sic tenes singulas ut tamen emineas in sin-
gulis. Prudentia in te, in matre iustitia, in virgine fortitudo, in nupta tem-
perantia predicatur. Quid enim te sapientius, id est stultam mundi stultitiam
expetis? Christus est dei virtus et dei sapientia. Quid matre iustius, que dividens
vos opum distribuens dotem divitias ... quid Eustochio amare debentibus?
Quid Eustochio fortius, que nobilitatis portas et arrogantiam consularis familie
virginali proposito fregerit, et in urbe prima primum genus subiugaverit
pudicicie? Quid Paulina temperantius, que legens illud apostoli: Honorabiles nu-
ptie et cubile immaculatum, non sororis felicitatem, non matris continentiam
ausa appeteret, maluit in humilioribus tuta pergere, quam in pendulo gradu
sublimiorum fluctuare. Hec illa in iure sancti matrimonio nichil aliud
diebus ac noctibus cogitavit, nisi ut ... fructu nuptiarum gradum casti-
monie scanderet. Et tamen uxor femina facta virum propositi
sui iungeret, non relinquens mariti comitem, sed expectans. Siquidem
multos abortus et experta fecunditatem orbitatem non desperat liberorum
et socrus aviditatem, mariti tristitiam proponit imbecillitati sue.
Dicam aliquid de Rachelis exemplo et de filio doloris ac dextre, quem
desiderans ... recitat auctoritatem, dictam illam non prime sententie
dei: crescite et multiplicamini et replete terram. Non officio coniugali placere
voluisse, sed hoc optasse filios, ut Christo virgines pareret. Legimus et
uxorem sacerdotis Finees audita captivitate arce domini, proditorum
dolore correptam edidisse filium ... et inter manus et officia fe-
minarum animam emisisse. ... bonam ... hoc est plus virtutis
ac dotis. ... in ... sacerdotii ... nominis ...
Post dormitionem coniugis Pauline Pammachium monachum ecclesia repperit.
Postumum et patris et coniugis nobilitatis patrem, elemosinis divitem,
humilitate sublimem. Apostolus scribit ad Corinthios: Videte vocationem vest-
ram, quia non multi sapientes, non multi nobiles ... in ecclesie
rudimentis possidebant. Ut granum sinapis paulatim in arborem consurgeret,
ut fermentum evangelii totam ecclesie massam altius elevaret. Nostra

temporibus Roma possidet · quod mundus ante nescivit · Tunc rari sapientes ·
potentes · nobiles · christiani · Nunc multi monachi sapientes · potentes · nobiles
quibus cunctis Pammachius meus sapientior · potentior · nobilior · magnus in magnis
primus in primis · ΑΡΧΙСΤΡΑΤΗΓΟС · [illegible]
monachorum · Tales Paulina morte sua nobis liberos dedit · quos vivens cupi-
-erat possidere · Letare sterilis que non paris · erumpe et clama que non par-
turis · quoniam quot Rome pauperes sunt · tot filios repente genuisti · Radiabant
quondam gemme quibus ante collum et facies ornabatur · egentium ventres sa-
turant · Vestes serice et aurum in fila lentescens in mollia lanarum
vestimenta mutata sunt · quibus repellatur frigus · non quibus nudetur ambitio ·
deliciarum quondam supellectiles virtutum servit · Ille cecus extendens manum
et sepe ubi nemo est clamitans · heres Pauline · coheres Pammachii
est · Illum truncum pedibus et toto corpore se trahentem · tenere puelle sustentat
manus · Fores que prius salutantium turbas vomebant · nunc miseris
obsidentur · Alius tumenti aqualiculo mortem parturit · alius elinguis et
mutus · et ne hoc quidem habens unde roget · magis rogat dum rogare non potest ·
hic debilitatus a parvo non sibi vivit sed alteri · ille putrefactus morbo regio
supervivit cadaveri suo · non mihi si lingue centum sint · oraque centum · omnia penarum
percurrere nomina possim · hoc exercitu comitatus incedit · in his Christum confovet · horum
sordibus dealbatur · munerator pauperum et egentium candidatus sic festi-
nat ad celum · ceteri mariti super tumulos coniugum spargunt violas · rosas ·
lilia · floresque purpureos · et dolorem pectoris his officiis consolantur · Pam-
machius noster sanctam favillam ossaque veneranda helemosyne balsamis rigat ·
his pigmentis · atque odoribus fovet cineres quiescentes · sciens scriptum ·
sicut aqua extinguit ignem · ita et elemosyna peccatum · Quantas virtutes
habeat misericordia · et quibus donanda sit premiis · beatus Ciprianus grandi
volumine prosequitur · et Danielis consilium probat · qui regem impiissimum
si audire voluisset · monebat pauperum sustentatione salvandum · Gaudet hoc
herede sua mater tali · non dolet opes alias pervenire · quas nunc
cernit his quibus ipsa voluerat erogari · quin potius gratulatur · absque labore suo
sua vota compleri · Non enim rebus diminuta · sed opere commutata est · Quis
enim hoc crederet · ut consulum pronepos · et Furiani germinis decus inter
purpuras senatorum furva tunica pullatus incederet · et non erubesceret

omnes sodalium et deridentes se ipso videret: et confusio que ducit ad mor-
tem, et confusio que ducit ad vitam. Prima virtus est monachi contempnere hominum
iudicia et semper apostoli recordari dicentis: Si adhuc hominibus placerem, Christi
servus non essem. Tale quid et dominus loquitur ad prophetas quod posuerit faciem
eorum in urbem eneam et lapidem adamantinum et columnam ferream,
ne paveant ad iniurias populi, sed impudentiam contempnantium frontis
rigore conterant. Ingenia liberalia citius frangit verecundia quam metus:
superat et quos tormenta non vincunt interdum vincit pudor. Non est
parvum virum nobilem, virum disertum, virum locupletem, potentium in pla-
teas vitare comitatum, miscere se turbis, adherere pauperibus, rusticis
copulari, de principe vulgus fieri. Sed quanto humilior, tanto sublimior
est. Micat margaritum in sordibus, et fulgor gemme purissime in luto
radiat. Hoc est quod dominus repromisit: glorificantes me glorificabo. Alii
hoc intelligunt de futuro, quando meror vertitur in gaudium et transe-
unte mundo sanctorum corona non transit. Ego et in presenti video promis-
sa compleri. Antequam Christo totam mentem sacraret, notus erat in senatu: sed
et multi alii habebant infulas proconsulares. Totus orbis huiuscemodi ho-
noribus plenus est. Primus erat inter primos, sed et alios dignitate
sed et alios sequebatur. Summus clarus honor vilescit in turba, et apud
bonos viros in dignitatem ipsa fit dignitas, quam multi possident indigni. Unde
eleganter Ciceronis illud, cum quosdam ait magis ornare voluisse, non illos hono-
rasse. Sed hoc nomen ipsa ornavit. Ut nunc omnes Christi ecclesie Pammachium
loquuntur: mirantur urbes pauperem, quem hucusque divitem nesciebat. Quid con-
sulatu illustrius? Annuus honor est, et cum alius successerit prior deponit-
tur: latet in multitudine laurea, et triumphi interdum triumphantium sordibus pol-
luuntur. Quod in primariis patriis tractabatur, et sola nobilitas possi-
debat, quod Marii vir Numidie triumphator atque Cimbrorum ob nobilitatem
familie patraverat, et dignius quod ipso ultra annos pueritie meruit,
nunc sola militia possidet. Et agenti que sunt Dei Fulgentius et
... plus quam amisimus accepimus. Eterna temporibus et grandia parvis mut-
avimus, centuplicato fenore ut promissa reddantur. Tali agro et spar... semen fenerat.
Qui pater admonere ... consilium ... ...
... et bonum scire me ... ...

grandia in audientium ponuntur arbitrio. Et ideo virginitatem apostolus non imperat. quia dominus disputans de eunuchis qui se castraverunt propter regna celorum. et ad extremum intulit. qui potest capere capiat. Non est enim volentis neque currentis sed miserentis est dei. Si vis inquit perfectus esse. non tibi imponitur necessitas. ut voluntas premium consequatur. Si vis perfectus esse. et desideras esse quod prophete. quod apostoli. quod christus est. Vende non partem substantie. ne timor penurie infidelitatis occasio sit. et cum anania et saphira pereas. sed omnia que possides. Et cum vendideris da pauperibus. non locupletibus. non superbis. Da quo necessitas sustentetur. non quo augeantur opes. Cumque legeris illud apostoli. bovi trituranti os non alligabis. et dignus est operarius mercede sua. et qui altario ministrant. de altario participant. contentus habeas ... victum atque vestitum. ... Si videris fumare patinas. et phasidas aves. lentis vaporibus decoqui. sub argenti pondere ferventes ... mannos. comatulos pueros. preciosas vestes. picta tapetia. ... largitore. cui largiendum est. Pars sacrilegii est rem pauperum non pauperibus dare. Et tu non est satis perfecto et consummato viro opes contempnere. pecuniam dissipare. et proicere quod in momento et perdi et inveniri potest. Fecit hoc Crates thebanus. fecit Antisthenes. fecerunt plurimi quos vitiosissimos legimus. Plus de te exigitur quam ab illis. Quid enim philosophus glorie animal et popularis aure atque rumorum venale mancipium. Tibi non sufficit opes contempnere. nisi christum sequaris. Christum autem sequitur qui peccata dimittit. et virtutum comes est. Christum scimus sapientiam. Hic thesaurus in agro scripturarum reperitur. Hec gemma multis emitur margaritis. Si autem adamaveris captivam mulierem. id est sapientiam secularem. et eius pulchritudine captus fueris. decalva eam. et illecebras crinium atque ornamenta verborum cum emortuis unguibus seca. lava eam prophetali nitro et tunc requiescens cum illa dicito. sinistra eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. Et multos tibi fetus captiva dabit. ac de moabitide efficietur israhelitis. Christus redemptio est. idem redemptor et pretium. Christus omnia est. ut qui omnia propter christum dimisit. unum inveniat pro omnibus. et possit libere proclamare. Pars mea dominus. Sentio te divinis ardere doctrinis. nec temeritatem quorundam docere quod nescias. sed ante discere quod docturus sis. Simplicior epistula tua olet prophetas. apostolos sapit. Non affectatam sequeris eloquentiam. nec more puerili argutas sententiolas in clausulis stringis. Ubi turgens spuma dilabitur. Et ipsius grandis

tumor. Preclara sanitas est. Scitum est illud Catonis. Sat cito. si sat bene. [illegible]
Quod nos quondam adolescentuli cum a perfecto oratore in prefatiuncula diceretur.
risimus. Meminisse te puto erroris mutui. quando omne Athenaeum scholasticorum
vocibus personabat. sat cito. si sat bene. Felices igitur essent artes [illegible]
si de illis soli artifices iudicarent. Poetam non potest nosse. nisi qui versum potest stru-
ere. Philosophos non intelligit. nisi qui scit dogmatum varietates. Manifesta
et oculis patentia magis probant artifices. Vide quam dura sit necessitas. [illegible]
[illegible] ad animam ducere. quamvis standum est in medio. Et ille in turba metuendus.
quem tu solum videres despicias. Hec [illegible] ut [illegible] potentiores
non magnopere cures. quod imperatorum de somno tuo [illegible] [illegible]. Sed
[illegible] cordis medullas [illegible] [illegible] [illegible] cum legeris
cum [illegible]. cum vigilaveris. cum dormieris. amor tibi buccina in aure tua sonet. Sic
vivas ut [illegible] animam tuam. Hoc amore [illegible] quere in lectulo
tuo. quem desiderat anima tua. Et loquere confidenter. Ego dormio et cor meum vigilat.
[illegible] inveniens eum. et tenens. non dimittes. Et si paululum dormitantem elapsus
fuerit e manibus. noli protinus desperare. Egredere in plateas. adiura filias Ierusalem.
Reperies eum cubantem in meridie. lassum. ebrium. nocturno rore madefactum. Inter greges
sodalium. in aromatum varietatibus. inter poma paradysi. Ibi ei da mamillas
tuas. sugat de [illegible] pectore. et requiescant inter medios cleros. penne
deargentate columbe. et posteriora eius in virore auri. Parvulus iste et puer
butiro et melle nutriatur. [illegible] inter montes [illegible] cito crescit
in iuvenem. velociter hostes spoliat. [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible]. Audio te xenodochium in portu fecisse Romano. et virgam de arbore
Abraam in Ausonio plantasse littore. Quasi Eneas nova castra metaris. et
[illegible] [illegible] cogente [illegible] penuria [illegible] et quadrupes
[illegible] non reperit. tu vicinus [illegible] domum [illegible] edificas. et [illegible]
famem. [illegible] caritatis compensas. Ecce iam nostra transgrederis. stadium
summum tenens. et [illegible] ad [illegible]. Primus inter monachos. In
prima urbe primus. [illegible] patriarcham Loth [illegible] declinas. [illegible]
eligat. et iuxta pytagore litteram [illegible] in magis [illegible] ac [illegible]
[illegible] in arduis. et [illegible]. [illegible] ut [illegible]
litterarum. [illegible] filiis [illegible]. Hereditatem tuam [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] at [illegible] auro argento [illegible] [illegible]

fantasias habebat familias ut ad subitos nuntios vernaculos armare posset exercitum. et iiii^or reges quos quinque reges fugaverant, nudam [illegible] occidit. Et hic vero circa hospitalitatis officio dum homines non refutat suscipere meruit deum. Non pueris et ancillis imperat ut hospitibus ministrarent [illegible] bonum quod exercet pallio minuit. Sed quasi repta preda cum Sarra humanitati se iunxit. Ipse pedes lavit, ipse pinguem vitulum de armento humeris deportavit. Stetit ut famulus peregrinis prandentibus, et Sare manibus coctos cibos ieiunaturus apposuit. Hec moneo frater karissime pietate qua te diligo, ut non solum pecuniam, sed et te ipsum deo offeras, hostiam vivam, placentem deo. Rationabile obsequium tuum et imiteris filium hominis qui non venit ministrari, sed ministrare. Et quod patriarcha alienis, hoc discipulis et servis magister exhibuit et dominus. Coram domino omnia que hic possidet. dives potest paupertatem sua. Extinguit igitur diabolus [illegible], in istace [illegible]. Erat hostis antiquus magis [illegible] in [illegible] et clamide. Facilius abicitur quod haeret extrinsecus. Intestinum bellum periculosius est. Coniuncta disiungimus, unita dividimus. Zacheus dives in [illegible]. Dives pauper. Reddidit ille quadruplum quod rapuerat. Dimidium pauperibus [illegible] [illegible] nisi fuit. Recepit ipsum Christum hospitem. Salus facta est domui eius. Et cum quia pusillus erat, et altitudinem parvitatis non poterat excrescere, non fuit in pusillo astore [illegible]. Dives autem quidam ad dives [illegible]. Quidam ad voluntatem [illegible] pro [illegible]. Sacrificanda [illegible] [illegible] nostra. [illegible] Diane [illegible] [illegible] [illegible]. non aqua portio est. et [illegible] non [illegible] offeras. et [illegible] non [illegible] [illegible]. Quid [illegible] primus [illegible] primus monachus est expositum. non [illegible] [illegible] monachus occasio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] pauperibus. Inopum [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] aqua portio. lingua gladios. [illegible] [illegible]. ubi [illegible]. ubi flagella. [illegible]. [illegible] et in omnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Ego autem [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. non [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible]

et lucernas concinnant, ut accendunt focum, pavimenta verrunt, mundant legumina, holerum fasciculos in ferventem ollam demittunt, apponunt mensas, calices porrigunt, effundunt cibos, huc illucque discurrunt. Et cum magna [illegible] cum illis habitat. Nunc quasi ad [illegible] ministeria, aliis praebere non poterant. Ego novi [illegible] a tanto labore [illegible] quas ipse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] fervore [illegible] in [illegible] prima aedificare monasterio et diversorium [illegible] aperuero, ne forte iterum [illegible] cum Maria et Ioseph [illegible] non inveniat hospitium. [illegible] de toto orbe confluentibus turbis [illegible] monachorum, ut nec coeptum opus deserere nec [illegible] ferre valeamus. Unde quia paene nobis illud de evangelio contingit, ut futurae turris non ante computaremus impensas, compulsi sumus fratrem Paulinianum ad patriam mittere, ut semirutas villulas quae barbarorum effugerunt manus, et parentum communium census venderet, ne coeptum sanctorum ministerium deserentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. Ille cum sorore [illegible] [illegible] modicum ad portum [illegible] [illegible].

Epistola [illegible] Ieronimi ad Marcellam de fide nostra
et dogmate heretico.

Testimonia quae de Iohannis evangelio congregata sunt, quae tibi quidam Montani sectator ingessit, in quibus salvator noster se ad patrem iturum missurumque paracletum pollicetur, in quae tempora sint repromissa et in quod tempus expleta, apostolorum acta testantur. Decima die, inquit, post ascensionem Domini, hoc est quinquagesima post resurrectionem, Spiritum sanctum descendisse, linguasque credentium esse divisas, ita ut unusquisque omnium gentium sermone loqueretur, cum quidam adhuc parum credentium ebrios eos assererent, et Petrus stans in medio apostolorum, omnis congregationis aiebat: Viri Iudaei, et omnes qui habitatis in Hierusalem, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea. Non enim sicut vos aestimatis hi ebrii sunt, cum sit hora tertia; sed hoc est quod dictum est per Iohel prophetam: In novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de spiritu meo super omnem carnem, et prophetabunt filii et filiae eorum, et iuvenes visiones videbunt, et seniores somnia somniabunt. Et quidem super servos meos et ancillas effundam de spiritu meo. Si igitur apostolus Petrus, super quem Dominus fundavit ecclesiam, et

prophetias et promissione in ecclesie ordine memorant. Quid possumus nobis non
aliud videri quam quod volunt respondere. Et Philippi devotas quattuor filias prophetas-
se et prophetam Agabum legimus. Et in divisionibus spiritus inter apostolos et doctores prophetas quoque
apostolo scribente formatos, ipsumque Paulum multa de futuris hereticis et de fine saeculi
prophetasse. Quod autem non recipimus prophetiam Domini signatam passione, quam non recipi-
mus quam priorem veteris novique auctoritatem non congruunt. Primum in fidei regula discre-
pamus. Nos patrem et filium et spiritum sanctum in sua unumquemque persona ponimus, licet substantia
copulemus. Illi Sabellii dogma sectantes Trinitatem in unius persone angustias
cogunt. Nos secundas nuptias non tam appetimus quam concedimus, Paulo iubente
ut vidue adolescentule nubant. Illi in tantum putant scelerata iterata co-
niugia, ut quicumque hoc fecerit adulter habeatur. Nos unam quadragesimam secundum traditionem apostolorum
toto nobis orbe congruo ieiunamus. Illi tres in anno faciunt quadragesimas, quasi
tres passi sint salvatores. Non quod et per totum annum, excepto penthecosten, ie-
iunare non liceat, sed quod aliud sit necessitate, aliud voluntate munus offerre. Apud
nos apostolorum locum episcopi tenent, apud eos episcopus tertius est. Habent enim primos de Pepusa
Frigie patriarchas, secundos quos appellant cenonas, atque ita in tertium, id est pene ulti-
mum locum episcopi devolvuntur, quasi exinde ambitiosior religio fiat, si quod
apud nos primum est, apud illos novissimum sit. Illi ad omne pene delictum eccle-
sie obserant fores. Nos cotidie legimus: malo penitentiam peccatoris quam mortem. Et numquid
qui cadit non resurget, dicit Dominus. Et convertimini ad me filii convertentes, et ego curabo
contritiones vestras. Rigidi autem sunt, non quod et ipsi plura non faciant, ut peccent. Sed hoc
inter nos et illos est, quod illi erubescunt confiteri peccata quasi iusti, nos dum penitentiam
agimus facilius veniam promeremur. Pretermitto scelerata mysteria que dicuntur
de lactente puero et de victuro martyre confarrata. Malo, inquam, non credere;
sit falsum omne quod sanguinis est. Aperta est convincenda blasphemia dicentium Deum
primum voluisse in veteri testamento per Moysen et prophetas salvare mundum, sed quia non potue-
rit explere, corpus sumpsisse de virgine, et in Christo sub specie filii predicantem mor-
tem obisse pro nobis. Et quia per duos gradus mundum salvare nequiverit, ad extre-
mum per spiritum sanctum in Montanum, Priscam et Maximillam, insanas feminas, descen-
disse, et plenitudinem quam Paulus non habuerit dicens: ex parte cognoscimus et
ex parte prophetamus, et nunc videmus per speculum in enigmate, Montanum
habuisse. Hec coarguisse non indigent. Perfidiam eorum expo-
suisse superasse est. Nec necesse est ut singula deliramenta, que proferunt, breviter

oste sine gubdare. cum et timpi presertim ad me tenens. non tamen ad certum

pro donis. quod quod sententiam amor uoluerit scripta ...

Incipit epistola Jeronimi ad marcellam.

Ut tam parua epistolam scriberetur [illegible] causa fuit [illegible] et tabellarius festinans

et ego alio opere detentus. non quod te parte garrulitatis mee priuare uoluerim. Causas queris?

Illud fuit tam grande. tam necessarium. quod apostolo confabulationis munus excluserit. Aquilam

[illegible] cum hebreo conferre editionem ... neaquid forsitan [illegible]

odium synagoga mutauerit. et ut amice tibi fatear ... ad nostram fidem pertineat

... incepta. Nunc tamen prouerbia. Salomonis. psalterium. Regnorum

... sentes. expansimus libros. exodum teneo ... leuiticum uocant. Ab hoc

... transiturus. Vides igitur quod nullum officium huic operi preponendum est.

... duas epistolas quas ad socio

... pignus custodiui ... homunculo admoneri

... legeris illa. et ... prout ... Dicitur

... scripta ... nostra ...

quere ... non ignorans ...

pietatis officio [illegible] ...

et [illegible] ...

Item alia ad eamdem de diapsalmate

Quod tempus legendi ... fenore ... relatio ... ...

... appsalmare ... ...

et ... non potui expleui litteris ... ad ...

Maior ... silentio ... Itaque ne ... .

... Quid sit diapsalma ... Dicit ...

canone ... nonnulli alterius ... exordium ... distinctione

... ...

... Nobis nichil horum uidetur ... magna ...

... diapsalma ... Lamen ...

semper transtulerit. et ... in fine diapsalma positum

... ...

... sela. i. semper ...

... semper ... multorum ... non ...

... et in ... et ... octo ... .

[illegible] spiritus [illegible] canit [illegible] in [illegible] meo [illegible]
[illegible] in [illegible] nos [illegible] plenus [illegible] Exquo [illegible]
[illegible] deum superiora parat et inferiora [illegible] aut certe docere [illegible]
[illegible] est illud [illegible] dicit [illegible] non [illegible]
[illegible] quo et [illegible] Et [illegible] voce mea ad dominum clamavi et exaudivit
me de monte sancto suo semper. [illegible] Ut quid diligitis vanitatem et queritis
[illegible] et [illegible]
[illegible] in sole [illegible]
[illegible] ut [illegible] exprimit [illegible]
[illegible] ut nos solemus [illegible] addistinctione
[illegible] in [illegible] Explicit aut [illegible] aut
aliquid [illegible] et hebrei ut [illegible] aut dicit amen aut
[illegible] et [illegible] ut [illegible] aut [illegible]
[illegible] in ultimo [illegible] et nos de ultimo [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] mundus [illegible] et [illegible] et
[illegible] quod [illegible] non videtur [illegible] dicit [illegible]
[illegible] interpretabor ad [illegible] Et quia [illegible]
[illegible]
[illegible] diligentissime [illegible]
[illegible] in lingua hebrea sela [illegible]
semper. Aut [illegible] .lxx. et Theodotio et Symmachus [illegible]
[illegible] Neque [illegible] affirmat quod dicimus. In lxxiiii ps.
[illegible] Confitebimur tibi deus confitebimur et invocabimus nomen tuum
[illegible] ego firmavi columpnas eius. [illegible] .lxx. et Theodotionem et Sima-
[illegible] et [illegible] ego [illegible]
firmavi columpnas eius [illegible] Porro in Hebreo habet postea [illegible] quod
[illegible] Non [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] quintum
[illegible] et bellum semper. In [illegible] et
[illegible] bellum [illegible] psalmo [illegible] ut [illegible]

[illegible] supra [illegible] super [illegible]
[illegible] apud quintam [illegible] Et in hebraico erat [illegible]
[illegible] solacii. Atque cum tale [illegible] opinione [illegible]
annotavimus. Utrum autem audita [illegible] aut rithmi [illegible]
[illegible] diapsalma [illegible] intellexerint [illegible]
[illegible] origenes [illegible] nos maluimus [illegible] disputatione [illegible]
[illegible] in ista [illegible].

Epistola ysidori ad massonem episcopum.

Domino meo et dei servo massoni episcopo. Ysidorus salutem. Veniente ad
nos famulo vestro, viro religioso nicetio, litteras honorificentie vestre debito hono-
re [illegible] salutis vestre nichilominus [illegible] maxime [illegible]
[illegible] lingua [illegible] erat. [illegible] gratiarum actiones
[illegible]
[illegible] vestrorum suffragiis divinis non [illegible] Verum
[illegible] nulla [illegible]
[illegible] dignitas intelligenda [illegible] alibi legitur. [illegible]
[illegible] capitulo nono decimo. Post lapsum corporalem restaurandum [illegible]
gradum per penitentiam. Alibi [illegible] legitur post huiusmodi delictum [illegible] separari
[illegible] ordinis statum. Hec enim [illegible] distinguntur. Illos enim ad [illegible]
[illegible]
[illegible] corruptionis [illegible]
[illegible] admittuntur [illegible]
[illegible] honoris [illegible]
[illegible] restaurari in loco honoris
[illegible] penitentiam [illegible]
[illegible] ante [illegible]
[illegible] ambiguum sit [illegible] auctoritatis [illegible]
[illegible] Ezechiel [illegible] ostendit post [illegible]
[illegible] restaurari honorem. Confundere ait [illegible]
[illegible] ignominiam tuam [illegible]
[illegible] post confusionem [illegible]
[illegible]
[illegible] dirigere [illegible] operatur [illegible]

past ut r[illegible] ymommaz . i . deuotionem non [illegible] dignitas [illegible] ad antiquitatem.
Ergo [illegible] obsistens sue [illegible] atque [illegible] portat [illegible]
atque graz [illegible] cum humilitate. Recordare [illegible], ad priorem statum poterat.
[illegible] angelum [illegible] ecclesie [illegible]
esto bonum [illegible] et age penitentiam. aliouin uenio tibi et mouebo candelabrum
tuum de loco suo. nisi penitentiam egeris. Angelo autem proposito id est sacerdote
[illegible]. Iuxta Malachiam qui dicit: labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem
requirent ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. Videtur ergo [illegible]
[illegible] penitentiam monere ut memor sit unde ceciderit. et penitentiam
agat, et prima opera faciat, ut non moueatur candelabrum eius. Nam candelabrum
[illegible] sacerdotalis, id est honor potestatis, quam gestat [illegible]
gitur. Iuxta quod scriptum est apud Samuelem in [illegible] Heli. Oculi eius caligauerant
[illegible] nec poterat uidere lucernam dei antequam extingueretur. lucerna
[illegible] dei fuerat [illegible] sacerdotium [illegible]
[illegible] dum [illegible] filiorum [illegible]
[illegible] candelabrum [illegible] sacerdotis
[illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] debent [illegible], neglecta [illegible], admissa [illegible] non [illegible].
Non [illegible] pro eo quod [illegible] commouebo candelabrum tuum. [illegible]
[illegible] Ecce [illegible]
[illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] non [illegible] qui [illegible] et [illegible] eam [illegible]
[illegible]
[illegible] pro [illegible]. [illegible]
[illegible]. Nam loquitur [illegible] moysi [illegible]. [illegible]
[illegible] moysen [illegible]. [illegible] lepra [illegible] est. [illegible]
[illegible] moyses ut [illegible]. [illegible] cum deus [illegible]
[illegible] cum [illegible] admitti. [illegible] aaron, [illegible] intelligitur
[illegible] manicat
[illegible]
[illegible] dignitas [illegible]. [illegible]
[illegible] plane et plena [illegible] atque [illegible]
[illegible] ostendens cum posset [illegible] ordine. [illegible]

satisfactiones, noviter sua delicta deflere. Qui quod nos luget a gessit. Et lugenda [illegible] pro illo priore [illegible] [illegible] commutit. cum nullo [illegible] ad [illegible] gradu [illegible] aut [illegible] nos adiacentum [illegible]. Ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inveniatur? Illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] erat auctoritas.

Incipit epistola sancti Jeronimi presbiteri ad Oceanum de morte Fabiole.

Plures anni sunt quod super dormitione Blesille [illegible] [illegible] [illegible] recenti adhuc vulnere [illegible] [illegible]. Quarte [illegible] [illegible] volvitur ex quo ad Heliodorum episcopum Nepotiani [illegible] epitaphium quod me [illegible] [illegible] in illo tunc dolore consumpsi. Ante hoc ferme biennium Pammachio meo pro subita peregrinatione Pauline brevem epistolam dedi erubescens ad disertissimum virum plura loqui et ei sua ingerere ne non tam consolari amicum viderer [illegible] stulta iactantia docere perfectum. Nunc mihi fili Oceane volenti et ultro appetenti debitum munus imponis quod novitate virtutum veterem materiam novam faciat. In illis enim vel parentum affectus vel meror avunculi vel [illegible] [illegible] desiderium fuit [illegible] tota de [illegible] [illegible] [illegible] assumenda. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstraret. Ecce [illegible] Bethleemitici [illegible] [illegible] amator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non comitatur [illegible] post secundum matrimonium primi reliquerit [illegible] de nuptiis [illegible]. Tanta prior maritus uicia habuisse [illegible] ut ne scortum quidem et uile mancipium ea sustinere posset. Que si [illegible] dicere perdam uirtutem femine, que maluit culpam subire discidii, quam corporis sui infamare partem et maculas eius detegere. Hoc tantum proferam quod uerecunde et christiane femine satis est. Precepit dominus uxorem non debere dimitti, excepta causa fornicationis; et si dimissa fuerit, manere innuptam. Quicquid uiris iubetur, hoc consequenter redundat ad feminas. Neque enim adultera uxor dimittenda est et uir [illegible] tenendus. [illegible] meretrici iungitur [illegible] corpus facit: ergo et que scortatori impuro sociatur, unum cum eo corpus efficitur. Alie [illegible] leges Cesarum, alie Christi; aliud [illegible], aliud Paulus noster precipit. Apud illos uiris impudicitie frena laxantur, et solo stupro atque adulterio condemnato passim per lupanaria et ancillas libido permittitur: quasi culpam dignitas faciat non uoluntas. Apud nos quod non licet feminis, eque non licet uiris, et eadem seruitus pari conditione censetur. Dimisit ergo, ut aiunt, uiciosum; dimisit illius et illius criminis reum; dimisit pene dixi, quod clamitante [illegible] Si autem arguitur quare repudiato marito non innupta permanserit, facile culpam fatebor, dum tamen referam necessitatem. Melius est, inquit apostolus, nubere quam uri. Adolescentula erat, uiduitatem suam seruare non poterat. Uidebat aliam legem in membris suis repugnantem [illegible] mentis sue, et se uinctam atque captiuam ad coitum trahi. [illegible] arbitrata est aperte confiteri miseriam, et speciem quandam [illegible] subire coniugii, quam sub gloria uniuirie opera exercere meretricum. Idem apostolus uult uiduas adolescentulas nubere, filios procreare, nullam dare occasionem maledicendi gratia. Et statim cur hoc uelit exponit: Jam enim quedam abierunt retro post Sathanam. Igitur et Fabiola quia persuaserat sibi et putabat a se uirum iure dimissum, nec euangelii [illegible] nouerat, in quo nubendi uniuersa causatio, uiuentibus uiris, feminis [illegible] dum multa [illegible] uitat uulnera, unum incauta [illegible]. Sed quid ego in abolitis et antiquis moror, querens excusare culpam, cuius penitentiam ipsa confessa est? Quis hoc crederet ut post mortem secundi uiri in semetipsam reuersa, quo tempore [illegible] agere se liberius, adire balneas, uolitare per plateas, uultus circumferre meretricios, saccum indueret, errorem publice fateretur, et tota urbe spectante

tante Romana, ante diem pasche in basilica quondam Laterani qui Cesariano trun-
catus est gladio, staret in ordine penitentium, episcopo et presbiteris et omni po-
pulo collacrimante, sparsum crinem, ora lurida, squalidas manus, sordida
colla summitteret. Que peccata fletus iste [illegible] purget? quas inveteratas
maculas hec lamenta non abluant? Petrus [illegible] negationem trina confessione
[illegible] sacrilegium et [illegible] conflatum ex auro vituli caput. fraterne [illegible]
preces. David [illegible] et magnificentissimi [illegible] homicidium [illegible] dierum [illegible]
[illegible] emendavit fames. Iacebat in terra, volutabatur in cine-
re et oblitus regie potestatis [illegible] in tenebris, illum tantum in-
tuens quem offenderat. Lacrimabili voce narrabat: Tibi soli peccavi et
malum [illegible] feci, et redde michi [illegible] et spiritu principali confirma me.
Atque ita factum est ut qui me per [illegible] virtutibus suis docuit stans non cadere
doceret per penitentiam quomodo cadentes resurgerent. Quid tam impium legimus in
regibus quam Achab, de quo scriptum est: non fuit alius talis ut Achab qui ve-
[illegible] est ut faceret malum [illegible] Hic ob sanguinem
Naboth [illegible] Helia [illegible] occidisti
et insuper possedisti [illegible] et demetam poste-
riora tua et reliqua, scidit vestimenta sua et operuit cilicio carnem suam
[illegible] et dormivit in sacco et ambulabat demisso capite. Tunc factus
est sermo domini ad Heliam Thesbiten dicens: Nonne vidisti Achab humiliatum
coram me? Quia igitur humiliatus est timore mei, non inducam malum
in diebus eius. O felix penitentia [illegible] traxit oculos [illegible] furentem domini
sententiam confesso errore mutavit. Hoc idem et Manassen in Paralipomenon et
Ninivem [illegible] legimus [illegible] publicanum in evangelio. Quorum primus non
solum veniam [illegible] et regnum recuperavit. Alius irruentem dei fregit
iram. Tertius pectus pugnis verberans [illegible] non levabat ad celum.
Et multo iustificatus recessit publicanus humili confessione vitiorum
quam [illegible] superba iactatione virtutum. Non est loci huius nunc [illegible]
Et [illegible] moriamur nolumus [illegible] hostia deo [illegible] placationem.
Et sacrificium deo spiritus contribulatus, et malo penitentiam [illegible] quam mortem.
Et [illegible] et multa alia [illegible] hoc unum
[illegible] et [illegible] Non est [illegible]
[illegible] et illa [illegible] Aperuit cunctis vulnus

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Nos autem ingressi [illegible] [illegible] [illegible] cum maria soror
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] arrepto molarum [illegible] [illegible] et [illegible] pectoris [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] super carbones [illegible]. [illegible] fuerat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] viro plantas [illegible] [illegible] gemmas. [illegible] videre non poterat.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolebat quod adulterium commisisset. et [illegible] impediis
medicaminum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dum moraretur [illegible] [illegible]. In
qua videlicet [illegible] [illegible] [illegible]. Et maior [illegible] [illegible] [illegible]
impedimenta [illegible] [illegible] corpus aperire. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malorum non oblita est.
et [illegible] naufragium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Erat autem [illegible] et [illegible]
[illegible]. dilapidavit ac vendidit. et [illegible] [illegible] [illegible]
pauperibus [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] languoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ego [illegible] [illegible] [illegible] calamitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] pedes. [illegible] [illegible]. [illegible] alios. [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] morbo [illegible] et putore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. quia [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] multos [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Magna [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliquam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
damnata [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] non possumus. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nobis [illegible] formam [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. et nos [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]

nox . omnia morborum percurrere nomina possem . que Fabiola in tantam suorum refri-
-geria commutavit . ut multi pauperum sani languentibus inviderent .
[illegible] liberalitate [illegible] clericos et monachos [illegible] et virgines
[illegible] . Quod monasterium non [illegible] opibus [illegible] est ? Quis nudus et de-
cumbens [illegible] non [illegible] vestimentis protectus est ? [illegible]
[illegible] Angusta [illegible] Roma fuit . Peragrabat
ergo insulas et totum Etruscum mare . [illegible] provinciam . et reductos
[illegible] monachorum choros [illegible] corporis
[illegible] munificentia circuibat . [illegible]
[illegible] ex-
-cepta concursu nostro [illegible] usa [illegible] . Quid generatim re-
[illegible] ? [illegible]
[illegible] divinis voluminibus . et [illegible]
[illegible] psalmos [illegible]
[illegible]
[illegible] cupidine [illegible] et [illegible] flamme
[illegible] ardoris fomenta capiebat . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Balaam ariolus [illegible] futura [illegible] mysteria prophetaret .
[illegible] Respondi
ut potui [illegible]
[illegible] catalogus describitur omnium [illegible]
[illegible] ad fluenta Iordanis . [illegible]
[illegible]
[illegible] ignorantiam [illegible]
[illegible] nescire . [illegible]
[illegible] mysteria [illegible]
[illegible] volumine [illegible]
[illegible]
[illegible] voluminibus [illegible]
[illegible] gaudebat [illegible]
[illegible]

[illegible] ecce subito discurrentibus [illegible]
tem nuntiis oriens totus intremuit ab ultima meo-
tide inter glacialem tanaim et massagetarum immanes populos ubi caucasi ru-
pes [illegible] gentes alexandri claustra cohibent erupisse hunnorum examina
[illegible] huc illucque volitantia cedis pariter ac terroris cuncta com-
plerent. Aberat tunc romanus exercitus et bellis civilibus in ytalia te-
nebatur. Hanc gentem herodotus refert sub dario rege medorum xx annis
orientem tenuisse captivum et ab egyptiis atque ethyopibus annuum exegisse
vectigal. Avertat ihesus ab orbe romano tales ultra bestias. Insperati
ubique aderant et famam celeritate vincentes non religioni non digni-
tatibus [illegible] non vagientis miserebantur infantie. Cogebantur mori qui nu-
per vivere ceperant et nescientes malum suum inter hostium manus ac tela ridebant.
Consonus inter omnes rumor petere eos ierosolimam et ob nimiam auri
cupiditatem ad hanc urbem currere. Muri neglecti pacis incuria sarciebantur.
Antiochia et tyros volens se a terra abrumpere insulam querebat antiquam. Tunc
et nos compulsi sumus parare naves esse in litore precavere adventum hostium et sevien-
tibus ventis magis barbaros metuere quam naufragium non tam pro-
pria [illegible] quam virginum castimonie providentes. Erat in illo tempore quedam a[illegible]
dissensio et barbarorum pugnam domestica bella superabant. Nos orienti
tenuit iam fixa sedes et inveterati locorum sanctorum desiderii. Illa que
tota in sarcinis erat et in omni urbe peregrina reversa est ad patriam ut ibi
[illegible]
[illegible]
erogaret [illegible] Hoc unum tantum dolemus quod preciosissi-
mum de sanctis locis monile perdidimus. Recepit roma quod amiserat et procax et
maledica lingua gentilium oculorum testimonio confutata est. Laudent alii
misericordiam eius humilitatem fidem ego ardorem animi plus laudabo. Librum quo helio-
dorum quondam iuvenis ad heremum cohortatus sum tenebat memoriter
et romana cernens menia inclusam se esse plangebat. Oblita sui sexus
fragilitatis immemor ac solitudinis tantum cupida ibi erat ubi animo
morabatur. [illegible] ita ex urbe quasi [illegible]
gestiebat erumpere. Dispensationem pecunie et cautam distributionem quasi in-
fidelitatem vocabat. Nam aliis distribuentibus elemosinam distribuere et

suus pariter effusis. Nova Christo stupore optabat aetate. Sic festinabat. Sic
imperantes erat movens [illegible] illarum redderet [illegible] . Itaque dum semper parat
mors eam invenire non potuit imparatam. Inter laudes feminae subito mihi
Pammachius meus occurrit. Paulina eius dormit ut iste vigilet. Praecedit
maritum ut Christo famulum derelinquat. Hic heres uxoris et hereditatis
aliis possessores. Certabant vir et femina quis in portu Abrahae tabernaculum
figeret. et haec erat inter utrumque contentio quis humanitate superaret. Vicit
uterque et uterque superatus est. Ambo se victos et victores fatentur, dum
quod alter cupiebat uterque perfecit. Iungunt opes. Sociant voluntates ut
quod emulatione [illegible] cresceret concordia cresceret. Nec dum dictum [illegible]
emitur [illegible] ad hospitium turba concurrit. Non est enim labor in Iacob nec
dolor in Israel. Adducunt maria [illegible] gremio suo terra susciperet. Mit-
tit Roma peregrinos quos navigaturos litoris mollitie confoveat. [illegible]
Publius semel fecit in insula Melita erga unum apostolum et ne contradictionem lo-
cum haberet in una navi. Hoc isti et frequenter faciunt et in plures. Et non so-
lum inopum necessitates [illegible] sed pro omnium munificentia aliquid et habentibus
providet. Xenodochium in portu Romano situm totus pariter orbis audivit.
Sub una estate didicit Britannia quod Egyptus et Parthus noverat. Certe quod
scriptum est credentibus Deum omnia cooperantur in bonum, in obitu tantae feminae [illegible]
dimus [illegible] . Praesaga futurorum ad multos scribit monachos
ut venirent et se gravi onere laborantem absolverent. Faceretque sibi de
iniquo mammona amicos qui eam reciperent in eterna tabernacula. Venerunt
amici facti sunt. Dormivit illa quod voluit. Et deposita tandem sarcina [illegible]
volavit ad caelum. Quantum vivens Fabiole Roma miraculum in mortua
demonstravit. Nec dum spiritum exalaverat [illegible] Rediderat [illegible]
iam fama volans tantae [illegible] totius urbis populos ad exequias [illegible]
[illegible] Sonabant psalmi et aurata templorum tecta reboans in sublime
alleluia quatiebat. [illegible] Illic [illegible] laudes feminae
et fratres ferant. Non sic Furius de Gallis, et non Papirius de Samnitibus [illegible]
Scipio de Numantia, non Pompeius de Ponto [illegible] triumphavit. Illi corpora
vicerant, haec spiritales nequitias subiugavit. Audio praecedentium turmas
et catervatim [illegible] multitudinem fluctuantem. Non plateae, non porticus,
non imminentia desuper tecta capere poterant prospectantes. [illegible]

uniuersos Roma conspexit. Fauebant ei omnes in gloria uenientes. Nec mirum si de
eius salute homines exultarent, de cuius conuersione homines letabantur in celo.
Hoc tibi Fabiola ingenii mei senile munus, has officiorum inferias dedi. Laud-
aui sepe uirgines, uiduas ac maritatas, quarum semper fuere candida uesti-
menta [illegible] agnum quocumque uadit. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
cui plus dimittitur plus amat.

Incipit epistola sancti Ieronimi presbiteri ad Ageruchiam de monogamia.

In ueteri uia nouam semitam querimus, et in antiqua materia
[illegible] excogitamus elegantiam, ut nec eadem sint et eadem sint. Unum
iter et perueniendi quo cupias multa compendia. Sepe ad uiduas scripsimus
et in exhortationibus earum multa de scripturis sanctis exempla repetentes [illegible]
flores in unam pudicitie coronam texuimus. Nunc ad Ageruchiam nobis sermo est,
que quodam uaticinio futurorum [illegible] auspicio nomen [illegible]. Cuius auia
[illegible] nobilis urbs [illegible]. [illegible] memoria per
xl annos uidua perseuerans, Annam nobis filiam Phanuelis de euangelio representat.
[illegible]
[illegible] choro iungitur. Soror Celerini uiri. Ageruchia [illegible]
[illegible]
[illegible] amat [illegible]. Hoc breui sermone [illegible]
[illegible] monogamiam [illegible]
[illegible] laudanda [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] nomen [illegible]
[illegible] libido blanditur. [illegible]
[illegible] uxorem [illegible]
[illegible] ego [illegible] loquor [illegible]
[illegible] diabolus [illegible] et uidue [illegible]
[illegible] qua et nobilissima et [illegible] et [illegible] appetibilis
[illegible]
et [illegible] ne possim ad [illegible]

[illegible] apostoli pauli verba ad timotheum, prefert auctor [illegible] dudum disputans ait. Volo autem iuniores
[illegible] nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia.
Iam enim quaedam abierunt retro sathanan. oportet primum superius titulum propter [illegible]
[illegible] [illegible] ne [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] vidua esse debet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et orationibus nocte ac die. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adolescentiores
[illegible] viduas devita. [illegible] nubere volunt. habentes damnationem [illegible]
[illegible] [illegible] fornicationis [illegible]
et [illegible] volo altius [illegible] [illegible]
[illegible] testimonium [illegible]
[illegible] volo igitur adolescentulas nubere. [illegible] adolescentulas [illegible]
procreare filios [illegible] ne metu [illegible] filios necare cogantur [illegible]
[illegible] esse. [illegible] tolerabilius [illegible] [illegible] plures
adulteros [illegible] [illegible] pena [illegible] nullam occasionem dare adversario
maledicti gratia. [illegible] [illegible] ne [illegible] viduae [illegible]
[illegible] ne [illegible] nubere et [illegible] [illegible] ne [illegible]
verbo aliud habitu polliceatur et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] nubere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] mulierem [illegible] et diabolo. [illegible] [illegible] [illegible] et
viduis. bonum est illis si sic permanserint ut ego. si autem non continent nubant. melius est enim nubere quam uri. [illegible]
[illegible] [illegible] absolute bonum est. et [illegible] [illegible] apostolus est. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alligata est viro [illegible] [illegible] obligata est [illegible]
[illegible] beatior autem erit si sic permanserit [illegible] [illegible] puto autem et ego spiritum dei habeam. Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viro mulier [illegible]
[illegible] soluta. Ergo matrimonium [illegible] et [illegible] alligata est viro. et [illegible]
alligatus est uxori, [illegible] ut [illegible] corporis non habeat potestatem, et alteri debitum [illegible]
nec posse [illegible] [illegible] [illegible] nuptias. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in alio loco [illegible] nolite iugum ducere
cum infidelibus. [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] ad [illegible] aut que post [illegible] [illegible] [illegible] optimo [illegible] [illegible]
ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nominum nuptiarum [illegible] et [illegible] pro tegmine [illegible]
[illegible] confessat. et [illegible] peniteat eum, sicut fuerit [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] magis dicit [illegible] apostolus. [illegible] ne [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] confirmat. ut non indul-
geamus fragilitati carnis humane. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audiatur. Nec
[illegible] in eo amore puellarum [illegible] in vidua [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] innuptas [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] qui [illegible] nuptas [illegible] loquitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut angeli qui habent uxores sic sint quasi non habeant [illegible]
[illegible] disputat, [illegible] [illegible] [illegible] alimenta. [illegible] filiorum et nepotum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] domum [illegible] colere, et [illegible] parentes. [illegible]
[illegible] eis [illegible] ut non gravetur [illegible]. et possit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. honora viduas que vere vidue sunt. [illegible] [illegible] que omni [illegible]
[illegible] [illegible]. que manibus suis laborare non possunt. quas paupertas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et omne opus [illegible]. [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] adolescentulas viduas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. honor autem [illegible] ut pro
[illegible] ut [illegible] [illegible] ut est illud. presbyteri duplici honore digni
habeantur. maxime qui laborant in verbo et doctrina. Et in evangelio
dominus [illegible] mandatum legis [illegible]. honora patrem tuum et matrem tuam. non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] parentum [illegible] per adulationem [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] parentes pauperes.
et [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]. scribe et pharisei [illegible] [illegible]
[illegible] ut parentibus [illegible]. corban. hoc est donum quod altari pollicentur. [illegible]
et [illegible] dona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ut [illegible] patrem et matrem. sacrificium offerrent filii [illegible] sacerdotes
[illegible] [illegible]. [illegible] apostolus pauperes viduas [illegible] que adolescentule sunt. et
nulla debilitate [illegible] [illegible] suis manibus laborare [illegible] ne gravetur [illegible]
et possit [illegible] viduas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] quo mamona [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et nos putamus [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] ut non [illegible]
[illegible] ad altare [illegible] [illegible] [illegible]. Non solum [illegible] ab officio sacerdotum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putatur [illegible].

ad sola omnia devotum est [illegible] lege sacerdotali teneatur et laicus [illegible] nec se prius
debet ut possit eligi in sacerdotium [illegible] non eligitur si digamus fuerit. Porro eligitur
ex laicis [illegible]. Ergo et laicus oportet manere quod ad sacerdotium pervenit.
[illegible] unius uxoris [illegible] matrimonia [illegible]
voluntatis. Vult esse omnes sicut se ipsum et ego cogito [illegible] solutus es non queras [illegible] alligari. Sed
[illegible] digamie porrigit manum, ut eam
[illegible] regula [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] in nuptiis et in
[illegible] bonum [illegible] altera [illegible] si autem non se continet nubant.
[illegible] nubere quam uri [illegible] quid cogatur [illegible] demonstrat.
Vult nos [illegible] nuptias [illegible] et propter [illegible]
[illegible] videlicet [illegible] quod ipse vult [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] magis [illegible]
et [illegible] et quedam [illegible] bonum est [illegible] maior
[illegible] digamus et apertius non [illegible] imo adiungit [illegible]
[illegible] non [illegible] legimus [illegible]
[illegible] maritos et filias [illegible] digamis
[illegible] more [illegible] sicut [illegible] et mat[illegible] [illegible]
officium. Si autem alios [illegible] accepit, alienas et [illegible]
et [illegible] debet [illegible]. Quod [illegible] gentilium in [illegible]
-tionem [illegible] hec non [illegible] diabolo [illegible] et [illegible]
-stitutis [illegible] hierophanta apud athenas [illegible] et [illegible]
debilitate fit castus. flamen unius uxoris ad sacerdotium admittitur. flaminica
quoque unius mariti uxor eligitur. Ad tauri egyptii sacra [illegible] maritus [illegible]
[illegible] virgines vestae et apollinis [illegible] et dianae ac
minervae [illegible] virginitate [illegible] [illegible]
[illegible] maritum [illegible] et asdrubalis uxorem
[illegible] in [illegible] pudicitie damna sentiret. et lucretia [illegible] amissa gloria castitatis noluit
[illegible] supervivere. [illegible] ne multa longo sermone [illegible] porro de
[illegible] contra iovinianum volumine [illegible]
[illegible] gestum est [illegible] pudicitiam [illegible] barbaris [illegible] et
[illegible] et memorabile [illegible]

. et tam atque gemini [illegible] lictoribus [illegible] Romanae
[illegible] ad [illegible] mari [illegible] [illegible]
. in aliis [illegible] capitaneo [illegible] tradendas eo dixissent. Primum [illegible] deprecatae
sunt, ut [illegible] Cereris ac Veneris in famulatum traderentur. Quod cum non impetrarent, sub-
movente eas lictore, certe parvulis liberis, mane mortuae sunt repertae, suffocatae
laqueo faucibus et mutuis complexibus se tenentes. Quod igitur barbarae captivae non
fecerunt in ferreae captivitate, hoc matrona nobilis faciet et expetet alterum
virum? Si priorem aut bonum perdidit, aut malum experta est, ut iterum
in eodem fato nitatur? Quid si statim post perdiderit, fornicatur et certe
si ille dormierit [illegible] perdidit. Ut quae amorem nos differat.
Omnes barbaros video pudicitiam [illegible] ne captivae primus [illegible]. Quid
[illegible] et [illegible] matronarum. [illegible] habitu [illegible]
ita ut [illegible] dicentes. [illegible] impudentiam
et [illegible] matrimonium [illegible]. [illegible] laudem. [illegible]
[illegible] digamos [illegible]. monogamos [illegible] [illegible]. In Achaia
[illegible] et in [illegible] fuerit [illegible] et [illegible]. [illegible] et [illegible]
[illegible] magna [illegible]. Alia [illegible]. alia [illegible]
et [illegible] ad [illegible]. est et macula ad [illegible] nec. Nam cum [illegible]
parte bonae [illegible] et [illegible] et [illegible]. evangelia doceant
et [illegible] virginitatis corona primum gradum teneat. [illegible]
[illegible] nuptiae [illegible]
[illegible] digamia in quocumque numero [illegible]. [illegible]
in [illegible] et [illegible] Herodias [illegible]
ut [illegible] laudabiles. [illegible] melior [illegible] publicarum libidinum
victimas [illegible] non [illegible]
multorum testimoniis comprobabo. Ante annos plurimos cum in chartis ecclesiasticis iuva-
rem Damasum Romanae urbis episcopum et orientis atque occidentis [illegible]
consultationibus responderem, vidi duo inter se paria [illegible] e plebe hominum
comparata, unum qui xx sepelisset uxores, alteram quae vicesimum secundum habuisset
maritum, extremo sibi, ut ipsi putabant, matrimonio copulatos. Summa
omnium exspectatio virorum pariter ac feminarum, post tantas rudes, quis quem prius
[illegible]. Vicit maritus [illegible] urbis populo confluente coronatus
et palmam tenens, adversum se crebro pereuntium [illegible] uxoris multinubae

fecit [illegible] perdidere [illegible] tam multis. Nisi illud quod [illegible]
duas [illegible] maritos. et uno aquo nunc sepelimus [illegible] Itaque ob [illegible]
religionem [illegible] sua ut testimonia [illegible] non nodis [illegible] et [illegible]
subveniunt. Sibilla [illegible] cuius pudicitia [illegible] sufficit [illegible]
quod perdidisse primum virginitatis [illegible] et primum [illegible] ad [illegible]
coniugale [illegible] Extrema uno abiecta ne [illegible] alteri
et longe [illegible] exempla [illegible] [illegible] anna [illegible] amica [illegible]
[illegible] atque doctrina [illegible] norma [illegible] multe
[illegible] intelligunt illud apostoli. omnia licent. sed non omnia
expediunt. et castitatem [illegible] natura [illegible]
[illegible] ut post nuptias [illegible] vidua [illegible] domini [illegible]
[illegible] illud letabunda [illegible] dominus abstulit. et
oblatam [illegible] accipiat libertatis. ut [illegible] post [illegible]
[illegible] fiet [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] nullo [illegible]
[illegible] perdidisse [illegible]
[illegible] gaudii est. Bina [illegible] nos donat
[illegible] nuptias [illegible] imo una [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] non in duas [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] non [illegible]
Quod testimonium paulus edisserens ad Christum refert et ad [illegible]
[illegible] et [illegible] omnium [illegible]
et una [illegible] omnium [illegible] maledicti lamech in duas [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] synagoge [illegible] legimus in
[illegible] regine et [illegible] et adolescentule quarum
[illegible] non est [illegible] una est [illegible] una est [illegible]
[illegible]
[illegible] et martham [illegible] corpo [illegible]
[illegible] filios [illegible] non binas uxores [illegible] de [illegible]
bina [illegible] masculus et femina [illegible] non [illegible]

[illegible] legitur [illegible] loco. Et post diluvium [illegible] Sem [illegible]
impletur. et in hoc virginitatis ac pudicitiae palma monstratur. Egressi autem
de archa Noe, deo victimas immolant. non tamen dextra. sed de impu-
ris [illegible] ad altum [illegible] alium [illegible] altum sanctum [illegible]
[illegible] non singulas viventes uxores. Unde et ancipitas [illegible]
et non [illegible]. David multas. et Salomon innumerabiles. Judas
ad thamar quasi ad scortum ingreditur. et iuxta occidentem litteram [illegible] non solum
[illegible], sed et adulterio copulatur. Quod [illegible] et nobis [illegible] adhuc
manus ad eos feminas, et sexus sodome et gomorre [illegible] praedicamus.
[illegible] nubentes et nuptui tradentes [illegible]
[illegible]. Et post et [illegible] diluvium [illegible] magna [illegible] multiplica-
mini et replete terram, quod ad nos [illegible] filios [illegible]. quo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] plura [illegible] et nuptias
evangelica castitate [illegible] complevit. et nos longe [illegible]. hic
[illegible] uxorem prohibetur [illegible]. [illegible] in babylone
mortua [illegible] uxor sua. et [illegible]. Nec [illegible] uxorem. [illegible]
[illegible] [illegible] libere [illegible]. [illegible] gloriae erat [illegible]
[illegible]. Filii tui sicut novellae olivarum in circuitu mensae tuae. Et
videas filios filiorum tuorum. [illegible] dominus [illegible]
et [illegible] mea [illegible] per [illegible]. [illegible]
nunc [illegible] maxilla [illegible] illo tempore [illegible]
Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Modo audit [illegible]
[illegible] gladium tuum in vaginam [illegible]. qui [illegible] gladio [illegible]
[illegible] non [illegible] legem et evangelium [illegible]
[illegible] cum deo [illegible] deum. qui [illegible] a
[illegible]
fundamentum, ut aedificio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] duo [illegible]
[illegible] et [illegible] quam iacob amabat [illegible]
[illegible]

[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] natiuitate [illegible] [illegible]
[illegible] manus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] similitudo [illegible]
[illegible] [illegible] synagoga [illegible]
et [illegible] [illegible]
[illegible] sine altari [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible] populus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] familia [illegible]
[illegible] [illegible] familia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et tota [illegible]
[illegible] sine [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] domum [illegible] ut ad publicum [illegible]
[illegible] ut [illegible] diligat ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible]

[illegible] filia [illegible] adolescentulas [illegible] et etiam iu-
ve[n]es. adolescentulas ut sorores. in omni castitate. Et tu me amonebis
[illegible] unus [illegible] mala audiens et [illegible] [illegible] patri [illegible]
aliud [illegible] sufficiat mi opera mea. no[n] curo quid loquantur de me homines
et solo apostolo [illegible] [illegible] in corde [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
possit de euangelio uiuere. dicens ac noctibus laborabat [illegible]
[illegible] grauaret credentium. [illegible] igitur esca fratrem. in eternum carnes
no[n] manducabo. dicamus et nos. [illegible] sororem illa. [illegible] non
[illegible] et [illegible] non sororem uideo non fratrem. [illegible] fami-
[illegible] minimum. [illegible] salutis [illegible] quod uelimus nolimus aliquando [illegible]
[illegible] paruo omnia dimittenda sunt. Quo [illegible] no[n] [illegible] ubi cui
[illegible] est. sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad staturam suam.
et solliciti simus quid manducemus aut quid bibamus. ne cogitemus
[illegible] crastino. sufficit diei malitia sua. Jacob fratrem fugiens. magnus in domo
[illegible] [illegible] nudus pergit mesopotamiam. et ut nobis fortitu-
dinis sue [illegible] exemplum. lapide capiti supposito uidit scalam ad celum
[illegible] [illegible] et dominum innitentem super eam. [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] ut [illegible] salutem. nec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut multa [illegible] [illegible] [illegible] testimonii omnia distat.
[illegible] dominus et [illegible] [illegible] iordanem in baculo tran-
sierat. cum toto curamus gregum in patria reuertitur. Apostoli toto orbe peragran-
no[n] es in zona. no[n] uirga in manu. non caligas [illegible] [illegible] et tamen dicit
[illegible] nichil [illegible] et omnia possidentes. Et aurum et argentum non est nobis
quod autem habemus damus. in nomine domini yhesu christi. Surge et ambula. Non enim erat [illegible]
[illegible] [illegible] et ideo [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] pinguitudo
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nichil nobis [illegible] Et [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semper [illegible] [illegible]
in altera die [illegible] Et hoc faciunt quod [illegible] [illegible] non credimus. [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lege nature. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Nemo enim [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ue nec

est. ut nosse putet omnis adhuc annus esse victurum. Unde subrepit oblivio
conditionis sue. ut terrenum animal et iam iamque solvendum erigatur in superbiam.
et animo celum teneat. Verum quid ago? Fracta navi. de mercibus disputo. Qui
tenebat de medio fit. et non intelligimus appropinquare antichristum. quem dominus Jhesus
interficiet spiritu oris sui. Ve pregnantibus. et nutrientibus in illa die. quorum
utrumque de fructibus nuptiarum est. Presentium miseriarum pauca percurram.
Quod rari hucusque residemus. non nostri meriti sed domini misericordie est. Innumerabiles
et ferocissime nationes universas gallias occuparunt. Quicquid
inter alpes et pirineum est. quod oceano et rheno includitur quadus.
vuandali. sarmata. halani. gepides. heruli. saxones. burgondiones.
alamanni. et o lugenda res publica. hostes pannonii vastaverunt. Et enim
assur venit cum illis. Maguntiacum nobilis quondam civitas capta atque sub-
versa est. et in ecclesia multa milia hominum trucidata. Vangiones longa
obsidione deleti sunt. Remorum urbs prepotens. ambiani. attrebate. ex-
tremique hominum morini. tornacus. nemetes. argentoraci translate in germaniam.
aquitanie. novempopulorum. lugdunensis. et narbonensis provincie. preter paucas
urbes cuncta populata sunt. Quas et ipsas foris gladius. intus vastat fames.
Non possum absque lacrimis tolose facere mentionem. que ut hucusque non rueret.
sancti episcopi exuperii merita prestiterunt. Ipse hyspanie iam iamque periture cotidie
contremiscunt. Recordantes irruptionis cimbrice. et quicquid alii semel
passi sunt. ille semper timore patiuntur. Cetera taceo. ne videar de dei desperare
clementia. Olim a mari pontico usque ad alpes iulias. non erant nostra que
nostra sunt. et per annos xxx. fracto danubii limite. in mediis romani imperii
regionibus pugnabatur. Aruerunt vetustate lacrime. Preter paucos senes
omnes in captivitate et obsidione geniti. non desiderabant quam non noverant
libertatem. Quis hoc credet? Que digno sermone hystorie comprehendent? Romam
in gremio suo. non pro gloria sed pro salute pugnare. Immo ne pugnare quidem.
sed auro et cuncta supellectili vitam redimere. Quod non vitio principum.
qui vel religiosissimi sunt. sed scelere semibarbari accidit proditoris. qui nostris
contra nos opibus armavit inimicos. Eterno quondam dedecore romanum
laborabat imperium. Et gallie ... fusum apud allia exercitum romam
brennus intraverat. Nec pristinam abolere poterat ignominiam. donec in
gallias genitrices gallorum. gallogreciam. ubi consederant. oriens

occidentem [illegible] suo imperio [illegible]. Hannibal a Hispanie finibus
[illegible] in Italiam, vidit urbem, non ausus est obsidere. Pyrrum
tanta tenuit Romani nominis reverentia, ut deletis omnibus copiis recederet loco
et auderet victor abscedere, quam regum didicerat civitatem. Et tamen propter hanc iniu-
-riam non in aliqua superbia, quam bonos exitus habuerunt. Alter toto orbe fugitivus tan-
dem Bithinie mortem veneno repperit, alter reversus in patriam in suo regno corruit.
et utriusque provincie Romani populi vectigales sunt. Nunc ut omnia prospero fine
eveniant, praeter ea que amisimus, non habemus ad victis hostibus auferamus. Pote-
-ntiam Romane urbis ardens docta describens ait: Quid satis est, si Roma pa-
-rum est? Quod nos alio mutemus eloquio: Quid salvum est, si Roma peri-
-it? Non mihi si lingue centum sint, oraque centum, ferrea vox, omnes captorum dicere
penas, omnia cesorum percurrere nomina possim. Et hec ipsa que dixi, periculosa sunt
tam loquenti quam audientibus, ut ne gemitus quidem liber sit [illegible]
[illegible] Responde [illegible]
[illegible]
-turum. Quid utrumque sequatur intelligis, et profundissimo carmine ter-
-ribilis et rauco sonitu buccina concrepabit. Inter quas et nubes heros forte
[illegible] aut ambos divinus afflatus [illegible] reddidit [illegible]
[illegible]
[illegible] tua germana ut [illegible] propria [illegible] a prima etate Christo con-
-secravit. Non tam [illegible] pro suo nomine [illegible]
[illegible]
[illegible]
-sum corpora sua desideria [illegible] ut [illegible] alias [illegible]
[illegible] impudentiam [illegible]
[illegible]
ad Eustochium de virginitate servanda. Et alios ad Furiam atque Salvinam [illegible]
aliam ubi [illegible] nuptae [illegible] que a [illegible] tenuit filia est. Hunc
libellum de monogamia sub nomine eius titulumque dictavi.

Epistola sancti Ieronimi ad Castorinam materteram.

Iohannes idem apostolus et evangelista in epistola sua ait: Quicumque odit fratrem suum homicida est
et recte. Cum enim homicidium ex odio sepe nascatur, quicumque odit, etsi necdum gladio percussit, animo
tamen homicida est. Cur, ais, tale principium? Ut veteri rancore deposito mundum pectoris [illegible]

parem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec advenit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] munus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] huius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] et [illegible] aut [illegible]
[illegible] munus [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et me
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible] [illegible] me [illegible]
[illegible] [illegible] fuerit [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

P[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obmutui et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] Ego [illegible]
[illegible] [illegible] non audebam et tamen [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ut homo non auderem [illegible] caritas omnia [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respondeo postulanti [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquar [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clamare vulgaro [illegible] [illegible] hos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] barbara mores [illegible] [illegible] hospitio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poeta
[illegible] ut [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] fiat [illegible]

[illegible] et omne [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] pudore. querimus [illegible] [illegible]

[illegible] qui aut non operatur non manducat. hec venerabilis et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] inter [illegible] et ego ipse [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] gloriantur [illegible]

[illegible] in mundo [illegible] et [illegible] mundo. de fide aut [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

O[illegible] in multorum [illegible] peccatorum et [illegible]

[illegible] iuventutis mee et ignorancias meas ne memineris. [illegible]

[illegible]

[illegible]

ita [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

8

[illegible] et [illegible] legimus. [illegible] et [illegible]
[illegible] superiora [illegible]
[illegible] calle [illegible]
[illegible] et [illegible] mee fuerunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] fuerunt et [illegible]
triplex non [illegible] et fratres [illegible] adiuuas cogitationum. [illegible] et
[illegible] corporum [illegible] sermone. Nec dolens si hoc non recipis. quod
formicule et musce et serpentes sunt. [illegible]
[illegible] in [illegible] mea
[illegible] ad me [illegible]
[illegible] magnam [illegible] mea
ut totam cogitationem ad meos cogunt [illegible] oculos [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] pro [illegible]

[illegible] Ieronimi [illegible]
[illegible]

L[illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible] mortem [illegible] uideo [illegible] [illegible] [illegible] tormentis [illegible]
no non [illegible] me [illegible] uidere [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] mortuum esse
[illegible] verum est illud super uirtute mortis [illegible] [illegible] quod fides
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dura [illegible] Sed [illegible]
[illegible] [illegible] sermone [illegible] et dicit Ero mors tua o mors ero morsus
tuus inferne. [illegible] [illegible] adducit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] et flos de uirginali [illegible] pullulauit. [illegible]
[illegible] canticorum. Ego flos campi et lilium conuallium. Flos iste mortuus [illegible]
[illegible] et mortuus est [illegible] mors illa morte moreretur. [illegible] [illegible] [illegible] dicitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] nobis [illegible] infantem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fontes libidinum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mortis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dormiendo et sompnus appellatur. Unde et beatus apostolus uocat dormientes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] uigilare cum sanctis et cum angelis dicere gloria in excelsis deo et
[illegible] terra pax hominibus bone uoluntatis. [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] gloria [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] et bella [illegible] [illegible]
pax [illegible] est et pax non [illegible] sed [illegible] [illegible] bone [illegible] uoluntatis et sa-
lutationem audiuit apostolorum gratia uobis et pax a deo patre et domino [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] gloriam domini [illegible] Unde [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] Et gaudeas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] orat [illegible]
[illegible] illud Et [illegible] [illegible] [illegible] multa [illegible] Non dolendum magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Illa [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible] laborantem et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] oblitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] casta [illegible] [illegible] non [illegible] nuptiales. Et [illegible] [illegible]

in carne positi et renati in Christo non sumus grecus et barbarus, servus et liber, mas-
culus et femina. Sed omnes in eo unum sumus. Cum autem corruptivum hoc in-
duerit incorruptionem et mortale hoc induerit immortalitatem. Non nubent
neque nubentur, sed erunt sicut angeli in celis. Quod dicit non nubent neque nubentur,
erunt sicut angeli in celis, non natura et substantia corporum tollitur, sed glorie magnitudo
monstratur. Neque enim scriptum est erunt angeli, sed sicut angeli. Ubi similitudo promittitur,
ibi veritas negatur. Erunt, inquam, sicut angeli, id est similes angelorum. Ergo homines
esse non desinunt. In se autem et evangelico splendore decorati, sed tamen homines,
ut et apostolus apostolus sit, et Maria Maria. Et confundantur heretici qui in-
certa et magna promittunt, ut que certa et moderata sunt auferant. Et quo-
niam heresis fecimus mentionem, quia Lucinius noster digne nobis eloquentie Tulliani [illegible]
que spurcissima per Hispanias Basilidis heresis sevit, et instar pestis et
morbi totas intra Pyreneum et Oceanum vastavit provincias, fidei christiane
tenuit puritatem, nequaquam suscipiens Armazel, Barbelon, Abraxas, Bal-
samum et ridiculum Leusiboram, ceteraque magis portenta quam nomina, que
ad imperitorum et muliercularum animos concitandos, quasi de hebraicis fonti-
bus hauriat, barbaro simplices quosque terrent sono, ut quod non intelligunt,
plus mirentur. Refert Hireneus vir apostolicorum temporum, et Papie auditoris
evangeliste Iohannis discipulus, episcopus ecclesie Lugdunensis, quod Marcus quidam de
Basilidis gnostici stirpe descendens primum ad Gallias venit, et eas
partes per quas Rodanus et Garonna fluunt, sua doctrina maculavit,
maximeque nobiles feminas quedam in occulto mysteria repromittens hoc errore
seduxit, magicis artibus et secreta corporum voluptate amorem sui concilians.
Inde Pyreneum transiens Hispanias occupavit, et hoc studii habuit, ut divitum
domos, et in ipsis feminas maxime appeteret, que ducuntur variis de-
sideriis, semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. Hec ille scripsit
ante annos circiter trecentos, et scripsit in his libris quos adversus omnes hereses
doctissimo et eloquentissimo sermone composuit. Ex quo animadvertere potes
qua Lucinius noster laude dignus sit, qui clausit aurem ne audiret iudicium san-
guinis, et omnem substantiam suam dispersit, dedit pauperibus, ut iustitia maneret in
seculum. Nec vero ille largitate contentus misit Ierosolimam et Alexandriam [illegible]
aurum [illegible] multorum [illegible] sustentaret inopiam. Sed [illegible] et
[illegible]. Ego in illo magis laudabo fervorem et studium [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominus fecit [illegible] uestri [illegible] tempus dictum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xvi annis omnium [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] ihrlm incolimus. [illegible] q̄ demoratur [illegible] [illegible].
et a [illegible] [illegible] dico. qui uos rapuit me rapuit. et q̄ me [illegible]. [illegible]
rapuit cum q̄ me misit. [illegible] [illegible] sua. hac epistula amoris mei. nullum habeo
[illegible]. et quamuis [illegible] me presens, in ore [illegible] audacter ipsa. ut [illegible]
[illegible] pro futura. cum q̄ sunt in [illegible]. posuit me ut sagittam electam in pharetra
sua abscondit me. duos uiros tantos maris atque terrarum inter se [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. ut [illegible] [illegible] [illegible] amore [illegible]
[illegible]. [illegible] et corpore et [illegible] [illegible] samaritanus. i. saluator et
custos [illegible] [illegible] [illegible] non dormitabit neque dormiet qui custodit israel.
ut [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ad samuel. [illegible] [illegible] [illegible]. et
[illegible] [illegible] ecce ego [illegible] [illegible] meum [illegible].

Incipit epistola sancti Ieronimi ad amandum
de diuersis questionibus.

Hieronimus dilecto fratri et compresbitero amando presbitero. Breuis epistola longam
explanationem non ualet continere. et in artum multa cogendo stringit uerbis que sermonibus dilatanda
est. Interrogas quid significet illud in euangelio iuxta matheum. Nolite solliciti esse de crastino.
sufficit enim diei malitia sua. Crastinum in scripturis sanctis futurum tempus significat. sicut
[illegible] in genesi loquitur. Exaudiet me cras iusticia mea. Et in altare extructum a
tribubus ruben et gad. et dimidia tribu manasse. et accurrente israele. a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible] [illegible] ne
cras filii eorum [illegible] domini [illegible] denegarentur. Et multa huiusmodi in ueteri
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] de futuris cogitare prohibuit. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Quod autem sufficit diei malitia sua hoc modo
intellige. Sufficit nobis de presenti tantum angustias cogitare. Quid necesse est presentis
[illegible] et futura extendere. que aut [illegible] non possumus. aut [illegible]
[illegible]. Kakia [illegible] quam latinus uertit in malitiam. apud grecos duo significat. et
malitiam. et afflictionem. quam kakosin [illegible] dicunt. et hic magis pro malitia trans
ferre debuit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] afflictionem ponitur
et angustias. [illegible] malitiam. [illegible] [illegible] explanandum est. [illegible] [illegible] in malignos. hec
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ostendat nobis quam malitiam huius [illegible] in isto apostoli loco de
[illegible] epistola ad Corinthios prima [illegible]. Omne peccatum quod fecerit homo
extra corpus est; qui autem fornicatur in corpus suum peccat. legamus quo vinculum [illegible]
ad hec verba veniamus. ne [illegible] et sic ita [illegible] causa capiti totam
[illegible] nostre cupiamus. Corpus inquit non est fornicationi sed domino et dominus corpori.
Deus autem et dominum suscitavit et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quia corpora
vestra membra christi sunt? tollens ergo membra christi faciam membra meretricis? absit. An
nescitis quia qui adheret meretrici unum corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in
carne una. Qui autem adheret domino unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne
peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est; qui fornicatur in corpus suum
peccat. Et reliqua. Hec apostolus contra luxuriam disputans et impudicis [illegible]
[illegible] et venter escis; deus autem et hunc et has destruet. [illegible]
[illegible] fornicatores. [illegible] ventrem [illegible]
[illegible] genitalium [illegible]
[illegible] ut alibi dictum est [illegible] omne [illegible]
[illegible] furtum [illegible] rapina [illegible] et cetera [illegible]
[illegible] voluptas [illegible]
[illegible] libido [illegible] penitus [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] corporum cupimus cogitatus [illegible]
[illegible] fornicatio [illegible] quicumque
enim [illegible] agimus. fornicatio non solum animam fornicantis sed
et corpus maculat. [illegible] propter hoc relinquet homo
patrem et matrem et adherebit uxori sue, et erunt duo in carne una. cum
[illegible] unum corpus efficitur et peccat in corpus suum. [illegible]
[illegible] corpus [illegible] ne ulla [illegible]
[illegible] furtum homicidium et cetera.
[illegible] fornicatores peccata [illegible] sola in corpore
non [illegible] fornicatio [illegible] non [illegible] corpus [illegible] Et [illegible] proprie
[illegible] In autem [illegible]
[illegible] uxor unum corpus sit. et [illegible] fuit fornicatus peccat in corpus
[illegible] hoc [illegible] fornicatores [illegible] maculat. et [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] fuit [illegible]
[illegible]

Oportet enim illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Novissima autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta ei fuerint omnia, tunc et ipse filius subiectus erit ei qui sibi subiecit omnia, ut sit deus omnia in omnibus. Et [illegible] de hoc dicere [illegible] voluisse, cum [illegible] verba [illegible] arrianos. [illegible] et solutionem [illegible] tamen [illegible] pauca dicam. Omne in hoc scandalum est, quare filius patri dicatur esse subiectus, quid est turpius [illegible] pati subiectionem [illegible] et [illegible] dicit: nonne deo subiecta erit anima mea. In crucifixum et maledictum [illegible] sive [illegible] qui pendet in ligno. Sed [illegible] pro nobis maledictum factus est, ut nos a maledictione liberaret. [illegible] pro nobis [illegible] ut nos patri faciat esse subiectos, dicens in evangelio: nemo venit ad patrem nisi per me. Et cum exaltatus fuero omnia traham ad me. Christus [illegible] donec [illegible] omnes [illegible] ipsius membra reputantur. [illegible] cum [illegible] et [illegible] insubiectum dicitur [illegible] non est subiecta fidei. [illegible] autem mundi [illegible] membra [illegible] viderit christum [illegible] subiciatur christo [illegible] corpori suo, ut omne christi corpus subiciatur deo patri, et sit deus omnia in omnibus. Non autem ut sit pater omnia in omnibus, sed ut sit deus omnia in omnibus, quod nomen [illegible] et [illegible] filium et [illegible] humanitas subiciatur divinitati. Humanitatem in hoc loco dicimus [illegible] mansuetudinem et clementiam quam greci

philanthropian

[illegible] vocant. Sed omne [illegible] generis [illegible] ut sit deus omnia in omnibus. Hoc [illegible] est. [illegible] salvator nunc omnia non est in omnibus, sed pars in singulis. Verbi gratia, in Salomone sapientia, in David [illegible] in [illegible] in [illegible] cognitio futurorum, in [illegible] fides, in [illegible] [illegible] et [illegible]. Cum autem rerum omnium finis advenerit, tunc omnia in omnibus erit, ut singuli [illegible] omnes virtutes habeant, ut sit christus totus in cunctis.

Incipit epistola Ieronimi ad [illegible]

R[illegible] ferebantur [illegible] mulier [illegible] adultera et sodomita et alios [illegible] omnium [illegible] quos [illegible] illi [illegible]

[illegible] feminine · et [illegible] natura [illegible]
[illegible] adulterio · [illegible] corpus · [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] corpus · [illegible]
[illegible] et [illegible] · Inquirendum igitur est · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] prius · [illegible]
[illegible] pro uxore est · [illegible]
[illegible] fuit uxor et [illegible] lege [illegible]
[illegible] lege · [illegible]
Ergo [illegible] uxor adultera [illegible]
[illegible] uxor est · [illegible] uxor est · [illegible]
[illegible]
[illegible] diffiniunt · [illegible] uxor adultera et mulierem [illegible] nupserit
[illegible]
[illegible]
[illegible] uxor est [illegible] adulter [illegible] sodomita ·
[illegible]
[illegible] Nec [illegible]
[illegible]
[illegible] uxore [illegible] fuit [illegible]
[illegible] Et qui [illegible] accepit · adulter est · [illegible]
[illegible] accepit adulter est · quia [illegible]
[illegible] adulter est qui [illegible] accepit · [illegible] gravem [illegible]
intelligentes · [illegible] uxorem [illegible]
ad alios [illegible] qui potest capere capiat · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] et violentiam legibus [illegible] Ergo et [illegible]
[illegible] ut alii [illegible]
accipere · et non adulter [illegible]

viro [illegible] non [illegible] uxor [illegible] habuit, arbor pruni non [illegible] ... [illegible] et [illegible] dilectionem [illegible] decurrimus [illegible] voluntas [illegible] ... non [illegible] demonio [illegible] ... [illegible] ac [illegible] nova [illegible] ... [illegible] firmatur [illegible] ... [illegible] non [illegible] ... [illegible] et non invenerit gratiam [illegible] ... [illegible] scribet libellum repudii et dabit in manu eius et dimittet eam de domo sua. Cumque egressa alterum maritum duxerit, et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit, non poterit prior maritus recipere eam in uxorem, quia polluta est et abominabilis facta est coram domino, ne peccare facias terram tuam quam dominus deus tuus tibi tradidit possidendam. Unde contestor te ut [illegible] ... [illegible] Vulnera carnes ferro indigent et [illegible] ... non est medicamine culpa [illegible] crudelitate clementia non [illegible] ... [illegible] sicut [illegible] ...

Incipit prefatio beati Jeronimi in epistola ad matrem et filiam in gallias.

Retulit mihi quidam frater e gallia se habere sororem virginem matremque viduam, que in una urbe divisis habitarent cellulis, et vel ob hospitem solitudinem vel ob custodiendas [illegible] ... [illegible] ... [illegible] fuerint separate. Cumque ego ingemiscerem et multo plura tacens [illegible] loquendo significarem: Queso te inquit corripias eas litteris tuis, et [illegible] ... [illegible] ... non potuit [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] formidolosus [illegible] ... [illegible] ... hoc [illegible] ad me fugat, et labia [illegible] ... [illegible] crimina [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

... et pudicicie mee ... unius coactus malo. Clare dicam ... esse debitam domus custodiam ori meo et hostium munitionis labiis meis: ne declinaret cor meum in verba malicie. Et dum carpo vicia, multi detractores mei ... rere. Quod audivisses, non est magis detrahere, verum dicere. Non persona ... reprehendere ... ... aut nullus sit, qui ... ... non cadat ... ... frustra ... ... fui, ut ... moderer ac matrem. Et ego ... ... dictatus ... ... invenire quos mordeat ... ... gaudiente ... ... aut ... ... fuit, ... et magis ... ... pudorem ... ... Longinquitas.

Incipit epistola [illegible] Jeronimi ad matrem et filiam ...

Dilectissimi fratres vos ... soror et filia ... me non ... ... narrare fabulas ... ... Dominus Ihesus Christus subiectus erat parentibus suis. Venerabatur matrem cuius erat ipse parens. Colebat nutritium quem ipse nutrierat. Gestantium se meminerat uteri ulnarum atque brachiorum. Unde et in cruce pendens commendat parentem discipulo, quam nunquam ante crucem dimiserat. Tu vero filia ... ... ad matrem loquor, quam forsitan etas et imbecillitas ac solitudo excusatione faciunt. Tu igitur ... ... domus angustiam causaris, cui non est satis uteri angustia? ... ... clausa virginis ... et ... in uno cubiculo cum matre non ... ... oculos ad terram non potes ... Certe omnes motus tuos illa que genuit ... ... et adulta ... ... intelligit ... ... fugere ... ... corrumpi ... ... naufragium ... ...

[illegible] temeritate. Neque non hoc dico quod rerum tolla[m] [illegible]. Verum quod male cepe-
[illegible] perveniret. Sed quod desperata in [illegible] modum copta dimiseris. Aliogui [illegible] ad mat-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et si salva [illegible] integra [illegible] et ne [illegible]. Sua ne [illegible] [illegible]
[illegible] domo [illegible] non [illegible] credis aut [illegible] aut [illegible]
ne mortuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si non [illegible]. Sive
sollicitat. Gemmus est [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] non [illegible]. In alto
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed forte
[illegible]. Non [illegible] [illegible] mater est. [illegible] [illegible]. Amat divitias.
Ignorat ieiunium. Oculos [illegible] linit. [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] meo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Illa te diu [illegible].
[illegible] alvit. Et difficiliores infantie mores blanda pietate sustinuit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] sua [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] domus. Non [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] fugis. [illegible] ut [illegible]
solet [illegible] [illegible] est mater. Hos alios [illegible]. Hos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] religio [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible]. [illegible] dolor. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ambulat
[illegible] [illegible]. Ambulat [illegible]. [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non respondere. Nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Non [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] bona non [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] et virgo. Ne [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] inter virgines [illegible]. Talis [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] matē [illegible] uidens et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] quod nolo. aut mulierū [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filiā amare [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mater uidua. [illegible] [illegible] est. [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] nostre [illegible]. matrē suam honoret ut [illegible]
[illegible] ut filiam diligat et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] amborum [illegible] plus te [illegible] amare quam matrē. ne [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc [illegible] [illegible] monachū [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uiduā [illegible] monachum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut te et filiam nolis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mollior [illegible]
illa que genuit. Quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ruborē [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
amorē matris et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Audio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uillarum amenitates [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] familia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] forme [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] aut [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
scandalo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dei laudibus creatura. ut flavos calamos [illegible] et omis [illegible]
[illegible] puram [illegible] et [illegible] ingenium
oclamadit. [illegible] canor ad mensam. et inter psalmos
dulci modulatione currentes, quam alienas non audiret uxores. te omnis
[illegible] non [illegible] respectabit. loquere nutibus. et quod metuit [illegible]
[illegible] affectus. inter has et tantas illecebras voluptatum, etiam ferreas
[illegible] maiorem in virginibus patiantur famem. [illegible]
[illegible] omne [illegible]. [illegible] fronte [illegible]
[illegible] saxa [illegible] et ad [illegible] arbores [illegible]
[illegible] mouita. difficile inter [illegible] pudicitia. [illegible]
[illegible] legimus in poetis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] omnes [illegible] amoris
[illegible] puella [illegible] corpus [illegible]
pinguis, rubens, aestuans inter carnes, inter vina et balnea, [illegible]
maritatas. [illegible] adolescentulos [illegible] non [illegible] in omni forme
[illegible] testimonium [illegible] [illegible]
et quod noluit, dulcius [illegible]. [illegible] et pulla. animi
[illegible] indicium est. si rugam non habeat, per terram ut altior videatur
trahatur, et de industria dissuta sit tunica. ut aliquid intus appareat, operiat
[illegible] est. et [illegible] formosum. caligula [illegible] nigella
ac nitens, stridore iuvenes ad se vocat. papillae fasciolis comprimuntur. et
[illegible] capilli vel in frontem vel in aures
defluunt. palliolum interdum cadit, ut candidos nudet humeros. et
quasi videri noluerit, celat festina, quod volens detexerat. et cum in publico quasi
per verecundiam operiat faciem, lupanarum arte id solum ostendit quod ostensum magis
placeat. [illegible] non est. et [illegible] longe [illegible]
[illegible] oculos meos [illegible] et [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] plorat. [illegible]
[illegible]
[illegible] disponat. regat familiam, [illegible]
[illegible] et [illegible] quem omnia
[illegible] famuli. et quidquid [illegible] non [illegible]. illum clamitent [illegible].

queniloquia [illegible] gemus ē. et [illegible] [illegible]. [illegible] nō [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] dolorē [illegible] solis [illegible]
[illegible]. Ille [illegible] iste [illegible]. hic [illegible] [illegible] alius nono [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adhibere lan-
guentem. portare matulā. [illegible] in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et quodam [illegible] fingit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] confingant. [illegible] [illegible] [illegible] quae
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] no [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sodali tuo [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] sub uno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] publica [illegible] infamia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quando [illegible] ut te
uideat et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] amore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ille [illegible]. hoc audit mater et frater [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] infamiā. [illegible] [illegible] commune. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] diligere sodalē [illegible] [illegible] honestius
[illegible] mater amicum filii [illegible] [illegible] [illegible]. Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fronte [illegible] [illegible] [illegible] hoc uoce libera proclamabit. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] infamia, gloriaris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] libera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nō [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] adolescentulus et [illegible] barbatulus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pelliceum [illegible] monear [illegible]
[illegible] [illegible] et qui in multis etatibus libido [illegible] tamen [illegible]
[illegible] abaptata defendit [illegible] Veniet veniet tempus [illegible] dicas allabitur
[illegible] ignoras. et iste formosulus [illegible] [illegible] mulieres mar[illegible]
[illegible] uxores [illegible] ut [illegible] ut [illegible] [illegible] te penitebit [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] qui et [illegible] et famam amisisti. [illegible] male [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] maledicta [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible] [illegible]
[illegible] Habes filium et filias et [illegible] [illegible] filie tue. Quid
[illegible] aliena solacia et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius monach[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alienum [illegible] domo [illegible]
filium et filias capere non [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] nepotes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] nemo [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] aut [illegible] et [illegible] et domum [illegible] nata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliena [illegible] [illegible] [illegible] in una domo [illegible] cubiculo casta
[illegible] non [illegible] [illegible] in una domo [illegible] femine et [illegible] masculi
[illegible] et [illegible] illo [illegible] [illegible] non vult. et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] illis exhibebit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderio [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] floribus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et tanta ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lingua [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Incipit ep(isto)la s(an)c(t)i Ieronimi ad Paulinum p(res)b(ite)r(u)m de omnib(us) diuine historie libris.

F[illegible] Ambrosius tua m(ihi) munuscula p(er)ferens detulit et suauissimas

litteras [illegible] amicitiarum fide(m) p(ro)bate et ueteris amicitie p(re)ferebant. [illegible]

illa necessitudo e(st) et (christi) glutino copulata. qua(m) no(n) utilitas rei familiaris

no(n) p(re)sentia tantu(m) corporu(m) [illegible] et [illegible] adulatio. sed dei timor

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] nu(n)c Roma no(n) traxerat. [illegible] fama p(er)duxit. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] sedentem in throno aureo. et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

et famosissima solis mensa(m) uideret in sabulo. Inuenit ille uir [illegible]

[illegible] discipulos. et semp(er) p(ro)ficiens. semp(er) se melior fieret. Scripsit

sup(er) hoc plenissime octo uoluminib(us) philostratus. Quid loquar

[illegible] h(om)i(n)ib(us). cu(m) ap(osto)lus paulus [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ingenium [illegible]. et [illegible]
[illegible] non ad [illegible] queras. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] excellentie [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] infantia [illegible]. et [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] breui sermone [illegible]
[illegible] doctrina et [illegible]
[illegible] doctrina [illegible]. et [illegible]
[illegible] solum [illegible]. et [illegible] edificant [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] deuteronomio [illegible]
[illegible]
[illegible] iustificationis [illegible] in loco [illegible]
[illegible]
[illegible]

eius . [illegible] Daniel in fine [illegible]
[illegible] et [illegible] . i. doctores [illegible]
[illegible] firmamentum [illegible] doctores [illegible]
[illegible] . [illegible] docendo
[illegible] . [illegible] legimus . Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi
splendor firmamenti et qui ad iusticiam erudiunt multos [illegible]
[illegible] legis et
[illegible] ad doctrinam domini [illegible]
[illegible] . Quomodo enim [illegible]
[illegible] tribuere solet . [illegible] hoc
[illegible] . et erat [illegible] doctoribus [illegible]
[illegible] annos [illegible] in templo sedens [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . Et [illegible] verbum [illegible]
verbum et [illegible] erat apud deum . et deus erat verbum . logos . grece multa
significat . Nam et verbum est et ratio et computatio . et causa [illegible]
[illegible] . [illegible] . hoc
[illegible] Plato nescivit . hoc Demosthenes eloquentissimus ignoravit . [illegible]
[illegible] et prudentiam [illegible] . vera sapientia
[illegible] sapientiam . Et [illegible] . Unde Paulus .
Sapientiam loquimur inter perfectos . Sapientiam autem non huius seculi neque principum se-
culi qui destruuntur . Sed loquimur dei sapientiam in mysterio absconditam . quam
predestinavit deus ante secula . Dei sapientia proprie est . Christus enim dei virtus
et dei sapientia . hec sapientia in mysterio est abscondita . de qua et nomen psalmi
[illegible] absconditi . Et qui in mysterio absconditus erat . predestinatus est ante secula
[illegible] in lege et prophetis . [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] est . Aperiebantur celi Ezechieli . [illegible]
[illegible] David oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua .
[illegible] est . [illegible]
[illegible] gloriam [illegible] apocalypsis [illegible]

[illegible] sunt [illegible] si dederis [illegible] litteras [illegible] signatus est [illegible] Quanta hodie putas esse [illegible] nosse [illegible] et [illegible] signatum librum nec aperire possunt nisi ille reseraverit qui tenet clavem David qui aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit. In actibus apostolorum sanctus eunuchus immo vir, sic eum scriptura cognominat, cum legeret Ysaiam, interrogatus a Philippo: Putasne intelligis que legis? respondit: Quomodo possum nisi me aliquis docuerit? Ego [illegible] de me interim loquar, nec sanctior sum hoc eunucho nec studiosior, qui de Ethiopia, id est de extremis mundi finibus, venit ad templum, reliquit aulam regiam, et tantus amator divine legis fuit ut etiam in vehiculo sacras litteras legeret. Et tamen cum librum teneret, et verba domini cogitatione conciperet, lingua [illegible] labiis personaret, ignorabat [illegible] in libro nesciens venerabatur. Venit Philippus, ostendit ei Ihesum qui clausus latebat in littera. O mira doctoris [illegible] eadem hora credit eunuchus, baptizatur, fidelis et sanctus [illegible] magister, plus in deserto fonte [illegible] quam in aurato synagoge templo reperit. Hec a me perstricta sunt breviter, neque enim epistolaris angustia evagari [illegible] ut intelligeres te in scripturis sanctis sine previo et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de grammaticis, rethoribus, philosophis, geometris, dialecticis, musicis, astrologis, medicis, quorum scientia mortalibus vel utilissima est, et in tres partes scinditur, in doctrinam, rationem et usum [illegible Greek] Ad minores artes veniam, et que non tam lingua quam manu administrantur: agricole, cementarii, fabri, metallorum lignorumque cesores, lanarii et fullones, et ceteri qui variam suppellectilem et vilia opuscula fabricant, absque doctore non possunt esse quod cupiunt. Quod medicorum est promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi omnes passim vindicant: scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc universi presumunt, lacerant, docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur [illegible] et ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum immo audacia edisserunt aliis [illegible] de mei similibus qui si forte ad scripturas sanctas [illegible] et sermone composito [illegible] quidquid dixerint [illegible]

ad sensum suum incongrua aptant testimonia. quasi grande sit et non uitiosissimum dicendi genus deprauare sententias et ad uoluntatem suam scripturam trahere repugnantem. quasi non legerimus homerocentonas et uirgilio centonas. ac non sic etiam maronem sine christo possimus dicere christianum quia scripserit. Iam redit et uirgo redeunt saturnia regna. iam noua progenies celo demittitur alto. et patrem loquentem ad filium. nate mee uires mea magna potentia solus. et post uerba saluatoris in cruce. talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia docere quod ignores. Immo ut cum stomacho loquar ne hoc quidem scire quod nescias. Videlicet manifestissima est genesis. de creatura mundi. de exordio generis humani. de diuisione terre. de confusione linguarum et descensione usque ad egyptum gentis hebreorum. Patet exodus cum decem plagis. cum decalogo. cum mysticis diuinisque preceptis. In promptu est leuiticus liber. in quo singula sacrificia immo singule pene sillabe et uestes aaron et totus ordo leuiticus spirant celestia sacramenta. Numeri uero nonne totius arithmetice et prophetie balaam et quadraginta duarum per heremum mansionum mysteria continent. Deuteronomium quoque secunda lex et euangelice legis prefiguratio. nonne sic ea habet que priora sunt ut tamen noua sint omnia de ueteribus. Hucusque moyses hucusque pentateuchus. quibus quinque uerbis loqui se uelle apostolus gloriatur. Iob exemplar patientie. que non mysteria suo sermone complectitur. prosa incipit uersu labitur pedestri sermone finitur. omnesque leges dialetice propositione assumptione confirmatione conclusione determinat. Singula in eo uerba plena sunt sensibus. et ut de ceteris sileam resurrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea uel manifestius uel cautius scripserit. Scio inquit quod redemptor meus uiuit. et in nouissimo die de terra surrecturus sum. et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea uidebo deum. quem uisurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad iesum naue qui typus domini non solum in gestis uerum et in nomine. Transit iordanem. hostium regna subuertit. diuidit terram uictori populo. et per singulas urbes uiculos montes flumina torrentes atque confinia ecclesie celestisque ierusalem spiritualia regna describit. In iudicum libro quot principes populi tot figure sunt. Ruth moabitis ysaie explet uaticinium dicentis. Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Samuel in heli mortuo et occiso saul ueterem legem abolitam monstrat. Porro in sadoch atque dauid nouum sacerdotium nouumque imperium

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nazarenus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] figuram. Osee crebro nominat Effraym. Samariam. Ioseph. Ie-
zrahel. [illegible] uxorem fornicariam. et fornicationis filios. et adulteram
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xii tribuum eruca.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et post eversionem prioris po-
puli [illegible] [illegible] et ancillas. id est super centum viginti credentium
nomina [illegible] in cenaculo Syon. Amos pastor et rusticus [illegible] et
[illegible] et [illegible] [illegible] virginum numerum estimat. Quis in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quis enim digne exprimat tria et
quatuor scelera Damasci. Gaze. Tyri. Idumee. filiorum Amon. et Moab. et in
[illegible] [illegible] [illegible] Israel. hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte
Samarie. et [illegible] in maiorem minoremque [illegible]. Ipse cernit fictorem
[illegible] et stantem [illegible] murum litum. et adamantinum et uncinum pomorum
[illegible] supplicia peccatoribus et famem in terram. non famem panis. neque sitim
[illegible] audiendi verbum Dei. Abdias qui interpretatur servus Domini personat contra
[illegible] sanguineum terrenumque hominem. fratris quoque Iacob semper emulum. hasta percutit spirituali.
Ionas columba pulcherrima. naufragio suo passionem Domini prefigurans.
mundum ad penitentiam revocat. [illegible] [illegible] [illegible] salutem gentibus nuntiat.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vastationem annuntiat filie latronis. et
obsidionem [illegible] contra eam. quia maxillam percusserit iudicis Israel. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] civitatem sanguinum. et post eversionem illius loquitur. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] luctator fortis
et rigidus stat super custodiam suam. et figit gradum super munitionem.
ut Christum in cruce contempletur et dicat. Operuit celos gloria eius. et laudis eius
[illegible] terra. splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius. ibi abscon-
dita est fortitudo eius. [illegible] speculator et archanorum Domini cognitor
audit clamorem [illegible] [illegible] et eiulatum a secunda. et [illegible] [illegible]

Indicat quoque ululatum habitatoribus pile. quia conticuit omnis populus chanaan. disperierunt
universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus. qui seminavit
in lacrimis ut in gaudio meteret. destructum templum edificat. dominumque patrem
inducit loquentem. Adhuc unum modicum et ego non commovebo celum et
terram et mare et aridam. et movebo omnes gentes. et veniet desideratus
cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia. ihesum vestibus
sordidis indutum. et lapidem oculorum septem. candelabrumque aureum cum totidem
lucernis quot oculis. duas quoque olivas a sinistris lampadis cernit et dextris.
ut post equos nigros. rufos. albos. et varios. et dissipatas quadrigas. ex ef-
fraim. et equum de ierusalem pauperem regem vaticinetur. et predicet sedentem
super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium
prophetarum de abiectione israel et vocatione gentium. non est mihi voluntas.
ait dominus exercituum. et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu
enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sa-
crificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam. ieremiam. eze-
chielem. et danielem. quis possit vel intelligere vel exponere? Quorum
primus non prophetiam mihi videtur. sed evangelium texere. Secundus virgam nu-
ceam. et ollam succensam a facie aquilonis. et pardum spoliatum suis coloribus.
et quadruplex diversis metris nectit alphabetum. Tertius principia et
finem tantis habet obscuritatibus involuta. ut apud hebreos iste partes cum
exordio genesis ante annos triginta non legantur. Quartus vero
qui et extremus inter quattuor prophetas. temporum conscius et totius mundi philosophus
lapidem precisum de monte sine manibus. et regna omnia subvertentem
claro sermone pronuntiat. David simonides noster. pindarus et alceus
flaccus quoque catullus et serenus. christum lira personat. et in decacordo psalterio
ab inferis suscitat resurgentem. Salomon amabilis domini et pacificus. mores cor-
rigit. naturam docet. ecclesiam iungit et christum. sanctasque nuptias concinit
epithalamion ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟΝ. Hester in ecclesie typum populum liberat de periculo. et
interfecto aman. qui interpretatur iniquitas. partes convivii et diem celebrem mittit in
posteros. Paralipomenon liber est instrumenti veteris epitomen ΕΠΙΤΟΜΗ.
tantus ac talis est. ut absque illo si quis scientiam scripturarum sibi
voluerit arrogare. seipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque
verborum. et pretermisse in regum libris tanguntur historie. et innumerabiles ex-

[illegible] [illegible] Ezras et neemias adiutor videlicet et consolator a domino
in unum volumen artantur. Instaurant templum, muros extruunt civitatis.
omnisque illa turba populi redeuntis in patriam. et descriptio sacerdotum. levitarum
israhelitarum. [illegible] per singulas familias murorum ac turrium opera divisa
aliud in cortice [illegible] aliud retinent in medulla. Cernis me scripturarum amore
raptum [illegible] excessisse [illegible] et tamen non implesse quod volui. Audivimus
tantum quid nosse. quid cupere debeamus. ut et nos quoque possimus dicere. Concupivit
anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum Socraticum illud
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] novum breviter [illegible]
Matheus. Marcus. Lucas. et Iohannes. quadriga domini et verum cherubin. quod
interpretatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emicant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] volitantia tenent se mutuo. sibique perplexi sunt. Et quasi rota in rota
volvuntur et pergunt quocumque eos flatus sancti spiritus perduxerit. Paulus
apostolus ad septem scribit ecclesias. octava enim ad hebreos a plerisque extra numerum
ponitur. Timotheum instruit ac Titum. Philemonem [illegible] famulo
deprecatur. Super quo tacere melius puto. quam pauca scribere. Actus apostolorum
nudam [illegible] [illegible] historiam. et nascentis ecclesie infantiam texe-
re. sed si noverimus scriptorem eorum Lucam esse medicum. cuius laus est in evangelio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicinam. Iacobus
Petrus. Iohannes. Iudas. septem epistolas ediderunt. tam misticas quam succinctas. et bre-
ves pariter et longas. breves in verbis. longas in sententiis. ut rarus
[illegible] in earum lectione cecutiat. Apocalipsis Iohannis tot habet sacramenta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
singulis multiplices latent intelligentie. Oro te frater karissime inter hec
vivere. ista meditari. nichil aliud nosse. nichil querere. [illegible]
[illegible] iam hic in terris regni celestis habitaculum [illegible] offendaris
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] apti. [illegible] dicam [illegible] nob [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] morum suorum. [illegible]
[illegible] et eloquij [illegible] epla [illegible]
[illegible] et [illegible] naucula [illegible] mag [illegible]
[illegible] post [illegible] venderet.
[illegible] plurim [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tunica et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] mittit [illegible]
[illegible] omnia [illegible]

Epla Jeronimi ad damasu papa.

Importuna i evangelio mulier tandem meruit audiri. et clausis cum servis ostio media licet nocte. ab amico panes accepit. [illegible]
[illegible] publicani [illegible]
[illegible]
[illegible] morbida [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] pastorem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] gloriatur. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ... [illegible] insinuare cupit. Ita nunc inextricabilis hominum [illegible] ... est. Et maiora [illegible] bella nunc patiar. Hic enim propositus [illegible] mundi [illegible] rabies fremunt. Hinc in tres partes scissa ad se rapere me festinat. Monachorum circa commanentium antiqua in me surgit auctoritas. Ego interim clamito: Si quis cathedre Petri iungitur meus est. Meletius, Vitalis atque Paulinus tibi herere se dicunt. Possem credere si hoc unus assereret. Nunc aut duo mentiuntur aut omnes. Ideirco obtestor beatitudinem tuam per crucem domini, per necessarium fidei nostre decus passionem, ut qui apostolos honore sequeris sequaris et merito. Ita in solio cum xii iudicaturus sedeas. Ita te alius senem cum Petro cingat. Ita municipatum celi cum Paulo consequaris, ut mihi litteris tuis apud quem in Syria debeam communicare significes. Non despicias animam pro qua Christus mortuus est.

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Marcellam de exitu Lee.

Cum hora ferme tertia hodierni diei lxxii psalmum [illegible] id est tertii libri principium legere cepissemus et docere [illegible] titulum eius partim ad finem secundi libri partim ad principium tertii libri [illegible] defecerunt hymni David filii Iesse finis esset prioris [illegible] psalmus [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] sanctissimam Leam exisse de corpore. Ibi ita te vidi pallentem [illegible] ... [illegible] aut nulla sit anima que fracto vase testaceo non [illegible] ... Et tu quidem non quod ei futura incerta essent dolebas, sed quod extrema funeris officia non dedisses. Denique in mediis fabulis rursum [illegible] ... nostra fuisse [illegible] ... [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... ut [illegible] ... [illegible] ... ut dignitatis [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Ita cum totam addiximus fuisse [illegible] ... monasterii [illegible] mater virginum fieret. Post mollitiem vestium sacco [illegible] ... orationibus ... noctes et comites suas [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... magis [illegible] ...

dña hominũ nõ putatur. quamuis nostre. sed ... neglectum ...
... pro brevi labore ... fruitur ...
mercede ... nunc ... pro brevi labore ... [illegible]
Angelorum choris. Abrahe sinibus confovetur. et cum paupere quondam Lazaro divi-
tem purpuratum. et nõ palmatum consulem. sed saccatum. stillam digiti minoris
cernit inquirere. O quanta rerum mutatio. Ille quem ante paucos dies dign-
itatum omnium culmina precedebant. qui quasi de subiectis hostibus triumpharet.
Capitolinas ascendit arces. quem plausu quodam et tripudio populus Romanus
excepit. ad cuius interitum urbs universa commota est. nunc desolatus et nudus
nõ in lacteo celi palatio ut uxor mentitur infelix. sed in sordentibus tenebris
continetur. hec vero quam unius cubiculi secreta vallabant. que pauper videbatur
et tenuis. cuius vita putabatur amentia. Christum sequitur et dicit. quecumque
audivimus et vidimus in civitate domini virtutum et reliqua. Quam ob rem moneo et
flens gemensque obtestor. ut dum huius mundi cursum agimus. nõ duabus tunicas
id est duplici fide. nõ calciamentorum pellibus id est mortuis operibus pregra-
vemur. nõ divitiarum nos opes ad terram premant. nõ virge id est potentie
... ... nõ ... et Christum simul velimus et seculum.
... ... et ... ...
... ...

Epistola Jeronimi ad marcellam de vita asselle.

Nemo reprehendat quod in epistolis aliquos aut laudamus aut carpimus.
cum et in arguendis malis sit correptio ceterorum. et in optimis predicandis bonorum
ad virtutem studia concitentur. Nudius tercius de beate memorie Lea aliqua
diximus. Ilico pupugit animum et in mentem venit nõ debere nos
tacere de virgine secundi ordinis que de prima agimus. Unde breviter vi-
tam nostre Asselle expedire debeo. cui ne hanc epistolam legas. obsecro. quippe que laudibus suis gravatur
... ... sed his potius que adolescentule sunt. legere digneris
... ... conversationemque illius perfecte vite normam arbitrentur.
Pretermitto quod in matris utero benedicta est ante quam nata. quod in fiala nitentis vi-
tri et omni speculo purior. virgo traditur patri.
... in infancie involucris ... vix annum etatis excedens.
honore future continentie consecratur. quod hoc omne deo in uno labore
fuit. sicut deus prophetis futurorum. et Jeremiam sanctificat in utero. et

[illegible] in uno mense faciat continue · et raro aut numquam aut ad minores mici
[illegible] · xv · [illegible] pedore [illegible]
[illegible] tenuit · [illegible] inualuit · [illegible] clausa [illegible] · la
[illegible] uacuis [illegible] · [illegible] et [illegible] exitum · et
[illegible] ieiunium [illegible] · [illegible] refectionem · et cum carnem non [illegible]
desiderium · [illegible] humana affectio ad cibum traheret in pane et sale · [illegible]
aqua frigida · [illegible] magis [illegible] · [illegible] · et [illegible]
[illegible] et [illegible] debui [illegible] · cum [illegible] dixit
[illegible] mirenulam [illegible] metallo · [illegible]
[illegible] constantiae [illegible] flexuosa [illegible] · [illegible]
[illegible] · et [illegible] quia amare [illegible] non poterat ·
pro [illegible] negotiationis [illegible] se repente [illegible] ut [illegible]
[illegible] cogitatio non posset [illegible]
[illegible] in uestibus · sicut [illegible] · [illegible] omnia
et [illegible] custodiuit · ut [illegible]
[illegible] uerba non [illegible] alloquium · et ad [illegible]
[illegible] amaret [illegible] · operabatur manibus suis [illegible]
[illegible] · dum non operatur non manducet · [illegible] aut orans [illegible] · dum
[illegible] · [illegible] pena [illegible] · et [illegible]
[illegible] suo · [illegible] uehementer [illegible] · [illegible] nullus [illegible] · [illegible]
[illegible] annum · [illegible] ieiunio [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · omnes pene ebdomadas [illegible]
coniungens · Et quod impossibile forsitan hominibus ad credendum · deo [illegible]
[illegible] possibile est · ita ad [illegible] peruenit etatem · ut non dolet
[illegible] stomachus · non [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] fetorem [illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · et [illegible]
[illegible] monachorum · Et hec [illegible] nostri [illegible]
[illegible] diuinae [illegible] more [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] · nichil [illegible]
[illegible]
[illegible] · et [illegible]

hominis · [illegible] negotia in [illegible] · [illegible] · [illegible] pri-
culum · Solamine que qualitate promeruit · Ut in verbo [illegible] · delica-
[illegible] · et boni eam videat · et mali ei detrahere non audeat ·
videre eam [illegible] et [illegible] · [illegible] · nemo timeat · [illegible]
[illegible] sacerdotes ·

Incipit epistola sancti Ieronimi ad Innocentium de septies percussa ·

Saepe a me Innocenti karissime postulasti · ut de eius rei miraculo que in nostra etate acci-
derat non tacerem · Cumque ego id verecunde · et vere ut nunc experior negarem meque
assequi posse diffiderem · sive quia omnis humanus sermo inferior est laude celesti · sive
quia otium quasi quedam ingenii rubigo parvulam licet facultatem pristini siccasset eloquii ·
tu e contrario asserebas in divinis rebus non possibilitatem inspici debere · sed animum · neque
posse eum verba deficere · qui credidisset in verbum · Quid igitur faciam · Quod implere non possum
negare non audeo · Super onerariam navem rudis vector inponor · Et homo qui necdum
scalmum in lacu rexi · Euxini maris credor fragoribus · Nunc mihi evanescentibus terris
celum undique et undique pontus · nunc unda tenebris inhorrescit · et ceca nocte
nimborum spumei fluctus canescunt · Hortaris ut tumida malo vela suspendam ·
rudentes explicem · clavum regam · Pareo iam iubenti · et quia caritas omnia potest ·
spiritu sancto cursum prosequente confidam · habiturus in utraque parte solatium · Si me ad optatos
portus estus impulerit · gubernator putabor · ut putabor [illegible] · si inter asperos
orationis anfractus inpolitus sermo substiterit · facultatem forsitan queres · volun-
tatem certe flagitare non poteris · Igitur Vercellis Ligurum civitas · haud procul a ra-
dicibus Alpium sita · olim potens · nunc raro est habitatore semiruta · Hanc cum ex
more consularis inviseret · oblatam sibi quandam mulierculam una cum adultero · nam id
crimen maritus impegerat · penali carceris horrore conclusit · Neque multo
post [illegible] lividas carnes ungula cruenta pulsaret
et sulcatis lateribus dolor quereret veritatem · infelicissimus iuvenis volens
compendio mortis longos vitare cruciatus · dum in suum mentitur sanguinem accusa-
vit alienum · solusque omnium miser merito visus est percuti · quia non reliquit innoxie unde
posset negare · At vero mulier sexu [illegible] fortior · [illegible]
[illegible] extenderet · et post [illegible] tergum vinctas manus
[illegible] · oculis quos tantum tortor alligare non poterat · suspexit ad celum ·
et evolutis per ora lacrimis · Tu inquit testis es domine Iesu Christe · cui occulti nihil
[illegible] scrutator renis et cordis · non ideo me negare velle ne peream

Ridēo in terra nolle ne pereo. At fi misisme hō p Interire festinas. Cur
duos interimis Innocentes. Et q̄ [illegible] et [illegible] mori [illegible] hoc corpus
exponere. Si nō q̄ p adulteria. [illegible] in [illegible] interemit [illegible]
mucronem. Innocentiam tamen meam feram. Nō moritur quisquis pro uictutis
occiditur. Iste spiritus pastor rumore liminibus. Ut fera ouē gustato semel
sanguine. Semp sitit. [illegible] tormenta uocet. et [illegible] ferocior
dens. simulq; carnifices, minatur et uenia. Reficitur seuus tortor. sed
nō potest robur uirile frangere. Currite dñe ihū. ad homines [illegible] tui.
[illegible] sunt tormenta supplicia. crines ligantur ad stipites. et toto
[illegible] ad [illegible] tortus [illegible]. Vicinus pedibus igitur apponitur. ut q̄
[illegible] carnifex [illegible]. nec supplicio dantur Indicae. Immota manet mulier manet
et a dolore corporis separato spū. Dū conscientiae bono fruitur. Saeuire uerum
p sentire tormenta. Iudex crudelis hoc paruo attollitur. Illa dñm deprecat.
Pauimento membra compaginibus, illa oculos ad caelum tendit. q̄ p de communi pr
ore alius confitetur. Illa confitere negat. et periclitans [illegible] aliū uidetur
periclitanter. Una Interim uox est. cede. torque. lacera. nō feci. sed
Iustus tollitur fides. Venit dies q̄ hoc crimen diligenter discutiat. Hic
audire meum. Iam lassus tortor suspirabat in gemitum. nec erat nouo uul
neri locus. Iam uicta [illegible] [illegible] exclamabat tortor. horrebat.
Extimplo ira [illegible]. [illegible] inquit in examine constanter, p
inueni malunt mulier. Q̄ pire. Adulterium certe quod duobus committi n pot.
et [illegible] credibilius reor noxiam reum negare deficere. Quam innocentem
iuuenem confiteri. Pari g̃ prolatum plata sentia. Damnatos carnifex
trahit. Totus ad spectaculum populus effunditur. ut q̄ p prorsus magis
putaretur ciuitas. Stipatis primis portis turba densatur. Et quidem
miseri iuuenis ad primum statum ictum, amputatur gladio caput. truncum
[illegible] suo sanguine uoluptabatur cadauer. Postqua ad feminam
uentum est. et flexis in terra poplitibus, super trementem ceruicem, micans
[illegible]. [illegible] tenuit dextra, [illegible].
Ad primū corporis tactum stetit mucro letalis. et leuiter perstringens cute.
rupturae modicum sanguinē aspersit. Enme bello imbelle manū pauescere
expauit. Et uictam dextram gladio mirari. [illegible] impet
[illegible]. Languidus ferrum in terram [illegible] decidit, et q̄ p femina

non vera ferrum timeret attingere. circa ceruicem torpet immota. Stat
furens et sanguinolentus lictor, paludamento in ceruice retorto, dum totus ex
pendit viros [illegible] [illegible] mordebat ora [illegible] igne
[illegible] orbem vibrabat in oculis. Et ecce ait mulier, ex humero
aurum fluit, collige multo argentum labore ne perdat. Ecce quod est ista [illegible]
[illegible] imminentem non timet mortem, letatur puella, carnifex pallet.
et omnibus gladium non videntes tantum [illegible] vident. Et ne [illegible]
[illegible] non formidabat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum
[illegible] sacramentum [illegible] [illegible]. [illegible]
et non credo ferro [illegible] aptabat in iugulum, ut qui perdere non po-
terat, saltem premente manu corpori conderetur. O mirum inaudita
[illegible]! ad capulum gladius reflectitur, et velut [illegible]
[illegible] est [illegible] non posse. Hinc hinc in [illegible] puerorum
[illegible] frigidos flammarum globos [illegible] [illegible]. circa [illegible]
sarabalas [illegible] innoxium lusit incendium. Hinc [illegible] Danielis
[illegible] hystoria [illegible] adulantibus [illegible] leonum ora timu-
erunt. Hinc Susanna nobilis fide [illegible] omnium [illegible]. [illegible] damnata
videmus [illegible] pro puero [illegible] salvata est. Ecce non [illegible] in [illegible] mi-
sericordia domini. Illa liberata pudicicie [illegible] ad gladium. hec amore [illegible]
[illegible] absoluta per gladium est. Tandem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. omnis etas omnis sexus carnificem fugat. et [illegible] in [illegible]
exclamat. Non credit pene unusquisque quod videt. [illegible]
[illegible] verbo [illegible]. et tota [illegible] caterva glomeratur. [illegible]
[illegible] circa [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] turbans. [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
innocens [illegible] non [illegible]. [illegible] fletu vulgi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] pietatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] favente [illegible] [illegible] puella [illegible] [illegible] quas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
da maiestas. [illegible] [illegible] puella [illegible] [illegible]

[illegible] vicet [illegible] erat [illegible]
[illegible] cedunt [illegible] et [illegible] lauvidior [illegible] corpore
[illegible] · festinato sor [illegible] et misericordia dni
[illegible] nature non adueniu · [illegible] femine [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] non timeo [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] · Dubia adhuc luce [illegible]
[illegible] · Sepulcra [illegible] mostrari [illegible] ·
[illegible]
[illegible] flagitanti · [illegible]
[illegible] nomi [illegible] bella · Et si hoc paruu est [illegible]
[illegible] Lamasa intra [illegible] · [illegible]
[illegible] tali [illegible] ·
ne [illegible] ad [illegible] media [illegible] wanderet [illegible]
[illegible] ad [illegible] ·
[illegible] habitu [illegible] · et
[illegible] fumus [illegible] ·
[illegible] adhuc [illegible] leges · Ex quo me gestorum ordo [illegible] · Iam enim
[illegible] nomi aduenimus · Cuius ego corpo [illegible]
[illegible] non capiat · si [illegible] uelit [illegible]
[illegible] · [illegible] ualeat [illegible] mediolani [illegible]
[illegible] mortuu · Romanu [illegible]
[illegible] · et [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] memoranda [illegible] · [illegible]
[illegible] flagitat · merito [illegible]
[illegible] redderet libertatem ·

[illegible] Ieronimi ad Principiam uirginem ·

[illegible] uel obitu sancte marcelle ·

S[illegible] et multum flagitas virgo [illegible] memoriam sancte femine
[illegible] bonum quod [illegible] noscendum [illegible]

incitandum desiderium [illegible] et hortatu sponte currentem et me arbi-
traris indignum [illegible] multorum plus accepta-
[illegible] bonis [illegible] recordatione [illegible] ut [illegible] referre. [illegible]
biennium silentio preterirem. non fuit dissimulationis ut male extimas. sed
tristitie incredibilis. que ita meum oppressit animum. ut melius iudicarem interim
tacere quam nichil dignum illius laudibus dicere. Neque vero Marcellam tuam immo
meam et ut verius loquar nostram omniumque sanctorum. et proprie romane urbis inclitum
decus. institutis rethorum predicabo. ut exponam illustrem familiam. alti sangui-
nis decus. et stemmata per consules et prefectos pretorio decurrentia. Nichil in illa lau-
dabo nisi quod proprium est. et eo nobilius quod opibus et nobilitate contempta
facta est paupertate et humilitate nobilior. Orbata patris morte. viro quoque
post nuptias septimo mense privata est. Cumque eam Cerealis cuius clarum inter consules
[illegible] nomen est. propter etatem et antiquitatem familie et insigne quod maxime
viris placere consuevit decorem corporis ac morum temperantiam ambitio-
sius peteret. suasque longevus polliceretur divitias. et non quasi in uxo-
rem sed quasi in filiam vellet donationem transfundere. Albinaque mater tam cla-
rum presidium viduitati domus ultro appeteret. illa respondit. si vellem nube-
re et non me cuperem eterne pudicitie dedicare. utique maritum quererem non he-
reditatem. Illoque mandante posse et senes diu vivere. et iuvenes cito
mori. eleganter lusit. Iuvenis quidem potest cito mori. sed senex diu vivere
non potest. Qua sententia repudiatus exemplo ceteris fuit ut eius nuptias
[illegible] . legimus in evangelio secundum Lucam. Et erat Anna prophetissa
filia Phanuel de tribu Aser. et hec processerat in diebus multis. et vi-
xeratque cum viro suo annis .vii. a virginitate sua. et erat vidua annis octo-
ginta quatuor. et non recedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens
die ac nocte. Nec mirum si videre meruit salvatorem quem tanto labore
querebat. Conferamus .vii. annos .vii. [illegible] sperare Christum et tene-
natum offerri. et in manibus [illegible] reddere. Christum non negare. et Christo [illegible]
[illegible] regnante. non fuit ulla inter eas feminas differentia [illegible] nomina [illegible]
[illegible] uxores et ceteri principes [illegible] fateri [illegible]. Ex illo tendit [illegible]
[illegible] Roma est labor [illegible] difficile est in maledica civitate et in
[illegible] maculare [illegible]
et [illegible] ac mundi maculavent. non aliquam [illegible] rumoris [illegible]

[illegible]

[illegible] ... nulla obstem [illegible] ... maculare ... [illegible]

[illegible] ... de hac muliere [illegible] ... et infamie [illegible]

[illegible] ... et [illegible] ... gemmis splendore ... [illegible]

[illegible] ... ut tandem [illegible]

[illegible] ... et pauperes elegit ... [illegible]

[illegible] ... Quod et [illegible] ... pallio [illegible]

oblivisceretur matris; nobilium matronarum vitabat domos, ne cogeretur videre quod
contempserat. Apostolorum et martyrum basilicas secretis celebrans orationibus, et quae
populorum frequentiam declinarent. Matri in tantum obediens, ut interdum
faceret quod nolebat. Nam cum illa suum diligeret sanguinem, et absque filiis
ac nepotibus vellet in fratris liberos universa conferre, ista pauperes eligebat,
et tamen matri contraire non poterat, monilia et quidquid supellectilis fuit divitibus
peritura concedens, magisque volens pecuniam perdere quam parentis animum contristare. Nulla
eo tempore nobilium feminarum noverat Romae propositum monachorum, nec audebat
propter rei novitatem ignominiosum, ut tunc putabatur, et vile in populis nomen
assumere. Haec ab Alexandrinis sacerdotibus, papaque Athanasio, et
postea Petro, qui persecutionem Arrianae haereseos declinantes, quasi ad tutissimum commu-
nionis suae portum Romam confugerant, vitam beati Antonii adhuc tunc viventis, monaste-
riorumque in Thebaide Pachomii, et virginum ac viduarum didicit disciplinam. Nec
erubuit profiteri quod Christo placere cognoverat. Hanc post multos annos imitata est
Sophronia et aliae, quibus rectissime illud Ennianum aptari potest: Utinam ne in
nemore Pelio. Huius amicitiis fruita est Paula venerabilis; in huius nutrita
cubiculo Eustochium, virginitatis decus, ut facilis aestimatio sit, qualis
magistra, ubi talis discipula. Rideat forsitan infidelis lector me in muliercu-
larum laudibus immorari. Qui si recordetur sanctas feminas comites domini salvatoris,
quae ministrabant ei de sua substantia, et tres Marias stantes ante crucem, Mariamque
Magdalenen, quae ob sedulitatem et ardorem fidei turritae nomen accepit, et prima
ante apostolos Christum videre meruit resurgentem, se potius superbiae quam nos conde-
mnabit ineptiarum, qui virtutes non sexu sed animo iudicamus. Unde et Iesus
Iohannem evangelistam amabat plurimum, qui propter generis nobilitatem notus
erat pontifici, et Iudaeorum insidias non timebat, in tantum ut Petrum introduceret
in atrium, et staret solus apostolorum ante crucem, matremque salvatoris in sua
reciperet, ut hereditatem virginis domini virginem matrem filius virgo susciperet. Annis
igitur plurimis sic suam transegit aetatem, ut ante se vetulam cerneret, quam adolescentulam
se fuisse meminisset, laudans illud Platonicum, qui philosophiam meditationem
mortis esse dixisset. Unde et noster apostolus: cotidie morior per vestram salutem.
Et dominus iuxta antiqua exemplaria: nisi quis tulerit crucem suam cotidie et secutus fuerit
me, non potest meus esse discipulus. Multoque ante per prophetam spiritus sanctus...

[illegible]

[illegible] et nunquam [illegible]
[illegible] sanctam. vinum [illegible] fuit [illegible]
[illegible] respuendo etatem duxit et vixit. ut semper se [illegible]
[illegible] naturam. Sic induta est vestibus ut meminisset apostoli. officiosa homi
[illegible] onabiles. [illegible] deo placentes. Denique cum et me Romam cum sanctis pon
tificibus paulino et epiphanio ecclesiastica traxisset necessitas. quorum alter anti
ochenam sirie. alter salaminam cypri rexit ecclesiam. et verecunde nobilium
feminarum oculos declinarem. ita egit secundum apostolum importune oportune ut
pudorem meum sua industria superaret. Et quia tunc aliquid nominis estimabar
super studio scripturarum. nunquam convenit quin de scripturis aliquid interrogaret. nec
statim acquiesceret. sed moveret econtrario questiones. non ut contenderet
sed ut querendo disceret earum solutiones quas opponi posse intelligebat.
Quid in illa virtutum. quid ingenii. quid sanctitatis. quid puritatis invenerim
[illegible] ne fidem credulitatis excedat. et maiorem tibi dolorem
[illegible] tanto bono caruerit. hoc solum dicam. quod quicquid in nobis longo
fuit studio congregatum et meditatione diuturna quasi in naturam versum. hoc
illa didicit atque possedit. ita ut post profectionem nostram si aliquo
testimonio scripturarum esset oborta contentio ad illam iudicem pergeretur.
[illegible] erat et noverat illud quod appellant philosophi
to prepon. id est. decere quod facias. Sic interrogata respondebat ut etiam
sua non sua diceret sed vel mea vel cuiuslibet alterius. ut et in ipso quod doce
ret se discipulam fateretur. Sciebat enim dictum ab apostolo. docere autem mulieri
non permitto. ne virili sexui et interdum sacerdotibus de obscuris et ambi
guis sciscitantibus facere videretur iniuriam. In nostrum locum statim audivimus te illi
adhesisse. et nunquam ab illa ne transversum quidem unguem ut dicitur
recessisse. eadem domo eodem cubiculo. uno usas cubili. ut omnibus in urbe
clarissima notum fieret et te matrem et illam filiam repperisse. Suburbanus
ager vobis pro monasterio fuit. et rus electum pro solitudine. multoque tem
pore ut imitatione vestri et conversatione multarum gauderemus romam
factam ierosolimam. crebra virginum monasteria. monachorum innumerabilis
multitudo. ut pro frequentia servientium deo quod prius ignominie fuerat esset
postea glorie. Interim absentiam nostri mutuis solabamur alloquiis. et quod
carne non poteramus spiritu reddebamus. Semper se obviare epistolis. superare officiis

ministrorum venire. Non multum probabat quae iugibus litteris iungebantur.
In hac tranquillitate et domini servitute, heretica in his provinciis exorta tempestas
cuncta turbavit, et in tantam rabiem concitata est, ut nec sibi nec ulli bonorum
parceret. Et quasi parum esset hic universa movisse, navem plenam blasphemiarum
Romano intulit portui. Invenitque protinus patella operculum. Et romane
fidei purissimum fontem lutosa ceno permiscuere vestigia. Nec mirum si in
plateis et in foro rerum venalium fictus ariolus stultorum verberet nates
et obtorto fuste dentes mordentium quatiat, cum venenata spurcaque doc-
trina Rome invenerit quos induceret. Tunc librorum periarchon infamis
interpretatio, tunc discipulus ὄλβιος. Vere nominis sui si in talem magistrum
non impegisset. Tunc nostrorum dialogicos … contradictio et Phariseorum turbata
scola. Tunc sancta Marcella que diu cohibuerat ne per emulationem quip-
piam facere videretur, postquam sensit fidem apostolico ore laudatam in plerisque violari,
ita ut sacerdotes quoque et non nullos monachorum maximeque seculi
homines in assensum sui traheret, ac simplicitati illuderet episcopi qui de suo
ingenio ceteros estimabat, publice restitit, malens deo placere quam homi-
nibus. Laudat salvator in evangelio villicum iniquitatis, quod contra dominum quidem, attamen
pro se prudenter fecerit. Cernentes heretici de parva scintilla maxima in-
cendia concitari, et suppositam olim flammam iam ad culmina pervenisse, nec
posse latere quod multos deceperat, petunt et impetrant ecclesiasticas epistolas ut
communicantes ecclesie discessisse viderentur. Non multum post vir insignis Ana-
stasius pontificatum suscepit, quem diu habere Roma non meruit, ne
orbis caput sub tali episcopo truncaretur, immo idcirco raptus atque translatus est,
ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur, dicente domino ad Ieremiam:
Ne oraveris pro populo isto neque deprecaris in bonum, quia si ieiunaverint et
obtulerint holocausta et victimas, non suscipiam ea; in gladio enim et fame
et pestilentia ego consumam eos. Dicat aliquis: quid ad laudem Marcelle
damnationis hereticorum? Hec fuit damnationis principium, que testes produxit eos qui pri-
us ab eis eruditi et postea ab heretico fuerant errore correcti. Que ostendit
multitudinem deceptorum, que impia periarchon ingessit volumina, que
emendata manu scorpii monstrabantur. Que acciti frequentibus litteris heretici ut
se defenderent venire non sunt ausi, tantaque vis conscientie fuit ut magis
absentes damnari quam presentes coargui maluerint. Huius tam gloriose victorie

[illegible] mirabila e. [illegible] penora [illegible] nomine vera [illegible]
[illegible]. Ne longum faciam odiosa [illegible]
et [illegible] manuum sub omne [illegible] altius [illegible]
[illegible] turbo [illegible]. Immuta-
-tur plurima magna naufragia. Tunc impletum est: putans ve-
-niens filius hominis inveniet fidem super terram? refrigerata caritate multorum.
Pauci qui amabant fidem [illegible] lateri [illegible]. [illegible]
[illegible] capud. Contra quos omnes [illegible] ita ut Barnabas
[illegible] adduceretur in illam simulationem, immo aperte [illegible]. quod sub
voluntate committit. Et ecce universa tempestas Domino flante deleta est.
expletumque vaticinium prophetale. Auferes spiritum eorum et deficient et in pul-
verem suum revertentur. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Et illud
evangelium. Stulte, hac nocte auferetur anima tua a te. quae autem preparasti
cuius erunt? Dum hec aguntur in Iebus, terribilis de occidente rumor
affertur obsideri Romam. et auro salutem civium redimi. spoliatosque
rursum circumdari. ut post substantiam vitam quoque amitterent. Heret vox
et singultus intercipiunt verba dictantis. Capitur urbs que totum cepit orbem.
immo fame periit ante quam gladio. et vix pauci qui caperentur inventi sunt.
Ad nefandos cibos erupit esurientium rabies. et sua invicem membra
laniarunt. dum mater non parcit lactenti infantie, et recipit utero quem paulo
ante effuderat. Nocte Moab capta est. nocte cecidit murus eius. Deus ve-
nerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum. posuerunt Ierusalem
in pomorum custodiam et cetera. Quis cladem illius noctis. quis funera fando explicet.
aut quis possit lacrimis equare dolorem? Urbs antiqua ruit multos do-
minata per annos. plurima perque vias sparguntur inertia passim corpora
per domos. et plurima mortis imago. Cum interim, ut in tanta confusi-
one rerum, Marcelle quoque domum cruentus victor ingreditur. Sit mihi fas audita
loqui immo a sanctis viris visa narrare qui interfuere presentes. qui te dicunt
in periculo quoque ei fuisse sociatam. Intrepido vultu excepisse dicitur ingressos.
Cumque posceretur aurum et defossas opes vili excusaret tunica. non
tamen fecit fidem voluntarie paupertatis. Cesam fustibus flagellisque aiunt
non sensisse tormenta. Sed hoc lacrimis. hoc pedibus illorum egisse [illegible]
[illegible] ne sustineret adolescentia [illegible]

timere non potuit. Christus dura corda mollivit, et inter cruentos gladios invenit locum pietas. Cumque et illam et te ad beati Pauli apostoli basilicam barbari deduxissent, ut vel salutem ostenderet vobis vel sepulcrum, in tantam letitiam dicitur erupisse, ut gratias ageret Deo, quod te sibi integram reservasset; quod pauperem illam non fecisset captivitas, sed invenisset; quod egeret cotidiano cibo; quod saturata Christo non sentiret esuriem; quod et voce et opere loqueretur: Nuda exivi de utero matris mee, nuda redeam; sicut Domino visum est, ita et factum est; sit nomen Domini benedictum. Post aliquot menses sana, integra, vegetoque corpusculo dormivit in Domino, et te parvi census (?), immo per te pauperem reliquit heredem. Clausit oculos in manibus tuis, reddidit spiritum in tuis osculis; cum inter lacrimas tu rideres conscientia vite bone et premiis futurorum. Hec tibi, Marcella venerabilis, et hec, Principia filia, una lucubratione dictavi, non eloquii venustate, sed voluntate in vos animi gratissimi, et Deo et legentibus placere desiderans.

Epistola sancti Ieronimi ad Tyrasium de morte filie sue consolatoria.

Benedicto et dilectissimo parenti Tyrasio Ieronimus. Caritatis necessitudo [illegible] in quibus circa tuum dolorem commonitus de filie dormitione nichil aliud vindicavit (?) [illegible] quam [illegible] te beata fuisse uxorem, ut cum flentes ad dolorem. Stupeo circa fidei venerationem [illegible] orbitatis [illegible] super [illegible] Respirantes et [illegible]. Neque enim per dolorem [illegible] nec fides aliquid [illegible] lucrarat (?). Respiremus et plangimus. [illegible] habere [illegible] voluntatem utriusque [illegible] ad [illegible] affectum. Quod dederat abstulit et rogavit (?). Quis est alius qui plangat [illegible] nollet. Nichil abstulit tuum [illegible] et nichil aliud [illegible] gratias agere [illegible]. Sic in [illegible] legimus [illegible] Dominus, inquit, dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit ita factum est; sit nomen Domini benedictum. [illegible] non [illegible] quod nemo lugere debeat [illegible] aliquid [illegible] quod fas non erat [illegible] quod Domino suo fuerat [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] occurrat. Plangere
debuimus de isto recedentes, si isti primitias quas nos minime ponderamus.
et plangere [illegible] dominum cui noviter infirmitatem [illegible] quod [illegible]. ve-
ritatem nolebat adhuc qui dolet aliquem dormientem. et in eo fluctus vite
primos videre cupiebat, miseriam laborare. Alioquin christianam animam fidelem
putas inter [illegible] mundi demorari debuisse, cui totus mundus nau-
fragium est. Tantas ac tales tempestates vite. Tot impugnatores diaboli-
cos [illegible] bella. tot [illegible] clades [illegible]. et lacrimarum fundis [illegible] ne-
mo quod [illegible] ipso cotidie [illegible]. christi ait dominus [illegible] amonet symplo-
[illegible] Si diligeretis me gauderetis, quia vado ad patrem. Sed
dicit aliquis: Lazarum ipse dominus mortuum flevit. plane Lazarum mortuum
dominus flevit. sed non suas lacrimas fudit. [illegible] dolorem domi-
nus non potuit, nec [illegible] facere quam docebat. doluit Lazarum non dor-
mientem, sed [illegible] et flebat quem [illegible] salvandos alio-
[illegible] hanc vitam [illegible] dominus ingemiscebat quam [illegible] dolores [illegible]
sublatos. contra lacrimas [illegible] pugnant lacrime [illegible]. et amor huius ambi-
[illegible] non [illegible]. hic fletus non habet [illegible]. ille nolebat laboribus reddere
quem [illegible]. et [illegible] amare [illegible] cum laborum adhuc nolebat [illegible]
tormenta. Ceterum si putas cum Lazarum [illegible] aut non [illegible]
[illegible] [illegible] potuit mortem. aut [illegible] non flere [illegible] mortuum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potestatem. unde [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] ad hostilem vitam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et confundendos incredulos [illegible]. demum [illegible]
[illegible] [illegible]. Ergo [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Lazaro [illegible] foras. Et [illegible] gaudere [illegible] ille [illegible] flere
ne [illegible] saltem videamus dormientes [illegible] videre. Ab alieno mundo
[illegible] transiit ad [illegible] [illegible] [illegible] migravit ad alium. [illegible]
[illegible] [illegible] malis [illegible] quorum odia [illegible] ne ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] memorat [illegible] [illegible]
[illegible] mundi. [illegible] [illegible]. [illegible] nobis luctum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]

deo debitum soluit. comparauit prius quam desponderat emptione. Ad diuinum
[illegible] precauit an offerat mereri. Ut comparata merces, tam [illegible]
[illegible] donauit in honore. Et ergo inquies nulla promissionum celestium
dubitatione [illegible]. Cur sola separatos dormientes estimans, desolatus so-
lamen pignoris lactor. Excusatio est hec [illegible] sine dubio [illegible]
[illegible] humane. que pati non potest diffidentie. [illegible] desolationem
ferre homines non ualeret. nullus prosperos parentes a se [illegible]
[illegible] dimittunt. destinatos se [illegible] [illegible]. et [illegible]
alios. aut propter honores. aut propter negotia peregrinis regionibus cedunt
et gaudent tota uita sua affectiorem [illegible]. [illegible] ad [illegible]
[illegible] pignoribus [illegible]. et ut ad palatia pergant peregrinantur, ad [illegible]
dignitates nauigant adquirenda, ut ad causas patrimonii alienis [illegible]
[illegible] cum labore et periculo perseuerantes. omnes impellunt. nec [illegible]
[illegible] quos diligunt patiuntur. et ut ad palatia [illegible] ad [illegible]
[illegible] honore uite [illegible]. et patrimonium possessionis [illegible]
[illegible] peruenire. nemo filios suos a se libenter gratulatur abscedere.
[illegible] ut fiat ut parentes peregrinari [illegible]
et propter [illegible] more [illegible] nullus admittit. [illegible]
[illegible] gaudent tam parentes a filiis quam filii a parentibus [illegible]
[illegible]. ad indulgentiam [illegible]. Nolunt ab [illegible]
[illegible] non [illegible] nos dolere [illegible] uidemus amit-
tere. [illegible] maiori [illegible] diffidentie, cum non sustinemus [illegible]
[illegible] ad dominum. quorum peregrinationes gratulamur [illegible]
mus [illegible] tolleramus [illegible] corporis [illegible].
[illegible] post [illegible] gratias debuerant [illegible]
[illegible] gaudia. [illegible] in omnibus incredulitas [illegible]
est [illegible] non [illegible] fidem nostram [illegible] doleat. [illegible] diffidentia [illegible]
[illegible]. Nam si dormientes [illegible] dormientes [illegible] et non
[illegible] [illegible] omnes inquit
[illegible] moriatur uiuet. [illegible] promitteret [illegible]
[illegible] sine dubio promissioni [illegible] negari [illegible]. [illegible] fabri-
[illegible] et [illegible] non timeat [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] medium [illegible] in promissione [illegible]

dicas dolere paternitatem. quod debuerat meos libros verbo attendere. ne in labore vivus
remanere. Unde in spatiis domus quae nunc tractatur. michi de omni et cum iam
consolationem ante omnes. Ego et meus [illegible] exemplo quo non externalem
paternitatem circa te opera filiorum. tu te solus decernimus pignoris tui obitu
in paternitate affectum. Ecce contra ergo verbo [illegible]. genetrix me dum puerum
dum mater parturiendo qui torquebatur anima filia ne periret. Dolens itaque
nunc mortuam celo reddis et apud deum vivam. qui hic vivam et apud deum
mortuam. gaude et cum filiam separatam in celum [illegible]. quam genuit in celo ga-
-udens [illegible] [illegible]. Non te deseruit sed precessit. Et ne dolueris [illegible]
[illegible] semper [illegible] [illegible] nutrimenta tua. [illegible] horrore. Et
[illegible] obtulisse deo pignus deputare potes. [illegible] hos post abraam [illegible]
potes [illegible]. ut quod ille non trepidavit offerre. tu saltem videris [illegible]
-cato gaudere. Ab illo deus postulavit. a te tulit. Ille [illegible] paruit. tu voluntati
[illegible]. Illum [illegible] legem nature [illegible] devotum. te saltem [illegible] condi-
-cione mortalitatis [illegible] religiosum. [illegible] non voluntate non [illegible] devotus
deo [illegible]. [illegible] potius te christianum [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] gentibus [illegible] publicam. [illegible] [illegible] dolore [illegible]
[illegible] doloribus [illegible]. quid agimus [illegible] ad [illegible] amore. [illegible]
[illegible] gentiles dolores [illegible]. cum non ad [illegible]. sed
ad venas tartari [illegible]: et nos plangimus [illegible] ad celum. [illegible]
[illegible] talis quid de [illegible] meretur. qui non [illegible] [illegible]
[illegible] gentilium. Illi [illegible] [illegible] Nos et [illegible] non co-
-namur. donum vendere liberos [illegible] non dubitant [illegible] [illegible]
[illegible]. et nos defunctorum obitum [illegible]. Illi [illegible] filios suos [illegible]
-do mortalibus tradunt. et nos deo liberos nostros dimittimus. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] hominem [illegible]. magis [illegible] apud deum commendari
[illegible] filiorum [illegible]. nemo [illegible] [illegible] apud gentiles obprobrium [illegible] peiores
[illegible] iudicantur. [illegible] pares [illegible]. non [illegible] meliores fuit [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] suos [illegible] ad [illegible]. gentiles [illegible] non
[illegible] ad [illegible]. Postremo [illegible] [illegible] felicitate [illegible] [illegible]
[illegible] florentem, [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]. [illegible] et nos in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omnium [illegible]. [illegible]

[illegible] exulta quod placuisti [illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] dolor est quod nec primis [illegible]
[illegible] anima [illegible]
[illegible] impulsa.
nec [illegible] plurima [illegible]
[illegible] et [illegible] filios [illegible] a domino [illegible]
[illegible] in pace [illegible]
[illegible] mundo.
[illegible]
[illegible]
[illegible] dolor [illegible] dolor [illegible]
[illegible] volunt
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mortuus est [illegible]
[illegible] communi
[illegible] alios [illegible] non [illegible]
[illegible] alios [illegible] non [illegible] armare.

Incipit epistola sancti Jeronimi ad Marcellam.

De [illegible] et [illegible] et [illegible].

N[illegible] Constantino imperatore [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Daniel [illegible]

tres ebdomadas ieiunii atque ita dicit: extuli oculos meos et vidi et ecce vir unus indutus baddim, et renes eius accincti auro ophaz. Plura quippe apud hebreos auri sunt genera. Unde ob distinctionem nunc ophaz [illegible] [illegible] [illegible]. Ad Ingenium [illegible] [illegible] [illegible] labide [illegible]. [illegible] sive theraphim [illegible] [illegible] sunt, aut [illegible] ut [illegible] [illegible] volunt. Ad cuius similitudinem [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomina [illegible] [illegible] theraphim [illegible] sit, [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et vocabulum [illegible] [illegible] [illegible] ita appellatur, et ipsum mare quia ceruleum sit, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colorem [illegible] [illegible] [illegible] trahit a colore [illegible] [illegible]. Sicut Iosephus [illegible] [illegible] commutata [illegible] [illegible] appellare [illegible] [illegible] theraphim. Innumerabilia sunt que in illius [illegible] commentariis [illegible] [illegible] sunt. [illegible] [illegible] [illegible], et galli cantu [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est, [illegible] quo [illegible] [illegible] apparerent [illegible] quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligere. [illegible] [illegible] ille [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volumina, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] hebreorum aut ad [illegible] aut ad legere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] male [illegible] [illegible], ut nemo possit de [illegible] iudicare. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] commentarios postulas [illegible] [illegible] illius multa [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. audies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Corinthii [illegible] [illegible] fornicatio audiebatur [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] lacte [illegible] quia necdum poterant solidum cibum [illegible] [illegible] aut [illegible] nullum [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] et Daniel [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Incipit epistola [illegible] [illegible] ad [illegible] et eustochium, de psalmo.

P[illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnis

[illegible] eustochium psalterium rursus desudanti. plurimorum antiquum errorem quam novam
[illegible] emendationem valere. cogimini ut veluti quodam novali [illegible] iam arvum
exerceam et obliquis sulcis renascentes spinas eradicem. equum
esse clamantes ut quod crebro male pullulat crebrius succidatur. unde
consueta prefatione commoneo tam vos [illegible] ne forte labor iste desudat. quam eos
[illegible] [illegible] [illegible] et diligenter emendari [illegible]
[illegible] translatum. Notet sibi unusquisque vel iacentem [illegible]
vel signa radiantia. id est vel obelos ÷ vel asteriscos ✳. Et ubicumque vi-
derit virgulam precedentem ab ea usque ad duo puncta que impressimus. sciat in septua-
ginta translatoribus plus haberi. ubi autem stelle similitudinem [illegible]. de hebreis
voluminibus additum noverit eque usque ad duo puncta. iuxta theodotionis
duntaxat editionem [illegible] simplicitate sermonis a septuaginta interpretibus non [illegible]
[illegible]. Hec ergo vos et studiosum quemque [illegible] [illegible] non ambigo multos
fore qui vel invidia vel supercilio malunt contemnere. [illegible] magis preclara
[illegible]. et de turbulentis magis rivulis quam de purissimo fonte [illegible]

Incipit epistola sancti Ieronimi presbiteri ad marcellam
de hebraicis nominibus et verbis.

Nuper cum pariter essemus non per epistolam [illegible] [illegible]
[illegible] quedam que ab hebreis [illegible] non haberent [illegible]
[illegible]. cum sine interpretatione sint posita. ut est illud alleluia. amen.
maranatha. ephod. et cetera que [illegible] memorasti [illegible]
[illegible] dictandi angustia continuum sermonem respondentis. [illegible]
interpretes quam apostolos id arbitror. ut qui prima omnia [illegible] fuerant
congregata. nichil ad credentium scandalum innovarent. ita ut [illegible]
[illegible] tradiderunt. postea vero qui in universas terras vel gentes [illegible]
[illegible] non potuit [illegible] [illegible]. [illegible] illud
[illegible] libros suos [illegible] questiones vocant origenes [illegible]
[illegible] linguarum [illegible] idioma non posse ita ut apud alios [illegible]
ut apud suos dicta sunt. et multo esse melius interpretata ponere. quod [illegible]
[illegible]. [illegible] alleluia [illegible] laudate dominum [illegible]
[illegible] [illegible] verba. et illo [illegible]
[illegible] quam bonus est psalmus. apud hebreos legitur alleluia. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] possumus [illegible]

dicere ductum, addidimus ex nomine fidei. Denique LXX γένοιτο, id est fiat, et in fine librorum, in quinque quibus volumina psalterium apud Hebraeos divisum est, fiat fiat transtulerunt, quod in Hebraeo legitur amen amen. Quo sciunt ea vera esse quae supra sunt confirmantur. Unde et Paulus asserit non posse aliquem respondere amen, id est confirmare quae dicta sunt, nisi intellexerit. [illegible] Maranatha magis Syrum est quam Hebraeum, tametsi ex confinio utrarumque linguarum aliquid et Hebraeum sonet, et interpretatur Dominus noster venit, ut sit sensus: si quis non amat Dominum Iesum, sit anathema, et illo completo deinceps inferatur: Dominus noster venit. Quod superfluum sit adversum eum odiis pertinacibus velle contendere, quem venisse iam constet. Volebam et aliquid et de diapsalmate scribere, quod apud Hebraeos dicitur sela, et de ephod, et de eo quod in Iudicum volumine [illegible] Michah [illegible] et medium [illegible] [illegible]. Et hoc una [illegible] magis [illegible] deberet fieri donec [illegible] nobis [illegible] vestram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Incipit epistola sancti Ieronimi presbiteri ad Marcellam de decem nominibus quibus apud Hebreos Deus nominatur.

Nonagesimum psalmum legens, eo loco quo scribitur: qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei celi commorabitur, dixeram [illegible] pro Deo celi [illegible] Saddai, quod Aquila interpretatur ἱκανόν, quem nos robustum et sufficientem ad omnia perpetranda possumus dicere. Unum esse de decem nominibus quibus apud Hebreos Deus vocatur. Illico studiosissime postulasti ut tibi omnia cum sua interpretatione digererem. Faciam quod voluisti. Primum Dei nomen est El, quod LXX Deum, Aquila etimologiam eius exprimens ἰσχυρόν, id est fortem interpretatur. Deinde Eloim et Eloe, quod et ipsum Deus dicitur. Quartum Sabaoth, quod LXX virtutum, Aquila exercituum interpretatur. Quintum Elion, quem nos excelsum dicimus. Sextum Eser ieie, quod in Exodo legitur: qui est misit me. Septimum Adonai, quem nos Dominum generaliter appellamus. Octavum Ia, quod in Deo tantum ponitur, et in alleluia extrema sillaba sonat. Nonum tetragramaton, quod ἀνεκφώνητον, id est ineffabile, putaverunt, et his litteris scribitur: Iod, He, Vau, He. Quod quidam non intelligentes propter elementorum similitudinem, cum in Grecis libris repererint, ΠΙΠΙ legere consueverunt. Decimum quod superius

[illegible]

[illegible]

[illegible] commun[illegible] [illegible]

Interpretes variant. cuius rei exemplum nos in lingua nostra habere possumus [illegible]
regisse bas.
Ad [illegible]bat, psalmar.

[illegible]

De detractoribus.

P[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen.

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Iovanalius emdat

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] decrevint. [illegible] [illegible]

[illegible] imitatione [illegible] codicis [illegible] quam ex [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] fontes unda purissimi

[illegible] rivulos bibant. et diligentiam qua avium [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] romana. [illegible]

[illegible] tantorum ingenia [illegible] [illegible] verbi [illegible]

magis opinati sint quam expresserint. apertius arguant impiae [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] ac [illegible] seminarium [illegible] [illegible]. at [illegible] potest

os digito [illegible] opponere. Nec audiant dicere, quod alii fratres non erubescunt.

Ergo [illegible] [illegible] est. [illegible] ydola [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] ad virgines semper [illegible] [illegible] mulieribus [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] nō mouent [illegible]

[illegible] figura [illegible]

[illegible]

[illegible] dolores impensius [illegible] et [illegible] [illegible]
quam apparet corruptam [illegible] domini · et [illegible]
[illegible] [illegible] · ne [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] commentariu-
et [illegible] [illegible] · no [illegible]
tas [illegible] adamantinus [illegible]
negligentia [illegible] [illegible] non [illegible] · hoc [illegible]
ut [illegible] psalmo [illegible] · dolores [illegible]
[illegible] · [illegible] purgere · surgite [illegible]
[illegible] dolores · ostendere [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] et theodotion · [illegible]
[illegible] · symmachus · [illegible]
platon · idest [illegible] · [illegible]
[illegible] · Quinta editio et theodotion · [illegible]
[illegible] lxx · translatores [illegible] · [illegible] planes [illegible]
[illegible] · Nec mirandum [illegible] aquila [illegible] opera
[illegible] ad [illegible]
manuum hominum sunt · et [illegible] · [illegible] idola [illegible]
[illegible] et post [illegible] ad [illegible] · [illegible] idola [illegible]
[illegible] · [illegible] et [illegible] in hebreo [illegible]
idolis [illegible] · [illegible] dolore in hebreo vel
la [illegible] · hoc ipsum verbum · hoc [illegible] c · xiij · psalmo
[illegible] lxx · in idola transtulerunt · nam in eo loco [illegible]
[illegible] · in hebreo [illegible]
gentium argentum et aurum opera manuum hominum · [illegible]
[illegible] [illegible] elaborationes eorum · Com [illegible] · [illegible]
[illegible] dolorem [illegible] aut [illegible]
[illegible] et [illegible] labore · [illegible]
-dore [illegible] · [illegible] et [illegible]
[illegible] · Illud [illegible] psalmo [illegible] dignata [illegible]
[illegible] · [illegible] non legisse
[illegible] [illegible] · [illegible] nomine [illegible]
[illegible] [illegible] · et non sunt
[illegible] [illegible] · [illegible] testimonium non [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] non [illegible]

[illegible] illud [illegible]
[illegible] et longum [illegible]
[illegible]
[illegible] pro merito et [illegible]
[illegible] Romanum nomen est [illegible]
[illegible] Simonis [illegible] fuit [illegible]
[illegible] familiar [illegible]
[illegible] non potest. quo [illegible] Origenes [illegible]
[illegible] Origenis [illegible] non potuit. [illegible]
[illegible] magis [illegible] noluit [illegible] ille [illegible]
[illegible] Simonis [illegible] errorem [illegible]
[illegible] ad [illegible] Simonis [illegible]
[illegible] nos [illegible] sicut [illegible]
[illegible] interpretatur [illegible] sicut filii [illegible]
et [illegible] sicut filii [illegible] nos [illegible]
[illegible] tempus. Ex quo manifestum est. adolescentie [illegible]
[illegible] illud [illegible]
[illegible]
[illegible] sagitta [illegible] et
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et sagitta [illegible] plano [illegible] Exemplar autem
et [illegible] Simonis [illegible]
Et [illegible] in [illegible] libro [illegible] capitulorum [illegible]
et [illegible] illa [illegible] faciebat [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]. et [illegible] omnes domus
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] non ut ille [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] heliodorus magis quam hylarius noster errarunt · qui de eo quod [illegible]
scriptum est · laborem fructuum tuorum manducabis · varia opinan[tur]
[illegible] magis stare [illegible] fructus laborum aliquem [illegible]
et non laborem fructuum · [illegible] intelligentia debere [illegible] · et
[illegible] ordine ingrediens disputationem · tanta [illegible] quod [illegible] in
[illegible] est [illegible] · [illegible] falsitas · [illegible]
[illegible] in hoc loco non [illegible] interpretes · sed latini de greco [illegible] ambigua [illegible]
[illegible] · fructus [illegible] manus interpretata sunt · cum [illegible]
[illegible] · et Symmachus [illegible]
[illegible] manuum [illegible] · ut [illegible]
[illegible] · cur hoc [illegible] ut [illegible] ad lucubratiunculam [illegible]
[illegible] signaret · [illegible] dies [illegible] feruntur [illegible]
[illegible] ex [illegible] · et repente [illegible] quibusdam dolentis stomachi
[illegible] · ut salvo flacco horatium [illegible] / [illegible]
[illegible]

[illegible] epistola sancti Jeronimi presbyteri ad marcellam ·

Epistolare officium est de re familiari aut de cotidiana conversa-
[illegible] ad [illegible] · et quodammodo absentes inter se presentes fieri · dum mutuo
quid aut velint / aut gestum sit nunciant · licet interdum confabulatoris tale
convivium doctrine sale condiatur · Sed tu tota in tractatibus occupata ·
nihil mihi scribis nisi quod me torqueat · et scripturas legere compellat · Denique
famosissima [illegible] proposita postulasti ut quid sentirem statim rescriberem · quid
[illegible]
[illegible] opposita · [illegible]
[illegible] · ego [illegible] · nihil
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] in latinum [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible] habebat [illegible]

[illegible] ... [illegible] ad p[illegible]
[illegible] ... pphete [illegible] ...
[illegible] ... et [illegible] ...
[illegible] ... [illegible]
te [illegible] uenit homo dei ad heli et dixit ei [illegible] ... [illegible]
[illegible] me ad domum patris tui cum essent [illegible] ...
[illegible] in domo pharaonis. et elegi domum patris tui [illegible] ...
[illegible] in sacerdotium ut ascenderet ad altare meum et incenderet
[illegible] et portaret ephod. Totum libri ordinem [illegible] ...
loco exemplar [illegible] quo docetur dumtaxat [illegible] ...
sacerdotes. Et [illegible] scriptura docet syrus, mortificauit ipse
sacerdotes domini, et occidit in illa die .ccc.l.v. uiros. [illegible] ...
[illegible] qui omnes portabant ephod. et nobe ciuitatem [illegible] ...
[illegible] in ore gladii, a uiro usque ad mulierem. Ab infante usque [illegible]
[illegible] et uitulum et asinum et ouem. In ore gladii et saluatus est.
[illegible] filius abimelech. filii achitob. et nomen eius abiathar. et [illegible] dauid
[illegible] ... [illegible]
[illegible] et omnes portantes ephod. bat. hoc [illegible] ...
[illegible] ... et sacramentum addidisti. Et [illegible] ...
[illegible] filius abimelech ad dauid, et ipse cum dauid [illegible] ...
[illegible] ephod in manu sua. [illegible] ... uenit dauid
[illegible] ... aduenientis et cunctans timore obsidio.
dixit dauid ad abiathar. defer ephod domini. [illegible] ...
[illegible] ... uolumen iudicum [illegible] ...
[illegible] ... argenteos siclos. [illegible] illa uoluit [illegible] ...
[illegible] ... [illegible]
ephod et terafim. cum utraque [illegible] zona [illegible], aut uestimentum [illegible] ...
[illegible] uestimenta [illegible] ... [illegible] ...
[illegible] ephod. et terafim. [illegible] ... et hoc [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] quam fuit [illegible] ...
[illegible] ephod et terafim [illegible] ...
[illegible] in sacerdotes. [illegible] ...

[illegible] atque oslatile ephod et [illegible] . Hebreis nominari . [illegible]
[illegible] [illegible] mans [illegible] et de [illegible] [illegible]
[illegible] ephod et terafim . [illegible] opponitur . Et respondentium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fier [illegible]
[illegible] [illegible] ephod et terafim et [illegible] et [illegible] .
[illegible] [illegible] [illegible] . Et [illegible] [illegible]
[illegible] et sumpserunt [illegible] et oslatile ephod et [illegible]
et [illegible] [illegible] bella [illegible] . et [illegible] [illegible] .
et [illegible] [illegible] et oslatile . ephod et terafim . [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facerent donec ephod [illegible] [illegible] .
[illegible] [illegible] [illegible] sacerdotis nominetur . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut . et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . Et quod [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] . [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] . [illegible] sacerdos [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . Et [illegible] [illegible] [illegible]
ephod [illegible] . [illegible] ephod [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et oslatile [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible]
et terafim [illegible] . Terafim [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] ephod [illegible] [illegible] . In
exodo ubi moyses [illegible] sacerdotalem [illegible] [illegible] .
[illegible] . et hec [illegible] [illegible] pectorale . superhumerale . et
[illegible] [illegible] et [illegible] et cinctorium . [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] . Ephod [illegible] . et [illegible] interpretatum
[illegible] . [illegible] super humeros [illegible] [illegible] .
[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] .
[illegible] . et [illegible] . [illegible] super humerale de bysso . [illegible]
[illegible] . et [illegible] . [illegible] [illegible] plenus
[illegible] . [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] . et [illegible]
[illegible] [illegible] aaron sacerdotis . [illegible]
[illegible] moyses . Et [illegible] [illegible] . [illegible] .

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

tunica et cinxit illum zona. et vestivit eum [illegible] HAYTETH. quod nos pro superhumerali interpretati sumus. et tunicam qua subtus vestitus est podere interpretati. et imposuit et superhumerale. et cinxit eum gestis factura super humeralis et [illegible] eum in eo. Videos itaque hunc pro superhumerali [illegible]. quomodo [illegible] ephod [illegible] illo nostro quo cingebatur, sed ne te longius trahat [illegible] [illegible] hoc est [illegible] [illegible] feu [illegible] i. pro superhumerali legitur. In hebreo [illegible] est ephod. [illegible] [illegible] alibi interpretari voluerunt, et alibi ininterpretatum reliquerunt non [illegible] [illegible] iudicans cum hoc verbum in pluribus fuerint. [illegible] alii aliter, alii aliter [illegible] nonnumquam translationis veritate [illegible] verba hebrea [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] YΠOΔYTEN. dixerunt. EΠENΔYTHN. et [illegible] idest vestimentum et [illegible] quod subtus tunicam. et quod [illegible] nomine vocatur HAYD. superiore tunica. HAYTHA. [illegible] [illegible] quod hebraice dicitur ephod. cum super pallium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quare fortasse et ephod [illegible] sit pallium. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nt. probat ut [illegible] probatur error obtinuit. bath autem lingua hebrea [illegible] dicatur. hoc linum [illegible] significantius dicatur. Denique ubi nos [illegible] et fac eos feminalia linea ut operiant carnem turpitudinis [illegible] lumbis usque ad crura eorum. In hebreo pro lineo bath ponitur. Qua [illegible] ille qui danieli monstratur indutus est. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] batim, quod plurali numero [illegible] linee nuncupantur. [illegible] ut et samuel [illegible] [illegible] [illegible] ephod lineum [illegible] [illegible] [illegible] sacerdos magnus [illegible] [illegible] [illegible] ephod non lineo [illegible]. [illegible] ut scriptura [illegible] [illegible] auro, iacincto, purpura, cocco, bisso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapides [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] lineum et [illegible] [illegible] candore [illegible].

Verū q2 prope pmissa3 me si spatiū dictandi fuisset deterruit [illegible]
[illegible] dif[illegible]. nec [illegible] interim interpretatio adi[illegible]. Nos teraphim
[illegible] theraph zara. interpretari. quas nos figuras siue figurationes
possumus dicere. Nam eo loco, q̄n misit Saul nuntios, ut comprehenderent Dauid,
et responderunt uxorem illum grauiter egrotare. et misit rursum dicens. Af-
ferte illū in lecto ad me, ut occidā illū. et uenerunt nuntii, et ecce
cenotaphia in lecto. pro cenotaphia in hebreo teraphim id est μορφώματα po
sita sunt. et non decor capras. ut uel cordias sint. Sed pulillus de
caprarum pelle opertus. q̄ in tempore pilis caput inuoluti [illegible] hominis
mentiretur. Uerum aut simul sp̄m pmonis pariter expluit [illegible]
nominatur duo se apostolo formante omne granar [illegible]
q2 dicebi multos sedebit filii israel sine rege et principe sine sacrificio u[el]
[illegible] et sine sacerdotio. et sine manifestationibus. Pro sacerdotio.
et manifestationibus in hebreo est ephod. et teraphim. ꝗ cum sit maior
[illegible] interpretati sunt. sacerdotium interpretari teraphim. Teraphim uero
id est. figurationibus, ut figuras. uaria opa q̄ teraphim uocant. [illegible]
[illegible] Nam et in exodo ubi nos legimus. Et facient uestes plumaria
arte gaphe. opus cherubim. i. uariū atq; depictum. facti eē dicu-
bitur. ita tamen ut uari lrām cherubim nō habeat. Quia sicut [illegible]
[illegible] nominatur. talia [illegible] q̄ opera significant. Iuxta hunc ergo [illegible]
et uaria cū uestes sacerdotii. teraphim q̄ ad sacerdotale pertinent
ornamentum. p teraphim fuisse mōstratur. Quale uelle nunc [illegible]
[illegible] habitum sacerdotis exponē. et p singulas uestium species [illegible]
sacramenta ondere. Uerum q2 [illegible] [illegible] [illegible]
et Josephus ac philo uiri doctissimi iudeorum multiq; de nris [illegible]
latissime pstrinxerunt. [illegible] ut aurē uoce. audias me. q̄ [illegible] uocis
[illegible] [illegible]. et siquod nescimus sine teste, sine iudice, [illegible]
[illegible] auro mollauimus. Nos ut pro hebreorum litteras docentes, in latina
lingua [illegible] obliuiscimur. [illegible] ut loquendi de nobis [illegible] in latino inter
[illegible]. [illegible] auditat. Et si [illegible] in [illegible] apostolo. [illegible]
[illegible]. Illi uerum nō decorat. et [illegible] humiliter [illegible]. Nos uero
[illegible] et ad [illegible] plausibile [illegible]. [illegible]. nec [illegible]. quoniā

[illegible] asserere sumus. Iuxta esopianam fabulam, dum maiora petimus etiam minora perdentes.

Interpretatio beati Ieronimi in iudicium Salomonis super iurgio duarum mulierum meretricum.

Quanti ad simplicem sit sensum pertinet [illegible] prudentia est quod puer annorum xii [illegible] tractans sue nature et intimo humane nature iudicaret affectu. Unde et admiratus est et timuit eum omnis Israel, quia videbat eum [illegible] sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium, quam prudenter [illegible] quam ad mysticos pertinet intellectus dicente apostolo: hec omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem propter nos, in quos fines seculorum devenerunt. Quidam grecorum autumant super synagoga et ecclesia hec esse dicta, et ad illud esse referenda quod prius diximus et referimus, et [illegible] pacificus rex noster cepit. Que autem adultere et meretrices synagoga et ecclesia in scripturis dicantur [illegible]. Et hoc prima fronte videtur esse blasphemum. Ceterum qui legeramus apud prophetas, Osee videlicet, qui accepit uxorem fornicariam et genuit filios fornicationis, et de Iuda et Israel. Et ad Iezechiel: Ierusalem fornicata est, quia [illegible] fornicata est post amatores suos et divaricavit omni transeunti pedes [illegible] et de duobus gregibus [illegible] [illegible] discretis [illegible] quas duas meretrices [illegible] sunt duo virge que iunguntur in Iezechiel, et [illegible] Et [illegible] in duas virgas [illegible] et aliud [illegible] [illegible] illa meretrix [illegible] lacrimis lavat et crine detergit, et cui peccata dimittuntur [illegible] [illegible] ecclesia de gentibus congregata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivam filium Salomonis iudicio [illegible] donatur. Prudens lector [illegible] [illegible] non dicimus [illegible] [illegible] Naaman in [illegible] lepra [illegible] salvatore [illegible] communis quam [illegible] leprosus erat eo tempore [illegible] habebat [illegible] salvatorem [illegible] Mattheus de [illegible] apostolus publicanus [illegible] publicanus [illegible] publicanus.

Et ubi habundavit peccatum, superhabundavit gratia. Simul [illegible]
dicat ecclesia a synagoga calumniatur. Ego et mulier [illegible] [illegible] domo
[illegible]. Post resurrectionem enim domini salvatoris, Una dum non tota cum congregata
est. Et qui elegerunt ecclesiam pepercit [illegible] apud eum in cubiculo. Erit enim [illegible]
qui non [illegible] legis et prophetas accepit in domo synagoge. Nec ingressa
est in cubiculo, sed ingressa. Unde [illegible] cantico: Introduxit me
rex in cellaria sua. Et ille non [illegible]. Apprehendi eum [illegible] in domum
matris mee et in cubiculum eius que genuit me. Tercia die autem postquam resur-
rexerit et hec. Considera pilati uxorem mane [illegible] dicentem nihil tibi
et [illegible] sanguine iusti huius. Centuriones ante passionem confitentur. Vere
hic erat filius dei. Et hos ante passionem per philippum dominus videre desi-
derat. Haud ambigitur prima pars [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
dominus [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] nostrum. [illegible]
[illegible] carnalis et alia [illegible] multa. Una erant simul. [illegible]
[illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible]. Nulla [illegible]
nobiscum [illegible] nos [illegible]. Non blasfemavimus iudeos non [illegible]
[illegible]. Mortuus est autem filius mulieris [illegible] nocte. [illegible] legis [illegible]
observanciam et gratie evangelii, iugum mosaice doctrine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] et cor meum vigilat. Media nocte [illegible], tulit filium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] collocavit eum. [illegible] tota apostoli ad galathas
[illegible] et [illegible] filios [illegible] synagoga [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tulit non ut possideret, sed ut occideret. Non enim amore [illegible]
[illegible] sed emulacione. Et [illegible] mortuum per legis cerimonias [illegible]
[illegible]. Longum est per [illegible] singula [illegible] [illegible] apostolus paulus et
[illegible] intelligerent [illegible] non [illegible] plus [illegible] lege [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lege altera dicente filius tuus mortuus est, meus autem vivit. Altera [illegible]
[illegible] filius [illegible] non vivit et filius tuus mortuus est. [illegible]
[illegible] [illegible] coram rege. Dixit rex salomon [illegible] manifeste [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salomonis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] salomonem mortuo [illegible]

simulat ignorantiam et timet [illegible] ... [illegible]
et in alio loco, ubi populus Lazarum. et ad mulierem fluxu sanguinis [illegible]
[illegible] gladium postulat. de quo dixerat: nolite putare quod venerim pacem mittere [illegible]
gladium. Veni enim dividere hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam. et nurum
adversus socrum suam. et inimici hominis domestici eius. Et repetit [illegible] dominus in [illegible]
[illegible] voluntate, vivere filium clerici [illegible] ... [illegible]
quo [illegible] calumniam synagoge hoc velle se dicat. Illa que nolebat eum
filium ingratum vivere, nec per baptismum liberari. Volens hi [illegible] puerum, non ut
[illegible]deat, sed ut interficiat. Econtra autem, si filium suum esse libenter gaudet omnis
[illegible] vivat, saltem apud adulteram; ne per legem damnetur et gratiam salvatoris
[illegible] ... Unde dicit et apostolus: ecce ego Paulus dico vobis quia si circum-
cidamini, Christus vobis nichil proderit. Hec sub nubilo allegorie dicta sunt. Ceterum
optime novit prudentia tua, non easdem regulas esse in tropologie [illegible]
in hystorie veritate. Que nimis potest offendere, et sapiens lectori [illegible]
[illegible] quod [illegible] culpam in auctores refirat. Nos enim et [illegible] in lectione de
[illegible] ... [illegible]
dictamus. Non ut impleremus chartarum, sed ut [illegible] amicitiam
aliquid impariter videremus negare. Ora nobis a domino sospitatem. Ut [illegible]
[illegible] quod languor affectus [illegible] possim aliquid dignum [illegible] voto
[illegible]. Et ignosce. Si stantis [illegible] soluto corpus non fluat. [illegible]
lepore dictandi quo scribendi [illegible] ... [illegible]
sint [illegible]. In alto [illegible] ... sermone quod volumus
animum libenter [illegible] potest quam difficile et periculosum sit [illegible]
[illegible] in [illegible], que ista dictantis [illegible] ...

Incipit epistola sancti Ieronimi de Salomone et Achaz
ad Vitalem presbyterum.

Quod Salomon et Achaz undecim annorum genuisse dicuntur filios,
Zenonis nauclerus [illegible] ... [illegible]
[illegible] amabiles [illegible] ... [illegible]
[illegible] ad me [illegible] ... [illegible]
[illegible] epistola negligens [illegible] ... [illegible]
[illegible] arbitror [illegible] ... Latini sermo
[illegible] ... [illegible]

[illegible] [illegible] ecetera deprendes ut [illegible],
nam si curis qua [illegible] annorum filios genuisse [illegible]
[illegible] xij anno Salomon [illegible] [illegible] [illegible] annis regnavit
in Ierusalem. filius eius Roboam [illegible] annum agens [illegible] patris sumpsit
in regnum. [illegible] est xl annorum fuisse Salomon [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] filius ioatham [illegible]
[illegible] annorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] annis [illegible]. Quomodo [illegible] [illegible] xxv annum agens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mortalium. Et [illegible] annorum puer [illegible] filium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duorum [illegible] [illegible] maiorum. [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et latina et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] infantem et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] infantem. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
feminae [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] dispensatione dei [illegible]
Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Salomone [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infantium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et [illegible] omnibus et adolescentulas [illegible] pessima [illegible]
Neglectoque deo patrum suorum coluerunt ydola gentium plurimarum et [illegible]
[illegible] ut [illegible] ididia .i. amabilis domini [illegible] amatus mulierum [illegible] ad
Regem assiriorum auxilium postulans. et in tempore angustie sue auxit
contemptum in dominum. [illegible] dyadamasci [illegible] percussi sunt
et in omnibus urbibus iuda constituerit aras ad cremandum thus. atque
ad iracundiam prouocauit dominum deum patrum suorum. Interim et [illegible]
[illegible] clausit ianuas templi [illegible] et fecit [illegible]
in uniuersis angulis [illegible]. Ambulaueritque in uijs regum israel et statuas
fuderunt baalim. et adoleuerunt incensum. [illegible] filiorum omnis. et
[illegible] filios suos in igne [illegible] ritus [illegible] quos
[illegible] in aduentu filiorum israel. Ex quo propriamente est homines [illegible] etate
[illegible] deditos. [illegible] sobole demonstrari [illegible]
[illegible] cepit [illegible] natura non patitur. Ad summam illud dici potest, [illegible]
dauid salomon [illegible] annos solum patre obnuit. Et postea [illegible]
[illegible] regnauit inmortuum. imperat dauit regnante iam filio [illegible]
[illegible] qui [illegible] filio imputentur. mortuo autem patre, post filius
regnauit annos xl. quos [illegible] parente regnauit. [illegible] ita et [illegible]
Regni salomonis et temporis quo solus ipse regnauit, adhystoriam
[illegible]
[illegible] regnantes [illegible] nutricis [illegible] filios
[illegible] cor [illegible] imputantur. [illegible] regum uolumine. et
[illegible] rex iuda [illegible] lepra [illegible] in domo
separata. et filius eius ioatham [illegible] rexerit. Iudicauitque populum terre
[illegible] ad diem mortis patris sui. Et [illegible] post mortem illius xxv. esset
[illegible] annis regnasse dicatur. quos solus ipse regnauit. [illegible]
[illegible] salomone [illegible]
filius ozechie [illegible] fuit. Audiui quendam hebreorum huiuscemodi [illegible]
fabulam. [illegible] quia [illegible] deus [illegible]
mortuo achaz filistim [illegible] et [illegible] omineta
[illegible]. Noli timere philistea omnis tu [illegible] iugum [illegible]
[illegible] colubri. egredietur regulus. et semen eius
absorbens uolucrem. hoc de achaz [illegible] ezechias.

Intelligi voluit, et statim post patris mortem anno primo [illegible]
[illegible] vel seditionibus populi vel quibusdam internis, aut certe [illegible]
et [illegible] inde consurgentibus bellis, regnum eius fuisse dilatatum. In regnorum [illegible]
diversas ponimus opiniones ut tam Hebreorum quam nostrorum [illegible].
[illegible] apostolus interminabiles genealogias et Iudaicas fabulas [illegible]
[illegible] modo non videtur interdixisse [illegible]. [illegible] heretice in
littera et [illegible], ut annorum fuerit calumniator [illegible] manife
[illegible] occidit [illegible] religio [illegible] et veteris
[illegible] testamenti [illegible]. Et tanta annorum reperies [illegible] et numerum
inter Iudam et Israel [illegible] inter regnum utrumque confusum [illegible]
[illegible] non tam studiosi quam odiosi [illegible] videantur [illegible]
[illegible] libenter [illegible] et impendio [illegible] amore quo [illegible]
[illegible] ad finem usque [illegible]
[illegible] est [illegible]

Epitaphium [illegible] a Ieronimo editum.

Si cuncta mei corporis membra verterentur in linguas, et omnes
artus humana voce resonarent, nichil dignum [illegible]
[illegible] dicerem. Nobilis genere, sed multo nobilior sanctitate. [illegible]
[illegible] Christi paupertate insignior. [illegible]
[illegible] matris [illegible]
[illegible] et germana progenies, Rome pretulit Bethlehem, et auro tecta
[illegible] informis luti vilitate mutavit. Non meremus quod talem
amisimus, sed gratias agimus quod habuimus, immo habemus. Deo enim vivunt omnia,
et quidquid revertitur ad Dominum, in familie numero computatur. [illegible] cele
stis domus [illegible], quamdiu in corpore fuit, peregrinata est a Domino et [illegible]
[illegible] prolongatus est
[illegible] habitavi [illegible] multum incola fuit anima mea. Nec mirum si [illegible]
[illegible] in tenebris esse [illegible]
[illegible] positus sit, et sicut tenebre eius [illegible] et lumen eius [illegible]
[illegible] et tenebre eam non comprehenderunt. Unde et frequenter ingeminabat: [illegible]
[illegible] sum et peregrina sicut omnes patres mei. Et iterum: Cupio dissolvi et esse
cum Christo. [illegible] infirmitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vocem [illegible].

[illegible] futurē regio, ne aug[illegible] [illegible] tēpa [illegible]
[illegible] non bibere [illegible] nō manducare. et [illegible]
[illegible] infirmitate mea. et [illegible]
[illegible] Atq̄ inter dolores [illegible] quo[illegible]
[illegible] et loquebar. [illegible]
[illegible] et uolebas et [illegible]
et [illegible] angelos [illegible] angelū [illegible] et comes [illegible]
[illegible]
[illegible] patrimonio [illegible] et [illegible]
[illegible] Sacerdotes [illegible] desiderant. [illegible]
[illegible] et pauperū turba deplangit. [illegible]
[illegible] pauperes [illegible] dimisit. [illegible] et [illegible]
[illegible] quam [illegible] et ancillis [illegible] muta
[illegible]
[illegible] fide et gratia [illegible]
[illegible] Aliī alterū [illegible] et [illegible]
[illegible] ut ita dicā [illegible]
[illegible]
[illegible]

quasi umbra sequitur · et appetitores [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · ne [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] grata · iunctaque viro toxotio [illegible] et iuli
[illegible] sanguine [illegible] · [illegible] virgo filia [illegible] eustochium
[illegible] · [illegible] nomen iulo · et hec [illegible]
[illegible] · [illegible] mirabilia · [illegible]
[illegible] [illegible] · Non laudamus [illegible]
[illegible] · [illegible] quos [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] maioribus et fecunditate ac pudicicia
[illegible] · [illegible] testimonio · [illegible]
[illegible] viro · [illegible] · [illegible]
librorum [illegible] · blesillam [illegible] mortem [illegible] rome [illegible] · in
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] reliquit [illegible] · [illegible] super obitum eius [illegible]
[illegible] virginitatis et [illegible] monile [illegible]
[illegible] · [illegible] · et toxotium
[illegible] parere [illegible] · [illegible] non [illegible] voluisse
[illegible] coniugali [illegible] maris desiderio · [illegible] mares [illegible]
[illegible] quasi vir mortuus est · ita eum plangit · ut [illegible] moreretur · [illegible]
[illegible] ad dominum [illegible] · ut mortem videretur [illegible] · [illegible] ego
[illegible] · [illegible] omnis pene
[illegible] · [illegible] et bonitate
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] et nobilissime familie [illegible]
[illegible] · et [illegible] · [illegible] et ora [illegible]
[illegible] · [illegible] et ornamento [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]

[illegible] ... distendere cogitabat. Non diu ... [illegible]
... non repromittens(?) in aliud se quam ad Christum pertinet memorem ... pla
... in pectore et eremum ... adhererent Antonio ... [illegible]
geretur. Tandem exacta hyeme aperto mari, redeuntibus ad ecclesias suas episcopis, cum
eorum voto et desiderio navigabat. Quid ultra differo? Descendit
ad portum fratre, cognatis, affinibus, et quod his maius est, liberis prosequentibus, et
clementissimam matrem pietate vincere cupientibus. Iam carbasa tendebantur,
et remorum ductu navis in altum protrahebatur. Parvus Toxotius supplices manus
tendebat in littore. Rufina iam nubilis ut suas expectaret nuptias tacens
fletibus obsecrabat. Et tamen illa siccos tendebat ad celos oculos,
pietatem in filios pietate in Deum superans. Nesciebat se matrem, ut Christi
probaret ancillam. Torquebantur viscera, et quasi a suis membris distra-
heretur, cum dolore pugnabat. In eo cunctis admirabilior, quod ma-
gnam vinceret caritatem. Inter hostium manus et captivitatis dura
necessitate nihil crudelius est quam parentes a liberis separari. Hoc contra
iura nature plena fide patiebatur, immo gaudens animus appetebat. Et
amorem filiorum maiore in Deum amore contemnens, in sola Eustochio que et propositi
et navigationis eius comes erat ... [illegible] ... navis mare
et cunctis qui cum ea vehebantur littora respicientibus, illa aversos tenebat
oculos, ne videret quod sine tormento videre non poterat. Fateor nulla sic
amavit filios ... [illegible] ... cuncta donavit, exheredans se in
terra ut hereditatem inveniret in celo. Delata ad insulam Pontiam,
quam clarissime quondam feminarum sub Domitiano principe pro confessione nominis
Christiani Flavie Domitille nobilitavit exilium, vidensque cellulas in quibus
illa longum martyrium duxerat, sumptis alis Ierosolimam
et sancta loca videre cupiebat. Tarde erant venti, et omnis pigra ve-
locitas. Inter Scillam et Caribdim Adriatico se credens pelago, quasi
per stagnum venit Methonem. Ibique refocillato paululum corpusculo et pal-
mites(?) ... in littore ponens ... [illegible] ... et alteram ... per
Cycladas, et robustis facta grata terris, per Rhodum et Lyciam tandem vidit
Cyprum, ubi sancti et venerabilis Epiphanii pedibus provoluta ... decem
retenta est, non ad refectionem ut ille arbitrabatur, sed in opere Dei, ut rebus
probatum est. Nam omnia illius regionis lustrans monasteria, prout ... poterat.

Refrigeria sumptuum fratribus dereliquit · quos amor sancti viri de toto illuc orbe ·
conduxerat · Inde brevi cursu transfretavit Seleuciam : de qua ascendens
Antiochiam sanctique confessoris Paulini modicum caritate detenta : media
hyeme · calente ardore fidei femina nobilis que prius eunuchorum manibus
portabatur asello sedens profecta est · Omitto celessyrie et phenicis iter · neque
enim · odeporicum ei disposui scribere · ea tantum loca nominabo · que sacris voluminibus
continentur · Beryto Romana colonia et antiqua urbe Sydone dere-
licta : in Sarepte litore · helie est ingressa turriculam · in qua adorato
domino salvatore · per harenas tyri in quibus paulus genua fixerat · pervenit
ad Acho que nunc ptolomais dicitur · et per campos mageddo · Iosie necis
conscios intravit terram philisthim · mirata ruinas dor urbis quondam
potentissime · et ipsam rursum stratonis turrem ab herode rege iudee · in
honorem cesaris augusti cesaream nuncupatam · in qua cornelii domum christi vidit
ecclesiam · et philippi ediculas · et cubiculum quatuor virginum prophetarum · deinde
antipatridem semirutum oppidulum · quod de patris nomine · herodes vocaverat ·
et liddam versam in diospolim dorcadis atque enee resurrectione ac sanitate
inclitam · haud procul ab ea arimathia viculum ioseph qui dominum sepe-
livit · et nobe urbem quondam sacerdotum · nunc tumulum occisorum · ioppen quoque
fugientis portum ione · et ut aliquid perstringam de fabulis poetarum religate
ad saxum andromede spectatricem · repetitoque itinere nicopolim que prius emaus
vocabatur apud quam in fractione panis agnitus dominus cleophe domum in ecclesiam
dedicavit · atque inde proficiscens · ascendit bethoron inferiorem et superiorem ·
urbes a salomone conditas · et varia postea bellorum tempestate deletas · ad dex-
teram aspiciens aialon et gabaon · ubi ihesus filius nave contra quinque reges
dimicans soli imperavit et lune · et gabaonitas ob dolum et insidias
federis impetrati · in aquarios lignariosque damnavit · In gabaa urbe
usque ad solum diruta paululum substitit · recordata peccati eius et concubine in
frusta divise · et tribus beniamin trecentos viros propter paulum apostolum reservatos ·
Quid diu moror? ad levam mausoleo helene derelicto · que adiabenorum regina
in fame populum frumento iuverat · ingressa est ierosolima urbem trinominem · iebus ·
salem · ierusalem · que ab elio postea adriano de ruinis et cineribus civitatis
in heliam suscitata est · cumque proconsul palestine qui familiam eius optime
noverat · premissis apparitoribus iussisset parari pretorium · elegit

[...]mites cellulas · et cuncta loca tanto ardore · ac studio circuiuit · ut n[isi]
ad reliqua festinaret · a primis non posset abduci · prostrataque ante crucem · quasi
pendentem dominum cerneret adorabat · ingressa sepulcrum resurrectionis osculabatur
lapidem quem ab hostio sepulcri amouerat angelus · et ipsum corporis locum · in quo
dominus iacuerat quasi sitiens desideratas aquas fidei ore lambebat · quid
ibi lacrimarum · quantum gemituum · quid doloris effuderit · testis est cuncta
hierosolyma · testis ipse dominus quem rogabat · inde egrediens ascendit syon
[que] in arcem uel speculam uertitur · hanc urbem quondam expugnauit et re-
edificauit dauid · de expugnata scribitur · ue tibi ciuitas ariel · i. leo dei ·
et quondam fortissima · quam expugnauit dauid · de edificata dictum est · fun-
damenta eius in montibus sanctis · diligit dominus portas syon super omnia tabernacula iacob · non eas portas
[quas ho]die cernimus in fauillas · et cineres dissolutas · sed portas quibus
infernus non preualet · et per quas credentium ad christum ingreditur multitudo ·
ostendebatur illi columna ecclesie porticum sustinens · cruore infecta domini
ad quam uinctus dicitur flagellatus · monstrabatur locus · ubi super centum uiginti
credentium animas spiritus sanctus descendisset · ut iohelis uaticinium compleretur · dehinc
pro familiaritate sua paupertate ac [illegible]

[illegible]

ciuitate non minima es in principibus Iuda. Ex te enim egredietur qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nato [illegible] [illegible] gentium [illegible]
[illegible] omnium [illegible] et [illegible] sancta [illegible] origo [illegible]
[illegible] virgo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] domine [illegible]
[illegible] Dauid [illegible]
[illegible] principes [illegible]
[illegible] mittendus est. et ipse erit expectatio gentium. [illegible]
[illegible] introibo [illegible]
[illegible]
[illegible] dormitatione [illegible]
[illegible] tabernaculi [illegible] Iacob. Et [illegible]
[illegible] mirabiliter [illegible]
[illegible] inuenimus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tabernaculum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] infantes [illegible]
[illegible] Anima mea [illegible]
[illegible]
pauit greges suos. et pastores nocte uigilantes audierunt [illegible] gloria
in excelsis deo. et in terra pax hominibus bone uoluntatis. [illegible]
inuenerunt [illegible] puero [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quomodo eunuchus ethyops gentium [illegible]

[illegible] et [illegible] fonte [illegible]
[illegible]
[illegible] fructu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ysaac [illegible]
[illegible] coron [illegible]
[illegible] arbee id est oppidum virorum quatuor. abraam [illegible] et iacob. et
adam magni. quem ibi conditum iuxta librum iesu [illegible] autumant. licet
caleph [illegible] putent cuius memoria monstratur. [illegible] cariathsep-
her .i. villulam litterarum [illegible] occidentes litteras [illegible] reperat spi-
ritum vivificantem. magisque mirabatur superiores et inferiores aquas quas go-
thoniel filius iephone cenez pro australi terra et arida possessione ac-
ceperat. et aquarum ductu siccos prioris instrumenti agros irrigabat in-
-grios. ut redemptionem veterum peccatorum in aqua baptismi reperirent. Altera
die orto sole stetit in supercilio capharbaruche .i. villa benedictionis. quem
ad locum abraam dominum [illegible] [illegible] latam despiciens solitudinem
et terram quondam sodome et gomorre. adame et seboym. contemplata est
[illegible] vineas in engadde. et segor vitulam conternantem [illegible]
[illegible] et in sarasa .i. [illegible] [illegible] [illegible] recordabatur
speluncae loth: et effusa in lacrimas virgines socias admonebat cavendum esse
vinum in quo est luxuria. cuius opus moabite sunt et amonite. Diu
ergo in meridiem [illegible] sponsus [illegible] sponsam: et ioseph [illegible]
[illegible] ierosolimam [illegible] et [illegible] amos [illegible] montis [illegible]
[illegible] de quo [illegible] ad [illegible] pannos [illegible]
[illegible] dni [illegible]
israel [illegible] cherubim de templo transmigraverunt. et [illegible]
-tis [illegible] dni fundaverit. Ingressa sepulcrum lazari. marie et marthe
vidit hospitium. et bethfage villam sacerdotalium maxillarum: et locum in quo
pullus [illegible] dni frena suscepit. [illegible] vestibus mol-
lia terga [illegible] ad [illegible]. Rectoque itinere descendebat iericho cogitans
[illegible]
[illegible]

Iumento, id est vulnera eorum portavit. et locum adommin quod interpretatur sanguinum,
quia multus in eo sanguis crebris latronum fundebatur incursibus. et arbori sicomori
zachei, id est bona penitentie opera, quibus cruenta dudum et noxia rapinis peccata cal-
cavit. excelsumque dominum de excelso virtutum intuebatur. et iuxta viam
cecorum loca, qui recepto lumine utriusque populi credentis in dominum sacramenta
promiserant. Ingressa Iericho vidit urbem quam fundavit hiel in abiram
primogenito suo. et cuius portas posuit in segub novissimo filiorum. Intuita est
castra galgale et acervum preputiorum et secunde circumcisionis misterium. et xii.
lapides de iordane [illegible] translatos, unde xii. apostolorum fundamenta firma-
rentur. et fontem illum legis amarissimum et sterilem, quem verus heliseus
ipse sua condivit sapientia, et in dulcorem ubertatemque mutavit. Vix nox
transierat, ferventissimo cum ardore venit ad iordanem, stetitque in ripa flu-
minis, et oriente sole solis iustitie recordabatur. quomodo in medio iordanis
[illegible] sicca sacerdotes [illegible] [illegible] et ad imperium [illegible]
[illegible] stetit unda [illegible]. pollutasque diluvio aquas et totius
humani generis interfectione cruentatas suo dominus mundavit baptismate.
[illegible] est quid loquar de valle achor, id est tumultus atque turbarum, in qua
furtum et avaritia condempnata est. et de bethel domo dei, in qua super nudam
humum nudus et pauper dormivit iacob. et posito subter caput lapide, qui in
zacharia septem oculos habere describitur. et in ysaia lapis dicitur angularis, vidit
scalam usque ad celum tendentem, in qua dominus desuper innitebatur ascendentibus
porrigens manum et negligentes de sublimi deiciens. Sepulcra etiam in
monte effraim iesu filii nave et eleazar filii aaron sacerdotis e regione
venerata est. Quorum alter conditus est in thamnathsare a septentrionali parte
montis gaas, alter in gabaa filii sui finees. Satisque mirata est quod distri-
butor possessionum sibi montana et aspera delegisset. Quid narrem de silo
[illegible] altare dirutum hodieque monstratur, et raptum sabinarum a romu-
[illegible] tribus beniamitica prevenit [illegible]. non ut plerique
[illegible] errantes legunt sichar, que nunc neapolis appellatur. Et ex latere mon-
tis garizim extructam circa puteum iacob intravit ecclesiam, super quem dominus
sedens esuriens et sitiens samaritane fide satiatus est. et quinque
viros quinque volumina moysi, et sexto, quem se habere iactabat, errore
[illegible] dosithei relicto, verum messiam et verum repperit salvatorem. Inde

[illegible] inde [illegible] pitdemam sepulc[illegible] et cesarea [illegible] samaria
q in honore augusti ab herode gro ꝑmone augusta est nominata · ibi sita
sunt helisens et abdias ꝓphete · de quo maior inter natos mulierum · no
fuit · Johes baptista, q multis intremunt mirabilibus · nam circumcirca [illegible]
nes [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · noctibus latrare canum · fremere leonum · sibilare serpentium · [illegible]
[illegible] taurorum · [illegible] [illegible] et [illegible] terra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non desinet infrane · [illegible] omnis
[illegible] [illegible] [illegible] demencias depraoatur: Et sunt ere
[illegible] [illegible] [illegible] montes · i[illegible] duas speluncas [illegible] et fam[illegible]
[illegible] · abdias ꝓpha · centum ꝓphas aluit pane et aqua · Inde [illegible]
[illegible] nazareth nutricem dni · chana · et capharnaum signorum [illegible]
familiares · lacum tyberiadis navigante dno sanctificatum · et solitudinem [illegible]
[illegible] [illegible] milia [illegible] [illegible] [illegible] panes · et de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] montes [illegible] in quo
transfiguratus e dns · [illegible] montes hermon · et hermonium · et
[illegible] latissimos galilee · [illegible] [illegible] · et omne ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
me [illegible] [illegible] definet · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est · transibo ad egyptum · et inter [illegible]
[illegible] [illegible] fontem [illegible] · que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] · [illegible] · [illegible] · et [illegible] · et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] flumen [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] q loquntur lingua cananea · et terra gessen · et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] mirabilia · et [illegible] [illegible] · q postea [illegible] e in
[illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] plurimorum · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] monac[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]

dum se indignam tanto honore fatebatur. Quid ergo referam macharios. arsenios.
serapionas. et reliqua columpnarum christi nomina. cuius non intravit cellulam. cuius
pedibus non advoluta est. Per singulos sanctos christum se videre credebat. et quicquid
in illos conferebat in domino se conferre gaudebat. Mira in femina vir
tus et fortitudo. oblita sexus et fragilitatis corporis inter tot milia mo
nachorum cum puellis suis habitare cupiebat. Et forsitan cum eam cuncti susciperent
non impetrasset. nisi maius eam locorum sanctorum traxisset desiderium. Propter estus fervent[i]ssi
mus a pelusio maiumam navigatione perveniens. tanta velocitate re
versa est ut avem putares. Nec multo plus in sta bethleem mansura perpetuo. an
gusto per triennium mansit hospitio. donec extrueret cellulas ac monasteria
et diversorum peregrinorum iuxta viam conderet mansiones. in qua maria et joseph
hospitium non invenerant. Hucusque iter eius descriptum est. quod multis
virginibus et filia comite peragravit. Nunc eius virtutem describamus quae
propria est. in qua exponenda teste deo loquor et teste christo. me nichil addere
nichil in maius extollere more laudantium. Sed nunc veritatem exprimere. Ut ne
[illegible] detrahere. et ne apud detractores et germino mea nulla denter
denique. singuli putet. et cornum [illegible] veniatis vocibus adora
nare. Que prima christianorum virtus est. tanta humilitate se deiecit.
ut qui eam videret et pro celebritate nominis videre gestisset. ipsam esse
non crederet sed ancillarum ultimam. Et cum frequentibus choris virginum
cingeretur. et veste et voce et habitu et incessu minima omnium erat.
Numquam post viri mortem usque ad diem dormitionis sue cum ullo comedit
viro. Quamvis eum sanctum et in pontificali sciret culmine positum. balneas
nisi periclitans non adiit. mollia etiam in gravissima febre lectuli strata non
habuit. Sed super durissimam humum stratis ciliciis quiescebat. si tamen illa
quies dicenda est. que iugibus pene orationibus dies noctesque iungebat
illud de psalterio implens. Lavabo per singulas noctes lectum meum. in lacrimis meis stratum meum rigabo.
Lacrimas quasi fontes crederes. et ita levia peccata plangebat ut illam
gravissimorum crimina crederes reatum. Cumque a nobis crebrius moneretur
ut parceret oculis et servaret eos evangelice lectioni. dicebat. Turpan
da est facies. quam contra dei preceptum purpurisso et cerussa et stibio sepe
depinxi. Affligendum corpus est quod multis vacavit deliciis. Longus risus
perpetuo compensandus est fletu. Mollia linteamina. et serica pretiosissima.

Ingredior alias animi virtutes. Quod miro et solo placet, nunc de solo placito describo. Inter ceteras tantasque virtutes castitatem in illa vorando praedicare superfluum videtur. In qua, etiam cum in saeculo esset, omnium Romae matronarum exemplum fuit, quae ita se gessit ut nullus de illa etiam maledicorum quisquam auderet famam fingere. Nichil animo eius clementius, nichil erga humiles blandius fuit. Non appetebat potentes, nec tamen superbos et gloriosos quaerentes fastidiens despiciebat. Si pauperem videret, sustentabat; si divitem, ad benefaciendum cohortabatur. Liberalitas sola excedebat modum, et usuras solvens versuram saepe faciebat, ut nulli pauperi rogantium denegaret. Fateor errorem meum: cum in largiendo esset profusior, arguebam, illud proferens de apostolo: Non ut aliis refrigerium, vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate in hoc tempore vestra abundantia sit ad illorum inopiam. Et hoc de evangelio Salvatoris: Qui habet duas tunicas, det non habenti alteram. Et providendum esse ne quod libenter faceret, semper facere non posset. Multaque huiusmodi, quae illa mira verecundia et sermone parcissimo diluebat, testem invocans Dominum se pro illius nomine cuncta facere, et hoc habere voti, ut mendicans ipsa moreretur, ut unum nummum filiae non dimitteret, et moriens suo aliena sindone involveretur. Ad extremum inferebat: Ego si petiero, multos inveniam qui mihi tribuant; iste mendicans si a me non acceperit, et de meo possum illi aliena tribuere, et si mortuus fuerit, a quo anima eius requiretur? Ego cautiorem in re familiari esse cupiebam, sed illa ardentior fide, tota Salvatori animo iungebatur, et pauper Dominum pauperem sequebatur, reddens ei quod acceperat, pro ipso pauper effecta. Denique obtinuit quod optabat, et ingenti aere alieno filiam dereliquit, quod adhuc hodie debet, non suis viribus sed Christi fidit misericordia. Solent plerique matronarum bucinatoribus sua dona conferre, et in paucos largitate profusa manum a ceteris retrahere, quo illa omnino carebat. Ita enim singulis suam pecuniam dividebat, ut singulis necessarium erat, non ad luxuriam sed ad necessitatem. Nemo ab ea pauperum vacuus recessit. Quod obtinebat non divitiarum magnitudine, sed prudentia dispensandi, illud semper replicans: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et: Sicut aqua extinguit ignem, ita elemosyna peccatum. Et: Facite vobis amicos de mamona iniquitatis, qui vos recipiant in aeterna tabernacula. Et: Date elemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis. Et

vere danielis regi nabuchodonosor monentis ut elemosinis redimeret
peccata sua. Nolebat in his lapidibus pecuniam effundere, qui cum terra et seculo transi-
-turi sunt. Sed in vivis lapidibus qui volvuntur super terram. de quibus in apocali-
-psi iohannis civitas magni regis extruitur: quos in saphirum et smarag-
-dum et iaspidem et ceteras gemmas commutandos scriptura commemorat. Verum hec
possunt communia esse cum ceteris pauci. et sciret hoc diabolus non in summo virtutum
esse fastigio. Unde loquitur ad deum post amissam iob substantiam, post eversam domum
et liberos interfectos. Corium pro corio. et omnia que habet homo dabit pro anima
sua. Sed extende manum tuam et tange ossa et carnes eius, nisi in faciem bened-
ixerit tibi. Scimus plerosque dedisse elemosinam. sed de corpore suo nihil
dedisse. porrexisse egentibus manum, sed carnis voluptate superatos.
dealbasse ea que foris erant et intus plenos esse ossibus mortuorum. Paula non
talis. que tante continentie fuit. ut pene mensuram excederet. et debi-
-litatem corporis nimiis ieiuniis ac labore contraheret. Que excepto diebus
festis vix oleum in cibo acciperet. ex quo uno estimetur quid de vino et
liquamine et piscibus et lacte ac melle. et ovis. et reliquis que gustui
suavia sunt iudicaverit. In quibus sumendis quidam abstinentissimos se putant.
et si his ventrem ingurgitaverint. tutam pudicitiam suspicantur. Semper
invidiam sequitur [illegible]. feriuntque summos fulgura montes. Nec
mirum [illegible] hominibus loquar [illegible] phariseorum sit zelo crucifixus.
[illegible]. et omnes sancti emulos habuerint. In paradiso quoque serpens fuit, cuius invi-
dia mors intravit in orbem terrarum. Suscitaverat ei dominus adad idumeum
qui ne se extolleret eam colaphizaret. et quasi quodam stimulo carnis
sepius commoneret. ne magnitudine virtutum elevaretur. et aliarum vitiis fe-
minarum se in excelso crederet constitutam. Ego aiebam livori esse cedendum.
et dandum insanie locum. id fecisse iacob ad fratrem esau. et david in pertinaci-
-ssimo inimico saul. Quorum alter in mesopotamiam fugerit. alter se allophi-
-lis tradiderit. maluerit hostibus [illegible] [illegible] mundo [illegible]. At illa iuste respon-
-debat hoc diceres. si diabolus non ubique [illegible] et ancillas non obviam pugnaret.
et ad omnia loca fugientes preveniret. Sine fine locorum amore retinerer.
Et bethleem meam in alterum orbem invenire [illegible]. cur non patientia vin-
cam invidiam. cur non humilitate frangam superbiam. et percutienti maxillam alteram
offeram, dicente paulo. vince in bono malum. Nonne apostoli gloriabantur [illegible]

cunt [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] de fo[illegible] [illegible] [illegible] Et
factus obediens patri usque ad mortem, et mortem autem crucis. Ut non sua [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible]. non a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
audisset a domino. Putas me aliud [illegible] quod ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in evangelio. qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Sed contra sic constat, quod non [illegible] [illegible]
[illegible], et afflictio in hoc seculo maxima premiorum est. Si quando [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. Illud psalmiste decantabat. Cum
consisteret adversum me peccator, obmutui et silui a bonis. et [illegible]. Ego autem [illegible] [illegible]
[illegible] a. et a. m. n. a. o. [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. n. a. z. n. [illegible]. i o. [illegible].
In [illegible] deuteronomii verba volvebat. Temptat vos dominus deus vester
ut sciat si diligatis eum de toto corde vestro et de tota anima vestra. In tribulationibus
et angustiis [illegible] replicabat eloquia. Sicut ablactatus est super matre sua [illegible]
[illegible] [illegible], tribulationem super tribulationem expectare. spem super spem.
[illegible] [illegible] [illegible] malicia [illegible]. [illegible] linguam malignam et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ablactatorum [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] pervenissent, tribulationes super tribulationes [illegible]: et spem super spem
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] tribulatio [illegible] operatur. patientia
probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit. Et quod [illegible] qui foris est
noster homo corrumpitur ille qui intus est innovatur. Et in presenti momentaneum
et leve tribulationis nostre. eterne glorie pondus operatur in nobis non aspici-
entibus que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt.
que autem non videntur eterna. Nec longum forte tempus, [illegible] humane [illegible]
[illegible] [illegible] et videatur, quando [illegible] [illegible] [illegible] sequatur [illegible]
[illegible] [illegible]: et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
labia, et linguas inimicorum esse metuendas, cum domino adiutore letemur.
Et [illegible] audire debeamus monentem. In patientia vestra possidebitis animas
vestras. Et non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur
in nobis. Et alibi, ut pacienter agamus, in omnibus que accidunt nobis. Melior est
enim viro. multum [illegible]. qui autem [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible].
In langoribus et crebra infirmitate dicebat. quando infirmor tunc fortis sum.
Et [illegible] thesaurum [illegible] in vasis fictilibus. donec mortale hoc induat
immortalitatem. et corruptibile hoc induat incorruptionem. Et iterum. Sicut
abundant passiones Christi in nobis. ita et per Christum abundat [illegible]

nostra. Ac deinde. sic passionum suarum ita et consolationis eiusque merore
cantabat. Quam tristis est anima mea et [illegible] me. Sed ideo quam [illegible]
[illegible]. Salutare vultus mei et deus meus. Imperialis [illegible] .. Qui
vult venire post me abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur
me. Et iterum: qui vult animam suam salvam facere: perdet eam. Et qui perdiderit
animam suam propter me. salvam eam faciet. Quando dispendium rerum familiaris.
et casus totius patrimonii nunciabatur aiebat. Quid prodest homini si totum
mundum lucretur. et animae suae detrimentum patiatur. Aut quam dabit homo com-
-mutationem pro anima sua. Et nudus exivi de utero matris meae. nudus
et [illegible]. Sicut domino placuit ita factum est. Sit nomen domini benedictum.
Et illud. Nolite diligere mundum. neque ea que in mundo sunt. quia quicquid in mundo
est. desiderium carnis est. et concupiscentia oculorum. et superbia vitae [illegible]. quae
non est ex patre. sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia eius. Cum
et potius infirmitates gravissimas liberorum. et maxime eorum
quem omnium diligebat plurimum. circa illud memoriter [illegible] turbatur
et non tamen [illegible] hoc dicto protegit. qui amat filium aut filiam super me.
non est me dignus. Et orans ad dominum loquebatur. Unde hos mor-
tificatorum. Qui sunt Christi carnem mortificant corpora sua. Non superiorem
audemus quia genus hominum [illegible] est. quo benivolum [illegible].
quod primo fervore mentis in ambitione miseratur insana. et crebrum
illud diceret [illegible]. cui illa respondit. [illegible] facti sumus huic mundo.
et angelis et hominibus. Nos stulti propter Christum. Sed stultum dei sapientius
est hominibus. Unde et salvator loquitur ad patrem. [illegible] in sapientia mundi.
[illegible] in evangelio et [illegible] in [illegible] ligare [illegible]. Et
[illegible] [illegible] dicentes. Demonium habet. et samaritanus est. Et
[illegible] principe demoniorum eicit demonia. Sed nos audiamus apostolum
dicentem. Haec est gloria nostra. testimonium conscientiae nostrae. quia in simplicitate
et sinceritate. et [illegible] dei [illegible] sumus in mundo. Et [illegible]
[illegible] ideo mundus odit vos quia non estis de mundo. Si de mundo
de mundo amaret utique mundus quod suum erat. et ad ipsum [illegible]
[illegible]. Tu nosti corda abscondita: et hoc omnia [illegible] nos
et non [illegible] nec [illegible] in [illegible]. Nec mirum est cum [illegible]
[illegible]. Et propter te mortificamur tota die. [illegible] orationis. Sed

dominus auxiliator est meus non timebo quid faciat mihi homo. lege. fili honora
dominum et confortaberis: praeter illum vero nullum timueris. his et talibus testimoniis
quasi armatura dei. et adversus omnia viduae vitia, se praecipue instruebat.
sic invidia saevientes, et variorum iniurias, furorem gratia placatores
et petitores mitigabat. denique usque ad diem mortis suae permansit, et
aliorum recte sibi parcit. et primum habet auctorem et dominum omnium. ledet nec fatetur
intemperie furore barbaricae dicta et decora monasterii, quomodo
etiam inventa ipsum adhaerit. seminabat carnalia. ut meteret
spiritualia. dabat terrena: ut caelestia tolleret. brevia concedebat. ut pro
aeterna mutaret. post virorum monasterium quod viris tradiderat gubernandum:
plures virgines quas e diversis provinciis congregarat tam
nobiles quam medii et infimi generis: in tres turmas, monasteriaque divisit.
ita dumtaxat ut in opere et in cibo separatae psalmis et orationibus iunge-
rentur. post alleluia cantatum quo signo vocabantur ad collectam. nulli
residere licitum erat: sed prima vel inter primas veniens ceterarum opperiebatur
pudore et exemplo ad laborem eas provocabat non terrore. mane. hora tertia.
sexta. nona. vespera noctis medio. per ordinem psalterium canebant. nec lice-
bat cuiquam sororum ignorare psalmos. et non de scripturis sanctis aliquid cotidie di-
scere. die tantum dominico ad ecclesiam procedebant, ex cuius habitabant late-
re. et unumquodque agmen matrem propriam sequebatur. atque inde pariter revertentes
instabant operi distributo. et vel sibi, vel ceteris, indumenta faciebant. si qua
erat nobilis non permittebatur de domo sua habere comitem. ne veterum actuum
memor et lasciviae infantiae errorem replicaret antiquum: et crebra con-
fabulatione renovaret. unus omnium habitus. linteamine ad tergendas
solum manus utebantur. tantaque ab hominibus separatio ut a spadonibus quoque eas se-
pararet: ne ullam daret occasionem linguis maledicis quae sanctos carpere solatium
putant delicti sui. si qua vel tardior veniebat ad psalmos vel in opere
pigrior variis eam modis aggrediebatur. si erat iracundior: blanditiis. si
patiens correptione illud apostoli imitans. quid vultis in virga veniam ad
vos an in spiritu lenitatis et mansuetudinis. excepto victu atque vestitu nihil
habere quempiam patiebatur: dicente paulo: habentes victum atque vestitum
his contenti simus. ne consuetudine plus habendi praeberet locum avaritiae
quae nullis expletur opibus: et quanto amplius habuerit, plus requirit. et neque

uia neque inopia minueret. Iurgantes inter se sermone lenissimo fede-
-rabat. lasciuientem adolescentularum carnem crebris et duplicatis fran-
-gebat ieiuniis, malens eis stomachum dolere quam mentem. Si quam vide-
ret comptiorem, contractione frontis et vultus tristicia arguebat
errantem, dicens mundiciam corporis et vestitus animae esse inmundiciam.
et turpe verbum atque lasciuum numquam de ore virginis proferendum. quibus
signis libidinosus animus ostenderetur, et per exteriorem hominem, interioris homi-
nis vicia demonstrantur. Quam verbosam et garrulam atque procacem et quae lites
libenter haberet. Et saepius commonitam nolle converti, inter ultimas
et extra conventum sororum ad fores refectorii orare faciebat et separatim
cibum capere, ut quam obiurgatio non correxerat, emendaret pudor.
Furtum quasi sacrilegium detestabatur. et quod inter saeculi homines aut
leve putatur aut nichil, hoc in monasteriis gravissimum diceret esse
delictum. Quid memorem clementiam et sedulitatem in aegrotantes, quas
miris obsequiis et ministeriis confovebat, et cum aliis languenti-
[illegible]
large praeberet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... cum tamen non
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
vino opus esse, timui et puto ne bibens aquam in ydropem incideret.
et clam beatum papam Epiphanium rogavi ut eam moneret, immo compelleret vinum
[illegible]
[illegible]
[illegible] Quid plura? cum orat-
[illegible] mihi ... quod ille dixit intimavit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... habere ... principatum [illegible]
[illegible] ... difficile est modum tenere in omnibus. et vere iuxta philosopho-

[illegible] gaudia. [illegible]
[illegible] nemo. [illegible]
[illegible]
[illegible] et de ore dominatione [illegible]
[illegible] et mali dolore [illegible]
[illegible] ultra [illegible]
[illegible] fratri [illegible] corpus [illegible]. Quam [illegible]
[illegible] et nobis [illegible]
[illegible] promissa commemoras. [illegible]
[illegible] de corpore mortis huius dicat Prudens [illegible]
[illegible] participationem [illegible]
[illegible] nichil fingere. Sed si christianus [illegible]
[illegible] non [illegible]
vita aliorum [illegible] vita [illegible] et omnium [illegible]
[illegible] diligunt, et [illegible]
[illegible]
[illegible] sequuntur agnum quocumque ierit. [illegible] et
[illegible] sicut audiunt ita et [illegible]
[illegible]
[illegible] ut fonte divino [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] panem nostrum et carnes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut fonte divino [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

callidus.

calidus erat ut q[illegible] videbatur doctus ac sciolus, cepit et me vehementer [illegible] onere [illegible] et dicere. Quid permittit Infans ut ad eorum [illegible] formati [illegible] In quaestione resurrectionis [illegible] qua mortuum [illegible] et nunc [illegible] resurrectionem aperit. Si [illegible] non [illegible] erit resurrectio mortuorum. Sed transformatio talis. diversitas sexus in maris ac femine. erit an non erit. Si erit sequentur et nuptie, et generatio. Si non erit, sublata diversitate sexus. [illegible] corpora non resurgent [illegible]. Aggravat enim terrena habitatio sensum multa cogitantem, sed tenuia et spiritualia sicut ait apostolus: Seminatur corpus animale, resurget corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et antiqua [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] catorum tali ut tali [illegible] ut utrorumque [illegible] gauderet et [illegible] [illegible] ac nobilitate [illegible] [illegible] penas [illegible] [illegible] claudere(n)tur. Quod cum audissem, et ad me [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] homines et [illegible] [illegible] [illegible] resurrectionis mortuorum [illegible] resurgent corpora [illegible] et instar columbe [illegible] transferenda [illegible] respondebo, et [illegible] non [illegible] [illegible] resurrectio mortuorum. et sexus [illegible] corpus [illegible]. Si autem sexus et [illegible] non fuerint, [illegible] erit resurrectio mortuorum [illegible] non [illegible] Porro si corporum non fuit resurrectio [illegible] erit resurrectio mortuorum. [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] fuerint [illegible] nuptie. [illegible] [illegible] mentem [illegible] In resurrectione mortuorum non nubent neque nubentur [illegible] erunt sicut angeli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] · c nā, nō hnt nubendi · ex [illegible] q uo sint nubere · et [illegible]
[illegible] · nō nubent · Ex [illegible] · cum [illegible] omnes similes anglorum, cum
anglos nō sit masculus et femina · breuiter [illegible] · Nō [illegible] anglo
[illegible] et [illegible] [illegible] · dum iohs bapta, ante q declaret
[illegible] acceptatus est · et os [illegible] agnus dei [illegible] uera [illegible]
[illegible] anglorum · Quando n. dr esse similes anglorum · similitudo [illegible]
nō nature mutatio · similiter respondendum · ut [illegible] q od thomas dni
[illegible] palpabat manu · et uiderunt lanceam uulnerum · et petrus
litore stantem dnm et favum mellis ac partem assi piscis comedentem · cum
[illegible] spiritu [illegible] pedem · q mostraui ut [illegible] · utrumque [illegible]
[illegible] cum ambo nō per [illegible] uenit et [illegible] · Cum
locutus est · lingua et palato ac dentibus [illegible] · [illegible] n. [illegible] cordis
[illegible] et lingua [illegible] · et [illegible] sonum · [illegible]
manus [illegible] et brachia [illegible] · [illegible] igitur omnia membra [illegible]
[illegible] est ut totum corpus [illegible] · [illegible] · [illegible] · nō utique femineum
[illegible] · i. [illegible] sexus [illegible] mortuum est · Quod si obstendens [illegible] et nos
[illegible] a mortuis · et quomodo clausis ingressus e ianuis
[illegible] natura [illegible] et [illegible] corporis · [illegible] · Noli [illegible]
[illegible] fidei [illegible] · [illegible] de sinagoga [illegible]
[illegible] · et lazarus quatriduanus mortuus cum ipso [illegible]
[illegible] fantasma putaretur · Quando clausis ingressus e ianuis, et
[illegible] et [illegible] corpus manus [illegible] · Ergo et [illegible]
[illegible] natura grauioris corporis [illegible] spirituale corpus [illegible] ·
Et ipse petrus apostolus qui et ipse super aquas pondere [illegible] spirituale corpus
[illegible] · [illegible] et [illegible] an fit
[illegible] · et ut [illegible] magnitudine nō nature mutatione
[illegible] demonstrare · q ambulabat fide [illegible] infidelitate de
[illegible] manus dni [illegible] · [illegible] fidei
[illegible] obdurare frontem, loquitur dns infer digitum tuum huc · et
[illegible] manus meas · et porrige manum tuam et mitte [illegible] · Et
[illegible] fidelis · et alibi · uidete manus meas et pedes · quia
ipse ego sum · palpate et uidete · [illegible] ossa nō hnt · sicut me
uidetis [illegible] · [illegible] manus et pedes · [illegible] et

carnes et pedes et manus et globos in storcas atque acervos. Quoniam
detrimenta [illegible]. Porro si quaeris an infantes et senes et decrepiti
qui perfecta non fuerint, aut in qua aetate resurrecturi sunt, an in dubia aetate mo-
rientium, ingrate pulpitus [illegible] a domino [illegible] multa. Et o altitudo
divitiarum sapientiae et scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et
investigabiles viae eius. [illegible] Statum autem dissipatus non immutat
corporum varietates, cum nostra corpora cotidie fluant et aut crescant aut
decrescant [illegible] videlicet [illegible]
[illegible] annorum [illegible]
[illegible] et apostolum [illegible]. Illud est respondendum quod in
virum perfectum et in mensuram aetatis plenitudinis Christi resurrecturi sunt, in qua aetate
et Adam creatum Iudaei autumant et dominum Salvatorem legimus resurrexisse. Et multa
[illegible] Sic ita coepit [illegible]
[illegible] et os [illegible] erant [illegible] pro hoc
domino proclamaret. Et hoc dixi non ut breviter haereticum confutarem, cum multis
voluminibus respondendum est, sed ut fidem tantae ostenderem feminae, quae maluit
in inimicas homines subire perpetuas quam Dei offensam amicitias noxias provocare.
Dicam ergo ut coeperam: nihil ingenio eius docilius fuit. Tarda erat ad loquendum,
velox ad audiendum, memor illius praecepti: Audi Israel et tace. Scripturas
sanctas tenebat memoriter, et cum amaret historiam et illud veritatis
diceret fundamentum, magis tamen sequebatur intellegentiam spiritalem et hoc culmine
aedificationem animae protegebat. Denique compulit me ut vetus et novum instrumentum
cum filia me disserente perlegeret. Quod propter verecundiam negans, propter
assiduitatem et crebras postulationes eius praestiti ut docerem quod didiceram, non a me
ipso, id est a praesumptione pessimo praeceptore, sed ab illustribus ecclesiae viris.
Et sicubi haesitabam et nescire me ingenue fatebar, nequaquam volebat mihi
acquiescere, sed iugi interrogatione cogebat ut e multis variisque sententiis quae
mihi videretur probabilior indicarem. Loquar et aliud quod forsitan aemulis videatur
incredulum: Hebraeam linguam, quam ego ab adolescentia multo labore
ac sudore ex parte didici et infatigabili meditatione non desero, ne ipse ab ea
deserar, discere voluit et consecuta est, ita ut et psalmos hebraice caneret
et sermonem absque ulla Latinae linguae proprietate personaret. Quod quidem
usque hodie in sancta filia eius Eustochio cernimus, quae ita semper adhaesit matri et cunctis

obscuri et inuersus · ubi unum absentem cum habaret · nunc [illegible] e-
nim [illegible] caput · ne unum quidem [illegible]
iuuenam et matronam substantiolam amatore · [illegible] paruos [illegible]
et puellam [illegible] et munerum et funerum crederet ·
[illegible] silentio preterire [illegible] exultauit gaudio · Paulam nepotem suam
[illegible] et tenero [illegible] · [illegible] et future uirginitatis [illegible]
[illegible] audiret [illegible] et crepitantis · balbuciente lingua Alleluia
cantare · auiam et amitam nomina dimidiatis uerbis frangere · In hoc
[illegible] desiderium fuit · filium [illegible] nepotem · renuntiante [illegible] ·
[illegible] cognosceret · [illegible] Nam neptes [illegible] fratrum
[illegible] · [illegible] pudicitie · [illegible] fidei et clemo-
[illegible] et Rome conatur exprimere [illegible] illa [illegible]
[illegible] dicam cur ad mortem [illegible] formidabat · [illegible]
[illegible] · dum [illegible] puenire [illegible] nob
et [illegible] · [illegible] naugia-
mus socius · et [illegible] maris [illegible] labens cadauera fulcat.
[illegible] oratio · et [illegible] fluctuum motibus · [illegible]
usque monasterium [illegible] naufragium · ita ut rogamus dicere · pro-
[illegible] saluos nos fac [illegible] · Et aliud [illegible] · [illegible] dormis do-
mine · [illegible] momentum · [illegible]
[illegible] grauissimam [illegible] · [illegible] quod [illegible] · ut nos desi-
[illegible] non [illegible] iungeretur · In [illegible] angore [illegible] filie [illegible]
[illegible] · et magis ab omnibus [illegible] est · Ipsam assidere lectulo ·
flabellum tenere · [illegible] caput · puluillum supponere · fricare pedes ·
manus · [illegible] · mollia strata componere · aquam calidam
temperare · mappulam apponere · omnium ancillarum preuenire officia · et quid
[illegible] domus [illegible] subtraheret · [illegible]
[illegible] · et gemitu [illegible] · et [illegible] dominum [illegible] · ne
[illegible] tanto [illegible] · ne illa absente uiueret · ut eodem [illegible]
[illegible] · O mortalium fragilitas et caduca natura · [illegible] nos
[illegible] ad celum · et [illegible] · cum bestiis ac iumentis
corporum [illegible] una est · [illegible] omnibus iusto et impio · bono et malo ·
[illegible] · sacrificanti et non sacrificanti · sicut [illegible]

periat. Sicut qui iurat, sic et hic qui iuramentum metuit. Similiter et
homines et iumenta in favillam et cinerem dissolvuntur. Quid diu differo
et dolorem meum aliis immorando facio longiorem? Sentiebat pruden-
tissima feminarum adesse mortem et frigente alia parte corporis atque mem-
brorum, sola anima teporem in sancto et sacro pectore palpitare, et nihilominus
quasi ad suos pergeret alienosque desereret, illos versiculos susurrabat:
Domine dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae. Et quam dilecta tabernacula tua domine virtutum, concupivit et defecit anima mea
in atria domini. Et elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam ha. (?) Cumque a me interrogaret-
ur cur taceret, cur nollet respondere clamanti, an doleret aliquid, graeco sermone
respondit nihil se habere molestiae, sed omnia quieta et tranquilla conspicere.
Post haec obmutuit, et clausis oculis, quasi iam humana despiceret, usque ad
expirationem animae eosdem repetebat versiculos, vix ut audire quod dicebat
possemus. Digitumque ad os tenens crucis signum pinge-
bat in labiis. Deficiebat spiritus et anhelabat in mortem, animaque erumpere
gestiens ipsum stridorem quo mortalium vita finitur, in laudem domini con-
vertebat. Aderant Ierosolimorum et aliarum urbium episcopi, et sacerdotum
inferioris gradus ac levitarum innumerabilis multitudo. Omne monasterium
virginum et monachorum chori repleverant. Statim ut audivit sponsum
vocantem: Surge, veni, proxima mea, speciosa mea, columba mea, quia ecce hiemps
transiit, pluvia abiit et recessit, flores visi sunt in terra, tempus putationis
advenit. Et credo videre bona domini in terra viventium. Exinde non ululatus,
non planctus, ut inter saeculi homines fieri solet, sed psalmorum linguis diversis
examina concrepabant. Translataque episcoporum manibus et cervicem feretro
subicientibus, cum alii pontifices lampadas cereosque praeferrent, alii choros
psallentium ducerent, in media ecclesia speluncae salvatoris posita est. Tota ad
funus eius Palestinarum urbium turba convenit. Quis monachorum latentium
in heremo cellula sua tenuit? Quis virginum cubiculorum secreta retinuit?
Sacrilegium putabat qui non tali feminae ultimum reddidisset officium. Viduae
et pauperes in exemplum Dorcadis vestes ab ea praebitas ostendebant. Omnis ino-
pum multitudo matrem et nutricem se perdidisse clamabat. Quodque mirum
non sit, pallor mutaverat faciem, sed ita dignitas quaedam et gravitas ora com-
pleverat, ut eam putares non mortuam sed dormientem. Graeco, latino, syroque
sermone psalmi in ordine personabant non solum triduo, donec subter ecclesiam

iuxta speluncam domini conderetur. [illegible] omnes [illegible] quae venerant pau-
[illegible] et [illegible] credentibus lacrimas. Venerabilis virgo filia eius Eustochium
[illegible] super matrem suam, ab ea separari non poterat. Deosculari
oculos, haerere vultui, totum corpus amplecti, et se cum matre velle
sepeliri. Testis est Ihesus, ne unum quidem nummum ab ea filie derelictum, sed
ut ante iam dixi: derelictum magnum aes alienum. Et quod his difficilius est,
fratrum et sororum immensam multitudinem, quas et sustentare arduum, et
abicere impium est. Quid hac virtute mirabilius? Feminam nobilissime
familie, magnis quondam opibus, tanta fide omnia dilargitam, ut ad extre-
mam pene ultimam perveniret. Iactent alii pecunias, et in corbo-
nam dei aera congesta, funalibusque aureis dona pendentia. Nemo plus
dedit pauperibus quam quae sibi nihil reliquit. Nunc illa divitiis fruitur, et
bonis quae nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor [illegible]
Nos nostram vicem dolemus, et invidere potius glorie eius videmur,
si voluerimus [illegible] deflere regnantem. Secura esto Eustochium. Magna
hereditate ditata es. Pars tua dominus. Et quo magis gaudeas, mater
tua longo martyrio coronata est. Non solum effusio sanguinis in confessi-
one reputatur, sed devote quoque mentis servitus cotidianum martyrium est.
Illa corona de rosis et violis plectitur, ista de liliis. Unde et in Cantico
canticorum scribitur: Fratruelis meus candidus et rubicundus, in pace
et bello eadem premia tribuens. Mater igitur tua audivit cum Habraam:
Exi de terra tua et de cognatione tua, et veni in terram quam ego ostendero tibi.
Et per Ieremiam dominum dicentem: Fugite de medio Babilonis, et salvate
animas vestras. Et usque ad diem mortis sue non est reversa in Caldeam, nec ollas
Egypti et virulentas carnium desideravit, sed choris comitata virgineis
civis est Salvatoris effecta. Et de parvula Bethleem ad celestia regna ascendens
dicit ad veram Noemi: Populus tuus populus meus, et deus tuus deus meus.
Hunc tibi librum ad duas lucubratiunculas eodem quo tu sustines dolore
dictavi. Nam quotienscumque stilum figere volui et opus exarare promissum, to-
tiens obriguerunt digiti, cecidit manus, sensus elanguit. Unde et
inculta oratio voluntatem scribentis absque ulla elegantia et verborum lepore
testatur. Vale o Paula, et cultoris tui ultimam senectutem orationibus iuva.
Fides et opera tua Christo te sociant, presens facilius quod postulas im-

-petuabis. Exegi monumentum aere perennius quod nulla destruere possit
vetustas. Incidi elogium sepulchro tuo quod huic volumini subdidi. ut
quocumque noster sermo pervenerit. te laudatam te in bethleem conditam lector
agnoscat.

Explicit vita beate paule matris eustochii virginis
a sancto Jeronimo edita.

Incipit titulus sepulchri eiusdem.

Scipio quam genuit. pauliq[ue] fudere parentes.
Grecorum soboles. agamenonis inclita proles.
Hoc iacet in tumulo. paulam dixere priores.
Eustochii genitrix. Romani prima senatus.
Pauperiem christi. et bethlemitica rura secuta est.

In fronte spelunce. [illegible]

Respicis angustum precisa rupe sepulcrum.
Hospitium paule est celestia regna tenentis.
Fratrem. cognatos. Romam. patriamque relinquens.
Divitias. sobolem. bethlemitica conditur antro.
Hic presepe tuum christe. atque hic mistica magi.
Munera portantes hominique regique deoque

Dormivit sancta ac beata paula septimo kalendas februarii. tertia sabbati. post
solis occubitum. Sepulta est quinto kalendas earundem. honorio augusto
et arestheneto consulibus. Vixit in sancto proposito Rome. annos quinque. et
bethleem annos xx. omne autem vite tempus implevit annis lvi. mensibus
viii. diebus xxi. Explicit epitaphium beate paule a beato ieronimo editum.

Incipiunt questiones beati Jeronimi ad algasiam.

Filius meus apodemius qui interpretationem nominis sui longa
navigatione signavit et de oceani litore atque ultimis gallie
finibus. Roma preterita. quesivit bethleem ut inveniret sancta celestem
panem. et saturatus eructaret in domino ac diceret. Eructavit cor meum
verbum bonum. dico ego opera mea regi. Attulit mihi a te parvulam quesi-
-mas questiones. quas acceptas [illegible] [illegible] novarum litterarum
intelligens studium Regine Saba in te esse completum. que de finibus terre propin-
-quans venit audire salomonis. Non quod ego salomon sim et ante se

et eo i se omnes homines offertur i sa. . . Quod in Regina ex appellanda
gloria . i aut mortali corpore nō teneat pennas . et q̄ addere totam m
ultra aures abeo . committere quererere sumat nunc . Q. n. gloria sung
ua compimē sonat . similitudo ancille qd Christum tale de euangelio
tm. et de aplo proposite indicant te uetere scripturas : aut nō satis
legere aut nō bene intelligere . q̄ tantis obscuritatibus ac futuro.
typis inuoluta est . ut omni interpretatione egeat . et porta orientalis
de qua uerum lumē exoritur : et per quam pontifex ingreditur et egreditur
semper clausa sit . et soli ipsi pateat qui hēt clauē dauid : qui aperit et nemo
claudit . et claudit et nemo aperit . ut illo reserante introeas in cubiculum
eius et dicas : Introduxit me rex in cubiculum suum . Preterea satis mi
ror . cur de purissimo fonte manans . nō tam paruuli riuuli fluenta
quesieris . et omissis aquis siloe . que uadit cum silentio desideraueris aquas
Sion que turbide per uias seculi sordidantur . Habes ibi uirum ale
rium preterea qui uiua ut aiunt uoce . et prudenti disertoque sermone posset
soluere que requiris . Nisi forte peregrinas merces desideras et pro uarietate
gustus nostrorum condimentorum te alimenta delectant . Aliis dulcia placent
nonnullos subamara delectant . aliorum stomachum acida renouant .
aliorum salsa sustentant . Ut ergo nauseam et capitis uertiginem amaritudine
medicamenti sanaret . et iuxta ypocraten . que contrariis remedia
stare uigilans amaritudinem illius nectareo melle curaret . et mitti in mirā
liberam senilem pituitam . iuuenili austeritate opposite . ut possit dicere
cantare : O quam dulcia gutturi meo eloquia tua , super mel ori meo

Interrogatio algasie . capitulum primum .

Cur iohannes discipulos mittat ad dominum ut interrogarent eum . Tu es qui ven
turus es an alium expectamus . cum prius ipse de eo dixerit : Ecce ag
nus dei . ecce qui tollit peccata mundi .

. Solutio .

Hanc et in commentariis mathei dixeram . Unde apparet quod hec
interrogans ipsa te uolumina nō habere . Tamen strictim et breuiter nunc dicimus
. Iohannes mittebat discipulos suos in uinculis ostium
ut sibi querentes illis diceret . et carcer . . . . diu de
. . . et pretandum . cuius interrogatione grā magnum omnium fatebantur .
. . . portat ignorare . cuius ignorantia aut demonstrauit . et

de quo dixerat: qui habet sponsam sponsus est. et cuius non sum dignus corrigiam calciamenti sol-
-vere. et illum oportet crescere, me autem minui. Deinde vocem tonantis
audierat: hic est filius meus dilectus in quo michi complacui. Quod autem di[cit]
tu es qui venturus es an alium expectamus. hunc sensum [illegible] Gregorius
[illegible] tolle[illegible] [illegible]. Ergo ad inferos descensurus [illegible] hoc
interrogo ut [illegible] descendas. an impium sit [illegible] filio credere.
alium [illegible]. hoc autem [illegible] desidero. Sicut autem [illegible] hominibus
nuntiavi [illegible] nunc [illegible] venturum [illegible] quem venisse
[illegible] et solveres eos qui [illegible] incarcerantur. [illegible]
[illegible] intelligens [illegible] magis [illegible] respondit. et Iohanni
precepit nuntiari: videre cecos, ambulare claudos, mundari leprosos,
mortuos surgere, audire surdos; et quod his maius est: pauperes evan-
-gelizari. Pauperes vel humilitate vel divitiis; et nulla inter pauperes [illegible]
distantia sit [illegible]. Tunc [illegible] infert: beatus qui non
fuerit scandalizatus in me. Non [illegible] discipulos [illegible] [illegible]
[illegible] ad eum [illegible]. [illegible] frequent[illegible].
[illegible] et ad Iohannem [illegible]
[illegible] Iordanis [illegible] baptizare. Et [illegible] venit ad eum.
[illegible] magnitudine et [illegible]
[illegible] baptizatus [illegible] baptizari et [illegible]
amplior [illegible] turba [illegible] primus venerat ad Iohannem. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] laudes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sponsus est. Nunc ad hoc [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dubitet. Et [illegible] dixerat
ecce agnus dei [illegible] an alius [illegible]
[illegible] et gloria [illegible]
[illegible] compedibus. [illegible]
[illegible] et gloriosus [illegible] ac molle [illegible]
[illegible] non querere. [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] bysso et purpura et [illegible] et mollibus vestiunt. [illegible]

non solum propheta. Qui siquidem tercia via [illegible] plus quam propheta. Quem illi venturum esse dixerunt, hunc monstravit venientem digito: Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. [illegible] [illegible] ad fastigium [illegible] [illegible] accedit privilegium, ut [illegible] dixerit: Ego a te debeo baptizari, ipse eum baptizavit. Non presumptione maioris, sed obediencia discipuli, ac timore famuli. Cum inter natos mulierum nullum asserat Johanne surrexisse maiorem, sed [illegible] de virgine generatus est, maiore esse genitore. Qui [illegible] omnem angelum [illegible] minimus est. Interpretes [illegible] [illegible] ante [illegible]. [illegible] in angelos [illegible] et non angelum [illegible]. Sicut [illegible] [illegible] sopore gravissimo somniant. [illegible] [illegible] [illegible] in Johannis laudibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] appropinquabit [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Qui homo natus est, angelus esse desiderat, et terrenum animal celestis querit habitaculum. [illegible] et prophete usque ad Johannem prophetaverunt. Non quod [illegible] [illegible] et finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est. Johannes autem [illegible] mysterium ad in malachia [illegible] est. Ipse est helias, qui venturus est. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in helia et in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] cinctus ut helias. [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ab iezabel. Ut [illegible] helias [illegible] [illegible] [illegible] est, ita Johannes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non solum [illegible] [illegible], sed et in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] corporis [illegible].

Incipit questio [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ... [illegible] non extinguet. [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testimonium ponendum est. Et [illegible] ysaie [illegible] [illegible]. Interpretes [illegible] non extinguet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

diam. et in more eius gentes sperabunt. Pro quo in ysaia iuxta lxx. [illegible]
[illegible]
suscepit eum anima mea. dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nec audietur foris vox eius. calamum quassatum non conteret.
et linum fumigans non extinguet. [illegible] educet [illegible]. Non erit
[illegible]
[illegible] mansuetudinis non
[illegible] interpretationis [illegible] hebreas [illegible]
[illegible] hebreis [illegible] doctissimi [illegible] gentibus [illegible]
[illegible]
[illegible] Iacob puer meus [illegible] electus meus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Pro quo [illegible]
[illegible]
[illegible] manifestum est. Sequitur enim. Ipsi autem immolabunt ba
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] interpretans [illegible] populi [illegible] gentes. Et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] dicit pater. Magnum tibi est vocari puerum meum. Ut congreges [illegible]
[illegible] iacob. hoc est in noua fortem. & interpretatur electa. meus filius ama-
tissimus in quo complacuit anima domini. non quod deus animam habeat. [illegible]
monstratur [illegible]. Et non mirum [illegible] deo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tropologice et [illegible]
[illegible] posuit [illegible] super eum [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] super eum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. Et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Et ipse [illegible] euangelio. non [illegible]
[illegible] [illegible] omne dedit filio. Non contendet. [illegible] agn
[illegible] est aduersarios. non contendet. [illegible] auditorum. neque clama
bit. [illegible] illud apostoli [illegible]. omnis clamor et ira et amaritudo
[illegible] a vobis. non clamabit. et ipse non fecit [illegible] clamo-
[illegible] [illegible] [illegible] vox eius. [illegible] gloria [illegible]
[illegible] et arta et angusta via est [illegible] adueniant. Cum [illegible]
[illegible] vox eius non auditur. [illegible] agit [illegible] lata et spa-
ciosa via non ingrediens. [illegible] atque [illegible] et [illegible]
[illegible] foris erant. non [illegible] vocem. [illegible] per parabolas loquebatur. Arundinem
autem quassatam non confringet. [illegible]
[illegible] [illegible] vocauit. et
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et alia et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] noluerunt [illegible] [illegible] [illegible] post
aduentum [illegible] euangelii interpretationis [illegible] [illegible] In [illegible]
[illegible] [illegible] conuertantur. [illegible]
fumigans non extinguet. [illegible] [illegible]

[illegible] clarissimi et quo noxius oculis est. tenebris et [illegible] involuebantur erroribus. Que non solum non [illegible] venit [illegible] in pulverem [illegible]. Ex contrario de sua sanctitate. et veniente [illegible] maxima [illegible] incendia. ita ut totus orbis [illegible] domini salvatoris. quem venit mittere super terram. et in omnibus arderet. [illegible] non [illegible] amen [illegible] breviter adnotavimus. [illegible] autem quod [illegible] non [illegible] et linum fumigans non extinguit. [illegible] terram. [illegible] sunt iustificata [illegible] montibus [illegible] et [illegible]. Et [illegible] peccationis eius in mundo [illegible] nullum [illegible] donec [illegible] in terra iudicium. et [illegible] illud quod scriptum est. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Et in nomine eius gentes sperabunt [illegible] insule. [illegible] turbine flatibus ventorum et [illegible] tempestatibus [illegible] non [illegible] in exemplum evangelicum [illegible] que super petram robusta mole fundata est. ita [illegible] que [illegible] et [illegible] domini salvatoris [illegible] firma. [illegible] oppugnare [illegible]

Questio .iij. ad eamdem.

Quid sit quod in evangelista [illegible] scriptum est. Si quis vult post me venire abneget semet ipsum. Que est ista abnegatio. aut quomodo qui sequitur salvatorem se ipsum negat.

· Responsio ·

De quo in tercio commentariorum [illegible] in libro [illegible] qui deponit veterem hominem cum operibus suis. negat se ipsum [illegible] ego. vivit in me xpistus. Tollit crucem suam. et mundo crucifigitur. [illegible] crucifixus est. sequitur dominum crucifixum. [illegible] hoc [illegible] discipulis suis quod oporteret illum [illegible] et [illegible] a senioribus et scribis. et principibus sacerdotum. et occidi. Assumens [illegible] petrus cepit increpare et dicere. Absit a te domine. non erit tibi hoc [illegible] Vade post me sathana. scandalum es michi. [illegible] non sapis ea que dei sunt sed que hominum. Humanum [illegible]

ine dñi commendauit. Et quoniam audiens multa pati et occidi timebat. et
a. die tertia die resurget. gaudere debuerat. Et tristicia passionis
[illegible] gloriam mergere. Unde eius primore correpto. loquebatur ad
discipulos. que mouerant turbam cum discipulis suis sed maxime Petrum. aut
impotiturum. dicebat ad petrum. Si quis uult post me uenire abneget
semetipsum. et tollat crucem suam et sequatur me. cuius exortationis
sic sensus est. Non est delicata in deum. et contra christo. Qui in me credit.
debet suum sanguinem fundere. Qui perdiderit animam suam in [illegible] sed eam
[illegible] in futuro. Considerandus in christo, tollit crucem suam. et negat se ipsum.
Si [illegible] [illegible] ad castitatem [illegible] [illegible] negat.
Qui [illegible] dolorosus et timidus assumpto robore fortitudinis dorum
[illegible] nesciit. [illegible] is [illegible] iusti [illegible] negat iniquitatem.
Similiter si [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] sapientiam negat stulti
[illegible]. Quod mereris. non solum [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] cogitatione. sermone. negemus nos [illegible]
[illegible] fuimus. et ostendamus nos quod in christo [illegible] sumus. Ideo enim
dominus [illegible] est [illegible] et nos [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] cum christo. [illegible] Paulus apostolus docuit. cum christo crucifixus
sum. et mihi absit gloriari nisi in cruce domini mei ihesu christi. per quem mihi mundus
crucifixus est. et ego mundo. Qui cum christo crucifixus est. [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] ligno. [illegible] in euangelio secundum Johannem
[illegible] quod in [illegible] [illegible] erat. et [illegible] cum illo [illegible] Symon
cyreneus portat crucem eius. quam [illegible] alius euangelista prior ipso
portauit.

Questio quarta ad eundem.

Quid uult significare quod in eodem matheo scriptum est. Ve pregnantibus et
[illegible] in illis diebus. et orate, ne fiat fuga uestra hyeme. uel sabbato. Que
[illegible] pendere manifestum est.

Solutio.

Cum omni euangelium christi, cunctis gentibus fuit predicatum et [illegible]
[illegible] uiderunt abhominationem desolationis que dicta est a daniele [illegible]
stantem in loco suo. tunc precipitur his qui in iudea sunt, ut fugiant in
montibus. et qui in tecto, non descendant tollere aliquid de domo sua. Et

[illegible] egro [illegible] ferre [illegible] de quo vel in commemorando [illegible]
[illegible] p[er] enim [illegible]. Ve pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. [illegible] quando abominatio desolationis steterit in loco
sancto. Quod [illegible] itaque adueniente captiuitate [illegible] nulli [illegible] est.
quando per [illegible] magnitudo compellit fugere. et grauatos uteri [illegible]
lactentes fugam retardant. licet quidam [illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] consideratione. Orate autem ut non fiat fuga uestra hieme vel
sabbato. ut [illegible] interpretantur ne eo tempore fugere compellantur quo durissimo
frigore in agris et in desertis locis fugientes latere non valeant. et
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] si fugiant. aut hostium
gladiis subiaceant. [illegible] sabbato [illegible] [illegible] fuerant. Nos autem audien-
tes dominum saluatorem ut qui in Iudea sunt ad montana confugiant. ipsi
[illegible] leuant ad montes. de quibus scriptum est. Leuaui oculos meos in mon-
tes unde ueniet auxilium mihi. Et alio loco fundamenta eius in montibus sanctis. et montes
in circuitu eius et dominus in circuitu populi sui. Et non potest abscondi ciuitas supra
montem posita. et [illegible] nos [illegible] nudiores [illegible]
[illegible] ascendentes in montem [illegible] [illegible] [illegible]
ut possimus intelligere pregnantes [illegible] [illegible]
[illegible] fidei [illegible]. [illegible] a timore tuo domine
concepimus et parturiuimus et [illegible] spiritum salutis tue. [illegible]
[illegible] super terram. [illegible] femina [illegible] formata in utero. et
[illegible] non reputatur homicidium donec elementa [illegible] imagi-
nes membrorum [illegible]. Ita sensus [illegible] conceptus [illegible] per
[illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible]
ab abominatione desolationis [illegible] [illegible] et [illegible] transfigurari
in angelum lucis. [illegible] [illegible] [illegible] quos
[illegible] donec [illegible] [illegible]. Hec ergo [illegible]
intellectus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] facta [illegible]. saluabitur autem [illegible] [illegible]
[illegible] ipse et caritate et [illegible] [illegible]
[illegible] aliam [illegible] [illegible] et omni
[illegible] [illegible] [illegible] et ad
[illegible] etate [illegible] [illegible] autem [illegible]

est in ratione iustitie. punitus enim est. hoc ideo quia non deum preposuit. quare [illegible] ea que grata sunt alteri. cum viderint [illegible] in corde [illegible] et perit. et in potestate atque prosperitatibus permanere non potuit. [illegible] oculi fiunt [illegible]. et non [illegible] sua in ipsius est. de hac abhominatione heretice perversitatis doctrine. sicut apostolus [illegible] ad [illegible]. dicit se quia omne quod dicitur deus et religiosus ut audeat stare in templo dei. et ondens se tanquam ipse sit deus. cuius adventus erit secundum operationem sathane. et ea que gesta sunt, fuerit perire [illegible]. et ante nata ad pueritiam, et ad perfectam etatem pervenire non potest. [illegible] orandus est deus, ne in exordio fidei et [illegible] oriatur hyemps de qua supra dictum est. in tempore [illegible] ne omnino [illegible]. sed imminente naufragio [illegible] [illegible]. preceptor salva nos perimus.

Questio [illegible] ad eandem.

Quid est quod [illegible] scriptum est in evangelio secundum lucam. et non recepit eum quia facies eius erat vadentis in ierusalem.

Solutio.

P[illegible] dies [illegible]. ut complerentur dies assumptionis eius. et pascha celebraret [illegible] [illegible] hoc pascha [illegible] vobiscum. et bibere calicem [illegible]. calicem quem dedit mihi pater non bibam illum. [illegible] patibulo [illegible]. [illegible] exaltatus fuero a terra traham omnia ad me. obfirmavit faciem suam [illegible] obfirmatus [illegible] et [illegible] opus est, ad passionem [illegible] et [illegible]. [illegible] in medio [illegible] et ne timeas eos. obfirmavi [illegible] faciem tuam. et dedi faciem tuam [illegible] et frontem tuam [illegible]. [illegible] [illegible] terre [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angelos [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angelos apostolos vocat. quia et iohannes precursor domini angelus appellatus est. [illegible] ingressi sunt civitatem samarie. ut pararent ei. non receperunt illum, quia facies eius erat vadentis in ierusalem. hostili enim se samaritani atque iudei [illegible] odio. et cum omnes oderint [illegible]

Propterea se furore [illegible] dū utrum legis [illegible] contendunt
et mutantur se mutuo persequuntur, ut post [illegible] iudei de babilonia [illegible]
edificationem templi. Sed ipsi samaritani impedierunt. cum qz uellent et nos
cum eis edificare templum. responderunt iudei. Non licet nobis et uobis edifi
care [illegible] domum domini [illegible] iniuria phariseorum exprobrant dominum. Non ne de
monium habes. et samaritanus es. Et in parabola, de ierusalem descendens
Iericho. Samaritanus ponitur pro [illegible] miraculo. quia malis [illegible]. Ad pu
teum samaritane [illegible] est. Non enim continentur samaritanis iudei. [illegible]
dentes aut samaritani dominum [illegible] [illegible] hostes suos, quod audi
[illegible] templis eius [illegible] ad [illegible] uenerant iudeum esse
cognouit. et [illegible] iudeorum atque [illegible] et [illegible] timores [illegible] noluere. [illegible]
et [illegible] intelligencia [illegible] domini fuit, non [illegible] quia
[illegible] et sanguinem fundere. ne [illegible] samari
tani et doctrina [illegible] [illegible] ubi [illegible]
et [illegible] adonec [illegible] domini [illegible]. Et apostolus [illegible] samaritanos [illegible]
[illegible] uolens [illegible] Et ideo [illegible] intelligencia non [illegible]
[illegible] et [illegible] fuerat [illegible] fuit dimit uoluntas. [illegible]
[illegible] samarie [illegible] [illegible] uoluntate. [illegible]
[illegible] [illegible] domini [illegible]
[illegible] ad [illegible] nullum igitur [illegible]
[illegible] ut ignis descendat de celo. et consumat eos. [illegible]
[illegible] descendit de celo [illegible]. Ergo et apostolorum [illegible] efficacia
[illegible]
[illegible] uoluntatis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] igitur [illegible] et non samaritanos [illegible]
diuim, [illegible] magis ad contemptum filii dei impios samaritanos debet flam
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] doctrine [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] qui te [illegible] mamillas. [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]

Dixit [illegible] [illegible] [illegible] est.

[illegible]

V[illegible] [illegible] [illegible] ipse vitas [illegible] q dm
[illegible] [illegible] ouez et hanc fonte [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et v[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse peccator
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] uno peccatore [illegible] [illegible]
[illegible] q[illegible] hnt opus pnia. Alia ergo parabolam de x dragmis [illegible]
[illegible] et [illegible] cui proposuit, simili eam fine conclaudit. Ita dico vobis
gaudium erit coram angelis dei, super uno peccatore pniam agente. Tercia
parabolam proposuit homo quidam duos filios et dividebat [illegible] [illegible]
eorum minor [illegible] prius [illegible] et comederet siliquas, [illegible]
[illegible] [illegible] ad patrem, suscept[illegible] ab eo est. Frater autem [illegible] senior
[illegible] [illegible] [illegible] q[illegible] debuit et gaudere [illegible] ad mortuus fuit
[illegible] [illegible] et inventus est. Has iii parabolas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est q volebat [illegible] pniam peccatorum, et publicanorum salutem
[illegible] [illegible] et ad discipulos suos, haud dubium quin parabola [illegible]
ad [illegible] et [illegible] qua parabola ad clementiam discipulos [illegible]
et aliis [illegible] [illegible] Dimittite et dimittetur vobis, et in orone
libera fronte ponimus. Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos [illegible]
[illegible] e parabola, ad clementiam discipulos provocantis. Homo quidam erat dives
q habebat villicum, quem dispensatorem. Hoc autem oikonomos significat. Villicus
[illegible] ville gubernator est. Unde et a villa nomen accepit. Oikonomos autem
tam pecunie q frugum, et omnium q dominus possidet, dispensator [illegible] Unde et [illegible]
[illegible] xenofontis, pulcherrimus e liber q non gubernationem ville, sed
dispensationem [illegible] domus [illegible] significat. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] audio de te? Redde rationem dispensationis [illegible] [illegible] potes dispensare.
[illegible] [illegible] [illegible] Quid faciam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dispensatione, suscipiant me in domos suas. Vocavit [illegible]
singulos debitorum domini sui. Et dixit primo. Quantum debes domino meo.
[illegible] dixit [illegible] [illegible] olei. [illegible] [illegible] tolle cautionem tuam [illegible] [illegible] [illegible]

quinquaginta. deinde ad alium locutus est. Tu autem quantum debes? At ille respondit.
centum choros tritici. dixit ei. tolle cautionem tuam et scribe octoginta. Et laudauit
dominus uilicum suum [illegible] iniquitatis, quia prudenter fecerit. quia
filii seculi huius prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego dico uobis
facite uobis amicos de iniquo mamona ut cum defeceritis recipiant uos
in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est. Et qui in
minimo iniquus est, et in maiori iniquus erit. Si ergo in iniquo mamona
fideles non fuistis quod uerum est quis credet uobis? Et si in alieno fideles non
fuistis quod uestrum est quis dabit uobis? Nemo potest duobus dominis seruire, aut enim
unum odio habebit et alterum diliget [illegible] aut unum adherebit et alterum contempnet.
Non potestis deo seruire et mamone. Audiebant autem hec omnia pharisei qui erant
[illegible] et subsannabant illum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed non nobis
[illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] nitamur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si ab eo uocati quasi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si ergo
dispensator iniqui mamone, dominus noster laudatur quia de re iniqua [illegible]
[illegible]. et postea dependendum dicens, laudat dispensatorem prudentiam
parauit. et [illegible] [illegible] [illegible]. Quanto magis
[illegible] [illegible] qui fraudulentus [illegible] prudentiam [illegible]. [illegible]
[illegible] qui nullum damnum [illegible] et [illegible] ad clementiam. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et ego dico uobis. facite uobis amicos de iniquo mamona. mamona
[illegible] non hebreorum sed syrorum lingua diuitie nuncupantur, quod de iniquitate col-
lecte sunt. Si ergo iniquitas bene dispensata uertitur in iusticiam quanto magis sermo diuinus
in quo nulla est iniquitas. qui apostolis creditus est. si bene fuerit dispensatus dispen-
satores suos leuabit in celum? Qui fidelis est in minimo
[illegible] est in carnalibus et in multis fidelis erit. i. in diuiciis. [illegible] in uno
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] est-
iniquus est. ut non det [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in spiritali [illegible] [illegible] iniquus erit. [illegible] [illegible]
doctrinam domini [illegible]. Sicut [illegible] diuitias quibus [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] diuitias doctrine [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. alienum autem est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et
[illegible] qui amat pecuniam, deum amare non posse. [illegible] [illegible]

amare [illegible] avaritiam [illegible] predicebat. [illegible] [illegible] diceret [illegible]

[illegible] parabolas, subjungebat eum. carnalia et [illegible]

[illegible] ac [illegible] exponentes [illegible] annos [illegible]

per [illegible] evangelistarum [illegible] opus [illegible]

[illegible] nobis [illegible] [illegible] parabola [illegible]

[illegible] [illegible] dominus est [illegible]

[illegible] [illegible]

lege [illegible] dispensandam [illegible]

[illegible] et omnes [illegible] acceptas [illegible]

[illegible]

[illegible] et operarius [illegible]

non [illegible] omnia [illegible] et lege et

[illegible] [illegible]

[illegible] anania [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] predictus [illegible]

de villicatione mea, recipiant me [illegible] in domos suas. [illegible] qui

[illegible] in lege, et [illegible] credideraut. [illegible] in lege

[illegible] legis [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

[illegible] [illegible] qui fuerant [illegible]

[illegible] et [illegible] numero [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] in evangelio parabolas [illegible] alii [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

numerus erat. Et debebat centenarium numerum [illegible]

octogenta faceret [illegible]

et de [illegible] sabbato [illegible] ad [illegible] causa.

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] erat [illegible] offerebat [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] lege [illegible]

[illegible] in lege [illegible]

[illegible] medo [illegible] [illegible]
[illegible] origenes et dicimus [illegible] parasceua [illegible]
[illegible]. Et ut absoluta sit totius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] interpretatione [illegible] [illegible] nobis [illegible]
[illegible], non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tabernacula, ut cum nos [illegible] [illegible] ab illis [illegible].
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] parat et [illegible].

Questio [illegible].

Quod semper [illegible] quod in epistola legimus ad [illegible] vix enim pro iusto quis moritur, nam pro bono forsitan quis audeat mori.

Solutio.

Quae [illegible] [illegible] non intelligunt [illegible] [illegible] impietate blasphemant [illegible] a iustum deum et creatorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum autem evangelii et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duos [illegible] deos [illegible] iustum et alterum bonum. Et pro iusto [illegible] ut nullos ut paucos [illegible] [illegible] mori. pro bono autem [illegible] innumerabiles [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] dictum est. deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio [illegible]. Et [illegible] [illegible] non enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio. Et ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipse filius [illegible] [illegible] me [illegible] bonum [illegible] bonus [illegible] solus deus pater [illegible] blasphemie [illegible] [illegible] potuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] audet mori et [illegible] [illegible] filio [illegible] moritur [illegible] tantus martyrum sanguis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in novo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuderunt sanguinem. [illegible] [illegible] bonitas [illegible] clementia, innumerabiles [illegible] martyres. [illegible] [illegible] forsitan quis [illegible] audeat mori et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mori [illegible] caritas [illegible] [illegible] [illegible]

dat ... [illegible] ... [illegible] quo omnes ... [illegible]
... [illegible] ... et peccatis non veniret et non oportuna
... [illegible] ... ordinavit ... [illegible]
... [illegible] ... annotabile ... [illegible] ... paliter qui
os [illegible] ... publicos ... non fuit ... non fuit ...
... [illegible] ... [illegible] ... mori pro impiis ... [illegible]
pro iusto aliquo et bono pro sanguine [illegible] ... mori mortis acerbe.
nec invenimus interdum ut aliquis pro iusta et bona audeat mori. caritas
autem dei quam in nobis est ut quam indoles sunt. hinc maxime commendatur cum qui
adhuc peccatores eramus pro nobis mortuus est et sublata est de hac vita
et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... et [illegible]
... in morte ... illius et cum iniquis reputatus est. ut nos impios et ...
famos ... pios et robustos et iustos faceret. Non nulli ita ...
-tur. quod ille pro impiis mortuus est et peccatoribus. quo magis nos absque ulla
dubitatione pro iusto et bono ... [illegible] ... iustum autem et bonum non puta-
mus ... [illegible] ... significare ... [illegible] ... iustum ... [illegible]
... difficulter ... [illegible] aliquis invenitur pro quo suum sanguinem
fundat ...

Questio nona decima ...

[O]ptare apostolus paulus in epistola ad romanos videtur optans: optabam ipse ego ana-
thema esse a christo pro fratribus meis et cognatis secundum carnem ... [illegible] ... et gloria
et ... et legis ... et cultus et repromissio ... [illegible] ... [illegible]
... carnem qui est super omnia deus benedictus in secula.

Solutio.

[R]... [illegible]

[illegible] nuditate [illegible] periculo.
[illegible] mente [illegible] per [illegible] et sanguinis et potus. et ut [illegible]
[illegible] et confunda. et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ad horam pungat et [illegible]
[illegible] dolorem in corde. [illegible] ad quid [illegible]
[illegible] Quod [illegible]
[illegible] anathema [illegible] et [illegible] solum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] anathema
[illegible] libro
[illegible] anathema fuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] autem [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] gloria [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Sonus.

[illegible] dixim(us) et [illegible] sermone [illegible]

[illegible] lingua no(n) [illegible] et [illegible] ad loquam(ur) [illegible]

[illegible] sermone. [illegible] humana lingua [illegible]

[illegible] et [illegible] et [illegible] dictum est. [illegible] conamur [illegible]

[illegible] eloquentia [illegible] doctrina [illegible] sermonis [illegible]

[illegible]

[illegible] inuenimus in apto imitatur ad lingue [illegible]
[illegible] uirgilius alius homerus apud nos [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] spiritali intelligentie [illegible]
[illegible]
[illegible] ambulet et [illegible] [illegible] gestu corporis
[illegible] significat [illegible] et [illegible]
[illegible] carnalis [illegible] intelligens [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] capite [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad Ephesios [illegible]
[illegible] est [illegible] totum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] luna [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]

[illegible] spiritus libertate donati, et omnia peccatorum gesta [illegible]. Jam manet
omnia uiora sunt futurorum. et ymagines ueniunt futurorum [illegible] qui
litteris legitant. et temeritur in terra. Nos uero ponimus [illegible] ad [illegible]
ad distinctionem memoratas, nunc corpus appellatur. Corpus [illegible]
[illegible] in corpore [illegible]. per spiritalem intelligentiam [illegible]
[illegible], et cibus et potus. et tota festiuitas. et [illegible] kalendas. et cetera
[illegible]. Queramus quid [illegible] nomine [illegible] et [illegible]
[illegible] aut quem sensum habeat. A quo dominus locutus est ad [illegible]
[illegible] abeamus hinc. et relinquetur uobis domus uestra. et locus in quo
[illegible] est dominus, spiritaliter egyptus uocatur et Sodoma. Omnis
[illegible] obseruationum cultura destructa est. et quascumque offerunt [illegible]
[illegible], non deo offerunt. sed angelis refugis, et spiritibus immundis. [illegible]
[illegible] pater [illegible] faciant, cum parentes [illegible] adorare.
[illegible] hostias et uictimas obtulistis mihi .xl. annis in deserto. domus israel.
[illegible] tabernaculum moloch. et sidus dei uestri rempham. fi
[illegible] ut adoraretis ea. Quod plenius in oratione [illegible]
[illegible] martyr exponens, et reuoluens hystoriam ueterem. [illegible]
[illegible] est. [illegible] fecerunt [illegible] et obtulerunt [illegible]
[illegible] letabantur in operibus manuum suarum. Conuersus autem est deus et tradidit
[illegible] militie celi. sicut scriptum est in libro prophetarum. Militia
autem celi non tantum sol appellatur et luna. et astra [illegible]. sed
omnis angelica [illegible] multitudo [illegible] que hebraice [illegible]
[illegible] uirtutum siue exercituum. Unde et in euangelio [illegible]
[illegible]. Et subito facta est cum angelo multitudo militie [illegible]
laudantium deum et dicentium. Gloria in excelsis deo. et in terra pax hominibus
bone uoluntatis. Facit enim deus angelos suos spiritus, et ministros suos
ignem urentem. et ut [illegible] eos qui [illegible] sunt. Si olo
[illegible] uideretur offerre, non deo eas obtulisse sed angelis, [illegible]
[illegible] premium [illegible]. [illegible] non omnes et [illegible]
[illegible] bona. Non enim sanguine [illegible] aut taurorum querit deus. sed sacri
ficium deo est spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum deus non spernit.
[illegible] et [illegible] dei [illegible]
[illegible] de quo in propheta amos plenius diximus adorauerunt. Figuras [illegible]

... fuerunt tradita ... ut fuerit ... ab apostolo ...
... angelorum. Per humilitatem ... legitur
[illegible]
... sanguine ...
odore thimiamatis, quem saepe homines ... Est autem ...
[illegible]
... ne ... ne ...
... principium ... et doctrinas ...
... humilitate ... et non ad ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
... et ... colunt me. De
labiis ... honorat ... cor ... longe est a me ...
... et doctrina ... et ... et divinis ...
[illegible]
honora patrem et matrem. et qui maledixerit patri et matri morte moriatur.
... patri ... matri ... quod ... est ... tibi
... non honorificaverit patrem suum aut matrem. et reliqua.
[illegible]
[illegible]
fabule ... magnus ... et ...
[illegible]

[illegible] . Porro [illegible] simonaysimos [illegible] . fido [illegible] .
et sanguine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nos [illegible] . [illegible] . [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] et non [illegible] nec amoueat .
de loco [illegible] . Si quando [illegible] ut [illegible]
non [illegible] . non sunt . Si tamen [illegible] . si [illegible] [illegible] solet
respondere et dare . [illegible] . et Simon et [illegible] magni [illegible]
[illegible] nos ut [illegible] [illegible] . et [illegible]
doctrinas hominum [illegible] doctrine [illegible] . non quo [illegible]
[illegible] . et de loco in quo [illegible] ponit non [illegible] .
Sed id quod impossibile [illegible] est . in quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] . [illegible] [illegible] sapientie .
hec [illegible] [illegible] . et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
humanorum sapie . [illegible] et humane sapientes et doctores [illegible] . [illegible] .
[illegible] sapientes uocantur . Et si quando [illegible] [illegible]
ponit [illegible] solent [illegible] [illegible] . i . [illegible]
doctrina [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] . positum est .
falsa religio . Et [illegible] . [illegible] . quam magis [illegible] solet
[illegible] [illegible] . [illegible] . quod humilia [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible] Latinus sermo non
[illegible] . [illegible] ad non [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] que [illegible]
in non [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] et morbos [illegible] .
nec [illegible] [illegible] . cum omnia nuda sunt [illegible] , [illegible] posset
[illegible] quod cum [illegible] [illegible] . et ideo a deo [illegible]
[illegible] [illegible] humanos [illegible]
[illegible] aut [illegible] aquibus [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] instrumentum intelligendum est . [illegible] [illegible] et religiones [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ,
[illegible] [illegible] [illegible] . longa meditatione [illegible] . [illegible]

[illegible] hr elementa [illegible] et geometria ab elementis [illegible] linearum et dialec
[illegible] medicina [illegible] pias. [illegible] elementis [illegible]
[illegible] infirma. [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] littere [illegible]
[illegible] et elementa [illegible]
non debemus ea [illegible] quia [illegible] in alto [illegible] est.

Item eiusdem ad marcellam de [illegible]

M[illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ipse [illegible] et
[illegible] natura [illegible] amara [illegible] blanda [illegible]
[illegible] Jeremias de media Jerusalem [illegible] flumen [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] odore [illegible]
[illegible] de samaria [illegible]
[illegible] una [illegible]
[illegible]
[illegible] videbantur [illegible]
[illegible] non [illegible] est [illegible] offendimus
[illegible] namque [illegible]
[illegible]
[illegible] urbe romana est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] digna [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] designari · contra [illegible] in [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] arguis · In ideo et bellus [illegible]
[illegible] [illegible] nomine · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · et eumenides furie · et
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cantabo · formosi te optent generum Rex et Regina
[illegible] te rapiant · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] non videatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] · et formosus et dignus videri possis ·

Incipit alia eiusdem ad marcellam viduam.

Magnam humilitatem [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] te [illegible] [illegible] corde [illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] fidei tue [illegible] fama possit, ut ad nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] [illegible] bonum tuum · [illegible] illuminauit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] te [illegible] cognationis et terre tue [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluntatis · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] scriptum est · mulieres sapientes edificauerunt [illegible]
domum · hec [illegible] [illegible] de tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] · deducit ad inferos et reducit · [illegible] [illegible] pauperes [illegible] ·
[illegible] exaltat · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · Quod et [illegible] ad omne [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · attamen et ad tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exaltata [illegible] [illegible] [illegible] · et humiliata
[illegible] [illegible] · Non enim ignoramus [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloria · Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] regalis [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] honoris a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] altissimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est · [illegible]
fragilis et [illegible] [illegible] · qui sub hoc [illegible] [illegible], [illegible] figura [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est · et magnificamus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · ut [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

In hoc mundo corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Unde et David ait: Cor[ripiet]
[illegible] [illegible] increpabit me. oleum autem peccatoris non impinguet
caput meum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. quem dominus autem diligit corripit et flagellat. castigat autem omnem filium
quem recipit [illegible]. [illegible] [illegible] et apostolus non [illegible]
non [illegible]. [illegible] magis gloriatur. et virtus [illegible] in infirmitatibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et quem [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible]
[illegible] potuerat [illegible]. [illegible] ineffabile omni lingue, audierat ar[cana]
[illegible]. [illegible] ne extollerentur [illegible] [illegible] revelationum, ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modiramine gubernatum [illegible]
[illegible] angelus Sathane [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]. Et dixit mihi sufficit tibi gratia mea. nam virtus
in infirmitate perficitur. [illegible] [illegible] nagro et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
et gloriare in [illegible] passionibus tuis [illegible] et illa, et [illegible] doctoris
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] futuram gloriam que revelabitur in nos. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] caritas dei diffusa est in cordibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ait. diligit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et qui manet in [illegible] in deo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gloria. ut apostolus ait. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnificus [illegible]
[illegible] [illegible] hujus glorie [illegible] [illegible] primo humiliare ego
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vitam mortalem [illegible] [illegible] hominibus dicatur [illegible] sicut [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est fenum, et flos decidit. Verbum autem domini, et quod fecit illud manet in eternum. Ob hoc verum dictum est: Vanitas vanitatum, quia omnia vana sub celo. Unde et psalmista dicit: Universa vanitas omnis homo vivens. Et [illegible] ibi [illegible] intentionibus docet. De [illegible] quantum [illegible] amore divitiarum [illegible] quas per [illegible] inhiant, sine fine cupiendo, et cogitando, thesaurizantes in terra, et ignorantes cui congregant eas. Relinquent inquit alienis divitias suas, et [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] omnes [illegible] [illegible] divitiarum suarum, nichil illis invenient in manibus suis, quia nichil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Illa autem non est vana salus hominis de qua dicitur: Domini est salus, et super populum tuum benedictio tua. Et iterum salus autem iustorum a domino est. [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]. [illegible] salus vana non est, quam operatus est deus, et [illegible] [illegible]. Ergo quia accepisti auxilium de tribulatione, ne [illegible] [illegible] [illegible]. Et vana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stare [illegible]. neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. quia cum [illegible] [illegible] divitiarum suarum, non [illegible] dominum [illegible] [illegible]. Tibi autem [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominus. quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naufragium. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] fuerit. [illegible] [illegible] opera tua, ut [illegible] tua [illegible] [illegible] hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] homo et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloriam tuam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad finem [illegible] permaneat. Ut ad [illegible] [illegible] [illegible] in regno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In vanitate captamus [illegible] dona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] nolite intelligere ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Unde et tu [illegible] [illegible] donatum est, [illegible] [illegible]

pia castigatione, sz corrigi. neqz gloriari i diuitijs. sz spez et Rm ideo
ponere. et aporte diuitiz peccatorum quorum cor ut [illegible]
sicut thesaurum qui i terra demergunt. transp ad btō [illegible]
[illegible] xpūs [illegible] et [illegible] regnū paupi. Neqz diuitijs, sed
paupes bti, quorum est pnunciat Regnū celorum. [illegible] ī mag
[illegible] actione [illegible] et psallere dño, ita ut audiunt [illegible] et cōde
[illegible] ornata est. ut lingue et mentis sue [illegible] uba gueniat. bonū
m ē q humiliasti me ut discerē mandata tua. [illegible] quod
[illegible]. bonū m est lex oris tui sup milia auri et argenti. [illegible]
thesauros [illegible]
[illegible] fua [illegible]
[illegible] bona [illegible]
[illegible] thesauro [illegible]
[illegible] lapide [illegible]
[illegible]
arenas edificatu [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] aliud fundamentum [illegible] nemo potest ponere [illegible]
[illegible] auro et lapidib pciosis [illegible]
[illegible] edificatio ē. [illegible] architectus [illegible]
docuit [illegible] bonū. [illegible]
[illegible]
accipias coronā [illegible] et diadema glorie de manu dni. [illegible]
illa i igne [illegible] nō commouetur [illegible] sapientis igr [illegible]
[illegible] extinguatur lumen tuū. [illegible] stellas clariores
[illegible] sicut luna
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ierusalē [illegible] manentes [illegible]
[illegible] et prudentes [illegible]
magno magnā [illegible] florentes. [illegible] dno
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ... [illegible] dolor [illegible] ...

[illegible]

[illegible] et [illegible] ... et [illegible] in tenebris et in umbra mortis [illegible] ... [illegible] maiestatis [illegible] ... imaginem [illegible] ... [illegible] et mortem [illegible] ... [illegible] filius [illegible] mortuus [illegible] mortuus liberare posse [illegible] ... [illegible] et [illegible] ... testimonia [illegible] ... nocte ac die [illegible]

V[illegible] ... [illegible] libros [illegible] ...

[illegible]

quinto kall. novembris, p bonifaciu eprum iero[s]olimorum.

Incip epla bti Ieronimi pbri ad damasum papā.

B[illegible] damaso [illegible] aplice urbis [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut me [illegible] romano [illegible]
[illegible]
[illegible]
cantatur. et ut [illegible] psalmi, sive matutinis ut vespertinis
[illegible] gloria patri et filio et spiritui sancto [illegible]
[illegible] ut [illegible]
ut [illegible] xvij [illegible] declarare [illegible]
[illegible] Alleluia [illegible]
[illegible] ut [illegible] nocturni [illegible]
[illegible] ad [illegible] presbitero [illegible]
[illegible] ad hebraicam [illegible]
prefatio dicitur.

Incipit epla bti Ieronimi ad Rufinum.

P[illegible] [illegible] nec oculus
vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit, [illegible]
misterio voluminis [illegible] tamen [illegible] Rufine
hinc. Ero [illegible]
[illegible] audio te [illegible]
monachorum [illegible] et [illegible] femina. [illegible]
[illegible] ut [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] mona [illegible] opi [illegible]
[illegible]
[illegible] ratior [illegible]
[illegible] nouit [illegible]
[illegible] assiduo [illegible]
[illegible]
[illegible] Gaudium · [illegible] commune multitudo [illegible]
[illegible] firma [illegible] mecum [illegible]
et [illegible] corpore [illegible]
[illegible] nec navigantes · [illegible]
[illegible] gravitati [illegible] absconde · [illegible]
potestate iactatus [illegible] · non [illegible] ventos [illegible]
desiderant · non pro curru assidens littore / amoena [illegible]
vestigii meo alio latere [illegible] turbo [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] et [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] et [illegible] terra [illegible] · [illegible]
[illegible] flagro [illegible] · [illegible]
[illegible] poterat [illegible] · [illegible] · [illegible]
anime [illegible] dolor [illegible] · [illegible] et [illegible]
[illegible] meo [illegible] · cum ego [illegible] infirmi [illegible]
[illegible] · Erat [illegible] et [illegible] famulis [illegible]
[illegible] more maria [illegible] ab[illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · meroris / loco [illegible] non [illegible] est · [illegible]
[illegible] · [illegible] cognouisti / [illegible] gaudeamus · bonoris [illegible]
[illegible] et ut [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] ut [illegible] · et
[illegible] mors [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible]

erat, contempta matre, sororibus et carissimo germano insulam pelago circumsonante naufragam, cui asperae cautes et nuda saxa et solitudo terrori est, quasi quidam novus paradisi colonus insideret? Nullus ibi agricolarum, nulli monachorum, nec parvulus quidem, quem nosti, Onesimus, quo velut fratre in osculo fruebatur, in tanta vastitate adhaeret lateri comes. Solus ibi, immo iam non solus, Christo comitante, apostolis videt gloriam Dei, quam etiam apostoli nisi in solitudine non viderunt. Non quidem aspicit turritas urbes, sed in novae civitatis censu dedit nomen suum. Horrent sacco membra deformi, sed sic melius obviam Christo rapietur in nubibus. Nulla euriporum amoenitate perfruitur, sed de latere Domini aquam vitae bibit. Pone tibi ante oculos, amice dulcissime, et in praesentiam toto animo ac mente convertere. Tunc poteris laudare victoriam, cum laborem proeliantis agnoveris. Totam circa insulam fremit insanum mare, et sinuosis montibus illisum [illegible] aequor reclamat. Nullo terra gramine viret, nullis vernans campus densatur umbraculis. Abruptae rupes quasi quodam horroris carcere claudunt. Ille securus, intrepidus et totus de apostolo armatus nunc Deum audit, dum divina relegit, nunc cum Deo loquitur, dum Dominum rogat. Et fortasse ad exemplum Iohannis aliquid videt, dum in insula commoratur. Quas nunc diabolus nectere credis technas? quas parare arbitraris insidias? Forsitan antiquae fraudis memor famem suadebit? Sed iam illi responsum est: Non in solo pane vivit homo. Opes forsitan gloriamque proponet? Sed dicetur illi: Qui cupiunt divites fieri, incidunt in muscipulam et temptationes. Et: Mihi gloriatio omnis in Christo est. Fessa membra ieiuniis morbo gravi aggravabit? Sed apostoli repercutietur eloquio: Quando enim infirmor, tunc fortior sum. Et: Virtus in infirmitate perficitur. Minabitur mortem? Audiet: Cupio dissolvi et esse cum Christo. Ignita iacula vibrabit? [illegible] scuto fidei [illegible]. Et ne multa [illegible], impugnabit Satanas, sed nunc munitum protegit Christus. Gratias tibi, Iesu, quod in die tuo habeo qui pro me te possit rogare. Scis ipse — tibi enim singulorum patent pectora, tu cordis occulta rimaris, tu prophetam in ventre ceti clausum in profundo vides — ut ego et ille pariter creverimus, ut ab infantia ad florentem usque venerimus aetatem, ut iisdem nutricum sinibus, iisdem amplexibus fuerimus baiulorum. Et cum post Romana studia ad Rheni semibarbaras ripas eodem cibo, pari frueremur hospitio, ut ego [illegible] primus [illegible]

[illegible] corona [illegible]

[illegible] la [illegible] dimanda [illegible] Vale in xpo.

Jeronimus [illegible]

U[illegible] et [illegible]

[illegible]

liat tibi grata sufficiant. et n̄ doceas me[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaerere. qui de ipsis fontibus bibis. proterea[illegible] doctio viro[illegible]. Et tam divinis scripturis. quam seculi litteris erudito. illud dignatione tua mone volo. ne me putes in modum vestri balatronis grata origenis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et d[illegible] qui bona mala dicunt. et illos qui mala bona iudicant. et faciunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nominatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] auctore [illegible].

[illegible] ieronimi [illegible] [illegible] [illegible].

Hieronymus presidio fratri salutem. Nulla res vero inquit comicus tam facilis est. quin difficilis fiat quam invitus facias. At ille rem facilem difficilem fieri invito dicit putaverunt. quod me facere posse estimas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] alta [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arte componunt. et [illegible] [illegible] [illegible] animus [illegible] non [illegible] [illegible].

Preterea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · ut [illegible]
[illegible] castis [illegible] te [illegible] · Sed cum hec audieris pium legis, laudabis oratoris
dignitatem · et ut [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
in qua paupes [illegible] · dolens ob [illegible] apium · flores ab impotentissimo
duntaxat [illegible] · Esto hec iocunda sint · et aurem [illegible] pede mulcerant ·
Quid ab hiis [illegible] ad [illegible] [illegible] · Quid ad [illegible] [illegible] cum agni [illegible] ·
[illegible] accinctis lumbis · carnes cum ossibus devorantur · cum tacente [illegible] · et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] loquitur · [illegible] [illegible]
pene non dicitur · et [illegible] predicans [illegible], toto deinde anno, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · video me [illegible] [illegible] · intelligis te difficilia postula
re · [illegible] [illegible] momento, et [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] sint
docere, omnium difficillimum est · Nam illud me pene [illegible] divinis magis
[illegible] humanis [illegible] [illegible] est · [illegible] pentateucum · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · Nusquam [illegible] [illegible] mella · nusquam [illegible] [illegible] · Sed lucernam [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] evangelia · [illegible] · [illegible] actus [illegible] · Iohannis
[illegible] [illegible] [illegible] · Nunc [illegible] [illegible] · Nam [illegible] evangelii ·
[illegible], inter vii · candelabra, et lucernas aureas [illegible] [illegible]
[illegible] · Ad hec [illegible] · et ego [illegible] [illegible] [illegible] postulam · [illegible] [illegible] [illegible]
difficile [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et ego me [illegible] id facere non putabo · [illegible] [illegible] difficillimum postulasti · [illegible]
ne [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] autem oratur · [illegible] [illegible] · multos [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] ingenium · Ille si [illegible] defecerit [illegible] [illegible]
[illegible] diffugit · [illegible] si [illegible] se eloquentes [illegible] [illegible] ·
non [illegible] latrabit [illegible], [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] te in hoc obligatum munere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et mella et oleum [illegible], [illegible] arguitur ·
non qui mali sint [illegible] quos paterna indulget clementia, sed qui molles [illegible]
[illegible]

[illegible] possit respondere. Quid itaque? ad proximum currens, que omnia
flamine. loquere ei verbis domini tui. Mater mea et fratres mei hi sunt qui
faciunt voluntatem patris mei qui in celis est. Si veneranda, cui quibus multos
flere, et patria rerum memoria ipsique domus anguli et cetera retinere
te cupiunt [illegible] voluntatis [illegible] puer adolescentulus [illegible]
[illegible] omnes qui mundi amore tenentur [illegible]
[illegible] Et ut longa oratione [illegible]
brevi [illegible] dolere non debet. Aut parva aut magna sunt
[illegible] suadent. Si parva non difficile parvas [illegible] magna
maiora [illegible] Si diues [illegible]
et exiguus [illegible] congregatio [illegible]
[illegible] me [illegible] evangelium [illegible]
[illegible] vade vende omnia tua et da pauperibus et veni sequere me. [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] patitur [illegible] alligari [illegible]
[illegible] patrimonii [illegible] maiores [illegible]
[illegible] vendere. Si impedimentum [illegible] est [illegible]
[illegible] me ad prelium [illegible]
more. Matheus sedens ad theloneum audivit sequere me. [illegible]
[illegible]
[illegible] Et nequaquam potuit domini sequi vestigia [illegible]
[illegible]
[illegible] salvatoris arguitur. Et certe multum est [illegible]
ad dominum [illegible] et te [illegible]
[illegible]
[illegible] impedimento est ne facias. Cum hec legeris ad asylum [illegible] fugies. Et
comedie [illegible] verbore domini [illegible]
deponere non possum. Vereor ne [illegible] altaria derelinquam
[illegible] plus [illegible] ad vitam monachi. Clerici
[illegible]
[illegible]
[illegible] ministro [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] uerbis [illegible]

uita. Et plura q̄ dicis. Si nō tā facile [illegible]

[illegible] nos [illegible] uita [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] aut [illegible] aut

[illegible]

[illegible] Ad [illegible]

[illegible]

[illegible] habitur. Et [illegible]

[illegible] nōne [illegible]

apud nos sunt. Ego illum memini ante tot fere annos illud fe-

cisse turpe [illegible] turpi. Alius [illegible] clamabit et mortuum [illegible]

[illegible] Omnia [illegible]

[illegible]

et nō crebro balneas frequentabis [illegible] uero pomorum columnas [illegible]

[illegible]

crassiorem [illegible] appetitum [illegible] durior [illegible]

[illegible] aut [illegible]

in [illegible] facta sunt omnia. Audiui [illegible] nō minor [illegible] quidem

[illegible]

[illegible] Illud poculo [illegible] est [illegible] togatus [illegible]

[illegible] me [illegible]

[illegible]

[illegible] matutin[illegible] [illegible]
[illegible] adiuta [illegible]
[illegible] mutationes [illegible]
[illegible] anim[illegible]
[illegible] singula [illegible]
[illegible]
[illegible] minora [illegible]
[illegible] et ab [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] ad iordanis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] corona [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] ad insulas [illegible]
[illegible] nemo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

medus opus et dat ipsi apes opi[illegible] [illegible] laurentina [illegible] probatur [illegible]
Imperator Valentinianus cum adversus sarmatas quadoque [illegible] illirici
vasti [illegible] [illegible] ferme transmoveret. et totus gentis excidium minaret
[illegible] [illegible] [illegible] quo cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ranum pro dente exercitu suo, aut foeda capturi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Et ut illa tacram [illegible] omnium fine
precum post mortem, [illegible] cum omnibus [illegible] [illegible]. quod ut quisque
[illegible] minimo de monachis [illegible] [illegible]
mulierculas, eius nos doceat [illegible]. [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ne adulteri videar. [illegible]
facultatibus, pignoribusque propriis. id [illegible] facile [illegible]. [illegible]
more difficile. [illegible] carmine dixit. illud et [illegible] floribus, luminis
[illegible]. Esto et tu apes. [illegible] victoriam imitare. [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible]. [illegible] lampade [illegible]. [illegible] non dormies. [illegible]
[illegible] [illegible] nocte. et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] per
[illegible]. [illegible] plorantia [illegible]. lugent. et [illegible]
[illegible]. Et sanguine [illegible] ad corpora [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
et [illegible] pennas. et colligit [illegible] calorem. et [illegible]
Et [illegible] ad [illegible]. [illegible] annos [illegible],
[illegible] annos de libano [illegible] se aromatibus. et [illegible] nidificat.
[illegible] olivo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] aromata. et [illegible]
[illegible] imponit. Et [illegible]. [illegible] quid [illegible] pennas. [illegible]
[illegible] calore [illegible], et [illegible] aromata et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]. Anguis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pellem
[illegible] dimittat. coluber ad bibendum veniens [illegible] venenum.

deponit ne cum venenum aque conceptum occidat. Nudum hominem timet. Vestitum
persequitur. caput suum primum celat qui patitur tibi [illegible] mortem suam. [illegible]
[illegible] operit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veritatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Igitur [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut illis [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mortem [illegible]. [illegible] femina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caput [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]. Formice que nil portant non rapiunt [illegible] [illegible] que
portant. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grana [illegible] ne si [illegible]
[illegible] florescant. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volucrat [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] illos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et est varii coloris. et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] dormit. post triduum [illegible] [illegible] et clamat. et [illegible] odorem [illegible]
emittat et [illegible] omnes feras que odore [illegible]. et est omnibus
feris amicus. preter draconem et aspidem. [illegible] maxima [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Perdix aliena ova [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. volant et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. plus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
et est [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] movetur. et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. et multos [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] formica [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. formice. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] pollicantes [illegible] esse [illegible].

Incipit epistola beati Jeronimi ad papam Theophilum.

Beatissimo pape Theophilo Jeronimus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] et [illegible] sententiarum non est [illegible] eloquentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible]. Et hanc [illegible] epistolam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] lectulo [illegible] [illegible] dictavi. [illegible] [illegible] beatitudini tue magnum me laborem [illegible] in translatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transferrem et [illegible] eloquentie [illegible] [illegible] [illegible] responderet eloquium. [illegible] philosophorum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] aut [illegible] [illegible] rhetoricam eloquentiam [illegible] philosophorum. et demosthenem atque platonem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extollitur [illegible] et de [illegible] sapientie [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auctoritatem. ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Optimus liber est. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et venerabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nichil aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse noster [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et venerabilis filia tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transmitte.

Incipit expositio fidei niceni [illegible]

Credimus in unum deum patrem omnipotentem [illegible] visibilium et invisibilium conditorem. et in unum dominum nostrum Jhesum Christum filium dei natum de patre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deum verum [illegible] vero. lumen de lumine. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[h]ominibus et nostram salutem incarnatus homo factus est. passus. resurrexit tertia die.
ascendit in celos. venturus iudicare vivos et mortuos. et in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] patre et filio [illegible] qui cum patre et filius [illegible] [illegible] no
[illegible] filius natus est. et [illegible] non erat. aut qui ex non extantibus fa[illegible]
[illegible] aut mutabilem [illegible] filium dei dicunt eos hos anathematizat
catholica et apostolica ecclesia. Hec fides simbolum [illegible] est. non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] omnia. et [illegible] [illegible] et [illegible]. et [illegible] [illegible]
[illegible]. et [illegible]. et orantur ad [illegible]. et [illegible] [illegible]. et [illegible].
et [illegible]. et [illegible]. et [illegible]. et [illegible]. et [illegible] [illegible].
[illegible] creature [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] nos et [illegible]
[illegible] [illegible] deo [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. aut [illegible]. aut [illegible] in scriptura. aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] natus est de virgine. Et [illegible]
cum hominibus xxx. et plus annos conversatus est. et [illegible] [illegible] [illegible]
et verus homo [illegible] carnem accepit. et verus deus incarnatus est [illegible]
passus [illegible] natura [illegible] non [illegible]. hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] transgressionis hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Quale [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]. ut [illegible] exaltetur [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] factus est. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible]. [illegible] [illegible]. aut [illegible]. aut
[illegible]. [illegible]. ut [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].
[illegible] [illegible] aliquid [illegible]. [illegible] nos [illegible] [illegible] filium.
[illegible] [illegible] filius non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ita forte ordine album corpus aut iudeus aut impe[illegible] [illegible] uicarius
ipius erat et temporalis agnoscitur. Et cum aperte hoc uetet [illegible] ra et exe
cratur, quomodo temporales deum, quemadmodum gentiles uen[illegible] ipi oratz
similiter adorant? Nam si temporalis est, si uerus esse pot. Sed si non uerus
neque potens omnia. Et quid tam hunc tali deo credendum est. qui erat aliquando
cum non erat ex nichilo natus est. dicente scriptura. si audieris me israel
non erit in te deus recens. Ergo recens non [illegible] uerus credi. si aut
sempiternus. deus hic ipse sempiternus erat qui loquebatur in omnibus
[illegible] et legem dedit moysi in monte [illegible] et omnia [illegible] et omnia [illegible]
et ade in [illegible] uisus est. et in [illegible] ne [illegible] futura annuncia
[illegible]. Et cum iacob uectatus est. et quemadmodum humana fragilitas capere
poterat ostendens [illegible] omnium. In corpore quem apparet. alius in
gloria, timorem omnium causa. alius in humilitate. eminentis eius bonitatis.
agnoscendo. Si quis sempiternus filius de patre est genitus. quia ipse et omnia mece
omnia [illegible] et omnia [illegible] omnia [illegible] omnia [illegible] cum pre
semper et [illegible] spiritu. Accipe quod creatura uerus deus non potest esse neque
creatura creaturam saluare. dicente scriptura. et coluerunt et [illegible]
creature, potius quam creatori qui est benedictus in secula. Uides ergo quia paganitatis est
magis hoc [illegible]. Et [illegible] non inpie est [illegible] [illegible] natus erat
de patre. dicit beatus apostolus. Inuisibilia eius a creatura mundi per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna uirtus eius et diuinitas [illegible]
[illegible] filius dei uirtus dei est. non temporalis sed sempiternus. [illegible]
[illegible] natus [illegible] saluator [illegible] euangelio. [illegible] natum
de carne caro est. [illegible] natum [illegible] spiritus est. quia deus spiritus est. [illegible]
[illegible] deus uerus est dominus filius dei. dicit scriptura [illegible] uerum [illegible]
illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Et iterum ipse euange
lista beatus. hic est uerus [illegible]. deus uerus. Et ipse erat [illegible]
[illegible] erat uerbum et [illegible] omnis [illegible]
omnium creator. ait ipse euangelista. omnia per ipsum facta sunt. Ergo omnia
per ipsum facta sunt uisibilia et inuisibilia. quomodo dicit in passione saluatoris
[illegible] hora nemo nouit neque angeli celorum. neque filius hominis [illegible]
[illegible] et uides [illegible] utilitate hominum [illegible] nostre [illegible]
[illegible] ne [illegible] existimant homines. Nam et humilitatem

sue carnis hoc dixit propter carnem passionis. [illegible] homo hominibus videbatur
et ut adiutator hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] annuncians atque
[illegible] [illegible] et honorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostri
[illegible] et se [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ingrati. et non solum non [illegible]
legentes [illegible] [illegible] [illegible] more et hominem estimantes [illegible] [illegible] et
ignorancie et impotencie [illegible] iudicantes [illegible] [illegible]. [illegible] non divinitas
naturaliter [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] divine. [illegible] [illegible]
et [illegible] dictis [illegible] illud. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicebat
[illegible] filius dei eternus. verbum [illegible] [illegible]. et sapiencia [illegible] et [illegible]
dei eterna. et [illegible] dei [illegible] admirabile. [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] caro et [illegible] in qua deus erat. [illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Neque [illegible] [illegible] erat [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]. et [illegible] et in terra. et omnia [illegible]. et
omnia [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] in filio dei. Nichil inequale. [illegible] [illegible]
[illegible]. nichil [illegible]. nichil [illegible]. omnia [illegible] [illegible] omnia [illegible]
[illegible]. omnia [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. nemo
novit filium [illegible] [illegible]. Et nemo novit patrem [illegible] filius. et [illegible] [illegible] filius
[illegible]. [illegible] [illegible] filii ad patrem [illegible] [illegible] pater novit filium [illegible]
[illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
filium sicut [illegible] patrem. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Rapina non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsum exinanivit formam [illegible]. et humiliavit se
[illegible] ad mortem. mortem autem crucis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] est [illegible]. et omnipotentis. omnia [illegible].
[illegible] [illegible]. omnia [illegible]. [illegible] [illegible]. omnia [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible]. et [illegible]
et [illegible]. et [illegible] [illegible]. et [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].
et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]. Et
post passionem corporis [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Et ut
illi [illegible] cum [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] nature
divine [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible]

[illegible] et in[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Sicut adhuc filius dei dicit quod [illegible]

filii et patris. [illegible] quibus credimus vere equales. Summe [illegible]

[illegible] de patre filius. et spiritus sanctus a patre et vere de patre. filioque procedit. Omni

tempore quod de patre est [illegible] et spiritus sanctus. dicente scriptura. Verbo domini

celi firmati sunt. et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Et saluator ait.

Cum autem paraclitus venerit spiritus veritatis, qui a patre procedit. ille de [illegible]

accipiet. quia ipse me glorificabit. et venientia annunciabit vobis. et

[illegible] interpretans dicit [illegible] Omnia que habet pater mea sunt [illegible]

ille de meo accipiet. Et ut ne [illegible]

potentie [illegible] non [illegible] et dicat. Ideo autem dixi

quia de meo accipiet. quia omnia que habet pater mea sunt. [illegible]

[illegible] ea omnia spiritus sancti. nichil ergo in

omnibus docet filio quod non ad eos annunciat [illegible]

[illegible] et cuius nutu ac moderamine [illegible] cui ergo omnia pater et

filius. [illegible] omnium. horum ergo omnium habet pater et spiritus sanctus.

quorum et filius. [illegible] saluator. Ille arguet mundum

et [illegible] et docebit de peccato. et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem

quia non crediderunt in me. De iustitia autem quia vado ad patrem meum. De iu-

dicio autem quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Videns ergo quia spiritus sanctus an-

nunciat filium, et docet de filio, et de patre, et de spiritu sancto. Et spiritus sanctus docet

de patre et de filio. Trinitas ergo que vera est. [illegible]

[illegible] annunciat. dignanter omni creature visibili et

invisibili equaliter [illegible] aut narrare. aut [illegible] aut [illegible]

vel investigare. aut quemadmodum est humanis [illegible]

[illegible] informari homines [illegible] veneranda trinitas [illegible]

[illegible]

[illegible] magis [illegible]abuntur [illegible] patrem et filium et spiritum sanctum [illegible]

vel loci aut temporis. aut aliquam causam [illegible]

qui nō solum quid sit deus nō intellexerunt · quoniam quid sit hoc attendere po[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] trinitas [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et fidem [illegible]

[illegible] [illegible] testimonium [illegible]

Et Iohannes in evangelio · deum nemo vidit umquam · Et Iohannes · spiritus ubi vult

[illegible] · Et [illegible] [illegible]

[illegible] dicit [illegible] · [illegible] anima ·

[illegible] [illegible] · videns quod

[illegible] ubique est [illegible] · Quo fugiam [illegible]

[illegible] dñe aut a facie tua quo vadam? Et quod omnia implet deus [illegible]

[illegible] · Spiritus domini implevit orbem terrarum · Et [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] · placuit [illegible]

Et in [illegible] [illegible] · [illegible]

[illegible] · Et [illegible] ita deus [illegible] [illegible]

[illegible] quod [illegible] dicit et apostolus · quoniam corpora vestra templum sunt [illegible]

habitat in vobis · Et iterum · nescitis quod templum dei estis et spiritus sanctus habitat

in vobis? [illegible] omnia [illegible]

[illegible] [illegible] alii genera linguarum [illegible]

operationes [illegible] · alii gubernatio · Hec autem operatur unus atque idem spiritus, dividens

[illegible] omnibus sicut vult · nō [illegible] · [illegible] sicut vult · [illegible]

nō [illegible] · [illegible] et [illegible]

[illegible] · [illegible] nemo novit [illegible]

[illegible] nemo novit [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] et omnia [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] in futuro · [illegible]

[illegible] [illegible] blasphemia et [illegible]

[illegible] blasphemia [illegible] [illegible] in futuro · [illegible]

[illegible] [illegible] aut deus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

..dentes in scripturis, aut creatura decipiunt, aut angelis aut hominibus irrati
[illegible] et ceteras [illegible] ampliunt, aut compositi arbitrantur deum patrem in
sit ipse ne deus pater, et filius spiritus; eciam alios putant eum consistere et verbo.
in spe hec [illegible] composite, et malis magis [illegible] vere [illegible]
sumpsimus, qui solet ... per intelligi et paganus intendunt. Nos autem
unus pater, et unus filius eius verus deus, et unus nos [illegible] ver[us]
deus. Et sic tres omnium sunt, una divinitas et potencia et unum
regnum. Sunt autem tres persone, non due, non una, non [illegible] ...
ut collectionem aut confusionem. Sed permanentes perpetuum. Hanc fi-
dem [illegible] et baptisma abluit, et remissio datur peccatis et vita
eterna [illegible] ... [illegible]
et [illegible] et [illegible] apostoli et martyres, et martires qui am
meruerunt, et ipse vite perhennis adepti sunt, et regni celorum
hereditate non ambigua sunt potiti.

Epistola beati augustini ad sanctum Ieronimum

Domino carissimo et desiderantissimo et honorando fratri et conpresbitero
Ieronimo Augustinus in domino salutem. Audivi pervenisse in manus tuas
litteras meas, sed quod adhuc rescripta non merui, nequaquam imputaverim dilectioni
tue; aliquid procul dubio impedimento fuit. Unde agnosco dominum potius
deprecandum, ut tue voluntati det facultatem mittendi quod rescripseris. Nam rescribendi
iam dedit, quia cum volueris, facillime poteris. Etiam hoc ad me sane perlatum est,
quod utrum quidem crederem dubitavi; sed hinc etiam tibi aliquid utrum scriberem, dubitare
non debui. Hoc autem breve est: suggestum caritati tue nescio quos fratres mihi dixisse,
librum adversum te scripsisse me Romamque misisse. Hoc falsum esse noveris. Deum
deum testor, hoc me non fecisse. Sed si forte aliqua in aliquibus scriptis meis reperi-
untur [illegible] aliquid [illegible] tu sensisse inveniar, non contra te dictum, sed quod
mihi videbatur a me scriptum esse, puto te debere cognoscere, aut si cognosci non
potest, credere. Ita sane hoc dixerim, ut ego non tantum paratissimus sim,
si quid te in meis scriptis moverit, fraterne accipere, quod sentias, aut
de correctione mea aut de ipsa tua benivolentia gratulaturus, verum etiam
hoc a te postulem ac flagitem. O si licuisset, et si non cohabitantes, saltem
vicinos te in domino perfrui ad crebrum et dulce colloquium. Sed quia id non
datum est, peto ut hoc votum nostrum in christo, quantum possumus, simul agamus, cons

uelis studeas et augeas et perficias. et sicuti cum lectura nos recreare.
Saluta obsequio meo sanctum fratrem Paulinianum. et omnes fratres qui tecum ac de
te in domino gloriantur. memor nostri exaudiaris a domino in omni sancto desiderio
domine karissime. et desiderantissime. et honorande in christo frater.

Rescriptum beati Jeronimi ad augustinum.

Domino uere sancto. et beatissimo pape augustino. Jeronimus in christo salutem.
In ipso profectionis articulo sancti filii nostri asterii ypodiaconi beatitudinis tue
ad me littere peruenerunt. quibus satisfacis te contra paruitatem meam librum Roma
non misisse. hoc nec ego factum audieram. sed epistole cuiusdam quasi ad me scripte
per fratrem nostrum sisinnium diaconum huc exemplaria peruenerunt. in qua hortaris
me ut palinodiam super quodam apostoli capitulo canam. et imiter stesicorum
inter uituperationes et laudes helene fluctuantem. ut qui detrahendo oculos perdiderat.
laudando reciperet. Ego ut simpliciter fatear dignationi tue licet stilus et epi-
chiremata tua mihi uiderentur. tamen non temere exemplaribus litterarum
credendum putaui. ne forte me respondente lesus iuste expostulares. quod
probare ante debuissem tuum esse sermonem. et sic rescribere. Accessit ad hoc sancte
et uenerabilis paule longa infirmitas. dum enim languenti multo tempore
assidemus. pene obliti sumus epistole tue uel eius qui sub tuo nomine scripserat.
memores illius uersiculi. musica in luctu importuna narratio. Itaque si tua
est epistola aperte scribe. uel mitte exemplaria ueriora. ut absque ullo rancore
stomachi in scripturarum disputatione uersemur. et uel nostrum emendemus errorem. uel
alium frustra reprehendisse doceamus. Absit autem a me ut quicquam de libris beatitudinis
tue attingere audeam. sufficit enim mihi probare mea. et aliena non
carpere. Ceterum optime nouit prudentia tua unumquemque in suo sensu
abundare. et puerilis esse iactantie quod olim adolescentuli facere consueuerant.
accusando illustres uiros suo nomini famam querere. Nec tam stultus sum
ut diuersitate explanationum tuarum me ledi putem. quia nec tu lederis si nos
contraria senserimus. Sed illud est uere inter amicos reprehensio. si nostram pe-
ram non uidentes. aliorum iuxta persium manticam consideremus. Superest ut diligas
diligentem te. et in scripturarum campo iuuenis senem non prouoces. Nos nostra
habuimus tempora. et cucurrimus quantum potuimus. Nunc te currente. et longa
spatia transmittente. nobis debetur otium. simulque ut cum uenia et honore tuo
dixerim. ne solus mihi de poetis aliquid proposuisse uidearis. memento

diaconis et ceteris, et [illegible] pueros, quos [illegible] pede. [illegible]
[illegible] aliqua, ut [illegible].

Item rescriptum beati Jeronimi ad Augustinum.

Domino vere sancto et beatissimo papae Augustino Jeronimus in Christo salutem. Anno preterito per filium nostrum Asterium ypodiaconum dignationi tue salutationis officium misi, quas et arbitror redditas. Nunc quoque per sanctum fratrem meum Presidium diaconum obsecro primum ut memineris mei, deinde ut baiulum litterarum habeas commendatum, et eum mihi scias germanissimum, et in quibuscumque necessitas postulaverit foveas atque sustentes, non quo aliqua re Christo tribuente indigeat, sed quo bonorum amicitias avidissime expetat et in his iungere se maximum putet beneficium consecutum. Cur autem ad occidentem navigaverit, ipso referente poteris discere. Nos in monasterio constituti variis hinc inde fluctibus quatimur et peregrinationis molestias sustinemus. Sed credimus in eo qui dixit: Confidite, ego vici mundum, quod ipso tribuente et presule contra hostem diabolum victoriam consequemur. Sanctum et venerabilem fratrem nostrum papam ipsum ut meo obsequio salutes obsecro. Sancti fratres qui mecum in monasterio domino servire festinant, obnixe te salutant. Incolumem te et mei memorem Christus dominus noster tueatur omnipotens, domine vere sancte et suscipiende papa.

Augustinus Presidio.

Domino beatissimo et mihi venerabili fratri et consacerdoti Presidio Augustinus in domino salutem. Sicut presens rogavi sinceritatem tuam, nunc etiam commoneo ut litteras meas sancto fratri et conpresbitero nostro Jeronimo mittere non graveris. Ut autem noverit caritas tua quemadmodum etiam tu illi pro nobis causam scribere debeas, misi exemplaria litterarum et meam ad ipsum et ad me ipsius. Quibus lectis pro tua sancta prudentia facile videbis et modum meum, quem putavi tenendum, et motum eius, quem non frustra timui. Aut si ego aliquid quod non debui, vel quomodo non debui aliquid scripsi, non ad illum de me, sed ad me ipsum potius fraterna dilectione mitte sermonem, quo correctus petam ut ignoscat, si meam culpam ipse cognovero.

Item epistola beati Augustini ad sanctum Jeronimum.

Domino venerando et desiderantissimo fratri et conpresbitero Jeronimo.

in domino salutem. Cum [illegible] dat [illegible] ferret [illegible]
has litteras meas quas per dilectum filium nostrum Cyprianum diaconum misi [illegible]
quibus certissime cognosceres meam esse epistolam [illegible] exemplaria illius presumpte commemorasti. Unde [illegible] me arbitror [illegible] tuis velut intellimus
[illegible]
[illegible] filium nostrum [illegible]
[illegible] dignatus es. In quibus multa [illegible] benivolentie
[illegible]
ubi [illegible] legere [illegible] maxime [illegible]
[illegible] non putasse [illegible]
[illegible] respondente [illegible]
[illegible] sermone [illegible]
me scribere aut mittere exemplaria [illegible] ut [illegible]
[illegible] disputatione [illegible] posuimus [illegible]
disputatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

existimares nimis insipienter etiam tali tuo scripto laedi potuisse. Rursus quod
ut laederem ne rescribendo disponerem. Si autem documento maius esse illas litte-
ras nostras. Dein ita esse non credo quod iniuste me laedi putares. Superest ut
agnoscam peccatum meum quo prior te illis litteris laeserim, quas meas esse nega-
re non possum. Cur itaque conor contra tractum fluminis, et non potius veniam
deprecor? Obsecro ergo te per mansuetudinem Christi, ut si te laesi, dimittas
mihi, nec me vicissim laedendo malum pro malo reddas. Laedes enim si mihi
tacueris errorem meum, quem forte inveneris in dictis meis. Nam si ea in me
vituperes quae reprehendenda non sunt, te potius laedis quam me. Quod absit
a moribus et sancto proposito tuo, ut hoc facias voluntate laedendi, culpans
in me aliquid dente maledico, quod mente veridica scis non esse culpandum.
Ac per hoc aut benivolo corde arguas, etsi careat delicto quod arguendum
putas. Potest enim fieri ut tibi videatur aliquid aliud quam veritas habet, dum tamen
aliud non fiat quam caritas habet. Nam et ego amicissimam reprehensionem
tuam gratissime accipiam, etsi reprehendi non meruit quod recte defendi
potest, ut agnoscam simul et benivolentiam tuam et culpam meam, et
quantum dominus donat, in alio gratus, in alio emendatus inveniar. Quid ergo?
Fortassis dura, sed certe salubria verba tua, tamquam caestus Entelli
pertimescam? Caedebatur ille, non curabatur. Et ideo vincebatur, non sa-
nabatur. Ego autem si medicinalem correptionem tuam tranquillus accepero,
non dolebo. Si vero infirmitate vel humana vel mea, etiam cum veraciter ar-
guor non possum non aliquantulum contristari, multo melius tumore capitis doleo
dum curatur. Nam dum ei parcitur, non sanatur. Hoc est enim quod acute vidit qui
dixit utiliores esse plerumque inimicos litigantes quam amicos obiur-
gare metuentes. Illi enim dum rixantur, dicunt aliquando vera quae corrigamus;
isti autem minorem quam oportet exhibent iustitiae libertatem, dum amicitiae
timent exasperare dulcedinem. Quapropter etsi bos es, ut tibi videris, lassus for-
te forte corpore, non vigore animi, tamen in area domini fructuo-
quod perperam dixi, fortiter fige pedem. Non m[ihi]

[illegible]

[illegible]

[illegible] dolo apti [illegible]

[illegible] et cum ea [illegible]

Exempla [illegible] mee peruenerit [illegible]

pa me orante [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ego qz nō possum aliquē neq; ī huiꝰ filios crudelitez nob' adhuc [illegible]

[illegible] mereo [illegible] neqz [illegible] tantū [illegible]

[illegible] aut [illegible] potest [illegible] uideo [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Quo placito [illegible] familiarem [illegible]

[illegible] amare [illegible]

[illegible] modo [illegible]

dignationis tue [illegible] maledictū [illegible] maledico [illegible]

[illegible] obrigui [illegible]

[illegible] illa [illegible] manus meas [illegible]

[illegible] quod

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] qualis [illegible] qualis aut [illegible] futurꝰ [illegible]

nō tantū [illegible] qualiscūqz [illegible] qualis futurꝰ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et paliso ac maxime [illegible]

[illegible] mordere nolens aut a corde [illegible] timeant ne [illegible]

[illegible] nichil me magis quam hoc [illegible]

[illegible] ad me [illegible] loquar nec indignationis iudicia non tam [illegible]

[illegible] illud est [illegible]

[illegible] ne forte [illegible]

[illegible] ut [illegible] nos [illegible]

[illegible] sine [illegible] discordia [illegible]

[illegible] aut n̄ possis dicere [illegible] commendandu[m] [illegible] tuos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ne [illegible] quod fecerat [illegible]
[illegible]
[illegible] plane [illegible]
[illegible] in aperto [illegible]
[illegible] no [illegible] sine [illegible]
[illegible] me [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] dat domin[us] [illegible]
[illegible]
[illegible]
aut hoc dicere [illegible] aut no[n] [illegible] dicere [illegible]
[illegible] familia[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] humano [illegible]
[illegible]
[illegible] amici [illegible]
[illegible] amicto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] plane [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] prudentiam non videat [illegible] amantissimi [illegible]
[illegible] primitias [illegible] et [illegible]
[illegible] forsitan [illegible] depictis.
[illegible] habeo [illegible]
[illegible] meliorem [illegible] amatorem. Hoc magis et [illegible]
[illegible] ad has primitias [illegible]. [illegible]
[illegible] primitias [illegible] ad [illegible]

Beatus Augustinus ad beatum Ieronimum.

Domino dilectissimo et cultu sincerissimo caritatis observan-
do atque amplectendo fratri et compresbytero Ieronimo Augustinus. Numquam [illegible]
facile cuilibet innotuit quam mihi tuorum in domino studiorum quieta letitia et vere
exercitatio in domino liberalis. Quamquam ergo percupiam omnino te nosse, tamen exiguum quiddam
tui minus habeo, presentiam videlicet corporis; quam ipsam quoque posteaquam te
[illegible] nunc episcopus, tunc vero iam episcopatu dignus frater Alipius vidit, remeansque
a me visus est, negare non possum magna ex parte mihi esse relatam ab eo
et ante reditum eius cum te ille ibi videbat, ego videbam, sed oculis eius. [illegible]
[illegible] corpore duos [illegible] dixerit. Concordia
dumtaxat et familiarissima caritate fidelissima, non meritis quibus ille antecellit.
Quia ergo me primitus communione spiritus quo in unum nitimur, deinde illius ex ore
iam diligis, nequaquam impudenter quasi aliquis ignotus commendo germanitati tue
fratrem Profuturum, quem nostris conatibus, deinde adiutorio tuo vere
profuturum speramus, nisi forte quod talis est ut ego tibi per eum fiam commendatior
quam ille per me. Hactenus fortasse scribere debuerim, si esse vellem epistolarum sollemnium
more contentus. Sed scatet animus in loquelas communicandas tecum de studiis
nostris que habemus in Christo Ihesu domino nostro, qui nobis multas utilitates et viatica
quedam demonstrati abs te itineris etiam per tuam caritatem non mediocriter mini-
strare dignatur. Petimus ergo, et nobiscum petit omnis Affricanarum ecclesiarum
studiosa societas, ut interpretandis eorum libris qui grece scripturas nostras
quam optime tractaverunt, curam atque operam impendere non graveris. Potes
enim efficere ut nos quoque tales illos viros habeamus, et unum potissimum
quem tu libentius in tuis litteris sonas. De vertendis autem in linguam latinam sanctis
litteris canonicis laborare te nollem, nisi eo modo quo Iob interpretatus es, ut
signis adhibitis quid inter hanc tuam et LXX [illegible] gravissima

[illegible] monet [illegible] negotium [illegible]
et aliquid adhuc in ebraicis litteris et exemplaribus inveniri. qui tot [illegible]
[illegible]
[illegible] concordia quasi [illegible] non audeo in aliquo [illegible]
[illegible] prorsus [illegible]
[illegible] optimo. Illi me plus movent [illegible]
[illegible] et [illegible] mutare [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] illos [illegible]
[illegible]
[illegible] observantem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] homines [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ad mores [illegible] ad fidem [illegible]
ut ad [illegible] auctores [illegible]
[illegible]
[illegible] gentiliter et non Iudaice [illegible] admirantes reges gentium [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
matrimonio [illegible] homines [illegible]
[illegible] mentem [illegible] hoc [illegible]

[illegible] ut illorum [illegible] non enim opus multa commemorare. possit
[illegible] videri [illegible] et [illegible] plurimorum
[illegible] illud ardebat. atque ita misera certa erit in suis litteris [illegible]
[illegible] attendimus quod apostolus cum ingenti cura veritatis commendande
dixerit: Si autem Christus non resurrexit, inanis est predicatio nostra, inanis est et
fides vestra. Invenimur autem et falsi testes Dei, quia testimonium diximus
adversus Deum quod suscitaverit Christum quem non suscitavit. Si quis huic di[illegible]
quid in hoc mendacio perhorrescis, cum dixeris quod etiam si falsum est ad laudem Dei
maxime pertinet, nonne huius detestaretur insaniam quibus posset verbis et si[illegible]
[illegible] illuc penetralia sui cordis aperiret, clamans non minore aut
fortasse maiori [illegible] laudem falsitatis [illegible] veritatis
[illegible] quod est ut ad receptionem divinarum scripturarum homo talis acce-
dat qui de suis libris tam [illegible] et veraciter existimet, ut nolit aliquo com-
pendio [illegible] officiosa mendacia poni [illegible] non [illegible]
[illegible] et id
[illegible] auctoritati non credam. Et [illegible]
[illegible] testimonia [illegible]
sunt [illegible] oportere [illegible]
firma eorum veritas doceretur. Quia testimonia mendacia esse non debent,
tamen non debent favere mendacio. Sed hoc intelligentie tue relinquo. Animo
[illegible] diligentiori consideratione multo id [illegible] facilius videbis.
[illegible] Ad hanc autem considerationem cogit te pietas qua cognoscis fluc-
tuare [illegible] quod vult credat,
quod non vult non credat. [illegible] aliquos illos viros
[illegible] nobis hec ministrata sunt [illegible]
[illegible] regulas quas [illegible] nobis [illegible] oportuerit mentiri et
ubi non oportebat. Quod si fieri potest nullo modo mendacio [illegible]
id [illegible] nec me [illegible] aut impudentem [illegible]
[illegible] carissimam [illegible] Nam ut non dicam nulla certe non [illegible]
[illegible] error veritatis favet. [illegible] favore [illegible]
et multa alia [illegible] cordi tuo, loqui [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] nulla [illegible]
[illegible] quem [illegible] atque [illegible]

-cunctationibus tuis misisse me gaudeo. Et tamen quamvis velle(m) ut ipse
[illegible] frater [illegible] me paeniteret. [illegible]
fatetur me tui capaciorem. Sed utrum inde sit plenior, quo me fuit du-
bitatione antecedit. Et posteaquam redierit, quod domino adiuvante speramus,
fiat particeps [illegible] pectoris nostri cumulati particeps fiet. Non erit in
pleniorem ad me adhuc vacuum erit, atque audire permanet tuorum. Ita
fiet ut [illegible] operum. Sane ideo [illegible]
[illegible] fiat genere. Quibus [illegible] dignationem legendo adhibuisti, eam
sinceritatem [illegible] a te [illegible]. Non [illegible]
est. Emendabit me iustus in misericordia et arguet me, oleum autem peccatoris
non impinguet caput meum. Ille enim magis amat obiurgatorem sanantem quam adula-
torem ungentem caput. Ego autem difficillime bonus iudex lego quod scripsi,
aut timidior recto aut cupidior. Video tamen interdum vitia mea,
sed malo ea audire a melioribus, ne cum me recte fortasse reprehendero,
rursus mihi blandiar et meticulosam mihi videar in me potius quam iustam
tulisse sententiam.

Epistola beati Jeronimi ad Augustinum.

Domino vere sancto et beatissimo papae Augustino Jeronimus. Crebras ad
me epistulas [illegible] et saepe compellis ut rescribam cuidam epistulae tuae, cuius
[illegible] per fratrem Sisinnium diaconum exemplaria pervenerunt
absque subscriptione tua. Et quam primum per fratrem Profuturum [illegible]
te misisse significas. [illegible] Profuturum retractum ex itinere et episcopum
constitutum veloci morte subtractum, illum cuius nomen reticet maris timuisse
discrimina et navigationis mutasse consilium. Quae cum ita sint, satis mirari
nequeo quomodo ipsa epistula et Romae et in Italia [illegible] et ad
me solum non pervenerit cui soli missa est. Praesertim cum idem frater Sisinnius inter
[illegible] tractatus dixerit eam se non [illegible] sed in insula
[illegible] ante hoc ferme quinquennium repperisse. De amicitia omnis [illegible]
[illegible] et sic cum amico quasi cum altero agendum. Nonnulli fa-
miliares mei [illegible] Jerosolimis et in sanctis locis permagna copia
est, suggerebant non simplici animo a te factum, sed laudem atque rumusculos
et gloriolam populi requirente, ut de nobis cresceres [illegible] te
provocare, me timere; te scribere ut doctum, me tacere ut imperitum. Et

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible]
[illegible] illa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non ipse [illegible]
[illegible]
[illegible]
omnia fere etas [illegible] animum [illegible]
[illegible] Nunc oblita [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] Quia [illegible]
[illegible] Nec tam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] amicitia [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] et cum opus autem dum cepi amare quod nosse qui me primus [illegible]
[illegible]
[illegible] ad me faceres primum peruenire.

Epistola beati augustini ad beatum Ieronimum.

Domino [illegible] et [illegible] obsequendo [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tempora ubi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] librum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible]

certa que ibi dicuntur de passione mea. non simulatione fallaci. sic in-
[illegible] [illegible] [illegible] non cum se fratres hec mentitur. Sed
cum aliis adolentes [illegible] quemadmodum [illegible] [illegible]
ret. [illegible] iudeus [illegible] xpistum [illegible] non [illegible]
reliquerat. conuenienter ille populus et legitimo tempore quo oportebat
[illegible] Ideoque [illegible] celebranda. cum iam [illegible] esset [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
perant. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ste salutis. quam pro dixit ysaias salus nostra [illegible] [illegible]
aduenerat. Ideoque gentibus [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible]
[illegible] nullo modo imponenda esse censebat. [illegible] [illegible]
[illegible] emulatores paternas traditiones [illegible]. [illegible] fac uel
[illegible] mendaciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non nocerent. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uehementer [illegible] [illegible] de [illegible].
[illegible] apostolus paulus hoc ignominiam. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Ita et ipse uere correctus est. [illegible] [illegible] [illegible]
in sancta scriptura. que ad fidem posterorum [illegible] admissa auctoritate in
[illegible]. tota Iudea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] et qualia inexplicabilia mala consequantur [illegible] hoc
[illegible]. [illegible] [illegible] oportune [illegible] demonstrari [illegible]
coram inter nos colloqueremur. Hoc ergo iudeorum paulus [illegible]. [illegible]
[illegible] habeban-. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
uolentes constituere. iustitie dei non sunt subiecti. [illegible] post passionem et
[illegible]. [illegible] ac manifestato [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. adhuc putabant uetera [illegible] non [illegible]
[illegible] celebranda. [illegible] [illegible]
[illegible] noua [illegible] [illegible] [illegible] fieret.
[illegible] [illegible] predicatores [illegible] xpistianos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] huiusmodi errores et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
more patrio celebrarentur. sicut et [illegible] celebrata sunt. [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] opus corrigendum atque [illegible]

[illegible]

[illegible] in aliqua sui operis parte [illegible]

[illegible] aliquando ad te [illegible] non [illegible] est [illegible]

[illegible] timorem meum libenter agnoscas [illegible]

[illegible] non potest [illegible] nulla [illegible]

non magna culpa; meus error [illegible]

[illegible] De origine autem [illegible]

[illegible]

ecclesiasticos et eorum [illegible] commodius [illegible]
[illegible] eos duas heresis [illegible] [illegible] de [illegible]
volumen subiungeres contra [illegible] quibus [illegible] cavendis. quod non nullis etiam
[illegible] facere a prior [illegible] consilio [illegible] ut istud volumen
forte onerare noluisti ut connumerare [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] litterio [illegible]
[illegible] [illegible] latina lingua [illegible] et [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] omnium
[illegible] omnium hereticorum [illegible] dogmata [illegible] fidei
christiane [illegible] impudentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut non [illegible]
[illegible] aut non [illegible] lingua [illegible] legere aut
cognoscere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] ad [illegible] ieronimum.

Domino venerabili et desiderabili sancto fratri et conpresbitero ieronimo.
Augustinus in domino salutem. [illegible] aut [illegible]
[illegible] melior [illegible] [illegible] ut [illegible] dilectissimum [illegible]
[illegible] mea [illegible] filius [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] non
[illegible] memorato filio [illegible]
[illegible] custodiendis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] maior [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] · [illegible] oia sui
[illegible] in
[illegible] in frat[illegible] et
[illegible] · [illegible] a domus ·
[illegible] quadam [illegible]
[illegible] latinis · [illegible] no
[illegible] et [illegible] · [illegible] [illegible] inveni
untur, et i hebreo no sunt · cum mirabili diligentia ut quibusdam in
locis ad alia [illegible] significantes [illegible] in hebreo
i greco aut no est · [illegible] interpretatione · [illegible]
est · no [illegible] fidei [illegible] · [illegible] cognitum [illegible]
i illa prima [illegible] diligentia signantur asterisci · Et [illegible]
[illegible] · In [illegible] codicibus [illegible] sunt i hebreo ·
et [illegible] est negligentius [illegible] · [illegible]
[illegible] inveniuntur · [illegible] exempli gratia [illegible]
[illegible] ad horam codices [illegible] est · Correctorum [illegible]
[illegible] non solum ad [illegible] · verum etiam [illegible]
[illegible] me monet [illegible] · [illegible]
[illegible] interpretari [illegible]
[illegible] · [illegible] est, [illegible]
[illegible] · magistris [illegible] latine [illegible]
bunt · maxime [illegible] · [illegible] libro · i · [illegible]
[illegible] · [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
motus sunt · et falsi [illegible] · [illegible] aut [illegible] ad [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] invenerunt fuit
[illegible] latinas et grecas auctoritates · [illegible] · una
etiam apud hebreos possunt no aliud [illegible]
[illegible] · qui etiam ipsos [illegible] · [illegible] in qua [illegible]
[illegible] · Nam quidam frat[illegible] nostri apud [illegible]
[illegible] · [illegible] longe [illegible]
[illegible] memoriam [illegible] et
[illegible] Rome [illegible] · [illegible] i plebe
[illegible] · [illegible]

cogeretur episcopus · Oea quippe civitas erat · iudeorum testimonium flagitare ·
Utrum autem illi imperitia an malitia · hoc esse in hebreis codicibus responderunt ·
quod et greci et latini habebant · Quid plura · coactus est homo velut mendositatem
corrigere volens post magnum periculum non remanere sine plebe · Unde etiam
nobis videtur aliquando te quoque in nonnullis falli potuisse · Et vide hoc quale
sit in eis litteris que non possunt collatis usitatarum linguarum testimoniis
emendari · Proinde non parvas deo gratias agimus de opere tuo quo evangelium ex
greco interpretatus es · quia pene in omnibus nulla offensio est · cum scripturam
grecam contulerimus · Unde si quisquam veteri falsitati contentiosus fauerit ·
prolatis collatisque codicibus vel docetur facillime vel refellitur · Et si quedam
rarissima merito movent · quis tam durus est qui labori tam utili non
facile ignoscat · cui vicem laudis referre non sufficit · Quid tibi autem videatur cur
in multis aliter se habeat hebreorum codicum auctoritas · aliter grecorum que
dicitur lxx · vellem dignareris aperire · Neque enim parvum pondus habet illa que
sic meruit diffamari · et qua usos apostolos non solum res ipsa indicat
sed etiam te adtestatum esse memini · Ac per hoc plurimum profueris si eam
scripturam grecam quam lxx operati sunt latine veritati reddideris · que
in diversis codicibus ita varia est ut tolerari vix possit · et ita suspecta
ne in greco aliud inveniatur · ut inde aliquid proferre aut probare
dubitemus · Brevem putabam futuram hanc epistolam · sed nescio quomodo ita mihi
dulce factum est in ea progredi ac si tecum loquerer · Sed obsecro te per dominum
ne te pigeat ad omnia respondere · et prestare mihi quantum potes presentiam
tuam · Responsiva epistola Jeronimi ad Augustinum ·

Domino vere sancto et beatissimo pape Augustino · Jeronimus · in Christo salutem

Tres simul epistolas immo libellos breves per diaconum Cyprianum tue dignationis accepi
diversas ut tu nominas questiones · ut ego sentio reprehensiones meorum opusculorum
continentes · ad quas si respondere voluero · libri magnitudine opus erit · Et
tamen conabor quantum fieri potest modum non excedere epistole longioris · et
festinanti fratri moram non facere · qui ante triduum quam profecturus esset a me
epistolas flagitavit · ut pene in procinctu hec qualiacumque sunt effundere compellerer
et tumultuario respondere sermone · non maturitate scribentis
sed dictantis temeritate · que plerumque non ad doctrinam sed ad casum vertitur

ut fortiores [illegible] [illegible] nostra contra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui possit ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] armaturam dei ut [illegible]
[illegible] [illegible] de malo. Et [illegible]. [illegible] [illegible] lumbos [illegible] [illegible] veritate.
Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evangelii pacis.
super omnia accipientes scutum fidei in quo possitis universa tela maligni
ignita extinguere. et galeam salutis assumite. et gladium spiritus quod est
verbum dei. hic quondam tollens [illegible] David ad pugnam. et quinque lapides
de torrente [illegible]. longinquos [illegible] [illegible]. nichil [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] monstrabat
bibens de torrente in via. ideirco exaltavit caput. et superbissimi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] in fronte [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et postea in domino glorians dicens. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicamus et nos paratum cor meum
deus paratum cor meum cantabo et psallam in gloria mea. Exurge psalterium
et cithara exurgam diluculo ut in nobis possit impleri. [illegible] [illegible] [illegible]
et ego [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] evangelicorum [illegible] [illegible]. ut
[illegible] orate [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] gaudentes [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] gloriam. [illegible] [illegible]. [illegible]. et ego [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. et contrario [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paralipomenon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] victoriam
[illegible]. [illegible] [illegible] ad omnia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
caput. Liber de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enumeravimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] nomine [illegible] appellari [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] tamen ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. qui [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]

et tamen ipse inveniens ibi commemoratorum opuscula [illegible]
dicas [illegible] in fine tituli suppositionis. Unde intelligere prudentiam
tuam [illegible] ipso opere titulum potueris intelligere. Legi enim et graecos
et latinos annalium [illegible] [illegible] descripsit, qui nunquam sine opere [illegible]
-ptum proposuit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praeceptis. ora-
-torum historias, poetas, ethicas, tragicas, comicas, musicas, epi-
-taphiorum [illegible] mortuorum ad multa in dormitione [illegible] memorie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] de illustribus vi-
-ris ut de scriptoribus ecclesiasticis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] imponere de auctorum [illegible] [illegible]. Sed loco quoniam
cum [illegible] commentarii qui epistole ad Galathas [illegible] [illegible] non po-
-tuit respondere ad ipse ferebat. [illegible] [illegible] [illegible] similiter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible]. et me non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt. [illegible] [illegible] re-
-spondeo debere prudentiam tuam [illegible] commentariorum morem ve-
[illegible] [illegible] [illegible]. Quid ergo [illegible] aut temerarius
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] commentarios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] copia [illegible]
ad Galathas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libri
commentariorum super explanatione ad [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] ut sola possint sufficere compositum. Praetermitto
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] fateor legisse haec omnia et in mente mea plurima
[illegible]
verborum [illegible] nec [illegible] memor. [illegible] [illegible] est, ne [illegible]
ingenii mei [illegible] ab aliis benedicta dispereant, et non placeant [illegible]
[illegible]
[illegible] in explanatione mea eruditionis tue fuit quaerere [illegible]

[illegible]

[illegible] Ex quo ostendimus non ex definito id defendere [illegible]
[illegible] derelinquere, utrum probanda essent [illegible]
[illegible] novum argumentum [illegible]
[illegible] gentilibus qui in Christum credidissent legis onere liberos. Eos
autem [illegible] et legi esse subiectos, ut putamus [illegible]
[illegible] lege [illegible] doctor gentium [illegible]
[illegible] comprehenderetur [illegible] argumentationis [illegible]
quod soli qui ex iudeis erant debuerunt observare [illegible]
[illegible], ut quamquam credunt ex iudeis [illegible] sine lege [illegible]

[illegible]

p[er]narratione [illegible] ep[isto]la ad galathas. Et ne uideat ad [illegible] fractiones
ua[illegible] festinz [illegible] et occ[asi]one [illegible] subito fugere [illegible]
[illegible]
fractib[us] ap[osto]lo[rum] uox facta est ad pet[ru]m dicens: Surge petre [illegible]
manduca. idest o[mn]ia a[n]i[m]alia quadrupedu[m] et serpentia terre, et [illegible]
[illegible]
[illegible] qualiter o[mn]is [illegible] xpi euangeliu[m] [illegible]. Ad quod petr[us] [illegible]
dosti. quia nu[m]q[uam] [illegible] manducaui [illegible]
[illegible] dicens. Que deus mu[n]dauit. tu ne co[m]mune dixeris. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Denique [illegible]
[illegible] fideles, q[ui] uenerant cu[m] petro, q[ui]a et i[n] nationes
[illegible] sp[irit]us s[an]c[t]i [illegible]. Tunc respondit petr[us] [illegible]
[illegible] petr[us] [illegible]
[illegible] iussit eos i[n] nomine ih[es]u xpi baptizari. Audierunt aut[em] ap[osto]li et fr[atr]es
qui erant i[n] iudea, qui erant i[n] iudea q[ui]a et gentes receperunt u[er]bu[m] dei.
[illegible] petr[us] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et glorificauerunt deu[m] [illegible]
et gentib[us] [illegible]
[illegible] antiochia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] dei verbo conuerterentur. Petrus dixit [illegible]
[illegible] fratres uos scitis quia ab antiquis diebus in nobis elegit deus [illegible]
audire gentes [illegible] verbum euangelii et credere. Et qui nouit corda deus
testimonium perhibuit dans illis spiritum sanctum [illegible] et nihil
distinxit inter nos et illos fide purificans corda eorum. Nunc autem quid temptatis
deum imponere iugum super ceruices [illegible] quod neque patres nostri neque
[illegible] portare potuimus. Sed per gratiam [illegible] saluari. Quemadmodum
[illegible] et statuit [illegible] et omnis [illegible]
[illegible] non debere [illegible] molestari [illegible] Et etiam et illi uniuersi
[illegible] non [illegible] immo propter
[illegible] legem post euangelium non esse seruanda. Denique tante auctoritatis
fuit Petrus ut Paulus [illegible] scripsit. Deinde post annos iii. [illegible]
[illegible] et mansi apud eum diebus xv. [illegible]
post annos xiiii. ascendi iterum Ierosolimam cum Barnaba assumpto
[illegible] et contuli cum eis euangelium [illegible]
[illegible] non [illegible] euangelii [illegible]
et qui cum eo erant fuisset simulationem [illegible]
[illegible] his qui uidebantur ne forte in uacuum currerem aut cucurrissem [illegible]
[illegible] et non [illegible] Ne forte fidelium [illegible] uidere quod legem
putabant esse seruandam et [illegible] credendum in domino saluatore fide [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] Iherosolimis erat [illegible] Iacobo
cum gentibus edebat. Cum autem uenissent subtrahebat se et segregabat timens
eos qui ex circumcisione erant [illegible]
[illegible] adduceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum uidissem quod non recte
ingrediebantur ad ueritatem euangelii dixi Petro coram omnibus. Si tu cum iudeus sis
[illegible] gentes iudaizare. Nulli quod dubium est quod Petrus apostolus [illegible]
[illegible] auctor extitit [illegible]
[illegible] timor est [illegible]
[illegible] Cum autem uenisset [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] apud [illegible]

ne perderet de grege credentium. Paulus ergo apostolus Petrum [illegible]
de abolitione legis mosaice [illegible] ad simulationem ob timorem compulsus [illegible]
[illegible]
[illegible] Syria et Cilicia. [illegible]
in [illegible] erat ibi nomine Timotheus
filius mulieris iudee fidelis. patre autem gentili. huic testimonium [illegible]
[illegible]
[illegible] circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. sciebant enim
[illegible] beatus apostolus Paulus [illegible]
[illegible]
[illegible]
erat quia non fuerat circumcisus. [illegible]
[illegible] iudeos qui erant in illis locis. [illegible]
[illegible]
[illegible] iudeos [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
timore compulsus est facere quod nolebat. [illegible]
[illegible]
[illegible] conveniret. [illegible] ad comparationem [illegible]
Refert Lucas scriptor historie. cum venissemus ierosolimam libenter
susceperunt nos fratres. et sequenti die [illegible] Iacobum et omnes seniores [illegible]
[illegible] vides frater quot milia sunt in iudeis qui
crediderunt [illegible] et hi omnes emulatores sunt legis. audierunt autem de te quia
discessionem doceas a Moyse eorum qui per gentes sunt iudeorum dicens non debere
eos circumcidere filios suos. neque secundum consuetudinem ingredi. [illegible]
[illegible] multitudinem. audierunt enim te supervenisse. hoc ergo fac quod
[illegible] his assumptis sanctifica te cum
illis [illegible]
audierunt falsa sunt. sed ambulas et ipse custodiens legem. Tunc Paulus
[illegible] postera die purificatus [illegible] intravit templum. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] exercitus doctrinis [illegible] ... ut obtulerim sanctitati [illegible]
[illegible] legis [illegible] ... [illegible] iudeis ne scandali[illegible]
[illegible] illos ... crediderunt. [illegible] ... te uideri. Ut
[illegible] et iam [illegible] ... [illegible]
[illegible] non [illegible] ... [illegible] in [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... et destructores [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] iudeis xpiani et iudeis et gentibus [illegible]
[illegible] nescio quo gradu [illegible] est. Dicimus quod [illegible]
[illegible] et Petrus et Paulus [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... nec omnino
[illegible] ... [illegible]
[illegible] defendimus sicut tu scribis? Ad doctrinam [illegible]
[illegible] ... prudentia [illegible] ... [illegible]
[illegible] imprudentiam coherceret. qui Petrum et Paulum [illegible]
[illegible] ... [illegible]
et ea [illegible] ... que non fecerit. uel si fecerit [illegible] fecerit.
id in alio reprehendens quod ipse commisit. [illegible] ... ille [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... ad me [illegible] ... non enim [illegible] docendus [illegible]
[illegible] ... uideri ut [illegible] ... et [illegible]
[illegible] compassione [illegible] non simulante fallacie. Fit enim talis [illegible]
qui ministrat egroto, non cum se febres habere mentitur. [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] xpianus aut [illegible] non iudeorum [illegible] ... [illegible]
[illegible] ille [illegible] et legitimo tempore. quo [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... ut [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... sicut [illegible] ... [illegible]
[illegible] crediderint. non tam necessariam [illegible] ... salutis. [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... disputatione longissima [illegible] ... [illegible]
[illegible] non errauerit [illegible] qui ex iudeis crediderat [illegible]
[illegible] ... [illegible]

[illegible] aut no [illegible] [illegible]
[illegible] que ipse [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] compelleret iudaizare [illegible] est [illegible]
[illegible] iudei [illegible] legis mandata
custodiant [illegible] Paulus [illegible]
[illegible] ut paulus [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] synagogis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dulces [illegible]
[illegible]
[illegible] nobis incumbit necessitas ut [illegible] cum legitimis [illegible]
[illegible]
[illegible] christiani [illegible] nos [illegible]
[illegible] christianorum [illegible] audiat [illegible]
[illegible] paulus christianus aut [illegible] sacramenta reliquerat
[illegible] ille [illegible] et legitimo tempore [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] Iudei [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] contrario [illegible]
et [illegible]
[illegible] et [illegible] Et [illegible]

[illegible] ... [illegible]
[illegible] omni [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... non [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] de plenitudine eius nos [illegible]
gratiam pro gratia [illegible] lex per moysen data est. gratia aut et veritas per ihesum
[illegible] factum est. [illegible] gratia [illegible] ... [illegible] evangelium [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] testamentum novum [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] in lege dederat per moysen. testamentum novum evangelium [illegible]
[illegible] ut nequaquam in vetustate littere sed in novitate spiritus. [illegible]
[illegible] nomine nunc [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] nobis [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] et infra.
[illegible] ... [illegible] non
dispensatione ut [illegible] voluere maiores. [illegible] ut in [illegible]
[illegible] non [illegible] ... [illegible] doctrina [illegible]
[illegible] ego inquid dedi eis precepta non bona et iustificationes in quibus
non vivent [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] magis sub pedagogo, quam sub adulto domino hereditatem [illegible]
[illegible] non ideo [illegible] ... [illegible] emendaret.
[illegible] Quod [illegible] nollet, [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]

qui obseruent sabbatum · [illegible] ad re
piendum cum gratiarum actione · cum xiiij · die mensis primi agnum mactit
id uesperam · et tu hoc facis immo non facis · sic n. et ce xpianus et
[illegible] nos tuam sententiam reprobaris · et te
[illegible]
ne forsitan tu non crederemus immo non intellig[illegible]
frequenter cum in longissimo tractatu caret intelligentia · et dum non
sentitur ab imperitis minus reprehenditur · tu ludas et replicas · hoc
iudeorum paulus dimisit · quod maius habebant · Quod est maius in
[illegible] paulus dimisit [illegible] aliud [illegible]
[illegible] iusticie dei non sit [illegible]
de fide [illegible] rationem et [illegible]
mento [illegible] ordine [illegible]
in consuetudine [illegible] veritate salutis [illegible] . ac
[illegible] fuerunt [illegible]
[illegible]
gentes legis [illegible] · Has atque huiusmodi errores et [illegible]
[illegible] et ut [illegible] ut xpum suum faceret · didici
[illegible]
aut bona esse [illegible] · Obseruationes iudaicas legis · quas more patrio
[illegible] salutis necessitate ·
[illegible]
[illegible] affirmat [illegible]
[illegible] obseruatione [illegible]
afferre salutem · Nemo n. in differentia [illegible] bonum et malum · sicut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nec bonum nec malum e.
Cum omnis [illegible] · nec iusticiam habebis nec iniusticiam ·
Obseruare autem legis cerimonias non potest esse indifferens · sed aut bonum
est aut malum · Tu dicis bonum · ego assero malum · Et malum non solum
[illegible] qui ex iudeis [illegible] crediderunt · In hoc
nisi fallor loco [illegible] aliud [illegible] ad aliud [illegible] · dum n. metuis

[illegible]

... ipse uideris si nos ...
Non potest [illegible] luxuriosos ad frugalitatem adducere ... luxuriosum probasse
[illegible] ... publicanos ... [illegible]
... uera miseria et miseriorum deplorandi ... qui [illegible]
et amore legis apostolum ... [illegible] iudaeum. Nec multum interest
inter maiorem et minorem ... ergo et Petrum et Paulum timore fidelium
iudaeorum legis operasse, immo simulasse mandata. Tu autem asseris ... con
[illegible] clementer non mentientis affectu, sed compassionis affectu ... dum
ostenderet ... eos simulasse ... Illud autem ...
... [illegible] ... debuit ... iudaeus
... magis ... sicut ... non fuit uere iudaeus, nec
gentilis erit. Et sicut non fuit uere gentilis ... uere ...
... autem ... est ... tempore ... Christi. Et ...
[illegible] ... non ...
... [illegible] ...
[illegible]
[illegible]

esse mendacii qui sequor Christum dicentem: Ego sum via veritas et vita. Non potest
fieri, ut dictatus aliorum mendacio colla submittam. Neque [illegible]
[illegible]
[illegible] suscepit. [illegible] autem etatis ultime et pene decrepite [illegible] et
[illegible]
[illegible]
[illegible] Et si forsitan [illegible] aut ego [illegible]
[illegible] ad me [illegible] deferantur. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
plus habent quam in hebreo. Ubi autem asterisci, id est stelle [illegible]
[illegible] editione [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
legas. non [illegible] ut ab [illegible] editionem [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] transl[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible]
[illegible] post [illegible]
[illegible] aut [illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] explanavit [illegible]
[illegible]
[illegible] tertia theodotion [illegible] quinta [illegible] [illegible] nicopolitana.

[illegible] editionem [illegible] [illegible] et dud[um]
[illegible] [illegible] corpore [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] Et cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et hac lege [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] humanitatis [illegible] est in quo [illegible] [illegible] indulgere
[illegible] Ego enim non tam vetera abolere conatus sum, que lingue mee hominibus
emendata de greco in latinum transtuli, quam ea testimonia que a iudeis pretermissa
[illegible] corrupta proferre in medium, ut scirent nostri quid hebrea veritas con
tineret. Si cui legere non placet, nemo compellit invitum. Bibat vinum
vetus cum suavitate [illegible] [illegible]
[illegible] Ut possint illa intelligi que [illegible] manifestiora fiant. [illegible] aut
[illegible] interpretationis [illegible] [illegible] liber quem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] divinorum voluminum quos
[illegible] [illegible] [illegible] ad illos [illegible] lectorem mittendum
[illegible] Et [illegible] in novi testamenti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] plurimi lingue [illegible] [illegible] [illegible] possit
opere iudicare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible].
[illegible] hebreos [illegible] [illegible] quod si hebrei aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frequentius in mea [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illos [illegible] [illegible] [illegible] manifeste
[illegible] opinionis in meam calumniam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fabulas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] apud [illegible]
[illegible] omnium [illegible] memoriam [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ea quippe ciuitas erat iudeorum testimonium scripture. Verum autem
Inuectiua an malicia sit hoc in hebreis uoluminibus inueniebant [illegible]
greci et latini habitant. [illegible]
corrigere nolens post magnum periculum non remaneret sine plebe. Unde
et nobis uidetur aliquando et nos in non nullis falli potuisse. Dicis me in
[illegible]
Comes ubi dissonantiam [illegible] prope sacerdotium perdidisse. Et quod [illegible]
[illegible]
-nis meos, nequaquam dixisse me respondente [illegible]. Et forte [illegible]
ante annos [illegible] illis [illegible]
cornelio et asinio pollione, me hederam pro cucurbita transtulisse. Super
qua re in commentario Jone prophete plenius respondimus. Hoc tantum
nunc dixisse [illegible]
aquila cum reliquis hederam transtulerunt. id est kissos. In hebreo
uolumine ciceion scriptum habet, quam uulgo syri ciceiam uocant. Est
autem genus [illegible]
tum fruticem [illegible] absque [illegible]
[illegible] nec omnino
[illegible] Hoc ergo uerbum de uerbo disserere si [illegible] ciceion [illegible]
[illegible] nullus intelligeret. si cucurbitam [illegible] quod in hebreo non
habetur. hederam posui ut ceteris interpretibus consentirem. Sin autem
Iudei [illegible]
nisi hebreorum. Sed [illegible] et latinos [illegible]
est eos aut hebreas litteras ignorare, aut ad irridendos cucurbitarios
[illegible] uoluisse. Precor in fine epistole, ut quiescentem senem [illegible]
ueteranum militare non cogas. [illegible]
[illegible]
affricae frugibus Romana terra locupleta [illegible]
lectorem pauperculum, in angulo monasterii [illegible]

Explicit epistola beati augustini ad sanctum Jeronimum

[illegible]

Militiam nostram cum nos uocauerit in proprium regnum et gloriam [illegible]
[illegible] et rogo, ut hoc quod ad te scribo [illegible] frater Jeronime [illegible]

[illegible]

ione ē vasz dei anima . Si n. hoc est . omnino incommutabilis et incō [illegible]
[illegible]
et aliquid ī se mutet ipsa, uel inciperet hre quod nō habeat, uel desineret
[illegible] habebat [illegible] ad ipsā eos affectiones pertinet . Dictio autem [illegible]
[illegible]
[illegible]
et turpitudinem quā uidimus nequissimus hominibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
aliqua causa corporalibus egrotare nō posset . Nā q̄ uere incommutabilis
et incorruptibile ē, nullo prorsus accessu commutari uel corrumpi posset [illegible]
Alioquin nō achillea tantum sicut fabule ferunt . sz omnis caro esset in
vulnerabilis, si nullus ei casus accidisset . Non e. ita natura [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
principiis . sz ne uerbi controuersiam uel superfluo uel merito faciamus . cum
cū de re constat nō est opus certare de nomine . Si corpus est omnis
substantia uel essentia, uel si quid aptius nuncupatur, id quod aliquo modo est
[illegible]
si prime incommutabilis et ubique tota est . corpus est anima . cum tale aliquid
ipsa nō est . Porro si corpus nō est, nisi quod per loci spatium aliqua longi
tudine latitudine altitudine ita sistit [illegible]
parte maiorem locum occupet . et breviore breviore minor sit [illegible]
quam in toto . nō est corpus anima . Per totum quippe corpus quod animat nō locali
diffusione, sz quadam uitali intentione porrigitur [illegible]
tota simul adest, nō minor in minoribus . et in maioribus maior
[illegible]
[illegible] aliud quod in corpore etiam nō totum sentit . tamen tota sentit . Nā
cum exiguo puncto in carne uiua aliquid tangitur . quamuis locus ille nō
solum totius corporis nō sit . sz uix in corpore uideatur, animam tamen totam
nō latet . Neque id quod sentitur per corporis tota loca discurrit . [illegible]
tantum sentitur ubi fit . Unde ergo ad totam mox peruenit [illegible]

reatum quod per baptismum in infante solvatur. Quod si pace sit tua [illegible] id non sapere scirem, nequaquam hoc abs te quaererem, aut quaerendo [illegible]
[illegible] quia tenemus de hac re firmam catholicam fundatissimae fidei [illegible] omnium vaniloquia redarguens [illegible]
[illegible] in opere tuo [illegible] infans [illegible]
[illegible] terram. Deinde adiunxisti [illegible] similitudinem [illegible]
[illegible] et liberatus [illegible] Ionam prophetam [illegible] hoc [illegible]
[illegible] perire [illegible]
[illegible]
[illegible] oportebat [illegible] in illa aetate [illegible]
[illegible] liberari. Ego quidem animam aliquo [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] opiniones de animae incarnatione [illegible] ex illa [illegible] primo homini data [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vera est non impedit [illegible]
[illegible] agebam [illegible]
[illegible] conantur iudicare. Id est [illegible] manichaeos
[illegible] nihil audierim [illegible]
similes blasphemias fabulantur. Ideo quintam opinionem non addidi.
[illegible] in tua epistola inter alias commemorasti, ne aliquam praeterirem. [illegible]
[illegible] interrogatus [illegible] religiosae memoriae viro [illegible]
[illegible] gratissimo Marcellino. [illegible] non sit pars dei. Primo quia non de
incarnatione eius [illegible] quaeritur in hac quaestione. Deinde quia hoc sentiunt
[illegible] ut creatorem incapabilem immutabilemque naturam, a [illegible]
[illegible]
[illegible] tribuunt, ipsam bonum dei [illegible] ex parte [illegible] corruptam et
[illegible] et ad peccandum necessitatem perductam esse contendunt. Hoc itaque ex
[illegible] opinionis errore [illegible] reliquis opinionibus quae non sit
eligenda [illegible] desidero. Quaecumque enim eligenda est absit ut impugnet
[illegible] fides [illegible] omnem animam [illegible] infantis [illegible]
[illegible]
[illegible]. Proinde ne longum faciamus, hoc [illegible]

[illegible] vitam [illegible] memoria [illegible] modo [illegible] . [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Inqua [illegible] commemora
[illegible] facere dignatus es [illegible]
[illegible] ipsas melius possim explicare [illegible] . [illegible]
[illegible]
[illegible] . Nam [illegible] nostro , tamen [illegible] de hoc [illegible] cognouerit con
[illegible] meraz . [illegible] me [illegible] noluit . [illegible] etiam si [illegible]
[illegible] agere [illegible] non omnino [illegible] possit . nisi [illegible]
[illegible] respondere maluissem . Credo ne super [illegible] labora
res [illegible] ego [illegible] optime [illegible] quod ille quesierat . [illegible]
[illegible] ut illa [illegible] etiam mea sit [illegible] nullum [illegible] . [illegible]
. [illegible] ut ea docerem [illegible] non [illegible] didici . [illegible] doceaz . Nam [illegible]
[illegible] multi a me flagitant . [illegible] me , sicut alia multa , et hoc [illegible]
[illegible] . Et fortasse [illegible] in os meum uerecundantur . tamen apud [illegible]
[illegible] . [illegible] magis [illegible] et hoc ignoras . Quod [illegible] dominus [illegible]
[illegible] erat [illegible] nostri [illegible] . [illegible] etiam
[illegible] magistrum [illegible] fortasse [illegible]
me docere [illegible] . me autem [illegible] magnum audire [illegible] uolut ma
[illegible] delectat audire . [illegible] enim [illegible] dicent [illegible] pastoris
[illegible] . Vos autem nolite uocari [illegible] . [illegible] enim magister [illegible]
[illegible] historiaz . nec [illegible] et [illegible] priore [illegible]
[illegible] petrus [illegible] . [illegible] uerum dicatur . illo donate
[illegible] ipsa dicatur . [illegible] ideo adhuc ista nescimus . et [illegible] orando . neque
legendo . neque cogitando . et [illegible] inuenire [illegible] . ut [illegible]
[illegible] doctores [illegible] caritate doceamus . [illegible] humilitate [illegible] .
[illegible] ipso [illegible] docere . [illegible] teneam . et [illegible] singillatim [illegible]
[illegible] fiunt . [illegible] pertinent , ut [illegible] sacramento
[illegible] . [illegible] in ada [illegible] est magnum [illegible] . [illegible]
[illegible] ita [illegible] obligantur alieno , [illegible]
[illegible]
[illegible] damna tot [illegible] [illegible]

eis posset gratia baptismi subvenire. Hoc quod dicam nulla quam in innocentium parvulorum [illegible] sacramenti [illegible] damnantur si novae creaturae nullo suo praecedente peccato sed voluntate creantis singulae singulis [illegible] -dis ille creavit et dedit. qui utique noverat quod unaqueque earum nulla sua culpa sine baptismo christi de corpore fuerat exitura. Cum igitur neque de deo possimus dicere quod vel cogat animas fieri peccatrices vel puniat innocentes. neque negare fas nobis sit eas quae sine sacramento [illegible] [illegible] in damnationem [illegible] ista opinio defenditur qua creduntur animae non ex illa una primi hominis fieri omnes. sed sicut illa una uni. ita singulis singulae. Cetera vero quae adversus istam opinionem. facile puto me posse refellere. sicut est illud quo eam quidam putant urgere. Quomodo consummavit deus omnia opera sua usque sexto die. et septimo requievit. si novas adhuc animas creat. Quibus si dixerimus quod ex evangelio in supradicta epistola posuisti. pater meus usque nunc operatur. Respondent. operatur dictum est institutas administrando. non novas [illegible] legitur consummasse deum omnia opera sua. Nam et quod scriptum est [illegible] -nandis. non ut ea quae non erant fierent. a quo opere faciendo requievit. [illegible] consummavit omnia. quia ante iam cuncta [illegible] facienda. [illegible] quae non erant. [illegible] ex his quae iam erant. creator et factor [illegible] -pus. et praeterea est usque modo operatur. quod genesis non posset evangelio contra- [illegible]. Verum his cum hoc ideo dicunt. ne credatur modo deus [illegible] illa una novas animas quae non erat facere. sed ex illa una quae iam erat ea creare. vel ex fonte aliquo quasi thesauro quodam quem tunc fecit earum mittere. facile respondetur etiam illis sex diebus multa deum creasse ex [illegible] terra vel arbores. [illegible] quae non erant tunc fierent [illegible] animal. Et bene intelligitur ab his operibus requievisse quae non erant et [illegible] creasse. ne ultra quae non erant crearentur. [illegible]

[illegible] generaliter traps [illegible]

[illegible] organum ornatus [illegible]

[illegible] nos ista veniret non [illegible]

[illegible] solemnes preciosi mulceremur. Non. n. [illegible]

[illegible] ata didiceras deus est [illegible] numero [illegible]

[illegible] Unde musica . i . scientia [illegible]

[illegible] et magne [illegible] mortuibus rationales [illegible]

[illegible] homo [illegible] carminis novit [illegible]

[illegible] ouat . ut [illegible]

[illegible] currat et rapiat . Quia magis deus [illegible] sapientia [illegible]

[illegible]

[illegible] venium [illegible] mirabilium cantico . ut brevius [illegible]

[illegible] vergatur [illegible]

[illegible] totus [illegible]

[illegible]

o modo credi cogant animam humanam immortalem ideo esse, quamvis eius
tempora sit creatus non movet fidem veram. Ut enim alia taceam, cepit esse ipsa
immortalitas carnis Christi, que tamen iam non moritur, et mors illi ultra
non dominabitur. Illud vero quod in libro adversus Vicentium posuisti nescio unde
[illegible] eidem dare animam adulterinis conceptibus [illegible]
[illegible] a [illegible]
alias quasi adergastula huiusmodi puniri posse peccatum. Non me movet
multa cogitantem quibus hec possit calumnia refutari. Et quod tibi
respondisti non esse meum sementis vitium, quod furto dicitur [illegible] propaga-
[illegible] frumenta furatus est. Nec ideo terram non debuisse germina
sua semina confovere, quia sator immunda ea proiecerit manu, elegan-
tissima similitudo est. Quam et antequam legerem, nullas in obiectio-
[illegible] fieret [illegible] done faciebat angustias generaliter [illegible]
[illegible] multa bona deum facere etiam de vitiis malorum [illegible]
animalia [illegible] ut habeat deum prudentem magis [illegible]
derivare, [illegible] laudem creatori [illegible]. Ergo magis creature
non cuilibet animali sed homini. Si autem causa creandi queritur, nulla
citius et melius respondetur, quam quia omnis creatura dei bona est.
Quid dignius quam ut bona faciat bonus deus, quem nemo potest facere nisi
[illegible]
[illegible] sicut illa bona similis fieri. [illegible]
[illegible] parvulorum [illegible]
[illegible] invenio. Non [illegible]
[illegible] dampnatio que nec [illegible]
[illegible] sine christiano [illegible] sacramento. [illegible]
[illegible]
[illegible] languescunt [illegible]
[illegible]
[illegible] ab immundis spiritibus. Demonstrandum est [illegible]
[illegible] mala causa [illegible]. Non enim [illegible] est, aut ista
ignorante deo fiunt, aut eum non posse [illegible] facientes, aut iniuste
ista vel facere vel permittere. Numquid [illegible] sicut animalia irrationabilia [illegible]
[illegible]

[illegible] … pena punire-
[illegible]
[illegible]
[illegible] … dictum apparet [illegible]
[illegible]
[illegible]

sunt doloribus ac mortibus flagellantur. Cur ista non fiant, quando omnia transacta
pro nihilo erunt in quibus facta sunt, et pro quo autem facta sunt aut meliores erunt
si temporalibus incommodis emendati rectius elegerint vivere [illegible] aut excusationem pro
futuri iudicii supplicio non habebunt si vite huius angoribus ad eternam vitam
desiderium convertere noluerint. Nescio autem nescio quid parvulis de quorum cru-
ciatibus duritia maiorum contunditur, aut exercetur fides, aut misericordia
probatur. Nescio ergo nescio quid ipsis parvulis in secreto iudiciorum suorum bone
compensationis reservet Deus. Quamvis enim nichil recte fecerint, tamen nec peccantes
aliquid ista perpessi sunt. Non enim frustra etiam infantes illos, qui cum dominus noster
Ihesus Christus necandus ab Herode quereretur, occisi sunt, in honore mar-
tirum receptos commendat ecclesia. Hec tunc dixi, cum hanc ipsam de qua nunc
agitur vellem communire sententiam. Sicut enim paulo ante commemoravi, quamlibet
illarum de anime incarnatione quatuor opinionum vera esset, inculpata
[illegible] et adversus peccatorum societate firmissima ratione
[illegible] posse [illegible] et repudiari [illegible]
[illegible] intentionis meo, qui tunc agebam non pertinebat. [illegible] quid autem [illegible]
[illegible] distulisse quamquam illarum forte [illegible]
me anxissimo fieri. Quando [illegible] omne ad quod agebam [illegible]
[illegible] nolo ei possit rationem recte
eligere ex omnibus. Et [illegible] ipse de qua nunc agimus de [illegible]
commemoravi de illo libro [illegible]
non video. Nam velut firmamentum [illegible] illud est [illegible] ibi [illegible]
[illegible] parvulis de quorum cruciatibus duritia maiorum contunditur [illegible]
exercetur fides, aut misericordia probatur, [illegible] nescio [illegible] ipsis
parvulis in secreto iudiciorum bone compensationis reservet deus. [illegible]
non immerito [illegible] qui [illegible] pro nomine [illegible] tale
nichil etiam [illegible] patiuntur [illegible] sacramento [illegible]
sine societate [illegible] mediatoris, liberari a damnatione non possunt. [illegible]
possit eis etiam [illegible] mala quam hic [illegible]
compensatio illa prestari. Nunc autem [illegible] non possit absolvi [illegible] dicis
[illegible] ridebatur, qui [illegible] christiane [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ... [illegible] respondi ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] damnatione cor-
[illegible] qui sine examine ullo ex hac uita emigrant. tunc aliquid dicitur
[illegible] nec [illegible] nunc agitur [illegible] ut omittam et [illegible]
[illegible] tempore [illegible] nec transacta [illegible] numquid [illegible]
[illegible] possumus quod per hominem unum mors et per unum hominem [illegible]
[illegible] sicut in adam omnes moriuntur. sic et in christo omnes uiuificabuntur.
[illegible] animarum [illegible] generantur [illegible] eludunt [illegible]
[illegible] in mortem [illegible] nemine [illegible] in christo [illegible]
[illegible] et nemine [illegible] in mortem [illegible] hoc est [illegible] omnes
[illegible] hominis per primam hoc est [illegible] generationem [illegible] ad adam.
[illegible] hominem [illegible]
[illegible] peruenit. Illud quod dictum est [illegible] omnes [illegible] omnes. [illegible]
[illegible] moriuntur non nisi in adam moriuntur. ita omnes qui uiuificabuntur non
nisi in christo uiuificabuntur. Ac per hoc quisquis non dixerit [illegible]
[illegible] uiuificari non posse nisi in christo. [illegible] fidei [illegible]
[illegible] christo [illegible]
[illegible] per [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] Ubi [illegible] ad baptismum
paruulos festinatur et curritur. Ac [illegible] credatur aliter eos in christo
uiuificari omnino non posse. Qui autem non uiuificatur in christo [illegible]
[illegible] damnatione maneat de qua [illegible] apostolo. [illegible] delictum in
omnes homines ad condempnationem. [illegible] paruulos nasci et
omnis [illegible] et ipse [illegible] disputans et [illegible]
sicut paulo ante commemoraui [illegible]
[illegible] non loquor. [illegible] non [illegible] huius [illegible]
[illegible] singulos [illegible]
[illegible] aetate [illegible] damna [illegible] ita [illegible]
[illegible]
[illegible] et ipsi [illegible] et [illegible]
[illegible] incorruptionis [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] nulla

pertinuit potent separare. Caro non est non resurget in xpo. nec propterea ante mortem illius carnem. Hanc opinionem numquam audivi nunquam legi. Sed plane audivi et credidi, propter quod et locutus sum. quia veniet hora qua omnes qui in mo-numentis sunt audient vocem eius. et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. ipsa est de qua dicitur et plurimum hominum resurrectio [illegible] ipsa est qua vivi omnes vivificabuntur. Qui autem mala egerunt, in resurrectionem iudicii. [illegible] bonum vel male [illegible] videtur [illegible] sed pro certo eorum ideo non [illegible] quia nec boni aliquid fecerunt nec mali. nec [illegible] resurrectura est [illegible] gratia illo [illegible] in qua nichil bonum vel male agere potuerunt. si autem illi [illegible] eorum resurgent. [illegible] eos qui bona egerunt, et quos et illi resurrecturi sunt, et [illegible] eorum qui mala egerunt [illegible] aliquos homines [illegible] pa [illegible] in resurrectionem vite [illegible] resurrectionem iudicii [illegible] ipsi nomine [illegible] -mus cuius [illegible] [illegible] [illegible] suas [illegible] [illegible] baptizandi [illegible] [illegible] baptizari posse [illegible] contra [illegible] aliquam opinionem ubi [illegible] fortasse non [illegible] [illegible] nemo [illegible]

[illegible]

... [illegible] ... fingere. Et tamen scriptum est ... in mundum ... [illegible] ... ideo vi-

tam vos animam hoc loco ostendere ... aliquid esse. Sicut ergo ... [illegible]

... [illegible] ... opinioni ... [illegible]

quod de Ecclesiaste positum est. Et tunc convertetur pulvis in terram sicut fuit et spiritus

convertetur ad dominum qui dedit illum. Istam confirmat sententiam qua eam volumus

... [illegible]. Plus enim hoc suffragatur eis qui opinantur ... omnes animas. Nam

sicut convertitur in terram pulvis in terram sicut fuit, et tamen caro de qua est

... [illegible] ... sicut ... [illegible]

homo factus est, sic et spiritus ... illius hominis spiritu propagatus, non tamen

deo redditur sed ad dominum qui illi datus est. Verum hoc testimonium

ita prospere sonat ut non omnino huic opinioni quam defendi volo videatur

esse contrarium ... [illegible] ... prudentiam ... nec tamen ... hinc ...

... angustiis me conaris eruere. Nam licet nemo faciat optando ut

verum sit quod verum non est, tamen si fieri posset optarem ut haec opinio vera esset, sicut

opto ut ... abs te liquidissime ac invictissime defendatur.

... [illegible] ...

... [illegible] ... ideo multi opinantur ... Nam ...

... [illegible] ... obedientes ... qui mittuntur ...

... [illegible] ... non baptizati ... puniuntur. Eadem ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... liberare ...

... [illegible] ... liberet ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... ut ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... Qua opinione ... cogitari possit ignoro

... [illegible] ... debeamus ...

... [illegible] ... flammas ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... opinio ... omnes

... [illegible] ... Ista de qua nunc agimus ... [illegible]

defendatur ut sit non tam nova [illegible] quamvis aut deponere [illegible]
[illegible]
[illegible] minime [illegible] propter [illegible]
[illegible]
[illegible]
illa [illegible] In his quantum ad me attinet, etiam non deputatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ignorare / non metuerem / ne aliqua [illegible] opinionum / contra illud
[illegible] firmissima [illegible] fide [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nec parvulos homines recentissime natos a damnatione credit nisi
per gratiam nominis Christi, quam suis sacramentis commendavit, posse
liberari.

Jeronimus augustino.

6 Venerabili pape augustino Jeronimus. Virum venerabilem fratrem meum
[illegible] presbyterum et sui merito et te iubente suscepi. Sed incidit tempus
difficillimum [illegible] mihi tacere melius fuit [illegible] ita ut nostra studia cessa-
rent [illegible] canina exerceretur facundia. [illegible] duobus
[illegible] quos meo nomini dedicasti, eruditissimis et omni eloquentie
[illegible] respondere non potui, non quod [illegible] in illis reprehen-
dendum putem [illegible] unusquisque in suo sensu abundet [illegible]
[illegible] certe [illegible] et sublimi ingenio
de sanctarum scripturarum hauriri fontibus a te positum atque dissertum est. Sed quaeso
reverentiam tuam [illegible] me tuum laudare ingenium.
[illegible] eruditionis causa disserimus. Ceterum emuli et maxime
heretici [illegible] viderint, de animi calumpniabuntur
rancore descendere. [illegible] decretum est te amare, te suspicere, colere, mirari
[illegible] defendere. [illegible] et in dialogo [illegible]
[illegible] recordatus sum [illegible]
[illegible]
[illegible]

vulpa moritur. Sancte ac venerabiles filie tue Paula et Eustochium. Cu-
[illegible] ... [illegible] dignus [illegible] ... [illegible]
dines tuas. Omnes [illegible] fratres a nobis in domino salvatore in fine conti-
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... et Marco [illegible] ... non [illegible] ...
[illegible] ... [illegible] est ... [illegible]
[illegible] ... amen.

It. Ieronimus augustino.

M[illegible] ... pax ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] eandem non ha-
beant libertatem. Sancti fratres qui cum nostra sunt parvitate. Precipue [illegible]
[illegible] ... suppliciter te salutant. Dominum meum Alipium
et dominum meum Evodium ut nomine meo salutes precor. [illegible]
[illegible] ... nec Ieremie vult aud-
ire ... [illegible] ... ut moriatur in [illegible] ... ibi ser-
vitute pereat sempiterna.

Incipit epistola ... Ieronimi ad patrem augustinum.

D[illegible] ... sancto et beatissimo pape augustino. Ieronimus in xpo
salutem. Cum a sancto fratre nostro sollicite quererem quid ageres. reperitum
[illegible] ... audivi. Porro cum tuas litteras non ... [illegible]
[illegible] ... de africa [illegible] ... Itaque [illegible] tibi [illegible]
[illegible] ... simul [illegible] obsecro ut ignoscas
pudori meo. [illegible] ... negare non potui. Nec
[illegible] ... et [illegible] ...
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... et de tempore [illegible]
[illegible] ... ad nos [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... te salutant. et [illegible] ... [illegible]

precipue [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] simul per [illegible] incolumem te, et memorem mei, Christus deus noster tueatur omnipotens, domine vere et beatissime papa. Si legeris novam explanationem in Jonam [illegible] ridiculam cucurbite non recipias questionem. Si autem amicus qui me prior gladio petiit stilo repulsus est, sit humanitatis tue atque iustitie accusantem reprehendere, non respondentem. In scripturarum si placet campo, sine nostro invicem dolore ludamus. 7

Epistola augustini ad Jeronimum.

Domino dilectissimo et in Christi visceribus honorando sancto fratri et compresbytero Jeronimo Augustinus in domino salutem. Iam pridem tue caritati prolixam epistolam misi, respondens illi tue quam per sanctum filium tuum Asterium, nunc non solum fratrem verum etiam collegam meum, misisti [illegible] pervenire meruit adhuc nescio, nisi quod per [illegible] fratrem Firmum scribis: si ille a me primum gladio petitus stilo repulsus est, sit humanitatis tue atque iustitie accusantem reprehendere, non respondentem. Ex hoc uno [illegible] indicio [illegible] legisse te epistolam meam. [illegible] tantam [illegible] amicitia [illegible] fama [illegible] gaudebat. [illegible] germanitatis [illegible] agnovisse non [illegible] [illegible] humana [illegible] caritate [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] litterarum mearum [illegible] hoc me [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in scripturarum campo, sine nostro invicem dolore ludamus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dicendum est ludimus. ... [illegible] ... colloquimur. Quae
... ac difficile. ... obsecro te, quo ista modo assequi valeam?
ut cum forte ... movet quod nobis certe non tantum acrioribus sed etiam tardioribus
intelligentiis non apertum est ... conamur asserere ...
... liberiore dicimus, non incidamus in suspicionem pue-
rilis iactantiae ... nomen famamque nostram illustres accusando quaerimus.
Et si forte aliquid ... asperius ... quod tolerabile fiat leni-
ore ... confundamus eloquio ... pungere videamur. Nisi
forte ille modus est quo utramque vitemus ut ... suspiciones caveamus,
si cum amico doctiore sic disputemus ut quicquid ei videtur nostrum sit approbare
ne auctoritate ... fuerit vel ... blandiri ... sine nullo ...
timore offensionis tamquam in campo luditur, sed mirum si nobis non illuditur.
Ego enim fateor caritati tuae solis eis scripturarum libris qui iam canonici ap-
pellantur didici hunc timorem honoremque deferre ut nullum eorum aucto-
rem scribendo aliquid errasse firmissime credam. Ac si aliquid in eis offendero
litteris quod videatur contrarium veritati, nihil aliud quam vel mendosum esse co-
dicem vel interpretem non assecutum esse quod dictum est vel me minime intel-
lexisse non ambigam. Alios autem ita lego ut quantalibet sanctitate doctrinaque
praepolleant, non ideo verum putem quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi vel
per illos auctores canonicos vel probabili ratione quod a vero non abhorreat
persuadere potuerunt. Nec te mi frater sentire aliud existimo; prorsus
inquam non te arbitror sic legi tuos libros velle tamquam prophetarum et apostolorum, de quorum
scriptis quod omni errore careant dubitare nefarium est. Absit hoc a pia
humilitate et veraci de temet ipso cogitatione, qua nisi esses praeditus,
non utique diceres: Utinam mereremur complexus tuos et collatione mutua
vel doceremus aliqua vel disceremus. Quod si tu de te ipso considerans vere et non
simulate non fallaciter dixisti, credo ... quanto aequius est me credere
apostolum Paulum non aliud sensisse quam scripsit, ubi ait de Petro et Barnaba:
Cum viderem quia non recte ingrediebantur ad veritatem evangelii, dixi Petro
coram omnibus: Si tu, cum Iudaeus sis, gentiliter et non Iudaice vivis, quem-
admodum cogis gentes iudaizare? A quo enim certus sim quod me scribendo vel
loquendo non fallat, si fallebat apostolus filios suos, quos iterum parturie-
bat donec Christus in eis formaretur ... [illegible]

aute scribo vobis, ecce coram deo quia non mentior. non tamen veracitati san-
ctae [illegible] iudicio [illegible]
[illegible] non obviam [illegible] cogitare [illegible].
[illegible] sanctius est credere paulum aliquid non vere dixisse, quam petrum
non recte aliquid egisse. Hoc si ita est [illegible] absit [illegible] credere
[illegible] evangelium [illegible]
librum [illegible] adhuc deo [illegible] non electum et [illegible]
[illegible] uxorem alienam commisisse adulterium. et [illegible]
[illegible] homicidium. Immo [illegible]
et celesti auctoritatis culmine collocandam de veritate [illegible]
[illegible] legam [illegible] approbator vel emendator.
[illegible] veracitas [illegible] humana [illegible]
[illegible] aliquam [illegible]
una [illegible]
[illegible] tutissima [illegible]
[illegible] detorquere non possunt falsa et
[illegible]
[illegible] Quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
prudentia tua [illegible] malitiae illorum [illegible]. Si non [illegible]
[illegible] falsa [illegible] apostolos falsa scripsisse dicam. [illegible]
[illegible] paulus [illegible]
[illegible] amico [illegible]
[illegible] divinarum scripturarum
ad nostram fidem aedificandam memoriae [illegible]
[illegible] auctoritatis [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
non [illegible] nomine [illegible]
[illegible] non recte praedicabatur. [illegible] quod

facere non debebat. Et si tale aliquid paulus iam fecerat correptum [illegible]
[illegible] nostris [illegible] correptionem non potuisse negligere. [illegible]
mendaciter aliquid in sua epistola posuisse. Et in hoc ut incepta qualibet
[illegible] in illa in qua [illegible] aut [illegible] nobis, ecce coram deo
quia non mentior. Ego quidem per illud [illegible] credo, ut [illegible]
[illegible] paulum [illegible]
[illegible] non recte [illegible] omnes [illegible]
[illegible] in [illegible] sacramentis [illegible]
[illegible] antiochie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] legitima illa celebranda [illegible]
[illegible] per sacramenta [illegible] salutem [illegible]
[illegible] in umbris [illegible]
[illegible] videretur.
[illegible] auditum [illegible] dispensationem [illegible]
[illegible] credentes [illegible]
[illegible]
[illegible] quot [illegible]
[illegible] et [illegible] emulatores [illegible] legis [illegible]
[illegible] dispensationem [illegible] Non [illegible]
[illegible] et iacobum [illegible] ut [illegible] falsa [illegible]
[illegible] emulatores [illegible] ne
[illegible]
que per moysen [illegible] fuerant ministrata. [illegible] de paulo [illegible]
non ille [illegible] intelligebant quo [illegible] fidelibus [illegible]
[illegible] auctoritatem [illegible] et [illegible]
non [illegible] ad [illegible] salutem, [illegible] et [illegible] baptismi [illegible]
[illegible] ministrabantur. [illegible] de paulo [illegible]
[illegible] evangelio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in lege [illegible] Et [illegible]

iudicat et per simulationem carere mouentur [illegible] in animo [illegible] iudicatorie
damnore [illegible] · cui falso iminationis [illegible] cognouit deuitare
non posset quam ut ea ipsa celebraret quae damnare eaque [illegible] uidebatur
atque ita crederet · ne uideretur aboleo tamquam nepharia [illegible]
nec gentiles ad ea tamquam aduersa compellendos · [illegible]
sic separaret, quemadmodum de illo audiuerat. et ideo [illegible]
-[illegible], ut actione simulata, quia posset occultare [illegible]. Non enim dixit
Iacobus et ceteri eos · Et putabunt omnes quia quae de te audierunt falsa sunt.
[illegible] in ipsis Ierosolimis apud eam [illegible] ne quasi gentes co-
-geret iudaizare · Non autem [illegible], ne umquam iudeos [illegible]
prohiberet · Cum ergo in tempore tam doctrina christiana non cogeret · [illegible]
[illegible] deberent · [illegible] in antiochia simulatio-
-ne gentes cogebat iudaizare [illegible]
[illegible] quae in lege [illegible] non [illegible] · cum
[illegible] constringebat, paulus libere dicere affirmare quod in [illegible]
[illegible]
[illegible] ierosolimitani [illegible]
[illegible] cum paulus uolebat non timide obiurgare [illegible]
[illegible] quod parui [illegible] nouerat eas quoque in eo [illegible] euangelium
[illegible]
[illegible]
[illegible] negaret [illegible] fuisse eas
petrus que et plurimos [illegible] · Non itaque hic [illegible]
[illegible]
illa omnia simulatione gerebantur tamquam [illegible]
[illegible] putabant [illegible]
[illegible] non posset · Ergo et timotheum [illegible] circumcidit [illegible] · et
maxime cognatos ex matre [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] · Quod ipse [illegible]
significat [illegible] · [illegible] qui [illegible]

[illegible] caperet [illegible]
ut si fuerit [illegible] et ex ea libertate fuit peccatum qua [illegible]
[illegible] sacramentum nec [illegible] debet [illegible] debet [illegible]
[illegible] disputationes [illegible]
[illegible] media diximus [illegible]
[illegible] et negaremus [illegible] observare [illegible]
[illegible] Si autem [illegible] ut [illegible]
[illegible] nos observare cogamur. Si autem malum non [illegible]
[illegible] philosophorum
[illegible] disputationes [illegible]
[illegible] Quorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] falsa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mala [illegible]
[illegible]
non [illegible] mala [illegible] non talia ut illos [illegible]
aut [illegible] bonum non [illegible] benigna similitudo [illegible]
[illegible] orientalis [illegible]
[illegible] Quod [illegible]
[illegible] multa et [illegible]
[illegible] et [illegible] Si autem non [illegible] malum [illegible]
[illegible] orientis et multo maiorem orbis [illegible] qua
[illegible] placet [illegible] ut [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] legimus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] oportebat impleri [illegible]

[illegible] remanserit illa [illegible] legenda [illegible] tantum ad intelligentiam [illegible]
non aut[em] [illegible] [illegible] [illegible] expectandum est ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
non illas umbras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
omnes illa [illegible] opinionum umbrare [illegible] [illegible] ad commendationem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] non esset [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] velut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

Simulando agere nolunt presumere cum in sancta dicit Dominum et alios [illegible]
[illegible]
me putaverunt illo observatione aprilis custodire [illegible] diabolica
[illegible]
promittam [illegible] et [illegible] dum [illegible] amplius [illegible]
[illegible] corporis [illegible] autem [illegible]
[illegible] non autem [illegible] nob
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sepulturae [illegible] fratres [illegible] mea [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] principum [illegible]
[illegible]
[illegible] mea [illegible] hoc non [illegible]
[illegible]
[illegible] et hoc [illegible] et legem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in illud de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et addo [illegible] non [illegible]

simulate · cum [illegible] diaboli [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] obseruationes iudaicas [illegible] · quas [illegible]
detestanda · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non causa [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fallant [illegible] non obseruat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] prudentes [illegible]
[illegible] putabant [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in lege [illegible]
[illegible] in lege [illegible]
[illegible] legitima [illegible] a quo mandata [illegible] obseruabat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] alia [illegible]

[illegible] et cetera huiusmodi. Haec per ipsum omnia que dixit lex. non accepistis [illegible] nisi ut rem [illegible] operare debere atque congruenter maxime illustrarentur [illegible] legem dicit esse sanctam. et mandatum sanctum et iustum et bonum. [illegible] prohibuit. Quod ergo bonum est in sacris mortuis abstulit. Superius [illegible] a peccato [illegible] et mortis. Mandatum [illegible] promulgatum est. [illegible] mors alia [illegible] subintravit. ut abundaret delictum. [illegible] cum quod de dispensatione gratie [illegible] quod ista [illegible] veluti integre ait. [illegible] ergo lex [illegible] atque [illegible] prodigandi [illegible] veritatis [illegible] dictum est [illegible] dum [illegible] [illegible] et prodigere quos [illegible] fuit [illegible] [illegible] non intelligendo [illegible] ad facienda dei precepta [illegible] de suis viribus superba elatione presumunt. plenitudo enim legis caritas. [illegible] gratia est explicande [illegible] fortius [illegible] voluminis [illegible] debetur [illegible] illud quod lex ait non accipiunt. [illegible] humana infirmitas gratia dei adiuta non fuerit [illegible] prevaricatores [illegible] dampnat. Celebrat [illegible] [illegible] illa [illegible] precepta sunt [illegible] [illegible] innocentie [illegible] aduocat [illegible] non tamen ideo fuerant [illegible] gentium [illegible] fugienda omnia [illegible] iam [illegible] [illegible] [illegible] paulum [illegible] qui [illegible] veneraverunt. [illegible] cum honore sepulta sunt [illegible] omnibus [illegible] de ferenda. Hoc autem quod dicis non dispensatione ut mi vocare [illegible] quid [illegible] [illegible] Aut enim hoc est quod ego appello officiosum mendacium; ut hec dispensatio sit officium. [illegible] mentiendi. aut quid aliud sit omnino non video; nisi forte addito nomine dispensationis fit ut mendacium non sit mendacium. Quod [illegible] non [illegible] officiosum mendacium de fendendum [illegible] nomen [illegible] movet. et non [illegible] est. [illegible] libros [illegible] officiis. Quod Ambrosius noster non timuit. qui omnia quosdam libros utilium preceptionum plenos de officiis voluit appellare. [illegible] officiose mentiatur. [illegible] est [illegible]

dispensative approbandus? Rogo te mentiatur ubi legerit aut scriptor [illegible]
-tat. quia et in hebr. magna questio est. sit ne aliquem mentiri [illegible] hom
inum uero, ut uerum scriptam [illegible] est. sit primo uerum est est. non non.
[illegible] uni fide [illegible] omnes [illegible]
alia [illegible] est eligat quod uolunt. [illegible] estimat. [illegible]
[illegible] auctoribus [illegible] et maximum [illegible]
credatur ab [illegible] ne dispensatores [illegible]. [illegible] magnum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de fide [illegible]
[illegible] non falsitatis. [illegible] uerum [illegible]
[illegible]
[illegible] quod a paulo fiebat [illegible] libertate
[illegible]
[illegible] exemplum [illegible] non dedignaretur
[illegible]
[illegible] minores [illegible] defendendum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] libertatis in paulo. et [illegible] simulationis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fallacia [illegible]
[illegible] sacramenta tractare. flagitas me. ut aliquem [illegible]
[illegible] quondam. [illegible] pluresque no
minatim commemoraui. qui te meo quondam [illegible]
[illegible] reprehendo errantem [illegible]
ego fateor [illegible] legi. sed cum sint ferme [illegible]
auctoritates [illegible] nam laodicenum [illegible] nomen [illegible]
[illegible] nuper egressum. alexandrie autem lectorem hereticum. originem [illegible]
[illegible] ephesios [illegible] et [illegible]

maluerunt nec dispensatorie simulasse [illegible] quam [illegible] mentiri [illegible] ante laudavimus. Cum his ergo errare, puto, quia nec te ipse patieris. Quamvis non proinde dicatur, ac si in hac sententia non erraverint. Nam quosque qui se velint cum aliquibus errare. [illegible] quos videant, cum [illegible] Ampe[illegible] [Theo]dorus eracleotes, et quem paulo post commemoras [illegible] qui in pontificali gradu nuper Constantinopolitanam rexit ecclesiam. Porro si quaeras vel recolas quid hinc senserit noster Ambrosius, quid noster itidem Cyprianus, invenies fortasse nec nobis defuisse quos in eo quod asserimus sequeremur. Quamquam, sicut paulo ante dixi, tantummodo scripturis canonicis hanc ingenuam debeo servitutem, qua eas solas ita sequar, ut conscriptores earum nihil in eis omnino errasse, nihil fallaciter posuisse non dubitem. Proinde cum quaero tertium, ut tribus tres opponam, possem quidem [illegible] facile reperire, si multa legissem. [illegible] mihi ipse instar omnium, immo supra omnes, apostolus Paulus occurrit. Ad ipsum confugio, ad ipsum ab omnibus qui aliud sentiunt litterarum ecclesiasticarum tractatoribus provoco. Ipsum interrogans interpello, et requiro, utrum quod scripsit ad Galatas, vidisse se Petrum non recte ingredientem, verum scripserit, an forte nescio qua dispensatoria fallacia mentitus sit. Et audio paulo superius [illegible] in eiusdem narrationis exordio [illegible] mihi clamantem: Quae autem scribo vobis, ecce coram Deo quia non mentior. Ignoscant quicumque aliud sentiunt, ego magis credo tanto apostolo in suis et pro suis litteris iuranti, quam cuiquam doctissimo de alienis litteris disputanti. Nec ideo timeo ne sic Paulum defendere dicar quod non simulaverit errorem Iudaeorum, sed vere fuerit [illegible] in errore [illegible] [illegible] [illegible] vera illa [illegible] omnes erit [illegible] non fatiamur [illegible] decipiendos [illegible] [illegible] fuerit in errore [illegible] [illegible] putabant omnibus [illegible] et iustificationi [illegible] [illegible] [illegible] et tamen [illegible] non [illegible] quemadmodum dixerim, plurimum in [illegible] attendisse [illegible] fortasse non [illegible] opprimare penitus. Neque hoc dico, ideo quod [illegible] illa

[illegible] ueniunt [illegible] nisi pro [illegible] reprimant [illegible] omnia iudicio [illegible]
[illegible] similia [illegible] commemoratum [illegible]
me [illegible] non [illegible] fatetur [illegible]
quod putatur ideo [illegible]
[illegible]
[illegible] fallaciter sacramenta [illegible]

[illegible] ne tuos damnamus [illegible]

[illegible] continueat [illegible]
[illegible] fallaci [illegible]
[illegible]
[illegible] fallit omnis [illegible] dona
[illegible] actione [illegible] Ergo et [illegible] non [illegible]

[illegible] bona erat [illegible]
[illegible] commemorationem [illegible] et [illegible]

[illegible] fallaciter [illegible] sacramenta
[illegible] dispensationis [illegible]
[illegible] dispensatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
omnia [illegible] non mentientis [illegible]
[illegible] fallat [illegible] omnium [illegible]
[illegible]
[illegible] testamenti sacramenta [illegible]
[illegible] fallebat [illegible] omnino non fallens [illegible]
[illegible] dispensatione [illegible]
[illegible] distinguebat [illegible]

[illegible] · [illegible] · ut putarem prauitatem [illegible] ma, [illegible]
[illegible] [illegible] cogitationes et sperarem posse mundari [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] tamen ipse illo errore tenebatur · [illegible]
[illegible] [illegible] nollet [illegible] · Quod cum dominus meus
[illegible]
[illegible] · [illegible] fuit homo [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] ipsum [illegible] te ipsum [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] simularet · [illegible]
[illegible]
[illegible] · [illegible] non [illegible] · Paulus errorem [illegible]
non simulando [illegible] [illegible] omnibus omnia factus est · ut omnes
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] te ipsum [illegible]
[illegible] ipsum et [illegible] [illegible]
[illegible]
plene [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] pure et [illegible]
[illegible]
[illegible] populum [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] [illegible] illa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] · [illegible]

[illegible]

phibos [illegible] me [illegible] fine in merore [illegible]
[illegible] mane [illegible] adte ad [illegible]
[illegible] tendere et longum [illegible] et ni fallor propositum [illegible]
[illegible] animo mee [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] cogitare [illegible] hec [illegible]
[illegible] malivola mente [illegible]
[illegible] humana
[illegible] hoc [illegible] cum [illegible]
et apposita [illegible] domo mag[illegible]
[illegible]
[illegible] nullum me [illegible] adversus te [illegible]
[illegible] libri nomine [illegible] illa [illegible]

[illegible]

[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] nostro [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ea quo
[illegible] corrupta sit [illegible] invenitur. Sed peto [illegible]
[illegible] ab ipsis [illegible] auditum [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] magis corrupisse [illegible] ne illius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] reddidisse [illegible]
[illegible] et adhuc nosse [illegible]
[illegible] singulas [illegible] dissentio [illegible]
[illegible]
[illegible] nequaquam ipsa varietas ab eis [illegible]
[illegible] sicut [illegible] tractatur [illegible]
[illegible] hoc [illegible] patitur [illegible]
[illegible] et tamen latinorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] plebis [illegible] aures [illegible] illa [illegible]
[illegible] apud [illegible] ab apostolis [illegible] et illud apud
[illegible] in hebreo [illegible] est [illegible]
[illegible] nullam [illegible]
[illegible] latinis [illegible] legi. Non enim puto hoc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] me [illegible] ut litteras [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut ego apud te [illegible] litteras [illegible] nos monet [illegible]
[illegible] apparent. Quod [illegible]
[illegible] non [illegible]

... una tamen quae vellem perfectio maior est ... minor ... gratia est :

Incipit epistola sancti augustini ... ad opt[atum]

[illegible]

Domino dilectissimo et in Christi dilectione venerabili fratri et coepiscopo opt[ato] [illegible] in domino salutem. Quamvis hic sanctitatis nullas ad me ipsum datas [illegible] cum illis quas ad mauritaniam [illegible] me ... cesaream fratres invenerunt quo nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honorem instante ideo eum respondere compulsus [illegible] [illegible] commendat [illegible] [illegible] [illegible] ... quid inde sentirem ... et [illegible] ad te facerem peruenire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid ad monita sanctitatis tuae [illegible] multo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

que [illegible] dare parvus et magnus de gratia [illegible]. Cum [illegible] origo [illegible]
latet [illegible] procul non est. [illegible] in ipsum credimus [illegible]
[illegible]
sine principio latere [illegible] originem. ut [illegible] cum patre deo [illegible] credimus [illegible]
creaturas. [illegible] creaturas [illegible] creatura [illegible]
dam mirabili dignatione [illegible] narrare [illegible]
[illegible] creaturas. nec ideo venisse [illegible] corporis [illegible]
[illegible] quod [illegible] illuc [illegible]
[illegible]
[illegible] Loqueretur nichil [illegible] dicit [illegible] ut multis [illegible]
[illegible]
[illegible] fidem [illegible]
[illegible] patre deo. [illegible] humana [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] origo [illegible]
apud [illegible] illa [illegible] fides [illegible] qua credimus [illegible]
hominum [illegible] maiores [illegible] qualiter et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
credidit futurum. quod nos credimus [illegible]. Unde dicit apostolus [illegible]
[illegible] scriptum est, credidi propter quod locutus
sum. Et nos credimus propter quod et loquimur. [illegible] fidei
[illegible] venturum [illegible] quod [illegible]
[illegible] dignitate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] manifestum est [illegible] hec gratia antiquos [illegible] iustos [illegible]
fuit ex fide. Iustus enim ex fide uiuit. Lex [illegible] subintrauit ut abundaret
[illegible]
[illegible] lex [illegible] iustificatione [illegible] ex lege est iustitia. [illegible]
[illegible]
[illegible]
lex [illegible] manifestando [illegible] ne [illegible] humani [illegible]
[illegible] estimaret [illegible]
ex deo est [illegible] uolens [illegible] iustitiae dei
[illegible] non fieret [illegible]
non [illegible] crimen [illegible]
medicinae non [illegible] [illegible]. Vnde [illegible]
[illegible] hoc est [illegible]
[illegible] fide [illegible]
[illegible] scriptum est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iusti [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] uolente [illegible] .No.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

atque perplexis. Et homo natus de muliere sicut in libro Job dicitur. brevis est ...
... plenus iniquitate. Quis enim locus vas est qua plenus est. Contra naturam dicitur
creaturam et vitiatam qua bonum natura est sed vitium malum. [illegible] naturalia
et [illegible] cogit materiam ad operandum, et operatione
[illegible] [illegible]
[illegible] in eadem massa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicit non [illegible]
ab aliis infantibus qui per hanc gratiam [illegible] massa damnatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nullus ex causa damnabilium [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non pro merito [illegible] largissime dei [illegible]
[illegible] damnandus
[illegible]
[illegible]
gloriam [illegible] damnatus est. Et cum
[illegible] et apud deum [illegible] quantalibet
[illegible] iustissime damnatore. [illegible]
[illegible] redimuntur. [illegible]
magne [illegible] non [illegible] originali peccato [illegible]
[illegible] male voluntatis arbitrio. [illegible]
vinculo peccati originalis obstricti [illegible] gratia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

- cen[illegible] voluntatis sue. ante q̄ ad peccandū libero utantur arbitrio
dānationi originali obnoxias eē nō posse. Secus fide catholica cofitemur
credere q̄ i illa tenera etate de corpore exierint i dāpnatione [illegible]
nisi [illegible] sacramento mediatoris qui [illegible]
fa[illegible] q̄d peccat liberentur. qu [illegible] quādo [illegible]
dāpnatoris [illegible] nōne sunt. ita sane ut deū nō facias [illegible]
[illegible] nō obicit deus ut peccati eor[illegible] Innocentie dam
[illegible] Et si Inuenerit q̄ te querere [illegible]
[illegible] Inueni [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cogantur trahere [illegible]
peccatores [illegible] dño [illegible]
[illegible]
[illegible] credas [illegible] traduci ne forte [illegible] Inuenire [illegible]
[illegible] Inuenias [illegible]
ac [illegible] asserunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Quo [illegible] quid pot. neq̄ [illegible]
[illegible] creatorē deum nō esse [illegible]
[illegible]
[illegible] est nō eē corp[illegible] et in filios [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] . ad iba an andaca manus [illegible]

[illegible] ouno . nag aut nouas ex [illegible]

genera Rxu oria [illegible]

[illegible]

[illegible]monia quos id intuentur ostendere. Ponunt enim sua [illegible] [illegible]
[illegible] ... Et finxit spiritum hominis in ipso. et qui finxit singil[latim]
[illegible]
[illegible] finxere. [illegible]
[illegible] etiam cetera testimonia
[illegible] est in astris salomonis legitur. Et revertatur pulvis in terram
ut erat. et spiritus revertatur ad dominum qui [illegible]
[illegible] animam [illegible]
[illegible] sicut .n. minus corporis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] generat
[illegible]
[illegible]
[illegible] defendunt. Inter alia testimonia
[illegible] manifestius et [illegible]
[illegible] reddere [illegible]. Et id quod in genesi scriptum est. [illegible]
[illegible]
[illegible] velut [illegible] testimonio possit [illegible]
[illegible] [illegible] apte dominum videtur [illegible]
[illegible] corpora [illegible]. ut [illegible]
[illegible] totum ad dixit [illegible] in illa mulier [illegible]
[illegible] nunc os ex ossibus meis. et caro de carne mea. Non enim
[illegible] mea. Sed ita [illegible] ut carne nominata [illegible]
[illegible] nominavit. et tamen corpora [illegible]
[illegible] voluit. Sed hoc testimonium [illegible] tam clarum [illegible]
[illegible]
[illegible] demonstrandas. ut [illegible]
[illegible] [illegible] nomine. [illegible]
[illegible]
[illegible] sicut aut [illegible]
[illegible]

[illegible] ... occulta / aut ... [illegible]

[illegible]

... demonstrare / utriusque corporis similiore pro nomine aliae ... [illegible]
... incolumes accipiunt. Ora illud ... termina dicit eum qui ...
per aliam mortuam. hoc est super defunctum cadaver. ut nomine anime
... mortuum corpus intelligatur quod alia animabat. ...
... .i. ... tamen ille melior minus ... nuncupatur.
... Responderentur ... dixa ... formemus ... populum ...
... de formonibus ... .i. ... anime. Nunc ... masculinum

[illegible]

ut et per possint intelligi qui corpus ... homines defunctis
... erant. ille ... numerum intelligunt ...
... aut legis ... nec minor ...
ne forte ... testimonia ambigua populi. Ame autem
... inveniret ... et ...
...
... longe transmare / ad doctissimum

[illegible]

... nec aliquid ... diffinitum audire potuerat.

[illegible]

... primul ... demonice ... purgatorie / ... in oriente est.

[illegible]

... non oratione ... opulens eum et petiit ut ... me ...
... ad me ... quos docui. quamvis ... non doctorum ...

[illegible]

non ... ut ... habita ... propero.
... ac benignissime ...

[illegible]

... nomine invenia ...
... ut credamus ...

[illegible]

... mundum ...
... le ... non ... aliis in ...

[illegible]

[illegible] ita [illegible]

nominatam / Set Racione Iusta . et arte catholica n̄ aliena [illegible]
[illegible] homines [illegible] [illegible] et asserere quod [illegible] ut [illegible]
[illegible] assignanda [illegible] ut [illegible] ab omni

[illegible]

[illegible] gnari. certe. ac con
[illegible] illius n. ut q(uia) peccati sui
[illegible] p(er) peccati fuerit
[illegible] transierit. necesse est
[illegible]
[illegible]
[illegible] ex traducione firmabitur. Si aut(em)
[illegible]
In me non aperte dixit. tu antiqua atque fundata. certa et recta est
catholica fides. ut nullus sit ulla dubitatio. [illegible] mortem
non solum aut animarum [illegible] [illegible] mortem ex tra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] defendere
[illegible] hoc ex traducio [illegible] post morte [illegible] est. [illegible]
demonstrentur [illegible] nec [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] nemini [illegible] defende [illegible] etiam
nobis quo [illegible] defendere possimus [illegible]. Si aut(em) aliud non potest
[illegible] de anime novitate [illegible] [illegible] dicas [illegible] hominis
non [illegible] aut [illegible] non [illegible] auctore deo. vel neque
mali natura [illegible] [illegible] [illegible] origo anime latet
[illegible] tam [illegible] non dubitemus deo esse creatura [illegible] auctore deo [illegible]
[illegible] humana natura [illegible] vel baptisma [illegible]
[illegible] Ut aut(em) [illegible] aliquis audiat definiri
[illegible]
origo habeat [illegible] cum [illegible] [illegible] nulla [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] carne [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fide [illegible]
[illegible] carnis [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
illa [illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible] aut [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] nova [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] te cypriane presbiter studiosissime et dilectissime [illegible]

[illegible] tantum [illegible]

[illegible]

qui apud grecos [illegible]

[illegible]

[illegible] attendere solet [illegible]

[illegible]

opus [illegible]

[illegible] dauit [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

non aut omnes [illegible] facio gloriam dei attribuimus in celis [illegible]
[illegible]
[illegible] hominis [illegible] pro uno opere . et ei qui uidet deum facie
[illegible] et sanctus factus est anima eius . cum ore creaturam mundi [illegible]
[illegible] in superbia [illegible] creationem generis et omnia [illegible]
didicimus [illegible] . qui pro [illegible] nos [illegible] relinquit [illegible] generis
[illegible] . et [illegible] . [illegible]
[illegible] nono . [illegible] . dne [illegible]
ad [illegible] cum [illegible] psalmus confessione . Et [illegible]
[illegible]
[illegible] ut omnes psalmi [illegible]
[illegible] quorum in [illegible] psalmis nomina
[illegible] psalmi sunt cum [illegible] oratio [illegible]
psalmus dominus [illegible] oratio dauid . et [illegible]
iustitiam meam . et [illegible] similiter oratio dauid . et [illegible] . [illegible]
[illegible] est . domine refugium . et [illegible] primus qui [illegible]
oratio pauperis cum anxius fuerit et coram deo effuderit precem suam . dauid
[illegible]
[illegible] pullum [illegible] pauper [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . Et fecit deus hominem . ad ymaginem dei fecit eum . ma
sculum et feminam fecit illos [illegible] hominis [illegible] ad
[illegible] . qualis [illegible] est . iste [illegible]
[illegible] . cuius fructum [illegible] . [illegible] quod laborat .
[illegible] . Et qui [illegible] homo est . sub [illegible]
[illegible] humani [illegible] . sunt aut qui hunc psalmum
[illegible] quo [illegible]
[illegible] non meruit [illegible] promissionis intrare . [illegible]
[illegible] filii . et [illegible]
[illegible] omnes anno [illegible]
[illegible] . oratio est oris [illegible] . [illegible]
aut diuinis [illegible] orationis [illegible] hunc [illegible] legimus . [illegible] quo

ad preces et obsecrationes pertinet. Dimat hebrei bono [illegible]
[illegible]
et alexandrino usque ad lxxx. viii. et ab octogesimo nono qui quarti libri initium
[illegible] et quem nunc dissserimus usque ad centesimum quintum, in quorum [illegible]
[illegible] est verum. octogesimo. transierunt fiat fiat. et a cen[illegible]
[illegible] finem inter xv. graduum qui et [illegible] [illegible]
[illegible] voluminis nomine censentur. Illud autem quod pene
[illegible] xi. moysi psalmos [illegible] octavum et in quo [illegible]
[illegible] ate dominum deum nostrum. et moyses et aaron in [illegible]
[illegible] et samuel inter eos qui invocant nomen eius. necnon
[illegible] abraham, quoniam fuit moyses qui samuelem nomin[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nomen samuelis, qui tanti meriti fuit, ut cum moyse
[illegible] [illegible] [illegible] samuel [illegible]
cum homo dei loquitur in samaria. altare altare. hec dicit dominus. ecce
filius nascetur david iosias nomen eius. [illegible]
[illegible]
unde et hunc psalmum volunt pro nomine moysi a david esse compositum.
[illegible]
de [illegible] expositorem psalmorum sacro ore describat.

D[illegible]
[illegible]
[illegible] magis habitationes quam refugium ponat. Narraturus autem [illegible]
genus deploraturus humanum a laudibus dei incipit. ut quicquid
[illegible]
[illegible]
ineerit refugium. quem hostes persequuntur, ad muros confugit [illegible]
[illegible] [illegible] solem qui vulnere umbre querit solacium. Quod pessima
bestia hominis sanguine sitiat querit ut [illegible] potuit [illegible]
[illegible] dei et homo a principio conditionis sue [illegible] adiutore.
[illegible] illud sit gracie quod creatus est illius misericordie quod [illegible]
[illegible] bonum [illegible] potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Neque [illegible]

arbitrii respondet ad iniuriam conditoris . et eius innuit gratiam qui tam liberaliter
conditus est . ut absque deo nichil esse se noverit . Quod autem dicit ingeneratione
et generatione, omnia significat tempora . et ante legem, et in lege . et in evangelii
gratia . Unde et apostolus dicit . gratia salvi facti estis per fidem . et hoc non
ex nobis sed ex dei dono . Et omnes epistole eius in salutationis principio, non
prius pacem habent . et sic gratiam . sed ante gratiam . et sic pacem, ut donatis nobis
peccatis nostris pacem dei consequamur . Ante quam montes nascerent, et parturi-
retur terra et orbis, a seculo et usque in seculum tu es . lxx . Antequam montes
firmarentur, et figuraretur terra et orbis . a seculo et usque ad seculum tu es
deus . hunc locum quidam pravam distinctione subvertunt, maxime hii
qui ante volunt fuisse animas quam homo in sexti diei numero conderetur .
Ita enim legunt atque distinguunt . domine refugium factus es nobis a generatione in generationem . priusquam
m. f. a. for. terra orbis . ut scilicet postea consequatur a seculo usque in seculum tu es deus .
Ita enim dissolvunt . si dicat antequam montes firmarentur, et figuraretur
terra orbisque terrarum refugium fuit hominum . quod fuerunt ante mala scilicet
antequam hominum corpora firmarentur . Nos autem ut propositam lectionem,
ita debemus distinguere . priusquam montes firmarentur et figuraretur terra
et orbis a seculo et usque in seculum tu es deus . ut non refugium nostrum fuit
ante conditionem mundi qui necdum eramus . sed quod deus ab eterno usque in
eternum sit semper deus . pro eo . n . quod latinus interpres posuit a seculo usque in
seculum . et hebraice dicitur olaim . Recte intelligere possumus a sempiterno
usque in sempiternum . Simile quid et in proverbiis ex persona sapientie, quam ipse
est loquitur . dominus creavit me initio viarum suarum in opera sua . Ante
seculum fundavit me in principio, antequam terram faceret et abyssos . priusquam
produceret fontes aquarum antequam montes firmarentur . ante omnes colles ge-
nerauit me . Nullum autem debet ibi nomen creationis movere . cum in hebreo
non sit creatio . quod dicitur kana . id est possessio . Ita enim scriptum est . Adonai
canan . bresith . quod in lingua nostra exprimitur . dominus possedit me initio
viarum suarum . Inter possessionem autem et creationes multa distantia est . pos-
sessio significat quod semper filius in patre et pater in filio fuerit . creatio autem
eius quod prius non erat conditoris exordium . Post est iuxta legis tropologiam
hoc quod dicitur . Ante quam montes firmarentur, et figuraretur terra et orbis
terrarum . significare quod antequam in alia nostra sublimia dogmata firmarentur .

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

Nicolaus de Calinis

Epistole in hoc volumine annotate / per modum capitulorum hic reducuntur. ut facilius unaqueque epistola reperiatur.

Simbolum a beato Ieronimo compositum et pape Damaso missum — carta 1.
Epistola Damasi pape ad Ieronimum — carta 2
Epistola Ieronimi ad Damasum papam — carta 3
Omelia prima Origenis super cantica. translata a beato Ieronimo — carta 7
Omelia secunda Origenis — carta 12
Epistola Damasi pape ad Ieronimum. de osanna — carta 17
Responsio Ieronimi de osanna — carta 17
Scriptura sancti Ieronimi de Seraphin — carta 19
Epistola Ieronimi ad Amandum episcopum — carta 20
Epistola Ieronimi ad Pamachium. de optimo genere interpretandi — carta 22
Epistola Epiphanii episcopi ad Iohannem Constantinopolitanum — carta 27
Epistola Ieronimi ad Tranquillinum — carta 31
Epistola Pamachii et Occeani ad Ieronimum — carta 31
Epistola Ieronimi ad Occeanum et Pamachium — carta 31
Epistola adamantii de omnibus Origenis libris [illegible] — carta 35
Epistola Ieronimi ad Occeanum — carta 40
Epistola Ieronimi ad Evangelum. de Melchisedech — carta 46
Epistola Ieronimi ad Evangelum, quantum presbiter et diaconus differant — carta 45
Epistola Ieronimi ad Exuperantium — carta 48
Sermo Ieronimi de tribus virtutibus. sapientia. fortitudine. et prudentia — carta 49
Epistola Ieronimi ad Dardanum de terra promissionis — carta 51
Epistola Ieronimi ad Iulianum [illegible] — carta 54
Liber Ieronimi adversus Helvidium de perpetua virginitate beate Marie — carta 56
Epistola Ieronimi ad Vigilantium — carta 65
Epistola Ieronimi ad Riparium episcopum — carta 66
Liber Ieronimi adversus Vigilantium — carta 67
Epistola Ieronimi ad Magnum oratorem urbis Rome — carta 72
Prefatio Rufini librorum periarchon quos transtulit de greco in latinum — carta 74
Apologia Rufini ad Anastasium romane urbis episcopum — carta 75
Epistola Ieronimi ad Rufinum — carta 76
carta 76
carta 92
carta 92

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
Inches 1 2 3 4 5 6 7
Farbkarte
Sachverständigen-Zubehör.de
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White Grey Black